

J. D. ...

cc
[Handwritten signature]

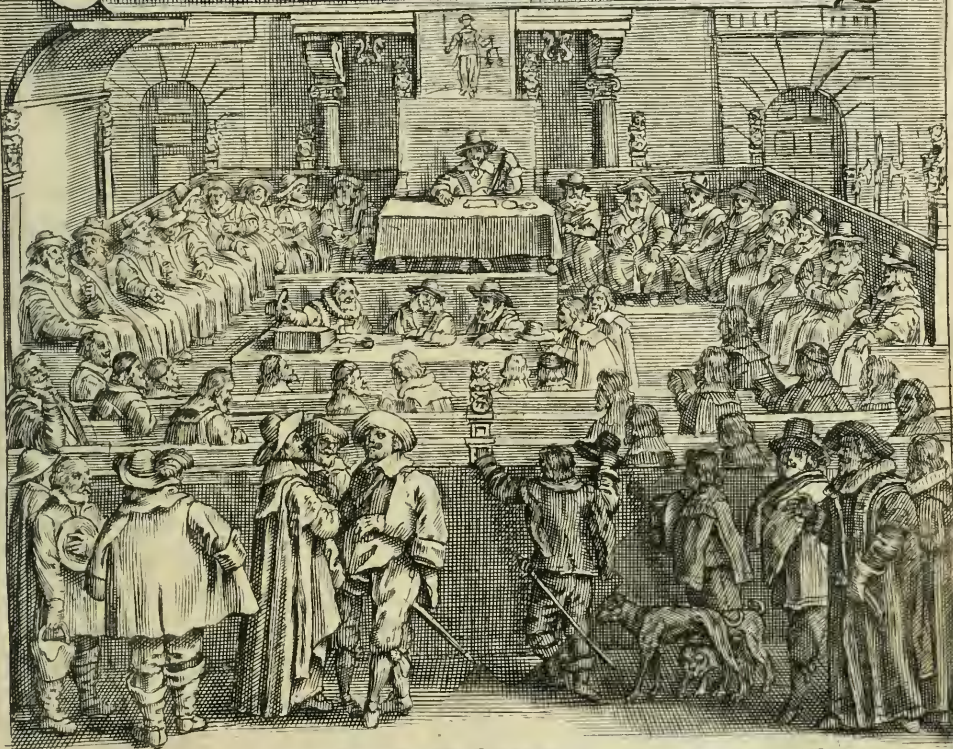

PRACTYCKE DER NEDERLANSCHÉ

Rechten Vande Daghelijcksche soo
Civile als Criminele questien,
Gecolligeert by.

BERNHARD VAN ZUTPHEN
Advocaet voor den Ed: Hove Provinciael.
Van Vtrecht.

TOT LEEWARDEN

by Gysbert Sijbes. Boeckvercooper. Woonende . .
jnde Clock-straet. Anno 1645.

Bemінде Leser.

S mijne voorgaende editie hebbe ick ghestelt sodanighe questien/ de welcke in contracten / uysterste willen / delicten / ende dierghelijcke materien daghelijsks voorballen / onder de welcke vele in ons Nederlant ghedecideert zijnde oock alsoo ghepractiseert worden : Doch nader versocht zijnde/ hebbe de selve voor een dardepart vermeerdert / principelijck met sodanighe

questien / die inde voorszeyde materien van ghelijcken ghepractiseert worden / ende oock alsoo in ons Nederlandt ghewesen sijn; want ick de selve voor een groot deel gherolligeert hebbe upt sodanighe Auteurs/die in ons Nederlant deciffen van eenighe van onse Hoben beschreven hebben / te weten upt Radelant , die beschreven heeft saecken by den Hobe van Dtrecht ghewesen/ Neostadius ende Coren vanden Hobe van Hollandt/ Sande vanden Hobe van frieslandt/ Christinaeus vanden Raedt van Mechelen/ ende van eenighe andere Hoben ofte Raden van ons Nederlant. Hebbe oock in dese laeste editie ghestelt verscheyden questien die dagelijsks voorballen / de welcke voor desen in vijf of ses jaren herwaerts voor den Hobe ende Gerechte van Dtrecht gheventileert ende aldaer ghedecideert sijn / ende by my gheconfermeert niet soodanighe Auteurs die van eenighe Hoben van ons Nederlandt / ofte oock van eenige Hoben van Duytslandt/ Franckryck / Spaenjen / Savopen / Italien / ende andere uptheemsche plaetsen ghewesen saecken beschreven hebben / allwaer diergelijcke questien mede voor-geballen ende gedecideert sijn. Vertrouwe daervomme dat dese vermeerderinghe aen den Leser niet onacnghenaem wesen sal.

Tafel van alle de Titels, die in dit reghenwoor-
digh Boeck begrepen zijn, ghestelt nae de
ordre van het A, B, C.

Het cijfer-ghetal beteeckent het blat daer de titels beginnen.

A.		Collecte.	143.		
A	Censatie.	1.	Compact.	145.	
	Actie.	4.	Compensatie.	149.	
	Administratie.	11.	Compromis.	155.	
	Advocaet.	15.	Conditie.	157.	
	Alienatie.	17.	Confessie.	162.	
	Alimentatie.	23.	Confusie.	168.	
	Appel.	32.	Consignatie.	170.	
Arbiter.	43.	Contract.	172.		
Arrest.	46.	Contumacie.	177.		
Attentaten.	54.	Coopinge ende vercoopinge.	179.		
B.		Coop cedulle.	196.		
B	Afstaert.	56.	Costen.	198.	
	Bedroch.	59.	Costumie.	202.	
	Belofte.	61.	Crediteur.	205.	
	Beneficie.	69.	Curateur.	209.	
	Betalinghe.	71.	D		
	Betwys.	79.	D	Ach.	211.
	Bode.	85.		Defensie.	214.
	Borzghe.	88.		Destoratie.	219.
	Borzgher.	106.		Delegatie.	223.
	Bzandt.	109.		Deliberatie.	225.
Bzoeder.	112.	Delict.		227.	
C.		Denunciatie.		131.	
C	Actie Juratoir.	116.		Diefte.	234.
	Cessie.	119.		Digniteyt.	240.
	Citatie.	127.		Domicilie.	242.
	Clausule.	132.	Donatie.	244.	
	Codicil.	136.	Doodt-schult.	255.	
	Collatie.	138.	Doodt-slagh.	257.	
			Doodt.	264.	
				E. Edt.	

	E.	
E dt.		266.
E ynghendom.		274.
E ysch.		277.
E lectie		282.
E rsghenaem.		287.
E rsenisse.		297.
E rspacht.		304.
E rrour.		314.
E dictie.		316.
E xceptie.		321.
E reussie.		330.
E xecutie.		332.
E xecuteur van een testament.		338.
E xhibitie.		342.

	F.	
F ideidie.		347.
F ideicomis.		350.
F iscus.		367.

	G.	
G emeenschap.		370.
G hetuyghe.		388.
G hevanckenisse.		398.

	H.	
H outwelijck.		401.
H outwelijcks goet.		408.
H outwelijcksche boozwaerde.		413.
H ueringe ende verhueringe.		422.
H ypothecq.		437.

	I.	
I njurien.		446.
I nstrument.		452.
I nterest.		460.
I nterpellatie.		466.
I nterventie.		469.

I nbentaris.		471.
I nwoonder.		475.
I urisdicctie.		477.

K.

K inderen.		483.

L.

L een.		486.
L eeninghe.		494.
L egaet.		498.
L egitime.		511.
L egitimatie.		521.
L ijfrenten.		524.
L ijftocht.		526.

M.

M eghschap.		540.
M an.		543.
M andaet.		546.
M edicijn.		551.
M oeder.		554.
M omboirschap.		557.

N.

N otaris.		565.
N obatie.		568.

O.

O blatie.		571.
O bligatie.		574.
O nmondighe.		578.
O roerende goederen.		582.
O nterbinghe.		585.
O nderdom.		589.
O verspel.		591.

P.

P andt.		595.
P eerdt.		600.

Penne.	605.
Positie.	608.
Possessie.	611.
Preferentie.	615.
Prescriptie.	620.
Presumptie.	624.
Privilegie.	627.
Proces.	631.
Procurer ende Procuratie.	635.
Productie.	641.
Provisie.	643.

Q

Qualitept.	651.
Quitantie.	653.

R.

Rechter.	656.
Reconventie	659.
Reductie.	665.
Rekeninghe.	668.
Relief.	671.
Renten.	674.
Renunciatie.	681.
Representatie.	686.
Retentie.	688.
Roerende goederen.	692.

S.

Maris.	694.
Schepdinghe.	698.
Schipper.	703.
Schuldenaer ende schuldt.	705.

Sententie.	710.
Sequestratie.	718.
Servitupt.	720.
Solemnitept.	725.
Soon.	727.
Spel.	730.
Spolie.	733.
Statupt.	735.
Substitutie.	740.
Sucessie.	745.

T.

Termijn.	749.
Testament.	751.
Timmeringhe.	761.
Toyture.	766.
Transactie.	771.
Trebellianijcque.	774.

V.

Vader.	777.
Valschepdt.	780.
Verbeteringhe.	782.
Doorzooop.	784.
Doordeel.	788.
Vrijdinghe.	792.
Vrijemerckt.	794.
Vrouwe.	797.
Vzuchten.	800.

W.

WV Edeuwe.	802.
Weerderinghe.	804.
Wonde.	806.

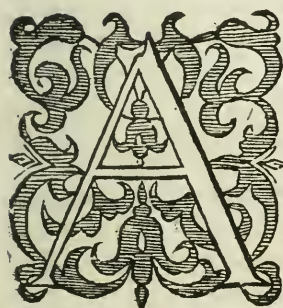
F I N I S.

NEDER.

NEDERLANDTSCHE PRACTYCKE.

ACCUSATIE.

I.

Accusatie kan upt een nientwe opcomende oorzake gherenoveert worden/ oock na de ghegevene sententie: ghelijck als semandt ghecondemneert is als een ander gewont hebbende/ ende naderhant bevonden wort/ dat den gene die gewondt is gheweest/ is gestorven; want alsdan mach den gheaccuseerde weder ghecondemneert worden als een dootslager. Papon. lib. 24. tit. 1. de accusat. in append. arrest. 2. Fab. in suo Cod. lib. 9. tit. 10. ad leg. Cornel. de ficar. defin. 10.

II.

Questie is/ of den ghene die eens geabsolveert is van de misdaet by gebreck van bewijs van den accusateur / naderhandt eenigh nieu bewijs vercregen zijnde / weder over deselve misdaet mach beschuldicht worden? In dese questie is gedediceert Peen. Jacob. Cor. rer. judicat. obl. 26. Fab. in suo Cod. lib. 9. tit. 2. de accusat. defin. 4. Lud. Bell. Conf. 217. vid. tamen Jul. Clar. sentent. lib. 5. §. fin. pract. crimin. quæst. 57. Papon. lib. 19. tit. 8. arr. 9. 13. & lib. 24. tit. 5. arr. 3.

III.

Hanghende de accusatie / behoudt den ghedaeghde de bype administratie van syne goederen/ so dat middelertijt syne debiteuren aen hem mogen betalen/ ende oock ter contrarie by gedaeghde aen syne crediteuren; ten ware dat hem gedaeghde opghelopt wierde Crimen læsæ Majestatis: het selve recht is mede in regardt van de alienatie van syne goederen/ welverstaende nochtans dat het niet en gheschiede in fraude van den fiscus ofte accusateur. Fab. in suo Cod. lib. 9. tit.

2. de accusat. defin. 1. Peregr. de Jure fisc. lib. 5. tit. 1. nu. 175. & seqq.

I D.

En accusateur ofte denunciateur en moet in de kosten van den proeſſe niet gecondemneret worden / ten zy hy geconvinciert werdt de van ware ende openbare calummie. Jul. Clar. sentent. lib. 5. §. fin. pract. crim. quæst. 7. num. 12. & quæst. 62. nu. 4. Fab. in suo Cod. lib. 9. tit. 2. defin. 2.

D.

Als den gene die over eenigh misdædt beschuldigt is sterft hanghende de accusatie / soo gaet het proces te niet / so aengaende de lijf-straffe / als oock ten regarde van de gelt-boete van den fiscus / maer niet in regarde van de kosten van het proces / nochte de actie van parthye geinteresseerde. Francisc. Marc. decil. 758. & 759. part. 1. Fab. in suo Cod. lib. 9. tit. 2. defin. 15. Jul. Clar. sent. lib. 5. §. fin. pract. crimin. quæst. 51. num. 12. & seqq. & Baiard. ibid. in annot. num. 32. & seqq. V. Grivell. decif. 6. Papon. lib. 24. tit. 11. art. 3. Costal. ad l. 13. nu. 8. ff. de Donat. int. vir. & uxor.

D I.

De vrage is / binnen wat tijd de accusatien gheprescribeert worden? Ick antwoorde / dat de accusatien van alle misdaden ordinaris worden gheprescribeert in twintigh jaren. Joan. à Sand. in decil. Francisc. lib. 5. tit. 9. defin. 2. Papon. lib. 24. tit. 11. arrest. 1.

D I I.

Accusatie crimineel principelijcken / ende restitutie van het ghenomen goet incidentalijcken dooz het officie van den rechter / mogen gelijckelijck geintenteert worden. Bartol. in l. 2. §. 1. nu. 2. ff. Vi bonor. rapt. & idem in l. interdum. §. qui furem. num. 5. ff. de Furt.

D I I I.

Den accusateur moet in sinen eysch stellen een tijd ende plaetse van het delict; ende den geaccuseerde mach versoeken dat den accusateur exprimere de dagh op dewelcke het delict is geconmitteert: Doch indien den accusateur in sijne accusatie heeft gheperpessert den dagh / ende niet en bewijst dat het delict op dien tijd gheperpessert is / maer nochtans blijckt van het geconmitteerde delict; in sulken gevalle sal den misdadigen niet gheabsolveert worden / hoe wel vele Doctozen sustineren contrarie. Ant. Gomez. sub. tit. de accusat. nu 6. Jul. Clar. sentent. lib. 5. §. fin. pract. crimin. quæst. 12. num. 9. 13. & 14. V. Grivell. decif. 43. Berlich. decif. 97.

¶

In eenen epſch mach over een ende deſelve miſdaedt geaccuſeert worden/ſo wel den gene die laſt gegeven heeft om het delict te doen/ als den ghene die het delict gedaen heeft. Ja. in l. minoribus, num. 1. C. de his quib. ut indign. de Caſtr. in l. 24. num. 1. ff. ad leg. Corn. de Falſ.

¶

So pemandt beſchuldicht is over een dootſlagh / ende dat den accusateur voortgebracht heeft ghetuygen die alternatijs verclaren/ dat den gheaccuſeerde den dootſlagh ghedaen heeft met een ſweert ofte met een mes/ ſodanige probatie is genoegh om den geaccuſeerde te condemnereu. Alexand. in l. inter ſtipulantem, §. 1. ff. de verbor. obligat. Ja. in l. dedi. num. 9. ff. de condi. cauf. dat.

¶

Wort gebraeght / of den gene die criminelijcken is gheaccuſeert/ ſynen accusateur over een ander miſdaedt mach reconvenieren ofte reaccuſeren? Ick antwoorde Ja; dan den gene die criminelijcken is gheaccuſeert / en mach ſynen accusateur civielijcken niet reconvenieren. Mollinat. de recony. quaest. 61. & 62. Gloſſ. in auth. & conſequent. C. de ſentent. Clar. in §. fin. pract. crimin. quaest. 2. num. 5. & 6.

¶

Veel personen mogen uyt verſchepde delicten in eenen epſch niet geaccuſeert worden: maer als gheageert wort over eene miſdaedt/ hy vele te ſamen/ ofte uyt eene oorſake geperpetreert/ alſdan mogen veel perſoneu in eenen epſch geaccuſeert worden. Specul. tit. de accusat. §. 1. num. 1. Jul. Clar. ſentent. lib. 5. §. fin. pract. crimin. quaest. 13. n. 2.

¶

Queſtie is / of een accusateur in eenen epſch accusatie mach proponeren over vele delicten? Hier inne ſtaet te diſtingueren / of den accusateur accuſeert eenen alleen / ende mach alſdan tegens den ſelven vele delicten in eenen epſch deduceren: of den accusateur accuſeert vele personen / ende alſdan mach hy uyt verſchepde delicten de ſelve in eenen epſch niet accuſeren/ en is ſulcx de gemeene opinie der Doctoren. Roman. Conſil. 240. poſt. num. 1. quem refert Apoſtil. ad Ang. de malefic. in verb. & ad querelam ſub num. 25. Clar. ſent. lib. 5. §. fin. pract. crimin. quaest. 13. num. 3.

¶

De vrage is / of pemandt over vele delicten apart ende in het byſonder mach geaccuſeert worden? Ick antwoorde Ja/ ende dat niet alleen indien ſodanige delicten uyt vele daden reſulteren/ maer oock

indien uyt eene daedt vele delicten spruyten / ende in ghedaente verscheyden zyn; want ober alle deselve mach den delinquant apart geaccuseert worden. Jul. Clar. sentent. lib. 5. §. fin. pract. crimin. quæst. 13. num. 4. post alios ab eo allegat.

¶ D.

Questie is / indien den accusateur sijn intentie ten vollen niet en heeft bewesen / maer alleen ten halven / of den Eedt in supplement van bewijs mach gedefereert worden? Ick antwoorde Neen; want in criminele saken sodanigen Eedt niet en mach ghedefereert worden / ten ware een pecuniecle boete alleenlijck moste gheinponeert worden; want alsdan soude den Eedt moghen gedefereert worden. Boër decif. 86. Berlich. Concluf. practicab. part. 1. Concl. 45. nu. 5. & 8. Jul. Clar. sent. lib. 5. §. fin. pract. crimin. quæst. 63. nu. 1. & 3. Bellac. in Syntagm. commun. opin. lib. 4. tit. 1. nu. 82. Fab. in suo Cod. tit. de reb. cred. & jurejur. def. 43.

¶ D I.

Hedendaechs en mach een privee persoon een ander niet accuseren/ende tegens den selven criminelijck ageren / dan moet sulcx gedaen werden by den Officier vanden Lande. Zyp. in not. jur. Belg. lib. 9. Tit. de Accusat. in princip. Burgund. ad Consuet. Flandr. tr. 10. sub nu. 3. Vall. de reb. dub. tr. 17. num. 9.

A C T I E.

¶

Ele actien oock distinniel ende verscheyden wesende / moghen in eenen eytsch ghecumuleert worden / indien uyt verscheyde oorzacken tot verscheyden gheageert werde / ende niet en obsteren regulen verbiedende ofte kelettende cumulatie; maer cumulatie van vele actien is verboden / wanneer uyt verscheyde oorzaken tot het selve geageert wort. Gail. lib. de arrest. cap. 5. num. 16. & pract. observ. lib. 1. obs. 63. num. 3. Bronch. cent. 4. assert. 35. Bart. Castrenf. & alii in l. edita. C. de edend.

¶ I I.

Een debiteur en kan niet versoecken dat synen crediteur van den Rechter geprefigeert werde sekeren tijt / binnen den welcken hy sijnne actie instituiere / of niet en werde ghehoort; want niemant tegens synen wil ghedwongen wort te ageren / uytgefondert in sommige saken /

faken/ van dewelcke mede een van de principaelste is de faecke van
diffamatie. Hartman. Hartm. tit. 5. obf. 2 Mynfing. cent. 3. obf. 78.

I I I.

Den ghene die diffameert/ende hem vermeet eenige actie te heb-
ben/mach van den gediffameerde geconvenieert worden / op dat hy
fynne actien binnen sekere peremptoiren tijdt instituere / ende mach
den gediffameerde sodanigh proces van diffamatie intenteren vooz
fynen Rechter ; want den ghene die diffameert / moet volghen den
Rechter van den ghediffameerde. Mynfing. cent. 6. obf. 90. Gail. lib. 1.
obf. 9. num. 3. Alexand. in Confil. 103. vol. 5.

I V.

Het is by sommighe Doctozen controvers / of de actie van inju-
rien die dooz gefchryfte aengedaen zijn / expircert na den tijt van een
jaer/gelyck doet de actie van verbale injurien ? Sommige sustine-
ren Neen/ende andere ter contrarie Ja/ende schijnt dese leste opinie
waerder te wesen. Vid. ad hanc quæst. Fachin. lib. 9. controvers. cap. 9.
Aufser. ad Cappell. Tholos. decis. 127. Gail. lib. 2. obf. 104. Wurms. tit. 47.
obf. 11. Carpz. def. for. part. 7. const. 46. def. 1

V.

De vrage is/of actie van injurien/ende de actie van schade dooz
de injurien aenghedaen/in eenen eyfch moghen gecumuleert ende te-
samen geboeght worden ? Ick antwoorde Ja/volgens de gemeene
opinie der Doctozen. Andr. Gail. lib. 1. obf. 63. num. 9. Mynfing. cent. 1.
obf. 125. Hartman. Hartm. tit. 49. obf. 3. num. 10.

V I.

Questie is/of de actie van injurien/dooz dewelcke geageert wort
tot rebocatie/is cibiel/of crimineel? Derwaerder ende ghemeender
sententie der Doctozen is/ dat sodanige actie cibiel is/ ende niet cri-
mineel. Bronch. miscell. controv. cent. 2. affert. 58. Gail. lib. 1. obf. 65. num.
5. Wefenb. in parat. ad tit. de injur. nu. 18. Mynf. cent. 2. obf. 98. Wurms. tit.
9. obf. 8. Hartman Hartm. tit. 49. obf. 3. nu. 6.

V I I.

Actie van injurien tot herroepinge / mach versamelt worden in
eenen eyfch met de actie tot estimatie van de injurien / na de geme-
ne opinie der Doctozen. Tefl. decis. 18. Mynf. cent. 2. obf. 89. num. 10.
Christin. ad ll. Mechl. tit. 2. art. 4. nu. 23.

V I I I.

Actie van injurien gaet te niet / indien den gedaeghde vooz de li-
tiscontestatie komt te sterben; dan so den gedaeghde na de litifcontes-

statie is ghestoeben/alsdan en vergaet de actie niet ten regarde van de gelt-boete/maer wel ten regarde van de lijf-straffe. Christin.ad ll. Mechlin.tit. 1.art. 4. in additam. ad nu. 23. Pett. Gregor. Throlof. Syntagm. jur. univ. lib. 38. cap. 7. nu. 5. Jal. & Costal. ad l. 10. §. qui injuriam ff. siquis caut. Sand. decis. Frif. lib. 5. tit. 8. def. 4. Surd. decis. 89. num. 14. 15.

¶

Het en is niet nootsakelijck dat den naem van de actie specialijcken in den eysch werde geexpreffeert / dan is genoegh dat de daedt werde ghenarreert ende gededucceert / op dat daer upt een wettelijcke oorzake om te ageren werde gecolligeert. Jal. in §. omnium. nu. 165. Instit. de actionib. Bronch. miscell. controvers. cent. 2. affert. 55. Welenb. in parat. ad tit. de edend. num. 7

¶

Den ghene die op sijn eygen auctoriteyt ende sonder Rechter sich selven recht / ofte dooz gelveide het ghene hem toebchoort / ofte pemandt aen hem schuldigh is / wech neemt / verbaet van sijn recht ende actie. Costal. ad l. extat. 13. ff. quod met. caus. & ibi Gloss. Bart. & alii. Bronch. cent. 1. affert. 56. Doch 't selve en heeft hedendaeghs geen plaets / ende is by costumie van alle landen ghenochsaem gheabzogeert. Covar. var. resol. lib. 3. cap. 16. nu. 7. Carpz. def. for. par. 4. const. 35. def. 11. Imbert. in Enchirid. jur. Gall. in verb. Poenæ pecuniariæ explosæ.

¶

Als den eyscher hangende den proccesse eenigh recht of actie aencomt / upt een nieuwe oorzake / opgekomen nade litifcontestatie / het selve en kan hem niet bozderlijck wesen tot victorie van syne sake : gelijk indien ick tegens pemandt agere tot betalinge van hondert gulden / dewelcke ick seyde dat hy my beloofst hadde upt saecke van donatie / daer het nochtans niet waer en was / dan heeft na de litifcontestatie aen my gedaen een donatie van hondert gulden / welcke donatie ick in het proces allegere ende oock bewyse / in sulcken geballe en sal den ghedaeghde niet gecondemneert worden / om dat ober de selve donatie geen litifcontestatie ghedaen en is ; want sy ten tyde van de litifcontestatie noch niet en was ghebozen / ende sonder litifcontestatie geen diffinitive sententie kan ghegeven worden / ende moet ober sulcks den ghedaeghde geabsolveert worden / overmits ick niet en hebbe geprobeert het gene ick in mynen eysch hadde gededucceert / te weten / dat den ghedaeghde upt sake van donatie boozdate van den eysch / aen my beloofst hadde hondert gulden. Hartm. Hartman. tit. 5. obl. 1. nu. 2. & 3. Wurmf. tit. 13. obl. 8. Costal. ad l. 30. quæsitum

strum est ff. de pecul. Bart. & Castrens. in l. non potest. ff. de Judic. Nic. Everh. in Consil. 80. num. 1. & 2. Peck. in tract. de jur. sistend. cap. 17. nu. 10. & seq.

¶ I I I.

Actie personeel ende hypotheccair mogen in eenen eysch gecumuleert worden / wanneer den debiteur possideert het verobligeerde goet. Negufant. de pignor. 1. memb. 8. part. nu. 9. Christin. ad ll. Mechl. tit. 13. art. 19. nu. 7. Mynf. cent. 1. obs. 8.

¶ I I I.

Het is byuten dispuyt / dat de personele actie ghecedeert zijnde oock verstaen wozt ghecedeert te zijn de hypotheccaire / die den obergeber ten tyde van de cessie competeerde; dan is questie / of de actie hypotheccair gecedeert zijnde / oock verstaen werde gecedeert te zijn de personele? Ick antwoorde / soo wanneer de hypotheccaire actie sonder de personele kan ghecedeert worden / dat alsdan dooz cessie van de hypotheccaire actie / de personele niet en wozt gheacht gecedeert te zijn; maer als de hypotheccaire actie sonder de personele niet en kan ghecedeert worden / alsdan die de hypotheccaire actie cedert / wozt oock geacht te cederen de personele. Trentacinq. var. resolut. lib. 2. resol. 5. de act. num. 1. & 2. Boër. decis. 335. Bartol. in l. pignori res. num. 3. ff. Famil. ercisc.

¶ I I I.

Actie personeel en transieert niet teghens een singuliere successieur / maer wel teghens een univarsele successieur. Nic. Everh. in Conf. 147. num. 1. & seqq. & Conf. 230. nu. 1. Christin. ad ll. Mechl. tit. 13. art. 39. num. 15.

¶ I I I.

Den ghene die op sijn eygen naem ageert / en is niet ghehouden booz de litiscontestatie te doceren van sijn recht; maer den ghene die op een anders name ageert / moet booz al / dat is / booz de litiscontestatie verthoonen van sijn last / ende dat hy wettelijck gestelt is; gelijk een Procureur / Nombour / Curateur ende dier gelijcke personen. Speculat. lib. 1. tit. de actor. §. expedito. num. 72. 73. & seqq. Bartol. in l. 2. C. de edict. div. Adr. toll.

¶ I I I.

Questie is / of als de actie gecedeert is teghens den principale debiteur / oock gheacht werde dat de selve gecedeert is teghens desselfs bozghen? Sommige sustineren neen; Doch verschepde andere zijn in contrarie opinie / dat de cessie van actie oock tot de bozghen geertendeert

tendeert wozt. Vid. Cod. Fabr. tit. de hered. vel act. vend. def. 20. Pyrrh. maur. in tract. de fidejuss. 2. part. sect. 9. §. 21. Specul. tit. de Cess. act. §. 1. num. 28. Mart. digest. noviss. tom. 3. Tit. Cessio cap. 19.

¶ D I I.

Wozt gebraeght/indien een hondt bijt een peert/ en dat het peert daer dooz achter uyt slaet / soo dat het selve met de hiele een anders vercken doot slaet/ of den ghene die het vercken toebehoort/ heeft actie tegens den meester van het peert/ dan of tegens den meester van den hondt? Ick antwoorde/ dat de actie moet geïnstitueert worden tegens den meester van den hondt. Petr. Jacob. rubr. 4. num. 8. in append. ad prax. Papiens. Paul. de Castr. ad l. 1. ff. si quadr. paup. fec. dicat.

¶ D I I I.

Het is kennelijck / dat den ghene die vooz erf ghe-naem ofte vooz possesseur possideert / gemeenlijck vooz actie van 't eyschen van erf-fenisse kan gheconvenieert worden; ende derhalven indien yemandt ter goeder trouwen / ende met een wettigh tyt/ eenich goet possideert/ den selven en is dooz sodanighe actie niet ghehouden: Dan is questie / indien hy sijn tyt gheconsequereert heeft van den ghene die dooz actie van 't eyschen van erf-fenisse konde geconvenieert worden/ of hy in sulcken gevalle oock met deselve actie mach aengesproken worden? Waerder is de sententie van de ghene die sustinereu Deen / ten ware hy sijn tijtel verkroeghen hadde hanghende den pro-cessse. Jas. in §. actionum. num. 220. & 221. Institut. de actionib. Fachin. lib. 1. controvers. cap. 4: Bart. in l. 3. §. opus ff. de alienat. judic. mut. caus. fact. V. tamen Cod. Fabr. lib. 3. tit. 21. def. 8.

¶ I I.

Cumulatie van vele actien en wozt niet toegelaten / wanneer die sodanigh zijn / dat de sententie absolutoir ghewesen in de eerste/ maecht exceptie van gewijsde in de andere. Castrenf. in l. fundum. ff. de except. Bart. in l. edita. num. 14. C. de edend. Ferrar. in form. libell. act. real. gl. Salvo jure addendi. num. 9.

¶ I I.

De braghe is/ of actie uyt testament / ende ab intestato, in eenen eysch by den erfghenaem moghen geconjungeert worden? Ick antwoorde Deen. Mynsing. cent. 3. obl. 25. Boër. decif. 33.

¶ I I I.

Actie civiel ende crimineel en moghen niet gecumuleert worden/ wanneer yemandt teghens een ende deselve persoon / ende uyt eene daedt/intenteert civile ende criminele actie; dan het selve is te verstaen

faen als beyde de actien eben principalijcken worden geintenteert; want so de criminele actie principalijcke wozt geintenteert/ ende de civile actie incidentalijcken/ te weten/ so het officie van den rechter wozt geimplozeert/opdat het ghenomen goedt werde gerefrutueert/ alsdan wozt cumlatie gheadmitteert. Bart. in l. 2. §. 1. ff. Vi bonor. rapt. nu. 2. & in l. interdum. §. qui furem. num. 5. ff. de Furt. Fachin. lib. 9. controvers. cap. 2. Menoch. de retin. possess. remed. 3. num 553.

¶ ¶ ¶ ¶.

Wanneer geschiedt cumlatie van actie civile ende crimineel/upt een verschepde daedt / tegens een persoon/alsdan wozt cumlatie gheadmitteert. Fachin. lib. 9. controvers. cap. 2. vers. Secundus casus est alleg. Bart. Natt. & Ægid. Bellarm.

¶ ¶ ¶ ¶.

Als de actie civil wozt geintenteert van den eenen/ende de criminele van een ander spne teghenpartye / in sulcken ghevalle daer de criminele actie de civile absozbeert/ oft de civile de criminele/alsdan wozt cumlatie niet geadmitteert. Castrens. ad l. ult. C. de ord. judis. Fachin. lib. 9. controvers. cap. 2. vers. Tertius casus est. Afflict. decis. 229.

¶ ¶ ¶ D.

Het is by sommighe Doctoren controbers / indien de civile actie wozt geintenteert van den eenen van de Litigateurs/ende de criminele van den andere dessels teghenparthye/ maer dat de eene de ander niet en absozbeert/of in sulcken ghevalle cumlatie toeghelaten wozt? Hierinne sustineren sommighe Ja/ende andere ter contrarie Neen. Vid. Fachin. lib. 9. controvers. cap. 2. vers. Quartus casus est. Castrens. ad l. ult. C. de ord. judic. post Salic. Angel. & alios à Fachin. alleg.

¶ ¶ D.

Wanner de civile actie wozt geintenteert van den eenen / ende de criminele actie van een ander/die sijn tegenparthye niet en is/ maer een derde in sulcken geballe wozt cumlatie geadmitteert/ten ware de criminele actie de civile absozbeerde. Fachin. lib. 9. controvers. cap. 2. vers. Quintus casus est. alleg. Jacob. Put. & Lancellot.

¶ ¶ D ¶.

Of de personele actie met de hypothecaire soude mogen gecumiteert worden/ooch nae de litiscontestatie/ende dat sonder refusie van kosten? Is ghedecideert Ja. Fab. in suo Cod. lib. 8. tit. 6. de Pignor. def. 22.

¶ ¶ D ¶.

Indien ymant eerst gheagcert heeft als erfghenaem ab intestato,

ende dat hy is comen te succumberen / soo mach hy naderhant wel ageren als erfghenaem upt krachte van testament; gelijk oock ter contrarie / soo ymant gheageert heeft upt testament / ende comt te succumberen / mach daer nae ageren als erfghenaem ab intestato. Cacheran. decil. 53. Mart. digest. noviss. tom. 5. tit. heres cap. 20. 21. 91.

£ £ D I I I.

Indien een debiteur niet spnen crediteur compact gemaect heeft dat hy de schult van hem niet en sal mogen eyschen / wort gebzaecht / terwyl den de principale actie / de welcke den crediteur hadde teghens spnen debiteur / daer dooz is ghetolleert / of oock geacht werde wechgenomen te zijn de hypothecaire actie / die welcke den crediteur hadde teghens een derde possesseur? Ick antwoorde Jae. Ioan. à Sand. decil. Frnic. lib. 3. tit. 12. de Pignor. & hypoth. defin. 21.

£ £ I £.

Questie is / indien daer veel erfghenaers / ofte vele erfghenamen van eenen eygenaer zijn van een beest / t welck eenige schade gedaen heeft / of yder eygenaer ofte erfghenaem aenghesproken mach worden alleen ende int geheel voor de schade die het beeste gedaen heeft / dan of de actie van schade moet geïnstituert worden tegens alle de eygenaers ofte erfghenamen / ende dat yder mach volstaen mits betalende zijn deel? Ick antwoorde dat de actie van schade ghegeven wort / tegens yder eygenaer ofte erfghenaem in t geheel. Gomez. var. relol. tom. 2. cap. 10. de individ. num. 13. Bartol. in l. Si communes. ff. de negot. gest.

£ £ £.

De vrage is / of in eenen eyfch magghen ghecumulert worden de actie van diffamatie / op dat den diffamateur sekeren peremptozen tijt werde ghepoyfigeert om spne actie te institueren op peyne van een ewwich swygen / ende de actie van injurien? Hierinne is ghedecideert Neen. Carpozov. def. forens. part. 4. const. 42. de Injur denn. 15.

£ £ £ I.

Wort gebzaecht / indien eenighe termynen verscheenen zijn / of den crediteur actie heeft om te eyschen niet alleen de verscheenen termynen / maer oock dat den debiteur sal gecondemneert worden t zijnder tijt te betalen de termynen die naderhandt in toecomende tijt noch comen te verschynen? Ick antwoorde dat den crediteur mede mach ageren tot condemnatie op de termynen die noch verschynen sullen. Ferrar. in form. libell. in act. real. tit. 2. gl. 28. num. 5. Sand. decil. frnic. lib. 1. tit. 4. def. 3. Surd. decil. 120. Acac. var. relol. cap. ult. num. 435. Gomez.

resol. tom. 2. cap. II. num. 47. Costal. ad l. non quemadmodum. num. 4. ff. de Judic.

III.

Questie is / indien ymant op synen debiteur heeft twee personele actien / of hy synen debiteur mach in recht berecken vooz twee verschepde rechters / intenterende d'eene actie vooz den eenen rechter / en d'andere vooz een ander rechter / dan of hy ghehouden is beyde syne actien te institueren vooz een ende den selven rechter? Hierinne wort hy eenige Doctozen ghesustineert / dat den crediten / niet gehouden is beyde syne actien vooz eenen rechter te intenteren / maer dat hy 't selve mach doen vooz twee verschepde rechters / hoe wel andere sustineeren ter contrarie. V. ad hanc quaest. Mindan. de process. lib. 3. tract. de continent. caufar. cap. 5. num. 42. 43. Costal. ad tit. Quib. de reb. ad eund jud. eat. num. 7. Jas. ad l. nulli. num. 3. C. de Judic.

ADMINISTRATIE.

I.

Een Adminstrateur moet rekeninghe doen ter plaetse van syne administratie / oft kan oock tot rekeninge gecouvenieert worden ter plaetse van sijn domicilie / mits dat de muniten tot de rekeninge dienende / aldaer werden ghebracht / tot kosten ende pericule van den ghene die de rekeuinghe versoeckt. Heft. Felic. in tract. de societ. cap. 38. num. 1. & 2. Castrenf. in l. praetor. §. sed est hoc ff. de edend. Socin. in Conf. 149. num. 14. lib. 1. Ant. Sola ad constitut. Sabaud. tit. minorib. decret. Quitationem pr. part. gl. 4. num. 2.

II.

Een Adminstrateur moet in sijn rekeninghe pertinentlyk stellen den uytgift ende ontfangh / uyt wat gzondt / ende van wat Pachter / den inganck / ende uytganck ende wat jaer / mitsgaders hoe veel / ende en mach in 't gros niet stellen dat hy so veel uytgegeven / ende so veel ontfanghen heeft. Bartol. Confil. 150. incip. Cum praedicta. nu. 9. Felic. in tract. de Societat. cap. 38. num. 34. & seqq.

III.

De vrage is / of de erfgenamen van een Adminstrateur ghehouden sijn rekeninge te doe? Ick antwoorde Ja / ten ware aen den gene / aen wien rekeninge moste gedaen worden / gestaen hadde / dat deselve by den overleden niet en was ghedaen. Heft. Felic. in tract. de

Societat. cap. 37. num. 2. 3. & seqq. Cratian. discept. forensk. tom. 4. cap. 760. nu. 3. 13. 14.

I V.

Generale quijtscheldinge/ gedaen by den gene aen wien den Administrateur gehouden was rekeninghe te doen/en bevizijt den Administrateur niet/indien blijkt dat de rekeninghe niet wel ende behoorlick gedaen en is; dan is den Administrateur/niet tegenstaende de ontflaginge/gehouden op niens goede rekeninge te doē/en het rest te restitueren. Paul. de Castr. Contil. 342. incip. Considerandum. vol. 1. Felic. de Societat. cap. 38. num. 81. & 82.

V.

Een Administrateur mach wel publijckelijck ende in't openbaer. roopen de goederen van den ghene van wien hy de administratie heeft. Bart. in l. si in emptione. §. tutor. ff. de contrah. empt. & in auth. quibuscunque. C. de SS. Eccles. & ibi. Paul. de Castr.

V I.

Een Soon is gehouden te doen rekeninge van de administratie/ dewelcke hy by het leven van sijn Vader ghehadt heeft/ende dat alhoe wel de Vader deselve by sijn leven niet en heeft gheepscht. Abb. in Conf. 2. incip. Magnificus. in 6. dub. vol. 1. Socin. in Confil. 73. in 3. vol. & Conf. 92. vol. 4. Murr. de Escob. de Ratiocin. cap. 3. num. 17

V I I.

Wozt ghevraecht/of een Administrateur mach getuygen van saken die voor hem gedaē ende gepasseert sijn? Ick antwoorde Neen/ende dat oocht alwaer het schoon dat hy van zyne administratie was ontflagen. Prosp. Farinac. in tr. test. lib. 2. tit. 16. q. 60. illat. 7. Henr. Emil. in tract. test. rubr. testis administrator. num. 1. & 6.

V I I I.

Een Administrateur en mach niet remitteren eenich recht/ het welcke liquijdis/ dan mach wel transigeren over een sake dewelcke is dubieus ofte illiquijd. Tiraquell. ad l. si nunquam. C. de revoc. donat. in verb. Donatione largitus. num. 196. Bertachin. in suo repertor. in verb. Administrator. vers. 6. & 27.

I K.

Questie is/of een Administrateur upt den Contracte/het welcke hy inde qualiteit als Administrateur van een ander aengegaen heeft/ op sijn eyghen naem ende in sijn pryve mach gecondemneert worden? Waerder is het gevalle van de gene die sustineren Neen/ ende kan waeromme een Administrateur/syne administratie geepudicht zyn-
de/

de/niet geconvenieert worden upt de Contractē/ die hy in de qualite als Administrateur op gerecht heeft/tē ware dat hy hem op sijn eygen naem ende in sijn prybe hadde verobligeert. Joan à Sand. in decis. Frisc. lib. 3. tit. 7. defin. 1. Bart. ad l. procurator qui pro evictione, ff. de procurat. Fab. in suo Cod. lib. 8. tit. 31. defin. 6. vid. tamen Boër. decis. 273. Vall. de reb. dub. tract. 9. num. 4. 5. & 6. Costal. ad l. Plantius. 61. ff. de procurat. Papon. lib. 6. tit. 5. arrest. 4. & Bachov. in not. ibid. Bronch. cent. 1. afl. 52. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 20. def. 14. Gratian. discept. Forens. tom. 2. Cap. 385. num 12. 13. 14.

¶

Een Administrateur mach upt de penningen/dewelcke hy upt sake van syne administratie ontfanghen / aen sijn selven betalen / ende voldoen het ghene hy ten achteren is aen den ghene van wiens goederen hy administratie heeft. Bertachin. in suo repertor. in verb. Administr. vers. 82 Berlich. Concl. practicab. part. 1. Concl. 71. n. 10. & 11.

¶ II.

De vraghe is/ of een Dennit ghehouden is rekeninge te doen van syne administratie / indien hem de selve is gheremitteert? Ick antwoorde Neen/hy soo verre de remissie ghedaen is na dat de administratie is voltoghen ghetweest; maer anders is het/als de remissie is gheschiet vooz de administratie; want het doen van rekeninge vooz de administratie niet en kan gheadmitteert worden. Heet. Felic. in tract. de Societat. cap. 37. num. 17. & cap. 20. num. 3. Gloss. in l. si unus. §. illud ff. de pact. Munn. de Escob. de Ratiocin. cap. 5. num. 11.

¶ III.

Een administrateur kan tot rekeninghe van syne administratie geconvenieert worden tot dertich jaren toe/indien niet en blijkt van eenige overleveringe van goederen; maer indien consteert dat hy de goederen/waer van hy administratie ghehadt heeft / gherestitueert heeft in sulcken geballe en kan na den laps van thien jaren den Administrateur tot rekeninge niet aengesproken worden; want alsoan ghepresumeert wort/dat de rekeninge ghedaen is. Vid Felic. in tract. de Societat. cap. 37. num. 55. 56. & seqq. Bero. Consil. 191. num 46. lib. 1. Mascard. de probat. concl. 1263. nu. 9. 10. & seqq. Menoch. de praesumpt. lib. 3. praes. 60. num. 5. Mart. digest. noviss. tom. 1. tit. Rationum. redditio cap. 16.

¶ IIII.

Questie is/indien eenige debiteuren worden insolvent/of een Administrateur daer dooz eenige schade hyden kan/so dat hy daer over soude

soude kunnen aengesproken worden? Ick antwoorde Ja / indien hy negligent geweest is in het inbozderen van de schulden / ende dat middelertijt de debiteurs insolvent gheworden zijn. Munn. de Escob. de Ratiocin. cap. 19. num. 21. Gratian. discept. Forens. tom. 4. cap. 626. Mart. digest. noviss. tom. 1. tit. Administrator cap. 8.

¶ I D.

Indien een Administrateur van een gemeente eenich gelt opgenomen heeft / ende dat hy daer toe speciale last hadde / soo is de gemeente ghehouden 't selve te betalen / ende cummen daer booz aengesproken worden / al hoe wel het opgenomen gelt niet en ware ghecomen tot profijt ende bozdele van de gemeente; doch indien den Administrateur eenich gelt opghenomen hadde / sonder daer toe te hebben speciale last van de gemeente / in sulcken ghevalle en is de gemeente daer booz niet verbonden ofte ghehouden / ten ware den crediteur / die het gelt getelt hadde / quame te betwysen dat het opgenomen gelt gekeert ende gecomen was ten bozdele van de gemeente. Costal. ad l. civitas. 27. ff. de Reb. cred. & ad l. ult. ff. de Exercit. act. Ioan. à Sand. decis. Frific. lib. 3. tit. 2. def. 3. Carpozov. def. Forens. part. 2. const. 6. def. 18. 19.

¶ D.

Mozt ghebraccht / of de goederen van Administrateurs van Steden / Kercken / Gasthuysen / ende dier gelijcke / stilswygende verbondē zijn booz hare administratie? Ick antwoorde Ja. Carpozov. defin. Forens. part. 1. const. 28. def. 115. Negulant. de Pignor. & hypot. memb. 4. part. 2. nu. 119. 120. 121. 122. 123. Sand. decis. Frific. lib. 3. tit. 12. def. 1. Rebuff. ad const. reg. tr. de constit. rediv art. 1. gl. 14. num. 31.

¶ D I.

Een Administrateur mach wel een ander substitueren sonder daer toe consent te hebben van den ghene over wiens goederen hy Administrateur is / doch moet sulcks doen tot sijn eyghen pericule / en niet tot perijckel van den ghene wiens goederen hy administreert. Gratian. disc. Forens. tom. 2. cap. 395. num. 8. 9. 10.

¶ D I I.

De brage is of den gene / die administratie heeft over eens anders goederen / syne principael ofte meester kan dwinghen dat hy sal aenhooren ende opnemen de reeckeninge van syne administratie? Ick antwoorde Ja / want gelijck ee Administrateur van sijn meester ghedwonghen kan worden tot reekeninghe / soo kan oock den meester van synen Administrateur ghecompelleert worden om de reke-

rekeninghe te ontfanghen. Munn. de Escob. de Ratiocin. cap. 4. num. 24. Caltrenf. in l. vix certis num. 4. ff. de Judic.

A D V O C A E T.

I.

Een Advocaet / de welke eens geadvysceert heeft op de eenz manier / mach naderhandt wel advyseren het contrarie / in dien hem het selve dunckt beter ende billijcker te wesen. Jaf. in l. 1. ff. quod quilibet jur. num. 10. post Bald. Ang. & alios ab eo allegat.

I I.

Als een Advocaet geadvocceert hebbende in sijn eygen sake come te triumpheren / ende dat sijn tegenparthye wozt gecondemneert in de kosten / so mach hy wel salaris eyschen in sijn eygen sake / ten minsten by maniere van schade ende intresse / ende moet soo hoogh ghetaxceert wozen / als hy aen een ander Advocaet vooz sijn diensse soude geexpendeert hebben. Henric. Bouer. Sing. 56. num. 10. Guid. Pap. Sing. 250. num. 1. in annot. Specul. tit. de expens. §. postremo. num. 8. Boër. decif. 210. Mynf. cent. 1. obl. 2. Gail. lib. 1. obl. 151. num. 17.

I I I.

De vraghe is / of een Advocaet / de welke het officie van Advocaetschap niet en exerceert / mach ghenieten de privilegien van Advocaten? Ick antwoorde Neen. Papon. lib. 7. tit. 7. arrest. 15. Bart. in tract. de repressal. quæst. 5. princip. num. 2. Bertach. in suo repertor. in verb. Privilegiatus. vers. 14.

I V.

By sommige Doctozen wozt gedisperuteert / of een Advocaet / soverende een rechtbaerdige sake / mach gebuycken cavillatien en quade middelen / omme sijn teghenparthye te doen succumberen. Ende alhoe wel vele Doctozen sustineren Ja / waerder schijnt nochtans te wesen de contrarie sententie. Vid. ad hac quæst. H. pp. de Marfil. Sing. 177. Mynf. cent. 3. obl. 6. Tiraq. in tract. de utroq. retract. in præf. num. 71. Cujac. lib. 4. obl. 40. Hieron. de Cævall. in Specul. commun. opin. contr. commun. quæst. 361.

V.

Het officie van een Advocaet en derogceert den Edeldom niet ; en in dien een Edelman / wesende Advocaet / en verbalt daer dooz niet van sijn Adel. Tiraquell. in tract. de Nobilit. cap. 29. num. 15. Papon. lib. 5. tit. 11. arrest. 22.

D I.

Een Advocaet mach gheen getuyghe wesen in een sake daer inne hy dient / te weten / om te getuygen tot boozdeel van den gene die hy dien; tmaer mach hy de teghenparthye als ghetuyge gheproduceert worden / ende kan oock van syne tegenparthye gecostreingeert worden / omme ghetuyghenisse te gheben. Ann. Robbert. rer. judicat. lib. 2. cap. 19. Fab. in suo Cod. lib. 4. tit. 15. de testib. defin. 19. Costal. ad l. ult. ff. de test. Guid. Pap. quæst. 45. Surd. decis. 190. V. tamen Papon. lib. 9. tit. 1. de probat. arrest. 21. & ibi Bacchov. in not. Berlich. decis. 101. Carpzov. def. Forens. part. 1. const. 16. def. 59.

D I I.

Als een Advocaet dient in een sake / dewelcke hy met een ander gemeen heeft / so mach hy van sijn medestander ofte wede-erfgenaem wel salaris eyschen booz sijn ghedeelte. Mynsing. cent. 1. obl. 2. num. 2. Berlich. Conclus. practicab. part. 1. concl. 9. num. 84. Boër decis. 210. num. 4.

D I I I.

Wozt ghebzaecht / of de Advocaten / ter cause van haer salaris / booz andere Crediteuren moeten ghepreferreert worden? Ick antwoorzen Neen. Berlich. Conclus. practicab. part. 1. Conclus. 64. nu. 76. Carpzov. def. Forens. part. 1. const. 28. def. 30.

I K.

Questie is / of een Advocaet mach getuyghenisse geben in een saecke / inde welcke hy gediend heeft / doch als nu niet meer en dient / gelijk indie hy inde eerste instantie als Advocaet gediend heeft / of hy inde tweede instantie in cas d'appel / waer inne hy niet e dient / soude moge getuyghen? Ick antwoorde Neen. Joan à Sand. decis. Frific. lib. 1. tit. 10. def. 4. Surd. decis. 219. Guid. Pap. quæst. 45. in not. lit. B.

K.

Een Advocaet / die ymant in eene saecke gediend heeft / mach boozden selven in andere saecken / daer inne hy niet en dient wel ghetuyghen. Carpzov. def. Forens. part. 1. const. 16. def. 59. nu. 2. Joan. à Sand. decis. Frific. lib. 1. tit. 10. def. 4.

K I.

De vrage is / of een Advocaet soude moghen getuyghe wesen in een saecke daer inne hy dient / indien hy ghebreck van getuyghen de waerheyt anders niet en kan getweten worde / ende de saecke anders niet en kan bewesen worden? Hierinne is gedeceideert Ja. Carpzov. def. Forens. part. 1. const. 16. def. 60. Mascard. de Prob. concl. 66. nu. 14.

ALIENATIE.

I.

Volgens de ghemeender sententie der Doctozen / en wordt de prohibitie des testateurs / van dat de goederen kuyten de familie niet en sullen moghen worden veralieneert / boven de vierde grade ofte generatie niet gheextendeert ; hetwelcke nochtans by sommige Doctozen wordt gelimiteert geë plaets te hebben / indien de prohibitie aen de erfgenamen gedaen is met expressie woorden / dat den testateur begeert dat de goederen van de erfgenisse altijt ende eeuwelijck sullen blyben by syne descendente ende nacomelinghen van syne familie ; want in sulcken ghevalle gaet de prohibitie oock boven de vierde / vijfde ende meer andere generatien. Ad hanc quæst. vid. Mysing. cent. 6. obs. 64. Alexand. Consil. 56. num. 1. vol. 1. & in Consil. 59. nu. 4. vol. 3. Jas. in l. filiusfamilias. §. divi. num. 113. in prim. lect. & in 2. lect. nu. 155. ff. de legat. 1. Fachin. lib. 4. controvers. cap. 110. Fab. in suo Cod. lib. 6. tit. 22. defin. 32. Joan. à Sand. in decis. Frific. lib. 4. tit. 5. defin. 4. Hieron. de Cævall. in Spec. commun. opin. contr. commun. quæst. 725.

II.

De vrage is / of die personen / in wiens regardt gedaen is prohibitie van de goederen niet te veralieneren / onder malcanderen den eenen aen den anderen de goederen wel moghen veralieneren ? Ick antwoorde Jae. Ferrar. in form. libell. act. real. glof. veris ac legitimis titulis. num. 37. Bartol. in l. voluntas. C. de Fideicommiss.

III.

Goederen daer proces om is / en moghen hanghende den processe niet veralieneert worden / indien geageert werde met reele actie / dan indien den epgendom bande goederen gheeyft werde met personele actie / ghelijck / soo ick uyt kracht van koop / agere tot de goederen / op dat my de selve ghelevert werden / als dan moghen de selve goederen / nae de opinie van vele rechts-ghelerden / oock hangende den processe veralieneert worden. Cancer. var. resolut. tom. 2. cap. 12. nu. 2. & seqq. Guid. Pap. quæst. 479. V. Zyp. in notit. jur. Belg. lib. 8. tit. de Litig. Imb. in enchir. jur. Gall. in verb. Poenæ pecuniariæ explosæ. Grot. in introduct. ad Jurisp. holl. lib. 3. patt. 14. verf. Saken tot den &c.

IV.

Goederen de welke door den tijt souden bederven / ofte vergaen /
 C
 enoghen

moghen hanghende den proceſſe/ met auctoziteyt van den Rechter/ veralieneert ende vercocht worden. Bart in l. intereſſe. num. 3. ff. de acquir. poſſeſſ. Gail. lib. 1. obf. 148. num. 3.

D.

Queſtie is/ of een ſimpel verbodt des teſtateurs/ van de goederen niet te veralieneren/ goet is/ ſonder byvoeginge van ſekere oorzake/ of te ſonder contemplatie van eenigh perſoon? De gemeene ſententie der Doctoren is/ dat ſodanige prohibitie van alienatie is van geen der weerden. Ant. Gab. commun. concluf. lib. 4. tit. de Fideicommiſſ. concl. 9. num. 1. Ferrar. in form. libel. act. real. gl. Veris ac legitimis titulis. num. 32. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 280.

D J.

In Contracten en belet prohibitie de alienatie niet/ booz ſoo veel aengaet de tranſlatie van den eygendom; nochtang indien alienatie gedaen wort/ ſoo kan geageert worden tot ſchade ende intereſſe/ of te tot peyne/ indien de ſelbe geadjicieert is by de prohibitie van alienatie. Gail. lib. 2. obf. 16. num. 5. & 6. Everh. in Conſil. 230. num. 8. Ann. Robert. rer. judicat. lib. 3. cap. 14. Guid. Pap. decif. 569.

D J J.

Goederen die reſtitutie of te verbandt ſubject zijn dooz tijtel van legaet/ of te particuliere/ fideicommiſſis/ of te dooz univerſeel fideicommiſſis/ de ſelbe en moghen ordinariſ van den erfgenaem niet veralieneert worden/ ten ware het fideicommiſſis naghelaten ware op ſekere dach/ of te op conditie/ in welcken geballe hangende de conditie of te den dach/ de goederen moghen veralieneert worden/ doch den dach of te conditie omgecomen ende gheballen zijnde/ mach den fideicommiſſaris de ſelbe goederen vindiceren vanden gene die de ſelbe poſſideert. Andr. Gail. lib. 2. obf. 137. nu. 1. & 6. Tiraquell. in tract. de retract. convent. §. 1. gl. 7. num. 10. & 11. Paul. de Caſtr. in Conſil. 94. lib. 2. Nic. ab Alto Singul. 11. num. 2.

D J J J.

Wort gebraecht/ of alienatie van goederen/ dewelcke reſtitutie of te verbandt ſubject zijn/ mach ghedaen worden/ indien de mede erfgenaem/ aen wien de reſtitutie moet geſchieden/ daer inne conſenteten? Ick antwoorde/ dat in ſulcken gheballen de alienatie goet is. Jaſ. in auth. res quæ num. 2. in limit. 9. C. Commun. de legat. Gail. lib. 2. obf. 139. ſub num. 10. Bart. & Jaſ. in l. quoties. C. de Fideicommiſſ.

J K.

Alienatie van goederen/ dewelcke reſtitutie of te verbant ſubject zijn/

zijn/is geoorloft om te betalen de schult van den testateur/ indien de andere goederen niet genoegh en zijn tot betalinge van de schulden. Peck. de testam. conjug. lib.4. cap.9. nu.2. Gail. lib.2. obs. 137. nu.4. Jaf. in auth. res quæ. num.2. in limit.6. C. Commun. de legat.

¶

By sommige Doctoren wozt gecontroverteert / indien den testateur sijn Soon erfgenacm institueert/ende hem/soo hy sonder kinderen komt te sterben/pemandt substitueert/ende dat hy hem verbiedt de alienatie van de goederen eer hy tot sijn vijf ende twintigh jaren ghecomen is / of den Sone na sijn vijf ende twintich jaren de goederen by mach veralieneren / soo dat de alienatie niet en kan gerevoceert worden / nochte de goederen by den substituyt ghebindiceert? Ende alhoewel vele defenderen de affirmative sententie / vele andere nochtans houden de negative sententie/te weten/dat de goederen van den Sone na sijn vijf ende twintigh jaren niet en moghen veralieneert worden in pzejuditie van den substituyt. V. Paul. de Castr. Consil.263. num.3. lib.2. Fachin. lib.4. controvers. cap.75. Ofasc. decis. 85. num.13. Paril. in Consil.31. nu.37.lib.2. Dec. in Consil.386. Hieron. Gabr. Consil.132. num.6. Cephal. Consil.153. num.42. post plures alios à Fachin. d. loc. allegat. Mantic. de conjeet ult. volunt. lib.3. tit.17. num. 11. Gratian. disc. forens. cap.416.num.12. Mart. digest. noviss.tom.3.tit. Alienatio, cap.92. & 104.

¶ II.

Questie is/of de alienatie van goederen/by de Ouders door be-roopinghe ofte andersins met een onereusen tytel gedaen/by de kinderen tot de legitime toe mogen ghereboceert worden? De gemeene sententie der Doctoren is/dat de alienationen/die sonder bedroch ghe-daen zijn/ niet en kunnen ghereboceert worden. Jul. Clar. sent.lib.4. §. Donatio. quæst.24. num.5. Fachin. lib.6. controvers. cap.85.

¶ III.

Indien de alienatie buyten de familie by den testateur is geprohibeert / ten respecte ende in faueur van sekere persoonen/ alsdan de alienatie buyten de familie gedaen zijnde/en competeert alle de gene die van de familie zijn geen petitie van fideicommiss/maer alleen de ghene/ ten wiens acnsien de prohibitie van alienatie ghedaen is. Joan. à Sand. in Decil. Frific. lib.4. tit.5. defin.5. Cujac. lib.15. obs. cap.4. in fin.

¶ IIII.

De vrage is/of den gene dien verboden is de goederen te veralieren/

neren/de vruchten van dien mach verhueren so lan zhe hy leeft. **Ick antwoorde Ja**, Hering de Fidejuif. cap. 7. num. 195. Wienb. de Feud. cap. 8. num. 6.

¶ **I D.**

Dusdanighe woorden/ ick belove dat ick de goederen niet en sal vercoopen/wech geven/transpozeren/ ofte op eeniger maniere verminderen/schynen alleen mede te brengen ofte in te slupten alienatie by Contracten onder den levenden/ maer geensints die gheschiet by uysterste wille. Nic. Everh. Consil. 6. num. 2. alleg. Bart. in l. peto. §. Fratres. ff. de leg. 2. & Castrenf. ita l. si ita quis. §. ea lege. ff. de verb. obligat.

¶ **D.**

Wort gebzaeght/indien by statuyt verboden is/dat ghene onroerende goederen aen vzeemdelinghen sullen moghen worden veralienneert / het zy by Contract ofte uysterste wille/ of in sulcken gheballe aen een vzeemdelingh eenighe onroerende goederen mogen worden vercocht ofte ghelegateert/ op conditie/dat hy de selve wederom sal vercoopen aen een inwoonder/ende daer van genieten de pypse? **Ick antwoorde Ja**. Roman. Sing. 294. Ant. Corfct. Sing. 276. Alexand. & Jaf. in l. apud Julianum. §. constat. ff. de legat. 1. Bald. in l. cum quaestio. C. de legat.

¶ **D J.**

Questie is/of den geene die de alienatie van eenige goederen verboden is/lijflichte mach constitueren? **Ick antwoorde/ dat den selven gheen lijflichte mach constitueren/ nochte oock de vruchten/die hy noch niet en heeft gepercipieert/veralienneren**. Tiraquell. int. tract. de retract. municip. §. 1. gl. 7. num. 41. Roman. Sing. 626. num. 3. Bart. in l. codicillis. §. instituto. ff. de legat. 2.

¶ **D J J.**

Wanneer een man by statuyt verboden is de alienatie van syne onroerende goederen/sonder consent van syne vrouwe/ als dan wort hem oock gheacht verboden te zijn deselve met hypotheecq te beswaren. Chassan. ad Contuet. Burgund. rub. 9. §. 10. vert. l'homme. num. 42. Costal. ad l. in quorum. 24. ff. de pignorib. & ibi Bartol. Gam. decis. 108. & DD. in l. ult. C. de reb. alien. non alienand.

¶ **D J J J.**

Een statuyt disponerende dat een vrouwe sonder consent van haren man hare goederen niet en mach veralienneren/wordt alleenlijck verstaen/dat het selve niet en mach geschieden by Contracten onder den

den lebenden: maer wojt geenſins geertendeert tot de alienation die geſchieden by upter ſte wille. *Christin. ad ll. Mechlin. tit. 3. art. 1. num. 16. Schneid. ad §. sed & si pater. num. 10. Institut. quib. mod. jus pot. postest. fol.*

¶ ¶ ¶.

Als een man by ſtatuyt toegelaten wojt de alienatie van de goederen van ſyne vrouwe/ſo mach hy de goederen van ſijn vrouwe wel veralieneren by Contract onder den lebenden/maer niet by upter ſte wille. *Molhu. ad Conſuet. Paril. §. 25. num. 1. & 2. Chaffan. ad Conſuet. Burg. rub. 4. §. 4. num. 3. & ſeqq. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 9. art. 2. nu. 8. Jaſ. in l. quæ de legato. nu. 29. ff. de legat. 1.*

¶ ¶.

Alienatie gedaen aen een vzeemdelingh / tegens het verbodt des ſtatuyts en is niet goet/alwaer't oock dat den ghene die een vzeemdelingh was ten tyde van de alienatie/ghetworden was een Burger ten tyde van de levering van het goet. *Aldéran. Mascard. de gen. itatut. interp. concl 6. num. 55. all. Marfil. in §. diligenter à num. 183. usque ad nu. 190. in ſua pract.*

¶ ¶ ¶.

Goederen die verboden zijn aen een ander veralieneert te worden / en moghen niet gheuſucapieert noch ghepreſcribeert worden. *Socin. in ſuis fallent. reg. 27. gloſſ. & Bartol. in l. ubi lex. ff. de ulucap. Angel. in l. 1. C. de præſcrip. lon. temp. Ioan. Ant. Trigo. Sing. 54. num. 2. & 3.*

¶ ¶ ¶ ¶.

Goederen die verboden zijn verlieneert te worden/en mogen niet gheconfiſqueert worden. *Chaffan. ad Conſuet. Burgund. rub. 2. de conficat. §. 3. in princip. num. 2. Boër. decif. 278. num. 6.*

¶ ¶ ¶ ¶ ¶.

Den gene die preſent is by de alienatie van het goet/ twelck in ſijn ſabeur verboden is by veralieneert te worden/en prejudiceert ſich daer dooz niet/hoe wel hy de alienatie niet en contradiceert/ofte daer tegens niet en proteſteert/dan mach eventwel de alienatie revooceren. *Tiraq. in tract. de retract. municip. §. 1. gl. 9. num. 156. alleg. Bart. Bald. Joh. Fab. Paul. Caſt. Alex. Jaſ. & alios.*

¶ ¶ ¶ D.

Een ſeecker perſoon heeft in ſijn teſtament een erfgenaem geſtelt/ ende den ſelven een ander geſubſtitueert/ ende na de ſubſtitutie gheadjicieert/ dat den geinſtitueerde erfgenaem/ niet teghenſtaende de

gedane substitutie/de goederen soude mogen alienerē/is getwijfelt/
indien een erfghenaem de goederen des testateurs by sijn leven niet
en heeft ghealieneet / maer daer van gedisponeert heeft by sijn te-
stament/of sodanighe dispositie mach bestaen? Hierinne is gheant-
woort Ja. Acac. de Ripol. var. resolut. cap. 13. de Testament. nu. 506.
507. 508. & 509.

¶ ¶ D.

De vrage is/ indien den testateur belast heeft dat den erfgenaem
de erfrenisse aen een ander soude restitueren/of hy daer dooz den erf-
genaem schijnt te beswaren/dat hy de erfrenisse middelertijd niet en
soude moghen alieneren? Ick antwoorde Ja. Gomez. ad leges Taur.
in leg 40. num. 54. Glot. Bart. & alii in l. 3. §. sed quia, versic. nemo. C.
Commun. de legat.

¶ ¶ D J.

Indien den testateur institueert vele erfgenamen/ ende eenen/ of
sommighe ofte oock alle simpelich graveert om niet te alieneren/
wordt ghebraccht of daer dooz gheacht werde alhier te wesen eeni-
ghe oorzake / ofte eenich persoon in wiens respect ende fabeur het
verbodt van alienatie schynne ghedaen te wesen / ende by consequen-
tie of het verbodt gheacht werde ghedaen te wesen tot fabeur vande
mede erfgenamen / soo dat den ghene die eerst comt te sterben/ghe-
houden sy de goederen by hem geerst/aende andere te restitueren?
In dese questie wordt gefustincert/dat dooz de voorszeyde prohibitie
van alienatie gheen fideicommis en is geintroduceert/ende dat soo-
danich verbodt van alienatie is van geender weerden/ als wesende
sonder oorzaccke ende persoon / ten ware upt eenighe woorden ofte
conjecturen conde blijcken/dat de prohibitie van alienatie tot fabeur
vande mede erfgenamen ghedaen ware. Gomez. ad leges Taur. in l.
40. num. 52. post Alexand. Jaf. & alios ibid. alleg.

¶ ¶ D J J.

Wort gebraecht/ of den gene die alle syne goederen veralieneert/
gheacht werde/ 'tselve te doen in fraude van syne crediteuren? Ick
antwoorde Ja / ende sonderlinghe soo de alienatie ghedaen worde
aen persoonen die hem in bloet of maeghschap bestaen. Bart. in l. om-
nes §. lucius. ff. Quæ in fraud. cred. & in l. nomen. §. filio ff. de Legat. 3.
Lud. Bell. consil. 198. num. 13. 14.

¶ ¶ D J J J.

Questie is/ indien een Grootvader synen Neeff met fideicommis
belast heeft/ ende hem verboden de goederen niet te alieneren/of den
selve

selven diens niet teghenstaende de goederen mach alieneren / by soo verre hy niet en kan leven ende sijn selven onderhouden? De ghemènder sententie der Doetozen is / dat hy deselve goederen uyt sake van alimentatie mach alieneren. Peregrin. de fideicommiss. art. 42. num. 86. Sand. de prohib. rer. alienat. part. 3. cap. 8. num. 22. Menoch. de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 191. num. 1. & aliquot seqq.

£ £ £ £.

Goederen die verbonden zijn moghen veralieneert worden / indien de selve zijn bederfelijck / ende niet en kunnen bewaert worden; ghelijck oock verbonde goederen moghen veralieneert worden / indien de selve alienatie niet en streckt tot schade vanden fideicommissaris / maer tot sijn profijt ende voordel / alsoo de perminghen vande verbonde goederen gheprocedeert ghekeert worden tot andere profytelijcker saecken ofte goederen. Carpzov. defin. forens. part. 3. constit. 8. def. 32. 33. Peregrin. de fideicommiss. art. 40. num. 32.

£ £ £.

Wanneer een debiteur syne goederen in fraude van syne creditoren heeft gealieneert / soo en kan een crediteur tegens den derde possessor / die het goet besit op het goet niet ageren / dan moet albovens ageren met actie revocatoir. Cod. Fabr. lib. 7. tit. 35. def. 1. Cravert. consil. 235. sub num. 2.

A L I M E N T A T I E.

I.

WT alsulcke oorsake als een Vader sijn Soon mach ontbeven / uyt de selve mach hy hem oock weygeren te alimenteren. Nicol. Everh. in loc. Ab Aliment. ad dot. num. 3. gloss. & Bartol. in l. siquis à liberis. §. idem judex. ff. de liber. agnosco. Gomez. var. resol. tom. 1. cap. 11. num. 13.

II.

In rechten woxt ghecontroverteert / of een Oom gehouden is sijn Neve te alimenteren? De ghemeender sententie schijnt te wesen / dat een Oom niet ghehouden en is tot alimentatie van sijn Neve; doch vele andere sustinerenter contrarie / ende is de eerste sententie by den Hobe van Frieslandt gebolcht. V. Joan. à Sand. decil. frisc. lib. 2. tit. 8. defin. 2. in fin. Fachin. lib. 12. controvers. cap. 61. Surd. de aliment. tit. 1. quæst. 28.

I I I.

Als daer veel personen zijn die altesamen alimentatie ofte onderhoudt aen pemandt gehouden zijn te pzeesteren / soo mach den Rechter een van allen statueren / dooz de welcke het onderhoudt werde ghepzeestert / midts dat de anderen haer deel daer toe contribueren. Mynting. cent. 1. obs. 63. Specul. tit. Qui filii suut legit. num. 46. Vincent. de Franch. decis. 203.

I D.

Als aen pemandt beloofst is alimentatie / sonder expzeessie van tijt / alsdan wort verstaen 't selve beloofst te zijn tot de doodt toe. Grammat. decis. 101. num. 56. Bartol. in l. mela. nu. 2. ff. de aliment. & cibar. legat. & ibi Scribentes.

D.

Den ghene die gehouden is alimentatie te pzeesteren / is oock ghehouden medecpenen te pzeesteren. Peck. de testament. conjug. lib. 5. cap. 25. nu. 1. Ferrar. in form. libell. pro legato rei sing. gloss. i. num. 100. Bart. in l. legatis. n. 2. ff. de aliment. & cib. leg. & in l. si cum dotem. §. si autem in saviissimo. ff. solut. matrim. & in tract. de aliment. n. 6. Corn. Conf. 145. nu. 9. vol. 2. Alexand. in d. l. si cum dotem. §. si autem. ff. solut. matrim.

D I.

Gen legaet van alimentatie en transiceert niet op den erfghenaem van den legataris. Ferrar. in form. libell. pro legato rei sing. gloss. 1. num. 101. Bart. in l. Mela. ff. de aliment. & cibar. legat.

D I I.

Het recht van alimentatie en kan dooz vercoopinge op een ander niet ghetransfereert worden. Costal. ad l. 66. si ususfructus. ff. de jure dot. Bart. in l. 55. ff. ad leg. falcid.

D I I I.

Gen Vader is gehouden te alimenteren het kint / 't welc sijn Soon bupten wettelijck houwelijck aen pemandt heeft verweckt. Fab. in suo Cod. tit. Ne filius pro patre defin. 3. Surd. de aliment. tit. 1. quaest. 12. Nic. ab Alto Sing. 16.

I K.

Gen Zoeder is ghehouden te alimenteren sijn Zoeder ofte Suster / so wel van den halven als van den geheelen bedde / indien sy tot armoede gecomen zijn. Hartman. Harm. tit. 37. obs. 2. Bartol. in tract. de aliment. nu. 15. Sand. decis. frific. lib. 2. tit. 8. def. 2.

K.

Gen Sone die in sijns Vaders huys wort gealimēteert / is gehouden

den te arbeijden booz sijn Vader/ende en mach daer booz gheen loon
epfchen/indien het hem niet en is beloost. Nic. Everh. Consil. 92. num.
2. Bald. in Consil. 207. vol. 4. incip. Facta super quibus quaeritur.

¶ I.

Indien pemandt ghemaect is alimentatie by een Testament/
't welck niet en heeft spue behoorzijcke solemitepten / ende dat den
erfgenaem deselve betaelt ende gepresteert heeft drie jaren langh/so
is hy ghehouden in toecomende jaren de betalinge van de alimenta-
tie te continueren. Surd. de Aliment. tit. 8. privil. 22. nu. 3. Pyrrh. Maur.
Arret. in tract. de solut. oblat. & retent. cap. 36. nu. 11. Guid. Pap. quaest.
576. num. 3. in fin.

¶ I I.

Wtrepckinge van alimentatie moet by den erfgenaem aen den le-
gataris gedaen worden by maenden; welberstaende in regarde van
sodanige dingen/die bequaem zyn tot maendelijcke betalinghe/ghe-
lijck koozen/Wijn/Hout ende dierghelijcke: maer ten regarde van
sodanighe dingen / die by de maent niet en kunnen gedept worden/
gelijck cleederen/ die moeten gegeven worden als den gene die ghe-
alimenteert wordt deselve van noode heeft. Pyrrh. Maur. Arret. in
tract. de solut. oblat. & retent. cap. 97. num. 1. 2. & 3. Bartol. in l. pecuniæ.
num. 2. ff. de Aliment. & cib. legat. Ferrar. in form. libell. pro leg. rei sing.
gloss. 1. num. 102. Viv. decis. 8. num. 17. Socin. in Consil. 11. in fin. vol. 1.

¶ I I I.

Als pemandt gemaect is jaerlijcsche alimentatie/deselve wort
ghemeenlijck betaelt niet in 't eynde van peder jaer/maer te vozen in
den beginne van het jaer/ booz het geheele jaer. Bald. in l. non potest.
ff. de adopt. Caccialup. in l. frater à fratre. q. 29. ff. de condiçt. indeb. So-
cin. Consil. 12. in 3. q. vol. 1. Molin. de primog. lib. 2. c. 15. Vinc. de Franch.
decis. 155. num. 3. part. 1. Cod. fab. lib. 8. tit. 30. def. 12. Mart. digest. no-
viss. tom. 5. tit. Legatum. c. 52.

¶ I V.

Wanneer de alimentatie moet gepresteert worden in dinghen/de-
welcke so sp booz den geheelen tijt betaelt worden/in haer gedaente
souden bederven/gelijck visch/blepsch ende diergelicke/als dan moet
in plaets van deselve betaelt worden de weerdpe in gelt. Roland.
Conf. 22. à num. 22. usque ad 24. in princip. Bart. in l. 3. ff. de Aliment. &
cib. leg. Ferrar. in form. libel. pro legat. rei sing. gloss. 1. num. 103.

¶ V.

De bzage is/ofzonder het woort alimentatie mede begrepen wor-
den

Den kosten van studie? Staet te distingueren/ of de alimentatie moet ghepresteert worden door de Wet der nature/ ofte uyt dispositie van de Wet/ en alsdan moeten de kosten van studie mede gegeven worden: of de alimentatie moet ghepresteert worden uyt dispositie van een mensch/ gelijk uyt legaat/ ofte contract/ ende alsdan/ indien niet uytduchelyc van de kosten van studie is geseyt/ en worden geensins onder het woorzt alimentatie de kosten van studie begrepen. Nicol. de Passerib. in conciliat. leg. in jur. civil. contrar. pag. mihi 491. & 492. Mynf. cent. 3. obs. 12. Bart. Bald. & Angel. in l. de bonis, §. non solum. ff. de carbon. edict. Roland. à Vall. in Conf. 22. lib. 1. Mart. Coler. de Aliment. lib. 2. cap. 2. nu. 9. & 10. Surd. in tract. de Aliment. tit. 4. quæst. 6. Trentacing. var. resol. lib. 1. tit. de aliment. resol. 1. num. 27. Cardin. Tuf. conclus. 282. in lit. A.

¶ D I.

Alimentatie/ die een Vader gedaen heeft aen de kinderen van het eerste houwelijck van de goederen in het tweede houwelijck overgewonnen/ moet hem geimputeert worden. Petr. Sanz. de bonor. divis. lib. 2. cap. 12. num. 14. alleg. Joan. Gutier. in quæst. 129.

¶ D I I.

Als yemandt ghelegateert is alimentatie uyt sekere goederen/ so moet deselve ghepresteert worden nae de quantiteyt van de Renten ende vruchten/ sonder dat van noode is verwey van den eygendom van de goederen te veralieneren. Francisc. Marc. quæst. 323. Bart. in l. penult. ff. de aliment. & cibar. legat. Ang. in l. qui bonis, ff. de cess. bonor. & in l. Imperator. ff. ad trebell.

¶ D I I I.

Hoewel dat aen yemant tweemaect alimentatie is gelegateert/ en kan nochtans niet meer als eens geepscht worden. Franc. Marc. quæst. 438. num. 1. alleg. Salycer. & Florian. in l. quinquaginta ff. de probat.

¶ I I.

Alimentatie moet gepresteert worden ter plaetse daer den erfgenaem houdt sijn woon-plaetse/ ende niet daer den legataris woont; ten ware den Testateur anders hadde ghewilt. Bartol. in l. 1. ff. de aliment. & cibar. legat. nu. 4. gloss. in l. Cum hi. 8. §. in causa. 9. ff. de transact. Surd. de Aliment. tit. 4. quæst. 16.

¶ ¶.

De brage is indien aen yemant gelegateert is alimentatie/ ende dat den erfgenaem ende den legataris woonen in eene Stadt/ of den erfghenaem ghehouden is het onderhoudt te brengen ten huysse van den

den legataris / ofte dat den legataris selfs moet gaen aen het huys van den erfgenaem? Hierinne staet aldus te distingueren; ofte vooz de alimentatie moet gegeven worden gelt/ ofte dier gelijcke/ in welckers bzenghen gheen kosten vallen/ ende alsdan is den erfghenaem gehoude te gaen ten huysse van den legataris/ ende het gelt te bzenghen: ofte moet ghepresteert worden pet anders als gelt/ welckers bzenghen sonder kosten niet en kan geschieden/ ende alsdan moet den legataris gaen ten huysse van den erfghenaem/ ende het onderhoudt ontfangen op sijns legataris kosten / hoewel sommighe sustineren/ dat den erfgenaem gehouden is tot de selve kosten. Ferrar. in form. libell. pro legat. rei singul. gloss. 1. num. 105. Barr. in l. 1. ff. de Aliment. & cibar. legat. num. 4. V. tamen Surd. de Aliment. tit. 4. q. 16. num. 7. 8.

¶ ¶ ¶.

Indien yemant arm zijnde/ heeft een Vader ende een Sone beyde rijk wesende/ wordt gebracght van wie dat hy eerst alimentatie moet eyschen? Ich antwoorde/ dat hy het eerder moet eyschen van de Vader als van de Sone. Barr. in l. 8. non quemadmodum. ff. de lib. agnos. num. 2. Cyn. in l. 1. C. de alen. lib. & ibi Jacob. de Aret. Ferrar. in form. libell. pro leg. rei sing. gloss. 1. n. 130. Surd. de Aliment. tit. 1. q. 101.

¶ ¶ ¶.

Als den Testateur aen yemant heeft gemaect seker erbe tot alimentatie/ ofte vooz onderhoudt/ ofte op dat hy onderhoudt hebbe/ in sulcken ghevalle behoort den eyghendom van het erbe tot den legataris: Maer als den Testateur seydt/ ick make de alimentatie upt sulcken erbe/ ofte ick make de alimentatie/ ende daer vooz verbindt ick sodanigen erbe / alsdan comt alleenlijck in het legaet de alimentatie/ ende de verbintnisse van het erbe/ ende den eyghendom van het erbe blijft by den erfghenaem. Ferrar. in form. libell. pro legat. rei sing. gloss. 1. nu. 108. Bartol. in l. libertis. ff. de aliment. & cibar. legat. V. Surd. de Aliment. tit. 2. q. 1.

¶ ¶ ¶.

Questie is/ indiē den Testateur aen yemant tot alimentatie heeft ghelegateert seker erbe / of den legataris sterbende/ het erbe transmittiert op sijn erfghenaem/ dan of het selve wederkeert tot den erfghenaem van den Testateur? In dese sake zijn twee contrarie opinien / edoch liever is de opinie van de ghene die sustineren/ dat den legataris het erbe na sijn doot transmittiert op sijn erfghenaem. Jacob. de Aret. in l. libertis. ff. de aliment. & cibar. legat. & in l. penult. ff. eod. & in l. cum hi. §. si nni. ff. de transact. Barr. in d. l. libertis. num. 3.

Ferrat. in form. libell. pro leg. rei sing. gloss. 1. num. 109. Surd. de Aliment. tit. 2. quæst. 1. num. 8.

¶ ¶ ¶ D.

Een Sone moet eerder alimentatie eyschen van sijn Vader / dan van sijn Groot-Vader / als hy beyde rijkch zijn / ende oock eerder van sijn Vader dan van sijn Moeder; want na dize jaren is een Moeder niet gehouden haer Soon te alimenteren / ten ware dat hy niemant en hadde / die hem onderhouden konde. Hartman. Hartm. tit. 37. ob. 1. num. 5. Bartol. in l. penult. ff. de lib. agnosc. gloss. in l. siquis à liberis. §. si mater. ff. ob. Cyn. in l. alimenta C. de negot. gest.

¶ ¶ D.

Ober alimentatie die ghepresteert moet worden upt crachte van eenigh Contract / mach wel getransigeert worden: maer ober toecommende alimentatie / die men schuldigh is upt crachte van uysterse wille / en mach niet getransigeert worden / ten zy met decreet van den Rechter. Bartol. tract. de Aliment. n. 33. Ias. in l. cum hi. ff. de transact. Specul. in tit. Qui filii sint legitimi. num. 27. Costal. in l. 8. ff. de transact. Doch sommige sustineren / dat hedendacchs pder mach transigeren ober alderhande alimentatie. Zyp. in not. jur. Belg. tit. de transact. vers. non potest.

¶ ¶ D I.

Den gene / die pemandt ghehouden is te alimenteren / voldoen / in dien hy de persoon / die hy moet onderhouden / vooziet met een prebende / ofte indie hy hem bestelt in een Gasthuys / ofte Gods-camer: Welberstaende nochtans so hy in een Gasthuys mach woonen sonder schande / ende anders niet. Hippol. de Marfil. Singul. 420 Bald. in l. 1. §. sed scimus. C. de latin. liber. tollen. Vincent. de Franck. decis. 58. Gratian. discept. forens. tom. 1. cap. 112. nu. 11. Peregr. de jur. fisc. lib. 3. tit. 18. num. 73.

¶ ¶ D I I.

Dat de goederen / upt dewelcke pemandt alimentatie wort gepresteert / niet en moghen veralienceert worden / en heeft geen plaats / in dien den ghene die de alimentatie uptgeroepcht wort / eygenaer worden sal van de goederen. Ioan. Ant. Trig. Sing. 11. nn. 2. Imol. in l. Imperator. ff. ad Trebell.

¶ ¶ D I I I.

De goederen upt dewelcke de alimentatie moet gepresteert worden / zijn verbonden vooz de alimentatie / ende oock als de alimentatie simpelijck is ghelegateert / soo zijn de goederen van de erffenisse vooz.

voor de alimentatie verobligeert / gelijck voor andere legaten. Bart. in l. cum. hi. §. si uni. ff. transact. & in l. Lucius. ff. de aliment. & cibariis. leg. Althuf. Dicæol. lib. I. cap. 72. nu. 9. Castrenf. in l. 8. §. si uni. num. 6. ff. de transact.

£ £ £ £.

Indien aen yemant wyt krachte van contract/ ofte testament/ alimentatie moet gegeven worden/ ende dat hy syn selven heeft ghealimenteert/ so mach hy naderhant de alimentatie weder wyschen vanden ghene die tot de alimentatie gehouden was. Alexand. in Consil. 26. num. 6. vol. 6. Bald. in l. de alimentis. C. de transact. Surd de Aliment. tit. 5. q. 1. num. 40. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 10. def. 31.

£ £ £.

Questie is/indien yemant heeft een Groot-Vader ofte een Groot-Moeder van s' Moeders zyde / ende een Groot-vader van s' Vaders zyde/van wien hy alimentatie niet versoeken/indien hy arm is Hierinne is gedeceideert/dat de Groot-vader van s' Vaders zyde gehouden is de Reben te alimenteren. Carpz. def. forens. part. 2. const. 10. def. 21. Surd. de Aliment. tit. 1. q. 16.

£ £ £ £.

De vrage is/indien yemant arm zyde heeft een Moeder ende een Broeder/de welke beyde rijk sijn/ van wien hy alimentatie wysche moet? De gemeender sententie der Doctozen is/dat de Moeder tot de alimentatie gehouden is/en niet de Broeder/indien hy hem geen erfgenaem sijns Vaders gedragen heeft. Surd. de Aliment. tit. 1. quaest. 106. Carpz. def. forens. part. 2. const. 10. def. 19.

£ £ £ £ £.

Wozt gebraecht / of een Schoon-vader gehonden is te alimenteren sijn Schoon-dochter/indien sy tot arm zyde gecomen is/ en geen middelen en heeft om te leven? Ick antwoorde Ja. Covar. de Sponsal. part. 2. cap. 8. §. 6. sub nu. 5. verl. Tertio subinfertur. Surd. de Aliment. tit. 1. q. 38.

£ £ £ £ £ £.

Wozt getwijfelt/of een legaet van alimentatie/ ofwelcke den testateur belast heeft dat ghepresteert soude worden van zyne nabeschreven erfghenamen/ is geextingueert door de doode vande selve erfghenamen / dan of oock de erfghenamen van die selve erfghenamen ghehouden zijn de alimentatie te presteren soo langhe den ghene / aen wien de alimentatie ghemaect is / is in 't leven? Sommighe sustineren / dat het legaet van alimentatie is gheextingueert door

doode bande eerste erfghenamen/ die in het Testament gheschreven
zijn; andere ter contrarie/ dat de alimentatie moet ghepresteert
worden so langhe den legataris leeft. V. ad hanc quaest. Gratian. discept.
forens. tom. 1. cap. 104. & cap. 131. nu. 4. & seqq. Surd. in tract. de Ali-
ment. tit. 5. quaest. 6. num. 26. 27.

¶ ¶ ¶ ¶ D.

Indien een Moeder ofte Groot-Moeder haer Soon ofte Nebe
eenighen tijt hebben gealimenteert/ los en moghen sy de kosten van
alimentatie van den Soon ofte Nebe niet weder eyschen/ ten ware
sy te voren hadden geytosteert / dat sy de alimentatie deden met
meyninghe om de selve van haer te repeteren; ofte coek ten ware
sy hadden ghehadt administratie van hare goederen / want alsdan
wordt ghepresumeert / dat de alimentatie ghedaen is met meyning-
he om de selve te repeteren. Joan. à Sand. decil. Frisic. lib. 2. tit. 8.
def. 3. Costal. ad lib. 22. num. 13. ff. de Noxalib. Boer. consil. 17. Car-
pov. def. forens. part. 2. const. 10. def. 22. Surd. de Aliment. tit. 6.
quaest. 8.

¶ ¶ ¶ ¶ D.

De vrage is / indien een Stief vader sijn Stief-soon ofte Stief-
dochter heeft gealimenteert / ende niet en consteert of hy 't selve ge-
daen heeft met meyninghe om te repeteren/ ofte niet/ of in sulcken ge-
valle den Stief-vader recht heeft om van sijn Stief-soon ofte
Stief-dochter weder te eyschen de kosten van alimentatie? Ick
antwoorde Ja/ ten ware de Stief-Soon ofte Stief-Dochter hadde
geweest inde narbeyt ofte dienst van sijn Stief-Vader/ want alsdan
den arbeyt ende dienst wozt gecompenseert met de alimentatie. Lud.
Bell. consil. 74. num. 10. Carpov. def. forens. part. 2. const. 10. def. 25. 27.
Surd. de Aliment. tit. 6. quaest. 11.

¶ ¶ ¶ ¶ D ¶.

So wanneer aen veel persoonen tot alimentatie nagelaten is het
vucht-gebruyck van seker erbe/ ende dat een van hun comt te ober-
lyden/ alsdan en komt het deel van dien oberleden niet ten voozdele
vande andere/ maer aen den eygenaer. Costal. ad l. Dominus 57. num.
9. ff. de usufruct. Guid. Pap. quaest. 204.

¶ ¶ ¶ ¶ D ¶ ¶.

By verschepde Doctoren wozt ghedisputeert / indien een Vader
eenighe schulden gemaect heeft om spne kinderen te alimenteren/
ende dat de Vader is insolvent / ofte dat hy insolvent comt te ober-
lyden / of de crediteuren moghen aensprecken de kinderen die de
alimen-

alimentatie ghenoten hebben/ ofte de Vader over-leden zijnde/ haer geen erfghenamen en dzagen van haren Vader / maer desselfs erfennisse repudieren? In dese questie werden bevonden seer vele Doctoren/ de welke sustineren dat de kinderē mogen geconvenieert worden / doch waerder woꝝt geacht de opinie van de gene / die defenderen de negative sententie/ te weten/ dat de kinderen niet en zijn convenibel bodz de schulden van haren Vader/indien sy haer gheen erfghenamen vanden selven endzagen/ oock alwaer het schoon dat de schulden waren ghecontraheert tot alimentatie vande kinderen. Fontanell. de part. nuptial. clausul. 4. glol. 9. part. 5. num. 171. & seqq. Sanch. de matrimo. lib. 9. disput. 4. num. 28. 29. V. tamen. Surd. de Aliment. tit. 8. privil. 48. Costa de remed. subsid. remed. 12. illat. unic. Card. Tusch. pract. conclus. tom. 1. lit. A. Concl. 286. num. 67. Barbof. in Cod. lib. 4. tit. 13. Caroc. decis. 128. Cremenf. Sing. 37. Roman. Sing. 213. Hier. de Cævall. comm. opin. contr. comm. quæst. 727. num. 46. & seqq. Acac. var. resol. cap. 12. num. 66. 67. Berlich. decis. 248. num. 2. Gratian. discept. forens. tom. 1. cap. 107. num. 2. 3. Costal. ad l. 23. ff. de reb. cred.

£ £ £ D I I I.

Onder het woꝝt alimentatie woꝝt mede begrepen wooninge/ so dat den ghene/ aen wien alimentatie ghemaect of beloof is/ oock gegeven moet worden wooninghe. Grat. disc. forens. tom. 4. cap. 610. Surd. de Aliment. tit. 4. q. 4. Costa de ration. rat. q. 25. num. 3.

£ £ £ I £.

Questie is/ indien een debiteur verwoꝝven heeft brieven van respijt / of de selve oock plaets hebben ten regarde vande schuldt van alimentatie / alsoo hy peimandt moste alimenteren? Hierinne is verstaen/ Neen. Surd. decis. 323. & in tract. de Aliment. tit. 8. Privileg. 70.

£ I.

Woꝝt ghebzaecht/ of een legaet van alimentatie heeft sodanighe privilegien / als heeft een legaet / t welck ghemaect is aen een Gast-huys/ ofte aen andere armē? Hierinne woꝝt gesustineert Ja/ indien de alimentatie gemaeet is aen een arm persoon/ ende anders niet. Tiraquell. in tract. de privil. pæ caulæ in præfat. vers. Item legatum alimentorum. Surd. de Aliment. tit. 8. privil. 1. Iac. Cor. rer. jud. obs. 31.

A P P E L.

D^{I.} En gene die van een sententie geappelleert heeft / en mach tegens wille van sijne tegen-parthye van sijn appel niet renuncieren / indien sijn teghen-parthye daer aen gelegen is. Tiraquell. de retr. lignag. §. 36. ad fin. tit. gl. 3. num. 25. Bart. in l. siquis libellos. C. de appell. Surd. decis. 143. nu. 3. V. tamen Zyp. in not. jur. Belg. lib. 2. tit. de Appell. verf. Appellationi. Bugn. leg. abrog. lib. 6. coll. 75. Pap. lib. 19. tit. 5. per tot. & ibi Bacch. in not.

I I.

Van een sententie daer hy yemant tot Momboir gestelt wordt en mach niet geappelleert worden / doch indien yemant eenige redenen van excusatie geallegeert heeft / waer dooz hy bande momboir schap behoorde bevizjt te zyn / ende dat de selve excusatie niet aengenomen / maer gherejecteert is / soo mach hy daer van appelleren. Fab. in suo Cod. lib. 7. tit. 26. def. 8. & tit. 29. def. 1. Schneid. ad §. Qui autem num. 4. Instit. de Excusat. tutor. vel curator.

I I I.

De vrage is / of gheappelleert mach worden op Sondagen ende diergelycke feest-dagen: Ick antwoorde Ja. Hartman. Hartman. tit. 19. obl. 1. mart. digest. noviss. tom. 1. Tit. Appellatio cap. 54.

I V.

Het is notoir dat den ghene die den Eedt heeft ghedefereert / niet en mach appelleren ; ende ter contrarie consteert dat den ghene die den Eedt is ghedefereert mach appelleren / so hy die te pzeesteren heeft gerefuseert / ende dierhalven om te betalen is gecondemneert : Dan is in rechten controvers / so de ghene die den Eedt wort ghedefereert / sijn teghen-parthye den Eedt referereert / ende dat den selven sweert / ende den Rechter synen Eedt ghevolght hebbende / den gene die den Eedt ghereferereert heeft / condemneert / of den ghecondemneerde van de sententie van den Rechter mach appelleren ? In dese questie zyn tweederhande opinien der Doctozen / d'eene affirmative / d'ander negative: Edoch waerder is de negative opinie / te weten / dat den ghecondemneerde niet en mach appelleren. Fachin. lib. 1. controvers. cap. 23. Salicet. in l. generaliter. §. fin. autem. C. de reb. cred. & jurejur. post Joannem & Azonem ibidem. Cacheran. decis. 60. Carpz. def. forens. part. 1. const. 15. def. 7.

D.

Die gecondemneert is ober een actie omme te exhiberen/ en mach na te hten niet appelleren/ welverstaerde indien hy gecondemneert is/ op dat hy exhibere een dingh/ twelck in syne macht is te exhiberen. Speculat. tit. de Appellat. §. in quibus num. 12. Marant. part. 6. de appellat. nu. 331. Scacc. tr. de Appellat. quæst. 17. limit. 6. memb. 8. n. 210.

D I.

Van een sententie/waer by een vair parthyen collitiganten gegeven wozt seeckere electie/moet geappelleert worden binnen tien dagen na date vande sententie / ende mach niet gheappelleert worden binnen de tien dagen sedert de gedane electie. Cod. Fabrian. lib. 7. tit. 27. de temp. & repar. appell. defn. 6.

D I I.

De vrage is/ of geappelleert mach worden van een provisionele sententie/ de welke ten principael of diffinitive reparabel is; Ick antwoorde Peen. Radelant. Cur. Traject. decif. 37.

D I I I.

Het is gheesloft te appelleren van soodanige interlocutoire sententie/die ter definitive niet en kunnen gerepareert worden. Ferrar. in form. libell. appell. ab. interlocut. gl. 14. nu 6. Mysing. cent. 4. obs. 43. Gail. lib. 1. obs. 129. Wurms. tit. 24. obs. 14. nu. 2.

I I.

Appel en wordt na onse syle niet toeghelaten in criminele saken. Vid. Chritin. ad il. Mechin. in addit. tit. 2. art. 30. num. 4. Mysing. cent. 4. obs. 41. num. 3.

I.

Den ghene die niet en weet dat sententie tegens hem gewesen is/ en loopen niet de thien dagen om te appelleren gestatueert/ maer beginnen eerst te loopen van den tijdt als hy kennisse van de sententie gecregen heeft. Marant. part. 6. de appell. n. 215. Gail. lib. 1. obs. 139. n. 7. Mysing. cent. 2. obs. 2. nu 4. Specul. tit. de appellat. §. restat. n. 1. Wurms. tit. 24. obs. 3. Ferrar. in form. libell. appell. à sent. diffin. gl. 1. num. 18. V. tamen Sand. decif. frific. lib. 1. tit. 13. def. 2. Gratian. disc. forens. c. 364.

I I.

Het beneficie van appel is na rechten ghemeen/ so den ghappelleerde als den appellant / ende mogen mitsdien gravamina geproduceert worden/ so wel van den gheappelleerde als van den appellant. Mysing. cent. 2. obs. 21. Gail. lib. 1. obs. 122. nu. 3. Ioan. Andr. in addit. ad. Specul. tit. de appell. §. in quibus. nu. 24. Sand. decif. frific. lib. 1. tit. 13.

E

def.

def. 7. Surd. decif. 143. Grivell. decif. 46. **W**yt nochtans na style van sommige plaetsen bereyscht/dat den geappelleerde binnen thien dagen mede moet appelleré/ of oat andersin: s in sij regard de sententie gaet in kracht van ghewijsde/ also hy niet appellerende de selve schijnt te acquiesceren. Rebuff. ad contit. reg. tom. 2. tract. de Recript. art. 3. gl. 4. num. 5. & tom. 3. tract. de Appellat. in præfat. num. 25. 26. Boër. decif. 73. num. 7. 8.

¶ I I.

Parthjen mogen voor de pronuntiatié van de sententie wel compact maken/dat sy van de sententie niet en sullen mogen appelleren/ ende soodanigh compact is goet ende van weerde. Everh. in loco à pact. ad leg. nrm. 9. Mynsing. cent. 1. obl. 14. Gail. lib. 1. obl. 135. num. 10. Guid. Pap. singul. 359. num. 3. all. Petr. Iacob. in tit. de constit. pecun. circa fin. ibi, item si iudici videatur.

¶ I I I.

In rechten wort ghedisputect/ of het geoozloft is te appelleren van een sententie ghewesen in de sake van reductie ad arbitrium boni viri. waer by het laudum, ofte sententie van den arbitrateur wort geconfirmect of geretracteert? Ende hoe wel de negative opinie van vele Doctozen wort gerecipieert/waerder en billijcker is nochtans de affirmative sententie/ te weten/ dat van den Rechter van reductie mach geappelleert worden Bald. in l. nuic. nu. 7. C. Ne liceat in nau eademque causa tert. provoc. Paul. de Castr. in l. 1. nu. 8. ff. de leg. 2. & ibi Imol. & Alexand. Fachin. lib. 8. controvers. cap. 96. Gail. lib. 1. obl. 149. num. 4. & 5. Alexand. in Consil. 106. num. 6. & seqq. vol. 3. Covar. variar. resol lib. 2. cap. 12. nu. 4. & 5. Myns. cent. 4. obl. 68. n. 1. V. Hieron. de Ceval. in specul. comm. opin. contr. comm. q. 453. Boër. decif. 284. nu. 16. 17. Rebuff. ad const. reg. tom. 3. tract. de Arbitr. art. 1. gl. 9. num. 3. & seqq.

¶ I V.

Het is gheoozloft te appelleren van een sententie by de welke den Rechter pronuncieert/ dat hy is competent ofte incompetent. Hartman. Hartin. tit. 19. obl. 23. Mynsing. cent. 3. obl. 35. Bart. in l. 1. nu. 13. ff. de appel. recip. Gail. lib. 1. obl. 130. num. 9. & 10. gloss. in auth. habita. in vers. fin. C. Ne fil. pro patr. Guid. Pap. quæst. 10. Cod. fabr. lib. 7. tit. 15. def. 9.

¶ V.

Het is in rechten controvers/ of geappelleert mach worden in een saecke daer gheageert wort over toecomende alimentatie? In dese questie

questie wort by sommige Doctozen gesustineert / dat gheappelleert mach worden / indien het onderhout gheepscht wort dooz recht van actie / maer soo het gheepscht wort dooz het officie vanden Rechter / dat als dan niet en mach gheappelleert worden ; andere Doctozen sustineren / dat niet gheappelleert mach worden vooz so veel aen gaet het suspenderen vande executie / maer dat geoozloft is te appelleren aengaende het devolveren vande sake tot een hooger Rechter. V. Fachin. lib. I. controversi. cap. 77. Hier. de Cævall. in specul. comm. opin. contr. comm. q. 897. n. 917. & seqq. Scacc. de Appell. q. 17. limit. 8. Acac. var. resol. cap. ult. n. 207. Sand. decil. frii. lib. I. tit. 13. def. 4. Mart. digest. noviss. tom. I. Tit. Appellatio cap. 183.

¶ D I.

Men mach niet appelleren van een sententie ghewesen ober het openen van een Testament. Socin. in suis fallent. reg. 40. tall. 5. Bart. & communiter DD. ad l. quilquis. C. quor. appell. non recip.

¶ D I I.

Van een sententie by dewelcke yemant een eeuwich swygen wort gheimponeert / mach gheappelleert worden / en so niet en wort gheappelleert / soo gaet de sententie in crachte van ghewijsde / twelck is het gemeen gheboelen der Doctozen. Gail. lib. I. obs. 132. nu. I. Bartol. in l. titia. nu. 2. & seqq. ff. de Acculat. Bald. in l. diffamari. C. de ingen. manu. num. 7.

¶ D I I I.

Indien een derde die compareert is vercooper / dewelcke comt tot defensie van den cooper / dien proces ober den eyghendom is ghemoebert ghelweest / ende dat den cooper tegens hem gewesen zijnde sententie / niet en appelleert / ende ober sulcks de sententie laet gaen in crachte van gewijsde / so mach den vercooper eventwel appelleren / nae het gheboelen van eenighe Doctozen ; hoe wel hy sommige contrarie wert gesustineert. Fachin. lib. II. controversi. cap. 5. all. Do. Ceph. in Consil. 106. & Vrsilad Afflict. decis. 10. V. Covar. pract. quæst. cap. 19. num. 4.

¶ I I I.

Die van de interlocutoire sententie gheappelleert heeft / mach wederomme appelleren van de diffinitive / indien den Rechter / van wiens interlocutoire sententie gheappelleert is / voozt ghogaen heeft tot de diffinitive : ende de appellatie van de diffinitive sententie / en absorbeert niet het appel van de interlocutoire / maer den appellant mach bekiezen welck appel dat hy wil vervolgen. Hartman. Hartm.

tit. 19. de appel. obi. 18. Bald. in l. generaliter. §. sed juramento in ult. col. C. de reb. cred. Abb. in c. constitutis. de testib.

¶¶.

Van een sententie/by de welke den Rechter pzonuncieert het appel desert te zijn/mach gheappelleert worden volgens de ghemeene opinie der Doctoren. And. Gail. lib. 1. obi. 138. num. 4. Wurnif. tit. 24. de appellat. obi. 17. Cod. Fabr. lib. 7. tit. 15. def. 9. Guid. Pap. quæst. 11.

¶¶¶.

De vraghe is / of gheappelleert mach worden van een sententie. ofte appointement / daer by verstaen wordt / dat den ghedachte. ghehouden is te accepteren ofte te refereren den eedt die hem by den epscher is ghestatuteert? Ich antwoorde Ja. Scacc. in tract. de Appellat. quæst. 17. limit. 47. memb. 1. num. 175. verl. Exemplifica tertio. alleg. Ofsac. decis. 8.

¶¶¶¶.

Wanneer by statuyt inghevoert is / dat sonder al bozen te stellen cautie/niet en mach geappelleert worden/ ende dat by parthye geen cautie en is versocht/so is het appel evenwel goet/ende en wort dooz de omiffie van cautie niet ghebitieert. Mynsing. cent. 1. obi. 6. Paul. de Castr. in l. peto. §. fratre hærede. num. 3. ff. de legat. 2.

¶¶¶¶¶.

Indien by statuyt verboden is/dat in een criminele saecke niet en mach gheappelleert worden/ wordt ghebzaecht / of't selve mede plaets heeft/indien de boete ten deele moet geapplicieert worden den Fiscus / ende ten deele parthye? Hierinne wordt by sommige gesustineert/dat niet en mach geappelleert worden/andere ter contrarie sustineren dat appel plaets heeft. V. ad hanc quæst. Scacc. de Appellat. quæst. 17. limit. 48. num. 20. Ferrar. in form. libell. pro turb. poss. tit. 46. gl. 1. num. 4. Boss. tract. crim. tit. de Appell. sub num. 8. & num. 9.

¶¶¶¶¶.

Het appel moet den Rechter/die de sententie/daer van gheappelleert is/ ghewefen heeft/ ende oock parthye/ gheinsinuceert worden. Damh. in prax. rer. civil. cap. 59. num. 16; Hartman. Hartm. tit. 19. de appell. obi. 7.

¶¶¶¶.

Indien het appel nae rechten niet en hadde behoozt gheadmitteert te worden/ ofte daer inne ghepocedeert (als om dat de sententie ghegaen was in crachte van ghewijfde / ofte uyt andere oorzake.

sake.

(sake hadde behoort ter executie ghestelt te worden) ende ebenwel is aenghenanten gheweest dooz den Rechter tot wien gheappelleert was/ ende dooz hem by parthyen geprocedert; so mach den Rechter van appel daer inne cognosceren ende pronunciereen/ ende van de gherechtighejdt van de voozgaende sententie definieren. Myning. cent. 6. obi. 49. Innocent. in c. cum dilecta. de rescript. & in c. cum Bartoldus de re jud. Butr. & Imol. in d. c. cum dilecta. Panorm. in c. cum conringat. de offic. deleg. Bald. in illicitas. §. veritas ff. de offic. præsid. Lud. Roman. in l. admonendi. vers. nono fallit. ff. de jurejur. Felin. in c. inter cæteras. de re jud.

¶ ¶ D J.

Als na de pronunciatie van de sententie ilico wozt gheappelleert/ so en is niet van noode dat het appel parthye anders werde geïnstituert. Damh. in prax. rer. civil. cap 237. num. 5.

¶ ¶ D J J.

Appellatie dooz een ander sonder last gedaen/en opereert niet/ ten zy den ghene dooz dewelcke het appel is gheinterponeert/ binnen thien daghen het selve ratificere. Nic. Everh. in Consil. 223. num. 4. Speculat. tit. de appellat. §. 1. num. 7. Carpzov. def. forens. part. x. const. 19. def. 6.

¶ ¶ D J J J.

Van een condemnatie omme een hant te recognosceren/ en mach niet geappelleert woze Papon. l. 8. tit. 2. Syngr. & ear. agnit. arrest. 1. Rebuff. ad const. reg. tr. de Chirogr. & cedul. recogn. in præfat. nu. 80.

¶ ¶ J J.

Van een sententie gewesen tegens veel personen/ is ghenoech dat een van allen appellere/ wanneer sy altesamen hebben eene ende deselve reden van defensie/ ende de appellatie by den eenen ghedaen/ comt mede ten voozdeele van de anderen. Nic. Everh. in Consil. 231. num. 2. Speculat. tit. de appellat. §. 1. num. 11. Bart. & communiter DD. in l. 2. C. Si unus ex plurib. appel. Cod. Fabr. lib. 7. tit. 30. def. 1. Carpzov. def. forens. part. 1. const. 20. def. 15. Gratian. dilcept. forens. cap. 115.

¶ ¶ ¶.

Appellatie en heeft na rechten niet alleen de cracht van devolutie tot e hooger Rechter/maer suspendeert ende belet oock de executie van de sententie. Fab. in Jus Cod. tit. de arbit. defia. 8. in allegat. nu. 5. Doch het selve en heeft gheen plaets na onse stijle/ alsoo de executie van de sententie niet en wozt geschozt/ ten zy inhibitie of surcheantie by den Rechter van appel werde verleent.

§ § § § §

Te cognosceren of de appellatie moct aenghenomen worden ofte niet / specteert tot den Rechter van appel: maer den Rechter van wien gheappelleert wordt / is sijn officie het appel te defereren ofte niet te defereren; want den appellant moet van den Rechter / van de welke gheappelleert wordt / verwachten antwoort over de admiffie ofte recusatie van het appel. Speculat. tit. de appellat. §. Nunc dicamus. num. 2. 6 7. & 9. Hartman Hartm. tit. 19. de appell. obl. 8. Myn. sing. cent. 2. obl. 49. in addit. Scacc. tract. de Appellat. quæst. 11. num. 1. & seqq. Cancer. var. resol. tom. 1. cap. 17. nu. 14.

§ § § § §

Onder de thien daghen / binnen dewelcke men gehouden is te appelleren / woert mede gherkent dien dage als het appel aengheteykent woert / te weten / te rekenen van de ure als gheappelleert woert / tot de selfde ure op den elfden dagh: ghelijck indien sententie gevesen woert op Donderdagh booz de middach ten neghen uren / soo woerden de thien daghen gherkent van die ure van de pronunciatie tot op den elfden dagh ten neghen uren / ende moeten onder deselve tijdt mede ghecomputeert worden Sondagen / ofte andere heylighe dagen. Jacob. Coren. rer. jud. observ. 36. Speculat. tit. de appellat. §. 5. num. 3. Wurms. tit. 24. de appellat. obs. 1. Gail. lib. 1. obs. 139. num. 5. Paul. de Castr. in l. 1. §. biduum. ff. quand. appell. sit. Mart. digest. noviss. tom. 1. Tit. Appellatio. cap. 206. 208. Sand. decis. Frisic. lib. 1. tit. 13. def. 2.

§ § § § §

Gen Rechter mach wel pronuncieren dat het appel desert is / alhoe - wel dat het by parthye niet eu is gheopponeert ofte gheobjicert. Marant. part. 6. de appellat. num. 409. Bald. ad Specul. in tit. de appellat. verf. ex officio. V. Myns. cent. 2. obl. 59. Mart. digest. noviss. tom. 1. tit. Appellatio cap. 109. 112. 209. 241.

§ § § § §

Dooz appellatie booz de costen alleenlijck gheinterponeert / en de- volbeert niet de pzinzipale sake tot de Rechter van appel. Fab. in luo Cod. tit. de appellat. defin. 45.

§ § § § §

Als den appellant sijn wyghens ofte expzeffelijck van sijn appel heeft gherenuncieert / alsdan en mach hy het appel niet reitereren ofte wederomme appelleren. Henric. Bouer. Sing. 64. in verb. appellatio. num. 20. Innoc. in c. cum solitudinem. ext. de appell. Hostiens. in c. directe eod. tit.

Van

¶ ¶ ¶ D I.

Van taxatie van kosten en mach niet gheappelleert worden / ten ware de selve waren immoderaet / ende dat den Rechter de mate in het taxeren hadde te buyten ghegaen. Ferrar. in form. libell. act. real. glol. 25. nu. 18. Marant. part. 6. de execut. sent. num. 22. Bart. in l. ab ex-
cutore n. 14. ff. de appel. Ias. in l. properandum. §. siue autem alterutra.
num. 26. C. de judic. Guid. Pap. Sing. 32. num. 13.

¶ ¶ ¶ D I I.

Het is gheoorloft te appelleren van een interlocutoire sententie ghewesen over eenighe jurisdictie. Bald. Singul. 16. Din. & Rainer. Singul. 47.

¶ ¶ ¶ D I I I.

Een dilatoire exceptie / die in de eerste instantie niet en is geoppo-
neert geweest / en mach in de sake van appel niet geproponeert wor-
den / oock niet vooz de litiscontestatie. Jas. in l. ita demum. C. de procn-
rat. & ibi Bartol. Bald. Paul. de Caltr. & alii.

¶ ¶ ¶ I I.

Men mach wel appelleren van een interlocutoire senten-
tie / by de welke pemandt ghegraveert wordt tot cenigh feyt co-
horerende sijn persoon. Battol. in l. ante sententiam. num. 14. ff. de
appellat. recip.

¶ I.

In de sake van appel mach gheallegeert ende bewesen worden /
het ghene in de eerste instantie niet gheallegeert of bewesen en is.
Mathesilan. in l. 4. C. de temp. & rep. appel. num. 1. & ibi Bart. Bald.
& communiter DD. Afflic. decis. 53.

¶ I I.

Den tijdt / die den appellant wordt ghegheben om sijn appel te
prosequeren / begint te loopen van den tijdt als het appel is ghein-
terponeert gheweest / ende niet van den tijdt als de sententie ghe-
pronuncieert is. Gail. lib. 1. obs. 141. num. 1. Mynsing. cent. 5. obs.
57. Hartman. Hartm. tit. 19. de appell. obs. 2. Salicet. in l. fin. §. illud.
C. de temp. appellat. num. 4. & ibi Bald. num. 2. DD. in auth. ei qui. C.
de temp. appell.

¶ I I I.

Questie is / of gheappelleert mach worden van een sententie daer
by pmannt gecondemneert is te stelle bozge vooz het gewijsde ? Hier-
inne wordt by sommighe ghesustineert Ja / niet tegenstaende soda-
nige sententie gehouden soude moge worde vooz interlocutoir. Mart-
digest.

digest. novissi. tom. 1. Tit. Appellatio cap. 127. Bertachin. in suo repertor. in verb. Interlocutoria nu. 40. Bart. ad l. 1. §. quod si sit aliqua num. 3. ff. de Prætor. Stipulat.

¶ I J J J.

De bzage is/indien den gedaechde inden proesse gedaen heeft sekerere presentatie / ende dat hy by sententie volgens syne presentatie wordt ghecondemneert / of hy van sodanighe sententie mach appelleren? Ick antwoorde Neen. Fab. in suo. Cod.lib. 3. tit. 1. de iudic. def. fin. 14. num. 2.

¶ I J W.

Wort ghebzacht/ of gheappelleert mach worden van een sententie ofte appoinctement / daer by den ghedaechde gheozdonneert wordt onbeemindert syne geproponeerde excep. ie te nemen contrarie conclusie? Waerder schijnt te wesen de sententie van die ghene / die sustineren / dat van sodanighe sententie niet en mach gheappelleert worden. Intrigliol. lib. 3. Singul. 7. num. 7. Gratian. discept. forens. tom. 1. cap. 170. num. 4. & seqq. V. tamen. Scacc. de appellat. quæst. 17. limit. 47. memb. 1. num. 96. & seqq.

¶ I W.

Als van een sententie gheappelleert is / soo wordt de sententie gheextingueert/ende alle het effect van dien/ende bzenght het appel de saecke in sodanighen state/ als de selve was op daer bande litiscontestatie. Gomez. var. resol. tom. 3 cap. 3 num. 70 Zyp. in notit. jur. Belg. lib. 2. tit. de fruct. & lit. expens. & tit. de Appellat. Cod. Fab. lib. 2. tit. 8. def. 17. & seqq.

¶ I W J.

Indien yemandt sich gherechtelijck borze ghestelt heeft omme het ghewijsde te voldoen / ende dat den principael wort ghecondemneert/ ende de sententie laet gaen in kracht van ghewijsde/ soo en mach dien borze niet appelleren. Scacc. de appellat. quæst. 5. num. 32. & quæst. 17. limit. 6. memb. 4. sub nu. 112. Gratian. discept. forens. tom. 2. cap. 374. num. 27. & seqq.

¶ I W J J.

Indien een leger Rechter tot seckere saecke gestelt heeft eenige Commissarissen/ende dat de selve Commissarissen sententie ofte appoinctement geven / by 't welke een van parthyen hun beswaert binden/ en oversulcx geraden binden bande selve sententie te appelleren/ wort gebzacht tot wien geappelleert moet worden aende Rechter die de Commissarissen ghestelt heeft/ of aen desselvs Superieur?

In dese questie wort gesustineert / dat gheappelleert moet worden aen den Rechter die de Commissarissen gestelt heeft, Rulant. in tract. de Commissar. part. 1. cap. 13. nu. 11. lib. 6. in antiq. edit. Scacc. in tract. de Appellat. quæst. 7. art. 2. nu. 14. & seqq. Berlich. decis. 133.

¶ I I I I.

De vrage is / of geappelleert mach worden van een sententie ghegeben in materie van liquidatie? Ick antwoorde Ja; ende derhalvê indië provisie gedecerneert is op een instrument twelck illiquijd is / ende mitsdien vooz de executie moet geliquideert wordē / so mach van die sententie van liquidatie gheappelleert worden. Cancer. var. resolut. tom. 1. cap. 17. de Appellat. nu. 36. Scacc. de Appellat. quæst. 17. limit. 9. nu. 36.

¶ I I I I.

Het is controvers / indien by costumie oft statuyt verboden is / dat van een criminele sententie niet en mach geappelleert wordē / of alsdan oock gheacht werde verboden te zijn te appelleren van een incident het welke in een criminele saecke vooz valt ofte opkomt? In dese questie worden bevonden eenighe Doctozen / dewelcke sustinerē Ja / en sommige andere de welke sustineren Neen. V. ad hanc quæst. Bende. de revision. concl. 38. Menoch. de Adipisc. possess. remed. 4. nu. 808. & seqq. Gomez. var. resol. tom. 3. cap. 13. nu. 31. in fin. Baiard. ad Clar. quæst. 94. nu. 43. Surd. decis. 27. nu. 10. Cancer. var. resol. part. 1. cap. 17. nu. 13.

I.

Wanneer den eenen Rechter van een ander Rechter versocht wort om een sententie ter executie te stellē / en dat hy concedeert de executie van de sententie / so en kan van sodanige concessie ofte permissie niet gheappelleert worden. Rebuff. ad const. reg. tom. 2. tract. de liter. requistor. art un gloss. 3. nu. 10.

I I.

Da dat de executie bande sententie ghedaen ende voltogen is / en mach niet gheappelleert worden / alsoo de saecke alsdan niet en is in haer geheel. Cod. Fabrian. lib. 7. tit. 26. defin. 14. 19. & tit. 29. defin. 7.

I I I.

Questie is / of geoozlof is te appellerē van een interlocutoire ofte Provisionele sententie / indië daer concurreert notoire nulliteyt en iniquiteyt? Hierinne wort gesustineert / dat / al hoe wel appel van interlocutoire of provisionele sententie niet toegelaten wort / evenwel van sodanige sententien mach geappelleert worden / als de selve zijn

f

notoir

notoir nul/ also geappelleert mach worden in saecken bande welcke appel verboden is / indien daer is notoire nulliteydt. Vid. Gratian. discpt. Forens. tom. 1. cap. 41. nu. 7. Rebuff. ad constit. reg. tract. de Sentent. provis. art. 1. glos. 9. nu. 6. 7. & glos. 11. versic. limitatur. & art. 2. gl. 1. num. 4. V. tamen Jacob. Cor. rer. judicat. obs. 15.

I I I I.

Dan een sententie moet geappelleert worden binnen tien daghen/ oock schon ghenomen de selve continueerde seecker conditie/ ende en mach den tijt om te appelleren niet gherekent worden vanden dach als de conditie is gepurificeert; ende derhalven indien den Rechter den gedaechde condenneert in des epschers epsch/ mits den epscher de deuchdelichheyt van sijn achterwese by eede sterckende/ ende dat den epscher een maent twee of drie na de sententie deliberceert ober het doen vanden eedt / soo dat den tijt om te appelleren verleent al is ober strecken/ dan ebenwel daer nae comt om den eedt te doen/ ende de selve ooc doet/ indien den gedaechde bande pprestatie van eede terstont wil appelleren/ selve is te vergheefs/ vermits de fatalia al zijn berlopen/ de welcke gerekent worden vanden dach als de sententie ghepronuncieert is/ ende niet van den tijt als den eedt ghedaen is. Mynting. cent. 5. observat. 95. Damhoud. in prax. rer. civil. cap. 237. num. 4. Scacc. in tract. de Appellat. quaest. 12. nu. 111. Tholozan. de Appellat. lib. 6. nu. 7. in fin.

I I V.

Soo wanneer yemant appelleert van sodanighe sententie/ bande welcke seecker is dat niet gheappelleert mach worden / mach den Rechter die de sententie gegebē heeft/ niet tegenstaende het Appel/ de sententie ter executie stellen. Gloss. in l. un. in verb. fiat. ff. nihil innov. Appel. interpos. Rebuff. ad constit. reg. tract. de sent. execut. in praefat. num. 30.

I V.

Indien ymant in cas van oppositie geageert heeft vooz de rechter die de sententie gewesen heeft/ obermits qualijcken was gesommeert/ ende dat den triumphant daertegens gesustmeert heeft/ dat den opposant wel was gesommeert/ ende mits dien in syne oppositie niet ontfanckelijck en was/ wozt ghevzaecht / indien den opposant comt te succumberen / ende verclaert wozt in sijn oppositie te wesen niet ontfanckelijck / of hy van sodanige sententie mach appelleren? Hierinne is in verscheyde saecken by de Hobe van Utrecht verstaet/ dat appel plaets heeft. Vid. Cod. Fabrian lib. 7. tit. 20. def. 42. Gloss. in l.

in l. ab executione C. Quor. appell. non recip. in verb. excedat. Rebuff. tract. de Sentent. executor. art. 7. gl. 14. nu. 9.

A R B I T E R.

I.

Een Arbitrer ende oock een Arbitrateur / zijn ghehouden te admitteren de exceptie van excussie / wanneer de selve wordt gheproponeert. Pyrrh. Maur. Arret. tract. de Fidejuss. 2. part. princip. lect. 6. cap. 3. num. 80. Natta. Consil. 521. num. 9. Marc. Ant. Blanc. de compromiss. q. 1. num. 47. Fachin. lib. 8. contro. cap. 53.

I I.

Cusschen de Doctozen wort gedisputeert / of een confessie ghedaē booz een Arbitrer / so wel probeert / als een confessie booz een Rechter ghedaen? Probabielder wordt gheacht de sententie van de gene die sustineeren Ja. Lud. Roman. Singul. 399. Nic. Everh. in loc. leg. loc. à judic. ad arbit. sub. num. 10. Schickhard. in loc. 3. ab æquiparat. reg. 3. num. 125. gloss. in l. 1. ff. de interrogat. act. Mancin. de Confess. cap. 3. art. 1. num. 28.

I I I.

Questie is / indien aen drie / vier / ofte meer Arbitrers de saecke verbleven is / of eenighe van dien in absentie vande anderen wel mogen sententieren? Is gededideert Neen. Carpozov. def. Forens. part. 1. contt. 1. def. 14. Cod. Fabr. lib. 2. tit. 38. def. 3. Kinsck. resp. 8. V. Henr. Bouer. Singul. 6. in verb. Compromissum. num. 24.

I V.

Arbitrers ofte Arbitrateurs by consent van parthyen geeligeert / ende eens geapprobeert / mogen eventwel als suspect uyt een nieuwe boozsaecke worden gherecusert. Marc. de Mant. Singul. 517. Cancer. var. resol. tom. 1. cap. 21. num. 62.

V.

Wanneer de twee eerste Arbitrers zijn accorderende / ende dat den derde discordeert / alsdan wort ghestaen op de sententie vande twee / ende niet vanden derde. Gratian. discept. Forens. cap. 228. num. 8. & seqq. V. Hippol. de Marfil. Singul. 262. num. 4.

V I.

Hoe wel een Arbitrer niet en kan sententieren sonder boozgaende compromis / nochtans / indien parthyen de sententie van den Arbitrer

ter hebben gheappoybeert/ ende in deselve geconsenteert/ moeten sy deselve volghen/ hoe wel datter geen compromis voorgegaen en is. Fab. in suo Cod. tit. de arbit. definit. 1. Wurml. tit. 22. de re iudic. obi. 6.

¶ ¶ ¶.

Een Arbitr en kan zijne sententie niet ter executie stellen / dan moet geschieden dooz den ordinaris rechter van de gecondemneerde. Gail. lib. 1. obi. 1. nu. 5 1. Specul. in tit. de arbit. §. differt. nu. 3. Barr. in l. à divo pio. §. 1. nu. 7. ff. de re jud. Wurml. tit. 2. obi. 2. nu. 2. & tit. 3. obi. 8.

¶ ¶ ¶.

Dooz een Arbitr en mach gheen reconventie ghedaen worden. Marant. part. 6. tit. de laudar. 5. memb. judic. num. 3. Myns. cent. 4. obi. 90. Wurml. tit. 12. obi. 3. Specul. in tit. de reconvent. §. 1. in princip. Bart. in auth. & consequenter. in fin. C. de sent. & interlocut. omn. jud.

¶ ¶.

Dooz een Arbitr en mach gheen reconventie ghedaen worden. Gail. lib. 1. obi. 14. nu. 3. Wurml. tit. 13. obi. 6. nu. 3. Neostad. decil. 40. Cur. Hol. Zel. & Westfr. Bertach. in rept. suo in verb. lis pendet. vers. 21.

¶.

Een Arbitr mach den gecondemneerde mede wel' condemneren in de kosten/ gelijk doet een rechter. Damhoud. in prax. rer. civil. cap. 203. nu 11. Henr. Bouer. Sing. 56. in verb. expensæ. nu. 13. ff. in l. properandum. §. five autem alterutr. nu. 2. de jud. Spec. in tit. de arb. §. fin. nu. 73.

¶ ¶.

Een Arbitr en kan de ghetuygen niet dwingen omme te deponeeren / dan het selve mach een rechter doen. Socin. in suis fallent. reg. 45. fall. 6. Damhoud. in prax. rer. civili. cap. 209. num. 6.

¶ ¶ ¶.

Wanneer daer drie Arbiters ghekozen zijn/ van de welke den eenen parthye heeft ghecondemneert in thien gulden / den anderen in vijftien/ ende den derden in twintich gulde/ als dan moet prevalere de sententie van den gene die ghecondemneert heeft in thien gulden; want de sententie van den gene die gecondemneert heeft in de minste somme / moet in salcken ghevalle altijd gevolght worden. Ferrar. in form. libell. quo agit. ad poen. ex comprom. gloss. 13. nu. 4. Damhoud. in prax. rer. civil. cap. 212. nu. 2. Alexand. in Consil. 64. sub. nu. 9. vol. 2. Castrenf. Consil. 145. vol. 2. Molin. ad Consuet. Paril. tit. 1 §. 47. gl. 3. nu. 11. Covar. var. resol. l. b. 1. cap. 2. nu. 6. Doch wort by sommige ghesustineert/ dat 't selve hedens daechs geen plaets en herft/ ende dat sodanige sententie soude wesen nul ende van geender weerden. V. Zypæ,

in notit. jur. Belg. tit. de Arbitr. Bugn. de legib. abrog. lib. 2. Sect. 92.
Molin. d. loc. num. 15.

¶ IIII.

So wanneer de twee Arbiters by partpen geelingeert niet en ac-
cozderen / soo moet een derde gheassumert worden. Damhoud. in
prax. rer. civil. cap. 212. num. 1. Rebuff. tom. 3. constit. reg. tr. de Arbitr.
art. 1. gloss. 2. num. 7. Merul. lib. 1. tit. 7. cap. 1. num. 3.

¶ III.

De sententie van een Arbitr by parthpen geapprobeert / brenge
voort actie ende exceptie / ghelijck doet een sententie van eē Rechter.
Boër. decif. 284. nu. 26. Alexand. in Consil. 13. num. 6. vol. 1. Specul. in
tit. de arbit. §. fin. nu. 32. Ferrar. in form. libell. quo agit. ad pœn. ex com-
prom. gloss. 2. num. 2. Nic. Everh. consil. 90. num. 5.

¶ II.

De bzaaghe is / of de getuygen ende attestatien voort Arbiters be-
teypt / gheloofmaken voort den ordinaris Rechter ? Ick antwoorde /
dat sy geloof hebben indien de ghetuygen zijn ghestorven ? maer in-
dien sy noch in 't leven zijn / als dan is het inde keure van den ghene
tegens dewelcke de ghetuyghen zijn geproduceert / of hy op deselve
wil staen ofte niet / dan of hy deselve weder op nieu begeert gheexa-
mineert te hebben. Bart. in l. fin. C. de testib. Ferrar. in form. libell. quo
agit. ad pœn. ex compromiss. gloss. 13. nu. 13. Blanc. tract. de comprom.
qu. 8. nu. 24. verf. Acta facta Rebuff. tit. de arbit. art. 1. gl. 8. nu. 24. tom. 3.

¶ I.

En Arbitr mach wel kennisse nemen over eē exceptie van com-
pensatie: ende derhalven indie A. uyt sekere oorsake schuldich is aē
B. hondert gulden / ende dat B. met A. daer over heeft ghemaeckt
compromis / so mach den Arbitr / bevindende dat B. wederomme is
een debiteur van A. de selve schult compenseren / al hoe wel dat over
de schult / die A. aen B. ten achteren was / niet en is ghecompromit-
teert / ende dat in sulcken ghevalle / als de compensatie ipso jure peri-
meert de obligatie. Alexand. in Consil. 119. nu. 1. 7. & 8. vol. 2. & 6. in
consil. 135. lat. in l. aquiliana. nu. 9. ff. de transact. Bald. in l. 1. C. de arbit.

¶ IIII.

Wozt ghebzaecht / indien seeckere saecke aen eenighe Arbiters by
parthpen verbleven is / of zy gehouden zijn tselve aentenemen: Ick
antwoorde Neen; dan by so verre zy 'tselve hebben aengenomen / zinn-
alsdā gehouden uyt sprack over de saecke / die aē hun verbleven is / te-
doe. Card. Tusch. pract. concl. tom. 1. lit. A. Concl. 461. Alex. consil. 81.
vol. 5.

¶ D I I I.

So wanneer eenighe saecke verbleven is aen Arbiters / dewelcke binnen seeckeren tijdt uytspzaeck souden moeten doen / indien sy binnen dien tijdt gheen uytspzaeck en doen / so en moghen sy buypen consent van parthyen den tijdt niet verlenghen. Alexand. consil. 82. vol. 5. Card. Tulch. pract. Concluf. tom. 1. lit. A. Concluf. 459.

A R R E S T.

¶ I.

Een debiteur mach niet ghearresteert worden ter plaetse daer hy van synen crediteur geroepen is omme te accordeeren. Peck. de jur. sist. cap. 7. Christin. ad ll. municip. Mechlin. tit. 3. num. 4. in additam.

¶ I I.

Een gearresteerde stellende bozge de judicio sisti, ofte vooz het ghewijsde / en wozt daer vooz niet geacht van sijn pzbiligie fori gerenucieert / ofte de jurisdictie van de rechter gepzozogeert te hebben. Bart. in l. Si convenerit. num. 2. ff. de jnrldict. omn. jud. Peck. de jur. sist. cap. 16. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 3. art. 6. num. 4. in addit. Costal. ad l. 1. ff. si quis in jus vocat. non ierit. Zas. in authent. offeratur n. 2. C. de litifcontest.

¶ I I I.

Die een gearresteerde schuldenaer ontweldicht ofte los maect / ofte sijn goederen doet verbzenghen / is ghehouden alle de schult aen den arrestant te betalen / niet anders als of hy hem bozge vooz den selven te bozen hadde ghestelt: ende van ghelijcken oock den gene die hem ghenotificeert heeft / dat den crediteur hem wilde doe vast houden / ende den debiteur alsoo is ontkomen. Christin. ad ll. municip. Mechlin. tit. 3. art. 3. num. 4. & 5. & ibid. in additament. ad num. 5. Peck. de jur. sist. cap. 33. Boer. decif. 217. Hippol. de Marfil. Sing. 137. Mart. digest noviss. tom. 2. tit. Carcer. cap. 42. 43.

¶ I V.

Een ghearresteerde is gehouden te stellen bozge / dewelcke is onder het ghebiedt van den rechter van de plaetse daer het arrest gheschiedt is. Peck. de jur. sist. cap. 45. num. 14. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 3. art. 7. num. 7. Jas. in l. si fidejussor. 7. §. si necessaria. ff. qui satisd. cog. sub. num. 8. Radcl. decif. 66. Cod. Fabr. lib. 2. tit. 39. def. 11.

Den

D.

Den ghene die gearresteert ende gedetineert is ten versoekke van den eenen / mach daer wel ghercommandeert worden ter instantie van een ander crediteur ; ja oock alwaer't schoon dat hy eerst t' onrecht ende vooz onware schult waer ghearresteert ende gedetineert gheweest / ende over sulcks van 't selve arrest ende detentie wierde ontflagen / sommige nochtans sustineren / dat in sulcken ghebalde de recommandatie niet en kan bestaen. Bartol. quaest. 6. ubi late hanc quaestionem disputat. & in l. sed eximendi §. item si quis. nrm. 3. ff. Ne quis eum qui in jus voc. & in l. 2. §. 1. ff. de custod. reor. Jaf. in l. 1. §. quod praetor. num. 10. ff. Ne quis eum. Peck. de jur. fist. cap. 49. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 2. art. 40. Kinsck. tract. de securit. corp. cap. 3. in fin. V. Mart. digest. noviss. tom. 2. tit. Carcer. cap. 33. Berlich. conclus. pract. part. 2. Concl. 28. num. 96. 97.

D I.

Die het ghelt / t welck onder hem is ghearresteert / dooz laste van den crediteur aen een ander betaelt heeft / en heeft geen condictie ofte weder-epschinge teghens den ghene / aende welke hy betaelt heeft ; maer heeft actie van mandaet tegens synen crediteur. Neostad. decis. 79. suprem. Cur. Holl. Zeeland. & Westfris.

D I I.

In saken van 't epfchen van erffenisse / en mach niemant om te procederen tot schiftinghe / scheydinghe / ende deplinghe des boodels / by arrest gecondenieceert worden ; want het epfchen van erffenisse is nae het ghevoelen van sommige een mixte / ofte soo andere mynnen een reele actie / en Arresten hebbē alleenlijk plaets in personele actien / ende niet in reele actien. Peck. de jur. fist. cap. 5. num. 21. Marant. part. 4. judic. dist. 3. num. 16. Jaf. & communiter Mod. in rub. ff. de reb. cred. si cert. pet. Bart. in l. sed & si lege 25. §. petitio. 18. ff. de petit. hered. Ang. de Aret. in §. quaedam. Instit. de act. Treutl. vol. 1. disp. 14. th. 2.

D I I I.

Goederen die tot alimentatie van yemant gedestineert ende geschickt zijn / en moghen niet ghearresteert worden. Carpzov. defin. Forens. part. 1. const. 29. def. 33. Berlich. conclus. pract. part. 1. conclus. 74. num. 43.

I I.

Den arrestant alleen vervolgende het simpel arrest op de goederen van synen debiteur ghedaen / en wozt niet gerekent onder de hypotheccaire ofte geprivilegeerde crediteurē ; want arrest en afficieert het

het goet so niet/ nochte en gheeft so veel rechts op het goet niet/ ghe-
lijck hypotheecq/ ende daeromme en induceert het oock gheen priozi-
teit van tijdt/ ofte en gheeft gheen recht van preferentie op goe-
deren. Peck. de jur. fist. cap. 40. per tot. Coler. decis. 209. num. 4.
Negulant. de pign. & hypoth. 2. memb. 5. part. num. 6. Carpzov. def.
Forens. part. 1. constit. 28. del. 143. num. 1. 2. 3.

¶

Een crediteur mach niet alleenlijck arresteren de goederen van
zijnen debiteur/ maer kan oock doen arresteren de goederen van zij-
nen debiteurs debiteur: ende derhalven mach arrest ghedaen wor-
den op het ghene dat een ander aen zynen debiteur schuldich is Re-
buff. ad constit. reg. tom. 1. de lit. oblig. art. 6. glol. 3. num. 63. & 64.
Peck. de jur. fist. cap. 4. num. 11. Sand. decis. frific. lib. 1. tit. 17. def. 1.

¶

Den ghene die de goederen/ dewelcke onder hem zijn gearresteert/
verbzenget ofte laet verbzenghen / ofte op eenighe andere manieren
weerloos wordt/ ofte oock verarghert/ en is niet alleenlijck vpt be-
dnoch/ schult/ ende versijm ghehouden aen den crediteur/ tot wiens
verskeringhe de goederen zijn gearresteert / nemaer oock aen den
debiteur/ indien de goederen zijn verarghert ofte vergaen. Christin.
ad ll. Mechlin. tit. 3. art. 5. Peck. de jur. fist. cap. 44. nu. 1. & 2. Cha-
rond. lib. 4. responl. 59.

¶

Wozdt ghebzaeght/ of een crediteur mach doen arresteren de goe-
deren van zijnen debiteur/ die hy aeneen ander van zijne credituren
in pandtschap heeft ghegeven Ick antwoorde Ja/ ende dat deselve
goederen na de sententie oock moghen vercocht worden van den ar-
restant; edoch midts conditie/ dat den arrestant aen den crediteur die
de goederen in pandtschap zijn ghegeven/ betale sijn schult ofte ach-
terwesen Peck de jure fist. cap. 16. nu. 11. Zal. in l. à divo pio §. quod
si res. ff. de re. judicat.

¶

Eenghearresteerde die sustineert dat hy niet arrestabel en is/ exci-
pieert met een declinatoire exceptie/ ende derhalven moet hy deselve
vooz de litiscontestatie proponeren. Peck. de jur. fist. cap. 14. nu. 1.
Ial. & DD. in l. ita demum. C. de procurat. Carpzov. def. Forens. part.
1. const. 29. def. 44.

¶

Dat alle arresten onder cautie worden afghedaen/ en heeft gheen
plaats

plaets als pellant gearresteert is omme te stellen bozge boozt 't gewisde / ofte om te voldoen een condemnatie / ofte andere bekende schult; want in liquide ende bekende schult en wozt den gearresteerde onder cautie niet ontslaggen. Gail. in tract. de arret. cap. 11. num. 8.9. 10. & teqq. Peck. de jur. sist. cap. 45. num. 2. Bend. de revif. concl. 6. num. 4. Tiraq. de retract. municip. §. 3. in verb. à payer. gl. 3. nu. 14. Sand. decis. Frific. lib. 1. tit. 17. def. 2. Cod. Fabr. lib. 2. tit. 39. def. 14. Berlich. conclus. pract. part. 1. coneluf. 74. num. 175.

¶ D.

De crediteuren mogen hare debiteuren wel doen arresteren ende detineren op Sondaghen ende andere heylige dagen / ende bysonder als ghebreest wozt dat sy souden moghen vertrecken Peck de jur. tit. cap. 10. Jal. in l. fidejussor. §. si satildatum. nrm. 19 ff. qui satildat cog. Bart. in l. ait prætor §. si debitorem. num. 3. ff. quæ in fraud. cred. Zyp. in notit. jur. belg. lib. 2. tit. de fer. in sin. Corpzov. def. Forenl. part. 1. const. 29. def. 16. Rebuff. ab const. reg. tr. de lit. adlig. art. 6. gl. 3. num. 60.

¶ D I.

Als pellant boozt date van de byze-marckt is ghearresteert / ende in giselinghe gebzacht / ende dat hy aldaer noch wozt gedetincert ten tijde van de byze marckt / so mach hy van anderē in de byze marckt wel gherecommandeert worden. Doch een ghearresteerde en mach niet gherecommandeert worden op Sondaghen ofte andere heylige daghen / sonnighe sustineren nochtans contrarie / dat oock als dan een gearresteerde wel mach gherecommandeert worden. Bald. in l. cum proponas. 9. cum auth. ibi polita. C. de bon. auct. jud. pos. Francisc. Curt. in tract. de sequestr. quæst. 2. num. 47. Alexand. Consil. 159. num. 7. vol. 2. Jas. in l. si fidejussor. §. si satildatum. num. 20. ff. qui satildat. cog. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 2. art. 40. num. 1.

¶ D I I.

De bzaghe is / of een debiteur mach gearresteert worden na Souden onderganch? Ick antwoorde Ja / indien daer perijckel is dat hy soude moghen vertrecken. Peck. in tract. de jure sist. cap. 10. num. 2. Carpzov. def. Forenl. part. 1. const. 29. def. 16. num. 4. 5.

¶ D I I I.

Questie is / of pellant zijn eygen goederen mach doen arresteren? Antwozdt Ja / dan het arrest en geschiedt daerom niet / om eeni h nieu recht daer op te verrijgen / maer op dat sijne goederen / die hem by avontur ghestolen / ofte niet ghelweldt outnommen zijn / op een ander plaetse niet en souden werden verbzacht / omme dat sy naderhant

niet en souden kunnen worden geverdiceret. Christin. ad. II. Mechlin. tit. 3. art. 1. nu. 4. Peck. de jure sist. cap. 4. nu. 25. Rebuff. id const. reg. tom. 1. de lit. oblig. art. 6. gl. 3. nu. 62. & per ea quæ tradit Tiraquell. de retract. convent. §. 2. glos. 1. & unic. num. 42. ubi etiam allegat alios.

¶ ¶ ¶.

Als een ghearresteerde ende gedetineerde ghestelt heeft tot bozge een persoon/die hem verbonden heeft omme hem gearresteerde te sisteren / ende omme 't gewijsde te voldoen/ als dan wozt dooz de doot van den ghearresteerde de bozge wel bevizt van de bozghrochte de judicio sisti, dan en wozt niet ontflagen van de bozghrochte omme het ghewijsde te voldoen: maer indien den bozge hem vooz den ghearresteerde heeft verbonden/ omme den selven te sisteren / ofte omme het ghewijsde te voldoen/ in sulcken geballe wozt de bozge bevizt/niet alleen van de bozghrochte de judicio sisti, nemaer oock van de bozghrochte vooz het ghewijsde. las. in l. si decefferit. num. 4. & 5. qui latid. cog. Bald. in l. led & si quis. in princ. ff. si quis caut. Specul. in tit. de accusation. lib. 3. §. fin. num. 17. Imol. in l. 4. §. si exconventione. ff. de re jud. Pyrrh. Maur. in tr. de Fidejuss. 1. part. sect. 2. cap. 1. num. 53.

¶ ¶.

Wozt gebraecht / of een gearresteerde/hangende den proesse/na dat hy gestelt heeft bozghede de judicio sisti. ooc mach gedwongen worden omme te stellen bozghede vooz het gewijsde? Ich antwoorde/dat een gearresteerde na rechten mach volstraen niet het stellen van bozghede de judicio sisti. sonder dat hy gehouden is te stellen bozghede vooz het gewijsde: Doch na onse stiele/ende mede van sommige andere plaetsen/ is den ghearresteerde mede ghehouden te stellen bozghede vooz het ghewijsde. Christin. ad II. Mechlin. tit. 3. art. 6. nu. 3. Peck. de jur. sist. cap. 45. nu. 7. gloss. in l. 2. §. si dubitetur. ff. de jud. las. & alii. ad l. sciendum. ff. qui latid. cog. Sand. decis. Frisic. lib. 1. tit. 17. def. 2. Carpov. def. Forens. part. 1. const. 30. def. 19. nu. 4. Caccialup. tr. debit susp. q. 9. nu. 3. & 6.

¶ ¶ ¶.

De vrage is/of een Procureur speciale procuratie van node heeft omme een debiteur van zyn meesteren te doen arresteeren? In dese questie sustineren veel Doctozen dat geen speciale procuratie wozt bereyscht/hoe wel dat sommige andere zyn in contrarie opinie. Peck. de jur. sist. cap. 3. nu. 4. & 5. Alexand. in Consil. 133. nn. 3. & leqq. vol. 6. Ioan. Baptist. Caccialup. in tract. de debit. suspect. & fugit. 2. quaest. princip. Castrenf. in l. 86. ff. de solut. Carpov. def. Forens. part. 1. const.

const. 29. def. 14. Berlich. conclus. pract. part. 1. concl. 74. num. 7. 8. 9.

¶ ¶ I I.

Het is bupten dispuyt / dat een debiteur / by het contraheren van syne obligatie renuncierende van de vyje-marckten/uyt crachte van deselve renunciate / inde vyje-marckt mach ghearresteert worden: dan is controvers/ of hy doot zijnde/ zijn erfgenaem oock mach ghearresteert worden in de vyje markt? By den Hobe van Friesland is verstaen Ja; doch vele andere Doctoren zijn in contrarie opinie/ te weten/ dat den erfghenaem vanden debiteur niet en soude mogen ghearresteert worden/ also de renunciatie by den overleden gedaen tot desselfs erfghenaem niet en can geertendeert worden. V. ad hanc quaest. Peck. de jur. fist. cap. 4. nu. 10. & cap. 13. Ioan. à Sand. decis. frific. lib. 1. tit. 1. def. 3. Christin. ad leg. Mechlin. tit. 6. art. 7. nu. 3. Carpsov. def. Foren. part. 1. const. 30. def. 6. Berlich. conclus. pract. part. 1. conclus. 75. nu. 8. Rebuff. ad const. reg. tr. delit. oblig. art. 2. gl. 2. nu. 10. & seqq. Tapat. var. sent. tit. 133. C. 23. vers. 2. Argent. ad. confluet. Britann. tit. des lustices. art. 11. in fin.

¶ ¶ I I I.

Indien een creditere de persoon / ofte de goederen van zynen debiteur heeft ghearresteert om twee oorzaken/ghelijck om dat hy aē hem schuldich was hondert gulden van geleent gelt/ ende twe hondert gulden ter sake van vercochte Waren/so is de vraghe/of den arrestant d'ene oorzake van dien niet bewesen hebbende/ den gearresterde ofte zyne goederen moeten ontflagen worden ende den arrestant inde kosten ghcondemneert? Antwoort Neen. Peck. de jur. fist. cap. 47. & per ea quæ tradunt. Tiraquell. in tract. Cessante causa. limit. 22. lat. & alij in §. omnium. & in §. curare. Instit. de act.

¶ ¶ I V.

Als het statuyt van de plaetse vereyscht / dat den ghearresteerde moet te recht gestelt worden des anderen daeghs na den ghedaen arreste/ soo wozt gevraecht. indien de arrestant 'tselve niet en heeft ghedaen / of den ghearresteerde daeromme al van de arreste ontflagen is/ dan of hy noch ontflagen moet worden? Ick antwoorde dat den gearresterde de ontflaginge moet versoeken. Peck. de jur. fist. cap. 38. num. 4. Blarer. ad l. diffamari. c. 8. C. de ingen. manu. Boër. decis. 255. Bart. in l. titia. ff. de. accusat.

¶ ¶ V.

Indien ymant gearresteert ende gedetineert is om te geven ghetuyghenisse der waerheyt/wozt gevraecht/of den selven uyt den ar-

G ij

reste

reste ende detentie maer ontflaghen worden onder cautie? Ick antwoorde Neen. Menoch. de arbitrar. judic. lib. 2. cent. 4. cal. 303. num. 26.

¶ ¶ D I.

Questie is/ of den eenen hjoeder den anderen booz schult mach doē arresteren ende detineren Hierinne is gededideert Neen; doch sommige Doctozen sustineren met goede redenē ter contrarie. V. Tessaur. decil. 119. Berlich. conclus. pract. part. 1. concl. 75. num. 23. Munn. de Escob. de ratiocin. cap. 35. num. 8. & seqq. Casp. Beat. tr. de Inop. deb. cap. 17. num. 80. & seqq.

¶ ¶ D I I.

De vraghe is/ of de kinderen mogen doen arresteren de goederen van hare Ouders? Ende al hoe wel sommige Doctozen sustineren Neen/ waerder is nochtans de contrarie opinie. Carpzov. def. Forent. part. 1. const. 29. def. 28. V. tamen Berlich. conclus. pract. part. 1. concl. 74. num. 10. & seqq.

¶ ¶ D I I I.

Indien yemant onder een ander de schult een ander toebehoorende heeft doen arresteren/ ende dat den arrestant het arrest op behoortlike tijdt niet en heeft verbolcht / soo dat het arrest desert ghesloopen is / of alsdan den debiteur / onder wien het arrest ghedaen was / kan ghecompelleert worden omme aen synen creditenr te betalen / dan of den creditenr eerst ghehouden is te besozghen / dat het arrest booz desert verclaert werde? Het lesse affirmeert ende sustineert Rebuff. ad Constit. reg. tract. de lit. obligat. art. 6. glos. 3. num. 67.

¶ ¶ I I.

Wanneer yemant eenich goet ghecocht heeft op conditie / soo hy binnen seeckeren tijdt niet en betaeldt/ dat alsdan het goet sal wesen onberkocht / wozt ghevraecht / of de selve peyne plaets heeft / indien de coop yeminghen onder den cooper by een derde werden ghearresteert? Ick antwoorde Neen. Papon. libr. 12. tit. 10. arrest. 2.

¶ ¶ ¶.

Wozt ghevraecht / indien yemant als t'onrecht ende qualijcken ghearresteert ende ghedetineert / uyt den arreste ende detentie wozt ontflaghen/ of hy terstont/ al-eer hy uyt de detentie / ofte weder t'huys ghelweest is / wel weder op nieu mach gearresteert ende ghedetineert worden? Hier inne is ghedecideert Neen. Cod. Fabr.

Fabr. lib. 7. tit. 20. def. 50. Mart. digest. noviss. tom. 2. tit. Carcer. cap. 32. 33.

¶ ¶ ¶ J.

Een debiteur en mach niet ghearresteert worden ter plaetse daer hy gheroepen is omme te gheben ghetuyghenisse der waerheyt. Berlich. conclus. pract. part. 1. conclus. 75. num. 28. Peck. de jur. sist. cap. 5. sub. num. 11. Carpzov. def. Forens. part. 1. const. 30. def. 10. num. 6.

¶ ¶ ¶ J J.

Questie is / of een Womboir mach gearresteert ende gedetineert worden vooz de schult van den oimondighe / ofte een Procureur of ander Administrateur vooz de schuldt van haren meester ende principael / indien sy haer in haer prive vooz de schult niet en hebben verbonden? Ick antwoorde Peen. Iac. Cor rerum. jud. obl. 3. num. 16. 17. 18. 19. 20. 21. Berlich. decis. 119. num. 2. Peck. de. jur. sist. cap. 4. num. 13. Berlich. conclus. pract. part. 1. conclus. 75. num. 38. Carpzov. def. Forens. part. 1. const. 32. def. 14.

¶ ¶ ¶ J J J.

Indien yemandt onder mynen debiteur heeft doen arresteren tghene den selven debiteur aen my schuldich was / wort ghebracht / of ick gheduerende 't selve arrest mach ageren teghens mynen debiteur? Ick antwoorde Peen. Guid. papæ. quæst. 340. num. 3. Rebuff. ad const. reg. tract. de lit. obliga. art 6. gloss. 3. num. 66.

¶ ¶ ¶ J D.

Soo wanneer hy statuyt inghevoert is / dat twee Hollanders ofte twee Stichtenaers d'een den anderen buyten hare Provincie niet en mogen arresteren / 't selve en heeft geen plaets in een debiteur die fugitijf is / ofte suspect van aufugie. Nic. vander Hooch Sing. 90. peck. de jur. sist. cap. 8. num. 7.

¶ ¶ ¶ D.

Wozdt ghebracht / indien yemandt is ghearresteert ende gedetineert / ende dat hy yemandt steldt tot bozge de judicio fitti. onder welke bozhtochte hy ghearresteerde wort ontslaghen / of de selve bozge ghedwonghen kan worden om den ghearresteerde te sisteren oock nae date vande sententie / dan of de bozhtochte dooz de sententie is gheexpireert? De ghemeender opinie der Doctoren is / dat de bozge niet gheshouden is na de sententie den ghearresteerde te

sisteren. Pyrrh. Maur. in tract. de Fidejuss. 1. part. sect. 2. cap. 1. nu. 57. Bart. in l. five nu. 2. ff. Qui Satisf. cog. Gothofr. ad l. græce. §. 3. lit. 9. ff. de Fidejuss. Farin. tr. de Carcer. tit. 4. q. 34. nu. 102. 103. v. tamen Gratian. discept. Forens. tom. 1. cap. 56. num. 31.

A T T E N T A T E N.

Attentaten en kinnen niet gherepareert worden/indien den appellant het appel niet te recht/so het behoorde/heeft doen insinueren. Papon lib. 19. tit. 3. de attent. arrest. 3.

I I.
Als den appellant hanghende het appel/pet attenteert in pzejuditie van zijne tegenparthye/so schijnt hy daer dooz het appel verlaten te hebben. Mynsing. cent. 2. obi. 50. Gail. lib. 1. obi. 146. nu. 12. Mathesil. Singul. 28. Marant. part. 6. de appellat. nu. 422. Ias. in l. uaturaliter. §. nihil commune. nu. 133. ff. de acquir. vel amit. possess.

I I I.
Wanneer de appellant/hangende het appel/pet attenteert in pzejuditie van het appel/in sulcke ghevalle sal den gheappelleerde den eysch van attentaten niet exhiberen tot dien eynde dat de attentatē werden gherevoceert/maer op dat de attentatē gheprobeert zijnde/den Rechter van appel/de sake als desert tot den Rechter/van wien geappelleert is/remittere onnē te excuteren. Andr. Gail. lib. 1. obi. 146. num. 15.

I V.
Attentaten ghedaen dooz den Rechter van wien geappelleert is/na het gedefereerde appel ende opgevolghde inhibitie van de Rechter van appel/zijn nul; maer in sulcken geballe/als het appel niet en wozt gheadmitteert/alsdan zijn de attentaten goet/ooch na de inhibitie ghedaen. Roland. à Valle Confil. 77. vol. 2. Mathesil. Singul. 29. in annot. Mart. digest. noviss. tom. 1. tit. Attentata. c. 67. Canc. var. resol. tom. 1. c. 17. num. 58.

V.
Attentaten en worden na desertie van het appel niet gerevoceert Francisc. Marc. decis. 283. num. 2. Rota decis. 1. tit. de appellat. Specul. in tit. appellat. §. novissime.

V I.
Het proces van attentatē en suspendeert niet de principale sake/dan

dan moghen beyde ghelijck gettracteert worden: maer ten principael en moet so langh niet gewesen worden/tot dat het proces van attentaten oock ten eynde gebracht zy; 'twelck ghedaen zynde/moet eerst in de sake van attentaten/en daer na ten principael gepronuncieert worden. Mynsing. cent. 3. obs. 33. Bart. & Alexand. in l. naturaliter. §. nihil commune. ff. de acquir. possess. Math. de Afflict. decis. 131. Gail. lib. 1. obs. 146. V. Mart. digelt. noviss. tom. 1. tit. Attentata. cap. 74. Acac. var. res. fol. cap. 5. num. 259.

D I I.

Revocatie van attentaten mach versocht worden in alle staten van het proces / tot conclusie in rechten toe. Marant. part. 6. de appellat. nu. 403. Gail lib. 1. obs. 146. nu. 10. Rota decis. 4. tit. ut lit. pend. in novis. incip. attentata. & decis. 27. tit. de appellat. in novis. incip. licet pars.

D I I I.

Attentaten die gedaen zijn vooz de inhibitie/ moeten gerevoceert worden dooz de diffinitive sententie; maer die ghedaen zijn na de inhibitie / moeten terstondt gherepareert worden. Danhoud. in prax. rer. civil. cap. 243. nu. 4. & 5. Ferrar. in form. libell. appellat. à sent. diffinit. glos. 10. num. 4.

I £.

Die pet gheattenteert heeft/ hanghende het appel/ is ghehouden tot restitutie van de vuchten middelerdyt ghenoeen / van den dach van de interpositie van het appel. Marant. part. 6. de appella. nu. 406.

£.

Hangende het appel en mach niet gheattenteert worden/ 'twelck niet alleen plaets heeft nae dat het appel ghein terponeert is / maer oock daer vooz/ lopende de tien dagen/ die gegonst zijn om te mogen appelleren lic. Cor. rer. jud. obs. 34. nu. 4. 5. Marant. part. 6. tit. de Appellat. num. 400.

£ I.

De vrage is/ of compensatie plaets heeft in materie van attentaten? Hierinne is ghedecideert Peen. Mart. digelt. noviss. tom. 3. tit. Compensatio. cap. 19.

£ I I.

Indien den oppellant surcheantie vanden Rechter van appel heeft geobtimeert/mogen evenwel den geappelleerde ende den Rechter van wien geappelleert is procedere tot executie van de sententie/ sonder dat sy gheacht werden attentaten te committeren / soo lange haer de surcheantie niet en is ghenotificeert ofte gheinsinueert;

Gratian. discept. Forens. tom. 1. cap. 10. num. 10. post Lancell. & alios
 idid. alleg.

B A S T A R T.

I.

Een Bastart van de man moet ghealimenter worden uyt
 de ghemeeene goederen van man ende vrou. Nic. Everh. Consil.
 198. num. 12.

II.

Een Bastart en ontfangt gheen erffenisse van zijn Vader / als hy
 wettelijke kinderen na laet / ten ware hem by testament yet ware
 ghelegateert : dan erben van hare moeder gelijk andere wettelijke
 kinderen. Schneid. ad tit. de hæred. quæ ab intest. def. de prim. ord.
 succed. vers. De. success. liberor. natural. tant. nu. 7. 8. 9. & 14. Bald. in ad.
 dit. ad. Speculat. tit. de. success. ab intest. circa. fin.

III.

Twee Bastarden ghecomen van eene Vader / dan van verscheyde
 moeder / en moghen malkander niet succederen sonder testament :
 maer Bastarden ghecomen van eene moeder / hoewel van verscheyde
 vaders / erben van malkander. Lambert. Gor. advertar. jur. sub.
 civ. cap. 11. Schneid. ad tit. de hæred. quæ ab intest. def. de tert. ord. suc.
 ced. vers. De. succession. frat. natur. tant. nu. 42 43 & 44. Christin. ad. II.
 Mechlin. tit. 18. art. 2. nu. 5. Grass. recept. sent. lib. 1. §. successio ob inte.
 stato. quæst. 34. Covar. de sponfal. part. 2. cap. 8. §. 5. num. 26.

IV.

Hoe wel Bastarden ghecomen van verscheyde moeders / malkan-
 der niet en succederen sonder testament / mogen nochtans malkander
 wel succederen uyt crachte van testament / ende d'een d'ander erfge-
 naem institueren. Gloss. Castrenf. & DD. in l. si is qui. 6. ff. de vulg. &
 pupill. substit. Ludov. à Sard. in tract. de natural. lib. in §. defuccess. spur.
 nu. 11. & 12. Schneid. ad tit. de hæred. quæ ab intest. def. de 3. ord. suc.
 ced. num. 43.

V.

Bastarden die ghecomen zijn van Edelluyden / en ghenieten niet
 de privilegien ende digniteyt van hare Ouders / ende en zijn midts-
 dien oock gheen Edelluyden / nochte en moghen oock niet voeren de
 Wapenen van hare Ouders. Tiraquel. de Nobilit. cap. 15. nu. 10. 11.
 12. & 13. Cod. Fabr. lib. 9. tit. 29. def. 20.

Een

D J.

Een Bastart en erft niet alleen van syne Moeder/gelyck andere wettelijke kinderen/maer oock van syn Groot-moeder/ende vordere Ascendenten in de linie van 'smoeders zyde. Schneid. ad tit. de hæred. quæ ab intest. def. de primo ord. succed. vers. De success. lib. natur. tant. num. 15. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 18. art. 3. num. 3.

D J J.

Judien een Bastart sterft eer syn vader het houwelyck heeft gecontrahceert met syn moeder / soo en wort het kint van dien Bastart niet ghelegitimeert / alhoewel de vader naderhant trout de moeder van den Bastart. Chaffan. ad Consuet. Burgund. rub. 8. §. 3. in addit. ad num. 8. ad vers. ab intestato. Hippol. de Marsil. Singul. 121. nu. 2. Paul. de Cast. in l. 1. §. cæterum. num. 2. ff. de acquir. possess.

D J J J.

Een Bastart en mach syn vader niet in rechten betrecken/sonder al voens te versoecken veniam agendi, ende van gelycken oock niet syne moeder: Doch heeft alleenlyck plaets in simpele Bastarden/maer niet in overwonnen Bastarden. Jaf. ad l. in jus vocari §. prætor ait. num. 15. ff. de in jus vocand. Schneid. ad §. poenales quoque actiones. num. 36. & 39. Instit. de actionib. & ibi Jaf. nu. 56. & 60. V. Hier. de Cævall. in Spec. comm. opin. contr. comm. q. 286.

J K.

Het is in rechten controvers / of een Bastart/de welke gheprocreert is uyt een ghetrouw man ende een onghetroude vrou persoon/van syn vader of moeder erfgenaem wesen kan / 't zy uyt testament/ ofte sonder testament? Delc sustineren/dat sodanige Bastart erfgenaem wesen mach; doch andere zijn in contrarie opinie / te weten/dat hy geen erfghenaem wesen en kan/ ende wort dese opinie waerder gheacht. Palæot. in tract. de Noth. Spuriisq. fil. cap. 42. Covar. in epit. 4. decretal. part. 2. cap. 8. §. 5. num. 22. Nic. Everh. consil. 179. Grivell. decis. 144. num. 20. & seqq. Guid. Pap. q. 280. V. tamen Radel. decis. 58. Cod. Fabr. lib. 5. tit. 16. def. 8. & lib. 6. tit. 33. def. 8. Gratian. discept. Forens. tom. 1. cap. 35. nu. 15. & seqq. Surd. decis. 249. num. 16. Gomez. ad l. Taur. 9. 10. 11. 12. num. 13. 14.

K.

De vraghe is / of Bastarden ghetuyghenisse moghen gheben/ dan of sy van het geven van ghetuyghenisse werden gherepelleert? Hier inne is ghedecideert/dat sy tot het gheben van ghetuyghenisse moeten worden gheadmitteert. Carpzov. def. Forens. part. 1. const. 16.

def. 71. Cod. Fab. lib. 4. tit. 15. def. 45.

¶ I.

Alsoo de overwonnen Bastarden van haer vader ofte moeder geen erfghenamen moghen gheinstituert worden/ nochte oock aen haer pet bozders als onderhout mach ghemaectt worden/wort ghebraccht/of de kinderen van sodanige Bastarden/die uyt een wettich houwelijck ghebozen zijn/van haer groot-vader ofte groot-moeder erfghenamen moghen geïnstituert worden? Ick antwoorde Neen. Andr. Gail. lib. 2. obs. 115. num. 9. Ant. Corset. Sing. 4. in verb. heres. hippol. de Marfil. sing. 143. V. tamen. Gomez. ad l. Taur. 9. 10. 11. 12. num. 17.

¶ I I.

Questie is/ of een Bastart/als daer geen wettige kinderen zijn/het testament van sijn vader kan impugneren / indien hy daerinne is ghepeterieert/ende hem by 'tselbe niet ter werelt naghelaten is? De ghemeene sententie der Doctoren is/dat hem gheen actie of eenich remedie teghens sodanich testament ghegheven wort: doch anders is het in een testament van sijn moeder/het welcke eē Bastart mach impugneren / indien hy daerinne is gheerheredeert of gepeterieert. Grivell. decif. 88. Gratian. discept. Forens. tom. 3. cap. 567. nu. 13. & seqq. Gomez. ad l. Taur. 9. 10. 11. 12. nu. 11. 12. Palæot. in tract. de Noth. Spuriisq. fil. cap. 38. num. 6. 7.

¶ I I I.

Ghelijck de overwonnen Bastarden van haer Vader ofte Moeder niet en mogen erven/ tzy uyt crachte van testament / ofte sonder testament / alsoo en moghen hare ouders van hun oock niet erven/ ende mogen sodanighe Bastarden hare ouders tot geen erfgenaem stellen in haer testament. Schneid. ad tit. Instit. de heredit. quæ ab intest. defer. vers. de Success. parent. intest. de secund. grad. seu ord. succ. Gomez. ad l. Taur. 9. 10. 11. 12. num. 45.

¶ I I I I.

Wort ghebraccht/of/ghelijck de overwonnen Bastarden haer vader ende moeder/ende bozdere ascendenten niet en succederen/sy oock alsoo geexcludeert werden bande successie bande transversalen? Ick antwoorde Ja/ende dat oock de transversalen sodanige Bastarden niet en succederen. Fach. lib. 6. controvers. cap. 10. Valent. forster. in tract. de heredit. quæ ab intest. defer. lib. 6. cap. 50. concl. 5. num. 12. & seqq.

¶ I I I I I.

Indien een Bastart comt te sterben sonder testament ghemaectt te

te hebben/wozt gebzaecht/ of in syne nagelaten goederen alleenlijck comen te succederen syne moeder / ende de vzienden van 's moeders zijde/ dan of oock sijn vader / ende de vzienden van 's vaders zijde? **Ick antwoorde/ dat de moeder/ende de vzienden/van 's moeders zijde hem alleenlijck succederen.** Carpzo. def. Forens. part. 4. const. 28. def. 7.

¶ **V J.**

Questie is/ of een oberwommen Bastart/de goederen/die hem tot onderhout nagelaten zijn transmittteert op syne erfgenamen/ dan of de selve weder moeten comen op sijn vader ofte moeder ofte hare erfgenamen? Waerder/wozt geacht/dat hy de selve goederen transmittteert op syne erfghenamen. Covar. in epit. 4. decret. part. 2. cap. 8. §. 6. num. 24. 25. Gomez. ad l. Taur. 9. 10. 11. 12. num. 42. 43.

¶ **V J J.**

De vrage is/ of een Vader ofte Moeder onderhoudt aen een oberwommen Bastart schuldich zijn/ ofte by hun oock yet aen den selven mach naghelaten worden / indien hy selfs middelen heeft waer van hy kan leven ende zijn selven onderhouden? Ick antwoorde Neen. Surd. de Aliment. tit. 7. q. 9. Radel. decis. 12. num. 5. Covar. in epit. 4. decret. part. 2. cap. 8. §. 6. num. 13.

B E D R O C H.

¶ **J.**

Bedroch en wozt niet ghecommitteert van den ontweten- de / ende derhalven soo pemandt bewesen wert valsche munte ghehadt ende uptghegeven te hebben/ en is daer ober niet ghehouden tot eenighe straffe/ ten zy bewesen werde dat hy het gheweten / ende ter quader trouwen uptghegeven heeft. Fab. in suo Cod. tit. de falsa moneta. definit. 2. Bartol. in l. 9. ff. ad leg. Cornel. de fals. Menoch. de Arbitrar. jud. cas. 3 16. num. 51. & seqq. Baiard. ad Clar. in §. Falsum. num. 328. & seqq.

¶ **J J.**

Bedroch en wozt niet verstaen geremittteert te zijn dooz generale quitantie ende bypdinghe. Alex. in Consil. 47. nu. 4. vol. 1. Bartol. ad l. aurelio. 20. §. cajus. 1. ff. de lib. legat.

¶ **J J J.**

Exceptie van bedroch/competerende de principale debiteur/ comt oock ten voozdeele vande bozge/ende daeromme soo den principael

berthoont/dat hy door bedroch van den vercooper is geledeert/'tsel-
be en baet niet alleen den principael/nemaer oock spne gestelde bo-
ghe:ghelijck oock indien een minderjarige door bedroch van spne te-
ghenparthye is ghecircumbenieert/soo en wort niet alleenlijck hem:
ghesuccurreert/ maer oock desselfs bozghhe. Pyrrh. Maur. in tract. de
Fidejuss. secund. part. pñal. sect. 9. §. 33. num. 2. 4. & 5. Franc. de Fide-
juss. cap. 3. num. 34. cum seqq. Pinell. ad l. 2. part. 2. cap. 3. num. 43. C.
de Rescind. vendit.

I D.

Bedroch in middelen en vitieert geen houwelijc/en mitsdien so pe-
mant door bedroch tot een houwelijck is geinduceert / en sal daer je-
gens niet gerestitueert worden: gelijk so yemant onder pzetext van
rijckdom ofte erffenisse / tot het contraheren van het houwelijck is
gheallicieert. Marc. de Marant. Sing. 316. num. 3. Schickhard in loc. 8.
ab æquiparat. reg. 3. num. 98. Gail. lib. 2. obs. 93. num. 11. Covar. in
epit. 4. decret. de matrim. part. 2. cap. 3. §. 7. num. 4. Sanch. de ma-
trim. lib. 7. disput. 18.

D.

Als een bande contrahenten in het handelen bedrogghen is/ soo en
heeft hy ter oorsaecke van sodanich bedroch gheen actie teghens
den ghene met de welcke hy heeft gecontraheert/indien het bedroch
niet en zy boven de helfte van de rechte weerde: Dan so yemant be-
drogen is inde quantiteyt van het goet/ als dan mach hy ageren tot
supplement/alhoewel het bedroch is beneden de helfte van de rechte
pypse. Francisc. Marc. decis. 484. num. 29. 30. & decis. 567. num. 70.
Costal. ad l. 16. ff. de minorib.

D I.

Den vercooper wort gesepdt in bedroch te wesen/ indien hy ver-
swijght eenige qualiteyt van het goet/ dewelcke so hy geerpresseert
hadde/den cooper niet en soude gecontraheert ghehadt hebben; ende
wort daeromme sodanigen cooper gesuccurreert. Vincent. Caroc. de-
cis. 1. num. 8. Malfard. de probat. concl. 532. Menoch. de præsumpt.
lib. 5. præf. 3. num. 73.

D I I.

Indien yemant eenich contract maectt met spne tegenparthye
door bedroch/ ende dat spne tegenparthye kennisse heeft van het be-
droch/soo is het contract goet. And. Gail. lib. 2. obs. 65. num. 2. &
3. Jaz. in l. sub prætextu. num. 10. limit. 2. C. de transact. Castrenf. in
Consil. 53. num. 3. vol. 2.

D I I I.

Het bedroch van een derde en annulleert ofte vitieert niet het contract van parthyen contrahentē/ten ware dat dien derde uyt eenige oorſake gherekent wierde voor een met de contrahenten/ofte dat hy ware de immediate oorſaecke van myne acquisitie. Alviſ. de Albert. Singul. 36. Bartol. ad l. & eleganter. in princ. & num. 3. & ad rubr. & l. fin. num. 7. ff. ſi quis aliq. teſt. prohib. poſt Dyn. Cyn. & alios.

I I.

Wt het bedroch van den overleden in Contracten gecommiteert/ wort den erfghenaem in 't gheheel verobligeert / alhoewel tot henz daer van niet en is ghecomen. Bronch. cent. 4. affert. 36. Jacob. Cujac. ad l. ex ea parte. 121. §. fin. ff. de verb. obligat. & ibi Scribentes, & ad l. ad ea. 157. §. fin. ff. de reg. Jur. & Bárt. ad l. ex depositi. ff. de obl. & act.

I.

Actie van bedroch en kan niet gheintenteert worden teghens een derde poſſeſſeur/ofte een derde coooper/dewelcke ter goeder trouwen het goet ghecocht heeft. Kinfck. reſponſ. 57. Gloſſ. ad l. & eleganter. ff. de dol. mal.

I I.

Wanneer bedroch oorſake ghegheben heeft tot het aengaen van eenich contract / ſoo is het contract goet in regardt van den ghene die het bedroch gepleecht heeft/indie den mede contrahent 't ſelbe wil houden ende volghen; maer anders indien hy het contract niet en wil houden ende volghen/ ſoo is ſodanich contract van gheender weerden. Card. Tuſch. pract. conſul. tom. 2. lit. D. Concl. 583. num. 1.

B E L O F T E.

I.

I Rechten wort tuſſchen de Doctoren ghecontroverteert / waer toe ghehouden is den ghene die beloofte heeft dat hy ſal beſozgen ende te weghe brengen / dat een ander aen my pet ſal gheben ofte doen: De ghemeender ſententie ſchijnt te weſen / dat hy van ſijn beloften wort bevizt/indien hy om de ſaecke te volbrēghen doet alſulcke neerſtigheyt ende ſozghe/ als gheadhibeert ende ghedaen kan worden: Edoch vele andere ſuſtineren / dat den belover precijs ghehouden is tot het effect / ende dat hy niet en is bevizt preſterende alle diligentie/ ſoo hy te vergeefs heeft ghearbeyt; dat derhalven indien het effect niet en volcht/dē belover tot intereſſe ge-

condemneert moet worden/ ofte tot de pepne/ soo die by de stipulatie is ghadjicieert. V. Bronch. cent. 4. affert. 40. Fachin. lib. 3. controverf. cap. 20. Fab. in fuo Cod. tit. de contrah. & commit. stipul. defin. 14. in alleg. num. 9. Covar. in cap. quamvis de pact. in 6. part. 2. §. 5. nu. 3. 4. Marant. difput. 7. Hier. de Cævall. in Specul. comm. opin. contr. comm. q. 846. Canc. var refol. tom. 2. cap. 6. num. 166. Mantic. de tacit. & ambig. convent. lib. 14. tit. 34.

I I.

Die aen pemant beloofst dat hy hem niet en fal molefteren/ 't selve wort verftaen in regart van het recht dat hem tegenwoordich compeeteert / en niet ten respect van het recht 't welck hy noch soude mogen verruygen; ja oock al iff dat hy reuincieert van het recht 't welck hy heeft / ofte verhoopt te hebben. Hieron. Magon. decif. Lucenf. 7. num. 42. Nic. Everh. Confil. 12. num. 39. Bart. Ang. Caftrenf. & alii in l. qui cum tutoribus. ff. de tranfa&.

I I I.

Wort ghebzaecht/ of den ghene die vooz een ander beloofst heeft te betalen/ mach objicieren d'exceptie van excuffie? Antwoordt Ja/ want hy niet anders gehouden kan worden dan vooz een bozge/ en ober sulchs moet den ghene daer hy vooz beloofst heeft te betalen/ eerft aenghesproken ende geexcuseert worden. And. Gail. lib. 2. obs. 28. Alexand. in Confil. 159. nu. 3. 4. vol. 2. Boer. decif. 314. nu. 5. Ferrar. in form. libell. contra plur. reos deb. gloss. 9. num. 3. gloss. in auth. de fidejuss. §. 1. in verb. fidejussorem. Grivell. decif. 71. Cod. fabr. lib. 4. tit. 13. def. 1. & lib. 8. tit. 28. def. 1. Carpzov. def. Forenf. part. 2. const. 18. def. 2. Mart. digest. noviff. tom. 3. tit. fidejussor. cap. 52.

I D.

Den gene die vooz een ander beloofst te betalen/ met meeninge van novatie/ en heeft gheen beneficie van excuffie/ dan mach aenghesproken worden sonder excuffie van den principale debiteur / vooz den welcken hy beloofst te betalen. Alexand. Confil. 159. num. 6. vol. 2. gloss. in auth. præfente. C. de Fidejussor. Gail. lib. 2. obs. 28 num. 4. Cod. Fabr. lib. 8. tit. 28. def. 1. num. 6. 7. Carpzov. def. Forenf. part. 2. const. 18. def. 2. num. 10. 11.

D.

Questie is / indien pemant beloofst heeft vet te vercoopen / of den ghene aen wien de belofte ghedaen is/ so hy vet betaelt heeft vooz de toecomende vercoopinge van wegghen den prijs/ mach peniteren ofte verou hebben/ ende niet coopen/ ende oock weder-epschen het ghene hy

hy ghegheben heeft / indien het aenden belover niet en ontbreekt te vercoopen? Antwoordt Ja. Paul. de Castr. in bonæ fidei. 8. ff. de eo quod. cert. loc. Boër. decil. 48. num. 11. Castrenf. in Consil. 93. num. 4. vol. 2. Tiraq. in tract. de retract. convent. §. 7. ad fin. tit. gl. 2. num. 45. Berlich. decil. 142. num. 4.

D J.

Als pemandt beloofd heeft dat hy het goedt niet en sal vercoopen aen pemandt anders als aen my/upt sodanige belofte en kan ich den belover teghens sijn wille niet dwinghen omme het goedt aen my te vercoopen, want de belofte wort verstaen plaets te hebben in sulcken ghevalle als den belover het goet wil vercoopen: ende derhalven soo het den belover aen een ander vercoopt / alsdan is hy aen my gehouden tot interesse. Boër. decil. 49. num. 1. & seqq. & decil. 48. num. 24. Petr. Gerard. de Petra sanct. Singul. 89. num. 1. & 2. Bart. in l. si eum. §. quin juriarum. num. 5. ff. si quis caut. Acac. var. resol. cap. 11. num. 191.

D J J.

Het is in rechten controvers/so pemandt beloofd heeft eenich goedt te vercoopen/ende dat hy de prijs ontfanghen hebbende/het goet geleverd heeft/nochtans gheen vercoopinghe gheschiedt zijnde / of den eygendom van het goet is getransfereert? Probabielder ende ghemeeender is de sententie van de ghene die sustineren dat den eyghendom overghedraghen is. Fachin. lib. 2. controvers. cap. 5. Tiraquell. in tract. de retract. convent. §. 7. ad fin. tit. gl. 2. num. 83. Card. Tusch. pract. conclus. tom. 8. lit. V. Concl. 44. num. 15. Tessaure. decil. 233. nu. 100.

D J J J.

De byaghe is / indien A. aen B. beloofd dat hy sal doen ende te wege brengen/dat C. sal maken seker Contract/ofte yet anders / of A. bebyjt is soo C. comt te sterben/dan of hy upt crachte van sijn belofte ghehouden is de erfghenamen van C. daer toe te brengen? Ick antwoorde/dat A. door de doot van C. is bebyjt. Hippol. de Marfil. in tract. de Fidejussor. num. 155. & seqq. Abb. in Consil. 90. incip. circa primum dubium. Bart. in l. si decesserit. & in l. si vero. ff. qui falsif. cogant.

J K.

Questie is / indien pemandt aen een debiteur beloofd dat hy sijn schult aen sijnen crediteur sal betalen/of den crediteur actie heeft teghens den belover/upt crachte van sodanige belofte buyten sijn weten ende in sijn absentie gedaen? Het schijnt Neen/want den belover met den crediteur niet en heeft ghecontraheert/nochte en is geen stipulatie

pulatie tuffchen den creditur en den ghene die beloofst heeft: Sommighe meynen nochtans dat den creditur / uyt billijkheyt ende redelijckheyt van de Canonickfche rechtē / tot subsidie utilis actio gegeven woꝝdt. Vid. ad hanc quæst. Peck. de jur. fist. cap. 52. nu. 4. & 5. Socin. Conl. 236. lib. 2. Zas. ad l. stipulatio §. alteri. ff. de Verb. obligat. num. 27. Gratian. difcept. Forens. tom. 1. cap. 49.

¶

Als yemant beloofst dat hy yet geben ofte doe sal / uyt crachte van de selve belofte / en kan niet alleē den belover / maer ooc sijn erfgenaē gheconvenieert woꝝden. Bronch. cent. 4. assert 46. Bartol. ad l. veteris. C. de contrah. & commit. stipul. Cujac. ad l. 45. ff. de Verb. obligat.

¶ ¶

Het is buyten dispuyt / dat / als yemandt beloofst heeft yet te doen / gheemeenlijck daer toe ghehouden is / niet allcen den belover / maer oock sijn erfghenaem / ende dat oock uyt crachte van de belofte / niet alleen actie heeft den ghene tot wiens behoefde deselve is gheschiet / maer oock desselvs erfghenaem : dan is twijfelachtich / indien yemant beloofst dat hy niet en sal doen / sonder dat hy in de belofte mentie maecht van sijn erfghenaem / of alsdan den erfghenaem vanden belover ghehouden is uyt crachte van de belofsten ? Waerder ende gheemeender is de affirmatibe sententie / dat oock den erfgenam uyt de belofte ghehouden is. Bartol. in l. si sic stipulatus. 132. ff. de verb. obligat. & ibi Paul. de Castr. Jas. & alii. & Jas. in l. stipulatio ista. nu. 9. ff. de verb. oblig. qui plures alios alleg.

¶ ¶ ¶

Hoewel dat yemandt beloofst heeft booz hem ende van sijn daedt alleen / soo is hy eventwel nae het geboelen van sommighe Doctozen ghehouden van de daedt van sijn erfghenaem ende successieur ? want het woꝝt alleen / schijnt alleenlijck bygheboeght te sijn omme te excluderē vzeemde personen / en niet erfghenamen ende successieurs ; sommige sustinerē nochtans ter contrarie. Vid. Marc. de Mant. singul. 275. Alexand. in Confil. 18. nu. 12. vol. 5. Jas. in l. stipulatio ista. nu. 9. ff. de verb. obligat. Bald. in l. expulsos. C. de act. empr. Jas. in l. stipulationum. 2. §. item si in facto. 5. num. 2. ff. de verb. oblig. Mantic. de tacit. & ambig. convent. lib. 14. tit. 33. num. 9.

¶ ¶ ¶

Woꝝt gebzaecht / indien yemandt in een instrument beloofst heeft / dat hy ny sal vzyen ofte vzy houden / of den belover gehouden is tot sijn verzoek boꝝge te stellen / ofte hypotheq te constitueren ? Ant. woꝝdt

Woozdt Neen/doch woordt by sommighe Doctozen gheliniteert/ten ware dat den belober was een vzeemdelingh/ ofte beloofst hadde ten volsten ofte sufficientelijck te vzen / ofte dat hy hem te vzen hadde verobligeert by een instrument/ende daer na beloofde te vzen. Jaf. in l. i. num. 7. & seqq. ff. qui satisfd. cog. Hippol. de Marfil. tract. de Fidejussorib. num. 300. & seqq. Specul. in tit. de empt. & vend. §. i. nu. 9. Paul. de Castr. & Alexand. in d. l. i. Bald. in l. sancimus C. de verb. singn. Gratian. discept. Forens. tom. i. cap. 147. num. 19. & seqq.

¶ I D.

Als pemandt beloofst heeft dat hy sal bozge stellen/so en mach hy niet volstaen met het stellen van een vzeemdelingh tot bozge / dan is ghehouden te stellen een bozge; delwelcke hoort onder de Stadt van den ghene aen wien de bozge beloofst is/ ofte onder de plaetse daer het contract ghemaeckt is. Hippol. de Marfil. in tract. de Fidejuss. num. 262. Bart. & alii in l. si Fidejussor. §. si necessaria. ff. qui satisfd. cog. Boër. decis. 99. num. 4. Gomez. var. resol. tom. 2. c. 13. num. 6. Gratian. descept. forens. c. 230. num. 2.

¶ D.

Indien pemandt aen my beloofst heeft de vuchten van seeckeren Boom/ende dat den selven Boom daer na is omgewaeyt / ofte omgehouden/soo en is den belober niet ghehouden aen my te geven de vuchten van den nieuwen Boom / delwelcke daer naderhandt ghewassen is. Gloss. in l. damni infect. §. si is qui vicinas. in verb. augeri. ff. de damn. infect. Hippol. de Marfil. in tract. de Fidejussorib. num. 95.

¶ D I.

De vrage is / soo pemandt beloofst op sekere pepne dat hy my niet en sal offenderen ofte misdoen / ende dat den belober daer na offendeert mijn huysvrouwe / of als dan de pepne verbeurt is? Ick antwoorde Neen. Nicol. Mozz. in tract. de Donat. vers. Quomodo annullatur & revocetur Donatio. num. 43. Aret. in l. 4. §. cato. ff. de verb. obligat.

¶ D I I.

Den ghene die beloofst heeft dat hy voor een ander bozge worden sal/ en kan upt crachte van sodanighe belofte als bozge niet geconvenieert worden; dan mach aenghesproken worden/ op dat hy hem bozge stelle/ende sal daer toe ghecondemneert worden / sonder dat den belober syne belofsten mach herroepen / ofte in cas den belober gheen bozge worden wil / soo moet hy ten minsten tot interesse ghecondemneert worden. Fab. in suo Cod. tit. de Fidejussorib. definit. 36. Pyrrh. Maur. in tract. de Fidejuss. 2. part. princip. sect. 2. cap. 6.

Mantic. de tacit. & ambig. convent. lib. 16. tit. 13:

¶ D I I I.

Wordt ghebræcht / indien yemant op sekere pepne aen sijn buerman beloofst heeft / dat hy in de muere van sijn huys gheen venster maken en sal / ende dat hy daer na sijn huys vercoopt / of der cooper aldaer een venster maken mach? Ick antwoorde Ja/want den cooper / zijnde een singulier successieur / en is niet gehouden te achtervolghen sodanighe belofte van sijn voorszact / also het maer is een personele obligatie / ende geen servituyt / om dat niet en blijkt van eenige oorzake waeromme sodanige belofte ghedaen is: maer indien eenige oorzake ware gheexpreseeert geweest / ghelijck op dat het gebuyck van het huys van den buerman niet en soude worden berargert ofte belet / als dan soude servituyt ghepresumeert worden. Speculat. in tit. de empt. & vendit. §. 1. num. 24. & 25. Paul. de Castr. in l. 2. §. item si in facto. num. 3. ff. de Verb. obligat. & in l. penult. Lucius. ff. de servitut. rust. præd. Cæpol. in tract. de servitut. urb. præd. cap. 92. de fenestra. num. 8. Bart. in l. 3. §. opus num. 2. ff. ad alien. jud. mut. caus. fact. & in l. fin. ff. de nov. op. nunc. Hippol. de Marfil. Singul. 334. Costal. ad d. l. 3. §. opus num. 4. V. tamen Carpozov. def. forens. part. 2. constit. 41. def. 14.

¶ I I.

Dooz belofte alleen en kan gheen servituyt geacquireert worden / ten zy de selve reelijcken werde gheconstitucert; want sodanighe belofte alleenen heeft gheen recht op het goet. Cæpoll. de servitut. urb. præd. cap. 21. num. 1. Costal. ad l. si partem. ff. quemad. servit. amit. & ibi Bartol. Castrens. & alii.

¶ I I.

Questie is / indien een Huysman beloofst heeft aen peder Canonick te geven jaerlijcks thien gulden / ende dat ten tyde van de belofte niet meer en waren dan thien Canonicken / maer daer na zijnder twintigh / of den Huysman ghehouden is als dan aen alle de Canonicken te geven jaerlijcks thien gulden? Antwoorde Neen. Cyn. post. Petr. in l. non modus. in fin. C. de servitut. Cæpol. in tract. de servit. urb. præd. cap. 50. num. 21.

¶ I I I.

Indien yemant beloofst te betalen op sekeren tijt ofte plaetse thien gulden / ende soo hy het niet en betaelt / soo beloofst hy te gheven vijf gulden vooz interesse ofte pepne / wordt ghebræcht / of die vijf gulden / soo den belover sijn beloften niet en houdt / moghen ghepyscht worden?

Woorden? Ick antwoorde Neen / ten zy bewesen werde dat den cre-
diteur soo veel daer aen ghelegghen was. Alexand. in Consil. 61. sub
num. 11. vol. 2. Marant. part. 4. jud. dist. 9. num. 116. Bald. in l. rogasti. §.
si tibi. ff. si cert. pet.

¶ ¶ ¶ ¶.

Den gene die belooft heeft dat hy borzge worden sal/en is niet ge-
houden/als hy hem borzge stelt/ te renuncieren van de exceptie van
excussie: maer als een debiteur belooft heeft suffisante borzge te stel-
len/so is hy ghehouden aen den crediteur te geven een borzge met re-
nunciatie van de exceptie excussie / Fab. in suo Cod. tit. de Fidejus-
sorib. defin. 37. & in alleg. ad num. 2. & definit. 4.

¶ ¶ ¶ ¶.

Als pемant belooft pet te ratificeren/deselve belofte is genoegh/
ende en is gheen naerder ratificatie van noode. Tiraquell. in tract. de
retract. municip. § 1. ad verb. intra annum. gl. 10. n. 92. gloss. in l. si procur-
torem absentem. in verb. ratum quæ ff. de procurat.

¶ ¶ ¶ ¶.

Belofte ghedaen om een schandelijcke ofte oneerlijcke oorzake/en
is niet goedt / ten ware die oneerlijcke oorzake ware versamelt met
een andere oorzake/die niet schandelijck ofte oneerlyc en was; want
alsdan is de belofte goet/ende en wordt niet ghebiticert/ vermits de
byvoeginge van de oneerlijcke oorzake. Hippol. de Marfil. Singul. 617.
num. 4. Alexand. in Consil. 113. num. 30. vol. 6.

¶ ¶ ¶.

Den ghene die aen pemandt belooft pet te doen/moet het selve dat
hy belooft heeft doen tot syne costen. Bartol. in l. suo victu. num. 1.
ff. de oper. libert.

¶ ¶ ¶ ¶.

De vrage is / indien pemandt belooft pet te betalen ofte te doen
op Daesschen/ sonder daer by te voeghen / op naestcomende Daef-
schen / of het selve in sulcken ghevalle verstaen moet worden vande
naest-comende Daesschen? Ick antwoorde Ja. Gomez. var. resol.
tom. 2. cap. 11. num. 26. Gloss. & DD. ad l. eum qui Calendis ff. de
Verb. obligat.

¶ ¶ ¶ ¶.

Indien pemandt aen een ander belooft dat hy niet meer spe-
ken en sal / of dat hy andersints terstondt tot een peyne sal beta-
len hondert gulden / wordt ghevraeght / of soodanighe belof-
te goedt is ende verbindt / soo dat den belsober / in cas hy nae-

derhandt op het spelen bevonden wordt / voor de voorszede peyne mach aengesproocken worden? Hierinne is gedeceideert Ja. Mart. digest. noviss. tom. 3. Tit. Promissio cap. 1. Ex decif. 68. Gerard. Maynard. part. 2.

¶ ¶ ¶ ¶ ¶.

Den gheene die belooft heeft dat hy sal besozghen dat een ander yet sal gheben ofte doen / en mach niet objiceren de exepcie van excussie / indien hy aengesproocken wordt tot voldoeninghe van syne belofte. Cod. Fabrian. lib. 8. tit. 28. def. 1. num. 9. 10. 11

¶ ¶ ¶ ¶.

Questie is / indien pemandt aen Titius vercoopt een peert voor seeckeere somme / welke somme Sempzonius belooft te betalen / of den vercooper ynt kracht van die belofte Sempzonium eerst mach conuenieren / dan of hy ghehouden is Titium eerst aen te spreken? In dese questie is gedeceideert / dat den vercooper Titium eerst moet conuenieren. Capell. Tholos. decif. 23. Mart. digest. noviss. tom. 3. Tit. fidejussor. cap. 56. Boër. decif. 314. num. 5.

¶ ¶ ¶.

Wozdt ghebzaecht / indien pemandt belooft te betalen / soo den debiteur niet en betaelt / wanncer den selven belober can gheconuenieert worden? Ick antwoorde / dat den belober mach aengesproken worden / indien den debiteur gheinterpelleert zijnde niet en betaelt / ofte soo hy comt te sterben al eer hy gheinterpelleert is gheweest. Vall. de reb. dub. tract. 16. num. 5. in fin. & num. 6. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 13. num. 2. in fin. Bart. & communiter DD. in l. fidejussor. §. fin. ff. de fidejuss.

¶ ¶ ¶ ¶.

Het is controbers / indien pemandt aen een ander belooft hondert gulden soo langhe hy leeft / of de belofte verstaen moet worden / dat maer eens hondert gulden sal betaelt worden / dan of alle Jaer soo langhe den selven leven sal? De ghemeender sententie schijnt te wesen / dat maer eens hondert gulden moet ghepresteert worden / ten ware de belofte ghedaen ware aen een arm persoon; Doch sommighe andere achten sonder distinctie waerder te wesen / dat alle Jaer hondert gulden moet betaelt worden. V. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 11. num. 48. Mantie. de tacit. & ambig. convent. lib. 14. tit. 40. num. 42. Bart. in l. legatum ff. de Ann. legat.

¶ ¶ ¶ ¶.

Wanneer pemandt belooft eenich gelt te gheben over eenighe dagen /

ghen / soo wordt het selve verstaen nae twee daghen; ende van ghe-
lijcken als yemandt yet beloofst te gheben ober eenighe Jaren / soo
mach hy nae twee Jaren daer toe aenghesproocken worden. Gloss.
in l. inter illam §. item ff. de Verbor. signif. Gomez. var. resol. tom. 2.
cap. 11. sub num. 26.

B E N E F I C I E.

I.

Beneficien die yemandt uyt crachte van eenighe Wet-
ten ofte Statuyten worden vergonst / en behoest den
ghene / tot wiens behoebe de selve zijn verleent
niet te ghebruycken / ten zy hy wil. Vincent. Caroc.
decif. 116. num. 3. Alexand. & alii ad l. debitoribus.
ff. de re jud. Paul. Castrenf. ad l. universa. C. de precib. Imperat-
offerend.

I I.

Van het beneficie Senatusconsulti Velleiani mach een Vrouwwe re-
nunciëren / het zy gherechtelijck ofte buyten rechten. Fachin. lib. 2.
controvers. cap. 60. Hostiens. in summa. de Fidejussorib. §. mulier. Hier-
de Cævall. in Specul. comm. opin. contr. comm. q. 562.

I I I.

Met het beneficie Senatusconsulti Velleiani en mach een Vrouw-
we haer niet behelpen / indien sy vooz een ander bozge worden
de / het geldt tot haer profijt ende oirbaer ghecomen is. Althus. di-
cæol. lib. 1. cap. 86. de Fidejussione. num. 51. Costal. ad l. 28. §. fun-
dum. num. 15. ff. ad Senatuscon. Vell. Sand. decif. Frisic. lib. 3. tit.
11. def. 1.

I V.

Het beneficie Senatusconsulti Velleiani komt oock ten voozdeele
van de erfgenamen ende bozge van een Vrouwwe / die vooz een ander
gheintercedeert heeft. Treutl. lib. 1. disput. 25. th. 3. Castrenf. ad l. 16. si
mulier contra. §. si ab ea. ff. ad Velleian. & ibi Costal. Hippol. de Marfil.
in tract. de Fidejuss. num. 270. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 21. def. 6. Sand. decif.
Frisic. lib. 3. tit. 11. def. 7.

V.

Het beneficie Senatusconsulti Velleiani en heeft geen plaets als een
Vrouwwe vooz een ander yet betaelt sonder voozgaende intercessie;
maer so sy te voozen heeft geintercedeert / en daer na betaelt / als dan
mach

mach sy het ghene sy betaelt heeft weder cyschen. Paul. Castrenf. ad l. 3. sed si eum. num. 2. & ad l. 8. quamvis. §. interdum. ff. ad Velleian. & ibi Bartol. & alii Althuf. dicæcl. lib. 1. cap. 86. num. 51.

¶ J.

Een beneficie 't welc myn competeert uyt het recht van een ander/en mach ick ghebruycken teghens den selven teghens sijn wille. Chaffan. ad Constit. Burg. rub. des mainsmortes. 9. §. 17. num. 6. & 15. Bart. in l. si post mortem. §. si ff. de bon. poss. contra tab. & in l. amicissimos. §. si ff. de excus. tut.

¶ J J.

Als yemandt van eenigh beneficie renuncieert dooz ghewelt ende vrese/hoetwel dat sodanige renunciatie niet goet en is/ nochtans in dien hy naderhant by ende goetdwilligh het beneficie resigneert/so is de resignatie goet / om dat het geweldt en vrese woert geacht gepurgeert te zyn. Innocent. Singul. 15. & in c. super hoc. de resuntiat.

¶ J J J.

Wanneer myn eenigh beneficie competeert uyt de persoon van een ander/ende dat den selven 't selve al heeft beginnen te ghebruycken/so en mach hy daer na niet afwijcken ende renuncieren in myn prejudicie van het ghene hy verwozven heeft. Vincent. Caroc. decil. 116. num. 7. Bartol. in l. si post mortem. §. hi qui num. 2. ff. de bonor. possess. contra tab.

¶ J K.

Questie is / of het beneficie Velleiani oock comt ten vordede van een Coop vrouwe/soo dat sy haer daer mede soude moghen behelpen in cas sy daer van niet en heeft gherenuncieert? Sommighe Doctozen sustineren Ja; Doch vele andere ter contrarie defenderen / dat sy haer niet sodanich beneficie niet en mach behelpen. Vid. Costal. ad l. sed & si ff. de Instit. act. & in l. 3. num. 22. ff. ad Senat. Maced. Christin. ad leg. Mechlin. tit. 9. art. 10. num. 3. Kinsch. resp. 3. 4. Neostad. in tract. de pact. antenupt. obs. 18. in fin. & obs. 19.

¶ K.

Devraghe is/of in materie van beneficie de possessie ofte oock de recredentie moet gheadjudiceert worden den ghene die hebbende is suder possessie / dan of daerinne obtineren moet den ghene die hebbende is het apparentste recht ende tytel? De ghemeender sententie der Doctozen is / dat de possessie ofte recredentie moet gheadjudiceert worden aen den gene die heeft het apparentste recht en

De tijtel. Jac. Cor. rer. jud. obs. 6. Neostad. supr. Cur. Holl. decis. 55.
Menoch. de retin. possess. remed. 3. quaest. 87. num. 730. & de recup.
possess. remed. 15. num. 407. Rebuff. ad const. reg. tr. de Cauf. bene-
fic. possess. art. 1. 2.

I. ¶.

By verschepde Doctoren wozt ghedisputeert / of pemandt sonder
niewwe collatie mach weder keeren tot het beneficie / 't welke hy
heeft gheresigneert / indien de resignatie uyt d' een of d' ander oor-
saecke niet en is / gheadmitteert geweest / ende geen effect heeft kun-
nen hebben? In dese questie wozt by sommige gesustineert Neen /
andere ter contrarie sustineren Ja; Doch eenighe andere distin-
gueren / of de resignatie van het beneficie simpeltyck ghedaen is /
dan of om eenige oorfsake of op eenige conditie; ende indien het sim-
peltyck ghedaen is / dat als van nieuwwe collatie van noodt is / ende in
gevalle de selve ghedaen is om eenige oorfsake of op conditie / dat als
dan geen nieuwwe collatie wozt gerequireert / indien de conditie niet
en is ghevolcht. Vide Hier. de Cævall. in Specul. comm. opin. contra
comm. quaest. 561.

B E T A L I N G H E.

I.

Wozt ghebzaecht / of een creditur ghehouden is tegens
sijn wil aen te nemen ende te ontfanghen van sijnen
debiteur een deel van de schuldt? Ick antwoorde vol-
gens de ghemeene sententie der Doctoren / Neen / dan
den debiteur moet de gheheele schuldt teffens betalen /
soo het den creditur behgeert. Fachin. lib. 10. controvers. cap. 59.
Bronch. cent. 2. assert. 17. Pyrrh. Maur. in tract. de solut. oblat. & re-
tent. cap. 30. gloss. Bartol. Jas. Costal. & communiter DD. in l. quidam
l. quidam existimaverunt. ff. si cert. pet. Carpov. def. forens. part. 2. const.
28. def. 13. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 10. sub. num. 5.

I I.

Een debiteur die hem aen een Vrouw / buyten weten van haren
Man / verobligeert / en wozt dooz betalinghe van de schuld aen de
Vrouw ghedaen niet bezijt / ten ware betwofen werde / dat het gene
dat betaelt is / tot profijt van de Man gecomen is. Neostad. decis. 89.
suprem. Cur. Holland. Zeeland. & Westfris.

Indien

I I I.

Indien een crediteur van synen debiteur eyscht betalinghe van twintigh ofte minder ofte meerder jaren renten / ende dat den debiteur sustineert alle de jaren betaelt te hebben/soo is ghenoegh vooz den debiteur/tot justificatie van syne gheallegeerde betalinghe / dat hy betwysc de leste drie jaren/ofte half jaren/betaelt te hebben; want een debiteur/betwysende betalinghe van de leste drie jaren / ofte half jaren/wozt gepresumeert oock voozgaens altijd betaelt te hebben; welverstaende soo de betalingen geschiedt zijn op verscheyde tyden/ en niet op eene reys. Doch de voozseyde presumpctie van betalinghe van voozgaende jaren en heeft geen plaets / indien den crediteur hy het ontfangen vande leste drie jaren heeft ghepzetsteert dat hy syn recht behieldt ober voozgaende jaren; ende staet den crediteur oock vyz te bewysen het contrarie / te weten / dat de voozgaende jaren niet betaelt en zijn. Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 139. Mascard. de Probat. conclus. 1327. Cod. Fabr. lib. 8. tit. 30. def. 32. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 2. def. 7. 8. Cancer. var. resol. tom. 1. cap. 14. num. 71. & seqq. Ant. Gabriel. comm. conclus. lib. 1. tit. de Præsumpt. concl. 11. Mart digest. noviss. tom. 3. tit. Solutio cap. 40. Myns. cent. 5. obs. 39. Francisc. Cremens. Singul. 79. Jas. in l. si certis annis. num. 4. C. de pact.

I V.

Dat een debiteur/betwysende betalinghe van de leste drie jaren op verscheyde tyden/ghepresumeert wozt voozgaens altijd betaelt te hebben/en heeft nae het ghevoelen van sommighe Doctozen gheen plaets in schult die puer personeel is/ gelijk soo yemant een my be- looft heeft te geven jaerlijcks thien gulden/ dan alleenlijck in schult voozcomende ter saecke van eenigh goet; doch andere Doctozen sustineren ter contrarie / ende beter / dat de voozseyde presumpctie van betalinge oock plaets heeft in personele schult. Vid. Cancer. var. resol. tom. 1. cap. 14. num. 72. Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 139. num. 27. Nic. ab Alt. sing. 69. Francisc. Cremens. Singul. 80. Bald. in l. quicunque. vers. item quæro. promissisti. C. de apo. publ. lib. 10. Mynsing. cen. 5. obs. 39. num. 6.

D.

Een debiteur belobende jaerlijcks te betalen vijftigh Goutgul- dens/sonder expresse vande estimatie vanden valeur/is na gemeê- der opinie der Doctozen gehouden ten tyde van de betalinge deselve aen den crediteur te holdoen in specie / ofte moet betalen de werde van

Kan dien/die is ten tyde van de betalinghe; want als het gelt op de selve ghelichte ende materie blyvende / wordt vermeerder oft verminderd uytwendigh aengaende den prijs ende estimatie/die veranderinghe booz de vertoebinghe van den debiteur / schadicht ende baet den creditur. Ann. Rob. rer. Jud. lib. 1. cap. 16. Neostad. decis. 37. Cur. Holl. Zeel. & Westfrif. Gail. lib. 2. obs. 73. n. 9. Jacob. Cor. obs. 23. Bart. in l. Paulus. ff. de solut. Boër. decis. 327. nu. 9. Fab. in suo Cod. tit. de solut. & libarat. defin. 27. num. 2. in alleg. **E**doch by den Placcate van de Ed. Mogh. Heeren Staten van den Lande van Wtrecht van date den negenthienden Januarij 1598. is geordonneert/dat alle gevestighde ende onghelichte renten/ mitsgaders uytganghen ende oütoepgens/ uyt Huysen/ Erben ende Landen/inde Stadt/ Steden ende Landen van Wtrecht ghelegghen/lofbaer sullen wesen met ghelijcke somme ofte quantiteyt van gelde / daer mede die eerst gheconstitueert zijn gheweest / calculerende de somme van dien nae uytwysen vā de evaluatie ofte permissie/die leest booz de constructie in de Pro- vintie van Wtrecht ghepubliceert is gheweest / ende de somme van de lossinghe nae uytwysen van de evaluatie ofte permissie/die leest booz date van de selve lossinghe in de Pro- vintie van Wtrecht sal wesen ghepubliceert / ende dat van ghelijcken de loopende renten sullen worden betaelt met alsulcken gelde / als nae de leste evalua- tie ofte permissie van elcke tydt der betalinghe toeghelaten is. Vid. ad hauc quaest. Berlich. conclus. pract. part. 2. concl. 36. Grivell. decis. 36. Radel. decis. 29. 40. 53. Costal. ad l. 42. ff. de Jur. dot. Imbert. in Enchirid. jur. Gall. in verb. Monetæ ulus. Kinsch. resp. 52. Grot. in introd. ad Jurispr. Holl. lib. 3. part. 14. vers. Soo wel. Tckaur. decis. 174. Gratian. discept. forens. cap. 417. Covar. de mutat. monet. §. unic. incip. Supereft. Cancer. var. resol. tom. 2. cap. 6. num. 138. & seqq. Carp- zov. def. forens. part. 2. const. 29.

D I.

De vrage is/ of een debiteur het ghene hy schuldich is op dagh/ mach betalen eer den dagh omghecomen is/ tegens wille van synen debiteur? Ick antwoorde Ja/ten ware dat den dagh ware gesteld tot faueur van den creditur. Bronch. cent. 4. affert. 63. Pyrrh. Maur. in tract. de solut. oplat. & retent. cap. 92. Bart. Castrenf. & alij in l. 38. sti- pulatio ista. §. inter. ff. de verb. obligat. Berlich. decis. 153. Sand. decis. frific. lib. 3. tit. 16. def. 1.

D I I.

Een debiteur en kan synen creditur niet dwingen om de betalin-
ghe

ghe te ontfanghen / ende en is niet van noode dat den creditur wijs-
 ligh 3p; dan den debiteur mach de schult offereren ende configureren/
 ende wordt alsdan bezijt / oock teghens wil van synen creditur.
 Hartman. tit. 28. de debitorib. obs. 1. num. 5. Gloss. & Bartol. in l. solutio-
 nem. ff. de Solut.

V J J J.

Een debiteur mach hupten weten van synen creditur wel beta-
 len aen den creditur van synen creditur/ende door sodanighe beta-
 linge wort den debiteur bezijt/ten minsten door hulpe van exceptie:
 Costal. ad l. si liber homo. 36. ff. de negot. gest. Bart. in l. si opera. ff. de
 dol. mal. except. Althuf. dicæol. lib. 2. cap. 14. num. 23. Pyrrh. Maur. in
 tract. de Solut. oblat. & reren. cap. 5. num. 5. & seqq. Carol. de Grass. in
 tract. de Except. 25. Except. nu. 23. & seqq.

J §.

In rechten wordt tusschen de Doctozen gedisputeert/of een debi-
 teur/de welcke in dertich of veertich jaren gheen renten of jaerlyck-
 sche pensioenen en heeft betaelt/ende daerna van den creditur wort
 aengesproken/is bezijt/niet alleen van de betalinge van voozgaen-
 de jaren/ maer oock van de prestatie van de toecomende jaren? Vele
 Doctozen sustineren / dat den debiteur oock bezijt is van de presta-
 tie vande toecomende Jaren ; Doch seer veel andere Doctozen de-
 fenderen ende sustineren ter contrarie met goede redenen / dat den
 debiteur wel bezijt is vande betalinge der voozgaende Jaren ren-
 ten/ maer niet vande toecomende. Vid. ad hanc quæst. Berlich. con-
 cluf. pract. part. 2. concl. 4. Joan. à Sand. decis. Frisc. lib. 5. tit. 6. def. 1.
 Testaur. decis. 114. Hier. de Cævall. in Specul. comm. opin. contr. comm.
 quæst. 567. Nic. Everh. conf. 187. Cod. Fabr. lib. 7. tit. 13. def. 9. 19. Gra-
 tian. discept. forens. cap. 883. num. 14. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. Præ-
 scriptio cap. 57. 58. Grot. in introduct. ad Jurisprud. Holl. lib. 3. part. 46.
 Grivell. decis. 124. Carpozov. def. forens. part. 2. const. 2. def. 1. & seqq.
 Papon. lib. 12. tit. 3. arrest. 5. Cancer. var. resol. tom. 1. cap. 15. num. 40.
 Fachin. lib. 8. controvers. cap. 92. Bronch. cent. 4. assert. 6. Mynsing. cent.
 3. obs. 13. Gail. lib. 2. obs. 73. num. 1. & 2. Boër. decis. 336. Guid. Pap.
 decis. 406. Costal. ad l. si usufructus alternis. 28. ff. quib. mod. usufruct.
 amitt.

§.

Die vooz een ander een deel van syne schult betaelt/ en is niet ge-
 houden aen den creditur tot betalinge van het resterende ; uptge-
 sondert eē Vader/dewelcke betaelt een deel van het gelt /welck aen
 syn

ſijn minder-jarighe Soon geleent is/want hy daer dooz het geheele contract ſchijnt gheagnosceert te hebben. Hartman. Hartm. tit. 28. de debitorib. obf. 4. Costal. ad l. 7. §. ſi filiusfamilias. ff. ad Maced. Paul. Caſtrenf. ad l. ſed Julianus. §. ſin. ff. ad. Maced. & Coſtal. ad l. 50. §. quoties num. 8. ff. de judic.

¶ I.

Wanneer een debiteur pet ſchuldigh is/ ende datter twee contentederen ofte procederen over het ghene hy ſchuldigh is/ peder van hun fuſtinerende dat het aen hem moet betaelt worden / ſoo moet hy aen gheen van beyden betalen/dan moet de ſchult conſigneren/ende proteſteren dat hy het aen den triumphant wil betalen. Boër. decif. 106. Pyrrh. Maur. in tract. de ſolut. oblat. & retent. cap. 86. Bald. in l. Lucius. ff. famil. erciſc. V. Cod. Fabr. lib. 3. tit. 22. def. 8.

¶ I I.

Een debiteur en mach teghens wille van ſynen crediteur het een booz het ander niet betalen; ende daeromme indien pemandt aen ſynen crediteur ſchuldigh is te leveren koozen/ſo en mach hy in plaetſe van het koozen geen gelt betalen/nochte ooc indien hy gelt ſchuldigh is/ en mach niet volſtaen met het leveren van koozen. Gloſſ. in l. 2. §. 1. ff. ſi cert. pet. Caroc. decif. 53. num. 7. Bronch. cent. 4. affert. 65. Coſtal. ad l. 2. num. 3. ff. de reb. cred. Teſſaur. decif. 153.

¶ I I I.

Indien een debiteur alternatiſ twee dinghen ſchuldigh is/te werten/ koozen of gelt / ende dat hy dooz erreur beyde betaelt heeft / ſoo heeft hy ſijn keur omme weder te epiſchen het ghene hy wil. Bronch. cent. 2. affert. 38. Cujac. lib. 8. obf. cap. 35. Salicet. ad l. penult. C. de con. dict. indeb.

¶ I I I I.

Als een debiteur upt verſcheyde oozſaecken verſcheyde ſommen ſchuldigh is aen ſynen crediteur / ende dat hy eenighe ſommen ofte quantiteyt betaelt/edoch niet en ſepdt op welke ſchult van allen hy betaelt/als dan wozt gheacht betaelt te zyn op de ſwaerſte ofte oudſte ſchult/ende booz de ſwaerſte ſchult wozt altyt ghehouden ſoodanighe ſchult hy dewelcke is pepne/ hypotheecq/ bozge/interreſſe ende dierghelijcke. Pyrrh. Maur. in tract. de ſolut. oblat. & retent. cap. 9. Bronch. cent. 2. affert. 56. Miſcel. controverf. Wefenb. in parat. ad tit. ff. de ſolut. num. 7. Menoch. de præſumpt. lib. 3. præſumpt. 136. Surd. decif. 186. Rot. Gen. de Mercat. decif. 121. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 224. Acac. var. reſol. cap. ult. num. 505. & ſeqq.

¶ D.

De byaghe is/indien ick aen pemandt schuldigh ben thien Ducaten/ende dat de knecht van den crediteur/aen wien ick de selve schuldigh ben/huyten last van sijn meester by my comt/weder-eyschende de thien Ducaten/aen den welcken ick ter goeder trouwen/meynende dat hy van sijn meester gestiert was/gebe de voorsz. thien Ducaten/ende dat de knecht is geaufugeert ende met het gelt wech gelopen/of ick dooz sodanige betalinge aen de knecht gedaen ben bezijt? *Dele sustineren Neen.* Joan. Ant. Trig. Singul. 56. num. 4. Paul. Castrenf. in l. si procuratori. num. 8. ff. de condict. cauf. dat. & ibi Bartol. Castrenf. in l. 10. eum qui rem. §. sed & si dum. num. 3. ff. commod. & in l. qui hominem. 34. §. si nullo mandato. 4. ff. de solut. Jas. in d. leg. si procuratori. num. 11. ff. de condict. cauf. dat. Francis. Marc. decis. 844. num. 4. Cod. Fabr. lib. 8. tit. 30. def. 29. V. Boër. decis. 282. Gomez. varior. resol. tom. 2. cap. 7. sub num. 3. Carol. de Grass. tract. de except. 25. except. num. 63. & seqq.

¶ D J.

Questie is / of betalinghe van jaerlijksche renten ingesien moet worden de weerde van het gelt/die is ter plaetse daer de betalinghe is gedefstineert/dan of de weerde die is ter plaetse daer het contract opgerecht is? *Sommighe Doctozen sustineren/dat geldt moet worden op de weerde die is daer het contract ghecelebzeert is? Doch gemeender is de sententie van de gene/ die welke seggen/dat ingesien moet worden de weerde die is ter plaetse daer de betaelinghe ghedefstineert is.* V. Berlich. decis. 102. Nic. Everh. consil. 78. Constal. ad l. 1. ff. de eo quod cert. loc. Surd. decis. 227. num. 2. Mantic. de tacit. & ambig. convent. lib. 3. tit. 13. num. 50.

¶ D J J.

Wort ghebyaeght/of een crediteur moet gaen ten huyse van sijnen debiteur omme de schult te ontfangen/dan of een debiteur gehouden is te gaen tot sijnen crediteur? *de gemene sententie der Doctozen is/dat een debiteur moet gaen betalen ten huyse van sijnen crediteur/so wanneer den debiteur ende crediteur woonen in eene Stadt. maer so den crediteur ende debiteur elck woonen in een bysondere Stadt/alsdan is den crediteur ghehouden te komen ten huyse van den debiteur.* Gloss. Bart. Castrenf. Costal. & alii in l. item illa. 18. ff. de constit. pecun. Peck. de jur. sist. cap. 9. num. 2. Castrenf. Consil. 24. vol. 2. Pyrrh. Maur. in tract. de Solut. cap. 29. Roderic. de ann. redit. lib. 2. q. 6. V. Cod. Fabr. lib. 8. tit. 30. def. 4.

¶ Den:

¶ D I I I.

Den gene die exceptie van betalinge objicieert / en schijnt nae het ghevoelen van vele Doctoren de schult niet te bekennen / wanneer de tegenpartij ontkent sodanighe betalinghe geschiet te zijn; Doch eenighe andere sustineren / dat den ghene die betalinghe allegceert de schult schijnt te bekennen / soo dat hy daer op mach ghecondemneert worden / indien hy de betalinghe niet en bewijst. Vid. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 14. def. 65. Boër. decis. 339. num. 3. Grivell. decis. 12. num. 24. Rot. Gen. de mercat. decis. 60. Cancer. var. resol. tom. 1. cap. 18. num. 9. & seqq. Nic. Everh. in loc. 26. num. 1. Mart. digest. noviss. tom. 3. Tit. Solutio cap. 56. Jac. Cor. consil. 16. nu. 1. & num. 9. vers. nec obstat. Hippol. de Marfil. sing. 522. Guid. Pap. sing. 965. Alex. in Conf. 183. nu. 20. vol. 6.

¶ I I.

Als een debiteur eenighe penningen aen synen crediteur betaelt / so moet de betalinge eerst gecomputeert worden op den interest ofte renten / en daer nae op het capitael. Paul. Castrens. in l. in his vero. §. Imperator. ff. de solut. Cost. in tract. de rat. ratæ. quæst. 124. Pyrrh. Maur. in tract. de solut. oblat. & retent. cap. 10. Cod. Fabr. lib. 8. tit. 30. def. 31.

¶ ¶.

Questie is / of een debiteur betalende met gelt / 'twelck hy weet dat terstont / of in corten tijt afgheset / in pypse vermindert / ofte verboden sal worden / bezijdt wordt / ende of den crediteur ghehouden is sodanich gelt te ontfanghen? De gemeene sententie der Doctoren is / Neen. Menoch. de Arbitr. jud. cal. 232. nu. 26. Ant. Gabr. comm. conclus. lib. 3. de Solut. concl. 2. num. 24. Grarian. discept. forens. cap. 260. num. 19. Pyrrh. Maur. in tract. de Solut. oblat. & retent. cap. 6. num. 28. Caroc. decis. 63. Cod. Fabr. lib. 8. tit. 30. def. 37. num. 9. Ant. Sola de Monet. cal. 22. num. 5.

¶ ¶ I.

Indien den crediteur de betalinghe ghestelt heeft in het believen ende goetduncken van den debiteur / soo dat hy de betalinghe doen sal als het hem beliest / wozt ghevraecht / wanneer den debiteur ghehouden is te betalen / ende daer toe kan gheconstringeert worden? Hierinne is ghedecideert / dat hem vergunst wozt den tijt soo langhe hy leeft / soo dat hy by sijn leven tot de betalinghe niet en mach ghecompelleert worden. Berlich. decis. 193. Menoch. de Arbitrar. jud. lib. 2. cent. 5. cal. 498. num. 2. 3.

¶ ¶ I I.

Questie is / of een debiteur de schuldt die hy aen synen crediteur

schuldich is mach betalen aen sijns crediteurs Dader / ofte het ghe-
ne hy oock aen de Dader schuldich is mach betalen aen de Soon/
ofte aen pemandt anders van sijns crediteurs vrienden? Ick ant-
woorde Neen. Carol. de Grass. de except. 25. except. num. 44. Gratian.
discept. forens. tom. 2. cap. 365. & tom. 3. cap. 401. num. 4. 5.

¶ ¶ I I I.

Wanneer pemandt aen een ander yet schuldich is / ende dat hy sijn
nen crediteur in betalinghe gheeft de schult ofte actie die hy aen een
derde uptstaende heeft / ende dat den crediteur de selve schult of actie
in betalinghe aenneemt / soo is hy daer dooz bevyjt / sonder dat den
crediteur naderhant sijn regres weder nemen mach teghens hem/
indien bevonden wordt dat den schuldenaer / op wien de schult of-
te actie spreekende was / is insolvent. Cancer. var. resol. tom. 2. cap.
6. num. 183. & 189. Berlich. decif. 290. Costal. ad l. 4. ff. de heredit. vel
act. vend. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 5. def. I. num. 8. 9. Mart. digest. noviss. tom.
3. Tit. Datio in solutum. cap. 4.

¶ ¶ I D.

Wozt ghebraccht / indien pemandt vooz een ander yet wes be-
taelt / of hy / t ghene hy betaelt heeft; sonder cessie van actie kan
weder eyschen van den ghene vooz wien hy betaelt heeft? De
ghemeene sententie der Doctozen is / Ja / ende dat hy gheen ces-
sie van actie van noode heeft / alsoo hy heeft actie van onder-
wind teghens den ghene vooz wien hy betaelt heeft. Pyrrh. Maur.
in tract. de Solut. cap. 5. num. 34. & cap. 25. num. 8. & seqq. Gratian.
discept. forens. cap. 388. num. 5. Card. Tusch. pract. conclus. tom.
7. lit. 5. conclus. 352. V. Mart. digest. noviss. tom. 3. Tit. Solutio.
cap. 64.

¶ ¶ D.

Indien den crediteur bedonghen heeft / dat / soo den debiteur in
ghebrecke blijft de eerste pape op sijn behoorzijcke tijdt te betalen /
hy als dan ghehouden sal zyn alle de volghende papen terstondt ende
teffens nae den eersten termijn te betalen / wordt ghebraccht / soo
den debiteur in versupm gheweest is / of hy het versupm kan pur-
geren? Hierinne is ghedecideert Neen / maer dat hy ghehouden
is de gheheele somme te betalen. Martin. digest. noviss. tom. 3.
Tit. Solutio cap. 60. Ex decif. 6. Petr. Garf. & decif. 16. Cæsar.
Barz.

¶ ¶ D I.

Questie is / of een debiteur aen eenen bande bennitten de ghe-
heele

Heele schult mach betalen / ende dooz sodanighe betalinghe bevyjdt is? De ghemeene opinie der Doctozen is / Ja. Vid. Heet. felic. in tract. de Societ. cap. 30. num. 55. Gratian. discept. forens. cap. 401. num. 45. & seqq. Pyrrh. Maur. in tract. de Solut. cap. 5. num. 2. Cost. de fact. scient. & ignor. cent. 1. distinct. 52. num. 12.

¶ ¶ D I I.

De vraghe is / indien een debiteur twintich / of meerder Jaeren langh aen synen crediteur betaelt heeft minder rente / as die gheconstitueert was / of den crediteur banden debiteur mach epschen betalinghe van het ghene alle Jaer te weynich ghegheven ende betaelt is? In dese questie is gededideert Pecun. Carpozov. defin. forens. part. 2. constit. 2. def. 5. Hartm. Pistor. observat. 144.

¶ ¶ D I I I.

Judien een debiteur by sententie gecondemneert is seeckere somme te betalen / ende dien volgende de selve somme oock betaelt / ende dat hy daerna bevint quitantie vande selve somme ofte schult / wort gebzaecht / of hy mach weder epschen 't ghene hy te onrecht betaelt heeft? Hierinne is ghedecideert Ja; doch 't selve wort by eenighe Doctozen tegen ghesproken. Vid. Papon. lib. 10. tit. 6. arrest. 1. Costal. ad l. 2. in fin. ff. de Condict. sin. caus. Bacchov. ad d. arr. 1. Bart. & alii ad l. 1. C. de Condict. indeb.

B E V V Y S.

I.

B Instrumenten / ghetuyghen / ofte eenigh ander bewijs / gheproduceert vooz de litiscontestatie / en macht gheen gheloof / ten zy het selve na de litiscontestatie in crachte van bewijs werde gherexeteert ende gheproduceert. Mathelil. Singul. 40. & ibi in annot. Alexand. in Consil. 3. num. 8. vol. 2. Mynsing. cent. 2. obs. 53. Muscat. part. 7. gloss. praesentatas. num. 33. Hippol. de Marfil. Sing. 170. Carpozov. def. forens. part. 1. const. 17. def. 9.

I I.

Een prive geschzifte en probeert niet vooz den ghene die het gheschzeven heeft tot prejuditie van een derde / dan alle prive geschziften by yemandt met sijn eygen handt geschzeven / ofte by een ander gheschzeven zijnde met sijn eygen handt onderteckent / ende continuerende doozsake / maken geloof tegens den gene die deselve geschzeven of te

te onderteekent herft. Damhoud. in prax. rer. civil. cap. 175. nu. 4. & 192. Jas. in repet. l. admonendi. num. 76. & seqq. ff. de jurejur. Gail. lib. 2. obi. 20. nu. 1. Schaeid. ad tit. de empt. & vend. num. 7. Everh. Consil. 208. nu. 17. Gloss. & alii in l. quædam. §. nummularios. ff. de edend.

I I I.

Een pziwe gheschzifte / zijnde gerecognosceert by den gene die het selve bekent met sijn eygen handt geschzreven te zijn / probeert tegens den selven / hoe wel hy ontkent den inhoudt van dien waerachtigh te zijn. Fachin. lib. 11. controversi. cap. 29. Bald. in Consil. 198. hb. 1. Damh. in prax. rer. civil. cap. 175. V. tamen Mascard. de Probat. concl. 109. num. 8. 9.

I D.

Een pziwe gheschzifte niet gerecognosceert synde / en maect geen volle noch halve pzeuve / van maect nae het gemeen ghevoelen der Doctoren wel eenighe presumptie. Jas. in l. admonendi n. 89. ff. de jurejur. Fachin. lib. 11. controversi. cap. 31. V. Covar. pract. quæst. cap. 22. num. 6.

D.

Als het bewijs van den eyscher ende den gedaeghde gelijk is / so moet tot voordeel van den ghedaeghde ghepronuncieert worden. Treutl. hb. 2. dipt. 4. thes. 8. in annot. ad lit. B. Costal. ad l. admonendi. in fin. ff. de jurejur. Althus. dicæol. lib. 3. cap. 45. num. 5. Berlich. decis. 233. Radel. decis. 7.

D I.

Het bewijs kan dooz statuyt of costumme tot een sekere maniere van betopsen gherestringeert worden / te weten / dat het bewijs gheschiede of alleen dooz ghetuyghen / of alleen dooz instrumenten ende gheschziften / en dat alle ander bewijs werde gerejicieert: Welverstaende nochtans / indien by eenigh statuyt wordt gesepdt / dat gheen huere of eenigh ander contract sal moghen bewesen worden met getuyghen / dan by gheschzifte alleen / soo mach eventwel het contract bewesen worden met vijf ghetuyghen / niet tegenstaende het statuyt inede brenghet dat het bewijs alleen moet gheschieden dooz instrumenten ende gheschziften / ende niet by ghetuyghen; want vijf getuyghen worden ghehouden vooz een gheschzifte. Mynsing. cent. 1. obi. 5. Chassan. ad Conluet. Burg. rub. 4. §. 3. vers. Emancipe de son pere. nu. 4. Jas. in l. 1. num. 65. C. de jur. emphyteut. Tiraquell. in tract. de retract. municip. §. 2. gloss. 1. num. 16. & seqq. Ant. Sol. ad const. Sabaud. Tit. de Transact. num. 6.

D I I.

Wanneer volghens statuyt of costumme een Coopman volcomen gheloof heeft op sijn boeck/het selve en kan niet vorder geertendeert worden/ dan allcen in saken ende negotien die den Coopman is byvende / ende en heeft geensins geloofomme te bewysen eenige andere schulden die byten sijn neringe ende coopmanschap zyn/ghelyck verhueringe van huysen/bozghtochten/ afghesproken schulden ende dierghelycke. Hippol. de Marfil. Singul. 560. & in tract. suo de fidejuss. num. 183. Gail. lib. 2. obs. 20. num. 8. & 9. Jaf. in l. admonendi. nu. 123. ff. de Jurejur. Marant. part. 6. de test. product. num. 37. Joan. And. ad Specul. tit. de Instrum. edit. §. nunc dicendum. ad verb. oeconomus. Jacob. Cor. consil. 16. post. num. 17. Carpzov. def. forens. part. 1. const. 17. def. 37. Gratian. dilcept. forens. tom. 4. cap. 727.

D I I I.

Als pemandt een brief/dewelcke aen hem gheschreven is van een ander/accepteert/ende dat sonder protestatie / so probeert den selven brief tegens hem, want hy dooz de acceptatie den inhoudt van dien schijnt te appzoberen. Nic. Everh. in Consil. 231. nu. 20. Gail. lib. 1. obs. 21. sub. nu. 9. Bart. & Costal. ad l. 16. ff. ad Maced. Mathes. Sing. 22. nu. 2. Alex. in Conf. 78. num. 1. & 2. vol. 1.

I K.

Questie is/of den ghene die de boecken van syne teghenpartye tot bewijs van syne intentie wil gebzuycken vooz hem/ de selve boecken soekt moet gheloof gheben tegens hem? By exempel: Sempzonius heeft in sijn boeck geschreven/ dat hy van Titius te leen ontfanghen heeft hondert gulden / ende met een ander post heeft hy nader handt geschreven dat hy vijftich gulde aen Titius betaelt heeft/of Titius/ die hem wil behelpē met het boec van Sempzonius om de leeninge te bewijsen/ gehouden is op het boec te staen ende te geloben tegens hem aengaen de debijstich gulden die Sempzonius sendt betaelt te hebben? In dese questie worden bevonden drierhande opinien: deerste is/dat Titius het boec moet geloof gheben so vooz als tegens hem/ de tweede is/dat het tegens hem geen geloofen heeft/ de derde opinie is/ dat het staet in het goetduncken vanden Rechter. Vid. Me. noch. de Arbitrar. jud. cal. 93. Malcard. de probat. concl. 975. nu. 79. & seqq. Molin. ad consuet. Paris. tit. 1. §. 8. gl. 1. nu. 19. & seqq.

K.

Den ghedaeghde is ghehouden te bewysen syne negatibe feyten/ so wanneer deselve contineren implicite affirmatide / dewelcke by de

Practiffins gheuoemt wordt negativa pragnans. Merul. lib.4. tit. 59. cap. 1. sub num. 6. Specul. ad tit. de probat. §. probare num. 3. vers. item negativa facti. & num. 14. vers. undecimum.

¶ I.

Wanneer eenige formele woorden worden gearticuleert / dewelcke gheseyt worden in eenighe actie ofte contract ghinterbenieert te zijn / indien deselve niet preciselyck worden gheprobeert / soo en wort het arrijckel niet verstraen bewesen te zijn / ende moet derhalven den ghedaeghde gheabsolbeert worden. Nic. Everh. in Consil. 19. num. 4. & in consil. 127. num. 5. Jal. in l. 2. num. 18. C. de bon. poss. se- cund. tab.

¶ I I I.

Wort gebraeght / indien yemandt aen een ander eenigh gelt / koo- ren / ofse yet anders gheleent heeft / ende dat hy met twee ghetuygen bewijst de leeninghe / dan en bewijst niet de quantiteyt van dien / alsoe de ghetuygen alleenlyck verclaren dat sy gesien hebben / dat den cre- diteur eenigh gelt geleent heeft / sonder te weten hoe veel / of in sulc- ken ghevalle nopende de quantiteyt ghestaen moet worden op den Sedt van den crediteur? Antwoort Ja / bysonder soo daer eenighe inditien ende conjecturen concurreren. Vincent. Caroc. decis. 111. Hip- polit. de Marfil. Singul. 322. & 689. Boër. decis. 339. in fin. & decis. 243. num. 14. Alexand. in Consil. 69. num. 7. vol. 2. Bart. in l. admonendi. num. 40. ff. de jurejur. ubi etiam Jal. num. 202. Coler. decis. 272. Carpozov. def. forens. part. 2. const. 29. def. 14. Rot. Gen. de Mercat. decis. 208. Mart. digest. noviss. tom. 1. Tit. Creditor cap. 69. Fachin. lib. 2. contr. cap. 51. contr. 4.

¶ I I I I.

Wanneer de intentie van den epscher claerlyck is bewesen / ende de excerptie van den gedaeghde is twijfelachtigh / om dat hy deselve niet ten volsten heeft bewesen / alsdan wort sententie ghegheven ten voordeele vanden epscher / ende dit heeft plaets als het bewijs van den epscher ende den ghedaeghde malkander is contrarie: gelijck so den epscher bewesen heeft met twee ghetuyghen / dat hy het gelt aen den ghedaeghde geleent heeft / ende den gedaeghde bewijst contrarie met eene ghetuyge: Daer soo het bewijs is verscheyden: gelijck als den epscher de leeninge bewesen heeft met twee ghetuygen / ende den ghedaeghde de betalinge heeft gheprobeert met eene getuyge / in sulc- ken ghevalle / om dat het recht van den epscher wordt ghemacckt twijfelachtigh / moet den ghedaeghde den Sedt in supplement van bewijs /

betwijs/ daer de selve plaets heeft/gedefereert/ ende van d' epfchers
epfch gheabfolveert worden. Ferrar. in form. libell. opponend. contra
reit. glos. 3. Ac etiam varii. num. 6. Bart. in l. admonendi. num. 50. ff. de
Jurejur. Rip. ibid. num. 210. Cyn. in l. in bonæ fidei. in ult. Quæst. C.
de Jurejur. Alexand. in Confil. 134. num. 1. vol. 2. Bald. in l. in bonæ
fidei. C. de reb. cred.

¶ I I D.

Betwijs ghedaen in eene sake / maectt ghelooft in een ander sake
tuffchen defelbe personen/ wanneer de boozgaende sake sulchs is in
regart van de tweede/dat de fententie ghegeven in de eerfte/maectt
exceptie van gewijsde in de tweede sake. Jalon. in l. naturaliter. §. nihil
commune. num. 106. ff. de acquir. possess. Mathesil. Sing. 191. & in annot.
Socin. in suis fallent. reg. 11. fall. 2.

¶ D.

Indien een Coopman ofte Winckelier in fijn schuldt. boeck ghe-
fchreven heeft/ dat Titius op den naem ende nyt last van Semypro-
nius eenighe waren ghehaelt ende ghecocht heeft / wordt ghe-
bzaecht / of het boeck daerinne ghelooft meriteert / soo dat den
Coopman teghens Semypronium kan ageren? Ick antwoorde/
indien Semypronius ontkent dat hy Titius last ghegeven heeft/
dat hy alsdan gheen actie/teghens hem en heeft/ende dat fijn schult-
boeck niet betwijs ghenoech en is; ende dat derhalven den Coop-
man moet soecken Titium die de waeren ghehaelt heeft. Gratian.
discept. forens. tom. 4. cap. 727. num. 11. & seqq. Menoch. de Ar-
bitrar. jud. lib. 2. cas. 91. num. 25. Nic. de Passerib. de privat.
scriptur. lib. 4. vers. An lib. mercat. pro tert. contr. tert. prob.
num. 16.

¶ D I J.

Wanneer een Coopman volghens costuyne ghelooft heeft op fijn
schuldt. boeck / wordt ghebzaecht / of 't selve schuldt. boeck oock pro-
beert tuffchen andere perfoonen; soo dat een derde daer mede te-
ghens een ander kan betwysen? De ghemeene fententie der Doe-
tozen is / Neen. Nic. de Passerib. de privat. script. lib. 4. versic. An lib.
mercat. pro tert. contr. tert. prob. Gratian. discept. forens. tom. 4. cap. 727.
num. 25. V. tamen Surd. decis. 312. Mart. digest. noviss. tom. 1. Tit.
Liber cap. 8. & 23.

¶ D I J I.

De vraghe is / of den ghene die allegeert/ dat pemant leest/ ofte
op seckeren tijt geleest heeft/gehouden is re betwysen dat den selven

leest / ofte op sulcken tijdt gheleest heeft / dan of vooz hem ghenoech in de ghemeene presuntie / dat peder gheacht werdt te leven tot hondert Jaren toe ? De waerder sententie der Doctozen wordt gheacht / dat den ghene die allegeert dat yemant leest / ende hem daer inne fundeert / ghehouden is 't selve te proberen / ende dat vooz hem niet genoech en is de voozseyde presumptie. Ant. Gabriel. comm. concl. lib. 1. tit. de Præsumpt. concl. 16. Gratian. discept. forens. tom. 1. cap. 78. num. 3. 4. 5. 6. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 14. def. 39. Mart. digest. noviss. tom. 1. Tit. Probatio cap. 62. V. tamen. Radel. decif. 81. Acac. var. resol. cap. ult. num. 1. & seqq.

¶ D I I I.

Indien yemandt ghecondemneert / ofte andersints gehouden is bozge te stellen / ofte hypotheecq te constitueren / ende dat hy een bozge ofte hypotheecq comt te stellen / welke bewijzen ofte hypotheecq wordt gheseyt insuffisant te wesen / ofte ghedebatteert hy insuffisantie / wordt ghevraecht / wie ghehouden is te bewysen / dat den bozge ofte het hypotheecq suffisant / ofte insuffisant is / den crediteur / die de insuffisantie allegeert / ofte den debiteur die de bozge ofte het hypotheecq ghestelt heeft ? Ick antwoorde / dat den debiteur moet bewysen / dat de ghestelde bozge ofte hypotheecq suffisant is. Kinsch. in tract. de Solut. induc. cap. 5. V. Malcard. de Probat. conclus. 782. Covar. var. resol. lib. 2. cap. 6. Pyrrh. Maur. tract. de Fidejussor. secund. part. principal. sect. 7. cap. 1.

¶ I I.

Indien onsecker is / of het gelt / 't welck een minder-jarighe ontfanghen heeft / tot sijn profijt ghekomen is / ofte niet / questie is / of als dan den minder-jarighe ghehouden is te bewysen / dat het gelt qualijcken is gheconsumeert / ende tot synen oirbaer niet ghekeert / dan of den ghene / die seydt dat het gelt tot desselfs profijt gekomen is / 't selve moet proberen ? Waerder wordt gheacht de sententie van de ghene die sustincen / dat bewesen moet worden / dat het gelt tot profijt vanden minder-jarighe ghekomen is / sonder dat genoech is / dat den minder-jarighe het gelt ontfanghen heeft. Fachin. lib. 2. controvers. cap. 46. Gratian. discept. forens. tom. 4. cap. 720. num. 20. & seqq. V. tamen. Malcard. de Probat. conclus. 1166. Ant. Gabriel. comm. concl. lib. 1. tit. de Probat. concl. 7. num. 16. & seqq.

¶ I I.

Soo den vercooper ageert tegens den cooper om te hebben betalinghe vande beloofde coop-penninghen / ende den cooper daer teghens

ghens opponeert / dat den verkooper het contract aen sijn zyde niet en heeft voldaan / alsoo het vercochte goet niet en is ghelevert / wozt ghevraccht / of den verkooper ghehouden is te bewijzen / dat hy voldaan heeft 't ghene hy beloofte hadde / ende dat hy het goet geleverd heeft ? Iets antwoorde / dat den verkooper sulcks moet proberen. Berlich. decis. 174. præcipuè num. 4. Carpzov. def. forens. part. 1. con. tit. 10. def. 18. num. 5.

B O D E.

I.

En Bode ofte Deurweerder relaterende dat den gheene / die ten versoecte van den crediteur als borghe vooz synen debiteur in rechten betoghen wierde / bekend heeft dat hy borghe was / en wozt gheen gheleef ghegheven / indien den ghedaeghde daer nae ontkent dat hy borghe gheworden is : want een Bode ofte Deurweerder en wozt niet voozder gheloof / dan in het ghene dat sijn officie belanght / ende moet derhalben de bozghtochte bewesen wozen dooz ghetuyghen / ofte met eenigh ander bewijs / ende niet upt de relatie van den Bode alleen. Fab. in suo Cod. lib. 4. tit. 14. de probat. & præsumpt. definit. 38. Joan. Papon. lib. 6. tit. 7. de ostiar. arrest. 9. Vid. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 10. def. 13.

I I.

En Bode ofte Deurweerder en mach aen een ander Bode ofte Deurweerder niet relateren het ghene hy ghedaen heeft / op dat dien andere 't selve aen den Secretaris aenbrenghe / dan moet het selfs relateren. Chassan. ad Consuet. Burgund. rub. 1. §. 6. vers. de leurs rapports. num. 3. Mascard. de Probat. concl. 1119. num. 25.

I I I.

En Bode ofte Deurweerder moet tot peder executie hebben bysondere commissie / ende en is niet genoegh ecne generale commissie. Chassan. ad Coniuet. Burg. rub. 1. §. 6. in princ. num. 63. Bart. in l. neminem. C. de exhib. & transmitt. reis.

I V.

En Bode ofte Deurweerder / segghende / dat hy van den ghene die hy gheciteert ofte gheexecuteert heeft / is ghequetst / gheslaghen / ofte gheinjurieert / en wozt niet gheloofte ; sennighe sustineren

nochtans dat hy gheloof soude hebben / indien hy 't selve met eene ghetuyghe conde bewyfen. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 2. art. 10. nu. 7. Fab. in suo Cod. tit. de testib. defn. 26. Papon. lib. 6. tit. 7. de ostiar. ar. rest. 9. Mascard. de Probat. concl. 1119. num. 5. Tiraquell. de retract. municip. §. 8. gl. 9. num. 14. Peck. de jur. fist. cap. 32. num. 4. Menoch. de arb. jud. lib. 2. cal. 112. num. 13.

D.

Een Bode ofte Deurweerder wordt gheloof ghegheben op syne relatie van dat den ghecondemneerde is gheexcuseert / ende dat hy ghene goederen ghebonden heeft. Tiraquell. in tract. de retract. municip. §. 8. gl. 9. num. 28. Bart. in l. à divo pio. §. in venditione. nrm. 7. ff. de re jud. Card. Tusch. pract. conclus. tom. 5. lit. N. concl. 155. num. 52. Gratian. discept. forens. c. 697. num. 15.

D I.

Indien een Deurweerder ofte Bode de citatie ofte executie quaetschick ghedaen heeft dooz sijn eygghen schult ofte onerbarentheydt / so moet hy deselve weder op nieuw doen tot sijn eygghen kosten. And. Gail. lib. 1. observat. 54. num. 5. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 3. art. 4. nu. 6. Rebuff. ad const. reg. tom. 1. tr. de Sent. excut. art. 8. gl. num. 1. V. tamen Cod. Fabr. lib. 7. tit. 20. def. 8.

D I I.

Wanneer een Bode ofte Deurweerder syne neerstigheydt ende moeyten ghedaen heeft omme yemant te arresteren ofte citeren / ende den crediteur versoekt dat hy sal supersederen / soo moet hy evenwel sijn salaris hebben. Peck. de jur. fist. cap. 27. num. 6. Lud. Roman. Singul. 66. num. 22.

D I I I.

De vraghe is / of een Deurweerder ofte Bode gheloof ghegheben moet worden op syne relatie / waer hy hy seydt dat den gheciteerde gheantwoort ende gheseydt heeft / dat hy niet en wilde compareren? Vele Doctozen sustineren Neen; Doch verscheyde andere segghen ter contrarie / dat den selven daerinne gheloof heeft / alsoo het dependeert ende connex is aen de citatie. Vid. Menoch. de Arbitr. jud. lib. 2. cal. 112. num. 17. Tiraquell. de retract. municip. §. 1. gl. 9. num. 16. 17. 18. Tapat. var. sentent. tit. 128. cap. 2. vers. 1. Costal. ad l. 1. ff. de Offic. Præf. urb. Ant. Gabriel. comm. concl. lib. 2. de Citat. concl. 4.

I I.

Wordt ghevraecht / of een debiteur / de welke wyt den naem van
 spnen

ſpen creditour wordt gheciteert/de ſchult/daer over hy gheciteert wordt/ ſoude moghen betalen aen den Bode die hem citeert / ende doo; ſoodanighe betalinghe weſen bezijt? het ſchijnt Neen/ alſoo den Bode gheen laſt en heeft omme het gelt vanden debiteur te ontfanghen: dan indien den debiteur is ghecondemneert de ſchult te betalen / ende dat den Bode ofte Deurweerder hem uyt crachte vande condemnatie wilde executeren ofte in gpfelinghe brengen / in ſulcken ghevalle is ghedecideert / dat hy aen den Bode ofte Deurweerder mach betalen, Cod. Fabrian. lib.8. tit. 30. de Solut. & liberat. definit. 24. & 48.

¶

Indien een Bode ofte Deurweerde op ſijn eyghen auctoriteyt/ ſonder te hebben laſt ofte commiſſie vanden Rechter / pemandt wil executeren / ſoo mach den ghene die hy executeren wil/hem reſiſteren / ende uyt ſijn huys expelleren / dan en mach hem gheen gheuwelt of eenighe injurie aendoen: Doch is queſtie/indien een Bode ofte Deurweerder hebbende commiſſie pemandt wil executeren op een Sondach / ofte dat hy den ghecondemneerde wil executeren: booz een hoogher ſomme als hy ghecondemneert is / ofte dat hy op eenighe andere maniere wil quade executie doen/ of den ghecondemneerde alſdan den ſelven mach reſiſteren? Sommighe Doctoren ſuſtineren Ja; dan is ſeckerder ende byper dat den ghecondemneerde adiere den Rechter / ende teghens de executie verſoekie in oppoſitie ontfanghen te worden / ofte vande executie appellere. Vid. Teſſaur. decif. 95. & ibi in addit. Acac. var. reſol. cap. ult. num. 556. & ſeqq. Rebuff. ad conſtit. reg. tract. de lit. obligat. art. 1. gl. 12. num. 3. Cod. Fabr. lib. 2. tit. 2. def. 9. & lib. 13. tit. 18. def. 1. & lib. 7. tit. 20. def. 15. Marant. diſput. 1. num. 22. & ſeqq. Card. Tuſch. Praet. conſul. tom. 3. lit. E. Concl. 512. & 525. Jul. Clar. §. fin. q. 29. num. 2.

¶ I.

Een Bode ofte Deurweerder en mach niemant citeren / ſommeeren/ ofte executeren byten de juridiſctie van den ghene die hem geſtelt of commiſſie ghegheven heeft. Papon. lib. 6. tit. 7. arreſt. 13. & ibi Bacchoy. in not.

B O R G H E.

I.

En Borghe mach nae het gheboelen van sommighe ageren tegens den principael omme gebijt te zyn/ in dien hy langhen tijt in de borghtochte ghestaen heeft/ welken tijt eenige verstaen van thien jaren/ ofte andere lieber tot goedduncken van den rechter; Doch sommighe verstaen dat een borge/hoewel hy langhen tijde inde borghtochte gestaen heeft / niet en kan ageren om ghebjijt te sijn / ten ware den debiteur langhen tijt in ghebrecke gheweest hadde te betalen. Vid. Sand. decis. Frisiclib. 3. tit. 10. def. 7. Menoch. de Arbitr. jud. lib. 2. cas. 41. Gail. lib. 1. obs. 29. num. 2. & 6. Socin. in suis fallent. reg. 192. fall. 3. Pyrrh. Maur. in tract. de fidejuss. 2. part. principal. sect. 5. cap. 3. num. 32. & 35.

II.

Een crediteur/hoewel hy teghens den principalen debiteur heeft geageert ende sententie verwoyde/ mach daerna den principael verlatende / convenieren den borghen/ dewelcke met renunciatie van de exceptie van excussie is verbonden. Neostad. decis. 6. Cur. Holland. Zel. & Westfrif. Paul. Castrens. in Consil. 397. num. 3. vol. 1. Chaffan. ad Consuet. Burg. rub. 5. §. 2. vers. son principal. num. 6. & 21. ibi. sed pone. Radel. decis. 22. Rebuff. ad const. reg. tr. de lit. oblig. art. 11. gl. 3. num. 24. Berlich. decis. 119. num. 5. V. tamen Papon. lib. 10. tit. 4. arr. 19.

III.

Een crediteur hebbende twee borghen/ die op enen tijt borghen ge worden zyn / en mach den eenen niet ontflaen sonder consent van den anderen/ ende den eenen ontflaghen zijnde / den anderen in 't geheel ende een booz al convenieren; maer mach den eenen wel ontflaen booz sijn portie; want den crediteur willende teghens den andere borghen/ die noch verbonden blijft booz 't geheel/ ageren / soude obsteren de exceptie van cessie van actie/ welcke cessie van actie den crediteur niet en soude kunnen gheben aen den ander borghen teghens sijn medeborghen/ vermits hy den selven ontflagen heeft. Ferar. in form. libell. in act. hypothec. glos. 14. Cedente & in eum transferente. num. 2. Bart. in l. si stipulatus. 15. §. si ex duobus. ff. de fidejuss. Cancer. var. resol. tom. 2. cap. 5. num. 4.

Het

I D.

Het is een oude ende vermaerde questie/indien den bozge is ver-
 obligheert tot meerder somme dan den principael/ of de bozghtochte
 in 't gheheel corruert/ dan of deselve goetd is tot de concurrerende
 somme toe: ghelijck/indien den principael is schuldigh vijf gulden/
 ende dat de bozge aengenomen is tot thien gulden / of in sulcken ge-
 valle de bozge verobligheert wort in de vijf gulde/ dan of hy nergens
 in ghehouden is? De ghemeene sententie der Doctozen is / dat de
 bozghtochte in 't gheheel is van gheender weeder; doch eenighe an-
 dere Doctozen houden waerder te wesen de contrarie sententie/ dat
 de bozghtochte in 't gheheel niet en corruert nemaer dat de bozge
 ghehouden is totte concurrerende somme/ waer vooz den principael
 verbonden is. Bronch. cent. 4. assert. 53. Fachin contro. lib. 8. cap. 51.
 Cancer. var. resol. tom. 2. cap. 5. num. 100. Gomez. var. resol. tom. 2.
 cap. 13. num. 2. Carpoz. def. forens. part. 2. const. 19. def. 9. Mart.
 digest. noviss. tom. 3. tit. Fidejussor. cap. 64. Pyrrh. Maur. in tract. de
 Fidejussor. 2. parr. principal. cap. 3.

D.

Een bozge die pemaet belooft heeft te susteren/ indien hy het niet
 en volbrænght/ als hy van den crediteur daer toe versocht is/ is ghe-
 houden tot schade ende interesse. Weseñb. in parat. ad tit. Si quis in jus
 vocat. non ierit. num. 3. Marant. quæst. legal. disp. 7. num. 4. DD. ad l. fia.
 ff. si quis in jus non ierit.

D I.

Een bozge die hem verbint als principael ende een vooz al/ hoe-
 wel hy niet en renuncieert van de exceptie van excussie/ mach eben-
 wel geconvenieert worden sonder al bozen den principael te excusse-
 ren / ghelijck sulcks ghevoelen ende defenderen seer vele treffelijke
 Rechtsgeleerden; hoewel de conttarie opinie oock hy vele Doctozen
 wort ghebolcht. Vid. ad hanc quæst. Berlich. Conclus. pract. part. 2.
 concl. 23. Grot. in introduct. ad Jurisprud. Holl. lib. 3. part. 3. verf.
 beyde dese voordelen Radel. decis. 99. num. 8. Tefaur. decis. 166. Carp-
 zov. def. Forens. part. 2. const. 18. def. 2. Cod. Fab. lib. 8. tit. 28. def.
 31. Rot. Gen. de Mercat. decis. 78. Papon. lib. 10. tit. 4. arr. 25. Fachin.
 lib. 8. controvers. cap. 54. Gail. lib. 2. obs. 28. nu. 2. & 6. Giphan. disputat.
 jur. civil. instit. lib. 3. de Fidejuss. Disput. 27. nu. 37. Hippol. de Marfil. in
 tract. de Fidejuss. nu. 62. & seqq. Christin. ad ll. Mechl. tit. 7. art. 15. nu. 2.

D I I.

De vraghe is/ of een bozge dooz vertoebinge van den principale
 debiteur/

debiteur/gehouden is tot schade/interesse/peyne ende andere accessien? In dese questie staet aldus te distingueten; of den bozge is vooz het capitael alleen gheconstitueert ende aengenomen/ ende alsdan is hy alleen vooz het capitael verobligeert/ende niet tot schade/interesse/peyne ende andere accessien/ die vooz vertoebinghe van den principael vooztoemen; maer indien den bozge simpeljk ghestelt ende aengenomen is/ alsdan is hy nae het ghevoelen van sommige Doctozen niet alleen verbonden vooz het capitael/maer oock vooz schade/interesse/ ende andere accessien; Doch andere sustineren/dat den bozge in sulcken ghevalle oock niet voozder als vooz het capitael ghehouden is: of den bozge heeft sich verbonden tot alle oorzake/of te in alle tghene/ 't welck men uyt de nature van het contract schuldic is/ ende alsdan is den bozge ghehouden tot schade/interesse/peyne ende andere accessien. Vid. Bronch. cent. 4. assert. 54. Hippol. de Marfil. in tract. de Fidejuss. num. 91. Alex. in Consil. 34. num. 3. vol. 2. Costal. ad l. centum capuæ. 8. ff. de eoquod. cert. loc. in fin. Pyrrh. Maur. in tract. de Fidejussorib. 2. part. principal. sect. 5. cap. 1. num. 2. & 13. Sand. decis. Frific. lib. 3. tit. 10. def. 4. Carpzov. def. Forens. part. 2. constit. 19. def. 8. Gratian. discept. Forens. tom. 1. cap. 130. num. 28. & seqq. Surd. de Aliment. tit. 8. priveleg. 50. num. 2.

D I I I.

Een bozge en mach niet objicieren de exceptie van excussie/als: notoir is dat den principale debiteur is insolvent; want in sulcken ghevalle mach hy ten eersten gheconvenicert worden sonder excussie van den principael / hoewel hy niet en heeft gheremunticert van de exceptie van excussie. Hippol. de Marfil. in tract. de Fidejuss. num. 10. Gail. lib. 2. obl. 27. num. 14. Radel. decis. 99. num. 7. Carpzov. def. Forens. part. 2. const. 18. def. 15. Valent. Franc. in tract. de Fidejussor. cap. 5. num. 315.

I I.

Wozt ghevraeght/ of een bozge vooz het ghelwijde in de eerste instantie ghegeven/ gehouden is vooz het ghene gewesen is in de sake van appel? In dese questie wozt hy veele Doctozen ghesustineert: Neen; Doch wozt hy andere waerder ghehouden / dat sodanighe bozge in cas d' appel ende vooz de sententie aldaer ghewesen mede verbonden is: Vid. Tessaur. decis. 202. Kinsch. respont. 86. Clar. §. fin. q. 46. num. 20. Cancer. var. resol. tom. 2. cap. 5. num. 120. & seqq. Costal. ad l. 27. §. si ex parte num. 1. ff. de Procurat. Iac. Cor. rer. jud. obl. 34. num. 10. 25. 26. 27. 28. 29. Gratian. discept. Forens. tom. 2. cap.

cap. 348. Papon. lib. 10. tit. 4. arr. 2. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. Fidejussor. cap. 24. Ant. Gabriel. lib. 3. tit. de Fidejuss. Concl. 4. Fachin. lib. 8. controvers. cap. 57. Hippol. de Marfil. in tract. de Fidejuss. num. 108. Bart. in l. cum. apud sempronium. ff. Judic. fol. Boër. decis. 315.

¶

**Een bozge/dewelcke dooz betalinge van den principael was be-
vrijft/mach daer na ebenwel van den crediteur gheconvenieert wo-
den/indien het ghene/dat den principael in betalinge ghegeven had-
de/ is gheevinceert/snde dat den principael is insolvent.** Speculat. in
tit. de Fidejussorib. num. 24. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 13. num. 20.

¶ II.

**De bzage is/ of een crediteur gehouden is den bozge die aen hem
verobligeert is te ontstaen / ende een ander aen te nemen? Ick ant-
woorde Neen/alwaert dat den debiteur wilde stellen een ander boz-
ge die eben suffisant is.** Castill. lib. 4. de conject. atque interp. ult.
volunt. cap. 10. num. 57. Hippol. de Marfil. in tract. de Fidejuss. num.
213. 214. & 215. Vincent. Caroc. decis. 4. Cancer. var. resol. tom. 2.
cap. 5. num. 159. & seqq. Nic. Ab Alt. Sing. 51.

¶ III.

**Een bozge vooz het ghewijs de betalende uyt crachte van de sen-
tentie tegensden principael gelwesen/mach de executie dirigeren te-
gens de principael / vooz wien hy betaelt heeft ende dat sonder nieu
proces ofte sententie tusschen den bozge ende den principael; dan dit
heeft alleen plaets in een bozge vooz het ghewijs de/ende niet in een
bozge hy contract.** Guid. Pap. decis. 26. Hippol. de Marfil. in tract.
de Fidejuss. num. 362. & 363. Rebuff. ad const. reg. tr. delit. obligat. art.
6. gl. 3. num. 33. & seqq. Cancer. var. resol. tom. 2. cap. 5. num. 124. 125.

¶ IIII.

**Questie is/indien een debiteur aen synen crediteur gegeven heeft
een bozge die machtich was om te betalen / dan is naderhandt ge-
worden insolvent / of in sulcken gevalle den crediteur synen debiteur
kan dwingen omme een ander suffisante bozge te stellen? Antwoort
Neen / indien den bozge ghesielt was uyt conventie ende bespreck
van parthyen.** Hippol. de Marfil. in tract. de Fidejuss. num. 74. Costal.
ad l. li nomen. 4. ff. de hæred. vel act. vend. Alexand. in Consil. 60. vol.
5. Bart. in l. 3. num. 12 ff. de Fidejussorib. Gomez. var. resol. tom. 2. cap.
13. num. 7. Nic. Ab Alt. Sing. 51. num. 7. Gratian. discept. Forens. c. 8.
num. 2. & c. 527. num. 16. 17. Costal. ad l. 3. num. 5. ff. de conduct.
caus. dat.

¶ I D.

Wanneer een crediteur heeft twee bozgen/ ende dat den eenen be-
 tacit de geheele schult aen den crediteur/ so en kan den selven bozge/
 dewelcke betaelt heeft / de helft niet weder eyschen van syne mede-
 bozghen / ten zy dat hy van den crediteur vercreghen heeft cessie van
 actie teghens de mede-bozghen. Nic. Everh. Consil. r. per. tot. Bartol.
 Paul. de Castr. Joan. de Imol. & omnes. DD. in l. ut Fidejussor. ff. de
 Fidejussorib. Bart. in l. cum. alter. C. de Fidejuss. Carpzov. def. Forens.
 patt. 2. const. 17. def. 15. Nic. Ab Alt. Sing. 68.

¶ D.

Een bozge en kan niet tot yet anders/ ofte tot meerder somme/ dan
 den principael schuldich is/ verobligieert worden. Hering. de Fidejuss.
 cap. 24. num. 19. Socin. in suis. fallent. reg. 190. Bart. & DD. in l.
 græce. §. illud. ff. de Fidejuss.

¶ D I.

Een crediteur hebbende pandt ende bozghen met renunciatie ver-
 bonden / heeft electie ende keure waer aen hy zijn recht wil verbol-
 ghen/ ende mach den bozghen conuenieren sonder het pandt te distra-
 heren ofte vercoopen; ten ware de bozghen maer verobligieert ware.
 Dooz het ghene aen het pandt te coyt soude moghen comen. Valent.
 Franc. in tract. de Fidejussorib. cap. 5. num. 343. Pyrrh. Maur. in tract.
 de Fidejussorib. 2. part. principal. tir. 1. cap. 3. num. 56.

¶ I I I.

Als een crediteur heeft pandt ende bozghen onder renunciatie ver-
 bonden/ ende dat hy de bozghen tot betalinge heeft gheconuenieert/ so
 is hy ghehouden het recht van pandt ofte hypotheecq op den bozge
 te transfereren. Bartol. & communiter. DD. ad l. 2. creditor. C. de
 Fidejussorib. Hering. de Fidejussorib. cap. 26. num. 110.

¶ D I I I.

Dozt ghebraccht/ of een crediteur mach bozge eyschen van synen
 debiteur / dewelcke van hem yet op dach ofte op conditie ghecocht
 heeft/ indien in het koopē ofte contraheren geen bozge bedongen is:
 Ick antwoorde dat een debiteur/ die yet op dach ofte conditie schul-
 dich is/ van synen crediteur kan ghecompelleert worden om bozghen
 te stellen of te betalen / als den dach ofte conditie ghecomen sal zijn/
 ende dat nijt wettelycke oorzaken; ghelyck indien den debiteur is
 suspect van aufugie/ ofte van zijn middelen komt te bevallen: wel-
 kerstaende nochtans indien deselve oorsake opghelomen is nae het
 contraheren: want indien deselve oorsake al was ten tyde den credi-
 teur:

teur met synen debiteur contraheerden/so en mach den crediteur tot geen bozge contenderen/ so het by den contracte niet en is gestipuleert. Bronch. cent. 1. assert. 70. Bart. Castrenf. & alii in l. in omnibus ff. de judic. Costol. ad l. dedi tibi. ff. de condict. caus. dat. Peck. de jur. sist. cap. 4. num. 6. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 7. art. 12. Ann. Robert. rer. judicat. lib. 4. cap. 6. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 11. nu. 57. Mart. digest. tom. 1. tit. Cantio. cap. 18.

£ £ £.

Een bozge/ die hem alleenlyck verbint vooz de sussifantie vanden principale debiteur/ ende dat den creditor aen hem niet te kort sal komen/en kan niet gheconvenieert worden/ ten zy den principael al bozen zy gheexcuseert/alhoewel dat hy van het beneficium der bozgen heeft gherenuncieert. Hippol. de Marfil. in tract. de Fidejuss. num. 23. & 314. Gail. lib. 2. obs. 27. num. 13. Alexand. Consil. 32. num. 2. vol. 4. Costal. ad l. ult. ff. de reb. cred. Cod. Fabr. lib. 8. tit. 28. def. 46. Papon. lib. 10. tit. 4. art. 12. Carpzov. def. Forens. part. 2. const. 17. def. 7. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. Fidejussor. cap. 28. 29.

£ £.

De vraghe is/ of den gene die hem gherechtelijck bozge vooz het gewijsde gestelt heeft/ indien synen principael wort gecondemneert/ ende de sententie laet gaen in kracht van gewijsde/ van sodanighe sententie mach appelleren? Aek antwoorde Neen. Cancer. var. resol. tom. 2. cap. 5. num. 126. Scacc. de Appellat. q. 5. num. 32. & q. 17. limit. 6. memb. 4. sub. num. 112.

£ £ £.

Questie is/ of een bozge ontflagen wort/ indien den crediteur den termijn ofte tijdt omme te betalen aen den debiteur ghegheven/ heeft verlencht/ sonder weten van den bozge? In dese questie staet aldus te distingueren: Indien den principael aen synen crediteur schuldick is hondert gulden/ dewelcke hy beloofst te betalen binnen ses maenden/ ende dat daer vooz hem yemandt als bozge simpelich verobligeert/ so den crediteur daerna den bozgeschreven tijt van ses maenden verlencht op thien maenden ofte langer/ so is den bozge daeronne niet ontflagen: maer indien den bozge vooz sekeren tijt aengenomen is gheweest/ als van wort hy vooz nytstel van den tijdt bevyjt/ ofte doe indiende obligatie vanden principael niet langer en duyzde dan ses maenden/ ende dat daer vooz een bozge aengenomen wort/ in dien den crediteur daerna den tijdt verlencht/ soo is den bozge bevyjt. Fachin. lib. 2. controvers. cap. 88. Costal. ad l. labeo. §. sed si

per. ff. de recept. qui arb. recep. Gail. lib. 2. obs. 30. num. 11. & 12. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 7. art. 16. num. 2. Hippol. in tract. de Fidejuss. num. 89. Mynsing. cent. 6. obs. 53. num. 4. & 5. Hartman. Hartm. tit. 30. obs. 6. num. 4. & 5. Tessaur. decis. 125. Ant. Gabriel. lib. 3. tit. de Fidejuss. concl. 3. Cod. Fabr. lib. 8. tit. 28. def. 25. Carpzov. def. Forens. part. 2. const. 19. def. 1. & seqq. Berlich. concl. pract. part. 2. concl. 25. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 13. num. 21. Papon. lib. 10. tit. 4. in append. arr. 15. Sand. decis. Frisc. lib. 3. tit. 10. def. 5.

¶ ¶ ¶ ¶

Een borge betalende voor den principael/ en heeft niet van noode van den crediteur te nemen cessie van actie teghens den principael/ also hy tegens den principale debiteur heeft actie van mandact/ omme te repeteren alle t' ghene hy voor hem betaelt heeft. Mynsing. ad §. si quid autem. Instit. de Fidejussorib. num. 1. & ibi Schneid. num. 2. & seqq. Cod. Fabr. lib. 8. tit. 28. def. 17. Vid. tamen Berlich. decis. 10. num. 5. & decis. 261. num. 16.

¶ ¶ ¶ ¶

Het is inrechten controvers / indien een van de borgehen aen den crediteur betaelt de gheheele schult/ of hy willende hebbe cessie van actie teghens de mede borgehen / die van den crediteur nootsakelijck moet versoeken voor ofte hy de betalinge/ dan of hy na de betalinge deselbe van den crediteur kan eyschen / ende hem van den crediteur oock kan ghegeven worden? Veel Doctoren sustineren/ dat de actie tegens de mede-borgehen van den crediteur / na de gedane betalinge niet in kan ghecedeert worden / eenighe andere nochtans volghen de sententie van de gene/ dewelcke defenderen/ dat de cessie van actie tegens de mede-borgehen oock mach geschieden na de betalinge aen den crediteur gedaen. Vid. ad hanc. quaest. Berlich. Concl. pract. part. 2. concl. 22. num. 75. & seqq. Carpzov. def. Forens. part. 2. const. 17. def. 16. Neostad. decis. 12. Surd. decis. 308. Schneid. ad tit. Instit. Quib. mod. oblig. toll. num. 11. 12. Franc. de Fidejuss. cap. 5. num. 482. & seqq. Gratian. discept. Forens. cap. 286. Groot. in introd. ad jurisprud. Holl. lib. 3. vers. een borge betaelt. Giphan. Disput. jur. civil. Instit. lib. 3. disput. 27. de Fidejuss. num. 40. & 41. Nic. Everh. in Consil. 184. num. 4. & 5. Jaf. in l. si res obligata. num. 44. ff. de legat. 1. Bart. in l. cum is ff. de Fidejussoribus & ibi Paul. Castrenf. Fab. in suo Cod. tit. de hered. vel act. vend. defin. 17. & in tit. de solut. & liberat. defin. 19. Pyrrh. Maur. in tract. de Fidejuss. 2. part. principal. sect. 67. cap. 5. num. 8. & seqq.

¶ ¶ I D.

Een bozge vooz het gewijsde gherechtelijck geconstitueert/mach gheconuenieert worden sonder den principael al voren te excusseren/ alhoewel hy vande exceptie vā excussie niet en heeft gerenuncieert. Boër. decis. 277. num. 3. Papon. lib. 10. tit. 4. arr. 1. & in append. arr. 7. & ibi. Bacchov. Cod. Fabr. lib. 8. tit. 28. def. 8. Ant. Gabriel. tit. de Fidejuss. Concl. 1. num. 80. Ferr. ad Guid. Pap. q. 26. Rebuff. ad const. reg. tr. de lit. oblig. art. 5. gl. 9. num. 8. Berlich. pract. concl. part. 2. concl. 24. num. 125.

¶ ¶ D.

Indien gedaen is excussie van den principael/ende dat hy bevoorden zijnde insolvent/den crediteur heeft beginnen te ageren teghens de bozge/ende dat hangende den proesse tegens de bozge/den principael eenige goederen by donatie/erffnisse ofte andersins aenghecomen zijn/soo dat hy machtich gheworden is om te betalen/in sulcken geballe mach den bozge na het geboelen van sommighe Doctozen den crediteur objicieren/dat hy eerst weder op nieu agere teghens den principael; doch verscheyde andere Doctozen sijn in contrarie opinte. Vid. Ant. Gabriel. comm. concl. lib. 3. tit. de Fidejuss. Concl. 1. num. 74. Acac. var. resol. cap. ult. num. 100. 101.

¶ ¶ D I.

Een bozge en wort niet bezyjt/ hoewel den principale debiteurgghedaen heeft cessie van syne goederen/ofte den crediteur ghestelt is in de possessie van de goederen van den principael. Hartmant Hartm. tit. 27. de Creditorib. oblerat. 5. num. 7.

¶ ¶ D I I.

De bzage is/indien pemant een ander recommandeert/ seggende/ de man is mans ghenoech / ofte hy is goet vooz schade / ofte hy is siffisant ghenoech/ of den selven daer dooz als bozge gehouden is. De gemeene sententie der Doctozen is/ Reen. Vid. Costal. ad l. 7. §. idem Pomponius. ff. de dol. mal. Caroc. decis. 46. in fin. Chaff. ad consuet. Burg. rubr. 5. §. 2. vers. son. principal. in addit. in princ. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 13. num. 5. Papon. lib. 10. tit. 4. in append. arr. 8. Carpzov. def. Forens. part. 2. const. 18. def. 24. & const. 20. def. 10. Pyrrh. Maur. de Fidejuss. 2. part. principal. sect. 3. cap. 4. Grot. in introd. ad Jurisprud. Holl. lib. 3. part. 3. vers. Borgtocht gheschied. V. tamen Gratian. discēpt. Forens. tom. 3. cap. 527. num. 35.

¶ ¶ D I I I.

Wanneer een crediteur heeft drie bozghen/ die aen hem peder een vooz.

voorz al/onder renunciatie van de exceptie van excussie ende dibisie/
zijn verobligheert / ende dat den eene van dien by hem tot betalinge
zijnde gheconvenieert / de geheele schuld aen hem betaelt / so moet den
crediteur aen den borzghē die betaelt geben eeffie van actie in solidum,
afgetogen de portie van den borzghē die betaelt / sulchs dat den borzge
die betaelt mach ageren in 't gheheel tegens een van de andere twee
borzghen voorz de resserende twee portien; wel verstaende nochtans
indien de andere twee borzghen beyde solvent zijn. Bartol. in l. Mode-
stinus num. 10. ff. de solut. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 7. arr. 15. num.
7. Alexand. in Consil. 38. nu. 6. vol. 5. Valent. Franc. de Fidejuss. cap. 5. nu.
490. 491. seqq. Pyrrh. Maur. in tract. de Fidejuss. 2. part. princip. sect.
6. cap. 5. nu. 25. Berlich. Conclus. pract. part. 2. Concl. 22. num. 90. &
seqq. Coler. decis. 220. Capzov. def. Forens. part. 2. const. 17. def. 18.
Caroc. decis. 87.

¶ ¶ ¶

Indien de borzghen niet en hebben geremuncieert van de exceptie
van excussie / ende dat het ghelt niet en is genoten by den principael/
dan by een van de borzghen so moet die borzghē / die het gelt ghenoten
heeft / ende niet den principael / eer si geexcussieert worden. Boër. decis.
255. num. 5. Hippol. de Marfil. in tract. de Fidejuss. uu 65. & 370. Pyrrh.
Maur. in tract. de Fidejuss. 2. part. princ. sect. 6. cap. 3. num. 84. Valent.
Franc. de Fidjuss. cap. 4. num. 175. Ant. Gabr. tit. de Fidejuss. concl. 2.

¶ ¶ ¶

Wozt gebzaecht / of den ghene die expresseelijck belooft heeft borzge
te stellen / mach volstaen indien hy aenden crediteur geeft pandt ofte
hypotheecq? Antwoort Neen / dan is ghehouden tot het stellen van
borzghē. Negusant. de pign. & hypoth. 1. memb. 5. part. num. 1. & 2.
Franc. de Fidejuss. c. 4. concl. 7. nu. 143. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit.
Pignns cap. 7. V. tamen. Gratian. discept. Forens. tom. 2. cap. 229. num.
32. 33. 34.

¶ ¶ ¶

Het is controvers / indien de goederē van den principale debiteur
zijn gheconfisqueert / of de borzge / die niet en heeft geremuncieert van
de exceptie van excussie / mach van den crediteur geconvenieert woz
den eer den Fiscus geconvenieert is? Waerder is de negative sente-
tie / dat den borzghē niet en mach aenghesproken worden / voorz ende
al eer den Fiscus is geconvenieert. Fachin. lib. 8. contro. cap. 55. Paul.
Castrens. in l. ult. nu. 6. ff. si cert. petat. Peregr. de jur. Fisc. lib. 5. tit. 1. nu.
66. Pyrrh. Maur. in tract. de Fidejuss. 2. part. princ. sect. 6. cap. 3. num. 22.

De

¶ ¶ ¶ J J.

De vrage is/ of een bozge mach objicierē de exceptie van excussie/ indien den p̄ncipael is in een ander Stadt/ ofte onder een ander jurisdictie/ dan daer de obligatie gepasseert is? Vele Doctozen meynē Neen: Sommige nochtans sustineren dat den p̄ncipael eerst soude moeten gheexcussieert worden/ by soo verre hy is in een nabuyzighe plaetse / ende aldaer lichtelijck kan gheconvenieert worden. Pyrrh. Maur. in tract. de Fidejuss. 2. part. principal. sect. 6. cap. 3. num. 158. 159. 160. & seqq. Alexand. in Consil. 100. sub. num. 4. vol. 5. & in Consil. 84. num. 8. vol. 3. Hippol. de Marfil. ad rubr. de Fidejuss. num. 14. Jacob. de Arena. in tract. de excuss. bonor. num. 28. Arnold. de Reyg. in thes. jur. vers. Fidejussor. num. 62. Papon. lib. 10. tit. 4. art. 24. Cancer. var. resol. tom. 2. cap. 5. num. 192. & seqq. Cod. Fabr. lib. 8. tit. 24. def. 23. & tit. 28. def. 33. Gratian. discept. Forens. tom. 2. cap. 230. num. 8. & seqq. Ant. Gabriel. tit. de Fidejuss. Concl. 1. num. 65.

¶ ¶ ¶ J J J.

Den ghene die bozge ghelworden is vooz huys huere/en is niet alleenlijck verobligeert vooz de huer-penninghen/ maer oock vooz het ghene aen het huys verarghert ende ghebroken wordt. Hippol. de Marfil. in tract. de Fidejussorib. num. 96. Rebuff. ad const. reg. tract. de lit. obligat. art. 4. gl. 2. num. 32. Gratian. discept. Forens. tom. 1. cap. 117. num. 5.

¶ ¶ ¶ J D.

Questie is/ indien beel bozghen haer verbonden hebben peder een vooz al als p̄ncipael/ of sy haer moghen behelpen met het beneficie van divisie? Sommighe Doctozen sustineren Neen; eenige andere meynen/ dat sy evenwel 't selve moghen objicieren. V. Carpov. def. Forens. part. 2. const. 17. def. 9. Grot. in introduct. ad Jurisprud. Holl. lib. 3. part. 3. vers. Beyde dese vordelen. Pyrrh. Maur. de Fidejuss. 2. part. principal. sect. 6. cap. 4. num. 35.

¶ ¶ ¶ D.

Een bozge mach eer hy aen den crediteur betaelt heeft ageren teghens den p̄ncipael/ om van syne bozgh-tochte ghevrijt te zijn/ indien den tijdt van betalinghe omgecomen is/ ende hy van den crediteur wort ghemolesteert/ ende in recht betoghen. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 26. def. 24. & 26. Hartman. Hartm. tit. 30. de Fidejuss. obs. 6. num. 10. Pyrrh. Maur. de Fidejuss. 2. part. princ. sect. 5. cap. 3. num. 7.

¶ ¶ ¶ D J.

Een bozghē de judicio listi, ende vooz het gewijsde/ mach van den

D

credite

crediteur aengesproken worden/ niet alleen om te betalen de principale somme/ maer oock de kosten die den crediteur ghedaen heeft in het plechten ende verwinnen van den principale debiteur. Hippol. de Marfil. in tract. de Fidejuss. num. 187. & seqq. ubi multis rationibus hoc confirmat.

¶ ¶ ¶ D I I.

Een bozge mach niet objiceren de exceptie van excussie/waunee den crediteur/die upt een andere oorsake was debiteur van den bozge/wil ghebruycken compensatie tegens en bozge. Schneid. ad §. si plures num. 7. Instit. de Fidejuss. Hippol. de Marfil. ad rub. de Fidejuss. num. 111. Valent. Franc. de Fidejuss. cap. 5. num. 411. Pyrrh. Maur. de Fidejuss. 2. part. princ. sect. 6. cap. 3. num. 105.

¶ ¶ ¶ D I I.

Als de bozghen generalijck renuncieren van alle exceptien ende Beneficien/dewelcke haerlynden eenighsins competeren/ door sodanige renunciatie van alle exceptien ende Beneficien/en worden na de opinie van vele Doctoren niet geexcludeert de exceptie van excussie/dibisie/ende van cessie van actie/soo dat sy de selve eventwel moghen proponeren; Doch verscheyde andere sijn van contrarie opinie/sustinerende dat sodanige renunciatie ghenoech is. Coler. decil. 220. num. 26. & seqq. Berlich. conclus. pract. part. 2. Conclus. 22. Cod. Eabt. lib. 8. tit. 28. def. 31. Carpozov. def. Forens. part. 2. const. 17. def. 1. Valent. Franc. de Fidejuss. cap. 5. num. 346. & seqq. Pyrrh. Maur. de Fidejuss. 2. part. sect. 6. cap. 3. num. 57. & seqq.

¶ ¶ ¶ I ¶.

Questie is/indien een bozge ontkent dat hy bozge geworden is/ ende dat hy naderhant wort geconvenicert dat hy hem bozge gestelt heeft gehad/of hy als dan verliest de exceptie van excussie/so dat hy de selve niet en mach proponeren? De gemeene sententie der Doctoren is Ja; doch is in dese questie gedeceideert/ dat een bozge door het ontkennen de exceptie van excussie niet en verliest/ten ware blecke dat hy wetende ende ter quader trouwen ontkent hadde dat hy hem bozge ghestelt hadde. Tessaur. decil. 50. Ant. Gabriel. comm. concl. tit. de Fidejuss. Concl. 1. num. 73. Marc. de Mant. Sing. 191. Franc. de Fidejuss. cap. 5. num. 407.

¶ I.

Een bozge mach alle de schade/die hy door negligentie ende quade betalinge van den principale debiteur geleden heeft/ weder eyschen van den principael. Nic. Everh. in Consil. 46. num. 2. & 12.

Indien

¶ I I.

Indien een debiteur aen synen crediteur gegeven hebbende eenige bozgen by het passeren van syne obligatie / naderhant noch stelt eenighe andere bozgen/daer dooz en werden de eerste bozgen / als of daer nobatie geschiet ware/niet bevizt/ alwaer't dat de leste bozgen gestelt wierden na den termijn/ tot de eerste betalinge gedefineert. Gail. lib. 2. obs. 30. num. 6. Caroc. de excuss. bonor. part. 2. quaest. 54. num. 26. Coler. de process. execut. part. 1. cap. 10. num. 307.

¶ I I I.

De bzaghe is/indien een bozge/siende dat den principale debiteur syne goederen begint te verquiste/aen den crediteur denuncieert dat hy agere tegens den principale debiteur/ende den selven conueniere/ of dat hy anders aen hem niet en wil gehouden zyn/of den crediteur alsdan gehouden is tegens den principael te ageren? Ick antwoorde Neen/indien den bozge van syn beneficie van excussie heeft gherenuncieert. Chassan. ad Consuet. Burgund. rubr. des rentes. §. 2. §. son principal. obligé. num. 25. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 13. num. 9. Berlich. decis. 207. num. 13. 14. 15. Cod. Fabr. lib. 8. tit. 28. def. 39.

¶ I I I I.

Het is in rechten controvers/ of een bozge het ghene hy betaeldt heeft/van den principael mach weder eyschen/ indie hy de betalinge alleen bewijst uyt de confessie van den crediteur/sonder eenige andere probatie van reele ende effectuele betalinghe? Ende alhoewel in dese questie is verscheydenheyt van opinien/waerder is nochtans de affirmative sententie / dat de confessie van den crediteur alleen ghenoech is. Titaquel. de retract. municip. §. 1. gl. 18. num. 84. Bart. Consil. 160. incip. Titius. Alex. Consil. 25. vol. 2. Mascard. de probat. concl. 373. part. 1. Hippol. de Marfil. ad rub. de Fidejuss. num. 265. Castrens. Ias. in l. duobns. §. 1. ff. de jurejur. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 13. num. 13. Hier. de Cævall. in Specul. comm. opin. contr. comm. quaest. 170. & 699.

¶ I I V.

Den ghene die ghehouden is bozge te stellen uyt crachte van de Wet/statuyt/costume/compact/ofte dispositie des Testateurs/het selve wordt verstaen indien de bozghtochte van parthye wordt verfocht,want indien deselve niet en is begeert/ so wort sy geacht gheremitteert te zyn/ ende en is niet van noode dat de debiteur de bozgtoghte van selfs presentere;ten ware uyt de woorden ofte meninghe vanden statuenten/ contrahenten / ofte vanden testateur anders kon-

De afghenomen worden/want alsdan soude de bozghtochte oock on-
 versocht moeten ghepresteert worden. V. Surd. decis. 57. Acac. var.
 resol. cap. ult. num. 293. 294. Mynf. cent. 1. obs. 6. Pyrrh. Maur. in
 tract. de Fidejuss. 2. part. principal. sect. 4. cap. 8. Gail. lib. 2. obs. 46.
 num. 9. Castrenf. in l. peto. §. fratre. num. 4. ff. de legat. 2. Jaf. in l. uni-
 versa. num. 2. 3. & 4. C. de precib. Imp. offer. & ibi gloss. Bart. Baldo.
 & Castrenf.

¶ I V.

Den gene die bozge gelowden is ten tyde hy volcomelijck d'one-
 ken was/ en is ynt crachte van soedanige bozghtochte niet verobli-
 geert/ ten ware hy deselve nuchteren ghelowden zijnde hadde gera-
 tificeert. Pyrrh. Maur. in tract. de Fidejuss. 2. part. principal. sect. 8.
 cap. 9. num. 1. & 9.

¶ I V J.

Wort gebzaecht/ indien pemant zijnde present ende stilf wygende
 toelaet dat hy in eenighe acte/ contract/instrument/ofte hantschryf-
 toerde gheschreven/aengeteckent ende genomineert als bozge/ende
 wat sonder eenich contradictie / of den selven als bozge ghehouden
 ende verobligeert is: Antwozdt Neen; ten ware het geschiede ge-
 rechtelijck/in welken geballe sommighe meynen dat den selven als
 bozge verbonden soude zijn; hoewel 't selve niet en is buypen tegen-
 spzaecht/ ende vele Doctrozen zijn van contrarie opinie. Vid. Syntagm.
 comm. opin. lib. 8. tit. 25. de Fidejuss. num. 100. Tiraquell. ad ll. con-
 nub. gloss. 7. in verb. expres. num. 37. Boër. decis. 314. nu. 5. Pyrrh. Maur.
 in tract. de Fidejuss. 2. part. princ. sect. 8. cap. 35. num. 6. 19. & 23.

¶ I V J J.

Wanneer een bozge komt by een contract ofte proces dat nul is/
 ofte voek bozge wort vooz een persoon dewelcke gheensins is ver-
 bonden/ alsdan is de bozghtochte van geender weerden/ende en kan
 niet verstaen: Jaf. in Confil. 133. num. 20. vol. 4. gloss. in l. 1. in verb. om-
 ni. ff. de fidejuss. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. Fidejussor. cap. 76.

¶ I V J J J.

Indien den bozge yet anders beloofst als den pziincipael/ soo is de
 bozghtochte niet goet; ghelijck so den bozge beloofst koozen/ofte yet
 anders/ ende den pziincipael verobligeert is tot gelt. Pinell. in rub.
 C. de rescind. vend. num. 18. part. 1. cap. 3. Bart. in l. græce. §. illud. ff. de
 Fidejuss.

¶ I J J.

De bzage is/of een bozge/die hem verbonden heeft vooz een vrou-
 we/

We / dewelcke ghecontraheert heeft buyten consent van haren man / ofte andersins / sonder de statutaire solemnitepten / is verobligeert / so dat hy uryt crachte van syne bozgtoghte kan geconvenicert worden? In dese questie is gedeceideert / Ja; ende zyn verscheyde Doctoren van sodanighe opinie / dat den bozge verbonden ende gehouden is / hoewel eenighe andere sustineren ter contrarie / dat den bozge niet en is verobligeert. Vid. ad hanc quæst. Carpzov. def. Forens. part. 2. const. 15. def. 7. Gratian. discept. Forens. tom. 1. cap. 122. Berlich. Concluf. pract. part. 2. Concl. 17. num. 110. & seqq. Herb. rer. quot. cap. 13. §. 21. Pyrrh. Maur. in tract. de Fidejuss. 2. part. princ. sect. 8. cap. 56. Schneid. ad §. in omnibus. num. 13. Instit. de Fidejuss. Tiraquell. de ll. coonub. gloss. 4. num. 14.

II.

Hoewel van vele bozghen / gelijk intercederende onder renunciatie van hare beneficien / peder ghehouden ende verobligeert is een booz al ende in 't gheheel / indien nochtans een van deselve bozghen komt te sterben / nalatende veel erfgenamen / so en zyn deselve erfgenamen van den bozge niet verobligeert peder in 't gheheel ende een booz al / maer alleen booz hare hereditaire portie. Paul. Caltrens. in l. Lucius titus. num. 6. ff. de Fidejussorib.

III.

Wanneer een manspersoon ende een vrouwersoon te samen bozge gheworden zyn / so is de manspersoon alleen ende int gheheel gehouden ende verobligeert / alhoewel van het beneficie van divisie niet er is geremuncieert; want de vrouwe niet geremuncieert hebbende van haer privilegie niet en is verbonden. Joan. à Sand. decif. Frisc. lib. 3. tit. 10. def. 2. Gloss. & DD. ad l. 6 Titius. 48. ff. de Fidejuss.

IIII.

Een bozge die betaelt heeft en kan niet alleen de hoofdsomme van den principale debiteur repeteren / maer oock de kosten ende schade die hy ghehadt ende gheleden heeft / dan en kan de selve kosten ende schade na rate niet recupereren van syne mede bozgen. Carpzov. def. Forens. part. 2. constit. 17. def. 23. Hart. Pistor. obs. 79.

VV.

Questie is / of een bozge mach objicieren de exceptie van excussie ofte divisie / indien hy gherechtelijck bozge gheworden is / ende als daer bywillichlyck is gecondemneert? het schijnt Ja; ende is sulcx het ghevoelen van eenighe Doctoren; hoewel sommige andere sustineren ter contrarie / dat den bozge in sulcken gevalle hem met het be-

beneficie van excussie ofte divisie niet en mach behelpen. V. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 13. sub. num. 15. Boër. decis. 277. num. 3. in fin. Pyrrh. Maur. in tract. de Fidejuss. 2. part. princ. sect. 6. cap. 3. num. 88. & cap. 4. num. 27.

I J D.

Indien yemant hem bozge vooz het gewijsde vooz den gedaechde ghestelt heeft/welcken ghedaechde/om dat den epscher syne actie qualijck hadde geintenteert/is gheabsolbeert / ende dat den epscher naderhant den ghedaechde by een nieuwe instantie heeft gheconbe- niert/ alwaer den ghedaechde is gecondemneert/ wort ghevraecht/ of den voozsende bozghen als noch gehouden is/ soo dat teghens hem gedaen soude mogen worden executie vande sententie in die tweede ofte nieuwe instantie gewesen? Hierinne is gedediceert Peen, Ioan. à Sand. decis. Frific. lib. 3. tit. 10. def. 3.

I D.

De vraghe is/of een bozghen tot allen tyden mach ageren om van syne bozghen tochte gebruyt te zyn/indien hy gherechtelijck bozghen ge- worden is/ende dat aldaer condemnatie verleent is? Dele Doctoren sustineren Peen; Doch verscheyde andere sustineren ter contra- rie/dat een bozghen in sulcken geballe mach ageren tot vrydinghe/by sonder soo den tijt van betalinghe omgekomen is/ende hy vreeft dat executie teghens hem ghedaen soude moghen worden. Vid. Berlich. decis. 261. num. 8. 26. & 30. Valent. Franc. de Fidejuss. cap. 5. num. 583. & seqq. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 13. num. 10. in fin. Gail. lib. 2. obs. 29. num. 12. Surd. decis. 94. num. 5.

I D J.

A. creditur neemt vooz seeckere somme die hē B. schuldic was hypotheecq/ende een bozghen/ ende A. conbenicert daer nae den boz- ghe liever/dan hy het hypotheecq wilde soecken/wien volgende den bozge wort gecondemneert/de welke ooc betaelt nae hem nemende den schuldbrief inhoudende hypotheecq/nae dat den selve schuldbrief gheincideert ende deursneden was/ende eenighen tijdt daer nae ver- soeckt den bozghen van A. cessie vande schuldbrief welcke A. aen hem soeck/ ghegeven heeft/uyt krachte van welke cessie den bozge ageert tegens de possesseur van het hypotheecq indē gecedeerde schuldbrief geroert/concluderēde dat het selve hypotheecq verklaert soude wor- den executabel vooz de voozsende somme by hem betaelt/wort ghe- vraecht of den bozghen daerinne is gesundeert? Hierinne is ghedeci- ceert Peen, Neostad. Cur. Holl. Zel. & Westfr. decis. 12.

U V I I.

Wort ghebraccht/indien yemant bozghen gheworden is vooz seckere Jaeren hupze / ende dat de selve hupze gheepudicht sijnde den hupzer blijft in continuatie vande hupze/ of den bozge vooz de hupze/ die stilwijghens is gecontinueert/mede blijft verbonden? Iets antwoorde Peen. Cod. Fabr: lib 8. tit.28. def. 25. Mart. digest noviss. tom. 3. tit. Fidejussor. cap. 60. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 3. num. 17. Carpzov. def. Forens. part. 2. const. 19. def. 3. Acac. var. resol. cap. 12. num. 334. 335.

U V I I.

Wanneer daer veel bozghen sijn vooz seckere schult waer van de betaelinghe gedaen moet worden op verscheyde termynen/ende dat den eersten termyn verschenen zijnde een vande bozghen daer van betaelinghe aen den creditur doet/wort ghebraccht/of den creditur ghehouden is aen dien bozghen te gheben cessie van actie/ op dat den selven van sijn medebozghen mach repeteren 't ghene hy boven sijn portie betaelt heeft? Hierinne is gedicideert dat den creditur geen cessie van actie ghehouden is te gheben/ten sy alle de termynen verschenen sijnde/de gheheele schult betaeldt is. Carpzov. def. Forens. part. 2. constit. 17. def. 22. Modest. Pist. or part. 1. q. 1. num. 4.

¶ I I.

Alsoo de bozghen competeert het beneficium van cessie van actie/ wort ghebraccht / of een bozghen mach renuncieren van 't selve beneficium? De gemene sententie der Doctoren is/ Ja; doch is verstaen/ dat een creditur/ niet tegenstaende den bozghen van 't beneficium van cessie van actie heeft gerenuncieert ebenwel ghehouden is aende selven / als hy betaelt / syne actiente cederen. V. Carpzov. def. Forens. part. 2. const. 17. def. 17. Zanger. de Except. part. 2. cap. 16. num. 43. Gallerat. in tract. de Renunt. tom. 2. cent. 1. renunt. 79. Sand. de cess. act. cap. 6. num. 37.

¶ I I.

Wanneer daer veel bozghen sijn vooz eene schult / ende dat de selve op verscheyde tyden bozge gheworden sijn/ alsse sommighe heden/ ende sommighe een maent daer nae/ wort ghebraccht/indien den creditur convenieert de ghene die eerst bozge gheworden sijn/of de selve moghen objicieren de exceptie van divisie oock ten regarde van die ghene die naderhant bozge gheworden sijn / ofte oock of den creditur mach ontlaen de leste bozghen/ soo dat de exceptie van cessie van actie vande eerste bozghen/als sy komen te betalen/ niet en soude

de moghen gheobjicieert worden ten regarde vande leste bozghen? Sommige Doctozen sustineren/dat de eerste bozgen de exceptie van divisie ofte van cessie van actie ten regarde vande leste bozghen niet en moghen proponeren/ ten ware dat ten tyde de eerste bozgen haer verbonden verspoocken was dat noch eenighe andere bozghen souden worden ghestelt; Doch eenighe andere Doctozen meynen/dat/schoon-genomē daer sodanich verspreck niet geweest en is /de eerste bozgen eventwel de exceptie van divisie en van cessie van actie ten regarden vande leste bozgen/ die haer naderhant verbondē hebbē/moggen objicieren. Ad hanc quæst. Vid. Ferrar. in form. libel. in act. hypot. gl. 14. num. 2. Valent. Franc. de Fidejuss. cap. 5. num. 440. Schneid. ad §. si plures. num. 19. Institut. de Fidejuss. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. Fidejussor. cap. 41. ex Vincent. de Franch. decis. 55. Pyrrh. Maur. in tr. de Fidejuss. 2. part. princ. sect. 6. cap. 4. num. 5. 6. 7. & cap. 5. nu. 26. vers. Quinto.

I ¶ I.

De vraghe is/indien twee of meer erfgenamen in proces zijn/ofte dock eenighe bennitten/ofte eenighe andere personen/of d'een d'ander bozghen worden mach/ ende parthye aduers ghehouden is daer mede te vreden te zijn? Ick antwoorde Ja/ indieu sy sufficient zijn/ ende gheen vzeemdelinghen en zijn. Gratian. discept. Forens. tom. 2. cap. 230. num. 15. in fin. & num. 16. 17. 18. Papon. lib. 10. tit. 4. ar. 6. Pyrrh. Maur. de Fidejuss. 2. part. princ. sect. 8. cap. 23. Hippol. de Marfil. de Fidejuss. num. 368.

I ¶ I I.

Als daer veel bozghen zijn/ende dat een vande selve is insolvent/ soo comt die schade tot laste van d'andere mede-bozghen; ende derhalven indien drie bozgen haer verbonden hebben booz drie hondert gulden/waer vanden eenen is insolvent/ ende dat een van de andere twee bozghen de gheheele somme komt te betalen/ende hem vanden crediteur ghegheven wozt cessie van actie/so en kan dien bozge/die betaelt heeft/ van zijn andere mede-bozge/die machtich is om te betalen / niet eyschen twee hondert gulden / maer alleenlijck hondert ende vijftich gulden / alsoo sy de portie van dien bozge die insolvent is ghelijckelijck ghehouden zijn te lasten. Valent. Franc. in tract. de Fidejuss. cap. 5. num. 497. Carpzov. defin. Forens. part. 2. const. 17. def. 20. Caroc. decis. 87. num. 16. Berlich. Conclus. pract. part. 2. Concl. 22. num. 95. 96. 97.

I ¶ I I I.

Questie is/of pellant mach bozge worden booz een ander buyten

zijn weten ofte consent? Wozt verstaen Ja/ende dat hy oock/indien hy pet betaelt/ 't selve vanden ghene daer hy bozge vooz ghewozden is/mach repeteren: dan niemant mach bozge wozen vooz een ander tegens zijn wil/ende so hy sulcx dede soude van den gene/vooz wien hy bozge ghewozden is/niet kunnen repeteren 't ghene hy quame te betalen. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 13. num. 11. Pyrrh. Maur. de Fidejuss. 2. part. princ. sect. 4. cap. 1. num. 8. & 14.

I ¶ J D.

Indien den triumphant die een sententie tot synen bozdele geobti- neert heeft/de selve sententie niet tegenstaende appel ofte revisie mach ter executie stellen onder suffisantie cautie/wozt gebzacht/of hy ge- houden is nootsaekelijck bozghen te stellen/dan of hy mach volstaen met het stellen ofte gheven van hypotheecq? Wozt gheobserveert dat den selven ghehouden is bozghen te stellen. Rebuff. ad constit. reg. tract. de Sentent. execut. art. 1. gl. 16. num. 36. Radel. decis. 65.

I ¶ D.

By verscheyde Doctozen wozt gedisputeert so de bzieven van re- spijt/die den pzinzipale debiteur verleent zijn/oor komen ten bozdele van syne bozghen: In dese questie wozt gemeenlijck ghesustineert/ dat de selve niet en kunnen komen tot bozdeel vande bozgen / indien sy van de exceptie van excussie hebben gherenuncieert/dan indien sy daer van niet en hebben gherenuncieert / wozt by vele gesustineert/ dat alsdan de bzieven van respijt den pzinzipael verleent/oor komen ten bozdele vande bozghen: Doch indien de crediteuren selfs den pzinzipale debiteur een deel vande schuld remitteren/ ofte eenich uyt- stel van betalinghe geven / in sulcken ghevalle wozt by verscheyde Doctozen ghesustineert/ dat 'tselbe mede komt tot bozdeel van syne bozghen/ende dat het zy de selve vande exceptie van excussie hebben gherenuncieert/ ofte niet. Vid. Valent. Franc. tract. de Fidejuss. cap. 3. num. 147. & seqq. Berlich. decis. 235. num. 14. 15. 16. 17. Pyrrh. Maur. tract. de Fidejuss. 2. part. princ. sect. 9. §. 10. Nic. de Passerib. tract. de privat. scriptur. lib. 3. de litter. inducial. quaest. 1. Car. de Grass. de except. 32. except. num. 37. & seqq.

I ¶ D J.

De vzaghe is/of den gene/die vooz een Momboir bozge gewoz- den is / mach geconvenieert wozen omme te doen rekeninghe vande administratie die de Momboir gehadt heeft? Ic antwoorde Neen/ oock alwaer het schoon dat hy van het beneficie van excussie hadde gherenuncieert/dan mach alleckelijck gheconvenieert wozen omme

te voldoen het slot van rekeninge/ na dat de selve rekeninghe by den
 Momboir gedaen is. Cod. Fabr. lib. 5. tit. 33. def. 2. & 5.

I X V I I I.

Woort gebzaecht/ of yemant gehouden is tot borghe aen te nemen
 een Raedts-Heer/ Schepen Advocaet/ Procureur/ ende diergelijke
 personen? Sonnige Doctozen sustineren Neen. Boër. decis 315. nu.
 2. Pyrrh. Maur. de fidejuss. 2. part. sect. 7. cap. 3. num. 4. 5. 6. & sect. 8. cap.
 24. Rebuff. ad const. reg. tr. de Sent. execut. art. 1. gl. 16. num. 21.

I X V I I I.

Indien yemant borghe geworden is om te betalen 't gene by slot
 van rekeninge den Administrateur bebondē sal worden schuldich te
 zijn/ ende dat den Administrateur komt te sterben eer de rekeninghe
 gedaen is/ woort gebzaecht indien de rekeninge ghedaen woort by sijn
 erfghenaem/ of den borghe gehouden is te voldoen het slot van de re-
 keninghe die den erfghenaem vanden Administrateur gedaen heeft?
 De gemeender sententie der Doctozen is / dat den borghe daerinne
 niet en is gehouden/ nochte daer vooz verobligeert is; Doch woort
 by andere gheacht waerder te wesen / dat den borghe ghehouden
 ende verbonden is omme te voldoen het slot van rekeninghe die den
 erfghenaem vanden Administrateur ghedaen heeft. V. Munn. de
 Elcob. de Ratiocin. cap. 34. num. 8. 9. Covar. pract. quæst. cap. 39. num.
 5. Heet. Felic. de Societ. cap. 29. num. 56. Mart. digest. noviss. tom. 3. Tit.
 fidejussor. cap. 79.

B O R G H E R.

I.

Bestie is / of een Borger mach ghetuyghen in de sake
 van syne Stadt? Hier inne staet aldus te distingue-
 ren / of het seyt kan dooz niemant anders als dooz
 Borghers betwisen worden / ende alsdan moghen de
 Borghers ghetuyghen vooz hare Stadt; of het seyt
 kan dooz andere / gheen Borghers zijnde/ geprobeert
 worden: ende alsdan / indien het profijt van de sake principelijck
 specteert tot de Stadt in 't ghemeen / ende niet tot Borghers in 't
 particulier/ soo moghen sy getuygen wesen vooz hare Stadt; maec
 indien het profijt van de sake specteert tot de Borghers in 't parti-
 culier / alsdan en moghen de Borghers niet ghetuyghen vooz hare
 Stadt. Bartol. in l. in tantum. §. universitatis. ff. de rer. divil. & ibi Co-
 stal.

Stat. & alii. Alexand. in Consil. 68. num. 16. vol. 2. Guid. Pap. Singul. 958.
& 257. Petr. Gerar. de Petra-sanct. Sing. 24. Carpzov. def. Forens. part. 1.
const. 16. def. 65. Losæ in tract. de Jur. Univerfit. part. 2. cap. 1. num. 79.

I I.

Een Borgher mach vooz de schult van syne Stadt geconvenieert
ende gearresteert worden/wanneer de Stadt haer ende de hare/ha-
re goederen/ende de goederen van de hare sollemelijck heeft verobli-
geert/ende en kan niet alleen na rate ende vooz syne portie ghecon-
venieert worden/nemaer vooz de geheele schult. Peck. de jur. sist. cap.
4. num. 17. Vid. tamen Gail. de Arrest. cap. 9. nu. 7. 8. Gratian. discept. fo-
rens. tom. 1. cap. 196. Carpzov. def. Forens. part. 2. const. 6. def. 24. 25. 26.
Berlich. Concl. pract. part. 1. concl. 76.

I I I.

De Borghers kan by statuyt verboden worden / dat sy malcan-
der buyten hare Stadt niet en moghen convenieren/ofte yet anders
niet en moghen doen buyten de jurisdictie van de Stadt. Nic. Everh.
in Consil. 45. num. 4. Bart. in l. relegatorum. §. interdicere. ff. de interd.
& relegat.

I V.

Een Borgher dewelcke upt syne Stadt vertreckt/ende sijn domi-
cilie op een ander plaetse transfereert / verliest daer dooz de juris-
dictie/privilegien ende gherechtigheden van syne Stadt. Gail. lib. 2.
obl. 36. num. 7. & 8. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 5. art. 4. num. 2. Afflict.
decif. 384.

V.

Een Borgher die tot eenigh officie ofte bedieninge van de Stadt
ghelozen ende gheroepen wordt / is ghehouden het selve aen te ne-
men / ende en kan sijn selven daer van niet excuseren / ten ware dat
hy eenighe wettelijcke redenen hadde. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 1.
art. 42. num. 1. & 11. Peck de jur. sist. cap. 6. Masuer. in pract. sua for.
tit. 6. de judic. & eorum jurisdict. num. 10. in fin. Sand. decif. Frisc. lib. 5.
tit. 10. def. 1.

V I.

De Borghers mogen wel doen verbieden eenighe nieu werck/het
welck op een publicque plaetse ghemaect wordt/indien sy daer by
zijn gheinteresseert. Jalon. in l. si in publico. num. 1. ff. de oper. nov. nun-
ciat. & ibi Bart. Castrens. & alii.

V I I.

Een Borgher/hoewel hy is absent van zyne Stadt/wordt noch

tans geacht in de Stadt te blyben ende te woonen/by soo verre syne Familie aldaer noch is. Bartol. in l. i. §. permittitur. num. 7. ff. de liber. agnosc. & ibi gloss. in §. seq. in verb. manere.

W I I I.

De vragē is/of een Sone/dewelcke gebozen is in een Stadt daer syne moeder alleenlijck quam door passeren/sonder dat sy van meeninge was aldaer te blyben / ghhouden moet worden voor een Bozger van de selve Stadt? Sommighe sustineren Neen; Doch verschepde andere defenderen ende volghen de contrarie opinie / te weten / dat den selven gheacht moet worden te wesen een bozger van foodanighe Stadt. Vid. ad hanc quaest. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 5. art. 4. num. 4. Boër. decis. 13. num. 53. Stephan. Grat. discept. forens. cap. 75. Mascard. de probat. conclus. 1146. num. 5. 6. Alex. Conf. 34. vol. 5. Hieron. de Cævall. commun. opin. contr. commun. quaest. 458.

I ¶.

Questie is/of onder den naem van Bozgers mede begrepen worden de ghene de welcke woonen inde Boorzsteden? Ick antwoorde. Ja. Cod. Fab. lib. 6. tit. 19. def. 17. nu. 3. Card. Tusch. pract. concl. tom. 1. lit. C. concl. 274. num. 30. v. tamen Cremens. sing. 27.

¶.

Een vzeemdelingh/dewelcke geropen wort tot eenige staet ofte digniteyt/wort daer door gemaeckt een bozger/ en gheniet de privilegien van de bozgers. Card. Tusch. pract. conclus. tom. 1. lit. C. Concl. 275. num. 10. Boër. decis. 260. num. 18.

¶ I.

Wort ghebraccht / indien een Bozger gaet woonen buyten de Stadt daer hy oorspronckelijck van geboorte is/ ende dat hy naderhand een Soon procreert / of dien Soon ghhouden kan worden voor een Bozger vande Stadt / die sijn Vader verlaten heeft? Hierinne is gederideert Neen. Mart. digest. noviss. tom. 4. Tit. Civis cap. 1. ex decif. 15. Rot. Rom. de probat. Cæsar. de Grass.

¶ I I.

Indien permant in een Stadt een huys ghecocht heeft/ende thien ofte twintich Jaren inde selve Stadt gelwoont heeft/ sonder nochtans versocht ofte verworven te hebben brieven van Bozgerschay/wort ghebraccht / of hy daer door gheacht ende ghhouden kan worden voor een Bozger? Ende alhoewel eenige Doctoren sustineren/dat hy voor een Bozger moet ghhouden worden / andere achten
noch.

nochtans de contrarie opinie beter te wesen, V. Boër. decis. 260. Card. Tulch. pract. conclus. tom. 1. lit. C. Concl. 275. num. 14. 15. 16. 17. 18. Castrenf. consil. 22. num. 3. lib. 1.

B R A N D T.

I.

De vraghe is/ indien een ghehuert huys verbrant / of de schade van dien is tot laste van den huerder / ofte den verhuerder? Ick antwoorde dat de schade behoort tot den verhuerder/ als het huys in brandt geraecht is dooz een onberhoedelijck ongeval / sonder voozgaende schult van den huerder; maer soo den brandt veroorzaeckt is by faulte ende schuldt van den huerder / alsdan is de schade tot laste van den huerder. Mynsing. cent. 6. obs. 88. num. 3. 5. 9. & 11. Gail. lib. 2. obs. 21. num. 1. 2. & 3. Schneid. ad §. actionum. vers. de actione locati. num. 24. & 25. Instit. de act. Fachin. lib. 1. controntrovers. cap. 87. in princip. Caroc. de locat. & conduct. part. 4. quæst. 14. num. 1. & 11.

II.

Het is een sware ende gheintriccerde questie / indien men niet erweet of den brant gecomen is dooz onberhoedelijck ongeval / of dooz schult van den huerder / tot wien alsdan de schade behoort / tot den huerder / of den verhuerder? Waerder ende gemeender is de sententie van die gene/ dewelcke sustineren dat de schade in sulcken gevalle is tot laste van den verhuerder. And. Gail. lib. 2. obs. 21. Mynf. cent. 6. obs. 88. num. 13. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 8. art. 12. num. 3. Hippol. de Marfil. Singul. 74. nu. 6. Joan. Ant. Trigo. Sengul. 57. Alexand. in Consil. 50. num. 9. vol. 1. & in Consil. 74. num. 3. vol. 6. Sand. decis. Frisic. lib. 3. tit. 6. def. 9. Gasp. Tessaure. in addit. ad Ant. Tessaure. decis. 24. V. tamen Fachin. lib. 1. cap. 87.

III.

Indien het gehuerde huys in brant geraecht/ dooz dien de slaaf knecht de keerse ofte het licht niet wel en heeft bewaert gehat/ so is sijn heer/ als huerder van de huysinge / gehouden tot reparatie van de schade die dooz den brant is geauseert; Doch sommige meppen/ dat den heer niet en is verbonden/ indien de knecht yet gedaen heeft twelc was buyten sijn offitie/ en dat daer dooz den brant veroorzaeckt is/ maer alleenlijc indien hy yet gedaen heeft daer toe hy van sijn heer

ghelaft was / ende dat den Heer eenichfins kan gheimputeert worden / dat hy onachtfame ofte ontrouwe dienaers ende knechts in fijn familie geaffumcert en geleden heeft. Vid Acac. var. refol cap. 12. num. 251. Menoch. de Arbitr. jud. lib. 2. cat. 390. nu. 20. 21. Carpzov. def. Forens. part. 4. const. 17. def. 13. 14. Costal. ad l. 1. ff. de Offic. præf. vigil. Francisc. Marc. decif. 61. Caroc. in tract. de locat. & conduct. part. 4. quæst 14. num. 14. & 15. Gail. lib. 2. obs. 21. num. 6. Schneid. ad §. actionum. verf. de actione locati. num 26. Instit. de act.

I D.

Questie is / of den eenen ghebuer aen den anderen ghehouden is vooz den brandt ende tot reparatie van de schade / indien het huys van spne buyzman mede is verbrant? In dese questie staet de distingueren / of den brandt opgekomen is dooz schult van den ghebuere / ofte sonder spne schult : indien den brandt ghekomen is dooz schuldt van den ghebuere / als dan / om dat consteert van de schult van een seker ende gedetermineert persoon / so is hy ghehouden aen spnen buyzman tot emendatie van de schade / die den selven dooz den brant heeft gheliden: Maer indien den brandt opgekomen is sonder schult van den ghebuere / als dan en is den gebuere niet verobligeert aen spnen buyzman tot reparatie van de schade / om dat gheen seker sententie condemnatoir kan worden gheprofereert / indien van seker persoon te condemnieren niet en blijcke. Gail. lib. 2. obs. 22. nu 1. 2. & 3. Treutl. vol. 1. disput. 18. thef. 8. litt. c. Jaf. in l. 6. si quis. §. 8. prætor ait. num. 31. ff. de edend. Petr. de Ubald. de duob. fratrib. part. 8. num. 19. Gratian. discept. forens. tom. 2. cap. 354. num. 46.

D.

Als tot behoudenis ende welbaert van een gantsche ghebuerte / op dat den brandt niet voozder en kome ende alles verbrande / een huys van pemandt van de ghebueren wert afghebroken / soo moet het selve afghebroken huys tot ghemeene kosten van de ghebueren gherepareert ende opghetimmert worden. And. Gail. lib. 2. obs. 22. num. 4. Gratian. discept. forens. tom. 2. cap. 354. num. 38. & seqq. Petr. de Ubald. de duob. fratrib. part. 8. num. 19. Joan. à Sand. decif. Frific. lib. 5. tit. 7. def. 3.

D I.

Hoewel dat pемant in den contracte bedinght ofte pzoesteert / dat hy niet en wil ghehouden zyn vooz den brant / is evenwel daer vooz verobligeert / indien den brandt vooztkomt dooz schult van hem / ofte dooz schult van die van spne familie. Lud. Roman. Singul. 29. Caroc.

in tract. de locat. & conduct. part. 4. quæst. 14. num. 16. Jas. in l. sed & si quis §. quæsitum ff. Si quis caut.

III.

Indien den verhuerder van het huys bedonghen heeft / dat den huerder gheen byer in het huys soude mogen hebben / ende dat diens niet teghenstaende den huerder eventwel byer in het huys ghehadt heeft / ende dat daer dooz brandt ghecomen is / so is den huerder ghehouden de schade te repareren / alwaer't dat den brandt ghecomen was dooz onberhoedelijck ongebal ende bytten syne schult. Cæpoll. in tract. de servit. rust. præd. cap. 44. num. 2. Castrenl. in l. si quis fundum. §. si colonis. ff. locat. & DD. ad l. Videamus. §. i. ff. locat.

III.

Wanneer den verhuerder het bovenste deel van syne huysinghe verhuert heeft aen den eenen / ende het benedenste deel aen een ander / indien het huys komt te verbranden / ende niet claerlijck en consteect in welck deel den brandt begonnen heeft / soo en is gheen van beyden ghehouden tot reparatie vande schade. Vincent. Caroc. in tract. de locat. & conduct. part. 4. quæst. 14. num. 32. Alexand. Consil. 50. vol. I. Menoch. de Arbitr. jud. lib. 2. cas. 300. num. 12.

III.

Wozt gebzaeght / of een huerder / dewelcke in syne gehuerde huysinghe herberge houdt / gehouden is vooz den brandt / dewelcke dooz yemandt van syne gasten is veroorzæckt ? Antwozdt Neen / alsoe den selven niet en is in dienst van den huerder. Salicet. in l. quæ for tuitis. nu. 7. C. de pign. act. & in l. si vendita. num. 3. ff. de peric. & comm. rei vend. Gail. lib. 2. obs. 21. num. 6. Caroc. in tract. de locat. & conduct. part. 4. quæst. 14. num. 21. Mascard. de probat. concl. 892. num. 10. Menoch. de Arbitr. jud. lib. 2. cas. 390. num. 12.

III.

Indien een crediteur sijn obligatie / ofte een debteur sijn quitantie dooz den brandt van sijn huys verlozen heeft / ofte dooz den brandt vergaen is / wozt gebzaecht / of in sulcken ghevalle een crediteur sijn schult / ofte een debteur syne betalinge / met synen eedt soude mogen pproberen ? Hierinne is ghedecideert Ja. Carpozov. defin. forent. part. 4. constitut. 17. definit. 15.

III.

En huerder van een huys en is niet gehouden aen den verhuerder vooz de schade die dooz den brandt aen het huys veroorzæckt is / indien den brandt gekomen ofte gesticht is by de gemeene ende pbligheque

Blijcque byanden; ofte oock indien den byandt veroozfaecht is by eenighe particuliere byanden banden verhuerder: dan indien den byandt wierde veroozfaecht by eenighe particuliere byanden banden huerder/ met de welke hy byantscap ghemaect hadde na date dat hy de huysinge ghehuert hadde/alsdan soude den huerder gehouden wesen vooz de schade die dooz den byandt gekomen was. Malcard. de Probat. Conclut. 892. nu. 15. 16. 22 & 23. Caroc. in tract. de locat. & conduct. part. 4. quæst. 14. nu. 24. 25. & part. 4. quæst. 13. num. 90.

¶ III.

Questie is/indien pemandt met een roer schiet nae een Duple de welke sit op een huys/ t welck met strop ghedeckt is/ende dat daer dooz het dack/ ende voozts het huys in byant raecht / of den selven gehouden is tot reparatie vande schade die dooz den byandt veroozfaecht is? In dese questie is ghedecideert Ja. Andr. Gail. pract. observ. lib. 2. obs. 22. num. 7.

B R O E D E R.

I.

B

Roeders en moghen onder malcander gheen compact maken / dat den eenen van haer ghestorven zijnde sonder kinderen / de anderen den selven sullen succederen: sommighe nochtans meynen / dat sodanighe conventie soude moghen bestaen/ indien die gheschiet is/ niet by sozme van compact / maer by sozme van bype ende reciprocque donatie. Vid. Everh. conf. 199. num. 16. & consil. 216. Fachin. lib. 5. controv. cap. 86. Jac. Cor. conf. 9. Mart. digest. noviss. tom. 3. Tit. Donatio cap. 81. Sand. decis. Frisic. lib. 4. tit. 5. def. 19. cap. 1. Gail. lib. 2. obs. 126. Ferrar. in form. libel. in caus. societ. tit. 38. gl. 2. num. 7. 8. Peck. de testament. conjug. lib. 1. cap. 8. sub num. 2. Alexand. in Consil. 28. vol. 3.

II.

Questie is/ of een Zoeder het Testament van sijn Zoeder als inofficiens mach impugneren / indien hy daer inne een bastart heeft geïnstituert? Sommige Doctozen susineren Ja. Doch vele andere zijn in contrarie opinie / dat een Zoeder in sulcken ghevalle het Testament van sijn Zoeder niet en kan impugneren. V. Gratian. dilept. forens. tom. 5. cap. 936. Mart. digest. noviss. tom. 5. Tit. Querela cap. 9. & Tit. Testam. entum cap. 153. Tessaure. decis. 126.

Gomez.

Gomez. var. resol. tom. 1. cap. 11. sub. num. 38. Carpzov. def. Forens. part. 3. const. 10. def. 10. Mart. in Summ. tot. success. legal. part. 1. q. 26. art. 2. Fachin. lib. 4. controvers. cap. 93. Paleot. de noth. & spur. cap. 55. num. 5.

I I I.

Broeders hebbende gemeene goederen / en worden niet gehouden booz vernichten / indien sy de winst van hare negotiatie onder malcander niet en communiceren. Paul. Castrenf. Consil. 242. num. 1. vol. 1. Bart. in l. titium. §. altero. ff. admin. tut.

I D.

De vraghe is / indien twee Broeders hebben een ghemeen huys / ende dat den eenen sich selven absenteert ende vertreckt / soo dat den anderen het geheele huys bewoont / of den eenen Broeder na eenige jaren weder komende / van sijn Broeder mach eyschen huere booz sijn ghedeelte? De ghemeene sententie der Doctoren is / Neen / alsoo hy het huys niet en heeft kunnen gebuycken booz een ghedeelte / indien het onverschepdelijck ghemeen was. Gail. lib. de pignorat. cap. 20. nrm. 10. Castrenf. in l. duo fratres. num. 4. ff. de acquiren. hæred. Gomez. lib. 2. var. resol. c. 3. num. 14. Cost. de ration. rat. q. 55. Papon. lib. 15. tit. 2. in append. arr. 14. Petr. de Ubald. de duob. Fratr. part. 5. num. 11.

D.

Indien twee Broeders hebbē gemeenschap van alle hare goederen / en dat den eenen van henlynden heeft gepacht sekere Impositien / en daer booz beloofd sekere somme / ende dat den anderen Broeder / die niet en heeft gepacht / daer teghens contrabeneert / so is den selven niet verbonden; want hy uyt het contract van sijn Broeder niet en is verobligeert. Bald. in l. si patruus. C. commu. utri. judi. Alex. and. in Consil. 139. num. 4. vol. 5.

D I.

Wanneer twee Broeders hebben een gemeen huys / ende dat den eenen het huys wil bewoonen / soo moet hy booz een vzeemde inde huere geprefereert worden / ende mach sijn andere Broeder het huys aen een ander niet verhueren. Heft. Felic. in tract. de Societ. cap. 28. num. 52. & seqq. Menoch. de Arbitr. jud. lib. 2. cas. 442. num. 14. & seqq. Christin. ad leg. Mechin. tit. 8. art. 5.

D I I.

Indien twee Broeders in eenighe cooymanschap t' samen negotieren / ende dat den eenen van henlynden heeft gecocht seker erve op

zijn eppen naem/so en is hy niet ghehouden het selve te communiceren ofte ghemeen te maken/ alhoewel hy het ghecocht heeft van het ghemeene gelt van den coophandel die sy 'tsamen dypben/ dan is alleenlijck ghehouden het gelt te communiceren. Bartol. in l. titium & mevium. §. altero. ff. de admin. tut. Alexand. in Consil. 152. num. 4. vol. 7. Contrarium tamen vid. apud Jas. in l. 1. num. 10. C. de furt. & Alexand. in Consil. 49. num. 10. 11. & seqq. vol. 1. V. Felic. de Societ. cap. 14. num. 74. & seqq.

D I I I.

Een Broeder mach wel ghetuyghen voor sijn Broeder / ende een Broeder heeft volcomen gheloof / wanneer hy ghetuyghet voor zijn Broeder / dewelcke met zijn ander Broeder in proces is; want als dan om de equaliteyt van affectie cesseert de suspitie. Specul. tit. de teste. §. opponitur. num. 8. & 10. Merul. lib. 4. tit. 79. cap. 1. num. 4. Costal. ad l. 67. §. de uno. ff. de Rit. nupt.

I I.

Woerde gebzaeght / indien twee Broeders onverschepdelijck hebben een ghemeen huys / ende dat den eenen het huys wil verhueren / ende den anderen niet / wie van beyden ghepreefereert moet worden? Ick antwoorde / dat ghepreefereert moet worden den ghene die het huys wil verhueren / indien men gewoon is geweest het selve te verhueren / ende dat het huys niet bequamelijck kanghedeylt ende ghescheyden worden. Menoch. de Arbitrar. jud. lib. 2. cas. 442. num. 2. Felic. de Societ. cap. 28. num. 29. & seqq. Christin. adleg. Mechlin. tit. 8. art. 5. num. 3. & seqq. V. Papon. lib. 15. tit. 2. arr. 26. in fin.

I I.

Daer zijn twee Broeders van haer Vader erfghenamen geinstitueert / waer van den eenen / met weten ende kennisse van den anderen / alleen ende in 't gheheel ghepossideert heeft alle de vaderlijke goederen / ende heeft de vruchten genoten langen tijt / te weten / thien of twintigh jaren ; nu wil den anderen sijns Vaders erfvenisse adieren / wordt ghebzaght / of hy het selve doen mach? Ick antwoorde. Ja. Guid. Pap. Singul. 89. Tiraquell. in tract. de jur. primog. quaest. 25. num. 4.

I I.

Indien een Broeder koopt eenich erve voor hem ende voor zijn Broeder / ende dat hy de prijs betaeldt / so mach hy de helft van de prijs van zijn Broeder weder eyschen; want hy gepresumeret wordt van zijn gelt betaelt te hebben, Tiraquell. in tract. de retract. convent. §. 70.

§. 7. ad fin. tit gl. 2. num. 88. Bart. in l. cum proponas. C. Pro socio.

¶ III.

Den oudtste Broeder die na doode van zijn Vader heeft geadministreert de goederen van zijn jonger Broeder / is gehouden aen den selven te doen rekeninghe van spne administratie. Petr. Gerard. de Petrasanc. Singul. 84. num. 2.

¶ IIII.

De vraghe is / of den eenen Broeder zijn andere Broeder boozschulden wel mach arresteren ende detineren? In dese questie is gecdecideert Neen; Doch sommige Doctozen sustineren met goede redenen ter contrarie. V. Tessaure. decis. 119. Berlich. concl. pract. part. 1. concl. 75. num. 23. Munn. de Escob. de Ratiocin. cap. 35. num. 8. & seqq. Casp. Beat. tr. de inop. debit. c. 17. num. 80. & seqq.

¶ V.

Questie is / of een Broeder mach getuygē inde saecke van zijn ander Broeder? In dese questie wort by de Doctozen gemeenlijck aldus gediistingueert; dat in een criminele saecke een Broeder ten bozdele van zijn andere Broeder ordinaris niet en mach ghetuyghen / maer dat hy ordinaris booz zijn Broeder wel mach getuygen wesen in een civile saecke; Doch dat hy in sodanighe saecken / daer hy booz zijn Broeder ghetuygenisse gheeft / niet en is een ghetuyge by van alle reprochen: Dat oock een Broeder wel mach getuyghenisse geven tegens zijn Broeder / indien hy wil / dan dat hy teghens zijn wil daer toe niet en kan gedwonghen worden. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 14. def. 24. & tit. 15. def. 1. Menoch. de Præsumpt. lib. 2. præf. 53. Volmar. pract. concl. de testib. cent. 3. concl. 19. 20. 21. Mascard. de Probat. concl. 811. Caroc. decis. 101. Mart. digest. noviss. tom. 1. tit. Testis. cap. 32. 33. Cavalcan. de Testib. part. 4. num. 47. Carpozov. def. Forens. part. 1. const. 16. def. 53.

¶ VI.

Een Broeder en is niet gehouden zijn Broeder erfghenam te instituerē / ofte hem verwes natelate / dan mach zijn Broeder preterieren / en een vreemde persoon tot zijn erfghenamen maecten / so dat hy zijn Broeders testament niet en kan impugneren / ten ware een ouerlijcke persoon in het selve testament ware geïnstituert / in welcken geballe hy zijn Broeders testament mach impugneren; dan is questie / of het testament gerumpeert werde in 't geheel / dan of alleen aengaende de legitime van dien Broeder die het testament impugneert? Dele sustineren dat het testament in het gheheel ghezoocken

wert/ indien den overledē Broeder niet ter werelt aen sijn Broeder daer by ghemaect ofte naghelaten heeft / maer soo hy pet aen sijn Broeder gemaect heeft/ dat alsdan het testament in 't gheheel niet en wozt ghebroocken / maer dat alleenlyck moet gheageert worden tot suppletie van de legitime/ indien hem minder naghelaten is/ hoe wel eenige sustineren/ dat oock in sulcken geballe het testament in 't gheheel gerumpeert wozt. Vid. Mart. in Summ. tot. success. legal. part. 1. quæst. 26. art. 2. num. 19. & seqq. Jul. Clar. §. Testamentum. q. 50. Gomez. var. resol. tom. 1. cap. 11. num. 37. Gratian. discept. Forens. tom. 1. cap. 135. num. 23. & seqq. Surd. de Aliment. tit. 8. privileg. 95.

¶ D. I.

Wozt ghevraecht/ indien een Broeder met fideicommiss beswaert is / ende dat hem belast is de goederen nae sijn doodt aen sijn Broeder te restitueren/ of hy van sijn Broeder kan gecompelleert worden tot het stellen van cautie/ dan of hy daer van by is? In dese questie is gebedeideert / dat hy gehouden is cautie te stellen om de goederen te restitueren; Doch vele Doctozen sustineren/ dat een Broeder van sijn Broeder tot de cautie niet en kan gheconstringeert worden. Grivell. decis. 75. num. 7. & seqq. Costal. ad l. 12. num. 12. ff. Qui latiss. cog. Gratian. discept. Forens. tom. 5. cap. 812. num. 8. Ferrar. in form. quo agit. ex subtit. gl. Ac per Fideicommissum. nu. 12.

C A V T I E I V R A T O I R.

I.

Cautie juratoir heeft plaets / wauncer pemandt gheen bozghen en weet te bekomen/ ende parthynen door gheen ander middel kan gheconsuleert worden. Pyrrh. Maur. in tract. de Fidejuss. 1. part. principal. 3. sect. prælud. cap. 25. alias 34. num. 3. & 7. Surd. decis. 141. num. 7. 11. & 15.

II.

Met cautie juratoir en mach niet volstaen den ghene / dewelcke komt upt den naem van een ander/ ghelijck een Procureur/ Momboir/ Administrateur/ Curateur ende dierghelijcken. Jaf. in l. 1. num. 10. & 11. C. de procurat. Pyrrh. Maur. in tract. de Fidejuss. 1. part. 3. sect. prælud. cap. 25. num. 25.

III.

Tot cautie juratoir en wozt niet gheadmitteert een debiteur/ dewelcke

welcke de fuga suspect is / ofte die niet en is van goede naem ende faem: Althuf. dicæol. lib. 3. cap. 52. num. 20. Gail. lib. 1. obs. 148. num. 6. Bart. in l. usufructu. num. 6: C. de usufruct. Brun. de cess. bonor. quæst. 7. principal. num. 9.

I D.

Indien de vrienden / de welke versoecken de administratie vande goederen van haren uplandighen vrient / ghehouden zijn cautie te stellen / wozt ghevraecht / of sy met cautie juratoir moghen volstaen / soo sy geen andere cautie kunnen stellen? Hierinne is ghedecideert Ja. Carpzov. defin. Forenl. part. 3. const. 15. def. 53.

D.

Cautie juratoir wozt oock geadmittleert in de sake van reconventie / wanneer gheen bozge kan gepresteert worden / alwaer het oock dat het statuyt pzeijs een bozge verepschte. Carpan. ad statut. Mediol. part. 1. cap. 44. num. 55. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 7. art. 19. sub num. 6. Alexand. in Consil. 57. num. 7. vol. 3. Pyrrh. Maur. in tract. de Fidejuss. 1. part. 3. sect. prælud. cap. 26. num. 20.

D I.

Met het stellen van cautie juratoir en kan niet volstaen den genie die ghearresteert ende ghedetineert is / dan is ghehouden bozge te stellen; sommige Doctoren nochtans meynen / dat den gearresterde onder cautie juratoir ontstagen soude moghen worden / indien hy is een eerlijck man / van goede naem en faem / ende dat hy oppignoreres sine goederen die hy heeft ter plaetse van zijn Domicilie. Berlich. Conclul. pract. part. 1. concl. 77. num. 23. 24. 25. Carpzov. def. Forenl. part. 1. constit. 30. def. 20. & part. 2. const. 22. def. 14. num. 4. 5. Radel. decis. 66. Gail. lib. de arrest. imp. cap. 3. num. 10. Peck. de jur. sist. cap. 45. num. 8. 9. 10. 11.

D I I.

De vrage is / of onder cautie juratoir ee provisionele sententie ofte condemnatie mach ter executie ghestelt worden? Sommige Doctoren sustineren Ja; doch verscheyde andere seggen Neen / maer dat / incas den triumphant geen bozge weet te bekomen / de penningen onder den Rechter ofte den gelthouder moetē wordē geconsigneert / ten ware dat een dienstknecht ofte dienstmaecht haer loon ofte salaris by provisie ware geadjudiceert / de welke geen bozge en konden bekomen / de welke met cautie juratoir alsdan souden moghen volstaen. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 1. art. 30. ad num. 2. in addit. Rebuff. ad const. reg. tom. 1. tit. de sent. execut. art. 1. gl. 16. num. 13. 32. 33. & 34.

D ;

& tit.

& tit. de sent. provif. art. 3. gl. 11. Acac. var. refol. cap. ult. nu. 309. Mart. digeft. noviff. tom. 1. Tit. Cautio cap. 6. Bender. de Revif. Concluf. 7.

W J J.

Met cautie juratoir en mach niet volftaen den gene die zijn felven heeft verobligeert / ende van selfs gheprefenteert bozghen te stellen. Pyrrh. Maur. in tract. de Fidejuff. 1. part. principal. 3. feft. prælud. cap. 25. alias 34. num. 33.

J ¶.

Woort ghevraecht / of een vzeemdelinghe ofte buyten-man alhier procederende / indien hy gheen bozghen en weet te bekomen / tot cautie juratoir moet gheadmitteert worden? Antwoordt Ja / byfonder fo hy niet en is bagabund / en faect ter goeder naem ende facim. Pyrrh. Maur. in tract. de Fidejufforib. 1. part. principal. 3. feft. prælud. cap. 25. alias 34. num. 21. & 42. Card. Tufch. pract. concl. tom. 1. lit. C. Concl. 175. num. 13. 14. Acac. var. refol. cap. ult. num. 310.

¶.

Queftie is / indien yemant is ghecondemneert / ende voorts geghefelt omme te stellen bozghen voer het gelijde / of den felven onder cautie juratoir uyt de ghefelinghe mach ontflaghen worden? Hierinne is ghedecideert Ja. Radcl. Cur. Traject. decif. 19.

¶ J.

Indien een debiteur verwoerden heeft vzeibē van refpijt / ende dat den felven moet bozghen stellen / woort ghevraecht / of hy met cautie juratoir mach volftaen / soo hy gheen bozghen weet te bekomen? Dele fustineren Ja. Berlich. decif. 236. num. 20. Mart. digeft. noviff. tom. 1. tit. dilatio cap. 48. Rebuff. ad const. reg. tract. de lit. dilat. art. 1. gl. 1. num. 50. V. tamen Pyrrh. Maur. de Fidejuff. 1. part. 3. feft. prælud. num. 22. cap. 25.

¶ J J.

Het is twijfelachtich / indien van een fententie revifie verfocht is / ende dat den triuuphant niet tegenftaende de verfochte revifie fyne geobtimeerde fententie onder cautie wil ter executie ftellē / of hy met cautie juratoir mach volftaen / dan of hy gehouden is bozghen te stellen? By den Hobe van Utrecht is verftaen / dat cautie juratoir niet ghenoech en is / maer dat een bozghen gheftelt moet worden ; doch by andere Hoben is verftaen / dat den triuuphant met cautie juratoir mach volftaen. Vid. Radcl. decif. 64. Guid. Pap. quæft. 189. & ibid. in addit. Ricc. decif. Collect. 12. Ant. Sol. ad const. Sabaud. tit. de concl. in cauf. glos. 1. part. 3. nu. 12. Bender. in tract. de Revif. Concl. 7.

C E S S I E.

I.

De vraghe is / of den ghene die cessie van syne goederen ghedaen heeft / daer dooz is infaem? Ick antwoorde Peen. Papon. lib. 10. tit. 10. de cess. bon. arrest. 5. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 21. art. 2. num. 2. & 3. Math. in not. ad Guid. Pap. q. 343. Brun. de Cess. bonor. q. 6. princip. num. 3. 4.

I I.

Den ghene die cessie van syne goederen ghedaen heeft / mach wel gheconvenieert worden vooz schulden na date van de cessie ghecontraheert; want de cessie grijpt alleenlyck plaats tegens de schulden vooz date van de cessie gemaecht. Mathesilan. in l. 3. nu. 1. & 3. C. de bon. auth. jud. possid. Socin. in suis fallent. reg. 66. fall. 3. Jal. in §. fin. nu. 4. Inst. de act. Nic. Ab Alt. Sing. 86. vers. decimo sexto.

I I I.

Wozdt ghebzaecht / of den ghene die eens cessie van syne goederen ghedaen heeft / indien hy naderhandt wederom doen wil cessie van syne goederen / moet gheadmitteert worden? Ick antwoorde Ja. Pyrrh. Maur. in tract. de Fidejuss. 1. part. princip. 3. sect. prælud. cap. 2. alias 11. num. 6. Hering. de Fidejuss. cap. 5. num. 127. & 128.

I V.

Tot het beneficie van cessie van goederen en behoeft na het gebotlen van sommige Doctozen niet geadmitteert te worden een debiteur / dewelcke gheelingeert en van syne crediteuren geobtimeert heeft gehadt uytstel ofte respijt van vijf jaren: Doch hy cenige andere Doctozen wort gesustineert / dat een debiteur / niet tegenstaende hy sodanichi uytstel te voozen ghenoten heeft ghehadt / hy ebenwel tot cessie van syne goederen moet geadmitteert worden / ende is sulcks oock 't anderen tijden verstaen. Papon. lib. 10. tit. 10. in append. arrest. 1. & Bacchov. in not. ibid. Rebuff. ad const. reg. tract. de lit. dilat. art. 1. gloss. 1. nrm. 61. Nicol. Ab Alt. Sing. 86. vers. tertio. Socin. in suis fallent. reg. 65. fall. 14. Pyrrh. Maur. de Fidejuss. 1. part. principal. 3. sect. præl. cap. 2. alias 11. num. 5. Christ. ad ll. Mechl. tit. 21. art. 3. num. 8.

V.

En debiteur en haet niet het beneficie van cessie van goederen / wan-

wanneer hy verobligeert is omme yet te doen / ofte eenich werck te
 afsolveren ende voltrecken. Damhoud. in prax. rer. civil. cap. 70. num.
 11. Bart. in l. is qui bonis. §. Sabinus. num. 3. ff. de cess. bon. Castr. in l. 12.
 num. 4. C. de episc. & cler. Jas. in §. fin. nu. 12. Inst. de act. Brun. de Cess.
 bonor. quæst. 4. quart. quæst. princip. Kinsch. tract. de solut. induc. cap.
 8. num. 16.

D J.

Cessie van goederen heeft oock plaets tegens sententie gegaen in
 crachte van ghetwijfde / indien den debiteur sonder spne schult tot
 quade fortupne ghecomen is. Neofstad. decis. 53. Cur. Holland. Ze-
 land. & Westfril. Zyp. in not. jur. Belg. lib. 7. tit. 1. Vid. tamen Mart. di-
 gest. noviss. tom. 1. tit. Cessio bonorum cap. 18. Brun. de Cess. bonor. q. 2.
 princip. num. 10. & seqq.

D J J.

Dan het beneficium van cessie van goederen en kan niet gheremun-
 cieert worden / ende is sodanige renunciatie van gheender weerden/
 alwaer het schoon dat deselve geschiet ware gherechtelijck / ofte met
 Eede. Fab. in suo Cod. tit. qui bon. ced. poss. definit. 8. Papon. lib. 10.
 tit. 10. de cess. bonor. arr. 3. Guid. Pap. quæst. 211. Bronch. cent. 4.
 assert. 20. Covarr. var. resol. lib. 2. cap. 1. num. 7. Tessaur. decis. 36.
 Hier. Cævall. in specul. comm. opin. contr. comm. q. 701. Canc. var.
 resol. tom. 2. cap. 9. num. 37. & seqq.

D J J J.

By sommighe Doctoren wort gedisputeert / of den ghene / die ter
 saecke van eenich delict in een gelt-boete ten behoeve vandē fiseus /
 ofte aen parthye gheinteresseerde in eenighe somme is ghecondem-
 neert / geadmitteert moet worden tot cessie van spne goederen? Dele
 Doctoren sustineren / dat ten regarde vanden fiseus / nochte partye
 gheinteresseerde gheen cessie plaets en heeft / ende is sulchs oock in
 het wpsen ghevolcht / dan wort by verscheyde Doctoren ghesusti-
 neert / dat in regardt van partye geinteresseerde cessie plaets heeft /
 ende is sulchs by verscheyde Hoven ghedecediert. Vid. Grueil. decis.
 78. Tessaur. decis. 182. Cod. Fabr. lib. 7. tit. 31. def. 1. & 4. Papon.
 lib. 10. tit. 10. arrest. 8. Cancer. var. resol. tom. 2. cap. 9. num. 41. &
 seqq. Covar. var. resol. lib. 2. cap. 1. num. 8. Hier. de Cævall. in Spe-
 cul. commun. opin. contr. comm. quæst. 701. num. 5. & seqq. Nic.
 ab Alt. Sing. 86. vers. nono. Mart. digest. noviss. tom. 1. tit. Cessio
 bonorum cap. 13. 17. Brun. de Cessio bonorum quæst. 17. quart.
 quæst. principal.

¶.

Gen debiteur / dewelcke ghedaen heeft cefsie van syne goederen / en mach van syne crediteur niet worden gheconbenieert ofte ghemoelesteert / soo langhe hy soo veel niet en heeft geacquireert / dat hy kan leven van de bzuichten / sonder de goederen te vercoopen ; want de crediteuren moeten regart nemen op de bzuichten / sonder dat sy tot vercoopinghe van de goederen moghen contenderen / ende den debiteur gheconbenieert zijnde / moet soo veel deduceren ende behouden / dat hy na de digniteyt ende conditie van hem ende syne familie kan leven. Brun. in tract. de cession. bonor. quæst. 28. 29. 30. & 31. Menoch. de arb. jud. lib. 2. cent. 2. cas. 183. num. 24. & 25. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 21. art. 6. num. 4. 5. & 6. Bartol. in l. qui bonis. ff. de cession. bonor. Costal. ad l. 22. nu. 16. 17. ff. de Noxal.

¶.

De schult / die yemant aen een ander op dach schuldich is / kan hy den crediteur ghecedeert worden / dan het ghene yemandt aen een ander op conditie schuldich is en kan niet gecedeert worden. Rebuff. ad. Constit. reg. tom. 2. tract. de Cessionib. art. 2. gl. 9. vers. Quæro, & vers. Sed debitum.

¶ I.

Den ghene die ageert als cefsie van actie hebbende / mach oock geobjicieert worden dat hy syne actien cedere / of anders niet en werde ghehoort. Ferrar. in form. libell. in caus. vend. in verb. utiles. & directas. num. 2. Coler. decis. 220. num. 80.

¶ I I.

Gen crediteur mach syne schult wel aen een ander cederen te ghens wille van synen debiteur / ende mach den cessionaris ypt crachte van soodanighe cefsie den debiteur conbenieren. Althus. dicæol. lib. 2. cap. 19. num. 32. Fab. in suo Cod. tit. de obligat. & act. de fin. 1. num. 13. in allegat.

¶ I I I.

Gen debiteur / dewelcke van een cessionaris hebbende cefsie van actie van synen crediteur / wozt gheconbenieert / en is niet gehouden aen den cessionaris te voldoen het ghene de ghecedeerde actie contineert / dan mach volstaen met betalinge van so veel als den cessionaris vooz de actie aen synen crediteur heeft betaelt. Grivell. decis. 36. num. 11. Bart. & communiter DD. ad l. per diversas. & l. ab anastasio. C. mandat. Lamb. Gor. in lib. suo ling. advers. jur. subcisiv. cap. 10. per tot. ubi etiam ponit varias limitat.

Q

Cem

¶ **I D.**

Een cessionaris die eenigh privilegie fori heeft uyt sijn eygen persoon/mach den debiteur/de welke aen hem is ghecedeert/in rechten betrecken vooz synen Rechter ; wan: de exceptie declinatoire/die den debiteur competente tegens synen creditour/die de schult gecedeert heeft / en obsteert niet den cessionaris/ zijnde singulier successour/ also de exceptie declinatoire is personeel ende niet reel/en over sulcx en transieert deselve niet tegens den cessionaris/hoewel die obsteerde den ghene die de cessie ghedaen heeft. Affl. et. decil. 74. Fab. in luo Cod. tit. de iuridict. omn. jud. definit. 22. Joan. à Sand. de Act. cess. cap. 13. num. 7. & seqq.

¶ **D.**

Indien den cessionaris aen den ghene die de cessie ghedaen heeft/niet en hout de conditien ende beloften / soo mach den overgheber de cessie rebooceren/ende met de eerste actien experieren/ende het ghecedeerde goet vendicere/ alhoewel den cessionaris aen den debiteur de cessie hadde ghedenuncieert/ ofte een deel van de schult ontfanghen/ ofte oock met den debiteur hadde ghelitiscontesteert. Mynsing cent. 3. obl. 96. & idem velle viderur Jaf. in l. debitorem. num. 9. C. de pact. Joan. à Sand. de Act. cess. cap. 12. nu. 7.

¶ **D I.**

De vrage is / of den ghene die de cessie van actie gedaen heeft mach ghetuyghe wesen ten voordeele vanden cessionaris / aen wien hy de actie heeft gecedeert? De gemeene sententie der Doctozen is Neen/ sommighe meynen nochtans dat den cedent mach ghetuyghen vooz den cessionaris/soo wanneer hy niet gehouden en is vooz de evictie. V. Alber. de Malet. in tract. de Testib. cap. 4. num. 46. Crot. tr. de Testib. part. 4. num. 166. Campeg. tr. de testib. reg. 72. Volcmar. pract. concl. de Testib. cent. 2. concl. 73. 74. Alexand. in Conf. 13. num. 16. vol. 1. & in Confil. 19. num. 15. vol. 4.

¶ **D I I.**

Cessie van actie wort ghepresumeert tot wesen simulaet/indien deselve ten deele wort vercocht/ ende ten deele wort geschoncken. Bart. Singul. 162. Pert. de Raven. Singul. 274.

¶ **D I I I.**

Den ghene die aen pemandt syne actie cedeert/mach niet teghens staende de ghedane cessie tegens den schuldenare ageren / ende hem tot betalinghe van de schult constrengerem / indien den debiteur de ghedane cessie noch niet en is ghedenuncieert / ofte tot syne kennisse
niet

niet en is ghecomen/so dat den debiteur/betalende aen den ghene die de cessie ghedaen heeft/wozdt bezijt. Alexand. in Consil. 15. vol. 7. Socin. in luis fallent. reg. 109. Ferrar. in form. libell. in caus. vend. glos. 8. num. 10. Specul. tit. de procur. §. sequitur. nu. 11. & tit. de cess. act. §. consequenter. num. 10. Bart. in l. curatoris. num. 7. C. de negot. gest. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 29. definit. 18.

¶ ¶.

En debiteur die eenighe schult aen synen crediteur cedeert / uyt dozsake van betalinghe/en wozt daer dooz niet ont slagen / dan den crediteur heeft sijn cegres teghens hem/ten ware datter gheschiede delegatie/ofte dat de gecedeerde schult in betalinghe ghegheven/ende by den crediteur aenghenomen was; want dooz cessie van actie ofte assignatie ghedaen by den debiteur aen synen crediteur/en wozdt den debiteur niet bezijt/maer wel dooz delegatie / ofte als de schult in betalinghe ghegheven ende aenghenomen is. Cancer. var. resol. tom. 2. cap. 6. num. 183. & seqq. Berlich. decit. 290. Mart. digest. noviss. tom. 3. Tit. Cessio cap. 28. 32. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 10. def. 10. num. 9. 10. 11. Gratian. discept. forens. tom. 1. cap. 64. & tom. 3. cap. 527. num. 3. & seqq. Pyrrh. Maur. in tract. de solut. oblat. & retent. cap. 6. num. 7.

¶ ¶.

Indien den cessionaris den debiteur die hem ghecedeert is/ notificiert / dat hy aenden ghene die de cessie gedaen heeft/niet en betaale/ende dat den debiteur eventwel aen den selven betaelt/soo wozt hy dooz sodanighe betalinghe niet ont slagen. Socin. in luis fallent. reg. 112. Pyrrh. Maur. in tract. de solut. obl. & reten. §. 6. num. 9. Rebuff. ad Const. reg. tom. 2. tr. de Cessionib. art. 2. gl. 9. in fin.

¶ ¶ ¶.

De byzaghe is/ of een cessionaris competeert het recht van parate executie/ t welck hadde den ghene die de cessie ghedaen heeft? Dele meynten Ja / ende der halven mach den cessionaris de sententie ofte condemnatie / ghegheven op den naem van den ghene die de cessie ghedaen heeft/ ter executie doen stellen op synen naem; Doch verscheyde Doctoren sustineren / dat hem gheen parate executie op synen naem en competeert / maer wel op den naem vanden cedent. Vid. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 7. def. 1. & tit. 26. def. 8. & tit. 29. def. 10. 16. Fachin. lib. 13. contr. cap. 27. Papon. lib. 18. tit. 5. arr. 6. & lib. 19. tit. 8. arr. 2. Acac. var. resol. cap. ult. num. 201. & 475. Sand. de Act. cess. cap. 9. nu. 7. Peck. de Jur. sist. cap. 3. nu. 6. Berlich. concl. pract. part. 1. concl. 80.

num. 16. & seqq. Carpvov. def. forens. part. 1. const. 17. def. 33. & p. 2. const. 19. def. 13. Boër. decis. 10. Card. Tusch. pract. concl. tom. 1. lit. C. concl. 213. Tess. decis. 220. num. 5. Costal. ad l. 27. §. ante omnia num. 16. ff. de Pact. Tiraq. in tract. de retraiet. ligna. §. 26. gl. 3. num. 15. 21. 22 23. & seqq. Bart. in l. 1. nu. 22. ff. de act. & obligat. Chaff. ad Con-
fuet. Burg. rub. 11. §. 6. vers. contra principalem. nu. 8. & 9. Jas. in l. 3. poss.
sideri. nu. 10. & 11. ff. de acquir. possess.

¶ ¶ ¶ ¶

De byaghe is/ indien yemandt aen twee personen op verscheyda-
tyden een ende de selve actie heeft ghecedeert / wie van beyden ghe-
pzeferereert moet worden? Hierinne wordt by sommighe Doctoren
aldus ghedistingueert: indien beyde de cessionen ghedaen zijn doen de
saecke noch was in haer geheel / dat is / eer den cessionaris aen den
debiteur denunciatie ghedaen heeft bande ghedane cessie / ofte met
hem rechts ghepleecht / ofte een deel bande schult ontfanghen heeft /
dat in sulcken ghevalle ghepzeferereert moet worden den ghene die
eerst denuncatie bande cessie aen den debiteur ghedaen heeft / ofte
met hem rechts ghepleecht heeft / ofte een deel bande schult ontfan-
ghen heeft: maer by soo verre de tweede cessie ghedaen is / doen de
saecke niet meer en was in haer geheel / dat is / nae dat den ghene /
aen wien de cessie eerst ghedaen was / aenden debiteur gedaen heeft
denuncatie bande cessie / ofte met hem rechts ghepleecht / ofte een
deel bande schult ontfanghen heeft / als dan moet ghepzeferereert wor-
den den ersten cessionaris. Joan. à Sand. in tract. de act. cess. cap. 12.
num. 8. V. Mart. digest. noviss. tom. 3. Tit. Cessio. cap. 5. 13. & Tit.
Emptor. cap. 13. Jas. in l. non quocunque §. qui Cajum num. 5. ff.
de legat. 1.

¶ ¶ ¶ ¶

Wozt ghevraecht / of het privilegie van den Fiscus dooz cessie op
een ander kan getransfereert worden? Antwoort Ja. Bart. in l. ult. C.
de privil. Fisc. Tiraquel. de retract. municip. §. 26. gl. 3. num. 28. Peregr.
de Jur. fisc. lib. 7. tit. 3. num. 34.

¶ ¶ ¶ ¶

Een cessionaris is ghehouden tot sodanige exhibitie / waer toe den
ghene die de cessie ghedaen heeft soude ghehouden zijn: want in sul-
ken ghevalle daer den Coopman ghehouden is sijn reken-boeck te
ederen / so is oock ghehouden den ghene die van den Coopman het
recht vercregen heeft / indien hy ageert npt de cessie; ende hoewel hy
het boeck niet en heeft / so kan hy nochtans te weghe byenghen / dat
den:

Den cedent die het heeft ende kan exhiberen/ ter oorzake van dien te recht kome omme te exhiberen/ ofte de reden segghe waeromme hy niet gehouden is het selve te exhiberen. Fab. in luo Cod. tit. de edend. definit. 17.

¶ ¶ D.

Questie is/ of de cessie van actie die ghedaen is teghens den principale debiteur/ oock gheacht werde ghedaen te zijn teghens desselss borghen? Sommighe Doctozen sustineren Neen; Doch verscheyde andere zijn in contrarie opine / dat de cessie oock teghens de borghen gheextendeert wordt. Vid. ad hanc quæst. Cod. Fabr. tit. de hered. vel act. vend. def. 20. Pyrrh. Maur. in tract. de fidejuss. 2. part. sect. 9. §. 21. Specul. tit. de Cess. act. §. 1. num. 28. Mart. digest. noviss. tom. 3. Tit. Cessio cap. 19.

¶ ¶ D F.

Indien yemant sune actie ofte schult die hy op synen debiteur spreckende hadde aen een ander heeft gheredeert/ wort ghebræcht of naderhandt den cedent ende cessionaris met haer beyder consent vande gedane cessie wel mogen resiliereu/ ende de selve te niet doen? Hierinne is ghedecidert Ja / soo langhe den cessionaris noch geen deminuatie vande gedane cessie aen den debiteur ghedaen heeft/ ofte den cessionaris uyt kracht vande cessie vanden debiteur op de schult noch niet ontfanghen heeft / ofte soo hy teghens den debiteur noch niet en heeft begeeren te ageren. Joan. à Sand. decis. Frisc. lib. 3. tit. 7. def. 2. Molin. ad consuet. Paris. tit. 1. §. 20. gl. 5. in verb. Vendu. num. 11. & seqq.

¶ ¶ D F F.

De vraghe is/ of den ghene die eenighe actie ofte schult ghecocht heeft / teghens den debiteur kan ageren sonder te hebben cessie vanden ghene van wien hy de schult gecocht heeft? Ick antwoorde Ja. Nic. Everh. consil. 1. nu. 7. Molin. ad conf. Paris. tit. 1. §. 1. gl. 1. in verb. le feign. feud. sub nu. 23. Gratian. discept. forens. tom. 1. cap. 20. nu. 1.

¶ ¶ D F F F.

Indien yemant een huys koopt/ ende mede bedinght dat de huerpenninghen/ die verballen ende verschenen zijn/ sullen komen tot synen profyte/ wort ghebræcht / of den kooper uyt krachte van sodanich bedinght/ ofte compact vermacht te ageren teghens den huerder/ sonder te hebben cessie van actie vanden verkooper? Veel Doctozen sustineren/ dat den kooper sonder cessie niet en kan ageren. sommige nochtans meynen/ dat gheen cessie van noode is / indien het huys

verkocht is met alle het recht ende actie / 'twelck den verkooper hadde ter sozfaecke van 't selve huys / alsoo in sulcken gheballe de actie ofte schult / die den verkooper op den huerder hadde / gheacht wert verkocht te zyn. Gratian. discept. forens. tom. 1. cap. 20. Castrenf. in l. creditor. 54. §. inter venditorem. ff. de Act. empt. & in l. insulam. 60. ff. de locat. & conduct.

¶ ¶ ¶

Citius is aē Sempzonius schuldich dupsent gulden / ende Titius is ten achteren aē Mebius gelijcke dupsent gulde / nu geeft Titius cessie van actie aen Sempzonius teghens Mebius / op dat hy van hem soude exigeren de dupsent gulden die hy aē hem schuldich was; dan Sempzonius wil naderhant liever tegens Titium ageren/ende van hem cyschen de dupsent gulden / die hy aen hem schuldich was / wozt gebzaecht / of hy sulcx vermach te doen dan of hy gehouden is uyt kracht van de cessie eerst te ageren teghens Mebius / ende den selven te excusserē? Vele sustineren / dat den cess. onaris Sempzonius tegens Titium niet en kan ageren / tē zy hy alvoorzen Mebius hebbe geexcussert / alsoo hy vanden cedent niet anders en kan cyschen als 't ghene hy van Mebius niet en kan consequeren. Roderic. de ann. reudit. lib. 2. quæst. 17. nu. 33. Cancer. var. relol. tom. 2. cap. 6. num. 84. Sand. de Act. cess. cap. 19. num. 27.

¶ ¶ ¶

Questie is / indien yemandt seydt dat een ander sijn recht of actie heeft gecedeert / ofte dat yemant is agerende als cessie van actie hebbende / of de cessie van actie mach geprobeert worden door ghetuyghen / dan of de selve alleenlyck moet betwefen worden met een instrument ofte gheschryfte? Hierinne is ghedecideert / dat cessie van recht of actie moet betwefen worden met gheschryfte / ende niet met ghetuyghen. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 29. de heredit. vel act. vend. def. 13.

¶ ¶ ¶

Wanneer yemandt eenighe actie ofte schult verkoopt / ende dat hy hem verbindt door de edictie / beloobende de ghecedeerde ende vercochte schuld te bypen ende waren / wozt ghezaccht / indien nader handt bebonden wozt / dat den debiteur / op wien de actie spzeekt / is insolvent / of den cessionaris eenighe actie heeft teghens den cedent / van wien hy de actie ghekocht heeft? In dese questie is ghedecideert Neen. Berlich. decul. 291. Paul. Castrenf. concul. 170. num. 2. vol. 2.

¶ ¶ ¶ III.

Indien een debiteur ghedaen heeft cessie van syne goederen/ende dat hy naderhant komt te sterben / wordt ghebræcht / soo desselfs erfgenaem syne erfvenisse aancert sonder beneficie van Inventaris / of den selven in 't gheheel kan gheconventieert worden vooz die schulden / die den overleden ghemaecte heeft ghehad vooz date van syne cessie? Sommighe sustineren Neē. Doch vele andere zijn in contrarie opinie / dat den erfghenaem de cessie byden overleden gedaen niet en kan profiteren. Vid. Brun. in tract. de cess. bonor. quælt. 6. quart. quælt. princip.

¶ ¶ ¶ IIII.

Questie is / of een debiteur / die cessie van syne goederen ghedaen heeft / mach peniteren / ende syne cessie revoceren / soo langhe syne goederen noch niet en zijn verchocht? De gemeene sententie der Doctoren is / Ja. Cancer. var. relol. tom. 2. cap. 9. num. 54. Brun. de cess. bonor. quælt. 14. princip. Cost. tom. 2. tr. de Re integr. distinct. 74. num. 10. Gratian. de sept. forens. tom. 3. cap. 486. nu. 24. & seqq.

¶ ¶ ¶ V.

Wordt ghebræcht / of een debiteur syne cessie van goederen oock te bate komt teghens synen crediteur aen wien hy yet op seckere conditie schuldich is / welke conditie nae date vande cessie eerst is komen te exteren? In dese questie is ghedecideert Neen. Mart. digest. noviss. tom. 1. Tit. Cessio bonorum. cap. 5. Brun. de Cess. bonor. quælt. 11. princip.

¶ ¶ ¶ VI.

De bzage is / of den ghene die geaufugeert / ofte gefailgeert is geweest / moet geadmitteert worden tot cessie van syne goederen? De gemeene sententie der Doctoren is / Neen. Brun. de Cess. bonor. quælt. 5. quart. quælt. princip. Cancer. var. relol. tom. 2. cap. 9. nu. 49.

CITATIE.

III.

De bzage is / of citatie litispēdētie induceert? Ick antwoorde dat dooz eē wettelijke citaie / op dewelcke episch op de Rolle gebolgt is / wort gemaect litispēdētie. maer indien de citatie is gecircumduceert / gelijk so permāt eē ander doet citerē / en selfs tē geprefigcerden dage niet en

en compareert/ alsdan en maecht sodanige citatie geen litispender-
tie. Wurms. tit. 6. de in jus vocat. seu citat. observat. 16. Merul. lib. 4. tit.
40. cap. 3. num. 21. in fin. Myns. cent. 4. obs. 26. sub. num. 6. Ferrar. in
form. resp. rei convent. tit. 4. gl. 17. num. 2. & in addit. Berlich. decis. 1.
Gratian. discept. forens. cap. 66. nu. 40. 41. & cap. 535. nu. 13. 14.

II.

Questie is/indien den gene die gheciteert is in eene sake/ compa-
reert/of hy ghehouden is te responderen ende te recht te staen in een
ander sake/daer toe hy niet gheciteert en is? Sommighe Doctoren
sustineren/dat reghens den ghene die tot eene sake gheciteert is/soo
hy compareert/ oock mach gheprocedeert worden in een ander sake/
alhoewel hy daer toe niet en is geciteert; Doch vele andere Docto-
ren houden waerder te wesen/dat den ghene/die tot eene saecke ghe-
citeert is/ ende hy compareert/niet ghehouden is in een ander saec-
ke/waer toe hy niet en is gheciteert / te responderen. Vid. Berlich.
Concl. pract. part. 1. concl. 10. num. 17. Tapat. var. sent. tit. 129. cap. 8.
vers. 3. Myns. cent. 6. obs. 6. num. 8. 9. Gail. lib. 1. obs. 51. num. 7. & 8.
Wurms. tit. 6. obs. 14. Marant. part. 6. de. citat. num. 13. Jas. in l. 1. num. 9.
& seqq. ff. de in jus vocan. Coler. decis. 103.

III.

Dooz wettelijcke citatie wordt gheinduceert preventie van juris-
dictie; maer niet dooz een nulle ofte ghecircumduceerde citatie.
Wurms. tit. 6. obs. 16. Gail. lib. 1. obs. 11. num. 1. Tiraq. de retr. lign. §. 8.
gl. 2. num. 4.

IV.

Wort gebzaeght / of een citatie die nit na behoozen gedaen en is/
wort gecombalideert dooz het compareren van den geciteerde? Ick
antwoorde Ja/ alwaer het oock dat den gheciteerde alleen compa-
reerde / omme het defect van de invalide citatie te objicieren; want
den geciteerde niet en can profiteren dat hy allegeert niet wettelijck
gheciteert te zyn. Mynsing. cent. 2. obs. 18. num. 3. ubi sic iudicatum di-
cit. Tiraquell. in tra&. de retr. lign. §. 9. gl. 2. num. 17. & 18. Myns. cent.
3. obs. 90. num. 1. & 2. Radel. decis. 109. Acac. var. resol. cap. 3. num. 118.
119. Kinsch. resp. 88. num. 86. vid. tamen Baiard. in annot. ad Clar. q. 31. n. 1.

V.

Questie is / of den gene die gheciteert is van een incompetenten
Rechter / gehouden is te compareren omme sijn privilegie ende de
incompe tentie van den Rechter te allegeren? Tot solutie van dese
questie staet te distingueren aldus: Eerstelijck / indien seker is dat
den

den gheciteerde hooft onder de jurisdictie van den Rechter die hem citeert / soo moet hy compareren / op dat hy gheen contumacie en incurere; ten tweeden / indien notoir ende claer is / dat den Rechter / die hem doet citeren / geen jurisdictie en heeft ober sijn persoon / alsdan en behoeft den gheciteerde niet te compareren omme incompetentie te allegeren; ten derden / hy soo verre twisfelachtigh is of den geciteerde van den Rechter / die hem citeert / mach gheermeert ende gheeruseert worden / alsdan is den gheciteerde ghelouden te compareren / ende de incompetentie van de Rechter te allegeren. Mynsing. cent. 6. obs. 7. num. 4. & seqq. Gail. lib. 1. obs. 48. num. 7. 8. 9. Costal. ad l. ult. ff. de jurisdict. omn. jud. Bart. & communiter DD. in l. 2. ff. si quis in jus vocat. non ierit. Cod. Fabr. lib. 3. tit. 1. def. 38. Papon. lib. 7. tit. 7. arrest. 30.

D J.

Citatie die ghedaen is aen het huys ofte woon-plaetse van den ghedaeghde / is goet / alhoewel deselve tot sime kennisse niet en is ghecomen; want het wordt niet noodtsakelijck vereyscht / dat de citatie / dewelcke in absente van den ghedaeghde aen sijne woonstede ghedaen is / kome tot sime kennisse. Tiraquell. in tract. de retr. lign. 9. 9. gl. 2. num. 39. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 3. art. 7. num. 3. V. tamen Mascard. de Probat. concl. 292. num. 3.

D J J.

De byaghe is of in een civile sake een Rechter pemandt mach citeren / op dat hy personeelijken comparere? Ick antwoorde Ja / indien hy daer toe heeft wettelijcke oorzake. Jal. in l. in pecuniariis. num. 3. & 4. C. de procurat. Papon. lib. 24. tit. 3. de citat. arrest. 9. Castrenf. in auth. Causa quæ. num. 4. C. de Episcop. & cleric. Cod. Fabr. lib. 2. tit. 2. def. 10. 11.

D J J J.

Wanneer den Rechter in een civile sake upt eenighe oorzake pemandt citeert / op dat hy personeelijken comparere / soo is ghenoegh ende mach den geciteerde volstaen / midts stierende een bequaem ende wel geïnstrueert Procureur / met speciale last ende procuratie. Jal. in l. in pecuniariis. num. 5. C. de procurat.

J K.

Citatie en interrumpeert geen prescriptie / indien de eyscher te dage dienende niet en compareert; want so hy niet en compareert / en kan niet geseyt worden dat het proces begonnen is. Henric. Bouer. Singul. 9. vers. Citatio. num. 12. Gratian. discept forens. tom. 1. cap. 66. num. 41.

¶.

Generale citatie is goet/ wanneer den gene die soude kunnen contradiceren is onsecker; maer anders is het als den contradicteur is seker ende bekennt/ want alsdan is sodanighe generale citatie niet goet: ende derhalven en is niet ghenoech een generale verdaghbaerdinghe/ dat den ghene die erfghenaem wesen wil/ comparere/ dan moeten gheciteert worden de ghene/ dewelcke de naeste oorzake van de successie raecht. Hippol. de Marfil. Singul. 259. num. 1. Arism. Tapat. var. sent tit. 129. cap. 9. vers. 9.

¶ I.

Wordt ghebzaeght/ waer gheciteert moet worden den ghene die heeft veel woon-plaetsen in dewelcke hy woont/ nu hier/ dan daer? Ick antwoorde dat hy gheciteert moet worden ter plaetse daer hy woont ten tyde van de citatie/indien sy secker ende bekennt is: maer indien men niet en weet waer hy woont/so moet hy gheciteert worden aen het domicilie daer hy meesten tijdt woont. Tiraquell. in tract. de retract. municip. §. 9. gl. 2. num. 26. & 27. Specul. tit. de compet. jud. adit. §. 1. sub num. 33.

¶ I I.

Indien den Rechter gheskateert heeft een termijn omme binnen drie daghen te compareren/ende dat den gheciteerde compareert op den eersten dagh/ soo mach terstonde vorder gheprocedeert worden/ sonder dat van noode is te wachten tot dat den termijn van drie daghen sal wesen gheexpireert. Bartol. in l. Añla. §. alumno. num. 1. ff. ad Trebell. & in l. si quis hæres. ff. de acquir. hæred. & ibi Paul. de Castr. num. 4.

¶ I I I.

Questie is/ of van noode is pemandt te citeren/ indien den selven wetenschap ende kennisse heeft van tghene daer toe de citatie ghe-daen soude moeten worden? Ick antwoorde/ dat in extrajuditiel ende alle andere saeckien/ daer alleenlijck simpele kennisse wordt gerequireert/ geë citatie nootsaeckelijck wort vercyscht/ dan is genoech/ dat pemaent kennisse kryge dooz een brief/ aensegginghe of andersints/ sonder dat eenighe juditiële kennisse van noode is. Gratian. discept. forens. tom. 4. cap. 797. & tom. 5. cap. 957. num. 10. 11. Tiraquell. de retract. municip. §. 36. gl. 2. num. 24. & seqq. Vant. de null. process. tit. ult. num. 114. & seqq.

¶ I I I I.

Den gene die tot sekere wyzen geciteert is tot seckere acte/ indien

de

de acte op de gheprefigeerde wyze niet en gheschiedt / so en kan den gheciteerde van contumacie niet beschuldicht worden; want indien de acte daer na ghedaen wort op een ander wyze/alsdan en soude deselve niet goetd wesen/ also sy gheschiedt soude zijn parthye daer toe niet gheciteert, Bart. in l. ult. §. fin. ff. quod vi aut clam. & in l. aut qui aliter. num. 1. ff. eod. tit. Tapat. var. sent. tit. 130. cap. 13. vers. Citatus ad videndum.

¶ D.

Questie is / of een Rechter sijn ondersaet mach citeren ofte doen citeren dooz synen bode / indien hy is byten sijn jurisdictie in een plaetse behoovende onder een ander Rechter? De gheimeender sententie der Doctoren schijnt te wesen Neen, Rebuff. ad const. reg. tom. 2. tract. de lit. requisit. art. un. gl. 3. num. 11. & seqq. Hier. de Cævall. in Specul. comm. opin. contr. comm. q. 59. Clar. §. fin. q. 31. num. 19.

¶ D I.

By sommighe Doctoren wordt gedisputeert / indien yemandt op een Sondach is gheciteert om te recht te komen op seckeren dagh alsinen recht-dach hunden sal / of den selven ghehouden is te compareren? Vele sustineren Neen; doch verscheyde andere meynen / dat niet teghenstaende de citatie op een Sondach ghedaen is / den gheciteerde ghehouden is te compareren. And. Gail. lib. 1. obs. 53. num. 5. 6. 7. Hier. de Cævall. in spec. comm. opin. contr. comm. q. 366. Wurms. tit. 2. obs. 4.

¶ D I I.

Indien yemant vooz een ander eenige citatie aenneemt / ende hem vooz den selven sterck maect / 't selve en kan dien ghene / aen wien gheen citatie gedaen ertis / niet prejudiceren / ende so hy ten geprefigeerden daghe niet en compareert / kan vooz geen defailliant ghehouden worden, Cod. Fabr. lib. 2. tit. 2. de in jus vocand. def. 8.

¶ D I I I.

De vrage is of dooz een citatie / die uyt defect van jurisdictie / ofte ander sints nul is / eenighe litispendinge geintroduceert wort? Ick antwoorde Neen. Vant. de null. process. tit. Quot. & intr. quod temp. de null. ag. poss. Gratian. discept forens. c. 531. num. 76. 77. Mart. digest. noviss. tom. 1. Tit. Lis cap 15.

¶ I I.

Wanneer daer zijn twee personen van eenen naem / ende dat geciteert wort den ghene die niet en moeste gheciteert worden / ende dat den selven compareert / soa moet den eyserer inde kosten ghecondem-

denneert worden; ende soo den selven niet en compareert / erde dat naderhandt sententie ghegeven wordt / so en kan de selve tegens hem niet ter executie gelept worden / als gegeven tegens een outwet- tigh persoon, Acac. var. reiol. cap. 3. de Citat. nu. 138. 139.

¶ ¶.

Wort ghebzaecht / of hedendaechs de kinderen hare ouders mo- ghen doen citeren ofte in recht betrecken / sonder alwoozens gheim- pe reert te hebben consent vanden Rechter? Sommighe Doctozen susin eren / dat oock hedendaechs van noode is sodanigh consent te obtineren; Doch vele andere zijn in contrarie opinie / dat in simpe- ciarien hedendaechs de kinderen niet en behoeven eenigh consent vanden Rechter om hare ouders in recht te roepen. Vide ad hanc quaest. Cod. Fab. lib. 2. tit. 2. def. 13. Carpzov. def. forens. part. 1. const. 2. def. 26. Zyp. in not. jur. Belg. tit. de in jus vocand. Grivell. decis. 35. num. 9. 10. & seqq. Velenb. in parat. ad tit. de in jus vocand. nu. 12. Costal. ad l. 3. num. 5. ff. de his qui sui vel alien. jur. sunt. Tebuff. ad const. reg. in proem. gl. 5. num. 47. latè Thuld. in annot. ad. Damhoud. in prax. rer. civil. cap. 27. lit. q.

C L A V S V L E.

¶.

De clause salutar / ghestelt in 't eynde van den eysch / opereert / dat den Rechter upt syn officie oock mach oordeelen over het ghene in den eysch niet en is ghe- expresseert / indien enig sijn enighe actie kan re- sulteren upt het ghene in den proesse is ghenarreert ende ghededucert. Christie. ad ll. Mechlin. tit. 1. art.

27. num. 3. Mynl. cent. 4. obl. 55. num. 5. Jaq. in l. petens. num. 5. de pact. Gail. lib. 1. obl. 61. num. 11. Kinsch. resp. 40. num. 16. & resp. 88. num. 82. 83. & resp. 109. num. 86. Rot. Gen. de Mercat. decis. 148. Guid. Pap. quaest. 263. Carpzov. def. forens. part. 1. const. 2. def. 15. & const. 26. def. 7. V. tamen Sand. decis. Frisic. lib. 3. ti. 4. def. 124. ibi, & sanè.

¶ ¶.

De clause salutar in den eysch geadjicert heeft die cracht / dat den eyscher in synen eysch proponende ten petitioir ende posse soir / ende in de conclusie alleen mentie makende ten petitioir / den Rech- ter.

ter mach sententie wyse so ten petitoir als ten possesseur/ indien het beyde beweser is/ ofte mach oock den eyscher alleen adjudiceren het possesseur/ soo het selve alleen gheprobeert is. Jal. in l. petens. num. 6. C. de pact. & in §. omnium. num. 148. Instit. de actionib. Nic. Everh. in Consil. 147. num. 12. Joan. à Sand. decis. Frific. lib. 5. tit. 4. def. 1. in fin. Neostad. Cur. Holl. decis. 14. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 7. def. 9.

III.

Als uyt het narree van de daedt by eysch ghedaen/ kunnen geelicieert worden vele actien/ waer van sommighe zijn bequaem / ende sommighe onbequaem' ende dat conclusie genomen wozt inde actie die onbequaem is/ so sal den eysch goet wesen/ ende sal gesustenteert worden uyt de bequame actie/ ende over de bequame actie sal kunnen ghedaen worden de probatie/ ende condemnatie volghen/ by soo verre inden eysch ghestelt is de clause salutair. Jal. in §. omnium. num. 148. Instit. de Act. & ibi Angel. Rot. Gen. de Mercatur. decis. 148.

IV.

De clause codicillair in een Testament geadjicieert induceert fideicommiss/ soo dat de gheschreven erfghenamen/ door crachte van die clause/ indirectelijck de goederen van de erfvenisse betcrpghen/ die sy directelijck om de nulliteyt van het Testament niet en souden hebben kunnen consequeren; so dat een Soon die geyeteriert/ ofte sonder oorsaecke gheexheredeert is / gheacht wozt ab intestato versocht zijnde erfvenisse in cracht van uniberseel fideicommiss te restitueren aen de gheschreven erfghenamen/ welke is de gemeendefsententie der Doctoren/ ende oock by den Hode van Vriestant in het wpsen ghevolcht is. Joan. à Sand. decis. Frific. lib. 4. tit. 2. d. 9. 2. in fin. Acaac. var. relol. cap. 13. num. 41. & 581. Nic. Everh. Consil. 133. num. 23. 24. Grivell. decis. 126. Guid. Pap. decis. 323. Gal. lib. 2. obl. 114. Clar. in §. Testamentum q. 46. Peregr. de fideicommiss. art. 3. sub num. 49. V. tamen Fachin. lib. 4. controvers. cap. 12.

V.

Tussen de Doctoren wozt gedisputeert/ of de clause codicillair in een Testament geadjicieert/ opereert/ dat een hint/ ghebooren na doede ende Testament sijns Vaders/ onwetende ghepeteriert/ dewelcke het testament breeckt / ghehouden is aen de erfghenamen in het Testament gheschreven/ de erfvenisse te restitueren uyt fideicommiss. In dese questie is groote verscheydenheit van opinien/ want vele Doctoren sustineren Ja / ende seer vele andere ter contrarie

defenderen; de negatibe opinie / te weten / dat het kint niet ghehouden en is de erfvenijfe te restitueren. Fachin. lib. 4. controversi. cap. 12. Bartol. in l. 1. num. 10. ff. de jur. codicill. & in l. filio præterito. num. 2. ff. de injust. rupt. irr. fact. test. Tiraquell. ad l. si unquam. C. de revoc. donat. in verb. Donatione largitus. num. 263. Clar. in §. Testamentum. quæst. 46. num. 2. Tessaur. decis. 141. Hier. de Cævall. in Specul. comm. opin. contr. comm. q. 180. Guid. Pap. q. 633. Acac. var. resol. cap. 13. num. 428. Lud. Bell. consil. 108. Cod. Fabr. lib. 6. tit. 17. def. 2. 3. 4. 5. Kinsch. resp. 92. num. 23. 24.

D I.

De clausele codicillair suppleert een testament upt tweederhande oorzaken; ten eersten / ter oorzake van præteritie ofte ex hereditatie; ten tweeden / ter oorzake van caduciteit / als den gheinstitueerde erfghenaem boozden Testateur ghestorven is / want in sulcke ghevallen kan het legæet of fideicommiss gheepscht worden van de ghene / die ab intestato succederen. Gratian. discept. forens. tom 1. cap. 48. num. 4. & seqq. Sand decis. 7. Frisic. lib. 4. tit. 4. def 10. cas. 4 Papon. lib. 20. tit. 1. arr. 8. Carpzov. def. forens. part. 3. const. 2. def 21. Bart. in l. 1 num. 17. ff. de jur. Codicill. And. Gail. lib. 2. obs. 134. num. 3. Alexand. in Consil. 9. vol. 1.

D I I.

Generale clausele geadjicert by eenige dingen die specialijcken gheerpreffert / is goedt / ende wort ghereservert tot alle ghelijcke ofte mindere dinghen / dan het ghene gheerpreffert is / ende niet tot meerder ofte grooter. Alvil. de Albert. Singul. 37. Bart. in l. sed & si quis. §. quæsitum. ff. si quis caut. num 2.

D I I I.

Gheoozlofde clauselen in een instrument gestelt / en worden niet ghebitieert ofte gheconfundeert om eenighe andere ongheoozlofde ende verboden clauselen / die mede in het selve instrument zijn gheinsereert; ende derhalven mach gheageert worden upt de clauselen dewelcke gheoozloft zijn / repudierende ende niet ghebyzuykende de andere clauselen die nul / verboden ende ongheoozloft zijn. Nic. Everb. in Consil. 150. num. 28. Gail. lib. 2. obs. 4. Gratian. discept. forens. tom. 3. cap. 587. num. 9. & seqq. Car. de Grass. in tr. de Except. cap. 28. num. 33.

I I.

De clausele / ghesien ende verstaen hebbende de woorden van het testament / moet altydt gestelt worden in het instrument van transfactie /

actie/compositie/uytcoope/ofte eenigh andere compact/welck gemaect wordt ober het ghene uyt het testament dependeert. Bart. in l. sub prætextu. num. 2. C. de tranfact. Paul. de Caltr. in l. de his num. 3. ff. de tranfact. & ibi Gloss. & alii.

¶.

De vraghe is/ of de clausule/ tot dat het proces uytelijck sal zijn ghetetermineert / ende de questie ghedecideert / wert ghpurificeert dooz de diffinitive sententie inde saecke van appel? Hierinne is gdecideert / dat de voozseyde clausule niet gheacht wordt ghpurificeert ofte voldoen te sijn dooz de diffinitive sententie inde eerste instantie ghegheven / maer dat de selve oock wordt gheertendeert tot de sententie in cas d' appel. Jacob. Cor. rer. judicat. obf. 34.

¶ I.

Questie is / of de clausule codicillair in een testament gheadjicieert kan suppleren het defect van het ghetal der ghetuyghen / ofte van eenighe andere diergelijke substantiele solemniteyt/ de welke in een testament gherequireert wordt? Ick antwoorde Deen. Cod. Fabr. lib. 6. tit. 5. def. 3. Fab. Turrett. in tract. de effect. & defect. clauf. codicil. quæst. 18.

¶ I I.

Wordt gebzaecht / indien de clausule codicillair in een testament niet en is gheadjicieert ofte gheerpresteert / of de selve stilswogens daer op verstaen worde / ende de dispositie des testateurs ghehouden moet worden vooz sodanich als of de selve clausule daerinne gheerpresteert ware? Den ghemeene sententie der Doctozen is/ dat de clausule codicillair/ soo wanneer die niet gheadjicieert en is/ daer op niet verstaen en werdt; Doch sommighe meppen/ dat in een dispositie onder syne kinderen / ofte tot behoef vanden armen / altyt de clausule codicillair op verstaen wordt/ alhoewel de selve niet uytghedrukt ofte byghevoecht en is. Carpzov. def. forens. part. 3. const. 4. def. 38. Cod. Fabr. lib. 6. tit. 17. def. 13. Fab. Turret. in tract. de effect. & defect. clauf. codicil. quæst. 138. 145. & 148. Mantic. de conject. ult. volunt. lib. 1. tit. 9. Menoch. de Præsumpt. lib. 4. præsumpt. 31. num. 2. & seqq.

C O D I.

C O D I C I L.

I.

In een Codicil mach niemant erfghenaem gheinstituteert / ofte
 oock outerst worden / nochte oock directelijck ghesubstituteert
 worden. Mynsing. ad §. Codicillis. Institut. de Codicill. & ibi
 Schneidewin. & alii.

I I.

Clausule derogatoir gestelt in een Codicil / opereert dat het selve
 niet en wozt gereboceert dooz nabolgende Codicille / gheen mentie
 makende van die clausule derogatoir; ja oock en wozt niet gerebo-
 ceert dooz nabolgende testament / ten zy dat die clausule derogatoir
 werde ghereboceert. Nic. Everh. in Conhil. 167. num. 25. & 16. Paul. de
 Castr. in l. si mihi & tibi. §. in legatis. ff. de legat. 1. Sand. decis. Frisic.
 lib. 4. tit. 1. def. 10. Fachin. lib. 4. contr. cap. 92.

I I I.

De braghe is / indien een Vrouw by statuyt verboden is testa-
 ment te maken / of sy wel codicillen maken mach? Ick antwoorde
 Neen / ende is sulckis de ghemeene opinie van de Doctoren. Peck. de
 testam. conjug. lib. 4. cap. 40. Bartol. in l. 2. num. 4. ff. de legat. 1.

I V.

Dooz nabolgende Codicillen en wozen de boozgaende gemaek-
 te Codicillen niet te niet gedaen/dan mogen altesamen bestaen / ten
 ware deselve malkander waren contrarierende; want als dan wozt
 ghestaen op de leste. Schneid. ad §. Codicillis. num. 4. Institut. de Codicill.
 Gloss. Bartol. & alii ad l. 3. com proponatis. C. de Codicill.

D.

Wozt ghebraght/of twee Codicillen moghen bestaen / indien in
 het eerste seker erve wozt gemaect een A. ende in het tweede wozt
 het selve erve ghemaect aen B? Ick antwoorde Ja / want sooda-
 nige Codicillen en zijn niet contrarie/maer verscheyden / ende daer-
 omme en wozt het eene dooz het ander niet te niet gedaen/dan wozt
 den beyde geadmitteert / ende makē met malkander deelen ofte por-
 tien by concurrentie; ende is sulcx de gemeene opinie der Doctoren.
 Mantic. de conjct. ult. volunt. lib. 12. tit. 2. num. 2. & leqq. Surd. decis. 38.
 num. 23. Acac. var. resol. c. 13. num. 463. Oloff. & Bartol. ad l. 3. cum pro-
 ponatis. C. de Codicill. Schneid. ad §. Codicillis. num. 4. litt. d. in annot.
 Castrenf. ad d. l. 3. num. 30.

D I.

Den ghene die by testament gheinstituteert is/ mach men by Codicil/ 'tgunt daerinne hy gheinstituteert is/wel verbinden: ende men kan oock syne erfgenamen/die ab intestato sullen succederen/ wel beswaren by Codicil met fideicommissen. Paul. Castrenf. ad l. 2. hæreditatem. C. de Codicil. Schneid. ad §. Codicillis. sub num. 1. Institut. de Codicill.

D I I.

Indien een Soon by testament erfgenaem is geïnstituteert in seker goedt / sodanighe institutie alhoewel dat sy ghedaen is in seker goedt / ende niet unïverselijck / en mach ebenwel by Codicil niet benomen ofte ghereboceert worden. Jas. in l. omnimodo. num. 9. C. de Inoff. testam. Castrenf. ibi. num. 7. Lud. Rom. in Consil. 178. incip. amplissime Doctor.

D I I I.

Men mach de Codicillen die men ghemaect heeft wel veranderen / niet tegenstaende eenige beloften ter contrarie / alwaer het oock dat in presentie van yemant / ende niet acceptatie van den selven / deselbe waren gedaen. Boër. decis. 204. num. 19. Paul. Castrenf. in Consil. 185. num. 1. vol. 1. Bartol. in l. legatum est donatio. circa fin. ff. de legat. 2.

I ¶.

Wanneer den Testateur verclaert dat hy begeert Codicil te maken / ende dat syne dispositie sal kracht hebben als Codicil / ende niet als testament / soo moet sodanighe dispositie na de ghemeender opinie der Doctoren ghehouden worden voor een Codicil / niet teghenstaende / dat de solemniteyten van een testament zijn gheadhibeert / ende een erfghenaem daer by is gheinstituteert ; dan wozt 't selve by eenighe andere teghen-ghespzoocken. V. Jacob. Cor. consil. 27. Fer. Valq. lib. 1. de test. pot. §. 10. num. 91. verf. denique & de success. progr. lib. 3. §. 30. num. 34. Jul. Clar. in §. testamentum. q. 4. num. 4. Mant. de conject. ult. volunt. lib. 2. tit. 3. num. 5. & seqq.

¶.

De vrage is / of een fideicommissaire substitutie / de welke in een testament ghedaen is / gheacht werde ghereboceert te sijn door een codicil? Ick antwoorde Oen: ten ware klaerlijck anders consteere / ofte afghenomen konde worden. Fusar. in tract. de Substit. quæst. 579. Cravett. consil. 80.

¶ I.

Questie is / of een codicil gheacht wozt ghereboceert te sijn door een

een later testament / continerende generale rebocatie van alle testamenteu ende upterste willen? Ick antwoorde Ja. Card. Tulch. pract. conclus. tom. 1. lit. C. Concl. 408. nu. 2. Nic. Evern. consil. 167. nu. 3. 15. & 16. Castrenf. consil. 161. nn. 1. vol. 1.

¶ I I.

Wozt ghebraccht / of een voozgaende codicil dooz een navolgende testament wert gereboceert / indien in het selve testament het voozgaende codicil met specialijcken of generalijcken wozt gereboceert / nochte eenighe rebocatie van voozgaende testament oft emaeckingen daer by gedaen en wozt? Ick antwoorde Neen. Castrenf. consil. 161. vol. 2. vert. secundo allegatur. Card. Tulch. pract. conclus. tom. 1. lit. C. Concl. 408. num. 6. Schneid. ad tit. Instit. de Codicill. nu. 15. & seqq.

C O L L A T I E.

I.

De vrage is / indien de Ouders aen yemant van hare kinderen gedaen hebben een sinpele donatie van eenigh goedt / of het kint / aen wien de gifte is gedaen / gehouden is na doode van de Ouders deselve te brengen in collatie van den gemeenen hoedel / omme ghelijckelijck met de andere kinderen gedeplte te worden? Ick antwoorde Neen / volghens de ghemeender opinie der Doctozen. Bronch. cent. 3. assert. 61. Welenb. in parat. ff. de collat. dot. nu. 2. & 3. Fachin. lib. 5. controuv. cap. 80. Vital. in tract. de collat. quæst. 1. nu. 1. 2. 3. 4. 5. & 6. Cod. Fabr. lib. 3. tit. 19. def. 30. & lib. 6. tit. 4. def. 4. Gomez. ad l. Taur. 29. nu. 26. Papon. lib. 21. tit. 7. arr. 7.

¶ I I.

Het houwelijcks goedt / cleederen ende andere Bruylofts-kosten / by een Zoon of ie Dochter van hare Ouders ten houwelijck genoten ende ontfangen / moeten na doode van de Ouders geconfereert ende in den gemeene hoedel inghebrocht worden vooz alle deplinghe; ende is sulcx de ghemeender opinie / hoewel verschepde andere sustineren ter contrarie. Vid. Lud. Bell. consil. 19. Berlich. decil. 246. Grivell. decil. 139. Carpvov. def. forens. part. 3. const. 11. def. 11. 12. 14. 21. 22. 23. Papon. lib. 21. tit. 7. arr. 1. in append. & ibi Bacchov. Cod. Fabr. lib. 3. tit. 19. def. 30. & lib. 6. tit. 4. num. 10. And. Gail. lib. 2. obf. 91. num. 5. & 6. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 16. art. 3. num. 12. Alex. in Consil. 27. num. 7. 8. & 9. vol. 5.

¶ I I I.

De kinderen die de erffenisse van haer Vader of te Moeder niet en willen:

Willen adieren/dan daer van abstinieren/en kunnen niet gedwongen worden tot collatie van haer houtwelijcx-goet: welker staende nochz tans indien alle de andere kinderen hebbe hare legitime; want indie haer pet ontbrack van de legitime / so soudē sy gecompelleert kunne worden omme te suppleren upt haer houtwelijckx-goet/het gene den andere kinderen ontbracket aen hare legitime/alhoe wel dat sy van de erfvenisse wilden abstinieren. Nic. Everh. in Consil. 8. nu. 2. & 4. Christia. ad Il. Mechlin. tit. 16. art. 3. nu. 5. & 6. Chassan. ad Consuet. Burg. rub. 7. de success. §. 5. vers. Meilleur. de l'autre. nu. 69. Gomez. ad l. Taur. 29. nu. 32. 33. 34. Papon. lib. 21. tit. 7. in append. arr. 3. & ibi Bacchov.

I D.

Een Soon ofte Dochter die eenigh goedt ten houtwelijcx mede gheheben is/en zijn na doode van de Ouders niet ghehouden in collatie te brengen de bruchten van haer houtwelijckx-goet. Papon. lib. 21. tit. 7. de Collat. arrest. 4. Costal. ad l. 20. nu. 3. ff. Famil. ercisc. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 30. def. 19. & part. 3. const. 11. def. 14. Imbert. in Enchirid. jur. Gall. in verb. Collationis exceptio.

D.

Collatie en heeft geen plaets wanneer getraecteert wort vā de successie van descendentes/dat is/als de ascendentes succederen de descendentes. Chassan. ad Consuet. Burg. rub. 7. §. 5. vers. Meilleur. de l'autre. nu. 4. Gomez. ad l. Taur. 29. nu. 9. Boër. decis. 302. sub nu. 3.

D J.

Collatie en heeft gheen plaets in de successie van collateralen: gelijk so daer zijn drie ofte vier Broeders/ ende dat den eene van dien sterft/den welke de anderen succederen/so en zijn sy niet ghehouden te confereren de goederen / die sy van haren overleden Broeder by sijn leven ghehadt hebben; want de collatie heeft alleenlijck plaets onder descendentes. Welēb. in parat. num. 4. ff. de collat. bonor. Fab. in suo Cod. tit. de Collat. definit. 1. Gloss. in l. 1. C. de legit. hæred. & ibi Paul. de Castr. Chass. ad cons. Burg. rub. 7. §. 5. vers. ulla meliorem. nu. 56. Boër. decis. 302. nu. 3.

D J J.

De brage is/ of een Sone ghehouden is in collatie te brengen sijn boecken/ende andere kosten van studie / dewelcke sijn Vader by sijn leven aen hem ghedaen heeft? Ick antwoorde Neen: ten ware dat den Sone eyghen goederen ghehadt hadde / want als dan wort ghesumeert/ indien contrarie niet en blijkt/ dat de Vader de kosten ghedaen heeft van de goederen van sijn Sone; ofte gock ten ware de

Dader de kosten gedaen hadde met meyninge omme deselve weder te epfchen/ als om dat hy deselve gestelt heeft in sijn reken-boec ofte schuldt-boeck; Doch sommighe sustineren/ dat oock in sodanige gevallen een Sone niet ghehouden is de boecken ende kosten van studie te confereren. Carpzov. def. forens. part. 3. const. 11. def. 17. 19. 20. Gomez. ad l. 29. Taur. num. 16. 17. Kinsch. resp. 94. num. 15. 16. Imbert. in Enchir. jur. Gall. in verb. Impensæ in studium. Schneid. ad §. aliæ. num. 75. Instit. de Donat. Papon. lib. 21. tit. 7. de Collat. arrest. 6. & ibi Bachov. Ferrar. in form. libell. pro hæ. vel re sing. tit. 51. gl. 3. nu. 21. & 27. Christin. ad ll. Mechl. tit. 16. art. 4. num. 5.

V I I I.

En Sone en is niet ghehouden in den ghemeene boedel te confereren het gelt/ welck sijn Vader gegeven heeft vooz hem acquirende eenigh officie/ beneficie/ ofte digniteyt / nochte oock de vuchten die uyt het selve werden ghepercipieert/ten ware dat het konde worden verkoecht / ofte op syne erfghenamen ghetransmitteert/ ofte oock ten ware contrarie bleeck hy de wille van den Vader. Trentacinq. var. resolut. lib. 1. resol. 5. de legitima. num. 21. & 22. Boër. decis. 14. num. 3. Jas. & Castrens. in l. omnimodo. §. imputari. C. de inoff. testam. Ferrar. in form. libel. pro hæ. vel re sing. tit. 51. gl. 3; num. 19. in fin. Costal. ad l. 50. num. 7. & seqq. ff. famil. ercisc. Gomez. ad l. 29. Taur. nu. 21. Carpzov. def. forens. part. 3. const. 11. def. 18. Papon. lib. 21. lit. 7. arr. 8. 9. V. Tamen Gratian. discept. forens. tom. 1. cap. 50. num. 15. & seqq. Covar. var. resol. lib. 3. cap. 19. num. 4. 5. 6.

I £.

Collatie heeft plaets soo wel als ghesuccedeert wordt uyt crachte van testament / als ab intestato; ten ware den Testateur de collatie expresselyck hadde gheremitteert. Treutl. vol. 2. disp. 17. th. 4. Schneid. ad §. quædam actiones. vers. de act. fam. ercisc. num. 40. Instit. de act. Ferrar. in form. libell. pro hæ. vel. re sing. tit. 51. gl. 3. num. 48. Gomez. ad l. Taur. 29. num. 3.

£.

Collatie heeft alleenlyck plaets onder uniberselê successours/ ende niet onder legatarissen ofte andere singuliere successours. Jas. ad l. si emancipati. num. 35. C. de Collat. Vital. Nemauf. in tract. de Collat. in princip. num. 16.

£ I.

Den Testateur schijnt de collatie gheremitteert te hebben/ indien hy tusschen sijn Soun ende Dochter alle de goederen heeft gedeelt/ ende

ende sijn Soon meer ghemaect dan sijn Dochter/om dat de Doch-
ter te vozen houwelijcx-goedt ontfanghen hadde; want alsoan is de
Dochter niet ghehouden het houwelijcx-goedt te confereren; ende
schijnt 't selve te wesen het gheboelen van de meeste Doctoren / hoe-
wel zenighe andere sustineren / dat evenwel collatie plaets heeft,
Vid. Mantic. deconject. ult. volunt. lib. 6. tit. 2. num. 11. Carpzov. def.
forens. part. 3. const. 11. def. 24. Costal. ad l. ex parte hæres. 39. §. 1. ff. Fa-
mil. ercisc. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 16. art. 3. num. 4. & in addit. ibid.
ad num. 2; Imbert. in enchir. jur. gall. verb. Collationis exceptio. & verb.
Donatio inter vir. & uxor. in fin. Papon. lib. 21. tit. 7. arrest. 10. Gomez.
ad l. 29. tauri. num. 5.

¶ III.

In collatie en behoeft niet gezocht te worden het ghene den out-
sten Soon tot sijn voozdeel ghenoten heeft. Tiraquell. de jur. primog.
quæst. 51. num. 1. & seqq. Vital. Nemaul. in tract. de Collat. quæst. 14.

¶ IIII.

Collatie wordt oock gheacht verboden ende gheremitteert te zijn
dooz generale woorzen / want het is ghenoech dat het selve uyt de
generale woorzen ende meeninge des Testateurs kan gecolligeert
ende afghenomen worden/ alhoewel dat daer geen speciale expresse
en is. Tiraquell. de leg. connub. in verb. expres. gl. 7. num. 103. Fab. in
suo Cod. tit. de Collat. defin. 2. num. 5. Cravet. Conf. 85. num. 8. Carp-
zov. def. forens. part. 3. const. 11. def. 24.

¶ V.

De Neven/nae doode van haeren Vader/komende tot de successie
van haer Groot Vader/zijn gehouden te confereren/ende in te vzen-
ghen het ghene haer Vader ghenoten heeft; dan is questie/indien de
selve gheen erfghenamen zijn van haer Vader / of sy evenwel ghe-
houden zijn tot sodanighe collatie? Sommighe meenen/dat sy als-
dan niet gehouden zijn te confereren / 't ghene haer Vader ghenoten
heeft; doch eelge andere sustineren/dat sy tot de collatie gehoude zijn/
so wanneer sy haer Groot-Vader succederen niet pemant van haer
Gomen ofte Woven. Vid. Berlich. decif. 247. Herb. rer. quotid. cap. 9.
Cod. Fabr. lib. 2. tit. 3. def. 16. 17. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 35.
def. 13. & part. 3. const. 11. def. 33. 34. Papon. lib. 20. tit. 1. de testam. ar-
rest. 22. & lib. 21. tit. 7. de Collat. arrest. 8. & lib. 16. tit. 4. art. 17. in nor.

¶ VI.

Wanneer boecken/ ofte eenige andere goederen moeten komen in
collatie so moeten de selve geconferereert worden/regart genomen by

den valeur die is ten tyde van de collatie/wesende den sterfdag van den ghene van wiens erffenisse wozt geageert/ ende niet na den valeur die is gheweest ten tyde van de roopinghe. Nic. Everh. in Consil. 173. num. 37. Afflic. decil. 247. Papon. lib. 21 tit. 7. de Collat. arrest. 2. Costal. ad l. 20. num. 7. ff. famil. ercisc. Gratian. dilcept. forens. tom. 1. cap. 50. num. 25. Gomez. ad l. Taur. 29. num. 22. Lud. Bell. consil. 19. nu. 60.

¶ D I I.

De vraghe is/ of een Soon gehouden is in collatie te brengen de reys-kosten/die hem van sijn Vader zijn ghesuppeditteert? Hierinne is ghedecideert Neen. Carpzov. def. foren. part. 3. constit. 11. def. 18.

¶ D I I I.

Collatie en heeft geen plaets tusschen personen/de welke den oberleden samen ab intestato niet en souden kunnen succederen/ ende de welke men geen legitime schuldich is; ghelyck oock de kinderen die met vzeemde personen geïnstituert zijn niet ghehouden zijn te confereren: ende der halven so den testateur by sijn testament tot syne erfghenamen instituert synen Soon Titium in syne legitime/ ende de kinderen vanden selven Titium/ als ooc de kinderen van synen anderen oberleden Soon Sempzonius in syne vordere goederen/ ende dat Sempzonius by sijn leven van sijn Vader eenich houwelijcx goedt ontfanghen hadde / so en zijn de kinderen van Sempzonius niet ghehouden 'tselve houwelijcx goedt dat haer Vader ghenoten hadde te confereren. Joan. à Sand. decil. Frisc. lib 4. tit. 10. def. 1. Vital. Nemauf. in tract. de Collat. quæst. 25. Gomez. ad l. Taur. 29. num. 7. infn.

¶ D I I I I.

Questie is/indien een Gom of Mope met sijn ofte haer Broeders Dochter eenich goedt ten houwelijck gegeven heeft/ of sy ghehouden is 'tselve te confereren in haer vaderlijke erffenisse? Verscheyde Doctoren sustineren Ja; Doch is eventwel contrarie ghedecideert/ dat de Dochter tot geen collatie gehouden is. Carpzov. def. forens. part. 3. const. 11. def. 35. Vid. tamen Mascard. de Probat. vol. 1. concl. 574. num. 3. Ant. Gabriel. lib. 3. de Jur. dot. Conclus. 5. nu. 11.

¶ I I I.

Wozt ghebzaecht/ of een Man/ nae het oberlyden van sijn vrouwe/ gehouden is aen hare erfghenamen te confereren de weerde van het officie / het welke hy staende houwelijck heeft gheacquireert? De gemeender sententie der Doctoren schijnt te wesen/ dat hy niet gehouden en is tot eenighe collatie/ by so verre het selve officie niet lich-

Sichtelijck kan worden verkocht / ofte dat het selve op syne erfgenamen niet en is transmissibel. Papon. lib. 21. tit. 7. in append. arr. 2. V. tamen Covar. var. resol. lib. 3. cap. 19. num. 4. 5. 6. Boguet. in consuet. Burgund. tit. 2. §. 2. in verb. En acquests d'heritages nu. 7.

¶ ¶.

Indien een Moeder na doode van haren Man met hare kinderen blijft in ghemenschap van goederen / ende dat sy aen een van de selve kinderen komt te suppediteren byploests-kosten / wordt ghevraecht / of die kosten naderhand in de deplinghe moeten gheconfeereert worden / ofte dat de andere kinderen soo veel moghen voorsz. af trecken ? In dese questie is ghedecideert Neen. Berlicn. decis. 8.

¶ ¶ I.

De vraaghe is / of den ghene / die hem erfghenamen vraecht onder Beneficie van indentaris / ghehouden is in collatie te brenghen tgenne hy vanden overleden ghenoten heeft ghehadt ? Hierinne is verstaen Ja. Papon. lib. 21. tit. 7. in append. arrest. 3. & tit. 10. in append. arr. 3. & ibi Bacchov.

C O L L E C T E.

I.

 Indien eenige collecte ofte impositie betaelt wort aen een Officiael ofte yemant anders / tot het ontfanghen van de collecte gheauthoizeert / ende dat den selven daer na aufugeert ofte faelgeert / soo en kan den ghene die betaelt heeft niet gheimputeert worden / dan is doorsz. syne betalinghe bezijt. Ant. Collet. Singul. 48. in verb. Collecta. 3. num. 1. Bartol. in l. pro his C. de naufrag. lib. 11.

¶ ¶.

De vraaghe is of de vremdelingen ghehouden zijn tot betalinge van de Collecten die opghestelt zijn op hare goederen / gelegen in de jurisdictie van de ghene die de collecte imponeren ? Ick antwoorde Ja / ten ware dat sy de collecten voorsz. haere goederen elders ghelegen betaelden in hare woon-plaetse. Guid. Pap. decis. 87. Mynsing. cent. 5. obs. 22. num. 9. Boër. decis. 260. num. 11. Gail. lib. 2. obs. 52. nu. 23. Hartman Hartm. tit. 52. obs. 5. num. 7. Theflaur. decis. 149. 257. Grivell. decis. 11.

¶ ¶ I.

Omme collecten te exigeren en is niet van noode ordinaris processus /

ces/dā exactie van collectē heeft parate executie. Theff. decis. 164. nu. 2. Mart. digest. noviss. tom 4. Tit. Collecta. c. 23. Grivell. decis. 69. nu. 9.

I D.

Door impositie/exactie/ ende betalinge van collecten/kan gepro-
beert worden jurisdictie/ so dat het goet ofte lant/waer van collecte
betaelt wort / gehouden wordt te wesen onder de jurisdictie van de
Stadt aen dewelcke de collecte betaelt wort. Alexand. in Consil. 35. n.
3. vol. 4. Gail. lib. 2. obs. 52. nu. 25. Bald. in l. 3. C. de natur. lib. & in l. data
opera. C. qui accus. non poss. & Bald. in Consil. 433. num. 1. vol. 1.

D.

Door de Collecten die opghestelt worden / zijn de goederen tacite
verbonden ende ghehypotequeert. Castrenf. ad l. Imperatores. num. 3.
ff. de publ. & vect. Theff. decis. 164. num. 3. Carpzov. def. forens. part. 1.
const. 28. def. 47. 48. 49.

D I.

Indien yemandt heeft byzheyt ende exemptie van collecten/ende
dat hy hem laet schryven ende aentepckenen in het boeck van de ge-
ne die collecten schuldigh zijn te betalen/is ghehouden ter stontd als
hy weet dat hy aengetepckent is/binnen thien dagen te appelleren;
want anders so hy het weet en niet en appelleert/ schijnt te consen-
teren/ende van sijn privilegie te renuncieren/ ende en mach niet boz-
der contradiceren. Marant. part. 6. tit. de appellat. num. 325. Alexand. in
Consil. 101. sub nu. 16. vol. 1. Angel. in l. 1. §. si quis. ff. quand. appel. sit.

D I I.

Questie is/ of tot betalinge van Collecten gehouden is den huer-
der ofte verhuerder? Hierinne is gedeceideert / dat den verhuerder
de collecten moet betalen. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 40. def.
5. Caroc. de locat. & conduct. part. 4. quaest. 29.

D I I I.

De byzage is / of den Fiscus ofte Magistraet ter dozsaecke van
Collecten gheprezereert werde inde goederen vanden debiteur vooz
ouder hypothecaire crediteuren/de welke vooz het imponeren van
de collecte hypotheecq hebben gheacquireert op de goederen vanden
debiteur? Hierinne is gheceideert / Ja; Doch wort 'tselbe by vele
Doctoren teghengesproocken/ende het contrarie gedefendeert. Vid.
Carpzov. def. forens. part. 1. const. 28. def. 48. Berlich. conclus. pract.
part. 1. Concl. 64. num. 106. 107.

I K.

Particuliere personen/die de collecten vande Magistraet hebbe
gepacht

Ghepacht/ ofte de selve exigeren/ hebben de selve privilegien van parate executie en hypotheecq op de goederen van de debiteuren/ die de collecten schuldich zijn/ als de Magistraet selfs heeft. Nic. Losæ. in tract. de Jur. Univerfit. part. 3. cap. 9. num. 30. Castrenf. in l. 54. ff. de Act. empt.

¶.

Wort ghebræcht/ of de Collecten moeten gheimponeert worden nae de macht ende quantiteyt van pders goederen / dan of nae het ghetal van de personen? Ick antwoorde/ dat de collecten ordinarijs de personen geimponeert worden na de quantiteyt van hare goederen; doch dat de selve oock somwylen kunnen geimponeert worden na het getal der personen ende dat ingesien moet worden de oorzake waeromme de selve geimponeert worden. Losæ. in tract. de Jur. Univerfit. part. 3. cap. 9. nu. 16. & seqq. Card. Tusch. pract. conclus. tom. 1. lit. C. Concl. 447. num. 2. & concl. 450. num. 17.

C O M P A C T.

I.

Deſtie is/ of een reciproecq en onderlingh compact van toecomende ſucceſſie goedt is: ghelijck ſo tuſſchen twee ofte meet verſproken ende overcomen is / dat een van haer ſonder kinderen ſtervende / de goederen ſullen comen op de langhſt-levende? In deſe queſtie is groote verſchepdentheyt ende veranderlijckheyt van opinien;

edoch waerder en probabielder ſchijnt te weſen de negative opinie/ te weten / dat ſoodanigh compact niet en mach beſtaen; ſomnighe meynen nochtans/ dat 't ſelve ſoude moghen beſtaen/ indien het gheſchiet is niet by forme van compact / maer by forme van bypæ ende reciproecque donatie. Everh. conſil. 199. num. 16. & conſ. 216. Jac. Cor. conſil. 9. Mart. digeſt. noviff. tom. 3. tit. donatio cap. 81. Tiraquell. de jure primog. quæſt. 6. num. 24. Fachin. lib. 5. controv. cap. 86. Peck. de teſtam. conjug. lib. 1. cap. 8. num. 2. Alexand. in Conſil. 28. vol. 3. Jaſ. Conſil. 87. num. 3. lib. 1. Bart. in l. licet. C. de pact. & Conſil. 212. Gail. lib. 2. obſ. 126. num. 7. Ferrar. in form. lib. in cauſ. ſociet. tit. 38. gloſſ. 2. num. 7.

II.

Gen compact van dat den debiteur ſich niet en mach bebyde/ dan met beliebē vādē crediteur/ en is niet goet. Cabal. milleloq. 338. part. 1.

¶

Inden

I I I.

Indien den principale debiteur met de crediteur compact maect/ dat hy van hem niet en sal eyschen / 'tselbe compact is oock tot boordel van den bozghen / soo dat hy van de bozghen tochte wort bezynt. Bronch. cent. 4. affert. 59. Althuf. dicæol. lib. 2. cap. 3. num. 18. Hippol. de Marfil. in tract. de Fidejuss. num. 276. Costal. & alii ad l. 21. §. ult. ff. de pact. Carpzov. def. Forens. part. 2. const. 18. def. 23.

I V.

Indien den principale debiteur met den crediteur compact ghe maect heeft/ dat hy van hem niet en soude eyschen/ met byboeginge dat het selbe compact den bozghen niet en soude profyteren/ maer dat hy van den bozghen soude moghen eyschen: de vrage is/ of den bozghen exceptie kan ghegeven worden? Ick antwoorde/ dat den bozghen met renunciatie van de exceptie van excussie verbondē/ wel mach geconvenicert worden / sonder dat hem eenighe exceptie ghegeven wort. Pac. de concil. leg. cent. 1. quaest. 95. ex tit. de pact. Althuf. dicæol. lib. 2. cap. 3. num. 18. Bart. & alii ad l. 22. ff. de pact. Valent. Franc. in tract. de Fidejuss. cap. 37. num. 50. 51. 52.

V.

De vraghe is/ of sodanich compact goet is: Een Vader beloofst met sijn Dochter voor haer houwelijck-goet aen den Wyvedgom de somme van duyfent gulden/ het welck in de houwelijckche Doozwaerden in presentie van de vrienden gheschreven/ ende by haer onderteeckent/ gestelt wort: dan de Vader maect daerna een heimelijck ende secreet compact met den Wyvedgom / dat hy na het voltrecken van de Wyvedloft niet meer en sal moghen eyschen als vijfhondert gulden: na het voltrecken van het houwelijck/ als den dach tot de betalinghe van het houwelijck goet ghestelt omghecomen was / soo eyscht den Wyvedgom van sijn Schoon-vader de somme van duyfent gulden: de Schoon-vader seyd/ dat hy niet vorder ghehouden is dan tot vijfhondert gulden/ alsoo tusschen haerlyden by secreet compact sulchs is overkomen/ wort ghetwyselt/ of sodanich compact mach bestaen? Is verstaen Neen / dan dat het gheheele houwelijck-goet van duyfent gulden/ in de houwelijckche Doozwaerden verbat / moet betaelt worden. Ann. Robert. rer. judicat. lib. 1. cap. 2. & per ea, quæ tradit Fab. in suo Cod. lib. 5. tit. 9. de pact. convent. definit. 11. & in alleg. num. 5. V. Grivell. decis. 48. Papon. lib. 11. tit. 1. in append. arrest. 15. & lib. 15. tit. 4. arr. 21. Lud. Bell. consil. 168. Zyp. in notit. jur. belg. tit. de Jur. dot. vers. Sed. & quemadmodum.

Sum. Fontanel. de pact. nuptial. clausul. 4. glos. 1. num. 71. & seqq.

D J.

En compact / waer by yemandt beloofst dat hy een ander dieneu sal so langhe hy leeft / is nae de opinie van sommighe Doctozen nul ende van gheender weerden; doch vele andere Doctozen sustineren / dat sodanich compact goet is / ende bestaen kan. V. Boër. in tract. de Authorit. Magn. consil. num. 34. Gloss. in l. Antiquitas lit. r. C. de Usufr. & habit. Petr. de Raven. sing. 507. Gloss. in l. post certi. C. de liber. caus.

D J J.

Soo ick met u compact gemaecht hebbe / dat ick tot eenigher tijdt mijn goedt willende vercoopen / 't selve aen niemant anders en sal vercoopen als aen u / en dat ic daerna willende het selve vercoopen / teghens u segge ende protestere / dat ick het goet vercoopen wil; in dien ghy alsdan twee maenden swijght / so mach ick / deselve tijdt over streken zijnde / het goedt vercoopen aen wien ick wil / niet tegenstaende het ghemaeckte compact. Lud. Roman. Singul. 765. Jas. in l. fin. num. 24. C. de jur. emphyt. Guid. Pap. quæst. 569. num. 3. 4. Tiraquell. in tract. de retract. municip. §. 1. glos. 9. num. 114.

D J J J.

En compact / waer by den vercooper bedinght dat het goet ongekocht zy / indien den cooper op den ghestelden tijdt ofte termijn niet en betaelt / is goet: dan also dit compact gheacht wort gheschiedt te zijn in faueur van den vercooper / soo heeft het selve alleen plaets in sulcken gheballe als den vercooper wil; want indien den vercooper begheerde het goedt evenwel te laten blyben vercocht / soo en mach den cooper teghens wil van den vercooper het goet niet restitueren. Joseph. Ludovic. decis. perus. 33. Alexand. in Consil. 10. num. 2. vol. 1. & in Cons. 178. num. 2. vol. 7. Franc. Marc. quæst. 478. num. 7.

J J.

En compact tusschen den crediteur ende debiteur / van dat het pandt den crediteur tot verskeringe ghegheven / aen hem sal blyven als vercocht vooz de schult / indien den debiteur op den ghestelden dach niet en betaelt / en is niet goet; ten ware het verstaen werde / dat den crediteur het pant sal hebben geestimeert na de rechte weerde: ofte sodanich compact is nae de opinie van sommighe Doctozen oock goet / indien het gheschiet na date van den contracte; doch wort het selve van andere Doctozen met goede reden teghen ghesproken V. Mæitert. in tract. de leg. commissior. quæst. 3. 6. & 14. Cod. Fabr. lib. 8. tit. 23. def. 1. Costal. & Bart. ad l. titius. ff. de pign. act. Bronch.

cent. 1. Miscell. controvers. assert. 77. Menoch. remed. 5. adip. poss. q. 8. Molin. de usur. quaest. 52. num. 356. & seqq. Alexand. Consil. 178. vol. 7. per tot. Bart. in l. quamvis. ff. de solut.

¶.

Een compact gemaect tusschen vele principale debiteurs / ofte tusschen veel erfghenamen van een principale debiteur / dat een van haer betale alle de schulden / en prejudiceert de crediteur niet / ende mogen niet tegenstaende het selve compact peder booz haer deel convenieren: maer sodanich compact moet gehouden ende achtervolcht worden tusschen de ghene die het ghemaect hebben. Jas. in l. debitorum pactionibus. nu. 1. & 3. C. de pact. & ibi Castrenf. num. 1 & ibi communiter DD. And. Gail. lib. 2. obl. 14. nu. 7. Costal. ad l. 42. ff. de Pact.

¶ I.

Het is kennelijck / dat uyt crachte van het compact tusschen veel erfghenamen van een debiteur ghemaect / dat een van haer de schult alleen betale / de credituren niet gehouden zijn den selven alleen te convenieren / dan mogen peder van de erfghenamen booz hare portie eventwel convenieren: dan wozt gebzaeght / of de credituren uyt het compact van de erfghenamen / indien sy willen / alleen mogen convenieren den ghene die uyt het compact van de erfghenamen daer toe ghehouden is? Ick antwoorde / dat sy hem teghens sinen wil in't gheheel niet en moghen aenspreken; want het compact en heeft hem in 't geheel niet verobligeert aen de credituren: maer indien hy van selfs het proces aenneemt / dat mach hy wel doen. Paul. Castrenf. ad l. debitorum. 25. num. 2. C. de pact. Christin. ad ll. Mechlin tit. 16. art. 37. num. 14.

¶ I I I.

In het vercoopen van een huys kan ghemaect worden een compact / dat den cooper aldaer seker Ambacht niet en mach exerceren / ende sodanigh compact is goet / dat en is geen servituyt. Bartol. in l. venditor. num. 1. ff. Commun. präd. & ibi Paul. de Castre. num. 2. Mant. de tacit. & ambig. convent. lib. 4. tit. 27. num. 37. Jas. in l. pen. num. 4. ff. de Pact.

¶ I I I I.

Questie is / indien yemant met een ander compact gemaect heeft / dat hy hem sal erfgenaem maecten / ofte dat hy hem eenige goederen sal malaten / ende dat hy het selve niet en doet / of de erfghenamen vanden selven kunne geconvenieert wordē tot interesse: Hierinne is gedicideert Neen. Carpzov. definit. Forens. patt. 3. constit. 5. definit. 22.

¶ I D.

Een compact gemaect ober de erffenisse van den ghene die noch in levende lyve is/en is niet goet/ten ware den gene/van wiens erf-
fenisse gehandelt wort daerinne consenteerden/ende dat hy in 'tselve
tot syne doot komt te persevereren; en en is nae de gemeender opinie
der Doctozen niet van node dat het consent interbeniere ten tyde van
het compact/dan is ghenoech indien het selve naderhandt accedeert.
Lud. Bell. Consil. 156. Cod. Fabr. lib. 2. tit. 3. def. 10. Carpzov. def.
Forens. part. 2. const. 35. def. 10. 19. Jac. Cor. consil. 13. Card. Tusch.
pract. conclus. tom. 6. lit. P. concl. 14. num. 84. & seqq. Cravert. consil.
11. 19. 52. Everh. consil. 48. 112.

C O M P E N S A T I E.

I.

Deffie is/of de compensatie/de welke obsteert den ge-
ne die syne actie cedeert/ dock obsteert den cessionaris?
De gemeender sententie der Doctozen is/ Ja; ende dat/
het zy de cessie ghedaen zy uyt een oorzaccke die is one-
reus / of lucratijs; ende en is oock niet van node/ ghe-
lijck sommige meynen/dat den debiteur vooz date van
de cessie/ ofte notificatie vande selve/de compensatie tegensdē cedent
hebbe gheobjicieert; doch wort vereyscht/dat de schult/die den debi-
teur tegens den cessionaris wil objicieren in compensatie/ by den ce-
dent ghemaect zy vooz date vande cessie/ ende niet daer na. Cancer.
var. resol. tom. 2. cap. 6. num. 78. & seqq. Tessaur. decis. 221. Mesterr.
in tract. de Compensat. quest. 7. Papon. lib. 12. tit. 6. arrest. 2. & 5.
Costal. ad l. 34. ff. de Procurat. & ad l. 4. de Compens. Vid. tamen Cod.
Fabr. lib. 4. tit. 23. def. 1. Gratian. discept. Forens. tom. 2. cap. 156.
Car. de Grass. de Except. 16. except. num. 29. 30 31.

II.

De vraghe is/of compensatie mach gheobjicieert worden in de exe-
cutie van de sententie? Ick antwoorde Ja; want compensatie en
impugneert de sententie niet/maer veeler confirmiert sy de selve/ont
dat compensatie is so veel als betalinghe/ ende alsulckis een deel van
de executie. Gail. lib. 2. obl. 17. num. 10. Fab. in suo Cod. tit. de fruct.
& lit. expens. defin. 29. num. 3; in alleg. & lib. 8. tit. 24. def. 2. Boër.
Consil. 14. num. 6. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 1. art. 32. ad num. 7. in
additam. Treutl. lib. 1. disp. 25. th. 11. litt. d. in annot. Surd. decis. 191.

Carpzov. def. Forens. part. 1. const. 8. def. 6.

I I I.

Compensatie heeft plaets **wanneer de schuldt aen beyde zyden is** liquijd/maer so die aen d'ene zyde alleen liquijd is/ofte so aen d'ene zyde schuldich is specp/ende aen d'ander zyde quantitept/ so en wort de compensatie niet geadmitteert/ende daeromme en kan koozen teghens gelt/ofte oock koozen teghens wijn ende dierghelyke niet ge-compenseert worden. Boër. Consil. 14. Marant. part. 4. judic. distinct. 6. num. 2. Schneid. ad §. in bonæ. fidei num. 17. 41. & 42. Instit. de act. & ibi Jas. num. 62. 63. & seqq. Treutl. vol. 1. disput. 25. thes. 8. Bronch. cent. 2. assert. 43. Mæstert. de Compens. q. 14. 15. 18.

I V.

In recht en wort tusschen de Doctoren ghecontroverteert/of den ghene die compensatie objicieert/ de schult van syne teghenparthye schijnt te bekennen? Waerder wordt by sommighe gheacht te wesen de negative sententie/ te weten/ dat de schult niet en wort geconfesseert dooz het opponeren van compensatie; doch vele andere zijn in contrarie opinie. Vid. Mæstert. in tract. de Compensat. quæst. 29. Cancer var. resol. tom. 1. cap. 18. num. 15. Surd. decis. 24. num. 6. 7. Car. de Grass. in tract. de Except. 16. except. num. 39. Fachin. lib. 11. controvers. cap. 6.

V.

Compensatie upt de persoon van den principale debiteur mach een bozghen objicieren / ende dat soo wel als den principale debiteur is insolvent als soo wanneer hy machtich is te betalen; al hoe wel sommighe sustineren ter contrarie. Zanger. in tract. de Except part. 3. cap. 8. nu. 32. & seqq. Mæstert. in tract. de Compensat. quæst. 5. Hippol. de Marfil. de Fidejuss. nu. 269. & seqq.

V I.

Compensatie en mach niet geobjicieert worden tegens een cessionaris / de welke sonder eentighe mentie te maken van compensatie/ met den debiteur van den ghene die de cessie ghedaen heeft / novatie ghemaect heeft. Neostad. decis. 71. Suprem. Cur. Holl. Zeeland. & Westfris. Cancer. var. resol. tom. 2. cap. 6. num. 84. Tessaur. decis. 221. in fin. Ferrer. in not. ad Guid. Pap. q. 567. Car. de Grass. in tract. de Except 16. except. num. 32.

V I I.

Compensatie mach oock geobjicieert worden van den debiteur/in regardt van het ghene synen crediteur aen een ander schuldich was/
van

van welcke schult den debiteur vercregen heeft eessie van syns creditours creditour. Fab. in suo Cod. tit. de Compensat. defin. 8. num. 10. Tiraquell. in tract. de retr. lingn. §. 3. gl. 3. num. 13. Nic. ab Alt. Sing. 34. num. 2. Carpzov. def. Forens. part. 1. const. 8. def. 7. num. 8.

W I I I.

Gen debiteur die van synen creditour wozt geconbenieert/mach in compensatie objicieren het ghene hy in een ander proces van synen creditour heeft geepscht: want in compensatie wozt ooc gededucceert het ghene daer ober met den epschet is ghelitiscontesteert. Paul. Castrens. Bartol. & alii in l. in compensatione. 8. ff. de Compensat. Schneid. ad §. in bonæ fidei. num. 21. Instit. de actionib.

I I.

Het is buyten dispuut/dat een debiteur gheconbenieert zijnde van den ghene die het recht van synen creditour vercregen heeft / tegens den selven mach objicieren in compensatie het gene hy wederommen synen eersten ende principalen creditour ten achteren was; dat wozt ghebraccht/of de selve compensatie ooc plaets heeft in sulcken ghevalle/wanneer den eersten ende principalen creditour is gewozden insolvent? Ick antwoorde Ja. Zang. de except. cap. 8. part. 3. num. 43. 44. 45. & 46. Mæstert. in tract. de Compensat. quæst. 5.

I.

Gen debiteur/ de welcke aen de Stadt eenich geldt schuldich is/ Tweleke tot alimentatie ghebruyckt wozt/en mach geen compensatie objicieren/wanneer hy dan de Stadt geconbenieert wozt. Carpzov. def. Forens. part. 1. const. 8. def. 9. Zanger. de Except. part. 3. cap. 8. num. 28. 29. Cod. Fabr. tit. de Compens. def. 7. num. 1. Car. de Graff. in tr. de Except. 16. except. num. 46.

£ I.

Compensatie van schult die hy provisie geadjudiceert is/moet gesadmitteert worden tegens schult die diffinitivelijck gheadjudiceert is/welverstaende onder ghewoonlijcke cautie; Doch sommige sustineren contrarie/ende is oock also ghedecideert. V. Cod. Fabr. tit. de Compensat. def. 10. Carpzov. def. Forens. part. 1. const. 8. def. 10. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 1. art. 24. ad num. 13. in addit. Charond. lib. 11. resp. 83.

£ I I.

Indien een Nomboir epscht het ghene aen den onmondighe vermandt schuldich is/het selve en lÿdt geen compensatie van het gelt/het welcke den Nomboir selfs op synen naem aen syne teghenpartijne

thye schuldich is; ghelijck oock ter contrarie/ indien een *Momboir* eyscht het gene hem yemant op sijn eygen naem schuldich is/ 't selve en admitteert gheen compensatie van de somme / dewelcke den onmondighe aen sijnre teghenpart hie schuldich is; maer nochtans indien den *Momboir* van weghen den onmondighe wordt gheconventieert/so mach hy compenseren het ghene hem sijnre tegenpart hie op sijn eygen naem schuldich is; Doch wort sulcx by andere gecontradiceert. *Mæstert.* in tract. de Compenfat. quæst. 9. *Carpzov.* def. *Forens.* part. 1. const. 8. def. 7. *Fab.* in suo Cod. lib. 4. tit. 23. de Compenfat. definit. 8. *Costal.* ad l. 23. id quod. ff. de Compenfat. & ibi *Castrens.*

¶ I I I.

Een debiteur mach objicieren compensatie van het gene 'twelck hem den overleden schuldich was/ teghens het gene 'twelck hy den erfgenaem op sijn eygen naem schuldich is/ oock allwaer het schoon dat den erfghenamen de erfvenisse hadde geacqweert/onder beneficie van inventaris. *Christin.* ad ll. *Meclin.* tit. 1. art. 24. ad num. 13. in addit. *Fab.* in suo Cod. tit. de Compenfat. definit. 9. *Carpzov.* def. *Forens.* part. 1. const. 8. def. 8.

¶ I I D.

Compensatie mach althijt geobjicert worden/ ooc na de litisconstitatie/ende mede in de sake van appel; maer reconventie en mach in cas d'appel niet ghedaen worden. *Fab.* in suo Cod. lib. 2. tit. 23. de Compenfat. defin. 15. *Mart.* digest. noviss. tom. 3. tit. *Compenfat.* cap. 29.

¶ I I E.

Compensatie en heeft gheen plaets in cas van spolie; ghelijck/so ghy my ghespolieert hebt van gelt/ ofte eenich ander goet/ende dan ick tot restitutie van 't selve teghens u agere / soo en mooght ghy my niet in compensatie objicieren het ghene dat ic u schuldich ben. *Althuf.* dicæol. lib. 2. cap. 16. de compenfat. num. 14. in fin. *Schneid.* ad §. in bonæ fidei. num. 51. *Instit.* de act. *Zanger.* de Except. part. 3. cap. 8. num. 119.

¶ I I F.

De vrage is/ of den ghene die op sijn eygen en pzebe naem wort gheconventieert/ mach objicieren compensatie van het gene hem/als last ende pcuratie hebbende van een ander omme te ontfangē/den eysscher schuldich is? Ende alhoewel is verstaen ende ghewesen woort de affirmative/ te wetē/dat compensatie plaets heeft/waerder wort by andere nochtans gehouden de negatieve sententie/te weten/
dat

dat de compensatie gheen plaets en heeft. Mæstert. in tract. de Compensat. quæst. 6. Fab. in suo Cod. lib. 4. tit. 23. de compensat. definit. 17. & eod. tit. defin. 8. num. 6. in allegat. & vid. Bart. in l. id quod. ff. de compensat.

¶ D I I.

In compensatie en kan niet gheobjicieert worden het ghene pemandt op dagh schuldigh is / waer van den dagh noch niet omgecomen en is ; nochte oock en kan in compensatie niet comen het ghene pemandt op conditie schuldigh is / vooz ende alcer de conditie heeft gheexteert. Schneid. ad §. in bonæ fidei. num. 46. & 47. Instit. de Act. Welenb. in parat. ad tit. de Compensat. sub num. 7. Carpzo. def. forens. part. 1. const. 8. def. 4. 11.

¶ D I I I.

Indien ick aen mijn knecht gheleent hebbe thien gulden / de welke my daer na eenigen tijdt heeft ghedient / ende dat ick daer nae de thien gulden weder eysche / soo mach den knecht compenseren den dienst dewelcke equivaert de geleende thien gulden. Jal. in §. bonæ fidei. num. 65. Instit. de act. & ibi Schneid. num. 40. in fin. Bald. in l. fin. C. de postlim. revers.

¶ I I.

De compensatie / de welke obsteert niet alleenlijk den eersten cedent / maer oock den tweede cedent / obsteert oock den cessionaris ; want indien Titius sine actie heeft gecedeert aen Sempzonius / de welke de selve weder heeft ghetransfereert op Mevium / soo mach den debiteur compenseren niet alleenlijk 't ghene Titus aen hem schuldich is / maer oock 't ghene Sempzonius tweede cedent aen hem schuldich is. Joan. à Sand. decis. Frific. lib. 3. tit. 17. de Compensat. definit. 2.

¶ I I.

Alsoo compensatie mach gheobjicieert worden inde executie van de sententie / welber staende soo de selve is liquijd / ende niet en leyt in hogher kennisse / te weten / dat de compensatie dooz een instrument of gheschzifte / ende niet dooz ghetuyghen kan gheprobeert worden ; wordt ghevraecht / of de compensatie inde executie mach gheobjicieert worden / indien den debiteur daer van niet en kan doceren by een instrument / maer dat hy daer ober den creditore eedt wil deferen ? In dese questie is ghedecideert Deen. Carpzo. def. forens. part. 1. constit. 8. def. 15. Zanger. in tract. de Except. part. 3. cap. 26. num. 115. 119. 120. & seqq.

£ £ ¶

Questie is/indien een crediteur is gecondemneert inde kosten/ter oorsaecke hy synen debiteur te onrecht hadde ghearresteert / of hy teghens den debiteur / soo wanneer den selven de kosten komt te epischen/ mach opponeren compensatie van de schuldt die hem van den selven competeert/ende daer over hy hem hadde gearresteert? Hierinne is ghecedeert/dat gheen compensatie plaets heeft. Kinlch.tract. 5. de Securit. corpor. cap.4. Rebuff. ad constit. reg. tom. 3. tract. de Expenf. art.8. num.25. V. tamen Cod. Fabr. lib.7. tit.18. def.29. Carpzov. def. forens. part.1. const.31. def.19.

£ £ ¶ ¶

Woort ghevraecht/ indien yemandt teghens een ander ageert als ghemachtichde van een ander/of den debiteur teghens den selven in compensatie objicieren mach'tghene den epscher in sijn pziwe ende eyghen naem aen hem schuldich is? Ick antwoorde Neen. Mart. digest. noviss. tom.3. Tit. Compensatio cap.34. Maestert. in tract. de Compensat. quaest.6. in princip.

£ £ ¶ ¶ ¶

Questie is/of uyt de persoon vanden cedent den cessionaris compensatie mach geobjicert worden/aen den welcken uyt een nootzakelijke oorsake de actie zijn gecedeert: gelijc indien daer zijn drie erfgenamen den eersten/den tweeden/ende den derden/de welke onder malkander deplen sekere erfenisse/van de welke Titius is debiteur in hondert guldens/ende woort de selve schult van Titius toegedept aenden eersten ende tweeden/aende welke den derden boort sijn derdepart syne actie cedeert/doch dien derden is weder hondert gulden ter saecke van ghelecent gelt schuldich aen den debiteur Titius/ den welcken vanden eersten ende tweeden gecondemneert zijnde wil compenseren boort een derdepart 'tghene den derden aen hem schuldich is/of hy daer toe recht heeft? Hierinne is ghecedeert Neen. Joan.a Sand. decis. Frisic. lib.3. tit.17. def.5.

£ £ ¶ D.

Compensatie / die eens in een proces is gheobjicert / mach naederhandt inde executie/ofte hy een nieuw proces/wel weder gheduceduert worden; ten ware daer over voorgaens ware ghecognosceert/ende dat de selve expresselijck ware gherejecteert/ uyt oorsake dat de schult/ die in compensatie gheobjicert wierde/ niet goet en was. Costal. ad l. 10. in fin. ff. de his qui sui vel. alien. jur. & in l.7. ff. de Compensat. Ant. Garbriel. com. concl. tit. de Except. concl.2. num. 12.& seqq.

seqq. Boër. decis. 43. nu. 2. & seqq. Mart. digest. noviss. tom. 3. Tit. Compensatio cap. 5.

¶ ¶ D.

Wanneer iemandt is debiteur van seckere societeyt of vennetschap / ende dat hy in dicke qualite wordt gheconvenieert / soo en mach hy in gheen compensatie objicieren die schult de hem den eysscher in sijn pñibe ende op sijn eyghen naem schuldich is: ghelijck oock ter contrarie / indien iemandt ageerde op den naem van de societeyt / soo en mach den ghedaechde teghens hem in gheen compensatie objicieren / eigene hy eysscher hem in sijn pñibe ende op sijn eygen naem schuldich is. Gratian. discept. forens. tom. 5. cap. 948. num. 3. Carol. de Grass. in tract. de Except. 16. except. nu. 30.

¶ ¶ D J.

De vraghe is / of een debiteur / gheconvenieert zijnde van den ghene die verwozven heeft bzierven van respijt / teghens den selven mach objicieren compensatie? Is ghedecideert Ja, Cod. Fabr. lib. 1. tit. 9. def. 13.

COMPROMIS.

J.

An criminele saken / indien criminelijck geageert wort / en kan niet gecompromitteert worden / nochte oock van houwelijcksche saken. Ferrar. in form. libell. quo agit. ad poen. ex compromiss. tit. 28. gl. 21. nu. 9. Damhoud. in prax. rer. civil. cap. 207. num. 1.

J J.

Den Rechter en kan parthypen niet dwingen om te compromitteren. Bart. in l. furri §. qui iussu. nu. 2. ff. de his qui not. infam.

J J J.

Ober een sake van relieven kan niet ghecompromitteert worden; sommighe meynen nochtans / dat niet ghecompromitteert kan worden ten dien eynde / op dat de arbiters het relief souden moghen verleenen / maer wel dat sy souden mogen pñuncieren of het relief behoort verleent te worden. Wurms. tit. 3. obs. 3. Bart. in l. fin. C. ubi & apud quem cog. in int. rest. agen. sit Gloss. ibid. lit. d.

J D.

De vraghe is / of het compromis goet is / indien een van de compromittenten belooft duysent gulden van wegen de pepne / ende den an-

der hondert gulden? Ick antwoorde Ja; want de stipulatie en woꝛt niet gebiteert om de inequaliteyt/maer woꝛt gereduceert tot equaliteyt van de minder pepne. Lud. Roman. Singul. 141. Speculat. in tit. de arbitr. §. sequitur. sub. nu. 47. Costal. ad l. 13. §. idem. ff. de Recept. arb.

D.

Den ghenedie belooft heeft in het compzomis/dat hy de sententie van den arbiter sal van weerden houden/indien hy naderhant komt te versoeken reductie/en verbaht niet inde pepne by het compzomis verbat/ten ware in het compzomis expresselijck by ghevoegt was/dat geen reductie en mach versocht woꝛden. Bartol. in l. 3. cum minor. num. 3. ff. rem. rat. haber.

D J.

De pepne by het compzomis verbat/woꝛt terfsondt/het appel geinterponeert zijnde / gecommitteert/ en is parthye eventwel gehouden tot de pepne/alhoewel hy van het appel wil desisteren. Ann. Robert. rer. judicat. lib. 3. cap. 8. ubi sic judicatum refert. Papon. tit. de arbitr. arr. 2. in append. & lib. 19. tit. 4. in not. ad arr. 2.

D J J.

Het compzomis is gheepyndicht / indien een van parthyen compzomittenten komt te sterben/ten ware in het compzomis gheseydt ware/dat het soude gaen op de erfghenamen van de compzomittenten. Ferrar. in form. libell. quo agit. ad pœn. ex compr. tit. 28. gl. 21. nu. 13. Damh. in prax. rer. civil. cap. 211. nu. 4. Specul. in tit. de arb. §. finitur. num. 2. Hippol. de Marsil. Sing. 54.

D J J J.

Het compzomis van eene van twee pꝛincipale debiteurs van eene sake/en woꝛt niet gheextendeert tot den andere/ten ware dat sy vennisen ziju. Nic. Everh. in Consil. 126. nu. 13. Bart. & alii ad l. si duo. ff. de recept. arbit. Pac. de concil. leg. cent. 3. quæst. 18.

J J.

Compzomis ghemaect van cen Unversiteyt/en woꝛt niet gheextingueert/alhoewel alle de personen van de Unversiteyt woꝛden berandert/ende andere in hare plaetse woꝛden ghesurrogeert. Paul. de Castr. in l. proponebatur. 76. num. 6. ff. de judic. Hartman. Hartm. tit. 25. obs. 1. num. 2.

J.

Indien parthyen maecten seeckere compzomis / met belofte van na te komen 't ghene nyt ghespꝛoocken sal woꝛden / sonder daer te ghens te reduceren of pꝛoboceren op de verbeurte van hondert gulden/

dens/ende dat daer nae uytspzake ghebolecht zijnde/ een van parthyen
 meynende ghegrabeert te zijn/ versoekt reductie/ wozt ghebzaecht/
 of alsdan de peyne mach gheepscht worden / dan of ghewacht moet
 worden tot dat de uytspzake bande arbiters by sententie van redue-
 tie zy gheconfirmceert? Hierinne is ghedecideert / datde peyne niet
 en mach geepscht worden/ten zy de uytspzacke dooz sententie in cas
 van reductie zy gheconfirmceert. Jac. Cor. rer. jud. obs. 13. Grivell. de-
 cif. 1. Boër. decil. 284. num. 20. Rebuff. ad const. reg. tom. 3. tr. de Arbitr.
 artic. 1. gloss. 11. num. 7.

¶ I.

De bzage is/indien parthyen aengegaen hebben seecker compzo-
 mis / of een van parthyen tegens wille van d' ander daer van mach
 peniteren/ ende uytshceyden? Hierinne is gedecideert Neen, Carp-
 zov. def. forens. part. 1. constit. 1. def. 16.

¶ II.

Wozt gebzaecht/ of pemant over sijn saecke ofte proces wel mach
 compromitteren aen een ofte eenige van de ordinaris Rechters? Is
 verstaen Ja, Cod. Fabr. lib. 2. tit. 38. def. 2. Carpzov. def. forens. part. 1.
 const. 1. def. 15. Thuld. in annot. ad Damh. in prax. rer. civil. c. 205. lit. k.

¶ III.

Questie is/indien parthyen haer sake aen eenighe goede mannen
 hebben gecompromitteert/ of een van parthyen/ niet teghenstaende
 't selve compromis/ mach weder gaen tot den rechter/ ende aldaer
 sijn saecke prosequeren? De ghemeene sententie der Doctozen schijnt
 te wesen Neen. Gratian. discept. forens. tom. 3. cap. 577. nu. 24. & seqq.
 & tom. 4. cap. 672. num. 11. 12. 13. 14. Neostad. Cur. Holl. decif. 40. Re-
 buff. ad const. reg. tom. 3. tract. de Arbitr. art. 1. gl. 14. num. 22. Cancer. var.
 resol. tom. 1. cap. 21. num. 66.

C O N D I T I E.

I.

En conditie die onmoghelijk is gheadjicert in een
 contract/ vitieert het selve / so dat het contract is van
 geender weerden, maer so een onmogelijke conditie
 gestelt is in een testamēt/ deselve en vitieert het testa-
 ment niet/ dan de conditie wozt ghehouden booz nul-
 ende niet gheadjicert / van weerden blyvende de in-
 stitutie ende legaten, Bronch. cent. 3. assert. 66. Schneid. ad §. in-

¶ II.

possi-

possibilis conditio. num. 1. 4. & 5. Instit. de hæred. instituend. Vid. ta-
men Grot. in introduct. ad Jurisprud. Holl. lib. 2. part. 18. ante fin.

I I.

Indien een Vrouw tot erfgenaem gheinstitueert woꝛdt op con-
ditie / soo sy een Dochter komt te baren / woꝛt ghebzaeght / of de
Vrouw tot de erfvenisse gheadmitteert woꝛdt / indien haer gheen
Dochter ghebozen en woꝛt? Ick antwoorde Neen, Peck. de testa-
ment. conjug. lib. 5. cap. 1. num. 2. alleg. ibi Fulgol. Conf. 49. Corn. Conf.
149. lib. 3. & Marian. Socin. Conf. 42. num. 11. & 12. lib. 1.

I I I.

Soo peimant maectt een legæet aen een Maeght op conditie / in-
dien sy niet en trout / alsulcke conditie en is niet goet / ende woꝛt ge-
rejieert / op dat sy het legæet mach consequeren: maer alsulcke con-
ditie mach een Weduwe gadjicieert woꝛden / ende moet nagecomen
woꝛden / indien sy het legæet wil consequeren: Doch sommighe mey-
nen / dat hebendaechs oock in regard van een Weduwe soodanighe
conditie woꝛdt gherejieert / soo dat sy komende te hertrouwen daer
door het legæet niet en verliest. Zyp. in notit. jur. Belg. lib. 5. tit. de se-
cund. nupt. Bugn. de legib. abrog. lib. 6. coll. 112. Mantic. de conject. ult.
volunt. lib. 11. tit. 19. Gratian. disc. forens. tom. 5. cap. 863. Acac. var. re-
sol. cap. 13. nu. 395. Ferrar. in form. libell. quo uxor agit. ad dot. & u-
sumfr. tit. 33. gl. 16. num. 4. Jo. de Garo. in tract. de secund. nupt. nu. 33.

I V.

De bzaghe is / of een Vader syne Dochters mach institueren op
conditie van te trouwen met sulcken persoon / ofte met een seker ghe-
slacht van persoonen? Ick antwoorde Ja / bysonder so de conditie
van die persoonen over- een comt met de conditie van syne Dochters /
soo dat het haer niet en zy tot schande. Mynf. cent. 6. obs. 31. Gomez.
var. resol. tom. 1. cap. 12. num. 78. Gratian. discept. forens. tom. 5. cap.
863. num. 1. Kinsch. resp. 28.

V.

Het recht om de conditie te volbrængen / en gaet gemeenlyck niet
op de erfgenamen in uyterste willen. Castrenf. ad l. à testatore nu. 3.
ff. de condit. & demonstrat. Gail. lib. 2. observat. 2. num. 8. Imbert. in En-
chirid. jur. Gall. in verb. Conditio.

V I.

Questie is / of in contracten het recht omme de conditie te adim-
pleren / transieert op de erfgenamen? In dese questie staet te distin-
gueren tusschen een casuele conditie / ende een potestative / ofte arbi-
traire /

traire/dewelckie in onse macht ofte in ons ghelegghen is: In de eerste casus woꝛt het volbzenghen van de conditie op de erfghenamen ghetransfereert; in de andere casus en gaet de macht van de conditie te volbzenghen niet op de erfghenamen: Van dese lesse heeft twee limitatien; ten eersten/dat het gheen plaets en heeft in een potestative conditie / wiens volbzenghen bestaet in resolutie van contracten; want sodanighe potestative conditie woꝛt oock op de erfghenamen ghetransmitteert: ghelijck in een compact van weder te rugghe te verkoopen; want het selve transieert oock op de erfghenamen / hoewel alsulcke conditie in de macht van den vercooper met sodanigh compact consistteert: ten tweeden staet te limiteren/dat het niet en procedeert / indien het contract beghint van dispositie; ghelijck als beloofst woꝛdt te staen op de sententie van den arbiter/ ende soo daer op niet en woꝛt ghestaen / dat alsdan een seeckere pepne sal woꝛden gheincurreert / in sulcken ghevalle transieert de macht van de conditie te volbzenghen op den erfghenaem / op dat hy in de pepne niet en vervalle. And. Gail. lib.2. obf.2. num.1.3.4. & 7. ubi ita distinguit. Vid. DD. aliter distinguentes. Bart. in l. si decem cum petiero. num. 5. ff. de verb. oblig. Franc. Marc. decis.406. per tot. Jaf. in d. l. si decem. num. 13. & seqq. & ibi Carstenf. Zaf. & alii. Imbert. in Enchir. jur. Gall. in verb. Conditio. Gomez. var. resol. tom.2. cap. II. num. 36.

V I I.

Indien een crediteur op conditie/ ageert vooz ende al-er de conditie is gepurificeert/ende dat deselve hangende den proceffe woꝛdt ghepurificeert/ het selve en kan den crediteur die ageert niet baten omme sentent e t'spenen voozdeele te obtineren; Doch sommighe sustineren dat den debiteur mach ghecondemneert woꝛden/ indien den crediteur puerlijck ende sumpelijck heeft gheageert/ ende dat de conditie hanghende den proceffe komt te exteren. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. II. nu. 25. Math. Mathesil. Singul. 9. num. 4. Castrenf. in l. non potest videri. num. 3. ff. de judic.

V I I I.

De vraghe is/ of de conditie/ die by het eene legaet gheadjiceert is / gheacht werde gherepeteert te zyn in het ander legaet/ t welck een ende de selve persoon in een ende het selve testament ghemaeckt is? De ghemeene sententie der Doctozen is/dat de conditie van het eerste legaet niet verstaen en woꝛt gherepeteert te zyn in het tweede legaet van een ander saecke / indien het tweede legaet ghemaeckt

maeckt is in een volkomene ende separate zin, Peregrin. de fidei-
comm. art. 16. num. 11. Mantic. de coniect. ult. volunt. lib. 10. tit. 6. nu. 33.
Gratian. discept. forens. tom. 5. cap. 937. num. 4. Gomez. var. resol. tom.
1. cap. 12. num. 23.

¶

¶ Indien aen yemandt yet gemaeckt is op conditie als hy getrou-
sal zijn/ deselve conditie en wozt niet volbrocht dooz het contraheren
van een onwettelijck houwelijck, Tiraquell. in l. boves. §. hoc sermone.
ff. de verb. signif. limitat. 1. num. 2. Castrenf. Bart. & alii ad l. 10. hæc con-
ditio. ff. de condit. & demonstrat.

¶

¶ Wanneer eenighe vercoopinghe ghedaen wozt op conditie/ soo en
mach hanghende de conditie een van de contrahenten/ teghens wil-
le van d'ander/ niet scheyden upt de koop. Gloss. in l. necessario. §. si ita
ff. de peric. & comm. rei vend. Hostienf. in summa tit. de contrah. empt.
& vend. §. 2. in fin. Tiraquell. in tract. de retract. municip. §. 1. gl. 2. num.
27. & gl. 10. num. 45.

¶

¶ Den ghene die op conditie crediteur is/ wozt ghehouden binnen
den behoorlijcken tijdt sijn recht te opponeren teghens de subhastati-
en/ sonder de conditie te verwachten/ op dat hy daer na de conditie
aenkomende niet en werde gheexcludeert. Jas. in l. si stipulatus fuerim.
§. cum stipulamur. num. 3. ff. de verb. obligat. Tiraq. de retract. municip.
§. 1. gl. 10. num. 45.

¶

¶ Een conditie ghestelt by de institutie/ wozt geacht gerepeteert te
zijn by het legaet daerna aen een bande geïnstituueerdens in den sel-
ven testamente ghemaect/ maer niet / indien het legaet boozgaet/
ende de conditionele institutie volghet. Bartol. in l. avia. ff. de condit. &
demonstrat. Tiraquell. in tract. de retract. municip. §. 1. gl. 14. num. 26.
Caroc. decis. 115. nu. 10. Mantic. de coniect. ult. volunt. lib. 10. tit. 6. nu. 4.
Peregr. de fideicom. art. 16. nu. 3. 4. 5.

¶

¶ De braghe is/ indien den ghedaeghde seyt/ dat hy beloofst heeft op
conditie / of hy ghehouden is de conditie te bewysen / dan of den ep-
scher moet proberen dat de belofte ghedaen is puer ende sonder con-
ditie? Ick antwoorde met dese distinctie/ of den ghedaegde bekent
de belofte met conditie gelijk ende op eenen tijt geschiet te zijn/ ende
alsdan en mach den epscher de confessie in het eene deel niet aenne-
men/

men/ende in het ander verwerpen; ghelijck segghende/ ick acceptere dat ghy belooft hebt/ ende ick ontkenne de conditie/ dan den epscher is ghehouden te beluysen / dat den ghedaeghde puer belooft heeft: maer indien den ghedaeghde seyt/dat hy puer belooft heeft/dan met hyboeginge dat den epscher daer na met hem ghemaect heeft seker conditie ofte compact / alsdan om dat het zijn twee articulen/ mach den epscher het eene approuveren ende het ander reproberen / soo dat den ghedaeghde het bewijs van de conditie incumbeert. Gloss.ad l. 9. siquidem & ibi Bartol. num. 2. C. de except. Boër. decis. 243. Ferrar. in form. libell. pet. cop. instr. tit. 14. gl. 2. n. 8. Tiraq. ad l. si unquam. C. de reuoc. donat. in præfat. num. 53. Jas. in repet. l. admonendi. num. 129. ff. de iurejur. Griuell. decis. 12. num. 22. & 24.

¶ I D.

De conditie / als hy tot sijn sestiën jaren ghecomen sal zijn / en wort niet verstaen als hy getredē is in het sestiende jaer/ dan wort berepcht dat het sestiende jaer 3^e verbult. Paul. de Castr. Bartol. & communiter DD. ad l. non putabam. 48. ff. de condit. & demonstrat. Bronch. cent. 3. affect. 57.

¶ D.

Indien pemant een legaet nagelaten wort op conditie so hy comt te trouwen/ ende dat den legataris ten tyde van het maken van het testament al gertoutwt was met weten vanden testateur/wort gebrægt/ of hy na doode vanden testateur het legaet mach epschen als of de conditie verbult 3^e? Hierinne is ghedecideert Reen: maer dat hy het legaet eerst mach epschen als het eerste houwelijck is ghedissolueert / ende dat hy weder een ander houwelijck aengaet. Joan. a Sand. de Frific. lib. 4. tit. 6. definit. 3.

¶ D I.

De negatieve conditie/indien upt dit houwelijck geen kinderen komen te exteren/en deficieert niet so kinderen gebozen worden/indien de selve by het leven van Vader ende Moeder komen te steruen; ende oock ter contrarie/de conditie/indien kinderen upt dit houwelijck komen te exteren/ en existeert niet/by soo verre kinderen ghebozen worden / ende dat de selve komen te steruen by het leven van Vader ende Moeder. Papon. lib. 20. tit. 3. arrest. 18. Gomez. var. resolut. tom. 1. cap. 5. num. 41.

¶ D I I.

Alsoo/ wannec een Soon gegraveert is de erfrenisse te restituieren/ altijd daer op verstaen wort de conditie/ so hy sonder kinderen

komt te sterben/wozt ghevraecht / of die conditie oock daer op verstaen werde/indien eenighe armen ghesubstitueert zijn? Hierinne is ghedecideert Ja. Myning. cent. 6. obl. 96. Mart. digest. noviss. tom. 5. Tit. Donatio cap. 51.

¶ D I I I.

De conditie/indien hy sonder kinderen komt te sterben/deficieert/ alhoewel den selven maer een kindt naelaet/ als hy komt te sterben. Cravett. consil. 62.

¶ I I.

Questie is/ of dese conditie/indien den geïnstitueerde erfgenaem komt te sterben sonder kinderen/ deficieert / indien den selven sterft gheen kinderen nalatende/maer dat hy kints-kinderen naelaet? De ghemeene sententie der Doctoren is / dat de conditie deficieert. Acac. var. resol. cap. 13. num. 362. Mantic. de conject. ult. volunt. lib. 11. tit. 8. num. 20.

¶ I I.

De vraghe is/ of de conditie/indien hy komt te sterben sonder erfghenamen / alleen verstaen moet worden van kinderen ende descendenten/ dan of 'tselbe oock verstaen moet worden van andere erfgenamen? De gemeender opinie der Doctoren is/ dat het alleen te verstaen is van kinderen ende descendenten / ende niet van andere erfghenamen. Mantic. de conject. ult. volunt. lib. 11. tit. 1. num. 9. Cravett. consil. 38. Gratian. discept. forens. tom. 2. cap. 313.

C O N F E S S I E.

¶ I.

En confessie ghedaen door een incompetenten Rechter/ en is niet ghenoech omme te condemnieren / hoewel sy heeft kracht van extrajudiciele confessie. Althus. dicæol. lib. 3. cap. 38. num. 62. Alexand. in Consil. 13. num. 13. vol. 1. Mancin. in tract. de Confess. cap. 3. art. 1. nu. 12. 13. 14. Mascard. de Probat. concl. 352. num. 1.

¶ I I.

En extrajudiciele confessie gedaen in presentie van parthey/ ende geprobeert door twee ghetuygen / maect volle pzeube/ ende derhalven indien penant bekent dat hy schuldigh is wpt sekeren oorzake/ te weten/ coopinghe/ verhuypinghe/ ofte dierghelijcke oorzake/ sal den ghene/ die asulcke confessie ghedaen heeft/ ghecondemneert worden wpt de selve. Hartman, Hartm. tit. 11. obl. 1. num. 1. Marant. part. 6. tit. de

de confess. num. 2. Alexand. in Consil. 152. num. 17. vol. 5. Nic. Everh. Consil. 186. nu. 11. Alex. in Consil. 147. nu. 9. vol. 2. Specul. in tit. de Confess. §. nunc videndum. nu. 5. Costal. ad l. 26. ff. de pos. Surd. decis. 12. n. 1.

I I I.

Een extrajudiciele confessie ghedaen in absentie van parthye / ge-
probeert zijnde door twee ghetuyghen / maect semiplene probatie /
welcke semiplene probatie alleen niet ghenoech en is omme te con-
denneren; Doch sommige sustineren / dat sodanige confessie ooc geen
semiplene probatie en maect / dā na de Cononijcksche recht probeert
sodanige confessie ten vollen / also een confessie gedaen in absentie vā
parthye na de selve rechten so veel bewijst als een confessie die ghe-
daen is in presentie van parthye. Gratian. discept. forens. tom. 1. cap.
144. num. 59. & tom. 5. cap 909. num. 3. 4. 5. Mascard. de Probat. Concl.
347. Mart. digest. noviss. tom. 1. Tit. Confessio cap. 2. Nic. Everh. Consil.
72. num. 5. & Consil. 164. num. 2. Castrens. in Conf. 155. nu. 2. vol. 2.
Marant. part. 6. tit. de Confess. num. 2. Alexand. in Consil. 36. nu. 7. vol. 5.
Bart. in l. admonendi. nu. 48. & ibi in annot. ff. de jurejur. & Jas. in repet.
eiusdem l. nu. 158. Boër. in Consil. 40. num. 72.

I V.

De vraghe is / of uyt krachte van een extrajudiciele confessie ge-
daen in absentie van parthye / ende gheprobeert door twee ghetuy-
ghen / eedt in suppelement van bewijs mach ghedefereert worden?
Hierinne is ghedecideert Ja; Doch sommighe Doctoren sustineren
contrarie. Vid. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 14. def. 25. & 62. Carpzov. def. fo-
rens. part. 1. const. 16. def. 21. num. 2. Gratian. discept. forens. tom. 1. cap.
144. num. 58. 61. 62.

V.

Een extrajudiciele confessie gedaen in absentie van parthye / ende
niet gerechtelijck doch vooz twee getuyghen / probeert ten volsten / in-
dien de selve is gegemineert ende geitereert; want sy heeft kracht vā
een judiciele ofie gerechtelijcke confessie; ende is sulcx de gemeender
opnie der Doctoren. Mascard. de Probat. Concl. 347. nu. 37. & seqq.
Franc. Marc. decis. 866. nu. 10. & 12. Nic. Everh. in Consil. 164. nu. 2. &
Consil. 186. nu. 3. Marant. part. 6. tit. de confess. nu. 15. Jas. in repet. l. ad-
monendi. nu. 158. ff. de jurejur. Cart. in l. cum scimus. C. de agric. & cens.
lib. 11. Fab. in suo Cod. tit. de probat. defin. 25. num. 2.

V I.

Hoewel een extrajudiciele confessie ghedaen in absentie van par-
thye ten volsten niet en probeert / indien deselve streckt omme te ver-

obligeren/nochtans probeert sy/ indien sy strict omme te bebyden
ende daeromme indien A. nyf seker instrument was debiteur vā B.
in sekere somme/ende dat B. in absentie van A. debiteur bekent dat
hy betaelt ende voldāen is / alsdan probeert ten volsten sodanighe
confessie de betalinghe / hoewel sy is gheschiet in absentie van par-
thye/ ende repelleert de contrarie presumpctie; ende is sulcks het ge-
voelen van seer vele Doctozen / hoe wel verscheyde andere sustine-
ren ter contrarie/dat sodanighe confessie ten volsten niet en probeert.
Vid. Tessaur. decis. 109. Mascard. de Probat. concl. 347. num. 60. 61.
Guid. Pap. quæst. 176. Hier. de Cævall. in spec. com. opin. contr. comm.
quæst. 210. Papon. lib. 10. tit. 5. arr. 4. Hippol. de Marfil. Singul. 202. nu.
1. Fab. in suo Cod. tit. de testib. defin. 31. in princip. Gloss. in l. non so-
lum. §. si liberationis. ff. de liber. leg. Alex. in Consil. 245. num. 5. vol. 6.
& in Consil. 115. num. 3. vol. 7.

D I I.

Op dat een extrajudiciele confessie in absentie van parthye ghe-
daen/make semiplene probatie/wozt vereyscht dat twee ghetuygen
deponeren onverscheydelijck van een ende deselve confessie / ende en
is niet ghenoech indien de eene ghetuyghe sept van de eene confessie
ghedaen op den eenen dagh / ende de ander van een andere confessie
ghedaen op eenen anderen dagh; want schoon genomen daer al wa-
ren dupsent ghetuygen/ so en proberen sy niet/ oock niet ten halven/
om dat sy zijn singulier/ende en mogen niet geconjungeert worden;
sommige Doctozen nochtans sustineren/ dat singuliere ghetuygen
deponerende van verscheyde confessien mogen geconjungeert wor-
den. Gratian. discept. forens. tom. 1. cap. 144. num. 51. & seqq. & tom. 5.
cap. 909. n. 1. 2. & seqq. Mascard. de Probat. Concl. 347. n. 55. 56. Carp-
zov. def. forens. part. 1. const. 16. def. 40. 41. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 2. def. 4.
n. 6. Marant. part. 6. tit. de Conf. n. 14. Alexand. in Consil. 68. n. 3. vol. 3. &
in Consil. 36. nu. 6. vol. 5. Paul. de Castr. in Consil. 155. sub fin. n. 2. vol. 2.

D I I I.

Een extrajudiciele confessie gedaen in absentie van parthye / in-
dien deselve door yemandt/ van wegen den ghene die absent was/ is
geaccepteert geweest/ probeert ten volsten. Marant. part. 6. tit. de con-
fess. num. 18. Paul. Castrenf. in l. tale pactum. ff. de pact. Mascard. de
Probat. concl. 347. num. 122.

I I.

Confessie van een Procureur / niet hebbende speciale last omme
sulcks te confesser/en prejudiceert den principael niet, Nic. Everh.

in Consil. 41. num. 6. Cod. Fabr. lib. 2. tit. 8. def. 1.

¶

Een confessie ghedaen in d'eene instantie/ prejudiceert ooc in een andere instantie tusschen deselve persoonen. Mathes. Singul. 191. in annot. nu. 2. Guid. Pap. Sing. 415. n. 1. Henr. Bouer. Sing. 50. in verb. Confessio. num. 28. Kinsch. resp. 4. num. 9. Papon. lib. 1. arr. 22.

¶ J.

Wozt gebzaecht / of een gerechtelijke confessie mach gereboceert worden? Sommige sustinerē / dat sodanige confessie / indie de selve na woozgaēde deliberatie geschiet is / niet en mach gereboceert worden; doch vele andere Doctozen sustineren / dat de selve mach gereboceert wordē / mits dat van het erreur werde gedoceert. Ant. Gabriel. comm. concl. tit. de Confess. concl. 5. Franc. Marc. decif. 705. num. 2. 3. Ferrar. in sua prax. tit. 1. gl. 7. Boër. decif. 89. nu. 4. Specul. tit. de Confess. §. postre; mo Mathesil. sing. 171. in annot. num. 11.

¶ J. J.

Wozt ghebzaecht / of een gequalificeerde confessie mach geaccepteert worden sonder qualiteyt / so dat sy mach gedivideert worden / in het eene gheaccepteert / ende in het ander gheresuteert? Ick antwoorde / dat sodanige confessie niet en mach gedivideert worden / ten ware dat sy contineerde verschepde capittulen / zijnde verschepden / ende niet commer: ende in dese questie wilt adhiberen dusdanighe distinctie / te weten / of tegens de qualiteyt de confessie annex / is eenighe presumptie van rechten / ende alsdan mach deselve ten deele geaccepteert worden; gelijk so den gedaeghe bekent dat hy gequetst ofte dootgeslaghen heeft tot sijnder defensie / ofte seyd dat hy de injurieuse woorden gesproken heeft niet met meeninge omme te injurieren; want op sijn confessie wozt ghestaen tegens hem / ende hem wozt niet geloof aengaende de qualiteyt / ten zy deselve werde gheprobeert: of teghens de qualiteyt hy de confessie gheadjiceert / en is ghene presumptie van rechten; ende alsdan / of de ghequalificeerde confessie contineert een capittel / ende moet geheel geaccepteert / ofte geheel gherepudieert worden / sonder dat sy mach gedivideert worden: ghelijck so den ghedaeghe bekent / dat hy belooft heeft onder conditie / ofte so hy seyt / ick bekenne dat ick hondert gulden van den eyfcher onfanghen hebbe / dewelcke hy my schuldigh was ter sake van geleent gelt / ende het selve is een capittel / en de confessie prejudiceert in sulcken ghevalle den ghedaegde niet: of de gequalificeerde confessie contineert veel capittulen / ghelijck soo den ghedaeghe

¶ ij

seydt /

seydt/ick bekenne dat den epfcher my hondert guldē gheleent heeft/
dan ick heb defelbe betaelt ende gherestitueert/ofte hy heeft met my
compact gemaect dat hy defelbe niet en sal weder epfchen/ende aif-
dan mach de confessie ten deele geaccepteert worden/ ende is den ge-
daeghde ghehouden de betalinghe / ofte het compact van niet te ep-
fchen te bewyfen/ of anders sal hy ghecondemneert worden. Marant.
part. 6. tit. de confess. nu. 27. Boër. decif. 263. & 339. Franc. Marc. quæst.
60. nu. 5. & 6. Ferrar. in form. pet. cop. instr. tit. 14. gl. 2. n. 8. Petr. de Ra-
venu. Sing. 94. Joan. Ant. Trig. Sing. 3. Guid. Pap. Singul. 338. Gail. lib. 2.
obf. 106. nu. 7. & de pace. publ. lib. 1. cap. 17. nu. 1. 2. & seqq. Jaf. in repet. l.
admonendi. nu. 129. ff. de jurejur. gloss. Bart. & alii in l. siquidem. C. de
except. Tiraquell. ad l. si unquam. C. de revoc. donat. in præfat. num. 53.
Costal. ad l. 3. ff. de justit. & jur. Althuf. dicæol. lib. 3. cap. 38. num. 23. &
seqq. Alexand. Consil. 87. per tot. vol. 1. Bart. in l. aurelius §. idem quæ-
sit. ff. de liberat. leg. Surd. decif. 258. Grivell. decif. 12. Carp. Tusch. pract.
concl. tom. 1. lit. C. Concl. 673. 674. Boër. consil. 7. Gratian. discept. forens.
cap. 130. n. 16. & seqq. Cod. Fabr. lib. 7. tit. 24. def. 1. Rot. Gen. de Mercat.
decif. 60. Hier. de Ceyvall. q. 362. Mart. digest. noviff. tom. 1. tit. Conf. cap.
28. 29. 68. 70. 72 95. & tom. 2. Tit. Confessio in criminalibus cap. 8. 12.
Papon. lib. 9. tit. 1. in appen. arr. 9. & tit. 6. arr. 2. Mancin. de Confess. cap.
1. num. 20. & seqq.

¶ IIII.

Een extrajudiciële confessie sonder oorzake gedaē in pzeentie van
parthye/en maectt gheen volle pzeube/ dan maectt na het geboelen
van sommige semiplene pzeubatie / ende sodanighe confessie is alleen
genoegh tot delatie van den Edt in supplement van bewijs: Doch
een gherechtelijck confessie / alhoewel sonder oorzake / maectt volle
pzeube. Carpzov. def. forens. part. 1. const. 17. def. 40. Guid. Pap. quæst.
176. Math. Mathesilan. Singul. 13. Fab. in suo Cod. tit. de probat. & præ-
sumpt. defin. 25. Specul. in tit. de confess. §. nunc videndum. num. 7.

¶ V.

Een confessie die gedaē is judicielijck/ende van parthye geaccep-
teert/en kan niet gerevoceert worden/ ten zy het erreur ghepzeubert
zijnde. Mathes. Sing. 171. in annot. sub. n. 11. Alex. in Consil. 90. n. 2. vol. 1.

¶ VI.

Nemant wort g'eacht te confesserē het gene dat van syne teghen-
parthye wort geallegeert/indiē hy het selve rrypzeesselijc niet en ont-
kent. Welenb. in parat. ad tit. de confess. n. 5. in fin. Kinsch. resp. 7. nu. 2.
Tiraquell. ad leg. connub. gl. 7. in verb. Expres. n. 37. Vid. tamen. Cod. Fabr.
lib. 7. tit. 19. def. 18.

Een

¶ D I.

Een bypwillighe confessie van eenigh delict/ en is niet ghenoech omme peimandt te condenneren tot een capitale peyne / ten zy oock constete dat het delict is gheperpetreert. Mynf. cent. 3. obs. 81. Boer. decis. 259. nu. 3. Alexand. in consil. 19. num. 2. vol. 7. Hartman. Hartm. tit. 22. obs. 1. num. 16. Castrenf. in auth. sed novo jure. num. 8. C. de serv. fugit. Cod. Fabr. lib. 6. tit. 2. def. 2. & lib. 9. tit. 21. def. 27.

¶ D I I.

Een extrajudiciele confessie en wort niet geacht gegemineert ofte verdubbelt te zijn/ indien de geminatie ofte iteratie geschiet op eenē tijdt/ dan wort vereyscht dat de confessie gedaen werde op verscheyde tyden. Chassan. ad Consult. Burg. rub. 4. §. 23. vers. sufficienter interpellatus erit. num. 32. Nic. Everh. in loc. 121. à vi geminat. nu. 16.

¶ D I I I.

Een extrajudiciele confessie ghedaen in absentie van parthye/ geprobeert zijnde dooz eene ghetuyghe/en maeckt ghene preuve/ noch volle/noch halve; ende oock gheprobeert dooz meer dan twee getuygen/en maeckt niet meer dan semiplene probatie. Alexand. in Consil. 132. num. 14. vol. 5. Marat. part. 6. tit. de confess. num. 13. Vincent. Caroc. decis. 90. num. 2. Gratian. discept. forens. tom. 1. cap. 144. num. 51. & seqq.

¶ I I.

De vrage is/ of een extrajudiciele confessie/de welke tweemaal in presentie van parthye op verscheyde tyden ghedaen is/ten vollen probeert/indien de selve dooz een ende de selve ghetuyghe werde bewesen? Hierinne is ghedecideert Neen. Surd. decis. 12.

¶ I I.

Questie is/indien pemant als ghetuyge deponerende doet eenige confessie/ of sodanighe confessie hem kan prejudicieren in een ander proces? Sommige sustineren Neen; doch eenighe andere sustineeren Ja / ende is oock alsoo somwplen ghedecideert. Mart. digest. noviss. tom. 1. Tit. Confessio cap. 64. Surd. decis. 309.

¶ I I I.

By sommighe Doctoren wort gecontroverteert / oy dat een extrajudiciele confessie ghedaen in presentie van parthye prejudicere/ nootsaeckelijck vereyscht werde / dat de selve confessie by parthye werde gheaccepteert / dan of sijn presentie alleen ghenoech is? De waerder ende ghemeender sententie schijnt te wesen / dat de presentie van parthye alleen ghenoech is / ende is sulcks oock tot

tot meer-malen in verscheyde Hoben gederideert. Rot. Gen. de Mercat. decis. 128. num. 4. & decis. 212. Mancin. de Confess. cap. 1. num. 39. 40. Hier. de Cævall. in Specul. comm. opin. contr. comm. quæst. 16. Mart. digest. noviss. tom. 1. Tit. Confessio cap. 13. Mascard. de Probat. concl. 346. num. 11. & seqq. Ant. Gabriel. comm. conclus. lib. 1. Tit. de Confess. concl. 2.

¶ ¶ ¶ ¶.

¶ Een extrajudiciele confessie gedaen in presentie van partye/en geprobeert zijnde door eene getuyge/maecht na de gemeene opinie der Doctoren semiplene probatie / ende mach uyt kracht van sodanige confessie den eedt in supplement van bewijs ghedesereert worden. Mart. digest. noviss. tom. 1. Tit. Confessio cap. 2. Surd. decis. 12. num. 5. V. tamen Gratian. discept. forens. tom. 1. cap. 144. nu. 60. 61. 62.

¶ ¶ ¶ ¶.

¶ Indien daer is een extrajudiciele confessie gedaen in absentie van partye ende geprobeert door twee getuygen/ ende dat daer noch is eene getuyge / de welke verklaert vande waerheyt vande sake ofte daedt/wozt ghevraecht / of de selve moghen gheconjungeert worden om te maken volle pzeube? Hierinne is ghederideert Ja. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 14. def. 66. Nic. Everh. in consil. 131. nu. 3. & in consil. 164. n. 6. Surd. decis. 12. nu. 4. vid. tamen nu. 9.

¶ ¶ ¶ D.

¶ De bzage is / of een confessie ghedaen by een van de erfgenamen kan prejudicie geben aen de andere mede erfghenamen? Hierinne is ghederideert Neen. Berlich. decis. 39.

C O N F V S I E.

¶.

¶ Wanneer een debiteur synen crediteur / ofte een crediteur synen debiteur succedeert / soo wozt de obligatie ofte schult gheconfundeert ende vermenght. Alhus. dicæol. lib. 2. cap. 21. num. 9. Pyrrh. Maur. in tract. de solut. oblat. & retent. cap. 2. §. 11. Gratian. discept. forens. tom. 2. cap. 203.

¶ ¶.

¶ Als een crediteur succedeert synen debiteur / hebbende een bozge / soo wozt bezijden debiteur ende oeck des selfs bozge : maer wanneer een crediteur den bozge succedeert / alsdan wozt alleen den bozge /

ghe/ende niet den p̄ncipale debiteur bezijt; want de obligatie alleenlijck wozt geconfundeert tusschen den crediteur ende de bozghē. Althuf. dicæol. lib. 2. cap. 21. de confusione nu. 12. Pyrrh. Maur. in tract. de Fidejuss. 2. part. principal. sect. 10. §. 14. num. 9. 13. & 16.

I I I.

Wanneer twee p̄ncipale debiteurs van eene sake ende obligatie malcander succederen/soo en wozt de obligatie niet gheconfundeert; maer eene persoon sustineert twee specien van obligatie. Paul. Castrenf. in l. si duo rei 93. num. 1. ff. de solut. & ibi Bart. in princ. Althuf. dicæol. lib. 2. cap. 21. de confus. num. 13.

I V.

Dooz confusie ofte vermenginge wozt de obligatie wech genomē alleen booz dat deel/booz het welcke een ander wozt ghesuccedeert/ ende in het bozder blijft de obligatie in sijn geheel. Althuf. dicæol. lib. 2. cap. 21. de confus. nu. 5. Bart. Castrenf. & alii in l. si debitori creditor, 50. ff. de Fidejussorb. Gratian. discept. forens. tom. 2. cap. 203.

D.

Confusie wozt geinduceert/wanneer een crediteur succedeert eenen van twee p̄ncipale debiteurs van eene sake/ ende wozt bezijt oock de bozghē van den ghene die den crediteur succedeert: maer den andere p̄ncipale debiteur ende desselfs bozge en worden niet bezijt. Pyrrh. Maur. in tract. de Fidejuss. 2. part. principal. sect. 10. §. 14. num. 13. Paul. Castr. ad l. Uranius. in princip. ff. de Fidejuss. & ibi Bart. & communiter DD.

D I.

De actien en worden niet geconfundeert dooz het adieren van de erffenisse onder beneficie van inventaris; ende daeromme indien de crediteuren den oberleden succederen/ ende onder beneficie van inventaris de erffenisse adicrē/so blyven haer schulden geheel behouden; ende schijnt sulcx te wesen de ghemeender opinie der Doctoren. Hier. de Cævall. in Specul. comm. opin. contr. comm. q. 629. Jas. in l. quæ dotis. num. 52. & 53. ff. solut. matrim. Althuf. dicæol. lib. 2. cap. 21. nu. 7. Paul. Castrenf. in l. ult. §. in computatione. num. 5. C. de jure delib.

D I I.

Wanneer een bozghē succedeert den p̄ncipale debiteur/ ofte oock den p̄ncipale debiteur synen bozghē/ soo wozt de obligatie van de bozchtochte geconfundeert ende geertingueert/ ende blijft alleenlijck de p̄ncipale obligatie. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 13. sub num. 20. Gloss. in l. generaliter. ff. de fidejuss.

De vrage is/indien een crediteur synen debiteur succedeert/of dooz
de successie altyt oock gheschiedt confusie vande hypothecaire actie/
die den crediteur competeert? Ick antwoorde Deen. Gratian. discept.
forens. tom.2. cap.204. num.23. Rebuff. ad constit. reg. tom.2. tract. de
constit. rediv. art.1. gl.14. num.45.

C O N S I G N A T I E.

I.

Consignatie sonder voozgaende oblatie ofte presentatie /
ofte oock oblatie ofte presentatie sonder navolgen-
de consignatie / is ghemeenlijck van gheender weerd-
den/dan moeten beyde concurreren. Althuf. dicæol. lib.
2. cap.15. de oblat. num.20. & seqq. Fab. in suo Cod.tit.de
solut. defin.7. Bart. & alii ad l. acceptam. C. de usur. Carp-
zov. def. forens. part.2. const.28. def.16.

I I.

Consignatie na voozgaende oblatie op behoorzijcke tijt ende plaet-
se ghedaen/bevrijt den debiteur/ belet den loop van interest/ lost het
pandt / ende bevrijt den debiteur van het perijckel van onverhoede-
lijck ongeval. Bartol. in l. acceptam. C. de uluris. Nic. Everh. in Consil.
99. nu.1. & Consil.240.num.1. Mathes. singul.127.& ibi in annot.num.1.
Petr. de Ravenn. Sing.772. Sand. decif. Frific. lib.3. tit.14. def.13.

I I I.

Als het gene datmen consignerem wilde niet consigneerlijck en is/
ghelijck onroerende goederen/ ende oock sommighe roerende goede-
ren/als peerden/koepen ende dierghelijcke/ so is ghenoech alleen te
offereren ende niet woorden te protesteren. Mathesil. Singul.127. in
annot. num.2. Bartol. in l. acceptam. num.3. C. de usur.& ibi Bald.& Bart.
post Goff. in l. si mora. num.5.6. & 7. ff. solut. matrim.

I V.

Wanneer de schult ten deele is liquijd/ende ten deele illiquijd/so is
genoech dat de consignatie gedaen werde van het ghene liquijd is/
ende dat suffisante contie gestelt werde vooz het resterende dat niet
liquijd en is/want satisfactie ofte cautie vooz het gene niet liquijd en
is/wozdt ghehouden vooz consignatie/ ende opereert het selve effect-
gelijck consignatie. Nic. Everh. in Consil.99. nu.2.& 6.& Consil.240.
num.5. Cod. Fabr. lib.8. tit.30. def.5. Papon. lib.11. tit.8. arrest.1.

D.

Den ghene die eenigh gelt consigneeert / mach het geconsigneerde gelt / booz ende al-zer den crediteur de consignatie approbeert ende van weerden houdt / wel weder nae hem nemen / ende van de consignatie resiliieren. Nic. Everh. in Consil. 240. nu. 27. & in Consil. 99. nu. 25. Paul. Castrens. Bald. & alii in l. acceptam. C. de usur.

D I.

Wanneer den ghene die eenigh gelt geconsigneert heeft / het selve daerna weder na hem neemt / so is de consignatie van geender weerde ende crachte / ende schijnt de sake weder ghecomen te zijn in sulcken staet als het was booz dare van de consignatie / ende het beneficie / twelck dooz de consignatie was becomen / wozt verlozen. Boër. decis. 23. num. 33. Salicet. in l. i. C. qui pot. in pign. hab. Bald. in Consil. 7. lib. 1. Gloss. in l. acceptam. in fin. C. de usur. Joan. Fab. & DD. in l. debitor. ff. de usur.

D I I.

Consignatie van gelt mach ghedaen worden booz den Rechter van de plaetse daer den debiteur woont / ende te recht staet / alhoewel aldaer de citatie van den ghene / tot wiens behoeve de consignatie geschiet / niet en soude mogen validelijck ghedaen worden. Boër. decis. 11. num. 4. & decis. 114. num. 9. Cancer. var. resol. tom. 2. cap. 4. num. 37.

D I I I.

Indien den debiteur aen synen crediteur het gelt presenteert / ende dat hy 't selve niet en wil ontfanghen / dat hy oock niet en begeert dat den debiteur het gepresenteerde gelt reelijcken sal consigneren / maer dat hy verklaert dat hy 't selve hout booz gheconsigneert / wozt ghebraccht / also den debiteur als dan het gelt behoudt / ende 't selve kan ghebruycken / of hy gehouden is tot interesse van die tijdt af dat den crediteur die verklaringhe ghedaen heeft? Hierinne is ghedecideert Peen. Joan. à. Sand. decis. Frisic. lib. 3. tit. 14. def. 13.

I I.

Questie is / indien den crediteur ende debiteur in proces zijn / of als dan de consignatie van het gelt moet ghedaen worden ter plaetse daer den crediteur woont / dan of ter plaetse daer den debiteur woont? Ick antwoorde / dat als dan de consignatie moet gheschieden onder den Rechter / daer het proces wozt gheventileert. Cancer. var. resol. tom. 2. cap. 4. num. 37. in fin. Acac. var. resol. cap. ult. num. 76. & seqq.

Wort ghebræcht/ of den ghene die niemant en heeft aen wien hy kan betaelen/gehouden is het gelt te configneren? Hierinne is ghe-
decideert Neen. Cod. Fabr. lib.4. tit.24. def.39.

C O N T R A C T.

I.

De vraghe is/of een contract ghemaectt by den ghene die droncken is mach bestaen? Ick antwoorde/ dat sodanigh contract in syne prejuditie niet en is van weerden / indien hy soo droncken is gheweest dat hy sijns verstants onmachtigh gheweest is; ten ware dat hy nuchteren geworden zijnde / het contract had de gheratificeert. Pyrrh. Maur. in tract. de Fidejuss.2. part. principal. sect. 8. cap. 9. num. 7. 9. & 10. Marant. in Singul. & jur. notab. vers. Contractus celebratus. Tiraquell. in tract. de pœn. caul.6. num.8. Carpozov. def. forens. part.2. const.15. def.36.

II.

Soo het contract nu gheconstitueert zijnde / ten weder zyden by consent van parthyen versproken is / dat daer van een instrument ofte geschzifte soude werden ghemaectt/so is in rechten controvert of eer het instrument ofte geschzift gemaeckt is/verou plaets heeft? Waerder ende bewyselijcker is de negatieve sententie/dat verou geen plaets en heeft/ende dat d' een parthye sonder consent van d' ander van het contract niet en mach recedere; want het instrument insulcken gheballen niet en is van de substantie van het contract/ maer alleen tot probatie van het selve. Fachin. lib.2. controvers. cap.97. Ant. Tessaur. decis. pedem.197. Neostad. in tract. de Pact. antenupt. rer. jud. obs. 18. num. 3.4. & obs. 29. Acac. var.refol. cap.11. num. 34. Cod. Fabr. lib.4. tit.15. def.23. & tit.16. def.14. Hier. de Cavall. in Specul. comm. opin. contr. comm. q.90.

III.

Alle contracten gaen gemeenlyck op de erfgenamen van de contractanten ten weder zyden/het zy in deselve mentie van de erfgenamen ghemaectt is ofte niet. And. Gail. lib.2. obs.2. num.10. Hartman. Hartm. tit.41. obs.8. Schneid. ad 9. fin. vers. de pact. nu 29.30. & 31. Iustit. de obligat.

I D.

Wanneer tusschen parthyen versproken is / dat sy schriftelyck willen contraheren/ende dat sy voor ende al-eer het gheschifte ghemaeckt is niet en sullen wesen veröbligeert / soo staet het de contractanten by van den contracte te recederen / so langhe het gheschifte niet en is volmæckt. Schneid. ad tit. de empt. & vendit. nu. 4. & 5. Castrenf. ad l. contract. num. 1. C. de fid. instrum. & ibi Bartol. num. 1. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 15. def. 23. & tit. 16. def. 14. Neostad. de pact. antenupt. rer. jud. obs. 19. circa med.

D.

Niemant en kan gecompelleert worden omme sijn contract te adimpleren ende na te komen / indien de ander parthye die sulcks versoect / het contract aen sijn zyde niet en voldoet: want niemant en kan ageren upt een contract het welke is ten beyde zyden obligatoir / ten zy hy alvozen aen sijn zyde het selve volbrenghe. Costal. ad l. Julianus. 13. §. offerri. ff. de act. empt. Fachin. lib. 1. Confil. 43. num. 20. Fab. in suo Cod. tit. de locat. defin. 57. num. 2. in alleg.

D I.

Indien d'eene parthye van de contractanten sijn beloften niet en voldoet / daeromme en kan d'ander parthye niet ageren tot rescissie van den contracte / dan moet gheageert worden tot prestatie ende voldoeninghe van de beloften; doch by sommighe wort 'tselve ghesimiteert / ten ware 'tghene belooft was sedanich ware / dat het parthye oorzake ghegheven hadde tot het aengæen vanden contracte / ende dat hy andersints niet en soude ghecontraheert gehadt hebben; ofte oock ten ware gecontraheert ware over dinghen / die bestaen in ghewichte / ghetal / of mate / in welcken ghevalle soo een vande contractanten in ghebreect blijft / d'ander niet gehouden soude sijn het contract na te komen. Vall. de reb. dub. tract. 20 num. 21. Cottal. ad l. 17. §. sicut num. 14. & seqq. ff. Commod. & ad l. x. ff. de rer. permut. Cod. Fabr. lib. 8. tit. 24. def. 43. nu. 6. 7. 8. Marc. digest. noviss. tom. 3. Tit. Contractus c. 26. & tit. Emptio c. 71. Surd. decis. 180. nu. 4. & decis. 220. nu. 17. 18. 19. Berlich. decis. 174. nu. 9. Gratian. discept. forens. cap. 307. Fachin. lib. 1. Confil. 43. num. 2.

D I I.

Wordt gebraecht / indien in een geoorloft contract is geadjicieert een compact van woeker / of daer door het gheheele contract wordt ghebiticert? Ick antwoorde Neen / dan wordt alleenlyck gebiticert in het deel / ende voor soo veel het geadjicierde compact aengact /

't welck gehouden wort/booz niet geadjicert/ blyvende het contract in regardt van het ander in sijn geheel. Gail.lib2. obl.4. nu.6. & seqq. qui sic judicatum dicit. vid. Molin. in tract. commerc. quæst. 50. num. 351. Gratian discept. forens. tom. 3. cap. 587. num. 9.

¶ ¶ ¶

Indien yemandt onderteykent seker contract/het welck hy niet gelesen en heeft/meynende dat het contineert het gene hy belast hadde/ofte het gene hem gopersuadeert was/by so verre het yet anders contineert/het selve en kan den gene die het onderteykent heeft niet prejudiceren. Paul. Castrenf. Bart. & DD. ad l. fin. C. plus. valere quod agitur. Schneid. ad tit. de empt. & vendit. num. 10.

¶ ¶

In contracten moet gelet worden op de costuymen ende solemniteten van de plaetse daer deselve gecleebteert ende opgerecht worden. Nic. Everb. in Consil. 78. num. 4. & 26. Gail. lib. 2. obl. 123. num. 2. Burg. ad Consuet. Flandr. tract. 4. nu. 7.

¶

Een contract van een Vrouwte buyten consent van haren Man opgerecht/in saken hare coopmanschap niet concernerende/is na de opinie van sommige nul ende van geender weerden/ sonder dat van noode is te ageren tot rescisse van den contracte:doch is hier te lande/en oock in sommige andere plaetsen gerecipieert/dat de vrouwe na doode van haren Man/of so sy eerst komt te overlyden/hare erfgenenamen/uyt kracht van sodanich contract mogen gheconvenieert worden. Vid. Imbert. in Enchirid. jur. Gall. in verb. Uxor. & vir. tut. success. Tiraquell. ad leg. Connub. gl. 8. num. 99. & seqq. Joan. à Sand. decif. Frific. l. 2. tit. 4. def. 3. Chassan. ad Consuet. Burg. rub. 4. §. 1. verf. non potest facere. num. 1. l. 2. & 4. Christin. ad ll. Mechl. tit. 9. art. 4. num. 8.

¶ ¶

Een contract van een Coopvrouwe buyten consent van haren Man opgerecht/ in saken rakende hare coopmanschap/verbint ooc haren Man; maer niet in andere saken die hare coopmanschap niet aen engaan; ja heeft oock plaets als een Coopvrouwe in eene coopmanschap/ contracteert in een andere coopmanschap die sy niet en drijft; want daerinne en is de Man niet ghehouden. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 9. art. 4. num. 11. & 12. Chaff. ad cons. Burg. rub. 4. §. 1. verf. quo casu. num. 1. Joan. à Sand. decif. Frific. lib. 2. tit. 4. def. 4.

¶ ¶ ¶

Wanneer een statuyt disponeert dat een Vrouwte gheen contracten

een mach oprechten sonder consent van haren Man / het selve woꝛt verstaen van contracten die schadelijk sijn / maer niet van profftelijcke contracten. Costal. ad l. 28. ff. de pact. Mynsing. cent. 2. obs. 34. num. 1. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 15. def. 17. V. tamen Sand. decis. Frisic. lib. 2. tit. 4. def. 3. vers. At quaestionis est.

¶ I I I.

Soo wanneer tot het contract van de Vrouw nootsaeckelijck woꝛdt gherequireert het consent van de Man / soo en is niet ghe- noegh tot validiteyt van het selve de presentie van de Man alleen / dan moet expresselijck consenteren: Doch sommighe meynen / in- dien by statuyt verboden is / dat een Vrouw niet en mach contra- heren buyten consent van haren Man / dat ghenoech is / dat sy contrahere in sijn presentie / ende dat hy stilswyghen sonder het contract van sijn Vrouw teghen te spreucken / alsoo sijn consent niet en wert gherequireert voer een forme ende solemniteyt van haer contract / maer alleenlijck op dat hy niet en soude woꝛden ghe- prejudiceert ofte beschadicht. Gomez. ad l. Taur. 54. cum seqq. num. 4. Mart. digest. noviss. tom. 3. Tit. Contractus cap. 8. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 15. def. 30. num. 1. 2. 3. Vall. de Reb. dub. tr. 10. num. 1. in fin. Mynsing. cent. 2. obs. 34. num. 6. Christin. ad ll. Mech- lin. tit. 9. art. 4. num. 16. Alexand. in Consil. 114. nu. 5. vol. 5.

¶ I D.

Een contract aengegaen met den gene die wettelijck ende wyt een rechtveerdige oorzake in gyselinge woꝛt gedetineert / is goet / ende is den gegyselde wyt het selve contract verbonden / alwaer het oock dat het contract opgherecht was met den ghene die hem in detentie ofte gyselinge hadde doen byenghen. Henr. Bouer. Singul. 25. in verb. Car- cer nu. 2. Battol. in l. qui à latronibus. nu. 2. ff. de testam. Guid. Pap. Sin- gul. 840. Hippol. de Marfil. Sing. 306. Costal. ad l. 22. ff. Quod met. caus. Card. Tusch. pract. concl. tom. 1. lit. C. Concl. 89. Gratian. discept. forens. cap. 479. nu. 30. 31. V. tamen Kinsch. resp. 102. nu. 13. & seqq.

¶ D.

Wanneer by statuyt verboden is / dat een Vrouw niet en mach contraheren sonder consent van haren Man / alhoewel het statuyt alleenlijck spreeckt van contracten / soo woꝛdt nochtans verstaen dat het statuyt mede plaets heeft in renunciatiën / bypdinghen ende ont- bindinghe van contracten / ende mach over sulcks een Vrouw buy- ten consent van haren Man niemandt ontstaen / quijtschelden / ofte eenighe andere compacten van bypdinge aengaen. Tiraquell. in tract.

dell. connub. gloss. 5. in verb. contracter. num. 5. & seqq. Chass. ad. conf. Burg. rub. 4. §. 1. vers. Contractus inter vivos num. 2. 12. & 14.

¶ D I.

Indien eenigh contract op sekere conditie tusschen parthyen contrahenten aenghegaen is/ so en mach hangende de conditie den eene van de contrahenten tegens wille van den andere van het contract niet afwijcken/ ende daer uyt scheyden. Tiraquell. in tract. de jure constit. possess. part. 2. ampliat. 17. num. 3. & in tract. de retract. municip. §. 1. glos. 2. nu. 27. Gloss. in l. necessario. §. si ita ff. de peric. & comm. rei vend. Hostiens. in summ. tit. de contrah. empt. & vend. §. 2. in fin. Alexan. in Conf. 40. nu. 3. vol. 5. Gratian. discept. forens. cap. 5 14.

¶ D I I.

Soo pemandt contraheert uyt den naem ende van wegen een ander die absent is/ ende dat den ghene die absent is het selve daer nae niet en houdt van weerden/ so wort het gheacquireert aen den ghene die gecontraheert heeft van wegghen den gene die absent was. Alexand. in Consil. 24. num. 6. vol. 5. Bartol. in l. si absentis. num. 3. C. si cert. petat. & in l. fundum. ff. de act. empt.

¶ D I I I.

Indien pemaent ageert uyt seker contract/ ende dat parthye abjicteert dat den epscher het contract aen sijn zyde niet heeft voldaan/ wordt gebzaecht / of den epscher gehouden is te proberen dat hy het contract voldaan heeft / dan of den ghedaechde moet bewysen dat den epscher het contract niet voldaan en heeft? Ick antwoorde/ dat den epscher gehouden is te proberen/ dat hy voldaan heeft het ghene daer toe hy was verobligeert; welberstaende nochtans dat het selve plaets heeft in substantiele dinghen vanden contracte/ de welke uyt de natuere van het contract voortkomen/ ende sonder welke het contract niet en kan bestaen: ghelijck in koopinge ende verkoopinge vande natuere van het contract is / dat het goet ghelevert werde/ ende de prijs betaelt werde/ ende derhalven so den vercooper ageert tot betalinghe vande koop-penninghen/ ende den koper objicteert/ dat het contract aende zyde vanden vercooper niet en is voldaan/ alsoo het goet niet en is ghelevert / so is den vercooper ghewonden te bewysen/ dat hy het goet gelevert heeft. Berlich. decis. 174. Zanger. de Except. part. 3. cap. 22. Mascard. de Probat. concl. 890. Carpzov. defin. forens. part. 1. const. 10. def. 18.

¶ I I.

Gen contract/ twelc opgerecht is niet e quist-goet/ de welke ver-
boden

Wodē is de administratie syner goederen/en kan niet bestaen/sonder dat den gene die niet sodanich persoon contraheert eenige ignozantie kan excuseren/indien de interdictie is gepubliccirt; ten ware hy woonde in een ander Provincie. Sand. de prohib. rer. alienat. part. 2. cap. 1. num. 9. 10. Cod. Fabr. lib. 5. tit. 38. def. 1.

¶ ¶.

De vraghe is/of alle tghene gheseyt ende verspoocken is in het handelen eer het contract finalijcken gesloten is/gheacht moet worden in het contract gherepeterē te zyn? De gheimeene sententie der Doctoren is/ Ja/indien het contract ter stont op de handelinge ende verspreck van parthyen volcht/maer niet/indien het contract naderhant op een bysondere tijt opgerecht ende gesloten wort/in welcken geballe alleenlyck gelet wort op het gene alsdan in het contraheren verhaelt ende bedonghen is. Mantic. de tacit. & ambig. convent. lib. 3. tit. 4. num. 1. 2. Surd. decis. 291. num. 11. Alex. consil. 27. num. 3. vol. 3.

C O N T U M A C I E.

¶.

Contumacie en schadicht nimmermeer yemant die geciteert ofte gheintimeert is/ten zy parthye aduers op den gheprefigeerden tijt comparere/ende de contumacie van den geciteerde ofte gheintimeerde accusere; want indien parthye aduers selfs niet en compareert/so gaet de citatie ofte intymatie te niet/ende blijft sonder effect/so dat daer dooz gheen contumacie en wort gheintimeert. Peck. de jur. fist. cap. 38. num. 5. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 1. art. 21. num. 6. Jas. Castrenf. Bald. & Salicet. in l. properandum. §. & liquidem. C. de iudic. Fab. in suo Cod. tit. de in jus vocand. defin. 6. Maran. part. 6. de contum. num. 1. Teslaur. decis. 19. Rebuff. ad const. reg. tr. de lit. oblig. art. 6. gl. 5. num. 5.

¶ ¶.

De vraghe is/of dooz contumacie verlozen wort de exceptie declinatoris? Ick antwoorde Ja/indien den geciteerde syne exceptie declinatoris competeerde ynt kracht van eenich privilegie. Fab. in suo Cod. lib. 3. tit. 12. de iurisdic. omn. jud. defin. 3. & 4. Marant. part. 6. vers. de except. num. 2. Rebuff. ad const. reg. tr. de Contum. art. 8. gl. 1. n. 8.

¶ ¶ ¶.

Questie is/of den ghene die ghecontumaceert heeft/mach allegeren

Z

rem

ren litispendingie? Ick antwoorde Neen; want indien hy booz een seker Rechter is geconvenieert gheweest/ alwaer hy hem heeft laten contumacceren / ende dat hy daerna geconvenieert wort booz een ander Rechter/so en mach hy niet allegeren litispendingie/die is booz den eersten Rechter daer hy ghecontumaceert heeft. Marant. part.6. vers. de contum. num.26. Bart. in l. ubi coeptum. num.3. ff. de judic. & in l. sepulchri. num.4. & 5. ff. de sepulch. viol. Hippolit. de Marfil. Singul.239. num.1. Coler. decis.280.

I D.

Alhoewel den ghene die gecontumaceert heeft triumphieert/ ende van des epschers epsch wort gheabsolveert/ so moet hy ebenwel gecondemneert worden in de kosten van den intendit / ende dat tot een pypne van spne contumacie. And. Gail. lib.1. obs.60. num.9. Angel. in l. non quicquid. num.1. ff. de judic.

D.

Den ghene die ghecontumaceert heeft/en mach niet worden ghehoort/ten zy hy alzozen refundere ende betale de kosten van spne contumacie. Mathes. in auth. qui semel. num.10. C. quomod. & quand. jud. Marant. part.6. vers. de contum. num.16. Christin. ad ll. Mechl. tit.1. art.21. sub num.6. Cod. Fabr. lib.7. tit.15. def.18.

D I.

Indien den epscher/den ghedaeghde hebbende doen citeren/ selfs absenteert/so mach den ghedaeghde comparerende accuseren des epschers contumacie/ende versoeken dat hy werde gheabsolveert van der instantie/ ende dat den epscher ghecondemneert werde in de kosten. Wurms. tit.7. obs.2. num.1. Christin. ad ll. Mechlin. tit.1. art.20. Myns. cent.4. obs.65. num.3. Gail. lib.1. obs.59. Cod. Fabr. lib.3. tit.1. def.23. num.1.

D I I.

Als den ghene die gediffameert heeft/ geciteert zijnde omme spne actie te institueren/niet en compareert/dan hem laet contumacceren/so mach hem hy het tweede default een rewich swygen geimponceert worden / sonder dat van noode is intendit over te leveren. Gail. lib.2. obs.12. num.4. Neostad. decis.44. Cur. Holl. Zeel. & Westfris. Boer. decis.255. num.10.

D I I I.

Wanneer pemandt booz contumacie niet en respondeert op de positien ofte articulen/ofte niet en doet den Eedt van niet te calumnieeren/so wort hy gehouden booz geconfesseert hebbende. Marant. part.6. vers.

vers. de Contumac. num. 20. Bartol. in l. cum & iudices §. quod si actor.
C. de iurejur. propt. calum. dand. & ibi Paul. Castrenf. & alii DD.

¶.

Den ghene die gecontumaceert heeft purgerende syne contumacie mach wel proponeren exceptie declinatorie indien hem de selve niet en competeert upt privilegie/maer upt de dispositie bande ghemeene rechten/want als den Rechter is gantsch incompetent/soo mach die incompetentie tot allen tyden geallegeert worden. Carpan. ad Statut. Mediolanens. cap. 10. num. 139. Cod. Fabr. lib. 3. tit. 12. def. 3. & in alleg. num. 1.

¶.

De vraghe is/ of den ghene die niet nae behooren en heeft geantwoort met behoorlycke conclusie/ gheacht moet worden/ als ghecontumaceert te hebben? Ick antwoorde Ja. Carpzov. def. forens. part. 1. constitut. 10. defin. 12. nu. 2.

¶ I.

Questie is/indien den gedaechde heeft gecontumaceert om te responderen in persoon op de artikelen van parthyenschiftueren/ en dat upt kracht van de selve contumacie de artikelen gehouden zijn booz bekent/ of den gedaechde daer ober in des epschers epsch mach gecondemneert worden? Woort by vele gefustineert Ja. Vid. ad hanc quaest. Coler. decis. 104. num. 11. Carpzov. def. forens. part. 1. const. 9. def. 3. Christin. ad leg. Mechlin. tit. 1. art. 14. num. 12. & seqq. & art. 21. num. 1. & seqq. Costal. ad l. 11. §. qui tacuit. nu. 6. ff. de Interrog. Berlich. concl. pract. part. 1. concl. 17. num. 36. & seqq. Gratian. discept. forens. cap. 525. num. 18. Gail. lib. 1. obl. 80. Tapat. var. sent. tit. 130. cap. 17. vers. 4.

COOPINGE ENDE VERCOOPINGE.

I.

De vraghe is/ tot wien het perijckel van onroerende vercochte goederen specteert booz de leberantie/ tot de coo- per/ of tot den vercooper? Volgens de beschreven rechten/ ende de gemeine sententie der Doctoren/ is gedeceideert/ dat het perijckel van het vercochte goet/ so haest de koop gemaect is/ specteert tot den koper/ hoewel het vercochte goet aen den koper noch niet en is geleverd; en derhalven indie een vercocht huys booz de traditie ofte leberantie comt te verbranden/

't selve is tot laste van den cooper/ ende hy is eventwel ghehouden de
beloofde cooppenningen aen den vercooper te betalen: Dan also by
scher Placcaet is gecaveert/ dat ghene Huysen/ Landen/ Erben/ of
te andere onroerende goederen/en sullen mogen getransporteert of
te belast worden/ dan booz den gherechte ofte plaecse daer de goede
ren ghelegghen zijn/ ende dat alle obergiften ofte belastingen anders
ghedaen/ gehouden ende geacht sullen worden van onweerden ende
booz nul/ so soude kunnen ghesustineert worden na het booz: zeben
Placcaet/het perijckel te wesen tot laste van den vercooper. Neostad.
decif. 32. Cur. Holland. Zeland. & Westfrif. Bronch. cent. 2. affert.
55. in fin. Vid. Imbert. in Enchirid. jur. Gall. in verb. Potentius semper
in pici. Mært. digest. noviss. tom 3. tit. Emptio. Venditio. cap. 38.

I I.

Wozdt ghebraccht/indien vermandt heeft een Huys met een Hof/
en dat hy sijn Huys vercoopt sonder mentie te maken van den Hof/
of het huys vercocht zijnde/ oock verstaen moet worden den Hof
vercocht te zijn? Ick antwoorde Ja/ by soo verre den Hof was tot
ghebruyck van het Huys/ende access was upt het Huys in den Hof.
Mynsing. cent. 4. obl. 69 num. 9. Jas. in l. beneficium. num. 14. ff. de con
stit. princ. Berlich. decif. 191.

I I I.

Wanneer een dinck aen twee persoonen op verscheyden tyden is
vercocht/ende aen gheen van beyden noch ghelevert/ indien sy beyde
tot het vercochte goet concurreren/ so wozt gheprefereert den ghene
aen de welcke het goet eerst vercocht is. Jas. in l. quoties. num. 34.
C. de rei vendicat. & per ea quæ tradunt. DD. ad l. in operis. ff. locat.

I V.

Questie is/indien een Coopman aen pemandt vercocht heeft een
ghe Waren/maer niet gelevert/ende dat hy des anderen daeghs de
selve Waren weder aen een ander vercocht ende oock gelevert heeft/
delwelcke ghelevert hebbende/ is hy ter stont upt de markt vertroc
ken/ of den eersten cooper aen wien de Waren eerst vercocht zijn/ den
tweeden cooper mach beletten dat hy met de Waren niet en vertree
ke? Antwoort Neen/ want den tweeden cooper wozt geprefereert
om dat het goet aen hem ghelevert is. Jas. Paul. Castrenl. & commu
niter DD. ad l. quoties. C. de rei vendicat. Marant. part. 4. judic. distinct.
4. num. 65. Lud. Roman. Singul. 292. & ibi in annot. Schneid. ad §. reti
nendæ. vers. de interdicit. uti possid. num. 54. Instit. de interd. Caroc. de
cif. 3. Cod. Fabr. lib. 3. tit. 22. def. 4.

D.

Als yemant coopt eenighe Waren/ende dat hy deselve teyckent/
indien den vercooper daer nae deselve Waren weder aen een ander
vercoopt ende levert/so wort den eersten cooper gheprefereert; want
dooz sodanich teyckenen wort den eygendom getransfereert/in sul-
ker voegen ghelijck dooz ware traditie:ende derhalven so een Coop-
man vercoopt enige sachen Peper/ende dat den cooper deselve Pe-
per doet in synz sachen/deselve teeykenende ofte toezeghelende/ ende
die latende in de winkel van den vercooper / alhoewel den selven
vercooper de Peper daerna aen een ander vercoopt ende levert / soo
moet evenwel den eersten cooper geprefereert worden dooz de geda-
ne signature / als waer dooz hem het vercochte goet verstaen wordt
ghelevert te zijn. Marant. part. 4. judic. distinct. 4. num. 67. Jas. in l.
quories. num. 18. C. de rei vendicat. Schneid. ad §. retinendæ. vers. de
interdict. uti possidetis. num. 54. Instit. de interdict. Lud. Roman. Sing.
285. Bald. in rubr. C. de peric. & comm. rei vend. Boër. decis. 105. num. 9.

D J.

De byaghe is/indien twee personen van seker Coopman gecocht
hebben eenighe Waren booz een seker prijs / of een van de coopers
teghens den vercooper mach ageren/op dat hem de Waren booz sijn
portie werden ghelevert / onder presentatie van sijn deel van prijs?
Wort geleert Neen: ghelijck oock indien een van de erfgenamen van
den cooper presenteert sijn portie van de prijs te betalen / den selven
en kan oock teghens wille van den vercooper het deel van het ver-
cochte goedt niet consequeren. Paul. Castrenf. in l. Julianus. §. offerri.
num. 3. ff. de act. empt. Marant. part 4. judic. distinct. 4. num. 66. Bartol.
& alii in l. Fistulas. §. qui fundum. ff. de contrah. empt. Socin. in Con-
sil. 16. lib 4.

D J J.

Wanneer yemant eenich goet vercocht heeft/so mach hy het selve
vercochte goet behouden tot dat den cooper de geheele coop penning-
gen betaelt heeft/sonder dat den vercooper gehouden is het vercoch-
te goet te laten volghen/oock al waer het schoon de minste penningh
aen de coop-penninghen resteerde. Vincent. Caroc. decis. 100. Gail.
lib. 2. obl. 15. num. 3. Schneid. ad §. actionum. vers. de act. ex empt.
num. 6. instit. de act. Bart. & Castrenf. in l. Julianus. §. offerri. ff. de
act. empt. Cod. Fabr. lib. 8. tit. 7. def. 6.

D J J J.

Den vercooper is gehouden den cooper specialijck te verkwittigen
Z ij van

van de qualiteydt van het goet om dewelcke het selve minder weerdich is; want indien den vercooper willens en wetens deselve qualiteypt versweghen heeft/soo is hy aen den cooper/ die daer van gheen kennisse en hadde/gehouden tot alle interesse. Alexand. in Consil. 63. num. 1. & 5. vol. 6. Mynsing. cent. 1. obl. 56. num. 7. Speculat. in tit. de rescind. vendit. §. nunc dicendum. num. 5. Surd. decis. 146. num. 6. & decis. 165. num. 9. & seqq. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 33. def. 1.

¶

Indien den vercooper niet en weet de qualiteypt van de vercochte goederen daeromme deselve minder weerdich zijn/ soo is hy aen den cooper ghehouden tot so veel minder als den cooper soude ghecocht ghehadt hebben/indien hy het selve gheweten hadde. Mynsing. cent. 1. obl. 56. num. 8. Alexand. in Consil. 63. num. 5. vol. 6. Specul. in tit. de rescind. vend. §. nunc dicendum. num. 6. Paul. de Castr. Bartol. & alii in l. Julianus. ff. de act. empt. Surd. decis. 165. num. 9. 10.

¶

Het is kennelijck/dat als yemandt eenich goet vercoopt aen twee verscheyde personen/den eyghendom geacquireert wort by den gene aen dewelcke de leverantie van het vercochte goedt eerst gedaen is/ ende niet by den gene dien het eerst alleenlijck is vercocht ende niet ghelevert gheweest: maer nochtans indien den ghene dien het goedt eerst ghelevert is gheweest / wiste dat het selve eerst aen een ander was vercocht/ alhoewel den eyghendom op hem is ghetransfereert dooz de leverantie/ so maech evenwel den gene aen dewelcke het goet eerst is vercocht gheweest/ het selve goedt / 't welck dooz bedroch is veralieneert / dooz actie in factum revocatoir revoceren. Joan. Ant. Trigon. Singul. 15. Gail. lib. 2. obl. 55. num. 11. Jas. in §. item si quis in fraudem. num. 116. instit. de act. Roman. Sing. 292. in annot. in fin. Jas. in l. quoties. num. 26. vers. Nono principaliter limita. C. de rei vendicat. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 2. num. 20. ibi Secundo principaliter limita. Hier. de Cævall. in Specul. comm. opin. q. 756. num. 48. 49. 50.

¶

Wanneer den cooper den vercooper denuncieert / dat hy hem defendere van wegen de ebictie / so en mach den vercooper niet proponeren exceptiedeclinatoir; maer hy is gehouden den cooper te defenderen booz den Rechter daer hy geconvenieert is/ ende daer het proces begonnen is/sonder dat den vercooper de sake mach trecken booz synen Rechter. Treutl. vol. 2. disput. 2. th. 8. Paul. Castrens. Costal.

Bart.

Bart. & communiter DD. in l. venditor. 49. ff. de judic. Caball. in tract. de evict. §. 3. num. 118.

¶ I I.

In rechten wozt ghecontroverteert / of den vercooper pzeijjs gehouden is het vercochte goet te leveren/indien hy macht heeft omme het selve te leveren/dan of hy evenwel mach volstaen midts betalen de schade ende interesse? Volghens de waerder ende gemeender sententie der Doctozen/is den vercooper pzeijjs gehouden het vercochte goedt te leveren/by so verre het in syne macht is om sulcx te doen/sonder dat hy alsdan mach volstaen met de presentatie van te willen betalen schade ende interesse. Bronch. cent. 2. assert. 57. Guid. Pap. Singul. 641. num. 2. Schneid. ad §. actionum. vers. de actione ex empto. num. 21. instit. de act. Gloss. Bart. & Castrenf. ad l. 1. ff. de act. empt. Covar. lib. 2. var. resol. cap. 19. Costal. ad l. 1. ff. de act. empt. Neostad. supr. Cur. Holl. decis. 50. Hier. de Cævall. in Specul. comm. opin. q. 459.

¶ I I I.

De bzage is/ of de vercoopinge die geschiet is by subhastatie ende met decreet van den Rechter/mach geresindeert worden/indien het goet vercocht is vooz een seer gheringhe pzyse? Hierinne is by den Hobe van Hollant gedeceideert Peen / want in sodanige vercoopinghen en mach niet geallegeert worden deceptie ofte bedroch ober de helft van de rechte weerde, doch is in sommitighe andere Hoben contrarie verstaen. Vid. Sand. decis. Frisic. lib. 3. tit. 4. def. 12. Cod. Fabr. de rescind. vend. def. 4. & 25. Berlich. decis. 126. Carpoz. def. Forens. part. 2. const. 34. def. 13. Radel. decis. 101. Neostad. decis. 75. suprem. Cur. Holl. Zeeland. & Westfris. Guid. Pap. Singul. 553. num. 4. Gabr. comm. concl. tit. de empt. & vend. concl. 1. num. 61. Fachin. lib. 2. controvers. cap. 21.

¶ I V.

Indien yemandt vercoopt sekere Dypsinghe ende Hoffstede met thien Mergen Landt/ vooz de somme van duyfent gulden/met dese byghevoeghde clausule/alles by den hoop/sonder maet/ met de voet ghestooten/ also dat d'een d'ander niet en sal mogen eyschen van onder of ober-mate/ wozt gebzaeght/ indien daerna minder mate bevonden wozt als thien Mergen/of den cooper mach ageren tot suppletie vande mate/ofte tot restitutie ofte verminderinge vande pzyjs na rate van het defect? Is verstaen Peen. Jacob. Cor. rer. judicat. obs. 19. & per ea, quæ trad. Bertazol. de clausul. instr. claus. 20. gl. 20. nu. 2. Surd. decis. 64. sub. nu. 10. Mant. de tac. & ambig. conv. lib. 4. tit. 17.

Wan

¶ D.

Wanneer eenighe vercoopinghe ghdaen wort by de mate/ so daer na grooter quantiteyt bebonden wordt als vercocht is/ so mach den vercooper ageren tot restitutie van het gene boven de vercochte mate bebonden is; ende indien minder quantiteyt bebonden wordt/so mach den cooper ageren tot suppletie/ ofte tot verminderinge van de pypse/maer als de vercoopinghe gheschiet by den hoop ofte in't gros/ alhoewel het ghetal ofte de mate wort geadjicieert/so en is den vercooper niet ghehouden tot de mate/ende indien meerder ofte minder quantiteyt bebondē wort als geexpresteert is/het selve is tot profijt ende schade van den cooper. Vid. ad hanc quaest. Costal. ad l. qui fundum. 40. §. qui agtum. ff. de contr. empt. Fachin. lib. 2. controvers. cap. 17. Boër. decis. 50. Nic. Everth. consil. 7. num. 16. & 17. Fab. in suo Cod. tit. de contrah. empt. definit. 3. & 4. Neostad. decis. 18. Cur. Holl. Zeel. & Westfrif. Jacob. Cor. rer. jud. obs. 19. Gomez. var. resol. lib. 2. cap. 2. num. 16. Surd. decis. 64. & 257. Mant. de tac. & amb. conv. lib. 4. tit. 17. Grot. in introd. ad jurisprad. Holl. lib. 3. part. 14. vers. Men vercoopt. Carpzov. def. Forens. part. 2. const. 33. def. 9. 10. 11. Gratian. discept. Forens. cap. 566. num. 4. & seqq.

¶ D J.

Hoewel den vercooper het erf simpelich vercoopt/is ebenwel ghehouden het selve te presteren by van alle servituyt. Bronch. cent. 2. assert. 64. Jas. in l. ab emptione. num. 13. ff. de pact. Castrens. in l. servo legato. §. si fundus. num. 3. ff. de leg. 1.

¶ D J J.

Wort ghebraecht/als yemant eenigh goet vercocht heeft/ het welke hy eenigen tyde daerna comt te leverē/of de leverantie moet geschieden na de mate die was ten tyde van de vercoopinghe/dan of na de mate die is ten tyde van de leverantie? Ick antwoorde dat gheattēdeert ende gelet moet worden op de mate die was ten tyde van de vercoopinghe. Joann. Baccan. Singul. 1.

¶ D J J J.

Indien yemandt vercoopt eenigh Landt/ghelegen elders dan ter plaetse van het contract/ende dat in het vercoopen niet en wort ghesep/ of de metinge sal geschiedē na de mate die is ter plaetse van het contract/dan of na de mate die is ter plaetse daer het Landt gelegen is/wort ghebraecht/wat mate ghevolght moet worden? Hierinne is by den Hobe van Utrecht gederideert/dat gelet moet wordē op de mate die is ter plaetse daer het goet gheleghen is/doch wort by vele

Doctoren

Doctozen gefustineert / dat gevolcht moet worden de mate die is ter
 plaetse van het contract daer de vercoopinghe gheschiedt is. Vide ad
 hanc quæst. Radel. decis. 39. Hier. de Cavall. in specul. comm. opin.
 q. 733. Sol. ad const. Sabaud. tit. de Cens. solut. decret. Omnibus part.
 1. gl. uu. num. 11. & seqq. Mantic. de tacit. & ambig. convent. lib. 3.
 tit. 13. num. 19. & seqq. Syntagm. comm. opin. lib. 9. tit. 17. num. 167.
 Ferrar. in form. libell. act. real. tit. 2. glos. Cui cohæret. 7. num. 8. & in
 form. libell. in caus. vend. tit. 37. gl. 6. num. 6. Schneid. ad §. fin. num.
 17. instit. de empr. & vendit. Hieron. de mont. in tract. fin. regund. c.
 26. num. 7. Steph. Grat. discept. forens. cap. 11. num. 20. & seqq. Papon.
 lib. 17. tit. 2. de reb. dub. in append. arrest. 3. Christin. ad ll. Mechlia.
 tit. 7. art. 4. ad num. 3. in addit.

¶ ¶ ¶.

Als eenigh goet vercocht wort ende tusschen parthyen wort her-
 sproken / dat het goet sal ghemeten worden / als dan moet de metinge
 versocht ende ghedaen worden binnen 'tseftigh daghen: maer indien
 van de metinghe niet en is gheseyt / so wort de metinge tydelijck ghe-
 noegh versocht ende ghedaen binnen den tijt van dertich jaren. Co-
 stal. ad l. qui fundum. 40. ff. de contrah. empr. Treutl. vol. 1. disp. 28.
 th. 7. litt. enim in annot. Franc. Marc. decis. 567. num. 10. Surd. decis. 64.
 num. 34. Tessaur. decis. 185. Sol. ad const. Sabaud. tit. de Cens. solut.
 decret. Omnibus. gl. un. num. ult.

¶ ¶.

Wanneer pemandt heeft gecocht eenige goederen by de mate ofte
 ghewichte / indien hy by de mate ofte ghewichte is ghegraveert / also
 deselve 't onrecht is ghedaen / so moet hy daer over conquereren bin-
 nen s'jaers; ofte so eenighe andere sustineren binnen seftich daghen.
 Vid. Malcard. de Probat. concl. 1047. num. 7. Syntagm. comm. opin.
 lib. 9. tit. 17. num. 167. Ant. Sol. ad const. Sabaud. tit. de Cens. solut.
 decret. Omnibus. gloss. un. 1. part. sub num. fin. Marant. part. 4. ju-
 dic. distinct. 9. num. 45. Bald. in Consil. 387. incip. ille qui grava-
 tur. lib. 3.

¶ ¶ ¶.

Den cooper / dewelcke in het proces / 'twelck hem over den eygen-
 dom van het vercochte goet is ghemoveert ghelweest / heeft gehad
 eenighe kosten / mach deselve van den vercooper weder eyschen / in-
 dien hy die van syne teghenparthye niet en heeft gerecupereert. Vall.
 de reb. dub. tract. 9. num. 9. Fachin. lib. 2. controvers. cap. 39. ubi alleg.
 Bart. Ang. Aret. Castrenf. Alexand. Jaf. & alios.

¶ ¶ I I.

Questie is/ of de vercoopinge bewesen is/ indien de getuygen niet en deponeren van de prijs van het vercochte goet? In dese questie zijn d'iederhande opinie der Doctozen; maer liever is de negarive/ te weten/ dat de vercoopinghe dooz sodanige getuygen niet en is bewesen: wel verstaende nachtraus indien de getuygen seggen / dat het goet vercocht is vooz sekerer prijs dan dat sy als nu gheen memorie en h. bbe vooz hoe veel/ in sulcken geballe is hare depositie genoegh tot probatie van de vercoopinge. Fachin. lib. 2. controu. cap. 34. Hippol. de Marti. Sing. 38. Lud. Roman. Singul. 749. Alexand. in Consil. 128 sub num. 4. vol. 2. Malcard. de probat. vol. 3. concl. 1409.

¶ ¶ I I I.

In vercoopinghen die publice'lijck by verhooginge geschieden/ moet weder bieder sijn woort vast staen/ ende derhalbe' indien by den eersten gheboden woort duysent gulden/ ende by den tweeden elf hondert gulden/ so en is den eersten bidder dooz de verhooginge van den tweeden niet bevyjt/ dan mach gedwongen worden om de koop aen te nemen vooz syne gheoffererde prijs/ so sulcks woort begeert: maer indien den tweeden bieder de coop toegeflaghen/ ende als cooper aenghenomen woort / soo is den eersten bieder bevyjt. Boër. decil. 248. per tot. Paul. Castrenf. ad l. licitatio. ff. de public. Benven. Strac. in tract. de decoct. part. 5. num. 8. & vid. Chaff. ad cons. Burg. rubr. 5. §. 2. verf. son principal. num. 22. & seqq. Franc. Cremenf. Sing. 41. Costal. all. Sabinus ff. de in diem ad dict. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 13. art. 25. num. 10. & ibi in add. tam. Rebuff. ad const. reg. tom. 2. tract. de Præcon. & licit. art. 7. gloss. un. num. 21. Papon. lib. 13. tit. 9. art. 2.

¶ ¶ I V.

Als yemant eenich goet vercoopt/ so en is hy niet gehouden het vercochte goet te byenghen ten huysse van den cooper/ dan den cooper moet het selve halen / ofte tot syne kosten doen halen ten huysse van den vercooper. Specul. tit. de empt. & vendit. §. 1. num. 75. Bart. in l. item illa. in fin. ff. de constit. pecun. & in l. si hæres damnatus. ff. de vin. trit. & ol. leg.

¶ ¶ V.

De byage is/ indien yemant onwetende ende ter goeder trouweit coopt ghestolen goet/ of hy gehouden is het selve aen den eygenaer die het vindiceert te restituere' sonder refuste van de prijs die hy daer vooz betaelt heeft in het coopen? Antwoort Ja; ten ware hy het goet gecocht hadde op een byge meret/ in welcken geballe hem moet geresitueert worden 't gene hy daer vooz betaelt heeft; gelijk oock de

de Lombarden ofte oude Cleercopers het goet niet gehouden zijn aē den eygenaer te restitueren/ ten zy haer goet gedaen werde 't ghene sy daer booz gegeven hebben. Zyp. in notit. jur. Belg. lib. 3. tit. 1. vers. Jure Dominus. Grot. in introduct. ad Jurisprudēt. Holl. lib. 2. part. 3. vers. 'twelck plaets heeft, & seqq. Vall. de reb. dub. tract. 20. num. 21. circa fin. Nic. ab. Alt. Sing. 100. Carpzov. def. Forens. part. 4. const. 39 del. 5. 6. 7. Mart digest. noviss. tom. 2 tit. Furtum cap. 1. 2. 3. Schneid. ad §. conceptum. num. 6. instit. de oblig. quæ ex delict. nasc. Costal. ad l. servus. 36. ff. de condict. indeb. Bart. Bald. Castrenf. & alii in l. incivilem. C. de furt. Christin. ad ll. Meclin. tit. 2. art. 2. num. 6. & in addit. ad art. 2. num. 1. Mozz. in tract. de empt. & vendit. vers. de reb. quæ emi & vendi poss. num. 31. & 32. V. tamen Menoch. de Præsumpt. lib. 5. præl. 29. num. 9. & 22.

¶ ¶ D J.

Wanneer den vercooper de vercochte goederen aen den cooper heeft gheleverd so is den cooper eygenaer der selber goederen/ alhoewel hy de coop-penninghen noch niet en heeft betaelt/ ende den vercooper heeft alleen personele actie teghens den cooper/ omme te consequeren betalinghe van de beloofde coop-penninghen: ende derhalben indien den cooper komt te faulgeren/ ofte insolvent te worden/ so en heeft den vercooper gheen recht van eyghendom/ ofte preferentie op de vercochte goederen/ hoewel deselve noch in den boedel van den rooper bevonden worden/ dan moet met d'ander crediteuren in concurrentie komen. Gail. lib. 2. obl. 15. num. 1. & 2. Hartman. Hartm. tit. 27. obl. 16. num. 8. Jaf. in l. creditor. num. 5. ff. si cert. pet. Costal. ad l. procuratoris §. plane. ff. de tribur. act. Bart. Alexand. & alii. in l. si cum dotem. §. fin. ff. solut. matrim. Grivell. decis. 56. Carpzov. def. Forens. part. 1. const. 28. def. 17. Berlich concl. pract. part. 1. concl. 66. num. 46. & seqq. Vid. Grot. in introd. ad Jurisprud. Holl. lib. 2. part. 5. vers. Doch wat. Papon lib. 18. tit. 5. arr. 46.

¶ ¶ D J J.

In sodanighe dingen die bestaen in ghewichte/ ghetal ofte mate/ wanneer een van beyden/ het zy cooper ofte vercooper/ blijft in ghebreke/ so mach een van beyden wel uyt de coop scepden: en derhalben indien den vercooper op den gestemden dach ende plaetse de goederen niet en heeft geoffereert/ ofte den cooper de pypse/ so mach den ghene die in ghebreke niet en is geweest/ uyt de coop scepden/ so om de faulte van dat de conditie niet en is volbröcht / als oock om dat uyt de verschepdentheyt des tijds veranderinghe van pypse staet te

verwachtē/waer dooz het recht van den cooper ofte vercooper wort
verargert/ ende en kan oock na den ghestenden dach ende wan-vols-
doeninge van de conditie/ het versupm ofte gebzeck niet gepurgeert
worden. Valla de reb. dub. tract. 20. num. 21. Navar. in manual. cap.
23. num. 78. 79. & seqq. Hartman. Hartm. tit. 27. obs. 16. num. 2. Ca-
roc. decif. 76. num. 11. Cancer. var. retol. tom. 1. cap. 13. num. 6.

¶ ¶ ¶ ¶ ¶

Wanneer een huys by vercocht is / indien het eenigheservituyt
onder woopen is / so mach den cooper / die het huys niet en soude ghe-
cocht ghehadt hebben / so hy de servituyt ghelweten hadde / ageren tot
resolutie van het contract / ten zy de servituyt werde gheredimeert.
Doch sommige Doctozen sustineren / dat den cooper niet en mach a-
geren tot resolutie vanden contracte / macr alleenlijck tot interessē.
Vid. Arnold. de Reyg. in thesaur. jur. in verb. Emptio num. 108. Carp-
zov. defin. Forensi. part. 2. const. 34. def. 21. Surd. decif. 165. Mart.
digest. noviss. tom. 3. tit. Emptio cap. 73. 97. 98. 99. Cod. Fabr. lib.
4. tit. 33. def. 11. Caroc. decif. 1. num. 8. Pedroch. in respons. de in-
terpret. & resol. contract. q. 54. num. 534. & seqq. Grot. in introduct.
ad Jurisprud. Holl. lib. 3. part. 15. vers. onder waeren. Mangil. de Evict.
q. 24. Myns. cent. 1. obs. 37. & 53. Costal. ad l. in commodato. 17. §.
sicut autem num. 17. ff. commodat.

¶ ¶ ¶ ¶

Als den vercooper het vercochte goet niet en wil leveren / ten zy
hy hebbe de coop penninghen / ende den cooper de coop-penninghen
niet en wil betalen / ten zy hy hebbe het vercochte goet / alsoo d' een
d' ander niet en betrouwt / wort gebzaeght / wie van beyden eerst moet
beginnen / den cooper ofte vercooper? Ick antwoorde dat den ver-
cooper niet ghehouden is het vercochte goet eerste te leveren / nocht
oock den cooper de coop-penninghen te voldoen / dair moet ghehadt
beert worden een sequester. Francic. Curt. in tract. de questis quest.
1. num. 13. Paul. Castrenf. Bart. & alii ad l. si soluturus ff. de solut.

¶ ¶ ¶

Wanneer eenich goet vercocht wort by de mate / ofte ghelwichte /
ofte ghetal / so wort de vercoopinghe gheacht onvolmaecht te zyn / so
langhe het vercochte goet den cooper niet en is aengemeten / aenghe-
woghen / ofte aenghetelt / ende derhalven indien middeler tids eenige
schade gheschiet aen het vercochte goet / het selve is tot laste ende pe-
rijckhe van den vercooper / ende niet van den cooper ; ten ware den
cooper in ghebzecke bleve / ende aen hem stonde / dat de metinghe / we-
ginghe /

ginghe / ofte tellinge niet en wierde ghedaen. Costal. ad l. 35. quod
 sæpe. §. illud constat. num. 7. & 8. ff. de contrah. empt. Paul. Castrenf.
 ad l. 2. C. de peric. & comm. rei vend. Damh. in prax. rer. civil. cap. 14.
 num. 17. & ibi Thuld. in annot. Fab. in suo Cod. tit. de peric. & comm.
 rei vend. defin. 1. Afflict. decif. 399. Gomez. var. resol. lib. 2. cap. 2. nu. 32.

*** I.

Indien pemandt van veel Coopluyden gecocht heeft een Deert/
 ofte een Os/ende dat eenige van de Coopluyden gheaufugeert zijn-
 de/het ghecochte heeft bevonden wozt sieckelijck te zijn/so is de vza-
 ghe / of de andere vernichten / die noch in de Stadt zijn / door actie
 redhibitoir een booz al mughen gheconvenieert worden? Ick ant-
 woorde Ja. Francisc. Cremenf. Singal. 166. Caroc. decil. 2. num. 13.
 Boër. Confil. 45. in addit. Caball. de Edil. act. c. 2. num. 44.

*** I I.

So pemandt coopt een Deert ofte vet anders/op conditie indien het
 hem niet aen en staet / dat hy het als dan aen den vercooper sal mo-
 gen restitueren/wozt gebzaeght/binnen wat tijdt den coopec/ indien
 hem het gecochte goedt niet aen en staet/het selve moet restitueren?
 Ick antwoorde dat restitutie maet geschieden binnen twee maen-
 den na date van de coop / ten ware dat ten tyde van de coop anders
 tusschen parthpen was versproken. Bartholom. de Cap. Singul 55.
 Lud. Roman. Singul. 713. & 766: Joan. Crisp. de montib. in tract. de
 termin. act. num. 15. in verb. redhibitoria: Covar. lib. 1. var. resol. cap.
 9. num. 1. Bonacoff. in tract. de mater. equor. quaest. 292. Rebuff. ad
 const. reg. tom. 3. tract. de Arb. art. 1. pl. 14. sub num. 15.

*** I I I.

Indien pemandt coopt seker erve/ ende beloofst dat hy daer op niet
 en sal timmeren ofte een huys stellen/ waer na gebeurt dat den coo-
 per het erve weder aen een ander vercoopt/ de welke het selve berim-
 mert/questie is/of den eersten coopec daer booz ghehouden is? Ick
 antwoorde Deen/nochre is coech den tweeden coopec ghehouden upt
 de belofte van sijn voorszact als zijnde personeel. Amanel. de clar. aquis.
 Singul. 224: Cottal. ad l. 3. §. opus quaque num. 4. 5. & 6 ff. de alie-
 nat. judic. mutand. caus. fact. Capoll. in tract. de servit. urb. præd. cap.
 92. num. 8. Specul. tit. de empt. & vendit. §. 1. num. 24. 25. Bart. ibi
 num. 2. Sed in priori casu contrarium tenet Barrol. in l. ult. in fin. ff. de
 op. nov nunciat.

*** I I I I.

Als pemandt coopt veel geederen booz eene prijs/het selve wordt
 geacht

geacht te wesen eene coop/ende daeromme indien de coop woꝛt ghe-
 bzoken in een dinck/so woꝛt sy oock geresolveert in het ander; so dat
 pемant gecoch: hebbende veel beesten vooz eene pꝛijs/van de welke
 een bevonden woꝛt steckelijck te zijn/staet alsdan den cooper by alle
 de beesten aen den vercooper te redhiberen / en en is den cooper niet
 gehouden de andere beesten die niet steck en zijn te behouden na rate
 van den pꝛijs: Edoch dit en heeft geen plaets indien peder beest is
 vercocht vooz sekere pꝛyse; want alsdan woꝛt geacht dat het zijn veel
 ende verschepte vercoopingen/ten ware consieerden dat den cooper
 niet anders dan alle de beesten gelijk en soude gecocht gehad heb-
 ben: want alsdan / hoe wel op peder beest is ghestelt sekere pꝛyse/
 woꝛt eventwel gheacht dat het is eene vercoopinghe, Doch sommige
 Doctozen sustineren / als vele goederen ofte beesten vooz eene pꝛijs
 vercocht woꝛde/dat den cooper alle de beesten niet en mach redhibe-
 ren/nemaer alleenlijck het gene gebzeckelijck ofte steckelijck is ende
 dat de pꝛyse van het selve by den Rechter moet gearbitreert woꝛden.
 Vid. Gon. ez. var. relol. tom. 2. cap. 2. num. 49. Berlich. decil. 77. Can-
 cer. var. resol. tom. 1. cap. 13. num. 15. 16. Caballin. de Aedit. act.
 cap. 2. num. 50. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. Emptio. cap. 32. & 103.
 Papon. lib. 11 tit. 4. arr. 16. & in append. arr. 3. Pedroch. in respons.
 de interpret. & relol. contract. num. 339. Tiraq. in tract. de retract.
 municip. §. 23. gl. 1. num. 3. 4. 5. 6. 20. & 23.

¶ ¶ ¶ D.

Indien een Speckvercooper van seker Coopman coopt een Dere-
 ken om te slachten. het welke so haest het geslacht is bevondē woꝛt
 so steckelijck ende ghebzeckelijck te zijn/dat het vleesch van dien son-
 der perijckel van ghesondtheit van de coopers/ in topenbaer niet en
 soude mogen te coop geset woꝛden; woꝛdt nu ghebzaeght/of den ver-
 cooper ghehouden is vooz het ghebzeck van het vercochte Dercken/
 waer van hy geen kennisse gehad en heeft? Ick antwoorde Ja/so
 dat hy gehouden is de coop-penningē aen den cooper te restitueren/
 ofte te remitteren/ indien hy die noch niet ontfangen heeft. Coler. de-
 cif. 228. ubi hanc quaest. in terminis tradit. & vid. Costal. ad l. 1. ff. de
 ædil. edict. Wefenb. in parat. ad tit. de ædil. edict. Fab. de mont. in tract.
 de empt. in 6. quaest. princip. num. 56. & seqq. Carpzov. def. Forens.
 part. 2. const. 34. def. 15. Surd. decif. 146.

¶ ¶ ¶ D J.

Soo pемant een Schip van de Zecroovers genomen/in Spaen-
 gien ofte elders coopt/ende dat hy daer mede komt alhier te Lande/
 mach

mach den eyghenacr eyschen restitutie van het selve/dat is ghehouden te restituieren de penninghen by den cooper daer vooz ghegeven Beven. Strac. in tr. de navib. 2. part. num. 18. Carpzov. def. Foren. part. 4. const. 35. def. 8. Menoch. de Præsumpt. lib 5. præsumpt. 29. nu. 26.

¶ ¶ ¶ D I I.

Den ghene die een Peert/ Os/ ofte eenich ander beest/ wetende dat het sieckelijck of e gebzeckelijc is/vercoopt/ ende protesteert dat hy het beest vercoopt met alle syne sieckten ende gebzecken/sonder dat hy erghens in ghehouden wil zijn; indien den cooper/na de ghedane coop/bevint dat het vercochte beest eenigh gebzeck onderwozpen is/waer van de vercooper ten tyde van de coop niet en heeft vermaent/waert gebzaecht/ of den cooper daer over tegens den vercooper mach ageren/ende of den vercooper daer vooz ghehouden is? Antwoordt Ja. Joan. Aut. Trig. Singul. 28. Paul. Castrenf. in l. pacilci. num. 5. ff. de pact. & ibi Ang. & alii. Specul. in tit. de rescind. vendit. §. nunc dicendum. num. 7. & 9. & ibi Joan. Andr. in annot. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 2. num. 49. Surd. decif. 146. num. 9. & decif. 288. num. 10. 55. & seqq. Caballin. de Ædilit. act. cap. 2. num. 24.

¶ ¶ ¶ D I I I.

Wanneer den vercooper sustineert dat hy over de helft van de rechte weerde bedrogen is so moet hy teghens den cooper ageren tot restitutie van het vercochte goedt / ofte tot suppletie van de rechte weerde/ende moet alternatibe conclusie nemen; alsoo het den cooper by staet het goet te restituieren/ ofte de rechte weerde te suppleren/waerinne den cooper heeft sijn electie. Franc. Marc. decif. 179. Fab. in suo Cod. tit. de rescind. vendit. defin. 16. num. 5. & def. 21. Carpzov. def. Foren. part. 2. const. 34. def. 7. Acac. var. resol. cap. 11. nu. 403.

¶ ¶ ¶ I I.

De vraghe is/indien myn yemant presenteert eenich goedt te vercoopen vooz ren behoofzlike pryse / ende dat ick het selve anneme omme te coopen/ of ick den ghene die de vercoopinghe offereert kan dwingen om te vercoopen/indien hy daer van berou heeft? Ick antwoorde Peen. Boët. decif. 48. num. 23. Marant. part. 4. judic. distinct. 4. num. 56. Corn. Consil. 25. vol. 4.

¶ II.

Het perijckel van het vercochte goedt en behozt niet tot den cooper / so wanneer den vercooper in gebzeke geweeft is om te leveren/sulcks dat aen hem ghestelt heeft dat de leverantie niet en is gheschiedt/also hy daer toe geinterpelleert zijnde/het goet niet en heeft ghe-

ghelebert. Schneid. ad §. cum autem emptio. num. 9. instit. de empt. & vendit. Bart. Bald. Ang. Salic. Jas. Alc. Rip. Socin. Corn. & Zal. ad l. quod te §. ff. si cert. petat. Carpzov. defin. Forens. part. 2. const. 26. defin. 25.

¶ I I I.

Den gene die Wijn ofte andere Waren in een Ton ofte Dat vercoopt / wordt oock gheacht de Ton ofte het Dat vercocht te hebben; indien ghebruyckelijck/ende men ordinarij gewoon is de Wijn ofte de Waren met de Ton ofte het Dat te vercoopen. Weseñb. in parat. ad tit. de trit. vin. vel. ol. leg. in princ. Bart. in l. 3. §. si vin. ff. eod. vid. Menoch. de præsumpt. lib. 3 præf. 77.

¶ I I I.

Questie is / indien den ghene die eenich goet vercocht heeft sustineert dat hy boven de helfte van de rechte weerde bedrogghen is / binnen wat tijt hy teghens den cooper moet ageren? By den Hobe van Frieslandt is ghedecideert / dat hy binnen bertijt Jaren syne actie mach institueren/ alhoewel sommighe Doctoren sustineren / dat hy soude moeten ageren binnen den tijt van vier Jaren. Joan. à Sand. decis. Frisic. lib. 3. tit. 4. def. 11. Acac. var. resol. cap. 11. num. 402.

¶ I I I I.

By sommighe Doctoren wordt in dispuyt getogen / indien de vercoopinge wordt gerescindeert / uyt oorsake den vercooper ober de helfte van de rechte weerde bedrogghen was / of den cooper als hy het goet restitueert / ooc gehouden is te restitueren de bruchtē van dien? Sommighe sustineren Ja; andere ter contrarie Neen / ende is sulcx ooc tot meermalen by den Hobe van Frieslandt verstaen. Sand. decis. Frisic. lib. 3. tit. 4. def. 12. in fin. Acac. var. resol. cap. 11. num. 421. & seqq. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 2. num. 24. Fachin. lib. 2. controv. cap. 24. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. Emptio cap. 70. Vid. Hier. de Cævall. in specul. comm. opin. q. 536. num. 17. & seqq. & q. 763.

¶ I I I I I.

Als de coop is gherescindeert / doo; dien daer was lesie boven de helfte van de rechte pypse / so heeft den cooper de keure / of hy het goet wil behouden mits betalende ofte supplerende 't ghene aen de rechte pypse onthzeect / dan of hy het goet wil restitueren en syne coop-peningen weder na hem nemen: dan is questie / indien hy het goet wil behouden / of hy oock gehouden is interesse te betalen van de penninghen die hy moet suppleren? In dese questie is ghedecideert / dat den cooper tot geen interesse gehouden is / ten zy sedert de litiscontestatie.

Mart.

Mart. digest. noviss. tom. 3. Tit. Emptio cap. 70. & tit. Lætio cap. 15. Joan. à Sand. decis. Frific. lib. 3. tit. 4. def. 14.

¶ I I D.

Indien permant eenich goet gezocht heeft van weghen seker persoon die hy naderhant soude nomineren / wordt ghevraecht / binnen wat tijdt de nominatie moet ghedaen worden / ende hoe langhe de macht om te mogen nomineren duert? Hierinne zijn verscheyde opinien / sommighe sustineren / dat de nominatie mach gheschieden tot vertich Jaeren toe ; andere seggen / dat de selve moet ghedaen worden binnen s' Jaers / ende is sulcx oock ghedecideert / eenighe andere meynen / dat de nominatie moet ghedaen worden binnen seftich daghen / andere binnen vertich dagen ; sommighe andere sustineren / dat de selve moet gheschieden ter stont so haest doenlijck is ; andere seggen binnen een tijdt tot goetduncken vanden Rechter. Vid. Surd. decis. 226. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 34. def. 1. num. 8. Menoch. de arb. jud. lib. 2. cent. 1. cal. 44.

¶ I I D J.

Questie is / indien permant eenich goet koopt van wegen een ander die hy naderhant sal nomineren / ende dat hy den selven oock komt te nomineren / wordt ghevraecht / of hy dooz de nominatie gantscheelijck is bezyjt / soo dat hy vanden vercooper niet en kan aenghesproocken worden tot betalinghe vande roop-pemingen? Hierinne is verstaen / dat hy niet en is bezyjt / ten ware den vercooper bywillichlijck hem wilde te vreden houden met den ghene die genommeert is. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 34. def. 1. num. 4. 5. & tit. 42. def. 28. num. 9. 10. & ibi in alleg. Ægid. Mag. in tract. de bonor. proscript. cap. 37. nu. 1. V. tamen Papon. lib. 18. tit. 6. arr 13.

¶ I I D J J.

Alsoo het perijckel van het vercochte goet ter stont als de koop gemaect is behoort tot de koper / alhoewel de leverantie noch niet ghedaen en is / wort ghevraecht / of het selve oock plaats heeft / indien de koop geschiet is op conditie / de welke noch haught / ende noch niet omgekomen en is? In dese questie is gedecideert / dat het perijckel en de schade is tot laste vanden vercooper / indien het vercochte goet in tgeheel komt te vergaen ; maer so alleenlijck eenige verar geringhen het vercochte goet gheschiet / alsdan is het selve tot laste ende schade vanden koper. Carpoz. def. forens. part. 2. const. 26. def. 21. 22. Cod. Fab. lib. 4. tit. 41. def. 8. nu. 1. 2. & ibi in alleg. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 2. num. 32. in fin.

Indien yemandt een Oſch in een ſtal beſichticht/ende dat hy den ſelven koopt/ende de prijs betaelt/doch den Oſch laet ſtaen inde ſtal vanden vercooper/wozt ghebraccht/ ſo den Oſch komt los te bycc-
ken/ende wech te loopen/of/ ſo den Oſch verloopen wozt/ofze eenich-
ongheluck komt te kringhen/ de ſchade is tot laſte vanden kooper.
Ja verſtaen Ja / indien den vercooper is buyten ſchult ende be-
droch. Mart. digeſt. noviff. tom. 3. Tit. Emptio cap. 50. Cavalcan. decif.
part. 2. decif. 53.

R I J T I N G.

De vrage is / of yemant ſijn huys nach vercoopen op ſodanighe
conditie / dat den cooper daerinne ſeecker ambacht of neeringe niet
en ſal mogen exerceren? In deſe queſtie is ghedecidert Ja. Papon.
lib. II. tit. 10. arr. 3. in append. Mantic. de tac. & amb. convent. lib. 4. tit.
27. num. 37.

I.

Wanneer wijn/ ofte eenighe andere Waren/ die in mate/ ghetal/
ofte ghewichte beſtaen/vercocht worden / ſo is het perijckel ende
verlies vande ſelbe tot laſte vanden vercooper / ſoo langhe die niet
gemeten/ghetelt/ of ghewoghen zijn; ten ware ſingulierlyck ende in
het byſonder yemant gherocht hadde ſeeckere vaten wijns / of dier
gelijcke Waren/ want als dan is de ſchade ende het perijckel tot la-
ſte vanden kooper. Carpov. def. forenſ. part. 2. conſt. 26. def. 23. Cod.
Fabr. lib. 4. tit. 32. def. 1. V. Gratian. diſcept. forenſ. tom. 3. cap. 549. num.
14. & ſeqq.

I J.

Wozt ghebraccht/of de metinghe van het vercochte goet moet ghe-
ſchieden tot coſten vanden vercooper/of vanden cooper? De meeſte
Doctoren ſuſtineren / dat de metinghe moet ghedaen worden tot ge-
meene koſten vanden vercooper ende den kooper/ hoewel ſommighe
meynen / dat de metinghe moet gheſchieden tot coſten vanden ver-
cooper alleen. Gratian. diſcept. forenſ. tom. 3. cap. 549. num. 31. Surd. in
tract. de Aliment. tit. 1. quaelt. 86. Ant. Sol. ad conſt. Sabaud. tit. de
Cenſ. ſolut. gl. num. 1. part. decreti omnibus nu. 20.

I J J.

Queſtie is / indien yemant eenich goet koopt voor by goet/ende
dat naderhandt bevonden wozt/ het ſelbe te weſen erfpacht of leen-
goet / of den kooper het goet mach redhiberen / ende ypt de koop-
ſcheyden / dan of hy allecullyck moet ageren om te hebben afflact
vande

vande koop-penninghen / ofte vergoedinghe van 't ghene het goedt minder weerdich is? Hierinne is ghedecideert / dat den kooper moet ageren tot vergoedinghe van 't ghene het ghecochte goedt minder weerdich is; Doch sommighe sustineren / dat den kooper niet ghehouden is het goet te behouden / maer dat hy het selve mach redhiberen / sonderlinghe indien hy het goet niet ghecocht ghehadt soude hebben / soo hy gheweten hadde dat het erfspacht of leen-goet was. Vid. Christin. vol.2. decis.69. Zyp. in notit. jur. belg. tit. de emp. & vendit. Carpzov. def. forens. part.2. const. 34. def. 21. & vid. DD. alleg. hoc tit. num.28.

I I I I.

Indien den vercooper ageert tot betalinghe vanden coop-penninghen / hooz ende al eer het goet ghelevert is / ende dat hy den kooper gheobjicteert wordt dat het goet noch niet ghelevert en is / ende hy oversulcx ongehouden is tot betalinghe vande coop-penninghen / wort ghevracht / of den vercooper hanghende den processe het goet mach leveren / ende alsoo het proces convalideren / so dat hy den coo- per obligere tot betalinge vande coop-penninge? Wort geleert Ja. Acac. var. resol. cap. 11. nu. 492. Gratian. discept. forens. tom.2. cap. 325. nu. 10. Menoch. de arb. jud. lib. 1. q. 16. nu. 6.

I I D.

De byaghe is / indien den kooper aen het ghecochte goet ober de helfte vande rechte werde bedrogen is / ende dat hy het goet weder heeft vercocht ofte veralieneert / of hy teghens den vercooper kan ageren? De ghemeene sententie der Doctoren is / Neen. Gomez. var. resol. tom.2. cap.2. sub nu.22. vers. Si vero ipse emptor. DD. ad l.2. C. de Rescind. vend.

I D.

Questie is / of den vercooper / die sustineert dat hy boven de helfte vande rechte werde bedrogen is / mach ageren regens den tweeden kooper ende derde possesseur / dan of hy alleenlijck moet ageren tegens den eersten kooper die het goet van hem ghecocht heeft? Het ghemeen ghevoelen der Doctoren is / dat ordinaris niet en mach gheageert worden teghens den tweeden kooper ende derde possesseur. Cancer. var. resolut. tom. 1. cap. 13. num. 31. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 2. sub num. 22. Mart. digest. noviss. tom. 1. tit. Remedium rescindendz cap. 6. 7. 8.

N E D E R L A N D T S C H E C O O P C E D V L L E .

I.

En Coopedulle niet continerende seeckere prijs/te weten / vooz hoe veel het goedt vercocht is / en maectt gheen gheloof teghens den vercooper ofte sijn erfghenaem / ende tot leverantie van het vercochte goedt en kan den cooper uyt de Coopedulle niet ageren: gelijck indie de tencur van de Coopedulle simpeljk is sulcx:

A heeft vercocht aē B sodanigh huys/deselve Coopedulle en soude niet proberen in sulcken gevalle/daer den cooper teghens den vercooper soude willen ageren tot traditie van het vercochte huys / indien niet ghedocert en werde van den prijs. And. Gail. lib. 2. obl. 13. num. 1. Lud. Roman. Singul. 749. Alexand. in Concil. 18. num. 2. vol. 1. Paul. Castrenf. in l. si duo patroni. §. si quis juraverit. num. 4. circa fin. ff. de jurejur. Jaf. in d. l. si duo §. Marcellus. num. 4. Bart. in l. admonendi. num. 33. ff. de jurejur. Roman. Consil. 305. num. 8. Welenb. in Consil. 12. num. 69. part. 1.

II.

Een Coopedulle/dewelcke gheen prijs van het vercochte goet en continueert / probeert/indien daer teghens by den vercooper ofte sijn erfghenam niet en wordt ghecopponcort ofte gheexercieert/nopende het defect van de solenniteyt ; want alsdan mach den vercooper uyt de Coopedulle ghecondemneert worden tot leverantie van het vercochte goedt. Mathel. Singul 12. Gail. lib. 2. obl. 13. num. 14. Alexand. & Rom. in l. sciendum. ff. de verb. obligat. Felin. in c. sicut. de sent. & re jud. num. 28.

III.

Dat een Coopedulle sonder continu van de prijse van het vercochte goedt niet en probeert / en heeft gheen plaets in materie van prescriptie / wanneer yemandt teghens een derde uyt sodanighe Coopedulle wil proberen den titel van sijn possessie / te weten / dat hy het goet ter goeder trouwen heeft gepossideert/als dooz titel van koop: want in sulcken ghevalle maectt sodanighe Coopedulle geloof omme te proberen den titel teghens een derde. Jaf. in l. si duo patroni. §. Marcellus. lib. num. 4. ff. de jurejur. Roman. Sing. 749. in annot. Balb. in tract. de prescript. 2. par. 3. par. princ. q 9. in fin. Gail. lib. 2. obl. 13. num. 11.

I D.

Tot het maken ende onderteykenen van een Coopcedulle kan de een parthye d' ander constringeren / alhoewel het ten tyde van de coop niet en is bedoughen. Jal. in l. ex'ea parte. num. 10. ff. de verb.obligat. Fachin. lib. 1. consil. 43. num. 12. Bart. in l. 2. num 15. ff. solut. matrim. Castrenf. ad l. contractus. num. 15. C. de fid. instrum.

D.

Indien tusschen parthyen versproken is / dat de coop niet en sal wesen volmacekt / so lange Coopcedulle niet en is ghemacekt ende onderteeckent; wozt gebzaeght/so den vercooper het goedt levert eer de Coopcedulle is voltrogen/af hy den eygendom transfereert? Ick antwoorde Ja. Paul. Castrenf. in l. contractus. sub num. 12. C. de Fid. instrument. & ibi. Bartol. num. 7.

D I.

Een cooper hebbende twee Coopcedullen ghemacekt op verscheyde tyden/ wozt gesent upt heyde het goette possideren/ten ware dooz de tweede expyesselijck ware gheredeert van de eerste. Alexand. in Consil. 27. num. 4. vol. 3. Bartol. in l. singularia. num. 12. ff. si cert petat.

D I I.

So den cooper ende vercooper niet malcander in proces zijn/ ende dat d' eene parthye onder hem heeft de originele Coopcedulle/soo is hy gehouden deselve te exhiberen/indien sulchs hy syne teghenparthye wozt versoekt/ soek alwaer het schoon dat den gene die exhibitie versoeckt/ in de processse ageerde als eyscher; want de Coopcedulle is een ghemoen instrument. Socin. in tuis fallent. reg. 149 fall 10. Bart. in l. 1. § editiones. num. 4. ff. de edend. Specul. in tit. de instrum. edit. §. videndum. num. 11.

D I I I.

Wanneer een Coopcedulle contineert eenige twihselachtighe ofte donckere woorden/daer van moet de interpretatie ghedaen worden teghens den vercooper/ende niet teghens den cooper; want den vercooper sijn selvē te imputeren heeft dat hy het niet klaerder en heeft doen stellen. Bronch. cent. 1. affert 40. Pac. de concil. leg. cent. 2. quaest. 7. Cujac. lib. 1. observat. 10. lib. 9. cap. 37. Borch. de pact. cap. 5.

I K.

Een Coopcedulle/de welcke contineert erreur in de name/en wozt daer dooz niet gevitieert;maer so sy contineert erreur in de substantie ofte materie/alsdan en is de Coopcedulle niet goet. Duaren. in l.

22. ff. de verb. obligat. & ibi. Donell. Connan. lib.7. comm. cap.6. Borch. de contrah. stipul. cap.5. Bronch. cent.2. assert. 53.

C O S T E N.

I.

Osten van retardement en woerden niet ghereserveert ten eynde van den proeesse / dan moeten t'elken reyse als het proeess woerd gheimpedieert / aen den triumphant woerden gheresundeert / sonder te verwachten diffinitive sententie. Gail.lib.1.obf.151.n.15. Mynf.cent.1.obf.23. Bart. Bald. Castrenf. & alii in l. penult. C. de fruct. & lit.expensf. Mynsing. cent.1. obf.46.

II.

De costen van een proeesse moghen in een interlocutoire sententie ghereserveert woerden / maer niet in een diffinitive. Mynsing. cent.1. obf.45. Ferrar. in form. libell. act. real.tit.2. gl.25. num.15. Cyn.& communiter DD. in l. terminato. C. de fruct. & lit expensf.

III.

Condenmatie van costen dewelcke geschiet hangende den proeesse dooz de diffinitive sententie / is interlocutoir ; maer so die geschiet by de diffinitive sententie / aldan is deselve diffinitijf: want sy gheacht woerd te wesen een deel van diffinitive sententie. Marant. part. 6. de sentent. num. 36. Guid. Pap. Singul.720. Ang. de Aret. in l. quod iussit. ff. de re jud. Philip. in c. cum cessante 60. vers. 17. ext. de appellat.

IV.

En Rechter dewelcke sijn selven incompetent pronuncieert / mach wel over de costen pronuncieren. Gail.lib.1. obf.34. num.4. alleg.Felin. Philip. Franc. & alios.

V.

Wanneer den eyscher ende ghedaeghde alleen hebben semiplese ne probatie / indien den Rechter een van beyden desereert den Eedt in supplement van bewijs / aldan en moet den succumbant in de costen niet ghecondemneert woerden: ende derhalven indien den eyscher sijn intentie bewesen heeft dooz eene ghetuyghe / ende eventwel comt te succumberen / om dat niet hem / maer den ghedaeghde den Eedt is ghedesereert / in sulcken ghevalle en moet den eyscher in de costen niet ghecondemneert woerden. Alexand. in Confil. 383. nnn. 17. vol.6. Hippol. de Marfil. Singul.485. Bald. in auth.genera-
liter

liter in: 5. opposit. & in seq. C. de Episc. & cler. Lanfr. Balb. decis. 334.
Griuell. decis. 10. num. 8.

D J.

Den Rechter mach de partijne die succumbeert in de costen con-
demneren / alhoewel het partijne aduers niet en heeft gheeycht /
dan is daer toe niet ghehouden ; maer als het by eysch is versoecht /
soo moet hy noodtsalighelijck ober de costen mede pronuncieren. Jas. in
§. actionum. num. 145. instit. de act. Marant. part. 6. de libell. oblat. num.
18. Guid. Pap. quest. 405. Bart. in l. properandum. §. sin. autem alterutra.
nu. 4. & 5. C. de judic. Papon. lib. 18. tit. 4. arr. 1. & Bacch. in not. ad arr.
9. Carpzov. def. forens. part. 1. const. 31. def. 20. Mart. digest. noviss. tom.
1. Tit. Appellatio cap. 119.

D J J.

De costen banden proesse moeten ghecompenseert worden / als
proes is tusschen Vader ende kindt / tusschen twee Broeders / tus-
schen Broeder ende Suster / of tusschen de ghene die malsander in
dierghelijcke maeghschap bestaen / ten ware den ghene die succum-
beert van openbare ende notoire calummie kande gheargueert wor-
den. Damh. in prax. rer. civil. cap. 222. num. 2. Fab. in suo Cod. lib. 7. tit.
18. de fruct. & lit. expens. defn. 63. Carpzov. def. forens. part. 1. const.
31. def. 29.

D J J J.

Ober de costen mach den Rechter van appel wel pronuncieren
als het appel desert is. Hartm. Hartm. tit. 18. obs. 7. num. 1. Gail. lib. 1.
obs. 34. num. 5. & obs. 137. sub num. 5.

J K.

Questie is / of den ghene die in de eerste instantie heeft ghetrium-
pheert / so hy inde sake van appel succumbeert / in de costen mach ge-
condemneert worden: In dese questie zijn dyiederhande opinien; d'eer-
ste is / dat den geappelleerde in de costen moet ghecondemneert wor-
den: de tweede sententie is met dese distiunctie / of den gheappelleerde
succumbeert in cas d'appel uyt deselve acten vā voorgaende instan-
tie / of uyt nieuwe probatien: indie hy succumbeert uyt deselve acte /
als dan moet hy in de costen gecondemneert worden / maer so hy suc-
cumbeert uyt nieuwe probatien / als dan moeten de costen gecompē-
seert worden: de derde sententie der Doctoren is / dat het staet aē het
goetduncken en discretie van den Rechter / dewelcke uyt de circum-
stantien van de sake wel sal kunnen oordeelen of den geappelleerde
gehadt heeft een wettelijcke oorzake om te procederen / of niet / ende
dese

dese lesse sententie schijnt meest gebolcht te worden. Fachin. lib. 1. controverf. cap. 41. Gail. lib. 1. obl. 152. Bald. in l. generaliter. §. fed. juramento. num. 8. C. de reb. cred. & vid. Mynf. cent. 2. obl. 89. Wurmf. tit. 24. obl. 26. Bart. & Jas. in l. propterandum. §. fin autem alterutra. C. de judic. Papon. lib. 18. tit. 2. arr. 18. & ibi Bacch. Boër. consil. 8. nu. 21. Mart. digest. noviss. tom. 1. Tit. Expensæ cap. 14. 15. 16. 21.

¶

Soe penandt gheappeleert heeft van een sententie continerende sommighe rechtveerdighe ende oock sommighe onrechtveerdighe articulen/alsdan moet gheschieden compensatie van costen; want den Rechter van appel moet het recht van het onrecht schepden. Henric. Bouer. singul. 56. in verb. expensæ. num. 15. alleg. Innoc. in c. Rayn. ext. de testam. & in c. sententiæ. de dol. & contum.

¶ ¶

De byrghe is/ of den gedaechde in de costen moet gerondemneert worden/ indien den eyscher synen eysch in't geheel niet en heeft gheprobeert/ nemaer alleen booz een deel/ waer inne hy comt te obtinere sententie tot synen boozdeele? Ick antwoorde/ dat den gedaechde eventwel in costen moet ghecondemneert worden/ so hy niet van de schult/ t gene hy schuldich was/ heeft gheoffereert. Papon. lib. 18. tit. 2. de lit. expens. arrest. 4. & 5. Rebuff. in præfat. fuor. comment. ad constit. reg. glol. 5. n. 53. & tr. de expens. gl. un. nu. 21. Bart. in l. qui solidum. ff. de legat. 2. Boër. decis. 74. Fab. in suo Cod. tit. de fruct. & lit. expens. defin. 30. Costal. ad l. 27. §. si cum mihi ff. de Pact.

¶ ¶ ¶

Wanneer vele consozten ende medestanders van een proces gherondemneert worden in de costen/ deselve worden getaxeert ende gedevideert na het ghetal van de personen die succumberen/ ende niet na rate van het gene in den processe peder pzetendeerdé: by exempel/ drie personen eyschen sekter huys/ den eenen booz een vierdepart ende een half/ den ander booz een achtendeel/ ende den derde booz de helft/ indien sy comen te succumberen / ende gherondemneert worden in de costen/ soo zijn sy ghehouden peder booz een derdepart deselve te voldoen: ende van gelijcken oock/ indien een Momboir over twee ofte drie onmondigen/ met den gene die mondich is/ als consozt ende medestander ageert tegens hare wederparthype/ en dat den Momboir/ ende den mondige gerondemneert worden in de costen/ alhoewel den mondige niet bozder en ageert dan booz syne hereditaire portie/ ende peder van de onmondighen van ghelijcken/ eventwel is den mondige ghehou-

gehouden in de helft van de costen/ ende den Momboir in de andere helft; wort nochtans 't selve by andere tegen-gesproken. Vid. Papon. lib. 18. tit. 2. de lit. expens. arrest. 1. & 3. Costal. ad l. ex parte hæres. 39. num. 11. & 12. ff. Famil. ercisc. Sed in hoc ult. casu contrarium tenet Bachov. in not. ad dict. arrest. 3.

¶ IIII.

De byaghe is/indien een creditur tegens twee ofte drie van syne debiteurs/ die hem elcx een booz al warē verobligeert/ condemnatie heeft geobtaineert/en dat sy mede gecondemneert zijn in de costen/ of hy van peder van henlyuden in 't gheheel alle de costen van den processe/gelyck de principale somme/mach executeren? Ick antwoorde Neen; want de gecondemneerdens in de costen niet bozder gehouden zijn dan peder booz sijn portie. Papon. lib. 18. tit. 2. de lit. expens. in append. arrest. 5. & Bachov. in not. ad d. tit. 2. in princip. Fab. in suo Cod. tit. de fruct. & lit. expens. definit. 1. & ibi in alleg. & lib. 8. tit. 27. def. 13. nu. 3. 4. 5. Gratian. discept. forens. tom. 1. cap. 33. nu. 50. 51.

¶ IV.

Eene getuyge die deponeert van hooren seggen en kan den ghene die procedeert niet bezyden bande kosten; dan is questie/indien den ghene/die booz hem heeft semiplene probatie/komt te succumberen/ of hy inde kosten moct ghecondemneert worden? Ende alhoewel by sommighe gesustineert wort Ja /andere nochtans meynen/dat den selben inde kosten niet en behoort gecondemneert te worden. Vid. Carroc. decil. 67. Carpzov. def. forens. part. 1. const. 31. def. 27. nu. 2. 3. Mascard. de Probat. cuncl. 253. num. 13. 14. 15. Mart. digest. noviss. tom. 1. Tit. Expensæ cap. 83.

¶ V.

De byage is/of de kosten van retardement of versum mogen gecompenseert worden teghens de schult die den triumphant aen den gecondemneerde schuldich is? Hierinne is gedeideert Ja. Cod. Fab. lib. 7. tit. 18. def. 29. Carpzov. defin. forens. part. 1. const. 31. def. 19. V. tamen Rebuff. ad const. reg. tract. de expens. art. 8. nu. 25.

¶ VI.

Wort ghebyaecht/ of gherequireert wort citatie van parthye om de kostente doen taxeren? Ick antwoorde Ja. Rebuff. ad const. reg. tract. de expens. art. 5. gl. un. nu. 7. Boër. decis. 285. nu. 6. Carpzov. defin. forens. part. 1. const. 31. def. 4.

¶ VII.

Questie is / booz wat Rechter de kosten van den processe moeten gecyacht

geepscht/ende van wiende selve moeten ghetareert worden? Hierinne is gedicteert / dat de kosten moeten geepscht worden voor den Rechter daer het proces is gheagiteert gheweest/ende daer de condemnatie vanden gheballen is / ende dat de taxatie moet ghedaen worden vanden Rechter die de condemnatie verleent heeft. Berlich. decil. 183. Cod. Fabr. lib. 7. tit. 18. def. 59. num. 2. in allegat. & tit. 20. def. 25. num. 8. & in alleg. ibid.

¶ D I I I.

Indien parthyen hangende den processe accorderen over de principale saecke / sonder mentie te maecken vande kosten vanden processe/wort ghevraecht / of de selve naderhant moghen geepscht worden? Ick antwoorde Neen/ten ware her waren kosten van retardement of contumacie/ofte dierghelijcken kosten/ daerinnen parthye al was ghecondemneert geweest voor het accort. Guid. Pap. quaest. 55. & addent ibid. Cod. Fabr. lib. 7. tit. 18. def. 82.

¶ I I.

Den ghene / die eenighe kosten gheobtimeert heeft/mach de selve epfschen ende laten taxeren/niet teghenstaende hem yemant om niet gediend hadde. Costal. ad l. 79. num. 1. ff. de Judic. Papon. lib. 18. tit. 20. arrest. 14.

¶ I I.

Wort ghevraecht / of de kosten vanden processe/ daerinnen den processeur is ghecondemneert/moghen geepscht worden van den singulier successieur? Ick antwoorde Neen. Cod. Fabr. lib. 7. tit. 25. def. 4. num. 2. & in alleg. ibid.

C O S T V Y M E.

I.

HEt is in rechten controvers / of twee acten met den laps van thien jaren ghenoech zijn omme een costumie te introduceren? De ghemeender sententie der Doctoren is Ja. And. Gail. lib. 2. obs. 31. num. 7. & 8. Francisc Marc. decil. 255. Mynsing. cent 6. obs. 41. num. 7. 8. 9. & seqq. Jal. in l. de quibus. nu 41. & seqq. ff. de legib. & ibi Bartol. num. 13. & 14. Contrarium tenet Bronch. cent. 1. assert. 8. V. Hier. de Cævall. in specul. comm. opin. q. 357.

I I.

Wort ghevraecht / of een notoire costumie moet probeert worden? Ick antwoorde Neen/dan is ghenoech dat deselve werde gealle-

allegeert. Nic. Everh. in Consil. 136. num. 1. & 2. Christin. ad II. Mechlin. in epilog. num. 14. Gail. lib. 2. obs. 31. num. 17. & 18. Mynf. cent. 5. obs. 96. num. 6. & cent. 6. obs. 3.

III.

Questie is / met hoe veel getuyghen een costupme moet ghepro-
beert worden? Ick antwoorde / dat een costupme moet gheprobeert
worden met thien getuygen / hoewel sommige sustineren dat deselve
met twee ghetuyghen mach bewesen worden. Damhoud. in prax. rer.
civil. cap. 164. nrm. 6. lib. 9. tit. 1. de probat. arrest. 20. Fab. in suo Cod.
defin. 14. tit. de testib. Alex. consil. 45. vol. 2. Wefenb. in parat. tit. de le-
gib. sub num. 9. Ægid. Mag. in tract. de bon. proscript. cap. 25. nu. 5. Mas-
card. de probat. vol. 1. concl. 424. num. 4. & 13. Rebuff. ad const. reg. tom.
3. tract. de consuet. art. 2. gl. 3. num. 20. Tessaur. decis. 183. nu. 3. & 7.

IV.

De costupme van de plaetse van het contract moet inghesien ende
gheattendeert worden in het ghene concerneert het decideren van de
sake / ende moet niet ghelet worden op de costupme die is ter plaetse
daer het proces geventileert wort: ende derhalven indien ter plaetse
van het contract ghenoech zijn twee ghetuyghen omme ten volsten
te proberen / ende dat ter plaetse daer het proces gheagiteert wordt /
berepscht worden vier ghetuyghen / als dan moet ghelet worden op
de costupme van de plaetse van het contract / alsoo het selve streckt
tot decisie van de sake. Nic. Everh. in Consil. 78. num. 4. & 26. Mynsing.
cent. 4. obs. 82. Bald. in l. cunctos populos. C. de summ. trinit. & ibi Bar-
tol. Sand. decis. Frisc. Lib. 1. tit. 12. def. 5. Costal. ad l. 6. ff. de Evict.
Cod. Fabr. lib. 1. tit. 5. def. 3. & lib. 3. tit. 1. def. 22. Acac. var. resol. cap.
ult. num. 498. 499.

V.

En costupme en wort niet geprobeert indie de getuygen in hare
verclaringhe zijn verschapden / alsoo wyt hare depositie blyckt / dat op
verschapde manieren is geobserveert geweest in dier gelijcke casus.
Mynsing. cent. 6. obs. 42. num. 2. & 3. Bart. in l. 2. C. quæ sit long. conluet.
Gail. lib. 2. obs. 31. num. 16.

VI.

Van een costupme mach niet gherenuncieert worden / indien de
selve is prohibitijs. Henr. Bouer. Singul. 59. in verb. renunciatio. nu. 14.
Gratian. discept. forens. tom. 4. cap. 735. num. 2.

VII.

En costupme daer by ghemeeschap van goederen tusschen man
ende

ende vrou geintroduceert wozt/heeft oock plaets in de roerende goederen / dewelcke zijn buyten de jurisdictie ende plaetse van de echte huyden/ alhoewel aldaer sodanighe costumme van gemeenschap niet en is : dan de costumme van gemeenschap van goederen en wozt niet gheertendeert tot de onroerende goederen geleghen buyten de jurisdictie van de plaetse daer de voorszeyve costumme van gemeenschap niet en vigeert. Peck. in tract. de testam. conjug. lib. 4. cap. 28. num. 5. Everh. in loc. à nomine dign. vel offic. nu. 5. Papon. lib. 15. tit. 2. arrest. 13. 14. & 15. Lamb. Gor. in lib. adverb. jur. subcisiu. cap. 18. nu. 9. 10. 11. 12. & seqq. Crayett. consil. 38.

V I I I.

Het is by vele Doctozen controvers / indien een Doctoꝝ attestert ende verclaert van seckere costumme / ofte dat yet-wes nae costumme gheobserbeert wozt/ of den selven daerinne gheloof moet gegeven worden? Sommighe sustineren Neen? andere ter contrarie Ja; immers dat daer dooz presumpctie geinduceert wozt/ de welke transfereert den last om contrarie te proberen op de tegenparthye. Vid. Ant. Gabriel. comm. concl. lib. 1. Tit. de Probat. concl. 4. Mascard. de Probat. concl. 426. Hier. de Cævall. in Specul. comm. opin. quæst. 1. Tessaur. decis. 183. nu. 7.

I I.

De costumme van een Stadt ofte plaetse wozt gheertendeert tot de steden ende plaetsen die de selve subject zijn / ten ware de steden. ofte plaetsen/ de welke een ander Stat ofte plaetse subject zijn hadden haer eyghen costumme. Roch. Curt. in cap. cum tanto de consuetud. lect. 4. sub nu. 16. vers. Quinto limitatur.

¶.

Een costumme / de welke is aengaende de goederen die onder de jurisdictie van secker Stadt ofte plaetse geleghen zijn/ heeft oock plaets ten regarde van byzendinghen; ende verhalben/ soo daer aen een costumme is / dat de huyden van de Stadt niet en soude moghen hooger opghetoghen worden/ als die teghenwoordich zijn/ daer aen souden oock verbonden zijn de byzendinghen ende uytheimsche die inde Stadt wilden timmeren. Roch. Curt. in cap. cum tanto de consuetud. lect. 9. num. 12. Bart. in l. 1. sub num. 26. vers. Quarto quæro C. de Summ. Trinit.

C R E D I T E V R.

I.

En crediteur en kan niet ghedwonghen worden te ghens sijn wil spnen debiteur te ontlaen/ende een ander in plaerse van den selven aen te nemen / oock alwaer het schoon dat den gheoffereerde debiteur sufficienter was / dan den ghene die hem schuldigh is. Jas.

in l. debitorum pactionibus. num. 5. C. de pact. Gail. lib. 2. obs. 14. sub nu. 7. Bald. in l. 1. §. sed & is in 2. lect. ff. de const. pec. Angel. in l. si mandato meo. §. 1. ff. mandat.

II.

Indien een debiteur insolvent zijnde is geaufugeert / ende niet en wil weder comen / ten zy alle de crediteuren hem remitteren een deel van de schult / wort ghebzaeght / of het meeste deel van de crediteuren mach doen remissie ende quijtscheldinghe van een deel van de schult / so dat de andere minder crediteuren gehouden zijn het selve mede na te comen? Ick antwoorde Ja; want het meeste deel van de crediteuren pzejudiceert het minder deel in het remitteren van een deel vande schult. Paul. Castrenf. in l. 7. §. hodie num. 2. ff. de pact. & ibi Jas. num. Lud. Roman. Singul. 100. Afflict. decis. 288. Ferrar. in form. libell. quo agit. ut pact. serv. tit. 36. gl. 3. nu. 13. Berlich. decis. 235. Gratian. discept. forens. cap. 37. num. 40. Acac. var. resol. cap. ult. nu. 386. Vid. Costal. ad l. 7. §. fin. num. 8. & ad l. 10. ff. de Pact. Jacob. Cor. eonsil. 8. Neostad. supr. Cur. Holl. decis. 53. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 22. def. 27. 28. Rot. Gen. de Mercat. decis. 57. Kinsch. tr. de solut. induc. c. 8. nu. 5.

III.

En crediteur ontfanghende de hooft-somme / en pzejudiceert sich selven niet in den interesse ofte renten / soo wanneer deselve expresselijck zijn bedongen gheweest / ende mach daeromme oock na het ontfanghen van de hooft-somme ageren tot betalinge van den interesse ofte renten. Costal. ad l. si post moram. ult. num. 16. ff. de eo quod cert. loc. & ibi Bartol. num. 3. Paul. Castrenf. ad l. centum capuæ. num. 7. ff. eod. tit. & ibi Jas. num. 6. Sand. decis. Frific. lib. 3. tit. 14. def. 10.

IV.

En crediteur hebbende veel personen elcx een boozal / niet remuneratie verobligeert / mach hangende het proces teghens den eenen / noch wel een van de andere convenieren / het zy den ghene die eerst

geconvenieert is machtich is om te betalen of niet. Capic. decif. 119.
Neoflad. decif. 6. Cur. Holl. Zeel. & Westfrif. Hering. in tract. de Fide-
jufforib. cap. 30. num. 27.

D.

So een crediteur aen synen debiteur belast heeft / dat hy de hondert
gulden / die hy aen hem schuldich is / betale aen een ander / zijnde een
crediteur vanden gene die de last geeft / ende dat den debiteur deselve
last heeft gheaccepteert / ende in syn boeck geschreven dat hy de vooz-
schzebe somme schuldigh is aen den ghene die hem van synen credi-
teur belast was te betalen / wozt ghevzaeght / of den crediteur den
voozschzebe last mach revoceren? Staet te distingueren; indien den
debiteur het selve aen syns creditours crediteur heeft gedemuncieert /
dewelcke daer mede te vreden is gheweest / als dan mach den credi-
teur den last niet revoceren; maer indien noch geen demunciatie en is
ghedaen / so mach den crediteur den last wel revoceren. Castrenf. in l.
delegare. nu. 3. ff. de novat. Jas. in l. si cum fundum. nu. 1. ff. de pact. Joan.
And. in addit. ad Specul. tit. de deposit. super rubr. Hippol. de Marfil.
Singul. 265. Kinsch. responf. 53. sub nu. 3.

D I I.

Wanneer een crediteur twee ofte drie personen elcks een vooz al
met renunciatie heeft verobligeert / ende dat hy van een van deselve
ontfanght syn deel / de vrage is / of gheacht wozt divisie gheschiedt te
zijn / soo dat den crediteur van yeder van de andere niet vozder kan
eyfchen dan haer ghedeelte? Ick antwoorde Neen / dan mach den
crediteur diens niet tegenstaende van yeder van de andere exigeren
het resterende in tgeheel; want een crediteur admitterende een van
veel elcks een vooz al verbonden / tot betalinghe van syn deel / soo en
wozt daer dooz in regardt van de andere gheen divisie van de schult
gejudeuceert. Ann. Robert. rer. judicat. lib. 4. cap. 7. Costal. ad l. tale
pactum. §. post divisionem. nu. 3. 4. & 5. ff. de pact. Christin. ad ll. Mecblin.
tit. 7. art. 15. ad nam. 5. in additam. Jas. in l. si creditores. nu. 3. C. de pact.
& ibi Castrenf. Cyn. Salicet. Bald. & alii. Pyrrh. Maur. in tract. de Fide-
juff. 2. part. princip. sect. 6. cap. 4. num. 58. & seqq. & in tract. de solut.
oblat. & ret. cap. 38. Cod. Fabr. lib. 1. tit. 27. def. 9. Gratian. discept. fo-
renf. cap. 359. & 566. num. 20. & seqq. Vid. tamen Carpzov. def. forens.
part. 2. const. 17. def. 11. Mart. digest. noviff. tom. 1. tit. Creditor. cap. 70.
71. Lud. Bell. confil. 221.

D I I I.

Een crediteur hebbende twee wegen ofte middelen tegens synen
debi

debiteur/d' eene op de persoon/ende d' andere op de goederen/hoe wel hy d' eene verkieft / mach eventwel tot d' andere weder comen; ende derhalven indien den crediteur synen debiteur heeft doen appzehen- deren/soo mach hy eventwel pzoederen tot executie van syne goede- ren/ ende oock indien hy heeft gepzoedeert op de goederen/so mach hy diens niet teghenstaende wel pzoederen tot appzehensie van de persoon. Ant. Columb. Singul. 1. num. 16. Bart. Joan. de Plat. & alij ad l. nemo carcerem. C. de exact. trib. lib. 10. Guid. Pap. Sing. 105. Peck. de jur. sist. c. 4. num. 19. Costal. ad l. 14. §. eleganter. nu. 1. ff. solut. matrim. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 1. art. 30. ad num. 9. in addit.

V I I I.

Een crediteur/in wiens bedroch de goederen zijn veraliencert/en mach niet ageren met actie redocatoir/ten zy eerst geexcussieert zijn de de goederen van den pzoedert debiteur. Math. Mathesil. in l. 1. C. de revocand. iis quæ fraud. cred.

I ¶.

Een crediteur en is niet ghehouden tegens sijn wille te ontfangen eenigh gelt het welck niet en heeft sijn behoorzijcke ghewichte/oock niet booz so veel hetselve weerdigh is. Tiraquell. in tract. de retract. municip. §. 1. gl. 20. num. 13.

¶.

De vzaage is / of een crediteur gehouden is syne schuldt te ontfangen duypen ende diergelijcke cleynne penninghen? Ick antwoorde/ Ja/ten ware dat bedongen was/dat de schult soude moeten voldoen worden in sekere andere specie van gelt. Pyrrh. Maur. Aret. in tract. de solut. oblat. & retent. cap. 26. num. 6. & seqq. Rebuff. ad const. reg. tract. de lit. oblig. art. 5. gl. 1. nu. 3. Mart. digest. noviss. rom. 3. tit. Solutio cap. 28. Vid. tamen Gasp. Tessaure. in addit. ad Ant. Tessaure. decis. 174.

¶ I.

De crediteuren die hypoteecq hebben/pzoedert oock de atter- minatie ofte respit/het welck den debiteur heeft ghesobtineert; maer niet de remissie van een deel van de schult by sommighe crediteuren ghedaen; ende schijnt sulcks te wesen het ghemeen ghevoelen der Doctoren; alhoewel sommighe sustineren/dat de hypothecaire cre- diteuren niet en schadicht de atterminatie by den debiteur ghesob- tineert. Vid. Carpozov. def. forens. part. 2. const. 22. def. 28. 29. Gratian. dilcept. forens. cap. 222. num. 15. 16. Kinsch. in tr. de solut. induc. cap. 8. Berlich. decis. 239. Bart. in l. rescriptum. in fin. num. 2. ff. de pact. & ibi Castrens. num. 1. & idem in l. ult. C. qui. bon. ced. poss. Perr.

Petr. Jacob. in append. ad prax. Papienf. rubr. 17. num. 24.

¶ I I I.

Questie is / of een crediteur van synen debiteur mach eyschen een deel vande schult / ende daer nae andere deelen / ofte het resterende vande schult ? Ick antwoorde Neen / indien by den debiteur daer teghens werde gheobjicieert dat de schuldt niet en mach worden ghe-dept ; doch soo daer teghens by den debiteur niet en werde gheopponcert / als dan is het proces ende de sententie goet. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 10. sub. nu. 5. Barr. in l. non est novum ff. de act. empt.

¶ I I I I.

Indien de crediteuren aen haren debiteur / die ghefailgeert was / hebben ghedaen eenige remissie ofte quijt scheldinghe vande schult / ende dat den selven debiteur naderhandt tot beter fortune ghecomen is / wort ghevraecht / of de crediteuren van hem moghen eyschen het ghene sy hem te voozen hadden geremitteert ofte quijt ghescholden ? De ghemeene sententie der Doctoren is Ja / ende is sulcx oock ghe-decideert / ende heeft 't selve sonderlinge plaets in den ghene die dooz sijn eyghen schult gefailgeert ende tot quade fortune gecomen was. Berlich. decif. 244. Jacob. Cor. consil. 8. in not. int. num. 8. & 9. Munn. de Escob. de Ratiocin. cap. 19. nu. 39. 40.

¶ I I V.

Wort ghevraecht / of een crediteur op seecker dach / mach ageren booz ende aleeer een dach omgecomen is / indien synen debiteur is gefailgeert / en syne goederen sijn gesubhasteert ? Hierinne is verstaen Ja. Rot. Gen. de Mercatur. decif. 107.

¶ V.

Indien een crediteur naelatiche ofte in gebreke is van synen prin-cipalen debiteur aen te spreken / tot dat den selven komt te worden in solbent / so en kan hy syne schuldt niet exigeren van de bozen / ten ware sy van het beneficie van excussie hadden gerenuncieert. Fridei. Penfold. in addit. ad Coler. 220. num. 57. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 19. def. 10.

¶ V I I.

De vraghe is / indien een crediteur upt saecke van gewijsde ende by subhastatie vercoopt het pant van synen debiteur / of hy gehou-den is booz de evictie ? Wort geleert Neen. Kinsch. responl. 42. Man-gil. in tract. de Evict. quaest. 44.

C V R A T E V R.

I.

En Curateur die van een Vader over sijn kint by te-
stament ghestelt is / moet van den Rechter gheconfir-
meert worden. Ferrar. in form. libell. quo agit. ad redd.
rat. tut. tit. 35. gl. 2. num. 7. Schneid. ad tit. de Curatorib.
Institut. num. 8.

I I.

De vraghe is / of tot Curateur over een desolaten boedel / ofte over
een erfennisse die noch niet en is gheadieert / ghestelt mach worden
pemandt van de crediteuren? Ick antwoorde Ja. Lud. Roman. Sing-
gul. 131. Bart. & Alexand. in l. 2. §. quaeritur. ff. de curat. bon. dand.
Bald. post Gul. de Cun. in l. debitor. ff. de negot. gest.

I I I.

Questie is / of een Curateur die alleen ghestelt is tot een proces /
ghehouden is inventaris te maken? Dele sustineren Neen. Vid. Gail.
lib. 2. obl. 108. nu. 11. Marc. de Mant. Singul. 582. Din. & Rainer. Sing.
7. Gloss. in l. de creationibus. C. de Episc. aud. Christin. ad ll. Mechlin.
tit. 19. art. 12. num. 4.

I V.

En Curateur ghegheben tot een proces / mach op deselbe manier
gherevoceert worden ghelijck een Procureur. Guid. Pap. Singul. 421.
nu. 1. Bartol. in l. si quis eum. §. Julianus. nu. 2. ff. de procurat.

V.

En Curateur over de goederen van een debiteur die fugitijf is /
ofte latiteert / wordt ghestelt niet consent van het meeste deel van de
crediteuren. Gail. lib. 2. obl. 130. num. 12. l. 2. ff. de Curat. bon. dand. &
ibi Gloss. & DD.

V I.

En Curateur ghestelt over de goederen van den ghene die cessie
ghedaen heeft / en is niet ghehouden rekeninghe te doen aen den
ghene die de cessie ghedaen heeft / dan alleen aen de crediteuren die
daer aen ghelegghen is. Petr. Jacob. in append. ad prax. Papiens. Rubr.
17. num. 15.

V I I.

De goederen van een Curateur tot een proces ghegeben / zijn aen
den minderjarigen verbonden / ghelijck de goederen van een **Mom-**

D d

hoie

boir ofte generale Curateur. Jas. in l. properandum. §. illo proculdubio. nu. 5. C. de judic. Gratian. discept. forens. cap. 225. nu. 72. Munn. de Eschob. de Ratiocin. cap. 39. sub. sub. num. 3.

V I I I.

Een Curateur mach ghestelt worden van den Rechter van de woon-plaetse / ofte van den Rechter daer de goederen ghelegen zijn; ende een Curateur tot een proces mach ghegheven worden van den Rechter booz dewelcke het proces wozt geagiteert. Mynsing. cent. 1. obs. 87. Bart. Singul. 178. & in l. fin. §. sed & siquis. num. 3. C. de admin. tut. & Curat. Wurm. tit. 38. de tut. & Cur. obs. 9. Gail. lib. 2. obs. 130. num. 3. Marant. part. 4. judic. distinct. 11. num. 13.

I ¶.

Een Curateur en mach gheen ghetupge wesen in de sake van den ghene over wiens goederen hy Curateur is. Prosp. Farinac. in tract. test. lib. 2. tit. 6. quæst. 60. illat. 8. Joan. Campeg. in tract. test. regul. 83. Merul. lib. 4. tit. 78. cap. 4. num. 42. Vid. Berlich. decis. 266.

¶.

De vraghe is / of pemant teghens sijn wil mach ghestelt worden tot Curateur over goederen die vacant zijn / ofte over de goederen van den ghene die upt. landich ofte absent is? Ick antwoorde / dat ordinaris niemant tot Curateur over sodanige goederen tegens sijn wil kan gestelt worden. Papon. lib. 15. tit. 5. arrest. 7. in fin. Cod. Fabr. lib. 5. tit. 40. def. 6.

¶ I.

Questie is / of een Curateur / die ghestelt is over de goederen van een uptlandich persoon / ghehouden is te stellen cautie booz sijn administratie? Is verstaen Ja. Cod. Fabr. lib. 2. tit. 39. def. 18. & lib. 5. tit. 40. def. 6. nu. 2. & def. 10. Carpzov. def. forens. par. 3. const. 15. def. 52.

¶ I I.

Wozt ghevraecht / of een Curateur ad lites gehouden is cautie te pessereren? Wozt gheleert Neen. Cod. Fabr. lib. 5. tit. 40. def. 6. num. 2. Gratian. discept. forens. cap. 225. nu. 33.

¶ I I I.

Questie is indien over een quist-goet ofte een bysinnich persoon een Curateur ghestelt is gheweest / ende dat hy nader hant komt tot beter sinnen ende verstant / of de curatele van selfs komt te cessereren / dan of den Curateur by den Rechter moet gheremoveert worden? Sommige sustineren / dat de curatele van selfs comt te cessereren / son-

derlin-

derlinghe soo den selven den tijt van twee of drie jaren geduerich al by sijn verstant ende betere sinnen gheweest is; andere meynen/dat den Curateur by den Rechter moet gheremoveert worden. Rebuff. ad const. reg. tract. de sent. provis. art. 3. gl. 4. num. 13. Guid. Pap. quæst. 260. Boër. decis. 23. num. 39. 40.

¶ **I D.**

De vraghe is/ indien daer zijn ghestelt veel Curateurs/ of sy pedet een vooz al ghehouden zijn/ende of sy pedet een vooz al moghen ageren? Wordt gheleert **Ja.** Molin. ad consuetud. Paris. tit. 1. §. 9. gl. 6. 10 verb. rendre compte q. 4.

D A C H.

I.

Rechten wordt tusschen de Doctoren gedisputeert/ of den dach van den termijn ofte assignatie ghecomputeert moet worden inden termijn: ghelijck soo den Rechter van daegh yemant ordonnert ofte assigneert drie daghen omme te compareren / of dien dach van heden in den termijn gerekent moet worden ofte niet?

In dese questie zijn verscheyden opinien / doch meerder aenghengomen/ ende in het ghebruyck schijnt te wesen de nagative opinie / te weten / dat den dach van assignatie vanden termijn niet en wordt ghecomputeert in den termijn. Vid. ad hanc quæst. Tiraquell. in tract. de retract. municip. §. 1. gl. 11. num. 17. & seqq. usque ad num. 65. Mynsing. cent. 5. obs 15. Socin. in suis fallent. reg. 124. Henr. Bouer. Sing. 10. num. 10. Chassan. ad consuet. Burg. rub. 1. §. 8. vers. & diem. num. 8. 9. & 10. Peck de jur. sist. cap. 37. num. 9. Paul. Castrenf. Consil. 398. vol. 1. Guid. Pap. dccif. 270. Costal. ad l. 1. ff. Si quis caut. Acac. variar. refol. cap. 5. num. 22. & seqq. Gratian. discept. forens. cap. 161. Berlich. conclus. pract. part. 1. concl. 74. nu. 120. Hier. de Cævall. in Specul. comm. opin. q. 401.

II.

Den lesten dach van den termijn moet buyten alle dispuyt inden termijn gherekent worden; ende derhalven indien by den Rechter ofte by de Ordonnantie is gheprefigeert een termijn / omme yet te doen binnen sekeren dach/ soo is ghenoech dat het gedaen werde op den leste dach Ferrar. in form. responf. rei convenit. tit. 4. g. l. 1. n. 5. Tira-

quell. in tract. de retract. municip. §. 1. gl. 11. num. 27. Chaff. ad cons. Burg. rub. 1. §. 8. vers. & diem sub num. 8.

I I I.

Wanneer pemandt yet beloofst te doen ofte te gheben sonder eenigen dach te expzimeren/so wort verstaen dat hy daer toe ghehouden is vanden dach als hy hem verobligeert heeft; want in alle obligatien die gheen dach en houden / is men ter stontd schuldigh. Schneid. ad §. omnis stipulatio. num. 3. institut. de verb. obligat. Bronch. cent. 4. affert. 49. Cujac. & Donell. ad l. 41. ff. de verb. oblig.

I V.

De vrage is/ of den dach die begonnen is gehouden moet worden booz compleet? Ick antwoorde Ja/indien het favozabel is dat den begonnen dach gehouden werde booz compleet; maer so het favozabel is/dat ghecomputeert werde van oogenblick tot oogenblick/als dan en wort den begonnen dach niet geacht compleet te zijn. Gloss. in l. denique. §. minorem. & ibi Costal. ff. de minorib. Paul. de Castr. in l. roore. nu. 9. in fin. ff. de fer. Gratian. descept. forens. cap. 161. num. 27. & cap. 607. num. 6.

V.

Wort ghevraecht/of in een criminele actie den accusateur gehouden is / op versoek van den ghedaeghde / te expzimeren den dach van het ghecommitteerde delict? Antwoordt Ja/ op dat gedaeghde mach doen syne defensie in het proberen van de negative / als dat hy op dien dach niet op sodanighen plaetse/nemaer elders gheweest is. Gail. lib. 1. obl. 64. nu. 11. Bartol. in l. is qui reus. nu. 10. ff. de publ. judic. Jas. in l. arbitraria. §. siquis Ephesi. ff. de eo quod cert. loc. & ibi Bald. & Angel. Jas. Clar. lib. 5. sent. §. fin. quaest. 12. nu. 11.

V I.

Den ghene die by den dach ghehuert is omme eenigh werck te maken/en is niet ghehouden booz de fault van het werck; ende derhalven indien het huys/het welcke den gene die by den dach gheuert was/ghemaecht heeft / komt te vallen by faulte ende ghebreck van het werck/ soo en is den selven daer dooz niet gehouden tot verbeteringhe van de schade/ten ware dat hy sulcks gedaen hadde ter quaeder trouwen ende dooz bedrech. Francisc. Cremenf. Singul. 81. Bartol. Singul. 123. & idem in l. ea lege. §. locavi. ff. locat. Roman. Sing. 31. & consil. 297. Bald. in l. 2. C. locat.

V I I.

Den dach van de boozgaende obligatie wort geacht gerepeteert te

te zijn in de tweede obligatie / dooz dewelcke de eerste wozt geinno-
breert / indien contrarie by de tweede niet en is ghestipuleert. Jaf. in l.
qui sic stipulantur. ff. de verb. obligat. & ibi Castrenf. Bart. & alii. Bart.
in l. si stichum. §. 1. ff. de novat.

D I I I.

De vrage is / of in alle instrumenten ende geschziften gerequireert
wozt den dach op dewelcke deselve ghepasseert zijn? Ick antwoorde
dat den dach p̄ncipalijck verespcht wozt in publijque instrumen-
ten ende gheschziften / maer in p̄vee gheschziften ende brieven en is
het stellen van den dach niet van noode. Costal. ad l. cum tabernam.
34. num. 17. & 19. ff. de pignorib. Jaf. in l. si qua beneficia. nu. 3. & 4. C. de
divers. rescript. Specul. in tit. de instrum. edit. §. Instrumentum. nu. 15.
Rebuff. ad const. reg. tract. de Chirograph. & cedula. recogn. in præfat.
nu. 85. & seqq. Gnid. Pap. q. 582.

I. ¶.

Wanneer den dach van de executie gaet booz den dach van de ob-
ligatie / so is de stipulatie evenwel goet / ende en wozt niet gebiteert
ter oozsake van de p̄posteratie / want de verkeerde oozde wozt ghe-
reduceert tot oozde / ende is meer p̄posteratie van de woorden dan
van den zin. Schneid. ad §. item si quis ita nu. 1. Instit. de inutil. stipulat.
Nic Everh. in loc. 1. ab ordine num. 3. post Bald. Bart. Ang. Alexand. &
alios ibid. alleg.

¶.

Als in een p̄vee geschzifte ofte instrument gestelt wozt den ee-
nen dach booz den andere / ende dat niet consent van parthpen / soo es
wozt daer dooz gheen vals heyt ghecommitteert. Bartol. Bald. Costal.
& alii in l. 3. repetita. ff. de Fide instrument.

¶ I.

Soo wanneer dach tot de betalinge is gep̄refigeert / so is den de-
biteur ghehouden het gelt op den behoorzliken tijdt te offereren / op
dat hy niet en verhalle in de peyne / maer anders is het indien gheen
dach en is gestelt / want als dan is ghenoegh dat hy p̄senteert ghe-
reert te zijn om te betalen / ende en wozt niet gheacht in ghebreke te
zijn / so lange hy tot de betalinge niet en is gheinterpelleert. Alvil. de
Albert. Singul. 201. Bartol. in l. item illa. nu. 8. ff. de constit. pectin.

¶ I I I.

Indien twee personen wedden dat van desen dach binnen een
maent naestvolghende yet gheschieden sal / wozt ghevraecht / indien
het ghene daer over de weddinghe gedaen is / buyten haer weten op

dien dach doen sy wedden een ure te voozen al gheschiet was / wie van beyden de victorie heeft / ende ober sulcks of dien geheelen dach banden opganck der sonne moste ghereeckent worden onder den bestemden tijt / dan of eerst van die ure als sy de weddinge aengingen? Hierinne is ghedecideert / dat den dach moet gherekent worden van die ure af als de weddinge gedaen is. Mart. digest. noviss. tom. 3. Tit. Sponsio cap. 1. ex decif. 8. Hier. Magon. 7.

¶ I I I.

Wanneer den debiteur en crediteur niet en woonē in cene Stadt ofte plaetse / als van en interpelleert den dach niet / ten sy den crediteur kome ter plaetse daer de betalinghe moet ghedaen worden. Francisc. Viv. decif. 442.

¶ I I V.

Questie is / of den dach / op de welke het appel gheinterponcort is / moet ghereeckent worden / om te sustineren dat het appel is desert / ende binnen den behoorlijcken tijdt niet en is gheproscqueert? Wort geleert / dat den dach vande interpositie van het appel niet en wort ghecomputeert onder de fatalia tot het proscqueren van appel verleent. Gail. lib. 1. obs. 141. sub num. 2. Gratian. discept. forens. cap. 161. num 3. Carpov. def. forens. part. 1. constit. 19. def. 17. num. 2.

D E F E N S I E.

I.

En ghene die bekent dat hy dootgheslaghen ofte gequetst heeft / maer tot sijnder defensie / mach nae de ghemeender opinie der Doctoren upt de bekentenisse ghecondemneert worden / ten sy hy probeere dat hy tot syne defensie dootgheslaghen ofte ghequetst heeft; want die bekentenisse mach ghedivideert worden / ende ten deele gheaccepteert / ende ten deele gherespueert / alsoo het deel dat gherespueert wordt is teghens de presumpcie van de ghemeene rechten / ende oversulcks de probatie van dien incumbeert den ghene die syne confessie met soodanighe defensie heeft ghequalificeert. Costal. ad l. 3. ff. de justit. & jur. Gail. lib. 1. de pac. public. cap. 17. num. 3. 4. & seqq. Bart. in l. Aurelius. §. idem quæsit ff. de liberat. leg. Boër. decif. 164. Jal. in l. ut vim. num. 3. ff. de justit. & jur. Jul. Clar. in pract. criminal. §. final. quæst. 55. num. 15. vers. possit quoque,

que. Gabr. Saray in addit. ad Mathesil. Singul. 37. num. 7 & 8. Mancin. in tract. de Confess. cap. 1. nu. 20. & cap. 3. art. 2. nu. 26. V. Cod. Fabr. lib. 7. tit. 24. def. 12. & lib. 9 tit. 10. def. 6.

I I.

Questie is/indien den ghene die geaggreffeert is geweest/sijn selven heeft kunnen defenderen van den aggresseur door de vluchte sonder eenighe wapenen / ende dat hy het selve niet en heeft gedaen/dan met wapenen ofte gheweert resisterende den aggresseur heeft dootgeslaghen / of den selven daer door ghehouden is? De gemeender opinie vande Doctozen is Neen/dan dat den doot slach wort geexcuseert/als ghedaen met behoorzijcke defensie; Doch wort hy sommighe contrarie ghesustineert/te weten/dat den geaggreffeerde ghehouden is te vlichten/indien hy't selve sonder perijckel doen kan/of dat hy anders de behoorzijcke defensie te buyten gaet. Vid. Berlich. conclus. practicab. part. 4. concl. 13. num. 26. & seqq. Gomez. var. resol. tom. 3. cap. 3. num. 23. 24. Jul. Clar. §. Homicidium. num 32. Tiraquell. de Nobilit. cap. 20. num. 63. 64. & 65. Jas. in l. ult. vim. num. 38. ff. de justit. & jur. Alexand. in Consil. 109. nu. 7. circ. fin. vol. 1.

I I I.

De vraghe is/of het geoorloft is den Officier te resisteren? Ende hoewel hierinne zijn verscheyden opinien/ soo staet nochtans uyt de selve aldus te distingueren: te weten/indien den Rechter procedeert extrajudicielijcken teghens recht/alsdan is het een peder gheoorloft te resisteren/het zy de schade ofte beswaernisse soude wese reparabel ofte niet; maer indien den Rechter procedeert met ordze van rechten/ende alsdan/of de schade soude wesen irreparabel / ende is geoorloft te resisteren; of de schade soude wesen reparabel/ende alsdan indien notoirlijck ende claerlijck consteert vande ongerechtigheyt/is geoorloft te resisteren / maer indien van de iniquiteyt niet notoirlijck en consteert / alsdan moet den Officier ofte Magistraet gheobtempereert worden. Mynsing. cent. 5. obs. 18. Francisc. Marc. quaest. 449. nu. 7. & 8. Chassan. ad Consuet. Burgund. rubr. 1. §. 7. vers. simplicis resistentia. num. 5. & seqq. Ant. Corset. Singul. 202. Marant. quaest. legal. disput. 1. num. 22. 24. 28. 29. 34. & seqq. Afflict. ad const. Neapol. lib. 1. de cult. pac. rubr. 8. num. 56. & seqq.

I II.

Defensie wort geacht geprobeert te zijn/ indien ic bewyse dat myne tegenparthye teghens my aenquam met een mes ofte rappier/met meeninge omme doodt te slaen ofte te quetsen/ ende so ick den selven

doot:

dootflaben geexcuseert/also ick het gedaen hebbe tot myne defensie.
 Jas. in l. ut vim. nu. 9. ff. de justit. & jur. Alexand. in Consil. 109. nu. 4. vol. 1. Bartol. in l. sed & si quemcunque. num. 2. ff. ad l. aquil. Gomez. var. resol. tom. 3. cap. 3. num. 22. Berlich. conclus. pract. part. 4. concl. 13. num. 8. 9. & seqq.

D.

Wozdt ghebozaecht/of tot simpele defensie van sijn eer/naem ende faem gheoozloft is eenighe verbale injurien met wapenen te repelleren? Ick antwoorde Peen: ende derhalven indier pemant van een ander dooz injurieuse woorzen gheprovocert zijnde /den selven met een mes ofte rappier doodt steecht/ so is hy van den doodt slach niet gheexcuseert/ dan moet als een doodt slagher ghestrafst worden met de doodt / ofte ten minsten nae het ghevoelen van sommighe Doctozen/ met een extraozdinaris ende minder peyne/ als te buyten ghegaen hebbende de mate in het defenderen. Boer. decis. 169. Alexand. in Consil. 119. vol. 7. Gail. lib. 2. obs. 100. nu. 11. Alchuf. dicæol. lib. 1. cap. 26. num. 26. Radel. decis. 69. Carpzov. def. forens. part. 4. constit. 10. def. 6. 7. Papon. lib. 22. tit. 5. arr. 1. & ibi Bacchov. in not. Gomez. var. resol. tom. 3. cap. 3. nu. 24. in fin.

D J.

**Het is gheoozloft tot defensie van sijn eere ende fame de verba-
 le injurien met woorzen te propulseren / edoch met soodanighe
 woorzen die strecken tot defensie ende niet tot bindicte. And. Gail.
 lib. 2. obs. 100. Mynsing. cent. 5. obs. 17. Jas. in l. ut vim. num. 36. ff.
 de justit. & jur.**

D J J.

**Inrechten wozt tusschen de Doctozen ghecontroberteert / of den
 gene die pemandt heeft doodt geslagen ofte gequetst / mach volstaen
 indien hy bewijst dat hy het gedaen heeft tot sijnder defensie/ dan of
 hy ghehouden is te proberen dat hy het ghedaen heeft tot sijn noot-
 sakelycke defensie: Tiever is de sententie van de gene die sustineren/
 dat ghenoegh is dat simpelich bewesen werde de defensie ; want de-
 fensie wozt gepresumeert noot sakelyck te zijn. Petr. de Ravenn. Sing.
 732. Jas. in l. ut vim. nu. 3. ff. de justit. & jur. Bart. Consil. 110. Gabr. Sar.
 in addit. ad Mathesil. sing. 37. nu. 13. Alexand. in Consil. 109. nu. 10. vol.
 1. Carrer. in. tract. de homicid. §. 6. nu. 126. Clar. §. Homicidium num. 33.
 Vid. Berlich. concl. pract. part. 4. concl. 14. nu. 11.**

D J J J.

**Den gene die geagresseert ende geslagen is/wozdt gepresumeert
 alles**

alles te doen tot sijnder defensie/ende niet tot vindicte/indien hy het doet terstont ende op de versche daedt; ende derhalven soo yemandt gheslagen wozt/ende dat hy terstont wederom slaet / het selve wozt gheachtgheschiedt te zijn tot defensie:maer als yemandt yet doet na dat den aggressieur ende geaggreffeerde ghescheyden zijn en van mal'kander gegaen/het selve wozt verstaen te gheschieden niet tot defensie/nemaer tot vindicte. Boër. decif. 168. Alexand. in Consil. 76. nu. 11. vol. 1. Bart. in l. si ex plagiis. §. tabernarius. ff. ad l. aquil. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 2. art. 29. n. 4. Gail. lib. 1. de pac. publ. c. 16. n. 11. 12. & seqq.

I. E.

De vrage is / of tot behooylijke defensie nootzakelijck is den eersten slach te verwachten? Ick antwoorde Neen/dan den ghene die ghedreycht wozt mach den gene die dreycht prebentieren / indien hy siet dat hy hem voozeker slaen sal:ende derhalven indien icksie dat myne tegenpartijne met een dreychende gemoedt een pijl uyt sijn koker krijght/ofte sijn sweert uyt de schepde treekt/ soo mach ick hem/ eer hy de booch spant/ofte sijn sweert uyt de schepde heeft/prebentieren ende het acnstaende ghewelt repelleren? want als het wachten periculcus is/so is beter het toekomende quaedt te voozcomen/dan/na het ghemeene spreeckwozt/als het kalf verdoncken is de put te vullen. Bronch. cent. 2. Miscell. controversi. asfert. § 1. Boër. decif. 168. num. 9. Jaf. in l. ut vim. nu. 14. ff. de justit. & jur. Alexand. in Consil. 109. nu. 4. vol. 1. Althus. dicæol. lib. 1. cap. 129. num. 18. Gail. lib. 2. num. 210. nu. 13. Clar. in §. homicidium. nu. 33. Berlich. conclus. pract. part. 4. concl. 13. nu. 7. & seqq. Gomez. var. resol. tom. 3. cap. 3. nn. 22. Mart. digest. noviss. tom. 2. Tit. Defensio cap. 9.

E.

Questie is/of tot defensie van syne goederen geooyloft is yemandt doot te slaen: Antwozt Ja/indien de selve anders sonder perijckel des levens niet en kunnen ghebesendeert worden. Fachin. lib. 1. controversi. cap. 31. Dec. in l. ut vim. nu. 31. ff. de justit. & jur. & ibi Jaf. nu. 25. Althus. dicæol. lib. 1. cap. 129. nu. 33. & 34. Nic. ab Alt. Sing 87. nu. 5. Berlich. conclus. pract. part. 4. concl. 12 nu. 36. & seqq.

E. I.

Tot probatie van defensie worden geadmitteert domestijque ende familiare getuygen/ dewelcke andersints als suspect souden mogen gerepelleert worden. Jaf. ad rubr. nu. 7. ff. de jurejur. & in l. ut vim. nu. 5. ff. de justit. & jur. Gabr. Sar. nu. 11. in annot. ad Mathesil. Sing. 37. Alexand. in Consil. 119. nu. 5. vol. 7. Crayett. consil. 2. nu. 10.

¶ I I.

De vrage is / of pемant sijn selve mach defenderen met een rappier teghens den ghene die hem wilde gheben een sufflet in sijn aensicht? De ghemeene sententie der Doctozen is / dat het gheoorloft is / soo wanneer het geven van de sufflet anders niet en konde belet worden: ende derhalven indien my pemandt aggressieerde ende wilde gheben een sufflet / ende dat ick den selven omme het slaen booz te comen hebbe gequetst met mijn rappier / waer ober hy gestozven is / soo en ben ick daer dooz niet ghehouden aen eenighe straffe / by soo verre ick de sufflet anders niet en konde ontgaen hebben / of ick soude met schande gheslaghen zijn gheweest / ende wordt ober sulcks ghesacht booz noodzakelijcke defensie. Damhoud. in prax. rer. criminal. cap. 79. nu. 1. & 2. Alexand. in Consil. 14. nu. 10. vol. 3 & in Consil. 119. sub nu. 4. vol. 7. Schneid. ad §. 1. Instit. de jur. nat. gent. & civil. n. 15. Castrens. in Consil. 277. n. 5. in fin. vol. 2. Berlich. conclus. pract. part. 4. concl. 13. num. 65. & seqq. Gomez. var. resol. tom. 3. cap. 3. num. 22 in fin. Baiard. in annot. ad Clar. §. Homicidium. num. 114. V. tamen. Carpzov. def. forens. part. 4. const. 10. def. 5.

¶ I I I.

Questie is / of het gheoorloft is pemandt te quetsen ofte doot te slaen tot defensie van een ander? Antwoorde Ja / bysonder soo den ghene die gheoppreffeert is hulpe versoekt. Bart. in l. siquis in tervitute. n. 3. ff. de furt. & in l. ut vim. nu. 7. & ibi Jas. nu. 29. ff. de justit. & jur. Damhoud. in prax. rer. crimin. cap. 80. num. 1. & 2. Gomez. var. resol. tom. 3. cap. 3. nu. 21. Berlich. concl. pract. part. 4. concl. 12. nu. 44.

¶ I V.

Indien pемant willende sijn selven defenderen van een hont / met een steen geworpen heeft na den hondt / ende dat hy doot gesmeten heeft pемant dewelcke daer booz by gingh / wort ghetwifelt / of den selven over den doot slaggh moet ghestrafte worden? Is gederideert. Peen. Jas. in l. actionibus. nu. 28. ff. de in lit. jurand. & vid. eund. Consil. 50. incip. Titius calce percussit uxorem. Castrens. ad l. in lege. §. qui cum aliter. ff. ad leg. aquil. Damhoud. in prax crim. cap. 87. nu. 7. Carpzov. def. forens. part. 4. const. 8. def. 6. nu. 3.

¶ V.

Omme defensie te bewysen is nae het ghevoelen van vele Doctozen genoech semiplene probatie / ende wort oock geadmitteert twyfelachtich ende presumptief bewijs / gelijk oock de getuygen die depouneren van creduliteyt volkomen gheloof meriteren. Berlich. conclus.

cluf. pract. part. 4. concl. 14. n. 13. & seqq. Cravett. consil. 2. nu. 16. Carp-
zov. def. forens. part. 4. const. 8. def. 2.

¶ D J.

De vrage is / of den beschuldichde syne defensie mach bewysen
door de exculpatione ende ontschuldiginge vanden neder geslagen ofte
gequetsten? Hierinne is gedicteert Ja. Carpzov. def. forens. part. 4.
constit. 8. def. 2. Clar. §. final. quæst. 52. nu. 5. Hippol. de Marfil. in pract.
crim. §. diligenter. num. 200.

¶ D J J.

Questie is / hoe den ghene die de behoorzijckede defensie te buyten
gaet / moet ghestrafte worden? De ghemene sententie der Doctoren
is / dat het excess van behoorzijckede defensie niet met de ordinarij
straffe van den dootflach / maer met een andere minder pepne
tot goetduncken vanden Rechter moet ghepunieert worden. Tira-
quell. in tract. de poen. temp. aut remitt. caus. 1. num. 6. Berlich. con-
cluf. pract. part. 4. concl. 18. Carpzov. def. forens. part. 4. const. 12.
def. 8.

¶ D J J J.

Woort ghebræcht / indien den ghene / die een ander ter neder ghe-
wept heeft / is gheweest authour van het gevecht / of den selven mach
pretenderen defensie / ende seggen dat hy sijn selven heeft ghedefen-
deert? Hierinne is ghedicteert Neen. Carpzov. def. forens. part. 4.
const. 9. def. 4. Berlich. concl. pract. part. 4. concl. 13. num. 5. Card. Tusch.
pract. concl. tom. 2. lit. D. concl. 129. num. 10.

¶ J J.

Indien den beschuldichde eerst ontkent heeft dat hy den doot-
flach gedaen heeft / ende dat hy naderhant wordt geconvinceert dat
hy den dootflach ghedaen heeft / so mach hy evenwel allegeren en-
de bewysen dat hy den dootflach ghedaen heeft tot sijnder defensie.
Card. Tusch. pract. concl. tom. 2. lit. D. concl. 134. nu. 11. Berlich. concl.
pract. part. 4. concl. 14. nu. 36.

D E F L O R A T I E.

J.

DEn ghene die een Jonghe dochter heeft ghedeflozeert ofte
onteert / is ghehouden deselve te trouwen / ofte voor hare
defloratie reparatie te doen in geldt na haer beyder ghele-
ghentheyte ende conditie / ende soo sy bevruchte is / moet oock

Geij

Betalen

Betalen de kraem kosten; Coler. decis. 176. num. 87. & 89. Fab. in suo Cod. tit. ne fil. pro. part. defin. 3. n. 4. in allegat. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 18. art. 6. num. 3. Tessaur. decis. 3. Sand. decis. Frisc. lib. 2. tit. 1. def. 10. Kinsch. resp. 81.

I I.

Een Vrouw-persoon en wordt niet geloofst in het ghene. dat sy be-
claert van yem midt ghedeflozeert ofte bevrucht te zijn / wanneer de
persoon die sulcks opghelept wort de vleyschelijcke conversatie ende
deflozatie ontkent / ja oock en wort niet geloofst / alwaer't dat sy sulck
in barens-noodt ofte andersins swoer : ende heeft ober sulcks / defi-
cierende andere probatien / anders geen remedie ende toeblycht / dan
dat sy de byslapinge ofte deflozatie stelde tot Eede vā de persoon die
sy sulcks oplept : maer indien de deflozatie ofte het byslapen wordt
bekent by den ghene die sy sulcks oplept / alsdan wort de W. ou-
persoon geloofghegeben in het aenwysen ende noemen van de Vader /
alwaer het oock dat sy by meer anderen ware beslapen. Vid. ad hanc
quæst. Boër. decis. 299. Tessaur. decis. pedemon. 3. concl. 6. Gail. lib. 2.
obl. 97 nu. 12. Alexand. in Consil. 157. vol. 7. Fab. in suo Cod. defin. 6. tit
ad. leg. jul. de adult. Christ. ad ll. Mechlin. tit. 16. art. 4. nu. 11. & art. 5. nu.
2. 3. & seqq. Menoch. de arbitr. jud. lib. 2. cent. 3. cas. 288. nu. 25. Sand.
decis. Frisc. lib. 1. tit. 10. def. 2. Berlich. concl. pract. part. 5. concl. 38.
num. 49. & seqq.

I I I.

Devrige is / of een Jonge dochter dewelcke van yemant is ghe-
deflozeert ofte onteert / heeft actie van deflozatie te zens den gene die
haer heeft gedeflozeert / indien sy daer na haer van anderen heeft la-
ten bekennen ? Sommighe sustineren Ja; Doch verscheyde andere
defenderen contrarie / dat sy in sulcken ghevalle niet en kan ageren
om getrouwt ofte ghedoteert te zijn. Vid. Berlich. concl. pract. part. 5.
concl. 38. num. 39. Caroc. decis. 58. Gratian. discept. foren. cap. 5.
num. 47.

I V.

Indien den ghenedie yemandt heeft ghedeflozeert ontkent dat de
Dochter / dewelcke sy onteert heeft / maeght was / ende dat sy het sel-
ve afferceert / wort ghevraeght / wie de probatie incumbert ? Ick ant-
woorde / dat in sulcken ghevalle de probatie incumbert den gene die
het ontkent / en niet de Dochter die het affirmeert / om dat sy de pre-
sumptie vooz haer heeft / ende moet midtsdien gestaen worden op ha-
ren Eedt dat sy maeght was. Schneid. ad §. in duplum. nu. 34. Instit. de
act.

act. Damhoud. in prax. rer. criminal. cap. 94. nu. 12. Chaffan. ad Consuet. Burgund. rubr. 1. §. de justit. nu. 42. ad text. ibi & juribus earum.

D.

Wanneer de defloratie is gheschiedt met wille van de Dochter / ende met haer overkomen is van seker gelt / soo verliest de Dochter haer recht ende actie van defloratie / so dat sy tot verbeteringhe van haer eere tegens den ghene die haer ghedeflozeert heeft niet en kan ageren : maer de Vader vande Dochter soude moghen ageren met actie van injurien / ende epschen estimatie van de schade hem dooz het onteeren van syne Dochter aengedaen / alsoo hy als nu meerder gelts van nosde heeft omme deselve te doteren ; Doch wort by sommighe gesustineert / dat den deflozateur diens niet tegenstaende gehouden is de selve Dochter te trouwen ofte te doteren. Vid. Berlich. conclus. pract. part. 5. concl. 38. nu. 27 & seqq. Vid. tamen eund. nu. 68. 69. Baiard. in addit. ad Clar. § stuprum. num. 28.

D. J.

Questie is / of een Jonge dochter / dewelcke van yemandt is ghedeflozeert ofte onteert / na den tijt van vijf jaren mach ageren tegens den ghene die haer heeft ghedeflozeert / tot reparatie ende vergoedinghe van haer eere ? Ick antwoorde Ja / alsoo hare actie dien aengaende in vijf jaren niet en wort geprescribeert. Carpzov. defin. forens. part. 4. constitut. 27. def. 8. Berlich. concl. pract. part. 5. concl. 38. num. 33.

D. J. J.

Indien yemandt een Dochter heeft ghedeflozeert / en dat hy nader hant met een ander komt te trouwen / wort gevraecht / of de Dochter die onteert is alsdan mach epschen reparatie van haer eere ende vergoedinge vande schade haer dooz de defloratie aenghedaen ? Ende hoewel sommighe sustineeren Neen / wort nochtans by andere contrarie ghedefendeert / t welcke vocht in het wpsen ghevolcht is. Carpzov. def. forens. part. 4. constit. 27. def. 3. Berlich. conclus. pract. part. 5. concl. 38. num. 34. Vid. tamen Damhoud. in prax. crim. cap. 94. num. 7.

D. J. J. J.

Devraghe is / of een Dochter die ghedeflozeert is mach ageren teghens de Vader van den ghene die haer onteert heeft om te hebben houwelijcksgoet ende alimentatie vooz haer kindt ? Hierinne is ghedecideert Ja. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 9. def. 3. Nic. ab Alt. Sing. 16. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 10. def. 20.

¶

Questie is/indien een dochter van yemant is ghedeflozeert / ende dat sy daer nae come te trouwen met een ander als die haer heeft onteert / of sy in sulcken gheballe vermacht yetwes booz de deflozatie te eyschen van den ghene die haer heeft onteert? In dese questie wozt by sommighe ghesustineert Neen / ende is alsoo oock ghedecideert; Doch verscheyde andere defenderen ende volghen de contrarie opinie. Vid. ad hanc quaest. Gomez. ad l. Taur. 80. num. 11. Berlich. conclus. pract. part. 5. concl. 38. n. 36. Carpzov. def. forens. part. 4. const. 27. def. 1. Menoch. ad arb. jud. cal. 288. nu. 22. Damhoud. in prax. crim. cap. 94. num. 7.

¶

Wozt gebzaecht / indien een ghetrouwt Man een Dochter heeft ghedeflozeert / of hy ghehouden is de selve te doteren? Ende alhoewel hierinne is gedecidert Neen / soo wozt nochtans by andere contrarie ghesustineert / welke opinie in het wysen oock ghevolcht is. Vide Carpzov. def. forens. part. 4. constit. 27. def. 2. Berlich. conclus. pract. part. 5. concl. 38. num. 35. Mod. Pist. part. 3. q. 127. num. 16. & seqq.

¶

By sommige wozt in controversie getogen / of den ghene die een Weduwe heeft ghedeflozeert / ghehouden is de selve te trouwen ofte te doteren? Ende alhoewel sommighe sustineren Neen / ende by den Hobe van Driestlandt sulckis oock tot meermalen is verstaen; soo wozt nochtans by verscheyde andere contrarie ghesustineert / ende is sulckis oock ghedecideert / ende in het wysen ghevolcht. Berlich. conclus. pract. part. 5. conclus. 38. num. 37. Carpzov. def. forens. part. 4. constit. 27. def. 4. Vid. Sand. decil. Frisic. lib. 2. tit. 1. def. 10.

¶

Questie is / of den deflozateur ghehouden is het kint / 't welck hy aen de Dochter die hy onteert heeft / verweckt heeft / te alimenteren ofte onderhoudt te pzeesteren soo haest het ghebooren is / dan of eerst na dat het drie Jaren out geworden sal zyn? Hierinne is ghedecideert / dat den deflozateur ghehouden is het kint 'tonderhoudt te pzeesteren sedert syne geboorte / ende dat de Moeder van het kint niet ghehouden is 'tselbe te alimenteren tot dat het drie Jaren oudt sal zyn / alhoewel sommighe zyn in contrarie opinie. Carpzov. def. forens. part. 4. const. 27. def. 5. Berlich. concl. pract. part. 5. concl. 38. num. 42. 43. Sand. decil. Frisic. lib. 2. tit. 8. def. 1. & vid. ad hanc quaest.

quæst. Tessauro. decis. 3. num. 7. Mart. digest. noviss. tom. 1. Tit. Alimenta cap. 2. Radel. decis. 78. num. 3. 4. Surd. in tract. de Aliment. ut. 1. quæst. 14.

D E L E G A T I E.

I.

Of validiteyt van delegatie woꝝdt gerequireert stipulatie tusschen den gedelegeerde debiteur ende den crediteur aen wien de delegatie gheschiedt / ende simpele belofte van te sullen betalen en is niet ghenoech; ende derhalven indien ick mynen debiteur belaste / dat hy aen mynen crediteur belobe hondert gulden / die ick den selven crediteur schuldich ben / den welke dien volghende aen myne / crediteur / niet dooz stipulatie / nemaet simpelick beloofte hondert gulden / daer dooz en is gheen delegatie gheschiedt / ende consequentelijck en is mynen debiteur van my niet bezyjt / nochte ick oock van mynen crediteur / ende daeromme soo mynen debiteur na derhandt woꝝdt insolvent ofte faelgeert / soo en ben ick niet bezyjt / dan mynen crediteur kan teghens my ageren. Paul. Castrensi. in l. delegare. nu. 3. ff. de novat. Alexand. in Consil. 10. nu. 4. 5. & seqq. vol. 2. & in Consil. 173. nu. 6. & seqq. vol. 7. Gail. lib. 2. obs. 30. num. 8. Alexand. in apostill. ad Bartol. in l. singularia. nu. 19. ff. si cert. petat.

II.

Het petijckel van een ghedelegeerde debiteur is tot laste van den crediteur die hem aengenomen heeft / ende niet tot laste van den gene die de delegatie gedaen heeft / ende daeromme indien den gedelegeerde debiteur na de delegatie insolvent woꝝdt / so en heeft den crediteur geen regres tegens den debiteur / dewelcke de delegatie gedaen heeft. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 7. art. 16. ad num. 5. in additam. Benvenat. Strach. in tract. de Mercat. tit. de decoct. part. 5. nu. 5. Althus. dicæol. lib. 2. cap. 19. nu. 29. Castrensi. in l. delegare. num. 3. ff. de novat. Joan. Petrus. Surd. decis. 23. nu. 4. & 7. Berlich. decis. 290. nu. 25. Kinsch. resp. 54.

III.

Questie is / of tot delegatie nootzakelijck vereyscht woꝝt / dat den gene die gedelegeert woꝝt yn debiteur van den gene die de delegatie doet? Ick antwoorde Ja / ende is sulcks de ghemeene opinie der Doctoren. Fachin. lib. 11. controversi. cap. 54. Benven. Strach. in tract. de Mercat.

Merat. rit. de decoct. part. 5. nu. 5. Alexand. in apost. ad Bart. in l. singu-
laria. num. 19. ff. si cert. pet.

I D.

Het is in rechten controvers / of dooz delegatie geinduccert wozt
novatie? Waerder ende ghemeender schijnt te wesen de affirmatieve
sententie / te weten / dat dooz delegatie gheschiedt novatie / alhoewel
het expresselijck niet en is ghesepdt. Welenb. in parat. ad tit. de novat.
num. 8. Gail. lib. 2. obs. 30. num. 7. Treutl. vol. 2. disp. 29. th. 6. litt. a. in
annot. Pyrrh. Maur. in tract. de Fidejuss. 2. part. princip. sect. 10. § 5. nu.
5. Rebuff. ad const. reg. tr. de lit. oblig. art. 1. gl. 9. uum. 21. Fachin. lib. 2.
controv. cap. 73. in. fin.

D.

De vraghe is / of den ghedelegeerde debiteur / teghens den credi-
teur / aen wien de delegatie ghedaen is / mach officieren soodanighe
exceptie van compensatie / als hy teghens den ghene die gedelegeert
heeft soude hebben kunnen opponeren? Ick antwoorde Neen; want
de compensatie die obsteerde den ghene die de delegatie doet / en ob-
steert niet den crediteur aen wien de delegatie gedaen wozt. Bartol.
in l. doli. mali. num. 11. ff. de Novat. & ibi Paul. Castrenf. nu. 4. Althus. di-
cæol. lib. 2. cap. 19. nn. 40. Teslaur. decis. 221. Cancer. var. reiol. tom. 2.
cap. 6. num. 84.

D I.

Tot delegatie wozdt noot sakelijck vereyscht het consent des debi-
teurs die men delegerē wil; want sondere sijn consent geen delegatie
en kan gheschieden / hoewel het anders is in cessie / dewelcke buyten
weten ende consent van den debiteur kan gedaen worden. Althus. di-
cæol. lib. 2. cap. 19. num. 27. Bartol. ad l. 1. C. de Novat. Paul. Castrenf. ad
l. delegare. num. 5. ff. de novat. Welenb. in parat. ad tit. de novat. nu. 9.

D I I.

Wozt ghevraegt / of dooz de delegatie gedaen tusschen den debi-
teur ende crediteur / de bozghen ende het pandt worden ontflaghen?
Antwoort Ja; / so dat den crediteur / dewelcke eē ander debiteur dooz
delegatie aengenomen heeft / uyt crachte vande eerste obliagtie geen
actie en heeft op de bozghen / ofte tot het pant by deselve obligatie
verbat. Pyrrh. Maur. in tract. de Fidejussorib. 2. part. princ. sect. 10. § 5.
nu. 1. & seqq. Althus. dicæol. lib. 2. cap. 19. nu. 30. Cod. Fabr. lib. 8. tit. 8.
def. 19. & 24.

D I I I.

Questie is / inden yemandt spuen debiteur aen een ander dele-
geert /

geert/ ende dat hy beloofst/ ende hem verbint te betalen / by so verre den gedelegeerde debiteur op den bestemden tijt niet en betaelt/ of hy hem mach behelpen met de exceptie van excussie/ indien den gedelegeerde debiteur op synen tijt niet betaelt hebbende/ hy vanden ghene aen wien hy de delegatie gedaen hadde aengesproocken wozt? Hierinne is gedediceert/ dat de exceptie van excussie geen plaets en heeft. Carpzov. defin. foren. part. 2. constit. 18. def. 5. Hart. Pistor. obl. 87.

I I.

Alhoewel het perijckel van een gedelegeerde debiteur is tot laste van den crediteur die hem aengenomen heeft/ ende niet tot laste van den ghene die de delegatie gedaen heeft/ indien nochtans den ghene/ die de delegatie gedaen heeft/ dooz bedroch synen crediteur gebzacht heeft tot het aennemem van den ghedelegeerde debiteur/ also den selven debiteur ten tyde vande delegatie al was insolvent/ en hy wiste dat den debiteur binnen korten tijt soude komen te failgeren/ alsdan en is hy dooz sodanige delegatie niet bezijt. Surd. decil. 23. num. 11. Cod. Fabr. lib. 8. tit. 29. def. 2. Kintch respns. 54. num. 5. Gratian. discept. foren. cap. 64. num. 28.

K.

De bzaghe is/ of dooz assignatie gheacht wozt delegatie geschiet te zyn. Ick antwoorde Peen; ende derhalven indien yemandt synen crediteur op een ander assignatie geeft/ den welke de assignatie ooc aenmeemt / so en is daer dooz den ghene die de assignatie gheeft niet bezijt/ alsoo het selve gheen delegatie mede bzenght. Rot. Gen. de Mercatur. decil. 2. Neostad. decif. Cur. Holl. 38. & supr. Cur. decif. 12. Grot. in introd. ad. jurispr. Holl. lib. 3. part. 44. in fin. Gratian. discept. foren. cap. 64. Vide tamen Hier. de Cævall. in Specul. comm. opin. q 754. num. 14. & seqq.

D E L I B E R A T I E.

I.

Het recht van deliberatie/ of den erfgenaem de erfvenisse wil adieren ofte niet / wozt oock op de erfghenamen van den eerste erfgenaem/ die noch in deliberatie stonde/ so hy sterft/ ghetransmitteert. Schneid. ad §. extraneis. num. 7. Inltit. de hæred. qualit. & differ. Gail. lib. 2. obl. 131. num. 4. Marant. in l. is potest. num. 102. ff. de acquir. hæredit. Bart. in l. cum in antiquioribus. C. de jur. delib. Gomez. var. resol. tom. 1. cap. 9. num. 51. & seqq.

I I.

De byaghe is/ of het recht van deliberatie ghetransmitteert wozt op den erfgenaem van den gene op wien eens gedaen is transmissie/ indien hy sterft voor het aenveerden van de erffenisse: Ende alhoewel sommighe sustineren seer/ waerder wozt nochtans by andere gheacht de contrarie opinie. Vide Gomez. var. relol. tom. 1. cap. 9. num. 54. Ferrar. in form. pro hæredit. ab intest. del. gl. 1. num. 8.

I I I.

Tusschen de Doctoren wozt gedisputeert/ of vulgaire substitutie belet de transmissie van het recht van deliberatie op den erfgenaem van den gheinstitueerde? Waerder ende gemeender is de negative sententie, dat deselbe de transmissie van het recht van deliberatie niet en impediert. Fachin. lib. 4. controvers. cap. 62. Trentac. de substit. part. 1. cap. 5. Duaren. in comment. ad tit. de vulg. substit. Gregor. Tholof. in Syntagm. lib. 24. cap. 13.

I V.

Den tijdt die de erfgenamen gegeven wozt om te delibereren/ en loopt niet/ ten zy van dat het is versocht ende verleent/ alhoewel den erfgenaem langhen tijdt te voren gheweten heeft dat hem de erffenisse is ghedefereert; want soo langh wozt hem toegelaten te swyghen/ als hem by staet de erffenisse te adieren/ dat is/ tot dertich jaren toe/ indien hy middelertijdt niet en wozt geurgeert van de creditoren ofte legatarissen/ op dat hy gedwonghen werde selfs sekeren tijdt te versoeken / ofte tot haer-lypder versoekc hem gheoordnert werde dat hy binnen sekeren tijdt deliberere Fab. in suo Cod. lib. 6. tit. 11. de jure delib. defin. 46. Bartol. Bald. Alexand. Castrenf. & alii ad l. si servus. §. ait. prætor. ff. de jur. delib. Mich. Grass. lib. 2. tent artic. jus deliberandi. quæst. 3. num. 4. & vid. in allegat. ad Fab. dict. loc. Franc. Marc. quæst. 26. in fin. Sand. decis. Frific. lib. 4. tit. 6. def 1.

V.

Hanghende den tijdt van deliberatie / mach ghestelt worden een Curateur over de goederen van de erffenisse: Doch veel Doctoren sustineren ter contrarie/ dat geen Curateur en moet gestelt worden/ dan dat middelertijdt de goederen moeten blyven by den erfgenaem. Vide Papon. lib. 21. tit. 9. de jur. & ten. p. delib. Francisc. Marc. quæst. 27. post Bartol. Bald. Alexand. & Jaf. ab eo alleg.

V I.

Den erfgenaem en wozt geen tijdt van deliberatie gegeven/ dan wozt daer van gheexcludeert/ indien spue tegenparthye presentert te

te bewyfen dat hy de erffenisse al heeft gheadieert / ende hem voer
 simpel erfghenaem ghedraghen, Papon. lib. 21. tit. 9. de jur. & temp.
 delib. arrest. 1.

D I I.

De byaghe is/ of een erfgenaem / dewelcke versoect tijd van de
 liberatie/wozt ghepybeert van het beneficie van inventaris? Hier-
 inne is gedecideert Neē/hoewel sommige sustineren contrarie, Vide
 Ricc. decis. Collect. 21. in fin. Jas. in l. fin §. fin autem hoc aliquis, C.
 de jur. delib. Franc. Marc. quæst. 28.

D I I I.

Questie is/ of het rech van deliberatie by den testateur aen syne
 erfghenaem kan verboden of benomen worden? Wozt gesustineert
 Neen/dan mach by den testateur wel geyzefinieert wordē seeckeren
 tijt/binnen den welcken den erfgenaem de erffenisse sal moeten adie-
 ren. Joan. à Sand. decis. Frific. lib 4. tit. 6. def. 1.

I §.

Indien nemant tot erfghenaem gheinstituteert is / sonder dat hy
 nochtans daer van kennisse heeft/ wozt ghebyaecht/soo hy komt te
 sterben/of hy het recht van deliberatie transmittteert op syne erfghenaem
 namen? Alhoewel sommige Doctoren sustineren Ja/is nochtans
 contrarie by den Hove van Frieslandt verstaen. Sand. decis. Frific.
 lib. 4. tit. 9. def. 1. Gomez. var. resol. tom. 1. cap. 9. num. 53. Vasq. de
 success. progress. lib. 1. §. 8. num. 11.

§.

Wozt gebyaecht / of den tijt van deliberatie by den Rechter mach
 verhozt worden? Deele sustineren Ja / sonderlinge so daer is eeni-
 ghe wettelijke oorzacke. Menoch. de arb. jud lib. 2. cent. 1. cas. 1.
 Mart. digest. noviss. tom. 5. tit. Jus deliberandi cap. 2.

D E L I C T.

I.

Byage is/ of de crediteuren ter oorzake van eenich de-
 licit mogen convenieren den ghene/dewelcke verwozen
 heeft brieven van respijt / dat hy binnen vijf jaren van
 syne crediteuren niet en mach ghemolesteert worden;
 Ick antwoorde Ja, Lud. Roman. Sing. 182. Jas. in auth.
 res quæ. C. commun. de legat. Berlich. decis. 235. num. 32.

Tessaur. decis. 182. nu. 2.

I I.

Een delict het welke ghecommitteert is in het ghesicht van den Rechter noch sittende vooz de Dierschare/ en vereyscht geen andere probatie. Boër. in tract. de test. §. 7. num. 37. Ant. Corlet. Singul. 87. Alber. de Rosat. in l. illicitas. §. veritas ff. de offic. præsid.

I I I.

Wanneer beledelicten spuytten uit eene daedt/so en mach den gene die van den eenen over een delict is gheaccuseert/ van den selven over een ander misdaedt spuytende uit de selve daedt niet gheaccuseert worden. D.n. & Kanier. Singul. 201. Gloss. in l. qui de crimine. C. de accusat. & ibi Bartol.

I V.

Alhoewel de delicten dooz de doot van de delinquanten worden gheertingueert/ nochtans de oneerlycke winsten om de delicten moeghen van de erfghenamen gheerzoqueert worden. Marc. de Mant. Singul. 487. Paul. de Cattr. in l. in hæredem. num. 2. ff. de Calumnia. Welenb. in parat. ad tit. de Calumniat. num. 4. in fin.

V.

In ghemeene delicten/in dewelcke preventie plaets heeft/indien ghevraecht werde wie gheprebenieert heeft/en wort niet inghesten/ wie eerder over het delict heeft gheinguireert/ ofte den delinquant van het delict gheinterrogeert/nochte oock wederomine/ wie eerder den delinquant in rechten te berrecken ofte te appzenderen bedoelt heeft/ maer moet gelet worden dooz wiens ghebiedt den selven eerst in rechten is betoghen ofte gheappzendeert. Fab. in suo Cod. lib. 3. tit. 14. ubi de Crimin. agi oport. definit. 3.

V I.

Hoewel de prescriptie van twintich jaren wech neemt de accusatie/ ende het officie vanden Rechter in alle delicten/ nochtans en loopt sodanige prescriptie niet/existerende ignorantie van het delict/ ende men niet en weet teghens wien over het delict moet gheageert worden. Boër. decil. 26. nu. 16. Tessier. decil. 208. Clar. in sua pract. crimin. §. fin. quæst. 51. & ibi Baiard. in not. num. 13.

V I I.

Een bytwillige bekentnisse vā eenich delict en is niet genoch omme yemant te condemnerē/ten zy ooc constere dat het delict is ghepetreert. Mynsing. cent. 3. obl. 81. Boër. decil. 259. num. 3. Alex. in Consil. 19. uu. 2. vol. 7. Hartman. Hartm. tit. 22. obl. 1. nu. 16. Paul. Castrenf. in auth. sed novo jure. num. 8. C. de sery. fugit. Cod. Fabr. lib. 6. tit. 2. def. 2.

D I I I.

Also volghende sommighe statuyten van verscheyde plaetsen/ eenighe delicten die gheperpetreert zijn des nachts swaerder gestraft worden/ dan de ghene die ghecommitteert zijn des daeghs/ soo wort ghebracght/ of een delict geperpetreert in den dageraet vooz den ovganch van de Son/ als den eenen van den anderen kan onderscheyden worden/ verstaen wort ghecommitteert te zijn des nachts ofte des daeghs? Ick antwoorde/ dat het delict geacht wort gheschiet te zijn by daegh/ ende niet by nacht. Nic. Everh. in loc. 19. à contrar. advert. repugnant. seu opposit. sub num. 11. Ang. in l. 1. C. de Custod. reor. Bart. in l. aut facta. §. tempus. ff. de poen. & idem Bart. & Roman. in l. 1. §. hoc autem Senatusconsultum. ff. ad Senatusconf. Syllian. Mart. digest. noviss. tom. 2. tit. delinqueus cap. 2.

I I.

Het is buyten alle twijfel/ dat een ondersaet committerende eenich delict buyten de jurisdictie van syne woon- plaetse / mach ghestrafe worden van den Rechter van sijn domicilie/ indien over het selve delict gheprocedeert werde vooz middel van accusatie; dan is controvers/ of den delinquant mach gestraft werden van den Rechter van syne woon plaetse procederende by forme van inquisitie? Ende alhoewel vele Doctoren sustineren Peen/ waerder is nochtans de contrarie sententie/ te weten/ dat een ondersaet delinquerende buytē de jurisdictie/ van sijn ordinaris Rechter mach gestraft worden/ het zy geprocedeert werde by forme van accusatie/ ofte by forme van inquisitie. Coler. decif. 239. num. 4. Clar. in §. fia. lib. 5. recept. sent. quæst. 29. num. 4. vers. contrariam. Thoming. decif. 5. & Coler. decif. 144. num. 6. & decif. 183. num. 8.

¶.

In delicten zijn alle de ghene die teghens een gedelinqueert hebden / ghehouden een vooz al ende in 't gheheel / ende de peyne by een van de delinquanten betaelt / en bezyjt de andere niet. Guid. Papæ. Singul. 837. num. 2. Coler. decif. 151. num. 8. & 9. Bacch. in not. ad Pap. lib. 7. tit. 3. arr. 2. & 3. & ad l. b. 24. tit. 10. arr. 15. Tessaur. decif. 254.

¶ I.

Den ghene die eenich delict heeft gheperpetreert/ moet een peyne gestatueert worden volgens het statuyt ende costuyne van de plaetse daer het delict is ghecommitteert/ ende niet na de Wetten van de woon plaetse van den delinquant. Bartol. in l. si cui. §. idem Imperator. ff. de accusat. Costal. ad l. ult. num. 3. ff. de noxalib. Alder. Mas-

card. de gen. interp. statut. conclus. 7. num. 16. Coler. decis. 295. Nic.
Everh. consil. 45. num. 18.

¶ J J J.

Een Heer is gehouden vooz het delict van sijn knecht/ het welke geperpetreert is aengaende het officie den knecht van sijn Heere ghecommitteert. Ferrar. in form inquisit. tit. 52. gloss. 24. nu. 8. Bartol. in l. 1. §. familiæ. num. 1. ff. de publican. Carpzov. def. forens. part. 4. const. 43. def. 7. Kinsch. respons. 108. num. 8.

¶ J J J.

Den gene die eenich delict begost heeft/dan het selve niet en heeft volbrucht/om dat hy niet en heeft gewilt/ wordt geexcusert. Bartol. in l. 19. qui fallam. num. 2. ff. ad leg. Cornel. de Fall.

¶ J D.

Questie is/of den gene die eenich delict geperpetreert heeft/ daer over mach geconvenieert worden ter plaetse daer hy het selve begaen heeft/indien hy aldacr niet bevonden wozt/ nochte aldaer domicilie heeft? Sommige sustineren Ja/ doch verscheyde andere zijn in contrarie opinie/ ende is oock also gedeceideert. Berlich. decis. 162. Andr. Rauchb. part. 1. q. 50. Zanger. de Except. part. 2. cap. 1. sub num. 449.

¶ D.

De vraghe is/of den gene die eens over een delict is gestraft/doch niet een minder straffe als het delict bereyschte/weder over het selve delict van den selven ofte een ander Rechter mach ghepunieert worden? Sommighe sustineren Ja/ende is oock alsoo gedeceideert/doch wozt 't selve hy andere gecontradicteert/de welke volghen de contrarie opinie. Vide Carpzov. def. forens. part. 4. const. 48. def. 9. Boër. decis. 289. Viv. lib. 2. decis. 296. num. 6.

¶ D J.

Wozt gebzaecht/indien pemant eenich delict heeft gecommitteert sonder bedroch/nochtrans dooz schult/of den selven daer over aen den lype mach gestraft worden? De gemeene sententie der Doctoozen is Peen. Hier. de Cæval. in Specul. comm. opin. q. 580. Jul. Clar. §. final. q. 84. num. 1.

¶ D J J.

Indien den Officier van den Rechter last heeft omme pemant die eenich delict begaen heeft te appzehendenen/ wozt gebzaecht/so den delinquant/ op dat hy niet ghebanghen en soude worden resisteert/ of den Officier den selven wel mach quetsen ofte dooden als hy hem anders niet appzehendenen en kan? Wozt ghesustineert Ja. Fachin. Lib. 9.

lib. 9. controvers. cap. 73. Clar. §. final. q. 29. nu. 1. Mart. digest. noviss. tom. 2. tit. Berroarii cap. 3.

¶ D I I I.

Questie is/indien de dienaers van de Justicie pement hebben geappzehendeert als een delinquant en hem op het delict metter daedt bevonden hebbende/of haer verclaringhe daerinne moet geloof ghegheven worden/soo den geappzehendeerde het delict ontkent? Hierinne is gedecideert dat sodanighe verclaringe niet genoegch is omme den delinquant te condemnieren/maer alleenlyc omme hem te tozturieren. Vincent. de Franch. decif. 379. Mart. digest. noviss. tom. 2. tit. Berroarii cap. 1.

D E N U N C I A T I E.

I.

Enunciatie door den bozge onder renunciatie verbonden gedaen aen den creditur/dat hy eysche betalinge van den pncipale debiteur/en bevizt de bozge niet; dan bevizt den ghene die beloofte heeft dat hy bozge worden soude/indien den debiteur alsdoen rijk ende machtigh daer nae werde insolvent. Fab. in suo Cod.

lib. 8. tit. 28. de Fidejussorib. defin. 39. Berlich. decif. 207. num. 13. 14. 15. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 13. num. 9.

II.

Indien het vercochte goet is gepasseert door veel handen upt sake van vercoopinghe/ ende dat den lesten cooper proces ghemabeert werde/so moet/op dat den eersten cooper ghehouden zy voer de evictie / niet alleen den lesten cooper aen sin aucteur denunciatie doen/maer oock peder cooper aen sijn vercooper / tot dat tot den eersten vercooper ghekomen zy; of anders en sal dien vercooper den welcke niet en is ghedenuncieert/niet gehouden wesen/alsoewel aen de anderen denunciatie gedaen is. Schneid. ad §. action. n. verl. de actione exempto. num. 52. Institut. de actionib. Gloss. in l. si pro re pupilli. 22. super verb. agere. ff. de evict. V. Papon. lib. 11. tit. 4. art. 7. & ibi Bachov.

III.

Denunciatie ghedaen by den ghene/dewelcke gheen recht en heeft omme te denuncieren/en is van grender werden. Paul. de Castr. Singul. 46. Guid. Pap. Singul. 102. Gloss. in l. si major. C. de rescind. vend.

Denun-

I D.

Denunciatie ghedaen door den cessionaris aen den debiteur / de welke niet en heeft gheconsenteert/en belet niet dat den gene die de cessie ghedaen heeft niet en mach exigeren / so maer den cessionaris daer inne oock consentere / ende anders niet. Fab. in suo Cod. lib.8. tit.29. de Novat. & delegat. definit.1.

D.

Denunciatie van de cessie ghedaen aen den debiteur/en belet niet dat aen den gene die de cessie gedaen heeft niet en mach betaelt worden / indien de cessie alleen ten voordeele ende profijt van den cedent gedaen is. Paul. de Castr. in l. facta.63 §. si hæres.num.4. ff. ad Trebell. Fab. in suo Cod. lib.8. tit.30. de solut. defin.13.

D I.

Den cooper en behoeft gheen denunciatie te doen aen de bozghen van den vercooper / dan is genoegh dat de denunciatie gedaen werde aen den principael / van de welke den cooper sijn titel ende oorzake verkregen heeft. Marant. part.6. versl. de laudat. num.6. Bartol. & comm. DD. in l. auctore.7. C. de evict. Acac. var. resolut. cap.3. num.95.

D I I.

Tusschen de Doctoren wort ghecontroverteert / of de denunciatie aen den vercooper nootzakelijck wort gerequireert / indien den vercooper kennisse heeft van het proces den cooper gemobeert? Waerder ende ghemeender is de affirmatieve sententie / dat oock het proces aen de vercooper / hoewel hy daer van kennisse heeft / moet gedenuciert worden. Fachin. lib.2. controvers. cap.35. quest. ult. Costal. ad l. item veniant.20. §. petitam. num.16. ff. de hæreditat. petit. Bart. in l. non solum. §. morte. num.52. ff. de oper. nov. nunciat. Specul. tit. de empt. & vend. §. ult. & ibi Joan. Andr. in addit. Covar. lib.3. var. resol. cap.17. num.3. Caball. de evict. §.3. num.4.

D I I I.

De vrage is / of den cooper mach denunciatie doen van het gemobeerde proces / aen den aucteur van sijn aucteur? Ick antwoorde Neen / ten ware dat hem van sijn aucteur ghegeven werde cessie van actie. Bartol. in l. si pro re. §. si pro evictione. ff. de evict. Marant. part.6. versl. de laudat. §. memb. jud. num.9. & 18. Bald. in l. cum successores. 23. C. de evict.

I I.

Denunciatie van het gemobeerde proces mach nae het gheboeten van vele Doctoren by den cooper aen den vercooper ghedaen worden.

Woorden tot allen tyden/soo het maer gheschiede booz de publicatie van den proceffe; ofte soo de denunciatie inden principale proceffe is geomitteert/ mach deselve ghedaen worden in de sake van appel. Ferrar. in form. libell. in caus. vendit. tit. 37. gl. 13. nu. 8. & 9. Marant. part. 6. vers. de laudat. 5. memb. judic. num. 5. Ant. Corset. Sing. 77. Amanuel. de Clar. aquis. Sing. 139. Covar. var. resol. lib. 3. cap. 17. nu. 8.

¶

Wanneer de denunciatie alleenlijck wordt vereyscht omme pe-
mant kennisse te doen hebben / alsdan opereert simpele kennisse soo
veel als denunciatie/maer als de denunciatie wort gerequireert om-
me pet te doen/alsdan en is simpele kennisse niet genoeg/dan moet
doek denunciatie gedaen worden aen den gene die de kennisse heeft.
Costal. ad l. 20. §. petitam. num. 14. 15. ff. de Petit. Hered. Cod. Fabr.
lib. 4. tit. 24. def. 22. & lib. 8. tit. 14. def. 2. Molin. ad. conf. Paris. tit.
I. §. 20. gl. 11. nu. 5. Covar. var. resol. lib. 3. cap. 17. nu. 3.

¶ II.

De vraghe is/of pemant regres kan hebben tegens sijn autheur/
ende teghens hem ageren om gebzijt te zyn/indien hy is gecondem-
neert/sonder dat hy eenighe denunciatie vā het proces/twelck hem
gemoveert was/aen synen autheur gedaen heeft? Hierinne is ghe-
decideert Neen/ten ware dat oock de denunciatie ghedaen sijnde sijn
autheur gheen recht en hadde om de saecke te defenderen. Carpzov.
def. forenl. part. 1. constit. 3. def. 23. 24. Fachin. lib. 2. controuv. cap.
47. Christin. ad leg. Mechlin. tit. 13. art. 38. num. 12. Caball. de evict.
§. 3. num. 73. & seqq.

¶ III.

Wanneer den kooper aen den verkooper denunciatie doet van het
proces/ t welck hem is gemoveert/so en is hy nae het geboelen van
sommige Doctozen niet gehouden aen den verkooper te leveren den
epesch van het proces dat hem gemoveert is/dan is ghenoech dat hy
t selve aen den verkooper denunciere/ende verhaele dat hem proces
gemoveert is/versoekende dat den verkooper/sal komen omme hem
te defenderen; Doch sommighe andere meymen/dat den kooper ge-
houden is aen den verkooper te leveren den epesch van het gemoveert-
de proces / ende dat simpele denunciatie niet ghenoech en is. Vide
Hier. de Cævall. in Specul. comm. opin. q. 385. Caball. in tract. de E-
vict. §. 3. num. 33. & seqq. Tessaur. decis. 218.

D I E F T E.

I.

Indien het statuyt mede brenghet / dat een dief sal gehanghen worden als hy begaen heeft drie verschepde dieften / mi is de vraghe / of een dief mach ghehanghen worden / by soo verre hy ghecommitteert heeft alleen eene groote diefte? Ende alhoevel in dese questie bevonden worden contrarie sententien der Doctoren / so wozt nochtans billijcker ende redelijcker geacht te wesen de negative sententie / dat een dief om eene groote simpele diefte niet en moet ghehangen worden. Farinac. tit. de delict. & poen. qu. 23. num. 3. Fachin. lib. 9. controvers. cap. 91. Castrenf. in auth. sed novo jure. C. de serv. fugit. Boër. decif. 173. num. 5. Ant. Gomez. var. resol. tit. de furt. num. 7. V. tamen Carpozov. def. forens. part. 4. const. 32. def. 4. Mart. digest. noviss. tom. 2. tit. Furtum cap. 17. Hier. de Cævall. in Specul. comm. opin. q. 741.

II.

Wort ghevraecht / of den gene / by dewelcke / ofte in wiens huys / het ghestolen goet bevonden wort / gepresumeert wort te wesen een dief / so dat te ghens hem tot toztire kan geprocedeert worden? In dese questie staet aldus te distingueren: of den gene / by dewelcke het ghestolen goet bevonden wozt / is van goede conditie ende leven / staende ter goeder name ende fame / ende alsdan en heeft de suspicie van diefte geen plaets / soo dat den selven daer over niet en mach getoztureert worden: of den ghene by wien het ghestolen goet bevonden wozt / is van quade conditie ende fame / also hy ghewoon is te steelen / ende alsdan wort den selven gehouden voor suspect van diefte / soo dat teghens hem tot toztire kan gheprocedeert worden. Hippol. de Marfil. Singul. 392. per tot. Schneid. ad §. conceptum. num. 5. Instit. de oblig. quæ ex delict. nasc. Alexand. in Consil. 5. num. 2. vol. 1. Fab. in suo Cod. lib. 6. tit. 2. de furt. defn. 4. Mart. digest. noviss. tom. 2. Tit. furtum. cap. 11.

III.

Wanneer den eyghenaer van het ghestolen goet / sijn goet van den dief niet en kan wederom kryghen / so mach hy na het ghevoelen van vele Doctoren van den dief / soo veel goet s. wederom nemen als het sijn weerdigh is / ende het selve behouden soo langhe hy sijn goet wedce heeft. Innocent. in c. olim. 1. de rest. spol. Alexand. in Consil.

fil. 135. nu. 2. vol. 1. Hippol. de Marfil. Singul. 177. nu. 6. Flor. in l. itaque. ff. ad l. aquil. Viv. decis. 146. nu. 11. Covar. var. resol. lib. 1. cap. 2. sub n. 15.

I D.

Den ghene die epscht restitutie van sijn goedt/ moet bewysen dat hem het selve ontstolen is. Christin. ad ll. Mechlin. tit 2. art. 2. num. 7. Bald. Consil. 42. vol. 1.

D.

De vrage is/ indien een dief met het ghestolen goedt werde gedyshendeert/ ende van den Rechter ter doodt ghecondemneert/ of het ghestolen goet behoort tot den Fiscus/ of tot den ghene die het ontnomen is? Ick antwoorde/ dat het ghestolen goedt moet geresitueert worden aen den eyghenaer/ dewelcke het selve ontnomen is. Coler. decis. 146. num. 4. Schneid. ad §. final. nu. 8. Instit. de obligat. quæ ex delict. nasc.

D I.

Questie is / of het den ghene die eenigh goedt ontstolen is/ geoorloft is het selve te inquireren ende soecken in een ander mans huys? Ick antwoorde Preen / ten ware dat de persoon ware suspect / doordien eenighe inditien appareerden dat het ghestolen goet in sulcken huys is; want als dan mach met permissie ende auctoriteyt van den Rechter / het gestolen goedt in een anders huys geperquireert worden. Schneid. ad §. conceptum. nu. 2. Instit. de obligat. quæ ex delict. nascunt. Chassan. de glor. mund. part. 12. Confid. 72. vers. octavum est. Boër. decis. 174. Papon. lib. 23. tit. 6. arrest. 3. Petr. Gregor. lib. 37. syntagma. part. 3. c. 1. nu. 10. Clar. §. furtum. nu. 3.

D I I.

En knecht / aufugerende ten tyde eenighe goederen in het huys worden vermist/ wordt ghepresumeert / deselve goederen ghestolen te hebben/ ende maect sijn selven/ doordien hy aufugeert / suspect. Wurmf. in miscell. observat. 11. Gloss. in auth. de Exhib. reis collat. 5. tit. 8. cap. 4. in verb. factum lit. c.

D I I I.

Indien veel personen ghelijckelijck eenighe diefte gecommiteert hebben/ soo sijn sy alle te samen een voer al tot deselve peyne verobligiert/ ende het selve heeft na het ghevoelen van sommighe Doctoren doek plaets / soo wanneer ynt crachte van statuyt een diefte van vijft Goudt guldens met de doodt ghestraft wordt / ende nochtans/ peder geen vijft Gout guldens doordien die diefte ghenoten heeft; Doch is hierinne contrarie verstaen ende gederideert/ dat sy alle te samen met de

doodt niet en moghen ghestrafe worden/ indien peder van hun geen
 vijf gout guldens ghenoten heeft/ ofte heefe kunnen ghenieten/ ten
 ware de diefte ware ghedaen met huys- bzaeck/ ofte andere violen-
 te effractie. V. Carpzov. defin. forensl. part. 4. constit. 32. def. 13. We-
 senb. in parat. ad tit. de Furt. nu. 11. in fin. Tessaur. decil. 254. Hottomans
 illust. quæstion. qu. 33.

¶.

De bzaaghe is/ indien een dief de eerste ende tweede diefte gedaen
 heeft in een ander plaetse ende jurisdictie/ of den rechter mach ag-
 graveren de straffe van de derde diefte in sijn jurisdictie ghecommit-
 teert? Ick antwoorde Ja; want de dieften elders ghecommitteert/
 qualificeren de diefte alhier begaen/ so dat deselve swaerder gestrafe
 werde/ ende de dieften ende het getal van dien dewelcke den dief el-
 ders heeft ghecommitteert/ worden in het ghetal van de dieften hier
 begaen ghecumuleert: ende derhalven indien hy statuyt is gedispo-
 neert/ dat een dief om drie dieften sal gehangen worden/ soo den dief
 elders begaen heeft twee dieften/ ende hier eene diefte wordt geacht
 drie dieften ghecommitteert te hebben / ende mach ober sulchs ghe-
 hangen worden. Paul. de Castr. in auth. sed novo jure. nu. 7. C. de serv.
 fugit. Chassan. ad Consuet. Burgund. rub. 1. §. 5. verl. simplex furtum.
 nu. 16. & 17. Bart. in l. si cui. §. fin. ff. de accusat. Jas. in l. si idem cum eod.
 num. 5. ff. de juridict. omn. jud. Gomez. var. resol. tom. 3. cap. 5. num. 8.
 Clar. §. furtum nu. 10. Covar. var. resol. lib. 2. cap. 9. sub nu. 7.

¶.

Alhoewel een dief ter oorsake vande twee dieften / die hy in een
 ander jurisdictie heeft ghecommitteert/ aldaer is ghestrafe/ soo wor-
 den deselve evenwel gecumuleert/ ende aggraveren de straffe van de
 derde diefte/ so dat hy om de derde diefte ypt crachte van het statuyt
 mach ghehanghen worden Jas. in l. si idem cum eodem. nu. 5. ff. de ju-
 rildict. omn. jud. Castrenl in auth. sed. novo jure. num. 8. C. de serv. fugit.
 Clar. §. furtum. nu. 12. Gomez. var. resol. tom. 3. cap. 5. nu. 9.

¶.

Het is in rechten rontrovers / of een dief elders / mach ghestrafe
 worden dan ter plaetse van het ghecommitteerde delict / indien hy
 met de ghestolen goederen bevonden werde/ dan of hy moet ghere-
 mitteert worden tot de plaetse daer het delict is geperpetreert? Vele
 Doctozen sustineren/ dat hy moet geremitteert worden tot de plaetse
 daer het delict is geperpetreert/ andere sustineren/ dat hy mach ghe-
 strafe worden daer hy bevonden wort/ ende datmen niet gehouden is

den.

den selven te remitterē ter plaetse daer het delict gecommittēert is/
welcke opinie oock na costumie woꝝt gebolcht. Vid. Boër. decis. 218.
Bart. in l. si dominium ff. de furt. Zyp. in notit. jur. belg. tit. de Abolit. &
remiss. vers. Quamquam. Sand decis. Erisc. lib. 1. tit. 1. def. 6. Burgund.
ad-Consuet. Flādr. tr. 5. num 9. Clar. §. fin. q. 38. num. 16. Fachin. lib. 2.
contro. cap. 19.

¶ I I.

Indien den Rechter teghen pemandt inquireert van diefte/ ende
dat den eygenaer van het gestolen goedt compareert vooꝝ den Rech-
ter/ seggende dat dediefte is geschiet met sijn ende consent/woꝝt
gebzaecht/ of den dief daer dooꝝ woꝝt bevizt van de pepne van diefte
ten regarde van den Rechter? Ick antwoorde Neen/ten ware con-
steerden van eenige inditien / uyt dewelcke het consent en wille kon-
de afgenomen woꝝden. Marc. de Mart. Singul. 602. Ferrar. in form. in-
quisit. tit. 52. gl. 15. nu. 2. Bartol. in li inter omnes. §. recte. ff. de furt. Clar.
in §. furtum. vers. item excusatur. nu. 12.

¶ I I I.

Een dief/ restituerende het gestole goet/ en woꝝt daer dooꝝ niet in-
faem Castrenl. ad l. athletas. §. item. num. 5. & Gloss. ad l. quoniam. ff.
de infamib.

¶ I I I I.

Woꝝdt ghebzaecht / indien een dief gecondemneert zijnde met een
stroppe ghedoodt te woꝝden/ de stroppe brykende valt op de aerde/ of
den selven moet gedimittēert ende vry gelaten woꝝden? Ende alhoe-
wel veel Doctoren sustineren Ja/ woꝝt nochtans gebolcht/ ende na
costumie geobsereert de contrarie opinie. Vid. Zyp. in notit. jur. belg.
tit. de Pœn. vers. Enimvero. Papon. lib. 24. tit. 17. arrest. 14. Henr. Bocer.
in tract. de furt. cap. 3. nu. 40. & seqq. Luc. de Penn. in l. 1. C. de deser.
& occult. lib. 12. Weseub. in parat. ad tit. de pœn. num. 9. Tiraquell. in
tract. de pœn. caus. 64. ult. Dec. in l. favorabiliores. ff. de reg. jur. Boss. in
pract. crim. de exec. sent. nu. 25. Gomez. tom. 1. var. resol. cap. 23. n. 37.

¶ I I I I I.

Alhoewel uyt crachte van statuyt / een dief om de eerste diefte
moet gegeeßelt woꝝden / om tweede sijn ooꝝt afghesneden / ende om
de derde ghehanghen ; nochtans indien een dief op eene tijt veel goe-
deren steelt/ het selve woꝝt gheacht eene diefte te wesen / want woꝝt
vereytscht dat eenighen tijdt tusschen come/ te weten/ van daegh eene
diefte/ moꝝt ghen een andere/ ende overmoꝝt ghen een andere/ ende als
dan woꝝden de selve ghehouden vooꝝ verscheyden. Boër. decis. 219.

nu. 2. Chaff. ad consuet. Burgund. rubr. 1. §. 5. in verb. simplex furtum
 num. 9. Clar. §. furtum. num. 14. Covar. var. resol. lib. 2. cap. 10. sub
 num. 8.

¶ D J.

Het is kennelijck/dat den ghene die een dief/ofte eenige ghestolen
 goederen wetens ontfanght / ghehouden is tot de peyne van diefte/
 dan is controvers / of den selven moet ghestrafe worden met ghelijc-
 ke peyne als den dief / dan of hy gestraft moet worden met een min-
 der ende lichter straffe? Sommighe sustineren/dat den selven met
 een klepander straffe moet ghepunieert worden; Doch verscheyde an-
 dere sustineren/dat den selven moet ghepunieert wordē met ghelijc-
 ke straffe als den principalen dief / ghelijck sulcks oock is verstaen
 ende ghewesen. Mart. digest noviss. tom. 2. Tit. furtum cap. 13. Gomez.
 var. resol. tom. 3. cap. 15. num. 16. Berlich. conclus. pract. part. 5. concl.
 55. nu. 55. Coler. decis. 144. num. 29. V. tamen Carpozov. def. forens.
 part. 4. const. 40. def. 6.

¶ D J J.

Indien een dief het ghestolen goedt aen yemandt leent ofte in
 bewaringhe gheeft / soo is den ghene die het van hem ontfanghen
 heeft / ghehouden 't selve aen den dief te restitueren/ende wordt dooz
 foodanighe restitutie bevyht / ten ware den eyghenaer van het ghe-
 stolen goedt niet den dief concurreerde/ ende wyschte dat het aen hem
 gherestitueert werde; want alsdan moet den eyghenaer ghepese-
 reert worden booz den dief / ende aen hem restitutie gedaen worden.
 Costal. ad. l. commodare 15. num. 6. & ibi Castrenf. Bartol. & alii ff. com-
 mod. Bartol. Castrenf. Costal. & alii. ad. l. bona fides. ff. depol. Alexand. in
 Confil. 104. num. 6. vol. 4.

¶ D J J J.

Dooz actie van diefte mach tegens de dief ageren niet alleen den
 eyghenaer van het goedt / maer oock alle de gene die daer aen gelegen
 is dat de diefte niet en zy gecommitteert / ghelijck een huerder / credi-
 teur / commodataris ende dierghelijcke personen: maer den ghene die
 daer niet aen ghelegghen is / alhoewel hy eyghenaer is / en heeft noch-
 tans gheen actie van diefte; ende derhalven / indien een Cleermaker
 eenige cleederen outstolen zijn / so moet den selven / ter oorsake van de
 bewaringe / die hy gehouden is te presteren / tegens den dief ageren /
 ende niet den eyghenaer / die daer niet aen gelegghen is; want hy sijn
 recht dooz actie van verhueringhe kan consequeren: Ende dit heeft
 plaats so wanneer de Cleermaker is vruchtigh om te boldoen / want
 anders

anders woꝛt den eyghen oock ghegheven actie van dieſte: ſtaet nochtans te letten/dat alhoewel den eygenaer gheen actie van dieſte en competeert/ mach niettemin teghens den dief ageren dooꝛ condicte ter ooꝛſake van dieſte/ofte dooꝛ reivendicatie. Schneid. ad §. furti autem actio. & §. item ſi fullo. Inſtit. de obligat. quæ ex delict. naſc. & ad §. ſic itaque verſ. plane autem. furtum. nu. 3. 4. 5. & 6. Inſtit. de actionib. Althuf. dicæol. lib 3. cap. 18. nu. 2. & 3. Caſtrenſ. ad l. cum in plures. §. veſtimenta. ff. locat.

¶ ¶

De vraghe is / of de goederen van een dief ſtilſwyghende verbonden zyn vooꝛ de reſtitutie vande geſtolen goederen / ofte vooꝛ de ſatiſſactie vande ſchade dooꝛ de dieſte aenghedaan? Hierinne is gedediceert/ dat de goederen van een dief na de civile Rechten niet en zyn verbonden ofte ghehypotequeert; Doch woꝛdt gheleert / dat na de equiteyt vande Canonijſche rechten hypoteecq ghegheven woꝛt inde goederen van een dief. Mart. digeſt. noviff. tom. 3. Tit. hypothe- ca cap. 29. Negulant. de pignor. 4. memb. 2. part. princip. num. 124. Carpoz. def. forenſ. part. 4. conſt. 39. def. 10. Gratian. dilcept. forenſ. cap. 935. num. 2.

¶ ¶

Queſtie is/of een Weert ofte Herbergier ghehouden is vooꝛ de dieſte/die den gaſt tot ſynen huys ghelogeert / dooꝛ het opbrecken van ſyne huysinghe gheleden heeft: gelijk indien het peert van den gaſt by nacht uyt ſyne ſtalle dooꝛ het opbrecken van de deure gheſtoolen is? In deſe queſtie is ghedecideert / dat den Weert vooꝛ ſoodanighe dieſte niet ghehouden is. Grivell. decil. 49. V. Papon. lib. 23. tit. 6. arr. 4.

¶ ¶

Indien pemant onbetende ter goeder trouwen eenich geſtoolen goet gecocht heeft/ende dat hy het ſelve heeft geconsumeert ofte veralieneert / ſoo is den kooper ghehouden tot het ghene hy daer dooꝛ rijcker ghewoꝛden is/ende daer hy gheproſiteert heeft; ende derhalven indien den kooper het geſtoolen goet veralieneert ofte verkocht heeft vooꝛ de ſelve prijſe / die hy aen den dief vooꝛ het geſtoolen goet ghegheven hadde/ſoo en is hy nergheus vooꝛ conuenibel; mer hy ſoo verre hy het ſelve goet dierder ofte hoogher vercocht heeft / alſdan is ghehouden te reſtitueren het ghene hy meerder ontfangen heeft als hy aen den dief daer vooꝛ ghegheven hadde: dan indien den kooper gheweten hadde/dat het goet/ t welck hy kochte gheſtoolen was/

was/als dan is hy gehouden te betalen de weerde van dien / by soe verre hy 't selve heeft gconsumeert ofte veralieneert. Carpzov. def. forenl. part. 4. constit. 40. def. 9. 10. Berlich. conclus. pract. part. 5. concl. 45. num. 20. & seqq. Jul. Clar. §. Furtum num. 26.

¶ ¶ ¶ ¶.

Woyt ghebraccht / of een dief / die noch gheen vijf en twintich Ja- ren oudt en is / nochtans boben sijn veertien Jaren / ter oorsake van sijn begane diefte mach ghehanghen worden? Ende alhoewel vele Doctoren sustineren Neen / is nochtans contrarie ghedecideert ende ghelwesen. Vid. Carpzov. def. forenl. part. 4. const. 38. def. 6. 7. Berlich. concl. pract. part. 5. concl. 44. num. 37. & seqq. Tessaur. decis. 161. Sand. decis. Frisic. lib. 5. tit. 9. def. 4.

¶ ¶ ¶ ¶.

Questie is / of den ghene die in een ander Mans huys bevonden wort om te stelen / sonder dat hy nochtans metter daet yet heeft gestolen / daer over met de peyne van diefte criminelyck mach gestraft worden? Woyt geleert / dat soodanich persoon arbitraijck daer over mach ghepunieert worden. Bart. in l. saecularii in fin. ff. de Extraord. crimin. Gomez. var. resol. tom. 3. cap. 5. nu. 15.

¶ ¶ ¶ ¶.

Wanneer eenich goet jemandt onstrooten is / ende dat het selve niet en is te binden / soo wort nopende de weerde van dien ghestaen op den Eedt van den ghene die het onstrooten is. Clar. §. furtum. nu. 18. Carpzov. def. forenl. part. 4. constit. 33. def. 5.

D I G N I T E Y T.

¶.

E digniteyt die een vrouwe door haren man is geacquireert / duert oock na doode van de man? ende behoudt daeromme weduwe zijnde de digniteyt van haren overleden man. Schickhard. in loc. 3. ab æquiperatione reg. 2. nu. 20. Hippol. de Marsil. Singul. 179. sub nu. 6. Costal. ad l. 8. nu. 16. ff. de Senat.

¶ ¶.

Questie is / indien aen twee persoonen booz haer beyder leven enige digniteyt ofte officie verleent is / of den eene ghestorven zijnde / dessels portie accresceert aen den anderen? Is ghedecideert Ja. Mart. digest. noviss. tom. 5. Tit. Jus accrescendi cap. 15.

Wan-

I I I.

Wanneer de **Prins** ofte eenige andere **Oberigheyt** geeft yemant eenighe digniteyt/so schijnt de selve te dispensereren van alle infamie. Bartol. ad l. Imperialis. §. similes. n. 1. & 4. C. de nupt. & ibi Bald. & alii.

I D.

Den gene die ober eenich misdaet is geaccuseert/en moet tot geen digniteyt gheadmitteert worden hangende de accusatie. Roman. Singul. 443. Bartol. Singul. 54. & idem in l. reus ff. de muner. & honor. & in l. 1. C. de reis postul.

D.

De vrage is / of yemant van sijn eygen selven wel mach schryben eenige namen van digniteyt / sonder smette ende teecken van eergiericheydt? **Ick** antwoorde **Ja** / ende derhalven mach een **Gzaef** sijn selven **Gzaef** / ende een **Doctoꝝ** sijn selven **Doctoꝝ** schryben. Schneid. in rubric. Institut. num. 3. & ibi coommuniter Scribentes.

D I.

De ghene die infaem zijn en mogen niet geadmitteert worden tot eenighe digniteyt. Mynsing. cent. 4. obs. 31. Bartol. & DD. in l. 2. C. de dignitat. lib. 12. Berlich. decif. 299. num. 5.

D I I.

Het is buyten dispuyt / dat een edele **Vrouw** trouwende aen een onedel man / daer dooꝝ verliest hare digniteyt; dan wordt gevraecht / of de **vrouw** / haren man ghestorven zijnde / recupereert hare boozgaende digniteyt ende adel? De **Doctoꝝ** schynen meest tot de negatieve sententie te inclineren. Costal. ad l. 8. num. 21. & 22. ff. de Senatorib. Tiraquell. in tract. de Nobilit. cap. 18. num. 16. & seqq. Guid. Pap. decif. 380.

D I I I.

Wort ghevraecht / indien yemant trouwt een persoon die hy selfs heeft onteert / ofte die hy een ander is onteert / of den selven tot eenighe digniteyt mach gheadmitteert worden / ofte soo hy tot eenighe digniteyt is gheadmitteert / daer van mach gheremobeert worden? Hierinne is ghedecideert / dat soodanich persoon diens niet teghenstaende tot eenighe digniteyt mach gheadmitteert worden / ende dat den selven / soo hy tot eenighe digniteyt is gheadmitteert gheweest / daer van niet en mach geremobeert worden. Berlich. decif. 299. Modest. Pist. conf. 46. lib. 1.

I E.

Questie is / of yemant die van een **Heere** of **Magistraet** tot eeni-

ghe digniteyt is geadmittceert / van de selve digniteyt / hy den ghene:
die hem gheadmittceert heeft / mach geremoveert worden sonder ooz-
saecke? Wozt gheleert Neen. Vid. ad hanc quæst. Menoch. de arb. jud.
lib. 1. cal. 55. Gratian. discept. forens. cap. 167. & 590. Mart. digest.
noviss. tom. 4. Tit. Officialis cap. 22. Boër. decis. 149. Cod. Fabr. lib. 8.
tit. 38. def. 18.

¶

De successours in eenighe digniteyt / ghelijck in een Universteyt:
ofte Collegie / moghen gheconvenieert worden voor de schulden by
hare pzedecessours van wegè de digniteyt gecontraheert. Cod. Fabr.
lib. 4. tit. 7. def. 5. nu. 5. Berlich. decis. 72. nu. 4. Acac. var. resol. cap. ult.
num. 408. & seqq.

D O M I C I L I E.

¶

Wanneer menti e ghemaectt wordt van domicilie / het
selve wordt althijt verstaen van het domicilie van de
woon-plaetse / ende niet van de gheboorte. Petr. de Ra-
ven. Singul. 153. Tiraquell. in tract. de retract. municip.
gl. 2. §. 9. num. 21.

¶¶

Een Man wozt gheacht domicilie te hebben in dat hups / in het
welcke sijn Hups vrou ende syne familie woont / en mach over sulck
aldaer gheciteert worden. Mynsing. cent. 3. obs. 37. num. 9. & 10. Bartol.
in l. 1. §. permittitur. num. 7. ff. de lib. agnosc.

¶¶¶

Een peder wordt gepresumeert in die plaetse domicilie te hebben /
alwaer hy heeft het meefstendeel van syne goederen ende hupsfraedt:
ende soo pemant vercocht ofte wech gevoert hebbende syne goederen
die hy in sijn Vaderlandt hadde / in eè ander Stadt met syne familie
is vertogen / den selven wozt gheacht aldaer sijn domicilie ghecon-
situeert te hebben Peck. in tract. de testam. conjug. hb 4. cap. 35. nu. 2.
Tiraquell. in tract. de retract. municip. §. 36. gl. 3. num. 7. Paul. de Castr. in
l. 2. num. 3. C. de jurisdic. omn. jud. Radel. decis. 126. num. 4.

¶¶¶

Domicilie kan pemant wel houden in veel ende verscheyde plaet-
sen; ende een debiteur hebbende veel domicilien / moet geciteert wor-
den ter plaetse daer hy ten tyde van de citatie met syne familie
woont.

Woot, Tiraquell. in tract. de retr. municip. §. 9. gl. 2. num. 27. Peck. in tract. de jur. sist. cap. 39. num. 4. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 5. art. 4. nu. 3.

W.

Dau het domicilie van de woonplaetse mach een pegelijck renuncieren/ende sodanighe renunciatie schijnt te geschieden/als pemandt sijn selven/ende spne goederen in een ander plaetse transfereert. Alexand. in Consil. 34. num. 3. vol. 5. Gail. lib. 2. obs. 36. nu. 4. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 5. art. 1. ad num. 1. in additam. Bartol. in l. adsumptio. §. viris prudentibus. nu. 2. ff. ad municip.

W J.

Mutatie van domicilie en perimeert niet de instantie vooz den Rechter van het domicilie begonnen ende aengeheben/ dan het proces moet aldaer geeyndicht worden/daer het begonne is. Gail. lib. 2. obs. 36. num. 13. Alexand. in l. cum quædam puella. num. 1. & 2. ff. de jurid. omn. jud.

W J J.

Translatie van domicilie en infringeert niet na het geboeien van sommighe Doctozen een testament het welck te voozen ghemaect is / hoewel het selbe strijdt teghens de costumien van de plaetse daer den testateur sijn domicilie heeft ghetransfereert; Doch is contrarie hierinne verstaen ende ghedecideert. Vid. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 14. def. 3. Peck. in tract. de testam. conjug. lib. 4. cap. 37. ubi multis rationibus hoc confirmat.

W J J J.

De vraghe is/ of het domicilie / 't welck geeligeret is in de eerste instantie / oock duert inde saecke van appel? Wozt gheleert Ja; Doch staet parthye vyz inde saecke van appel een ander domicilie te eligeren. Rebuff. ad const. reg. tom. 3. tract. de Domicil. elect. art. un. num. 19. & seqq. Radel. decis. 14.

J K.

Questie is/ of den gene die proponceert exceptie declinatoir gehouden is domicilie te te eligeren? Hierinne is gedecideert Ja. Rebuff. ad constit. reg. tom. 3. tract. de Domicil. elect. art. un. num. 45.

K.

Indien een vzeemdeling ofte buyten-man alhier 't Wrecht procedeert/ ende domicilie aldaer heeft gheeligeret/ ende dat hy hanghende den processe komt te sterben/ wozt ghevzacht / of het gheeligerde domicilie is gheevanescereert / dan of het selve noch duert / soo dat spne Wedulwe ofte erfghenamen aldaer moghen gheciteert worden

om de arrementen vanden proceſſe aen te nemen? Het ſchijnt dat hee-
domicilie noch duert, Cod. Fabr. lib. 3. tit. 1. def. 4.

D O N A T I E.

I.

TWiſſchen de Doctozen wordt ghecontroverteert / of een do-
natie van alle de goederen teghenwoordigh ende toeco-
mende goedt is? De ghemeender ſententie der Doctozen
is / dat ſoodanighe donatie niet en mach beſtaen / dan dat
de ſelbe in het gheheel is van geender weerden / ſoo dat deſelbe oock
aengaende de teghenwoordighe goederen niet en kan gheſuſten-
teert worden, Nic. Everh. Conſil. 6. num. 6. Schneid. ad §. alia. num. 86.
& 88. Inſtit. de Douat. Moſſ. in tract. de contract. tit. de donat. verſ. de
reb. quæ don. poſſ. num. 6. Fachin. lib. 6. controverſ. cap. 87. Giphan.
diſput. 12. de Donat. lib. 2. Inſtit. Fab. in ſuo Cod. lib. 8. tit. 36. de Donat.
defin. 9. Carpozov. def. forenſ. part. 2. conſt. 12. def. 26. 27.

I I.

De braghe is / of een ſimpele donatie van alle de goederen is
goedt ende van weerden? Is ghedecideert Ja / alſo deſelbe dona-
tie alleenlyk wordt verſtaen van de teghenwoordighe goederen/
detwelcke na rechten mach beſtaen, Bronch. cent. 3. allert. 71. Giphan.
diſput. 12. de donat. Inſtit. lib. 2. Fab. in ſuo Cod. lib. 4. tit. 22. de non
numer. pecun. defin. 5. num. 13. & 14. Surd. decif. 223. Teſſaur. decif. 199.
Clar. §. Donatio p. 19.

I I I.

Donatie van alle de goederen moet verſtaen worden van de goe-
deren die ober zijn afghetoghen de ſchulden; ende daeromme mach
na het ghevoelen van ſommighe Doctozen een crediteur met perſo-
nele actie ageren tegens een derde poſſeſſeur donataris van alle de
goederen / ſonder te intenteren actie rebocatoir / wanneer den ſchenc-
ker is inſolbeut / ofte gheen erfghenaem en heeft; Doch wordt 't ſel-
be by andere teghen gheſpoocken / ende is oock contrarie ghedeci-
deert / dat met perſonele actie teghens den ſelven niet en kan ghea-
geert worden / maer dat gheintenteert moet worden actie reboca-
toir, Vid. ad hanc quæſt. Cod. Fabr. lib. 8. tit. 36. def. 4. 5. Carpozov. def.
forenſ. part. 2. conſt. 12. def. 28. 29. 30. Bell. conſ. 171. Mart. digeſt. no-
viſſ. tom. 3. Tit. Donatarius cap. 6. Guid. Pap. decif. 105. Franciſc. Maro.
decif. 322. num. 13. Chaffan. ad Conſuet. Burgund. tit. de jurib. rubr. 4.
§. 12.

§. 12. num. 2. Boër. decif. 204. num. 43. Papon. lib. 11. tit. 2. art. 2.

I D.

In rechten wordt ghedisputeert / of een donatie van alle de goederen teghenwoozdighe ende toecomende goet is / indien den donateur aen hem behoudt de lijf tochte? Waerder ende oock ghemeeender schijnt ts wesen de affirmative sententie / dat sodanighe donatie is van weerden; ende heeft dese sententie buyten alle twijfel plaets / wanneer den schencker expresselyck aen hem behouden heeft de lijf tochte / met macht omme daer van te disponeren / soo onder den levenden / als by uysterste wille. Moss. in tract. de contract. tit. de Donat. vers. de reb. quæ don. poss. num. 10. Fachin. lib. 6. controvers. cap. 89. Covar. lib. 3. var. resol. cap. 12. Jul. Clar. §. donatio. quæst. 19. in fin. Mart. digest. noviss. tom. 3. Tit. Donatio cap. 105. 106. 109. 115. V. rariem Cod. Fabr. lib. 8. tit. 36. def. 9.

D.

Alhoewel by statuyt verboden is / dat man ende vrouw staende houwelijck malkander gheen goet gheben of maken en sullen moghen / het zy onder den levenden / ofte by uysterste wille; nochtans is het na het ghevoelen van sommighe gheoozloft / indien alle de kinderen / ofte naeste vrienden die by versterf sullen komen te erven / tot wiens faueur het statuyt schijnt geintroduceert te zijn / expresselyck consenteren: Doch sommighe andere zijn in contrarie opinie / dat sodanighe donatie evenwel niet en mach bestaen / 't welck oock in het wysen ghevolcht is. Vid. Vall. de reb. dub. tract. 2. num. 24. 25. Burgund. ad consuet. Flandr. in prolog. num. 10. & tract. 1. num. 43. 44. Herb. rer. quotid. cap. 17. Peck. in tract. de testament. conjug. lib. 4. cap. 10. Boër. Consil. 46. num. 6. Christin. ad ll. Meehlin. tit. 17. art. 2. num. 5.

D I.

Donatie gedaen van den ghene die gheen kinderen en heeft / wort gherevoceert / so hy naderhandt kinderen komt te cryghen; ende dit heeft buyten alle twijfel plaets / indien het is gheweest een donatie van alle goederen / ofte van het meerendeel van dien / ofte ten minsten van de helfte van alle de goederen: dan of de donatie oock gerevoceert wort / indien de selve is geweest beneden de helft van alle de goederen van den donateur / is ten hooghsten controvers / ende zijn hier van verschepe de sententien der Doctoren; edoch waerder schijnt te wesen de sententie van de gene / die sustineren dat de donatie oock gherevoceert wordt / alhoewel dese selve is gheweest beneden de helft

van alle de goederen / het welke sommighe limiteren tot het vierde part van alle de goederen / ofte na het ghevoelen van sommighe Doctozen / moet ghelaten worden aen het goetduncken van den Rechter / dewelcke confidereren sal de quantiteyt van het goet / ende de qualiteyt van de persoonen / te weten / van den donateur ende donaris / ende of waerschijnlijck is / dat den donateur de donatie soude gedaen hebben / indien hy om kinderen gedocht hadde. V. Tiraquell. in tract. ad l. si nunquam. C. de revocand. donat. in verb. omnia vel partem aliquam. num. 13. 14. 24. 27. 28. & seqq. Fachin. lib. 3. controvers. cap. 88. Menoch. de arbitr. judic. cas. 33. Grot. in introduct. ad Jurisprud. Holl. lib. 3. part. 2. verf. de schenckinge by yemant.

V I I.

Also de donatie wort ghereboceert / indien den schencker ten tyde van de donatie gheen kinderen hebbende / naderhandt kinderen suscipieert / so wort tusschen de Doctozen gedisputeert / of de donatie convalisceert ende hare crachten recuperceert / indien de kinderen / die nae de donatie zijn ghesuscipieert / sterben / de Vader die de donatie ghe daen heeft noch levende: De waerder ende gemeender sententie is / dat de donatie dooz de doodt van de kinderen niet en wort geconfirmeert / ende dat over sulcks de goederen blyven by den ghene die de donatie gedaen heeft. Fachin. lib. 3. controvers. cap. 90. Ferrar. in form. libell. quo agit. pro donat. tit. 40. gl. 5. num. 9. Tiraquell. ad l. si unquam. C. de revocand. donat. in verb. susceperit liberos. num. 161. & seqq. & num. 203. V. tamen Jul. Clar. §. Donatio. q. 23. num. 9.

V I I I.

Donatie ter sake des doodts wordt gereboceert / indien den donataris sterft booz den ghene die de donatie ghedaen heeft / Jaf. in l. non omnis. num. 5. ff. si cert. petat. Schneid. ad princip. tit. verl. de donat. caus. mort. nu. 23. in tit. de donat.

¶ I.

Questie is / of een donatie ter saecke des doodts mach ghereboceert worden / indien den donateur belooft heeft dat hy deselve alrijdt sal vast ende van weerden houden / ende nimmermeer reboceren? Ick antwoorde / dat deselve in sulcken ghevalle niet en mach ghereboceert worden / want sy ghehouden wordt booz een donatie onder den levenden. Schneid. ad princip. tit. verl. de donat. caus. mort. num. 22. in fin. Instit. de donat. Jaf. in l. non omnis num. 2. ff. si cert. petat. Alexand. Consil. 14. vol. 1. Fachin. lib. 5. controvers. cap. 23. Clar. §. Donatio q. 4. num. 5. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 4. num.

22. Carpz. def. forens. part. 3. const. 1. def. 39. Cod. Fabr. lib. 8. tit. 39. def. 1. 2. Costal. ad l. 19. num. 14. ff. de reb. cred.

¶.

Een donatie ter saecke des doodts en mach een man niet doen aen sijn vrouwe / nochte oock een vrou aen haer man / wanneer by statuyt ofte costuyne verboden is / dat man ende vrouw malsander geen goederen mogen maken ofte nalaten. Peck. in tract. de testam. conjug. lib. 4. cap. 41. Chassan. ad conluet. Burgund. tit. de jurib. rubr. 4. §. 7. vers. per testamentum. num. 20.

¶ I.

Wordt ghebræecht / of het is een donatie ter saecke des doodts / als yemandt ghesondt zijnde / ende door gheen perijckel des doodts beweeght / schenckt na sijne doot ? Ick antwoorde / dat het is een donatie onder den levenden / indien in de donatie ghemaect is mentie des doodts by forme van dilay / om dat in de woorden impozerende executie van de donatie mentie des doodts gemaeckt is / ende niet in de woorden impozerende substantie van de donatie ; ghelijck als yemandt schenckt behoudens aen hem de Viftochte tot sijne doot toe : wane als dan en doet de mentie des doodts niet / dat ghepresumeert werde dat die donatie is ter saecke des doodts. Boër. decis. 353. num. 12. Alexand. in Consil. 14. num. 3. vol. 1. Fachin. lib. 5. controvers. cap. 22. Bald. in addit. ad Specul. tit. de instrum. edit. vers. si quis donaverit. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 12. def. 24. Menoch. de Præsumpt. lib. 3. præf. 35. num. 4.

¶ I I.

Wanneer inde donatie ter saecke des doodts mentie ghemaect is van erfghenamen / alsoo de donatie is ghedaen aen den donataris ende sijn erfghenaem ofte successours / als dan wordt nae de ghemeender opinie der Doctoren verstaen om de mentie van de erfghenaemen van den donataris / dat het is een donatie onder den levenden / om dat een donatie onder den levenden ghetransmittiert wordt op de erfghenamen ; maer een donatie ter saecke des doodts niet / indien den donataris sterft voozden ghene die de donatie ghedaen heeft. Alexand. in Consil. 14. num. 4. vol. 1. Boër. decis. 353. num. 12. Jaf. in l. non omnis. num. 5. ff. si cert. pet. Menoch. de Præsumpt. lib. 3. præf. 35. num. 7.

¶ I I I.

Een donatie ter sake des doodts wort gheacht gerevoceert te zijn / indien den schencker het ghesconcken goetd bytwillighlijck sonder

der eenighe noodt heeft veralieneert. Hippol. de Marfil. Sing. 136. num. 2. Jas. in l. non omnis. num. 4. ff. si cert. pet. Schneid. ad princ. tit. vers. de donat. caus. mort. num. 22. Instit. de Donat. Gratian. discept. forens. cap. 172.

§ III.

De vraghe is/ of het is een legaat/ of een donatie onder den lebenden/ soo wanneer den testateur in sijn testament yet schenckt aen den ghene die present is/ ende het selve accepteert? Sommighe meynen/ dat het is een legaat/ ende niet een donatie onder den lebenden/ andere sustineren / dat het ghehouden moet worden niet vooz een legaat/ maer vooz een donatie / ende oversulcx niet en mach ghereboceert worden. Vid. Menoch. de Præsumpt. lib. 4. præsumpt. 105. num. 18. & seqq. Surd. decis. 149. nu. 16. Boër. decis. 353. num. 4. 5. Fachin. lib. 5. controvers. cap. 32. Joan. Fab. in §. legatum. Instit. de legat. Mantic. de congest. ult. volunt. lib. 8. tit. 1. nu. 35. & seqq.

§ IV.

Wozt gevzaeght/ indien by statuyt verboden is/ dat man en vrou malkander gheen goederen moghen maken/ of alsdan mach bestaen een donatie by de man gedaen aen de vooz-kindieren/ ofte de suster/ ofte eenighe andere bloet-verbanten van sijn vrouwe; ende ter contrarie/ of de vrouwe mach doen een donatie aen de vooz-kindieren/ ofte de vzoeder/ ofte aen andere bloet-verbanten van haren man? Ick antwoorde / dat sodanighe donatien moghen bestaen / ende dat sy niet en sryden teghens het statuyt / verbiedende dat man ende vrou malkander gheen goederen mogen maken; ten ware consteerdendat de donatie ghedaen ware in fraude van het statuyt / want sy alsdan soude wesen van geender weerden. Chassan. ad Consuet. Burgund. tit. de jurib. rubr. 4. §. 7. vers. unius aut alterius. nu. 1. & 2 Papon. lib. 11. tit. 1. arrest. 3. & 4. & ibi in annot. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 17. art. 3. num. 11. Paul. de Castr. in Consil. 194. vol. 2. Ann. Robert. rer. judicat. lib. 2. cap. 13. Boët. ad consuet. Bitur. tit. 8. §. 1. gl. 1. col. 5. in fin. Mascard. de Probat. concl. 1243. num. 80. Menoch. de Arb. jud. cas. 459. num. 28. Peck. de testam. conjug. lib. 2. cap. 8. num. 2. Vid. Tessaure. decis. 170. num. 5. & seqq.

§ V.

Indien een Bypdegom vooz het beschryben van de Houtweltyjsche-voozwaerden / bypten weten van de vrienden / secretelyck aen sijn Bypdt doet een donatie van eenighe goederen / ende dat by daerna ten tyde van het beschryben van de Houtweltyjsche-voozwaerden/

waerden / in presentie bande vzienden / deselve donatie ver swijcht / sonder daer van eenighe mentie te maecten / soo is de vraghe / of de vrouwe na doode van hare man gerechtight is tot de goederen in de boozeyde secreten donatie verbat? **I**s ghedecideert **Neen** / also de selve donatie niet en mach bestaen / als zijnde nul ende van gheender weerden. Ann. Robert. rer. judicat. lib. 1. cap. 2. quæst. 2. circa fin. Papon. lib. 11. tit. 1. de donat. in append. arrest. 15. Chopin. ad art. 258. Consuet. Paris. & lib. de. privileg. rustic. cap. 10. Charond. lib. 2. resp. cap. 34.

¶ **V I I.**

De vraghe is / of een vrouwe mach doen een donatie ter saecke des doodts sonder consent van haren man / wanneer het statuyt van de plaetse verbiedt het contract van een vrouwe sonder consent van haren man? Ick antwoorde Ja. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 9. art. 11. num. 16. & 17. Jaf. in l. 2. num. 12. ff. de leg. 1. Fachin. lib. 5. controverf. cap. 60. Vide tamen Sand. decis. Frific. lib. 2. tit. 4. def. 4. circa fin. Thom. herb. rer. quotid. cap. 13. §. 17.

¶ **V I I I.**

Questie is / indien een Dochter / nae dat sy ghetront is / eenighe jaren met haren man ende familie in haer Ouders huys ghebleven is / ende aldaer de kost ghehadht heeft / of het selve ver staen wordt van de Ouders toeghelaten te zijn met meeninghe van donatie? Ick antwoorde Neen / want donatie niet en wordt ghepresumeert / ende daeromme competeert de Ouders ofte hare erfghenamen actie om de kost weder te eyschen. Nic. Everh. Consil. 215. Cyn. Bald. & alii in l. quod in uxorem. C. de negot. gest. Surd. in tract. de Aliment. tit. 5. quæst. 5.

¶ **V I V.**

Als hy statuyt van de plaetse donatie tusschen Man ende Vrouw verboden is / soo en mach oock op een ander plaetse / alwaer soodanich statuyt niet en is / gheen donatie tusschen Man ende Vrouw ghedaen worden bande goederen die legghen onder de jurisdictie van hare woonplaetse. Cod. Fabr. lib. 1. Tit. de legib. def. 3. num. 10. & def. 4. Chass. ad confluet. Burgund. rubr. 4. §. 7. in verb. Nisi aliter a sum num. 15. 16. Peck in tract. de testam. conjug. lib. 4. cap. 29. num. 2. & 3. V. tamen Christin. ad leg. Mechlin. tit. 17. art. 3. num. 13.

¶ **V V.**

Wanneer de donatie wordt gherevoceert / obermidts den schencker na date van de donatie kinderen heeft gesuscipieert / so en is den

donataris niet gehouden te restituieren de vruchten die hy heeft gecipieert ende ghenooten. Fab. in suo Cod. lib. 8. tit. 38. de revocand. Donat. defin. 4.

¶ ¶ ¶

Een remuneratoire donatie die gheschiet is tot vergeldinge van eenighe diensten ofte weldaden/en wozt niet gherevoceert/dooz dien den schencker na de donatie kinderē heeft gesuscipieert/ende is sulcx de gemeene opinie der Doctoren. Tiraquell. ad l. si unquam. C. de revocand. Donat. in verb. donatione largitus. num. 12. Fab. in suo Cod. lib. 8. tit. 38. de revoc. donat. defin. 3. Jul. Clar. in §. Donat. q. 23. nu. 3. Carpov. def. forens. part. 2. const. 12. def. 34.

¶ ¶ ¶

De vrage is/indien yemant schenckt een huys aen een ander tot sijn ghebruick / of den eyghendom verstaen wozt gheschoncken te zyn? Wozt gheleert Jae. Petr. de Ravenn. Sing. 873. Bartol. in l. libertis. ff. de aliment. legat. Nic. Everh. consil. 143. num. 6. Vid. eund. conf. 180.

¶ ¶ ¶

Alsoo de donatie wozt gherevoceert indien den schencker na de donatie kinderen suscipieert/soo wozt ghebragt / of het selve mede plaets heeft in een bastaert / deweleke den schencker aen yemandt heeft verweckt? Ick antwoorde Neen. Tiraquel. ad l. si unquam. C. de revocand. donat. in verb. suscepit liberos. num. 56. & seqq. Mart. digest. noviss. tom. 3. Tit. Donatio cap. 73. 74.

¶ ¶ ¶

Een Vader ofte Moeder hebbende kinderen / en moghen niet doen een donatie van alle de goederen / het zy de donatie ghedaen werde aen een vzeemde/oste aen yemandt van de kinderen / dan de selve mach van de kinderen tot de legitime toe gherevoceert worden. Boër. in Consil. 1. num. 1. Fachin. lib. 6. controversi. cap. 84. Tiraquell. ad l. si unquam. C. de revoc. donat. in verb. totum. num. 4. Cod. Fabr. lib. 8. tit. 20. def. 3. lib. 8. tit. 38. def. 5. Grot. in introd. ad Jurisprud. Holl. lib. 3. part. 2. vers. Maer waert.

¶ ¶ ¶

Tusschen de Doctoren wozt ghecontroberteert / of een donatie van seker particulier goet oock gerevoceert wozt/indien den schencker ten tyde van de donatie geen kinderen hebbende naderhant kinderen suscipieert? Ende alhoewel in dese questie bevonden worden verschepe opinie/soo wozt nochtans waerder ende probabelder gheacht

gheacht de sententie bande ghene / die sustineren dat de donatie in sulcken ghevalle oock gherevoceert woꝝdt / indien ghelooffeljk ofte waerschijnlijk is / dat den schencker een stuck goedts van foodanighe weerde niet en soude gheschoncken ghehadt hebben / so hy om kinderen ghedocht hadde. Fab. in suo Cod. lib. 8. tit. 38. de revoc. donat. defin. 9. Jul. Clar. §. Donatio. qu. 22. nu. 7. Fachin. lib. 3. controvers. cap. 88. post Alber. Bald. Bart. Roman. Castrenf. & plures alios quos refert ac sequitur. Tiraquell. ad l. si unquam. C. de revoc. donat. in verb. omnia vel partem aliquam. num. 2. 3. & 4. Berlich. decis. 189. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 12. def. 32.

¶ ¶ D J.

Wanneer den schencker by de donatie eenich compact heeft gheadjicieert / het welcke den donataris niet en heeft naghekomen ende volbrocht / als dan woꝝdt de donatie verstaen gerevoceert te zyn / alhoewel daer van in de donatie niet en is ghesepdt / ende byghevoecht de clausule / dat / indien het bespreck niet en soude worden voldaen / de donatie soude wesen gherevolveert. Fab. in suo Cod. lib. 8. tit. 38. de revocand. donat. defin. 12. Bartol. Bald. & alii in l. 1. C. de donat. quæ sub mod.

¶ ¶ D J J.

Woꝝdt ghevraeght / of de donatie woꝝdt gherevoceert / indien den schencker ten tyde bande donatie gheen kinderen hebbende daer nae kinderen suscipieert / by soo verre in de donatie is byghevoecht de clausule codicillair: *Ick antwoorde / dat niet tegenstaende de clausule codicillair de donatie evenwel gherevoceert woꝝt.* Francisc. Aret. Consil. 24. incip. quatuor dubia. versic. non obstat. Cardin. Flor. conf. 20. incip. cum in testamentis. in 2. dubio. Tiraq. ad l. si unquam. C. de revoc. donat. in præfat. num. 82.

¶ ¶ D J J J.

Een donatie / dewelcke ghedaen is upt een oorzake die na rechte of costumme is gereprobeert / en upt een oorzake die is geaprobeert ende toegelaten / is goet ende van weerden / ende en woꝝdt niet gebitteert / dooꝝ dien geadjicieert is een gereprobeerde ende ongeoorlofde oorzake / dan woꝝdt ghesustineert upt de ghepermitterde ende gheoorlofde oorzake. Alexand. in Consil. 113. num. 27. vol. 6. Hippol. de Marsil. Singul. 617. num. 4.

¶ ¶ J ¶.

Wanneer een dinc aen twee personen op verscheyde tyden is gheschoncken / so woꝝdt gherefereert den ghene dewelcke het eerst ghe-

ghelebert is. Joan. And. in addit. ad. Specul. tit. de empt. & vend. §. sciendum. Alexand. Confil. 14. num. 10. vol. 1. & in Confil. 156. num. 7. vol. 7. Boër. confil. 37.

Indien een Moeder aen haer Soon doet een donatie van sekere goederen continerende drie capittelen: ten eersten van een huys/ten tweeden van vijf hondert gulden / ten derden van alle hare roerende goederen; ende den Sone donataris / siende dat de schulden van sijn Moeder meerder waren dan de roerende goederen weerdigh waren / ende dat volghens de costumie van de plaetse de schulden moesten betaelt worden uyt de roerende goederen / heeft de voorsz. de donatie / aengaende het derde point ofte capittel spreekende van de meubilen / gherepndieert / ende in het vorder gheaccepteert; wordt gebraght / of het selve mach bestaen? Ick antwoorde Neen / dan is ghehouden de donatie in het gheheel te accepteren / of te repudieren. Papon. lib. 11. tit. 1. de donat. arrest. 18. Maynard. lib. 7. quest. luar. cap. 88.

Wanneer niet klaerlyck of seckerlyck blycken kan / of pemandt heeft willen doen een donatie onder den levenden / of ter saecke des doodts / wordt ghebraght / of in twyfelachticheydt moet ghesumpsmeert worden dat het is een donatie onder den levenden / dan of ter saecke des doodts? Wordt gheleert / dat in sulcken gheballende gifte moet ghehouden worden voor een donatie onder den levenden. Joan. à Sand. decis. Frific. lib. 5. tit. 1. def. 3. Cod. Fabr. lib. 1. tit. 39. def. 3.

De braghe is / of onder een donatie van alle de roerende ende onroerende goederen ghecomprehendeert werden actien ende crediten? De gemeene opinie der Doctoren is / Neen. Lud. Bell. confil. 26. Cod. Fabr. lib. 8. tit. 36. def. 11. Mart. digest. noviss. tom. 3. Tit. Donatio cap. 95. Sand. decis. Frific. lib. 4. tit. 4. def. 6.

Questie is / indien pemandt aen een ander een donatie ghedaen heeft onder conditie dat het ghene geschoncken is / na doode van den Donataris sal moeten komen op een derde / of in pzejudicie van dien derde de donatie mach gerevoceert worden / ende den donateur ende donataris bande donatie recederen? De ghemeender opinie der Doctoren is / Neen / by soo verre den Notaris ofte den donataris van

van wegen dien derde acceptatie ghedaen heeft. Clar. §. Donatio qu. 13. nu. 5. Gratian. discept. forens. cap. 405. nu. 19. & seqq. Mantionde ratic. & ambig. convent. lib. 13. tit. 48. num. 13.

¶ ¶ ¶ ¶ D.

Woꝛdt ghebzaecht / indien pemandt aen een ander een donatie doet ofte yet schenckt ten insichte van een houwelijck / 't welck hy verhoopten / of het selve moet geresitueert woꝛden / by soo verre het houwelijck niet en komt te volgen? Woꝛt geleert Ja. Grot. in introd. ad Jurispr. Holl. lib. 3. part. 2. vers. 'tgunt geschoncken. Mart. digest. noviss. tom. 3. Tit. Donatio propter nuptias cap. 8. Carpzov. def. forens. part. 3. constit. 19. def. 13. 14.

¶ ¶ ¶ ¶ D.

Wanneer pemandt aen een ander ghedaen heeft een donatie ter saecke des doodts / ende dat hy naderhant het goet 't welck hy geschoncken hadde heeft ghehypotequeert ofte in pandt ghegheven / woꝛt ghebzaecht / of daer dooꝛ gheacht moet woꝛden dat de donatie is gerevoceert? De gemeene opinie is Neen / ten ware het geschoncken goet ghehypotequeert ofte in pandt gegeven ware booꝛ sulcken somme als het selve weerdich is / ofte booꝛ een meerder somme. Gratian. discept. forens. tom. 1. cap. 172. nu. 3. Menoch. de Præsumpt. lib. 3. præf. 23. num. 7. 8.

¶ ¶ ¶ ¶ D J.

Als pemandt in sterbens noot aen een ander doet een donatie ter saecke des doodts / ende dat hy naderhandt weder op komt ende ghesondt woꝛdt / woꝛdt ghebzaecht / of sodanighe donatie ghehouden woꝛt stils wyghende gherevoceert te zijn / dan of expresse revoceatie van noode is? Hierinne is ghedecideert / dat de donatie gheacht woꝛdt gherevoceert te zijn / sonder dat expresse revoceatie bereyscht woꝛt; Doch woꝛdt by sommighe ghelimitteert / dat het selve plaets heeft / indien de donatie ghedaen is aen den ghene die present was / ende dat het anders is / indien de selve ghedaen is aen den ghene die absent was. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 4. num. 19. Berlich. decis. 184. Costal. ad l. 19. in princip. ff. de reb. cred. Clar. §. Donatio quaest. ult. num. 4. Vid. tamen Mart. digest. noviss. tom. 5. Tit. Donatio causa mortis cap. 7.

¶ ¶ ¶ ¶ D J J.

Indien pemandt op verschepde tyden ghedaen heeft veele donatien ter saecke des doodts / ende dat op het overlyden van den donateur de erffenisse niet machtich ghenaech bevonden woꝛdt

J i ij

om

om alle de donatarissen te voldoen / woꝝdt ghebyrecht / of die ghe-
ne / aen wien de donatie eerst ghedaen is / moeten ghepreferceert
woꝝden voꝝ de andere / aen wien de donatie laeter ghedaen is /
dan of sy alle te samen moeten concurreren? Hierinne is ghedeci-
deert / dat alle de donatarissen t'samen moeten concurreren / sonder
dat de qudtste voꝝ de jonghste ghepreferceert werden. Cod. Fabrian.
lib. 8. tit. 39. de mort. caus. donat. defin. 5.

¶ ¶ ¶ ¶ ¶

De byaghe is / indien den donataris / aen wien yetwes by
foꝝme van donatie onder den levenden ghegheven is / voꝝ den do-
nateur komt te sterben / of hy de donatie transmittceert op syne erf-
ghenamen / dan of de selve wederkeert tot den donateur? Hier-
inne is ghedecideert / dat den donataris de donatie transmit-
teert op syne erfghenamen. Carpzov. def. forens. part. 2. constit.
12. def. 25. Vide tamen Cod. Fabr. lib. 8. tit. 38. def. 21. ubi contra-
rium tenet.

¶ ¶ ¶ ¶ ¶

Donatie en woꝝdt niet ghepresumeert / ende derhalven / soo pe-
mandt aen een ander eenich goedt of gelt ghelevert heeft / en woꝝdt
niet gheacht dat hy 't selve heeft gheschoncken / maer dat hy 't sel-
ve in bewaringhe / of te leen / of om eenighe andere oorsaecke ghe-
gheven heeft; ten ware nyt eenighe conjecturen ofte omstandighe-
den donatie konde ghepresumeert woꝝden. Cancer. var. resol. tom. 1.
cap. 8. num. 17. Malcard. de Probat. concl. 555. Menoch. de Præsumpt.
lib. 3. præsumpt. 33. 34.

¶ ¶

Questie is / of een donatie / die ghedaen is in fauour van ce-
nich houwelijck / mach gherevoceert woꝝden ter oorsaecke van ee-
nighe ondancckaerhepdt by den donataris begaen? Woꝝdt hy
vele Doctozen ghesustineert / Deen. Boër. decis. 27. Cod. Fabr.
lib. 8. tit. 38. def. 1. Vide tamen Papon. lib. 11. tit. 1. arrest. 23. 24.

DOODTSCHULT.

I.

HEt is byten dispuyt / dat de doodtschuldt ghepreferceert woꝝdt vooꝝ alle andere personele schulden / jaꝝ oock vooꝝ alle schulden dewelcke hebben le gaet hypotheecq; dan woꝝdt tusschen de Doctoren ghecontroverteert / of de doodtschult oock ghepreferceert woꝝdt vooꝝ alle schulden/hebbende onder expꝛes hypotheecq; In dese questie zyn twee contrarie opinien der Doctoren / dewelcke beyde schynen ghemeen te zyn / doch waerschijnlijcker ende beweselijcker schijnt te wesen de sententie van de ghene / die dese ideren dat de doodtschult oock woꝝdt geprefereert vooꝝ schulden hebbende onder expꝛes hypotheecq. Vid. ad hanc quaest. Surd. decis. 112. & 255. Carpzov. def. forens. part. 1. const. 28. def. 39. Gratian. discept. forens. cap. 94. Jac. Cor. rer. jud. obs. 38. num. 25. 26. & seqq. Gomez. ad l. Taur. 30. num. 2. Ricc. decis. Collect. 6. Berlich. concl. pract. part. 1. concl. 64. num. 86. Negusant. de pignorib. 2. memb. 5. part. num. 28. Coler. decis. 200. num. 1. 2. & 4. Gloss. in l. penult. ff. de relig. & sumpt. fun.

II.

Gen Weduwe moet met rou-cleeren tot kosten van de erfghenamen van haren overleden man ghecleet woꝝden / alsoo deselve onder de doodtschult mede woꝝden gherompꝛehendeert / ende moet de cleedinghe geschieden na de qualiteyt van de personen / ende quantiteyt van de goederen. Hartman. Hartm. in miscell. cap. 1. obs. 8. num. 1. Christin. ad ll. Mechl. tit. 16. art. 35. ad num. 11. in addit. Nic. Everh. consil. 198. num. 19. Jac. Cor. obs. 38. num. 29.

III.

Het salaris van den Doctoꝝ / ende de Medicamenten van den Apothecaris / by henlynden respectivelijck verdient / ende ghelevert inde siechte / waer aen den overleden debiteur is ghestoꝝben / woꝝden mede ghelijck doodtschult geprefereert. Papon. lib. 18. tit. 6. arrest. 44. Welenb. in parat. ad tit. de relig. & sumpt. fun. in fin. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 16. art. 35. num. 4. & tit. 13. art. 13. in addit. Chassan. ad Consuet. Burg. rub. 4. §. 9. vers. sumptulve funebres. num. 6. Surd. decis. 255. num. 25. & seqq. Carpzov. def. forens. part. 1. const. 28. def. 43. 45. Gratian. discept. forens. cap. 94. num. 14. & seqq.

De

F D.

De vraghe is / of de schulden van de begraffenisse ende andere doodt-schulden / alleen ghedraghen ende gelast worden by des overledens erfghenamen / dan of deselve uyt de ghemeene goederen des boedels moeten betaelt / ende in het ghemeen moeten ghedraghen worden ghelijck andere schulden? Ick antwoorde / dat deselve alleen gedragen ende ghelast moeten worden by de erfghenamen van den overleden. Chaslan. ad Confuet. Burgund. rubr. 4. §. 9. vers. sumptulve funebres. num. 1. & 3. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 16. art. 35. num. 1. Nic. Everh. consil. 232. num. 13.

D.

Het ghene Doctoꝝ ende Apothecaris competeert ter saecke van verdient salaris / ende gheleerde Medicamenten / gheballen by het leven van beyde de echte luyden / en wordt onder de doodt-schult niet ghereeckent tot laste van des overledens erfghenamen alleen / dan komt tot laste van den ghemeenen boedel in het gheheel. Chaslan. ad Confuet. Burgund. rubr. 4. de jurib. §. 9. vers. sumptulve funebres num. 2.

D G.

Questie is / indien een Laecken-kooper in een sterfhups gelebert heeft eenighe laeckenen tot routw-kleederen / of hy ter oorsaecke van dien als doot-schult booz andere crediteuren moet geprefereert worden? Dels Doctoꝝen sustineren Neen / ten ware vigeerden costumte ter contrarie. Berlich. conclus. pract. part. 1. concl. 64. num. 88. 89. 90. Carpzov. def. forens. part. 1. const. 28. def. 41. Surd. decis. 255. num. 28. Jacob. Cor. rer. jud. obs. 38. num. 29. & seqq.

D I I.

De vraghe is / indien yemandt eenich gheldt gheleendt heeft / twelck gheemployeert is tot de begraffenisse van een overleden persoon / of hy ter oorsaecke van 'tselve gheleende geldt / als doodt-schult / op de goederen vanden overleden behoort gheprefereert te worden? Wordt gheleert Ja. Acac. var. resol. cap. ult. num. 405. Gratian. discept. forens. cap. 94. num. 11. & seqq. Papon. lib. 18. tit. 6. sub arr. 44.

DOODT.

D O O D T S L A C H.

Indien in het ghebecht van veel personen een doodts
 slagh wordt ghecommitteert / ende men niet en weet
 wie van allen het selve ghedaen heeft / wordt ghe-
 vragt / of in sulcken ghevalle alle de ghene die in het
 ghebecht gheweest zijn / moeten ghestraf worden met
 de ordinarijs peyne van een doodtslagh / dat is / met de
 doodt / dan of sy met een extraordinarijs peyne tot goetduncken van
 den Rechter moeten ghepunieert worden? Ick antwoorde / dat sy
 alle moeten ghecondemneert worden in een geltboete / of te tot een
 ander extraordinarijs straffe / na het goetduncken ende discretie van
 den Rechter. Damhoud. in prax. rer. crimin. cap. 76. num. 24. Gail. lib.
 2. obs. 109. num. 1. Fab. in suo Cod. lib 9. tit. 10. ad leg. Corn. de scar. de-
 finit. 9. Alexand. Consil. 15. num. 5. & seqq. vol. 1. Jul. Clar. in §. homici-
 dium. num. 37. Hippol. de Marsil. Singul. 217. Sand. decil. Frisic. lib. 5.
 tit. 9. def. 5. Jac. Cor. consil. 1. Berlich. concl. pract. part 4. concl. 11. Carp-
 zov. def. forens. part. 4. const. 7. def. 1. Gomez. var. resol. tom. 3. cap. 3.
 num. 36. Tessaer. decil. 31.

I I.

De erfgenamen van den ghene die den doodtslagh heeft gedaen/
 sijn aen parthye gheinteresseerde na het gheweeten van sommighe
 Doctoren ghehouden tot vergeldinghe van de schade door den doodt
 slagh gemereert / niet tegenstaende den doodtslagher niet de doodt
 ghestraf is; Doch wort by eenighe Doctoren gesustineert contra-
 rie / ende is sulchs oock in het wysen ghevolcht. Ad hanc quaest. vid.
 Carpzov. def. forens. part. 4. constit. 12. def. 7. Hippol. de Marsil. Sing.
 575. Gomez. var. resol. tom. 3. cap. 3. nu. 37. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 2.
 art. 9. num. 2.

I I I.

Wanneer de man ter oorsaecke van syne gecommiteerde doodts-
 slach / of te eenich ander delict / verballen is een pecuniele boete / soo
 en is de vrouwe niet ghehouden daer toe yet te gheben uyt hare
 goederen / dan moet deselve boete betaelt worden uyt de goederen
 van de man / ende zijn de goederen van de vrouwe daer voer
 niet verobligert. Chassan. ad Consuet. Burgund. rubr. 2. de con-
 fiscat. §. 2. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 9. art. 2. num. 12 & ad num. 12.

in addit. Sand. decis. Frific. lib. 2. tit. 5. def. 8.

J. D.

De Vader van den ghene die doodt-gheslaghen is / en kan niet beletten dat den ghene die den doodt-slach gedaen heeft / gheen gratie by den Prins en werde verleent / indien van desselfs remissie ofte satisfactie kan verthoont worden ; maer anders is het soo sulcks niet en is gheschiedt ; want een doodt-slagher gheen gratie en kan ghenieten / sonder voozgaende remissie ofte satisfactie van parthye gheinteresseerde ; ofte soo den Prins gratie mochte hebben verleent sonder voozgaende reconciliate ofte remissie van parthye gheinteresseerde / so blijft evenwel hare actie sals. Kinsch. in tract. de remiss. homicid. cap. 13. Ant. Sol. ad const. Sabaud. tit. de Indulgent. remiss. & grat. decret. Abusus. gl. 2. num. 12. 13. Fab. in suo Cod. lib. 9. tit. 10. ad l. Corn. de sic. defin. 3. Theff. decis. 21. per tot. Jul. Clar. in §. final. quæst. 59. num. 4.

D.

Indien den ghedaeghde bekend dat hy den doodt-slagh ghedaent heeft / doch tot sijnder defensie / ende dat den ghedaeghde deselve defensie niet en bewijst / wort ghevzaeght / of den doodt-slagh is geprobeert / so den ghedaeghde met de ordinaris pepne des doodts mach ghestraft worden ? De ghemeender opinie der Doctozen is / indien van den doodtslagh niet anders en consteert / dan uyt die ghequalificeerde confessie van den ghedaeghde / ende dat den ghedaeghde in de probatie vande questie deficicert / dat de ordinaris pepne des doodts niet en moet gheinfligeert worden / maer een ander lichter straffe tot goedduncken van den Rechter. And. Gail. lib. 1. de pac. publ. cap. 17. num. 6. Costal. ad l. 3. num. 15. ff. de justit. & jur. Gabr. Saray in annot. ad Mathes. Singul. 37. num. 7. Jaf. in l. ut vim. 3. num. 13. ff. de justit. & jur. Berlich. conclus. pract. part. 4. concl. 15. Gomez. var. resol. tom. 3. cap. 3. num. 26. Jul. Clar. §. final. quæst. 55. num. 16.

D. J.

Om te bewysen dat yemant een doodtslagh gedaen heeft tot sijnder defensie / worden gheadmitteert domestijcque getuygen / ende de gene die anders suspect zijn ; gelijk een Zoeder vooz sijn Zoeder / een Heer vooz sijn Knecht / ende dierghelijcke. Gabr. Saray in annotat. num. 11. ad Mathes. Singul. 37. Alex. in Consil. 119. num. 5. vol. 7. Jaf. in l. ut vim. num. 5. ff. de justit. & jur. & ad rubr. num. 7. ff. de jurejur.

D. J. J.

Wanneer yemandt doodtslaet den gene dien hy konde succederen / soo

Soo wort hy van deffels erffenisse ghepzeveert. Bart. in l. cum ratio. §. fin. ff. de bon. damnat. Boër. decis. 25. Lud. Roman. Singul. 467. Everh. consil. 124. num. 4.

D I I I.

So pемant een doodt-slagh ghedaen heeft/ het welcke twintigh jaren geleden is/den selve en mach alsnu daer ober niet beschuldigh worden/ alsoo de actie van dien dooz het verloop van twintich jaren is ghepzecribeert: Ende so pemandt een doodt-slagh gedaen heeft over thien jaren/waer ober hy alsnu wordt beschuldigh/den selven en mach ter doodt niet ghecondemneert worden/dan moet ghestraft worden met een minder ende lichter straffe/alsoo den laps van thien jaren de straffe van den doodt-slagh vermindert; en is sulcx het gemeen gheboelen der Doctozen / ende oock tot meermalen alsoo ghedecideert. Joan. à Sand. decis. Frisc. lib. 5. tit. 9. def. 1. & 2. Tessaur. decis. 76. & 208. Papon. lib. 24. tit. 11. de præscript. poen. crim. arrest. 1. Damhoud. in prax. rer. crimin. cap. 86. num. 34. Hippol. de Marsil. Singul. 454. Afflict. decis. 287.

E I.

De vraghe is / indien pemandt willende seecker persoon doodt-slaen / een ander doodt-gheslaghen heeft / of den selven ghehouden is tot de ordinaris pepne van een doodt-slagh? Ick antwoorde Ja; ende is sulcx ooc in verscheyden Hoven verstaen. Fachin lib. 1. controverf. cap. 37. Bronch. cent. 4. assert. 85. Gomez. lib. 3. var. resol. cap. 3. num. 34. Treutl. vol. 2. disp. 32. th. 6. in annot. ad litt. à Berlich. conclus. pract. part. 4. concl. 10. Sand. decis. Frisc. lib. 5. tit. 9. def. 6. Carpozov. def. forens. part. 4. const. 6. def. 1.

F.

Indien pemandt uyt het huys van den ghene met dewelcke hy in vyantschap is / met een bloodt ende bloedigh rappier komt uytloopen / ende dat syne teghenparthye terstont bevonden wort doodt-slaghen te zijn / het selve is na het gheboelen van vele Doctozen een ghenoeghsaem claer teecken omme den selven tot de pepne vaneen doodt-slagh te condemneren; sommighe meynen nochtans dat den selven niet met de pepne des doodts / maer met een extraordinaris pepne moet gestraft worden / andere sustineren/dat den selven moet ghebzacht werden ter toztire. Vid. Joan. à Sand. decis. Frisc. lib. 5. tit. 9. def. 14. Neostad. Cur. Holl. decis. 47. Jul. Clar. §. final. quæst. 20. nu. 5. & 6. Bronch. cent. 2. miscell. controverf. cap. 64.

¶ III.

Questie is/ indien yemandt dooz injurieusē wozden ghepzo-
ccert zijnde/ sijn selven niet en defendeert met andere injurieusē
wozden/ dan met een rappier/ waer mede hy den ghene die hem
injurieert doodt slaet/ of den selven daer ober moet ghestraft wo-
zden met de doodt/ dan of hy met een minder straffe moet ghepzi-
eert worden? Sommighe Doctozen sustineren/ dat den selven moet
ghestraft worden met de doodt; andere meynen/ dat de ordinaris
peyne van een doodt slach gheen plaets en heeft/ dan een minder en-
de lichter straffe; Ad hanc quæst vide Carpzov. def. forens. part. 4.
const. 10. def. 6. 7. Radel. decis. 69. Gomez. var. resol. tom. 3. cap. 3.
num. 24. in fin. Boër. decis. 169. Papon. lib. 22. tit. 5. de homicid.
arrest. 1.

¶ IIII.

Den ghene die ghecondemneert is ghelweest om dat hy een ander
hadde ghequetst/ mach daerna ober een doodt slach ghecondemneert
worden/ indien den ghelwonde upt deselve wonde naderhant is ge-
storven. Fab. in suo Cod. lib. 9. tit. 10. ad leg. Corn. de sic. defin. 10. Pa-
pôn. lib. 24. tit. 1. in append. arrest. 2.

¶ IIII.

Den ghene/ dewelcke als hy sijn leven niet anders en konde be-
schermen/ spue teghenparthye doodt slaet/ en moet niet alleen van de
capitale peyne des doodt slaghs gheabsolveert worden/ maer oock
van de geldt-boete/ soo ten regarde van de vrienden van de nederge-
slaghen/ als oock in regardt van de boete des Officiers. Fab. in suo
Cod. lib. 9. tit. 10. ad leg. Corn. de sicar. definit. 5. Jul. Clar. in §. homici-
dium. num. 24. & seqq. Grot. in introd. ad Jurisprud. Holl. lib. 3. part.
33. verf. Maer waert.

¶ V.

Indien yemandt een doodt slach ghecommitteert heeft/ ende dat
hy daer ober gratie by de Prins verwarben heeft/ ende dat hy na-
derhandt een ander doodt slach ghedaen heeft/ van dewelcke hy
mede gratie heeft gheobtineert/ sonder mentie te maken van de eer-
ste/ wordt ghevzaeght/ of de tweede gheobtineerde gratie goet is?
Ick antwoorde Deen/ overmidts de eerste versweghen is/ van de-
welcke nootsakelijck behoorde mentie ghemaect te zyn. Joan. Ant.
Trigon. Singul. 31. num. 1. Joan. de Arnon. Singul. 11. Kinsch. in
tract. de remiss. homicid. cap. 17. num. 5. Jul. Clar. §. final. quæst. 59.
num. 9.

¶ D.

De byaghe is/ indien pemandt die onschuldich was ter oozsaecke van seker doodt slach / is gecondemneert ende ghedecapiteert / of den ghene die schuldich is aen den doodt slach/ daer dooz is bebyjt? *Act antwoorde Peen*, Ant. Corfet. lit. H. sing. 132. Bald. in c. 1. §. injuria. de pace juram. firman. in usib. feud.

¶ D I.

Alhoewel een doodt slach in het ghebecht van veel personen ghecommitteert/daer mē niet en weet by wie het gedaen is/niet en wort ghestraff met de ordinaris peyne van een doodt slach / nemaer met een extraordinaris straffe; nochtans en heeft het selve na de opinie van vele Doctozen gheen plaets / indien consteert wie aucteur van het ghebecht gheweest is / ofte het selve begonnen heeft / want te ghens hem militeert de presumptie van rechten / soo dat hy allen over den doodt slach met de ordinaris peyne mach ghestraff worden; 't welck by sommighe andere tegen gesproocken wordt / sustinerende dat den aucteur van het ghebecht met de peyne des doodts niet en mach ghestraff worden. Vid. Berlich. conclus. pract. part. 4. conclus. 11. num. 56. 57. 58. Clar. §. homicidium num. 39. Hippol. de Marfil. Singul. 403. Gail. lib. 2. obs. 109. num. 3. Damhoud. in prax. rer. crim. cap. 76. nu. 28. Farinac. quæst. crim. 96. num. 63.

¶ D I I.

Indien pemandt met een steen werpende na een hondt / met een koghe schietende na een vogel / by gheballe een mensch doodt werpt / ofte doodt schiedt / den selven en moet over den doodt slach niet ghepunieert worden / maer is ebenwel civilijcken gehouden tot reparatie van de schade dooz den doodt slach geïnferreert. Damhoud. in prax. rer. crim. cap. 87. num. 7. Hartm. Hartm. tit. 50. obs. 10. nu. 28. & seqq. Boër. decis. 83. num. 12. Jas. in l. in actionibus. num. 28. ff. de in lit. jur. Castren. in l. 45. §. qui cum aliter. ff. ad leg. aquil. Gail. lib. 2. obs. 110. nu. 38. Carpzov. def. forens. part. 4. const. 8. def. 6. num. 3. Berlich. concl. pract. part. 4. concl. 12. num. 30.

¶ D I I I.

Wordt ghebyaeght / indien den ghedaechde in den beginne den doodt slach heeft ontkent / ende dat deselve daerna is bewosen by hem ghedaen te zijn / of hy alsdanden doodt slach mach bekennen met de bygheboeghde qualiteyt van dat hy deselve ghedaen heeft tot syne nootsakelijcke defensie: Antwoort Ja / volgens de ghemeene opinie der Doctozen, Gail. lib. 1. de pac. publ. cap. 17. n. 10. Paul. Castren. in l.

ut creditor. nu. 6. C. de probat. Boër. decis. 164. num. 14. Jul. Clar. in §. hoc micidium. num. 35. Berlich. pract. concl. part. 4. concl. 14. num. 36.

¶ ¶ ¶.

Het is in rechten controvers / of den ghene die bekent een doot-
slach ghedaen te hebben / mach gecondemneert worden uyt syne con-
fessie / indien niet en consteert van de persoon van de nedergheslagen?
Ick antwoorde Peen / also noodtsakelyk moet consteren dat den
dootslach is gheperpetreert. Myns. cent. 3. obs. 81. Fachin lib. 2. con-
trovers. cap. 28. Jul. Clar. §. fin q. 55. Boër. decis. 259. num. 3. Alexand. in
Consil. 19. num. 2. vol. 7. Hartman. Hartm. tit. 22. obs. 1. num. 16. Cod.
Fabr. lib. 7. tit. 24. def. 9.

¶ ¶.

De vraghe is / of het geozloft is yemant doot te slaen tot defensie
van syne goederen? Ic antwoorde Ja / wanneer deselve anders niet
en kunnen gedefendeert worden sonder perijckel des levens. Fachin.
lib. 1. controvers. cap. 31. Dec. in l. ut vim. nu. 31. & ibi Bart. Jas. & alii ff.
de justit. & jur. Berlich. pract. concl. part. 4. concl. 12. num. 36. & seqq.

¶ ¶ ¶.

Den ghene die een dootslach gedaen heeft / en mach geen getuy-
ghe wesen. Damhoud. in prax. rer crim. cap. 50. num. 19. Merul. lib. 4.
rit. 78. cap. 4. num. 51. Cravett. consil. 9. num. 1.

¶ ¶ ¶ ¶.

Questie is / of een dootslach / de welke gheperpetreert is niet met
bedroch ende intentie van doot te slaen / maer alleenlyk door
schult / mach gestraft worden met de doot? De gemeene sententie der
Doctoren is Peen / maer met een minder straffe. Jul. Clar. §. final.
quæst. 84. Caball. in tract. de omni gen. homicid. num. 109. Gomez. var.
refel. tom. 3. cap. 3. num. 15.

¶ ¶ ¶ ¶.

De vraghe is / of den ghene die een dootslach ghedaen heeft oock
gehouden is tot de gelt-boete by het statuyt geimponeert / indien hy
niet de doot / of eenighe andere lijf-straffe ghepunieert wordt? Ick
antwoode Peen. Carpozov. def. forens. part. 4. constit. 11. def. 3.

¶ ¶ ¶ ¶.

Indien yemant een dootslach gedaen heeft / ende dat hy daer o-
ver wil versoeken pardon of remissie / wort ghevraecht / of daer toe
genoech is de versoeninghe die hy met den nedergheslagen ghedaen
heeft / dan of hy oock van noode heeft de versoeninghe met de erfge-
namen van den nedergheslaghen? De meeste Doctoren sustineren /
dat

dat oock bereyscht wert versoeninghe met de erfghenamen van den nedergheslaghen. Jul. Clar. §. final. quæst. 58. num. 29. Kinsch. in tract. de remiss. homicid. cap. 14.

¶ ¶ W.

Wozt ghebzaecht/ oft den ghene die een doodt slach ghedaen heeft/ pardon of remissie mach verleent worden binnen het Jaer/ nae dat den doodt slach geperpetreert is? Ick antwoorde Neen, Radel. decif. 69. num. 1. Kinsch. in tract. de remiss. homicid. cap. 11.

¶ ¶ W J.

Indien den nedergheslaghen heeft nacghelaten een Wedulwe ende kinderen/ ende dat den ghene die den doodt- slach ghedaen heeft wil versoeken remissie/wozt ghebzaecht/ of hy moet versoenen met de Wedulwe/ dan of niet de kinderen? Sommighe sustineren/ dat de versoeninghe moet ghedaen worden met de Wedulwe/ andere meynen/ dat de selve moet gheschieden met de kinderen/ also de kinderen daerinne geprefereert worden booz hare Moeder; sommighe andere willen sustineren/ dat de versoeninghe soude moten gedaen worden met beyden. Vid. ad hanc quæst. Gomez. var. resol. tom. 3. cap. 3. num. 65. in fin. Gratian. discept. forens. cap. 518. Bajard. ad Clar. §. fin. q. 58. num. 26.

¶ ¶ W J J.

Indien den ghene/ die een doodt slach gedaen heeft/ niet de vrienden van den nedergheslaghen heeft versoent/ soo mach hy diens niet tegenstaende over den doodt slach beschuldicht worden van den fiscus ofte Officier vanden lande/ want hy dooz de versoeninghe niet en is bezyt ten regarde van den fiscus ofte Officier. Boër. decif. 91. num. 2. Gomez. var. resol. tom. 3. cap. 3. nu. 55. Gloss. in l. transigere. C. de Transact.

¶ ¶ W J J J.

Wanneer yemant een doodt slach ghedaen heeft/ ende dat hy daer over geerne soude willen versoeken pardon of remissie/ ende dat hy tot dien eynde met de vrienden van den nedergheslagen soeckt te versoenen/ wozt ghebzaecht/ sode vrienden weygerich of onwillich zijn om te soenen/ of sy daer toe kunnen gheconstringeert worden? Ende alhoewel sommighe sustineren Neen/ andere nochtans leeren ter contrarie Ja. Vid. Kinsch. in tract. de remiss. homicid. cap. 15. num. 4. Clar. §. final. q. 58. num. 41. Tessaure. decif. 21.

DOODT.

D O O D T.

I.

En gene die sijn intentie fundeert in de doot van yemandt die uplandich is / moet deselve proberen; want een uplandighe / alhoewel hy langen tijdt absent gheweest is / en woꝝdt niet ghepresumeert doot te zyn. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 16. art. 28. num. 2. & 10. Fab. in suo Cod. lib. 4. tit. 14. de probat. & præsumpt. def. 39. num. 9. in allegat.

II.

De doot kan bewesen woꝝden dooꝝ de fame/inditien/ conjecturen ende presumptien/ende dat soo wanneer ghetracteert woꝝdt van sachten van elcander impoztantie ende prejuditie : maer in saecken van grooter gewichte ende impoztantie woꝝt vereyscht volcomene probatie. Marant. in repet. l. is potest. num. 179. ff. de acquir. hæred. Bart. in tract. testimon. num. 38. & seqq. Boër. decis. 288. Fab. in suo Cod. tit. de probat. def. 2. Francisc. Marc. decis. 495. num 27. Ferrar. in form. libell. quo pet. hæred. ex testam. tit. 48. gl. 9. num. 3. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 16. art. 28. num. 3. 11. & 12. Carpzov. def. forens. part. 1. const. 16. def. 37. 38. & part 3. const. 17. def. 14.

III.

Indien een Vader ende Sone ghelyckelijck dooꝝ schip-bzeeckinge ofte ander sins vergaen / ende men niet en weet te vernemen wie van beyden eerst ghestoꝝven is / soo woꝝdt ghepresumeert dat de vader vooꝝ de soon gestoꝝven is / ende dat de soon langhst geleest heeft: wel verstaende nochtans / indien den soon is veertien jaren oudt; want indien hy noch gheen veertien jaren oudt en is / alsoan woꝝt verstaen dat de soon eerst doot gheweest is. Schneid. ad tit. Institut. de hæred. quæ ab intest. deferunt. veif. de 2. ord. succed. nrm. 3. Paul. de Castr. in l. ff. inter. num. 4. ff. de reb. dub. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 16. art. 28. num. 13. Tiraquell. de jur. primog. quæst. opin. 11. num. 13. Carpzov. def. forens. part. 3. const. 17. def. 10. 11.

IV.

Wanneer man ende vrou dooꝝ schipbzeeckinge ofte ander sins ghelyckelijck vergaen / soo woꝝt ghepresumeert dat de vrouwe vooꝝ de man ghestoꝝven is / want de gene die de swackste is / woꝝt in twijfelschieticheydt ghepresumeert eerst doot gheweest te zyn. Christin. ad ll. Mechlin.

II. Mechlin. tit. 16. art. 28. num. 14. Schneid. ad tit. Institut. de hæred. quæ ab intest. defer. vers. de 2. ord. succed. num. 4. Carpzov. def. forens. part. 3. const. 17. def. 12.

D.

De doot en heeft gheen minder ghelooft dan een eedt/ende wordt dickwils ghehouden in plaetse van eedt; ende derhalven/indien yemant seker eedt presentceert te doe/ende dat hy eer hy den eedt gedaen heeft komt te sterben so/wordt den gheofferceden eedt ghehouden voozghepresteert/alsoo de doot heeft cracht van eedt: ghelijck oock de doot van de ghetuygen heeft cracht van recognitie/ende de doot van een Coopman ghehouden wordt in plaetse van eede tot geloof van sijn schulboeck. Gail. lib. 2. obi. 43. num. 1. 2. 5. & 6. Mynsing. cent 1. obi. 13. Christin. ad II. Mechlin. tit. 16. art. 42. num. 3. Paul. Castrenf. in Consil. 301. num. 3. & 4. vol. 1. Fab. in suo Cod. tit. de reb. cred. defin. 14.

D I.

So wanneer consteert dat twee persoonen doot zijn/ dewelcke beyde gestorven zijn op verscheyde plaetse ende tyden/ dan en blyckt niet wie van beyden eerst overleden is/ in sulcken gheballe moet den ghene/ die seyt dat yemandt eerst gestorven is/ bewysen dat sulckis waer is/indien het selve is oorzake van syne intentie. Castrenf. in l. si inter. num. 5. ff. de reb. dub. Tiraquell. de jur. primog. quæst. 17. opin. II. num. 12. & 13. Bart. in d. l. si inter. num. 1.

D I I.

Dooz de doot van den ghedaeghde wort ghemeenlijck de peyne van het delict gheertingueert/ niet alleen aengaende de lijf-straffe/ maer oock in regardt van de pecuniele boete van den Fiscus/indien den gedaegde vooz de sententie gestorven is/ ende de boete den Fiscus moet geappliciert worden/niet ipso jure van de wet ofte statuyt/ ne maer dooz sententie. Bartol. in l. 1. num. 3. ff. de privat. delict. & in l. defuncto. ff. de publ. judic. & in l. ex judiciorum. num. 2. ff. de accusat. Ferrar. in form. inquisit. tit. 52. gl. 2. num. 1. Franc. Marc. decif. 759. Fab. in suo Cod. lib. 9. tit. 2. de Accusat. defin. 15. Gomez. var. resol. tom. 3. cap. 1. num. 78. & seqq.

D I I I.

So langhe de doot van yemant in twijfel is/ also men niet seker en weet of hy noch leeft/dan of hy doot is/ so en mogen geen transactien over desselfs goederen ghedaen worden; sommighe nochtans meynen/indien yemant sestien Jaren uptlandich geweeft is/sonder

datmen tydinge van hem gehoozt heeft/ dat desselfs goederen ondercautie by de naeste vrienden ghedepl't mogen worden. Vide Grot. in introd. ad Jurisprud. Holl. lib. 1. part. 10. in fin. Papon. lib. 15. tit. 7. in append. arrest. 1. & 4. Cod. Fabr. lib. 5. tit. 4. defin. 3. 4. Sand. decis. Frisic. lib. 4. tit. 9. def. 8. Jas. in l. de quæstione tali. num. 5. versic. quarto extende. C. de pact.

¶

Questie is/indien twee manspersonen door schipbreeckinghe of andersints ghelijckelijck vergaē en sterben/en men niet en weet wie van beyden eerst gestorven is/ ende oock niet consteert wie van beyden de swackste gheweest is / wie van beyden gheacht moet worden eerst ghestorven te zijn? Wozt gheleert / dat gheacht moet worden dat gheen van beyden den anderen overleeft heeft. Carpov. def. forens. part. 3. c. 17. def. 13. Menoch. de Præsumpt. lib. 6. præf. 50. nu. 19.

¶

De vraghe is/of door de doodt van een Prins komt te expireren de gratie/licentie/ofte het privilegie by hem verleent? Ick antwoozt de Neen / indien het selve absolutelijck vergonst is. Gomez. ad l. Taur. 43. Radel. decis. 125. num. 14.

¶

Also gepresumeert wozt/dat een soon/die boven syne veertien Jaeren ouderdoms is / sijn vader overleeft heeft / indien sy beyde door schipbreeckinghe/peste/ofte in een slach doodt bevonden zijn/ wozt ghevzacht/of door eene getuyghe contrarie mach gheprobeert worden/ te weten/dat de soon eerst ghestorven is/ ende dat de vader hem overleeft heeft? Hierinne is gedecideert Ja/mits nochtans dat dien ghetuyghe deponere dat hy sulchs gesien heeft. Carpov. def. forens. part. 3. constit. 17. def. 15. Malcard. de Probat. concl. 1075. num. 5.

E E D T.

¶

Et ghebeurt somtijds dat een gedefereerden Eedt niet en kan gherefercirt worden/ ghelijck als den ghene die den Eedt defereert van de waerheydt ofte sake gheen kennis en heeft; want so hy syne teghenparthye den Eedt defereert / ende dat syne teghenparthye hem den Eedt refercirt / soo heeft hy een wettelijcke oorzake omte recuseren/ ende de relatie van den Eedt te contradiceren, ende derhal-

halven woꝛt tuſſchen ſommige Doctozen gedifputeert/ of in ſulcken geballe/ daer een Eede niet en kan woꝛden gereſereert/ ebentwel de-
 latic van Eede plaets mach hebben? Volghens de gemeender ende
 bewyſelijcker opinie der Doctozen/ is ghedecideert/ dat een gedefe-
 reerden Eedt niet en mach gerecuſeert woꝛden/ alhoewel den ſelven
 Eedt niet en kan ghereſereert woꝛden. Fab. in ſuo Cod. lib. 4. tit. 1.
 de reb. cred. & jurejur. defin. 19. num. 14. & 15. Cravett. Confil. 203.
 per tot. Fachin. lib. 1. controverſ. cap. 21. Menoch. de arbitr. jud. caſ.
 189. Mascard. de probat. vol. 2. concl. 957. num. 16. Coſtal. ad l. 38.
 manifæ. num. 5. ff. de jurejur. & in l. Marcellus. 11. ff. de æt. ter.
 amot. Carpozov. def. forenſ. part. 1. conſt. 14. def. 10. 11.

I I.

Den eedt in ſupplement van bewijs en mach nae de opinie van
 ſommighe niet ghedefereert woꝛden in houwelijckſche ſaken; doch
 verſchepde andere leeren/ dat pemañt/ bewyſende de trouw- beſoſten
 met ſemiplene probatie/ den ſelvé dē eedt in ſupplement van bewijs
 van den Rechter mach gedefereert woꝛden/ ſonderlinge ſo daer noch
 concurrerē eenige conjecturen/ ende niet en is diſpariteyt van quali-
 teydt van de perſoonen. Vide Hier. de Cævall. in Specul. comm. opin.
 contr. comm. q. 449. num. 3. 4. & ſeqq Mart. tom. 1. tit. Juramentum
 probatorium. cap. 1. 2. Carpozov. def. forenſ. part. 1. conſt. 23. def. 10.
 Gail. lib. 2. obſ. 94. Jaſ. in repet. l. admonendi. num. 277. ff. de jure-
 jur. Fab. in ſuo Cod. lib. 4. tit. 1. de reb. cred. & jurejur. defin. 44. num.
 6. Alexand. in apoſt. ad Bart. in l. 3. lit. F. ff. de jurejur.

I I I.

Indien pemañt ſyne tegenparthye een Eedt defereert/ ende dat
 den ſelven den eedt accepteert ende preſenteert te doen/ dan komt te
 ſterben eer hy den eedt ghedaen heeft/ woꝛdt ghebræcht/ of den eedt
 moet ghehouden woꝛden booz ghepreſteert? Ick antwoorde Ja/ in-
 dien hy niet in ghebræke ghelweeft is om den eedt te doen. Chriſtin. ad
 ll. Mechlin. tit. 16. art. 42. num. 3. Myñſing. cent. 1. obſ. 13. Gail. lib.
 2. obſ. 43. num. 1. Fab. in ſuo Cod. lib. 4. tit. 1. de reb. cred. & jurejur.
 defin. 15. & defin. 32. Coler. decif. 116. num. 12.

I V.

Den Eedt in ſupplement van bewijs en woꝛt ghemeencilijk niet
 ghedefereert in criminele ſaken; woꝛdt derhalven gebæcht/ of het
 ſelven oock plaets heeft in een criminele ſake/ alwaer alleenlijk ge-
 ageert woꝛdt tot een pecuniele boete? Ick antwoorde/ dat den Eedt
 in ſupplement van bewijs den gedaechde mach gedefereert woꝛden

in een criminele sake/soo wanneer de gepne alleenlijk is gecumieel/ ende in sulcks het gemeen gheboelen der Doctoren. Alexaad. in Con- sil. 66. nu. 1. vol. 1. Mynf. cent. 2. obi. 87. Fab. in suo Cod. tit. de reb. cred. & jurejur. def. 43. Carpzov. def. forens. part. 1. const. 23. def. 11. Berlich. conclus. pract. part. 1. concl. 54. num. 5. & 8.

D.

De byaghe is / of den ghene die syne teghenparthye yet tot Eede stelt/deselve delatie van Eede mach revooceren? Ick ant woorde niet dese distinctie; of den ghesereerden Eedt is by parthye noch niet gheaccepteert/ende alsoan mach deselve gerevoocert worden; of den Eedt is by parthye al geaccepteert / ende alsoan en mach sy niet gerevoocert worden/ten ware dat den gene die den Eedt ghedesereert heeft eenich nieu bewijs vercregē hadde/het welke hy niet en hadde ten tyde van de delatie van Eede; want in sulcken ghevalle mach een ghedesereerden Eedt oock gherevoocert worden/nae dat den selven by parthye is gheaccepteert/doch noch niet gepresteert. Schneid. ad §. item si quis pōstulantie num. 79. & 81. Instit. de actionib. Bartol. in l. non erit. §. fir. num. 4. ff. de jurejur. Fab. in suo Cod. lib. 4. tit. de reb. cred. & jurejur. defin. 22. Jal. in d. §. item si quis. num. 31. Carpzov. def. forens. part. 1. const. 12. def. 3. 4. Coler. decis. 123.

D I.

Het is in rechten controvers / of den epscher den ghedaegde Eedt mach desereeren / soo wanneer hy sijn epsch ofte intentie in het alder- miesten niet en heeft gheprobeert? Waerder is de affirmative sen- tentie / ende moet over sulcks den ghedaegde den ghedesereerden Eedt accepteren of desereeren. Jal. in l. manifestæ. num. 3. ff. de jurejur. Bronch. cent. 2. affert. 24. Fachin. lib. 1. controvers. cap. 19. Carpzov. def. forens. part. 1. const. 12. def. 2. Coler. decis. 122. Jac. Cor. consil. 20.

D I I.

Den Eedt van niet te calumniëren moet gedaen worden in peder exceptie die opkomt voor de litiscontestatie/ wanneer het selve ver- socht wort. Bart. in auth. hoc sacramentum. C. jurejur. propt. calumna. Marant. part. 6. vers. de juramento. num. 5. Gabr. Sar. in addit. ad Ang. 64. Mathesil. num. 9.

D I I I.

Den Eedt van niet te calumniëren / is nock ghehouden te doen den ghene die verdaghvaert is om de arrementen van den pra- cesse aen te nemen/wanneer de principale parthye overleden is/niet teghenstaende den selven Eedt eens by den overleden ghedaen is.

Speculat. lib. 2. tit. de jurament. calumn. §. 2. num. 7. Merul. lib. 4. tit. 44. cap. 1. num. 2.

I K.

Den Eedt van niet te calumniëren mach van parthyen wel ghesmitteert worden/ ende is het proces evenwel goedt / alhoewel den Eedt by parthyen niet en is versocht. Marant. part. 6. verl. de jurament. num. 2. Gail. lib. 1. obs. 85. num. 2. Specul. tit. de juram. calum; §. 2. num. 4.

K.

Den Eedt in supplement van bewijs kan van den Rechter d'een of d'ander parthye ghedefereert worden/ alhoewel het selve by parthye vooz ofte na conclusie in rechten niet en is versocht; want den Rechter het selve upt crachte van sijn officie by staet te doen/indien hy bevindt sulcx dienstich te wesen/ende met de billijkheyt te accorderen / ende dese opinie schijnt waerder te wesen dan de contrarie. Fachin. lib. 1. controvers. cap. 16. & 17. Gail. lib. 1. obs. 108. num. 4. Alexand. in Consil. 53. num. 6. vol. 1. Carpzov. def. Forens. part. 1. const. 23. def. 1. Berlich. conclus. pract. part. 1. concl. 53. num. 36. & seqq.

K I.

Den Eedt in supplement van bewijs en mach van den Rechter niet ghedefereert worden / wanneer de semiplene probatie dooz contrarie bewijs van parthye aduers is gheleideert. Marant. part. 6. verl. de juram. ejus differ. & ulu. num. 9. Carpzov. def. Forens. part. 1. const. 23. def. 5.

K I I.

Questie is / soo den epscher sijn intentie ten volsten heeft bewesen dooz instrumenten ofte ghetuygen/ ende dat den ghedaechde sijn defensie heeft gheprobeert dooz eene ghetuyge/ ofte ander sints ten halben geberificeert / of in sulcken gevalle plaets heeft den Eedt in supplement van bewijs: In dese questie staet aldus te distingueren? of te / het bewijs van den ghedaechde is directelijck contrarie het bewijs van den epscher / ende als dan is de probatie van den epscher goedt/ ende woxt niet vermindert dooz de probatie van den ghedaechde/ mach daeromme den ghedaechde den Eedt in supplement van bewijs niet gedefereert worden / dan moet aen den epscher gecondemneert worden; ofte/ het bewijs van den ghedaechde is verscheyden/ ende niet contrarie het bewijs van den epscher / ghelijck als den epscher dooz twee ghetuygen bewesen heeft/ dat hy eenich gelt gelcent heeft/ ende den ghedaechde dooz eene ghetuyge heeft geyprobeert/ dat

hy betaelt heeft ende restitutie ghedaen/ alsdan moet den gedaechde den Eedt in supplement van bewijs ghedefereert worden. Ferrar. in form. resp. rei convent. tit. 4. gl. 21. num. 19. Henric. Bouer. singul. 40. in verb. juramentum. num. 14. Bartol. in l. admonendi num. 50. ff. de jurejur. Alexand. in Confil. 134. num. 1. vol. 2. Hier. de Cævall. in specul. comm. opin. contr. comm. q. 451.

¶ I I I.

Wordt ghebzaecht/ wien dat den Eedt in supplement van bewijs moet ghedefereert worden/ den gedaeghde/ of den epscher? Ick antwoorde/ dat den epscher/ dewelcke heeft semiplene probatie/ de Eedt moet ghedefereert worden / indien den ghedaeghde niet ter werelddt bewesen heeft/ waer dooz de intentie van den epscher wordt geexcluddeert ofte gheobscoreert : maer so de probatien ten weder-zyden zyn ghelijck/ ende den ghedaegde yet heeft gepresteert / waer dooz de sake twijfelachtich ghemaectt wordt/ alsdan moet den Eedt den ghedaeghde ende niet den epscher ghedefereert worden. Fachin. lib. 1. controverf. cap. 18. Specul. tit. de juram. delat. §. 1. num. 9. Henric. Bouer. sing. 40. in verb. Juramentum. num. 14. Merul. lib. 4. tit. 71. cap. 1. num. 11. 12. 13. & 14. Jaf. in repet. l. admonendi num. 313. & 314. ff. de jurejur. Carpzov. def. forens. part. 1. const. 23. def. 6.

¶ I I V.

Den Eedt in supplement van bewijs en heeft geen plaets in criminele saken/ indien ober de misdædt criminelijck wort gheageert/ geïnstitueert zijnde accusatie tot publijcque vindicte ; dan mach wel ghedefereert worden/ indien civilijcken wort geageert/ geïnstitueert zijnde actie tot partieuclier profijt; alhoewel sommige Doctozē sustineren/ dat ebenwel sodanighen Eedt geen plaets en heeft. Ferrar. in form. resp. rei convent. tit. 4. gl. 21. num. 14. Fachin. lib. 1. controverf. cap. 15. Bartol. in l. Maritus. num. 4. ff. de quæst. Vide Berlich. concl. pract. part. 1. concl. 54. num. 6. Menoch. de Arb. jud. cas. 464. num. 6.

¶ V.

Den Eedt in supplement van bewijs mach ghedefereert worden van den Rechter oock in sware ende wichtige saken/ so wanneer met de semiplene probatie andere pzesumptien concurreren. Neostad. decis. 57. Cur. Holl. Zeel. & Westfril. Boër. decis. 85. num. 4. Papon. lib. 9. tit. 6. de jurejur. arrest. 9. & 11. Hippol. de Marfil. Singul. 27. Gratian. discept. forens. cap. 144. num. 41. Cravett. consil. 73. num. 24.

¶ V I.

Den ghene die insaem is en mach gheen Eedt doen / nochte en mach

mach oock gheen Eedt defereren / op dat den ghene die den Eedt
wozdt gedefereert/niet benomen en werde de macht om te refereren.
Fab. in suo Cod. lib. 4. tit. 1. de reb. cred. & jurejur. defin. 17. Bart. in
l. admonendi. num. 58. ff. de jurejur. Carpzov. defin. Forens. part. 1.
const. 14. def. 6.

¶ D I I.

Indien den eyscher den gedaechde/ofte den gedaechde den eyscher
pet tot Eede stelt/so is hy gehouden te sweeren/ ofte den Eedt te re-
fereren/ ende en mach niet volstaen/soo hy seyt/dat hy sine intentie
met ghetuygen wil proberem; twelck nochtans by anderen idgenge-
spoocken wozt/meynende dat hy niet ghehouden is te sweeren/ofte
den Eedt te refereren. Boër. decis. 95. num. 2. Papon. lib. 9. tit. 6.
de jurejur. arrest. 4. Jas. in l. manifestæ. num. 3. vers. tertio quæro ff. de
jurejur. Bart. in l. fin. ff. de in lit. jurand. Vide Cod. Fabr. lib. 4. tit. 1.
def. 3. & def. 23. num. 1. & def. 45. num. 10. Carpzov. def. Forens.
part. 1. const. 14. def. 14. 15.

¶ D I I I.

De vraghe is/ of den Eedt in supplement van bewijs mach ghe-
deferert worden uyt de depositie ende getuygenisse van eene vrou-
we? Het schijnt Neen/om dat een vrouwe niet en is een getuyge by
van alle exceptien ende reprochen/ hoewel nochtans sommige susti-
neren ter contrarie; Tiraquell. de leg. connub. in 9. leg. gl. 1. part. 97
num. 73. 74. & seqq. Cravett. Consil. 99. num. 5. post Hippol. de Marfil.
Alexand. Cæpoll. & alios à Tiraq. d. loc. alleg.

¶ I I.

Op dat den Eedt in supplement van bewijs den eyscher/ die sine
intentie met eene ghetuyge bewesen heeft/werde ghedefereert/en is
niet alleen nootzakelijck/dat die getuyge zy by van alle reprochen/
dan wozdt oock vereyscht dat desselfs gheloof door ghene contrarie
presumptie en zy gedebileert; want den voorszreven Eedt den ghe-
nedie semiplene probatie heeft / niet en mach ghedefereert worden/
indien maer de alderminste presumpcie teghens hem is. Alexand. in
Consil. 183. num. 14. vol. 6. Socin. in suis fallent. reg. 252. fall. reg. 63. Fab.
in suo Cod. lib. 4. tit. 1. de reb. cred. & jurejur. defin. 18. Gloss. & DD.
in l. 1. C. qui & advers. quos non poss. in integr. rest. Carpzov. def. Fo-
rens. part. 1. const. 23. def. 4. 5.

¶ ¶.

Niemandt en kan ghedwonghen worden Eedt te doen op een
oneerlijcke ende fameuse positie. Fab. in suo Cod. lib. 4. tit. 1. de
reb,

reb. cred. & jurejur. def. 43. num. 5. in alleg. Mynsing. cent. 6. obs. 92. num.

¶ ¶ ¶.

Den Eedt in supplement van bewijs heeft oock plaats in actie van injurien / indien civilycken gheageert werde. Coler. decis. 141. num. 13 Papon. lib. 9. tit. 6. de jurejur. arrest. 10. Boër. decis. 86. num. 4. & 5. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 1. art. 26. ad num. 4. in additam.

¶ ¶ ¶ ¶.

De vrage is / of een gherechtelijken Eedt soek mach gepresteert worden door een Procureur : Ick antwoorde met dese distinctie : of de tegenpartij die den Eedt desereert / is te vreden dat den Eedt ghedaen werde door een Procureur / ende alsdan wort den Procureur gheadmitteert tot het doen van den Eedt tot profijt van sijn meester ; of de teghenpartij en wil niet staen op des Procureurs Eedt / dan begheert dat de meester selfs Eedt doet / ende alsdan en mach den Procureur niet gehoozt worden / maer den meester is ghehouden selfs te sweeren. Bronch. cent. 2. assert. 29. Bartol. in l. qui bona. §. si alieno. num. 15. ff. de damn. infect. Welenb. in parat. ad tit. de jurejur. num. 9. circa fin. Coler. decis. 115. num. 1. & leqq. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 1. def. 31.

¶ ¶ ¶ ¶.

Tusschen sommighe Doctoren wordt gecontroberteert / of op des epschers Eedt moet gestaen worden / nopende de quantiteyt van het gheleende gelt / wanneer hy bewijst de leeninge door ghetuyghen / de welke van de quantiteyt niet en deponeren? Waerder is de sententie van de ghene die sustineren / dat nopende de quantiteyt moet gestaen worden op den Eedt van den epscher / indien eenighe conjecturen concurreren / waer uyt de quantiteyt eenighsins kan afgenomen worden. Bartol. in l. admonendi. num. 40. ff. de jurejur. Fachin. lib. 2. controvers. cap. 51. contr. 4. Hippol. de Marsil. Singul. 322. & 689. Coler. decis. 272. Mart. digest. noviss. tom. 1. tit. Creditor cap. 69. Caroc. decis. 11. Rot. Gen. decis. 208.

¶ ¶ ¶ D.

Questie is / of den epscher den ghedaechde / ofte den gedaechde den epscher de saecke mach tot Eede stellen / na dat in de saecke al is gediend van bewijs ende gherenuncieert van productie? Sommighe Doctoren sustineren Neen ; ander meynen Ja / welke leste opinie ooc tot meermalen in het wysen gevolcht is. Vide ad hanc quæst. Testaur. decis. 93. Boër. decis. 95. nu. 4. 5. 6. Pap. lib. 9. tit. 6. arr. 5. 6. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 1. def. 28. Mart. digest. noviss. tom. 1. tit. Juramentum cap. 21.

Indien

¶ ¶ D.

Indien den epscher heeft een gheschryfte ofte instrument / waer mede hy verthoont van spue schult / wozt gebzaecht / of den debiteur den epscher kan constringeren om hy eede te verklaren dat de schult in het instrument gecompzehendeert deuchde/lyck is? Wozt gheleert Neen/doch dat den debiteur den epscher wel mach tot eede stellen of daer yet op de schult betaelt is/en of de geheele schult noch resteert. Rebuff. ad const. reg. tract. delit. oblig. art. 1. gl. 11. num. 2. 3. Papon. lib. 9. tit. 6. arrest. 8.

¶ ¶ D J.

De Pachters van seeckeren impost pemandt in recht betoghen hebbende ter saecke van fraudatie van den impost/ende het seyt niet kunnende verifiren met ghetuyghen / stellen de saecke tot eede van den ghedaechde/wozt ghebzaecht/of den ghedaechde gehouden is te sweeren / of den eedt te refereren? Wozt hy vele ghesustineert Ja/ doch verschepde andere zijn in contrarie opinie. Vid. ad hanc quaest. Jac. Cor. consil. 20. Berlich. pract. concl. part. 1. concl. 21. nu. 87. & concl. 29. nu. 31. 32. & seqq. Carpzov. def. forens. part. 1. const. 6. def. 10. nu. 4. & const. 12. def. 31.

¶ ¶ D J J.

De bzaghe is/indien pemandt een eedt is ghedefereert / ende dat de selve hy hem is gheaccepteert / of hy naderhaut den eedt eventwel mach refereren aen den gheene die hem den selven heeft ghedefereert? Hierinne is ghedecideert Neen. Carpzov. def. forens. part. 1. const. 14. defin. 3. Zanger. in tract. de except. part. 3. cap. 16. nu. 20.

¶ ¶ D J J J.

Questie is/of een Momboir van wegen den onmundige aen parthye adbers eedt mach defereren? Wozt gheleert Ja/ indien daer gheen ander bewijs ten bozdele van den onmundighe te becomen is; ende mach oock den ghene die den eedt ghedefereert wozt/den eedt refereren aen den Momboir / den welcken ghhouden is te sweeren wat hy vanden saecke weet/ofte niet en weet. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 1. def. 20. Gratian. dilcept. forens. cap. 91. Carpzov. def. forens. part. 1. const. 14. def. 12. 13.

¶ ¶ J ¶.

Den eedt/die d'een parthye van d'ander inden proceffe wozt ghedefereert/moet terstont geaccepteert worden/dat is/boo2 ende al eer parthyen komen tot andere acten; soo dat wannecr een eedt ghedefereert wozt/ stilswygende daer op verstaen wozt de conditie/ dat ber

M m

selven

selven terstont moet gheaccepteert worden; ende derhalven/ indien pemandt naderhandt den eedt soude willen accepteren/ en mach niet ghehoort worden/ nochte kan den selven eedt alsdan niet accepteren teghens wille van syne tegenparthye die den eedt gedefereert heeft. Schneid. ad §. item si quis num. 78. Instit. de Act. Bartol. ad l. 5. non erit §. fin. ff. de Jurejur.

美 美 美.

So wanneer pemandt yet tot cede ghestelt wordt by syne teghenparthye / ende dat hy den selven eedt refuseert te doen / ofte syne tegenparthye refereert / en mach alsdan naderhant den eedt niet aennemen ofte doen/ ten ware den ghene die den eedt ghedefereert heeft daerinne quame te consenteren. Gratian. discept. forenl. tom. 1. cap. 92. num. 36. & 37.

美 美 美 美.

Wozdt ghebzaecht / of in klepne saecken mach gestaen worden op den eedt van den ghene die yet eyscht ofte pzetendeert? Wozdt geleert Ja / alsoo in klepne saecken probatie dooz eede toeghelaten wordt. Caroc. decis. 104. num. 9. Cravett. consil. 182. lub num. 15.

E Y G H E N D O M.

I.

En eyghendom van het huys schijnt ghelegateert te zijn / indien den testateur seyt aldus: Ick make myne wooninghe alsoo gheconfincert ende bepaelt; maer soo hy seyd / ick legatere de wooninghe van sulcken huys alsoo gheconfincert ende bepaelt / alsdan en is den eyghendom niet ghelegateert / maer alleen de wooninghe. Francisc. Cremenf. Singul. 111. Mantic. de conject. ult. volunt. lib. 9. tit. 4. num. 8.

I I.

De bzaghe is / of uyt een contract van verhueringhe den eyghendom gheprobeert wordt? Ick antwoorde Neen / ten ware andere inditien concurreerden. Chassan. ad Confuet. Burg. rub. 1. §. 2. vers. & probet. num. 1. Bart. in l. ad probationem. C. de locat. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 14. def. 14. & tit. 42. def. 31. num. 1.

I I I.

Questie is / of den eyghendom gheprobeert wort dooz de Coopcedulle allcen / dan of nootzakelijck is te proberen ende doceren van het recht

recht van sijn autheur? Ick antwoorde/ dat niet ghenoech en is alleen te verthoonen van sijn titel van koop/alsoo tot probatie van eyghendom niet ghenoech en is te bewysen ende verthoonen eenigh titel habiel ende bequaem tot acquisitie van den selven eyghendom/ ten zy oock gedoceert werde/ dat sijn autheur ende boozsaet / van de welke den titel vercregen is/ eyghenaer gheweest is. Francisc. Marc. decis. 217. Boër. decis. 42. num. 25. Gloss. Bartol. & alii in l. cum res C. de probat. Alexand. in Consil. 4. vol. 2. Paul. de Castr. Consil. 134. nnn. 1. vol. 2.

I D.

Den eyghendom wordt in oude dingen oock gheprobeert dooz gestuyghen/deponerende/ dat het gemeen geruche ende fame geweest is / ende noch is / dat over hondert ende meerder jaren herwaerts/ ende over sulcken tijdt/wiens contrarie gheen menschen memozie en is/ sodanige goederen ghespecteert ende behoort hebben aen sulcken Collegie ofte Universteit. Alexand. in Consil. 1. nu. 22. vol. 4. Chassan. ad Consuet. Burg. rub. 1 §. 2. vers. & probet. nu. 3. Cyn. in l. siquidem C. solut. matrim. post Innocent. Bald. Salicet. & alios ab Alex. alleg.

D.

Den eyghendom en wordt niet gheacht gheprobeert te zyn alleen dooz de possessie/ soo wanneer deselve in den proesse is ghededucceert by forme van actie/maer soden eyghendom in den proesse is ghededucceert by forme van exceptie/alsdan inducceert de possessie presumptie van eyghendom in den possessieur / ende is de tegenpartij ge houden contrarie te bewysen. Ferrar. in form. Capit. actor. tit. 7. gl. 6. num. 4. Schneid. ad §. omnium. num. 74. & seqq. Instit. de actionib. Bartol. post Gloss. in l. quidam in suo. ff. de condit. institut.

D I.

Den ghene die bewijst dat hy eertijds den eyghendom van seker goetd ghehadt heeft/wozt verstaen den selven eyghendom als noch te hebben/ so dat den ghene die contrarie sustineert/ 't selve ghehouden is te proberen. Schneid. ad §. omnium nu. 77. Instit. de actionib. Bartol. in l. five possidetis. C. de probat.

D I I.

Den ghene die eenigh goetd / het welck by ghevalle verlozen is/ vindt / en krijght dooz het vinden gheen eyghendom van het selve goetd/dan is ghehouden het selve te restituieren aen den gene die het verlozen heeft/sonder dat hy oock eenigh recht heeft omme yet te eyshen booz de bindinge van het goetd. Bartol. in l. falsus §. qui alienum.

ff. de furt. Costal. ad l. 4. nu. 15. ff. de condict. oburp. caus. Mynsing. ad §. fin. Instit. de rer. divis.

V I I I.

Den eygendom van eenigh goedt en wozt niet geacquireert noch te ghetransfereert dooz den titel alleen / ten zy de traditie ende leberantie volghe. Boër. Confil. 18. num. 8. Ferrar. in form. libell. in act. real. tit. 2 gl. 9. num. 27.

I I.

Dooz de traditie gedaen aen den Procureur van wegen sijn meester / wozt den eygendom geacquireert by den meester van den Procureur. Paul. de Castr. in l. per procuratorem. ff. de procurat. Broncha cent. 3. assert 91. Bartol. in l. qui mihi donatum. num. 6. ff. de donat.

¶

Questie is / of den eyghendom alleen kan geprobeert worden ups de leberantie ofte transport van het goedt / t welck ghedaen is booz den rechter bande plaetse daer het goet ghelegen is / indien niet en blyckt van het contract van koop? Wozt gheloert Ja. Fachin. lib. 2. controverl. cap. 5. Kinckh respouf. 98.

¶ I.

Indien pemandt eenich goet wil vindiceren / ende dat hy den eygendom van dien wil proberen daer mede / dat het goet gheteyckent is met sijn wapen ofte merck / ofte dat synen naem daer op staet / wozt ghevraecht / of het selve genoegh is / ende den eygendom daer upt vastelijck kan besloten worden? Is gedeceideert Neen; want alhoewel wel ghepresumeert wozt / dat het goet toebehoort den ghene wiens merckofte naem daer op staet / soo wozt nochtans teghens sodanighe presuntie probatie ter contrarie gheadmitteert / also het merck valsck soude kunnen wesen / ofte het opschzift ghebitieert / ofte dat oock tghene booztijts aen pemandt heeft ghecompeteert / naderhandt aen een ander ghekomen kan zyn dooz verkoopighe of andere alienatie. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 14. de Probat. & præsumpt. de fin. 47.

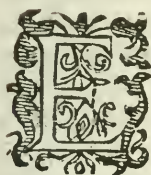
¶ I I.

Wozt gevraecht / indien pemandt swerm byen upt de kozve wech blyecht op het erbe van sijn ghebuere / of den eygendom van dien geacquireert wozt aen den ghebuere / soo dat hy niet en mach contentderien om de selve weder te krygghen? Wozt gheleert / dat den eyghenaer van de byen / dien de selve onblogghen zyn / deselve mach verholghen / ende dat / soo langhe hy de selve verbolcht / den ghebue-

re den epgghendom niet en kan bekomen. Carpzov. 'def. foren. part. 4. const. 36. def. 4. num. 1. 2. 3. 4. Schneid. ad §. apium num. 5. Instit. de rer. divis.

E Y S C H.

I.

En eysch teghens veel persoonen / dewelcke elckx een booz al zijn verobligeert / moet concluderen / mits d'een voldoende d'ander ghebyjdt zy / ofte anders en soude deselve niet goetd zijn. Marant. part. 4. judic. distinct. 1. nu. 23. Bart. in l. si pluribus. nu. 2. ff. de legat. 2. Guid. Pap. Singul. 604. & idem decif. 570. num. 4.

I I.

Tusschen de Doccozen wordt ghecontroverteert / of in eenen eysch de hoofst-somme metten interest mach gheeycht ende ghecumuleert worden? Waerder ende ghemeender is de affirmative sententie / dat sodanighe cumulatie in eenen eysch mach gedaen worden. Fab. in suo Cod. lib. 7. tit. 18. de fruct. & lit. expens. defin. 22. Mynsing. cent. 1. obs. 57. Chassan. ad Consul. Burgund. rubr. 4. §. 23. versic à termino. num. 11. & seqq.

I I I.

De vraghe is / of in eenen eysch mogen gecumuleert ende gheduceert worden restitutie in integrum ende reibendicatie? Ick antwoorde / dat het beyde gelijk in eenen eysch mach versocht ende geycht worden / te weten / dat het contract werde gherescindeert / ende de possessie van het goet geresitueert. Mynsing. cent. 2. obs. 25. nu. 3. & 4. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 19. art. 28. num. 8. Fab. in suo Cod. lib. 3. tit. 7. de ord. judic. defin. 3. Ferrar. in form. libell. super petit. restit. in integr. tit. 41. gl. 15. num. 1. Papon. lib. 16. tit. 3. arr. 8.

I W.

Questie is / of sodanigen eysch goet is / in dewelcke isocht wordt dat den debiteur / dewelcke een jaerlijcsche somme schuldig is / ghecondemneert werde / soo booz den voorszeden als booz den toecomen de tijdt? Ghelijck indien inden eysch gheconcludeert werde / dat den ghedaeghde ghecondemneert werde aen den eyscher te betalen de somme van hondert gulden / die hy gedaeghde aen den eyscher schuldig is ter sake van vier jaren onderhoudt / ende boozts gecondemneert werde omme in den toecomen de tijdt alle jaer aen den eyscher

te betalen de somme van vijfende twintigh gulden: Ick antwoorde/
dat sulcken eysch mach ghedaen worden / ende dat den ghedaeghde
oock.boo: de nadelgende jaren mach gecondemneert worden; want
als het ghene dat een debiteur in toecomende tijt schuldigh is cohe-
reert/ ende is conner aen het gene dat hy tegenwoordigh schuldigh
is / alsoan wo:rt ter oorzake van het ghene den debiteur tegenwo:rd-
igh schuldigh is / toeghelaten eysch over het toecomende: maer in-
dien de schult in den toecomende tijdt is verscheyden van het ghene
den debiteur tegenwo:rdigh schuldigh is / alsdan en wo:rt geensins
gheadmitteert eysch over het toecomende. Ferrar. in form. libell. in
act. real. tit. 2. gl. 28. num. 5. Costal. ad l. non quemadmodum. num. 4. ff. de
judic. & ibi Bartol. nu. 1. Paul. de Castr. nu. 6. Sand. decis. Frisic. lib. 1. tit.
4. def. 3. Surd. decis. 120. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 11. num. 47. Gra-
tian. discept. forens. cap. 151. num. 34. & seqq. Acac. var. resol. cap. ult.
num. 435.

D.

Sodanighen eysch wo:rt geadmitteert/ in dewelcke wo:rt ghecon-
cludeert / dat den ghedaeghde ghecondemneert sal worden het ver-
cochte goedt te leveren ende indien hy het niet en doet/ dat hy in sul-
ken geballe ghecondemneert werde tot schade ende interesse. Costal.
ad l. 1. ff. de act. empr. & ibi Gloss. Bartol. & communiter DD. Paul. de
Castr. in l. non quemadmodum. num. 5. ff. de judic.

D I.

In enen eysch en moghen niet geconvenieert worden verscheyde
personen / dewelcke upt verscheyde oorzaken verobligeert zijn. Paul.
Castrens. in l. si idem cum eodem. num. 3. ff. de juridict. omn. jud. Ferrar.
in form. libell. in act. hypothec. tit. 43. gl. 1. num. 2. Carpozov. def. forens.
part. 1. cost. 2. def. 6.

D I I.

Het is in rechten controbers / of een eysch boo: de litiscontestatie
alleenlijck maer eens/ dan meermaels mach gheemendeert worden?
Waerder schijnt te wesen het ghevoelen van de ghene die sustineren/
dat emendatie van den eysch meermaels mach geschieden. Dec. in l.
edita num. 14. C. de edend. Fachin. lib. 11. controvers. cap. 94. Menoch. de
arb. jud. cas. 176. num. 35. 36.

D I I I.

Alhoewel een eysch die alternatijf is / ghemeenlijck niet en mach
bestaen / nochtans wo:rt deselve geadmitteert ter oorzake van de on-
sekerhepdt / bysonder soo de onsekerhepdt procedeert upt een anders
daedt;

daedt; ende derhalven is den eysch goedt/indien in deselve gheepscht wozt selter goedt/by so verre het selve noch in wesen is / ofte andersints de estimatie van dien/indien het is gheconsumeert. Gail. lib. 1. obs. 62. num. 4. & 5. Mynsing. cent. 2. obs. 42. num. 6. & 7. & cent. 4. obs. 11. Wurm. tit. 9. de libell. obs. 1. num. 1. Bart. in l. 1. §. qui autem. num. 1. & 2. ff. quor. legat.

I £.

Indien den eysch compleecteert twee wegen/waer van de eene bequaem ende de andere onbequaem is/so en wozt dooz het middel dat onbequaem is/ den eysch niet gebiteert in het deel dat goet is; want het is genoeg dat den eysch uyt het eene deel can gesustenteert worden. Ant. Corset. Singul. 169. Mynsing. cent. 4. obs. 5. Gail. lib. 1. obs. 61. num. 13. & seqq. Hostiens. in c. ad dissolvendum. de sponsal. impub. Lud. Roman. Consil. 105.

£.

Wozt gebzaeght / so den eyscher in synen eysch heeft geepscht een minder somme/ende dat hy daerna heeft geprobeert van een grooter somme / of den Rechter den ghedaeghde in de grooter somme mach condemneren? Ick antwoorde Neen; ende derhalven indien den eyscher in syn eysch heeft gheepscht thien gulden / ende dat hy daerna bewijst twintich gulden / soo en mach den Rechter gheen sententie profereren van de twintich gulden; want hy soude sententieren ober het ghene daer ober niet en is ghelitiscontesteert/dan moet den ghedaeghde alleenlijck condemneren in de thien gulden/ ende moet den eyscher het resterende eyschen by een nieuwen eysch ende nieuwe instantie. Chassan. ad Contact. Burgund. rubr. 1. de jultit. § 6. vers. ulque ad septem solidos Turonenses. num. 16. & 17. Jas. in l. quidam æstimaverunt. nu. 1. ff. si cert. petat. & ibi Alber. de Roman. Gloss. in l. Verbum. oportere circa fin. ff. de verb. signif.

£ I.

Indien pemant in synen eysch geepscht heeft hondert gulden/ ende dat den gedaechde maer vijftich gulden schuldich is / welke vijftich gulden den ghedaechde niet en heeft gepresenteert/ ende dat den eyscher vande vijftich gulden heeft ghedoccert / soo moet den ghedaechde/hoewel den eyscher te veel geepscht heeft/eventwel inde vijftich gulden ghecondemneert worden. Cod. Fabr. lib. 7. tit. 18. def. 30. num. 1. Costal. ad l. 19. §. quoties num. 25. ff. de Jurisdic. omn. jud. Zyp. in notit. jur. belg. tit. de Plus petit.

¶ I I.

Een epsch mach generael wesen in de accessoiren; ghelijck so ick epsche seker goedt / ghespecificceert in den epsch met sijn toebehooren ende possessien / alhoewel die tweede clause is onsecker en generael / woerdt nochtans den epsch gheadmitteert. Wurm. tit. 9. de libell. obs. 1. num. 3. Paul. Ant. Delben. Singul. 8.

¶ I I I.

Als den epscher in synen epsch heeft gepoponeert vele oorzaken / van dewelcke peder is sufficient omme te obtineren / so is ghenoech dat een van allen bewesen werde. Henr. Bouer. Singul. 31. num. 36. Bart. in l. divus. ff. de re jud. & in l. Fulcinus. §. cum hoc. ff. quib. ex caus. in poss. eat.

¶ I V.

Wanneer den epscher in synen epsch mentie maect van eenigh instrument ofte gheschryfte / so mach den ghedaeghde versoeken exhibitie ofte copie van het selve / alwozens te antwoorden op de epsch. Paul. Castrenf. in l. 1. §. editiones. num. 9. de edend. & in l. incivile. num. 2. ff. delegib. Jaf. in l. 1. §. edenda. nu. 1. ff. de edend. Bart. in l. edita. num. 29. C. de edend.

¶ V.

De vraghe is / indien den epscher in synen epsch seyd / dat hy is erfghenaem van A / daer nochtans consteert ende bewesen is / dat hy niet en is erfghenaem van A / nemaer dat hy is erfghenaem van den erfghenaem van A / of sodanighen epsch goet is? Ick antwoorde Ja. Cyn. & alii in l. fin. C. de hæred. in tit. Bartol. in l. si quis filium. §. in omni. num. 4. ff. de acquir. hæred. Jaf. in l. paterfamilias. nu. 3. & ibi Bartol. num. 2. ff. de vulg. & pupill. sublt.

¶ V I.

Questie is / of een epsch dewelcke is inept ofte dupster / kan gesuppleert ende gesustineert worden upt clare ende bequame probatiën / indien daer teghens by parthye aduers is gheoponeert? Ick antwoorde Neen. Jaf. in l. omne officium. num. 7. 8. & leqq. ff. de offic. assess. Henric. Bouer. Singul. 31. nu. 11. post Speculat. Innoc. Bald. & plures alias à Jaf. d. loc. alleg.

¶ V I I.

Den ghene die ageert met het epschen van erfrenisse / alhoewel hy in synen epsch niet en seyt / of hy is erfghenaem upt testament / ofte ab intestato / daeromme en is den epsch niet inept / ende indien daer teghens by den ghedaeghde woert geoponeert / so is den epscher ghehouden

houden te verclaren of hy is erfghenaem uyt testament ofte ab intestato, indien den ghedaeghde anders niet en can delibereren / of hy procederen wil ofte niet. Jal. in l. si aviæ num. 7. C. de success. edict. Bart. in l. si defensor. §. illud. ff. de interrog. act. Bald. Paul. de Castr. & moder. in l. si is ad quem. ff. de acquir. hæred.

¶ D I I I.

In eenen epsch mach den epscher versoeken / dat de erffenissen van vader ende moeder / dewelcke tusschen hem ende den gedaeghde gemeen zijn / werden ghedept. Gloss. Castrenf. & alii in l. hæredes. §. de pluribus. ff. famil. ercisc. & Castrenf. in l. bona. C. eod. tit.

¶ I I.

Indien den epscher in synen epsch epscht eenig goet / als hem toebehoozende / ende dat daerna uyt den proceffe blyckt / dat de lijftocht niet tot den epscher / maer tot een ander behoort / dan dat den eygendom den epscher toebehoort / so moet vooz den epscher ghesentenciert worden in den eygendom / ende en schijnt sodanigen epsch niet inept gheweest te zijn. Castrenf. in l. 2. si testamento. num. 2. ff. de condit. institut. post Bald. ab eo. alleg.

¶ ¶.

Wanneer den epsch is inept / ende het proces uyt eenighe oorzake nul / ende dat den ghedaeghde nochtans de schuldt in den proceffe bekent / soo wordt dooz soodanighe confessie de nulliteyt van het proces ghepurgeert / oock sulcx dat den ghedaeghde mach ghecondemneert worden in het ghene in den epsch verbat is. Myning. cent. 5. obl. 77. Bart. in l. si confessus ff. de Custod. & exhib. reor.

¶ ¶ I.

Questie is / indien de oorzaecke / die in den epsch ghestelt is / niet en is gheprobeert / of den ghedaeghde moet gheabsolveert worden / soo den epscher in den proceffe een andere oorzaecke bewesen heeft / waer uyt van sijn recht consteert : ghelijck / indien den epscher by synen epsch gheepscht heeft uyt oorzaecke van leeninghe / ende dat hy na derhand niet van leeninghe doceert / maer dat het in bewaringhe ghegeven is / ende dat den epscher synen epsch niet en heeft ghedreffeert / Dele sustineren / dat den epscher niet en kan obtineren / ende is sulcx oock ghedecideert / hoewel sommige andere zijn in contrarie opinie. Carpzov. def. forens. part. 1. const. 26. def. 6. Menoch. de arb. jud. lib. 1. q. 31. Boër consil. 25. nu. 21. Kinsch. resp. 40. num. 15. Vide tamen Mart. digest. noviss. tom. 1. tit. Sententia diffinitiva cap. 23. Papon. lib. 8. tit. 1. art. 5. Imbert. in Encbirid. jur. Gall. in verb. Exceptio ex nova causa.

¶ ¶ ¶ I.

De vraghe is/ of den epscher in spnen epsch syne actie mach dividieren/ ende epschen een deel van de schult/ ende naderhant het ander deel? Ick antwoorde Neen/ dan mach den gedaechde excipieren/ sustinerende dat den epscher syne actie ofte schult niet en mach dividieren. Gomez. var. refol. tom. 2. cap. 10. sub nu. 5. Mart. digest. noviss. tom. 1. Tit. Actor. cap. 11. & Tit. Creditor cap. 64.

¶ ¶ ¶ I I I.

Wanneer den epscher synen epsch wil offeren/ is alsdan gehouden aen den ghedaechde te betalen de kosten die hy daer over komt te liden; dan den epscher mach tot allen tyden sonder refusie van kosten synen epsch die obscur; is wel declareren. Carpzov. def. forens. part. 1. const. 11. def. 11. 12. Berlich. concl. pract. part. 1. concl. 28. num. 27.

¶ ¶ ¶ I V.

Indien een koper agerende tot leverantie van het gecochte goet/ in synen epsch niet en heeft geoffereert de koop-penningen/ ofte een verkoper agerende tot de koop-penninghen/ in synen epsch niet en heeft ghepresenteert leverantie/wozt gebzaecht/ of de oblatie of presentatie hanghende den proesse validelijck mach ghedaen worden/ so dat den epsch daer dooz worde gheconvalideert? Wozt gheleert Na. Gratian. dilcept. forens. cap. 325. num. 10. post. Alex. Tiraquell. & alios ibid. alleg.

¶ ¶ ¶ V.

Indien den epscher moet ageren als cessie van actie hebbende/ alsdan is hy ghehouden in synen epsch mentie te maecten vande cessie/ ende also te ageren/ of anders soude den epsch wesen meyt/ ende over de cessie gheen recht kunnen ghedaen worden; want weder ghehouden is te ageren in sodanighe qualitept als hem de actie competeert. Kinsch. respont. 78. num. 7. 8. Alex. in consil. 137. num. 4. vol. 2. Gratian. dilcept. forens. cap. 401. num. 30. & seqq.

E L E C T I E.

I.

En debiteur die alternatijf schuldigh is koozen of ghelidt/ heeft electie om te betalen welck van beyden hy wil, maer indien hy dooz erreur beyde betacht heeft/ meynende/ dat hy het beyde ghelijck schuldigh is/ wozt ghevzaeght/ of hy

hy electie heeft om weder te eyschen het ghene hy wil/ ghelijck hy te hozen electie gehad heeft om te betalen / indien hy niet geerreert en hadde? Ick antwoorde / dat den debiteur die betaelt heeft/ electie competeert omme te repeteren / ende niet den creditur omme te behouden het gene hy wil. Bronch cent. 2. assert. 38. Salicet. ad l. penult. C. de condict. indeb. Cujac. lib. obs. 8. cap 35. Baro ad §. præterea quod per alluvionem. Instit. de rer. divis.

I I.

Alhoewel in alternatieve dinghen de electie competeert den debiteur / het selve en heeft nochtans gheen plaats / wanneer het alternatijf is gheadjicieert in faueur van den creditur; ende derhalven indien een debiteur aen synen creditur beloofst te betalen hondert gulden te Paesschen / ofte suffisant pandt te gheven / soo mach den creditur synen debiteur pzechts dwinghen om te betalen; want het ghene dat van het pandt gheseyt is, wordt verstaen gheadjicieert te zyn in faueur van den creditur / en mitsdien en moet den debiteur gheen electie hebbende/ alsoo anders het ghene 'tweelck in des crediturs faueur is byghevoeght/ tot syne schade soude redunderen: ende en kan oock een debiteur gheen electie hebben/ ten zy so wanneer de alternatieve valt tusschen twee dinghen / van dewelcke het beyde is in de obligatie ende betalinghe/ daer hier het eene is in de obligatie/ ende het ander gheapponeert tot cautele van den creditur. Bartol. in l. quamvis. num. 2. & 3. ff. de pignorat. act. Chassan. ad consuet. Burgund. rubr. 9. de manumort. §. 21. vers. ad electionem. num. 1. Castrenf. in l. 4. § si ex conventione. nu. 5. ff. de re jud. Jas. in l. 1. num. 5. ff. qui satisfd. cog. Grivell. decis. 59. num. 5. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 11. num. 39.

I I I.

Indien ick aen yemandt beloofst hebbe dat hy een ofte twee wagens hout upt mijn bosch mach halen / ende dat den selven dien volghende eene wagen ghehaelt heeft/ wordt ghevoezacht / of het in electie van den belover is te beletten dat de tweede wagen met hout niet ghehaelt en werde? Ick antwoorde Ja/ om dat de electie niet en staet aen den ghene die het toegelaten is / nemaer aen den ghene die het vergoest heeft. Jas. ad §. si quis agens. vers. huic autem qui loco. num. 11. & 12. Instit. de act. & ad l. 1. num. 6. ff. qui satisfd. cog. Chassan. ad Consuet. Burg. rubr. 9. §. 21. vers. ad electionem. num. 2. Pet. de Bellapert. in l. cum quidam. C. de verb. signif.

I D.

Een debiteur/de welcke electie competeert/heeft macht omme de electie te doen/ oock in de executie van de sententie, Magon. decis. Lucenl. 16. Jas. in §. si quis agens. vers. huic autem. num. 9. Instit. de act. Bart. in l. eum qui certarum. §. 1. ff. de verb. oblig. Aman. de Clar. aq. singul. 185.

D.

Wanneer een crediteur heeft electie/so en mach hy geen alternati-
be conclusie nemen/ dan is gehouden een te eligeren/ende als hy het
een simpelich eyscht/ soo schijnt hy het selve te eligeren. Chassan. ad
Conluet. Burg. rubr. 9. §. 21. vers. ad electionem. num. 5. Jas. in l. ubi autem
75. §. qui illud aut illud. 8. ff. de verb. obligat. num. 3.

D I.

Indien twee personen mogen electie doen/ende dat den eenen het
selve versupint ofte latiteert / soo mach den anderen de electie doen.
Petr. de Ravenn. sing. 74. Bart. in l. si legatario. §. 1. ff. de fideicommiss.
libert. & in addit. ad Bart. singul. 190.

D I I.

Den ghene die electie doet van het eene recht/en schijnt niet te re-
nunciëren van het ander recht/ het welke hy niet en weet ofte twy-
felt dat hem competeert. Bartol. Singul. 181. & idem in l. manifestissi-
mi. §. sed querebatur. num. 2. C. de furt. & ibi Paul. Castrens. num. 3.

D I I I.

Indien twee personen te samen electie moesten doen/ ende dat den
eene van henlyuden ghestorven is / soo en mach den langhst-levende
geen electie doen/nochte oock de electie reboceren/nadien de selve hy
henlyuden beyde gedaen is gheweest. Fab. in suo Cod. lib. 6. tit. 22. de
Fideicomm. definit. 19. & per ea quæ tradit Castrens. ad l. Lucius. 78. §.
cajo seio. ff. ad trebell.

I E.

De vraghe is/ of in alternative dingen de electie specteert tot den
debiteur of tot den crediteur? In dese questie staet te destinguerens
of wordt ghetracteert van uytersten willen/ of van contracten: in de
eerste casus wozt gedingueert aldus: of de executive woordē wo-
den gereferreert tot den legataris/ om dat den testateur in sijn testa-
ment sepd: mijn Broeder hebbe uyt mijn goederen hondert gulden/
ofte mijn Peert/ende in sulcken gevalle staet de electie aen den lega-
taris/ende alsulckx aen den crediteur; want dē testateur hem schijnt
te concederen de macht omme te eligeren: of de executive woorden
worden ghereferreert tot den erfghenaem / ghelijck soo den testateur
sept/

Sept / mijn erfgenaem sal aen mijn Broeder gheben hondert gulden / ofte mijn Peert / ende alsdan staet de electie aen den erfghenaem : of de woorzen zijn twyfelachtigh ; ghelijck als den testateur seydt / ick make aen mijn Broeder hondert gulden / ofte mijn Peert / ende in sulcken gheballe heeft den crediteur / te weten / den legataris / de electie: In de tweede casus / te weten van contracten / staet van gelijcken te distingueren: of de executive woorzen worden gedirigeert tot den crediteur / ende alsdan is het in syn electie ; of de executive woorzen worden gedirigeert tot den debiteur / ende alsdan staet de electie aen den debiteur : of het is twyfelachtich / ende in sulcken gheballe behoort de electie in contracten aen den debiteur. Schneid. ad §. siquis agens. vers. plus autem. num. 17. & 18. Instit. de actionib. Bronch. cent. 3. assert. 49. Bartol. ad l. Lucio titio. ff. de legat. 2. & ibi Gloss. Paul. Cas. strens. & communiter DD. Acac. var. resol. cap. 13. nu. 93. & seqq. & nu. 389. & seqq. Gratian. discept. forens. cap. 338. Gomez. var. resol. tom. 1. cap. 12. num. 32. & tom. 2. cap. 11. num. 39. & seqq.

¶

Wanneer een debiteur heeft electie van twee dinghen omme aen syn crediteur te betalen / indien het eene wozt gheextingueert ; so cesseert de electie / ende blijft het ander alleen in de obligatie. Paul. Castrens. Bartol. & communiter DD. ad l. non utique. 3. ff. de eo quod cert. loc. Gomez. var. resol. tom. 2. c. 11. num. 40.

¶ II.

De electie / dewelcke een debiteur heeft omme synen crediteur te betalen / wozt oock op syne erfghenamen ghetransmitteert / ende van ghelijcken oock wozt de electie / die den crediteur competeert / op syne erfghenamen ghetransfereert ; maer den crediteur en kan de macht van electie aen een ander niet cederen / dan mach wel aen yemande speciale procuratie gheben omme de electie te doen. Jas. in l. si stipulatus fuerim. & ibi Bartol. Caltr. Alexand. & alii ff. de verb. obligat. Francisc. Marc. decis. 404. num. 3. & 8. Althus. dicæol. lib. 1. cap. 64. nu. 45. & 46. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 11. num. 41.

¶ III.

Indien yemant heeft electie / ende dat hy gheen electie en doet / so wozt de electie op syne teghenparthye ghetransfereert. Gloss. in l. legato generaliter. ff. de legat. 1. Paul. de Caltr. in l. 1. num. 2. ff. de solut.

¶ IIII.

Wozt ghebræeght / indien aen vele personen de electie van een persoon is ghecommitteert / of sy yemant van haer mogen eligeren?

Het schijnt *Ja.* Bartol. in l. plane ff. quod cuiusque univers. nom. Castron. in Consil. 230. num. 2. vol. 2. & idem in l. nulli. circa fin. ff. quod cuiusque univers. nom.

¶ *I D.*

Als de electie van eenigh goedt tot pemandt specteert / so en mach hy niet varieren wanneer de electie heeft kracht van executie / alsoo sy de executie met haer treckt. Tiraquell. ad l. si unquam. C. de revocand. donat. in verb. revertatur. num. 308. Bart. in l. si quis stipulatus. ff. de verb. oblig. Molin. ad consuet. Paris. tit. 1. §. 16. num. 10.

¶ *D.*

Indien pemandt heeft de electie / ende dat hem daer toe seeckeren tijdt is gheprefigeert / ende dat hy binnen dien tijdt gheen electie en doet / alsoan mach de teghenparthye de electie doen ; dan is questie / of hy na den gheprefigerden tijdt / soo langhe de teghenparthye noch gheen electie ghedaen en heeft / alshoch mach eligeren / ende het versuym purgeren ? Sommighe sustineren *Neen* ; Doch eenige andere zijn in contrarie opinie. Vid. Gratian. dilcept. forens. tom. 2. cap. 239. Tiraquell. de retract. municip. §. 24. gl. un. nu. 9. 10. Cravett. consil. 166. num. 15. Card. Tusch. pract. concl. tom. 5. concl. 377. num. 12.

¶ *D I.*

De vraghe is / indien pemandt macht heeft omme seecker persoon te eligeren / of hy sijn selven mach eligeren ? Wordt gheleert *Neen*. Acac. var. resol. cap. 13. num. 401. Card. Tusch. pract. concl. tom. 3. concl. 72. lit. E.

¶ *D I I.*

Questie is / indien pemandt heeft tweederhande middelen ofte weghen omme yet te consequeren / of hy het een eligerende / naderhandt mach komen tot het ander / verlatende het eerste : ghelijck / indien pemandt op sijn eyghen auctoziteyt yet conde consequeren / of hy adierende den slechter sich selven heeft geprejudiceert / ende geacht moet worden van sijn voozgaende recht gherenuncieert te hebben / so dat hy daer toe niet en mach wederkeeren : ofte oock ghelijck / indien een crediteur / die hy executie konde procederen / een ordinaris proces heeft gheinstitueert / of hy van het selve proces mach resilieren / ende tot de parate executie reverteren ? Sommighe sustineren / dat den ghene die den eene wech eligeert niet en mach wederkeeren tot den andere ; Doch verschepde andere leeren contrarie / welcke opinie hy vele ghehouden wordt waerder ende ghemecuder / als de andere. Vid. Rebuff. ad const. reg. tract. de lit. obligat. art. 6. gl. 3. num. 7. Hier de

Cævall. in Specul. comm. opin. q. 815. num. 22. & seqq. Card. Tusch. pract. concl. tom. 3. lit. E. concl. 103. 104. 105. Berlich. concl. pract. part. 1. concl. 80. num. 23. Acac. var. resol. cap. ult. num. 437. Caroc. decis. 57. Nic. ab Alt. Sing. 52. vers. Vigesimo primo fallit. Surd. decis. 923. num. 13. 14.

¶ V I I I.

Woort gebzaecht / indien by houwelijckische boorzwaarden de vrouwe als langst-levende electie gegeven woort omme yet te mogen erligeren / of sy sodanighe electie kan transmitteren op hare erfghenamen? Hierinne is ghedecideert Ja. Papon. lib. 15. tit. 4. de dotib. & doar. arrest. 12.

E R F G H E N A E M.

I.

En erfghenaem die een erffenisse aenbeert sonder beneficie van inventaris / is aen de crediteuren ghehouden in het gheheel / ende tot meerder als de goederen van de erffenisse kunnen uptbzenghen. Socin. in suis fallent. reg. 214. Bartol. Castrenl. & alii ad l. final. §. fin. autem hoc aliquis. C. de jur. delib.

I I.

En erfghenaem die in seker goet gheinstituert is / ende dewelcke heeft een univarsele mede-erfghenaem / en is gheen erfghenaem / dan woort ghehouden booz een legataris; maer so hy gheen univarsele mede-erfghenaem en heeft / alsdan woort hy ghehouden booz erfghenaem / ende consequent de gheheele erffenisse. Forster. lib. 1. de success. cap. 39. Fachin. lib. 4. controvers. cap. 15. Scheid. ad §. hæreditas. nu. 5. & 6. instit. de hæred. instit. Althuf. dicæol. lib. 1. cap. 47. ru n. 11. & 23. Neostad. Cur. Holl. decis. 3. quæst. 2. Gomez. var. resol. tom. 1. cap. 10. num. 8. & seqq.

I I I.

Het is seker / dat de schade / dewelcke booz het vergaen van de goederen / na de doot des testateurs ghebeurt / behoort tot den erfghenaem / ende niet tot de legatarissen / ten ware sekere specien ghelegateert waren / dewelcke sonder schult en vertoevinge van den erfghenaem vergaen waren; dan is controvers / of het selve recht mede is in sulcken erfghenaem / dewelcke de erffenisse heeft geadicert onder beneficie van inventaris? Waerder schijnt te wesen de negatieve sententie /

tentie/ dat de schade niet en specteert tot den erfgenaem onder beneficie van inventaris. Fachin. lib. 6. controvers. cap. 30. Bartol. in l. in ratione. 30. §. diligenter. ff. ad leg. falcid. & in l. ult. §. & si præfatam. nu. 2. & ibi Jas. post Corn. num. 1. C. de jur. delib. Vid. tamen Gratian. discept. forens. cap. 165.

I D.

Indien een erfgenaem in sijn memoziæl-boeck geschreven heeft/ dat hy de erffenisse heeft ghaenbeert/ alsulcken geschrifte probeert de aditie. Marc. de Mant. Singul. 314. Bald. in l. pater. §. mutus. ff. de quir. hæred.

D.

En erfghenaem betalende de schulden van de erffenisse/aenbeert daer booz de erffenisse/ ende daeromme oock indien den erfghenaem compensatie objicieert/ soo schijnt hy de aditie te bekeimen. Magondecil. Lucens. 24. Dec. Confil. 449. Natta in Confil. 140. Mascard. de Probat. concl. 44. num. 29. & seqq.

D I.

Soo den testateur hy sijn upterste wille heeft belast/ dat de schulden by eenen van sijn Erfghenamen sullen betaelt worden/ den crediteur is nochtans upt alsulcke dispositie niet verobligeert dien erfghenaem alleen ende in het geheel te conbenieren/ dewelcke bestwaert is omme de schulden te betalen; maer heeft tegens peder van de erfghenamen sijn actie na rate; ende indien hy alle de erfghenamen booz hare portie conbenieert/ so hebben de mede-erfghenamen actie tot interesse teghens den ghene die van den testateur ghegraveert was de schulden te betalen/om dat hy niet en heeft betaelt/ende de wille des testateurs voldaen: ende insghelijckx oock indien veel erfghenamen onder malcander compact maken/ dat een van haer allen sal betalen alle de schulden van den overledem; want het selve compact en prejudiceert de crediteuren niet/ende moghen diens niet tegenstaende peder van de erfghenamen booz hare portie conbenieren. Dec. ad l. pacto successorum. C. de pact. Schneid. ad §. omnium. num. 15. instit. de act. Gail. lib. 2. obs. 14. num. 7. Jas. in l. debitorum pactionibus. num. 1. & 3. C. de pact. & ibi Castrens. & communiter DD. Marant. in l. si actor. nu. 52. ff. de procurat. Surd. decif. 90. num. 7 & seqq.

D I I.

En erfghenaem van een Wombouit ofte Curateur kan gheconbenieert worden / omme te doen rekeninghe van de administratie. Fachin. lib. 1. in Confil. 64. num. 19. Castrens. Confil. 370.

num. 1. Felic. de Societ. cap. 37. num. 2. & seqq.

V I I I.

De vraghe is/ of een erfghenaem mach repudieren het legaeet/ het welke den overleden naghelaten is/ in pzejuditie van een ander/ te weten/ een crediteur/ ofte fideicommissaris? Ick antwoorde Neen, ende derhalven indien van den testateur ghelegateert wozt hondert gulden aen A. ende dat den testatur komt te sterben / en insghelijcx komt A. oock te sterben/ het legaeet niet geerigeert zijnde/ ende nochtans oock niet gerepudieert zijnde / so en mach den erfghenaem van A. sodanigh legaeet niet repudieren in pzejuditie vande credituren van A. ofte van pemandt anders die daer aen gheleghen is / dat het legaeet niet en werde gherepudieert/ maer dat het onder de goederen van den overleden A. ten tyde des doodts werde gheannumereert. Fachin. lib. 6. controversi cap. 83. & per ea, quæ tradunt Gloss. & Bartol. in l. penult. C. de pact. & vid. Covar. ad c. Raynaldus. §. 3. num. 30. & seqq. de testament.

I I.

Questie is / indien een soon transigeert ofte versoent over den doodtslach aen sijn vader gheperpetreert/ ende daer over eenich gelt ontfanght / of hy daer dooz verstaen wozt hem te vraghen als erfghenaem van synen overleden Vader? Ick antwoorde Neen / ende mitdien en is hy aen de credituren ter oozsake vā dien niet gehouden tot betalinghe van de schulden van synen Vader/ nochte is oock niet ghehouden de penninghen/ die hy over de soeninghe ontfangen heeft / te confereren tot betalinghe van de schulden van synen overleden Vader. Boër. decis. 121. num5. Marant. part. 4. judic. distinct. 9. num. 138. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 2. art. 36. n. 1. & 2. Bartol. in l. quæsitum. ff. de sepulch. viol. & in l. cum tutor. ff. de tut. & rat. distrah. Jul. Clar. sentent. lib. 5. §. fin. quæst. 58. num. 32. & 33. Kinsch. in tract. de remiss. homicid. cap. 16. num. 6. Sand. decis. Frisic. lib. 5. tit. 9. def. 5. in fin.

¶.

Indien de erfghenamen onder malcanderen compact ghemaect hebben / dat een van haer allen sal betalen alle de schulden van de erffenisse / ypt soodanigh compact van de erfghenamen en souden de credituren teghens dien erfghenaem alleen / ende in het gheheel / niet kunnen ageren teghens synen wille. Paul. de Castr. in l. debitorum. cum seq. num. 2. C. de pact. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 16. art. 37. num. 14. Vid. tamen Surd. decis. 90. num. 7. & seqq. Gra-

vian. discept. forens. cap. 204. num. 39. 40.

¶ III.

Wozdt ghevraecht/of een debiteur/contraherende met synen creditteur / alle syne erfghenamen kan obligeren een booz al ende in het gheheel/so dat den creditteur na doode van synen debiteur/peder van syne erfghenamen booz het gheheel mach conuenieren? Het schijnt Neen/dan moet den ereditteur peder van de erfghenamen conuenieren booz hare portie. Bartol. ad l. continuus. §. fin. num. 9. ff. de verb. obligat. Paul. Castrens. ad l. eum qui ita. §. te & Titium. num. 2. ff. eod. tit. Hier. de Cævall. in specul. comm. opin. q. 76. num. 13. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 11. num. 15. Vid. tamen Christin. ad ll. Mechlin. tit. 16. art. 37. num. 15. & art. 38. num. 2. & Lamb. Gor. aduers. jur. subcisiv. cap. 3. per tot.

¶ IIII.

Alhoewel gheen mentie van erfghenamen gemaect en wozt in de houtwelijcksche Doozwaerden/ ofte maeck-ghescheyden/ soo worden ewentwel deselve tot de erfghenamen van de contrahenten/ gelijk alle andere contracten/ geertendeert. Lamb. Gor. aduers. jur. subcisiv. cap. 2. Bertazol. tract. clauular. instrument. claus. 12. glof. 4. num. 1. Schurff. cent. 1. conf. 49. Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 47.

¶ IIIII.

De erfghenamen zijn gehouden een booz al ende in 't geheel/ wanneer sy gheconuenieert worden met actie hypotheccair/ ende en mach een van de erfghenamen / die alleen ende in 't gheheel geconuenieert wozt / niet versoeken dat de andere mede-erfghenamen van gelijcken in rechten betoghen werden. Papon. lib. 10. tit. 4. de Caut. arrest. 27. & lib. 11. tit. 3. de hypoth. arrest. 5. Costal. ad l. 55. ff. de rei vindicat. & ad l. 25. §. similes. num. 15. & 16. ff. famil. ercisc. Gratian. discept. forens. cap. 16. num. 10. & seqq. Jac. Cor. rer. jud. obs. 21. num. 6. 7. 8.

¶ IIIII.

De vraghe is/indien de erfghenamen de erffenisse onder malcanderen hebben ghedeelt / ende dat daerna pemandt van de erfghenamen insolvent wozt/of de creditteuren teghens de andere erfghenamen/die machtigh zijn / moghen ageren booz de portie van den erfghenaem die insolvent is? Ick andtwoorde Neen. Costal. ad l. 25. §. similes. num. 11. & 12. ff. famil. ercisc. & ad l. 55. nu. 23. ff. de rei vindicat. Castrens. ad l. legatorum. ff. de legat. 2. Nic. ab Alt. Sing. 12. num. 3. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 10. num. 4. Hier. de Cævall. quæst. 76. num. 34. Vid. tamen Guiliel. de Lud. Singul. 108. ubi contrarium deciditur.

Gen

¶ D.

Een erfghenaem onder beneficie van inventaris / en mach te wyplen den inventaris ghemaect wordt / van de crediteuren als erfghenaem niet geconvenieert worden. Chassan. ad Consuet. Burg. rub. 7. §. 13. vers. per beneficium inventarii. num. 9. Paul. Castrens. Bart. & alii ad l. ult. §. donec. C. de jur. delib.

¶ D J.

Een erfghenaem die ghegraveert is de erffenisse na syne doot te restitueren / alhoewel hy niet ghehouden en is aen den fideicommissaris rekeninghe te doen / can nochtans van den fideicommissaris gecompelleert worden omme te maken inventaris van de goederen van de erffenisse. Fab. in suo Cod. lib. 6. tit. 31. ut in possess. legat. vel fideicomm. lerv. caul. definit. 2. num. 1. & 2. & tit. 27. definit. 25.

¶ D J J.

Indien een erfghenaem die onder conditie graveert is / de erffenisse restitueert voor het ghebeuren van de conditie / so en transferen de actien niet op den fideicommissaris. Guid. Pap. singul. 339. num. 2. post. Cyn. Jacob. de Raven. Petr. de Bellapert. & alios ab eo alleg.

¶ D J J J.

Een erfghenaem onder beneficie van inventaris / gheciteert zijnde omme de arrementsen van den processe tegens den overleden geïnstituert aen te nemen / is ghehouden binnen den tijt tot het maken van den inventaris gheprefigeert / het proces te assumeren ofte te repudieren. Boër. decis. 53. num. 7. Papon. lib. 21. tit. 10. arrest. 8. Fab. in suo Cod. lib. 6. tit. 11. defin. 38.

¶ J J.

Alhoewel een erfghenaem onder beneficie van inventaris / binnen den tijt omme den inventaris te maken / van de crediteuren van den overleden niet en mach worden ghemolesteert / nochtans mach hy andere wel molesteren / ende de debiteuren van den overleden convenieren. Castrens. ad l. final. §. Donec. num. 4. & ibi Bartol. num. 2. post Angel. Alexand. & alios. C. de jur. delib. Boër. decis. 53. num. 4.

¶ J J.

Omme te bewysen dat yemandt erfghenaem is / en is niet genoegh te proberen dat hy de Soon is / dan wordt vereycht probatie dat hy hem heeft gheimmiscert. Chassan. ad Consuet. Burgund. rubr. 4. §. 11. vers. contra hæredes. Carpzov. def. forens. part. 3. const. 14. def. 20. Gomez. var. resol. tom. 1. cap. 9. num. 25. Cod. Fabr. lib. 6. tit. 12. def. 2. 3.

¶ I.

Een erfghenaem/dewelcke de erffenisse ofte spne hereditaire portie aen een ander heeft ghecedeert vooz seeckere prijs/ofte op seecker compact/het welcke is in plaetse van de pyyse/kan van de hereditaire crediteuren als erfghenaem gheconvenieert worden. Fab. in suo Cod. lib. 6. tit. 12. de repud. vel abstin. hæred. defin. 20. Cravett. Consil. 200. num. 1.

¶ ¶ I I.

De goederen van den erfghenaem en zijn niet verobligeert aen de crediteuren van den overleden/ alhoewel de goederen van den overleden zijn verobligeert aen de hypothecaire crediteuren van den erfghenaem. Fab. in suo Cod. lib. 7. tit. 32. de bon. auctor. jud. possid. & de separ. bon. defin. 15.

¶ ¶ I I I.

De vraghe is/ indien een erfghenaem is gegrabeert de erffenisse te restitueren / ende dat hy deselve heeft gheadieert sonder beneficie van inventaris/ of hy in het restitueren van deselve mach deduceren het ghene hem den overleden schuldich was uyt een ander contract? Ick antwoorde Ja. Joan. Anton. Trig. singul. 1. num. 1. Bald. in l. debitori. C. de pact. Paul. de Castr. in l. ita tamen. §. si ex trebelliano. ff. ad trebell.

¶ ¶ I V.

Indien een debiteur van sekere somme heeft beloofd dat hy deselve schult sal vestighen op seker erve/ ende dat hy komt te sterben eer de vestenisse ghedaen is/ sulcx dat het erve/ waer op den overleden beloofd hadde te sullen vestighen/ comt op een van de erfghenamen; wort ghevraecht/ of dien erfghenaem mach ghecompelleert worden omme de vestenisse op het voozschreve erve vooz de gheheele schult te doen: Ick gedicideert Ja. Jacob. Cor. rer. jud. obs. 8. & vid. Castrenf. ad l. in executione. ff. de verb. obligat. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 10. de indiv. num. 16. vers. secunda conclusio.

¶ ¶ V.

Wanneer yemandt aen een ander eenich goedt leent/ende dat den ghene dien hy het gheleent heft komt te sterben/ nalatende veel erfghenamen / so mach hy een van de erfghenamen alleen convenieren tot restitutie van het gheleende goedt / indien het in spne macht is omme het geheele goet te restitueren/maer anders niet. Bartol. Paul. Castrenf. & communiter. DD. in l. 3. §. hæres. ff. Commodat. Costal. ad l. si possessor. 55. num. 8. ff. de rei vindicat. Jac. Cor. rer. jud. obs. 8. nu. 1.

¶ ¶ D I.

Als den oberleden beloofd heeft serbituyt te constitueren op seker erbe/eude dat het selve erbe komt tot een van de erfghenamen/soo in dien erfghenaem alleen ghehouden de serbituyt te constitueren. Gomer. var. resol. tom. 2. cap. 10. de indiv. num. 16. vers. secunda conclusio. Vall. de reb. dub. tract. 18. num. 23. Jac. Cor. rer. jud. obs. 8. lit. m.

¶ ¶ D I I.

Dat pemandt erfghenaem is/ kan gheprobeert worden dooz instrumenten ofte geschyften by hem gemaect/ in de welke hy contraheert als erfghenaem/ ende uyt de selve kan bewesen worden dat hy erfghenaem is/ so in regardt van andere persoonen/ als ten aensien van de gene/ met dewelcke hy alsoo heeft ghecontraheert. Alexand. in Cont. 35. num. 13. vol. 7. Bartol. in l. gerit. num. 18. & seqq. ff. de acquir. hæred. Mart. digest. noviss. tom. 1. Tit. Confessio cap. 92. Vid. Cod. Fabr. lib. 6. tit. 12. def. 12. & lib. 7. tit. 19. def. 15. Mancin. in tract. de Confess. cap. 3. art. 2. num. 59.

¶ ¶ D I I I.

Indien een erfgenaem de erffenisse repudieert/ende dat na de gedane repudiatie bevonden wort/ dat hy eenigh goet van de erffenisse possideert/ soo wort gheacht dat den selven de erffenisse dooz fraude heeft gherepudieert/ ende mach mitdien als erfgenaem gheconvenieert worden. Cyn. post. Bald. in l. si paterna. C. de repud. hæred. Alexand. in Consil. 185. num. 1. vol. 6. & Consil. 126. vol. 7.

¶ ¶ I I.

Wanneer daer twee erfgenamen zijn/ waer van den eenen de erffenisse vooz syne portie/ zijnde de helfte/ adieert/ ende den anderen daerna de erffenisse vooz sijn deel repudieert/ in sulcken gevalle mach den ghene die de erffenisse vooz de helfte heeft geadieert/ oock accepteren de portie van sijn mede-erfghenaem/ ende is alsdan aen de crediteuren ghehouden in het gheheel; ofte mach oock/ so hy wil/ niet alleen verlaten de portie van sijn mede-erfghenaem/ nemaer mach oock syne portie die hy alreede heeft gheadieert repudieren/ ende alsulckx de gheheele erffenisse verlaten/soo dat hy alsdan aen de crediteuren niet en is ghehouden; welverstaende nochtans/ indien de crediteuren te vreden zijn/ dat sy hem niet vorder en sullen convenieren dan vooz de helfte van de schulden/ alsdan en mach den ghene/ die de erffenisse heeft gheadieert/ syne helfte niet repudieren/ ende sal oock erfghenaem wesen in het ander deel het welck gerepudieert is/ dan en sal niet vorder gehouden wesen als vooz de helfte die hy heeft geadieert/

adiceert / ende in regarde van de andere helfte en is hy aen de crediteuren niet ghehouden bozder dan de goederen van de erffenisse zijn bedragende: maer indien een erfgenaem de erffenisse vooz syne helfte adiceert / na dat sijn mede-erfgenaem syne portie heeft gerepudieert / in sulcken ghevalle is hy ghehouden de andere helfte van sijn mede-erfghenaem te accepteren / sonder dat hy aldan vermach de erffenisse te repudieren / ende is vooz alle de schulden in het gheheel ghehouden ende verobligeert aen de hereditaire crediteuren. Paul. Castrenf. in l. cum hæreditate. & ibi Bartol. & communiter DD. ff. de acquir. hæredit. Castrenf. in Consil. 322. num. 4. & 5. vol. 1. & idem in l. si duo. post Bart. & alio ff. de acquir. hæred. Ferrar. in form. libell. quo pet. hæred. ex testam. tit. 48. glol. 3. num. 12. Ann. Robert. rer. jud. lib. 4. cap. 5.

£ £ £.

Indien een van de erfghenamen onwetende de geheele schult betaelt / so en wort den mede-erfghenaem niet bezijt; want hy van den crediteur mach weder eyschen het ghene dat hy dooz erreur betaelt heeft over sijn portie. Jas. in l. ex hoc jure. num. 74. ff. de Iustit. & jur. & ibi Ang. Bartol. & Castrenf. ad l. si testamento. 49. §. 1. ff. de fidejuss.

£ £ £ J.

Wort gebzaecht / of de kinderen van een overleden Canonick moghen ghenieten het jaer ofte de jaren van gratie die nae sijn doot vergonst worden / indien sy haer gheen erfghenamen en dzaghen van haren Vader / maer desselfs erffenisse repudieren? Hierinne is ghedecideert Ja Carpozoy. def. forens. part. 2. const. 5. def. 9 19.

£ £ £ J J.

Questie is / indien yemant ghecondemneert is als erfgenaem / of hy naderhant mach gehoozt worden / so hy contrarie wil pzoberen? Ich antwoorde Neen. Cod. Fabr. lib. 7. tit. 19. def. 19.

£ £ £ J J J.

Alhoewel een erfgenaem gehouden is na te komen en te boldoen de daedt ende wille van den overleden / ende dat hy de selve niet en mach impzoberen ofte teghenspreecken / oock schoon ghenomen den overleden hadde ghedisponneert van het goet 'twelck den erfgenaem toebehoorden / 't selve is nochtans te verstaen / dat een erfghenaem niet bozder ghehouden is de daedt ende wille van den overleden nae te komen als vooz syne hereditaire portie / ende vooz sulcken gedeelte als hy erfghenaem is; ende derhalven als een Vader hebbende drie kinderen / ende peder vooz een derdepart erfghenaem institue-

ren

rende/ het moederlijke huys van den eenen / ghemaeckt hadde aen de twee andere/ende dien eenen vindicerende het gheheele huys/ sijn hem twee derdeparten gheadjudiceert/ ende is hem synen eyfch ontfepdt aengaende het resterende derdepart/ vooz 't welcke hy erfghenaem van sijn Vader gheweest was. Joan. à Sand. decif. Frific. lib. 4. tit. 9. def. 4. Surd. decif. 224. num. 21. 22. Ant. Gabriel. comm. concl. lib. 6. tit. de Reg. Jur. concl. 11. Mart. in Summ. tot. success. legal. part. 4. q. 12. artic. 6. num. 6. & seqq.

¶ ¶ ¶ ¶ D.

Een erfghenaem en is niet gehouden de daet ende wille vanden overleden na te komen ende te volghen/indien den overleden pet gedaen ofte ghedisponceert heeft / 't welcke was teghens de dispositie vande ghemeene rechten ofte statuyten / waer by 't selve was verboden / ende volghens de selve rechten ofte statuyten niet en konde befaen. Mart. in Summ. tot. success. legal. part. 4. q. 12. artic. 6. nu. 13. & seqq. Radel. decif. 57. nu. 13. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 11. def. 4. & ibi in alleg. & lib. 6. tit. 34. def. 2.

¶ ¶ ¶ ¶ D.

De vraghe is/ of de erfghenaemen ab intestato, wensende inde possessie der goederen by den overleden naghelaten/ kunnen zyn wettighe contradicteurs teghens den erfghenaem die by testament ghestelt is/ de welke versoekt immiffie in de goederen vanden overleden? Hierinne is ghedecideert / dat den gheschreven erfghenaem/ verthonnende een testament 'twelck niet en is ghecancelleert/noch in sijn foyme gebiteert ende oversulcx niet en heeft eenich sienlijck ghebreck/ moet gheimmitteert worden in possessie vande erfvenisse/ ende dat de selve immiffie niet belet kan worden dooz allegatie van eenich on-sienlijck ghebreck. Jac. Cor. rer. jud. obs. 10. nu. 38. 39. & seqq. & obs. 37. lit. a & seqq. Cod. Fabr. lib. 6. tit. 14. def. 3. & lib. 8. tit. 3. def. 7. Gomez. ad l. Taur. 45. num. 145. Carpoz. def. forens. part. 3. const. 5. def. 18. Gratian. discept. forens. cap. 895.

¶ ¶ ¶ ¶ D. ¶.

Questie is / of den erfghenaem/ die by testament gestelt is/ moet gheimmitteert worden inde possessie der goederen vanden overleden/ indien den erfghenaem ab intestato terstondt kan doceren van de ppreteritie / ofte van het defect vande persoon vanden Notaris / ofte van eenich ander on-sienlijck ghebreck? De ghemeene opinie der Doctoren is Neen/ by soo verre van het geobjicteerde ghebreck terstont kan blijcken / ende niet en leydt in hoogher kennisse van saec-

ken.

ken. Carpzov. def. forens. part. 3. const. 5. def. 18. num. 8. Gomez. ad l. Taur. 45. nu. 145. 146. Gratian. discept. forens. cap. 702. num. 42. & seqq. & cap. 895. Jac. Cor. rer. jud. obs. 10. num. 2. & obs. 37. lit. K.

£ £ £ D I I.

Alsoo een erfghenaem/die ghestelt is in een testament/ 'twelck is ongeraseert/ongerancelleert/ ende ongecasseert/ moer geinmitteert worden inde possessie der goederen van den overleden / wordt ghebyzacht / of hy de possessie van de goederen mach nemen op sijn eyghen auctoziteyt/dan of hy gehouden is den rechter te adieren/ende te versoeken immissie inde possessie? De gheineender sententie der Doctoren is/ dat hy de possessie nemen mach op sijn eyghen auctoziteyt/indien de goederen zyn vacant / ende by een ander niet gepossideert. Castrenl. ad l. fin. num. 1. C. de Edict. div. Adrian. toll. Tiraq. in tract. le mort saisit le vif part. 1. declarat. 8. Gratian. discept. forens. cap. 542. num. 1. 2.

£ £ £ D I I I.

Wanneer twee personen disputeren over de erffenisse / ende dat yeder sustineert erfghenaem te wesen / alsdan en moet den debiteur vande erffenisse aen gheen van beyden betalen / dan moet de schuldt consigneren / ende protesteren dat hy wil betalen aen den ghene die voor erfghenaem verklaert sal worden. Rebuff. ad const. reg. tract. de lit. oblig. art. 9. gl. 2. num. 7. Cod. Fabr. lib. 3. tit. 22. def. 8.

£ £ £ I I.

Wordt ghebyzacht/ of een van vele erfghenamen alleen mach gheconvenieert worden omme eenich goet te leveren ofte te restitueren/ indien hy het goet possideert / ende dat het in sijn macht is om te leveren ofte te restitueren het goet 't welck den eyscher wil eyschen? Wordt gheleert Ja. Nic. Everh. in consil. 231. nu. 49. Radcl. decif. 110. Gratian. discept. forens. cap. 323. num. 12.

£ II.

Indien den wettighen erfghenaem ab intestato, teghens den ghene die by testament ghestelt is/contendeert/dat het testament sal gecicriteert ende gheannulleert worden / ende dat sy daer nae komen te accorderen ofte transigeren / alsdan moeten de crediteuren van de erffenisse convenieren den ghene die by testament erfghenaem ghestelt is; maer indien den wettighe erfghenaem seydt dat het testament nul is/ ende dat sy komen te transigeren/ ende dat den erfghenaem by testament ghestelt aen den wettighe erfghenaem eenich secker dijnck beloofst ofte geeft/ alsdan moet den gheschreven erfghenaem

naem van de crediteuren mede gheconvenieert worden; maer anders is het/indien beloofd ofte ghegheben wordt een gedeelte bande erffenisse/ want aldan moet peder van hun gheconvenieert worden vooz dat ghedeelte. Costal. ad l. 3. ff. de Transact.

E R F F E N I S S E.

I.

Dissen sommighe Doctozen wordt ghedisputeert / of een erffenisse dooz een Procureur mach gheadieert worden? In dese questie / alhoewel vele Doctozen desfenderen de affirmatibe sententie / sommighe andere nochtans volghen de sententie van de ghene die sustineren / dat een erffenisse dooz een Procureur niet en kan gheadieert worden. Bronch. cent. 3. assert. 37. Cujac. lib. 1. observ. cap. 34. Gloss. Bart. Castrenf. & alii in l. 90. per procuratorem. ff. de acquir. hæred. Fachin. lib. 6. controv. cap. 96.

I I.

Den ghene die een erffenisse ghecocht heeft / en kan teghens sijn wil met actie personeel niet gheconvenieert worden van de crediteuren / die actie hebben teghens den overleden ofte sijn erfghenaem / oock alwaer het schoon dat den cooper de lasten ende schulden van de erffenisse op hem ghenomen hadde; dan moet den vercooper gheconvenieert worden / dewelcke wederom teghens den cooper mach ageren. Christin. ad ll. Mechl. tit. 16. art. 37. sub. nu. 14. Francisc. Marc. decif. 408. num. 6. & 7. Paul. Castrenf. & communiter DD. ad l. 2. C. de hæredit. vel a&. vend. Sand. decif. Frisic. lib. 3. tit. 4. def. 3. Gratian. discept. forens. cap. 204. num. 39. 40. & cap. 532. num. 1. & seqq.

I I I.

So lange een erffenisse ypt crachte van eenich testament can gheadieert worden / en heeft de successie van de erfghenamen ab intestato gheen plaets. Gloss. Bartol. & alii ad l. quamdiu. 39. ff. de acquir. heredit. Bronch. cent. 3. assert. 42.

I V.

Het en is niet gheozloft een erffenisse in een deel te adieren / ende ten deele te repudieren / ende derhalven moet den ghene dewelcke een erffenisse ghedesereert wordt / deselve in het geheel aenveerden / ofte in het geheel verlaten. Welenb. in parat. ad tit. de acquir. hæred. num 5. Bronch. cent. 3. assert. 36. Castrenf. ad l. 1. in princip. ff. de acquir. hæredit.

D.

De braghe is / of een erfghenaem doende den overleden begraven / daer dooz verstaen moet worden de erffenisse gheadieert te hebben? Ick antwoorde / dat een erfghenaem doende noot sakelijke kosten van begravinghe / de erffenisse niet en schijnt te aenbeerden; Doch is gheraetsaem / dat den erfghenaem alwoozens protestere dat hy 't selve doet niet om de erffenisse daer dooz te aenbeerden / maer alleenlijk uyt Godts-diensticheyt. Cod. Fabr. lib. 6. tit. 12. def. 8. num. 9. 10. Mascard. de Probat. concl. 44. num. 36. & concl. 47. num. 6. & seqq. Jaf. in l. pro hærede. num. 6. ibi Castrenf. num. 3. ff. de acquir. hæred. Bartol. in l. gerit. num. 24. ff. eod. tit. Marant. in l. is potest. num. 82. ff. de acquir. hæredit.

D I.

Als een erfghenaem aen de crediteuren de schuldt van den overleden betaelt / daer dooz wordt hy gheacht de erffenisse te adieren / ten 3° hy ter contrarie heeft geprotesteert / dat hy niet en betaelt als erfghenaem / ofte omme de erffenisse te adieren / want alsdan wordt hy niet ghehouden als of hy de erffenisse gheaenbeert hadde. Matthesil. Singul. 35. num. 6. & 7. in annot. Alexand. in Consil. 32. num. 1. vol. 3. Marant. in l. is potest. num. 72. ff. de acquir. hæredit. Mascard. de Probat. conc. 44. num. 29. & seqq. Mart. digest. noviss. tom. 5. tit. Aditio hereditatis cap. 25.

D I I.

Wanneer een erfghenaem eenighe schuldt van den overleden exegeert ofte ontfanght van de hereditaire debiteuren / ofte oock eenich goedt van de erffenisse verhuert / soo schijnt hy daer dooz de erffenisse te aenbeerden. Alexand. in Consil. 32. num. 1. vol. 3. Bart. in l. gerit. ff. de acquir. hæred. Marant. in l. is potest. num. 78. & 81. ff. de acquir. hæreditat.

D I I I.

Indien een erfghenaem eenighe goederen van de erffenisse vercoopt / ofte een ander last gheeft om deselve te vercoopen / ofte bevonden wordt eenighe goederen van de erffenisse te possideren / soo wordt hy gheacht daer dooz de erffenisse ghadieert te hebben. Marant. in l. is potest. num. 55. & 57. ff. de acquir. hæredit. Gabr. Sar. in annotat. num. 5. & 6. ad Matthesil. Singul. 35. Alexand. in Consil. 32. num. 1. in 3. vol. Mascard. de Probat. concl. 45. Cod. Fabr. lib. 6. tit. 12. def. 1. V. tamen Papon. lib. 21. tit. 6. arr. 3. & ibi Bacch. Boër. decis. 33. num. 25. Cravett. consil. 33. num. 12.

¶ §.

Soo wanneer een erfghenacm pet van de goederen van den overledenen heeft verborghen/ ende daernaer de erffenisse gherepudieert/ so wort hy om de occultatie gehouden als of hy de erffenisse hadde geadicieert/ en kan van de hereditaire crediteuren geconbenieert worden. Marant. in l. is potest. num. 87. ff. de acquir. hæredit. Mascard. de Probat. concl. 50. Vid. tamen Cod. Fabr. lib. 6. tit. 12. def. 8. num. 7. 8.

¶ §.

Omme te pzoberen aditie van een erffenisse / worden gheadmitteert ghetuyghen/dewelcke singulier zijn. Socin. in Consil. 295. vol. 2. Marant. in l. is potest. num. 94. ff. de acquir. hæredit. Mascard. de Probat. conc. 52.

¶ § §.

Het is controvers/ of den ghene die een erffenisse ab intestato epscht als bloedt-vriendt van den overledenen/ ghehouden is te pzoberen dat hy de naeste is / dan of ghenoech is soo hy alleen bewijst dat hy een bloedt-vriendt is? Sommighe sustneren/ dat van de naeste graedt moet ghedoceert worden/ ende dat de probatie van bloedt-berwantschap alleen niet ghenoech en is: Doch verscheyde andere Doctoren zijn in contrarie opinie / meynende ghenoch te zijn / soo hy bewijst dat hy een bloet-vriendt vanden overledenen is/ hy so verre questie is tusschen den bloet-vriendt ende een vyzende; maer anders/ indien questie is tusschen twee bloet-vrienden vanden overledenen. Vid. ad hanc quaest. Fachin. lib. 6. controverf. cap. 43. Covar. lib. 2. var. resol. cap. 6. num. 6. Mascard. de probat. vol. 3. conclus. 1245.

¶ § § §.

Wort gebzaecht/ of den ghene die een erffenisse epscht/ als de naeste in de successie ab intestato, gehouden is te pzoberen/ dat den gene/ van wiens erffenisse ghetraecteert wort/ sonder testament gestorven is? Ick antwoorde Neen. Mantic. de conject. ult. volunt. lib. 2. tit. 1. Covar. lib. 2. var. relol. cap. 6. num. 5. Menoch. de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 1. Fachin. lib. 6. controverf. cap. 46.

¶ § § § §.

Tusschen sommige Doctoren wort gecontroberteert/ of den gene die ghesepdt heeft/ ick wil de erffenisse aenbeerden / dooz sodanighe woorden gheacht moet worden de erffenisse gheadieert te hebben? De ghemeene opinie der Doctoren is/ dat dooz sodanighe woorden geen aditie van erffenisse en wort geinduceert. Bartol. in l. gerit. nu. 10. ff. de acquir. hæredit. Mascard. de probat. vol. 1. concl. 41. num. 5. Mantic.

de conject. ult. volunt. lib. 12. tit. 11. Menoch. de arb. jud. cas. 496. num. 21. & de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 100. num. 10.

¶ I D.

Questie is / indien yemandt gheseyt heeft / dat hy de erffenisse niet en wil aenbeerden / of hy daer dooz de erffenisse schijnt te repudieren? Betwyselijcker dunckt sommige te wesen de sententie van de ghene die sustneren / dat dooz sodanighe woorden de erffenisse ghehouden moet worden booz gherepudieert / alhoewel verscheyde andere zijn in contrarie opinie. Vid. ad hanc quæst. Hier. de Cævall. in Specul. comm. opin. q. 628. Mascard. de Probat. concl. 853. num. 22. Mantic. de conject. ult. volunt. lib. 12. tit. 14. num. 3. & seqq. Castrens. ad l. qui se patris. nu. 2. C. unde liber. Fachin. lib. 6. controvers. cap. 49.

¶ D.

Den ghene die eens de erffenisse heeft geadieert / en mach daerna deselve niet repudieren / ende ter contrarie oock en mach den ghene die de erffenisse eens heeft gerepudieert deselve daerna niet adieren. Hartman. Hartm. tit. 41. obs. 2. num. 4. Schneid. ad §. extraneis. nu. 4. Instit. de hæred. qualit. & differ. Chassan. ad Consuet. Burg. rubr. 7. §. 13. vers. per beneficium inventarii. num. 3.

¶ D I.

De vrage is / indien den gene die de erffenisse is ghedefereert / eenighe vruchten uyt de goeden van de erffenisse heeft gepercipieert / of daer dooz aditie van de erffenisse wordt gheinduceert? Ick antwoorde Ja. Fachin. lib. 6. controvers. cap. 52. Mantic. de conject. ult. volunt. lib. 12. num. 8. in fin. V. tamen. Menoch. de Præsumpt. lib. 4. præf. 101. num. 71.

¶ D I I.

Indien een sone seyd dat hy eenighe goederen van sijn overleden Vader possideert booz syne legitime / so wordt hy gheacht de erffenisse sijns vaders geadieert te hebben: want hy syne legitime portie niet en mach accepteren / en de vordere erffenisse repudieren / dan is ghehouden de gehele erffenisse sijns vaders te accepteren / of in het geheel te repudieren. Tiraquell. de jur. primog. quæst. 35. nu. 10. & quæst. 75. nu 5. Bart. in l. gerit. nu. 22. ff. de acquir. hæred. Fachin. lib. 6. controvers. cap. 56. lib. 4. cap. 65.

¶ D I I I.

Indien den ghene die een erffenisse wozt ghedefereert / niet en betaelt het ghene hy den overleden schuldich is / wordt ghevraght / of daer dooz aditie van de erffenisse wordt geinduceert? Ick antwoorde

de Reen. Bald. in l. 1. num. 40. C. Qui admitt. ad bon. poss. Aret. ad l. gerit. num. 5. ff. de acquir. hæredit. Mascard. de Probat. concl. 44. num. 42. 43. 44.

£ I £.

Questie is/indien den ghene op wien de erffenisse is gedefereert/ inventaris maectt van alle de goederen van de erffenisse/ of hy daer dooz verstaen moet worden de erffenisse gheadieert te hebben? Ick antwoorde Reen/ volgens de gemeene opinie der Doctozen. Fachin. lib. 6. controvers. cap. 54. Franc. Marc. decif. 29. Roland. à Vall. de confect. invent. part. 3. §. sed an per confectioem. Mascard. de Probat. concl. 48. Mantic. de conject. ult. volunt. lib. 12. tit. 9. num. 15. Mart. digest. noviss. tom. 5. tit. Aditio hereditatis cap. 12. 21.

£ £.

De bzaghe is/ of een erffenisse onder de geconquesteerde goederen moet gherekent worden? Ick antwoorde Reen; ende derhalven indien tusschen man ende wijf de gemeenschap van goederen is gheexcludeert/ behoudens alleenlic dat winst ende verlies staende houwelijck wooballende sal wesen ghemeen/ so en sal een erffenisse/ de welke een van de echte luyden staende houwelijck aenkomt / vooz gheen winst gherekent worden. Nic. Everh. in Consil. 135. nu. 4. & 5. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 9. art. 6. num. 8. & tit. 16. art. 18. num. 2. Alexand. in Consil. 48. num. 4. vol. 2. Gail. lib. 2. obs. 78. in fin. Sand. decif. Frisic. lib. 2. tit. 5. def. 3. Jac. Cor. consil. 18. num. 23. & seqq. Vid. tamen Carpzov. def. forens. part. 3. const. 17. def. 16.

£ £ I I.

Een erffenisse kan gheadieert worden tot dertich jaren toe/ maer daerna niet; want dooz den laps van dertich jaren wordt yemandt gheexcludeert van de aditie van de erffenisse. Guid. Pap. Singul. 887. num. 3. Marant. in l. is potest. num. 97. ff. de acquir. hæredit. Castrenf. in Consil. 120. num. 1. vol. 2. Cód. Fabr. lib. 6. tit. 11. def. 46.

£ £ I I.

By veel Doctozen wordt ghedisputeert / of divisie van een erffenisse mach versocht worden na den tijdt van dertich Jaren? Ende, alhoewel vele defenderen de negative sententie / waerder is nochtans de contrarie sententie / te weten / dat vele erfghenamen / de welke in gemeenschap zijn ghebleven den tijdt van dertigh jaren / daerna den een den anderen wel mach roepen tot scheidinge van de erffenisse. Bartol. in l. 1. §. nemo. & ibi Cyn. C. de annal. except. Jas. in §. quædam. num. 31. Instit. de act. Bald. in ult. C. fin. regund. Fachin.

chin. lib. 6. controvers. cap. 36.

¶ ¶ I I I.

Een erffenisse/ dewelcke een onmondige is gedefereert / en mach sonder decreet ende auctoziteyt van den Rechter niet gherepudieert worden. Mathefil. Singul. 181. Bart. in l. tutor. ff. de bonor. possess. Ca. strenf. post Bald. & Jal. in l. bonorum. C. qui admit. ad bon. poss. pos.

¶ ¶ I V.

Indien pemandt de erffenisse van een overleden komt te adieren/ ende dat hy onder alles mede appzehendeert eenighe goederen geleghen in een Provintie / in dewelcke een van de erfghenamen mach gheconvenieert worden in het geheel ende een vooz al vooz de schulden van den overleden / daer ter contrarie ter plaetse van het sterfhuyjs yeder van de erfghenamen niet vozder ghehouden is dan vooz syne hereditaire portie/ wort gebzaecht/wat costumie ingesie moet wuzden? Hierinne is gededideert/ dat ghelet moet worden op de costumie van het sterfhuyjs. Christin. ad. ll. municip. Mechlin. tit. 16. art. 37. num. 12. ubi sic judicatum dicit.

¶ ¶ V.

Wozdt ghebzraecht/ of een sone ghezepumieert wort de erffenisse sijns Vaders gheadicert te hebben/indien hy na de doot van synen Vader eenighen tijdt sijns Vaders huyjs bewoont heeft? Ick antwoorde Ja/so dat den sone ghehouden is het contrarie te pzoberen/ te weten/dat hy de huyfinghe niet en heeft bewoont als erfghenaem sijns Vaders/ nemaer ypt een andere oorzake. Marant. in l. is potest. num. 57. & seqq. ff. de acquir. hæredit. Gail. lib. 2. obs. 128. num. 12. & 13. Fachin. lib. 6. controvers. cap. 53. Castrenf. post Bald. in l. 1. C. de repud. vel abstin. hæredit. Mantic. de conjec. ult. volunt. lib. 12. tit. 10. num. 16.

¶ ¶ V I.

Questie is/ indien pemandt een erffenisse ghecocht heeft/ende dat hy bevindt dat hy merckelijck is ghelcdeert / of hy mach ageren tot rescissie van den contracte? Hierinne is ghedideert Neen. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. Emptio. cap. 75. Joan. à Sand. decis. Frific. lib. 3. tit. 4. def. 15.

¶ ¶ V I I.

De bzage is/indien Sempronius renuncieert bande erffenisse van Titius/ of den selven oock gheacht moet worden gherenuncieert te hebben van de goederen van Titius/die den selvé na de renunciatie heeft gheacquireert? Hierinne is by den Hobe van Frieslandt verstaen Ja. Joan. à Sand. decis. Frific. lib. 4. tit. 9. def. 5.

Wozt

¶ ¶ ¶ ¶ ¶.

Woꝛt ghebꝛaecht/indien yemant die in een Gasthuys is eenighe erffenisse aencomt/of de selve erffenisse moet komen ten pꝛofyte van het Gasthuys/ dan of hy de selve aen hem mach behouden/ ende daer van disponeren na sijn gheliefte? Is verstaen dat de erffenisse niet en komt ten pꝛofyte van het Gasthuys/ ende oversulcx dat den ghene die de selve aencomt daer van mach disponeren, Papon. lib. 7. tit. 1. de jur. & stat. homin. arrest. 9.

¶ ¶ ¶ ¶.

Indien yemandt een erffenisse ghecocht heeft/ ende dat de selve woꝛdt gheebinceert/ ypt oꝛsaecke dat den verkooper van de erffenisse gheen erfghenaem en was/ ofte andersints/ soo is den vercooper ghehouden booz de evictie/ dan indien eenich particulier dinckt woꝛdt gheebinceert/ alsdan en mach den kooper vande erffenisse teghens den vercooper niet ageren over de evictie. Gomez. var. resol. tom. 2. num. 44. Mangil. in tract. de Evict. quaest. 51.

¶ ¶ ¶.

Wanneer een crediteur de erffenisse van synen debiteur adieert/ soo woꝛdt syne actie gheconfundeert/dan indien hy de erffenisse verkoopt/ alsdan woꝛdt hem syne boozgaende actie gherestitueert/ soo dat hy teghens den kooper vande erffenisse daer mede mach ageren/ ende syne schult van den selven consequeren, Kinsch. respnsl. 47. num. 4. Boër. consil. 47. num. 2. Gloss. in l. 2. §. cum quis ff. de hæred. vel act. vend.

¶ ¶ ¶ ¶.

Questie is/ indien twee personen compact maecken/ ofte eenighe handelinghe aengaen/ over de erffenisse van een derde/ of het selve kan bestaen? Woꝛdt gheleert Neen/ ten ware dat den ghene van wiens erffenisse ghehandelt woꝛdt/ daerinne consenteerden/ ende dat hy daerinne tot sijn doodt komt te persevereren. Lud. Bell. consil. 156. Cod. Fabr. lib. 2. tir. 3. def. 10. Carpzov. def. forens. part. 2. consil. 35. def. 10. 19. Jac. Cor. consil. 13. Everh. consil. 48. & 112. Cravett. consil. 11. 19. & 52. Card. Tusch. pract. concl. tom. 6. lit. P. concl. 14. num. 84. & seqq.

¶ ¶ ¶ ¶.

Woꝛdt gebꝛaecht/indien een Soon ofte Dochter ten boozdele van synen ofte haren Vader hy het leven vanden selve komt te renunciere van syne erffenisse/of soodanige renunciatie van erffenisse can bestaen

staen? Wozt gheleert Pcen. Gomez. ad l. Taur. 22. num. 1. 2. & seqq.
 Carpzov. def. forens. part. 2. const. 35. def. 6. Cod. Fabr. lib. 2. tit. 3. def.
 13. Vid. tamen Gratian. discept. forens. cap. 247. num. 37. & seqq.

¶ ¶ ¶ ¶ ¶

A. koopt B. synen hjoeder upt bande erffenisſe die hy van ſpne
 ouders te verwachten heeft / ende dat ten oberstaen ende met con-
 ſent bande ſelve ouders / ende B. renuncieert ten behoeve van A.
 bande ſucceſſie/erffeniſſe/ ende recht dat hy heeft / ofte hem aenſter-
 ven ſal/ ende maectt hem oock ſterck vooz ſpne kinderen : waer nae
 komt B. te ſterben vooz ſpnen ouders/ ende naderhant mede de ou-
 ders/wozdt ghebzaecht/ of de kinderen van B. die haer van B. ha-
 ren Vader gheen erfghenaem ghebzaeghen hebben/ moghen ghead-
 mitteert wozden tot de erffeniſſe van haer Groot-vader en Groot-
 moeder / dan of haer obſteert de renunciatie van de erffeniſſe by ha-
 ren Vader ghedaen? In deſe queſtie is gedecideert/dat de kinderen
 van B. tot de erffeniſſe van haer Groot-vader ende Groot-moeder
 moghen gheadmitteer wozden. Cod. Fabr. lib 2. tit. 3. def. 1. & 14.
 Mart. digelt. noviff. tom. 5. tit. Legitima cap. 77. Carpzov. def. forens.
 part. 2. const. 35. def. 11. & 12. Gomez. ad l. Taur. 22. num. 10.

E R F P A C H T.

I.

En Erfpachter verbaelt van ſijn recht / ſo hy in drie ja-
 ren de jaerlijckſche pacht niet en betaelt/indien het erf-
 pacht uptghegheven is by particulieren; ende ſoo het
 Erfpacht is uptgegeven by gepziviligerde/ als here-
 ken/ Clooſters/ Godts-huſſen ende dier ghellicke/ als-
 dan verliest hy ſijn recht / ſoo hy de jaerlijckſche pacht
 niet en betaelt gheduerende den tijdt van twee jaren. Mynſing. cent.
 3. obf. 65. num. 1. Schneid. ad §. adeo autem. num. 10. Inſtitut. de locat.
 & conduct. Bartol. ad l. 2. num. 1. C. de jur. emphyteut. Doch wozdt in
 ſommighe plaetſen 'tſelve niet gheobſerveert / ende is ſoodanighe
 pepne aldaer in gheen gebzuyck. Imbert. in enchirid. jur. Gall. in verb.
 Pcenæ pecuniariæ exploræ verl. Ad hæc.

¶ ¶

Indien den erfghenaem van den Erfpachter/geduerende den tijdt
 van drie jaren/de jaerlijckſe pacht niet en heeft betaelt / wozdt ghe-
 bzuyck/

braght/ of hy van sijn recht verballen is? Ick antwoorde Neen/ by so verre hy niet gheweten en heeft dat het erfpacht-goet was/ ende is sulchs het ghemeen gheboelen der Doctoren; ten minsten kan teghens het verbal ofte versump gherelebeert worden. Berlich. concl. pract. part. 2. concl. 46. nu. 16. Papon. lib. 12. tit. 8. arr. 1. & 2. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 43. def. 27. nu. 7. & seqq. Gail. lib. 2. obs. 48. num. 4. Speculat. tit. de emphyteuf. §. nunc aliqua. num. 29.

I I I.

De braghe is / of een Erfpachter buyten weten ende sonder consent van den Erfpacht-heer / beswaren ende veroppignozeren mach het Erfpacht-goet? Is ghedecideert Ja. Neostad. decif. 59. Cur. Holl. Zeel. & Westfriel. Specul. tit. de emphytenf. num. 148. Accurs. ad l. fin. C. de jur. emphyt. ad verb. aliis vendere. Radel. decif. 17. num. 17. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 38. def. 14. Costal. ad l. 13. §. in superficiariis num. 4. ff. de Pignor.

I V.

Wanneer het Erfpacht-goedt in het gheheel vergaet / soo is de schade tot laste van den Erfpacht-heer/ ende is den Erfpachter niet ghhouden langer jaerlijcksche pacht te betalen : maer als het Erfpacht-goet ten deele vergaet / ofte merckelijck berargert / soo is de schade tot laste van den Erfpachter / en moet de jaerlijcksche pacht evenwel ten vollen betaelt worden. Bronch. cent. 1. affert. 84. Bartol. Jas. & communiter DD. ad l. 1. C. de jur. emphyt. Fachin. lib. 1. contr. cap. 89. Surd. decif. 198. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 38. def. 19. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 43. def. 36. 37.

V.

Questie is / indien het Erfpacht-goet van de byandt is gheoccuppeert / soo dat den Erfpachter het selve niet en kan ghebuycken / of den Erfpachter alsdan gehouden is de jaerlijcksche pacht te betalen? In dese questie is groote verschedentheydt van opinien / doch billijcker ende gemeender schijnt te wesen de sententie van de ghene die sustineren / dat in sulcken ghevalle den Erfpachter de jaerlijcksche pacht moet gheremitteert worden. Jas. in l. 1. nu. 81. & seqq. C. de jure emphyteut. Gail. lib. 2. obs. 23. num. 23. Fachin. lib. 1. contr. cap. 90. Jul. Clar. lib. 4. sentent. §. emphyt. quaest. 8. vers. sed quid in emphyteuta. Alexand. in Consil. 112. num. 2. vol. 2. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 38. def. 19. num. 9.

V I.

Het is kennelijck / dat een Erfpachter / refferende inde betalinghe van

van de jaerlijckſche pacht/ den tijdt van drie jaren / verbalt van ſijn recht/ ende dat het erfpacht goedt weder keert tot den Heere/ met de meliozation ende verbeteringendaer aen ghedaen/ dewelcke den erfpachter alſdan komt te verlieſen; dan is controverſ of het ſelve mede plaets heeft / indien den erfpachter verbalt van ſijn recht ſonder ſyne ſchuld/ ghelijck ſoo het erfpacht verleent is tot ſceckeren tijdt/ ofte tot ſceckere generatie/ ende dat dien tijdt is geerſpireect/ ofte de generatie geertingueert? Tot decisie van deſe queſtie ſchijnt billijckheit te weſen de ſententie van de ghene die ſuſtineren/ dat de meliozation behooren tot den erfpachter ofte ſyne erfghenamen/ ende niet tot den Heere / ende dat over ſulcks de meliozation mogen gherepeteert worden. Wurmſ. tit. 34 de emphyteuf. obi. 2. num. 2. Fab. in ſuo Cod. lib. 4. tit. 43. de jur. emphyt. defin. 24. Jaſ. in l. 2. num. 26. C. de jur. emphyt. Gail. lib. 2. obi. 121. num. 15. Guid. Pap. quæſt. 169. Jul. Clar. in §. emphyteuſis. quæſt. 45.

¶ ¶ ¶

Tuſſchen verſchepde Doctoren wordt ghediſputeert/ of een Erfpacht-heer op ſijn eyghen auctoziteyt den erfpachter mach expellerten dooz wan-betalinghe van de jaerlijckſche pacht? Waerder is de ſententie van de ghene die ſuſtineren/ dat den Erfpacht-heer het ſelbe op ſijn eyghen auctoziteyt niet en mach doen/ dan dat het moet geſchieden met auctoziteyt van den Rechter. Fachin. lib. 1. controverſ. cap. 95. Bronch. cent. 1. aſſert. 82. Imbert. in Enchirid. jur. Gall. in verb. Conductor circa fin. Cod. Fabr. lib. 8. tit. 3. def. 2. Vid. Berlich. pract. concluf. part. 2. concl. 46.

¶ ¶ ¶ ¶

Indien den erfpachter in de betalinghe van de jaerlijckſche pacht heeft geceſſeert den tijt van drie jaren/ en dat hy/ eer den Erfpacht-heer verclaert heeft dat hy wil dat den erfpachter van ſijn recht ſal zijn verballen/ eenighe vzuchten heeft gepercipieert/ wort gevzaecht of den erfpachter ghehouden is ſoodanighe vzuchten te reſtiueren? Hierinne is ghedecideert Neen; vele Doctoren zijn eventwel in contrarie opinie. Vid. ad hanc quæſt. Carpzov. def. forenſ. part. 2. conſt. 83. def. 12. Fachin. lib. 1. controuv. cap. 94. Specul. tit. de emphyt. §. nunc aliqua. nu. 19. Jaſ. in l. 2. nu. 17. C. de jur. emphyt. Tiraquell. ad l. ſi unquam. C. de revoc. donat. in verb. revertatur. num. 271.

¶ ¶

Wanneer de verhueringhe van eenich goet geſchiedt dooz den tijdt van thien ofte meerder jaren / ſoo tranſieert deſelve in een contract van

van erfpacht / ende is sulcks het ghemene gheboelen der Doctoren. Ferrar. in form. libell. quo agit. ad fact. præst. tit. 42. gl. 2. num. 1. Boër. decis. 234. nu. 2. Alexand. in Consil. 165. sub nu. 2. vol. 2. Pinell. de bon. matern. part. 3. num. 66.

¶

Indien een erfpachter in dertich of veertich jaren gheen pacht en heeft betaelt / nochte van den erfpacht-heer tot betalinghe is gheintertpelleert / so en kan den erfpachter tot betalinghe van deselve verloopden pachten na het geboelen van sommighe niet gheconvenieert worden / also de actie dien aengaende is gheprescribeert ; dan wordt ghebracght / of den erfpachter mach allegeren prescriptie van den toecomende tijdt / so dat hy tot betalinghe van de nabolgende jaerlijcsche pachten niet en is gehouden? Vele Doctoren sustineren / dat de jaerlijcsche pacht van de toecomende jaren niet en is gheprescribeert / dan dat hy vande erfpacht-heer tot betalinghe van dien mach geconvenieert worden / hoewel eenighe andere contrarie gheboelen. Vid. ad hanc quæst. Tessaure. decis. 114. & 179. Neostad. supr. Cur. Holl. decis. 39. Grot. in introd. ad Jurisprud. Holl. lib. 2. part. 40. vers. 18. Mynsing. cent. 3. obs. 13. Fachin. lib. 8. controvers. cap. 99. Gail. lib. 2. obs. 73. num. 1. Wurml. tit. 45. obs. 5. num. 7. Guid. Pap. decis. 406. Boër. decis. 336. ubi varias opiniones refert.

¶ I.

Het is controvers / of een Erfpachter / die syne pacht in drie jaren niet en heeft betaelt / terstondt nae den verloopden tijdt sijn verloopm dooz betalinghe mach purgeren? Ende alhoewel de negatieve sententie na scherpheddt van rechten als waerder soude kunnen ghedefendeert worden / so schijnt nochtans billijcker te wesen de contrarie sententie. Vid. ad hanc quæst. Angel. in l. & si post tres. ff. si quis caut. Clar. 5. Emphyteusis quæst. 8. num. 15. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 38. def. 11. Jac. Cor. rer. jud. obs. 22. vers. ex proposita facti specie. Guid. Pap. quæst. 123. Berlich. concl. pract. part. 2. concl. 46. num. 45. & seqq.

¶ I I.

De vraghe is / indien het erfpacht-goet dooz de doodt van den erfpachter ende syne kinderen tot den Erfpacht-heer is ghereberteert / of den Erfpacht-heer ghehouden is het selve weder te verleenen aen de naeste vrienden van den eersten erfpachter? Wordt hy vele gheleert Neen / dan mach het geben aen wien hy wil / ofte aen hē behouden, And. Gail. lib. 2. obs. 148. num. 3. Fachin. lib. 1. controvers. cap. 100.

¶ ¶ 2

Vid.

¶ I I I.

Tusschen sommighe Doctozen wordt ghecontroverteert / soo een Erspachter sterft / achterlatende veel erfgenamen / van dewelcke den eenen sijn poztie van de jaerlijksche pacht betaelt / ende den anderen niet / of alsdan het Erspacht-goedt in het gheheel wederkeert tot den Erspacht-heer / dan of alleen het deel van den ghene die niet en heeft betaelt? In dese questie worden bevonden vierderhande opinien der Doctozen / doch billicker schijnt te wesen de sententie van de ghene die sustineren / dat het erfpacht goet niet in het gheheel / maer alleen het deel van den ghene die niet en heeft betaelt tot den Erspacht-heer wederkeert / ende is oock die opinie in het wysen gevolcht. Carpzo, def. forens. part. 2. const. 38. def. 5. Fachin. lib. 1. controvert. cap. 97. Vid. tamen Berlich pract. concl. part. 2. concl. 46. num. 28. & seqq. Hier de Cævall. in specul. comm. opin. q. 6.

¶ I V.

De erfghenamen van een Erspachter moghen na de ghemeender opinie der Doctozen haer recht onder malcanderen wel verkoopen / sonder consent van den Erspacht-heer / ende en zijn daer over niet ghehouden ver te gheben aen den Erspacht-heer. Costal. ad l. 10. num. 15. ff. famil. ercisc. Jas. ad l. cum dubitatur. num. 114. C. de jur. emphyt. Bronch. cent. 1. assert. 85. Bart. ad l. qui Romæ. §. duo fratres. num. 24. & ibi Alexand. in annot. ff. de verb. obligat. Vid. Hier. de Cævall. quaest. 435.

¶ V.

Het Erspacht-goet is naede ghemeender sententie der Doctozen booz den jaerlijksche pacht verobligeert / ende derhalven kan den possesseur met actie hypothecair geconvenieert worden. Petr. de Ravenn. Sing. 184. Chaffan. ad Consuet. Burg. rub. 11. §. 1. num. 9. Carpzo, def. forens. part. 2. const. 38. def. 16. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 31. def. 1. Gratian. discept. forens. cap. 784. num. 25. 26. 27. Vid. tamen Surd. decis. 32.

¶ V I.

Den Erspachter en mach gheen vruchtbare boomen afhoulwen / ten 3° hy in de plaetse van dien andere plante. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 2. art. 18. num. 4. Bald. in addit. ad Speculat. tit. de locat. vers. & hic nota. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. Emphyteusis cap. 142. 147.

¶ V I I.

Wanneer in het berleenen van het Erspacht geen tijdt besproken en is /

en is / so wort het selve verstaen verleent te zijn eewelijck ende erf-
lijck; welverstaende in erfpacht uytghegeven by particulieren:
want soo het erfpacht is verleent ofte uytghegeven by gheprivili-
geerde/ als Kercken/ Cloosters ende dierghelijcke/ alsdan en wort
het selve niet vorder dan tot de derde generatie van den erfpachter
gheertendeert. Jas. in l. 2. num. 161. C. de Jur. emphyt. post Bald. & alios
ibi alleg. Ferr. in auth. de non alien. reb. eccles. Althuf. dicæol. lib. 1. cap.
77. de emphyteuf. num. 40.

¶ D I I I.

Wort ghebræcht/ of een erfpachter het erfpacht- goet mach ver-
laten tegens wille van den Erfpacht- heer/ ende geen vordere pacht
betalen? Ick antwoorde Reen/ volghens de ghemeene sententie der
Doctoren. Specul. tit. de emphyteuf. §. nunc aliqua. num. 154. Jas. in l.
2. num. 24. C. de Jure Emphyt. Tiraq. in tract. de retract. municip. §. 34.
gl. 1. num. 1. & 2. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. Emphyteusis cap. 175.
Cod. Fabr. lib. 4. tit. 43. def. 11. V. tamen Card. Tusch. pract. concl. tom.
3. lit. E. concl. 219.

¶ I I.

Questie is / of een Erfpacht- heer sijn recht van eyghendom ende
recognitie mach verkoopen sonder insinuatie te doen aen den erf-
pachter? Ick antwoorde / dat den Erfpacht- heer sijn recht mach
vercoopen aen wien hy wil/ sonder requisitie van den erfpachter. Sa-
licet. ad l. cum dubitatur. & ibi Jas. num. 17. C. de jur. emphyt. Speculat.
in tit. de emphyteuf. §. nunc. aliqua num. 116. Carpzov. def. foren. part. 2.
const. 39. def 10.

¶ ¶.

Als den erfpacht- briez continueert de clause / booz hem/ syne er-
ven/ ende dien hy het gheven sal/ alsdan mach na de gemeene opinie
der Doctoren den erfpachter het erfpacht- goet veralieneren sonder
requisitie van den Erfpacht- heere. Jacob. Cor. rer. judicat. obs. 22.
num. 36. Clar. in §. emphyteusis. quæst. 13. nu. 7. Mant. de tac. & amb. con-
vent. lib. 22. tit. 19. num. 24.

¶ ¶ I.

Een erfpachter mach na het ghevoelen van sommige Doctoren
sijn recht sonder requisitie van den Erfpacht- heer wech schencken/
ofte aen een ander maken; Doch verscheyde andere Doctoren susti-
neren contrarie/ dat sulcx sonder consent banden Erfpacht- heer niet-
en mach gheschieden / ende sonderlinghen als daer is sodanighe co-
stume/ dewelcke alsdan moet gheobserveert worden. Vid. ad hanc

quæst. Fachin. lib. 3. controv. cap. 97. Clar. §. Emphyteusis q. 15. Broncho cent. 1. assert. 80. Jas. ad l. 3. num. 54. & seqq. C. de jur. emphyt. Specul. tit. de emphyt. num. 131. & 138.

¶ ¶ ¶

Een erfpachter is ghehouden de jaerlijcksche pacht byp ende sup-
ber te betalen / ende moet alle de lasten die op het goet komen vol-
doen. Jas. num. 2. ad l. 2. C. de Jur. emphyt. Althuf. dicæol. lib. 1. cap. 77. nu.
21. Clar. §. Emphytenfis q. 46.

¶ ¶ ¶

Een erfpachter is ghehouden het erfpacht-goet te verbeteren en
niet te verargeren / ende en mach de forme ofre substantie van het
goet niet veranderen sonder consent van den Erfpacht-heer/op pep-
ne van privatie van sijn recht. Jas. in l. 1. num. 99. C. de jur. emphyt. Nic.
Everh. in Consil. 151. num. 7. & idem in loc. ab emphyteuf. ad feud. nu. 5.
Ferrar. in form. libell. quo agit. ad fict. præst. tit. 42. gl. 12. num. 11. Althuf.
dicæol. lib. 1. cap. 77. num. 19. Clar. §. Emphyteusis q. 26. Tusch. pract.
concl. tom. 3. lit. E. concl. 217.

¶ ¶ ¶

Indien by het verleenen van het erfpacht/tusschen den Heere en-
de den erfpachter versproken is / dat den erfpachter sijn recht sal mo-
ghen vercoopen aen wien hy wil / wordt ghevraeght / of den erfpach-
ter sijn recht daerna vercoopende / ebenwel moet betaelt worden aen
den Erfpacht heer het vijftichste deel / het welck men schuldich is
voor de nieuwe investiture? Wort gheleert Ja. Jul. Clar. §. Emphy-
teusis q. 23. num. 3. Nic. Everh. in loc. ab emphyteuf. ad Feud. pag. mihi
445. Salicet. in l. fin. vers. sed juxta primum. C. de jur. emphyt. Socin.
Jun. Consil. 70. nu. 11. & post. num. 27. lib. 3. qui communem dicit. Vid.
tamen Jas. in d. l. fin num. 40. ubi contrarium velle videtur.

¶ ¶ ¶

De vraaghe is / wie dat ghehouden is het vijftichste deel / twelck
men voor de nieuwe investiture schuldich is / aen den Erfpacht-
heere te betalen / den erfpachter die sijn recht veralieneert / dan of den
ghene die het erfpacht-goet ontfanght? Ick antwoorde / dat den
niewwen erfpachter die het goet ontfanght / de gherechtigheyt van
de investiture moet betalen. Gloss. in l. fin. C. de jur. emphyteut. & ibi
Jas. num. 41. Nic. Everh. in loc. ab emphyteuf. ad Feud. pag. mihi 445.
Carpzov. def. forens. part. 2. const. 39. def. 33.

¶ ¶ ¶

Wanneer daer veel Erfpacht-heeren zijn / by dewelcke de investi-
ture

ture moet gheschieden / soo en wordt het vijftighste deel niet betaelt aen peder/dan deplē alle te samen na rate. Farr. ad l. 3. vers. proinde C. de jure emphyteut.

¶ ¶ D I I.

Indien den Erfpacht-heer komt te sterben/makende aen sijn erfghenaem den eyghendom/ ende aen een ander de lijftocht van den selven eyghendom; wordt ghebræcht/soo gheduerende de lijftochte het erfpacht-goedt by den erfpachter wordt veralienceert / wie men het vijftighste deel schuldigh is / den proprietaris/ of den lijftochtenaer? Ick antwoorde/dat de gherechtigheyt moet betaelt worden aen den lijftochtenaer/ ende niet aen den eygenaer. Joan. in addit. ad Specul. tit. de emphyt. nu. 116. ad verb. qui tabernas. Jas. in l. 3. nu. 45. C. de jur. emphyt. Nic. Everh. in loc. ab emphyteus. ad feud. pag. mihi 445. Costal. ad l. 7. num. 8. ff. de usufruct. Cod. Fabr. lib. 3. tit. 23. def. 6. & lib. 4. tit. 43. def. 46. Molin ad consuet. Paris. §. 1. tit. 1. gl. 1. num. 53. Gratian. discept. forens. cap. 615. num. 12. Clar. §. Emphyteusis q. 23. num. 50.

¶ ¶ D I I I.

Soo den eersten erfpachter/met consent van den Erfpacht-heere/het erfpacht-goedt aen een ander in erfpacht ghegheben heeft/ende dat daer na dien tweeden erfpachter sijn recht oock wil veralieren aen een ander/ wordt ghebræcht/ aen wien het vijftighste deel van de weerde/ het welck men voor de inbesiture schuldigh is / betaelt sal worden / aen den Erfpacht-heere/ of aen den eersten erfpachter? Wort gheleert / dat de gherechtigheyt van de inbesiture moet betaelt worden aen den Erfpacht-heer / ende niet aen den eersten erfpachter; want de selfs consent wordt gerequireert/ende hy oock den nieuwen erfpachter in de possessie moet leyden. Speculat. tit. de emphyteul. §. nunc aliqua. nu. 152. Jas. in l. cum dubitatur. nu. 48. C. de jure emphyt. Hostiens. in summa tit. de locat. nu. 12. circa fin. Clar. §. Emphyteusis q. 20. in addit.

¶ ¶ I I.

Indien yemant eenich goet dertich of veertich Jaeren heeft ghebruyckt ende ghepossideert/ende alle jaer daer ober seeckere gelijckförmighe pacht betaelt/ende oversulcx seyt dat hy het als erfpacht-goet besit/ doch den gene aen wien de pacht betaelt wort sustineert/ dat het gheen erfpacht-goet en is / maer alleenlijck in huere ghegeben/ wordt ghebræcht wat recht is? Hierinne is ghedecideert/ dat den possesseur gheacht moet worden als erfpachter het goedt ghebruyckt/ beseten/ ende gheprescribeert te hebben / soo dat den selven

soo

so langhe hy de pacht betaelt niet en kan gheexpelleert worden / ten ware bleecke dat hem inden beginne het goet in huere was gegebē. Carpzov. def. forenl. part. 2. const. 40. def. 1 & 2. Berlich. pract. conclus. part. 2. concl. 48. Menoch. de Præsumpt. lib. 3. præsumpt. 108.

£ £ £

By verscheyde Doctozen wozt gedisputeert / of tot validiteyt van een contract van erfpacht nootzakelick vereyscht werde een instrument ofte gheschifte? De gemeender sententie schijnt te wesen / Ja; Doch wozt by sommige Doctozen met goede redenen contrarie gesustineert ende gedefendeert. Vid. Clar. §. Emphyteusis q. 4. Bronch. cent. 1. assert. 78. Capzov. def. forenl. part. 2. const. 39. def. 7. num. 4. 5. 6. & 7. Radel. decis. 24.

£ £ £ ¶

Questie is / indien een Erfpacht-heer uyt d'een of d'ander oorzake teghens den erfpachter soude moghen ageren tot verval van sijn recht / ende dat hy naderhandt eenighe pacht vanden erfpachter ontfanght / of hy daer dooz het verval schijnt te remitteren? Hierinne is ghebedideert Ja / indien den Erfpacht-heer kennisse hadde van het verval. Carpzov. def. forenl. part. 2. const. 38. def. 6. & 7. Cod Fabr. lib. 4. tit. 43. def. 16. Berlich. pract. concl. part. 2. concl. 46. num. 12. 13. Vide Surd. decis. 317.

£ £ £ ¶ ¶

Indien den erfpachter eenich versump begaen heeft / waer ober hy verballen is van sijn recht / doch dat den Erfpacht heer by sijn leven het verval niet en heeft opghenomen / ofte ghecontendeert ten spne den erfpachter verclaert soude worden van sijn recht verballen te zijn / ende dat hy daer van soude worden ghepzeert / wozt ghebraccht / of den Erfpacht-heer ghestozben zijnde / spne erfghenamen moghen ageren ter saecke van het verval teghens den erfpachter; ofte oock indien den Erfpacht-heer by het leven van den erfpachter teghens den selven niet en heeft gecontendeert tot het verval / of hy / den erfpachter ghestozben zijnde / soude moghen ageren tegens des selfs erfghenamen? In dese questie is ghebedideert Neen. Myntig. cent. 4. obl. 97. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. Emphyteusis cap. 113. 162. 163. Carpzov. def. forenl. part. 2. const. 38. def. 9. Ant. Gabriel. comm. concl. tit. de jur. emphyt. concl. 3.

£ £ £ ¶ ¶ ¶

Wozt ghebraccht / of den Erfpacht-heer ter oorzake vande jaerlychsche pacht / alleenlijck hy pozheecq heeft op het erfpacht goet / dan

dan of oock op de bozdere goederen vanden erfpachter? **I**ck ant-
woorde dat hy op de bozdere goederen gheen hypotheecq en heeft.
Acac. var. resolut. cap. ult. num. 313. & seqq.

¶ ¶ ¶ **I D.**

Questie is/ of in erfpacht omme eenich versum of verbal te ont-
gaen ende voorkomen/ ofte oock om t' selve te purgeren/ ghenoech is
oblatie ofte presentatie vande pacht-penninghen / dan of van noode
is consignatie? **W**ozdt hy vele ghesustineert dat gheen consignatie
van noode is/ hoewel eenighe andere zijn in contrarie opinie. **J**acob.
Cor. rer. jud. obt. 22. num. 1. 2. Clar. §. Emphyteusis. q. 8. nu. 10. Cod. Fabr.
lib. 4. tit. 43. def. 23.

¶ ¶ ¶ **D.**

Indien een erfpachter eenighen tijt in ghebrecke gebleven is de
jaerlijckse pacht te betalen / waer door hy van sijn recht verballen
is/ wozt ghebrecke / of hy het versum of verbal mach purgeren/
hy so verre het goedt in erf pacht nyt gheslaghen is op die conditie/
dat soo den erfpachter op seckeren tijt niet en betaelt / hy alsdan
van sijn recht verballen sal zijn? **H**ierinne is gededideert/ dat in sul-
ken ghevalle het versum niet en mach gepurgeert wozen. **C**od. Fa-
brian. lib. 4. tit. 43. de jur. emphyt. def. 27.

¶ ¶ ¶ **D I.**

Het is controvers/ indien een erfpachter een deel van de pacht be-
taelt heeft / of hy om het resterende dat niet betaelt en is / van sijn
recht verballt? **H**ierinne is ghedecideert **N**een: **D**och vele **D**octoren
zijn in contrarie opinie. **C**arpzov. def. forens. part. 2. const. 38. def. 4.
Clar. §. Emphyteusis q. 8. num. 4. **G**uid. Pap. decis. 174. **V**id. **F**achin. lib. 1.
controverf. cap. 96.

¶ ¶ ¶ **D I I.**

De vraghe is/ of erfpacht-goederen mede begrepen zijn onder le-
gael of stilswyghende hypotheecq? **H**ierinne is ghedecideert **J**a;
hoewel 't selve hy sommighe **D**octoren wozt ghecontradiceert.
Carpzov. def. forens. part. 2. const. 25. def. 7. **V**id. **N**egufant. in tract. de
pignor. part. 2. memb. 2. num. 28. & seqq.

¶ ¶ ¶ **D I I I.**

Wozt ghebrecke / of **W**rouw-persoonen oock in erfpacht-goede-
ren kunnen succederen? **W**ozdt gheleert **J**a. **J**ul. Clar. §. Emphy-
teusis quaest. 32.

De vraaghe is / of het erreur van de naem van een van beyde de parthpen / ghestelt in de sententie / dooz den Rechter mach ghecorrigeert worden? **I**s ghedecideert **I**a. Francisc. Marc. decif. 547. nu. 1. & 2. Bachov. in notis ad Papon. lib. 17. tit. 1. arr. 3.

I I.

Erreur in de naem van een van de echte luyden / en vitieert de institutie ofte legaet niet / indien wyt de boozgaende ofte nabolghende woorden des testateurs klaerlijck kan ghepercipieert ende afgemen worden / dat hy deselve heeft willen institueren; ghelijck oock erreur in de gheadjiceerde qualiteyt niet en schadicht. Peck. in tract. de testam. conjug. lib. 1. cap. 16. Bartol. & alii ad l. si in nomine. C. de testament. & Brat. in l. siquis in fundi. ff. de legat. 1.

I I I.

Erreur van den Notaris en schadicht niet / indien hy een codicil noemt te wesen / het welcke nochtans is een testament; want erreur in de naem en moet niet schadighen / wanneer anders blyckt van de wille des testateurs. Fab. in suo Cod. lib. 6. tit. 5. de testament. defin. 1. Jac. Cor. Consil. 27. num. 10. & 11. Mantic. de conject. ult. volunt. lib. 2. tit. 3. num. 6.

I V.

Indien yemant dooz erreur ghedaen hebbende eenighe responsie / daer nae weder komt / ende ver soeckt syne responsie te moghen reboereren / wozt ghevzaeght / of den selven moet ghehoort worden? Wozt gheleert **I**a / indien hy respondent sijn erreur wil pzoberen. Ferrar. in form. excip. contr. posit. tit. 6. gl. 23. nu. 3. Marant. part. 6. de posit. nu. 8. Tiraquell. de retract. convent. §. 1. gl. 5. num. 15. & 16. Speculat. tit. Posit. §. 10. num. 8.

V.

Questie is / tot wat tijdt toe erreur in calculatie mach geallegeert worden? **I**ck antwoorde / dat deselve tot dertigh jaren toe mach geallegeert worden in regard van een publice Administrateur / ende ten regarde van particulieren mach erreur in calculatie altijd gheallegeert worden. Jal. Consil. 210. vol. 2. Paul. Castrens. in l. 1. num. 2. C. de error. calcul. Bartol. in l. instar. num. 7. & **V**. C. de jur. fisc. lib.

lib. 10. Card. Tusch. pract. concl. tom. 3. lit E. concl. 313.

W J.

Erreur van den Notaris kan gheprobeert worden dooz eene getugge beneffens den Notaris/dewelcke het erreur affereert; ende is sulcx de gemeender opinie der Doctoren. Castrenl. in Consil. 364 nu. 2. vol. 2. Bart. in l. filibrarius. nu. 14. ff. de reg. jur. Alexand. in Consil. 105. num. 6. vol. 2. Gratian. discept. forens. cap. 825.

W J J.

Erreur in calculatie kan dickwils gheretractert worden/indien daer op geen sententie ofte transactie en is ghevolcht; ende daeromme indien tusschen twee Coopluyden de rekeninghe dickwils is gesaldeert ende ghesummeert / ende dat nochtans een van henluyden seydt dat erreur in de calculatie gecommittert is/ so moet wederom ghecalculeert worden. Bartol. post Castrenl. & Jas. in l. 1. C. de error. calcul. & Bart. in l. 2. C. de jur. Fisc. lib. 10.

W J J J.

De byaghe is/of erreur in calculatie kan geopponereert worden na den tijt by parthyen contrahenten tot de oppositie geprefigeert: gelijk indien parthyen hebben ghemaect seeckere reeckeninge/ ende beloofst dat sy die souden acquiesceren ende nakomen / sonder daer tegens te moghen reclameren ofte queruleren/behoudelijck alleen/dat sy binnen den tijdt van drie maenden souden moghen boozstellen de erreuren / by soo verre daer eenich booz d' een of d' ander in de rekeninghe bevonden soude mogen worden: waerna gebeurt is/ als een van parthyen na den tijdt van drie jaren ageerden tot boldoeninghe van 't slot van de rekeninge/ den anderen geproponeert heeft erreur in de calculatie geschiet te zijn/ of den selven daerinne mach gehoozt worden? Hierinne is ghedecideert Neen. Tessaur. decil. 260. Cravett. consil. 216. num. 22.

J ¶.

Alhoewel erreur van rechten niet en excuseert als geageert of getractert wordt omme eenich profijt te acquireren / nochtans kan pemandt erreur van rechten excuseren / soo wanneer hy verseert in een saecke daer hy schade soeckt te ontgaen. Lud. Bell. consil. 76. num. 10. Augustin. Barbof. in Cod. tit. de Jur. & fact. ignorant. ad l. 11. num. 2. Wefenb. in parat. sub num. 4. eod. tit. ff.

¶.

Wordt ghebzaecht / of erreur in calculatie mach gheobjicieert worden in de executie van een sententie? Wordt gheleert Ja. Card.

Tusch. pract. concl. tom. 3. lit. E. concl. 314. num. 38. Acac. var. resoll. cap. ult. num. 151. & 232. Carpzov. def. forens. part. 1. const. 8. def. 24. & 25.

E V I C T I E.

Woedt ghebrægh/indien den cooper bzeest dat het goet soude mogen worden geevinceert / of hy den vercooper mach compelleren omme te pzeesteren boz ghe booz de ebictie? **I**ch antwoozde met dese distinctie: of in den beginne van het contract is tusschen haerlupden versprooken van het stellen van een bozge booz de ebictie / ende alsdan kan den vercooper daer toe gheconstringeert worden: of daer en is niet van gesproken in het contraheren; en alsdan / of in den beginne van het contract immineert ofte appareert de ebictie / ende is den vercooper in sulcken ghevalle ghehouden te caberen booz de ebictie; of daer en immineert gheen perijckel van ebictie / ende alsdan en is den vercooper / na dat de koop voltrocken is / niet ghehouden cautie booz de ebictie te pzeesteren. Schneid. ad tit. Infit. de locat. & conduct. num. 8. Ferrar. in form. libell. in caus. vendit. tit. 37. gl. 13. num. 5. Bartol. ad l. si post perfectam. C. de evict. Jacob. Cor. consil. 3.

I I.

Indien yemant aen een ander vercoopt alle het recht dat hy heeft tot soodanich goedt / ende dat behouden woedt dat hy gantsch gheen recht daer aen en heeft / soo en is hy ebenwel niet ghehouden booz de ebictie / ten ware dat hy geweten hadde dat hem daer aen geen recht en competeerde. Guid. Pap. Singul. 908. num. 2. Christin. ad ll. Mechl. tit. 13. art. 38. num. 19. Mangil. in tract. de Evict. quaest. 162.

I I I.

Wanneer den vercooper in het contraheren compact maect / dat hy niet ghehouden en wil wesen booz de ebictie / soo is hy ebenwel / het goedt gheevinceert zijnde / gehouden tot restitutie van den prijs / niet teghenstaende sodanigh compact: ten ware expzeesselick bedongen ware / dat hy oock niet gehouden wilde wesen tot restitutie van den prijs / ofte coek ten ware versproken van seekere ende speciale actie / te weten / dat hy niet en wil gehouden zijn booz de ebictie / indien het goedt gheevinceert werde van sodanige persoon / ofte upt sodanighe oorzake. Paul. Castren. in l. emptorem. §. qui autem. num.

2. ff. de act. empt. Marant. part. 2. num. 44. Socin. in suis fallent. reg. 532. fall. 1. Tiraquell. de retract. municip. §. 12. gl. 1. num. 14. Lud. Roman. Singul. 387. Nic. ab Alt. Sing. 9. Neostad. supr. Cur. Holl. decis. 68. Jacob. Cor. in not. ad consil. 13. Mart. digest. noviss. tom. 1. tit. Credit. tor cap. 79.

I D.

Tusschen sommighe Doctoren wort ghedisputeert / of een cooper dewelcke het proces den vercooper niet en heeft gedenuntieert / heeft actie van ebictie / indien consteert / dat oock de denuntiatio ghedaen zijnde / de sake niet en soude hebben kunnen ghedefendeert worden? De ghemeender ende waerder sententie der Doctoren schijnt te wesen / dat den kooper in sulcken ghevalle actie van ebictie wort gegeven. Fachin. lib. 2. controvers. cap. 37. Alexand. Consil. 67. vol. 3. & in Consil. 63. num. 11. vol. 6. Covar. lib. 3. var. resol. cap. 17. num. 6. Caball. in tract. de evict. §. 3. nu. 73. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 13. art. 38. num. 12. Carpozov. def. forens. part. 1. const. 3. def. 24.

D.

De bzaghe is / of de bozgen vooz de ebictie het gemobeerde proces behoeft ghedenuntieert te worden? Ick antwoorde Deen / dan is ghenoech dat het gedenuntieert werde aen den ghene van wien den geconvenieerde heeft titel ende oorzake. Marant. part. 6. vers. de laudat. §. memb. jud. num. 6. Bart. & alii ad l. auctore. 7. C. de evict. Acac. var. resolut. cap. 3. num. 95.

D I.

Gen crediteur / die het pandt ofte hypotheecq gherechtelijck doet vercoopen / en is aen den cooper niet ghchouden vooz de ebictie. Welsenb. in parat. ad tit. de distraet. pignor. num. 8. Costal. ad l. si pignora. 50. ff. de evict.

D I I.

Het is controbers / of den cooper ghchouden is den vercooper te denuncieren dat hy hem defendere van wegen de ebictie / indien den vercooper kennisse heeft van het proces / twelck den cooper is gemobeert? Waerder ende ghemeender wordt gheacht de affirmatieve sententie. Costal ad l. item veniunt. 20. §. petitam. num. 16. ff. de hæredit. petit. Bart. in l. non solum. §. morte. num. 52. ff. de oper. nov. nunciat. Fachin. lib. 2. controvers. cap. 35. Caball. in tr. de Evict. §. 3. num. 4.

D I I I.

Den vercooper wetende dat den cooper proces ghemobeert is /

ende by hem hebbende de instrumenten dienende tot defensie van de saecke / en is ebenwel nae het gheboelen van vele niet ghehouden / den cooper van wegen de evictie / van selfs sonder daer toe versocht te zijn / te defenderen. Caball. in tract. de evict. §. 3. num. 72. Fachin. lib. 2. controvers. cap. 36. circa fin. Rip. in l. 2. §. voluntatem post num. 19. ff. solut. matrim.

¶

Den ghene die yet vercoopt upt crachte van sijn officie / en is niet ghehouden vooz de evictie; ende derhalven indien pemant als momboir / ofte als pcuratie hebbende van een ander / eenich goedt vercoopt / den selven en is vooz de evictie niet verobligeert op sijn eppen naem / dan is alleelijc gehouden te doceren dat hy is geweest momboir ofte pcurateur; hoewel dat in regard van een pcurateur sommighe zijn in contrarie opinie. Boër. decil. 80. num. 4. & 5. Bartol. & Castrenf. ad l. procurator, qui pro evictione. ff. de procurat. & Bart. in l. alio. num. 25. ff. de aliment. & cibar. legat. Cod. Fabr lib. 8. tit. 31. def. 6. Vid. tamen Costal. ad l. 50. ff. de Evict. Mangil. in tract. de Evict. quæst. 187. 188.

¶

De vraghe is / of evictie plaets heeft onder de erfghenamen na de ghedane scheidynghe? Hierinne staet aldus te distingueren: of de scheidynghe is ghedaen dooz den testateur / ende deselve moet gehouden worden / ende den erfghenaem is aen sijn mede erfghenaem niet gehouden vooz de evictie; of de scheidynghe is gedaen dooz den Rechter / ofte dooz parthypen selfs; ende alsdan is den mede erfghenaem gehouden vooz de evictie / ten ware expresselijck ware bedongen dat d' een aen d' ander vooz de evictie niet en soude wesen verobligeert; sommige nochtans sustineren / dat actie van evictie ooc plaets heeft / alhoewel de scheidynghe ghedaen is dooz den testateur. Vid Fachin. lib. 6. controv. cap. 68. Gomez. var. relol. tom. 2. cap. 2. num. 33. 34. Mangil. in tract. de evict. q. 114. Schneid. ad § quædam actiones. vers. de act. famil. ercisc. num. 17. & seqq. Instit. de actionib. Bartol. ad l. qui Romæ. §. duo fratres. nu. 27. ff. de verb. obligat. Gloss. Castrenf. & alii ad l. si familæ. C. Famil. ercisc. Gail. lib. 2. obl. 14. nu. 6. Mynf. cent. 1. obl. 37.

¶

Deel vercoopers van een dinck / worden na het geboelen van sommighe Doctoren peder een vooz al ende onverscheydentlijck vooz de evictie verobligeert; want de vercoopinghe in solidum moet ghedevendecert worden / also desselfs natnpre is ondeplbaer / ende de vercoopers

pers zijn malleander vooz de indennitept verobligeert : ende van ge-
lijken oock zijn vele erfzhenamen van den vercooper elc een vooz al
aenden cooyer vooz de evictie gehouden/ het welck mede te verstaen
is aengaende de defensie ; want anders is het in regardt van den in-
teresse/welckers prestatie/ alhoewel pder vooz sijn hereditaire wozt
geinjungeert/nochtans en wozt de defensie niet ghedibideert/macr
wel den intereffe. And. Gail. lib. 2. obs. 14. nu. 1. 2. 3. & 4. Carpzov. def.
forens. part. 2. const. 34. def. 29. Vid. tamen Christin. ad leg. Mechlin. tit.
7. artic. 4. nu. 2. & in addit. ad nu. 2. Mangil. in tract. de Evict. quæst. 200.
Pedroch. in resp. de interp. & resol. contract. num. 464. & seqq.

¶ III.

Den ghene die eenich goedt vercocht heeft/ is vooz de evictie ver-
obligeert / alhoewel het selve in het vercoopen niet en is beloofst/
want hy het selve schuldich is uyt de nature van het contract. Chris-
stin. ad ll. Mechl. tit. 13. art. 38. num. 2. Gail. lib. 1. obs. 116. num. 7.

¶ IIII.

Wanneer eenich goet vercocht wozt/ ende dat pemant simpellick
consent draecht tot de vercoopinghe / den selven en is vooz de evictie
niet ghehouden/ ten ware dat hy expresselijck daer vooz beloofst had-
de/ ofte sijn selven hadde verobligeert. Tiraquell. in tract. de retract.
municip. §. 1. gl. 9. num. 55. Mangil. de Evict. quæst. 113.

¶ V.

De bzaghe is / of den cooyer heeft actie van evictie teghens den
vercooper / indien hy gheweten heeft dat het goedt een ander toebe-
hoorde/ ofte eenighe last onderwozen was? Ick antwoorde Neen/
ten ware hy sulckx expresselijck hadde bedoughen. Bart. & alii ad l. si
fundum. C. de evict. Tiraquell. de retract. municip. §. 12. gl. 1. num. 7. & 8.
Alexand. in Confil. 69. vol. 4. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 2. num. 42.
Acac. var. resol. cap. 11. num. 298. & 510. Carpzov. def. forens. part. 2.
const. 34. def. 25. Magil. de Evict. q. 106. num. 13.

¶ VI.

Questie is / indien de evictie immineert in den beginne van het
contract eer den prijs betaelt is/ of den cooyer ghehouden is den prijs
van het ghecochte goet aen den vercooper te betalen? Ick antwoorde
Neen / ten zy den vercooper suffisantelijck cabere vooz de evictie/
ende restitutie van den prijs ; want alsdan en mach den cooyer de
koop penninghen niet onderhouden / ende de betalinghe van dien
refuseeren: Doch sommighe meynen/ dat den cooyer niet ghehouden
is eenighe penningen te betalen/ oock schoon genomen den vercooper
cabere :

cabere booz de ebictie / by soo verre het recht vanden ebincenct is secker/ebident ende klacr. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 34. def. 31. 32. & 37. Mangil. in tract. de evict. quæst. 23. nu. 49. & seqq. Jac. Cor. in consil. 13 in fin. Surd. decis. 183. 253. 295. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 33. def. 2. Acac. var. resol. cap. 11. nu. 490. Caroc. decis. 96. num. 1. Pyrrh. in tract. de solut. oblat. & retent. cap. 45. Specul. tit. de empt. & vend. §. 1. num. 8. Alex. in Consil. 225. num. 9. vol. 6. Papon. lib. 11. tit. 4. arrest. 8. Christin. ad ll. Mechl. tit. 13. art. 38. ad n. 2. in addit. Guid. Pap. sing. 498. Bart. & alii ad l. si post perfectam. C. de evict. & Bart. in l. 1. §. stipulatio- num. ff. de prætor. stipul.

¶ D J.

Wanener ebictie immineert inden beginne van het contract / soo is na het gevoelen van sommige den vercooper gehouden bozghen te stellen/niet alleen ter oozsaecke van het ghemoveerde proces / maer oock generalijcken booz alle andere ebictie ende processen die tot eeniger tijt gemoveert souden mogen worden. Doch andere Doctoren sustineren/dat alleenlijck bozghen moet ghestelt worden booz de ebictie die immineert / ende niet generalijcken booz alle andere saecken die noch souden moghen ophomen/welcke opinie oock in het wysen by den Hobe van Drieslandt ghevolght is. Joan. à Sand. decis. Frisic. lib. 3. tit. 4. def. 9. Vid. Mangil. in tract. de Evict. quæst. 87. Cancer. var. resol. tom. 1. cap. 13. num. 66 Acac. var. resol. cap. 11. num. 491.

¶ D J J.

Questie is/indien den koopver over het proces / 'twelek hem over het gerochte goet gemoveert is/oste gemoveert soude worden/ heeft gemaeckt een compromis/ ende dat hy wort ghecondemneert/ of hy kan ageren over de ebictie? Wort geleert/dat den koopver in sulcken ghevalle niet en kan ageren over de ebictie. Gratian. discept. forens. cap. 227. nu. 1. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 2. nu. 40. Mangil. in tract. de Evict. quæst. 13.

¶ D J J J.

Wort ghebzaecht/indien den testateur aen secker persoon eenich goet heeft ghelegateert / 'tweck / na dat den legataris ontfanghen heeft / wordt gheebinceert / of den legataris teghens den erfghenaem van den testateur kan ageren over de ebictie? Ick antwoorde dat den erfghenaem ordinaris booz de ebictie niet en is ghehouden. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 2. num. 36. Mangil. in tract. de Evict. quæst. 63. Menoch. de Præsumpt. lib. 3. præf. 118. num. 4.

¶ ¶.

Indien yemandt yet in betalinghe geeft/ ende dat het selve naderhandt woꝛt gheevinceert/ woꝛt ghebꝛaecht / of den ghene die het in betalinghe ghegheben heeft ghehouden is booz de ebictie? Woꝛt geleert Ja. Mangil. in tract. de Evi&. quaest. 144. Cod. Fabr. lib. 8. tit. 31. def. 28. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 2. sub num. 33.

¶ ¶.

De vꝛage is/ of ebictie plaets heeft in transactien? Ick antwoꝛde de Ja/ indien ter oꝛsaecke vande transactie yet ghegheben woꝛdt/ twelck daer na woꝛdt geevinceert; maer anders is het/ indien niet ghegheben. maer allcenhjck van het pꝛoces gedefistceert woꝛdt/ ende dat het goet daer pꝛoces ober was/ gelaten woꝛdt by den possesseur; want alsdan/ soo het naderhandt woꝛdt gheevinceert/ en heeft gheen actie van ebictie plaets. Carpvov. def. foren. part. 2. const. 34. def. 28. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 2. num. 38. Mangil. in tract. de Evi&. quaest. 142.

E X C E P T I E.

¶.

Exceptie declinatoir moet booz ende niet na de litifcon- te statie gheopponceert woꝛden / ende moet van alle de eerste wesen booz andere dilatoire exceptien: want so een andere eerst gheobjicieert werde/ daer dooz woꝛdt gheinduceert consent in den Rechter / soo dat niet meerder canghedeclineert woꝛden. Mynling. cent. 4.

obs. 27. Hartman. Hartm. tit. 1. de judic. obs. 11. num. 1. Gail. lib. 1. obs. 33. num. 11. Marant. part. 4. distinct. 12. num. 12. Acac. var. resol. cap. 4. num. 16.

¶ ¶.

Tusschen sommighe Doctoren woꝛdt ghedisputeert / of de ghene die een peremptoire exceptie objicieert/ des eyschers intentie schijnt te bekenmen? Waerder woꝛdt geacht de negative sententie/ dat dooz het opponeren van een peremptoire exceptie / des eyschers intentie niet en is ghefundeert/ ende dat daer dooz den eysch niet en woꝛt be- kent. Muscatell. part. 4. glos. & similia. num. 4. & seqq. Fachin. lib. 11. contro- vers. cap. 6. Bart. in l. Julianus. verum. num. 9. ff. de condi&. indeb. Joan. Andr. in addit. ad Specul. tit. de except. §. Vilo. num. 3. ad verb. intentio- nem. Acac. var. resol. c. 4. num. 10.

S f

Exceptie

I I I.

Exceptie van ghewijste / dewelcke competeert den autheur ofte predeceffeur / competeert oock een singuliere successieur / en competeerende tegens den autheur / transieert oock tegens een singuliere successieur. Nic. Everh. in Consil. 132. nu. 10. & 11. Bart. & DD. ad l. si à te §. Julianus. & ad l. si mater. §. item Julianus. ff. de except. rei judicat.

I V.

Indien den ghedaechde heeft een exceptie / dewelcke litis ingressum is impediende / ende deselve heeft gheopponneert dooz de litiscontestatie omme het proces te beletten / soo moet den Rechter / de exceptie bewesen zijnde / den gedaechde absolveren van der instantie / en niet van des eyschers eysch ; want den ghedaechde van den eysch niet en kan worden gheabsolveert / ten zy na de ghedane litiscontestatie. Wurms. tit. 8. de except. obs. 4. num. 4. Bartol. Jas. & alii ad l. 34. jusjurandum. §. circa res. fin. ff. de jurejur.

V.

De bzage is / of dooz het opponeren van een peremptoire exceptie litiscontestatie wordt gheinduceert ? Ick antwoorde Neen. Marant. part. 6. verl. de litiscontest. nu. 6. Ferrar. in form. resp. rei convent. tit. 4. gl. 25. num. 9. Specul. tit. de litiscont. §. 1. num. 24. Costal. ad l. 3. §. ibidem num. 4. ff. ad exhib.

V I.

Dooz generale renunciatie van alle exceptien / en wordt niemant gheexcluideert van het proponeren van eenighe exceptien hem souden moghen competeren / dan mach diens niet teghenstaende deselve exceptien objicieren. Coler. decis. 220. num. 28. 38. & 40. Tiraquell. ad l. si unquam. C. de revocand. donat. in præfat. nu. 121. & plurib. seqq. Berlich. pract. concl. part. 2. concl. 22. Acac. var. resol. c. 4. num. 151.

V I I.

De exceptie van gheen gheelt ontfanghen te hebben / so die wordt gheopponneert binnen twee jaren / alsdan incumbeert het bewijs den creditur / dewelcke moet proberen dat het gelt getelt is : dan is controbers / of deselve exceptie na den tijt van twee jaren mach geopponneert worden ? De waerder ende gemeender sententie der Doctoren is / dat die oock na den laps van twee jaren mach geobjicieert worden / doch dat alsdan den debiteur / die de exceptie opponeert / gehouden is deselve te proberen / te weten / dat het gelt niet en is ghetelt. Bronch. cent. 2. assert. 22. Schneid. ad tit. Instit. de liter. oblig. num. 110. Gomez. tom. 2. var. resolut. cap. 6. nu. ult. Bald. Salicet. Castrensi. & alii in

l. in contractibus. C. de non numer. pecun. Carpzov. def. forens. part. I. const. 32. def. 66.

W I I I.

Woꝛdt ghebzaeght/indien den debiteur heeft gherenuncieert van de exceptie van gheen gelt ontfangen te hebben/ of hy deselve in sulcken geballe eventwel mach opponeren? Het schijnt Neen; want upt de confessie van den debiteur/ waer hy hy bekent dat hy het gelt ghehadt ende ontfangen heeft/ met renunciatie van de exceptie van geen gelt ontfanghen te hebben / spruyt presumpcie van rechten teghens den debiteur/ dat hy het geldt in der daedt ghehadt ende ontfanghen heeft/ teghens dewelcke gheen probatie ter contrarie tn woꝛdt gheadmitteert/ ten 3° dooꝛ confessie van parthye aduers: Doch sommighe sustineren/ dat niet teghenstaende sodanighe renunciatie de selve exceptie eventwel mach gheproponeert woꝛden; andere meynen/ dat de renunciatie van de selve exceptie goet is/ ten dien aensien/ dat den crediteur niet ghehouden is te bewysen dat het gelt by hem ghetelt is/ maer dat den debiteur/ de welke van de exceptie gherenuncieert heeft/ woꝛdt ghegraveert omme te proberen/ dat hem het gelt niet en is ghetelt/ twelck oock by den Hobe van frieslandt alsoo is verstaen. Vid. Joan. à Sand. decis. Frisic. lib. 3. tit. 2. def. 1. Rebuff. ad const. reg. tract. de Chirograph. & cedul. recogn. art. 2. num. 27. & seqq. Radel. decis. 50. & decis. 98. num. 6. 7. Caroc. decis. 14. Gratian. discept. forens. cap. 879. num. 30. Hier. de Cævall. q. 365. Syntagm. comm. opin. lib. 4. tit. 20. num. 9. 10. Hippol. de Marsil. Singul. 222. num. 2.

I K.

Indien een ghediffameerde/ hebbende veel Rechters/ synendiffamateur doet roepen booz den eenen Rechter/ allwaer hy contendeert ten sineden diffamateur binnen sekeren permptoiren tijdt alle syne actien die hy pretendeert/ sal institueren/ op peyne van een eulwich swyghen / ende dat den diffamateur daer inne consenterende woꝛdt ghecondemneert; waer na den diffamateur den ghediffameerde in rechten betreect booz een auder Rechter/ allwaer hy syne actie instituerende doet eysch teghens den ghediffameerde / woꝛdt nu ghebzaeght / of den ghediffameerde mach objicieren exceptie van litispudentie booz den eersten Rechter daer het proces van diffamatie is gheintenteert? Ende alhoewel sommighe Doctoren sustineren/ dat den diffamateur is obsterende de exceptie van litispudentie/ ende dat de sake booz dien Rechter/ daer het proces van diffamatie is gheinstituert / moet ghebentileert woꝛden / waerder schijnt noch

taug te wesen de contrarie sententie/te weten/ dat geen exceptie van
litifplitentie by den ghediffameerde mach geopponeert worden/
also het in electie van den diffamateur is/booz welcken Rechter dat
hy wil ageren. And. Gail. lib. 1. obs. 11. num. 6. Treutl. vol. 2. disput. 26.
thes. 4. lit. d. in annot. Zanger. de except. part. 2. cap. 13. num. 14. Covar.
lib. 1. var. resol. cap. 18. num. 6. Contrariam sententiam vid. apud Peck.
in tract. de jur. sist. cap. 35. num. 3. Mund. in tract. de diffamat. cap. 5. §. 1.
num. 37. & seqq.

¶

Dusdanighe exceptien / ghy en zijt gheen erfghenaem / ghy en
hebt gheen cessie van actie / ghy en zijt gheen eyghenaer/ ende dier
ghelijcke/impedieren de litifcontestatiemiet. Speculat. tit. de actore.
§. expedito. num. 73. Mulcatell. in sua prax. part. 3. glos. comparentis. num.
11. 12. & seqq.

¶ ¶

Het is controbers/ of de exceptie van excussie noodtsakelijck booz
de litifcontestatie moet gheopponeert worden / dan of deselve oock
daerna mach gheobjicieert worden? Gemeender schijnt te wesen de
sententie van die ghene/ dewelcke sustineren/ dat de exceptie van ex
cussie booz de litifcontestatie moet gheopponeert worden / ende dat
deselve daarna gheen plaets en heeft; alhoewel sommige sustineren/
dat soodanighe exceptie oock na de litifcontestatie mach ghepropo
neert worden / ghelijck sulcx oock tot meer-malen is verstaen ende
ghedecideert. Vid. ad hanc quaest. Nic. ab Alt. Sing. 7. sub nu. 6. Carpoz.
def. forens. part. 1. const. 3. def. 17. Surd. decis. 44. num. 20. Grivell. decis.
71. num. 8. Cod. Fabr. lib. 8. tit. 24. def. 1. & tit 28. def. 38. num. 1. Fachin.
lib. 8. controvers. cap. 52. Boër. decis. 221. num. 16. Hippol. de Marsil.
Singul. 142. num. 2. Henr. Bouer. singul. 52. num. 6. Alex. in Consil. 29. nu.
24. & 25. vol. 7. Papon. lib. 10. tit. 4. arrest. 21.

¶ ¶ ¶

Dilatoire exceptien moeten booz de litifcontestatie gepponeert
worden / ende peremptoire exceptien moghen na de ghemeender o
pinie der Doctoren so booz/ als na de litifcontestatie ghepponeert
worden/ ende moghen oock nae de sententie gheopponeert worden
exceptien die de sententie niet en impugneren/maer de executie mo
dificeren. Welenb. in parat. ad tit. C. de except. num. 9. Bronch. cent. 4.
assert. 27. 28. & 29. Ferrar. in form. resp. rei convent. tit. 4. gl. 23. nu. 1.
Costal. ad l. 17. §. si in judicio ff. Solut. Matrim. Vid. tamen Zanger. in
tract.

tract. de Except. part. 3. cap. 26. num. 29. & seqq. Carpzov. def. forens. part. 1. const. 3. def. 13.

¶ I I I.

Een dilatoire exceptie/dewelcke booz de litiscontestatie moet geproponeert worden/indien deselve in de eerste instantie is gheomitteert/en mach daerna in de sake van appel niet gheopponneert worden: maer een peremptoire exceptie/dewelcke na de litiscontestatie mach gheproponeert worden / soo die in de eerste instantie is gheomitteert/mach in cas d'appel gheobjicieert worden. Math. Mathesil. in tit. Cod. temp. & reparat. appellat. ad l. 4. nu. 2. Wurms. tit 8. obs. 10. Bart. in l. ita demum. nu. 4. C. de procurat.

¶ I V.

Exceptie van de reconventie te doen booz den selven Rechter / is een declinatoire exceptie. ende derhalven indien den ghedaechde deir eyscher reconvenieert booz een ander Rechter / ende dat den eyscher booz de litiscontestatie niet en excipieert van de reconventie te doen booz den selven Rechter/so is het proces goet. Henric. Bouer. sing. 52. verl. exceptio. num. 11. & ita notat Gloss. in c. nonnulli. & ibi etiam Inaoc. extr. de rescript. Mathes. in auth. & consequenter. nu. 1. C. de sent. & in terloc. om. jud.

¶ V.

Exceptie die obsteert den ghene die de delegatie doet/ en obsteert niet den gene aen wien de delegatie ghedaen is / ten zy teghens hem deselve reden van het gheven van de exceptie subsistere. Bartol. Singul. 33. Althuf. dicæol. lib. 2. cap. 19. de novat. nu. 40.

¶ V I.

Indien den eyscher van hondert gulden / die hy seyt dat den ghedaeghde hem schuldigh is/ eyscht dertich gulden/ soo mach den ghedaeghde objicieren exceptie dat den eyscher niet en mach worden gehoozt/ ten zy hy eysche de gheheele schult/ op dat de contentie van de sake niet en werde gedivideert/ende den ghedaeghde tot veel processen niet en werde gedistracheert. Castrenf. Bald. Roman. & alii in l. si idem cum eodem. ff. de Jurisdic. om. jud. Mathesil. Singul. 115. & ibid. in annot. num. 1.

¶ V I I.

De byage is/of de exceptie dewelcke obsteert den cedent/sock obsteert den cessionaris? Ick antwoorde Ja/ soo deselve is reel ende concerneert de obligatie/ gelijk exceptie van compensatie/ betalinge ende dierghelijcke; maer soo deselve is personeel / ghelijck een

declinatoire exceptie/ alsdan en obsteert deselve exceptie de cessiona-
ris niet. Alexand. in Consil. 54. num. 7. 8. & 9. vol. 2. Castrens. in Consil.
181. num. 2. vol. 1. Everh. in Consil. 184. num. 9. & 10. Fab. in suo Cod. tit.
de jurisdic. omn. jud. defin. 22. & tit. de except. defin. 24. Mart. digest.
noviss. tom. 1. tit. Exceptio cap. 59. V. tamen Gratian. discept. forens.
cap. 356.

£ D J J J.

Exceptie van betalinghe/ ende exceptie van compensatie moghen
in de executie van de sententie geopponcort worden/ want sy de sen-
tentie niet en impugneren. Fab. in suo Cod. lib. 8. tit. 24. de except. de
fin. 2. Boër. decis. 43.

£ J £.

Exceptie van gewijsde en obsteert niet/ indien een nieuwe oorzak-
ke opkomt; ende derhalven soo den epscher eenich goedt epschende/
daeromme ghesuccunbeert heeft/ om dat den ghedaechde het goedt
niet en possideerde / indien daerna den ghedaechde komt te posside-
ren/ so mach den epscher teghens den ghedaechde wederom ageren/
ende en kan dooz exceptie van ghewijsde niet gherepelleert worden:
ende van ghelijcken oock/indien den ghene / die gheen erfgenaem en
was/ de erffenisse heeft geepscht / ende dat hy daerna erfgenaem ge-
worden zijnde/ deselve erffenisse wederom epscht/ soo en sal hy dooz
exceptie van ghewijsde niet gheremoveert worden. Tiraquell. in
tract. de retract. municip. §. 8. gl. 7. num. 4. Mathefil. ad l. 1. num. 2.
C. si ex fals. instrum. vel testim. jud. sit. Bartol. ad l. si à te & ad l. si-
quis ad exhibendum. ff. de except. rei jud. Castrens. ad l. hæreditas. C. de
petit. hæredit.

£ £.

Exceptie van onwettelijke citatie en mach den ghedaechde com-
parerende niet opponeren/ alsoo deselve dooz het compareren wordt
gheconvalideert. Mynsing. cent. 2. obs. 18. nu. 3. & cent. 3. obs. 90. nu. 1.
& 2. & cent. 4. obs. 54. Radel. decis. 109. Vid. tamen Baiard. in annot. ad
Clar. q. 31. num. 1.

£ £ J.

Exceptie van compensatie/ betalinghe ende diergelijke/ dewelc-
ke de sententie niet en impugneren/ mogen tegens de executie geop-
poncort worden booz den Rechter die de sententie executeert/ alhoe-
wel deselve by hem niet en is ghewesen/ ende mach over soodanighe
exceptien/ die in de executie gheobjicieert worden/ cognosceren ende
pronunciëren. Hartman. Hartm. tit. 1. de judic. obs. 6. num. 11. Gail. lib. 1.

obf. 113. num. 8. Mynsing. cent. 3. obf. 69. Bart. in l. à divo pio. num. 8. & ibi Zaf. ff. de re judicat.

¶ ¶ III.

Wozdt ghebracght / of de exceptien die den principale debiteur competeren / oock syne bozgen worden geconcedeert? Ick antwoorde / dat de exceptien die de persoon cohereren / en den principael uyt crachte van eenich personeel beneficie ofte privilegie competeren / tot de bozghen niet en worden gepozrigeert: maer de exceptien dewelcke reel zijn / ende ghegheven worden om de nature van de sake / competeren oock de bozghen. Ferrar. in form. resp. rei convent. tit. 4. gl. 25. num. 14. Bronch. cent. 4. assert. 56. Hippol. de Marsil. in tract. de Fidejuss. num. 267. Schneid. ad tit. Instit. de except. num. 3.

¶ ¶ IIII.

Questie is / of een exceptie declinatoire mach geproponeert worden na dat den ghedaechde heeft ghestelt bozge voor het ghewijsde? Ick antwoorde Ja / volghens de ghemeene opinie der Doctoren. Peck. de jur. sist. cap. 15. Marant. part. 6. vers. de except. num. 2. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 3. art. 6. num. 4. & tit. 13. art. 10. num. 2.

¶ ¶ V.

De vrage is / of de exceptie van excussie / dewelcke in de eerste instantie niet en is gheproponeert / in de sake van appel mach geproponeert worden? De ghemeender sententie der Doctoren is Neen; alhoewel de opinie van de gene die contrarie sustineren in het wysen oock tot meer-malen is ghevolght. Vid. Ferrar. in not. ad Guid. Pap. q. 94. Nic. ab Alt. Sing. 7. sub num. 6. Alexand. in Consil. 34. num. 3. vol. 4.

¶ ¶ VI.

Indien den ghedaechde syne dilatoire exceptie voor de litisconstitatie gheomitteert heeft te proponderen / om dat hy niet en wiste dat hem deselve competeerde / soo mach hy deselve exceptie / als hy daer van kennisse krijcht / ooc na de litisconstitatie proponderen / en schijnt sulcks te wesen de ghemeender opinie der Doctoren / alhoewel vele sustineren ter contrarie. Jaf. in l. error. nu. 16. C. de jur. & fact. ignor. & idem in l. quamdiu. num. 4. C. Qui admit. ad bon. possess. pos. Ferrar. in form. resp. rei convent. tit. 4. gl. 25. num. 1. Thuld. in annot. ad Damhoud. in prax. rer. civil. cap. 126. lit. C. vers. ubi etiam. Carpzov. def. forens. part. 1. const. 11. def. 15.

¶ ¶ VII.

De vrage is / of de exceptie van divisie na de litisconstitatie mach gheproponeert worden? Sommighe sustineren Neen; Doch vele andere

andere meynen / dat sodanighe exceptie na de litiscontestatie tot de sententie toe mach gheopponeert worden: Ja dat meer is/ eenighe sustineren/dat de exceptie van divisie oock nae de sententie in de executie mach gheobjicieert worden. Vid. Valent. Franc. in tract. de fidejuss. cap. 5. num. 460. 461. Cod. Fabr. lib. 8. tit. 24. def. 1. num. 3. in alleg. Guid. Pap. q. 570. num. 7. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 13. nu. 15. Carpzov. def. forens. part. 1. const. 3. def. 17. nu. 11. Berlich. pract. concl. part. 1. concl. 18. num. 84. Boër. decif. 59. num. 9. 10.

¶ ¶ D I I.

Indien niemandt een ander in recht botoghen heeft vooz seecker Rechter/ende dat hy naderhant den selven in recht betreckt vooz een ander Rechter / onder presentatie van te Willen betalen de kosten van voozgaende instantie / wordt ghevraecht / of den ghedaechde mach objicieren de exceptie van litispendingie? By den Hobe van Frieslandt is verstaet/ dat de exceptie van litispendingie niet en is gefundeert / indien inde voozgaende instantie noch niet en was ghelitiscontesteert / maer dat de selve mach gheobjicieert worden ende plaets heeft / indien in de voozgaende instantie was ghelitiscontesteert/hoetwel dat sommighe meynen/ dat deselve exceptie niet en is gefundeert/oock schoon-genomen al was ghelitiscontesteert. Vid. Sand. decif. Frisc. lib. 1. tit. 7. def. 1. & tit. 18. def. 1. Gallerat. in tract. de Renunciat. tom. 3. cent. 2. renunc. 156. Radel. decif. 79. Carpzov. def. forens. part. 1. const. 11. def. 9. Ferrar. in sua prax. tit. 36. gl. 4. nu. 28. 29. Contard. in l. diffamari cap. 3. n. 95. 96. 97. Damhoud. in prax. civil. cap. 202. & ibi Thuld.

¶ ¶ D I I I.

De vraghe is/ of de exceptie van dat de koop-penninghen niet betaelt en zijn/ ofte dat het goet niet ghelevert en is/ in de executie van de sententie mach gheobjicieert worden? De ghemeender opinie der Doctoren is Ja. Gail. lib. 2. obs. 17. num. 8. 9. Gratian. discept. forens. cap. 325. num. 19. & seqq. & cap. 411. num. 11. & seqq. Cod. Fabr. lib. 8. tit. 24. def. 43.

¶ ¶ I I.

Indien niemandt bywillichlyck vooz Schepenen bekent eenich gelt ontfanghen te hebben/ wort ghevraecht/ of in sulcken ghevalle de exceptie van geen gelt ghetelt te sijn mach geproponeert worden? Wordt gheleert Ja. Rebuff. ad const. reg. tract. de chirogr. & cedul. recognit. art. 2. num. 31. 32. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 6. num. 3. ix fin.

§ § §.

Exceptie van ghewijsde/ dewelcke geproponeert is om de litifcontestatie te beletten/indien de selve is gherejecteert/mach daerna als een peremptoire exceptie evenwel gheopponeert worden. Kinsch. respons. 40. num. 12. Berlich. pract. concl. part. 1. concl. 18. num. 54. Carp. zov. def. forens. part 1. const. 3. def. 16. num. 1

§ § § ¶.

Questie is/of in materie ofie questie van exceptien nootsakelijck berepft werde litifcontestatie? Wordt gheleert Pcen. Radel. decif. 91. num. 7. Covar. ad cap. Raynaldus §. 2. num. 1. de Testam.

§ § § ¶ ¶.

Wordt ghevraecht/of den ghedaechde syne exceptie by forme van actie mach intenteren/ ende den Rechter adierende versoeken / dat hy verklare ende pronunciere dat hem exceptie compeeteert/ende dat hy is bezijdt vande actie/ die den crediteur op hem spreekende gehad heeft/ of als noch spreekende soude moghen hebben? In dese questie is ghedecideert Ja / ende dat den ghedaechde over de cognitie vande exceptie moet adieren dien Rechter / booz den welcken hy van den crediteur in recht betoghen soude moeten worden / indien hy vanden selven gheconvenieert geweest hadde. Berlich. decif. 269. Zanger. in tract. de Except. part. 3. cap. 26. num. 192. & seqq. Boer. decif. 114. num. 6.

§ § § ¶ ¶ ¶.

Exceptie van ghewijsde heeft oock plaets / wanneer het gheheel eerst gheepft zijnde/daer na een deel wert gheepft/ ofte oock ter contrarie een deel eerst gheepft zijnde/ het geheel daer na gheepft wert; ende oock als een erfghenaem/ ofte pemants recht verkregghen hebbende/ofte een ghemachtichde ageert/ want de selve gehouden worden booz een ende de selve met den boozsaet ofte macht-gheber / soo dat de exceptie van ghewijsde / die obsteerde den boozsaet ofte den last-geber / oock obsteert den ghene die 't recht van de selve verkregghen heeft. Cod. Fabr. lib. 7. tit. 19. def. 5. num. 16. Jac. Cor. rer. jud. obs. 28. num. 6. 7. Grot. in introd. ad Jurisprud. Holl. lib. 3. part. 49.

I.

De vraghe is / of de excussie van een debiteur / dewelcke ghedaen is ter instantie van eenen crediteur / oock streckt tot voordeel van de andere crediteuren van den selven debiteur? Ick antwoorde Ja. Ang. de Aret. in §. item si quis in fraudem. & ibi Jas. num. 82. Instit. de actionib. Cod. Fabr. lib. 8. tit. 6. def. 30. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. fidejussor. cap. 48. Vid. tamen Guid. Pap. quæst. 432. num. 10.

II.

Questie is / indien om de absentie van de persoon / ofte om de ghedane cessie van goederen / de persoon van den debiteur is gheexcuseert / of niet temin de goederen des debiteurs moeten worden geexcuseert / by so verre by eenighe vacerende goederen nagelaten heeft? Ick antwoorde Ja. Ferrar. in form. resp. in act. hypothec. tit. 44. gl. 8. num. 12. post. Butr. in auth. hoc si debitor. C. de pign.

III.

Wordt ghevraeght / of de excussie in de goederen van den principale debiteur / ghelegen onder een ander jurisdictie / by den crediteur oock moet ghedaen worden? Wordt geleert Neen / ten ware de excussie van deselve goederen lichtelijck ende sonder groote difficultept konde ghedaen worden. Hippol. de Marsil. Singul. 220. num. 2. Negulant. in tract. de pignor. & hypoth. 1. memb. 8. part. num. 42. Ferrar. in form. resp. in act. hypothec. tit. 44. gl. 8. num. 15. Tessaur. decis. 40. Cod. Fabr. lib. 8. tit. 24. def. 23. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 18. def. 14. Gratian. discept. forens. cap. 230. num. 8. & seqq.

IV.

Excussie van den principale debiteur en heeft geen plaets / wanneer den crediteur / dewelcke uyt een andere oorsake is debiteur van den bozghen / wil gebuycken compensatie tegens den bozgen. Schneid. ad §. si plures. num. 7. Instit. de Fidejuss. Hippol. de Marsil. in tract. de fidejuss. num. 11. Valent. Franc. de fidejuss. cap. 5. num. 411.

V.

Indien excussie tegens den principale debiteur gedaen zijnde / den selven bevonden is te wesen insolvent ; en dat daeromme den crediteur heeft beginnen te ageren teghens den bozghen / hangende welck proces

proces teghens den bozge/den principael eenighe goederen by donatie/erffnisse ofte andersints aenghecomen zijn / so dat hy machtigh gheworden is om te betalen/ wozt ghevraecht/ of den bozge in sulcken ghevalle op den crediteur mach versoeken/ dat hy wederomme op nieu excussie doet teghens den principale debiteur? Wozt by vele Doctozen gefustineert Ja/ hoewel eenighe andere zijn in contrarie opinie. Vid. Acac. var. resol. cap. ult. num. 100. 101. Ant. Gabriel. comm. concl. lib. 3. tit. de fidejuss. concl. 1. num. 74. Fachin. lib. 8. controy. cap. 56. Hippol. de Marfil. Singul. 142. num. 2. & in tract. de Fidejuss. num. 24. Alexand. in Consil. 100. num. 5. & seqq. vol. 5.

D I.

Het is noodtsakelijck/dat eerst gedaen werde excussie vande goederen van den debiteur/eer geprocedeert werde tot apprehensie ende incarceration van sijn persoon. Chaffan. ad Consuet. Burg. rub. 5. §. 2. vers. son principal. num. 13. Costal. ad l. 14. §. eleganter. nu. 18. & 19. ff. solut. matrim. Ferrar. in form. execut. sent. diffinit. tit. 26. gl. 1. num. 33.

D I I.

By sommighe Doctozen wozt ghedisputeert/of excussie van den principale debiteur moet ghedaen worden/ indien de selfs goederen zijn gheconfisqueert? Waerder ende ghemeender schijnt te wesen de sententie van die gene/ dewelcke sustineren dat den Fiscus moet geconvenieert worden/ alcer teghens den bozge/ die niet en heeft gerenucieert van het beneficium van excussie/werde geprocedeert. Paul. Castrenf. in l. ult. num. 6. ff. si cert. petat. Fachin. lib. 8. controvers. cap. 55. Jas. in d. l. ult. num. 11. Pyrr. Maur. in tract. de Fidejuss. 2. part. princip. sect. 6. cap. 3. num. 22.

D I I I.

Excussie van den principale debiteur moet altijd ghedaen worden/wanneer de bozchtochte contineert een onsekerre somme/dewelcke liquidatie van noode heeft; want alsdan en mogen de bozgen niet geconvenieert worden/ ten zy den principael alvozen aengesproken/ ende de somme/die den principael schuldich is/gheliquideert zijnde. Pyrr. Maur. in tract. de Fidejuss. 2. part. princip. sect. 6. cap. 3. nu. 212. Ant. Hering. in tract. de Fidejuss. cap. 27. num. 142. cum seqq.

I I.

De vraghe is / of excussie van den principale debiteur moet voorgegaen/wanneer den crediteur ageert teghens den debiteur van sijnen debiteur / exigerende schuld die hem is verobligeert? Hierinne is verstaen Deen, Bartol. in l. grege. §. cum pignori. num. 4. ff. de pignorib.

Ferrar. in form. resp. in act. hypothec. tit. 44. gl. 8. num. 8. Alex. in Consil. 15. num. 5. vol. 6. Sand. decis. Frific. lib. 3. tit. 12. def. 25. Costal. ad l. 18. ff. de Pign. act. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 10. def. 2. num. 14.

¶.

Questie is / of omme te proberen dat excussie gedaen is / ende dat gheen goederen by den debiteur naghelaten of te vinden zijn / ghe-noech is relatie van den Deurwaerder / dan of noodtsaeckelijck is / dat daer opholge p̄nunciatie of te declaratie vande Rechter? Som-mighe Doctoren sustineren / dat gherequireert woꝛdt sententie of te declaratoir van den Rechter / andere meynen / dat sulcx niet van no-de is / maer dat genoegh is relatie van den Deurwaerder / seggende dat alsoo oock na style woꝛt gheobserveert. Gail. lib. 2. obs. 27. num. 10. 11. Hier. de Cavall. in Specul. comm. opin. contr. comm. quæst. 372. Boër. decis. 277. num. 1.

¶ I.

Indien p̄mants goederen zijn ghearresteert / endedat een ander boꝛghe woꝛt omme de goederen uyt den arreste ontslaghen te heb-ben / belovende te betalen / by so verre den debiteur op seckeren tijdt niet en betale / woꝛdt ghebræcht / of in sulcken ghevalle / indien den debiteur op synen tijt niet en betaelt / den boꝛghe mach gheconveni-eert worden sonder dat hy hem mach behelpen niet het beneficie van excussie? Woꝛt gheleert / dat in sulcken gevalle geen excussie plaets heeft. Berlich. pract. concl. part. 2. concl. 24. num. 107. Joan. Andr. in addit. ad Specul. lib. 2. part. 2. tit. de renunc. & concl. §. un. ad num. 16. lit. D.

¶ II.

Woꝛdt ghebræcht / of excussie plaets heeft / so wanneer p̄mandt boꝛghe woꝛdt vooꝛ den ghene die beloofst eenich werck te maecken / eenich goet te leveren / of te dierghelijcke daedt beloofst? Woꝛdt ghe-leert / dat alsdan gheen excussie plaets heeft. Valent. Franc. in tract. de Fidejuss. cap. 5. num. 417. Berlich. pract. concl. part. 2. concl. 24. nu. 109.

E X E C V T I E.

I.

A

lhoetwel gemeenlijck gheen executie en kan ghedaen wer-denteghens eenderde die niet en is gheciteert / nochte in den proceffe ghenomineert / nochte oock ghecondemneert / nochtans en heeft het selve gheen plaets in den ghene die eenich

zenich litigieus goet gecocht heeft / bysonder in actie reel? want den principael ghecondemneert zijnde / die het goet hangende den processe heeft veralieneert / mach de executie van de sententie teghens den possesseur / sonder institutie van dien proces / ghedirigeert worden. And. Gail. lib. I. obs. 118. num. 1. & 2. Bartol. in l. creditores. nu. 23. C. de pignor. Ferrar. in form. libell. act. real. tit. 2. gl. 6. num. 5. Covar. pract. quaest. cap. 15. num. 6. cum seqq.

II.

De byage is / of executie mach gedaen worden aen leen-goederen by defect van andere goederen? Ick antwoorde Ja / sonder praxjuditie nochtans van den Leen-heer. Jas. in l. commodis. num. 3. ff. de re judicat. & ibi Gloss. Zas. & alii. Gail. lib. I. obs. 117. num. 2.

III.

Executie van een sententie moet ghedaen worden teghens den principale ghecondemneerde / ende niet teghens den Procureur van den ghecondemneerde. Damhoud. in prax. rer. civil. cap. 257. num. 1. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 1. art. 30. ad num. 9. in additam. Ferrar. form. execut. sent. diffinit. tit. 26. gl. 1. num. 42.

IV.

Wordt gebzaeght / indien den debiteur / dewelcke by sententie ghecondemneert is / comit te sterben / of de executie van de sententie mach ghedaen worden teghens den erfghenaem van den debiteur / in sulcker veeghen als deselve teghens den debiteur selfs konde ghedaen worden? Ick antwoorde Neen / dan moet de erfghenamen van den debiteur gheciteert worden om de sententie teghens hem te sien verklaren executabel : maer indien den crediteur sterft / soo en is gheen citatie van noode / dan magh des selfs erfghenaem terstont by executie tegens den debiteur procederen. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 1. art. 30. num. 10. Boer. decis. 10. nu. 2. 4. & 5. Damhoud. in prax. rer. civil. cap. 254. num. 6. Gail. lib. I. obs. 113. num. 17. Papon. lib. 18. tit. 5. artest. 2. & 6. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 29. def. 10. num. 7. 8.

V.

Executie van een sententie magh ghedaen worden teghens de debiteuren van den gecondemneerde / ende moghen van haer de schulden by den crediteur ontfanghen worden / alhoewel den ghecondemneerde debiteur aen den crediteur niet gehouden is de schulden te cederen. Costal. ad l. quod debetur. 51. num. 14. ff. de pecul. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 1. art. 30. ad num. 9. in additament.

D J.

Executie en kan by den ghecondemneerde niet ontgaen worden dooz het stellen van bozghen/ dan is ghehouden den crediteur te voldoen pzechts in gelt ofte andersints / nahet uytwysen van de sententie ofte condemnatie. Paul. Castrenf. in l. si se non obtulit. §. ait prætor. num. 1. ff. de re jud. Pyrrh. Maur. in tract. de Fidejuss. 2. part. princip. sect. 4. cap. 53. nu. 4. Papon. lib. 18. tit. 5. arr. 18. Radel. decif. 54. nu. 17. Costal. ad l. 6. §. qui paratus num. 12. ff. Quib. mod. pingn. folv. Rebuff. ad const. reg. tr. de lit. oblig. art. 2. num. 20.

D J J.

De braghe is/ of de Executeurs ofte Deurweeorders haer selven moghen doen betalen/ ende panden vooz haer salaris/ dan of sy ghehouden zijn haer salaris te eyschen van hare Meesters? Ick antwoorde/ dat sy vooz haer salaris den ghecondemneerde moghen executeren ende haer selven voldoen. Chaffan. ad Conluetud. Burgund. rubr. 1. §. 7. verf. simplicis resistentiæ. num. 44. post Joan. Fab. & alios ab eo allegat.

D J J J.

Het is kennelijck/ dat de executie eerst moet ghedaen worden aen de roerende goederen van den gecondemneerde / ende daerna aen de onroerende goederen / in defect van de roerende goederen; dan is controvers / of de omiffie ende perversie van deselve ordze de executie viticert / soo dat daer dooz nulliteyt werde gheinduceert? De ghemeender sententie der Doctozen schijnt te wesen/ dat de executie daer dooz niet nul en is/ dan dat deselve goedt is/ indien daer van by den ghecondemneerde niet en werde gheappelleert: Veel Doctozen sustineren nochtans ter contrarie/ te weten/ dat dooz de omiffie van de voozseyde ordze de executie nul is/ alhoewel daer van by parthye niet en werde gheappelleert. Vid. ad hanc quæst. Bartol. in l. à divo pio. §. in venditione. num. 8. & ibi Jas. num. 19. ff. de re jud. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 13. art. 28. num. 2. 3. 4. & seqq. Damhoud. in prax. rer. civil. cap. 158. num. 5. Gratian. discept. forens. cap. 353. num. 13. & seqq. Mart. digest. noviss. tom. 1. tit. Executio cap. 23.

J K.

Questie is/ of in de executie van de sententie betalinghe ofte compensatie mach gheopponeert worden? Ick antwoorde Ja/ volgens de ghemeene opinie der Doctozen. Gail. lib. 2. obs. 17. nu. 10. Fab. in suo Cod. tit. de fruct. & lit. expens. defin. 29. num. 3. in alleg. Acac. var. resol. cap. ult. num. 146. Papon. lib. 19. tit. 8. arr. 12.

¶.

De goederen van den ghecondemneerde en zijn uyt het gelijf de /
 mochte vooz het ghelijf de niet verobligeert / soo langhe de selve niet
 en zijn gheexecuteert / ofte tot executie van het ghelijf de gheappre-
 hendeert. Fab. in suo Cod. lib. 7. tit. 20. de execut. rei jud. defin. 5. Peck.
 de jur. sist. cap. 40. num. 3. & 4. Grivell. decis. 27. num. 11. Acac. var. resol.
 cap. ult. num. 454. 455.

¶ J.

En provisionele sententie mach ter executie gestelt werden / niet
 teghenstaende de diffinitive daerna ghegheben is mede tot vooz-
 deele van den epscher / by soo verre van de diffinitive sententie is
 gheappelleert. Fab. in suo Cod. lib. 7. tit. 20. de execut. rei judicat.
 definit. 34.

¶ J J.

Executie mach oock gedaen worden aen de goederen van den ge-
 condemneerde / zijnde bupten de jurisdictie van den Rechter die de
 sententie ghewesen heeft / indien hy geen goederen en heeft onder de
 jurisdictie van den selven Rechter / ofte dat syne goederen aldaer
 zijnde / niet ghenoegh en zijn tot voldoeninghe van de sententie / ende
 moet alsdan by letteren requisitoir aen den Rechter / daer onder de
 goederen gelegen zijn / versocht worden / omme aen deselve goederen
 het achterwesen by executie ende vercoopinghe te verhalen. Christin.
 ad ll. Mechlin. tit. 1. art. 30. sub nu. 4. Bartol. in l. à divo pio. §. sententiam
 Romæ. ff. de re judicat.

¶ J J J.

De vrage is / of de sententie / dewelcke tegens den gecondemneerde
 de ghewesen is / mach ter executie ghestelt worden teghens syne boz-
 ghe / die hem gherechtelijck omme het ghelijf de te voldoen boz ghe
 heeft gheconstitueert? Ich antwoorde / dat sodanige executie / sonder
 eenigh nieu proces / teghens den boz ghe vooz het gelijf de mach ge-
 daen worden. Nic. Everh. Confil. 137. nu. 1. Ferrar. in form. execut. sent.
 diffinit. tit. 26. gl. 1. num. 40. Mynsing. cent. 4. obl. 96. Bartol. in l. 1. num.
 2. ff. judicat. solvi. Rebuff. ad const. reg. tr. de lit. oblig. art. 5. gl. 9.
 num. 8.

¶ J D.

Tusschen sommighe Doctoren wordt ghedisputeert / of de parate
 executie / die een crediteur teghens synen debiteur competeert / oock
 wozt ghetransfereert op een cessionaris aen dewelcke den crediteur
 sijn recht cedeert / so dat den selven by executie teghens den debiteur
 mach

mach procederen? In dese questie wordt by veel Doctozen affirmatiewelgch ghesustincert / te weten / dat een cessionaris competeert het recht van executie / het welcke den cedent ghehadt heeft : sommighe Doctozen zijn nochtans van contrarie opinie / ende defenderen dat een cessionaris by somme van executie teghens den debiteur niet en mach procederen op synen naem / maer wel op den naem van den cedent. Ad hanc quaest. vid. Fachin. lib. 13. controvers. cap. 27. Paul. Castrenf. Consil. 91. nu. 3. vol. 1. Tiraquell. in tract. de retract. municip. §. 26. gl. 3. num. 15. 21. 22. 23. & seqq. Jaf. in l. possideri. num. 10. & 11. ff. de acquir. possess. Boër. decis. 10. Fab. in suo Cod. lib. 4. tit. 7. de oblig. & act. defn. 1. & tit. 26. def. 8. & tit. 29. de hæred. vel. act. vend. defn. 10. 16. Papon. lib. 18. tit. 5. de execut. arrest. 6. & lib. 19. tit. 8. arr. 2. Hippol. de Marfil. Sing. 25. Costal. ad l. 27. §. ante omnia. nu. 16. ff. de pact. Chassan. ad consuet. Burg. rubr. 11. §. 6. vers. contra principalem. num. 8. & 9. Acac. var. resol. cap. ult. nu. 201. & 475. Sand. de act. cess. cap. 9. nu. 7. Peck. de Jur. sist. c. 3. nu. 6. Berlich. pract. concl. part. 1. concl. 80. num. 16. & seqq. Carpzov. def. forens. part. 1. const. 17. def. 33. & part. 2. const. 19. def. 13. Tessaure. decis. 220. nam. 5.

¶ D.

Indien de Deurwaerder ofte Executeur de executie qualijck gedaen heeft / dooz sijn eygen schult / ofte onerbarentheyt / so is den gene die hem te werck ghestelt heeft / aen parthye gehouden te betalen ende refunderen de kosten die hy daer dooz geleden heeft / behoudens hem sijn regres teghens den executeur / die de quade executie gedaen heeft. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 1. art. 30. ad num. 9. in additam. in fin. Gail. lib. 1. obs. 54. num. 6. Cod. Fabr. lib. 7. tit. 20. def. 37.

¶ D J.

Executie en can niet ghedaen worden booz het ghene dat dooz wan-betalinghe ende vertoebinghe van den debiteur is beroozsaect / ten ware de sententie ofte het instrument hebbende parate executie het selve contineerde ; want alsdan souden de byuchten ende andere accessien / de welcke dooz quade betalinghe van den debiteur hoozcomen / voock moghen gheexecuteert worden. Rebuff. ad conslit. reg. tom. 1. tit. de liter. oblig. art. 2. gl. unic. num. 93. Costal. ad l. 1. num. 6. & 7. ff. de in lit. jur. Cristin. ad ll. Mechlin. tit. 1. art. 30. ad nu. 13. in addit.

¶ D J J.

Questie is / of parthyen contrahenten by het instrument kunnen bedinghen / dat het selve sal hebben parate executie / ende of sulcx kan bestaen

Bestaen/soo dat daer dooz by executie sonder eenich boozgaende pro-
ces gheprocedeert soude kunnen worden? Het schijnt Neen/hoewel
sommige Doctozen contrarie sustineren. Vid. ad hanc quaest. tressaur.
decis. 26. num. 6. Acac. var. resol. cap. ult. nu. 204. Molin. ad cons. Paris. tit.
2. §. 74. gl. 1. num. 178. & seqq. Sand. decis. Frific. lib. 1. tit. 12. def. 3.
Cod. Fabr. lib. 4. tit. 42. def. 57. Cancer. var. resol. tom. 2. cap. 3. num.
3. 4. 5.

¶ D I I I.

In materie van executie wort gelet op de costumme ende rechten
die zijn ter plaetse daer de executie versocht wort/ende derhalven een
instrument/'t welck in d'eene Provintie heeft parate executie/en sal
de selve niet hebben in een ander Provintie/daer de executie vandien
versocht wort / by soo verre het instrument aldaer na de costummen
ende rechten van die plaetse gheen parate executie en heeft. Cancer.
var. resol. part. 2. cap. 3. num. 19. 20. Joan. à Sand. decis. Frific. lib. 1. tit.
12. def. 5.

¶ I I.

Indien eē debiteur inde executie objicieert compensatie ofte beta-
linghe/ende dat hy de selve wil bewysen met de confessie vanden cre-
diteur / stellende tot dien eynde de selve compensatie ofte betalinghe
tot eede van den crediteur / wort ghevraecht / of hy 't selve doen
mach/ende middelertijt de executie moet gesurcheert worden? Hier-
inne is ghedecideert Neen; sommighe nochtans meynen/dat het sel-
ve mach gheschieden / ende dat de executie moet gesuspendeert wor-
den/indienden crediteur/die de compensatie ofte betalinghe tot eede
ghestelt wort/is present/soo dat syne confessie ofte responsie lichte-
lyck ende in korten tijdt kan bekomen worden. Vid. Carpzov. def. foren-
renf. patr. 1. const. 8. def. 15. & 31. Zanger. in tract. de Except. part. 3.
cap. 26. num. 119. & seqq. Berlich. pract. concl. part. 1. concl. 84. num. 84.
Cancer. var. resol. part. 2. cap. 3. num. 77. 78.

¶ ¶.

De vrage is/ of in de executie mach gheopponeert worden de ex-
ceptie van gheen gelt gheteit te zijn? De ghemeene sententie der
Doctozen is Ja. Berlich. pract. concl. part. 1. concl. 84. num. 16. Cancer.
var. resol. part. 2. cap. 3. num. 106. 107. Carpzov. def. foren. part. 1. const.
8. def. 20. & const. 32. def. 65.

¶ ¶ I.

Questie is/of de exceptie van cessie van actie in de executie mach
gheobjicieert worden/ende de selve surcheert? Wort gheleert Ja;

ende derhalven indien een bozghen van den crediteur by forme van executie wordt gheconvenieert/soo mach hy omme de executie te beletten dese exceptie objicieren/te weten/dat den crediteur hem cedere sijn recht ende actie 't welck hy heeft teghens de mede - bozghen. Gratian. discept. forens. cap. 701. num. 3. Berlich. pract. concl. part. 1. concl. 84. num. 22. Tessaure. decis. 26. sub num. 12.

¶ ¶ I I.

Indien twee ofte meerder crediteuren hare executie gedirigeert hebben aen secker goet van den ghecondemneerde debiteur/so wort den ghene die eerder is gheweest in het exequeren geprefereert booz de andere / die naderhant hare executie ghedaen hebben : Doch en heeft 't selve gheen plaets / by soo verre hy syne executie niet na behoozen / maer vitieuselijcken ghedaen heeft / alsoo sodanighe executie gheen hypotheecq of preferentie en gheeft. Cod. Fabr. lib. 8. tit. 8. Qui pot. in pign. def. 2. & 21.

EXECUTEUR van een TESTAMENT.

I.

En Executeur by testament ghedesigneert ofte gennomeert / en kan niet ghedwonghen worden omme het executeurschap teghens sijn wil aen te nemen / indien hy het selve te vozen stilswyghens ofte expresselyck niet en heeft gheaccepteert. Covar. ad cap. Joannes. extr. de testam. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 17. art. 5. num. 9. Specul. tit. de instr. um. edit. §. nunc vero. num. 55. Carpozov. def. forens. part. 3. const. 13. def. 37.

I I.

De brageis/of een vrouwe executrice in een testament mach ghestelt worden? Ick antwoorde Ja. Specul. tit. de instrum. edit. §. nunc vero. num. 76. Bartol. in l. à filio. nu. 1. ff. de aliment. & cibar. leg. Peck. de testam. conjug. lib. 1. cap. 20. num. 1. Gratian. discept. forens. cap. 826. num. 79.

I I I.

Indien een man sijn vrouwe ghemaect heeft executrice van sijn testament / ende dat sijn vrouwe daer na komt te herhouwelijcken/ wort ghebrageht / of sy daer dooz vervalt van haer executeurschap? Ick antwoorde Neen, Bartol. in l. à filio. num. 2. ff. de aliment. & cibar. legat.

legat. Peck. in tract. de testam. conjug. lib. 1. cap. 20. num. 2. Gratian. dist. cept. forens. cap. 826. num. 80.

I D.

Wozt gebzaeght/indien by statuyt of constupme verboden is/ dat een man sijn vrouwe niet en mach gheben ofte maken / of alsdan een man sijn vrouwe mach stellen executrice van sijn testament? Ick antwoorde Deen/ten ware sy niet alleen/nemaer neffens een ander executrice gestelt was/ want alsdan de suspicie van fraude cesseert. Peck. in tract. de testam. conjug. lib. 1. cap. 20. nu. 3. Alexand. in Consil. 57. num. 9. & 10. vol. 2. Chassan. ad Consuet. Burgund. rubr. 4. §. 7. vers. per testamentum. num. 22.

D.

Een executeur van een testament en mach gheen erbe vercoopen/ ten zy hy de vercoopinghe de erfgenamen notificere. Fab. in suo Cod. lib. 2. tit. 2. de in jus vocand. defin. 12. num. 6. in alleg. Bart. in l. creditor. C. de distract. pign. Hartman. Hartm. tit. 20. obs. 2. num. 15.

D I.

Een executeur van een testament is gehouden inventariste maken/ende moet oock doen rekeninghe van syne administratie. Hartman. Hartm. tit. 20. obs. 2. num. 12. & 14. Amanuel. de Clar. aquis. Sing. Petr. Gerard. de Petra-sanct. Sing. 84. num. 1. Specul. tit. de instrum. edit. §. nunc vero. nu. 44. & 45. Papon. lib. 20. tit. 9. arr. 1.

D I I.

Een executeur van een testament en is niet bozder ghehouden van de goederen van de erffenisse kunnen uythzenghen. Peck. in tract. de testam. conjug. lib. 1. cap. 23. num. 2. Boër. decis. 244. num. 11.

D I I I.

Questie is/ of een executeur van een testament op sijn eyghen authoriteyt mach occuperen het ghene hem by den testatur is gelegateert? Ick antwoorde Ja/ want ghelyck hy macht heeft omme aen anderen te betalen/soo mach hy oock aen sijn selven betalen. Castrenf. post Bald. in l. non est dubium. C. de legat. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 17. art. 5. num. 17. Gomez. var. resol. lib. 1. cap. 12. num. 10. vers. ex quo deducitur.

I K.

Doo? de executeurs van den testamente moet geprefereert worde den gheinsitueerde erfghenaem/ dewelcke suffisante bozge stellen wil van den testamente ofte upterste wille binnen sekeren tijt te vol-

doen. Nic. Everh. in Consil. 218. num. 3. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 17. art. 5. num. 11.

¶

Indien den testateur gestelt heeft twee executeurs van sijn testament / ende dat den eenen komt te sterben / so blijft de executie geheel by den lanckst-levende. Christin ad ll. Mechlin. tit. 17. art. 5. num. 15. Speculat. tit. de instrum. edit. §. nunc vero. num. 13. & 47. Gratian. discept. forens. cap. 522. num. 2. & cap. 812. Nic. ab Alt. Sing. 70.

¶ ¶

De executeurs van een testament moghen na het gheboeuen van sommighe Doctozen teghens de debiteuren van den overleden ageren ende de schulden exigieren / ende moghen oock van de hereditarie crediteuren gheconvenieert worden tot betalinghe van de schulden van den overleden. Paul. de Castr. in l. si à pluribus. num. 4. remissive. ff. de legat. 1. Speculat. tit. de instrum. edit. §. nunc. verb. num. 16. 33. & 36. Vid. tamen Gratians discept. forens. cap. 329. Card. Tusch. pract. concl. tom. 3. lit. E. concl. 542.

¶ ¶ ¶

En executeur van een testament agerende teghens een debiteur van de erffenisse / en is niet ghehouden agerende te presteren van dat de erfghenamen ofte legatarissen de sake sullen van weerden houden. Speculat. tit. de instrument. edit. §. nunc. vero num. 34.

¶ ¶ ¶ ¶

De byaghe is / of een executeur van een testament sijn officie kan exequeren ende bedienen / vooz ende alcer de erffenisse des testateurs is geadieert? Ic antwoorde Neen / ende mach ober sulcks een executeur de goederen niet becoopen ofte daer ober dispensereren / ten zy de erffenisse zy geaenbeert. Ferrar. in form. libell. quo agit. ad reddend. rat. tutel. tit. 35. gl. 6. nu. 21. Guid. Pap. Singul. 307. num. 2. Bart. in l. alio hærede. num. 7. ff. de aliment. & cibar. legat. Card. Tusch. pract. concl. tom. 3. lit. E. concl. 541. num. 1.

¶ ¶ ¶

En debiteur van de erffenisse mach betalen aen de executeurs van den testamente / ofte oock soo hy wil / mach betalen aen den erfghenaem van den testateur ; van en mach niet betalen aen de erfghenamen van de executeurs van den testamente / alsof het executeurschap op de erfghenamen van de gestelde executeurs niet en transfiert / ten ware sulcks by den testateur ware gheseydt. Alexand. in Consil. 206. nu. 7. vol. 6. Jal. in l. cum quis. nu. 3. ff. de verb. obligat. Bart.

in l. à filio. num. 5. ff. de alim. & cib. leg. Speculat. tit. de instrum. edit. §. nunc vero. num. 36. 37. & 76.

¶ D.

Een uniberseel executeur van een testament mach de goederen van de erffenisse vercoopen/maer een particulier executeur niet/ ten ware hem de alienatie by den testateur ware geconcedeert. Bartol. in l. alio hæredè. nu. 3. ff. de aliment. & cib. legat. Specul. tit. de instrum. edit. §. nunc vero. num. 32. Covar. ad c. Joannes nu. 6. de Testament. Acac. var. resol. cap. 11. num. 212. & seqq.

¶ D I.

Questie is / of de executeurs van een testament eenigh goet vercoopende / den epgendom ende possessie kunnen transfereren op den Cooper sonder consent van den erfghenaem? Veel Doctozen sustineren. Een/hoewel sommighe defenderen ter contrarie. Vid. ad hanc quæst. Ferrar. in form. libell. quo agit. ad reddend. rat. tutel. tit. 35. gl. 6. num. 25. & 26. Tiraquell. in tract. le mort saisit le vif. part. 7. declarat. 5. num. 2. Bartol. ad l. alio hæredè. num. 20. ff. de aliment. & cib. legat.

¶ D I I.

Woꝛdt ghebræecht / of een executeur van een testament mach gheconvenieert worden sine bedieninghe gheepndicht zijnde? Iest antwoꝛde. Neen. Costal. ad l. 61. num. 22. ff. de Procurat.

¶ D I I I.

Indien yemandt twee ofte drie executeurs by sijn testament ghestelt heeft / ende dat hy aen hun voꝛ haren arbept ende moepten sekere somme heeft ghelegateert / woꝛt gebæecht / by so verre een van de executeurs het executeurschap niet en wil aennemen / of desselfs portie in het legact komt ten voꝛdeele van den erfghenaem / dan of t selve moet komen aen d' andere executeurs? Woꝛt geleert / dat het selve moet komen ten voꝛspte van de andere executeurs. Nic. ab Alt. Sing. 70. Mart. digest. noviss. tom. 5. tit. Relictum cap. 16.

¶ I I.

Wanneer daer twee executeurs by testament gestelt zijn / ende dat sy yet aen den overleden testateur schuldich zijn / soo kan den eenen executeur van den anderen gheconvenieert worden / ende mach den eenen van den anderen erigeren 't ghene hy in de erffenisse schuldich is. Joan. Oldendorp. in tract. de execut. ult. volunt. tit. 6. nu. 5. Gratian. discept. forens. cap. 329. num. 19.

¶ I I.

Questie is / of een executeur van een testament voꝛ sine moepten /

die hy in syne bedieninge gehadt heeft/mach epschen salaris? Sommighe sustineren Neen; Doch verscheyde andere zijn in contrarie opinie/ende sonderlinge dat den Rechter een Executeur uyt seeckere oorzaecke salaris mach toeleggen. Munn. de Escob. in tract. de Ration. cap. 27. num. 45. 46. 47. Ferrar. in not. ad Guid. Pap. q. 68. Carpzov. def. forens. part. 3. const. 13. def. 38.

¶ ¶ I.

De vrage is / indien twee ofte meer executeurs by testament gestelt zijn/of peder van hun heeft macht een vooz al / ende peder een vooz al het executeurschap mach exerceren? Alhoewel sommighe Doctozen sustineren Ja/ veele andere nochtans sijn in contrarie opinie. Vid. Cancer. var. resol. tom. 1. cap. 7. num. 27. Joan. Jac. à Canib. in tract. de Execut. ult. volunt. 2. part. §. repetitis. num. 26. 27. & seqq. Card. Tusch. pract. concl. tom. 3. lit. E. concl. 534. Costal. ad l. unic. num. 11. ff. de Offic. consul. & ad l. 46. §. si duobus num. 13. ff. de Procurat.

E X H I B I T I E.

I.

Anmeer den epscher in synen epsch / ofte in eenighe andere schysiture / mentie maectt van eenigh instrument ofte gheschysite / so en mach den ghedaeghde niet alleen versoeken exhibitie van het selve ghementioneerde instrument / dan mach oock / indien het selve instrument is relatijf tot een ander / versoeken dat den epscher gheozdonneert werde mede te exhiberen het instrument ofte gheschysite / waer van in het instrument by syne schysituere aengetoghen mentie gemacckt wordt / ende waer toe het selve is relatijf. Mulcatell. in sua prax. part. 3. glos. mentionatorum. num. 10. Cravett. consil. 112. num. 15.

II.

Den ghedaeghde en is niet ghehouden aen den epscher te exhiberen eenighe instrumenten ofte geschysiten tot fundatie van des epschers intentie/maer den epscher moet aen den ghedaeghde exhibitie doen van de versochte instrumenten tot probatie van des ghedaeghdes exceptie; ende dit is een generale reghel/lydende vele exceptien/waer van sommige hier na worden gestelt. Bronch. cent. 2. assert. 94. Everh. in Consil. 226. num. 1. & 2. Speculat. tit. de instrument. edit. §. videndum. num. 11. Papon. lib. 8. tit. 1. arrest. 6.

Den

I I I.

Den ghedaeghde is ghehouden aen den epscher te doen exhibitie van de versochte instrumenten/wanneer deselve tusschen den epscher ende den ghedaeghde zijn ghemeen ter oorzake van den eyghendom/ als om dat sy beyde zijn erfghenamen van den ghene die de instrumenten hebben toebehoort/ ofte om dat sy by henlynden wyt gemeen gelt zijn ghekocht/ ofte op een andere maniere gheacquireert/ so dat deselve instrumenten in regard van de proprieteyt zijn ghemeen. Socin. in suis fallent. regul. 149. incip. edere. vers. octavo fallit. Speculat. tit. de instrument. edit. §. videndum. num. 17.

I V.

In houwelijksche saken is den ghedaeghde gehouden exhibitie te doen van sijn eyghen instrumenten / indien daer van exhibitie by den epscher wordt versocht. Joan. Andr. in addit. ad Specul. tit. de instrum. edit. §. videndum. ad num. 17. in fin. lit. d. Socin. reg. 149. fallent. §. Berlich. pract. concl. part. 1. concl. 45. num. 40.

V.

Den ghedaechde is ghehouden den epscher instrumenten te exhiberen / omme syne replijc te funderen : ghelijck soo een legataris epscht sijn legaet van den erfgenaem/dewelcke excipieert dat de erfgenisse insolvent is ; waer teghens den epscher repliceert dat de erfgenisse machtich is om te betalen/ghelijck blijct wyt den inventaris: want ghelijck den epscher ghehouden is den ghedaechde exhibitie te doen tot probatie van syne exceptie/also is oock den ghedaechde ghehouden den epscher exhibitie te doen tot probatie van syne replijc: Doch wordt by sommighe Doctoren gefustineert/dat den gedaechde niet ghehouden is aen den epscher netwes te exhiberen omme syne replijc te funderen. Costal. ad l. Senatus. 3. ff. de edend. Socin. in suis fallent. regul. 149. incip. edere. vers. tertio fallit. Bartol. ad l. 1. §. editiones. num. 7. ff. de edend. Kinsch. respons. 39. num. 3. Berlich. pract. concl. part. 1. concl. 45. num. 49. 50. Bacchov. in not. ad Papon. lib. 8. tit. 1. arr. 6.

V I.

Dat den gedaechdeniet ghehouden is den epscher exhibitie te doen van eenige instrumenten en heeft geen plaets/ als van den gedaechde versocht wordt exhibitie van een instrument/het welck den epscher toebehoort/ende onder den gedaechde berust; want alsdan is den gedaechde ghehouden het selve te exhiberen / alsoo het instrument van hem kan ghevindiceert worden. Castrenf. in l. 3. §. editiones. sub num. 5. ff. de

ff. de edend. & ibi Costal. num. 9. Socin. in suis fallent. reg. 149. incip. edere. versic. septimo fallit.

III.

Een diffamateur is aen den ghediffameerde gehouden exhibitie te doen van de instrumenten/dewelcke hy onder hem heeft. Gail. lib. 1. obs. 9. num. 9.

III.

Den ghedaechde moet aen den eyscher exhibitie doen van instrumenten/wanneer de selve zijn ghemeen om de materie daer inne begrepen/ghelijck coopedullen/huerecdullen/ ende dierghelijcke gheschiften; want so den ghedaechde die onder hem heeft/so is hy gehouden deselve te exhiberen. Socin. in suis fallent. reg. 149. incip. edere. versic. Decimo fallit. Bartol. in l. 1. §. editiones. num. 4. ff. de edend.

III.

Alhoewel den eyscher van den ghedaechde niet en mach versoeken exhibitie van eenighe instrumenten tot fundatie ende probatie van synen eysch ofte intentie / nochtans mach hy van den ghedaechde wel versoeken exhibitie van instrumenten omme synen ghesunderden ende gheprobeerden eysch te coadjuberen: ghelijck soo den eyscher van den ghedaechde heeft ghedindicert secker erve / ende dat hy gheprobeert heeft dat hy eyghenaer is / waer door des eyschers eysch is ghesunderd/waer teghens den gedaechde excipieert dat het erve van soo veel merghen-talen niet en is / als dan mach den eyscher van den ghedaechde versoeken exhibitie van de instrumenten/waer mede hy probeere de bepalinghe van de Landen / ende het ghetal van de Merghens. Bronch. cent. 2. affert. 94. Socin. in suis fallent. reg. 149. versic. secundo fallit. Bartol. in l. 1. §. editiones. num. 7. & ibi Bald. ff. de edend. Fab. in suo Cod. lib. 2. tit. 1. de edend. definit. 22. num. 8. Kinsch. respons. 36. num. 4. Berlich. pract. concl. part. 1. concl. 45. num. 48.

III.

Wanneer den eyscher in synen eysch van eenich instrument ofte gheschifte mentie maect/soo mach den ghedaechde op den eyscher versoeken / dat hy hem daer van exhibitie doet alzoens te antwoorden op den eysch; Ende is den eyscher gehouden tot sodanighe exhibitie: Doch wort by sommighe Doctoren ghesustineert/dat den eyscher niet anders gehouden is voor antwoort exhibitie te doen/ten zy synen eysch maectie relatijf tot het instrument ofte geschifte. Vid. Rebuff. ad const. reg. tract. de dilat. art. 3. gl. un. num. 15. Cancr.

var. resol. tom. 1. cap. 19. num. 20. 21. Wurm. lib. 1. tit. 9. obs. 5. Guid. Pap. quæst. 116. & add. ibid. Marant. part. 6. de actor. edit. num. 9. Hier. de Cævall. q. 428. Mart. digest. noviss. tom. 1. Tit. Copia cap. 19. & tit. Editio cap. 7. Jas. in l. 1. §. edenda. num. 1. ff. de edend. Paul. Castren. in d. l. 1. §. editiones. num. 9. Socin. in suis fallent. reg. 150.

¶ J.

Een cessionaris is gehouden tot die editie ofte exhibitie/waer toe den cedent gehouden soude wesen: ende derhalven indien een Coopman gehouden is sijn reken-boeck te exhiberen/ so is oock daer toe gehouden den ghene die vanden Coopman heeft cessie van actie. Fab. in suo Cod. lib. 2. tit. 1. de edend. definit. 17.

¶ J J.

Als den ghedaechde versoekt dat den epscher sal exhiberen sijn schult-boeck/so en is den epscher niet gehouden het schult-boeck in het gheheel te ederen/indien het selve contineert verscheyde schulden ende personen/ dan mach den epscher volstaen midts den ghedaechde vertoonende alleen het deel daer de questie ober is/ende het ghene den ghedaechde is aengaende / maer aen den Rechter moet het gheheele schult-boeck verthoont worden. And. Gail. lib. 1. obs. 106. num. 10. Althus. dicæol. lib. 1. cap. 95. num. 35. Bart. ad rubr. ff. de oper. nov. nunciat. num. 7. & ibid. Jas. num. 8. Wefenb. in parat. ad tit. de edend. sub num. 13.

¶ J J J.

Indien parthye versoekt exhibitie van seecker instrument/ende dat d' andere parthye seydt 't selve niet te hebben/of ter quader trouwen weer-loos gheworden te sijn / wordt ghevraecht of den selven daer mede mach volstaen/soo hy bereypt is sulcks by eede te verklaren? Ick antwoorde Ja. Carpzov. def. forens. part. 1. const. 17. def. 28. Berlich. pract. concl. part. 1. concl. 45. num. 3. 4. Card. Tusch. pract. concl. tom. 3. lit. E. concl. 44. num. 6.

¶ J D.

Wanneer yemant aen syne tegenparthye eens het instrument ofte gheschryfte/geexhibeert heeft ghehad/so en is hy niet gehouden het selve daer nae weder te exhiberen / ten zy daer eenighe wettelijcke oorzaecke opghelkomen zy / waersomme de exhibitie andermael kan versocht worden. Wefenb. in parat. ad tit. de edend. num. 13. in fin. Berlich. pract. concl. 45. num. 97.

¶ D.

Questie is/of den epscher kan geconstringeert worden om eenich instrument

instrument te exhiberen / indien hy verklaert dat hy hem daer mede inden proceffe niet en wil behelpen? Sommige Doctozen sustineren. Neen / doch vele andere zijn in contrarie opinie. Berlich. pract. concl. part. 1. concl. 45. nu. 14. Welenb. in parat. ad tit. de edend. num. 12. Specul. tit. de instrum. edit. §. Videndum restat. num. 11. & 16. Mindan. de Process. lib. 2. c. 48. num. 8. Mart. digest. noviss. tom. 1. tit. Litiscontestatio cap. 38.

¶ D I.

Soodanighe instrumenten/waer dooz de persoon die ageert wozt gelegitimert/gelijck een instrument van procuratie/tuttele/of curatele/moeten booz de litiscontestatie geexhibeert wozen/indien daer van exhibitie versocht wozt. Castrenl. in l. fin. nu. 2. C. de edend. Rebuff. ad const. reg. tract. de lit. dilat. art. 3. gl. un. num. 7. & 16.

¶ D I I.

Indien pemandt eenige waren gecocht heeft/ waer van de schult hy den crediteur te boeck gestelt is/ ende dat naderhand hy den debiteur ten behoeve vanden crediteur ober de selve schult een schriftelijke obligatie wozt ghepasseert/ wozt ghevraecht/ soo den crediteur uyt kracht van de selve obligatie tegens den debiteur komt te ageren / of den debiteur mach versoecken exhibitie van het schuldboeck/ende den crediteur ghehouden is't selve te exhiberen/ terwozen hy daer uyt niet en ageert? Hierinne is gedecideert Ja. Cod. Fabrian. lib. 2. tit. 1. de edend. defn. 16.

¶ D I I I.

Wozt ghevraecht/ of den epscher van den ghedaechde mach versoecken exhibitie van de quitantie die hy hem ghegheven heeft ghehad/ indien den ghedaechde hy sijn schriftueren daer van niet en mentioneert? Het schijnt Ja na het geboelen van sommige Doctozen/ alhoewel andere mepnen Neen/ ten ware tien jaren waren verloopensedert het gheven vande quitantie. Vid. Bald. & Bart. ad l. plures apochis C. de fid. instrum. Cod. Fabr. lib. 2. tit. 1. def. 10. num. 3. 4. 5. Cancer. var. resol. tom. 1. cap. 19. num. 21.

FALCIDIE.

I.

De vraghe is / of den testateur de detractie van de falcidie mach verbieden? Ick antwoorde Ja / uytghe-
sondert de kinderen in de eerste grade / dewelcke de
detractie van de falcidie na de opinie van sommighe
Doctozen niet en kan gheprohibeert worden; Doch
verschepde andere meynen / dat oock de kinderen in
de eerste grade de detractie van de falcidie mach verboden worden.
Vid. Cancer. var. resol. tom. 1. cap. 2. num. 18. Peregrin. de fideicommiss.
artic. 3. nu. 109. Treutl. vol. 2. disput. 14. thes. 5. lit. b. & ibi in not. Jas. in
l. Marcellus. num. 53. ff. ad trebell.

II.

De detractie van de falcidie cesseert nae het gheboelen van vele
Doctozen / indien den testateur verboden heeft de alienatie van het
ghelegateerde goedt / ende ghewilt heeft dat het selve sal blyven by
syne successors / want alsdan mach de falcidie daer van niet ghede-
traheert worden. Mantic. de conject. ult. volunt. lib. 9. tit. 14. num. 16.
Menoch. de Præsumpt. lib. 4. præsumpt. 198. num. 26. Schneid. ad §. fin.
num. 19. Instit. de leg. falcid. Treutl. vol. 2. disput. 14. thes. 5. lit. g.

III.

Questie is / of een erfghenaem teghens wil van de legatarissen de
falcidie mach detraheren in een dinck? Ick antwoorde Neen / dan
wordt ghelaten aen het goetduncken van den Rechter. Menoch. lib.
2. arbit. jud. cal. 164. Jas. in l. Marcellus. §. res quæ. num. 15. ff. de trebell.
Schneid. ad tit. Instit. de leg. falcid. nu. 18. Hier. de Cævall. q. 217.

IV.

De vraghe is / of een erfghenaem de falcidie mach detraheren van
legaten / dewelcke naghelaten zijn tot behoef van den armen / ofte
andere godtbyzuchtighe saken? De ghemeender sententie der Docto-
ren schijnt wel te wesen / dat de falcidie niet en mach ghede traheert
worden / doch woert by sommighe andere ghesustineert contrarie / dat
van soodanighe legaten oock de falcidie mach ghetoghen worden /
ten ware den erfghenaem in ghebzecke ghelweest hadde de legaten
te pysteren / ende is sulex oock by den Hobe van Frieslandt verstaen.
Joan à Sand. decis. Frisc. lib. 4. tit. 7. def. 10. Fachin. lib. 5. controv. cap.
17. Cod. Fabr. lib. 6. tit. 28. def. 2. Ant. Corset. Sing. 124. Gail. lib. 2. obs.

D.

Tusschen sommighe Doctozen wordt gecontroverteert/ of den testateur gheacht wordt de falcidie gheprohibeert te hebben / indien hy belast heeft dat het gheheel legaet sal betaelt worden? Waerder schijnt te wesen de negative sententie der Doctozen/ dat de falcidie niet verstaen wordt verboden te zijn. Fachin. lib. 5. controvers. cap. 13. Treutl. vol. 2. disp. 14. thes. 5. lit. b. in not. Mart. in Summ. tot. success. legal. part. 4. q. 28. artic. 3. num. 18. V. tamen Mantic. de conject. ult. volunt. lib. 9. tit. 14. num. 17.

D I.

En erfgenaem en mach de falcidie niet detrageren ofte wederopschen/ indien hy de legaten geheel betaelt heeft/ het zy hy geweten heeft/ ofte niet/ dat hem na rechten de detractie van de falcidie competeerde; ten ware hy gheerreert hadde in de daedt/ meynende dat de erffnisse suffisant genoeg was/ soo om de legaten te betalen/ als om de falcidie te behouden? Paul. Castrens. post. Bart. & alios in l. error. C. ad leg. falcid. Schneid. ad §. fin. nu. 19. Instit. de leg. falcid. Treutl. vol. 2. disp. 14. thes. 5. lit. d. Surd. decis. 346.

D I I.

In de falcidie wordt alleenlyck ghecomputeert het ghene genten wort by titel van institutie/ ende niet het gene by forme van prelegaet by den erfgenaem getogen wort. Mart. in Summ. tot success. legal. part. 4. q. 28. artic. 6. num. 1. & 13. Jas. ad rubr. num. 6. ff. ad trebell. Schneid. ad tit. Instit. de leg. falcid. num. 16. Fachin. lib. 5. controvers. cap. 15. in 1. quæst.

D I I I.

Wanneer de falcidie van het eene legaet niet en mach ghedetreheert worden upt de dispositie des testateurs/ het selve en komt nae het gheboelen van sommighe niet tot laste van den erfghenaem/ nemaer tot laste van de andere legatarissen/ dewelcke de falcidie moeten lyden/ ses van hare legaten / als van het andere legaet / in het welke de falcidie cesseert. Bartol. in l. Qui quadraginta. nu. 1. & 2. ff. ad leg. facid. & ibi Paul. de Castr. num. 3. & Bart. in l. ex asse. ff. eod. tit. Vid. Mantic. de conject. ult. volunt. lib. 9. tit. 14. num. 24. Peregr. de fideicommiss. artic. 4. num. 31.

I I.

De byaghe is/ of sodanighe legaten/ dewelcke de detractie van de falcidie om singulier ende speciael privilegie niet onderwoypen en

zijn/de andere legaten aggraveren? Ick antwoorde/indien aen een persoon twee legaten naghelaten zijn/waer van het eene de falcidie subjeet is/ende het ander niet/als dan woꝛdt van het eene legat/het welcke de falcidie onderwoꝛpen is / ghedaen detractie van weghen beyde de legaten : maer indien de legaten naghelaten zijn aen veel persoonen / so en schadicht deselve niet de vꝛpheydt van soodanighe legaten / derwelcke de falcidie niet onderwoꝛpen en zijn ; ende komt sulcx tot laste vanden erfghenaem / ende niet van de andere legatarisen/de welcke niet gehouden zijn aen hare legaten te lꝛde detractie vande falcidie ten regarde vande legaten die vande detractie vande falcidie vꝛ zijn. Peregrin. de fideicomm. artic.4. nu.31. Mart. in Summ. tot. success.legal.part.4. q.28. artic.2. nu.24.25. Treutl. vol.2. disput. 14. thes. 5. in not. in fin. Gloss. in auth. similiter. C. ad leg. falcid. Mysing. ad 5. final. Instit. de leg. falcid. vid. tamen Bart. & Castrens. in d. auth. similiter. & Bart. in l. ex asse. ff. ad leg. falcid. Castrens. ad l. qui quadraginta. num.3. ff. eod. tit.

¶

By sommighe Doctoren woꝛdt ghedisputeert/ of de falcidie stilswyghende/te weten/ ynt conjecturen ende presumpcion kan gheprohibeert worden/ dan of bereyft werde expresse prohibitie? Vele sustineren/ dat stilswyghende prohibitie genoegh is ; andere meynen/ dat nootsaeckelijck gherequireert woꝛdt expresse prohibitie welcke opinie in het wysen tot meer malen is ghevolght. Berlich.decif.272. Carpzov. def. forens. part.3. const.1. def.13. Joan. à Sand. decis. Frisic. lib.4. tit.7. def.9. Fachin. lib.5. controꝛ. cap.13.

¶ II.

De vꝛaghe is/ of den erfghenaem de goederen vande erfvenisse mach behouden vooꝛ de detractie vande falcidie? Woꝛt geleert Ja. Acac. var. resol. cap.13. num.737.

¶ III.

Questie is/ indien in het testament is geadjiceert de clause/dat den ghene die het testament niet nae en konit / maer 't selve contravenieert/sal gheprohibeert wesen van 't ghene hem naghelaten is / of daer dooꝛ gheprohibeert is de detractie vande falcidie? Hierinne is ghedecideert Oeen / maer dat den erfghenaem diens niet teghensfacnde de falcidie mach detraheren. Joan. à Sand. decis. Frisic. lib.4. tit.7. def.9.

¶ IIII.

Woꝛdt ghevꝛaccht / of de falcidie mach ghedetraheert woꝛden

¶ X 3

uyt.

upt een donatie ter saecke des doodts? **De ghemeene sententie der Doctozen is Ja.** Berlich. pract. concl. part. 3. concl. 1. num. 38. 39. & seqq. Lud. Bell. consil. 192. num. 9. Cod. Fabr. lib. 8. tit. 39. def. 6. num. 1.

F I D E I C O M M I S.

I.

Grdien een Sone van sijn Vader met fideicommiss beswaert zijnde (dat soo hy sonder kinderen komt te sterben / de erffenisse restituere aen A. ende B. syne susters) eenighen tijdt daerna komende te overlyden / syne suster A. in alle syne goederen erfghenaem institueert / ende aen syne suster B. legateert vyftich gulden / hoben de substitutie by sijn u overleden Vader gedaen / dewelcke hy geensints heefe willen ghederogeert worden / wort nu gebraeght / of A. upt de vaderlijke goederen / die restitutie subject sijn / mach detraxeren twee vierdeparte / de legitime ende trebellianijque / wiens detractie den Sone met fideicommiss ghegraveert waren competente; dan of de vaderlijke goederen de twee susters gheheel ende onghequetst competeren / sonder dat A. eenighe legitime of trebellianijque mach detraxeren? In dese questie is ghedecideert / dat A. upt de vaderlijke goederen mach detraxeren twee vierde-parten / te weten / de legitime ende trebellianijcke. Ann. Robert. rer. judicat. lib. 4. cap. 17. Vid. Neostad. Cur. Holl. decif. 3. Herb. rer. quotid. cap. 7. Papon. lib. 20. tit. 3. art. 17. & ibi Bacch. & tit. 4. arr. 4. & ibi Bacch.

II.

Tusschen verschepte Doctozen wort ghedisputeert / of in fideicommissen / in dewelcke van den testateur gheroepen worden de naeste / verstaen moeten worden gheroepen te sijn de naeste van den testateur / dan of de naeste van den erfghenaem / dewelcke met fideicommiss beswaert is? Waerschijnlijcker is de sententie van de ghene / dewelcke sustineren / dat de naeste van den testateur verstaen worden gheroepen te sijn / Hoewel vele andere Doctozen contrarie gheboelen. Vid. ad hanc quaest. Cod. Fabr. lib. 6. tit. 19. def. 6. & tit. 22. def. 27. Gratian. discept. forens. cap. 493. num. 13. & seqq. Lud. Bell. consil. 193. Peregrin. de fideicommiss. artic. 20. Joan. à Sand. decif. Frific. lib. 4. tit. 5. def. 6. Hier. de Cævall. q. 398. Acac. var. resol. cap. 13. num. 355. Fachin. lib. 4. controvers. cap. 85. Mantic. de conject. ultim. volunt.

volunt. lib. 8. tit. 12. num. 38. & seqq. Anton. Thesaur. decis. Pedemont. 64.

III.

Goederen die fideicommiss subject zijn / en comen in gheen gemeenschap : ende derhalven indien man ofte vrouw staende houwelijck aenkomen eenighe goederen / dewelcke met fideicommiss belast zijn / soo en worden deselve goederen niet ghemeen / maer de vruchten van dien komen in gemeenschap. Neoltad. in tract. de pact. antenupt. rer. judicat. obi. 14. & in decis. Cur. Holl. Zeel. & Westfris. decis. 5. circa fin. Nic. Everh. Consil. 33. 87. & 206. Jac. Cor. consil. 25. quæst. 2.

IV.

Als een Soon met fideicommiss ghegraveert is / ende hem belast is de erffnisse na sijn doot te restituieren aen een ander / soo wordt altijd daer op verstaen de conditie / soo hy sonder kinderen comt te sterben. Paul. de Castr. Bartol. & communiter DD. in l. cum avus. ff. de condit. & demonstrat. Gail. lib. 2. obs. 121. num. 10. Sand. decis. Frisic. lib. 4. tit. 6. def. 6. Gomez. var. resol. tom. 1. cap. 5. num. 32.

V.

De vraghe is / of dooz verbodt van de goederen niet te veralienen / met hy ghevoeghde clause / om dat den testateur wil dat de goederen sullen blyven in de familie / geinduceert wort een absolupt ende simpel fideicommiss / dan of alleenlijcken in cas van alienatie? Sommighe Doctoren sustineren / dat gheen simpel ende absolupt fideicommiss daer dooz en wordt gheinduceert ; Doch ghemeender schijnt te wesen de contrarie opinie / te weten / dat niet alleenlijck in cas van alienatie / maer oock in cas van sterben fideicommiss geinduceert is / ende dat het mitsdien is een absolupt ende simpel fideicommiss. Fachin. lib. 4. controvers. cap. 49. Petr. de Petra de fideicommiss. quæst. 5. num. 41. & seqq. Vid. Mantic. de conject. ult. volunt. lib. 6. tit. 14. num. 24.

VI.

Een erfghenaem die met fideicommiss beswaert is / kan ghecompelleert worden om cautie te presteren van de erffnisse t' sijnder tijdt te restituieren / ten ware de cautie by den testateur ware gheremittert / het welcke den testateur by staet te doen. Guid. Pap. Singul. 812. nu. 2. Ferrar. in form. libell. quo agitur ex substit. tit. 50. gl. 7. nu. 12. Jacob. Cor. consil. 23.

D I I.

Questie is / of dooz scheidynghe van de erffenisse gedaen tusschen veel erfghenamen met fideicommiss beswaert zijnde / verstaen moet worden het fideicommiss stils wyghens geremitteert / ende daer van gheremuncieert te zijn? Ick antwoorde Neen / volgens de ghemeene sententie der Doctoren ; ja en wozt oock niet gheacht dooz de scheidynghe dan het fideicommiss gheremuncieert te zijn / alwaer het dat de erfghenamen in de scheidynghe beloofst hadden / dat sy de gedane scheidynghe niet en souden contravenieren. Petr. Sanz. de divil. bonor. lib. 4. cap. 9. Gail. lib. 2. obs. 139. Fachin. lib. 5. controvers. cap. 20. Fab. in suo Cod. lib. 3. tit. 25. defn. 1. Alexand. in Consil. 167. num. 8. vol. 7. & in Consil. 8. num. 3. vol. 5. & in Consil. 208. nu. 4. vol. 6. Francisc. Marc. decis. 245. Lud. Bell. consil. 222. Sand. decis. Frisc. lib. 4. tit. 5. def. 14. Neostad. supr. Cur. Holl. decis. 43.

D I I I.

Het is controvers / of een Sone niet fideicommiss beswaert zijnde / mach detraheren twee vierde-parten / te weten / de legitime ende trebellianijque? Waerder is de sententie van de ghene / dewelcke sustineren / dat een Sone niet fideicommiss ghegraveert zijnde / mach detraheren de helfte van de erffenisse ; ende alsulcks soo de legitime als trebellianijque / ende van welcke goederen hy na sijn goerdunken mach disponeren / sonder dat eenige prohibitie ofte fideicommiss ter contrarie daer inne kan obsteren. Fab. in suo Cod. lib. 6. tit. 27. defn. 4. Fachin. lib. 5. controvers. cap. 3. And. Gail. lib. 2. obs. 121. Castrenf. ad l. jubemus. C. ad trebell. Sand. decis. Frisc. lib. 4. tit. 7. def. 3. & 4. Neostad. decis. 3. & 17. Grivell. decis. 107. Guid. Pap. q. 52.

I I.

Den ghene dien belast is te restitueren het gene van de erffenisse na sijn doodt overschieten sal / en mach niet meer verdoen als drie deelen / van is ghehouden ten minsten een vierde-part te reserveren booz den fideicommissaris ; ende moet oock daer booz cautie stellen ; ten ware den testateur den erfghenaem hadde toegelaten de alienatie van het selve vierde-part : want alsdan den erfghenaem dooz het fideicommiss niet en wozt belet het selve vierde-part mede te veralienieren ofte verminderen / ende is in sulcken ghevalle oock niet gehouden eenighe cautie te ppresteren. Jac. Cor. in Consil. 23. Mantic. de con-ject. ult. volunt. lib. 10. tit. 4. nu. 21. Castrenf. in auth. contra rogatus. C. ad trebell. Mart. digest. noviss. tom 5. tit. heres cap. 41. & 66. Gomez. var. resol. tom. 1. cap. 5. num. 16. Carpozov. def. forens. part. 3. const. 8. def.

def. 37. Jac. Cor. rer. jud. obs. 11.

¶.

Dolghens de ghemeender sententie der Doctozen heeft het recht van aenwassinghe mede plaets in unibersele fideicommissen: dan is controvers / of / op dat in unibersele fideicommissen het recht van aenwassinghe plaets hebbe/ noodtsakelijck wozt vereyscht/ dat de fideicommissarisen eenichsints onder malcander zijn gheconjungeert? Waerder schijnt te wesen de affirmative sentetie/ dat conjunctie gequireert wozt/ende dat onder fideicommissarisen/dewelcke gheconjungeert zijn/het recht van aenwassinghe gheen plaets en heeft; ende derhalven wozt ghestelt dese casus positie: **A.** heeft gheinstituert tot sijn uniberseel erfghenaem **B.** ende begheert dat na sijn overlyden sonder kinderen na te laten / alle syne goederen sonder eenighe detractie van trebellianijque/ sullen gaen/ erben/ ende succederen vooz een vierdepart op **C.** vooz een vierdepart op **D.** vooz een vierdepart op **E.** ende vooz een vierdepart op **F.** waer na ghebeurt dat **A.** testateur eerst komt te sterben/ daerna sterft **C.** ende daerna sterft mede **B.** sonder kinderen/waer dooz alsoo het vierdepart van **C.** vermidts syne vooz asybiehept was caducq / wozt ghevoeght / of het selve vierdepart moet blyven by de erfghenaem van **B.** dan of het selve moet accresceren de andere fideicommissarisen? Ick antwoorde / dat het vierdepart van **C.** moet komen op de andere fideicommissarisen/te weten/**D.** **E.** ende **F.** alsoo het recht van aenwassinghe alhier plaets heeft. Ad hanc quaest. vid. Jac. Cor. Consil. 24. Mantic. de conject. ult. volunt. lib. 10. tit. 3. num. 1. 2. & seqq. Bartol. Consil. 53. Grass. in §. de jur. accresc. quaest. 21. num. 2. & quaest. 4. num. 2. Bart. in l. re conjuncti. ff. de legat. 3. Castrenf. in l. Mævio ff. de legat. 2. Peregrin. de Fideicommiss. art. 9. Cod. Fabr. lib. 6. tit. 3. defin. 2. Gomez. var. resol. tom. 1. cap. 10. num. 23. Carpzov. def. forens. part. 3. const. 2. def. 19. Mart. digest. noviss. tom. 5. tit. Jus accrescendi cap. 14. 16. 17.

¶ ¶.

Melioratien ofte verbeteringhen ghedaen aen goederen die fideicommiss subject zijn/ moeten gerepeteert wozen na de estimatie/ regardt ghenomen op den tijt van de restitutie / ende niet op den voozgaende tijt / wanneer de restauratie ende verbeteringe ghedaen is: want geconsidereert moet wozen hoe veel het gemeliorerde goedt weerdigh is ten tyde van de restitutie / ende niet hoe veel het in den beginne weerdigh is gheweest. Jal. in l. domos hæreditarias. num. 4. ff. de legat. 1. & ibi Bartol. Bald. & alii. Gail. lib. 2. obs. 121. num. 12. Go-

mez. var. resol. tom. 1. cap. 12. sub num. 40. Syntagm. comm. opin. lib. 6. tit. 42. num. 27. Mart. digest. noviss. tom. 4. tit. Meliorationes cap. 7. & 10.

¶ I I I.

Wanneer een delinquant met fideicommiss is ghegraveert / ende dat syne goederen om het delict zijn gheconfisqueert / soo worden de goederen / die fideicommiss subject zijn / mede gheconfisqueert aengæde de legitime ende trebellianijque / ende niet bozder. Natta Consil. 528. Guazzin. in tract. de confiscat. bonor. ampliati. 5. concl. 13. & limit. 26. concl. 13. num. 7. 8.

¶ I I I I.

En byoutwe / detwelcke belast is de erffenisse te restituieren / indier sy sonder kinderen komt te sterben / en kan booz haer doodt niet gheconvenieert wazden / op dat sy het fideicommiss restituere / voek alwaer het schoon dat sy gheen kinderen en hadde / ende was van sulcken ouderdom dat sy gheen kinderen meer en soude kunnen krygen: want het soude kunnen ghebeuren / dat den fideicommissaris booz haer komende te sterben / het fideicommiss intercidere. Fab. in suo Cod. lib. 6. tit. 30. quand. dies leg. vel fideicommiss. ced. defin. 1.

¶ I I D.

En uniberseel fideicommiss puer naghelaten / hoewel het niet en is gheagnosceert / wordt op de erfghenamen van den fideicommissaris ghetransmitteert; dat is / soo het ghebeurt dat den fideicommissaris / eer hem de rectitutie ghedaen is / comt te sterben / soo transmittteert hy dat recht van uniberseel fideicommiss op sijn erfghenamen / ende is sulcks de ghemeene opinie der Doctoren. Andr. Gail. lib. 2. obs. 131. Bartol. in l. 3. C. de fideicommiss. & ibi Bald. num. 1. & Bart. in l. cum filiofamilias. num. 12. & seqq. ff. de legat. 1. Fab. in suo Cod. lib. 6. tit. 27. ad trebell. defin. 7. num. 1.

¶ D.

Na de ghemeene opinie der Doctoren en wordt een conditioneel fideicommiss ofte legaet niet getransmitteert op de erfghenamen van den fideicommissaris of legataris: by exempel / den testateur instituteert tot sijn erfghenaem A. ende belast hem dat hy na sijn doodt de erffenisse aen B. restituere / welcken B. fideicommissaris komt te sterben booz den gheinsitueerden erfghenaem / in sulcken geballe en transmittteert den fideicommissaris niet op syne erfghenamen het recht van fideicommiss ende die hope van successie; want soodanich fideicommiss is conditioneel / te weten / booz soo veel den fideicommiss

missaris in lebende tyde is na de doot van den erfghenaem die ge-
grabeert is. Tiraquell. in tract. de retract. municip. §. 1. gl. 2. num. 25.
Gail. lib. 2. obs. 132. num. 1. Treutl. vol. 2. disput. 14. thes. 6. lit. f. in not.
Fab. in suo Cod. lib. 6. tit. 22. defn. 14. & 38. & tit. 39. def. 2. Kinsch.
resp. 89. num. 62. & seqq.

¶ D J.

De vraghe is / of een gheinstitueerde erfghenaem / dewelcke met
conditioneel fideicommiss beswaert is / gehouden is de vuchten wt
de erfvenisse hanghende de conditie genoten / aen den fideicommissa-
ris te restitueren? Ick antwoorde Reen/ten ware den erfghenaem
specialijck van den testateur belast was de vuchten te restitueren/
ofte soo den erfghenaem van den fideicommissaris gheinterpelleert
zijnde / in gebreke ware de erfvenisse te restitueren/ofte oock ten wa-
re den erfghenaem wilde ghebruycken het beneficium van falcidie te-
ghens de legatarissen / ofte trebellianijcque teghens de fideicommissa-
risen; want in sulcken ghevalle en konien de vuchten middelertijt
ghepercieert niet tot profijt van den erfghenaem / dan worden in de
falcidie ofte trebellianijcque gecomputeert. Gail. lib. 2. obs. 133. nu. 1.
& 2. Fab. in suo Cod. lib. 6. tit. 27. ad trebell. defn. 6. & 18. Bart. in l. in
fideicommissaria. ff. ad trebell. & ibi Gloss. in princip. Menoch. de arbit.
jud. lib. 2. cas. 256.

¶ D J J.

De kinderen van de eerste grade met conditioneel fideicommiss
beswaert zijnde / detraheren twee vierdeparten / te weten / de legiti-
me ende trebellianijcque; ende de vuchten middelertijt gheperci-
pieert en verminderen de legitime ofte trebellianijcque niet / nochte
en worden daer inne niet ghecomputeert / dan behouden deselve voog-
haer; ja oock alwaer het schoon dat den testateur ghewilt hadde dat
de vuchten in de legitime ofte trebellianijcque souden gecomputeert
worden. Castrenf. in l. jubemus. post. Bartol. Alexand. Bald. & alios. C.
ad trebell. Fab. in suo Cod. lib. 6. tit. 27. ad trebell. definit. 4. Gail. lib. 2.
obs. 133. num. 4. & 5. Sand. decis. Frific. lib. 4. tit. 7. def. 5. Fachin. lib. 5.
controv. cap. 9. Cravett. confil. 16. nu. 10. 11. Ant. Gabriel. comm. concl.
lib. 4. tit. ad trebell. concl. 12.

¶ D J J J.

By sommighe Doctoren wordt ghedisputeert / of een Vader met
fideicommiss van sijn Sone beswaert zijnde / mach detraheren de
legitime ende trebellianijcque / ghelijck een Sone mach doen soo hy
van sijn Vader met fideicommiss gegrabeert is? Waerder ende bil-

lijcker schijnt te wesen de affirmatieve sententie / dat de detractie van de legitime en trebellanijque oock plaets heeft in een Vader / gheslijck in een Sone: Angel. & Cuman. in l. si à milite. §. final. ff. de milit. testam. Fachin. lib. 12. controvers. cap. 80. Gail. lib. 2. obs. 121. nu. 11. Covar. in c. Raynutius de testam. §. 11. num. 11. Cravett. consil. 110. Martij digest. noviss. tom. 5. tit. Quarta cap. 6.

¶ ¶ ¶.

Een erfghenaem die niet fideicommiss beswaert is / moet oock aen den lesten fideicommissaris cautie presteren / indien de eerste versumpit hebben cautie te eyschen. Peregrin. de fideicommiss. art. 40. num. 10.

¶ ¶.

Indien in een testament / het welke ter oorsake van preteritie nullis / een uniberseel fideicommiss naghelaten is / sonder dat in het testament de clausule codicillair is ghadjicieert / wordt ghebræecht / of de kinderen / dewelcke buyten testament succederen / ghehouden zijn het fideicommiss te restitueren aen den fideicommissaris ? De ghemeene sententie der Doctozen is Ja. Bart. in l. filio præterito. nu. 12. ff. de injust. rupt. testam. Jas. Alexand. & communiter DD. in auth. ex causa. C. de liber. præterit. Gail. lib. 2. obs. 134. Clar. §. Testamentum quæst. 25. num. 1.

¶ ¶ ¶.

Als een uniberseel fideicommiss naghelaten is op conditie / ofte onseker dach / so mach den erfghenaem hangende de conditie / de goederen veralienzren ende den eygendom transfereren ; want voor de restitutie van de erffenisse en competeert den fideicommissaris geen recht / dan den eygendom van het goet blijft by den erfghenaem: maer als de conditie komt te existen / so wordt den eyghendom van selfs te rugghe ghetransfereert op den fideicommissaris / sonder eenighe reele ofte verbale restitutie / ende den fideicommissaris mach de goederen van den possesseur vendiceren / niet teghenstaende eenighe prescriptie. Jas. in l. Marcellus. §. res quæ num. 13. & 14. ff. ad trebell. Gail. lib. 2. obs. 137. num. 5. & 6. Gloss. in l. cum pater. §. libertis ff. de legat. 2. Sand. dccif. Frisic. lib. 4. tit. 5. def. 16. Gratian. discept. forens. cap. 265. num. 7. 8.

¶ ¶ ¶ ¶.

Vaer is groote controberse tusschen de Doctozen / of de kinderen dewelcke in conditie ghestelt zijn / gheacht worden van den testateur gheroepen te zijn / dat is ghesubstitueert: ghelijck so den testateur ghesep-

gesept heeft; ick instituere mijn Soon erfgenaem/ ende so hy sonder kinderen komt te sterben/substituere ick Sempzonium/of in sulcken gevalle de kints kinderen/dewelcke in conditie gestelt zijn/verstaen worden uyt het testament van haer Groot-Vader gheroepen te zijn tot sijne erffenisse/als of sy ghesubstituereet waren? De ghemeender sententie der Doctoren schijnt te wesen / dat de kints kinderen niet gheacht worden gheroepen of ghesubstituereet te zijn; ende derhalven ont dat de kinderen ghestelt in conditie niet en zijn in dispositie/ende over sulchs niet gheroepen / soo mach den gheschreven erfghenaem de goederen van de erffenisse na sijn goetduncken veralieneren/ende daer over disponeren ghelijck het hem belijft / het welck hy anders niet en soude moghen doen/indien de kints kinderen ghestelt in conditie gheroepen ende ghesubstituereet waren: maer die conditie des testateurs opereert nochtans / dat de kinderen in conditie ghestelt / den gheinstituereerde erfghenaem ab intestato succederen den substituyt gheexcludeert zijnde; want het recht van wettelijcke successie wort verstaen haerlyuden dooz alsulcke conditie des testateurs ghereferbeert te zijn/ ende worden over sulchs gheacht alleenlijck ab intestato gheroepen te zijn / ende niet dooz recht van fideicommiss uyt testament/ten ware uyt eenighe conjecturen konde blijcken en afgenomen worden/dat sulcx de wille en meeninge des testateurs geweest ware. Sand. decis. Frific. lib.4. tit.6. def.5. Neostad. Cur. Holl.decif.22. Grivell. decis. 122. num.4. & seqq. & decis. 125. num. 19. & seqq. Tefaur. decis. 96. Gomez; var. resol tom. 1. cap. 3. num. 23. & cap. 7. nu. 42. Guid. Pap. quæst. 39. Andr. Gail. lib. 2. obs. 136. num. 18. 19. & 20. Fab. in suo Cod. lib. 6. tit. 22. de fideicommiss. defin. 1. 2. & 43. Treutl. vol. 2. disp. 11. thes. 3. lit. d. in not. Alexand. in Consil. 91. num. 8. & 9. vol. 1. & Consil. 108. num. 1. 2. & 3. vol. 1. & Consil. 69. num. 8. vol. 2. & plures alios vid. apud Mantic. de conject. ult. volunt. lib. 11. tit. 2. & 3. & apud Menochi. de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 76.

¶ ¶ ¶ ¶

Wanneer een vzeemde erfghenaem gheinstituere is / ende hem belast is de erffenisse nae sijn doot te restitueren / alsdan en wort daer op niet verstaen de conditie / soo hy sonder kinderen komt te sterben. Socin. in suis fallent. reg. 211. fallent. 1. Bart. in l. cum avus. num. 2. ff. de condit. & demonstrat. Sand. decis. Frific. lib. 4. tit. 6. def. 6.

¶ ¶ ¶ D.

Den ghene die een fideicommiss opscht/naegelaten op conditie/so

den gheinstitueerde erfghenaem sonder kinderen comt te sterben is ghehouden te bewysen dat den erfghenaem / die ghegrabeert was / sonder kinderen gestorven is / ende dese sententie is probabielder dan de contrarie / alhoewel deselve schijnt ghemeender te wesen. Fachin. lib. 6. controvers. cap. 44. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 14. def. 46. & lib. 6. tit. 25. def. 17. Surd. decis. 210.

¶ ¶ D.

Wort ghebræcht / of den erfghenaem vanden ghene / dewelcke de goederen / die fideicommiss subject warē / heeft veraliencert / deselve mach vendiceren? Ick antwoorde Neen / alhoewel hy upt fideicommiss geroepen / upt sijn eygen persoon actie wilde intenteren. Pinell. ad l. 1. in 3. part. nu. 82. C. de bon. matern. Fachin. lib. 5. controvers. cap. 19. Sand. de prohib. rer. alien. part. 2. cap. 8. num. 32. Bell. consil. 182. num. 7. 8. 9.

¶ ¶ D I.

Als upt de wille des testateurs consteert / dat oock de ghene / die welcke ghebooren souden moghen worden / na het ghebeuren van de conditie / tot het conditioneel fideicommiss moeten worden geadmitteert / indien naderhandt eenige ghebooren zijn / so mogen deselve concurreren met de ghene / dewelcke ten tyde van het ghebeuren van de conditie al zijn gheadmitteert ghelweest / ende participeren het fideicommiss / by soo verre sy zijn in gelijcke grade / ofte indien sy naerder zijn / mogen de goederen / die fideicommiss subject zijn / in het gheheel consequeren van de gene die deselve upt fideicommiss al hadden ghevendiceert / ende ten tyde van het ghebeuren van de conditie / als de naeste waren gheadmitteert. Paul. Castrenf. in Consil. 247. incip. in causa quæ vertitur. vol. 1. Hippoll. Riminald. in Consil. 564. lib. 4. Ruin. in Consil. 22. lib. 2. Fachin. lib. 4. controvers. cap. 88. Grivell. decis. 108. Vid. Menoch. de Præsumpt. lib. 4. præsumpt. 93. Peregrin. de fideicommiss. artic. 22. num. 69. & seqq.

¶ ¶ D I I.

Debragheis / of den pzelegaten onder een uniberseel fideicommiss worden ghecompzehendeert? De ghemeene sententie der Doctoren is / dat particuliere pzelegaten onder het uniberseel fideicommiss gecompzehendeert worden / indien deselve vooz het fideicommiss naghelaten zijn / dat is / so sy precederen het fideicommiss ende de institutie van den erfghenaem : maer anders is het / indien deselve na de institutie van den erfghenaem ofte fideicommiss naghelaten worden; want alsdan wordt den erfghenaem gheacht alleen beswaert te zijn

te

te restitueren de portie van de erffenisse / ende niet de pzelegaten; Doch wozt deselve distinctie / of de pzelegaten pcederen / ofte volgen het fideicommiss / by vele gherepzebeert / sustinerende dat alleenlijck moet ghelet worden op de woorzen / zin / ende meeninghe vanden testateur / te weten / of pemandt ghegrabeert ende belast is syne portie te restitueren / dan of de portie vande erffenisse / ofte met dierghelijcke woorzen; want als pemandt belast is syne portie te restitueren / aldan is hy gehouden de pzelegaten mede te restitueren / maer so hy ghegrabeert is de portie vande erffenisse te restitueren / aldan en komen de pzelegaten niet in het fideicommiss. Vid. Mantic. de conject. ult. volunt. lib. 7. tit. 7. num. 1. 2. 3. & seqq. Fachin. lib. 5. controvers. cap. 16. Menoch. de Præsumpt. lib. 4. præsumpt. 194. Gomez. var. resol. tom. 1 cap. 5. num. 18. Cod. Fabr. lib. 6. tit. 27. def. 28. Alexand. in Consil. 25. num. 11. & 12. vol. 1. & Consil. 33. vol. 4. Gail. lib. 2. obs. 135. num. 1. Socin. in suis fallent. reg. 372. incip. prælegata. Jas. Consil. 175. vol. 4. Gloss. post Bart. Carstrenf. & alios in l. cum virum. C. de fideicommiss.

¶ ¶ ¶ ¶ ¶

Het is controvers / of de pzelegaten comen in restitutie van het fideicommiss / als den testateur na de pzelegaten den erfghenaem heeft gheinstituert aldus: ende in alle syne andere goederen heeft hy gheinstituert / etc. ende daer na het fideicommiss geordonneert? Vele Doctozen sustineren / dat in sulcken ghevalle de pzelegaten onder het fideicommiss niet en worden ghecompzehendeert; edoch en zijn oock niet weynigh Doctozen van contrarie opinie / defenderende dat de pzelegaten eventwel comen in het fideicommiss. Vid. ad hanc quæst. Jas. in Consil. 175. vol. 4. Alexand. in Consil. 25. nu. 11. & 12. vol. 1. Fachin. lib. 13. controvers. cap. 65. Lud. Bell. consil. 177. num. 3. Peregr. de fideicommiss. art. 7. nu. 44. & seqq. Menoch. de Præsumpt. lib. 4. præsumpt. 194. nu. 6. & seqq. Mantic. de conject. ult. volunt. lib. 7. tit. 7. num. 7. 8.

¶ ¶ ¶ ¶

Onder een uniberseel fideicommiss en worden de pzelegaten niet ghecompzehendeert / wanneer den testateur heeft ghepzehibeert de alienatie van deselve; want het ghene verboden is veralieneert te worden / en komt niet in een uniberseel fideicommiss: Roman. Singul. 174. Gail. lib. 2. obs. 135. num. 9. Jas. in Consil. 175. in princip. vol. 4. Bartol. in l. Lucius. §. pluribus. ff. ad trebell. Menoch. de Præsumpt. lib. 4. præf. 194. num. 15. Peregrin. de fideicommiss. artic. 7. num. 30.

美 美 美 .

Dat de pzelegaten na het uniber ſeel fideicommiſ nagelaten/niet en worden ghecom pzehendeert onder het fideicommiſ / en heeft nae de opinie van vele gheen plaets / wannecr een bzoemde ghegraveert is de erffeniſſe te reſtitueren aen den Sone van den teſtateur; want alſdan worden de pzelegaten indiſtinctelijck onder het fideicommiſ ghecom pzehendeert. Bart. in l. liberto. § filium. ff. de ann. legat. Gail. lib.2. obf. 135. nu.7. Jaſ. in Conſil. 175. vol.4. Roman. Singul. 175. Peregr. de fideicommiſ. art.7. num.62. Menoch. de præſumpt. lib.4. Præſ. 194. num. 36. & 47.

美 美 美 ¶

Het is buyten alle diſput dat de kinderen van hare Ouders met fideicommiſ beſwaert zijnde/ niet ghehouden en zijn de vuchten in hare legitime te imputeren; dan is controverſ / of het ſelbe mede plaets heeft / wannecr de Ouders van hare kinderen met fideicommiſ zijn gecraveert? Vele ſuſtineren/ dat de Ouders gehouden zijn de vuchten in de legitime te computeren/wannecr ſy met fideicommiſ van hare kinderen zijn beſwaert / ghelijck t ſelbe tot mecr maſien oock verſtaen is / alhoewel verſcheyde andere ſijn in contrarie opinie. Vid. ad hanc quæſt. Papon. lib.20 tit.7. art.1. & 2. Guid. Pap. quæſt 478. Lud. Bell. conſil.83. Ant. Gabriell. comm. concl. tit. Ad trebell. concl. 12. num.6. Fachin. lib.12. controverſ. cap. 72. Peregr. de fideic. art.49. num.43. & ſeqq.

美 美 美 ¶

In het fideicommiſ comen oock de pzelegaten / wannecr den teſtateur den erfgenaem beſaft heeft te reſtitueren alle het ghene/ ofte alle de goederen die hy upt crachte van ſynen teſtamente ſal comen te ghenieten; want alſdan en is den erfgenaem niet allern gehouden te reſtitueren de goederen/dewelcke tot hem gecomen zijn door recht van inſtitutie/maer oock de goederen die hem zijn gelegateert. Gail. lib.2. obf. 135. num.3. Fachin. lib.5. controverſ. cap. 16. Menoch. de præſumpt. lib.4. præſumpt. 194. num.2. 31.45. Jaſ. in Conſil. 175. vol.4. Caſtrenſ. in l. cum virum. nu.6. C. de fideicommiſſ. & ibi Jaſ. num.7. Peregrin. de fideicommiſ. art.7. num.23.

美 美 美 ¶

Een fideicommiſſaris en mach de goederen/die fideicommiſ ſubject zijn/op ſijn eygen auctoziteit niet occuperen/ten ware den teſtateur hem alſulcke licentie expreſſelijck ofte ſtilſwyghens hadde gegeven.

gheben. Gabr. Sar. in annotat. ad Mathesil. Singul. 42. Peregrin. de fideicommiss. art. 47. num. 41.

§ § § I D.

Tusschen verschejde Doctoren wozt gedisputeert/indien yemant een fideicommiss geinjungeert is op conditie/soo hy sonder kinderen komt te sterben/ of hy nalatende natuerlyjcke kinderen ofte bastaerden deselve maecten dat de conditie van fideicommiss deficieert? Waerder ende betwyselijcker is de sententie van die ghene/ dewelcke sustineren / dat de bastaerden niet en maken dat de conditie van het fideicommiss deficieert / ende moet derhalven den substituyt tot de erfvenisse gheadmitteert worden. Paul. de Castr. Jas. & alii ad l. generaliter. §. cum autem. C. de instit. & substit. Alexand. in consil. 121. num. 5. vol. 2. Fachin. lib. 4. controvers. cap. 60. Vid. tamen Fusar. in tract. de fideicommiss. substitut. quæst. 406.

§ § § D.

Indien tot het fideicommiss gheroepen zijn de kinderen dewelcke uyt Titio ende Sempzonia ghebozen sullen worden/soo worden verstaen alleen gheroepen te zijn de kinderen in de eerste grade / ende niet de neven ofte kintz kinderen. Fab. in suo Cod. lib. 6. tit. 22. de Fideicommiss. defin. 12. Vid. Sand. decis. Frisic. lib. 4. tit. 5. def. 10. Jac. Cor. consil. 14.

§ § § D I.

Den gene die met fideicommiss beswaert is / mach deduceren het ghene hem den oberleden schuldich was. Alexand. in Consil. 124. num. 6. vol. 7. Castrenf. in l. ab omnibus. §. si focero ff. de leg. 1. Bart. in l. debitor. in fin. ff. ad trebell. Boër. conf. 47. num. 3.

§ § § D I I.

Wanneer twee personen hebbende kennisse van het testament/ onder malcander deplen seker erbe in het fideicommiss ghecompze hendeert/het welcke al is ghepurificeert/ alhoewel het is gheweest simpele scheydinghe / so schijnt nochtans van het fideicommiss gherenunciëert zijn; ende is sulcx de ghemeene opinie der Doctoren. Menoch. de præsumpt. lib. 3. præf. 115. num. 3. Castrenf. in l. qui Romæ §. duo fratres. & ibi Bart. ff. de verb. obligat. Alexand. in Consil. 100. num. 11. vol. 7.

§ § § D I I I.

Alhoewel ghemeenlijck een conditioneel fideicommiss op de erfghenamen van den fideicommissaris niet en wozt ghetransmitteert/wanneer den fideicommissaris sterft voozjende al-er de conditie

tie is ghepurificeert/ het selve en heeft nochtans gheen plaets / als uyt eenighe inditien klaerlijck consteert / dat de wille des testateurs gheweest is / dat het conditioneel fideicommiss op de erfghenamen van den fideicommissaris soude ghetransfereert worden; want het in de macht des testateurs is te maecten dat een conditioneel fideicommiss op de erfghenamen van den fideicommissaris ghetransfereert werde/ alhoewel den fideicommissaris komt te sterbe vooz het vervallen van de conditie in het fideicommiss gheadjicieert. Jas. in Consil. 154. vol. 4. & in Consil. 233. vol. 2. & in Consil. 52. num. 3. vol. 3. Gail. lib. 2. obs. 132. num. 7. Menoch. de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 201. Cod. Fabr. lib. 6. tit. 8. def. 25. & tit. 22. def. 14. & 38. Lud. Bell. consil. 188. & 213. Mart digest. noviss. tom. 5. tit. Transmissio cap. 7. 8. 10. 11. 14. 15. 16. 17. & 19.

£ £ £ ¶ £

Den ghene die met fideicommiss ghegraveert is/ te weten/ om de erffenisse na sijn doodt te restitueren / kan van den fideicommissaris gecompelleert worden tot cautie ofte wisheyt vande erffenisse 't sijn der tijdt te restitueren; ten ware een Vader belast was de erffenisse aen sijn Soon te restitueren: want alsdan de cautie cesseert/ ten vanden testateur bevolen hadde cautie te presteren/ ofte so hy quame tot sijn tweede houwelijck. Bart. Castrenf. & alii ad l. jubemus. §. in supradictis. C. ad. trebell. Ferrar in form. libell. quo agit. ex subtit. tit. 50. gl. 7. num. 12. Gothofr. in not. ad Nov. 108. cap. 2. lit. c. & idem in not. ad d. §. in supradict. lit. t. Grivell. dccif. 75. num. 6. Gratian. discept. forens. cap. 822. num. 8.

£ ¶

De vraghe is / of een fideicommissaris/ dewelcke hanghende de conditie in het fideicommiss gheadjicieert / vanden erfghenaem wens coopt eenighe goederen die fideicommiss subject zijn / gheacht wordt van het fideicommiss te renuncieren? Ick antwoorde Neen. Rip. in l. qui Romæ. §. dno fratres. n. 91. ff. de verbor. obligat. & ibi Bart. Jas. & ali. Fachin. lib. 10. controvers. cap. 52. Sand. decis. Frisic. lib. 4. tit. 4. def. 12. Gomez. var. resol. tom. 1. c. 12. num. 35.

£ ¶ £

Questie is/ of een erfghenaem/ die met fideicommiss beswaert is/ ghehouden is aen den fideicommissaris te restitueren de vruchten/ geldt/ ende dierghelijcke dinghen/ dewelcke ten tyde van het overlijden des testateurs in de erffenisse bebonden zijn / indien deselve by hem

hem ter goeder trouwen zijn gheconsumeert? Ick antwoorde **Ja** / na de waerder opinie der Doctoren. Fachin. lib. 12. controvers. cap. 66. Peregr. de fideicommiss. art. 10. num. 34.

¶ I I I.

De braghe is / indien den testateur geïnstituert heeft vele erfgenamen / ende ghewilt heeft dat syne goederen souden erven vanden eenen op den anderen / of daer doot gheintroduceert is fideicommissaire substitutie? **Is verstaen Ja**. Joan. à Sand. decis. Frific. lib. 4. tit. 5. def. 1. Menoch. de Præsumpt. lib. 4. præsumpt. 68. num. 7. 8.

¶ I I I.

Wanneer het fideicommiss naghelaten is op conditie / indien den gheinstituerte erfghenaem sonder kinderen komt te sterben / alsdan / so daer kindt of kinderen naghelaten ofte bevonden worden op het overlyden van den erfghenaem / soo is het fideicommiss te niet / ende en heeft gheen plaets / oock alwaar het schoon dat het kindt ofte de kinderen terstondt nae doode van den erfghenaem quamen te sterben / ende is sulcks de ghemeene opinie der Doctoren. Cod. Fabr. lib. 6. tit. 25. def. 12. Gratian. discept. forens. cap. 847. num. 3. 4. Sand. decis. Frific. lib. 4. tit. 5. def. 9. Cravett. consil. 98. Gail. lib. 2. obs. 136. num. 1. Nic. Everh. concl. 153.

¶ I I D.

Questie is / of een fideicommiss kan ghepöbeert worden alleen uyt de confessie vanden erfghenaem / ende soo den erfghenaem het fideicommiss ontkent / of hem 't selve mach ghestelt worden tot eede / soo dat hy ghehouden is te sweeren? Ick antwoorde **Ja** / want de confessie van den erfghenaem is alleen genoeg omme een fideicommiss te doen subsisteren / sonder dat daer toe eenighe ghetuygen van noode zijn. Mart. digest. noviss. tom. 5. tit. fideicommissum cap. 21. Sand. decis. Frific. lib. 4. tit. 5. def. 18.

¶ I D.

Wanneer hy een Vader / Groot-vader ofte een vordere ascendent een fideicommiss aldus gheconstitueert is; indien yemant van nyne gheinstituerte erfghenaem sonder kinderen komt te overlyden / dat in sulcken ghevalle het goedt van den selven / dat ick hem naghelaten hebbe / wederom keeren ende succederen sal op de mede-erfgenamen ende hare successieurs ab intestato; ende dat daer na ghebeurt / dat de conditie van het fideicommiss komt te existen / also yemandt van de gheinstituerte erfghenamen sonder kinderen gestorven is /

wozdt ghebzaecht / indien een ander van de mede-erfgenamen overleden is geweest / kinderen nagelaten hebbende / of de selve kinderen gheacht werden met de vordere erfghenamen / die noch in 't leven zijn / tot het fideicommiss gheroepen te zijn ghelijckelijck / ende niet successibelijck? Hierinne is ghedecideert Ja. Sand. decis. Frisic. lib. 4. tit. 5. def. 3. Vid. Cod. Fabr. lib. 6. tit. 22. def. 7. 24. & 37.

¶ I D I.

Also pemandt met fideicommiss gegrabeert / ende hem belast zijn de te restitueren 't ghene op sijn doot beboudeu sal worden overich te zijn / mach consumeren ende by sijn leven veralieneren drie deelen vande erfvenisse / ende by alleenlijck ghhouden is een vierdepart voozden fideicommissaris te reserveren / wozdt ghebzaecht / of den ghegrabeerde erfghenaem de selve drie deelen niet alleenlijck mach veralieneren by sijn leven / maer oock by uysterste wille / daer inne pemandt instituerende / ofte de selve aen pemandt legaterende? Ende alhoewel sommige Doctozen sustineren Ja / vele andere zijn nochtang in contrarie opinie / meynende dat den ghegrabeerde erfghenaem van de drie deelen niet en mach disponeren by uysterste wille. Vide Menoch. de Præsumpt. lib. 4. præf. 188. num. 17. Peregrin. de fideicommiss. artic. 40. num. 42 43. 44. Gratian. discept. forens. cap. 315. num. 8. 9. Jac. Cor. rer. jud. obf. 11.

¶ I D I I.

Wozdt ghebzaecht of niet alleenlijck de kinderen / maer oock de kints-kinderen / die met fideicommiss ghegrabeert zijn / de legitime ende trebellianijque moghen detraheren? wozdt gheleert Ja / dooch de kints-kinderen zijn ghhouden de vuchten / die sy hanghende de conditie van het fideicommiss ghepercipieert hebben / in de trebellianijque te imputeren / 't welck de kinderen niet ghhouden zijn te doen. Cod. Fabr. lib. 6. tit. 27. def. 4. num. 6. 8. 9. Neostad. Cur. Holl. decis. 17. vers. verum subsequenter.

¶ I D I I I.

Questie is / of in contracten fideicommissen moghen gheconstitueert worden? De ghemeene sententie der Doctozen is / Ja. Peregr. de fideicom. art. 51. nu. 1 2. Kinsch. resp. 75. Acac. var. relol. cap. 13. num. 676. Gratian. discept. forens. cap. 247. num. 1.

¶ I I I.

Het is controbers / of een conditioneel fideicommiss / 't welck by contract gheconstitueert is wozdt ghetransmitteert op de erfgenamen vanden fideicommissaris / indien den fideicommissaris comt te sterben.

sterben booz het exteren van de conditie? Sommighe Doctoren sustineren Neen/ende is sulcx oock by den Hove van Friesland ghecedeert; verscheyde andere Doctoren nochtans zijn in contrarie opinie / meynende dat soodanich fideicommiss niet en wozyt gheextinguert/alhoewel den fideicommissaris hanghende de conditie komt te overlyden / maer dat die hope op sune erfghenamen ghetransmitteert wozyt; ende dat soodanich conditioneel fideicommiss by contract gheconstitueert/daerinne verscheelt van een conditioneel fideicommiss / 't welck by upterste wille naghelaten is/ het welck op de erfghenamen van den fideicommissaris niet en wozyt ghetransmitteert/ indien den fideicommissaris booz het existeren van de conditie komt te overlyden. Ad hanc quæst. Vid. Sand. decis. Frisic. lib. 4. tit. 5. def. 19. cap. 2. Peregrin. de fideicommiss. artic. 51. num. 20. Cancer. var. resol. tom. 1. cap. 2. num. 89. 90. 91. 92. Kinsch. respons. 75. nu. 6. & seqq. Gratian. discept. forens. cap. 247. num. 6.

II.

Indien den testateur institueert A. ende by booz aspbicheyt van den selven/ofte sijns ghebraccke B. wozyt ghebraccht/ of 't selve is een fideicommiss? Wozyt gheleert Neen/ soo dat/ indien A. na den testateur komt te overlyden / by niet ghehouden is de erfvenisse aen B. te restitueren/want B. wozyt alleenlyck verstaen geroepen ende ghesubstitueert te zijn/in sulcken ghevalle als A. booz den testateur komt te overlyden / alsoo het is een vulgaire substitutie / de welke evanesceert als A. de erfvenisse heeft gheadieert/ ende niet een fideicommissaire substitutie. Grivell. decis. 125. & 135. nu. 1. & seqq. Cod. Fabr. lib. 6. tit. 22. def. 48. Kinsch. resp. 91. n. 24. & seqq. Menoch. de Præsumpt. lib. 4. præf. 71. num. 10. Peregrin. de fideicommiss. artic. 18. nu. 17.

III.

Indien Titius aen Sempzonius legateert een hupsinghe op conditie / soo by sonder kinderen komt te sterben / dat alsdan de selve hupsinghe weder sal gaen / komen ende succederen aen de zyde ende erfghenamen van hem Titius/so de selve conditie comt te existeren/ soo zijn de erfghenamen van Titius / die ten tyde van het existeren van de conditie de naeste waren/tot de hupsinghe gherechticht/ende niet de ghene / die ten tyde van het overlyden van Titius de naeste waren / soo dat oock indien eenighe andere van des testateurs erfghenamen het fideicommiss hadden geremitteert / 't selve en soude de ghene / die op het overlyden van Sempzonius de naeste waren gheen præjudicie gheben. Cod. Fabrian. tit. de fideicommiss. def. 13. &

tit. de Pa&t. int. empt. & vend. def. 14. Boer. decis. 12. nn. 4. in fin. Carp-
zov. def. forens. part. 3. const. 8. def. 25.

IIII.

Ghelijck een legataris competeert actie hypothecair inde goede-
ren vanden testateur vooz het legaet/soo heeft oock den fideicommissaris actie hypothecair / soo dat aen hem vooz de prestatie van het fideicommiss de goederen des testateurs zijn verobligeert ; dan is controvers/ of het hypotheecq / t welck gegeven wort vooz fideicommissen die conditioneel zijn / begint van den dach van des testateurs doodt / dan of eerst van den dach als de conditie is ghepurificeert? Dele Doctoren susinieren / dat het hypotheecq eerst begint van den dagh als de conditie is ghepurificeert / doch by andere wort waer-
der gheacht / dat het hypotheecq begint van den dagh van de doodt des testateurs. Fufar. in tract. de fideicommissar. subst. quæst 611. num. 2. & 4. & quæst. 612. Jaf. in l. si filius familias num. 4. ff. de Verbor. obligat.

IIII.

Indien den erfghenaem / die met conditioneel fideicommiss ghegrabeert was / hangende de conditie eenich goet veralineert heeft / ende dat de conditie konst te existeren / soo moet het goet / dat hy veralineert heeft ghehadt / hem in syne legitime ofte trebellianij-
que gheimputeert worden / indien hy van het fideicommiss eenighe legitime of trebellianij-
que portie konde detraheren. Cod. Fabr. lib. 6. tit. 27. def. 2. num. 1. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. Alienatio cap. 100. Fufar. in tract. de fideicommiss. subst. quæst. 543. Grätian. discept. forens. cap. 265. num. 5. & seqq.

IIII.

Wozdt ghebzaecht / of een erfghenaem / die met conditioneel fideicommiss ghegrabeert is / hanghende de conditie / van de debiteuren van de erffenisse mach ontfanghen de schulden / ende of de debiteuren bypelijk aen hem moghen betalen / oock de Capitalen aen hem aflossen? Wozdt gheleert Ja. Gloss. in l. ante restitutam. 104. ff. de Solut. Roderic. in tract. de ann. reit. lib. 2. quæst. 15. num. 87. Cancer. var. resol. tom. 2. cap. 6. num. 119. 120. Vid. Gratian. discept. forens. cap. 636.

IIII.

A. testateur institueert B. C. ende D. syne kinderen / willende hy testateur dat in ghevalle eenigh van syne kinderen komt te overlyden sonder gheboozte / de goederen by den selven van hem te-
stateur

stateur gheerst/sullen komen op de langhst-levende. **B.** en wil hem gheen erfgenaem dzaghen van **A.** testateur/waer na **C.** komt te overlepden sonder gheboozte/wozt ghevzaecht/of **B.** terwplen hy hem gheen erfghenaem ghedzaghen heeft van **A.** testateur/ uyt kracht van het fideicommiss.kan succederen neffens **D.** inde goederen by **C.** van **A.** testateur gheerst? Het schijnt Neen/alsoo in fideicommissen niet en wozt ghesuccedeert den erfghenaem die gegraveert is/maer den testateur/ende dat **B.** de erffenisse van den testateur heeft gepudieert/ Grivell. decis. 41. nu. 24. Cravett. consil. 984. nu. 33. Surd. decis. 292. num. 8.

F I S C V S.

F.

Fezaghe is / of den Fiscus / dewelcke gheen inventaris ghemaect en heeft / gehouden is tot meerder dan de erffenisse kan uytbrengghen? Hier inne staet aldus te distingueren : of den Fiscus succedeert in de goederen ter oorzake van eenich delict / ofte om dat de selve sijn vacerende ende geen erfgenaem bevonden wozt/ ende alsdan en kan den Fiscus niet gheconvenieert worden/vozt der dan de goederen sijn bedzaghende : of den Fiscus succedeert als gheinstitueerde erfghenaem / ende alsdan is hy gehouden vozt der dan de erffenisse is bedzaghende / indien hy sonder beneficie van inventaris de erffenisse heeft geadieert. J. Jal. in l. scimus. nu. 1. C. de jur. de lib. Fachin. lib. 5. controvert. cap. 21. Bart. ad rubr. nu. 4. ff. de acquir. hæredit. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 18. art. 1. nu. 13. & Bart. in l. 1. §. an bona ff. de jur. Fisc. Hier. de Cævall. in specul. comm. opin. quæst. 822. Clar. §. fin. q. 78. nu. 30. Burg. ad conf. Flandr. tr. 13. nu. 10. & seqq. Vid. Peregr. de jur. fisc. lib. 3. tit. 1. num. 3.

F F.

Den Fiscus en wozt niet geprefereert vozt crediteuren / dewelcke hebben onder erpres ofte stil swyggende hypotheecq/dan wozt geprefereert vozt alle andere crediteurē hebbende jonger hypotheecq. Schneid. ad tit. de hæredit. quæ. ab intest. defer. vers. de success. fisc. num. 10. Costal. ad l. ult. ff. qui pot. in pign.

F F F.

Tusschen sommige Doctoren wozt ghedisputeert / of den Fiscus in integrum mach gheresitueert worden/ gelijk de minder-jarigen?

Wozt

Wordt by vele Doctozen gefustineert Jae / hoewel verscheyde andere zijn in contrarie opinie. Vid. Odd. de restit. in integr. part. 1. q. 3. artic. 13. Fachin. lib. 9. controvers. cap. 80. Peregr. in tr. de jur. fisc. lib. 6. tit. 2. num. 7. & seqq.

I D.

Wanneer den Fiscus vercoopt eenich goet/het welcke hy verhuert heeft / soo is den cooper van dien ghehouden de huere tusschen den Fiscus ende den huerder gemaeckt upt te houden/ sonder dat hy den huerder mach expelleren. Boër. Consil 22. nu. 10. Ferrar. in form. libell. quo agit. ad fict. præstat. tit. 42. gl. 7. nu. 5. Bartol. & communiter. DD. ad l. final. ff. de jur. fisc.

D.

Den Fiscus dewelcke crediteur is upt crachte van contract/ heeft hypotheecq in de goederen van den debiteur / so dat hy vooz andere personele ende soek jongher hypothecaire credituren wordt geprefereert: dan den Fiscus en heeft geen hypotheecq in de goederen van een delinquant vooz de boete ofte peyne daerinne de delinquant / ter oorzake van het delict / is verballen/ soek alwaer het schoon dat alle des delinquants goederen ter cause van het delict. mosten comen in confiscatie/ ten 3° van den daghe van de sententie ofte condemnatie; want alsdan heeft den Fiscus in regardt van een pecuniele boete hypotheecq/ ten respecte van den delinquant ofte eenige andere possesseurs sonder titel/ welck hypotheecq niet en wordt gheertendeert tot de goederen vooz de sententie veralieneert; maer in regardt van andere crediturs / ende in prejuditie van deselve / en heeft den Fiscus gheen hypotheecq oock na date van de sententie. Vid. ad hanc quæst. Negulant. in tract. de pignorib. 4. memb. 2. part. nu. 115. Bartol. in l. post contract. num. 16. ff. de Donat. & in l. aufertur. §. fiscus ff. de jur. fisc. & idem Bart. in l. 1. nu. 2. & 3. C. Pæn. fiscal. cred. præf. Chassan. ad Conluet. Burg. rubr. de Confiscat. §. 1. vers. confiscat. bona. num. 4. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 1. art. 10. sub num. 2. Schneid ad tit. de hæred. quæ ab intest. def. vers. de success. fisc. num. 10. Acac. var. resol. cap. ult. nu. 449. & seqq. Peregrin. de jur. fisc. lib. 6. tit. 6. num. 1. & 12.

D I.

Goederen/ dewelcke ter oorzake van eenich delict aen den Fiscus zijn verballen / en moghen na den tijt van vijf jaren van den Fiscus niet ghebendiceert worden. Hippol. de Marfil. Singul. 307. num. 1. & 2. Bart. in l. commissi. nu. 4. ff. de public. Althus. dicæol. lib. 2. cap. 6. nu. 42. Marscard. de Probat. concl. 836.

D I I.

Den fiscus hebbende eenich goet met een ander ghemeen/ mach het selve in het geheel vercoopen/ ooc alwaer het schoon dat het goet deplbaer was/ ende moet aen den gene/ met dewelcke hy in gemeenschap is/ restituerē het deel van de pypse den selven daer aen compe- terende. Bart. in l. 1. C. de vendit. rer. fiscal. Fab. in suo Cod. lib. 4. tit. 43. defin. 1. nu. 14. in alleg. Tiraquell. in tit. res inter alios actas. limitar. 21. & in tract. de retract. municip. §. 1. gl. 18. num. 7.

D I I I.

Wozdt ghebzaeght/ of een pziibe persoon/ willende ageren tegens den fiscus / ghouden is te versoeken veniam agendi? Wozt hy bele- gesustineert Ja; doch verscheyde andere defenderen contrarie. Lud. Roman. Singul. 9. Schneid. ad §. poenales quoque actiones. num. 44. In- stit. de act. Peregr. de jur. Fisc. lib. 7. tit. 3. num. 1. 2.

I I.

Den fiscus wozdt booz alle andere crediteuren/ oock hebbende ou- der expz. s/ ofte generael hypotheerg/ geprefereert in de goederen by den debiteur gheacquireert na date van de obligatie by den debiteur met den fiscus gecontraheert. Moss. in tract. de contr. tit. de pignorib. vers. de natural. ping. num. 42. Negulant. de pignor. 2. part. 4. memb. num. 113. Costal. ad l. ult. ff. qui pot. in pignor.

I.

Den fiscus kan sijn privilegie dooz cessie op een ander transfere- ren; ende derhalven indien pemant booz een debiteur van den fiscus betalende neemt cessie van actie van den fiscus/ so wozdt hy ghepre- fereert booz andere crediteuren/ booz dewelcke den fiscus moeste ge- pferereert wozden/ want hy het selve recht van preferentie heeft/ het welcke den fiscus hadde. Castrenf. Bart. & communiter DD. ad l. fi- nal. C. de privileg. fac. Negulant. de pign. & hypoth. 2. part. princip. 4. memb. sub. num. 107.

I I.

Wanneer een legaeet gemaeckt ofte een erffenisse nagelatē is aen den ghene die inhabel ofte incapabel is omme te kunnen erben ofte succederen/ soo komit het selve legaeet aen den gheinstitueerde erfghenaem/ ende de erffenisse aen de naeste wettighe erfghenamen vanden overleden/ ende niet aen den fiscus: dan wozt ghebzaecht/ indien een legaeet ofte een erffenisse gemaeckt ofte naghelaten is aen den gene die dooz syne schult ofte delict ontweerdich is omme te erben / of het legaeet moet komē op de geïnstitueerde erfghenaem / ofte de erffenisse

op de naefte vrienden van den overleden/ dan of op den fiscus? Ick antwoorde/ dat na beschreven rechten/ het legaeft ofte de erfennisse aē sodanich persoon nagelaten/ van den selven wozt gheaufereert/ ende gheapliceert aen den fiscus; doch sommighe meynen/ dat de selve rechten hedendaeghs zijn/ geabzogeert/ so dat het legaeft ofte de erfennisse niet aen den fiscus/ maer aen den geïnstitueerde erfgenaem/ of te de naefte vrienden van den overleden moet ghedefereert worden. Vide Costal. ad l. 32. num. 13. 14. ff. de donat. int. vir. & uxor. Sand. decis. frific. lib. 4. tit. 4. def. 5. circa med. Kinsch. resp. 46. Zyp. in notit. jur. belg. lib. 10. tit. de jur. Fisc. in fin. Gomez. ad l. Taur. 9. cum seqq. num. 21. Jac. Cor. consil. 21. q. 3. Peregrin. de jur. Fisc. lib. 2. tit. 10. & lib. 3. tit. 1. Cod. Fabr. lib. 6. tit. 16. def. 4. Grot. in introd. ad jurispr. Holl. lib. 2. part. 24. ante. fin.

¶ IIII.

Indien een ordonnantie ofte statuyt medebzengt dat een prohibio-
nele sententie onder cautie moet ter executie gestelt worden/ ofte dat
seckerere sententien niet teghenstaende appellatie onder cautie sullen
moghen geexecuteert werden/ wozt ghvzaecht/ of den fiscus tot so-
danighe cautie is gehouden? Wozt geleert Neen. Rebuff. ad const.
reg. tract. de sentent. execut. artic. 5. gl. 1. num. 1. Peregrin. de jur. Fisc.
lib. 1. tit. 1. num. 35.

¶ IIII.

Questie is/ of den fiscus mach ageren teghens den debiteur van
synen debiteur / indien synen debiteur is insolvent? Wozt gheleert
Ja. Guazzin. de confiscat. bonor. concl. 24. num. 21. Peregr. de jur.
Fisc. lib. 4. tit. 6. num. 46.

G H E M E E N S C H A P.

I.

HEt is kennelijck / dat de ghemeenschap van goederen / de-
welcke by costuyne ofte statuyt tusschen man ende vrouwe
wozt geintroduceert / by houwelijckse voorwaerden mach
geexcluideert worden; dan wozt gebzaecht/ of in sulcken ge-
halle/ daer de ghemeenschap by houwelijckse voorwaerde upt ge-
loten is/ de echte luyden staende houwelijck/ vermoghen door nieu-
we conventie tot de statutaire gemeenschap wederkeeren; Ick ant-
woorde Neen. Ann. Robert. rer. judicat. lib. 4. cap. 1. Lamb. Gor.
adversar. jur. subcisiv. cap. 20. Griyell. decis. 48. Christin. ad leg. Mech-
lin.

lin. tit. 9. artic. 11. ad num. 12. in additam.

I I.

Alhoewel tusschen man ende wijf is gemeenschap van goederen/ soo mach eventwel een derde aen een van de echte luyden pet gheben ofte maken op sulcke conditie dat het niet gemeen en werde/dan dat het alleen ende in t gheheel blyve by den ghene dien het ghegheben ofte ghemacckt wort/ende en gheschiet als dan gheen communicatie van het ghene ghegheben ofte ghemaect is / dan de man ofte vrou mach het selve alleen in eyghedom behouden. Chassan. ad consuet. Burgund. rubr. 4. §. 2. vers. particeps est. num. 2. & versic. & acqui- torum. num. 15. in fin. Papon. lib. 15. tit. 2. de commun. & societ. in not. ad arrest. 16. Joan. à Sand. decis. Frific. lib. 2. tit. 5. def. 3.

I I I.

Indien een Stichtnaer van Wtrecht trout een huys vrou op een ander plaetse/allwaer gheen statutaire ghemeenschap van goederen tusschen man ende vrou en is/ende dat hy aldaer het houwelijck ge- contraheert hebbende/ daerna met sijn huys vrou comt woonen in de Provincie van Wtrecht/wort gebraeght/ of als dan tusschen deselve rechte luyden is gemeenschap van goederen in consozmite van de co- stuymen ofte statuyten in de Provincie van Wtrecht vigerende? Wort by vele gelcert Ja/ hoewel eenighe andere schynen contrarie te sustineren. Vide Burgund. ad consuet. Flandr. tract. 2. num. 11. 12. 13. 14. Covar. tom. 1. part. 2. de Matrimon. cap. 7. num. 9. Kinsch. resp. 14. Chassan. ad Consuet. Burgund. rubr. 4. §. 2. vers. In ducatu Bur- gundiæ num. 1. 2. 3. & seqq.

I V.

Wanneer man ofte vrou hebbende ghemeenschap van goederen/ staende houwelijck aenkomen eenige goederen/dewelcke verbonden ende fideicommiss subject sijn/so en komen deselve goederen in gheen gemeenschap/ maer de bychten van dien/ gebuerende het leven van den gene dien deselve goederen aengecomen sijn / komen in gemeen- schap tusschen de erfghenamen van den eerst oberledene ende den langhst-lebende. Nic. Everb. in Consil. 33. 87. & 206. & Neostad. in tract. de pact. antenup. rer. judicat. obs. 14. & in decis. Cur. Holl. Zeel. & Westfris. decis. 5. Jacob. Cor. consil. 25. quæst. 2.

W.

Als by houwelijcksche voorwaarden tusschen man ende wijf be- dungen is/dat alle winst staende houwelijck voorvallende sal wesen ghemeen/sonder dat eenige mentie is ghemaect van het verlies/so

is eventwel het verlies/so daer eenich komt/tusschen de echte luyden ghemeen. Schneid. & alii ad §. illud expeditum. Institut. de societate. Nic. Everh. in Consil. 167. num. 3.

D I I.

Gelijckerwijs man ende vron staende houwelijck tot de statutaire gemeenschap niet en moghen wederkeren/ als deselve by houwelijckische voorwaerden is geexcludeert/soo en moghen sy oock van de selve gemeenschap staende houwelijck niet renuncieren/indien deselve tusschen haerluyden is gheretroduceert gheweest. Chassan ad consuet. Burg. rubr. 4. §. 2. verl. & acquisiteorum. sub. nu. 15. Vide tamen Gomez. ad l. Taur. 60. Covar. tom. 1. part. 2 de Matrim. cap. 7. §. 1. num. 14.

D I I I.

Wanneer tusschen man ende wijf alleenlijck in de conquesten gemeenschap is gheintroduceert/so moet het erve by de man voor date van het houwelijck gecocht/ende staende houwelijck betaelt en ghelevert/in ghemeenschap komen tusschen hem ende sijn vrouwe/ ofte moet de helft van de pypse uyt de ghemeene goederen betaelt/aen de vrouwe gherefundeert worden/ waer van de electie competeert den man ofte syne erfghenamen; maer indien den dach van betalinghe van de coop-penniugen/ende leverantie ofte transport van het erve/nae date van het houwelijck is ghedestineert gheweest/soo moet het erve selfs in ghemeenschap komen. Vall. de reb. dub. tract. 13. nu. 4. in fin. Chassan. ad Consuet. Burgund. rubr. 4. §. 9. verl. omnium debitorum. num. 3. Joan. à Sand. decis. Frisic. lib. tit. 5. sub. def. 3.

D I I I I.

Als man ofte vrou komt te sterben/ende dat den langhst-lebende gheen inventaris van de goederen en maectt/soo wordt tusschen de langhst-lebende en de kinderen ofte erfghenamen van den overledenen ghecontinueert die eerste gemeenschap van goederen/ dewelcke tusschen den overleden ende langhst-lebende gheweest is. Costal. ad l. qui admittitur. num. 1. ff. pro soc. Papon. lib. 15. tit. 2. arrest. 6. 7. 8. & 9. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 16. art. 29. ad num. 1. in addit. Boër. decis. 203. Lam. Gor. ad verf. jur. subcisiy. cap. 21. V. Sand. decis. Frisic. lib. 2. tit. 5. def. 9.

I I I.

Het is controvers/of de gemeenschap van goederen dewelcke nae de doode van een van de echte luyden/ tusschen den langhst-lebende ende de kinderen ofte erfghenamen van den overleden stilswyghens wort ghecontinueert/soock insuypde erffenisse/legaet/ ofte donatie/

dewelcke aenkomen geduerende die stils wyghende continuatie van boozgaende gemeenschap? Wozt hy vele Doctozen geleert Neen/hoe wel eenighe andere contrarie sustineren. Vide Christin. ad ll. Mechlin. tit. 16. art. 34. nu. 4. & seqq. & ibid. in additam. Alexand. consil. 48. vol. 2. & consil. 76. num. 8. 9. 10. vol. 4. Costal. ad l coiri ff. Pro soc. Crayett. consil. 26. num. 8.

¶.

Questie is/indien een weduwe hebbende kinderen/met dewelcke sy blyft in ghemeenschap van goederen/ komt te hertrouwen / of de kinderen alleen in ghemeenschap blyven/ten regarde van haer/dan of sy oock verstaen worden in ghemeenschap te komen ten regarde van de man/ met dewelcke haer moeder het tweede houwelijck ghecontraheert heeft? In dese questie sustineren sommighe Doctozen/ dat de kinderen niet gheacht worden in ghemeenschap te wesen/ten regarde van haer moeders tweede man / nemaer alleentijck ten respect van hare moeder/so dat haer moeder komende te overlyden/ de erffenisse alsdan moet gaen in twee deelen / de eene helfte aen den tweede man van hare moeder/ ende de ander helfte aen de kinderen/ soo dat de kinderen sullen consequeren twee vierde-parten/ het eene van weghen hare ghemeenschap met haer moeder / ende het ander vierde-part als erfghenamen haers moeders/ blyvende ober sulckx de helfte van de goederen aen den tweede man van hare moeder: Andere Doctozen sustineren/dat de erffenisse moet gaen aen drie deelen/ het eene derde part aen den tweede man/ het andere derde-part aen de kinderen/ende het derde derde part mede aen de kinderen van weghen ende als erfghenamen haers moeders/ soo dat den tweede man moet ghenieten een deel/ende de kinderen twee deelen/ende dat ober sulckx de kinderen verstaen moeten worden in gemeenschap te wesen / soo ten regarde van den tweede man / als mede ten respecte van hare moeder. Vide ad hanc quaest. Papon. lib. 15. tit. 2. de Commun. & societate. arrest. 6. & ibi in not. Imbert. in enchirid. jur. Gall. ad verb. Societas. Costal. ad l. qui admittitur. ff. pro soc. Lamb. Gor. ad verlar. jur. sub. cifiv. cap. 21. nu. 12. Boer. decis. 203. Christ. ad ll. Mechlin. tit. 16. art. 30.

¶ J.

De gemeenschap van goederen/dewelcke tusschen den langhst-lebende ende de kinderen ofte erfghenamen van den overleden is ghecontinueert/cesseert/als de langhst-lebende heeft gemaect inventaris van alle de goederen/ende dit heeft buyten alle twyfel plaets/indien den inventaris wettelijck is ghemaect; dan of het selve oock

plaets heeft/ indien den inventaris niet wettelijck en is ghemaect/
is twijfelachtich? Waer inne sommighe sustineren Deen; ghelijck
sulcks oock is gedecideert/ende sommighe ter contrarie Ja/also dooz
een invalide acte de wille wort ghedeclareert. Vide Pel. in act. Foren.
lib. 3. act. 30. Christin. ad ll. Mechl. tit. 16. art. 32. n. 2. & ad art. 34. in ad-
dit. Pirrh. ad consuet. Aur. tit. de societ. cap. 3. Lamb. Gor. ad verfar. jur.
subcisiv. cap. 21. num. 3. & 4. Imbert. in Enchirid. jur. Gall. in verb. Societ.
Papon. lib. 15. tit. 2. in append. art. 2. & tit. 6. arr. 6. & in append. arr. 2.
Rebuff. ad const. reg. tom. 3. tr. de Invent. artic. 1. n. 8. Griv. decis. 54. n. 9.

¶ I I I.

De braghe is / indien man ende wijf houwelijck hebben ghecon-
trahert volghens de statutaire gemeenschap van goederen van ha-
re woonplaetse/ of die ghemeenschap oock wort geertendeert tot de
goederen ghelegghen in een ander Provincie/ alwaer sodanighe ghe-
meenschap niet en is? Ick antwoorde Deen/ alsoo deselve goederen
moeten gaen na de costumme van de plaetse daer sy gelegen zijn; dan
de roerende goederen/ dewelcke man ofte wijf elders hebben buyten
hare woonplaetse/ komen in ghemeenschap; want deselve volgen de
costumme vā hare woonplaetse/ alwaer de gemeenschap van goede-
ren vigeert. Peck. de testam. conjug. lib. 4. cap. 28. num. 5. Nic. Everh.
in loc. 113. à nomine dignit. num. 5. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 9. art.
11. ad num. 12. in addit. post Argent. & plures alios quos refert Lamb.
Gor. ad verfar. jur. subcisiv. cap. 18. Cravett. consil. 30.

¶ I I I I.

De ghemeenschap van goederen en wordt niet verstaen gheconti-
nueert te zijn tusschen de langhst-levende ende de erfgenamē van den
overleden/ indien de langhst-levende gherechtelijck heeft gheremun-
tieert van de gemeenschap/ ende alwaer het schoon dat den langhst-
levende eventwel reelijcken alle de ghemeene goederen eenighe jaren
hadde beseten/ so is diens niet teghenstaende de ghemeenschap ghe-
schepden / ende en wordt niet verstaen wederom aenghegaen te zijn
dooz de contrarie actie van possessie. Charond. lib. 2. resp. 103. quem
alleg. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 16. ad art. 31. in additament.

¶ I I V.

Indien tusschen man ende wijf by houwelijcksche voozwaerde is
gestipuleert/ dat een yeder het ghene by ten houwelijck aenbrēnght
na scheidunghe des houwelijcks wederom sal na hem nemen/ en dat
de winst ende conquesten staende houwelijck voozvallende sullē we-
sen gemeen/ sonder eenige mentie te maken van erffenisse/ wordt ge-
braght/

zwaecht/ of de erffenisse/ dewelcke staende houtwelijck een van beyde aenkomt / ghehouden moet worden vooz winst ofte conqweste/ ende oer sulcks moet komen in ghemeenschap? Sommighe sustineren Neen/ andere meynen/ dat de erffenisse moet komen in gemeenschap/ also van de selve niet en is gementionert/ ende mitsdien is een casus die gheomitteert is/ dewelcke gerelinqueert wort ter dispositie van het gemeene lant-recht/waer dooz alle der echte-luyden goederē gemeen zijn/ ende dat het selve ghevolcht moet worden in alle sodanige gheballen / daer niet specialijcken contrarie en is bedonghen. Vide Neostad. in tract. de pact. antenupt. in not. ad obl. 4. Grivell. decis. 68. Carpzoy. defin. Forens. part. 3. const. 17. defin. 16. Jacob. Cor. consil. 18. num. 18. & seqq. Nic. Everh. in Consil. 135. num. 4. 5. & seqq. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 9. art. 6. num. 8. & tit. 16. art. 18. num. 2.

¶ D.

By so verre twee Broeders ofte eenighe andere personen/ hebben gemeene goederē uyt sekere erffenisse/ en dat staende de gemeenschap eenige schulden gemaeckt zijnde/ sy luyden daer na komen tot schepdinge/ wort gebzwaecht/ of de schulde sullē betaelt wordē uyt de gemeene goederen? Ick antwoorde/ indien de schult by hun allen is gecontraheert / soo moet deselve oock by hun allen betaelt worden; maer indien de schult by een van hun allen alleen is gecontraheert/ alsdan moet deselve oock uyt de ghemeene goederen betaelt worden/ in gheballen de schult is ghemaect ter oorzake van de ghemeene goederen/ ende tot gemeen profijt ghekomen is; ende soo het selve niet en is gheschiet / alsdan moet de schult alleen betaelt worden by den ghene die de selve heeft ghecontraheert / ende niet uyt de ghemeene goederen. Speculat. lib. 4. tit. de Judic. versl. de Judic. communib. num. 7. & ibi Bald. in addit. circa principal. Caroc. decis. 118. Alexand. in Consil. 110. num. 19. vol. 3.

¶ D I.

Of om de generale ghemeenschap van goederen ende schulden tusschen man ende wijf / peder van de echte luyden in de helfte van de schult/ by d'ander echt-genoot vooz date van het houtwelijck ghecontraheert / ghehouden is ende gheconbenieert kan worden nae schepdingh des houtwelijcks / wordt ten beyde zyden gedisputeert? Ende alsoo het effect van de ghemeenschap tusschen de echte-luyden nae onse costumme is/ dat deselve vooz het houtwelijck principale debiteurs van een ende de selfde schult werden gheconstitueert / ende dat den eene vooz des anders schulden oock vooz date des houtwelijcks

welijckx ghecontraheert / werdt verobligeert ende mach ghecon-
bemeert worden / welcke obligatie eens teghens bepde ghebozen
zijnde/niet en kan gheertingueert worden/dooz scheidpdinghe des ge-
meenschaps/dan wozt ooc nootzakelijck tegens den langhst-levende
ghecontmueert/so dat de crediteuren de keur hebben/of sy tegens de
erfghenamen van den verobligeerde / die de schult ghemaect heeft
willen ageren in het gheheel/dan of tegens de langhste-levende vooz
de eene helfste: nochtans is diens niet teghenstaende contrarie gede-
rideert/te weten/dat nae scheidpdinge des houwelijckx de langhst-le-
vende niet en mach gheconbemeert worden vooz schulden vooz date
van het houwelijck by den overleden Echt-ghenoot ghecontraheert:
Doch de voozgaende affirmatieve sententie wozt mede by vele gede-
fendeert / ende moet deselve alhier tot Utrecht principelijck plaets
hebben / overmidts het eerste ende derde Artijckel van de 22. Ru-
brijcke van de Oorzoornantie deser Stadt/volghens welcke oock by
vele gesustineert wozt / dat yder van de echte luyden niet alleenlijck
inde helfste bande schult/ by d'ander Echt-ghenoot vooz date van het
houwelijck ghecontraheert/nae scheidpdinge des houwelijckx gehou-
den is/ maer oock in het geheel. Vide ad hanc quaest. Neostad. in tract.
de pact. antenupt. rer. judicat. observat. 12. & 13. Papon. lib. 15. tit.
2. de commun. & societ. arrest. 5. Lamb. Gor. adversar. jur. subcisiv. cap.
16. num. 3. 4. & 14. Chassan. ad consuet. Burguud. rub. 4. §. 11. vers.
contra mulierem. num. 3. & seqq. Radel. decis. 21. Grivell. decis. 90.

¶ D I I I.

Aleen-goederen ende andere heerlijcke of bozdelijcke goederen/ de
welcke man ofte wijf aen malcanderen ten houwelijck brengen ofte
yemandt van bepden staende houwelijck aenkomen / en worden tus-
schen de echte luyden niet ghecommuniqueert / also de ghemenschap
van goederen tuss: hē hen-luyde geintroduceert geen plaets en heeft
in sodanighe goederen. Lamb. Gor. advert. jur. subcisiv. cap. 15. Sand. ad
consuet. feud. Geln. tract. 2. tit. 2. cap. 3. nu. 4. Nic. Everh. in Consil. 53.
num. 9. & 10. Mantic. de tac. & amb. covent. lib. 6. tit. 15. num. 16.

¶ D I I I.

Indien tusschen de echte-luyden by houwelijckse voozwaerden
is ghestipuleert / dat na doode van den eerst overledene desselvs aen-
ghebrachte goederen wederom soude gaen aen de 3de daer van die
gekomen zijn/ende dat de langhst-levende soude behouden de goede-
ren by hem ten houwelijck aenghebracht/ende dat voozts winst ende
kerlies staende houwelijck te vallen soude wesen gemeen; wozt ghe-
braecht/

byaeght/so staende houwelijck gebeurt/ dat eenighe van de aenghe-
 bzachte goederen komen te verongelucken by bzandt/inundatic/ofte
 andersints/of die schade in 't ghemeen/of alleen by den aenzengher
 van de verongheluckte goederen behoort ghedzagen te werden? Ick
 antwoorde/dat sodanighe schade niet en is ghemeen/dan dat deselve
 alleen moet ghedzagen worden by den ghene die de verongheluckte
 goederen ten houwelijck aengebzacht heeft. Jac. Cor. in sui. Confilis
 Confil. 18. Lop. tract. de lucr. const. matr. acq. cap. 10. num. 3. Heet. Felic.
 in tract. de societ. cap. 16. num. 5. Nic. Everh. in Confil. 190. nu. 7. Sand.
 decis. Frific. lib. 2. tit. 5. def. 8. in fin. Thom. Herb. rer. quotid. cap. 16. V.
 tamen Neostad. de pact. antenupt. rer. jud. obl. 20.

¶ ¶ ¶.

De ghemeenschap van goederen tusschen man ende wijf/en wort
 niet gheertendeert tot de pecuniele boeten / spruytende uyt sake van
 eenich delict by een van de echte luyden gheperpetreert; ende derhal-
 ven indien de man ter cause van een doodtslach/ofte eenich ander de-
 licit by hem gecommiteert/ verballen is in een pecuniele boete/so en
 behoeft de vrouwe uyt hare goederen tot soodanighe schade niet te
 contribuieren / dan moet uyt de goederen van de man alleen betaelt
 worden/ also soodanighe schult niet en komt in ghemeenschap. Gail.
 lib. 2. obs. 86. nu. 14. Papon. lib. 15. tit. 2. de commun. & societ. arrest. 12.
 Christin ad ll. Mechlin. tit. 9. art. 2. num. 12. Lamb. Gor. adversar. jur. sub-
 cisiv. cap. 16. num. 7. & seqq. Sand. decis. Frific. lib. 2. tit. 5. def. 8. Sanz. de
 divis. bonor. lib. 2. cap. 13. num. 16. Chass. ad cons. Burg. rubr. 4. §. 10. in
 verb. omnium debitorum. num. 5. 6.

¶ ¶.

Als neman een huysvrou trout in een ander Provincie/ende dat
 ter plaetse daer het houwelijck wordt ghecontraheert/ is een andere
 costumme aengaende de ghemeenschap van goederen / als is in de
 woonplaetse van de man/ wordt ghebyaeght/ wat costumme van ge-
 meenschap moet gheconsidereert worden? Wort by vele geleert/dat
 ghelet moet worden op de costumme/dewelcke is ter plaetse van het
 domicilie van de man/ende niet dewelcke is ter plaetse daer het hou-
 welijck is ghecontraheert; ten ware de man in het domicilie van sijn
 huysvrouwe het houwelijck contraheerde/met meyninge omme al-
 daer altijd te blyven/en te wonen; want alsdan aengaende de ge-
 meenschap van goederen/moet gebolcht worden de costumme van de
 wosuplaetse van de vrouwe / alwaer het houwelijck is ghecontra-
 heert; ofte oock ten ware by houwelijckische voorwaerden bedongen

B b b

was/

was/dat tot allentypden soude moeten gesien worden op de costupme van de plaetse daer het houwelijck is ghecontraheert; want soude alsdan mede niet de costupme van den woonplaetse van de man/ nemaer van de plaetse daer het houwelijck ghecontraheert is/ moeten gheconsidereert worden. Chassan. ad conluet. Burgund. rubr. 4. §. 2. vers. in ducatu. Burgundiæ. Lamb. Gor. adversar. jur. subciv. cap. 18. nu. 4. 5. 6. 7. & cap. 21. nu. 11. & cap. 19. Francisc. Cremenf. Singul. 67. & ibi in annot. Gomel. ad l. Taur. 50. & tresleqq. num. 75. Costal. ad l. exigere dotem. 65. ff. de judic. Burgund. ad conluet. Flandr. tract. 2. num. 11. & seqq. Covar. tom. 1. de Matrim. part. 2. cap. 7. n. 8. 9. & seqq. Card. Tusch. pract. concl. tom. 7. lit. S. concl. 512.

¶ ¶ ¶

Questie is / indien by houwelijckische boorzwaerden is ghestipuleert/dat de winst ende conquesten sullen wesen gemeen/sonder mentie te maken van de bozdere goederen / of oock de bozdere goederen/dewelcke ten houwelijck aengebzocht ofte aengecomen zijn/ghemeen sullen zijn? Het schijnt Neen; want de inclusie van het een/ is de exclusie van het ander; wozt nochtans by vele Doctozen contrarie ghesustineert/dat oock de andere goederen gemeen zijn/ also de goederen/ daerinne gheen ghemeenschap specialijcken uytghesloten is/ blyben onder de dispositie van het ghemeene lant-recht/ende dat/alhoewel bedonghen is / dat seeckere goederen ghemeen sullen zijn/ daeromme de ghemeenschap niet gheacht kan worden gheseludeert te zijn in de bozdere goederen. Vid. Barbof. in l. 1. p. 1. & in l. si cum dotem ff. Solut. matrim. Grivell. decis. 68. Surd. decis. 195. 202. Jac. Correr. jud. obs. 30. & consil. 25. Nic. Everh. in loc. 82. à contrar. sens. nu. 4. & 25. & in consil. 135. num. 6. & seqq. & consil. 81.

¶ ¶ ¶

De gemeenschap van goederen/ dewelcke tusschen man ende wijf door costupme van hare woonplaetse is gheintroduceert / en wozt niet ghetolleert ofte te niet ghedaen door veranderinghe van domicilie: ende derhalven indien een man/na dat hy eenigen tijdt met sijn vrouwe op sekere plaetse gewoont heeft/ door costupme van welcke plaetse de ghemeenschap tusschen haerlynden is geintroduceert gewest / daerna met sijn vrouwe op een ander plaetse gaet wonen/ alwaer gheen gemeenschap van goederen tusschen man ende wijf en is / in sulcken ghevalle / een van haer beyden overlydende/ sal in deschepdinge van goederen ghelet worden op de woonplaetse ofte domicilie van de man/niet dewelcke tegenwozdigh is/ nemaer op die
dewelcke

Welcke hy hadde ten tyde van het contraheren van het houwe-
lijck/ende sal over sulcks de langhst-levende van de echte luyden ge-
admitteert worden tot de helft van alle de goederen/ofte tot soo veel
min of meer / als de costuymen van de boozgaende oude woonplaets-
se sullen toelaten / niet teghenskaende de costuymen van de laetste
woonplaetse / daer den overleden ghestorven is / anders mede hzen-
ghen / ende is sulcx by den Hobe van Frieslandt ghebedeert. Joan.
à Sand. decis. Frisc. lib. 2. tit. 5. def. 10. Card. Tusch. pract. concl. tom. 7.
lit. S. concl. 512. num. 5. & seqq. Jas. in l. cunctos populos. secundum 2.
lecturam num. 61. C. de summ. trinit. Lamb. Gor. adversar. jur. subciv.
cap. 19. num. 3. & vid. Boër. ad Consuet. Bituricens. tit. 8. des mariages &
dotiaries. §. 4. vers. tertia conclusio est Covar. tom. 1. part. 2. de matrim.
cap. 7. princip. num. 9. vers. nec refert. Garf. de conjug. ac quæst. num. 141.
Valasc. tom. 2. consult. 175. num. 13. Burgund. ad Consuet. Fland. tract. 2.
num. 13. & seqq.

¶ ¶ I I I.

Indien twee personen / welcke met den anderen in gemeenschap
zijn / hebben eenige ghemeene Waren / welcke sy doen voeren dooz
sekere plaetse / alwaer enigen Tol moet betaelt worden / eū dat een
van haer luyden aldaer by is van den Tol / wordt ghebræcht / of in
sulcken ghebalde van de ghemeene Waren tol betaelt moet worden /
dan of deselve ter oorzake van de immunitet van den eenen / die met
een ander in gemeenschap is / by zijn / so dat daer over gheen tol be-
hoeft betaelt te worden? Ick antwoorde / dat dooz de portie van den
ghene die niet gheprivilegeert en is / tol moet betaelt worden ; maer
niet ten regarde van de portie van den ghene die by ende exempt is.
Papon. lib. 15. tit. 2. de Commun. & societat. arrest. 19. Bald. in l. 3. C. de
nautic. foenor. Boër. decis. 300.

¶ ¶ I D.

Ghemeenschap wordt gemeenlijck dooz de doot gesolbeert / ende
den erfghenaem van den ghene die in gemeenschap was / en succe-
deert in de gemeenschap niet / oock alwaer het schoon dat in het aen-
gaen van de ghemeenschap compact ghemaect was / dat den erf-
ghenaem inde ghemeenschap soude succederen. Bronch. cent. 2. assert.
49. Schneid. ad §. solvitur. Instit. de societat. Gloss. & communiter DD.
ad l. nemo potest. & l. adeo. ff. pro loc. Tessaur. decis. 242. Gratian. dis-
cept. forenl. cap. 276.

¶ ¶ D.

De ghene die in gemeenschap zijn / moghen compact maken van
B h b 2 niet

niet te scheidten soo langhe sy leven / ende soodanigh compact is goet ende van weerden ; maer en kan gheen bespreck ghemaecte worden van het ghemeene goet nimmermeer te deplen. Fachin. lib. 1. Confil. 27. num. 44. Gail. lib. 2. obs. 24. num. 7. Alexand. in Confil. 18. num. 1. vol. 2. Welenb. in parat. ad tit. ff. pro foc. nu. 6. & 11. Nic. ab Alt. Sing. 97. num. 6.

¶ ¶ D I.

Wanneer soodanighe ghemeenschap wordt ghecontraheert / in dewelckeden eenen confereert gelt / ende den andere arbeert / wordt ghebraght / of de ghemeenschap gheeyndicht zijnde / de capitale somme van het gelt ghelijckelijck moet ghedeelt worden als ghemeen gheworden zijnde / dan of deselve moet behouden worden by den gene die de hoof- somme heeft gheconfereert. Wort by vele gheleert / dat den eygendom van het capitael niet en moet verstaen worden ghecommuniciert te zijn / nemaer alleen het ghebruyck ende profijt van dien / ende moet over sulcks de capitale somme niet ghedeelt worden / dan moet in het geheel wederkeeren aen de gene die deselve in de gemeynschap ghebracht heeft : ende van gelijcken oock / indien het gelt / het welke in de ghemeenschap is gheconfereert / verlooren ofte door quade fortunie vermindert is / soo en is de schade ende het perijckel niet ghemeen / dan behoort alleenlijck tot den ghene die het in de ghemeenschap ghebracht heeft. Schneid. ad §. de illa num. 5. & 6. Institut. de lociet. Fachin. lib. 2. controvers. cap. 94. & 95. Gail. lib. 2. obs. 24. num. 6. Bald. Castrenf. & Sichard. in l. 1. C. pro foc. V. Felic. in tract. de Societ. cap. 9. num. 54. 55. & 60. & cap. 16.

¶ ¶ D I I.

Indien drie personen hebben een gemeen huys / het welke sy ge woon zijn te verhueren / ende dat twee van hen luyden het selve willen verhueren / ende den derde niet / soo en mach dien derde die contradiceert / niet ghehoort worden / dan is gehouden mede toe te staen de verhueringhe van de andere twee / met dewelcke hy in ghemeenschap van het huys is : maer indien sy het huys niet gewoon en zijn te verhueren / soo moet dien derde / willende daer inne wonen / ghehoort worden teghens de andere twee dewelcke het selve willen verhueren. Guid. Pap. Singul. 639. Papon. lib. 15. tit. 2. de commun. & locietat. arrest. 26. Imbert. in Enchirid. jur. Gall. in verb. Socius an utatur verf. Sed si trium. Menoch. de arb. jud. cas. 442. Vid. tamen Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 3. num. 14.

¶ ¶ ¶ ¶ ¶.

Als sekere perſoonen in gemeenſchap zijn/dewelcke gewoon zijn hare waren van sekere Coopman te ontfanghen/indien tot eenigher tijd de ghemeenſchap tuſſchen henlynden wordt gebroken / ſo moet aen den Coopman/die gewoon is aen haer waren te vercoopen / denunciatie ghedaentworden / of anders blijft d' een vooz d' ander ten weder-zyden verobligeert/ niet anders als of geen diſſolutie van de gemeenſchap geſchiet en ware. Papon. lib. 15. tit. 2. de Commun. & ſocietat. arreſt. 7. in append. & ibi. Bacchov. in not.

¶ ¶ ¶ ¶.

Indien veel perſonen zijn in gemeenſchap van sekere negotiatie/ ende dat ſy aen eenen van henlynden committeren de adminiſtratie van de negotiatie / wordt ghebræcht/of alle de gene die in gemeenſchap zijn uyt het contract van dien eenen in ſolidum ende een vooz al in't geheel gehouden ende verobligeert zijn? De gemeene ſententie der Doctozen is Ja/hoewel ſommighe Doctozen contrarie ſuſtineren. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 279 & 547. num. 23. 24. & cap. 967. num. 35. & ſeqq. Carpzov. def. forenſ. part. 2. conſt. 17. def. 12. Neolſtad. ſupr. Cur. Holl. deciſ. 6. verſ. Quinquam. Teſſaur. deciſ. 136. nu. 1. in fin. & in addit. ad num. 7. Heſt. Felic. de Societ. cap. 30. Surd. deciſ. 213. Rot. Gen. de mercatur. deciſ. 15. & 97. Moſſ. de contract. tit. de ſociet. verſ. de natural. ſociet. num. 18. Althuf. dicæol. lib. 1. cap. 78. num. 13. Marant. part. 4. judic. diſt. 9. num. 94. Treutl. vol. 1. diſp. 27. th. 10. lit. c. Strach. in tract. de Mercat. tit. de contract. Mercat. num. 13. & 17. Caroc. deciſ. 118. num. 11. Boër. Conſ. 45. vid. tamen Gail. lib. 2. obſ. 24. nu. 9. Alexand. Conſil. 147. vol. 2. Jacob. Cor. rer. jud. obſ. 40. num. 17. 18. 19.

¶ ¶ ¶.

Het is controbers tuſſchen ſommighe Doctozen/ indien veel perſonen zijn in ghemeenſchap van eenige negotiatie/of yeder van henlynden in ſolidum ende alleen in't geheel mach ageren teghens de debiteuren van haerlynder negotiatie? Sommighe ſuſtineren Neen/ doch verſchepde andere zijn in contrarie opinie / dat yeder van hun alleen heeft macht om de debiteuren te conbenieren. Vid. Rebuff. ad conſt. reg. tract. de Mercat. artic. ult. gl. un. num. 25. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 547. num. 23. Felic. de Societ. cap. 30. num. 39. & ſeqq. Marant. part. 4. jud. diſt. 9. num. 94. Moſſ. de contract. tit. de ſociet. verſ. de natural. ſociet. num. 20. Jaſ. Caſtrenſ. & alii ad l. ſi unus ex argentariis. ff. de pact. Petr. de Ravenn. Singul. 686. Boër. Conſil. 45.

Bbb 3

Den

£ £ £ I.

Den ghene die met yemandt in ghemeenschap is/ en is niet ghehouden vooz de schulden by sijn vennot ghecontraheert / ende en kan van de credituren niet gheconvenieert worden/ten ware in expresse oorzake van de ghemeenschap ware ghecrediteert; Iae oock na het gheboeken van vele Doctozen/ alwaer het schoon dat het ghene/ daer ober de schult was ghemaectt / ghekomen ware tot profijt vande ghemeenschap/ 'twelck oock alsoo by den Hobe ende hooghen Raede van Hollandt is verstaen/ hoewel sommige Doctozen dien aengackede sijn in contrarie opinie. Vid. Neostad. decis. 6. Suprem. Cur. Holl. Zeeland. & Westfrif. Tefaur. decis. 136. Gratian. discept. forens. cap. 632. num. 7. 8.

£ £ £ I I.

Wozt ghebræcht/ of de ghene die in gemeenschap sijn/ gehouden sijn te staen op het schultboeck van haren vennot/ aen wien de administratie is ghecommitteert? Wozt geleert I. a. Heet. Felic. tract. de societ. cap. 38. num. 15. & 16. Menoch. de arb. jud. lib. 2. cent. 1. cas. 92. Mascard. de Probat. concl. 975. nu. 83. & seqq. vid. tamen Petr. de Wald. de duob. frat. part. 12. num. 9.

£ £ £ I I I.

Wanneer eenighe personen sekere gemeenschap aengegaen hebben / so en mach een vande vennotten teghens wille van de andere vooz den tijdt van de ghemeenschap niet renuncieren / ten ware het compact/ in het contraheren van de ghemeenschap ghemaectt/ by de andere niet en wierde naghekomen/ ofte so hy hadde eenighe andere wettelijke oorzake. Ferrar. in form. libell. in caul. societ. tit. 38. gl. 8. nu. 1. Schneid. ad. §. manet autem. Instit. de societ. Althus. dicæol. lib. 1. cap. 78. nu. 49. & 50. Petr. Sanz. de divis. bonor. lib. 2. cap. 7. num. 11. Felic. in tract. de Societ. cap. 35.

£ £ £ I V.

Den ghene die met een ander eenich goet in ghemeenschap heeft/ en kan teghens wille van sijn vennot van het ghemeene goet niet disponeren/ nochte het selve verobligeren. Caroc. decis. 2. num. 1. & 9. Alexand. in Consil. 186. nu. 4. vol. 2. Felic. de Societ. cap. 28. nu. 7. 8. 9. 10.

£ £ £ V.

Dat den ghene die met een ander in ghemeenschap is/ sonder consent van sijn vennot van het ghemeene goet niet en mach disponeren/ en heeft gheen plaets in koop-goederen; want een vennot ghepresumeert wozt last te hebben van sijn mede-vennot/ omme de waren te ver-

vercoopen. Franc. Marc. decif. 574. num. 2. Caroc. decif. 2. num. 10. Petr. Sanz. de divis. bonor. lib. 2. cap. 4. num. 10. Felic. de Sonet. cap. 28. num. 18. 34. 35.

¶ ¶ ¶ ¶ ¶

De schade/dewelcke dooz bedroch ofte schult van een van de vennoten de gemeenschap aenkomt/moet den gene/die het bedroch ofte de schult ghecommitteert heeft/alleen geimputeert worden/ ende en komt niet tot laste van de anderen/met dewelcke hy in gemeenschap is. Petr. Sanz. de divis. bonor. lib. 2. cap. 5. nu. 2. Alexand. in Consil. 99. num. 8. vol. 2.

¶ ¶ ¶ ¶ ¶

Als drie ofte vier personen eenige gemeenschap met den anderen hebben gecontraheert/ende dat een van haer luyden komt te sterben/soo wordt de gemeenschap ghedissolveert/ook in regardt van de andere die noch leven / ten ware tusschen haer luyden ware versproken dat den eenē sterbende/de gemeenschap tusschen de langstlevende, soude dueren. Schneid. ad §. solvitur. nu. 1. Instit. de societ. Petr. Sanz. de divis. bonor. lib. 2. cap. 7. nu. 1. Moss. de contract. tit. de societate. vers. quomodo annullatur seu solvatur societas. num. 2. Gratian. discept. forens. cap. 852. num. 1. 2.

¶ ¶ ¶ ¶ ¶

Indien yemant in gemeenschap is met een ander/den welke administratie heeft van de ghemeene goederen/ wordt ghebzaeght / of den vennot/ die de administratie heeft/ tot allen tyden ende soo dickwils het sijn mede-vennot gelieft / gecompelleert mach worden omme te doen rekeninghe van syne administratie? Ick antwoorde/dat den selven alle jaer ghehouden is rekeninghe te doen / dan en mach daer toe eerder niet gheconstringeert worden / doch openinghe van den staet der ghemeene goederen/ ende rekeninghe sonder gheft ofte winst/ mach vooz het jaer ende tot allen tyden versocht worden/ indien het sonder calummie gheschiedt. Vid. Moss. in tract. de contract. tit. de societ. versic. de natur. societate. nu. 29. Ant. Corset. Singul. 182. Petr. Sanz. de divis. bonor. lib. 2. cap. 9. num. 25. Stracch. in tract. de Mercat. tit. de contract. Mercat. num. 8. Felic. de Societ. cap. 37. nu. 59. 60. Petr. de Wald. in tract. de duob. frat. part. 12. in fin.

¶ ¶ ¶ ¶ ¶

Questie is/ indien de gemeenschap inde aengezachte goederen uytgefloten is/ en alleenlijck gheintroduceert in regardt vande conquesten/of het gene aen een vande Echte luyden geschonckē is/moet

komer

komen in ghemeenschap? Sommighe Doctoren sustineren Ja/ende is oock alsoo by den Hobe van Frieslandt ghedecideere; andere meynen/dat het selve niet en komt in ghemeenschap; maer dat het blijft aenden ghene dien het gheschoncked is; sommighe andere leeren/dat het moet komen in ghemeenschap / ten ware het gheschoncken was van Vader / Moeder / Groot-vader / Groot-moeder / ofte van pemandt anders inde opgaende linie; Ja eenighe meynen / dat het gene geschoncken is niet en kan komen in ghemeenschap / indien het oock ghegheven is van pemandt anders / in wiens erffenisse / den gene die het gheschoncken wozt / soude succederen. Vid. Sand. decis. Frisic. lib. 2. tit. 5. def. 3. Lud. Bell. consil. 77. num. 34. 35. Papon. lib. 17. tit. 3. arrest. 9. & ibi Bacchov. in not. Vall. de reb. dub. tract. 13. num. 2. Thom. Herb. rer. quotid. cap. 14. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 16. artic. 11. num. 10. & artic. 22. num. 11.

¶ II.

Wanneer tusschen Echte-luyden ghemeenschap is gheintroduceert alleenlijck inde conquesten / soo komen in die ghemeenschap de vruchten ende het inkomen van alle de goederen / van wat ghedaente ende qualitept. deselve souden moghen wesen / ende oock het 3^d d' een van de Echte-luyden is rijk / ende d' ander arm. Petr. Sanz de divis. bonor. lib. 2. cap. 11. num. 17. Sand. decis. Frisic. lib. 2. tit. 5. def. 3. Gomez. ad leg. Taur. 50. cum. seqq. num. 11. & 33. Neostad. de pact. antenupt. obs. 4.

¶ III.

Indien de ghemeenschap in de aenghebrachte goederen is / ghescludeert / ende alleenlijck geintroduceert in winst ende verlies / wozt ghebraccht / soo de man staende houwelijck eenighe van sone goederen komt te vercoopen / ende upt de pryse ofte coop-penningen van dien weder andere ghecocht heeft / of de selve aenghecochte goederen behooren tot de man alleen / dan of sy komen in gemeenschap? Dele Doctoren sustineren / dat de selve behooren tot de man alleen / ende niet en komen in ghemeenschap; sommighe andere leeren contrarie / dat soodanighe goederen ghemeen zijn tusschen de man ende sijn vrouwe / ende dat na schepden des houwelijcks de man ofte sone erfghenamen hebben te eyschen verstooringhe ofte vergoedinghe vande vercochte goederen / ende is sulcks oock by den Hobe van Frieslandt ghedecideert. Joan. à Sand. decis. Frisic. lib. 2. tit. 5. def. 3. Sanz. de divis. bonor. lib. 2. cap. 11. num. 6. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 9. artic. 5. num. 11. & artic. 11. num. 10. Joh. Lopez. in tract. de lucr.

lucr. marit. & uxor. cap. 6. sub num. 4.

¶ U I I.

Indien een man ofte vrouwe onder andere goederen ten houwelijck aenbrenghet eenighe lijf-renten/ lijf-tochte/ ofte den naeckten eygendom van eenige goederen/ waer aen een ander de lijf-tochte heeft/ ende staende houwelijck de lijf-tochte met den eygendom wort gheconsolideert/ ende de ghemeenschap alleenlijck wort gheintroduceert inde conquesten/ ende upt gefloten inde aengebzachte goederen/ wort ghebzaecht/ of de vuchten van de lijf-renten/ lijf-tochte die aengebzaecht is/ ofte met den eyghendom staende houwelijck gheconsolideert/ de welke staende houwelijck ghepercipieert zijn/ moeten komen in ghemeenschap/ dan of de selve nae schepdinghe des houwelijcks by de man ofte vrouwe/ of hare erfgenamen moeten gherestitueert worden? Wordt by veel Doctoren gheleert/ dat soodanighe vuchten moeten komen in ghemeenschap/ hoewel sommighe andere sustineren contrarie. Vid. ad hanc quaest. Petr. Sanz de divis. bonor. lib. 2. cap. 11. num. 10. 19. & seqq. & num. 37. Kuyck ad Cravett. consil. 782. Jac. Cor. rer. jud. obs. 7. num. 39. 40. Roderic. de ann. reit. lib. 1. q. 3. num. 16. Gratian. discept. foren. cap. 756. num. 6. 7. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 15. num. 21. & ad leg. Taur. 50. cum seqq. num. 78. Sand. decif. Frisic. lib. 2. tit. 5. def. 3. in fin. remiss. Boguet. in cons. Burgund. tit. 2. §. 2. in verb. en acquests. num. 10.

¶ U I I I.

Wordt ghebzaecht/ indien de ghemeenschap alleenlijck is gheintroduceert in winst ende verlies/ soo een vande Echre-layden komt te vervallen in een sieckte/ of eenigh ander onghewal/ of de kosten daer ober ghedaen ghemeen zijn/ ende by haer in 't ghemeen moeten gelast worden? Ich antwoorde Ja. Thom. Herb. rer. quotid. cap. 14. circa fin. Sand. decif. Frisic. lib. 2. tit. 5. def. 8.

¶ U I I V.

Questie is/ indien by statuyt gheintroduceert is ghemeenschap van goederen tusschen man ende vrouwe/ of als dan de selve ghemeenschap oock plaets heeft ten regarde van een weduenaer ofte weduwe/ de welke komente hertrouwen/ ende booz-kinderen hebben? De ghemeender sententie der Doctoren schijnt te wesen Neen/ ten ware by het statuyt specialijcken ghebedrogeert was de wet/ waer by ghestatueert is/ dat den gheene die met een weduenaer ofte weduwe/ hebbende booz-kinderen/ houwelijck aengaet/ niet meer upt desselfs goederen kan ghenieten

als een kints-ghedeelte; andere meynen / dat de voozsepde gemeens-
 chap plaets heeft / ende dat sulcx oock in daghelijckse practijque
 is gerecipieert / sonderlinghe indien uyt conjecturzen / de zin van het
 statuyt / ende de woorden van dien / af te nemen is / dat het selve sta-
 tuyt de voozsepde wet heeft willen derogeren / alhoewel 't selve niet
 expresselijk ofte specialijck gedaen en is. Vid. Mynsing. cent. 15. obs.
 99. Boër. decil. 113. Gratian. dilcept. forens. cap. 197. & cap. 300.
 num. 8. Jacob. Cor. rer. jud. obs. 30. num. 29. Grot. in introd. ad ju-
 risprud. Holl. lib. 2. part. 12. vers. Staet te letten. Bertrand. in l. hac e-
 dictali C. de secund. nupt. num. 19. & seqq. Rip. in l. foeminæ C. de secund.
 nupt. q. 23. Mæstert. in tract. de secund. nupt. q. 60.

¶ I I D.

Indien tusschen de Echte-luyden ghemeenschap is gesecludeert
 inde aenghebrachte goederen / ende alleenlijck gheintroduceert in
 winst ende verlies staende houwelijck te vallen / wordt ghebracht /
 soo staende houwelijck komt eenigh aen-was aen het erbe by een
 van de Echte luyden aenghebracht / of het selve aen-was is ghe-
 meen / dan of het alleenlijck behoort aen den ghene aen wiens erbe
 het selve ghekomen is? Wordt gheleert / dat den aen-was niet en
 is ghemeen. Vall. in tract. de reb. dub. tract. 13. num. 5. Thom. herb. rer.
 quotid. cap. 16. Henr. Boguet. in consuet. Burgund. tit. 2. §. 2. in verb. En
 acquests num. 9.

¶ I I D I.

Wanneer de ghemeenschap tusschen de Echte-luyden alleenlijck
 is gheintroduceert in winst ende verlies staende houwelijck te val-
 len / indien de man staende houwelijck byten consent van sijn vrou-
 we vooz pemandt bozge wordt / ende vooz den debiteur komt te be-
 talen / de selve schade en is niet ghemeen / maer moet alleenlijck
 by de man of sijn erf-ghenamen ghelast worden / sonder dat
 de vrouwe daer- inne heeft te lasten. Petr. Sanz. de divis. bonor.
 lib. 2. cap. 13. num. 12. & seqq. Sand. decis. Frisic. lib. 2. tit. 5.
 def. 8.

¶ I I D I I.

Questie is / of de ghemeenschap van goederen / de welke tusschen
 de Echte-luyden vooz statuyt / of uyt krachte van houwelijckse
 voozwaerden is gheintroduceert / noch plaets heeft / indien sy van
 den anderen in wooninghe / bedde / ende goederen gheschepden zijn /
 soo dat een vrouwe soude moghen ghenieten de helfte stande win-
 stes

sten ende conquesten die haren man / nae dat hy van haer ghescheyden was / ghedaen ende gheacquireert heeft? De ghemeene sententie der Doctoren is Neen/indien de scheydinghe toeghekomen is dooz schuldt van de vrouwe / maer anders is het / indien de scheydinghe gheschiet byn ten hare schuldt/ maer dooz schuld van de man. Gomez. ad l. Taur. 50. cum leqq. num. 72. Sand. decis. Frific. lib. 2. tit. 5. def. 7. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. Societas cap. 25. Gamm. decis. 327. Neostad. de pact. antenupt. obs. 8. in not. Carpzov. def. forens. part. 3. const. 26. def. 1. & leqq. Grot. in introd. ad jurispr. Holl. lib. 1. part. 5. verf. volghens. & lib. 3. part. 21. in fin.

¶ **V D I I I.**

Indien twee of meer vernichten hebbende een ghemeene saectie proces hebben gheintenteert / wordt ghevraecht / of een van hunlyden hanghende den processe mach transigeren booz syn ghedeelte met parthye aduers / ende dat na de litiscontestatie? Hierinne is ghedecideert Neen. Berlich. decis. 132.

¶ **V I I.**

De vraghe is / indien twee of drie personen aenghegaen hebben seeckere ghemeenschap / of een van hun van de ghemeenschap scheyden mach / ende een ander in syn plaetse stellen te ghens wille van de andere / met de welcke de ghemeenschap aenghegaen is? Ick antwoorde Neen. Gratian. discept. forens. cap. 547. num. 33. & leqq. Heet. Felic. in tract. de Societat. cap. 15. num. 62. 63.

V.

Questie is/indien twee personen aengegaen hebben seeckere gemeenschap / ende dat den eenen nader - handt komt te verballen in armoede / of den anderen daeromme mach scheyden uyt de ghemeenschap? Wordt gheleert Ja. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. Societas cap. 36. Heet. Felic. in tract. de Societat. cap. 34. num. 24.

De vraghe is / of een crediteur mach ghetuyghenisse
gheben in de sake van synen debiteur? Ick antwoor
de Jae. Ant. Trig. Singul. 113. Hippol. de Marfil.
singul. 662. Alexand. in Coufil. 78. num. 6. vol. 1. & Hip-
pol. in tract. de Fidejuss. num. 383. Carpzov. def. forens.
part. 1. const. 16. def. 67.

I I.

Tusschen sommighe Doctoren wordt ghecontroverteert / indien
beide de parthyen / dewelcke niet malsander in proces zijn / consente-
ren ende te vrede zijn te staen op de depositie van eene ghetuyghe / of
den Rechter upt alsulcke conventie ende consent van parthyen / ghe-
houden is te staen op de assertie van dien eene ghetuyghe / ende desel-
ve in het wysen mach volgen? Hierinne is gedecideert / dat door con-
ventie ende consent van parthyen mach gheschieden / dat de ghetuy-
genisse ende dispositie van eene ghetuyghe volcomen gheloof werde
gheattribueert. Mynsing. cent. 5. obs. 26. Speculat. tit. de test. §. restat.
sub num. 11. Jaf. in l. 1. §. ult. num. 8. ff. de verbor. obligat. Ant. Gabriel.
comm. concl. tit. de Testib. concl. 1. num. 9.

I I I.

Alhoe welghemeenlijck de depositien van de ghetuyghen zijn van
gheender weerden / ende gheen gheloof en maecten / indien parthye
advers / teghens wien de ghetuyghen worden gheproduceert / niet
en is gheciteert gheweest tot het hoozen ende examineren van de ge-
tuyghen / het selve en heeft nochtans gheen plaets / in een ghetuyghe /
dewelcke leyt aen een sware siechte / so datter zy perinckel des doots;
Want soodanighe ghetuyghe gheexamineert mach worden van een
incompetente Rechter / sonder dat parthye advers daer toe is gheci-
teert gheweest. Andr. Gail. lib. 1. observat. 102. nu. 1. & 4. Felin. in cap.
2. de testib. Bart. in l. admonendi. num. 41. ff. de jurejur. Marant. part. 6.
verf. de citat. num. 29.

I V.

Productie van getuygen moet geschieden tot kosten van den pro-
ducent / ende indien de ghetuyghen buyten hare woonplaets op een
ander worden geboceert / so is den producent ghewonden de ghetuy-
ghen nootzakelijcke teer- kosten te suppediteren / sonder afreckinghe
van

van de kosten die sy anders 't huys souden ghedaen hebben; ende soo een ghetuyge zijnde een dagh huerder/die hem/ syne huysvrou ende kinderen met synen arbeit is onderhoudende/buyten wordt gheboceert / so moet behalven de teer-kosten op synen arbeit: ende daghloon oock regardt genomen worden. Guid. Pap. decil.68. num.6. Gail. lib.1. obl.99. num.2. & 8. Papon. lib 6. tit.12. arrest.6.

D.

Den ghene die een ghetuyge produceert vooz hem/ en mach den selven/so hy teghens hem gheproduceert wordt/ niet reproberen/ ende teghens sijn persoon objicieren; want dooz de productie wort den selven gheacht gheapprobeert te zijn/ ende gheuden buyten alle reprochen / ende derhalven wordt den producent niet ghehoort/wilende sijn persoon reprocheren/dan mach wel pets objicieren tegens het ghene hy seydt ende deponceert. Christio, ad ll. Mechlin. tit.1. art. 28. num.24. Marant. part.6. vers. de repuls. test. nu.10. & 12. Vid. Boër. decil.245.

D I.

Een getuyge/dewelcke deponceert in faueur van parthye aduers/ en maecht geen geloof tot desselfs faueur/ indien parthye aduers teghens den selven heeft geprotesteert omme hem te repulseren; want daer dooz parthye aduers geacht wort te declareren / dat hy den selven gheen gheloof en wil attribueren. Marant. part.6. vers. de repuls. test. num.4. Felin. in c. praesentium. 31. in fin. de testib.

D I I.

Wordt ghevraecht/of het gheoorloft is de ghetuyghen te instrueren ofte informeren? Ick antwoorde / dat een ghetuyge van den producent mach gheinstrueert worden van de waerheydt van de sake/ op dat hy het beter indachtich zy/ende indien den ghetuyge seydt dat hy alsoo gheinstrueert is/ daer dooz en wordt syne ghetuygemisse niet gebitieert/soo hy maer van de waerheyt niet afen wijcke. Mynsing. cent. 3. obl. 75. Hartman; Hartm. tit.15. obl.16. Rebuff. ad const. reg. tom.3. tract. de Testib. artic. 1. gl.7. num.3.4.

D I I I.

Questie is / of de ghetuyghen/dewelcke gheproduceert zijn in een sommier proces/gheloof maken in een ordinaris proces? Ick antwoorde / indien de ghetuyghen in het sommier proces wettelijck/ghelijck in een ordinaris proces zijn gheproduceert ende gheexamineert gheweest/dat alsdan de ghetuyghen in een sommier proces produceert / gheloof maken in een ordinaris proces, Paul, Castrenk.

in Consil. 3. num. 3. vol. 2. Gail. lib. 1. obs. 103. num. 4. Gratian. discept. forens. cap. 445. num. 26. Ant. Gabriel. comm. concl. tit. de Except. concl. 2. num. 7. 8.

¶ ¶.

Een accusateur ofte aenbrengher en mach gheen ghetupge wesen teghens den ghene die hy aengebacht heeft. Malcard. de probat. vol. 3. consil. 1364. num. 41. Christin. ad il. Mechlin. tit. 1. art. 35. nu. 6. Carpov. def. forens. part. 1. const. 16. def. 66.

¶.

Een ghetupge/zijnde een bloedt-vrient van den gene die hem produceert/wozt geadmiteert/wanneer de ghene die in proces zijn hem ghetupghe in ghelijcke grade bestaen: ghelijck als twee broeders met malcanderen in proces zijn/so mach een ander broeder in de sake van syne twee broeders ghetupghen; want alsoan esseert de suspicie om de equaliteyt van affectie ende gelijcke consanguiniteyt. Bartol. in l. qui testamento §. quæ autem. num. 8. ff. de testam. Merul. lib. 4. tit. 79. cap. 2. num. 4. Alber. in tract. test. cap. 1. num. 35. part. 1. Costal. ad l. 67. §. de uno ff. de Rit. nupt.

¶ ¶.

Een Rechter mach de examinatie van de ghetupghen/ woonende buyten syne jurisdictie/committeren aen den Rechter van de plaetse daer de ghetupghen woonen/ende dat / het zy de ghetupghen van den eyscher / ofte van den ghedaeghde gheproduceert worden. Wurmf. tit. 18. obs. 7. nu. 5. Hartman. Hartm. tit. 15. obs. 17. Gail. lib. 1. obs. 96. n. 1. Mynsing. cent. 3. obs. 40. Menoch. de recup. possess. remed. 15. quaest. 26. num. 346. & seqq.

¶ ¶ ¶.

Een ghetupge/ die d' eene parthye heeft gheproduceert ende doen examineren/mach van d' andere parthye ooc wel gheproduceert worden. Boër. decil. 245. num. 1.

¶ ¶ ¶ ¶.

Tusschen sommige Doctoren wozt gedisputeert/indien een ghetupghe extrajudicielijck ende buyten rechten pet ghesepdt ende ghesaffereert heeft / ende dat hy daerna gherechtelijck tot ghetupghe gheproduceert zijnde/contrarie heeft gedeponeert/ welck seggen gelooft moet worden? De waerder ende ghemeene opinie is / dat de gherechtelijcke assertie moet ghelooft worden. Hippol. de Marsil. Singul. 212. Mynl. cert. 6. obs. 14. Alex. in Consil. 74. sub n. 9. vol. 1. & in Consil. 222. sub num. 12. vol. 2. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 15. def. 34.

¶ J. D.

Questie is/indien de ghetuyghen het instrument repugneren / of de ghetuyghen/ dan of het instrument gheloofst moet worden? Ick antwoorde/indien de ghetuyghen contradiceren het gheschzifte daer toe sy omme het gheloof zijn gheadhibeert gheweest / dat alsdan de ghetuyghen vooz het gheschzifte moeten geprefereert worden: maer indien de ghetuyghen contradiceren het instrument/ daer toe sy omme het gheloof niet en zijn gheadhibeert geweest; alsdan/ so sy gheproduceert worden omme te proberen de falsiteyt van het instrument/wordt het gheschzifte gheprefereert de getuygen ghelijck zijnde/ ghelijck so drie ghetuygen segghen dat het instrument valsch is/ de selve en sullen niet ghoozt worden:want oock tot het instrument twee ghetuyghen met een Notaris/dewelcke den derde is/ gemeenlijck geadhibeert worden; ende ten zy over sulchs vier ofte vijf irrepochabele ghetuygen attesteren van de falsiteyt / sal op het instrument ghestaen worden: maer indien van de falsiteyt van het instrument principelijck niet en wordt ghetraceert/nochte in het accuseren/nochte excipieren/ dan dat te samen tot probatie van de intentie gheerhibeert worden het instrument / ende de ghetuyghen / dewelcke gheeramineert zijnde/het instrument repugneren/in sulcken ghevalle moet den Rechter / uyt de qualiteyt van de sake oordeelen wat hy van dien meerder behoort te volghen; want sommighe dinghen beter dooz ghetuyghen gheprobeert worden/ende sommighe ter contrarie beter dooz instrumenten ende gheschziften. Vid. Mynsing. cent. 4. observat. 39. Nic. Everh. in Consil. 116. num. 1. Alexand. in Consil. 17. num. 8. vol. 3. Hippol. de Marfil. Singul. 61. Alexand. in Consil. 93. num. 7. 8. & seqq. vol. 5. Speculat. tit. de instrum. edit. §. restat. num. 13. 14. 15. & seqq. Menoch. de Arb. jud. cas. 105. Hier. de Cævall. quæst. 43. Boër decis. 118. Cravett. consil. 56. Mart. digest. noviss. tom. 3. Tit. Instrumentum cap. 26. 43. 87. 88. 89.

¶ D.

De vraghe is / of een bozge mach getuyge wesen vooz den principale debiteur? Ick antwoorde Ja/indien den principael machtigh is om te betalen / maer so hy insolvent is/ alsdan en mach eenbozge in de sake van den principale geen ghetuyge wesen: ende mach oock een bozge ghetuyge wesen vooz synen mede-bozge. Pyrrh. Maur. in tract. de Fidejuss. 2. part. princip. sect. 3. cap. 3. num. 15. & 16. Hippol. de Marfil. in tract. de fidejuss. nu. 381. & 382. Specul. tit. de test. §. 1. nu. 88. Alexand. in Consil. 78. num. 4. vol. 1.

¶ D I.

In ghelijck ghetal van ghetupgen/wozt meer geloof de ghetupgenisse van mans personen/als van vrouws personen: ende derhalven twee ghetupgen/wesende mans personen/ worden geprefereert booz twee vrouws personen. Aut. Coriet. Singul. 356. Petr. Gerard. de Petra-sanct. singul. 11. Volcmar. pract. concl. de testib. cent. 2. concl. 85. num. 17.

¶ D I I.

Het is kennelhech/dat een ghetupge / dewelcke van den producent dooz giften is ghecorumpeert / ofte eenigh gelt onfanghen heeft/ omme booz den producent te getupgen/ gheen geloof en maechi booz den ghene die hem heeft gheproduceert; dan wozt gebzaecht/ indien den ghetupge niet booz den ghene die hem het gelt ghegeven heeft/ nemaer tot fabeur van desselfs tegenparthye heeft getupght/of sone ghetupgenisse goet is? Ick antwoorde volgens de ghemeene opinie der Doctozen / dat sodanige depositie ofte getupgenisse is goet ende van werden. Lud. Roman. Singul. 330. Myusing. cent. 6. obl. 67. Hip. pol. de Marfil. sing. 112.

¶ D I I I.

Het is by vele Doctozen controvers / indien yemandt in den proceffe teghens de ghetupghen excipierende ofte reprocherende/seydt/ dat sy zijn meynedigh / overspeelders/ falsarissen/ ofte diergelijcke misoadighen/ ende dat sy daeromme gheen gheloof en meriteren/ of den ghene die sodanighe misdaden teghens de ghetupghen objicert / ghehouden is dooz actie van injurien/so hy de gheobjiceerde misdaden niet en probeert? Waerder schijnt te wesen de negative sententie/also den ghene die alsulcke misdaden teghens de ghetupghen objicert / het selve niet en doet met intentie omme te injurieren/ maer tot defensie van sijn recht. Fachin. lib. 9. controversi. cap. 13. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 1. art. 4. nu. 20. & tit. 1. art. 28. ad nu. 27. in addit. Welenb. in parat. tit. de injur. nu. 9. Boër. Consil. 4. nu. 21. Hieron. de Cævall. in Spec. comm. opin. contra commun. quæst. 223. num. 6. 7. 8. 9. Carpov. def. forens. part. 34. const. 42. def. 7. Vid. tamen Grivell. decis. 100. Costal. ad l. 5. §. qui pro ff. Qui fatid. cog.

¶ I I.

Een ghetupge en mach uyt de confessie / dewelcke hy doet in het deponeren / niet ghecondemneert worden. Tiraquell. in tit. re. int. alios act. in 7. col. Mart. digest. noviss. tom. 1. tit. Confessio cap. 91.

¶ ¶.

By sommighe Doctozen wozt ghecontrobeert / indien een ghetupge gerechtelije op verscheyde tyden contrarie heeft gebeponcert / welcke depositie gheloof moet gegeven worden / de eerste / de tweede / dan of gheen van beyden ? De ghemeender sententie der Doctozen schijnt te wesen / dat de eerste depositie geloof moet geadhijbert worden / ende moet dese sententie sonderlinghe plaets hebben / wanneer daer is eenighe suspicie van subornatie / als om dat daer is ghedaen publicatie van ghetupgen; maer indien een getupge sich selven contrarieert in een ende deselve depositie / so moet op gheen van beyden sijn seggen gestaen worden / dan moet in het geheel gerejicieert worden. Mynsing. cent. 2. obterv. 86. Fachin. lib. 9. controverf. cap. 84. Wurmf. tit. 28. obs. 25. nu. 3. Papon lib. 9. tit. 1. arrest. 13. Guid. Pap. decif. 546. Alexand. in Consil. 124. num. 6. vol. 6. Francisc. Marc. decif. 487. num. 3. Henr. Bouer. sing. 51. num. 21. & 22. Hier. de Cævall. q. 803. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 15. def. 34. & 54.

¶ ¶ ¶.

Indien een ghetupge na syne gedane depositie ghedenckt dat hy in het deponeren geerreert heeft / soo mach hy syne depositie cozzigieren / ende moet daer toe gheadmitteert worden / indien het geschiedt terstondt / ofte ten minsten eer hy met parthye gesproken heeft / ende moet de eerste depositie van de getupge niet verandert worden / dan de cozzectie moet daer onder gheschzeben worden / met byvoeginghe van den tijt wanneer den ghetupge de cozzectie gedaen heeft ende de gozake waeromme hy de cozzectie doet. Damhoud. in prax. rer. civil. cap. 170. nu. 26. & 27. Ferrar. in form. oppon. contra testes. tit. 12. gl. 3. nu. 4. & 5. Fab. in suo Cod. lib. 4. tit. 15. defin. 30. num. 7. & ibi in allegat. Tiraq. in tract. de retract. convent. §. 1. gl. 5. nu. 18. Mathes. Sing. 171. in annot. num. 9.

¶ ¶ ¶ ¶.

Den ghene die is beneden sijn veertchien jaren / en mach in civile saken gheen ghetupge wesen / ende in criminele saken en wozt nemant beneden sijn twintich jaren niet gheadmitteert / dan maghen nochtans in sommighe saken gherecipieert worden / doch niet dat sy volle geloof hebben / maer om pzesumptie te maken. Speculat. tit. de test. §. 1. u. 33. Welenb. in parat. ad tit. de testib. nu. 3. Gloss. in l. inviti. ff. de testib. & ibi Costal. Gratian. discept. cap. 525. num. 1. & seqq.

¶ ¶ ¶ ¶ ¶.

De bzaghe is / indien uyt de acten van den pzoesse blijktt / dat de

D d d

ghe

ghetuyghen van parthye zijn inhabel/ ende gheen geloof en merites
 ren/ of den Rechter deselve mach repelleren ende houden voor ghere-
 procheert / soo sulchs by parthye adwers niet en is ghedaen? Ick
 antwoorde Ja. Boër decif. 321. nu.4. & confil. 15. nu.3.4.5. Cavalcan-
 de testib. part. 5. num. 85.

¶ ¶ ¶ D.

Questie is/indien yemant eenige ghetuyghen wil doen examine-
 ren ad perpetuam rei memoriam, wie dat competente Rechter is om-
 me deselve te examineren? Ick antwoorde/dat die gene competente
 Rechter is/dewelcke in de sake soude cognosceren/ ende daer de sake
 soude moeten gheventileert worden/ten ware eenighe nootsakelijck-
 heyt vereyschte om de ghetuyghen op een ander plaetse te examine-
 ren. Petr. Gerard. de Petralanct. Singul. 69. Bart. in l. cum hi. §. transa-
 ctiones. ff. de transact. & ibi Ang. & Fulgos.

¶ ¶ ¶ D.

Ghetuyghen dewelcke gheproduceert zijn voor de litifcontestatie/
 en proberen ghemeenlijck niet tot het obtineren van een diffinitive
 sententie/ende moerendaeromme na de litifcontestatie in de termijn
 van productie gereproduceert worden / of anders en mach op hare
 ghetuygenisse niet gelet worden. Mathesil. Sing. 40. Hippol. de Mar-
 sil. sing. 170. Alexand. in Confil. 3. num. 8. vol. 2. Carpzov. def. forens. part.
 1. const. 17. def. 9. Mynf. cent. 2. obs. 53.

¶ ¶ ¶ D I.

Indien de getuygen deponeren dat den eyscher aen den gedaech-
 de eenich gelt geleent heeft / sonder dat sy verstaen van sekere quan-
 titeyt/wordt ghevraeght / of sodanige depositie ghenoech is om den
 ghedaechde te condemneren? Ick antwoorde Neen/ ten zy eenighe
 conjecture concurrere/ waer uyt de quantiteyt kan afgenomen wor-
 den/ want alsdan moet den eyscher den eet aengaende de quantiteyt
 ghedefereert worden. Guid. Pap. singul. 793. nu. 2. Bart. in l. admonen-
 di nu. 40. ff. de jurejur. Fachin. lib. 2. controvers. cap. 51. ult. controv. Co-
 ler. decif. 272. Caroc. decif. 11. Rot. Gen. decif. 208. Mart. digest. noviss.
 tom. 1. tit. Creditor cap. 69.

¶ ¶ ¶ D I I.

Het is controbers/indien yemant heeft twee ghetuyghen/waer
 van den eenen deponeret van de waerheyt van de sake / ende den an-
 deren van de confessie van parthye/of deselve getuygen maken vol-
 le probatie? De ghemeender sententie der Doctozen is / dat sy niet
 en worden gheconjungeert omme valle pzeuve te maken; dan worde
 ghe-

gheleert / dat sodanighe ghetuyghen maecten meer dan seniplene probatie / en dat tot supplement van volle pzeube eedt mach gedefereert worden. Vid. Mascard. de probat. conclus. 1084. nu. 7. 8. 9. 10 11. Berlich pract. concl. part. 1. concl. 36. nu. 140. 141. & 160. Alexand. in Consil. 180. nu. 9. vol. 6 Fachin. lib 2. controversi. cap 51.2. controversi. Ant. Gabr. commun. concl. tit. de probat. concl. 1. num. 4. & seqq. & tit. de testib. concl. 2. num. 65 66.

¶ ¶ ¶ ¶ ¶

Wozdt ghebzaeght / soo den epscher gheproduceert heeft drie ghetuyghen / dewelcke alle te samen verscheyden ghetuyghen / alsoo den eenen deponereert dat den epscher gheleent heeft hondert gulden / den andereu tseventich gulden / ende den derde vijftich gulden / of de leeninghe ghevoechsaem is gheprobeert / ten minsten aengaende de vyftich gulden? De ghemeene sententie der Doctozen is, dat de ghetuyghen oock niet en proberende minstesomme. Fachin. lib. 2. controversi. cap. 51. Jas. in l 1. §. si stipulanti. num. 9. in fin. ff. de verbor. obligat. Mascard. de Probat. concl. 1084. num. 15.

¶ ¶ ¶

Singuliere ghetuyghen deponerende van twee confessien / den eenen van de eene / ende den anderen van de andere / en moghen na het ghevoelen van sommighe niet gheconjungeert worden ; vele andere Doctozen sustineren / dat sodanige getuyghen wel mogen gheconjungeert worden. Vid. Gratian. discept. forensi. cap. 144. num. 51. & seqq. & cap. 909. nu. 1. 2. & seqq. Mascard. de Probat. concl. 347. nu. 55. 56. Carpov. def. forensi. part. 1. const. 16. def. 40. 41. Marant. part. 6. tit. de confessi. num. 14. Alexand. in Consil. 68. num. 3. vol. 3. & in Consil. 36. nu. 6. vol. 5.

¶ ¶ ¶

Ghetuyghen die anders inhabel zijn omme ghetuygenisse te geven / worden gheadmitteert / Wanneer de sake swaer is te bewysen / ende uyt de natuer ende qualiteyt van de sake gheen andere ghetuyghen kunnen gekregen worden. Hippol. de Marfil Singul. 73. Petr. Gerard. de Petralanct. Singul. 23. num. 8. Ant. Gabriel. comm. concl. tit. de Testib. concl. 7.

¶ ¶ ¶ ¶

Wanneer de ghetuyghen van den epscher ende den gedaechde ten beyde zyden zijn ghelijck / so moeten de ghetuyghen / die booz den gedaechde ghedeponeert hebben / ghepzeferereert worden booz de ghetuyghen van den epscher. Berlich. decif. 233. Radel. decif. 7. Treutl. vol. 2. dijp. 4. th. 8. lit. B. in not.

¶ ¶ ¶ J J.

De vrage is / of pemandt kan gheconstringeert worden omme te getuygen van sodanighen saecke / de welcke hy secretelijck van een ander verstaen heeft / ende belooft heeft niet te reveleren? Wozt geleert Ja. Gail. lib. 1. obl. 100. nu. 4. & leqq. Würmf. lib. 1. tit. 18. obl. 24. Hippol. de Marfil. Sing 424.

¶ ¶ ¶ J J J.

Questie is / of een getuyge kan ghedwongen worden omme te respoouderen ofte deponeren op sodanighen seyt / waer vpt syne schande / infamie / ofte delict gecognosceert of ghedetegeert soude kunnen worden? De gemeene sententie der Doctozen is Neen; ende derhalben een getuyge gebraecht zijnde / of hy overspel / diefte / ofte dierghelijcke delict begaen heeft / en is niet gehouden daer op te antwoorden ofte te deponeren. Berlich. decis. 16. Acac. var. resol. cap 5. nu. 113. 114. Costal. ad L. 3. §. ideoque num. 16. ff. de Testib. Card. Tulch. pract. concl. tom. 6. lit. P. concl. 395. num. 4.

¶ ¶ ¶ J D.

Wanneer de getuygen overleden zijn / so wozt op hare ghetuygenisse gestaen / alhoewel de selve ghedaen is sonder dat parthye daer toe geciteert geweest is / ofte sonder dat de selve is gherecoleert / ofte oock be-edicht / also de doot wozt gehouden in plaetse van den eedt. Jac. Cor. rer. jud. obl. 32. num. 15. 16. 17. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 15. def. 40. nu. 3. Mascard. de Probat. concl. 33. num. 12.

¶ ¶ ¶ D.

Het is controvers / of eene getuyge / indien hy tegens den gene die hem geproduceert heeft deponceert / volkomen geloost hebbe ende ten volsten probeere teghens den producent? De gemeender sententie schijnt wel te wesen Ja : dan wozt hy verscheyde andere Doctozen met goede reden contrarie gesustineert / also den ghene die pemandt als getuyge produceert wel schijnt te approuberen sijn persoon / maer niet sijn seggen. Cancer. var. resol. tom. 1. cap. 20. num. 72. 73. Gratian. discept. forenl. cap 525. nu. 26. 27. Vid. tamen eundem cap. 967. num. 15. Surd. decis. 288. nu. 49 Lud. Bell. consil. 46. num. 59. Ant. Gabriel. comar. concl. tit. de testib. concl. 1. uum. 14. 15.

¶ ¶ ¶ D J.

Indien den Commissaris / die tot het hoorzen van de getuygen is gedeputeert / dooz erreur omittere den getuyge op seecker seyt ofte artijckel te examineren / wozt gebraecht / of dien getuyge na de publicatie van ghetuyghen op sodanich seyt ofte artijckel mach ghehoort

hoozt ende gheexamineert worden? Is gedicideert Ja, Guid. Pap. quæit. 124. Vid. tamen Ranchin. in annot. ibid.

¶ ¶ ¶ D I I.

Wanneer den epscher ofte den gedaechde heeft geproduceert twee getupgen/waer van den eenen is gheloofweerdigh ende buyten alle reprochen / en den anderen is suspect ende niet geheel buyten reprochen/so wozt de suspicie ende inhabiliteyt van dien ghetupge gepurgeert ende wech genomen dooz den andere getupge die is buyten reprochen. Ant. Gabr. comm. concl. tit. de testib. concl. 5. Gomez. var. relol. tom. 3. cap. 12. sub nu. 21. Mascard. de Probat. concl. 1366. nu. 13. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 15. def. 27. nu. 7. & def. 60. num. 7. Cravett. consil. 9. num. 12. 13. & consil. 99. num. 10.

¶ ¶ ¶ D I I I.

Wozt gebzaecht/of een solliciteer/mach getupge wesen in die saecke van den ghene booz wien hy solliciteert? Wozt gheleert Neen. Mart. digest. noviss. tom. 1. tit. Testis cap. 20. Ant. Gabriel. comm. concl. tit. de Testib. concl. 12.

¶ ¶ ¶ I I.

Wanneer nemandt geen getupghe wesen kan staende houwelijckter oorzaecke van de affiniteyt / waer dooz hy van de gherupgenisse wozt gherepelleert / so en heeft nochtans 't selve gheen plaets / als het houwelijck ende de affiniteyt booz de doodt is gedissolveert. Ant. Gabriel. comm. concl. tit. de testib. concl. 15. num. 4. Mart. digest. noviss. tom. 1. tit. Testis cap. 52.

¶ I I.

De braghe is/of de ghetupgen/die nemandt produceeren wil/hunnen ghedwonghen worden om getupgenisse te geven over het ghene haer van de saecke bewust is? Ick antwoorde Ja / ende dat soo in criminele als civile saecken. Testaur. decif. 42. Ricc. decif. Colletan 1143. Carpoz. def. forensl. part. 1. const. 16. def. 47. Clar. §. fin. q. 24. num. 21. 22.

¶ I I I.

Questie is/of een getupge/dewelcke seyt / dat hy is gesuborneert ende dooz gelt gecorrumpeert / moet ghelooft worden ende probeert tegens den ghene die hy seyd dat hem gesuborneert of gecorrumpeert heeft? Wozt gheleert Neen/ende dat hy oock geen indicie tot torture reghens den selven en maechs. Gratian. discept. forensl. tom. 1. cap. 192. per tot.

De vraghe is / indien eenige ghetuygen verklaren dat sy seecken
vrouw - persoon vleyschelijck hebben bekent / ofte dat sy met haer
vleyschelijck hebben gheconberseert / off sy daerinne gheloof hebben
ende door hare ghetuyghenisse gheprobeert werde dat soodanick
vrouw persoon is oneerlijck van leven? Wordt gheleert *Ia*. Ant.
Sol. ad coastit. Sabaud. tit. de mulierib. fornicar. uu. 25. in fin. Alexand.
consil. 13. in fin vol. 7. Carpzov. def. forens. part. 4. const. 45. def. 4. num. 3.
4. 5. Mascard. de Probat. concl. 1066. num 38.

G H E V A N C K E N I S S E.

¶ I.

En ghene die te onrecht ende buyten ordze van recht
in de ghevanckenisse gheworpen is / mach na de opi-
nie van vele Doctozen uyt de ghevanckenisse bzecken
ende aufugeren / sonder dat hy daer over straf baer
is; Doch wort het selve hy versheyde ander Docto-
ren teghen-ghesproken. Vid. Clar. §. fin. q. 21. num. 26.

27. Mart. digest. noviss. tom. 2. tit. Carcer. cap. 26. Myling. cent. 6. obs.
98. num. 5. Fachin. lib. 9. controvers. cap. 71.

¶ I I.

De vrage is / of den ghene / die pemandt / dewelcke te onrecht ende
buyten ordze van recht ghevanghen is / ofte in de ghevanckenisse ge-
houden wordt / eximeert / moet ghepunieert worden? Ende alhoewel
sommighe sustineren Deen / andere leeren ter contrarie *Ia* / sonder-
linghe soo hy in ghevanckenisse ghezacht is door syn competente
Rechter. Fachin. lib. 9. controvers. cap. 70. Alex. vol. 2. consil. 35. num. 5.
Vid. Clar. §. fin. quæst. 29. num. 4. Menoch. de arbitr. jud. cas. 301.
num. 29.

¶ I I I.

Het is controvers / of den gene dewelcke met recht ende wettelijck
ghevanghen is / indien hy met geweld uyt de gevanckenisse breekt /
incurreert de peyne des doodts? Sommighe Doctozen sustineren
Ia; andere meynen / dat hy met een bannissement / of eenighe ande-
re straffe tot goetduncken van den Rechter moet ghepunieert wor-
den. Menoch. de arb. jud. cas. 301. num. 1. 2. & seqq. Mart. digest. noviss.
tom. 2. tit. Carcer. cap. 26. Bart. in tract. de Carcerib. num. 24. Fachin.
lib. 9. controvers. cap. 64. Damh. in prax. rer. crimin. cap. 18. num. 1.

Wordt

Woꝛdt ghebzaeght/wat straffe aenghedaen moet woꝛden den ge-
ne/die yemant/delwelcke met recht ghevanghen is/uyt de ghebanc-
kenisse eximeert? Woꝛdt gheleert/dat den ghene die een ander uyt
de gebanckenisse eximeert/moet gestraft woꝛden met de selfde pepne
daer mede den ghene die in de ghebanckenisse ghedetineert wierde/
moſte ghepunieert woꝛden. Alexand. in Conſil. 35. ſub num. 5. vol. 2.
Jaf. in l. 1. §. quod prætor. nu. 12. ff. ne quiſeum, qui in jus vocat, eſt vi exi-
mat. Althuf. dicæol. lib. 1. cap. 132. nu. 19. Fach. lib. 9. controverſ. cap. 69.
Menoch. de arbitr. jud. calu 301. num. 20. & ſeqq.

D.

Den ghene die uyt de gebanckenisse aufugeert/ſonder eenigh ge-
weldt/ alſoo hy de deure open ghebonden heeft/en moet met de ordi-
naris pepne niet gheſtraft woꝛden / dan moet ghepunieert woꝛden
niet een ander extraordinaris pepne/ tot diſcretie ende goetduncken
van den Rechter. Damhoud. in prax. rer. crimin. cap. 18. in princip. Jaf.
in repet. l. admonendi. nu. 173. ff. de jurejur. Boër. deciſ. 215. nu. 15. Bart.
in tract. de carcerib. num. 25.

D I.

Queſtie is/indien den ghene die ter oorſake van eenich delict ge-
vangen is/ met geweldt uyt de gebanckenisse breeckt / of hy het de-
lict ſchijnt te bekennen / ende ghehouden moet woꝛden booz ghecon-
ſeſſeert ende gheconvinceert? Sommighe meynen Ja; dan ſoo hy
ſonder geweldt uyt de gebanckenisse is geaufugeert / alſdan en woꝛt
hy niet gehoude booz geconſeſſeert; Doch vele Doctozen ſuſtineren/
dat oock/ ſchoon genomen den gebangen met geweldt uyt de gebanc-
kenisse gekomen is / hy eventwel niet gehouden of ghecondemneert
mach woꝛden als of hy het delict bekend hadde. Gomez. var. reſol.
tom. 3. c. 9 n. 11. Clar. §. fin. q. 21. n. 25. Boër. deciſ. 215. Jaf. in repet. l. ad-
monendi. nu. 172. ff. de jurejur. Althuf. dicæol. lib. 2. cap. 132. num. 20.
Menoch. de arbitr. jud. cal. 301. num. 3. & 6. Fachin. lib. 9. controverſ.
cap. 65.

D I I.

Tuſſchen ſommighe Doctozen woꝛdt ghecontroberteert/of in cri-
minele ſaken een Rechter yemant mach in gebanckenisse nemen ſon-
der boozgaende inditien? De waerder ende ghemeender ſententie
der Doctozen is/dat ordinaris niemant en mach gheappꝛehendeert
woꝛden ſonder boozgaende inditien ofte infoꝛmatie. Clar. §. fin. q. 28.
num. 2.

num. 2. Fachin. lib. 9. controverf. cap. 55. Mynfing. cent. 5. obf. 69.

V J J J.

Als een ghevangen dooz schult ofte neglidentie van den Cippiet uyt de ghebanckenisse aufugeert/soo moet den Cippiet instaan vooz den ghene die gheaufugeert is/ende moet met deselbe straffe ghepunieert worden/daer mede den ghene/die uyt de gebanckenisse ontkomen is/punibel was/ ofte andersints tot goetduncken van de Rechter. Menoch. de arb. jud. cal. 302. Boër. decif. 217. num. 1. Christin. ad II. Mechlin. tit. 2. art. 41. & art. 39. num. 4.

J K.

Een ghevangen en mach uyt de ghebanckenisse onder cautie niet ontflagen worden/indien vooz de misdaedt die hem opghelept wort eenige cozpozele straffe moet gheinflugeert worden: maer soo het delict daer ober hy beschuldicht wort geen lijf straffe / nemaer alleen een pecunieele boete meriteert/so mach den ghevanghen onder cautie uyt de ghebanckenisse ontflagen worden. Christin. ad II. Mechlin. tit. 2. art. 43. num. 4. & 5. Damhoud. in prax. rer. crimin. cap. 20. Clar. in §. fin. quæst. 46. nu. 7. Hippol. de Marsil. in tract. de Fidejuss. num. 210. Menoch. de arb. jud. cal. 303.

K.

By sommige Doctozen wort ghedisputeert / of den ghene die in de ghebanckenisse gedetineert wort/mach gheciteert ende in rechten betoghen worden? De waerder opinie is Ja / also hy dooz een Procureur kan compareren. Bart. in l. is qui reus. num. 14. ff. de publ. judic. Jas. in l. in jus vocari. num. 10. & ibi Castrenf. num. 6. ff. de in jus vocand.

K J.

De vrage is/ of de gene die in de gebanckenisse gedetineert wort/ uyt oorzake van eenigh delict/ mach gerecommandeert worden vooz eenige schult van een particulier persoon? Wort geleert Ja; en van ghelijcken oock mach den ghene die inde ghebanckenisse ghehouden wort vooz eenighe schult / daer wel gherecommandeert worden te oorzake van eenigh delict; hoewel sommighe fastineren ter contrarie/dat den gene die in gebanckenisse gedetineert wort uyt sake van eenighe delict / vooz schulden niet en mach gherecommandeert worden/noch oock dat den ghene die vooz schulden gedetineert wort/ ter saecke van eenigh delict niet en kan gerecommandeert worden. Vid. Berlich. pract. concl. part. 2. concl. 28. num. 103. Hippol. de Marsil. in pract. crim. §. attingam num. 32. Matt. digest. noviss. tom. 2. tit. Carcer. cap.

27.28.44. Bart. in tract. de carcerib. num.20. & idem in l.3. ff. de custod. reor. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 2. art. 40. Brun. in tract. de cess. bonor. quæst. 4. princip. quæst. 11. num. 33. & seqq.

¶ I I.

Indien yemandt in ghebanckenisse gehouden woꝝdt ober eenich delict/ waer ober alleenlyck een pecuniele boete moet gheimponeert woꝝden/ woꝝdt ghebzæcht/ of den selven upt de gebanckenisse onder cautie kan ont slagen woꝝden/ by so verre hy het delict heeft gheconfesseert/ ende upt krachte van de selve confessie al is gecondemneert/ ofse ter stont sal gecondemneert woꝝden? De gemeene sententie der Doctozen is Pecun. Menoch. de arb. jud. cas. 303. num.4. & 28. Card. Tufch. pract. conclus. tom. 1. lit. C. concl. 87. num. 12.

¶ I I I.

Het is seecker / dat een Officier niemant en magh banghen ofte appzehenderen in een anders jurisdictie; dan is questie / indien den Officier den delinquant ver volcht upt syne jurisdictie tot in een anders jurisdictie/ of hy den selven aldær mach banghen/ ende gebanghen hebbende mede nemen / ende in sijn ghebanckenisse bzenghend? Sommige sustineren Ja/ dan de gemeender opinie schijnt te wesen contrarie Gomez. var. resol. tom. 3. cap.9. num.4.5. Card. Tufch. pract. concl. tom. 1. lit. C. concl. 72. num. 1.2.3.4. & seqq. Vid. Clar. §. fin. quæst. 29. num. 10. Rebuff. ad const. reg. tract. de lit. requisit. in præfat. num. 4. 5. 6.

¶ I I I I.

De bzaghe is/ of den ghene/ die op het sept metter daedt bebonden woꝝdt / mach gheappzehendeert ende in ghebanckenisse ghezacht werden sonder voozgaende inditien ofte inforzmatie? Woꝝdt geleert Ja / indien het delict is capitael ende swaer / maer anders niet. Jannin. in tract. de citat. real. lib. 1. cap.2. num.94.95. Damhoud. in prax. crim. cap. 15. num. 4.

H O V V E L Y C K.

I.

TWschhen sommighe Doctozen woꝝdt ghedisputeert / of het houwelijck mach gherefndeert woꝝden / indien yemandt onwetende ghetrouwt heeft een huysvrouwe / dewelcke te bozens van een ander onteert is gheweest? Waerder is het gheboelen van die gene dewelcke sustineren/ dat het houwelijck niet

en mach gherefendeert worden / ende dat hy sijn huysvrouwe daeromme niet en mach verlaten / maer dat hy deselve moet behouden. Bronch. cent. 3. affert. 3. Wefenb. in parat. ad tit. de rit. nupt. sub num. 8. Host' e. f. in summ. tit. de matrim. num. 26. Wurmf. tit. 36. de matrim. obf. 3. num. 2. Vid. tamen Carpzov. def. forens. part. 4. const. 20. def. 12. Berlich. decil. 299. num. 1.

II.

De braghe is / of niemant mach trouwen de naghelaten weduwe van sijn overleden huysvrouwen broeder? Ick antwoorde Ja/ also soodanigh houwelijck niet behonden wort verboden te sijn/ende consequentelijck is gheoorloft. Wefenb. in parat. ad tit. de gradib. & affin. num. 17. Schneid. ad tit. de nupt. verl. de arbor. affinit. num. 13. Nic Everth. in Consil. 51. num. 4. Covar. de matrim. cap. 6. part. 2. §. 7. sub num. 6.

III.

Indien niemant twee personen op verscheyde tyden getrouwt heeft/ soo moet hy de ghene die hy eerst heeft ghetrouwt / tot sijn vrouwe nemen/ oock alwaer het schoon dat hy de persoon die hy laetst getrouwt heeft / eerst bekent beslagen hadde. And. Gail. lib. 2. obf. 55. num. 2. Schneid. ad tit. de nupt. verl. de Sponsalib. num. 18. Jaf. in l. quoties. num. 26. C. de rei vindicat.

IV.

Wordt ghebraght/ of een Stief-vader mach trouwen de Weduwe van synen Stief-soon? Ick antwoorde Neen. Schneid. ad tit. de nupt. verl. de arbor. affinitat. num. 14. Gloss. & DD. ad l. uxorem. 15. ff. de rit. nupt.

V.

Tusschen de collateralen belet het houwelijck alleenlijck de affinitet in de eerste grade/ende niet bozder/ ende de affinitet/dewelcke het houwelijck belet/ wordt gecontraheert tusschen de man ende de bloedt-vertwanten van sijn huysvrouwe/met dewelcke hy het houwelijck heeft aengegaen/ ende wederomme tusschen de vrouwe ende de bloedt vertwanten van haren man/met dewelcke sy heeft ghecontraheert: ende over-sulcks indien Titus ende Mebia sijn een soon ende dochter van twee ghesusters/ende dat Titus houwelijck contraheert met Berta/ende Mebia met Sempronius; waer na ghebeurt dat Titus komt te sterben/ ende van ghelijcken oock komt te overlyden Mebia/ soo dat in levende hyde blyven Sempronius ende Berta; wordt nu ghebraght/ of de boozoemde Sempronius ende Berta te samen houwelijck moghen contraheren? Ick antwoorde Ja/

Ia/ also tusschen deselve personen gheen affinitept en is in de eerste grade. Nic. Everh. in Consil. 51. per tot. Welenb. in parat. ad tit. de gradib. & affin. num. 17. Schneid. ad tit. de nupt. verf. de arbor. affinit. num. 9. & 13.

D I.

Questie is/indien het eerste houwelijck woꝝdt ghecontraheert onder een eerlijcke conditie/ende dat hangende deselve een tweede houwelijck puerlijck woꝝt ghecontraheert/ welck houwelijck moet ghepferereert woꝝden? ghelijck soo een jonghman aen een dochter houwelijck beloofst op conditie/ indien sijn vader consentere/ende midder tijdt/ eer de vader consenteert/ contraheert hy met een ander puerlijck/ waer na de vader aen sijn sone overschijft ende consenteert in de eerste trou-beloften/ onder die conditie aenghegaen/ ende woꝝdt alsulckx de conditie verbult/ of dit houwelijck moet ghepferereert woꝝden? In dese questie woꝝdt ghedecideert/ dat het tweede houwelijck/het welke puerlijck is ghecontraheert/ goet is/ ende gepferereert woꝝdt booz het boozgaende conditioneel houwelijck/ende dat het selve dooz de conditie daerna existerende niet en woꝝdt ghedissolveert. Schneid. ad tit. de nupt. verf. de Sponsalib. num. 37. Gloss. in c. per tuas. in verb. praesumendum. ibi, item quod si contraho. extr. de condit. appo. & ibi Panormit. Covar. de Matrim. part. 2. cap. 3. num. 6.

D I I.

Een houwelijck en woꝝdt niet ghebitteert om het bedroch/gelijck soo een vꝝoutwe dooz bedroch pemandt heeft ghepersuadeert dat sy heeft groote middelen/ ende alsoo een jonghman dooz bedroch heeft ghecircumvenieert dat hy haer tot een huysvꝝoutwe genomen heeft/ daer nochtans naderhandt bevonden woꝝdt dat sy gheen goederen en heeft/ soo en woꝝdt ter oozsake van dien het houwelijck niet ghedirimeert. Chassa. ad Consuet. Burgund. rubr. 4. num. 33. ad rubr. Covar. de Matrim. part. 2. cap. 3. §. 7. num. 2. 4. Gail. lib. 2. obs. 93. num. 11.

D I I I.

By sommighe Doctozen woꝝdt ghedisputeert/ of een houwelijck verstaen woꝝdt ghecontraheert te zyn dooz dese woꝝrden: Ick sal u tot een huysvꝝou hebben; ofte ick sweere ende belobe dat ick u tot een wettelijcke huysvꝝoutwe hebben sal? De ghemeender opinie der Doctozen is/ dat dooz sodanighe woꝝrden het houwelijck is ghecontraheert/ hoewel verscheyde Doctozen niet sonder reden contrarie sustineren. Covar. de Matrim. part. 2. cap. 4. §. 1. num. 5. Fachin. lib. 3. controverf. cap. 41. Alexand. in Consil. 152. num. 5. vol. 5. Nic. Everh. in

Consil. 127. num. 18. & consil. 178. num. 1.2.3.

¶.

De vraghe is/indien yemant gheseyt heeft/ ick en sal anders geen huysvrou hebben dan u/ of dooz soda n'ghe worden verstaen wordt/ houwelijck ghecontraheert te zijn? In dese questie worden bevonden verschende opinien der Doctozen/ van dewelcke som'nige sustineren/ dat het houwelijck is ghecontraheert/ andere ter contrarie defenderen de negatibe sententie/ ende kan deselbe opinien oock met goet fundament ghedefendeert worden. Vid. ad hanc quæst. Fachin. lib. 3. controvers. cap. 42. Boër. Consil. 35. num. 4. Speculat. tit. de sponfal. & matrim. §. 1. num. 3. Alexand. in Consil. 152. num. 4. & 5. vol. 5. Nic. Everh. in Consil. 137. num. 16 & seqq. & Consil. 178. num. 1.2. & 3. Caroc. decis. 46. num. 27. Hier. de Cævall. quæst. 130. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. nuptiæ cap. 2.

¶.

Indien een jonghman aen een dochter belofte ghedaen heeft van haer te sullen trouwen/ ende dat hy haer daerna vleyselijck heeft bekent/ so wordt daer dooz houwelijck tusschen haer luden ghein-
duceert. Boër. in Consil. 40. num. 32. Schneid. ad tit. de nupt. verf. de Spon-
falib. num. 8.

¶ ¶.

Also uyt vleyschelijcke conuersatie houwelijck wordt ghepresu-
meert/ wanneer trou-beloften voozghegan zijn/ wort gebzaeght/ of
tegens sodanige presumptie probatie ter contrarie wordt geadmit-
teert dooz confessie van parthyen? Waerder schijnt te wesen de ne-
gatibe sententie der Doctozen. Fachin. lib. 3. controvers. cap. 27. Co-
var. in epit. de sponfal. in 1. part. c. 4. §. 1. nu. 4. & Menoch. de præsumpt.
lib. 3. præsumpt. 1. num. 9. & seqq.

¶ ¶ ¶.

Het is controbers/ of een houwelijck/ het welcke ghecontraheert
is op een conditie dewelcke voozseker exteren sal/ terstont goet is/ dā
of de conditie moet verwacht worden? De waerder sententie is/ dat
het houwelijck ter stont goet is/ ende ghehouden moet worden als
of puerlijck ende sonder conditie ghecontraheert ware gheweest.
Schneid. ad. tit. de nupt. verf. de Sponfal. nu. 37. in fin. Fachin. lib. 3. con-
trovers. cap. 39. post Hostiens. & alios ab eo alleg.

¶ ¶ ¶.

Wort ghebzaeght/ of het houwelijck/ het welcke ghecontraheert
is op den ghene die ghestelt was in doodts noot/ goet is/ so dat de

kin-

kinderen dewelcke te bozens ghebozen waren daer dooz worden ghelegitimeert? **Ick** antwoorde **Ja**/volghens de ghemeene opinie der Doctoren. *Matic. de conject. ult. volunt. lib. 11. tit. 13. post. num. 2. Schneid. ad tit. de patr. potest. num. 23. Jal. in l. sed est quæsitum. num. 4. 5. & seqq. ff. de lib. & posthum.*

¶ I D.

Questie is/ of uyt de cohabitatie ofte t'samen-wooninge van man ende wijf houwelijck ghepresumeert wordt/ ten dien effecte / dat de kinderen ghehouden moeten worden booz wettich? Waerder en probabielder is de affirmative sententie. *Jal. in Consil. 168. num. 1. vol. 4. Fachin. lib. 3. controvers. cap. 35. Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 1. num. 77.*

¶ D.

Gen man ofte vrouwe/ dewelcke houwelijck aengaet met een weduwenaer ofte weduwe die booz-kinderen heeft/ en mach uyt des echt-ghenoots goederen niet meerder naghelaten worden dan een kints-ghedeelte; ende indien daer veel booz-kinderen zijn / ende het een meerder gheniet dan het ander/ so en mach de man ofte vrouwe/ die met een weduwenaer ofte weduwe houwelijck heeft ghecontraheert/niet meerder naghelaten worden/dan het kint/dat minst gheniet/nagelaten is. *Peck. in tract de testam. conjug. lib. 2. cap. 18. nu. 2. Boër. decis. 200. num. 6. in fin. Bartol. & communiter. DD. ad l. hac edita C. de secund. nupt. Cod. Fabr. lib. 5. tit. 5. def. 3.*

¶ D I.

Questie is / of de portie/ dewelcke man of vrouwe hebbende booz-kinderen/ende transferende tot een tweede houwelijck/ mach naelaten aen den tweede echt genoot / moet gecomputeert worden albooren afghetoghen de legitime van de booz kinderen / ende alsdan het resterende ghedeelt worden tusschen den tweede echt-ghenoot ende de booz-kinderen / dan of de legitime van de booz-kinderen niet en mach gedetraheert worden/maer het geheele patrimonie ofte erfverfisse ghelijckelijck moet ghedeelt worden tusschen den tweede echt-ghenoot ende de booz-kinderen? De gemeender sententie der Doctoren schijnt te wesen/dat de legitime van de booz-kinderen alboozens moet afghetoghen worden/ ende dat alsdan de reste ghelijckelijck moet ghedeelt worden tusschen de booz-kinderen ende den tweede echt-ghenoot/ hoewel verschepde Doctoren zijn in contrarie opinie/ dat de legitime alboozens niet en mach gedetraheert worden. *Vid ad hanc quæst. Peck. de testam. conjug. lib. 2. cap. 18. num. 3. Crayett. consil.*

194. nu. 1. Wurm. lib. 1. tit. 36. obs. 5. num. 6. Barbof. in Cod. ad l. hac edictali. num. 6. C. de secund. nupt. Fachin. lib. 3. controv. cap. 70. Merlin. de Legit. lib. 2. tit. 2. quæst. 18. nu. 2. 3. Cod. Fabr. lib. 5. tit. 5. def. 6. Ricc. decis. Collectan. 3. Boër. decis. 201. num. 4. & seqq. Rol. à Vall. in tr. de lucr. dot. quæst. 27. Lud. Bell. consil. 148. num. 39. & seqq. & consil. 149. 150. Tessaur. decis. 184. Neostad. de Pact. antenupt. obs. 4. in not. vers. Portio autem Mæstert. in tract. de secund. nupt. q. 46. 47.

¶ D I I.

De braghe is / of de pepne die gestatueert sijn in regart van den gene die hem begeeft tot een tweede houwelyck / so wel plaers hebben in een vader die komt te hertrouwen / als in een moeder? De gemeene opinie der Doctozen is Ja. Boër. decis. 187. Sand. decis. Frific. lib. 2. tit. 3. def. 2. Mæstert. in tract. de secund. nupt. q. 37.

¶ D I I I.

Het is controvers / of een vader ofte moeder / die haer begeben hebben tot een tweede houwelyck / meerder mogen naelaten aen de kinderen die in het tweede houwelyck gheproccert sijn / als aen de kinderen die in het eerste houwelyck verweckt sijn? Vele Doctozen sustineren Neen / verschepde andere ter contrarie Ja / welckers opinie schijnt gemeender te wesen / mits dat de kinderen van het eerste houwelyck hebben hare volle legitime; doch woꝝdt gheleert / dat een vader of moeder sulcx niet en mach doen aen de stief-kinderen van den tweede echt-ghenoot / die den selven verweckt heeft in sijn vooꝝgaende houwelyck. Vid. Sand. decis. Frific. lib. 2. tit. 3. def. 6. Mæstert. in tract. de secund. nupt. q. 54. Cravett. conf. 40. num. 11. Gratian. discept. forens. cap. 219. num. 31. 32. & seqq. Lud. Bell. consil. 81. 84. Boër. decis. 200. nu. 5. 6. & decis. 201. Acac. var. resol. cap. 13. num. 465. & seqq. & num. 588. cum seqq. Mart. digest. noviss. tom. 5. tit. Relictum cap. 18. Tessaur. decis. 170.

¶ I I I.

Andien twee echte-lupden / waer van d'een vooꝝ-kinderen hadde uyt een ander houwelyck / hebben ghemacckt testament / waer by sijn hare kinderen ten beyden zyden in den eygendom geïnstituert hebbende / malkanderen / ofte de langhst-levende ghemacckt hebben de lijf-tochte van alle hare goederen / ende dat de ghene die kinderen hadde uyt vooꝝgaende houwelyck eerst is komen te overlipden / woꝝt gebzaecht / of de wet / waer by verboden is / dat een weduwenaer ofte weduwe hebbende vooꝝ-kinderen / ende komende te hertrouwen / aen sijn tweede echt-ghenoot niet meerder naelaten mach / als aen een

van

van de vooz-kinderen / die het minste ghemiet ghemaect is / oock plaets heeft in soodanighe lijf-tochte die ten weder-zijden ende reciprocuelick gheconstitueert is? Hierinne is ghedecideert Ja. Joan. à Sand. decis. Frisic. lib. 2. tit. 3. def. 4. Mæstert. in tract. de secund. nupt. q. 55. Fontanell. de pact. nupt. clausul. 5. gl. 8. part. 4. n. 33. & seqq. Peck. de testam. conjug. lib. 2. cap. 18. sub. num. 4.

¶ ¶.

Wanneer een weduwenaer ofte weduwe hebbende vooz-kinderen komen te hertrouwen / soo worden sy ghepzebeert van het ghene sy van eenighe van hare vooz-kinderen / die overleden waren / hadden gheerft / ende wordt ghetransfereert op d'andere vooz-kinderen die noch in 't leven zijn / behoudens aen haer alleenlijck de lijf-tochte van de selve goederen haer leven lanck gheduerende / ofte oock indien soodanigē weduwenaer ofte weduwe al gekomen waren tot het tweede houwelijck / ende dat alsoan eenighe van de vooz-kinderen quamen te overlyden / so komt den eyghendom van de goederen vande selve overledene vooz-kinderen op d'andere die noch leven / ende hebben alleenlijck de lijf-tochte aen de selve goederen ; Doch wordt by vele Doctozen 't selve ghelimitteert allenlijck plaets te hebben in de goederen / die de overledene kinderen gheerft hadden van haer overleden vader ofte moeder / ende niet in soodanighe goederen als de selve kinderen gheerft hadden van haer groot-vader / groot-moeder / broeder / suster / ofte andere personen ; ghelijck oock 't gene vooz-sept noch ghelimitteert wordt gheen plaets te hebben / indien de overledene kinderē hare goederen by testament aen haer vader ofte moeder ghemaect hadden. Barbof. ad l. foeminae & auth. ex testamento Cod. de secund. nupt. Papon. lib. 15. tit. 1. arr. 8. Mæstert. in tract. de secund. nupt. quæst. 31. & 38. Cravett. consil. 37. num. 2. Boër. decis. 192. Sand. decis. Frisic. lib. 2. tit. 3. def. 3. Gomez. ad l. Taur. 14. 15. 16. num. 2. Castill. de usufruct. cap. 2. num. 37. 60. 61. 62. :

¶ ¶ ¶.

Wozdt ghebzaecht / of pemandt tot sijn hupszouw trouwen mach de naegelaten weduwe van sijn oom? Ick antwoorde Neen. Jacob. Cor. consil. 6. Carpzov. def. forens. part. 4. const. 23. def. 8.

¶ ¶ ¶ ¶.

De bzaghe is / of pemant mach trouwen sijn overleden hupszouwen susters dochter? Wozt gheleert Neen. Carpzov. def. forens. part. 4. const. 23. defin. 9. Jacob. Cor. consil. 21. q. 2. Sand. decis. Frisic. lib. 2. tit. 1. def. 8.

Indien

¶ ¶ ¶ ¶ ¶

Indien Titius ende Caius peder hebben een dochter uyt hare overledene huysvrouwen / ende dat de dochter van Titius trouwt aen Caius / soo mach de dochter van Caius wel trouwen aen Titius: ghelijck oock indien Lucius uyt sijn overledene huysvrouwe heeft een soon Sempzonius / ende dat Caia uyt haer overleden man heeft een dochter Titia / ende dat Lucius trout aen Titia / soo mach Caia wel trouwen aen Sempzonius. Joan à Sand. decif. Frific. lib. 2. tit. 1. def. 9. Gloss. & DD. ad l. ult. §. tertio gradu 14. ff. de Gradib. Specul. lib. 4. tit de consang & affinit.

¶ ¶ ¶ ¶ ¶

Questie is / of den ghene die een dochter onteert heeft / mach trouwen met de suster van de ghene die hy heeft ghedestoeert? Hierinne is ghedecideert Neen. Carpov. def. forenl. part. 4. const. 23. def. 10. Vid. Sanch. de matrim. lib. 7. disp. 67. num. 2. 3. & seqq.

¶ ¶ ¶ ¶ ¶

Indien het aen den Bypdegom ofte Brupt ghestaen heeft / dat het houwelijck niet voltrocken ofte gheconsummeert is ghetworden / ende dat den onwillige is komen te overlyden / al eer het houwelijck is voltoghen gheweest / wordt gevzaecht / of de langst levende kan genieten het statutair vorzel / ofte de statutaire gemeenschap: Wordt gheleert Ja. Boër. decif. 22. num. 39. Carpov. def. forenl. part. 3. cont. 19. def. 9. Berlich. pract. conclus. part. 3. concl. 25. num. 38. Gail. lib. 2. obs. 20. num. 11 vers. Secundo limitatur.

H O V V E L Y C K S - G O E D T .

I.

En ghene die generalijcken houwelijcks - goedt belooft / sonder designatie van quantiteyt ofte seecker goedt / wordt verobligeert omme houwelijcks - goet te constitueren na vermoghen van syne middelen / ende na de digniteyt van den Bypdegom ende Brupt. Bronch. cent. 3. assert. 10. Costal. ad l. cum post divortium. 69. §. gener à focero. ff. de jur. dor. Fachin. lib 8. contro. cap. 75. Cod. Fabr. lib. 3. tit. 19. def. 22. Hier. de Cævall. q. 440.

¶ ¶

Indien een vader met sijn dochter voer haer houwelijcks goedt belooft de somme van duysent gulden / ende dat het selve in de houwe-

welijckſche boozwaerden / die in pzeſentie van de vzienden gheſchzeven ende by haer ondertepcken zijn / gheſtelt wordt ; dan de vader maecht daerna een heymelijck ende ſecreet compact met den Bzuydegom / als dat hy na het voltrecken des houwelijcks niet meer booz het houwelijcks-goedt met ſijn dochter beloofte / en ſal mogen eyschen als vijf hondert gulden : waer nae den Bzuydegom / den dach tot betalinghe van het houwelijcks-goedt geſtelt omgekomen zijnde / van ſijn ſchoon-vader eyscht de ſomme van duysent gulden tot houwelijcks-goedt met ſijn dochter beloofte / waer teghens de ſchoon-vader ſeyt / dat hy te vreden is vijf hondert gulden te tellen / ende dat hy in het vordere niet en is ghehouden / also hy bevizdt is dooz het ſecreet compact / het welcke tuſſchen haerlynden aenghegaen is ; tegens het welcke de ſchoon-ſoon / uyt crachte van de houwelijckſche boozwaerden / contendeert tot betalinghe van het gheheele houwelijcks goet / ende dat geensints en moet ghelet worden op het gene by ſecrete reſpromiſſe teghens de houwelijckſche boozwaerden is verſproken : wort ghebzaecht / of de ſchoon vader gehouden is het geheele houwelijcks-goedt te betalen / dan of hy mach volſtaen met betalinghe van de vijf hondert gulden ? In deſe queſtie is ghedecideert / dat het gheheele houwelijcks goedt van duysent gulden betaelt moet worden. Ann. Robert. rer. judicat. lib. 1. cap. 2. & vid. Fab. in ſuo Cod. lib. 5. tit. 9. de pact. convent. definit. 11. & in allegat. num. 5. Grivell. decif. 48. Papon. lib 11. tit. 1. in appetd. arr. 15. & lib. 15. tit. 4. arr. 21. Lud. Bell. conſil. 168. Zyp. in notit. jur. Belg. tit. de Jur. dot. verſ. Sed & quemadmodum. Fontanell. de pact. nuptial. clauſul. 4. gloſ. 1. num. 71. & ſeqq.

III.

De vrage is / of een vader / de welke heeft vele dochters / met d' eenne meerder houwelijcks goedt gheben mach als met d' ander ? Ick antwoorde Ja. Marant. quaest. legal. disputat. 10. nu. 23. post Alexand. & alios ab eo alleg.

IV.

Het is controverſ / of een man ſijn vrou mach expelleren / indien hem het beloofde houwelijcks-goet niet en wort gepzeſteert ? Waerder ende billijcker ſchijnt te weſen de negative ſententie / dat een man ſyne vrowwe ter oorzake van dien niet en mach verſtooten. Fachin. lib. 3. controverſ. cap. 48. Covar. in epit. de ſponſal. in 2. part. c. 7. num. 2.

V.

Indien een vrowwe onder haer houwelijcks-goet aen haren man ten houwelijck aenbrenge ſeker erve / het welke ſy bedinght dat haer

fff

na

na ſcheydinghe des houwelijcks by ſal blyben / ende dat de man het erbe by ſyne vrouwe ten houwelijck aenghebracht teghens het beſproken compact heeft ge-diſtraheert ende vercocht/ende dat hy daerna komende teſterven / ſijne goederen na ſijn doot werden geſubhaſteert / ende de crediteuren contenderen over de diſtributie van de penninghen van de gheſubhaſteerde goederen gheprocedeert/wozdt nu ghevraecht / of de vrouwe vooz de andere crediteuren tot alſucke ſomme als de man het erbe heeft vercocht / uyt privilegie van houwelijcks goedt moet ghepreſereert wozden? Ick antwoorde volghens de notoire coſtume van deſe Landen dat de vrouwe vooz andere crediteuren niet en moct ghepreſereert wozden / nochte dat ſy oock met de crediteuren niet en mach concurreren/want ſy onder het ghetal van de crediteuren niet en wozt gherekent. Vid. Neoftad. in tract. de pact. antenupt. rer. judicat. obſerv. 10. Lambert. Gor. adverſar. jur. ſubſiſiv. cap. 16. num. 18. Grot. in introduct. ad Jurisprud. Holl. lib. 2. part. 12. in fin.

D I.

Het houwelijcks-goedt by een dochter van haer vader ten houwelijck genoten/ de kleederen ende andere byplofts koſten/ moeten in de legitime ghecomputeert wozden/ende is ſulcks de ghemeender opinie der Doctoren/hoewel ſommighe Doctoren contrarie ſuſtineren/ dat het houwelijcks-goedt in de legitime niet en wozdt ghecomputeert. Lud. Bell. conſil. 19. Berlich. deciſ. 246. Surd. deciſ. 119. nu. 1. & ſeqq. Nic. Everh. conſil. 15. num. 22. Cod. Fabr. lib. 3. tit. 19. def. 31. Mart. digeſt. noviff. tom. 3. Tit. dos cap 24. Merlin. de Legit. lib. 2. tit. 2. quaſt. 20. nu. 3. 4. & ſeqq. Vid. tamen Fontanell. de pact. nupt. clauſ. 4. gl. 1. num. 48. & ſeqq. Gail. lib. 2. obſ. 91. num. 5. & 6. Alexand. in Conſil. 27. num. 7. 8. & 9. vol. 5.

D I I.

Den ghene die hem niet en wil dragen erfghenaem ſijns vaders/ en kan niet ghecompelleert wozden van ſyne broeders ofte ſuſters/ omme ſijn houwelijcks-goedt te confereren; ja dat meer is / indien hem het houwelijcks-goedt noch niet en is gepreſteert/ ſoo mach hy het ſelve/ oock de erffeniſſe ſijns vaders gherepudieert hebbende/ als noch eſſchen: ende dit heeft byuten alle twiſfel plaets / wanneer de andere kinderen hebben haren legitime; maer ſoo daer yet ontbrackt aen de legitime/ ſoo ſoude den ghene die het houwelijcks-goedt ontfangen heeft ofte beloofte is/ ghecompelleert moghen wozden omme de legitime te ſuppleren uyt het houwelijcks-goet/ alhoewel hy van

de erffenisse sijns vaders wilde abftineren. Nic Everh. in Confil. 8. num. 2. 3. & 4. Jal. inl. si emancipati. nu. 35. C. de Collat. DD. ad l. fin. ff. de collat. dot.

D I I I.

Wanneer een vrowwe bedinght / dat sy haer houwelijcks-goet na fchepdinge des houwelijcks / weder na haer fal mogen nemen / indien de man ftacnde houwelijck eenige kosten komt te doen aen het houwelijcks-goedt van fijn vrowwe / waer dooz het felve merckelijck is verbeteret / ende dat defelve verbeteringhe duert / niet alleen ftacnde houwelijck / nemaer oock na fchepdinghe des houwelijcks / soo moet over de verbeteringhe aen het houwelijcks goedt gedaen / na fchepdinghe des houwelijcks / by de vrowwe ofte hare erfghenamen verftozinge gedaen worden / na estimatie die is ten tijde het houwelijcks goedt wert gereftitueert. Jal., Caltrenf. & alii ad l. domos hæreditarias. ff. de legat. 1. Nic. Everh. Confil. 197. Menoch. de recup. poffeff. remed. 15. num. 557. & feqq. Cod. Fabr. lib. 5. tit. 8. def. 17.

I I.

Indien de goederen / die de man ten houwelijck aengegeven heeft / niet en zijn ingebrocht / soo heeft de vrowwe / na fchepdinghe der houwelijcks / recht tegens de erfghenamen van haren man / om de goederen die ten houwelijck by de man aenghegheben zijn / in te brengen / ofte dat de erfghenamen van de man fullen ghedsogen / dat de vrowwe booz alle de plinge fo veel goets als by de man aengegeven is geweest / uyt de gheemeene goederen booz uyt neme / ja oock met den intereffe van dien ; ende heeft als dan gheen plaes het oude fpreckwozdt : *Met een Bruydegom mach men loven, maer met een Bruydt moet men gheven.* Neoftad. in tract. de pact. antenupt. rer. judicat. observat. 11. Grot. in introduct. ad Jurisprud. Holl. l. 2. part. 12. verf. de Echt-genoten.

I.

Den ghene die fepdt dat het houwelijcks goedt is voldaan / moet het felve bewyfen / ten ware dat thien jaren booz de fchepdinghe des houwelijcks waren geelabeert ; want alsdan wozt het houwelijcks-goet geprefumeert betaelt te zijn. Papon lib. 15. tit. 4. in append. arrest. 10. & ibi Bacchov. in not. Neoftad. de pact. antenupt. rer. judicat. observat. 11. in not. ab verb. intra decennium. Lud. Bell. confil. 77. num. 11.

I I.

Indien de vrowwe bedongen heeft / dat sy ofte hare erfghenamen haer aenghebrachte houwelijcks goedt na fchepdinghe des houwelijcks weder na haer fullen moghen nemen / ende dat winft ende ver-

lies sal wesen ghemeen; wort ghevraecht/so het huyf/het welcke de
vrouwe onder haer houtwelijcks-goedt aengebracht heeft / is ver-
brandt / of de man die schade ghehouden is vooz de helfte te lasten?
Ick antwoorde Deen. Jac. Cor. Consil. 18. Lop. tract. de lucr. const.
matr. acq. cap. 10. nu. 3. Heft. Felic. in tract. de societ. cap. 16. nu. 5. Nic.
Everh. in Consil. 190. num. 7. Sand. decis. Frific. lib. 2. tit. 5. def. 8. in fin.
Thom. Herb. rer. quotid. cap. 16. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 42.
def. 19. 20. Vid. tamen Neostad. in tract. de pact. antenupt. rer. judicat.
observ. 20.

¶ IIII.

Wanneer een man staende houtwelijck/sijn ende sijn huyf/vrouwe
ghemeene dochter eenich houtwelijcks goedt gheeft/ soo wordt ghe-
acht dat hy het selve doet upt de goederen / dewelcke hem met sijn
huyf/vrouwe gemeen zijn. Barbol. ad l. 1. part. 4. nu. 90. ff. solut. matrim.
Sanz de d. vil. bonor. lib. 2. cap. 17. num. 1. & seqq. Gomez. ad l. Taur. 50.
cum seqq. sub num. 24.

¶ IIII.

Questie is/ indien een vader ofte moeder aen haer soon ofte doch-
ter eenich houtwelijcks goet gegeven hebben/ ende dat de selve vooz
haer komen te overlyden / nalatende kinderen / of de selve kinderen
naderhant komende tot de successie vā haer groot-vader ofte groot-
moeder/gehouden zijn in de legitime/haer competerende inde goedes-
ren van haer groot-vader ofte groot-moeder/te imputeren het hou-
welijcks-goedt/ twelck haer vader ofte moeder van haer groot-vad-
er ofte groot-moeder ghenoten hebben? Vele Doctoren sustineren
Deen/sommige andere mepnen Ja; andere leeren/ dat sy gehouden
sijn het houtwelijcks-goet in de legitime te imputeren/indien sy haer
groot-vader ofte groot-moeder succederen met oomen ofte moepen/
maer niet/ indien sy met gheen oomen ofte moepen succederen / dan
alleenlijck met andere neven ofte nichten. Vid ad hanc quaest. Gomez.
ad l. Taur. 29. nu. 40. Cancer. var. refol. tom. 1. cap. 3. num. 62. Tessaur. de-
cis. 237. Berlich. decis. 246. n. 5. Lud. Bell. consil. 21. 22. 153. 154. Cod. Fabr.
lib. 2. tit. 3. def. 18. Carpzov. def. forens. part. 3. const. 11. def. 31.

¶ IIII.

De vraghe is/indien een vader met sijn soon ofte dochter eenich
houtwelijcks goet belooft / ende dat hy 't selve eenighen tijdt onder-
hout ende niet en betaelt/ of hy gehouden is ende geconbenieert kan
worden tot betalinge van 't selve houtwelijcks goet met de vruchten
ofte interesse van dien sedert date van het houtwelijck? Wordt ghe-
leert

leert Ja/ende is sulcx de gemeene opinie der Doctoren/hoetwel sommighe sustineren/dat gheen interesse kan gheepst worden sedert date van 't houwelijck / maer allcenlijck sedert date van de interpellatie ofte petitie. Lud. Bell. consil. 94. num. 1. Alexand. vol. 5. consil. 147. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. Dos cap. 77. 78. 80. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 42. def. 14. Cancer. var. resol. tom. 1. cap. 9. num. 160. Vid. tamen Acac. var. resol. cap. 9. num. 73.

¶ D.

Een vader ofte moeder en zijn niet ghehouden upt haer eyghen goederen aen haer soon ofte dochter houwelijcks-goet te gheben/ indien de selve hebben vaderlijcke ofte moederlijcke goederen / ofte oock eenighe andere goederen van pemandt anders : dan wort ghebyaecht / indien een vader met sijn soon ofte dochter simpeljck eenich houwelijcks-goedt belooft/ of hy gheacht ende gehouden wert/ 't selve te constitueren ende te belooven upt sijn eyghen goederen/ dan of upt de goederen van sijn soon ofte dochter / indien sy eyghen goederen hebben ? De ghemeene sententie der Doctoren is/ dat hy gheacht wert het houwelijcks-goedt te beloben upt sijn eyghen goederen. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 42. def. 13. Mynsing. cent. 5. obl. 32. Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 15. Gomez. ad l. Taur. 50. cum seqq. nu. 21. & seqq. Kinsch. resp. 72.

¶ D I.

Het is controbers / of een vader omme syne kinderen houwelijcks-goet te geven kan ghecompelleert worden dooz recht van actie/ dan of dooz het officie van den Rechter ? Sommighe sustineren/dat hy daer toe kan gheconstringeert worden dooz recht van actie / andere meynen/ dat hy daer toe moet gecompelleert worden dooz het officie vanden Rechter/ ende is alsoo oock gedecideert. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 42. def. 12. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. Dos cap. 9. Hierde Cævall. q. 5.

HOVVVELYCKSCHE VOORWAERDEN.

I.

Houwelijcksche boozwaarden / dewelcke opgherecht zijn teghens de statuyten ofte costuymen van de woonplaetse van de contrahenten / zijn goedt ende van weerden; ten ware deselve expzeffelijck dooz de statuyten ofte costuymen waren gherepzebeert. Andr. Gail. lib. 2. obl. 78. num. 8.

¶ fff 3

Treutl.

Treutl. vol. 2. disput. 7. thes. 7. lit. a. Bartol. & alii. ad l. pacta quæ. contra C. de pact.

I I.

Wanneer in de houtwelijcksche boozwaerden wozt gestelt de clause / indien den Wyvedgom ofte Wyvut komt te overlyden sonder weertige gheboozte achter te laten / dat in sulcken gevalle alle de goederen wederomme sullen succederen ende keeren aen de zyde daer vā die ghekomen zijn / soo en wozt daer dooz de contrahenten niet benomen de testamentaire dispositie ober hare goederen / nochte en wozt oock de langst-levende van de echte lypden niet benomen het boozdeel hem uyt de goederen van den overleden / volghens de statuyten ofte costupmen vande plaetse / competerende. Peck. in tract. de testament. conjug. lib. 1. cap. 6. num. 2. & 3. Gratian. discept. forens. tom. 3. cap. 556. num. 7. & seqq.

I I I.

Als in de houtwelijcksche boozwaerden wozt ghestelt de clause / dat peder van de echte lypden na scheidynghe des houtwelijcks met syne goederen byz sal moghen uytgaen / sonder d' een d' anders schulden te betalen / het selve compact en opereert niet booz so veel de creditours aengaet / dan moghen diens niet teghenstaende convenieren oock den ghene die de schulden niet en heeft gheinaeckt / dan wozt by sommige gheleert / dat soodanigh compact oock soude kracht hebben in regart van de creditours / indien het selve booz date van het houtwelijck ware ghepubliceert. Joan. à Sand. decif. Frisic. lib. 2. tit. 5. def. 8. vers. Si mulier. Lamb. Gor. adversar. jur. subcisiv. cap. 16. n. 18. & seqq. Neostad. in tract. de pact. antenupt. rer. judicat. obs. 9.

I V.

Indien by houtwelijcksche boozwaerden is ghestipuleert / dat de vrouwe niet ghehouden sal wesen booz de schulden / maer dat sy haer houtwelijcks-goet byz sal houden / so mach de vrouwe na doode van de man / indien sy van de creditours wozt ghemolesteert / teghens de erfghenanne van de man ageren tot afhoudynghe ende bebydynghe van de schulden. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 6. art. 12. num. 12. Neostad. in tract. de pact. antenupt. rer. judicat. obs. 6. in not. Sand. decif. Frisic. lib. 2. tit. 5. def. 8. vers. Si mulier.

V.

In houtwelijcksche boozwaerden mach na costupme van dese Landen getracteert wozen van toecomende successie / ende is soodanige costupme goet / ende daer deselve vigeert / esseert het gemeene recht / dicke

dicterende/ dat gheen erffenisse by compact mach ghedefereert worden. welverstaende nochtans met sodanige restrictie. dat de stipulacien ende compacten van toecomende successie / by houwelijcksche boozwaerden ghedaen/niet en zijn onwedderoepelijck / maer dat sy effect sozteren in cracht van uyterste wille/ ende dat deselve ghelijck uyterste willen moghen gherevoceert worden/ ende over sulckis oock niet en belettē de bype testamentaire dispositie: ende alhoewel de stipulacien ofte compacten van toecomende successie / by houwelijcksche boozwaerden gemaeckt/verstaen werden goet te zijn/in crachte van uyterste wille/het selve is nochtans soo te verstaen / dat deselve ghelijck uyterste willen mogen gherevoceert worden/ende recederen van de nature van compact / booz so veel sy gheen actien booztbrēghen; dan en hebben deselve gheen cracht van uyterste wille/in sulcker voegen dat sy de eerste ofte boozdere successuers beletten de bype macht / om van deselve goederen by testament ofte onder den levenden te disponeren;maer sozteren dan eerst effect/indien by testament van de kinderen/ofte van de ghene die daer aen ghelegghen is/niet en blijkt anders gheozdonneert ofte ghecabeert te zijn/ soo dat deselve conventien alleen cracht hebben van wettelijcke successie / ende niet van fideicommis. Vid. Jac. Cor. rer. judicat. obs. 20. num. 16. & pluribus seqq. & idem in Consil. 9. num 45. & seqq. Neostad. in tract. de pact. antenupt. rer. judicat. obs. 1. & 2. ibid. in not. Poek. de testam. conjug. lib. 1. cap. 6. num. 2. Welenb. in parat. ff. de pact. dotalib. num. 4. Fab. in suo Cod. lib. 5. tit. 9. defin 6. Boer. decis. 204. Theff. decis. 225. Nic. Everh. in Consil. 128. & in Consil. 119. num. 1. & 2. Sand. ad consuet. feudal. Gelt. tit. 2. cap. 3. Carpzoy. def. forensl. part. 2. const. 43. def. 1. 2. 5. 6. Sand. decis. Frisic. lib. 2. tit. 2. def. 7.

D J.

Soo by houwelijcksche boozwaerden is gecabeert / dat de kinderen die ghebozen soudē worden / malcander erfghenaem sullen wesen / ende dat van de Ieste van de kinderen de goederen op de erfghenamen van 'sbaders zijde/de erfghenamen van 'sinoeders zijde gheexcludeert/sullen succederen ende devolberen / ende dat daerna ghebeurt / dat een eenighe sone ghebozen is/dewelcke sijn vaders broeder/pzeterierende sijn vaders suster/alleen ende in het geheel erfghenaem gheinstituteert heeft/wordt nu ghebzaeght/ of de vaders suster upt crachte van de houwelijcksche boozwaerden / mach eyschen de helft van de goederen? Is ghedecideert Neen. Neostad. in tract. de pact.

pa&. antenupt. rer. judicat. obl. 1 & per. ea quæ tradit Jac. Cor. rer. judi-
cat. obl. 20. num. 31. & 32.

W I J.

Een vrouwe heeft by houwelykſche voorwaerden geſtipuleert / dat ſy hondert gulden 's jaer upt de goederen van haren man nae ſyne doodt ſoude ghenieten/waer na de man aen ſijn vrouwe ghelegateert heeft de liſtochte van alle de goederen/welck legaet veel beter was dan de ſtipulatie by houwelykſche voorwaerden ghedaen; ende heeft de vrouwe den tijdt van twintich jaren te vreden geweeſt met het legaet van liſtochte/ſonder dat ſy opt geduerende den ſelven tijdt / gheepscht heeft de hondert gulden by de houwelykſche voorwaerden geſtipuleert / dan nae den laps van twintigh jaren epscht de vrouwe twee duysent gulden van twintigh jaren verſchonen renten/haer upt crachte van de houwelykſche voorwaerden compete- rende/wozt ghebzaeght/of de vrouwe daer toe is ghefundeert? Is gedediceert **Neen**. Neoftad. decif. 11. Cur. Holland. Zeel. & Weſtfrif. & vid. Bart. Caſtrenf. & alios ad l. Titia. 34. §. qui invita. 5. & ad l. cum pa- ter. 77. §. qui dotale. 5. ff. de legat. 2. Nic. Everh. in Conſil. 15. nu. 23. Fab. in ſuo Cod. lib. 6. tit. 18. de legat. defin. 22. & defin. 19.

W I J J.

Indien by houwelykſche voorwaerden is geſtipuleert / dat in geballe de Wruyt quam voor te ſterben ſonder kinderen na te laten/haer erfghenaem alſoan ſouden af ſtaen met hare aenghebzachte goederen / ende in cas den Wruydegom quam voor te ſterben ſonder kinderen na te laten / dat alſoan de Wruydt ſoude komen ten halven goede/volgende de generale coſtume van den Lande; wozt nu ghebzaeght / indien den Wruydegom komt te ſterben voor de Wruydt/nalatende kinderen / of in ſulcken gheballen ghemeenſchap van goederen plaets heeft / of niet? Ende alhoewel deſe queſtie ten beyden kan ghediſputeert worden / ende tot deſenſie van de nagative ſententie verſcheyde middelen ende redenen kunnen worden gealle- geert / ſoo is nochtans de affirmative ſententie met de meeſte ſtemmen in het wyſen gevolcht. Jac. Cor. rer. judicat. obl. 30. & conſil. 25. & per ea, quæ tradunt Mantic. de tac. convent. lib. 3. tit. 1. num. 1. 2. 3. 4. & 5. & de conje&ct. ult. volunt. lib. 3. tit. 15. num. 13. & ſeqq. Grivell. decif. 68. vid. tamen Nic. Everh. in Conſil. 81.

J F.

De vrage is / of een casus / die in de houwelykſche voorwaerden is gheomitteert / moet ghedecideert worden na de gemeene beſchre-
ven

van rechten / dan of nae de Landt-rechten ende costuymen van de plaetse? Ick antwoorde/dat deselve ghedecideert moet worden nae de Lant-rechten ofte costuymen van de plaetse. Nic. Everh. in Consil. 206. num. 3. Mantie. de tac. convent. lib. 3. tit. 9. num. 12. Jac. Cor. rer. judicat. obl. 30 circa fin. & consil. 25.

£.

Indien een vader sijn dochter upthouwelijckende by houwelijckesche voozwaerden beloofst/ dat hy alle syne kinderen eben diep erfgenamen sal institueren/wozt gebzacgh/ of de vader diens niet tegestaende aen veder van syne kinderen mach nalaten soo veel als het hem belieft? Ick antwoorde Ja/also sodanige stipulatiën by houwelijckesche voozwaerden ghedaen/ ghelijck upterste willen moghen gherevoceert worden: ende is daeromme gheraedsamer / dat den Bzupdegom in plaetse van sodanige belofte/ hem van des Bzupdts vader doet schencken ofte ten houwelijck gheben sommige goederen/ waer aen des Bzupdts vader is referberende de lijstochte. Radel. decis. 93. Sand. decis. Frisic. lib. 2. tit. 2. def. 7. Tiraquell. de Jur. primigen. 96. nu. 17. & seqq. Cacher. Ofalc. decis. 100. nu. 33. Salicet. ad l. pactum. quod dotali C. de pact. Jacob. Cor. rer. judicat. obl. 20. nu. 20. vid. tamen Fab. in suo Cod. lib. 5. tit. 9. def. 7. Ann. Robert. rer. judicat. lib. 1. cap. 15. Chaffan. ad consuet. Burgund. rubr. 4. num. 33. ad rubr. & rubr. 7. de success. §. 12. vers. nisi expresse ipsi fuerit reservatum.

£ I.

Als het twijfelachtigh is/ of by houwelijckesche voozwaerden gemeenschap van goederen is geexcludeert ofte niet/so wordt ghestaert op de ghemenschap. Neostad. in tract. de pact. antenupt. rer. judicat. observat. 23.

£ I I.

Wanneer by houwelijckesche voozwaerden is gestipuleert / dat in ghevalle den Bzupdegom aspbich werdt vooz de Bzupt / sonder kinderen na te laien / de Bzupt alsdan alleen sal hebben / houden/ ende ghenieten alle de goederen by den Bzupdegom metter doot te ontruymen/omdaer mede te doen als met haer vzyeygen goet/nits upkeerende aen de naeste bloedt vzienden van den Bzupdegom de somme van drie hondert gulden eens / ende dat daerna ghebeurt is dat den Bzupdegom vooz de Bzupt is komen te overlyden/ wiens volgende de weduwe haer poocht te behelpen met haer houwelijckesche voozwaerden / ende upt crachte van deselve haer mans achterghelaten goederen te behouden / waer teghens de erfghenamen van

den man contenderen tot overleveringhe van de goederen ende erf-
fenisse / sustinerende dat soodanighe houwelijcksche voozwaerden
niet en moghen bestaen / Wordt ghevzaeght / wat recht is? Ick ant-
woorde / dat de weduwe gherechtich is tot de naghelaten goederen
van haren man / alsoo de stipulatie by houwelijcksche voozwaerden
gedaen na costumme van dese Landen mach bestaen. Vid. Jacob. Cor.
Consil. 9. Neostad. in tract. de pact. antenupt. rer. judicat. obs. 2. Thes-
saur. decis. 225. num. 12. & 13. Wefenb. in parat. ad tit. de pact. dotalib.
Fab. in suo Cod. lib. 5. tit. 9. defin. 6. Papon. lib. 11. tit. 1. arr. 34. Masuer. in
sua prax. tit. 28. de Societ. nu. 7. 19. 20. Everh. consil. 199. Radel. decis.
84. nu. 5. Berlich. pract. concl. part. 2. concl. 51. Vid. tamen Peck. de te-
stam. conjug. lib. 1. cap. 8. Fachin. lib. 5. controuv. cap. 87.

¶ IIII.

Questie is / of man ende wijf houwelijcksche voozwaerden mo-
gen maken na dat het houwelijck is voltrocken ende publijcquelijck
gesolemniseert? Ick antwoorde Neen / want alsdan heeft het Landt-
recht plaets / ende en mach daerinne staende houwelijck geen veran-
deringhe gheschieden / maer soo langhe het houwelijck niet en is vol-
toghen ende ghesolemniseert / na het vereysch van de statuyten van de
plaets / moghen houwelijcksche voozwaerden ghemacekt worden.
Vall. in tract. de reb. dub. tract. 13. num. 6. Jacob. Cor. in Consil. 26. n. 64.
& seqq. Grot. in introduct. ad Jurisprud. Holl. lib. 2. part. 12. vers. 5.

¶ IIII.

Staende statuyt / dat man ende wijf malsander staende houwe-
lijck gheen goederen mogen maken / wordt gevzaeght / of de houwe-
lijcksche voozwaerden tusschen man ende wijf opgherecht vooz date
des houwelijcks / tot profijt van d' een of d' ander van de echte luy-
den staende houwelijck mogen gerevoceert / verandert / vermeerdert /
ofte vermindert worden? Ick antwoorde Neen : ende derhalven
indien de ghemeenschap van goederen in het geheel ofte ten deele by
houwelijcksche voozwaerden is gheexcludeert / so en mogen de echte
luyden deselve staende houwelijck niet introduceren / nochte eenighe
veranderinghe daer inne maken contrarie de houwelijcksche vooz-
waerden : ghelijck oock indien de ghemeenschap in het gheheel ofte
ten deele by houwelijcksche voozwaerden is gheintroduceert / soo en
vermoghen de echte luyden staende houwelijck deselve niet exclu-
deren / van moeten de houwelijcksche voozwaerden daer inne achter-
volcht worden / sonder dat deselve dooz contrarie conventie staende
houwelijck kunnen ghederogeert worden. Ann. Robert. rer. judicat.

lib 4. cap. 1. Lambert. Gor. adverfar. jur. subciv. cap. 20. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 9. art. 11. ad num. 12. in addit. Chaffan. ad consuet. Berg ind. rub. 4. §. 2. vers. & acquisiteurum sub num. 15. Grivell. decis. 48. Radei. decis. 84. nu. 16. 17. Lud. Bell. consil. 77. num. 19. Vid. Sand. ad consuet. feud. dal. Geln. tit. 2. cap. 3. num. 13. & seqq.

¶ D.

Als een man ofte vrou sonder houwelijksche voozwaerden houwelijck contraheert met een weduwenaer ofte weduwe die voozkinderen heeft / so wort tusschen henlyuden na costumie van dese Landen ghemeenschap van goederen gheintroduceert: maer indien houwelijksche voozwaerden tusschen haerlyuden worden opgherecht / so en mach den ghene die met een weduwenaer ofte weduwe hebbende voozkinderen contraheert / uyt des echt-ghenoots goederen by de houwelijksche voozwaerden niet meer bedinghen dan een kints gedeelte; hoewel oock sommige sustineren / dat / schoor-gemen geen houwelijksche voozwaerden worden ghemaect / eventwel den gene / die met een weduwenaer ofte weduwe hebbende voozkinderen komt te trouwen / niet meer kan genieten als een kints-gedeelte / ende dat de statutaire ghemeenschap alhier te Lande gheintroduceert / 't selve recht niet wech en neemt; Doch de daghelijksche pziactijque leert contrarie / ende is tot meermalen alsoo ghedecideert. Jac. Cor. rer. judicat. obi. 30. num. 28. & 29. Hug. Grot. in introduct. ad Jurisprudenc. Holland. lib. 2. part. 12. circa princip. Vid. tamen Mæstert. in tract. de secund. nupt. q. 60. 61.

¶ D I.

Man ende wijf vergaderende in houwelijck / stipuleren by houwelijksche voozwaerden / dat in ghevalle yemant van beyden komt te sterben / sonder kinderen na te laten / elcks aenghebracht ende geerfde goederen sullen gaen ende blyven aen de zyde daer van die gekomen zijn: waer na gebeurt dat de vrouwe komt vooz te sterben / achterlatende eenighe kinderen / wordt ghebracht / of dooz de nalatighe van de kinderen verstaen moet worden tusschen de conhozalen gheweest te zijn ghemeenschap van goederen? Ick antwoorde Ja. Jacob Coren. Consil. 25. & rer. jud. obi. 30. Grivell. decis. 68. & per ea, quæ tradunt Costal. in l. si cum dotem. ff. solut. matrim. Everh. Præf. in loc. à contrar. sens. per tot. Mant. de conject. ult. volunt. lib. 3. tit. 15. num. 13. & seqq.

¶ D I I.

Indien man ende wijf ten tyde van het contraheren van het hou-

welijck/hebben opgherecht sekere houwelijcksche voorwaerden / by dewelcke ghecabeert is dat de langst-levende eenige goederen soude vooz upt hebben vooz alle denli ghe/wozt gebraecht/ so de vrouwe vooz ghestorven zijnde / de houwelijcksche voorwaerden by den man bevonden worden gecancelleert/of hy hem met deselve kan behelpen/ ende de erfghenamen van de vrouwe ghehouden zijn hem te laten volghen de goederen daer inne ghestipuleert? **J**ck antwoorde **J**a. Nic. Everhard. in Consil. 232. & 170. & vid. Bart. Castrenf. & alios ad l. 2. ff. de pact.

£ D J J J.

De bzaghe is/ of houwelijcksche voorwaerden moghen gemaectt worden sonder gheschzifte / d in of daer toe nootsakelijck geschzifte gherequireert werde? **J**ck antwoorde/ dat geen geschzifte nootsakelijck en wozt vereyst/ dan moghen/ ende is genoegh / dat de houwelijcksche voorwaerden geprobeert werden dooz ghetuygen/of andersints. Neostad. de pact. antepupt. rer. jud. obl. 18. num. 2. & obl. 19. Grot. in introduct. ad Jurisprud. Holl. lib. 2. part. 12. in princip.

£ J £.

Indien de houwelijcksche voorwaerde by ongeluck verlozen zijn/ wozt gebraecht/of op de confessie van de man ofte vrouwe/die sy naderhant vooz Notaris ende getuygen/of andersints/gedaen hebben/ moet gestaen worden aengaende de conventien ende stipulatiën / die sy seggen by de houwelijcksche voorwaerden gedaen te sijn? Hierinne is gededideert **J**a. Radel. decil. 120. Vid. tamen Mart. digest. noviss. tom. 1. tit. Confessio. cap. 66. 84. 88. Acac. var. resol. cap. 13. n. 62. & leqq. Mascard. de probat. concl. 362.

£ £.

Questie is/ indien by houwelijcksche voorwaerden tusschen de toecomende Echte-luyden bedonghen ende gheintroduceert is gemeenschap van alle hare goederen / of de selve gemeenschap oock gheertendeert woze tot die goederen / dewelcke gelegen sijn in een ander plaetse/ alwaer geen gemeenschap van goederen na costupme plaets en heeft? Wozt geleert **J**a/doch dat het selve gheen plaets en heeft als geen gemeenschap by houwelijcksche voorwaerden is gestipuleert/maer alleenlijck houwelijck gecontraheert is op de costupmen ende statupten vande plaetse/volghens welke alle de goederen tusschen man ende vrouwe gemeen sijn / in welcken ghevalle de selve gemeenschap niet en wozt geertendeert tot de goederen ghelegen in een ander Provincie / alwaer soodanighe gemeenschap niet en is.

Kinich.

Kinsch. respons. 94. q. 1. Chass. ad consuet. Burgund. rubr. 4. §. 20. in verb. Adde quod Peck. de testam. conjug. lib. 4. cap. 28. num. 5. Cravett. consil. 30. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 9. artic. 11. ad nu. 12. in addit. Nic. Everh. in loc. 113. à nomine dignit. num. 5.

¶ ¶ ¶.

Indien den Wyddegom ende Wydyt by houwelycksche voozwaerden bedingen / dat een van beyden oberlydende sonder kinderen nae te laten / de langst levende hebben ende behouden sal alle de goederen by den eerst oberlydende nae te laten / wozyt ghebræcht / sooden eerst oberlydende in het leven heeft vader ofte moeder / of de selve niet en competeert de legitime inde goederen by den oberledene achter-gelaten? Wozyt geleert Ja. Carpzov. def. forens. part. 3. constit. 1. def. 9. 10. & constit. 12. def. 3. 4.

¶ ¶ ¶.

Wozyt ghebræcht / indien by houwelycksche voozwaerden bedingen is / dat het laetste kindt stervende / de goederen sullen gaen aen de zyde daer van die gekomen sijn / of de langst-levende van Echte luyden competeert de legitime in de goederen van het oberleden kindt? Wozyt by sommige ghesustineert Neen / also den gheene die gheexcludeert is van de successie / oock gheacht werde gheexcludeert te sijn van de legitime; andere sustineren ter contrarie Ja / alsoo dooz generale renunciatie van de erffenisse niemant gheacht werde gherenuncieert te hebben van de legitime / maer dat daer toe speciale renunciatie van noode is. Pro negativa Vid. Neostad. de Pact. antenupt. rer. jud. obs. 2. in not. ibi. Nec erat. & obs. 3. Merlin. in tract. de Legit. lib. 3. tit. 2. quæst. 26. Grivell. decis. 53. num. 39. 40. 41. & decis. 118. num. 4. & seqq. Surd. de Aliment. tit. 8. privileg. 33. num. 1. Barbos. in suo Cod. lib. 3. tit. 28. ad l. 8. num. 8. Berlich. pract. concl. part. 2. concl. 16. num. 47. Merlin. de Legit. lib. 3. tit. 2. quæst. 26. num. 10. vers. Probatur primo. Peck. de testam. conjug. lib. 1. cap. 6. Pro affirmativa vid. Tessaur. decis. 184. num. 3. Gratian. discept. forens. cap. 247. num. 24. Peregrin. de fideicom. artic. 51. num. 23. Mart. in Summ. tot. success. legal. part. 4. quæst. 9. num. 7. Kinsch. resp. 17. num. 11. Carpzov. def. forensium part. 3. constit. 12. def. 4. Cod. Fabr. lib. 3. tit. 19. def. 1. Boër. conf. 38. num. 5. Ferrer. ad Guid. Pap. quæst. 427. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. Renunciatio cap. 4. Gallerat. in tr. de Renunciat. tom. 1. lib. 4. cap. 2. num. 48. Cancer. var. resol. tom. 1. cap. 3. num. 73. & cap. 4. num. 70. Card. Tusch. pract. conclus. tom. 5. lit. L. concl. 214. num. 1. Everh. cons.

GGG 3

Al

fil. 56. num. 1. 2. 5. Mynf. cent. 1. obs. 36. Ant. Gabriel. comm. concl. tit. de Legit. concl. 8. Peregrin. de fideicomm. artic. 51. num. 23.

¶ ¶ J J J.

Indien tusschen de toekomende Echte luyden by houwelykische voorwaerden bedonghen wordt / dat / in cas den Bywdegom sonder kinderen na te laten voor de Bywdt komt te overlyden / alsoan de Bywdt sal nae haer nemen alle hare goederen by haer ten houwelyk aenghebracht / ende die haer staende houwelyk soudén moghen aen-erven / met de helfte bande conquesten staende houwelyk gheballen / sonder dat sy in de schulden ofte verlies gehouden sal zyn / wordt ghebracht / of soodanich compact kan bestaen ? Vele Doctoren sustineren Ja / ende is oock by den Hobe van Utrecht / als mede by den Raedt van Mechelen also verstaen / hoewel sommighe Doctoren sustineren contrarie / meynende / dat niet bedonghen kan worden om deel te hebben inde winst / sonder in verlies gehouden te zyn. Radel. decis. 84. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 16. artic. 22. in addit. vers. Sed quæri potest. Neostad. de Pact. antenupt. obs. 9. Vid. tamen Grot. in introduct. ad Jurisprud. Holl. lib. 2. part 12. vers. 9.

¶ ¶ J W.

Indien den Bywdegom aen de Bywdt by houwelykische voorwaerden beloofd heeft / dat sy eenighe verbeteringhe ofte voordeel uyt spne goederen soude ghenieten / by soo verre hy voor haer sonder kinderen quam te overlyden / wordt ghebracht / soo den Bywdegom komt te overlyden naelatende spne vzwoutwe / de welke bracht is / welke vzwoutwe nae spne doodt ghebooren wordt / ende naderhant mede komt te sterben / of de vzwoutwe in sulcken gevalle recht heeft tot de beloofde verbeteringhe ofte voordeel? Wordt geleert Ja. Kinsch. resp 93. Mantie. de conjeçt. ult. volunt. lib. 11. tit. 6. num 9. vers. Sed hæc videntur. Ioseph. de Rustic. ad l. cum avus de Condit. & demonstr. lib. 4. cap. 15. num. 13.

H V E R I N G H E E N D E V E R H V R I N G E .

J.

Questie is / indien den tijt bande huere uyt is / ende dat een ander huere wil / of den eersten huerder voor den tweeden moet geprefereert worden / soo hy eben becl geben wil? Waerder ende ghemeender is de sententie van de ghene die susti-

sustineren/ dat den eygenaer mach verhueren aen wien hy wil/ ende dat den eersten ende voozgaende huerder / de huere geepndicht zijn/ de/niet en moet ghepzefercert worden vooz den tweeden huerder/ ten ware tusschen den huerder ende verhuerder ware besproken/ dat den verhuerder aen een ander niet en soude mogen verhueren soo lange hy huerder soude willen huere/ende soo veel gheben als een ander. Myning. cent. 4. obs. 23. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 8. art. 8. num. 2. & 3. Boër. decis. 107. nu. 3. Caroc. in tract. de locat. & conduct. part. 3. quæst. 28. num. 3. & 4. Sand. decis. Frisic. lib. 3. tit. 6. def. 2. Gratian. discept. forens. cap. 357. num. 1. 2. & seqq. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 3. num. 5.

I I.

De goederen / die den huerder in het ghehuerde huys ghebozocht heeft/zijn aen den eygenaer verbonden vooz de huer-penningen/ende vooz de deterioratie van de huysinghe. Caroc. in tract. de locat. & conduct. part. 5. quæst. 1. & 3. Socin. in luis fallent. reg. 239. Bronch. cent. 2. affert. 72. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 8. art. 14. per tot. Negusant. in tract. §. item serviana. num. 15. & seqq. Instit. de act.

I I I.

Vp sommighe Doctozen wort ghedisputeert / of de goederen by den huerder ghebozocht in het gehuerde huys / vooz de huere verbonden zijn/ indien den huerder bozghhe ghestelt heeft vooz de huer-penningen/ ofte soo den verhuerder hem specialijcken heeft voorszien van eenigh expzes hypotheec in sekere goedt van den huerder? Ende alhoewel sommighe Doctozen defenderen de negatieve sententie/ waerder schijnt nochtans te wesen de contrarie opinie/ te weten / dat den verhuerder nemende bozghhe/ ofte expzes hypotheecq/ daer dooz niet en schijnt te renuncieren van het legael hypotheecq / hem competente op de goederen van den huerder / die in het gehuerde huys ghebozocht zijn / dan dat deselve ebenwel zijn verbonden. Jal. in §. item serviana. nu. 67. & seqq. Institut. de act. & ibi Schneid. Negusant. in tract. de pignor. & hypoth. 4. memb. 2. part. princip. nu. 91. & sub num. 138. ubi quarto amplia. Gratian. discept. forens. cap. 117. num. 8. & seqq. Menoch. de adipisc. possess. remed. 3. quæst. 25. num. 154. & seqq. Vid. Costal. ad l. 5. num. 8. 9. ff. In quib. caus. pign. tac. contrah.

I I I I.

Het is bytten dispuyt/ dat de goederen die een ander toebehooren/ by den huerder gebzocht in het ghehuerde huys/ bytten weten ende consent van den eyghenaer van de goederen / vooz de huere aen den

ver-

berhuerder niet en zijn verbonden; ende ter contrarie is oock gherecipieert/ dat een anders goederen/byden huerder ghebocht in het ghehuerde huys / met weten ende consent van den eygenaer van de selve goederen / vooz de huere zijn verobligéert: dan is tusschen verscheyde Doctozencontrovers / of daer mede dat den ghene die is eyghenaer van de goederen / weet ende lijdt dat syne goederen by den huerder in het ghehuerde huys worden geïnfectéert / den selven daer dooz schijnt te consenteren/so seer/ dat die goederen vooz de huyshuere stilwygens zijn verobligéert? Ghemeender schijnt te wesen de affirmative sententie der Doctozen/ alhoewel oock vele sustineren ter contrarie. Negulant. in tract. de pign. & hypoth. 4. memb. 2. part. princip. num. 152. Jaf. ad §. item serviana. num. 54. & 55. Gloss. in l. certi juris. C. de locat. & conduct. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 8. art. 14. num. 8. & vid. Caroc. in tract. de locat. & conduct. part. 5. quæst. 4. nu. 6. & seqq. Papon. lib 10. tit. 3. in not. ad arrest. 4. Affl. ct. decis. 184. Acac. var. resol. cap. 12. num. 16. & seqq. H. er. de Cævall. q. 202. num. 7. Gratian. discept. forens. cap. 68. num. 15 & seqq.

D.

Wanneer den huerder ofte berhuerder sterft eer de huere is gheexpireert/ soo gaet het co. tract van huere op hare erfghenamen/ dewelcke gehouden zijn de huere upt te houden ende na te komen vooz sulcken tijdt/ als deselve by den oberleden is ghemaect. Weseub. in parat. ad tit. ff. locat. num. 13. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 8. art. 1. num. 7. Schneid. ad. §. final. num. 1. & 2. Instit. de locat. & conduct.

D I.

Wen een berhuerder van Landt zijn de vuchten die daer ghewasfen zijn vooz de huere verbonden/ ende dat niet alleen tot ter tijdt toe deselve noch staen op de gront / maer oock na dat de vuchten van de grondt al zijn ghesepareert/ende daer noch op staen soo dat den berhuerder aen den huerder mach doen verbieden dat hy de vuchten niet en verbzenghe ofte verboere/ vooz ende al eer de huer penningen zijn betaelt: maer soo de vuchten zijn veralieneert/soo en is de pypse van dien in plaetse van de vuchten aen den berhuerder niet verbonden. Bald. in l. ædem. C. de locat. & conduct. Jaf. ad §. item serviana. num. 36. & 38. Negulant. in tract. de pignor. & hypoth. 4. memb. 2. part. princip. nu. 148. & 149. Caroc. in tract. de locat. & conduct. part. 5. quæst. 1. num. 36. 38. & 43.

D I I.

De vraghe is/ of den huerder de goederen / die hy in het ghehuerde huys

huys geboecht heeft/ mach vercoopen ende veralieneren buyten weten ende consent van den verhuerder? Ick antwoorde Ja/ ende de selve veralieneert zijnde/ en mach den verhuerder die niet vervolgen by den ghene die desebe heeft ghecocht: maer indien den verhuerder de goederen van den huerder/wesende op syne grondt/ heeft doen includeren ende arresteren/ alsdan en mach den huerder deselve goederen niet veralieneren. Costal. ad l. item quia. 4. num. 21. ff. de pact. & ibi Jal. num. 2. Rebuff. ad const. reg. tract. de litt. oblig. art. 4. glos. 2. num. 38. Wesemb. in parat. ad tit. In quib. caus. pign. tac. contrah. in fin. Hier. de Cavall. quaest. 805. num. 24. 25. vid. tamen Acac. var. resol. cap. 12. nu. 26. & seqq. Negulant. de pignor. 4. memb. 2. part. num. 131. & seqq. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 8. art. 14. num. 2. 3. 9. & 10. & in addit. ad art. 14.

W I I I.

Indien den huerder eenighe van de goederen / die hy in het ghehuerde huys gheboecht heeft / ende by den verhuerder waren ghincludereert of gearresteert / naderhandt van de grondt wederom heeft verboecht / buyten weten van den verhuerder / soo is hy ghehouden deselve weder op de grondt te brengen / ende mach daer toe by den verhuerder ghecontendeert worden. Marant. part. 4. judic. distinct. 7. num. 11. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 8. art. 14. num. 9. & ibi in addit. Rebuff. de litt. oblig. art. 4. gl. 2. num. 29. Gratian. dilcept. forens. cap. 117. num. 12. & seqq.

I ¶.

Wanneer een lijfstoctenaer eenich goet/het welcke hy in lijfstocten te besit/booz sekere jaren heeft verhuert/ende dat hy konit te sterben eer de huer jaren zijn geexpircert/so komt het verhuerde goet by tot den eygenaer / ende den eygenaer en is niet gehouden upt te houden de huere die den lijfstoctenaer met den huerder heeft ghemackt/sonder dat oock den huerder eenighe actie van interesse ofte verstorringhe competeert teghens de erfghenamen van den lijfstoctenaer. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 8. art. 3. num. 2. & 5. in addit. ad num. 1. Costal. ad l. si quis. 9. §. 1. ff. locat. Ferrar. in form. libell. quo agit. ad fict. praest. tit. 42. gl. 7. num. 8.

¶.

Als den huerder de huysinge/die hem verhuert is/coopt/so is de huere upt/ende en heeft gheen actie tegens den verhuerder/indien hy noch langer huere aen de huysinghe hadde. Jo. Petr. Surd. decil. 71. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 8. art. 6. num. 1. 2. 3. & 4.

¶ III.

Den gene die een huys coopt/en is niet gehouden de huere/die den vercooper met den huerder gemaeckt heeft upt te houden/ dan mach den huerder upt de huysinghe doen vertrecken/ ten ware tusschen den vercooper ende cooper ware versproken / dat den huerder in de huysinghe soude blyven/ ten eynde van de huer-jaren / ofte oock ten ware den huerder de huysinghe ghehuert hadde booz den tijdt van thien jaren; want alsdan is den cooper gehouden de huere upt te houden. Bart. in l. emptorem. C. de locat. & conduct. Socin. in suis fallent. reg. 480. incip. Successor. Costal. ad l. qui fundum. 32. ff. locat. Ferrar. tit. 42. gl. 7. nu. 5. & gl. 2. num. 1. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 3. nu. 9. Berlich. pract. concl. part. 2. concl. 45. num. 13. 15. Everh. in loc. legal. loc. 29. nu. 52. Surd. decif. 225. num. 15. & seqq. & decif. 264.

¶ IIII.

Wanneer den huerder het gehuerde huys in het gheheel ofte ten deele weder aen een ander verhuert / soo zijn de goederen die den tweede huerder in het gehuerde huys ghebocht heeft / niet alleen verbonden aen den eersten huerder / maer oock aen den eyghenaer bande huysinghe eerste verhuerder: dan en zijn de goederen van den tweede huerder niet vozder verbonden als booz dat deel/ ofte soodanighe somme/ als hy ghehuert heeft. Bronch. cent. 1. miscell. controv. assert. 80. Costal. ad l. 5. ff. in quib. caus. ping. tac. contrah. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 8. art. 7. num. 2. 4. & 5. art. 10. nu. 3. & in addit. ad tit. 8. art. 7. num. 2. Rebuff. de lit. oblig. art. 4. gl. 2. nu. 13. Neguf. de pign. 4. memb. 2. part. nu. 135. & 136. Caroc. de locat. & conduct. part. 5. quæst. 1. nu. 21. 22 & seqq. Hier. de Cævall. quæst. 202. nu. 1. 2. 3. Gratian. discept. forens. cap. 68. num. 12. & seqq.

¶ IIIII.

Als een huerder het gehuerde huys in het gheheel ofte ten deele weder aen een ander verhuert heeft/ soo en mach den tweeden huerder niet alleen betalen aen den eersten huerder / van den welke hy ghehuert heeft/ maer is hem oock gheoozloft te betalen aen den eyghenaer eerste verhuerder van de huysinghe/ ende wozt dooz soodanighe betalinghe bevozt/so ten regarde vanden eersten als tweeden verhuerder. Caroc. in tract. de locat. & conduct. part. 5. quæst. 1. nu. 28. Bronch. miscell. controvers. cent. 1. assert. 80.

¶ IIIII.

Indien den huerder het gehuerde huys weder aen een ander verhuert heeft / en dat dien tweede huerder eenige reysen de huerpenningen

ninghen aen den eersten verhuerder oft eyghenaer van de hupsinghe betaelt heeft/ wordt ghebracght/so den tweeden huerder naderhant in gebreke blijft van de huer-penningen te betalen / ofden eyghenaer ende eerste verhuerder tot betalinghe van de huer penningen mach ageren teghens den eersten huerder/ die de hupsinghe van hem heeft ghuert? Ic antwoorde Ja; want dooz het ontfangen van de huerpenninghen van den tweeden huerder / niet en kan verstaen worden eenige delegatie geinduceert te zijn. Fab. in suo Cod. lib. 4. tit. 42. de locat. defn. 28. Gloss. Bart. & DD. ad l. delegare. ff. de novat. & delegat.

¶ D.

De vraghe is/indien den eersten huerder het hups weder aen een ander verhuert/ofden eyghenaer ende eerste verhuerder tot betalinghe van syne huer-penninghen mach ageren teghens den tweeden huerder? Ick antwoorde/ dat den tweeden huerder wel ghehouden is dooz actie hypotheclair booz de goederen die op de grondt ghebrocht zijn/ dan en soude met personele actie van den eerste verhuerder ende eyghenaer niet gheconvenieert kunnen worden; ende indien den tweeden huerder de goederen / die hy op de grondt ghebrocht heeft / wilde amoveren ende verbrængchen / soo soude den eyghenaer/ter oozsaccke van sijn stils wyghende hypotheetq/ mogen bezetten dat de goederen niet en werden verboert ende gheamoveert; sommighe nochtans meynen / dat den eyghenaer niet personele actie soude kunnen ageren tegens den tweede huerder/ indien den eersten huerder is insolvent. Vid. ad hanc quæst. Caroc. in tract. de locat. & conduct. part. 5. quæst. 1. num. 26. & 27. Christin ad ll. Mechlin. tit. 8. art. 10. num. 3. Bronch. miscell. controuv. cent. 1. assert. 80. in fin. Fab. in suo Cod. lib. 4. tit. 42. defn. 28. num. 8. & 9. Bart. Castrenf. & alii ad l. solutum. 11. §. solutam. ff. de pignorat. act. & ibi Costal. num. 1. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 3. num. 12. Acac. var. resol. cap. 12. num. 269. Rebuff. ad const. reg. tract. de lit. obligat. artic. 4. gl. 2. num. 13. Cancer. var. resol. tom. 1. cap. 14. num. 3.

¶ D I.

So nemant een hups ghehuert heeft booz sekeren tijdt / ende dat hy eer den tijdt omghekomen is de hupsinghe verlaet sonder wettelijke oorzake/ soo is hy ghehouden te betalen de huere van den gheheelen tijdt/sock alwaer het schoon dat den eyghenaer de hupsinghe booz de refferende tijdt aen een ander verhuert hadde. Paul. de Castr. in l. si in lege. §. si domus. nu. 2. ff. de locat. & conduct. Costal. ad l. sed ad des. §. cum quidam. num. 9. ff. eod. tit. Costal de ration. rat. q. 141. nu. 6.

¶ D I I.

En huerder mach van den verhuerder versoeken remissie ofte verminderinge van de beloofde huer-penninghen / indien hy het gehuerde goet niet en heeft kunnen gebuycken / ter oorsake van Oorzogh / byant buyten sijn schult / groote onbychtbaerhept / inundatie / ofte eenigh ander onberwacht ongeluck. Gall. lib. 2. obl. 23. Alexand. in Consil. 3. nu. 11. vol. 1. & in Consil. 112. nu. 7. & 8. eod. vol. Schenid. ad §. actionum. verf. de actione ex conducto. num. 16. & seqq. Costal. ad l. 15. §. Papinianus. ff. locat. Moss. de contract. tit. de locat. & conduct. verf. de accident. locat.

¶ D I I I.

Den verhuerder mach den huerder / eer de huer-jaren upt zijn / upt sijn huys doen vertrecken / indien den huerder het huys qualijck gebuyckt / ofte so den verhuerder het huys moet repareren / of te oock / indien den verhuerder kan doceren / dat hem eenige nootzakelijckhept is opghecomen omme daer selfs in te wonen / sonder dat den verhuerder in sulcken geballe aen den huerder tot interesse ofte verstorringhe ghehouden is. Papon. lib 10. tit. 3. arrest. 3. & Bachov. in not. ad dict. arrest. & vid. Papon. dict. tit. 3. arrest. 7. Costal. ad l. 30. ff. locat. Ferrar. in sua prax. tit. 42. gl. 2. num. 7. Caucer. var. resol. tom. 1. cap. 14. num. 6. & seqq.

¶ I I.

Questie is / indien den huerder upt de huysinge booz de expiratie van de huer-jaren heeft moeten vertrecken / om dat den verhuerder de huysinge heeft willen repareren / of de reparatie van de huysinge ghedaen zijnde / den huerder mach versoeken op den verhuerder / dat hy weder gestelt werde in de huysinge / omme deselve te gebuycken tot dat de huer-jaren sullen wesen geexpireert? In dese questie wort gheleert Ja. Francisc. Cremenl. Singul. 72. Lud. Roman. Singul. 235. Gloss. in l. si duo. §. cum inquilinus. ff. uti possid. & ibi Bartol. Berlich. concl. pract. part. 2. concl. 45. num. 27.

¶ I I.

Wort gebzaeght / of den gene die een huys gehuert heeft / het selve wel weder aen een ander mach verhueren? Ick antwoorde Ja / mits dat den gene daer het weder aen verhuert wordt / het huys in sulcker manieren gebuycke / dat hy het selve niet meerder en quetse dan den eersten huerder en soude gedaen gehad hebben. Bald. in l. nemo. C. de locat. & conduct. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 8. art. 1. nu. 8. & art. 10. num. 2. Gratian. discept. forens. cap. 547. num. 51. 52. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 3. num. 11.

¶ ¶ ¶.

En huerder en mach de kosten/die hy aen het gehuerde goedt ont
de vucht te colligeren ghedaen heeft / van den verhuerder niet we-
der eyfchen / ten ware deselve ghedane kosten strecken tot eeuwigly
profijt van het gehuerde goedt. Fachin. lib. 1. controvers. cap. 85. alleg.
Ruïn. in Consil. 135. libr. 3. & Roland. à Vall. in Consil. 28. lib. 1.

¶ ¶ ¶.

De vuchten die van de grondt geschepden zijn/ ende by den huer-
der al zijn ghepercipieert ende ghecolligeert / staen tot perijckel van
den huerder / ende niet van den verhuerder / het zy deselve door on-
verhoedelijck ongeval/ ofte andersints komen te vergaen. Fab. in suo
Cod. lib. 4. tit. 42. de locat. defin. 21. 22. 23. 46. & 52. Bart. ad l. ex con-
duct. §. si vis. ff. de locat. & conduct. Carpoz. def. forens. part. 2. const.
37. def. 20.

¶ ¶ ¶ ¶.

Dat den verhuerder den huerder uyt sine huysinghe/ eer de huere
geer pircert is/ mach doen vertrecken/ indien hy sine huysinge selfs
van doen heeft omme daer inne te wonen/ en heeft na het geboelen
van sommighe Doctozen gheen plaets/ so den huerder de huysinghe
heeft ghehuert vooz den tijdt van thien ofte meerder jaren ; want in
sulcken geballe en mach den verhuerder uyt de voozseyde oorzake de
huerder uyt de huysinge niet expelleren. Costal. ad l. qui infulam. 30. ff.
locat. & conduct. Papon. lib. 10. tit. 3. de locat. arrest. 2. & vid. Bachov. in
not. ad dict. arrest. Barbof. ad l. 3. num. 21. Cod. de Locat.

¶ ¶ ¶.

De vraghe is / of in sulcken gheballen / daer den huerder door den
verhuerder mach geerpelleert wordē/ den verhuerder het selve mach
doen op sijn eyghen auctoziteyt ? Ick antwoorde Neen / dan moet
sulcks gheschieden met auctoziteyt van den Rechter. Joan. Imbert. in
enchir. jur. Gail. in verb. Conductor. Fab. in suo Cod. l. 4. tit. 42. de locat.
defin. 11. Papon. lib. 10. tit. 3. de locat. arrest. 6.

¶ ¶ ¶.

Questie is/indien pemant sine huysinge verhuert heeft aen twee
verschepde personen/ wie van beyde de huerders gheprefereert moet
worden ? Ick antwoorde / dat den ghene die het ghehuypck van de
huysinge eerst ghelevert is geweest/ moet geprefereert worden/ ende
so den lesten huerder eerder is geweest in het ghehuypck van de huys-
inghe / soo en kan den eersten huerder teghens den tweeden huerder
niet ageren/ tot ontrupminge van de huysinge; want hy niet anders

en heeft dan personele actie tegens de verhuerder / dewelcke tegens den tweeden huerder niet en kan gheintenteert worden. Alexand. in Consil. 122. vol. 5. Mozz. in tract. de contract. tit. de locat. conduct. vers. de naturalib. locat. num. 11. Gabr. conclus. 2. tit. de empr. & vendit. lib. 3. num. 5. Covar. var. resol. lib. 2. cap. 19. num. 8. Vid. tamen Hier. de Cævall. quæst. 756. num. 52. & seqq. Mart. digest. noviss. tom. 2. tit. Locatio cap. 40.

¶ ¶ D I I.

Den huerder kan den verhuerder dwinghen omme het verhuerde huys te onderhouden in goeden rake ende dake / ende moet den verhuerder sodanigh onderhoudt ende reparatie doen tot syne kosten; ende so den verhuerder in ghebzecke blijft het onderhoudt te doen / mach den huerder het selve doen / ende de kosten verschieten in minderinge ende op afsorttinghe van syne huer-pemingen / ofte staet den huerder oock byp het gehuerde huys te verlaten. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 8. art. 9. Mozz. in tract. de contract. tit. de locat. & conduct. vers. de act. locat. & conduct. num. 6. & vers. quomodo finiat contract. locat. num. 18. Gloss. Bart. & DD. ad l. si merces. 25. §. si vicino ff. Locat.

¶ ¶ D I I.

Ghelijckerwijs den cooper van het verhuerde goet / niet ghehouden en is upt te houden de huere / die den vercooper met den huerder heeft gemaect / alsoo en is oock den huerder niet gehouden aen den cooper na te komen ende upt te houden de huere / die hy met den vercooper ghemaect hadde / dan mach daer upt schepden / ende het ghehuerde goet verlaten; want een huerder en is niet ghehouden het contract van huere na te komen aen een singuliere successieur van de verhuerder. Bartol. in l. qui fundum. 32. & ibi Costal. post alios. ff. de locat. & conduct. Acac. var. resol. cap. 12. nu. 276. & seqq. Gratian. discept. forens. cap. 606. num. 13. & seqq. Surd. decif. 52.

¶ ¶ D I I I.

Wordt ghebzaeght / of den verhuerder / ter cause van de onbetaelde huer-pemingen / op de goederen / die den huerder op sijn grondt ghebrocht heeft / moet ghepsefereert worden voor de dootd-schulden / die ghemaect zijn in de begraeffenisse van den huerder? Ick antwoorde Neen / dan moeten de dootd-schulden gaen voor het achterwesen van den verhuerder. Coler. decif. 200. num. 4. Caroc. in tract. de locat. & conduct. part. 5. quæst. 6. num. 8. Papon. lib. 10. tit. 3. de locat. in annot. ad arrest. 4. DD. ad l. 14. §. 1. si colonus. ff. de relig. & sumpt. fan.

¶ ¶ ¶

Questie is/indien tusschen den huerder ende verhuerder seker contract van huere aenghegaen is / ende dat een van beyden de wetten van het contract aen sijn zyde niet en observeert ende nakomt / of in sulcken ghevalle d'ander parthye van het contract mach recederen? Het schijnt Neen/dan moet geageert worden tot adimpletie / ofte tot interesse / ende niet tot rescissie van het contract ; hoewel sommighe sustineren/dat in sulcken ghevalle kan geageert worden tot rescissie van het contract van huere ; andere meynen / indien de wetten ofte conditien van de huere soodanigh zijn dat het een van beyden / 't zy huerder ofte verhuerder / oorzaecke gegeven hadde tot het aengaen van den contracte van huere / ende dat sy anders niet en souden ghecontracteert ghehadt hebben/dat in sulcken ghevalle /so een van beyden in ghebrecke blijft de conditien nae te komen / d'ander uyt het contract van huere soude moghen scheyden. Vid ad hanc quaest. Papon. lib. 10. tit. 3. de locat. arrest. 2. in append. Caroc. in tract. de locat. & conduct. part. 4. quaest. 30. num. 86. & seqq. Castrenf. ad l. incivile. C. de rei vindicat. Jas. in l. si pecuniam. num. 12. ff. de condict. caus. dat. caus. non fec. Schneid. ad tit. Instir. de obligat. vers. de contract. num. 13. Fab. in suo Cod. lib. 4. tit. 42. de locat. defin. 39. num. 4. & 9. Mozz. de contract. tit. de locat. & conduct. vers. quomod. finiat. contract. locat. num. 7. & Bachov. in not. ad dict. arrest. 2. Papon. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. Contractus. cap. 26. Surd. decis. 42. num. 17. & decis. 180. num. 5.

¶ ¶ ¶

De bezaghe is / of een lijfstoctenaer ghehouden is te achterbolgen ende uyt te houden de huere/die sijn boorzaet ende aetheur met den huerder aengegaen heeft? De gemeender opinie der Doctoren is/Neen. Costal. ad l. 59. ff. de Ulufr. Castill. in tract. de Ulufruct. cap. 73. Acac. var. resol. cap. 12. num. 215. Petr. Barbol. in l. si filiofamilias. §. si vir. ff. sol. matr. Caroc. de locat. & conduct. part. 2. quaest. 57.

¶ ¶ ¶ ¶

By sommighe Doctoren wordt ghecontroverteert / indien een lijfstoctenaer wil verhueren de goederen in dewelcke hy heeft lijfstocthe / of den epgenaer van deselve booz andere moet geprefereert worden in de huere / soo hy begeert te hueren? Waerder wordt gheacht de negative sententie der Doctoren. Joh. del Castill. in tract. de usufruct. cap. 74. vid. tamen Christin. ad ll. Mechlin. tit. 8. art. 4. num. 4. Cavalcan. de usufr. mulier. relict. num. 172.

Daer

III

Dat een cooper ofte eenigh ander singulier successieur/niet gehouden en is uyt te houden de huere/ die den verhuerder met de huerder aengegaen heeft/ wordt hy verscheyde Doctozen gelimiteert gheen plaets te hebben/ wanneer het verhuerde goet wordt vercocht of te ghetransfereert op yemandt/ die weet dat het selve verhuert is/ ende dat over sulcks een singulier successieur/ hebbende kennisse van de verhueringhe/ ghehouden is nae te komen de huere tusschen sijn boozfact ende den huerder ghecontrabeert; Doch wordt het selve hy sommighe andere Doctozen teghens ghesproken. Hier. de Cævall. q. 756. num. 44. & seqq. Acac. var. resol. cap. 12. num. 208. Gratian. discept. forens. cap. 37. num. 27. & seqq. & cap. 864. num. 3. 4. Cancer. var. resol. tom. 1. cap. 14. nu. 43. Barbol. ad l. emptorem. 9. num. 22. Cod. de Locat. Caroc. in tract. de locat. & conduct. part. 4. quæst. 37. num. 24. Surd. decis. 172. num. 5. & decis. 225 264. 265.

III

Wanneer het volle recht ofte den vollen eygendom op een singulier successieur niet en is ghetransfereert / alsdan is hy gehouden nae te komen de huere die den verhuerder met den huerder ghemaect heeft / ende en mach den huerder in sulcken ghevalle niet doen verstreken van het ghehuerde goet/ ende is sulcks de ghemeene opinie der Doctozen; verhalven en vermach een cooper van een huys ofte van eenich landt/ dewelcke noch gheen transport heeft/ den huerder/ die noch huere aen het huys ofte lant heeft/ geen outwaringe doen. Mantie. de tacit. & ambig. convent. lib. 5. tit. 10. num. 33. Costal. ad l. 32. vers. Planè ff. Locat. Gothofr. ad l. si ager 50. lit. t. ff. de rei vindicat. Jas. in l. divortio. num. 34. ff. solut. matr. Bart in l. si filiofamilias §. si vir. eod. tit. Caroc. in tract. de locat. & conduct. part. 4. quæst. 37. num. 13. Barbol. ad l. 9. num. 11. 27. Cod. de Locat. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. Locator. cap. 28.

III

Alhoewel ghemeenlijck in het contract van hueringhe ende verhueringhe/ niet en komt onberhoedelijck ongeluck/ ende alsdan niemandt tot vergoedinghe gehouden en is/ anders is het nochtans in een kleermaker endediergelijke personen/dewelcke eenige klepne diensten nevens de bewaringe doen; want deselve na het gheboeten van sommighe ghehouden sijn booz dieste ende andere onghelucken; doch wort hy andere met goede reden contrarie ghesustineert/ so dat gen kleermaker niet en is gehouden tot vergoedinge/indien hem hy

nacht/

nacht / huyten sijn schult / uyt sijn huytsinghe / dooz het opbreecken van een venster / of andersints / de kleederen die hem om te maechen bestelt zijn / ontstoolen zijn. Vide ad hanc quæst. Petr. de Ubald. in tract. de duob. fratrib. part. 8. q. 14. num. 15. Coler. decif. 8. num. 19. Grot. in introduct. ad jurisprudent. Holland. lib. 3. part. 19. de locat. & conduct. circa med. Caroc. in tract. de locat. & conduct. part. 4. quæst. 13. num. 33. & seqq.

£ £ £ D.

Als twee personen sustineren ofte contenderen epgenaers van de verhuerde huytsinghe te wesen / so moet den huerder aen geen van beiden betalen / dan moet de huer-penninghen configueren onder den Rechter. Pyrrh. Maur. in tract. de solut. oblat. & retent. cap. 86. Boër. decif. 106. Vide Cod. Fabr. lib. 3. tit. 22. def. 8.

£ £ £ D J.

Het is controbers / of den ghene dien verboden is het goet te vercoopen / het selve wel mach verhueren dooz een langen tijdt / als vooz thien ofte meerder jaren? De waerder ende ghemeender sententie der Doctozen schijnt te wesen Neen. Alexand. in Consil. 1. num. 16. vol. 4. Tiraq. de retract. municip. §. 1. gloss. 14. num. 81. & seqq. Boër. decif. 234. num. 1. Caroc. in tract. de locat. & conduct. part. 2. quæst. 16. num. 4.

£ £ £ D J J.

De vraghe is / of de hueringhe ende verhueringhe / de welke ghe-daen is simpellick sonder eenighen mentie van de huer penninghen / goet is? Ick antwoorde Ja / ende wozt het goedt verstraen verhuert te zijn vooz de ghewoonlijcke pensie. Paul. Castren. in l. 1. §. si quis servum. num. 4. ff. de pol. Caroc. in tract. de locat. & conduct. part. 1. quæst. 13. num. 6.

£ £ £ D J J J.

Als yemant beloost eenich goedt te sullen verhueren / daer dooz en wozt het goedt niet gheacht verhuert te zijn / ende den ghene die belofte van verhueringhe ghedaen heeft / wozt bevizt / midts presterende interesse / alhoewel hy de macht heeft omme te verhueren. Caroc. in tract. de locat. & conduct. part. 1. quæst. 71. num. 6. & 9. Jal. in l. bonæ fidei. num. 3. ff. de eo quod cert. loc.

£ £ £ J £.

Wozt ghevraeght / of een huerder van de huytsinghe gehouden is tot refectie van de put van de gebuerte / geot / ende dier gelijcke? Ick antwoorde Neen / dan is den verhuerder ghehouden tot betalinghe

van sodanighe kosten / ende soo den huerder ter cause van dien uyt
verschiet / mach het selve aen de huer-pemninghen af kouten. Caroc.
in tract. de locat. & conduct. part. 4. quæst. 43. Guid. Papæ. quæst.
444. num. 3.

¶ II.

Wanneer eenich goedt verhuert is van twee personen / so woꝛdt
de verhueringhe verstaen ghedaen te zijn van peder van haerlyden
voꝛ de helfte. Alexand. in Consil. 76. num. 2. vol. 7. Castrenl. ad l.
reos. §. cum tabulis. ff. de duob. reis.

¶ III.

Questie is / indien pemant sijn goet verhuert voꝛ tweemaal negen
Jaren / of so / dat de eerste negen Jaren gheepndicht zijnde d'andere
sullen beginnen / of sodanige verhueringe geacht moet woꝛden voꝛ
langhen tijdt / ofte ober de thien Jaren? Woꝛt geleert Ja. Acac. var.
resol. cap. 12. num. 230. Cancer. var. resol. tom. I. cap. 14. num. 29.

¶ IIII.

Indien pemant sijn huys ofte landt voꝛ eenighen tijdt verhuert
heeft / ende dat het selve loopende de huere by pemant van sijn credi-
teuren woꝛt gesubhasteert ofte by decreet vercocht / welckē crediteur
sels de huysinge ofte het landt koopt / woꝛt ghevraecht / of sodanigen
kooper ghehouden is de huere uyt te houden? Dele sustineren Ja.
Carpzov. def. forens. part. 2. const. 37. def. 4. num. 6. Acac. var. resol.
cap. 12. num. 181. Berlich. pract. concl. part. 2. concl. 45. num. 20. Vide
Surd. decif. 40. Cancer. var. resol. tom. I. cap. 14. num. 35.

¶ V.

Indien pemant possiderende een Vicarje / ofte eenich ander bene-
ficie / de goederen daer toe specterende / voꝛ seckeren tijt heeft ver-
huert / ende dat hy eer de huer-jaren geepndicht zijn komt te sterben /
soo is den successieur van den selven niet ghehouden uyt te houden de
huere met den huerder aengegaen; dan is questie / indien hy van den
huerder een Jaer pensie ofte huere komt te ontfanghen / of hy daer
doꝛ gheacht werde te ratificeren de gheheele huere voꝛ sulcken tijt
als die by den voꝛgaende possesseur ghemaect was / soo dat hy den
huerder niet en soude vermoghen te expelleren ten sy die huere ware
geexspireert? Hierinne is gedeceideert / dat doꝛ het ontfanghen van
een Jaer huere den successieur niet gehoude is de gehele huere uyt te
houde / maer dat hy diens niet- tegestaende den huerder mach expel-
leren ende doen vertrecken. Surd. decif. 33. Acac. var. resol. cap. 12.
num. 150. Gratian. dilcept. forens. cap. 606. num. 2. 3.

¶ I I D.

De vraghe is / indien den huerder beloofst het ghehuerde huys te onderhouden / so eenige groote schade door de wint / ofte ander sintes / aen het huys gheschiet / of den huerder ghehouden is tot syne kosten het huys te repareren of te vernieuwen? Woort gheleert Neen. Acac. var. resol. cap. 12. num. 315. 316.

¶ I I D.

Indien yemant booz seckeren tijdt een huys ofte landt ghehuert heeft / ende dat hy nae dat de huer-jaren geerspireert zyn noch blijft in het ghehuypck van het huys ofte landt / woort ghevraecht / of door die continuatie gheacht werde de huere verlengt ende vernieuwt te zyn booz soo veel Jaren als die te boozen aenghegaen was? Woort geleert Neen / dan in regard van landt alleenlyck booz een Jaer / en ten regarde van een huys booz een half Jaer / ofte booz soo langhen tijt als den huerder daerinne gewoont heeft. Mantic. de tac. & amb. convent. lib. 5. tit. 15. Acac. var. resol. cap. 12. num. 153. 154. Cancer. var. resol. tom. I. cap. 14. num. 57. Barbof. ad l. 16. C. de Locat. Carpzov. def. forenl. part. 2. const. 37. def. 9. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 8. art. 8. num. 8. 9. Vide tamen Grot. in introd. ad Jurisprud. Holl. lib. 3. part. 19. in princip.

¶ I I D I.

Woort ghevraecht / indien den huerder ende verhuerder hebben gemaect huere dulle / dewelcke gerechtelike is beleden / en dat de huere gheeyndich zij de den huerder by continuatie blijft in het gebuypck van 't ghehuerde goet / of de verhuerder upt krachte van de selve huere dulle heeft parate executie booz de pacht die geduerede de continuatie verschenen is? Sommige Doctozen sustneren Ja; Doch de gemeender opinie is ter contrarie / dat upt krachte van de boozgaende huere dulle geen executie gedaen kan worden. Vide Rebuff. ad constit. reg. tract. de lit. oblig. art. 2. gl. 1. nu. 91. 92. Christin. ad leg. Mechlin. tit. 8. art. 8. ad nu. 6. in addit. Cancer. var. resol. tom. I. cap. 14. nu. 66. Papon. lib. 10. tit. 3. arr. 9. in append. & ibi Bacchov. Gratian. discept. forenl. cap. 68. num. 32. & seqq. Menoch. de Præsumpt. lib. 3. præf. 85. num. 46. Mascard. de Probat. concl. 992 num. 8. 9.

¶ I I D I I.

Wanneer yemant aen een ander een huys of landt heeft ghelegateert / ende dat op sijn overliden / den gene die het in huere gebuypcken / noch huere daer aen hadde / so en is den legataris niet gehouden upt te houden de huere die den huerder aen het selve huys ofte landt

noch hebbende was. Bart. in l. nihil. §. fructus. ff. de Legat. 1. Caroc. de locat. & conduct. part. 4. q. 34. num. 31. 32. Cancer. var. resol. tom. 1. cap. 14. num. 31.

¶ I V I I I.

De vrage is/indien aen yemant een huys verhuert is op conditie/ dat hy het selve aen een ander niet en sal moge weder in huere overdoen/ of sodanighen huerder yemant mach tot hem nemen / omme met hem te samen de huysinghe te bewoonen? Wozt gheleert Ja. Olasc. decif. 79. Acac. var. resol. cap. 12. num. 312. 313.

¶ I I I.

Questie is/of het gelt/de obligatien ofte schult-brieven/dewelcke den huerder in het gehuerde huys gebzacht heeft / vooz de huer penninghen zijn verbonden ofte ghehypotequeert? De gemeene sententie der Doctoren is/Neen; gelijk oock de koop-waren/die by den huerder in het gehuerde huys ghebzacht zijn/na de opinie van vele Doctoren niet en zijn verbonden / hoewel verschepde andere sustineren contrarie; ende sonderlinghe soo den huerder komt te aufugeren/dat alsdan alle de selve goederen/die in het huys bebonden worden/ aenden verhuerder zijn ghehypotequeert / so dat hy daer op pferentie moet ghenieten. Vide Schneid. ad §. item Serviana num. 36. 37. 38. & seqq. Intit. de Act. Barbof. ad l. 5. Cod. de Locat. Negulant. in tract. de Pignor. part. 2. Memb. 4. num. 153. 166. & seqq. Rebuff. ad const. reg. tract. de lit. obligat. art. 4. gl. 2. num. 28. 42. Meyrer. de Pignor. & hypoth. lib. 1. tit. 18. num. 26. & seqq. Menoch. de adipisc. possess. remed. 3. num. 125. & seqq.

I.

Indien yemant sijn huys ofte landt vooz seeckeren tijdt heeft verhuert/ ende dat hy gheduerende de selve huere sijn dochter upt hylckende/ met de selve het huys ofte landt ten houtwelic geeft/ wozt gebzacht/of den schoon-soon den huerder van het huys ofte lant mach doen vertrecken eer de huer jaren gheepndicht zijn? De gemeender opinie der Doctoren is Ja, dan wozt 't selve by sommige gelimiteert geen plaets te hebben/indien den schoon-soon/ten tyde het huys ofte landt ten houtwelick beloofte wierde/ghelweten hadde dat het selve verhuert was/ende dat den huerder daer aen noch huere hadde. Covar. var. resol. lib. 2. cap. 15. num. 5. in fin. Acac. var. resol. cap. 12. num. 239.

I I.

Wozt ghebzacht / of den verhuerder op de goederen / die by den
huert

huerder op sijn grondt ghebracht zijn / met sijn huer-penninghen
 in het ghepretereert worden voer een onder crediteur / aen wien alle
 de goederen van den huerder zijn ghehypotequeert? Woer gheleert
 Deen / hoewel sommighe schynen te willen sustineren contrarie.
 Bacchov. in not. ad Papon. lib. 10. tit. 3. arr. 4. Mart digest. noviss.
 tom. 3. tit. hypotheca cap 27. Cancer. var. resol. tom. 1. cap. 14. num.
 94. Gratian. discept. Forens. cap. 25. & cap. 68. num. 4. Vid. Meyrer,
 de Pignor. lib. 1. tit. 18. num. 14. Acac. var. resol. cap. 12. num. 8.

I I I.

Alsoo den verhuerder vermacht den huerder upt de verhuerde
 huysinghe eer de huer-jaren omghekomen zijn / doen vertrecken / in-
 dien hem nae date van de ghemaecte huere ernighe onverwachte
 noodtsaekelijckheyt aenghekomen is om de huysinghe selfs te moe-
 ten bewoonen / woerdt ghebracht / of den verhuerder de selve
 noodtsaekelijckheyt mach proberen met sijn eedt / ende of hem
 op sijn eedt daerinne moet ghelooft worden? Ick antwoorde
 Deen / dan moet daer van anders ghedoceert worden. Cod. Fabr.
 lib. 4. tit. 42. defin. 51. Carpozov. defin. Forens. part. 2. const. 37. def.
 6. Cancer. var. resol. tom. 1. cap. 14. num. 8. Barbos. ad l. 3. num. 15.
 C. de locat.

I I I I.

Questie is / of / ghelijck den verhuerder den huerder upt de huys-
 inghe / eer de huer-jaren omghekomen zijn / kan doen vertrecken /
 indien hem eenighe noodtsaekelijckheyt op nieu aenghekomen is /
 oock alsoo den huerder om de selve oorsaecke by staet de huysinghe
 te verlaten? Woer hy vele ghesustineert Ja / hoewel verschende
 andere zijn in contrarie opiniie. Vide Gratian. discept. Forens. cap.
 534. num. 48. & seqq. & cap. 740. Barbos. ad l. 3. num. 17. C. de Locat.

H Y P O T H E E C Q.

I.

En crediteur hebbende speciael ende generael hypotheecq /
 en mach in prejuditie van een ander crediteur niet over-
 slaen het speciael hypotheecq / ende soecken het generael /
 dan moet sijn speciael hypotheecq eerst excusseren: ende
 'tselbe heeft nae het ghevoelen van sommighe Doctoren niet alleen
 plaets / wanneer den tweede crediteur heeft speciael hypotheecq op
 die goederen / op dewelcke den eerste crediteur / upt crachte van sijn

generael hypotheecq/contendeert geprefereert te worden/maer oock
indien hy alleen heeft generael hypotheecq op deselve goederen. Myn-
sing. cent. 6. obs. 94. Bart. in l. 2. C. de pignorib. Covar. var. resol. lib.
3. cap. 18. Francisc. Cremenf. Singul. 54. Mozz. in tract. de contract.
tit. de pign. & hypoth. vers. de natural. pignor. Sand. decif. Frific. lib.
3. tit. 12. defin. 26. Surd. decif. 44. num. 1. 2. 3. Carpzov. defin. forens.
part. 2. const. 23. def. 29. Grivell. decif. 79.

III.

Dat een crediteur hebbende speciael en generael hypotheecq/ten
versoecke van een tweede crediteur / ghehouden is het speciael eerst
te excuseren/eer hy tot het generael kome/en heeft na de opinie van
veel Doctoren gheen plaets / indien in den brief ofte het instrument
ghestelt en bygevoecht is die clause / dat het generael hypotheecq
dooz het speciale/nochte het speciael dooz het generale niet en werde
gederogeert; wāt de adjectie bā die clause opereert, dat de excussie
van het speciael hypotheecq niet en zy van noode/en den eerste credi-
teur niet gheadstringeert en is eerst uyt het speciael/dan uyt het ge-
nerael hypotheecq te ageren; doch wozt sulcx by andere tegensproke/
meynende dat in practijcque 't selve oock niet en wozt gherecipieert.
Covar. var. resol. lib. 3. cap. 18 num. 3. in fin. Grivell. decif. 79. num. 6.
Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. hypotheca cap. 31. Acac. var. resol. cap.
ult. num. 55. Fab. in suo Cod. lib. 8. tit. 6. de Pignorib. defin. 8. & tit. 23.
defin. 10. Mynsing. cent. 6. obs. 94. num. 8. Chass. in catalog. glor. mundo.
part. 12. Confid. 99. versic. pro 45. limitat.

III.

Al-hoe-wel een crediteur/hebbende speciael ende generael hypo-
theecq/ghehouden is sijn speciael hypotheecq eerst te excuseren/al eer
hy uyt het generael agere/het selve en heeft nochtans gheen plaets/
indien uyt crachte van het generael hypotheecq gheageert werde te-
ghens den principale debiteur possesseur van alle de goederen; want
den debiteur tegens den crediteur niet en mach objiceren/dat hy het
speciael hypotheecq eerst excussere / also het selve alleen plaets heeft
tusschen twee crediteuren / ende niet als ghecontendeert wozt tus-
schen den crediteur ende debiteur. Papon. lib. 11. tit. 3. de hypoth. ar-
rest. 3. & lib. 18. tit. 6. de subhastat. arrest. 34. Bart. & alii ad l. 2. C. de
pignorib. Negulant. in tract. de pignorib. & hypoth. 1. memb. 8. part.
num. 20 Grivell. decif. 79. num. 7. 8. Surd. decif. 44. num. 10. Carp-
zov. def. forens. part. 2. const. 23. def. 29. Radel. decif. 18. num. 2.

¶ D.

Questie is / of een derde possesseur van het hypotheecq den creditur mach objicieren / dat hy eerst excussere sijn speciael hypotheecq? De waerder ende ghemeeender sententie der Doctozen schijnt te wesen / dat een derde possesseur van de goederen / die generalijcken zijn verobligeert / indien hy gheen creditur en is / ende geen hypotheecq en heeft op de goederen / den creditur die speciael ende generael hypotheecq is hebbende / niet en mach objicieren dat hy al-vozens sijn speciael hypotheecq excussere. Negulant. in tract. de pignorib. & hypoth. 1. memb 8. part. nu. 20. Fab. in suo Cod. lib. 8. tit. 6. de pignor. defin. 9. Covar. var. resol. lib. 3. cap. 18 num. 2. vers. quinto animadvertendum. Surd. decif. 44. num. 11. Grivell. decif. 79. num. 7. 8. Acac. var. resol. cap. ult. num. 54. Gratian. discept. forens. cap. 38. num. 13. 14.

¶ D.

De vrage is / of een creditur hebbende onder generael hypotheecq in de goederen van den debiteur / moet geprefereert worden voer een creditur / delwelcke is hebbende jongher speciael hypotheecq? Ick antwoorde Ja. Nic. Everh. Consil. 204. Gail. lib. 2. obl. 25. nu. 4. Francisc. Marc. decif. 371. num. 8. Costal. ad l. 2. num. 7. ff. Qui pot. in pign.

¶ D I.

Als neffens speciael hypotheecq generalijcken verbonden worden alle de goederen teghenwoordigh ende toecomende / soo en kan den debiteur gheen van sijn goederen by veralieneren / ende in cas hy deselve veralieneert / blyven ebenwel verobligeert / ende executie onderwoopen ten regarde van den creditur / tot wiens behoefde hy hypotheecq op alle sijn goederen heeft geconstitueert: ende 'tselbe heeft plaets / so in regardt van de goederen / die hy ten tyde van de constitutie van het hypotheecq possideerde / als oock ten aensien van de goederen / die den debiteur nae date van de constitutie van het hypotheecq heeft gheacquireert: dan het selve is na de costumie van onse Landen / ghelijck oock van sommige andere plaetsen te verstaen van de onroerende goederen / ende niet van roerende goederen / alsof de roerende goederen / by den debiteur die alle sijn goederen heeft ghehypotheecqueert / moghen veralieneret worden / en na de alienatie en blyven deselve niet verbonden; want het hypotheecq by den debiteur gheconstitueert / niet langer en duert in regart van de roerende goederen / dan soo langhe deselve by hem in eyghendom worden ghepossideert / sonder dat soodanighe goederen by den debiteur veralineeert zijnde / uyt crachte van het hypotheecq van den creditur / by een der-

de moghen verbolcht worden. Vid. Neostad. decis. 8. suprens. Cur. Holl. Zeeland. & Westfris. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 7. art. 8. num. 1. & 2. Chaff. ad consuet. Burg. rubr. 5. §. 3. num. 4. Rebuff. ad constit. reg. tit. de litt. oblig. art. 4. gl. 2. num. 38. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. hypotheca cap. 12. Zyp. in notit. jur. belg. lib. 4. tit. de ping. act. in fin. V. Cod. Fabr. lib. 6. tit. 27. def. 11. num. 7. 8. 9. & lib. 8. tit. 6. def. 21.

W I J.

Wordt ghebzaegt / indien een debiteur alle syne goederen teghenwoozdighe ende toekomende aen twee crediteuren heeft ghehypothecqueert op verschepde tydē / of den eerste crediteur oock moet geprefereert worden in die goederen / delwelcke den debiteur nae date van de constitutie van beyde de hypothecquen heeft gheacquireert / dan of den eerste en tweede crediteur moeten concurreren in de goederen naderhandt gheacquireert? Ick antwoorde / volghens de waerder ende gemeender sententie der Doctoren / dat den eerste crediteur oock moet gheprefereert worden in soodanighe goederen / die den debiteur na de constitutie van beyde de hypothecquen heeft gheacquireert / also de oudtheit des tijds daer inne mede wort geconstitueert. Mozz. in tract. de contract. tit. de ping. & hypoth. verl. de natural. pign. num. 30. Neostad. decis. 16. Cur. Holland. Zeeland. & Westfris. Negulant. in tract. de pign. & hypoth. 2. memb. 5. part. num. 39. Hartman. Hartman. tit. 27. obs. 9. num. 4. Costal. ad l. 2. num. 6. ff. Qui pot. in pign. Rebuff. ad const. reg. tract. de const. redit. art. 1. gl. 8. num. 14.

W I J I.

Een crediteur en is niet ghehouden het hypothecq / t welck hem by den debiteur gheconstitueert is / te ontflaen / ende een ander hypothecq aen te nemen / cock alwaer het even suffisant. Castill. lib. 4. de conject. & interp. ulr. volunt. cap. 10. num. 56. Roderic. in tract. de ann. redit. lib. 2. q. 16. num. 8.

I I.

Questie is / indien een debiteur ten behoebe van synen crediteur geconstitueert heeft een jaerlijksche rente / ende dat hy deselve heeft gehypothecqueert op verschepde goederen en grondē van erbe / ende dat naderhandt alle deselve goederen tot hypothecque ghestelt / zijn veralineert ende ghekomen by andere possessours / of den crediteur by staet vooz sijn gheheele schult te comenieren een van de possessours van de goederen die hem zijn gehypothecqueert / dan of hy ghehouden is alle de possessours te comenieren na rate van de goederen die sy elx possidere? In dese questie is gededideert / dat de crediteur / tegens

toghens welke possesseur van het hypotheecq hy wil/in het gheheel mach ageren/ hoewel hy de ghehypotheecqueerde goederen verdeylt/ ende vooz een deel maer possideert / sonder dat den possesseur hem met het beneficte van divisie kan behelpen : dan moet den creditur aen den possesseur / die alleen ende in 't gheheel geconvenieert woꝝdt / gheben cessie van actie / omme teghens de andere possesseurs te moghen ageren na rate dat elcks is possiderende. Neostad. decis. 4. Cur. Holland. Zeeland. & Westfris. Costal. ad l. 55. si possessor. num. 1. ff. de rei vendicat. Christin. ad ll. Mechl. tit. 13. art. 31. ad num. 8. in addit. Ferrar. in form. resp. in act. hypothec. tit. 44. gl. 2. num. 27. Fachin. lib. 8. controverf. cap. 47. Specul. tit. de obligat. & solut. §. 1. num. 46. Negusant. de pignor. 1. memb. 8. part. nu. 48. 49. & 50. Gloss. & Bart. in l. molchis. ff. de jur. fisc. vid. tamen Chass. ad consuet. Burg. rubr. §. §. 2. vers. son principal obligé. nu. 35. & seqq. Radel. decis 85. num. 7. Cod. Fabr. lib. 8. tit. 6. def. 40. Acac. var. resol. cap. ult. num 225. 226. Gratian. discept. forens. cap. 141. num. 3. & seqq.

¶.

Een van de erfghenamen van een debiteur kan in het geheel gheconvenieert woꝝden upt crachte van een hypothecaire actie ; en derhalben indien yemandt vooz een rente ofte eenige andere schult aen synen creditur geeft hypotheecq op syne goederen/ende dat den debiteur komt te sterben/ nalatende vele erfghenamen/so mach den creditur/upt crachte van sijn hypotheecq / eenen van de erfghenamen als possesseur vooz de geheele schult conbenieren sonder dat den selben den creditur mach objicieren / dat hy de andere erfghenamen mede conbeniere. Costal. ad l. si possessor. §. 5. ff. de rei vendicat. Fab. in suo Cod. lib. 8. tit. 6. de pignorib. defin. §. & tit. 21. def. 1. Papon. lib. 100. tit. 4. arrest. 27. & lib. 11. tit. 3. arrest. 5. & lib. 18. tit. 5. art. 5. Jac. Cor. rer. jud. obs. 21. num. 6. 7. 8. Hier. de Cævall. q. 76. num. 15. & seqq.

¶ II.

De bzaghe is/of den ghene die gelt gheleent heeft tot resectie ofte conservatie van een huys ofte ghetimmer heeft stilswpgende hypotheecq op het selve? Ick antwoorde Ja/ ende woꝝdt den selben niet alleen geprefereert vooz alle andere credituren/ hebbende personele actie ; maer woꝝdt oock in het hypotheecq van het selve huys gheprefereert vooz alle ouder credituren / dewelcke hebben ex ptes hypotheecq; Doch op dat het voozscyde privilegie plaets hebbe/woꝝdt gerequirert / dat het gelt ex pteslyck 3p gelent tot resectie van het huys; want indien het simpelck ware gheleent/ alhoewel den debiteur

h k h

reue

teur het selve tot resectie van het huys hadde gheconsumeert / soo en soude den crediteur gheen preferentie genieten; ende boozders wozt mede berepcht / dat het huys metter daedt 3p gerepareert / of anders soude het boozschebe privilegie cessen: ende en heeft het privilegie van stilswygende hypotheecg ende preferentie niet boozder plaets / dan booz so veel het gheleende gelt is nootsakelijck gheweest tot resectie van het huys; want in het ghene dat geleent is geweest / meerder als de nootsakelijckhepdt van de resectie berepchten / cesseert het privilegie van hypotheecg ende preferentie. *Jal. ad l. creditor. ff. si cert. pet. & ibi Castrenf. & alii Hartman. Hartm. tit. 27. obs 8. num. 7. & seqq. Mynf. cent. 1. obs 60. Vander. in tract. de privileg. credit. cap. 8. num. 8. & seqq. Gail. lib. 2. obs 12. num. 4. Chaff. in catalog. glor. mund. part. 12. Confid. 99. versic. Secundo ergo limitatur. Carpozov. def. forens. part. 1. const. 28. def. 105. 106.*

¶ ¶ ¶:

De ghene die arbeypdt gheimpendeert ende gedaen hebben tot resectie ofte conserbatic van een huys ofte getimmer / ende die yet ghebozcht hebben tot noodigh onderhoudt van het gehypotheecqueerde goedt / hebben stilswyghende hypotheecg op het selve / ende worden geprefereert booz alle andere credituren hebbende expres onder hypotheecg; dan het selve en heeft gheen plaets in die ghene die arbeypdt gedaen / of yet gecrediteert hebben tot het timmeren van een nieuwt huys. *Joan. à Sand. decis. Frisic. lib 3. tit. 12. def. 5. Cod. Fabr. lib 8. tit. In quib. caus. pign. tac. contrah. def. 10. num. 1. in alleg. Neostad. decis 35. Cur. Holland. Zeeland. & Westfris. Hug. Grot. in introduct. ad Jurisprud. Holland. lib. 2. part. 48. circa princip.*

¶ ¶ ¶:

Wozt ghebaeght / of een crediteur / upt wiens gheleent gelt den debiteur een huys ghecocht / ofte op nieuwt getimmeert heeft / stilswygende hypotheecg ofte preferentie heeft op het selve? *Ick antwoozde De Neen / ten ware het gelt expresselijck ware gheleent tot het coopen ofte timmeren van het huys / ende oock expresselijck op het selve ghehypotheecqueert; want alsdan wozt hy op het ghecochte ofte nieuwt ghetimmerde huys gheprefereert booz alle andere credituren / alhoewel sy hebben onder generael hypotheecg op alle de goederen van den debiteur.* *Hartman. Hartm. tit. 27. obs 8. nu. 12. & seqq. Castrenf. ad l. creditor. num. 2. ff. si cert. pet. Fab. in suo Cod. lib. 8. tit. 8. defin. 10. Costal. ad l. 5. ff. qui pot. in pign. Negusant. de pignor. 4. memb. 2. part. num. 163. Sand. decis. Frisic. lib. 3. tit. 12. def. 6.*

Carpzov. def. forensf. part. 1. const. 28. def. 107.

¶ I D.

Questie is/ of den ghene die heeft legael ofte stillswygende hypotheecq/ van het selve schijnt te recederen/ indien hy naderhandt aenueemt conventioneel ofte expres hypotheecq? Waerder is/ dat dooz opgevolchhoe conventioneel ofte expres hypotheecq het legael hypotheecq niet en wordt wech genomen. Ad hanc quæst. Vid. Boër. decis. 332. Fab. in suo Cod. lib. 5. tit. 8. defin. 3. 23. Jas. ad §. item serviana. nu. 67. & ibi Schneid. nu. 35. Instit. de act. Negusant. in tract. de pign. & hypoth. 4. memb. 2. part. sub num. 138. ibi quarto amplia. vid. tamen eundem. num. 90. & 91.

¶ D.

Indien een debiteur ten behoeve van synen crediteur heeft geconstitueert een jaerlijckse rente/ ende dat hy hem tot sijn versekeringhe gegeven heeft hypotheecq op seecker goedt/ wordt ghevraeght/ soo het goedt/ daer op het hypotheecq is geconstitueert/ komt te vergaen ofte veronghelucken/ of den debiteur kan ghecompelleert worden om nieu hypotheecq te subzogerem? Wozt gheleert/ dat het perijckel van het hypotheecq behoort tot den crediteur/ soo dat het selve gheperimeert ofte geertingueert zijnde/ den debiteur van den crediteur niet en kan ghedwonghen worden omme nieu hypotheecq in de plaetse van dien te constitueren. Calp. Roder. in tract. de ann. redit. lib. 2. quæst. 7. num. 3. & 4. Lamb. Gor. ad verfar. jur. subcisiy. cap. 6. nu. 4. Covar. var. resol. lib. 3. cap. 7. sub num. 6. vers. & præterea si adhuc vivente. Molin. in tract. commerc. sive de usur. quæst. 8. nu. 134. Jac. Cor. rer. judic. obs. 35. litt. l. Vid. tamen Neostad. Suprem. Cur. Holl. decis. 84.

¶ D I.

Het stillswyghende hypotheecq/ het welcke een onmondighe compeeteert in de goederen van sijn momboir/ begint van den dach dat hy de bedieninghe aenghenomen heeft/ ende niet van den dach als hy qualijck heeft geadministreert. Fab. in suo Cod. lib. 8. tit. 7. defin. 1. Negusant. in tract. de pign. & hypoth. 4. memb. 2. part. num. 17. Gratian. discept. forensf. cap. 53. num. 6.

¶ D I I.

De hage is/ of Steden/ Kercken/ Gasthuyzen/ Weeshuyzen/ en diergelijcke/ hebben legael hypotheecq op de goederen van hare Rentmeesters en administrateurs vooz hare administratie? Wozt geleert. Ja. Rebuff. ad const. reg. tr. de const. redit. art. 1. gl. 14. nu. 31. Sand. decis. Frific. lib. 3. tit. 12. def. 1. Carpzov. def. forensf. part. 1. const. 28. def. 115.

¶ D I I I.

Indien yemandt met een ofte meer andere personen seecker erbe in het ghemeen besit / en dat hy eenich gelt opneemt / het welke hy hypothequeert op het gedeelte / 'twelck hy onverschepden ende onberdeypt heeft in het selve ghemeene erbe / welck erbe naderhandt gheschepden ende ghedeylet wort tusschen de ghene die het in 't ghemeen toebehoort / wordt ghebraccht / of na de ghedane schepdinghe / het voorszepde hypotheeq alleenlijck blijft op het ghedeelte / 't welck toeghedeylt is aen den ghene die het hypotheeq heeft gheconstitueert / dan of 'tselve hypotheeq oock blijft ende plaetse heeft op het gedeelte ofte gedeelten die aen d' ander toegedeylt zijn? Sommige sustineren / dat het hypotheeq plaets heeft op alle de ghedeelten van het erbe / ende is oock alsoo verstaen; andere meynen / dat het hypotheeq alleenlijck blijft op dat ghedeelte / 't welck den ghene die de hypotheatie ghedaen heeft / toegedeylt is / 'twelck oock alsoo is ghedecideert. Vid. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. hypotheca cap. 18. Carpov. def. forens. part. 2. const. 23. def. 31. nu. 6. 7. Ægid. Mag. in tract. de bonor. proscript. cap. 43. Papon. lib. 11. tit. 3. in not. ad arr. 3. & ibi Bacchov. Vall. de reb. dub. tract. 10. num. 2. Ann. Robert. rer. jud. lib. 3. cap. 19.

¶ I I.

Expres hypotheeq heeft ordinaris geen meerder voordeel als legael hypotheeq / nochte oock ter contrarie en heeft legael hypotheeq geen meer voordeel als expres hypotheeq / dan wort ingesien welck van beyden ouder is / so dat het ouder legael hypotheeq wort geprefereert vooz jonger expres hypotheeq / ende ooc ter contrarie. Cod. Fabr. lib. 8. tit. 7. num. 7. 8. Sand. decil. Frisc. lib. 3. tit. 12. def. 16. vers. Excipiuntur.

¶ ¶.

Indien yemandt op seecker dagh aen een ander yet belooft heeft te betalen / ofte onder een casuele ende onseeckere conditie / ende dat hy daer vooz eenich hypotheeq aen den creditour ghegheven heeft / wordt ghebraccht / of den dagh van het hypotheeq begint van den tijdt als het selve gheconstitueert is / dan of eerst van den tijdt als den dagh ofte conditie omghekomen ende gheerixsteert heeft? Hierinne is ghedecideert / dat het hypotheeq begint van den tijdt als 'tselve gheconstitueert is / so dat den creditour op dagh ofte conditie geprefereert werde vooz den ghene aen wien naderhandt vooz het onkomen van den dagh / ofte existeren van de conditie / puerlijck hypo

hypothecq ghegeven is. Carpzov. def. forens. part. 1. constit. 28. def. 120. Rebuff. ad constit. reg. tract. de const. rediv. art. 1. gl. 8. nu. 9. Vall. de reb. dub. tract. 11. num. 13.

¶ ¶ J.

Questie is / indien een debiteur tot behoef van synen crediteur hypothecq gheconstitueert heeft vooz seecker capitael / sonder van interesse te vermanen / of het hypothecq oock gheacht werde plaets te hebben ten regarde van den interesse / dewelcke dooz quade betaeling van den debiteur komt te verballen? Hierinne wordt by sommige gesustincert Ja / ende is oock also verstaen ende ghedecideert / andere sustinerē ter contrarie / dat het hypothecq ober den interesse niet en wordt gheextendeert / ghelijck sulcks mede is ghedecideert / Vid. Jacob. Cor. rer. jud. obs. 18. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. hypotheca. cap. 22. Cod. Fabr. lib. 6. tit. 23. def. 11. & lib. 8. tit. 8. def. 8. num. 5. in allegat.

¶ ¶ J J.

Wordt ghebzaecht / of onder legael ofte generael hypothecq oock ghecomprehendeert werden toekomende goederen / soo dat de goederen / die den debiteur heeft gheacquireert nae dat het legael ofte generael hypothecq in syne goederen heeft begommen / oock gheacht werden gehypotequeert te zijn? Ick antwoorde Ja. Cod. Fabr. lib. 8. tit. 7. def. 13. num. 7. & 12. Gratian. discept. forens. cap. 856. num. 1.

¶ ¶ J J J.

Alsoo een crediteur / die tot resectie ofte conservatie van een huys vet heeft ghecrediteert / heeft hypothecq op het selve huys / wordt ghebzaecht / of het selve hypothecq plaets heeft alleenlijck op het selve huys / dan of oec op de andere goederen van den debiteur? Hierinne is ghedecideert / dat het hypothecq alleenlijck wordt ghegeban op het huys / ende niet op de vordere goederen van den debiteur. Surd. decis. 311.

¶ ¶ J D.

De vrage is / of legael hypothecq oock plaets heeft in erfpacht ende leen-goederen? De gemeender opinie der Doctoren is / dat legael hypothecq plaets heeft in erfpacht goederen / maer niet in leen-goederen; hoewel oock sommighe sustineren / dat legael hypothecq mede plaets heeft in leen-goederen / ende soude 't selve sonderlinge moeten plaets hebben in dese Landen / aldaer de leen-goederen ghenoechsaem gehouden worden als eygen goederen. Vid. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 25. def. 7. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 43. def. 8.

¶ ¶ ¶ 3

NUM. 107

num. 1. 2. Negufant. de pignor. 2. memb. 2. part. n. 28. & 43. Berlich. pract. concl. part. 2. concl. 31. Radel. decif. 125. nu. 29. Zyp. in notit. jur. belg. lib. 4. tit. de feud. Burg. ad conf. Flandr. tr. 3. num. 19.

¶ ¶ D.

Wanneer yemant alleenlych heeft generael hypotheecq/ fo mach hy eligeren upt alle de goederen 'tghene hem belieft onnme daer aen fijn fchult te verhalen; sommige nochtans meynen/dat/indie een ander creditur heeft speciael hypotheecq op het goet dat hy eligeert/hy aldan na equideyt gehouden soude zyn eerft te foecken de andere goederen van den debiteur. Costal. ad l. 2. num. 8. 9. 10. ff. Qui pot. in pign. Gratian. dilcept. forenf. cap. 38. num. 4. Covar. var. refol. lib. 3. cap. 18. num. 2. in fin.

¶ ¶ D J.

Indien den debiteur het erve/ het welcke hy aen fynen creditur hadde gehypotequeert / aen een ander heeft vercocht / ende dat den kooper op 't felve erve een huys getimmert heeft/ wozt ghebzaecht/ of dat ghetimmer aen den creditur mede is gehypotequeert? Hierinne is gedeceideert Ja. Mart. digelt. noviff. tom. 3. tit. hypotehca cap. 5. ex decif. Capell. Tholof. 430.

¶ ¶ D J J.

Wozdt gebzaecht/ of een debiteur ofte poffeffeur het ghehypotequeerde goet mach veranderen/ de ftrueren/ of te tot een ander fozme redigeren byuten confent van de hypothecaire credituren die op het felve goet hypotheecq hebben? Wozt gheleert Neen, Gratian. dilcept. forenf. tom. 4. cap. 654.

I N I V R I E N.

J.

Et is kennelych / dat in een eyfch van injurien den tydte wanneer de injurien geinfereert zyn / moet geexprimeert wozden; dan is controbers / indien in een eyfch van injurien den tydte van de geinfereerde injurien is achterghelaten / of foedanighen eyfch goedt is / in gheballte parthye adbers daer teghens niet en oponeert? De waerder ende gemeender opinie der Doctozen is / dat den eyfch mach beftaen. Gail. lib. 1. obl. 64. num. 7. Jul. Clar. lib. 5. cent. 5. fin. quæft. 12. nu. 11. Berlich. pract. conclus. part. 5. concl. 65. num. 16. Wurmf. lib. 1. tit. 9. obl. 2.

Wozdt

I I.

Woꝛdt gheyaegt/ of vooz een injurie die eens is geremitteert/ na-
berhandt actie van injurien mach gheintenteert woꝛden? Ick ant-
woozde Neen / want de actie van injurien die eens geremitteert is/
en kan dooz berou niet gerevoceert woꝛden. Hartman. Hartm. tit. 49.
de injur. obl. 5. num. 1. Schneid. ad §. final. num. 5. Institut. de injur.

I I I.

De vꝛage is/ of den ghene die de injurien/ dewelcke hem aenghe-
daen zijn simpelijck remitteert/ sonder mentie te machen van schade
ende interesse / daer dooz oock geacht moet woꝛden quijtgescholden
te hebben/ de schade ende interesse die den geïnjurieerde dooz de inju-
rien geleden heeft? Ick antwoozde Neen/ ten ware de remissie van
de injurien gheschiet ware ten volsten/ want dooz een volkomene re-
missie oock woꝛdt gheacht gheremitteert te zijn de schade ende inte-
resse. Christin. ad ll. Mechlin tit. 2. art. 31. nu. 11. Mynsing. cent. 4. obl. 10.
Menoch. de præsumpt. lib. 3. præsumpt. 114. Mascard. de probat. concl.
902. num. 29. 31. Jas. in l. si tibi §. quædam. num. 3. ff. de pact. Alexand. in
Consil. 168. num. 6. & 7. vol. 2. & in Consil. 20. num. 8. vol. 5. Covar. var.
resol. lib. 2. cap. 10. num. 7. Clar. §. fin. quæst. 58. num. 38. & ibi Baiard. in
not. num. 70.

I V.

Questie is/ of den gene die pemandt ware conbitien ende scheldt-
woꝛden objicieert/ ghehouden is dooz actie van injurien? In dese
questie woꝛdt ghedestinguert uyt de gemeene sententie der Docto-
ren / of de Republicque aen de kennisse der conbitien ghelegghen is/
ofte niet? Ende indien het gheobjicieerde scheldt-woꝛdt contineert
een misdaedt / waer aen de Republicque ghelegghen is om te weten/
alsdan is den gene die het selve een ander heeft geobjicieert/ niet ge-
houden dooz actie van injurien/ soo hy het selve kan proberen; maer
indien de Republicke niet gelegen is aen het wetē van de conbitien
ende scheldt-woꝛden / alsdan en excuseert niet de waerhept van de
conbitien/ dan den gene die de injurien objicieert kan dooz actie van
injurien geconbenteert woꝛden. Fachin. lib. 9. controvers. cap. 10. Gail.
lib. 2. obl. 99. Schneid. ad §. injuria. nu. 14. Institut. de injur. Wurms. tit. 49.
de injur. obl. 6. Mynsing. cent. 4. obl. 4. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 2. art.
4. num. 10. & ibid. in addit. Grot. in introduct. ad Jurisprud. Holl. lib. 3.
part. 35. Gomez. var. resol. tom. 3. cap. 6. num. 2.

D

Het is controvers/ of den ghene die gheinjurieert woꝛdt/ gheooꝛd
loft

loft is tot simpele defensie van sijn eer ende saem de injurien verbael met woorzen te propulseren ende repelleren? De ghemeene sententie der Doctozen is/dat den ghene die dooz injurieuse woorzen gheproboceert woꝝdt / geooꝝloft is tot defensie van sijn eere de injurien met woorzen te retoꝝqueren ende retunderen; dan moet het selve nochtans met alsulcke moderatie gherecipieert woꝝden/dat niet met alderhande woorzen de injurien verbael mogen gherepelleert woꝝden; maer alleen met sodanighe woorzen/dewelcke strecken niet tot bindicte / nemaer omme te excluderen het misdaedt ofte de gheinfeerreerde injurie/ cū omme hem daer van te defenderen ende purgeren: ende derhalben indien yemant genoemt werde te wesen een dief ofte moꝝrdenaer/sa en mach den ghene die geinjurieert woꝝdt/ den anderen niet wederomme noemen te wesen een dief ofte schelm; want het selve soude strecken tot binditie/ dan den gene die geinjurieert woꝝt mach wel segghen / ghy liecht het / also het selve streckt tot defensie van sijn eere; ofte mach oock wel segghen/ ghy liecht het als een dief ofte schelm/alsoo die woorzen strecken tot een ende het self de effect. Mynsing. cent. 5. obs. 17. Gail. lib. 2. obs. 100. Wurms. tit. 47. de injur. obs. 4. Fachin. lib. 9. controvers. cap. 12. Schneid. ad §. injuria. num. 12. Instit. de injur. Grivell. decis. 43. num. 13. & seqq. Berlich. pract. conclus. part. 5. concl. 64.

W J.

Cusschen sommighe Doctozen woꝝt ghedisputeert / of dooz actie van injurien ghehouden is den ghene / die in een proces teghens de ghetuygen exciperende ofte reprocherende seyt/dat sy zyn meyncedich/overspeelders/falsarissen/oste dierghelycke misdadighen/ende dat sy derhalben geen geloof en meriteren/ indien hy de geobjicieerde misdaden niet en bewijst: Waerder schijnt te wesen de negative sententie/ also den ghene die sodanighe delicten teghens de ghetuygen objicieert/ het selve niet en doet met intentie omme te injurieren/ maer tot defensie van sijn recht. Wesenb. in parat. tit. de injur. num. 9. Fachin. lib. 9. controvers. cap. 13. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 2. art. 4. num. 20. & tit. 1. art. 28. ad num. 27. in additam. Boër. in Consil. 4. num. 21. Hier. de Cævall. quæst. 223. num. 6. 7. 8. 9. Carpzov. def. forens. part. 4. const. 42. def. 7. Vid. tamen Grivell. decis. 100. Costal. ad l. 5. §. qui pro ff. Quisatild. cog.

W J J.

Het is buyten dispuyt / dat de actie van verbale injurien niet langer enduret dan den tijdt van een jaer; dan is controvers/ of het jaer

jaer begint te loopen terstont van den dach wanneer de injurien geinfereert zijn / dan of eerst van den tijdt als de injurien tot kennisse van den geïnjureerde ghekomen zijn? Waerder is de sententie van de ghene die sustineren / dat het jaer begint te loopen van den tijdt wanneer de injurien gekomen zijn tot kennisse van den geïnjureerde. Andr. Gail. lib.2. obs. 105. Fachin. lib.9. controvers. cap.8. Mynsing. cent.5. obs.7. num.7. Christin. ad ll. Mechlin. tit.2. art.4. num.4. Carpzov. def. forens. part. 4. const. 46. def. 2. Hier. de Cævall. q. 679.

III.

Indien pemandt een ander heeft geïnjureert met woorden / soa wordt de actie / die den geïnjureerde daer over competeert / gheprescribeert inden tijdt van een jaer ; dan wordt ghevraeght / indien pemandt een ander heeft geïnjureert met slaen / of de actie van dien mede niet langer en duert als een jaer? Ick antwoorde / dat sodanige actie van reele injurien in een jaer niet en wordt gheextingueert / maer dat de selve is eenwigh / ende is sulcx oock by den Hobe van Hollant / als oock van Frieslandt verstaen. Neostad. Cur. Holl. decis. 13. Sand. decis. Frisc. lib.5. tit. 8. def. 3. Schneid. ad §. fed & lex Cornelia. num. 3. Institut. de injur. Mynsing. cent.1. obs.84. & cent.5. obs.7. num.8. Papon. lib.8. tit. 3. de injur. in append. arrest. ult. & ibi Babchov. in not. Fachin. lib. 9. controvers. cap. 7. Wurms. tit.47. obs. 1.

II.

Als den ghene die dooz actie van injurien is geconbenieert / by de litiscontestatie verklaert de injurien die hy soude moghen gheseydt hebben / gheen ghestant te willen doen / ende dat hy daer van is peniterende / so is hy vande injurien gheexcuseert / ende moet vande actie van dien gheabsolveert worden ; want hy met sodanige verklaringe mach volstaen / midts oock presenterende te betalen de kosten van den proesse tot dier tijdt toe gheballen / of anders soude hy in alle de kosten / oock naderhandt gheballen / ghecondemneert worden. Christin. ad ll. Mechlin. tit.2. art.4. num.17. & 18. & in addit. ad d. nu. 17. Fab. in suo Cod. lib.9. tit.20. de injur. defn. 11. Papon. lib.8. tit.3. arrest. 15. & 16. Plot. tract. de in lit. jurand. §.45. num.3. Hier. Giachar. in addit. ad Jul. Clar. sent. lib. 5. §. injuria. ad verb. poenitere. Carpzov. def. forens. part. 4. const. 42. def. 11. Sand. decis. Frisc. lib.5. tit. 8. def. 7.

II.

De vrage is / of pzetatie van eere / ofte pzetestatie van dat het niet gheseyt ofte gheschreven wordt met meyninge omme te injurieren / excuseert vande actie van injurien? Ick antwoorde Neen / volghens

de ghemeene opinie der Doctozen / ende dat het zy de pzetatie ofte protestatie gheschiede vooz ofte na de injurien / ofte oock in de injurien se woorden werde geinscreert. Jul. Clar. lib. 5. sent. 5. injuria. nu. 13. Gail. lib. 2. obs. 101. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 2. art. 4. nu. 15. Guid. Pap. decis. 465. in fin.

¶ III.

Zy sommige Doctozen wordt gecontroberteert / indien den gene die geïnjureert is / ageert tot revocatie ende reclamatie van de injurien / of sodanighe actie is civiel of crimineel? De waerder sententie der Doctozen is / dat de actie tot herroepinghe vande injurien is civiel. Bronch. miscell. controvers. cent. 2. assert. 58. Mynsing. cent. 2. obs. 98. Gail. lib. 1. obs. 65. num. 5. Wesenb. in parat. tit. de injur. num. 18.

¶ IIII.

Questie is / indien twee persoonen malkander hebben geïnjureert / of compensatie van injurien plaets heeft? Sommige sustineren Peen / dan dat weder mach ageren over de injurien die hem aengedaen zijn; ende derhalven indien yemandt van een ander ghenoemt wordt te wesen een moordenaer / ende dat hy den ghene die hem injureert wederomme noemt te wesen een dief / ofte oock een moordenaer / so hebben beyde persoonen actie van injurien / ende en worden ten weder-zydende injurien niet ghecompenseert; Doch verschepe de andere Doctozen zijn in contrarie opinie / dat compensatie van injurien plaets heeft / so dat den ghene die geïnjureert wordende / wederomme injureert / geen actie van injurien kan intenteren / ende is oock alsoo tot meermalen ghedecideert. Vid. Berlich. pract. conclus. part. 5. concl. 64. num. 38. & seqq. Carpoz. def. forens. part. 4. const. 46. def. 10. Cod. Fabr. lib. 9. tit. 20. def. 3. 8. Sand. decis. Frisic. lib. 5. tit. 8. sub def. 5. Grivell. 43. num. 29. Wurmf. tit. 47. obs. 15. Boër. in Consil. 4. nu. 31. Speculat. tit. de accusatore. 5. Vifo de actore num. 11. Gail. lib. 2. obs. 100. num. 9. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 2. art. 4. num. 9. Schneid. ad 5. injuria. num. 12. Instit. de injur.

¶ IIII.

Den ghene die ghesepdt heeft een injurie / aen welckers kennisse de Republiqque gheleghen was / alhoewel hy deselve niet en kan proberen / wordt nochtans gheexcuseert / indien hy bewijst de fame ende dat hy het selve ghelooft heeft van ghelooft-weerde persoonen, Fab. in suo Cod. lib. 9. tit. 20. de injur. defin. 5. Jul. Clar. in pract. crimin. quaest. 62. 5. fin. num. 8. Carpoz. def. forens. part. 4. const. 42. def. 5. num. 1. 2.

¶ I D.

Alhoewel het niet gheoorloft en is de injurien/ die yemandt dooz woorden aengedaen worden/ met slaen ofte met wapenen te repelleren/ nochtans soo den gheinjurieerde sulcx ghedaen heeft/ moet met een minder ende extraordinaris straffe ghepunteert worden. Boer. decis. 169. Fab. in suo Cod. lib. 9. tit. 20. de injur. defin. 1. Alexand. Consil. 119. vol. 7. Gail. lib. 2. obs. 100. num. 10. Carpzov. def. forens. part. 4. const. 46. def. 12.

¶ D.

Wozdt ghebzaecht/indien een Rechter eenighe injurie aengedaen woort/ of hy deselve injurie mach straffen? Ick antwoorde Ja/ indien den Rechter de injurie gheinfereert woort als Rechter / en dat de injurie is notoir; want hy alsdan sonder eenigh ander proces deselve mach punieren. Gail. lib. 1. obi. 39. Paul. Castrent. in l. illud sciendum. ff. de appellat. Berlich. pract. conclus. part. 5. concl. 66. num. 39. Clar. §. fin. q. 35. num. 26.

¶ D J.

De byaghe is / indien yemandt dzoncken zijnde een ander met woorden injurieert/ of den selven dooz actie van injurien kan geconvenieert worden? Ick antwoorde Neen/maer dat den selven dooz de dzonckenschap van de injurien gheexcuseert woort/ so hy nuchteren ghelwoorden zijnde de injurien gheen gestandt en doet/ende daer van berou heeft. Weienb. in parat. tit. de injur. sub num. 4. Giphon. lib. 4. Instit. ditput. 35. num. 7. & seqq. Damhoud. in prax. crim. cap. 139. num. 12.

¶ D J J.

Questie is/ of een weduwe competeert de actie over de injurien die haren overleden man aengedaen zijn? Hierinne is by den Hove van frieslandt gedecideert Neen/maer dat de erfghenamen van de man de actie competerende is / ende dat yeder van deselve een vooz al over de injurien mach ageren. Sand. decis. Fritic. lib. 5. tit. 8. def. 2. Vid. tamen Berlich. decis. 118. num. 11.

¶ D J J J.

Wozt ghebzaecht / of den ghene die cessie van syne goederen ghedaen heeft / mach vervolgen de actie van injurien/ by hem te boozen geintenteert? Ick gedecideert Neen. Mart. digest. noviss. tom. 2. tit. Injuria cap. 21. Tapat. var. sentent. tit. 281. cap. 5. vers. Per cessionem.

¶ J J.

Indien den gene/ die met actie van injurien geconvenieert woort/

sept/ dat hyde gepretendeerde injurien van een ander heeft gehoozt/ ende dat hy sijn aughteur wil nomineren/wozt gebzaecht/of den selben daer dooz van de injurien is bezijt ende geexcuseert? Wozt geleert Neen/ ende is oock tot meermalen gededideert/dat hoewel den ghene/die de injurien by hem ghesep/ heeft van hoozen seggen/daer dooz niet en is gheexcuseert. Coler. decif. 161. num. 41. Berlich. pract. concl. part. 5. concl. 65. nu. 51. Mart. digest. noviss. tom. 2. tit. Injuria cap. 52. Carpzov. def. forens. part. 4. const. 42. def. 5.

£ £.

Indien yemant in cas van injurien is gecondemneert de injurien te reboceren / ende daer beneffens in een amende van twintich guldens/ende dat hy van de sententie appelleert/wozt gebzaecht/of niet tegenstaende het appel/ de amende van twintich gulde onder cautie mach gheexecuteert worden/als wesende de selve somme beneden de twee hondert gulden? By den Hobe van frieslandt is ghedecideert Neen / alsoo de amende vande rebocatie van de injurien niet en kan ghesepareert worden/als spruytende beyde upt eene oozsake. Joan. a Sand. decif. Frisic. lib. 1. tit. 13. def. 4.

£ £ £.

De byage is/indien yemant met actie van injurien civilijcken tegens een ander ageert/contenderende tot rebocatie van de injurien/ ende seckere pecuniele amende/of hy den ghedaechde de injurien by eysch gestelt/mach tot eede stellen? Wozt geleert/dat de delatie van zede in cas van injurien / daer civilijcken gheageert wozt / plaets heeft. Berlich. pract. conclus. part. 1. concl. 29. num. 42. 45. & 46. Coler. decif. 141. num. 13.

£ £ £ £.

Wozt gebzaecht/of de kinderen/ter oozsake vande injurie/die haren oberleden vader aengedaen is/civilijcken mogen ageren/indien sy haer geen erfgenamen en dzagen van haren vader? Wozt geleert Neen. Surd. decif. 89. num. 13. Berlich. decif. 188. nu. 9. & 18. Cravett. consil. 119. sub num. 3. & 4.

I N S T R U M E N T.

A.

TWsschen sommighe Doctozen wozt ghecontroverteert / soa een instrument ofte geschzifte in eenigh deel betwesen wert valsch te zyn / of het selve in het gheheel moet gepresumeert worden valsch te zyn? Waerder schijnt te wesen de negatieve

ribe sententie der Doctoren / ten ware in het eene deel bleike van soodanighe valshepdt / dewelcke by sich selven het gheheele ghehoof aen het instrument benam. Vid. ad hanc quaest. Fachin. lib. 9. controverf. cap. 79. Specul. tit. de instrum. edit. §. instrumentum. num. 10. Gabr. Sar. in annot. num. 32. ad Mathesil. Sing 40. Boër. decif. 153. nu. 6. Menoch. de Præsumpt. lib. 5. præf. 21. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 16. def. 29. Gabriel. lib. 7. commun. concl. concl. 3.

I I.

Den ghene die wyl crachte van het statuyt ghehouden is sijn eysch te bewysen alleenlijck dooz instrumenten ofte gheschziften / mach volstaen midts syne eysch proberende niet vijf ghetuyghen: want vijf ghetuyghen worden ghehouden in de plaetse van een instrument ofte gheschzifte. Chailan. ad Consuet. Burguad. rubr. 6. §. 3. verl. Emancipatus à patre num. 4. Mynsing. cent. 1. obs. 5. nu. 5. Jas. in l. 1. num. 65. C. de Jür. emphyt. Radel. decif. 11. num. 7.

I I I.

Een Instrument hebbende parate executie / mach sonder eenich nieuwt proces / ten versoecke ofte op den naem van den erfghenaent van den crediteur / ter executie ghestelt worden teghens den debiteur: indien den crediteur is ghestorben: maer so den debiteur is ghestorben / alsdan en kan het instrument teghens syne erfgenamen niet te executie gestelt worden / dan moeten de erfgenamen alzoens ghecreet worden / ten sine het selve Instrument tegens haerlynden verclaert sal worden executabel. Marant. part. 6. verl. de Instrument. product. num. 24. Chaffan. ad Consuet. Burgund. rubr. 11. §. 6. verl. Contra principalem. num. 7. in fin. Gail. lib. 1. obs. 113. num. 17. Boër. decif. 10.

I D.

Instrumenten die gheproduceert zijn booz de litiscontestatie / en maken geen geloof / ten zy deselve na de litiscontestatie / loopende ders termijn van bewijs / werden gereproduceert. Mynsing. cent. 2. obs. 53. Marant. part. 6. de Instrument. product. num. 44. Mathesil. Sing. 40. & ibi in annot. num. 1. & 2. Alexand. in Consil. 3. num. 8. vol. 2.

D.

De vraghe is / indien vermandt een Instrument in een proces tot probatie van syne intentie heeft geproduceert / meynde dat hem het selve Instrument seer voordelich soude wesen / dan naderhandt bemerkende / dat hem het selve niet en soude kunnen profiteren / heeft hem berout dat hy het Instrument heeft geproduceert gehad / of de ghene die het selve instrument heeft gheproduceert / mach versoeken

dat hy het selve uyt den proceffe wech neme? Ic antwoorde/ dat den producent het instrument niet en mach weder na hem nemen/indien parthye aduers daer inne niet en wil consenteren. Speculat. tit. de Instrument. §. Videndum restat. num. 12. Mynsing. cent. 6. obs. 76. Guid. Pap. decis. 243. Bald. in l. 1. §. edenda. ff. de edend. Boër. decis. 245.

¶ ¶.

En instrument/ het welcke mentie maect van een ander instrument/en maect geen gheloof/ten zy het selve instrument/ daer mentie van ghemaect wordt/ gheerhibeert werde. Boër. decis. 247. nu. 3. Bartol. Castrenf. & alii in auth. si quis in aliquo. C. de edend. Carpzov. def. forensf. part. 1. const. 17. def. 4.

¶ ¶ ¶.

En privee gheschifte ofte instrument/ het welcke is gerecognosceert/ heeft kracht van een publijc instrument. Althuf. dicæol. lib. 3. cap. 43 de privat. instrum. num. 2. Sand. decis. Frific. lib. 3. tit. 12. def. 13.

¶ ¶ ¶ ¶.

Questie is/indien eenighe instrumenten op nieu/ na dat van productie gherenunciert is/bevonden zijn/ of deselve na de renunciatie van productie moghen gheproduceert worden? De waerder ende ghemeender sententie der Doctoren is/ dat sodaninge instrumenten moeten gheadmitteert worden/indien geprobeert werde/dat deselve nae de renunciatie van productie bevonden zijn / ende kan alsulcke probatie ghedaen worden dooz eede van den producent. Hartman. Hartm. tit. 17. de Conclus. obs. 3. nu. 6. & 13. Mynsing. cent. 2. obs. 53. vers. an autem. Bartol. in l. admonendi. num. 2. & ibi Jaf. ff. de jurejur.

¶ ¶.

Wordt ghebzaeght / indien een Notaris een valsche instrument ghemaect heeft / of de instrumenten die hy naderhandt heeft ghemaect goet zijn? Ick antwoorde Ja/ ten ware hy van sijn officie ware ghepriveert/oste hem het selve geinterdiceert? want de instrumenten gheconficieert by een Notaris/die eens valshept heeft ghecommitteert/zijn goet/so langhe hy in sijn officie wordt getolereert. Henr. Bouer. Singul. 47. vers. Notarius. n. 20. Speculat. tit. de Instrument. edit. §. Restat. num. 33. & §. Instrumentum. num. 21. in fin. Nic. Everh. in Consil. 116. num. 4.

¶.

Wanneer twee instrumenten concurreren/ende dat niet en blyckt welck van beyden eerst gemaect is / so worden deselve gepresumceert op eenen tijdt ende ure ghemaect te zijn / ende soo de instrumenten

hypo-

hypotheecq contineren/moeten parthpen op het hypotheecq concurreren/sonder dat d'een voor d'ander kan prefereren; dan indien soodanighe instrumenten sijn geregistreert/ in sulcken ghevalle wordt geprefereert het instrument/ 'welck in het register bevonden wordt eerst te boeck ghestelt te sijn. Math. Mathesilan. Singul. 71. in annot. nu. 13. & seqq. Costal. & alii ad l. si fundus §. si duo ff. de pign. Negusant. in tract. de pign. & hypoth. 2. memb. 5. part. 44. & seqq. Sand. decis. Frisic. lib. 3. tit. 12. def. 16. vers. Illud hoc loco.

¶ II.

De vraghe is/ indien verschejde instrumenten ofte gheschziften gheproduceert worden/dewelcke malkanderen contrarieren/en niet en kunnen geconcilieert worden/ op welck lieber moet gestaen worden? Ick antwoorde/soo deselve by een parthpe worden gheprofeereert/dat deselve alsdan beyde moeten gherejicieert worden/ het zy deselve beyde sijn publijcq/ofte beyde privee/ofte oock het zy het eene zy een publijcq Instrument / ende het ander een privee gheschzifte; want in sulcken gevalle niet en staet te distingueren/welck van beyden weerdigher is/ alsoo hy het sijn selven te imputeren heeft den ghene/die contrarie instrumenten heeft gheproduceert: maer soode productie van de contrarie instrumenten ofte gheschzifte gedaen is van beyde parthpen / alsdan moet ghestaen worden op het gheloofweerdichste/dat is/lieber op het publijcq instrument/dan op het privee geschzifte. Bart. Bald. & communiter DD. in l. scripturæ diversæ. 14. C. de Fid. Instrument. Fab. in suo Cod. lib. 4. tit. 16. de fid. instrum. defin. 3. nu. 1. 2. & 3. Boër. decis. 252. nu. 2. & seqq. Costal. ad l. 2. & 3. nu. 5. 6. ff. de Testib.

¶ III.

Als in een instrument ofte gheschzifte bevonden wordt te wesen contrarieteyt/alsdan en is het selve niet goet/ende en heeft geen geloof / ten ware deselve contrarieteyt konde gheholpen worden door eenige subdivisie ofte interpretatie/dewelcke is waerschijnlijck volgens de nature van het contract. Boër. decis. 252. num. 1. Bart. & alii in l. scripturæ diversæ. C. de Fid. Instrument. post Dec. Ang. & alios à Boër. alleg.

¶ IIII.

Het is kennelijck ende buypen disput / dat een instrument / het welke hem refereert tot e' ander instrument/ niet en wort geloof / ten zy geexhibeert werde het selve instrument tot het welke de relatie ghedaen wordt; dan is controvers/ indien den Notaris in het in-

strument sept/dat hy het instrument/ daer toe de relatie gedaë wort heeft ghesien ende gelefen/ of alsdan het instrument/het welcke van een ander mentie maect/ probeert/sonder vertooninghe van het selve? Waerder is de negatieve sententie der Doctozen/dewelcke oock plaets heeft/ alwaer het schoon dat den teneur van het instrument/ tot het welcke relatie ghedaen wort/ geinsereert ware in het instrument; ten ware het ware tusschen deselve parthyen ofte persoonen; want alsdan wordt het instrument/ het welcke relatijf is tot een ander/ gheloost/ sonder exhibitie van het selve/ so maer het relatijf instrument claerlijck contineert den teneur van het gheresereerde instrument. Ad hanc quæst. vid. Fachin lib. 12. controvers. cap. 3. Castrenf. Jas. Alexand. Cagnol. in auth. siquis in aliquo. C. de edend. Afflic. decis. 273. & ibi Ursill. Boër. decis. 281. num. 8. 9. 10. & 13. Gratian. discept. forens. cap. 693.

¶ I D.

Questie is/ of een instrument/ het welcke ghemaect is tusschen twee persoonen/ probeert ten regarde van een derde? Gelijck indien twee broeders hebben ghedept een erffenisse/ ende dat in het instrument van divisie is ghestelt/dat een van haer aen d'ander heeft gherestitueert de hondert gulden/ die hy te leen ontfanghen hadde van Sempzonius/ ende in het huys geerpendeert hadde/ of sodanich instrument probeert de leeninghe van de hondert gulden ten regarde van Sempzonius? Het is seker/ dat het selve niet en maect volle probatie; gelijck oock buyten dispuyt is/ dat het selve maect eenige presumptie; dan is tusschen de Doctozen controbers/ of daer door gheinduceert wordt semiplene probatie? Dele sustineren Neen/doch andere ende meerder sustineren Ja. Vid. Malcard. de probat. lib. 1. concl. 347. num. 24. & 25. Bartol. in l. admonendi. nu. 32. & ibi Jas. nu. 156. & seqq. Rip. ibid. num. 155. ff. de jurejur. Fachin. lib. 11. controvers. cap. 36. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. Instrumentum cap. 102.

¶ D.

Wanneer op de kant van een instrument by een Notaris gheconcepiceert/ by-ghevoeght zijn eenighe additien ofte correctien/ dewelcke by parthyen ofte de ghetuyghen niet en zijn ondertepkent/ ofte waer van in het instrument gheen mentie ghemaect en wordt/ deselve en wordt gheen gheloof gheadhibeert. Papon. lib. 9. tit. 8. de forma instrum. in append. arrest. 2. Althus. diczol. lib. 3. cap. 42. num. 30. Vid. tamen Ant. Sol. ad const. Sabaud. tit. de Tabell. Decret. falsitatis gl. 1. num. 5.

¶ D J.

De vraghe is / indien een instrument wordt gheproduceert / het welke in verze Landen by een Notaris is gheconficieert / soo dat swaer is om te bewysen / dat den ghene die het instrument gemaeckt heeft is Notaris / of het selve in een ander Provintie geloof ghegheven moet worden / indien ontkent werde / dat den ghene die het instrument ghemaect heeft is Notaris? Ick antwoorde / dat op het Instrument moet gestaen worden / sonder dat den producent eenige andere probatie van noode heeft / by soo verze het instrument blijkt in ghemeene ende publijcque forme geconficieert te zijn / niet ghebitieert ofte ghecanceleert wesende. Fancisc. Marc. decif. 51. num. 3. & seqq. Ferrar. in form. oppon. contr. instrum. tit. 15. gl. 4. num. 3. Azo in auth. de instrum. cautel. & fid. Castrenf. in l. si qua per calumniam. num. 3. C. de Episc. & cler. vid. tamen Specul. tit. de instrum. edit. §. restat. num. 6. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. Instrumentum cap. 45. Menoch. de Præsumpt. lib. 2. præf. 78. num. 10. & 14.

¶ D J J.

Een instrument wordt gereprobeert als valsch / indien alle de getuygen / die in het instrument zijn gedescribeert / seggen dat sy by het maecken van het instrument niet en zijn present geweest / ende dat sy daer van gheen kennis en hebben. Ferrar. in form. oppon. contra instrum. tit. 15. gl. 4. num. 7. Bartol. in l. 1. §. si quis neget. num. 6. & seqq. ff. quemadm. testam. aper.

¶ D J J J.

Wordt gebzaeght / indien beyde de parthyen peder hebben een instrument van eene saecke / ende dat d' eene parthye sijn instrument komt te verliesen / of d' ander parthye kan ghedwongen worden omme sijn instrument te exhiberen / op dat daer uyt copie autentijc werde ghemaect? Ick antwoorde Ja. Papon. lib. 9. tit. 8. de form. instrument. arrest. 7. Kinch. resp. 36.

¶ J J.

Instrumenten van een Notaris maken geloof oock byten de jurisdictie van den ghene die hem heeft gecreeert / indien deselve instrumenten ghemaect zijn binnen de jurisdictie van den ghene die hem gecreeert heeft / maer anders niet. Bart. in l. 1. num. 36. C. de sum. trinit. Specul. tit. de Instrument. edit. §. restat. num. 25.

¶ ¶.

Wanneer bebonden worden twee instrumenten van eene saecke / waer van het eene continueert een meerder somme / ende het ander een

minder somme / alsdan moet gheslaen worden op het instrument in: het welke de minder somme is begrepen. Alexand. in Consil. 64. num. 6. vol. 2. alleg. Bald. in l. Imperator. ff. de Itat. homin.

¶ ¶ ¶.

De vraghe is/ indien twee instrumenten op verscheyde tyden gemaect bevonden worden tusschen de selfde persoonen/continierende peder bystigh gulden/ter saecke van geleent gelt/of deselve verstaen moeten worden te spreken van eene somme / dan of van verscheyden sommen? Ick antwoorde / dat den debiteur beyde de sommen gheacht wořdt schuldigh te zyn; want om de verscheydenheyt van de instrumenten/ wořdt ghepresumeert verscheydenheyt van obligatie/ ende worden ghehouden booz twee bysondere schulden: ghelijck oock indien bevonden worden twee instrumenten ofte quitantien van bystigh gulden/ gemaect op verscheyde tyden/ deselve worden verstaen van verscheyde sommen/ ende niet van eene / ende alsulck wořdt ghepresumeert dat den debiteur tweemaal betaelt heeft/ oock alwaer 't dat de instrumenten ofte quitantien waren van eenem inhoudt; dan indien de instrumenten van betalinghe ofte quitantien beyde zyn van eenen datum / alsdan wořdt niet ghepresumeert dat den debiteur tweemaal betaelt heeft / dan wořdt gheacht dat beyde de instrumenten sprecken van een ende de selve somme. Mascard. de Probat. concl. 1256. Menoch. de arb. jud. lib. 2. cent. 3. cas. 213. Costal. ad l. 12. num. 15. 16. ff. de Probat. Cancr. var. resol. tom. 2. cap. 6. num. 30. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 14. def. 70. Jas. Consil. 87. vol. 3. Alexand. in Consil. 4. num. 6. & 7. vol. 1. Hartman. Hartm. tit. 27. obs. 100.

¶ ¶ ¶.

Questie is/ of een instrument by een Notaris ghemaect goet is/ indien hy 't selve niet en heeft geprothocolleert? Is gedecideert Ja. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. Instrumentum cap. 39.

¶ ¶ ¶.

Indien pemandt een instrument / waer by hy hem aen een ander verobligeert/ met zyn eyghen handt gheschreven heeft/ sonder dat hy 't selve nochtans onderteykent heeft/ wořt gebzaecht/ of 't selve goet is/ so dat hy daer mede geconvenieert soude kunnen worden? Wořt geleert Ja. Nic. de Passerib. in tract. de privat. script. lib. 1. q. 4. num. 128. Rebuff. ad const. reg. tr. de Chirogr. & cedula. recogn. in præfat. nu. 52. & 84.

¶ ¶ ¶.

Wanneer pemandt produceert een instrument by den Notaris

uyt sijn pzothocol gheextraheert / ende dat het selve niet en is suspect / ofte gheen faute upterlijck daer aen kan ghespeurt worden / soo en is den gheene die het instrument produceert / niet ghehouden te exhiberen het pzothocol daer uyt het selve is gheextraheert. Ferrar. in lua prax. tit. 15. gl. 4. num. 11. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 16. def. 9. & 16.

¶ ¶ D.

Een pzebe instrument by partnye adbers gheschreven / ofte by een ander gheschreven / ende by hem onderteyckent / en pzobeurt niet / ten sy het selve by hem werde gerecognosceert. Carpzov. def. forens. part. 1. const. 17. def. 12. 23. & 24. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. Instrumentum cap. 19. 74. 75. 76.

¶ ¶ D I.

Indienden debiteur aen synen creditur betackt / ende dat den creditur het instrument / twelck bande schult ghemaeckt was / restituert / wort ghebzaecht / of den debiteur gehouden is aen den creditur te betalen ofte te restituerende kosten / die den creditur gehadt ofte betaelt heeft over het maecken van het selve instrument ? Wordt gheleert Ja. Rebuff. ad constit. reg. tom. 2. tract. de famulor. salar. gl. 5. num. 5.

¶ ¶ D I I.

De bzaghe is / indien vermandt een instrument ten behoeve van synen creditur maeckt ofte passeert vooz seecker Rechter / de welke synen Rechter niet en is mediatelijck noch immediatelijck / of soodanich instrument kan hebben parate executie ? Ick antwoorde Neen. Rebuff. ad constit. reg. tract. de lit. obligat. artic. 3. gl. 1. num. 4. Mancin. in tract. de Confess. cap. 3. artic. 1. num. 12. & 13.

¶ ¶ D I I I.

Wordt ghebzaecht / of een publijcq instrument recognitie van noede heeft / dan of 't selve pzobeurt sonder recognitie ? De ghemeene sententie der Doctoren is / dat een publijcq instrument pzobeurt sonder recognitie ; doch is in sommighe plaetsen gherecipicert / dat oock een publijcq instrument moet gherecognosceert worden. Berlich. pract. concl. part. 1. concl. 44. num. 31. Carpzov. def. forens. part. 1. const. 17. def. 20. Rulant. in tract. de Commissar. part. 2. lib. 5. cap. 39. num. 22.

I.

Q Vessie is / of een crediteur dewelcke de hoofdsomme na den termijn tot de betalinghe gheprefigeert / simpeljk ontfanght / sich selven prejudiceert aengaende den interest / soo dat hy deselve niet en mach eyschen? Ick antwoorde **Ja** / want hy den interest schijnt te remitteren / ten ware den interest expresselijck ware beloofte ofte bedonghen; want alsdan en woerd deselve niet gheacht gheremitteert te zijn / dan mach oock nae het ontfanghen van de hoofdsomme den crediteur ageren tot betalinghe van den interest. Costal. ad l. si post moram. ff. de eo quod cert. loc. Pyrr. Maur. in tract. de solut. oblat. & retent. cap. 12. Jas. in l. centum capuæ nu. 6. & ibi Castrenf. nu. 7. ff. de eo quod cert. loc. Bart. ad l. fin. nu. 4. ff. eod. tit. & ibi Bald. Alexand. & alii. Fab. in suo Cod. lib. 4. tit. 24. defin. 5. Sand. decif. Frisic. lib. 3. tit. 14. def. 10. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 30. def. 12. 13. Gratian. discept. forens. cap. 33. num. 13. & seqq. & cap. 244. num. 34. & seqq.

I I.

Woerd ghebræcht / of een rechter den ghedaechde mach condemneren in den interest / indien het van den eyscher niet en is versocht? Woerd geleert **Ja** / bysonder soo in den eysch is gheinserceert de clause salutair. Mynsing. cent. 4. obs. 55. Gail. lib. 1. obs. 251. nu. 21. Hartman. Hartm. miscell. lib. 1. obs. 17. num. 7. & 8. Guid. Pap. q. 405.

I I I.

Interest van interest en is een debiteur niet gehouden te betalen / ende en mach sulcks oock by den crediteur niet gestipuleert worden; 'twelck nochtans by sommighe Doctoren woerd gelimiteert gheen plaets te hebben / wanneer den debiteur den interest schuldich is als capitael / ende dat den interest by sijn selven bestaet principelijcken / ende niet als accessoir van het capitael. Berlich. decif. 268. nu. 8. Lud. Bell. consil. 228. num. 19. Gratian. discept. forens. cap. 987. num. 2. 3. 4. Treutl. vol. 2. disput. 3. th. 5. Fab. in suo Cod. lib. 4. tit. 24. defin. 11. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 12. art. 9. ad num. 23. in addit.

I V.

Den ghene die den interest hem nae rechten ofte ypt contract competerende / niet en eyscht binnen den tijdt van thien jaren / schijnt nae het gheboelen van sommighe deselve te remitteren / soo dat hy die

die naderhandt niet en mach eyschen; doch wordt hy andere waer-
der gheacht de contrarie sententie / dat dooz stillwagentheyt van
thien Jaren den interest niet en wozt gheacht gheremittert te zyn.
Vid. Lud. Bell. consil. 94. num. 4. 5. Menoch. de Præsumpt. lib. 3.
præf. 25. num. 2. & seqq. Nic. Everh. in Consil. 92. num. 4. Costal.
ad l. cum de in rem verso. 6. num. 21. & ad l. cum. quidam. §. divus.
ff. de usur.

D.

De vraghe is / soo pemandt thien jaren langh interest heeft be-
taelt / of daer dooz gheinduceert is obligatie van interest in toeko-
mende tijdt? Ick antwoorde/ dat een debiteur alleen daer dooz/ om
dat hy thien jaren langh interest betaelt heeft/ niet ghehouden en is
naderhandt interest te betalen/ ten zy hy uyt een wettelijke oorzac-
ke van obligatie/ ofte uyt wettich titel den interest betaelt heeft; en-
de moet derhalven / behalven de prestatie van thien jaren interest/
accederen eenich wettich titel / uyt dewelcke soo langhe den interest
moet betaelt worden / tot dat contrarie gheprobeert werde : dan de
prestatie van interest / gheduerende den tijdt van thien jaren / ghe-
daen uyt eenighe wettelijke oorzaccke van obligatie / en induc-
cort ofte constitueert gheen obligatie ofte actie/ dewelcke van den begin-
ne niet gheweest en is/ maer induc-
cort ofte constitueert presumptie van obligatie en-
de titel/ tot dat contrarie gheprobeert werde/ ende moet mitsdien den
ghene aen wien betaelt is / soo langhe in sone possessie ghemainte-
neert worden. Bronch. cent. 2. assert. 83. Nicol. de passerib. de conciliat.
leg. in dissolut. antinomix inter l. creditor. C. de usur. & l. cum de in rem
verso. ff. de usur. pag. mihi 786. Costal. ad l. 6. ff. de Usur. Sand. decis. Fri-
fic. lib. 3. tit. 14. def. 4. Pyrrh. Maur. in tract. de Solut. cap. 37. Card. Tusch.
pract. concl. tom. 7. concl. 339. Cod. Fabr. lib. 8. tit. 4. def. 7. Guid. Pap. q.
407. 408. Gratian. discept. forens. cap. 208.

D J.

Wozdt ghebraccht / of interest van het geldt / het welck dooz er-
reur te onrecht betaelt is/ mach gheepscht worden? Ick antwoorde
Neen / dan is ghenoech dat alleen werde gherestitueert die somme
dewelcke te onrecht betaelt is; sommighe meynen nochtans / dat
oock 't selve met den interest moet gherestitueert worden/ indien den
ghene / aen wien het te onrecht betaelt was / 't selve op renten be-
lept / ofte andersints daer van interest ghenoten heeft ghehad.
Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. Interesse cap. 14. Barbof. Gloss. & DD. ad
l. 1. C. de condict. indeb.

Den Rechter van appel mach pronuncieren over den interest/ doock die in de eerste instantie is gheepscht / ende over dewelcke den Rechter in de eerste instantie niet en heeft gepronuncieert: ende derhalben indien den eyscher van den gedaechde heeft geepscht hondert gulden / ter cause van seker erve by den eyscher aen den ghedaechde vercocht / met den interest van dien / ende dat den Rechter den ghedaechde heeft gecondemneert tot betalinge van de coop-penningen / ende in de kosten van den proesse / sonder mentie te maken van den interest; waer na den gedaechde heeft gheappelleert alleen / verfoeckende den eyscher in de sake van appel / dat de sententie soude werden gheconfirmieert / ende dat daer beneffens den gedaechde in den interest van de coop-penningen soude werden ghecondemneert; waer teghens den gedaechde seyde / dat den eyscher obsterende was de exceptie van gewysde om dat hy in de eerste instantie de interest hadde gheepscht / ende den Rechter daer over niet en hadde ghepronuncieert / en dat hy consequentelick het eyschen van den interest schein gherepelleert te hebben / wozt nu gebzaecht / of den Rechter van appel over den interest mach pronuncieren? Hierinne is ghedecideert / dat de sententie by den Rechter van appel kan gheconfirmieert worden / ende dat behoudens deselve ebenwel over den interest vooz den eyscher mach ghejudiceert worden / om dat over deselve niet en was ghepronuncieert / daer nochtans den ghedaechde den interest dooz recht van actie ende uyt het contract selfs schuldich was. Fab. in suo Cod. lib. 4. tit 24. de ulur. & mor. defin. 6. & vid. Cravett. Consil. 320. nu. 1. post Corn. Consil. 49. lib. 2.

D I I I.

De vraghe is / indien een debiteur dooz stipulatie beloofst heeft meerder interest / ende dat hy eenighe jaren minder interest heeft betaelt / of hy in toekomende tijdt bevyjt is van de meerder interest te betalen? Wozt geleert / dat een creditur / ontfanghende eenigen tijdt minder interest als beloofst is / sich seiven prejudiceert / also hy meerder interest kunnende eyschen / geacht wozt van deselve te renuncieren / ende een stilwyghende compact te maecken van de meerder interest niet te eyschen: ende op dat een creditur ontfanghende minder interest als beloofst is / van de meerder interest geacht werde gerenuncieert te hebben / wozt gherequireert nae het gheboelen van sommighe Doctoren / betalinghe van minder interest gheduerende den tijdt van drie jaren / ofte na de opinie van sommighe andere wozt ver-

berepſcht dat den debiteur thien jaren langh de minder intereſt be-
taelt hebbe. Paul. Caſtrenſ. poſt. Bart. Bald. & alios in l. adverſus. 5. C. de
uſur. Bronch. cent. 2. aſſert. 83. verſic. tertio obſtat. Barboſ. in ſuo Cod.
lib. 4. tit. 32. ad d. l. 5. Carpzov. def. forenſ. part. 2. conſt. 2. def. 5.

¶

Indien een debiteur beloofte heeft minder intereſt/ ende in geballe
hy deſelbe op yeder termijn niet en betaelde/ dat hy alſdan ſoude ge-
houden zijn te geven meerder intereſt/ wiens volgende den debiteur
den termijn laet overſtrijcken / ende woꝝdt over ſulcks de ſtipulatie
van meerder intereſt ghecommitteert/ woꝝdt nu ghebyaeght/ ſoo den
crediteur diens niet tegenſtaende de minder intereſt ontfangt/ of hy
gheacht woꝝdt in de ſtipulatie van minder intereſt te perſebereren/
ende te recederen van de ſtipulatie van meerder intereſt? Woꝝt ghe-
leert Ja. Vid. Caſtrenſ. ad l. adverſus num. 3. & ad l. quamvis C. de uſur.
& ibi communiter Scribentes.

¶

Queſtie is/ indien een debiteur aen ſynen crediteur/ bytten rech-
ten/ de hoofſomme met het voꝝder reelijcken heeft gheoffereert/ ſon-
der nochtans het ſelbe te conſigneren ofte deponeren / of daer dooꝝ
den loop van intereſt woꝝt belet? In deſe queſtie woꝝt volghende de
ghemeene diſtinctie der Doctoren ghedecideert/ dat dooꝝ reele obla-
tie/ ſonder nabolgende conſignatie/ den loop van intereſt woꝝt belet/
indien deſelbe noch niet en was begoft/ maer by ſo verze den intereſt
hadde begonſt te loopen voꝝ de oblatie / dat alſdan dooꝝ de oblatie
alleen den loop van intereſt niet en werdt belet / dan dat in ſulcken
gheballe/ behalven de oblatie/ woꝝdt gerequireert conſignatie ende
depoſitie/ ende is ſulcks het ghemeen geboeien der Doctoren/ alhoe-
wel ſommige ſuſtineren/ dat/ niet tegenſtaende den intereſt uyt con-
ventie / ende van den beginne van het tellen van de hoofſomme
heeft beginnen te loopen/ ebentwel dooꝝ reele oblatie alleen/ extraju-
dicielijcken op behoꝝzlijcke tijt ende plaetſe gedaen/ den intereſt van
den toecomende tijdt woꝝdt belet. Ad quam quaest. vid. Bartol. Caſtrenſ.
Salicet. & alios ad l. acceptam. C. de uſur. Jaſ. ad l. qui Romæ. §. ſeia num.
23. & ibi Alexand. Arer. Imol. ff. de verbor. obligat. Negulant. in tract.
de pignorib. & hypothec. tert. part. 3. memb. 5. part. princip. num. 2. verſ.
quartus effectus. Molin. in tract. de uſur. quaest. 39. Roderic. in tract. de
ann. redit. lib. 2. quaest. 15. Boër. deciſ. 124. num. 25. & ſeqq. Menoch. de
arb. jud. caſ. 232.

¶ I.

Wanneer een debiteur een hoof-somme ende interest aen synen crediteur schuldigh is / ende dat hy aen synen crediteur eenigh geldt gheeft / soo streckt het selve eerst tot betalinghe van den interest / ende het gene dat daer over is / streckt in minderinge van de hoof-somme. Pyrrh. Maur. in tract. de solut. oblat. & retent. cap. 10. Castrens. in l. in his vero §. Imperator. ff. de solut. Bart. in l. cum ex pluribus num. 2. in fin. ff. eod. tit. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 29. def. 17. Vid. tamen Sand. decis. Frisic. lib. 3. tit. 16. def. 3.

¶ I I.

Indien yemant aen een ander hondert gulden heeft gecrediteert voer den tijt van een jaer / ende voer dien tijdt gesijpuleert behoortlike ende gewoonlijke interesse / ende dat het jaer omgekomen zijnde den debiteur niet en betaelt / wordt ghebraecht / of hy ghehouden is meerder interesse te betalen als van een jaer? Hierinne is ghedecideert Neen / ten sy sedert de litiscontestatie / ofte sedert de contumacie van den ghedaechde. Joan. à Sand. decis. Frisic. lib. 3. tit. 14. def. 1.

¶ I I I.

Indien yemant eenich gelt te leen ontfanghen heeft / ende beloofst selve 't eynden 3 jaers te restitueren met den interesse van dien / 't welck hy niet en heeft gedaen / heeft 't selve vele jaren onder ghehouden / en yeder jaer betaelt gewoonlijke interesse / wort gebraecht / indien den debiteur naderhant in ghebrecke blijft van te betalen / of hy geconstringeert kan worden omme interesse over dien tijt te betalen? Is ghedecideert Ja. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 24. def. 1. Sand. decis. Frisic. lib. 3. tit. 14. def. 4. Molin. in tract. de Usur. q. 20. num. 205. & seqq.

¶ I I I I.

Indien den kooper ter oorsaecke van de ebictie die immineerde / ende dat den verkooper daer voer geen cautie pzeesterden / de koop-penninghen onder ghehouden heeft / wordt gebraecht / of den kooper in sulcken ghevalle gehouden is tot interesse van dat de koop-penningen op den gepzeefigeerden dagh niet betaelt en zijn? Ende alhoe wel sommige Doctoren sustineren Neen / waerder is nochtans dat den kooper tot interesse gehouden is / ten ware hy de koop-penningen hadde geconsigneert / ende is oock also ghedecideert ende gewesen. Berlich. pract. conclus. part. 2. concl. 38. num. 15. Sand. decis. Frisic. lib. 3. tit. 14. def. 8. Covar. var. resol. lib. 2. cap. 4. num. 6. illat. 12. Fachin. lib. 2. controvers. cap. 32. vers. Altera est controversia. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 34. def. 38.

¶ D.

Questie is/indien yemandt vooz den tijdt van vijf jaren gheobtri-
neert heeft vzeiben dan respijt / of middelertijdt loopt interesse van
de schult die hy op zijn behoorzlycke tijdt niet betaelt en heeft / so dat
de selve/ de vijf jaren gheerspireert zijnde / van hem mach gheeyst
worden? Sommighe sustineren Ja; andere ter contrarie Neen/ en-
de is oock vooz de negatieve opinie gedeideert. Carpzov. def. forens.
part. 2. const. 30. def. 46. Boër. decil. 296. sub num. 5. Vid. tamen Cod.
Fabr. lib. I. tit. 9. def. 8.

¶ D J.

De vraghe is/ of een debiteur gehouden is aen synen crediteur in-
teresse te betalen/ indien de schult onder hem is ghearresteert / ofte
hem interdictie hy den Rechter gedaen is van niet te betalen? Hier-
inne is gedeideert Neen; sommighe nochtans meyuen/ dat den de-
biteur tot interesse gehouden is/ indien hy het gelt ghebzupct/ ende
daer mede sijn profijt gedaen heeft. Card. Tulch. pract. concl. tom. 6.
lit. P. concl. 480. num. 16. & seqq. Carpzov. def. forens. part. 2 const. 30.
def. 24. Berlich. decil. 25.

¶ D J J.

Wanneer yemandt seeckere hoost-somme eyscht / sonder in synen
eysch mentie te maken van interesse / ende dat den Rechter den ghe-
daechde condemneert de geeyste somme te betalen/ wort ghevraecht/
of naderhand den interesse mach geeyst worden? Wort geleert Ja/
indien den debiteur den interesse schuldich is uyt kracht van con-
ventie ofte stipulatie / maer anders niet. Carpzov. def. forens. part. 2.
const. 30. def. 47. Surd. decil. 69.

¶ D J J J.

Interesse van geleent gelt / ofte diergelijke schult waer van men
ghewoonlyck gheen interesse schuldich is/ mach gheeyst worden se-
dert date van de litiscontestatie. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 24. def. 33.
Carpzov. def. forens. part. 2. const. 30. def. 17. Merul. lib. 4. tit. 42. cap.
5. num. 3.

¶ J J.

Indien yemandt een seeckere somme op Paesschen / ofte op sekes-
ren anderen tijdt / belooft te betalen met den interesse van dien/
wordt ghevraecht / of hy vermach de selve somme met den inte-
resse van dien nae advenant des tijds te betalen vooz Paesschen/
ofte vooz den tijdt die beraemt was? Hierinne is ghedeideert Ja.
Joan. à Sand. decil. Frific. lib. 3. tit 16. def. 1. Guid. Pap. quæst. 291. &c

¶ P n n

ibi

ibi Ranchin. in annot. Bugn. de legib. abrog. lib. 4. lemm. 14.

£ £.

Wanneer pemandt ghehouden is interesse te betalen / ofte dat hy belooft heeft seckere somme te betalen met den interesse vanden/sonder te segghen wat ofte hoe veel interesse/ alsdan is hy ghehouden te betalen interesse teghens den peminck sestiē/ ofte soodanigē andere interesse als men na costumē bande plaetse gewoon is ordinarijs te betalen. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 24. def. 2. & 7. Sand. decif. Frig. sic. lib. 3. tit. 14. def. 3.

I N T E R P E L L A T I E.

I.

B

Sommighe Doctoren wordt ghecontroverteert / of eene interpellatie ghenoech is omme een debiteur in wan- volderinghe ofte ghebrecke te constitueren/ dan of daer toe twee interpellatien van noode zijn? De waerder ende ghemeender opinie der Doctoren is / dat eene interpellatie ghenoech is. Hartman.

Hartm. tit. 29. obs. 2. num. 5. Bronch. cent. 2. assert. 78. Chassan. ad consuet. Burgund. rubr. 4. §. 23. vers. sufficienter interpellatus erit. num. 7. & 8.

II.

In obligatien dewelcke dagh contineren / en wordt gheen interpellatie gerequireert omme een debiteur in gebreke te constitueren/ dan den laps van den dagh is alleen genoegh. Bronch. cent. 2. assert. 81. Costal. ad l. pecuniæ. 9. §. usurarum. ff. de usur. Jas. in l. si ex legati causa num. 11. & 12. ff. de verb. obligat. Vid. Tessaure. decif. 212.

III.

Dat in obligatien dewelcke dagh continerengh/ een interpellatie van noode en is / heeft plaets/ wanneer den crediteur ende den debiteur wonen in eene Stadt; want als deselve wonen in een bysondere Stadt/ alsdan en wort den debiteur dooz den laps vanden dagh in gheen ghebreke ofte wan- volderinghe gheconstitueert/ also den dagh in sulcken ghevalle geen kracht van interpellatie en heeft/ dan moet den crediteur gaen ofte senden ten huyse van den debiteur. Costal. ad l. pecuniæ. 9. §. usurarum. num. 15. ff. de usur. Jas. in l. si ex legati causa. num. 14. vers. quinto not. limita. ff. de verb. obligat. Gloss. & Bart. in l. item. illa ff. de constit. pecun.

Alhoe?

I D.

Alhoewel een debiteur door extrajudiciele interpellatie in gebreke wordt gheconstitueert / het selve en heeft nochtans gheen plaets / indien den crediteur eerst in gebreke is geweest omme te ontfangen / want alsdan omme sijn verloop ofte versuym te purgeren / ende den debiteur in gebreke te constitueren / en soude niet genoegh zyn sumpele extrajudiciele interpellatie / dan soude bereyscht worde litisconstitatie / ende is sulcx het geboelen van veel Doctoren / alhoewel sommige sustineren ter contrarie. Vid. Chassan. ad Conluet. Burgund rubr. 4. §. 23. vers. sufficienter interpellatus erit. num. 8. versic. Secundo limita. Jas. in l. si ex legati causa nu. 17. ff. de verbor. obligat. & in l. vinum. n. 16. ff. si cert. petat. Socin in suis fallent. reg. 238. vers. quarto limitatur. Costal. ad l. 17. ff. de pec. constit.

D.

De vrage is / of een extrajudiciele interpellatie genoegh is omme prescriptie te interrumpen? De gemeene opinie der Doctoren is / dat extrajudiciele interpellatie gemeenlyck de prescriptie niet en interrumpeert. Boër. decif. 333. num. 5. Wurml. tit. 45. obi. 9. num. 5. Tiracquell. in tract. de retract. convent. §. 4. gl. 6. num. 38. Welenb. in parat. ad tit. de usucap. nu. 15. Jac. Cor. consil. 29. nu. 32. & leqq. Surd. decif. 5. nu. 6. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 7. def. 8. Vid. tamen Mart. digest. noviss. tom 3. tit. Præscriptio cap. 76.

D I.

Questie is / of den ghedaechde moet gecondemneert worden in de kosten van de eerste citatie / indien gheen extrajudiciele interpellatie voorgegaen heeft? Vele Doctoren sustineren / dat een debiteur / eer hy in rechten betoghen wordt / eerst om de belcesthedts wille / extrajudiciele moet gheinterpelleert worden / of dat hy anders / soo gheen extrajudiciele interpellatie voorgegaen is / niet en moet ghecondemneert worden in de kosten van de eerste citatie ende obligatie van eytsch / wel verstaende / indien den ghedaechde sonder voorgegaende extrajudiciele interpellatie gheciteert zijnde compareert / ende de geepschte schuldt bekent / want indien den ghedaechde de schuldt ontkent / alsdan ghecondemneert wordende nader hant hy sententie / moet hy in alle kosten / oock ten regarde van de eerste citatie ende eytsch gheballen / ghecondemneert worden / alhoewel hy noyt extrajudiciele is gheinterpelleert geweest / om dat alsdan ghepresumeert wort / dat den ghedaechde / alhoewel hy extrajudiciele hadde gheinterpelleert geweest / ebenwel niet en soude betaelt ghehadde

hebben; sommighe andere Doctoren sustineren/ dat den ghedaechde niet tegenstaende gheen interpellatie boozgegaen is / ebenwel in de kosten moet gecondemneert worden/ ende is sulcx coek by den Hobe van Utrecht verstaen. Vid. Radel. decis. 5. Cod. Fabr. lib. 7 tit. 18. def. 2. Costal. ad l. 32. nu. 19. ff. de Vfur. Mascard. de Probat. concl. 935. num. 1. 2. Rebuff. ad const. reg. in proem. gl. 5. nam. 158. Zyp. in not. jur. belg. tit. de in jus vocand. in fin. Wurms. tit. 6. obs. 11. Lud. Roman. Singul. 401. Schneid. ad §. omnium nu. 122. 123. & 124. Instit. de actionib. & ad §. sic itaque vers. appellamus num. 6. & 7. eod. tit. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 13. art. 19. num. 5.

W I I.

Wozt gebzaecht/indien den epscher sepdt dat hy den ghedaechde extrajuditielijc heeft geinterpelleert/ eer hy hem heeft doen citeren/ ende dat den gedaechde het selve ontkent/ wie van beyden de probatie incumbert/ den epscher die de interpellatie affirmeert/ of den gedaechde die de interpellatie negeert? Dele sustineren/ dat de probatie incumbert den ghedaechde die de interpellatie ontkent/ alsoo de presumpctie is booz den epscher; want een debiteur/ eer hy in rechten betogen wozt/ ghemeenlijc eerst wozt extrajuditielijc geinterpelleert / ende wozt derhalben het bewijs op den debiteur / die sulcks ontkent/ ghetransfereert ; Doch verschepde andere leeren/ dat den epscher die de interpellatie allegeert/ende hem daer op fundeert/gehouden is te proberen dat hy den ghedaechde geinterpelleert heeft. Jacob. Cor. consil. 29. num. 28. & seqq. Wesemb. in part. de usucap. num. 15. in fin. Mascard. de Probat. concl. 935. nu. 3. Caroc. decis. 104. nu. 4. Lud. Roman. Singul. 402. Nic. Everh. in loc. 102. à communiter accidentib.

W I I I.

Interpellatie en baet den creditur niet/ ende en constitueert den debiteur in gheen ghebzake / indien hem het gelt by den debiteur is gheoffereert/ende dat den creditur het selve sonder wettelijcke oorzaecke niet en heeft willen ontfanghen ; want so hy den debiteur naderhant niet kunnende betalen interpelleert / aldan en wozt den debiteur dooz de interpellatie in ghebzake niet gheconstitueert / also den creditur is gewest in bedroch. Socin. in luis fallent. reg. 238. incip. Interpellatio. vers. quinto limitatur. Paul. Castrens. in l. si reus paratus. num. 8. ff. de procurat.

I I.

Onestie is/ of interpellatie van node is tegens den ghene die gehouden is pet te adimpleren ofte te doen op seckeren dagh ofte tijt?

Wozt

Wort geleert Deen. Gratian. discept. forens. cap. 307. num. 15. & seqq. & cap. 523. num. 26. 27. Tusch. pract. concl. tom. 4. lit. I. concl. 325. num. 23. Mantic. de tac. & ambig. convent. lib. 14. tit. 42. num. 10.

£.

De byzage is / of / op dat yemandt dooz interpellatie in versuyms ofte ghebzecke geconstitueert werde / berepft werde dat de interpellatie gheschiede aen sijn persoon / dan of ghenoegh is / dat de selve ghedaen werde aen sijn huys aen yemandt van sijn familie ? Wort geleert / dat de interpellatie gedaen moet worden aen sijn persoon / indien hy te bekomen is / of anders aen sijn huys Tiraquell. de retract. lignag. § 9. gl. ult. num. 6. in fin. Gothofr. in not. ad l. 32. lit. 1. ff. de Usur. Vid. tamen Mascard. de Probat. concl. 1070. num. 25. Gratian. discept. forens. cap. 708. num. 8.

I N T E R V E N T I E.

¶.

Anneer proces tusschen twee persoonen wordt gheagiteert / soo mach een derde booz sijn interest interbenieren / ende hem met een van beyde parthye voeghen; ende heeft soodanighe interventie (ofte anders ghe-naemt voeginghe) plaets / als de saecke concerneert niet alleen den intervenient / maer oock de persoon die het proces eerst aenghenomen heeft / ende mach alsulcke interventie gheschieden / niet alleen inde eerste instantie / booz ende nae de litiscontestatie / in het begin / midden / ende in het eynde van het proces / dan oock in de sake van appel : ende interventie / dewelcke gheschiedt om een van beyde parthyen uyt het proces te stellen / heeft plaets / wannere de sake principelijc aengaen den intervenient / ende met d'ander van parthyen principale litiganten niet ghemeens en heeft ; ende heeft dese interventie geen plaets / indien den intervenient gelweten heeft dat een ander het proces heeft gheagiteert ende daer inne gelitistesteert / ende het selve gheleden heeft ; want alsdan en kan een derde daer na intervenierende / den epscher ofte den ghedaechde / die contradiceert / niet reuoveren uyt den processe. Andr. Gail. lib. 1. obs. 70. nu. 1. 4. 19. & 25. Althus. dicæol. lib. 3. cap. 2. num. 17. 23. 26. & 27. Hartman. Hartm. tit. 5. obs. 10. Metul. lib. 4. tit. 47. cap. 1. Damh. in prax. rer. civil. cap. 98. & ibi Thuld. in annot. Carpzov. def. forens. part. 1. const. 3. def. 30. Cravett. consil. 14. Berlich. pract. concl. part. 1. concl. 25.

I I.

Een interbenient / dewelcke komt omme hem inden proceſſe te boeghen / is ghehouden het proceſ / tuſſchen de litiganten gheagiteert / te accepteren in ſulcken ſtaet als hy het ſelve bindt ten tyde van de interventie / ende en mach den interbenient niet declineren van den Rechter / verſoekende gheremitteert te worden tot ſynen Rechter / dan is gehouden te procederen vooz dien Rechter / daer het proceſ dooz den principael begonſt is. Althul. dicæol. lib. 3. cap. 2. nu. 20. & 25. Gail. lib. 1. obf. 71. num. 1. 2. & 3. Mynſing. cent. 5. obf. 14. & cent. 6. obf. 33. Lud. Roman. Singul. 630. Berlich. præct. concl. part. 1. concl. 25. num. 57.

I I I.

Als proceſ tuſſchen twee perſoonen woꝝdt gheagiteert over den eyghendom ofte poſſeſſie van eenigh goet / indien een derde interbenienteert ende tot het judicium komt / ende eyscht dat hem het goedt ſal worden gheadjudiceert / ſo is notoir dat hy moet worden gheadmitteert ende gehooꝝt; dan woꝝt gecontroberteert / of hy het proceſ / het welcke tuſſchen de twee eerſte litigateurs is begonnen / kan beletten ende retarderen / ſoo dat den Rechter de controverſie ende het proceſ van alle de drie perſoonen met eene ſententie moet termineren? Ende alhoewel vele Doctozen defenderen de affirmative ſententie / waerder ſchijnt nochtans te weſen de negative ſententie. Fachin. lib. 1. controverſ. cap. 5. Thuld. in annot. ad Damhoud. in prax. rer. civil. cap. 98. ad verb. adjungat. Covar. præct. quæſt. cap. 14. num. 4. Cod. Fabr. lib 3. tit. 1. def. 7. & 37.

I V.

Wanneer iemandt wil interbenieren ofte hem in eenigh proceſſe boeghen / ſoo en heeft hy niet van noode parthye daer toe te citeren. Maluer. in ſua prax. tit. 1. de Adiornament. num. 31.

D.

Interventie en heeft geen plaats / indien het recht van dien derde die interbenieren wil / niet een en is / maer verſcheyden van het recht van den principael / en den interbenient aen de ſake van parthyen litiganten niet gelegen en is; en derhalven indien tegens de interventie woꝝt geexipieert / moet den interbenient alzozen docerē van ſijn intereſſe. Gail. lib. 1. obf. 69. nu. 2. 3. & 4. Hartman. Hartm. tit. 5. obf. 10. num. 1. & 2. Mynſing. cent. 2. obf. 1. num. 3. Carpzov. def. forenl. part. 1. conſt. 3. def. 30. Berlich. præct. concl. part. 2. conclus. 25. num. 48. & ſeqq.

De byaghe is/indien pemandt booz een ander interbenieert/ ende het proces op hem neemt / of den ghene / booz wien de interbentie ghedaen is/gehouden is in die saecke in persoon te responderen? By den Hobe van Drecht is ghedecideert Ja. Radel. decif. 34. Kinlsch. respons. 33. num. 1. in fin.

D I I.

Interbentie/ dewelcke gheschiet omme een van parthyen collitiganten uyt het proces te remoberen/ heeft alleenlyck plaets in reele actien/ ende niet in personele actien/ in welcke alleenlyck voeginghe plaets heeft. Berlich. pract. concl. part. 1. concl. 24. num. 120. 122. Marant. part. 6. memb. 6. num. 7.

D I I I.

Questie is/ of interbentie/ de welcke geschiet om een van parthyen collitiganten uyt het proces te remoberen / plaets heeft in criminele sake? Wozt geleert Neen. Berlich. decif. 75. & pract. conclus. part. 1. concl. 24. num. 77. & concl. 25. num. 8.

I K.

Indien pemandt interbenieert ende het proces op hem neemt/ ende dat den ghene booz wien hy interbenieert woont kuyten de Provin- tie/wozt gebzaecht/ of den interbenient kan ghecompelleert worden omme van wegen den ghene booz wien hy geinterbenieert heeft domicilie te eligeren ter plaetse daer het proces ghebentileert wozt? Hierinne is ghedecideert Ja. Radel. decif. 34.

I N V E N T A R I S.

I.

Isschen verschepde Doctoren wozt ghecontrober- teert / indien den erfghenaem onder beneficie van in- ventaris / alle de goederen in den inventaris niet en heeft ghestelt / maer willens ende wetens eenighe goe- deren achterghelaten ende verborghen / de welcke hy naderhandt oock niet en heeft gheadjicteert / of den erfghenaem daer dooz verliest het beneficie van inventaris / dan of hy alleen ghehouden is tot het dubbelt van de versweghen ende verborghen goederen? De ghemeender sententie der Doctoren schijnt te wesen/ dat den erfghenaem alleen ghehouden is/ tot het dub- belt van de verswegen goederen/ alhoewel de sententie van de ghene die sustineren / dat den erfghenaem verliest het beneficie van inven- taris/

taris/ooch van vele treffelijke Nuthuren is gherecippieert. Vid. Fachin. lib. 4. controvers. cap. 37. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 16. art. 41. num. 3. Sand. decis. Frific. lib. 4. tit. 12. def. 5. Hier. de Cævall. in specul. comm. opin. q. 731. Cod. Fabr. lib. 6. tit. 11. def. 20.

II.

Also na rechten een erfghenaem onder beneficie van inventaris/ heeft dertich daghen om den inventaris te beginnen / ende andere isestich dagen om den selven te voltrecken/ten ware de goederen van de erfvenisse / ofte het meeste deel van dien op een ander plaetse geleghen waren / want alsdan den erfghenaem heeft den tijdt van een jaer/om den inventaris te maken : dit alsoo zijnde/ soo komt in controverse/ wanneer den erfghenaem den tijdt begint te loopen/ of van den dach dat de erfvenisse is geadicert/dan of van den dach dat deselve is ghedefereert? Ende alhoewel sommighe Doctoren sustineren/ dat den erfghenaem den tijdt begint te loopen van den dach dat de erfvenisse is ghedefereert/de gemeendte sententie schijnt nochtans te wesen / dat den tijdt eerst begint te loopen van den dagh van de adictie van de erfvenisse ende is oock also ghedecideert. Grivell. decis. 143. Berthach. in rept. part. 2. vers. Inventarium hæredis quando fieri de beat. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 16. art. 50. nu. 9. & vid. Fachin. lib. 4. controvers. cap. 35. ubi plures alios alleg.

III.

De vraghe is/of den testateur by sijn testament mach remitteren de confectie van den inventaris? Ick antwoorde/ dat den testateur sijn erfghenaem mach remitteren het maken van den inventaris in prejudicie van de legatarissen ende fideicommissarissen/ maer niet in prejudicie van de crediteuren/nochte en mach oock den testateur het maken van den inventaris niet remitteren aen den lijfsochtanaer/ dan mach sulcx doen aen een momboir : hoewel nochtans een momboir / niet teghenstaende de remissie van den inventaris / van den Rechter kan ghecompelleert worden tot het maken van den inventaris/indien hem goetd dunckt het selve booz den onmondighe dienstigh te wesen. Jul. Clar. tent. lib. 3. §. testamentum quæst. 66. Neostad. decis. 20. Cur. Holl. Zeel. & Westfris. - Christin. ad ll. Mechlin. tit. 19 art. 12. num. 7. & 9. Boër. decis. 61. Covar. lib. 2. var. resol. cap. 14. num. 4. Grivell. decis. 102. Gratian. discept. forens. cap. 711. nu. 12. & seqq. Lud. Bell. consil. 114. Guid. Pap. q. 352.

IV.

De langst-lebende van man of wijf/ moet aen de erfgenamē van den

Den overleden leveren inventaris van alle de goederen / ende moet den selven inventaris ghemaeckt worden tot gheineene kosten van de erfvenisse. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 16. art. 40. nu. 5. Papon. lib. 15. tit. 6. Inventar. arrest. 8. Gasp. Tefl. in addit. ad Ant. Tefl. decif. 80. Berlich. decif. 160.

D.

Den ghene die een erfvenisse wil aenbeerden onder beneficie van inventaris / is ghehouden na stipe van dese Landen / daer toe te versoeken oorzlof ende consent van den Prins / ofte Landt-Overhepdt. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 16 art. 50. num. 1. Papon. lib. 21. tit. 100. arrest. 1. Chassan. ad Conluct. Burg. rubr. 7. §. 13. Sand. decif. Frific. lib. 4. tit. 22. def. 1.

D I.

Een erfghenaem onder beneficie van inventaris / is ghehouden alle de crediteuren die bekend zijn specialijck / ende de onbekende by edicte te doen citeren booz het gerechte van de plaetse daer het sterfhups gevallen is / omme de byieven van beneficie van inventaris te sien interineren. Meral. lib. 4. tit. 24. cap. 12. num. 13. Fab. in suo Cod. lib. 6. tit. 11. defin. 26. 37. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 16. art. 50. num. 14. Sand. decif. Frific. lib. 4. tit. 12. def. 4.

D I I.

Wanneer de langhst-levende van man of wijs / aen de erfgenamen van den overleden ghelevert heeft inventaris van alle de goederen / so is deselve gehouden den inventaris by eede te affirmeren / indien sulckx versoecht woardt; want so het niet en woardt versoecht / aldan en is de langhst-levende niet gehouden den inventaris by eede te affirmeren; ende derhalven / indien de langhst-levende / eer den eede versoecht is / komt te sterben / so woardt den inventaris / alhoewel met Eede niet bevesticht / ghehouden booz ghetrouwelijck gheconficieert / ende woardt de doodt ghehouden in plaetse van Eede. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 16. art. 42. num. 3. Gail. lib. 2. obs. 43. num. 1. Rip. de act. in art. mort. cap. 82. num. 11.

D I I I.

Indien een vrouwe in haer sterben een sekere somme geldts aen haer man ghegheven heeft heymelijck ende secretelijck / segghende: dat sy hem het selve schonck / en dat sy niet en wilde dat hy het selve immermeer soude openbaren / woardt nu ghebzaeght / of de man / nae doode van zijn vrouwe / makende inventaris van alle de goederen / ende deselve met Eede bevestigende / het voozseyde gelt in den inven-

taris is mach verswipgen? *Ick antwoorde Neen/dan is ghehouden het selve gelt mede in den inventaris te stellen.* Chassan. ad Consuet. Burgund. rubr. 4. §. 7. vers. proximorum parentum num. 16. & seqq. post. Boër. & alios ab eo allegat.

¶.

So langhe gheen inventaris van de goederen ghemaect ende gesien en is/en kan gheenuytkoop/schepdinge ofte transactie over de erffenisse bondich ghemaect worden; want op dat het selve valide lijk gheschiede / wozt gherequireert confectie ende overleveringhe van den inventaris van de goederen bande erffenisse. Montan. in tract. de tutel. c. 38. num. 141. Welenb. in Consil. 52. Castr. Consil. 342. vol. 1. Argent. ad Consuet. Britan. art. 477. gl. 4. Jaf. Consil. 219. vol. 2. Gratian. discept. Forens. cap. 557. num. 47. & seqq. Vall. de reb. dub. tract. 19. nu. 6.

¶.

De dzaghe is/of dooz het maken van inventaris van de goederen van den overleden/ pemandt gheacht werde de erffenisse te adieren? De gemeene opinie der Doctozen is/ Neen. Fachin. lib. 6. contro. cap. 54. Franc. Marc. decif. 29. Mascard. de Probat. concl. 48. Mantic. de conject. ult. volunt. lib. 12. tit. 9. nu. 15. Mart. digest. noviss. tom. 5. tit. Aditio hereditaris cap. 12. 21.

¶ ¶.

Wozt ghebzaecht/of een erfgenaem/ die berwozven heeft mandament van beneficie van inventaris / naderhandt mach varieren respudierende het beneficie van inventaris/ ende hem simpelich erfgenaem dzaghen? Hierinne is by den Hove van Friesland gededideert Ja. Joan. à Sand. decif. frific. lib. 4. tit. 12. def. 3. Kinsch. resp. 20.

¶ ¶ ¶.

Questie is/ of den testateur synen erfghenaem kan verbieden dat by syne erffenisse niet en sal moghen aenbeerden onder beneficie van inventaris? Dele Doctozen sustineren/ ende is oock alsoo ghedecideert / dat sulchs by den testateur valide lijk aen synen erfghenaem niet en kan geprohibeert worden/hoewel cenighe andere zijn in contrarie opinie. Cod. Fabr. lib. 6. tit. 11. def. 43. Mart. digest. noviss. tom. 5. tit. heres cap. 70. Vide tamen Cravett. Consil. 174. num. 3. Surd. decif. 30.

¶ ¶ ¶ ¶.

En inventaris probeert ten volsten tegens den ghene die den selven ghemaect heeft in regard van den ghene tot wiens behoebe de selve ghemaect is / maer niet ten regarde van cen derde / die hem daer

Daer mede soude willen behelpen. Mascard. de Probat. concl. 938. Gratian. dilcept. forens. cap. 765. num. 59. Rebuff. ad const. reg. tract. de Inventar. art. 1. num. 10

¶ **I D.**

Wanneer twee of meer personen te samen haer hebben geimmiseert seckere erffenisse/ alsdan en kan d'een van d'ander geen inventaris eyschen. Berlich. decil. 160. num. 9.

¶ **D.**

Indien yemant aenbeert een erffenisse onder beneficie van inventaris / ende dat een ander de selve erffenisse simpelick wil adieren/ sonder te ghebuycken het beneficie van inventaris/wozt gebzaecht/ of den selven moet ghepzeferert worden vooz den ghene die de erffenisse onder beneficie van inventaris wil aenbeerden? Hierinne is ghedecideert/dat na beschreven rechten sulchs gheen plaets en heeft; doch na costumie van vele plaetsen/ moet den ghene / die hem simpelick erfghenaem dzaghen wil/ ghepzeferert worden vooz den ghene die de erffenisse onder beneficie van inventaris wil adiere/ 'twelc na het gheboeken van sommighe te verstaen is; so wanneer den ghene/die hem simpelick erfghenaem dzaghen wil/ is in gelijke grade met den ghene die de erffenisse onder beneficie van inventaris wil adieren/hoewel eenighe andere sustineren/dar oock den ghene/die in verder grade is / den erfghenaem onder beneficie van inventaris kan excluderen. Vide Mart. digest. noviss. tom. 5 tit. heres. cap. 89. Boer. consil. 53. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 16. art. 40. num. 7. & art. 50. num. 3. Vall. de reb. dub. tract. 20. num. 16. Peck. de testam. conjug. lib. 1. cap. 35. Papon. lib. 21. tit. 10. arr. 2. & ibi Bacchov. Neostad. supr. Cur. Holl. decif. 7. Rebuff. ad const. reg. tract. de lit. oblig. art. 3. gl. 2. num. 34.

I N V V O O N D E R.

I.

Wesie is/ of een Inwoonder verobligeert ende onderwoyzen is den Wetten ende costummen van die plaetse daer hy een Inwoonder is; Ick antwoorde Ja/want onder het noemen van Borzers / worden de Inwoonders begrepen; ende derhalven het ghene gedisponeert is in regardt van een Borzer/ heeft oock plaets ten regarde van een Inwoonder/uyt oozsake van de ghelijckheyt die daer is tusschen een Borzher ende een Inwoonder. Christin. ad ll. Mechlin.

lin. tit. 1. art. 42. num. 3. & 4. Gail. lib. 2. obs. 35. num. 1. & 2. Chaffan. ad
 Confuet. Burgund. rubr. 3. de Fend. vers. & secundum ipsius naturam. nu.
 7. 8. & 9. Alexand. in Consil. 19. sub num. 6. vol. 6.

I I.

En Inwoonder wort gheacht te wesen/den ghene die op eenige
 plaetse sijn domicilie heeft gheconfercert/ende aldaer het meeste deel
 van sijn goetd ghetransfereert heeft / met meeninghe om aldaer te
 woonen. Gail. lib. 2. obs. 35. num. 7. & 8. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 1.
 art. 42. num. 5. & seqq. Radel. decis. 126. num. 4. 10. & 11.

I I I.

En Inwoonder van de Stadt en kan niemantd gheseyt worden
 te wesen alleen daer upt/dat hy een huys in deselbe Stadt ghecocht
 heeft. Gloss. Bart. & alii ad l. libertus. §. sola domus. ff. ad municip. Bar-
 tachin. in repert. part. 2. vers. Incola. Radel. decis. 126. num. 8.

I V.

Door Inwoonders en worden niet ghehouden de ghene / die ter
 oorzake van hare studie/ofte proces te vervolgen/ ofte eenigh werck
 te voltrecken/eenighen tijt in een Stadt haer residentie houden/ ten
 ware sijn thien jaren langh aldaer hadden gherelideert. Christin. ad
 ll. Mechlin. tit. 5. art. 9. num. 6. Bronch. in tract. de privileg. studiosor.
 privil. 4. Bart. ad l. 2. C. de Incol.

V.

En Inwoonder mach van sijn inwoonderschap renuncieren/en
 de het selve gheschiedt/wanneer hy sijn selven/ende syne goederen op
 een ander plaetse transfereert. Alexand. in Consil. 34. num. 3. vol. 5.
 Andr. Gail. lib. 2. obs. 35. num. 9.

V I.

De Inwoonders van de Stadt kan by statuyt van hare Obe-
 righejdt verboden worden / dat sy malkander buyten hare woon-
 plaetse boor eenige andere Rechters niet en mogen conbenieren ofte
 arresteren/ ofte dat sy yet anders niet en moghen doen buyten de ju-
 risdictie van hare woon-plaetse. Nic. Everh. in Consil. 45. num. 4. Bart.
 in l. relocatorum. §. interdicere. ff. de interd. & releg.

V I I.

En Inwoonder / alhoewel hy in absent van syne woon-plaetse/
 wordt eventwel gheacht aldaer te woonen / by so verre syne Familie
 aldaer noch is. Bartol. in l. 1. §. permittitur. num. 7. ff. de liber. agnosc.
 & ibi Gloss. in §. seqq. in verb. maneat.

D I I I.

Een Inwoonder is gehouden tot collecten/ en andere impositien/ ghelijck een Borgher; ende indien hy sijn Inwoonderschap komt te verlaten/ is ebenwel ghehouden tot betalinghe van de collecten / de welcke gheimponcert zijn ten tyde hy noch Inwoonder was. Card. Tusch. pract. conclus. tom. 4. lit. I. concl. 72. num. 5. & 6.

I V R I S D I C T I E

I.

Almeer daer zijn veel ghedaechdens van eene sake die van eender nature is / ende van den anderen niet wel gescheyden kan worden / ende dat alle de ghedaechdens / verscheyde jurisdictie subject zijn / en verscheyde Rechters hebben / so mogen sy alle te samen booz eenen Rechter / welcke is mediatelijck den hoochsten van allen geconvenieert worden / op dat de continentie van de sake niet en werde ghedibideert; doch indien alle de ghedaechdens niet en hebben een superieur Rechter / onder de welcke sy te samen mediatelijck resorteren / also den eenen woont in Engchelant / ende den anderen in Franckrijck / ofte dat den eenen woont in Gelderlandt / ende den anderen in den Gestichte van Utrecht / ofte in dier gelijcke Verscheyde landen ofte Provincien / als dan moet een yder geconvenieert worden in sijn eyghen woon - plaetse. Berlich. decis. 220. Zyp. in notit. jur. belg. lib. 2. tit. 1. Mindan. lib. 3. de continent. caular. cap. 4. num. 1. 2. 3. & seqq. Mynsing. cent. 1. obs. 4. Merul. lib. 4. tit. 40. cap. 3. num. 16. Gail. lib. 1. obs. 1. num. 22. Hartman. Hartm. tit. 1. de Judic. obs. 7. num. 7. Bart. in l. omnes C. arbit. tutel.

I I.

Als yemant dooz ignozantie ofte erreur omitteert te proponeren syne exceptie declinatoire / delwelcke hy heeft uyt privilegie / so wordt de jurisdictie van dien Rechter / die hy om sijn privilegie konde declinieren / gheacht ghepropozeert te zijn. Wurms. tit. 8. obs. 1. num. 7. Paul. Castrenl. in l. si per errorem. ff. de Jurisdidict. omn. jud. Gloss. in l. 2. §. convenire ff. de Judic.

I I I.

Alhoewel een ordinaris Rechter niet en mach wysen buyten syne jurisdictie / mach nochtans onder syne Onderfaten recht seggen ends pronuncieren / ter oorsake van eenich goet gelegen onder een anders

jurisdictie/ende sal de sententie goet wesen/alhoewel hy deselve niet en kan ter executie stellen/dan de ander Rechter/onder wiens jurisdictie het goedt ghelegen is/sal de sententie ter executie stellen/dooz lettere requisitoir van den Rechter die de sententie heeft gepronuncieert. Bartol. in l. fin. num. 1. ff. de Jurisdic. omn. judic. Hartman. Hart. tit. 1. de judic. obs. 6. num. 2. Costal. ad l. 5. nu. 22. ff. de Agnos. & alend. liber. Kinch. responf. 88. q. 2.

I D.

De vraghe is/of in criminele saken de jurisdictie mach gheprozegeert worden? Ick antwoorde Ja/ende is sulcks de ghemeene opinie der Doctoren; het selve is nochtans te verstaen aengaende de prejudicie van hartthyen/dewelck in de prozogatie bande jurisdictie consenteren/ ende niet in prejudicie van de Republijcque ofte Rechters/tot wien de kennisse ende punitie van het gheperpetreerde seyt specteert: ende moet dese clausule oock verstaen worden maer plaets te hebben/indien dien Rechter/ in dewelcke de prozogatie van jurisdictie gheschiet./ op een ander tijt oock jurisdictie soude hebben in ghelijcke criminele saken:want indien den Rechter in sodanighe saken gheen jurisdictie en hadde/ alsdan en soude in hem gheen prozogatie plaets hebben / dan soude het selve wesen een nieuwe collatie van jurisdictie/dewelcke dooz consent van parthyen in criminele saken niet en kan ghetriboert worden. Jul. Clar. sent. lib. 5. §. fin. pract. crimin. quaest. 42. Castrenf. in l. 1. num. 20. ff. de Judic. Cancer. var. resol. tom. 2. cap. 2. num. 214.

D.

De jurisdictie wordt gheseydt gheprozeoccupert te zijn alleen dooz citatie / het zy verbael ofte reel; doch reele citatie ofte appzehensie moet ghepzeferreert worden vooz een verbale ende simpele citatie: ende derhalven indien een delinquant de jurisdictie van twee verschepte Rechters onderwozen is / als d'eeone ter oozsaecke van sijn woonplaets/ ende d'ander overmits het delict in sijn jurisdictie is ghecommiteert/ ende dat den eenen Rechter den delinquant simpeelijck heeft doen citeren/ ende den anderen den selven heeft gheappzehendeert/so heeft den Rechter/die den delinquant in appzehensie genomen heeft/de jurisdictie dooz spne reele citatie gepzevenieert/ende wordt vooz de simpele citatie gepzeferreert/ ten ware den delinquant de appzehensie selfs hadde gheaffecteert/eude gepzactiseert/ om daer mede eenighe swaerder straffe te ontgaen. Damhoud. in prax. rer. crimin. cap. 33. num. 6. Jul. Clar. sent. lib. 5. §. fin. pract. crim. quaest. 34.

nom. 7. & ibi Bajard. in annot. num. 35. Jacob. Coren. Consil. 30. per tot.
Mafcard. de Probat. concl. 1232. num. 8. Hier. de Cævall. q. 678. num. 24.

D I.

De vraghe is / of de jurisdictie van een Rechter / de welck tot sekerre somme is gelimiteert / by consent van parthyen kan gepprozegeert worden? De gemeender sententie der Doctoren schijnt te wesen Ja; ende derhalven indien een Rechter heeft een ghelimiteerde jurisdictie / dat hy niet vorder mach cognoscereen dan tot hondert gulden / so mogen parthyen / dewelcke hebben een sake van grooter somme / maken dat dien Rechter over sodanighe sake cognoscere / ende alsulckx wozt de jurisdictie van minder somme tot een meerder geextendeert; sommige nochtans meynē / dat de Rechters die gedeputeert zijn omme alleenlijcken tot seckere somme toe te moghen cognoscereen / niet en mogen oordelen van saecken die boven deselve somme zijn / nochte dat hare jurisdictie oock tot een hooger somme by parthyen kan gepprozegeert worden. Vide Card. Tusch. pract. conclus. tom. 6. lit. P. concl. 927. nu. 59. Guid. Pap. q. 285. Cod. Fabr. lib. 3. tit. 12. def. 46. Pap. lib. 7. tit. 7. arrest. 32. & ibi Bachov. in not. Sichard. ad l. 1. num. 10. C. de Jurisdic. omn. jud. Marant. part. 4. judic. distinct. 12. num. 3. Christin. ad ll. Mechl. tit. 1. art. 16. num. 4. Castrenf. in l. 2. §. 1. num. 3. ff. de Judic.

D I I.

Questie is / indien een Rechter sententie wijft over een somme / dewelcke is boven syne jurisdictie / of deselve in het geheel is van geender weerden / dan of sy goet is tot die somme toe / dewelcke syne jurisdictie niet en excedeert? Ick antwozde / dat de sententie in het geheel nul is / indien sy maer een capittel ende eene somme continueert; maer by soo verre deselve verscheyde sommen ende capittelen continueert / als van kan deselve in het eene capittel goet wesen / ende in het ander niet. Bartol. in l. final. num. 3. & ibi Costal. num. 1. ff. de Jurisdic. omn. judic. & vid. Jas. ad d. l. fin. num. 27. Rebuff. ad const. reg. tract. de sent. provis. art. 2. gl. 4. num. 7. Hier. de Cævall. q. 60.

D I I I.

Indien de jurisdictie van den Rechter / vooz dewelcke den epscher den ghedaechde heeft gheconvenieert / niet vorder en streckt dan tot vijftich gulden / so mach den ghedaechde na de ghemeeene opinie der Doctoren den epscher ebenwel reconvenieren vooz hondert gulden / ende mach den Rechter daer over cognoscereen / alshewel de somme by reconventie geepscht is boven syne jurisdictie. Costal. ad l. finem eum eodem. num. 24. & ibi Jas. num. 8. circa fin. post Bart. Castrenf. &

alios ff. de Jurisdic. omn. judic. Acac. var. resol. cap. 4. num. 72. Mollinat. de reconvent. quæst. 57. Marant. part. 4. judic. Distinct. 6. num. 32. 33. 34. Vide Carpzov. defin. Foren. part. I. const. 7. defin. 4.

¶.

Verſcheyde ſommen ſpruyten uyt verſcheyde oorzaken / en moeten niet gecumuleert worden om de juridiſctie te beletten / alhoewel deſelbe in eenen eyſch zyn gecompzehendeert: maer indien gheeyſcht werde een jaerlijckſche ſchuld ooc booz de toekomende jaren / deſelbe ſchuldt wordt gheacht een te weſen / ende moet na het ghevoelen van ſommighe gheconſeereert worden / om de juridiſctie te impedieren: ghelijck oock ſo yemandt gheconvenieert werde tot verſcheyde ſommen / boozthomende uyt verſcheyde articulen / ende nochtans uyt eenne actie / deſelbe moeten gecumuleert worden om de juridiſctie te beletten. Vide Coſtal. ad l. ii idem cum eodem. num. 4. in fin. C. de teſtam. n. 6. ff. de Jurisdic. omn. jud. Bald. in l. non dubium n. 19. & ibi Caſtrenſ. nu. 4. Bart. nu. 3. & Jaſ. Chriſtin. ad ll. Mechlin. tit. 1. art. 16. nu. 2. Rebuff. ad conſt. reg. tract. de ſent. execut. art. 9. gl. 5. num. 2.

¶.

Excepte / dewelcke booztkomt uyt defect vā juridiſctie / mach tot allen tyden gheopponeert worden / oock na dzie conſorme ſententien. Hippol. de Marfil. Singul. 10. num. 1. Mynſing. cent. 6. obſ. 4. num. 7. 8.

¶.

De juridiſctie kan expzeſſelijck / ende oock ſtilſwpgkens gepzozegeert worden: maer dooz een confeſſie ghedaen booz een incompetente Rechter / en wordt de juridiſctie niet ghepzozegeert / ghelijck noock dooz contumacie noyt geſchiet pzozegeert van juridiſctie; ende derhalven indien den eyſcher den ghedaechde doet citeren booz een Rechter / dewelcke gheen juridiſctie en heeft / om ober alſulcken ſomme als gheeyſcht wordt te cognosceren / ende dat den ghedaechde contumaceert / ſo en mach den ghedaechde uyt crachte van ſyne contumacie in des eyſchers eyſch niet ghecondemneert worden / ende ſoude ſoodanighe ſententie ofte condemnatie nul weſen uyt defect van juridiſctie; doch indien den ſelven Rechter andersints hadde juridiſctie ober den gedaechde / en dat hy in des gedaechdes ſake conde cognosceren / dan den gedaechde hem alckenlijck uyt privilegie konde declineren / ſo ſoude in ſulcken ghevalle dooz des ghedaechdes contumacie de juridiſctie gheacht worden ghepzozegeert te zyn. Rebuff. ad conſt. reg. tract. de contumac. art. 8. gl. 1. num. 7. 8. 9. Cod. Fabr. lib. 3. tit. 12. def. 3. 4. Marant. part. 4. Judic. diſtinct. 12. num. 11. 13. & 16.

& 16. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 1. art. 13. num. 12. & art. 16. num. 8. Barcol. in l. ex quacunque num. 8. in prima. le&. ff. si quis jus vocat. non ierit.

¶ I I.

Wanneer de jurisdictie van een Rechter dooz sententie ofte litiscontestatie/ ofte dooz een ander acte woꝝdt ghesirmeert / soodanighe jurisdictie woꝝdt gheacht ghesirmeert te zyn / niet alleen om te cognosceren van de pꝛincipale sake / maer oock aengaende de executie; Van anders is het een geyzoꝝgeerde jurisdictie. Jal. in l. cum quædam. num. 5. ff. de Jurisdic. omn. jud. post Speculat. Salicet. & alios ad eo allegat.

¶ I I I.

Om jurisdictie te probereu/ woꝝden ghetuygen/ dewelcke singulier zyn/ gheadmitteert. Andr. Gail. lib. 2. obl. 66. num. 11. Malcard. de Probat. concl. 947.

¶ I I V.

Dooꝝ reconventie woꝝdt gheinduccert stilswyghende pꝛozogatie van jurisdictie : ende daeromme indien den epscher den ghedaechde conuenieert/ vooz een incompetente Rechter / wiens jurisdictie den ghedaechde kan declineren/ het welke hy nochtans niet en doet/ dan reconuenieert den epscher vooz den selben Rechter/ daer dooz schijnt den ghedaechde in den Rechter te consenteren/ soo dat hy syne jurisdictie niet en vermach te declineren: ende van ghelijcken oock indien den epscher den ghedaechde conuenieert vooz sijn competente Rechter/ soo mach den ghedaechde den epscher reconuenieren vooz den selben Rechter/ alhoewel hy anders des epschers competente Rechter niet en is / ende woꝝt ten regarde van den epscher de jurisdictie van dien Rechter ghepꝛozogeert. Marant. part. 4. judic. distinct. 12. nu. 17. Wurml. tit. 12. obl. 4. & 5. Mynsing. cent. 2. obl. 67. nu. 7. Bart. in auth. & consequenter C. de sent. & interl. omn. jud. Cod. Fabr. lib. 3. tit. 1. defin. 11. & 39.

¶ I V.

De vraghe is/ indien de man by seeckere obligatie hem heeft ghesubmitteert onder de jurisdictie van seecker Rechter/ of de selve submittie oock gheextendeert werde tot desselfs wedulwe? Sommighe sutineren Ja; Doch woꝝt hy andere 't selve niet sonder reden tegenghesproken. Vide Sand. decis. Frific. lib. 1. tit. 1. defin. 3. circa fin. Argentr. ad consuet. Britann. art. 11. in verb. est fact. & censur.

¶ I V I.

Questie is/ indien een Hollander by seecker contract ofte obligatie

tie hem submitteert onder de jurisdictie van den Gherechte ofte des Hove van Utrecht/of den selven upt kracht van sodanighe submittie alhier vooz den Hove ofte Gherechte in Recht betoghen soude kunnen worden? Wozt gheleert Neen. Mart. digest. noviss. tom. 1. tit. forus cap. 115. Joan. à Sand. decil. Frific. lib. 1. tit. 1. def. 3.

¶ D I I.

En Rechter mach over syne jurisdictie kennisse nemen/wanneer deselve by parthyen in controverse ghetoghen wozt/ so dat hy mach cognosceren/of het syne jurisdictie is/of niet/ of hy competente/ ofte incompetente Rechter is. Andr. Gail. lib. 1. obs. 34. num. 1. Costal. ad l. 5. ff. de Judic.

¶ D I I I.

Indien parthyen procederen vooz secker Rechter die incompetent is/ ende dewelcke gheen jurisdictie en heeft / omme in sodanige saecke/als tusschen haer questieus is/te cognosceren; Wozt gebzaecht/of het consent van parthyen aen sodanigen Rechter kan geben jurisdictie / die hy andersints niet en hadde/om tusschen hun in sodanighen saecke te cognosceren? Wozt gheleert Neen. Vide Mart. digest. noviss. tom. 1. tit. Jurisdic. cap. 32. 37. Cod. Fabr. lib. 3. tit. 12. defn. 4. num. 2. & def. 8. num. 5. & defn. 10. num. 5. & lib. 7. tit. 17. defn. 1. num. 3. in alleg. Gratian. discept. Forens. cap. 238. num. 34. & seqq.

¶ I I.

Wanneer daer zijn twee Heeren van eene plaetse / dewelcke de jurisdictie ghelyckelijck competeert/ende dat den eenen delingueert wozt ghebzaeght / of den selven van den anderen mach ghestraff worden? Sommige sustineren Ja/ Doch wozt by andere waerder gheacht de contrarie sententie. Hier. de Cævall. in specul. comm. opin. q. 161. post Bart. Jas. & alios ibid. alleg.

¶ I I.

De bzaghe is/ of de qualiteyt/die by eysch geallegeert wozt/gheuoech is om de jurisdictie te sunderē/sonder dat de selve ter stot wozt gheprobeert? Wozt gheleert Ja. Myns. cent. 2. obs. 9. Gail. lib. 1. obs. 31. num. 1. & seqq.

K I N D E R E N.

I.

Kinderen / dewelcke noch zijn in haer Ouders huys / ende aldaer worden ghealimenteert / zijn ghehouden voor haer Ouders te arbeypden / en haer ghediensticheyt te pesteren / sonder dat sy daer voor eenich loon van hare Ouders mogen eyschen / indien het selve expresselijck by de Ouders niet en is beslooft. Nic. Everh. in Consil. 92. num. 2. Bald. in Consil. 207. vol. 4. incip. Facta super quibus quaeritur. Sand. lib. 2. tit. 7. def. 3.

I I.

Questie is / indien de kinderen / haer vader overleden zijnde / van de crediteuren / als erfghenamen haers vaders worden gheconde- nieert / ende dat sy ontkennen haer de erfvenisse haers vaders ghem- misteert te hebben / of de crediteuren ghehouden zijn te proberen de immirtie ofte aditie / van of de kinderen moeten bewysen dat sy van de erfvenisse haers vaders hebben gheabstineert? Ick antwoorde dat niet de kinderen / nemaer de crediteuren de probatie incumbeert. Andr. Gail. lib. 2. obs. 12. num. 1. Chassan. ad Conluet. Burgund. rubr. 4. § 11. versic. Contra hæredes. Hier. de Cævall. q. 849. Carpzov. def. Forens. part. 3. constit. 14. def. 20.

I I I.

Kinderen / dewelcke eenighe schulden van haer overleden Ouders betalen / worden nae de opinie van veel Doctoren ghepresu- meert erfghenamen / ende als erfghenamen te betalen / ten ware sy ter contrarie in het betalen hadden ghepoteesteert / te weten / dat sy niet als erfghenamen en betalen; want alsdan en worden de kin- deren niet ghehouden voor erfghenamen. Marant. in l. is potest. num. 72. ff. de acquir. hæredit. Bertachin. in repertor. part. 2. vers. Fi- lius hæres an revocet alienata. Mascard. de Probat. conclus. 44. num. 29. & seqq. Gratian. discept. Forens. cap. 78. num. 31. & seqq. Mart. dig- gest. noviss. tom. 5. tit. Aditio Hæreditatis cap. 25.

I V.

Al hoe-wel onder den naem van kinderen / dickwils de kints-kin- deren werden ghecompzehendeert / het selve en heeft nochtans gheen plaets in een odieuse materie; want alsdan en worden de kints-kin- deren onder den naem van kinderen niet begrepen. Vide Betrachin.

in suo repertor. in verb. Filiorum appellatione. vers. 21. Hippol. de Mas-
fil. Singul. 303. Gail. lib. 2. obs. 136. num. 11. & 12.

D.

De braghe is / of de kinderen / repudierende de erffenisse haers
vaders / gheconvenieert moghen worden tot restitutie van het ghelt /
het welcke haer vader heeft gheleent / ende in de alimentatie van de
kinderen is gheexpendeert / ofte geconsumeert? In dese questie wo-
den bevonden seer veel Doctoren / de welcke sustineren / dat de kinde-
ren daer vooz moghen gheconvenieert worden; doch waerder wort
gheacht de opinie van die gene die defenderen de negative sententie /
te weten / dat de kinderē niet en sijn convenibel vooz sodanige schult /
als sy haer gheen erfghenamen en braghen van haren vader. Fonta-
nell. de pact. nupt. clauf. 4. gl. 9. part. 5. num. 171. & seqq. Sanch. de
Matrimon. lib. 9. disp. 4. num. 28. 29. Vide tamen Surd. de Aliment.
tit. 8. privileg. 48. Costa de remed. subsid. remed. 12. illat unic. Caroc.
decif. 128. Cremenf. sing. 37. Roman. sing. 213. Hier. de Cævall. quæst.
727. num. 46. & seqq. Berlich. decif. 248. num. 2. Gratian. discept. Fo-
renf. cap. 107. num. 2. 3. Costal. ad l. 23. ff. de reb. cred.

D J.

Wanneer de kinderen eenich privilegie is gheconcedeert om hare
Ouders / so komt het selve / de Ouders ghestorven zijnde / te cesserē.
Vezin. in Syntagm. commun. opin. lib. 1. tit. 20. num. 87. Gloss. & Bart. in
l. 2. C. de Episc. & cleric.

D J J.

By sommighe Doctoren wordt ghecontroverteert / of aen de kin-
deren / des vaders goederen sijn gehypothecqueert vooz de legitime
ende prestatie van alimentatie? Waerder ende oock ghemeender
schijnt te wesen de negative sententie. Hieron. de Cævall. in Specul.
commun. opin. contr. commun. quæst. 692. Gratian. discept. Forenf. cap.
366. num. 2. 3. Berlich. decif. 280. num. 21. Card. Tusch. pract. concl.
tom. 5. lit. L. concl. 203. Surd. in tract. de Aliment. tit. 8. privileg. 51.

D J J J.

Wort ghebraght / of hedendaeghs de kinderen hare Ouders mo-
gen in recht betrecken sonder alvozens geimpetrect te hebben con-
sent banden Rechter omme teghens haer te mogen ageren? Som-
mige Doctoren sustineren / dat oock hedendaeghs de kinderen sode-
nich consent van node hebben; doch vele andere sijn in contrarie opi-
nie / dat in simpele citatien hedendaeghs de kinderē niet en behoeven
eenich consent banden Rechter om hare Ouders in recht te roepen.

Vide

Vide ad hanc quæst. Cod. Fabr. lib. 2. tit. 2. def. 13. Carpzov. def. Forens. part. 1. const. 2. def. 26. Zyp. in notit. jur. belg. tit. de in jus vocand. Griuell. decif. 35. num. 9. 10. & seqq. Wesenb. in parat. tit. de in jus vocand. num. 12. Costal. ad l. 3. num. 5. ff. de his qui sui vel alien. jur. late Thulden. in annot. ad Dámhoud. in prax. rer. civil. cap. 27. lit. q.

¶

Indien yemandt van de kinderen voor sijn Ouders eenige schuld betaelt / sa en wordt niet ghepresumeert / dat den selven betalet heeft met meeninghe van donatie. Don. à Fina in Syntagm. comm. opin. lib. 8. tit. 27. num. 21. Francisc. Turzan. in suis. conclus. reg. 89.

¶

De brage is / indie de kinderē tegens haer Ouders in proces sijn / of sy van deselve moghen eyschen verzoghe voor het gheboopsde? **Ja** ghedecideert **Ja**. Carpzov. def. Forens. part. 1. const. 5. def. 22.

¶

Een Vader is gehouden syne kinderen te alimenteren / dan indien de kinderen eyghen goederen hebben waer van sy kunnen leven / alsdan is een vader ofte moeder niet ghehouden de kinderen te alimenteren. Griuell. decif. 65. num. 6. Lud. Bell. consil. 83. num. 6. Nic. Everh. consil. 198. num. 14. Kinsch. resp. 72. num. 4.

¶

Wort ghebraght / of aen de kinderen / die noch niet ghebooren en sijn / maer die naderhant ghebooren sullen moghen worden / verwees mach geschoncken ofte gelegateert / ofte erfghenamen geïnstituert mogen worden? Wort gheleert **Ja**. Boër. decif. 172. num. 4. Guida. Pap. quæst. 267. & 595. & ibi Matth. in not.

¶

De kinderen worden ghemancipeert ende lyt de boochdye van hare Ouders ontflaghen / soo wanneer sy komen te trouwen. Sand. decif. Frific. lib. 2. tit. 7. def. 5. Gomez. ad l. Taur. 47. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 9. art. 14. num. 7. Grot. in introduct. ad Jurisprud. Holl. lib. x. part. 6. vers. 4.

¶

De brage is / of een vader hedendaeghs heeft lijfstochte over de goederen van syne kinderen / ghelijck sulcks by de civile beschreben Rechten is ghestatueert? **Ja** antwoorde **Neen** / dan hebben de kinderen hare goederen by in eyghendom ende de brachten. Lud. Bell. consil. 148. num. 6. Grot. in introduct. ad Jurisprud. Holl. lib. 1. part. 6. vers. 3.

¶ D.

Questie is/ of de kinderē/ dewelcke inde sevende ofte achtste maent gheboozen zijn/ gehouden moeten worden booz wertigh? Is gedece-
deert Ja. Carpzov. def. Forens. part. 4. const. 27. def. 13. 14. Menochē
de arb. jud. lib. 2. cent. 1. cal. 89. num. 34. & seqq.

L E E N.

I.

De vraghe is / of een Leen-Heer pemandt mach inbestieren
van het Leen / het welcke noch niet en vacceert ofte verhal-
len is / dan noch ghepossideert wordt by een ander Vasal?
Ick antwoorde Ja / midts dat de investiture zy gheconci-
pieert onder conditie / te weten / indien dien Vasal sonder descenden-
ten / ofte vzienden / die tot het selve Leen geroepen zijn / komt te ster-
ben : maer indien de investiture puerlyck ware gheconcipteert / soo
soude deselve gantsch nul wesen / oock soo seer / dat / alhoewel nader-
handt ghebeurt / dat den ghene die het Leen houdt / komt te sterben
sonder erfgenamen / evenwel gheen effect en kan sozteren. Jul. Clar.
sentent. lib. 4. §. Feudum. quæst. 14. Fachin. lib. 7. controvers. cap.
28. Afflict. super 1. lib. feud. rubr. 22. Quo temp. mil. invest. pet.
deb. in §. si quis fecerit investituram. num. 7. & super 3. lib. feud. rubr.
4. Si de Feud. fuer. controvers. int. Dom. & agnat. §. Moribus nu. 1.

II.

Questie is / of Leen mach gecocht / ende by den Heer verleent wo-
den dooz middel van geldt ofte pypse? De ghemeender sententie der
Doctoren is / dat Leen mach gherocht ende dooz gelt gheacquireert
worden : dan sodanich gherocht Leen en heeft niet de eyghen nature
van ordinars Leen. Ant. Gabr. lib. 3. de Feud. conclus. 2. Jul. Clar.
sentent. lib. 4. §. feudum. quæst. 16.

III.

Wanneer in twyffel is / of het goedt is allodiael ofte feudael / soo
wordt altydt ghepresumeert / dat het selve is allodiael ofte by
eyghen / ende niet feudael ofte Leen-goedt. Alexand. in Contil.
129. num. 1. vol. 1. Ant. Gabr. conclus. lib. 3. de Feud. conclus. 3. Berlich.
decis. 178. Carpzov. defin. Forens. part. 1. const. 27. def. 7.

IV.

Wordt ghebzaeght / indien pemandt den tijdt van thien jaren ee-
nich

nich goedt als Leen-goet heeft ghepossideert/ of gepresumeert moet werden/ dat behoorlycke feudale concessie voorgegaen is? Woort geleert Ja. Paris. Consil. 23. num. 4. lib. 3. Jul. Clar. sentent. lib. 4. §. feudum. quæst. 19. num. 2.

D.

Indien de Prins aen yemant concedeert eenich Leen/ ende dat hy in de concessie ghebruyekt het woort/ wy schencken/ ofte een ander dierghelycke inpozterende donatie/ woort ghebraccht/ of het geacht werde te wesen een bype donatie / dan of een feudale concessie? De ghemeene opinie der Doctoren is / dat het ghehouden moet worden vooz een libere donatie. Oldrad. in Consil. 159. num. 3. Jul. Clar. sentent. lib. 4. §. feudum. quæst. 17. Card. Tusch. pract. concl. tom. 3. lit. F. concl. 105. num. 7.

D I.

De braghe is / of een Leen-Heer sijn recht wel mach beswaren/ bypten consent ofte tegens wil van den Vasal? Ick antwoorde Ja. Ripa in l. obligatione. num. 40. ff. de pignorib. Clar. lib. 4. sent. §. feud. quæst. 28. num. 4.

D I I.

Als de Leen-Heer aē de Vasal consenteert/ dat hy het Leen-goet mach beswaren ende beroppignozeren/ het selve consent en wort nae de opinie van sommige niet alleen verstaē ten regarde van de hoofstomme / maer woort oock tot de renten ofte interest gheextendeert; hoewel sommighe andere meynen/ dat het tot den interest niet geextendeert en woort. Vide Aflic. super 3. lib. Fendor. rubr. 32. de prohib. Feud. alien. per Frederic. §. Duodecimo not. num. 10. Fachin. lib. 7. controvers. cap. 57.

D I I I.

By sommige Doctoren woort ghecontroverteert/ soo den Vasal met consent van den Leen-Heer/ het Leen-goedt aen syne crediteurs heeft verobligeert/ ende dat hy daerna geen descendenten nalatende/ komt te sterbē/ of den Leen-Heer/ tot wien het Leen wederkeert/ gehoude is de crediteurs/ aen dewelcke het Leen by de Vasal is geoppignozert / te holdoen? Waerder schijnt te wesen de affirmative sententie/ dat het hypotheecq/ het welcke met consent van den Leen-Heer is gheconstitueert/ niet en woort gheresolbeert/ dan dat het selve blijft tot dat de crediteuren sijn voldaen. Hartman. Pistor. lib. 2. part. poster. q. 48. num. 22. Fachin. lib. 7. controvers. cap. 56. Sand. ad consuet. Feudal. Geln. tract. 2. tit. 1. cap. 5. num. 11.

¶.

¶ Een crediteur mach het recht van hypotheecq/ het welske hy met consent van de Leen-Heer op het leen-goet dooz den Vasal verkregē heeft / wel verkoopen / cederen ende veralieneren / ende dat sonder nieu consent van den Leen-Heer. Rosenth. de feud. cap. 9. concl. 20. num. 1. Vide Sand. ad consuet. feud. Geln. tract. 2. tit. 2. cap. 4. §. 2. num. 12.

¶.

¶ Wanneer den Leen-Heer sterft/so is den Vasal gehouden binnen een jaer ende ses weken na de doot van den Leen Heer/van desselfs successieur te verzoeken reprobacie van investiture; ende van ghelijcken/indien den Leen-Heer levende/den Vasal komt te sterben/so is sijn soon ghehouden binnen den voorszeyden tijdt van den Leen-Heer mede te verzoeken nieuwe investiture. Neostad. in tract. de Feud. Holl. success. cap. ult. num. 4. Clar. lib. 4. sent. § feudum quæst. 49. Zyp. in notit. jur. belg. lib. 4. tit. de Feud. vers. Sed & Feudum. Grot. in introduct. ad Jurisprud. Holl. lib. 2. part. 21. vers. Noch sijn & §. seq.

¶ ¶.

¶ De braghe is/indien yemandt possideert eenich Leen/waer vooz hy gehouden is jaerlijcks sekere pensie te betalen / ende dat hy twee ofte drie jaren in de prestatie van de jaerlijckische pensie heeft gecesseert/of hy daer dooz van het Leen vervalt/ ghelijck een erfspachter? Ick antwoorde Neen/volghens de ghemeene opinie der Doctoren. Hippol. de Marfil. Sing. 446. Alexand. in Consil. 9. nu. 2. vol. 3. Clar. lib. 4. sent. §. feudum quæst. § 1.

¶ ¶ ¶.

¶ Het is kennelijck / dat een Bastardt in de leen-goederen niet ea succedeert; dan wordt ghebraght / of den ghene die dooz opgebolchde houwelijck is ghelegitimeert in de leen-goederen succedeert? Ick antwoorde Ja / ende is sulcks het ghemeen ghevoelen van de Doctoren. Jal. in l. generaliter. §. cum autem post. nu. 10. C. de Instit. & substitit. Paris. Consil. 13. nu. 44. & seqq. lib. 2. Sand. ad consuet. feud. Geln. tit. 3. cap. 1. §. 1. num. 3.

¶ ¶ ¶ ¶.

¶ Indien tusschen man ende wijf volghens de statuyten ofte by houwelijckische voozwaerden is gheintroduceert ghemeenschap van alle de goederen/ende dat een van beyden eenighe leen-goederen ten houwelijck aenbrenght/ofte dat staende houwelijck een van beyden by erffenisse aenkomen eenighe leen-goederen/wort gebraght/

So de leen-goederen na scheidynghe des houwelychs niet en moghen komen in deplinge / of ten minsten de langhst-levende uyt de andere goederen evenveel moet consequeren? Woxt gheleert Neen / ten ware by de houwelychliche boozwaerden ghestipuleert was / dat oock de leen-goederen souden komen in ghemeenschap / in welcken gebalke / den ghene die in de leenen niet en kan succederen / moet trecken ende gherechticht is tot de helfte van de weerde van dien / ghelyck sulchs oock 'tanderen tyden verstaen is. Vid. Sand. ad consuet. feud. Geln. tract. 2. tit. 2. cap. 3. nu. 4. 5. 6. Nic. Everh. consil. 53. num. 9. 10. 11. Lamb. Gor. ad verfar. jur. subciv. tract. 1. cap. 3. num. 8.

¶ **I D.**

Als den Vasal / die het Leen possideert / komt te sterben / so is kennelijck / dat desselfs erfghenaem competeert den tijdt van een jaer ende ses weken / om nicuwe inbestiture te versoecken van den Leen-Heer / woxt nu ghebraght / indien den erfghenaem binnen den boozsepden tijdt / geen inbestiture versocht hebbende / komt te sterben / of den successieur van dien erfghenaem noch heeft een vol jaer ende ses weken om inbestiture te versoecken / dan of alleen den resterende tijt van sijn pzedecessieur? Ick antwoorde / dat den successieur van den erfghenaem competeert een gheheel jaer ende ses weken / ende dat den tijdt / dewelcke in de persoon van den pzedecessieur is begonnen / hem niet en moet gecomputeert worden. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 10. art. 1. num. 26. Joan. Andr. in addit. ad Speculat. tit. de Feud. §. quoniam. super num. 49. ad verb. circa princip. Neostad. in tract. de feud. Holl. success. cap. ult. num. 10. Mynf. cent. 5. obs. 9. num. 6.

¶ **D.**

Den tijdt / dewelcke verleent woxt / om renovatie van inbestiture te versoecken / en loopt niet ten regarde van den ghene die is in wettelijcke ignozantie / dan begint eerst te loopen van den tijdt als tot kennisse gekomen is / dat het Leen was vacerende. Gail. lib. 2. obs. 48. num. 8. Mynsing. cent. 5. obs. 9. Hartman. Hartm. tit. 54. obs. 8. num. 2.

¶ **D J.**

Op dat een Vasal / die binnen den behoorzlijcken tijdt geen inbestiture versocht en heeft / van het Leen zy verballen ende gheprivieert / so woxt bereyscht sententie van pprivatie ; want ander sints den selven van het Leen niet en woxt gheacht verballen te zijn ; doch heden daeghs nae costumme van vele plaetsen en heeft gheen verball plaets in regardt van den ghene die binnen behoorzlijcken tijdt gheen inbestiture versocht en heeft / dan mach volstaen met het betalen van

Dubbelde heer-ghewaden. Grot. in introduct. ad Jurispr. Holl. lib. 2. part. 41. ante fin. Mart. digest noviss. tom. 4. tit. Investitura cap. 11. Guid. Pap. Singul. 682. nu. 2. Neostad. in tract. de Feud. Holl. Success. ult. num. 6. 7. 8.

¶ D I I.

Woerde ghevzaeght / of den tijdt dewelcke verleent is omme nieuwe investiture te versoeken / van den Leen-Heer mach gepzoogeert ende verlencht worden / tegens wille van den Vasal? Ick antwoorde Ja / van den tijdt en mach by den Leen-Heer teghens wil van den Vasal niet verkozt worden. Rosenth. de Feud. cap. 6. quæst 57. Roland. Consil. 18. vol. 4. Scradet. de feud. cap. 2. part. 6.

¶ D I I I.

De bzage is / of alderhande goederen tot Leen uytgegeven mogen worden? Ick antwoorde / dat oirroerende goederen alleen tot Leen mogen ghegeven worden / ende niet roerende goederen. Coler. decis. 94. nu. 8. Ferrar. in form. libell. quo agit. ad revocat. Feud. tit. 34. gloss. 4.

¶ I I.

Leen-goederen en worden onder appellatie van goederen / ofte onder generale obligatie van goederen niet gecompzehendeert / ende midtsdien en wort de statutaire ghemeenschap van alle de goederen tusschen man ende wijf tot de leen-goederen niet geertendeert / noch te oock en worden de Leen-goederen niet gecommuniceert / indien by houwelijcksche Voorwaerden tusschen de echte luyden aenghegaen is ghemeenschap van alle de goederen; doch alle 't selve en heeft gheen plaets ter plaetse daer de leen-goederen zijn gelijk allodiael ende eyghen goederen / ende sonder consent van den Leen-Heer moghen veralineert worden. Lambert. Gor. adversar. Jur. subcisiv. cap. 15. nn. 3. 4. 5. & 7. Burg. ad Consuet. Flandr. tract. 3. nu. 19. Nic. Everh. Consil. 53. num. 9. & 10. Mantic. de tac. & amb. convent. lib. 6. tit. 15. nu. 16. Jacob. Cor. rer. jud. obs. 32. num. 21. 22. & seqq.

¶ I I.

Als een man staende houwelijck uyt de gemeene goederen eenige leen-goederen aenkoopt / ende hem in deselve heeft laten investieren / soo moet hy na scheidninghe des houwelijcks / aen de erfghenamen van de vrouwe verstorzinge doen van de helfte der penninghen / daer het Leen vooz ghecocht is. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 9. art. 11. nu. 13. Neostad. in tract. de Feud. Holl. success. cap. 5. num. 68. Sand. ad consuet. Feud. Geln. tract. 2. tit. 2. cap. 3. num. 10.

¶ I I I.

Questie is / of den oudtsen soon / dewelcke sijn vader in eenighe leen-

leen-goederen succedeert / ghehouden is aen syne broeders ende sisters in collatie te brengen de weerde ofte estimatie van deselve? Ick antwoorde Neen; ten ware sijn vader vooz de leen-goederen eenighen prijs hadde ghegeven / ende dat sijn substantie ofte patrimonie / ter oorsake van het gheacquireerde leen / ware vermindert; want alsdan is den sone ghehouden aen de ghemeene erffenisse soo veel te restitueren/als het patrimonie van sijn vader vooz het acquireren van de leen-goederen is vermindert. Neostad. in tract. de Feud. Holl. Success. cap. 3. nu. 10. & cap. 5. n. 11. & 12. Hartm. Pistor. quaest. 38. num. 66. lib. 2. part. 2. Tiraquell. in tract. de Jure primog. quaest. 51. Mart. digest. noviss. tom. 4. tit. Primogenitus cap. 6. Radel. decis. 75.

¶ ¶ I I.

Wanneer yemandt eenighe leen-goederen vercoopt / so en heeft de pypse/dewelcke daer van is gheprocedeert/niet de nature van leen. Berlich. conclus. practicab. 2. part. conclus. 13. nu. 22. Tiraquell. in tract. de retract. municipi. §. 32. gl. 1. num. 20.

¶ ¶ I I I.

Dezaghe is / wie de schulden ter oorsake van het leen gecontraheert ofte de onbetaelde koop-penninghen van 't selve leen/ghehouden is te betalen / den erfghenamen van den Wasal / dan of den successour van het leen? Sommighe sustineren / dat den successour van het leen deselve moet betalen; andere ter contrarie meynen / dat de selve schulden moeten ghedzaghen ende betaelt worden by de erfgenamen van den Wasal die de schulden ghecontraheert heeft. Vid. Berlich. decis. 275. num. 27. Cravett. consil. 197. sub. num. 1. Sand. ad consuet. feud. Geln. tr. 2. tit. 2. cap. 4. nu. 7. & cap. 5. §. 3. nu. 7. Molin. ad consuet. Paris. tit. 1. §. 18. num. 11. Carpvov. def. forens. part. 2. const. 46. def. 27. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 10. art. 9. num. 7. Toming. decis. 27. Berlich. conclus. practicab. 2. part. conclus. 55. num. 59. & seqq. Neostad. de feud. Holl. Success. cap. 5. num. 31.

¶ ¶ I V.

Questie is / of by statuyt of costumie kan gheintroduceert worden / dat de schulden upt de leen-goederen mede moeten betaelt worden? Ick antwoorde Ja; dan het selve moet verstaen worden plaets te hebben in subsidie ende by ghebrek van allodiale goederen. Capic. decis. 99. nu. 7. Grot. in introduct. ad Jurisprud. Holl. lib. 2. part. 41. vers. Evenwel.

¶ ¶ V.

By sommighe Doctoren wordt ghecontroverteert / of een Wasal

**Sijn Leen-Heer mach in rechtē betrecken/ sonder tegens hem te ber-
soecken oozlofomme te ageren? De waerder ende ghemeender sen-
tentie is/ dat sulcks is ghepermitteert.** Mynsing. cent. 4. obs. 92. Gail.
lib. de pignorat. cap. 15. num. 4. Jul. Clar. sentent. lib. 4. §. feudum. quæst.
25. Sand. ad consuet. feud. Geln. tract. 2. tit. 1. cap. 2. num. 11. in fin.

¶ ¶ ¶

**Wordt gevzaeght/ of in Leen-goederen moet ghelet worden op de
costupme van de plaetse daer het Leen-goet gelegen is/ dan of op de
costupme van de plaetse daer den Leen-Heer resideert? Wordt ghe-
leert / dat ghesien moet worden op de costupme van de plaetse daer
het Leen-goet geleghen is.** Papon. lib. 13. tit. 1. de Feud. arrest. 16. Im-
bert. in enchirid. suo in verb. Consuetudo regionis. Neostad. in tract. de
feud. Holl. success. cap. 6. num. 29. 30. 31. Vid. Sand. ad consuet. feud.
Geln. tract. 3. cap. 5. num. 11. Molin. ad cons. Paris. tit. 1. §. 12. gl. in verbo
Præscription. num. 35. 36. 37.

¶ ¶ ¶ ¶

**De dzaghe is/ of een Wasal ghehouden is te betalen de schult van
den Leen-Heer? Ick antwoorde Neen.** Coler. de process. execut. part.
2. cap. 3. num. 342.

¶ ¶ ¶ ¶ ¶

**Questie is/ of een soon/ de welke synen vader in het Leen gesucce-
deert is/ oock gehouden is erfghenaem van synen vader te wesen/
ende de schulden by hem gecontraheert te betalen? Hierinne is gede-
cideert Ja/ alsoo een soon het Leen niet en kan ghenieten/ ten zy hy
hem dzaghe erfghenaem sijns vaders.** Joan. à Sand. decis. Frisic. lib. 4.
tit. 9. def. 2. Fred. à Sand. in consuet. feud. Geln. tr. 1. tit. 3. cap. 2. §. 5. nu-
4. Berlich. pract. concl. part. 2. concl. 56.

¶ ¶ ¶

**Indien een vader eenich Leen koopt/ ende dat hy vooz ende aleeer
hem 't selve ghelevert wordt/ komt te sterben / wordt ghevzaecht/ of
het selve Leen/ terwyl den vader noch gheen eygendom daer aen
en hadde/ als vordertlyck op den outsten soon kan succederen? Wordt
geleert Ja / indien den verkooper machtich is om 't selve te kunnen
leveren/ also de actie die tot het Leen ghegeven wordt/ ende daer aen
competerende is/ van ghelyckie natuere is als het Leen selfs.** Molin.
ad consuet. Paris. tit. 1. §. 18. gl. in verb. Arpent num 32. Vinc. de Franch.
decis. 41. num. 3. vol. 1. & decis. 75. num. 4. & decis. 153. num. 25.

¶ ¶ ¶

**Wanneer pemaunt sterft nalatende eenich Leen/ in het welke den
eenen**

eenen ghemaecht is de lijfcochte/ ende den anderen den eyghendom/
wozdt ghebræghet / of de Heer-gewaden die betaelt moeten worden
over het verheffen van het Leen/moeten gelaft worden by den eyge-
naer/ dan of by den lijfcochtenaer? In dese questie is ghedecideert/
dat den eygenaer daerinne ghehouden is. Nic.ab Alt. Singul. 10. Vid.
Molin. ad consuet. Paris. tit. 1. §. 33. gl. 1. n. 155. Chaff. ad consuet. Burg.
rubr. 3. §. 1. in verb. Propter debitum num. 5. vers. Sed quis teneatur.

¶ ¶ ¶ ¶

Wozdt gebraeght/of de meliozation ende timmeringen/de welke
by den Vasal op het Leen-goet gedaen zijn/ te samen met het Leen-
goet behoort tot den successieur van het Leen/dan of tot de erfgena-
men van den Vasal? De gemeene opinie der Doctoren is/dat de sel-
ve behooren tot de erfghenamen van den Vasal; dan dat den ghene/
die in het Leen succedeert/ de meliozation ende timmeringhen mach
behouden / midts betalende ofte refunderende de weerde van dien.
Berlich. pract. concl. part. 3. conclus. 42. Capzov. def. forens. part. 3.
const. 31. def. 1. num. 1. 2. 3. Sand. ad consuet. feudal. Geln. tr. 2. tit. 2. cap.
5. §. 2. num. 1. 2.

¶ ¶ ¶ ¶

Indien een Vasal komt te sterben/en dat sijn successieur/op wien
het Leen was gedeboort/ mede binnen kortē tijt daer na komt te
overlyden / vooz en aleez by met het Leen verlijt was/ waer na den
volgende successieur van het Leen hem met het selve Leen wil laten
verlypen/ wozt gebraeght/ of den selven gehouden is te betalen twee
heer-ghewaden / dan of hy met het betalen van een heer-ghewade
mach volstaen? Wozt geleert/ dat hy gehouden is tot betalinge van
twee heer-ghewaden / also men schuldich is so veel heer-ghewaden
als daer successien zijn. Sand ad consuet. feud. Geln. tract. 2. tit. 1. cap. 3.
num. 10. Neostad. de feud. Holl. success. cap. ult. nu. 10. Vid. tamen Molina.
ad consuet. Paris. tit. 1. §. 33. gl. 1. sub num. 113.

¶ ¶ ¶ ¶

Indien een vader seecker capitael opghenomen heeft/ende dat hy
'tselbe met de renten vanden gevesticht heeft op seecker Leen-goet/
wozdt ghebræghet/so de vader sterbende/het Leen komt op den ont-
sten soon/of den selven ghehouden is alleen te lasten 'tselbe capitael
ende renten van dien / dan of de selbe schult moet betaelt ende gelaft
worden by de ghemeene erfghenamen? Ick antwoorde/ dat de selve
schult moet gelaft worden by alle de erfghenamen in 'tgemeen/ son-
der dat den outsten soon daer toe alleengehouden is/ maer alleenlic

voor syne hereditaire portie; dan den crediteur vermacht den outsten soon die het Leen possideert/wel alleen conuenieren/den welcke syne mede erfghenamen weder moet soecken om van haer te consequeren. Ghene hy boven syne hereditaire portie betaelt heeft; doch indien het capitael ende de renten op het Leen niet en is gevesticht geweest by de vader/maer by yemant van syne yedeceffeurs/ aldan is den outsten soon/die het Leen erf/alleen daer inne gehouden/ende moet niet ghelast worden by de ghemeene erfghenamen. Molin. ad consuet. Paris. tit. 1. § 18 gl. 1. in verb. Arpent. nu. 10. & seqq. Mart. digest. noviss. tom. 4. tit. Primogenitus cap. 11.

L E E N I N G H E.

I.

Y sommighe Doctoren wordt ghedisputert / of den ghene die goude penninghen te leen ontfanghen heeft/aen synen crediteur teghens sijn wil mach weder gheben de weerde van dien in een ander munte / te weten/ in silbere penninghen? Ende alhoewel sommighe Doctoren sustineren Neen/ waerder ende helpselijker wordt nochtans gheacht de contrarie sententie. Vid. Fachin. lib. 2. controvers. cap. 50. post Alciat. ad l. 2. § mutui datio. num. 11. ff. si cert. petat. & ibi Purpurat. num. 31. Pinell. ad l. 2. C. de rescind. vend. in 1. part. Rubr. c. 3. num. 7. & seqq.

II.

Het is controbers/ of den ghene die eenich gelt geleent heeft/ terstont van den crediteur mach gheconueniert ofte gherompelleert worden/ omme het selve te restitueren/ De waerder ende ghemeender sententie der Doctore is/ dat den debiteur terstont tot restitutie van het geleende gelbt niet en kan gheconueniert worden/maer dat eenighen tijdt moct ghelwacht worden/die nae het goet duncken van den Rechter sal ghemodereert worden. Menoch. de arb. tr. jud. cas. 22. lib. 2. cent. 1. Mozz. de contract. tit. de mur. vers. quomodo deficiat seu quomodo resolvatur. num. 4. Fachin. lib. 2. controvers. cap. 52.

III.

De vraghe is/ indien yemandt van een ander geleent heeft wijn/ koozen/ ofte dierghelijcke Waren/ of hy teghens wil van den crediteur voor het selve mach wedergheben gelt? Ick antwoorde/ volghens de ghemeene sententie der Doctoren/ Neen/ dan is den debiteur

teur ghehouden weder aen den crediteur te gheben diergelijcke wa-
ren / als hy te leen ontfanghen heeft / ten ware sodanich goedt als
den debiteur gheleent heeft niet en ware te bekomen; want hy als-
dan soude mogen volstaen/mits restituerende de weerde van het ge-
leende goedt. Bronch. cent. 2. assert. 20. Mozz. de contract. tit. de Mur.
versf. de Naturali mutui. nu. 14. Alciat. & Zas. in l. 2. §. 1. ff. Si cert. pet. &
ibi communiter DD.

I D.

Questie is/ of den ghene die ageert ypt sake van geleent gelt/kan
obtinieren indien hy niet en bewijst dat het gelt ghetelt is / maer al-
leen probeert de confessie van het ontfangen geldt? Veel Doctozen
sustineren Neen: maer waerder wordt gheacht te wesen de contra-
rie sententie/te wete/dat den eyscher synē eysch moet geadjudiceert
worden. Paul. de Castr. in l. 2. §. ult. num. 6. ff. si cert. petat. Fachin. lib. 2.
controversf. cap. 51. Mascard. de probat. vol. 2. conclus. 1084. num. 4.

D.

Tusschen verscheyde Doctozen wordt ghecontrovertteert/ of de lee-
ninghe van het gelt gheseyt moet worden volcomentlijk geprobeert
te zijn/ indien d'eenē ghetuyge deponeert van de tellinge/ ende d'an-
der van de confessie? De gemeender opinie der Doctozen is/ dat het
selve niet en is volcome probatie / ende dat de ghetuyghen niet en
worden gheconjungiert omme te maecken volle pzeuve; dan wordt
gheleert / dat sodanighe ghetuyghen maecken meer dan semiplene
probatie/ ende dat tot supplement van volle pzeuve eedt mach gede-
fereert worden. Vid Mascard. de Probat. concl. 1084. nu. 7. 8. 9. 10. 11.
Berlich. pract. concl. part. 1. concl. 36. nu. 140. 141. 160. Alex. consil. 180.
n. 9. vol. 6. Ant. Gabr. commun. concl. tit. de probat. concl. 1. n. 4. Castrenf.
adl. 2. §. ult. num. 9. in fin. ff. Si cert. pet. Fachin. lib. 2. controversf. cap. 51.

D J.

Wort gebzaecht/ so yemandt met ghetuyghen bewesen heeft / dat
hy eenigh gelt gheleent heeft / ende dat de ghetuygen van de somme
ofte quantiteyt niet en deponeren / of aengaende de quantiteyt van
het gheleende gelt ghesaen moet worden op den Eedt van den cre-
diteur? Ick antwoorde Neen / ten y eenighe conjecture concurre-
re/ waer ypt de quantiteyt kan afghenomen worden; want alsdan
moet den crediteur den Eedt / nopende de quantiteyt van het ghe-
leende geldt/ ghedefereert worden. Guid. Pap. Sing. 793. num. 2. Bart.
in l. admonendi. num. 40. ff. de jurejur. Fachin. lib. 2. controversf. cap.
51. controv. 4. Coler. decis. 272. Rot. Gen. decis. 208. Caroc. decis. 11.

D I I.

De vraghe is/ indien den epscher gheproduceert heeft drie getuyghen/ dewelcke alle te samen verscheydenlijck deponeren / also den eene ghetuyght dat den epscher gheleent heeft hondert gulden / den andere 't seventigh gulden / ende den derde deponeert van vijftigh gulden / of de leeninghe ghenoeghsaem is gheproduceert / ten minsten aengaende de vijftich gulden? Wozt gheleert Neen/ ende is sulcks de ghemeene opinie der Doctoren. Fachin. lib. 2. controvers. cap. 51. Jaf. in l. 1. §. si stipulanti. nu. 9. in hn. ff. de verbor. obligat. & ibi Alexand. Felin. in c. licet. ex quodam. de testib. & attestat. V. Malcard. de Probat. concl. 1084. num 15. 16. 17.

D I I I.

Questie is / of den ghene die een Procureur constitueert / om eenich gelt te leen te ontfangen / wozt verobligeert upt het hantschrift / waer by den Procureur bekent dat hy het selve ontfangen heeft / indien van de tellinghe van het geldt anders niet en consteert? Waerder ende ghemeender schijnt te wesen de sententie van de ghene die sustineren / dat den ghene die een Procureur gestelt heeft / in sulcken ghevalle niet en is verobligeert nochte ghehouden alleen upt de confessie van den Procureur. Bart. Castrenf. Alexand. Jaf. Corn. & Doc. ad l. 2. §. ult. ff. si cert. pet. Tiraquell. in tract. de retract. convent. §. 4. gl. 6. num. 11. 12. & 13. Fachin. lib. 2. controvers. cap. 56.

I ¶.

De vraghe is / indien yemandt aen een ander valsch gelt geleent heeft / ende dat den ghene die het selve te leen ontfangen heeft / het geleende geltd booz goet uptghegheben heeft / of den selven ghehouden is goet gelt te restituieren? Ick antwoorde Neen / ten ware dat den ghene die het gelt gheleent heeft niet geweten en hadde dat het selve valsch was / ende dat den debiteur die het selve ontfangen heeft wel wiste dat het valsch was. Mozz. in tract. de Contract. tit. de Mutuo. vers. de rebus, quæ mutuari possunt vel non num. 20.

¶.

Wanneer na het contract van leeninghe de waarde ofte prijs van het gheleende goet wozt vermeerdert ofte vermindert / sonder schult ende vertoevinghe van den debiteur / soo behoort de schade ende het profijt tot den crediteur. Boër. decis. 327. nu. 4. Mozz. de contract. tit. de Mut. vers. de natural. mutui. num. 11.

¶ I.

Indien twee personen spelen/ ende dat d' een d' ander in het spelen eenich gelt leent/ wordt gebzaeght/ of den ghene die het gelt gheleent heeft/ het selve mach weder eyschen? Wort gheleert? Ja/ indien het spel niet en is verboden/ maer gheoozloft ende toeghelaten / dan indien het spel niet en is gheoozloft / alsdan mach het gheleende gelt niet gherepeteret worden / ten ware naderhandt buyten het spel den ghene/ die het gelt te leen ontfanghen heeft/ het selve beloofden te restitueren / ofte oock ten ware de costumme mede bzochte / dat soodanich gheleent gelt konde weder gheepscht worden ; maer indien eenigh gelt by eenderde/ die niet en speelt/ aen een bande speelders geleent wordt/ in sulcken ghevalle mach den ghene/ die het gelt te leen gegeven heeft het selve repeteren. Berlich. decis. 66. Coler. decis. 173. num. 9. & seqq. Sol. ad const. Sabaud. tit. de Lud. & Lufor. num. 15. Clar. 5. Ludus. num. 8. & Baiard. in annot. ad d. 5. num. 15. Syntagm. comm. opin. lib. 3. tit. 29. num. 2. & lib. 4. tit. 2. num. 160. Mozz. de contract. tit. de Mut. vers. Quomodo deficiat num. 11.

¶ I I.

Soo een debiteur het gheleende gelt aen synen crediteur heeft geresitueert secretelyck / sonder bytwesen van eenige andere personen/ ende dat den crediteur ebenwel naderhandt van den debiteur weder eyscht het gheleende gelt/ niet teghenstaende het selve by hem is geresitueert/ wordt ghebzacht/ of den debiteur mach ontkennen/ ende sweeren dat hem gheen gelt gheleent en is? Willijcker schijnt te wesen de negative sententie/ alhoewel sommighe Doctoren sustineren/ dat den debiteur / die het gheleende gelt heeft gheresitueert / mach sweeren dat hem van den crediteur gheen gelt gheleent en is/ bysonder indien de somme die gheresitueert is / ende ter quader trouwen wordt weder gheepscht/ is heel groot. Vid. ad hanc quaest. Boer. decis. 243. num. 10. Hippol. de Marfil. Singul. 177. num. 2.

¶ I I I.

Wordt ghebzacht / of den ghene/ die yetwes te leen ontfanghen heeft / teghens den gheene/ die het hem gheleent heeft / ende als nu eyscht restitutie van het gheleende goedt/ mach objicieren / dat hy gheen eyghenaer en was van het gheleende goedt? De ghemeene opinie der Doctoren is Neen. Jas. in l. si à furioso num. 7. ff. Si cert. petat. Schneid. ad tit. iustit. Quib. mod. re contrah. obligat. num. 28.

¶ I V.

Indien peynant aen een ander eenigh goet geleent heeft/ den welcke het

ke het selve heeft verargert ende gedeteriozeert / ende wil het goet in dier voegen restitueren / wordt ghebraght / of den ghene / die het uyt geleent heeft gehad / gehouden is het goet tegens synen wil te ontfanghen / indien den ghene die het te leen ontfanghen heeft / presentert de schade ofte deterioratie te vergoeden? Wordt gheleert Ja. Schneid. ad §. item is cui num. 19. Instit. Quib. mod. re contrah. obligat. Jas. in l. 2. §. mutui datio sub num. 8. vers. Vigesimo fallit. ff. Sicut. pet.

¶ D.

Questie is / indien yemandt eenich goedt aen een ander gheleent heeft / den welke pedt ten achteren is aen den ghene die het goedt uyt gheleent heeft / of hy het gheleende goedt mach behouden / vooz syn achterweden / tot dat hy daer van betaelt zy / ofte mach ghebruycken compensatie van syne schuldt om te beletten de restitutie van het gheleende goedt? De ghemeene opinie der Doctoren is Neen / ende is sulchs oock ghederideert. Carpzov. def. forens. part. 1. const. 8. def. 32. Mæstert. in tract. de Compensat. quæst. 24. Barbof. ad ult. Cod. de Commod.

¶ D. J.

Indien twee of meer persoonen van een ander petwes hebben geleent / wordt gebraeght / of sy te samen tot restitutie van het gheleende goedt moeten gheconvenieert worden / dan of peder van hun een vooz al mach aenghesproken worden? Wordt gheleert / dat sy niet peder een vooz al / maer peder vooz haer deel moeten gheconvenieert worden / ten ware gheconvenieert wierde den gene die in syn macht was het geleende goedt in 't geheel te restitueren; 'tselbe recht is mede in regard van vele erfghenamen van den ghene die eenigh goedt te leen ontfanghen hadde. Costal. ad l. 5. §. si duobus Commod. Man- tic. de tacit. & ambig. convent. lib. 9. tit. 4. num. 15. 16.

L E G A E T.

¶ J.

Braghe is / of het legaet / het welke een debiteur aen synen crediteur naeghelaten heeft / gheacht moet worden ghemaect te zyn niet meeninghe om te compenseren? Ick antwoorde Neen; ende verhalven in dien een debiteur / die thien gulden schuldich is / aen synen crediteur legateert hondert gulden / soo sal den credi-

crediteur consequeren de thien gulden die hem den testateur schuldich was / ende oock de hondert gulden die hem zijn ghelegateerten ware upt eenighe conjectueren afgghenomen konde worden / dat den testateur het legaet gemaeckt hadde om teghens de schuldt van den legataris te compenferen. Carpzov. def. forens. part. 3. const. 13. def. 29. Gratian. discept. forens. tom. 2. cap. 274. Lud. Bell. consil. 221. Nic. Everh. in Consil. 17. Vezin. in Sintagm. commun. opin. lib. 6. tit. 33. num. 13.

I I.

Een legataris woꝛdt voꝛt sijn deel ofte legaet / in de goederen die den erfghenaem van den overleden testateur niet en possideert / ghepostponeert de hypothecaire crediteuren van den erfghenaem / ende concurreert alleen met de personele crediteur ; want den legataris voꝛt sijn legaet allcenlijck hypotheecq heeft in de goederen van den testateur / ende niet in de goederen van den erfghenaem. Neostad. decif. 2. Cur. Holl. Zeeland. & Westfrif. Negusant. in tract. de pignorib. & hypoth. 4. memb. 2. part. princip. num. 157. & 158. Rebuff. ad const. reg. tr. de const. reit. art. 1. gl. 14. num. 34. 35.

I I I.

Het is buyten dispuyt / dat een legataris competeert hypotheecq in de andere goederen des testateurs die hem niet zijn ghelegateert ; dan is controvers / of een legataris mede hypotheecq heeft op het selsde goet / het welck hem is ghelegateert ? In dese questie zijn twee contrarie sententien der Doctozen / dewelcke beyde schynen ghemeen te zijn / dan waerder ende bewyselijcker woꝛt gheacht te wesen de affirmatibe sententie / te weten / dat een legataris oock hypotheecq competeert op het ghelegateert goet. Fachin. lib. 12. contr. cap. 32. Hieron. de Cavall. in Specul. commun. opin. contr. commun. quest. 103. Surd. decif. 76.

I V.

Questie is / of een legataris ter oorsake van sijn hypotheecq hem in de goederen des testateurs competerende / moet geprefercert woꝛden voꝛt de personele crediteuren van den testateur ? Ick antwoꝛde Neen ; want den legataris gheen hypotheecq en heeft als de erfentisse is insolvent / ende niet machtich om de legatarissen ende crediteuren te voldoen / ten zy in het ghene overblijft de crediteuren eerst voldoen zijnde / alsoo men de legaten niet schuldich is / ten zy afgetoghen zijnde alzoen de schulden van den testateur. Berlich. conclus. practicab. concl. 67. num. 73. part. 1. Bart. in l. creditoribus. ff.

de separat. Castrens. in l. rescriptum. ff. de pact. & ibi Jas. num. 10. versic in simili. & seq.

¶ Als den legataris sterft voor den testateur / soo en wordt het legaat op de erfghenamen vanden legataris niet ghetransmitteert; maer sooden legataris sterft nae de doot van den testateur / als dan transmitteert hy het legaat op syne erfghenamen / oock alwaer het schoon dat de erfvenisse des testateurs noch niet en ware gheedicert. Schneid. ad §. si eadem res. num. 10. Institut. de legat. Hartman. Hartm. tit. 42. obs. 1. num. 1. Coler. decif. 68. num. 16. Nic. Everh. consil. 86.

¶ II.

¶ By sommighe Doctoren wordt gedisputeert / indien den testateur aldus gheseydt heeft: het ghene dat ick aen Peter ghelegateert hebbe / maeck ick aen Paulwels / of hy Peter het legaat schijnt te benemen / dan of hy Peter ende Paulwels beyde tot het legaat schijnt te roepen / op dat peder de helfte consequere? Waerder wordt gheacht de sententie van de gene die sustineren / dat het legaat Peter gantsch wort benomen / ende dat het selve op Paulwels getransfereert wort. Vid. Fachin lib. 5. controvers. cap. 42. Menoch. de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 173. Mantic. de conject. ult. volunt. lib. 12. tit. 4. Mart. digest. noviss. tom. 5. tit. Legatum cap. 80.

¶ III.

¶ Wordt ghebzaecht / indien vermandt aen een ander legateert een huys / ende oock het ghene daertinne is / of den testateur mede schijnt ghelegateert te hebben de schulden / instrumenten / obligatien ende handtschziften / dewelcke in het huys zijn? Ick antwoorde Deen. Wurml. tit. 28. obs. 6. Peck. in tract. de testament. conjug. lib. 5. cap. 27. num. 2. Bart. in l. Cajus. ff. de legat. 2. Coler. decif. 245. Menoch. de Præsumpt. lib. 4. præf. 129. num. 29.

¶ IIII.

¶ Questie is / soo een vader aen sijn dochter heeft ghelegateert voor haer houwelijcks-goet vierhondert gulden / ende dat hy daerna sijn dochter by sijn leven uptghehouwelijckt heeft / haer ten houwelijcks mede ghebende twee hondert gulden / of de dochter naderhandt upt het legaat actie competeert omme het resterende te eyschen? Ic antwoorde Ja. Oldrad. ad l. filia legatorum. C. de legat. quem ibi sequitur Bald. Castrens. Jas. Corn. & communiter DD. Fachin. lib. 5. controvers. cap. 55. Hier. de Cayall. quæst. 332.

¶

Indien niemant een legaeet ghemaeckt werde / als hy beerthien jaren oudt sal zijn / wordt ghebraccht / wanneer men het legaeet schuldich is / ofte wanneer den legataris gheacht werde beerthien jaren oudt te zijn / te weten / of als hy in sijn beerthiende jaer ghetreden is / dan of als hy het selve verbult heeft? Ick antwoorde / dat den legataris tot het legaeet niet en werdt gheaduittteert / ten zy hy sijn beerthiende jaer hebbe verbult / ende soodanich legaeet is conditio- nieel; verhalven soo den legataris sterft booz sijn beerthiende jaer / aldan en transmittteert hy het legaeet niet op sijn erfghenamen. Bronch. cent. 3. assert. 57. Bart. & alii in l. si cui legetur. 49. in princip. ff. de legat. 1. & Bart. in §. hoc autem. d. l. 49. Imb. in Enchirid. jur. Gall. in verb. de conditione, cum.

¶

Tusschen sommighe Doctozen wordt ghecontroverteert / of de bruchten van het ghelegateerde goet / die ghepercipieert zijn eer de erffenisse is gheadieert / behooren tot den legataris / of tot den erfghenaem van den testateur? De ghemeender sententie der Doctozen schijnt te wesen / dat de bruchten van het legaeet behooren tot den erfgenaem / ende dat deselve na het aenbeerden van de erffenisse aen den legataris niet en worden gherestitueert / maer dat de bruchten tot den legataris behooren van den tijdt dat de erffenisse is gheadieert; hoewel verscheyde andere Doctozen defenderen contrarie. Vid. Gomez. var. relol. tom. 1. cap. 12. num. 5. Costal. ad l. 35. ff. de usufr. Hier. de Cævall. quaest. 79. Gratian. discept. forens. cap. 136. num. 1. & seqq. & cap. 250. num. 1. & seqq. Berlich. conclus. practicab. part. 3. concl. 19. Fachin. lib. 12. controvers. cap. 68.

¶

De braghe is / of onder een legaeet van kleederen oock begrepen werdt het kleedt / het welke ghesneden / dan noch niet ghenaeyt ofte volmaeckt en is / maer noch is tot den kleermaker? Ick antwoorde Ja / ende is sulcks het ghemeen gheboelen der Doctozen. Peck. in tract. de Testament. conjug. lib. 5. cap. 29. num. 1. Nic. Everh. in Consil. 115. num. 2. Aufrier. decis. 387. Bertach. in suo repert. in verb. Vestis. vers. 24. Berlich. decis. 286. num. 7.

¶

Wordt gebraecht / of in legaten onder den naem van sonen de ne- ben mede begrepen werden? Ick antwoorde Neen / ten ware con- tractie wylt de wille des testateurs / wylt de redelichheyt / billichheyt /

Err 3

ofte

ofte niet andere circumstantien / konde ghespurt ende afgenomen worden. Fachin lib. 5. controv. cap. 18. & vid. Ant. Gabr. commun. concl. lib. 6. de verbor. signif. concl. 1. Mant. de conject. ult. volunt. lib. 8. tit. 8.

¶ IIII.

Het is controvers / of een legataris om sijn legaet te consequeren / mach procedereren by forme van executie / dan of hy moet ageren dooz middel van ordinaris proces? Waerder is de sententie van de gene die sustineren / dat den legataris moet procedereren nae de ordinaris forme / ende niet by forme van executie. Ant. Tessaur. decis. pedemont. 26. num. 10. Fachin. lib 5. controvers. cap. 31. post Menoch. & alios, quos alleg. Berlich. concl. practicab. part. 1. concl. 80. num. 10.

¶ III.

Een legataris en mach op sijn eyghen authozitept het ghene hem ghelegateert is niet occuperen ; ten ware den testateur sulcks hadde toeghelaten: want hy als dan het ghelegateerde goedt op sijn eyghen authozitept mach appzehenderen. Papon. lib. 20. tit. 5. arrest. 1. Lud. Roman. Singul. 88. Ant. Corset. Sing. 170. in verb. legatarius. Everh. conf. 119. num. 16. 17.

¶ II.

De legatarisen worden in de goedere n by den testateur naghelaten / ghepreferceert vooz alle de crediteuren van den erfghenaem des testateurs; maer en hebben geen pferentie vooz de crediteuren van den testateur; alsoo de schulden van den testateur vooz de legaten moeten afghetoghen worden. Nic. Everh. in Consil. 163. num. 1. & 2. Bart. in l. creditoribus. ff. de separat. Berlich. conclus. practicab. part. 1. concl. 67. num. 73.

¶ III.

Indien den testateur aen A. B. ende C. legateert seker erve nae de doodt van D. / sodanigh legaet is conditioneel; want een legaet aen yemandt nagelaten na de doodt van een derde / is conditioneel / ende niet puer : ende derhalven indien yemandt van de legatarisen komt te sterben vooz D. so en transmittteert hy sijn deel niet op syne erfgenamen; maer wozt nu gebzaeght / of een van de drie legatarisen vooz de doodt van D. komt te sterben / of desselfs portie als dan verbalt op den erfghenaem van den testateur / dan of deselve komt ende accresceert aen de twee andere collegatarisen? Wozt gheleert / dat het legaet van dien legataris accresceert aen de andere mede legatarisen / ende niet en comt op den erfghenaem van den testateur / ende is sulcx oock ghedecideert. Berlich. decis. 285. Gomez. var. resol.

tom. 1. cap. 10. num. 38. 39. Bellon. in tract. de Jur. accrescend. part. 1. cap. 6. quæst. 20. Everh. Consil. 82. per tot. Castrenf. in l. quibus diebus. §. quidam titio. ff. de condit. & demonstrat. & idem in l. hæres meus. ff. eod. tit. Bart. & communiter DD. ad l. unic. C. de caduc. tollend.

¶ D I I.

Den testateur legateert aen sijn susters dochter hondert gulden/ ende begeert dat sijn erfgenhaem deselve hondert gulden sullen aen sijn susters dochter uptkeeren/ als deselve tot haren mondighen daghen/ ofte ten houwelijcken state gecomen sal sijn/ ende wil dat middelertijt syne erfghenamen van deselve hondert gulden geen renten afgheepscht en sullen worden: waer na ghebeurt is/ dat des testateurs susters dochter is komen te oberlyden/ eer sy tot haren mondighen daghen/ ofte ten houwelijcken state ghecome was; woerdt nu ghebzaeght/ of de erfghenamen van deselve het boorzepde legaet van hondert gulden sullen moghen epschen/ ofte niet? Ick antwoorde/ dat de erfghenamen van de legataris tot het epschen van het legaet wel sijn ghesuindeert/ ende dat het legaet op de erfghenamen is ghetransmitteert/ alsoo den testateur eerst simpelich ende puerlijck aen syne Nichte hondert gulden heeft gelegateert/ ende daerna heeft hy de betalinge gediffereert ende uptgesteld totter tijdt toe sy tot haren mondighen daghen/ of ten houwelijcken state ghecome soude wesen/ in welken ghevalle het legaet gheen conditie/ maer alleen uptstel van epschinge continueert. Ad hanc quæst. vid. Jacob. Cor. Consil. 28. Castrenf. ad l. ex his verbis. C. quand dies. legat. ced. Fab. in suo Cod. lib. 6. tit. 25. de cond. insert. defin. 9. num. 4. Bart. in l. quibus diebus. §. quidam titio. ff. de condit. & demonstrat. Vasq. de Success. progr. lib. 3. §. 26. num. 2. 3. Cravett. consil. 101. Gomez. var. resol. tom. 1. cap. 5. nu. 26. Carpozov. def. forens. part. 3. const. 13. def. 25. nu. 12. 13. 14. Mart. digest. noviss. tom. 5. tit. Transmissio cap. 12. Sand. decis. Frific. lib. 4. tit. 4. def. 7. q. 3.

¶ D I I I.

Indien den testateur seecker huys heeft ghelegateert aen Peter ende Pauwels/ dewelcke den testateur meynde dat in levende lyde was; dan Pauwels was doen al ghestorben: woerdt ghebzaeght/ of men aen Peter het geheele huys schuldich is/ dan of alleen de helfte/ ende dat d' ander helft moet blyven by den erfghenaem des testateurs? Woerdt gheleert/ dat het geheele huys komt aen Peter. Bronch. cent. 3. assert. 56. Duaren. ad l. 16. in princip. ff. de legat. 1. & lib. 1. de jur. accresc. cap. 18. Bellon. in tract. de Jur. accrescend. part. 1. cap. 7. quæst. 22. 24.

¶ ¶ ¶.

Soo den testateur aen A. maecht seker legaet / ende begeert dat inghebaile A. sonder hinderen na te laten quamte sterben / alsdan het boozseyde legaet sal komen op B. Wordt ghebrægh / of A. aenveerdende het legaet / gehouden is te stellen suffisante cautie ende sekerhepdt booz de restitutie van het selve / indien de boozsz. conditie quame te existeren: Ick antwoorde Ja. Crivell. decis. Dolan. 75. in princip. Welenb. in parat. ad tit. ff. ut legat. seu Fideicommiss. caus. cav.

¶ ¶.

Wanneer aen yemandt een legaet naghelaten wordt / met byvoeginghe van seecker last / soo moet den legataris / willende het legaet genieten / oock accepteren den bygaende last / ende de dispositie van den testateur in alles nakomen. Fab. in suo Cod. lib. 6. tit. 22. defin. 34. Mart. in summ. tot. success. legal. part. 4. quæst. 19. artic. 2. Cravett. consil. 174. num. 9.

¶ ¶ ¶.

De braghe is / of een legaet / het welke naghelaten is booz twee ofte drie ghetuyghen sonder Notaris / mach subsistieren: Ick antwoorde Neen; want alhoewel hedendaechs alle testamenten mogen ghemaectt worden booz een Notaris ende twee ghetuyghen / ende dat volghende de dispositie van de ghemeene rechten / minder ghetal van ghetuyghen mach bestaen in het maken van een Codicil / als in het maken van een testament / nochtans en mach ebenwel in het maken van legaten ende codicillen gheen minder getal dan een Notaris met twee ghetuyghen gheadhiveert worden: alsoo een statuyt ofte costuyme disponerende dat in een testament genoegh zijn vijf getuyghen / daer upt niet en kan geinfereert worden / dat in een codicil genoegh zijn drie getuyghen; want het getal van getuyghen in een testament vermindert zijnde / soo dat vier ofte minder getuyghen genoegh zijn / soo beer wort oock verstaen vermindert te zijn het getal van de ghetuyghen in een Codicil / so dat so veel ghetuyghen in een Codicil wel genoegh zijn / als in een testament worden bereyscht / maer geen minder / ende schijnt sulchs te wesen de gemeender opinie der Doctoren. Vid. Jacob. Cor. ret. Judicat. observat. 3 I. Bartol. in l. sciendum. 2. num. 5. G. de legat. 1. Grass. in §. Codicillus. num. 6. Covar. ad rubr. de testam. part. 3. num. 32. Fab. in suo Cod. lib. 6. tit. 5. defin. 3. Castrenf. in d. l. sciendum. num. 3. ff. de leg. 1. Thessaur. decis. 180. Surd. decis. 149.

¶ ¶ ¶ ¶.

Indien den testateur een legact ghemaectt heeft aen Peter / sone van

van syne fuster / ende aen de twee kinderen van syne andere fuster / sonder expresse van deelen; wordt tusschen de legatarisen ghedisputeert / wat portie van het legaat peder hebben moet? Volghens de ghemene sententie der Doctoren is ghedecideert / dat het legaat in twee deelen moet ghedeplt worden / ende sal ober sulcks Peter ghenieten de eene helfte / ende de twee kinderen van des testateurs andere fuster sullen hebben de ander helfte van het legaat. Jul. Clar. sent. lib. 3. §. Testamentum. quæst. 80. num. 7. Joan à Sand. in decis. Frific. lib. tit. 4. de legat. definit. 2. Ant. Gomel. lib. 1. resol. cap. 1. num. 3. & 4. Gratian. discept. forens. tom. 1. cap. 70. num. 14.

£ £ I I I.

Questie is / of onder een legaat van roerende ende onroerende goederen / begrepen worden jaerlijckse renten? Hierinne is gedicideert Neen; want alhoevel somtijds de jaerlijckse renten onder roerende ofte onroerende goederen gherekent worden / het selve en heeft nochtans gheen plaets in legaten. Joan. à Sand. in decis. Frific. lib. 4. tit. 4. de legat. definit. 6. Berlich. pract. concl. part. 3. concl. 3. num. 12. Nic. Everh. consil. 198. num. 10.

£ £ I D.

Soo den testateur aldus gheseydt heeft: Ick legatere aen Peter booz hem ende syne erfgenamen twaelf Mergen landts / wordt gebzaecht / indien Peter booz den testateur komt te sterben / of de erfghenamen van Peter ghesundeert zijn het legaat te eyschen? Ick antwoorde Neen / alsoo het legaat is gheworden caducq / dooz dien den legataris booz den testateur ghestorven is / oock niet tegenstaende de de woorden booz hem ende syne erfgenamen; ende is sulcks oock by den Hobe van Frieslandt verstaen. Grivell. decis. 18. num. 45. 46. 47. 48. & 67. Joan. à Sand. in decis. Frific. lib. 4. tit. 4. de legat. defin. 11. Vall. de reb. dub. tract. 2. num. 25.

£ £ D.

Wordt gebzaecht / of een legataris mach getuyge wesen in een nuncupatijf testament / het welke naderhant by geschrifte gestelt wort? Ick antwoorde / dat een legataris mach getuyge wesen tusschen de gene die ab intestato komen / ende den gheschreven erfghenaem / ofte tusschen de andere legatarisen; maer ten respecte van hem legataris selfs die ageert / ende van wiens profijt getracteert wort / en mach hy nimmermeer in sijn eppen sake getuyge wesen. Hieron. de Cævall. in Spec. commun. opin. contra commun. quæst. 797. num. 16. & seqq. Carpzov. def. forens. part. 3. const. 3. def. 6. Vid. Kinck. resp. 22. num. 12.

¶ ¶ ¶

De byage is/ indien den testateur heeft gelegateert generalijcken de lijfcochte van alle sijn goederen / of onder soodanich legae mede begrepen wort de lijfcochte van de goederen die fideicommiss subject zijn? Ick antwoorde Neen/indien deselve goederen niet aen des testateurs erfgenaem/nemae aen een ander na de doot van den testateur moeten geresitueert worden: maer indien de verbonde goederen by de testateur moeten geresitueert worden aen sijn geïnstitueerde erfgenaem / alsdan den testateur legaterende generalijcken de lijfcochte van alle de goederen/wort oock gepresumeert te willen hebben gelegateert de lijfcochte van de goederen die fideicommiss subject zijn; ende is sulcks by den Hobe van Friesland gededideert / hoewel by verschepde Doctoren met goede redenen wort gesustineert / dat onder het legae van lijfcochte van alle de goederen niet en wort ghecompromehendeert de lijfcochte van de goederen die fideicommiss subject zijn/ alhoewel de verbonde goederen aen des testateurs erfghenaem inosten gheresitueert worden/ ten ware den testateur sulcks klaerlijck hadde gewilt / ofte uyt waerschijnlijcke teeken en sijn meynighe konde afghenomen worden. Vid. Peregrin. de fideicommiss. art. 6. nu. 9. & seqq. Mart. in summ. tot. success. legal. part. 4. quæst. 18. nu. 75. & seqq. Menoch. lib. 4. præsumpt. 142. nu. 12. & seqq. Mant. de conjec. ult. volunt. lib. 9. tit. 6. nu. 8. Joan. à Sand. in decis. Frific. lib. 4. tit. 4. defin. 9. Joan. del Castill. Sotomajor in tract. de usufruct. cap. 39. nu. 14. & seqq.

¶ ¶ ¶

Een man heeft aen sijn huysvrouwe ghemaect een jaerlijcks legae van tseftigh gulden/te betalen aen twee terminnen/als dertigh guldens op Sint Jacobs dagh/en dertigh gulden op Sinte Meertens dagh; waer na ghebeurt / dat de vrouwe komt te sterben in de maent van September/ende alsulcks voor Sinte Meertens dagh/wordt ghebræecht / of op de erfghenamen van de vrouwe legataris ghetransmitteert wort het gheheele legae van tseftigh gulden/ dan of na rate des tijds / dan of dertigh guldens / waer van den dagh van betalinghe al omghecomen was? In dese questie is ghededeert / dat de pensie van het gheheele jaer / ende over sulcks tseftigh gulden in het geheel op de erfghenamen van de legataris getransmitteert worden. Joan à Sand. in decis. Frific. lib. 4. tit. 4. defin. 8. Bartol. & alii in l. à vobis. 5. ff. de ann. legat.

¶ ¶ ¶

Een erfghnaem/ dien een pzelegae naghelaten is/ mach de erfvenisse

niffe repudierende/het legaet agnosceren. Bart. Castr. & alii ad l. filio.
87. ff. de legat. 1. Joan. à Sand. in decis. Frific. lib. 4. tit. 4. defin. 7.

*** I *

Indien den testateur aldus gheseyt heeft: Ick legatere aen Peter
ende Pauwels geboeders de somme van vier duysent guldens elcx/
makende vooz hun twee persoonen t' samen acht duysent guldens;
wozdt gebzacght/of dese twee boeders met woorden geconjungeert
zijn/ ende derhalven het recht van aenwassinghe tusschen henlup-
den plaets heeft? Is ghedecideert Neen; ende daeromme soo het le-
gaet van een van beyden caducq wozdt / soo en accrestceert het niet
aen den anderen legataris. Joan. à Sand. in decis. Frific. lib. 4. tit. 4. de-
fin. 7. Mich. Grass. in §. jus accrescendi. quæst. 8. num. 5. Castrenf. in hujus-
modi. §. quibus ita ff. de legat. 1.

Questie is/indien yemant geen kinderen hebbende aen een ander
maecht seker legaet/ende dat hy naderhandt kinderen krijcht/of als-
dan het legaet verstaen moet wozden ghereboceert te zijn? In dese
questie zijn veelderhande opinien der Doctozen; want sommighe
sustineren Neen/ende sommige ter contrarie Ja; andere distingue-
ren tusschen groote ende klepne legaten/te weten/dat groote legaten
gereboceert wozden/ende de klepne niet; ende sommige andere mey-
nen/dat de legaten ghereboceert ende benomen zijn/indien den testa-
teur terstont sterft na dat hy een kint ghekregeen heeft; maer dat het
anders is/soo hy eenighen tijdt daer na ghestozven is / alsoo hy als-
dan het legaet hadde kunnen reboceren. Vid. ad hanc quæst. Peck. in
tract. de testam. conjug. lib. 1. cap. 45. num. 11. Joseph. Ludov. commun.
conclus. tit. de legat. adimend. concl. unic. vers. Ampliatur 18. Tiraquell.
ad l. si unquam. C. de revocand. donat. in verb. Donatione largitus. num.
258. 259. & seqq. Vezin. in Syntagm. commun. opin. lib. 6. tit. 37. nu. 19.
Mantic. de conject. ult. volunt. tit. 2. nu. 34. 35. lib. 12. Mart. in lumm. tot.
success. legal. part. 4. q. 18. art. 10. nu. 69. & seqq. Menoch. de Præsumpt.
lib. 4. præf. 172. num. 3.

*** I *

De vraghe is/of den testateur het legaet schijnt te reboceren / in-
dien hy het gelegateerde goedt naderhandt aen een ander heeft ver-
oppignozeert? Ick antwoorde Neen; maer soo hy het ghelegateer-
de goet naderhant byzwillichlyk heeft veralieneert/ daer dooz wozt
het legaet geacht ghereboceert te zijn; ofte oock ten ware den testa-
teur het gelegateerde goet hadde veroppignozeert vooz sulcken som-
me

me als het weerdich was/ ofte vooz een meerder somme / want als dan wordt het legaet gheacht ghereboceert te zyn. Menoch. de Praesumpt. lib. 3. praes. 23. num. 8. Gratian. discept. forens. cap. 172. num. 10. & seqq. & cap. 251. Mart. in summ. tot. success. legal. part. 4. quaest. 18. art. 10. num. 28. 46. & 55. In Syntagm. commun. opin. lib. 6. tit. 37. nu. 1. 4. 5. & 6. Socin. in suis fallent. reg. 276.

¶ ¶ ¶ ¶ ¶

Questie is/ of een legataris gerechtich is tot de vruchten van het legaet sedert de doodt van den testateur/ dan of eerst sedert den tijdt dat hy het legaet heeft gheagnosceert / ende gheepscht/ mitsgaders den erfghenaem tot voldoeninghe van 't selve gheinterpelleert / dan of eerst sedert date bande litiscontestatie? Sommige sustineren/ dat de vruchten van het legaet moeten betaelt worden sedert doode des testateurs; andere meynen/ dat men deselve maer schuldich is sedert de litiscontestatie / 't weelt hy andere verstaen wordt plaets te hebben/ indien het legaet by den legataris te voozens niet en is geepscht gheweest/ ofte den erfghenaem tot voldoeninghe van het legaet niet en is geinterpelleert gheweest/ want in cas den erfghenaem is gheinterpelleert ende het legaet van hem geepscht/ dat als van den legataris recht heeft tot de vruchten van het legaet sedert date bande interpellatie/ ende is sulcks oock ghedecideert. Carpoz. def. forens. part. 2. const. 30. def. 20. 21. Cod. Fabr. lib. 6. tit. 26. def. 1. Gratian. discept. forens. cap. 400. Peregr. de fideicomm. art. 49. num. 79. & seqq. Vid. Costal. ad l. 3. ff. de Usur. Mart. in summ. tot. success. legal. part. 4. quaest. 18. art. 8. num. 7. & seqq.

¶ ¶ ¶ ¶ ¶

En legataris en mach om sijn legaet te consequeren niet ageren teghens een van de erfghenamen alleen ende in 't geheel / maer is gehouden alle de erfghenamen peder vooz hare hereditaire portie te convenieren/ oock alwaer het schoon dat hy met actie hypothecair quame te ageren; want alhoewel andersints een van de erfghenamen met actie hypothecair een vooz al ende in 't geheel mach geconvenieert worden/ 't selve heeft nochtans gheen plaets in legaten. Nic. ab Alt. Sing. 22. Sand. decis. Frific. lib. 3. tit. 2. def. 23. in fin. Gomez. var. resol. tom. I. cap. 12. num. 17. Cod. Fabr. lib. 6. tit. 23. def. 2. & 7. Vall. de reb. dub. tr. 18. num. 12. & seqq.

¶ ¶ ¶ ¶ ¶

De vrage is/ of een legataris alleenlijck hypothecq heeft tegens de erfghenamen van den testateur / indien sy de goederen des testateurs

teurs besitten/ dan of oock teghens een derde possesseur van de selve goeder en? De ghemene opinie der Doctoren is / dat een legataris oock hypotheecq heeft tegens een derde possesseur/ alhoewel eenige andere sonder fundament conerarie sustineren/ ende oock in het wysen hare opinie gevolght is. Joan. à Sand. decis. Frisic. lib. 3. tit. 12. def. 23. & in tract. de prohib. rer. alienat. part. 3. cap. 7. num. 5. 6. 7.

¶ ¶ ¶ D.

Also een legataris heeft hypotheecq inde goederen des testateurs booz sijn legaat/ wort ghebræaght/ of 'selve hypotheecq mede plaets heeft in regard van de vruchten ofte interesse van het legaat? Hierinne is ghedecideert Neen. Surd. decis. 271. Cod. Fabr. lib. 6. tit. 23. def. 11.

¶ ¶ ¶ D J.

Het hypotheecq / 'welck aen de legatarissen ghegeven wort booz hare legaten/ wordt by sommighe Doctoren gelimiteert geen plaets te hebben in jaerlijckhe legaten. Grat. discept. forens. cap. 62. num. 31. 32. Surd. decis. 28.

¶ ¶ ¶ D J J.

Wort gebæaght / of de erfghenamen gehouden zijn te betalen de weerde van het goet/ 'welck den testateur tegens de prohibitie ofte verbot van het statuyt heeft gelegateert? Hierinne is by den Hobe van Frieslandt ghedecideert Neen. Sand. decis. Frisic. lib. 4. tit. 4. def. 4. Vid. Peck. de testam. conjug. lib. 4. cap. 32.

¶ ¶ ¶ D J J J.

Indien den testateur hebben de twee peerden/ aen my het een/ en aen Titius het ander heeft gelegateert/ sonder te seggen/ welck van beyden hy aen my/ of aen Titius legateert/ wordt ghebræaght/ wien van de legatarissen de electie competeert? Wordt geleert/ dat den legataris/ aen wien eerst gelegateert/ ofte die eerst genomineert is/ de electie competeert. Costal. ad l. 34. num. 1. ff. de Usufruct. Gomez. var. res. sol. tom. 1. cap. 12. num. 18.

¶ ¶ ¶ J ¶.

De vrage is/ indien aen pemandt gelegateert is een huys/ of den erfghenaem gehouden is het gelegateerde huys aen den legataris te transporteren booz den Gerechte daer onder 't selve ghelegghen is? Is verstaen Neen/ alsoo den eyghendom van dien terstont nae dood des testateurs transieert op den legataris. Radel. Cur. Traject. decis. 52. num. 3.

¶ II.

Indien den testateur by sijn testament ofte codicil aen yemant inaecht hondert gulden / ende dat hy naderhant by een ander codicil aen den selven legateert ghelijcke hondert gulden / ofte een meerder somme / wordt ghebræcht / of beyde de sommen ofte legaten aen den legataris moeten ghepresteert worden / dan of alleenlijck het leste legaet? Wordt gheleert / dat den legataris recht heeft toe beyde de legaten / ten ware dat beyde de sommen ghelegateert waren om een ende de selve oorzæcke / in welcken ghevalle den legataris maer gherechticht is tot eens hondert gulden / ofte soo het tweede legæet grooter ofte meerder is / als dan heeft hy alleenlijck recht om het laetste te erfschen. Gomez. var. resol. tom. 1. cap. 12. num. 38. Nic. Everh. consil. 238. num. 8. 9. Card. Tusch. pract. conclus. tom. 5. lit. L. concl. 76.

¶ III.

Den testateur heeft aen yemant ghelegateert een jaerlijcksche rente / welke rente met het capitael den debiteur van dien naderhandt by het leven van den testateur / om sijn selven daer van te bevyden / aen den selven testateur afghelost heeft / welck capitael den testateur weder belepdt / ende een ander rente daer dooz ghecocht heeft / wordt nu ghebræcht / of / den testateur komende te sterben / den legataris recht heeft tot de selve rente / dan of gheacht moet worden dat het legaet gheextingueert is? Hierinne is ghedecideert / dat de voorszepde laetste rente aen den legataris moet ghepresteert worden / als in plaetse van de voozgaende ghesurrogeert wesende. Nic. ab Alt. Sing. 24. Gratian. discept. forenl. cap. 251. Mantic. de conject. ult. volunt. lib. 12. tit. 2. sub. num. 19. verf. Sed notandum est. Mart. in summ. success. legal. part. 4. quæst. 18. art. 10. num. 80. & seqq.

¶ IIII.

Indien hy yemant yewes is ghelegateert aen den ghene die hem by de bypandt onthoudende is / den welke nae date van den testamente alhier te lande komt wonen / ende wordt een bozgher of te inwoonder alhier / wort ghebræcht / of den legataris alsdan het legaet sal kunnen consequeren? Wordt geleert Ja. Gratian. discept. forenl. cap. 209. Alexand. consil. 22. num. 5. 6. vol. 4.

¶ V.

Questie is / indien aen yemant ghelegateert is seecker hups of landt, ende dat volgens het statuyt ofte ordinantie / van 't selve hups of

ofte landt den dertichsten penninck/ oft petwes anders moet betackt worden/ of tot betalinge van dien gehouden is den erfghenaem/ dan of den legataris? Ick antwoorde/ dat den legataris daerinne ghehouden is. Carpzov. def. forens. part. 3. const. 38. def. 20.

L E G I T I M E.

I.

Dessen verscheyde Doctoren wordt ghecontroverteert / of de legitime van de kinderen dooz statuyt ofte costuyne in het gheheel kan wech ghenomen worden? ofte ten minsten of deselve mach vermindert worden? Ende alhoewel vele Doctoren sustineren / dat de legitime in het gheheel kan benomen worden / waer-

der / billijcker ende ghemeender is nochtans de sententie van de ghene die sustineren / dat de legitime in het gheheel niet en kan wech genomen worden / maer dat deselve wel mach vermindert worden. Andr. Gail. lib. 2. obs. 122. Fachin. lib. 4. controuv. c. 32. Berlich. concl. practicab. part. 3. concl. 18. num. 15. & seqq. Carpzov. def. forens. part. 3. const. 12. def. 5.

II.

De legitime en mach niet gedetraheert worden uyt goederen die fideicommiss subject zijn. Berlich. conclus. practicab. part. 3. concl. 11. num. 19.

III.

Wordt ghebzaecht / of een sone van sijn vader erfghenaem gheinstitueert zijnde / mach aennememene sune legitime / ende de vordere erfvenisse repudieren? Ick antwoorde Deen / volghens de ghemeene opinie der Doctoren. Fachin. lib. 4. controvers. cap. 65. Hier. de Cavall. in specul. comm. opin. quæst. 711.

IV.

Van de legitime / en wordt niet gheacht gerenuncieert te zijn dooz generale renunciatie van de erfvenisse / dan is van noode dat speciaelijcken ende met expresse woorzen van de legitime gherenuncieert werde / ende is sulchs de gemeene sententie der Doctoren. Nic. Everh. in Consil. 56. num. 5. Mynsing. cent. 1. obs. 36. Ant. Gabr. commun. conclus. lib. 6. tit. de legitima. conclus. 8. Cod. Fabr. lib. tit. 19. def. 1. Canser. var. resol. tom. 1. cap. 3. num. 73. & cap. 4. nu. 70. Mart. digest. noviss.

tom. 3. tit. Renunciatio. cap. 4. Carpzov. def. forens. part. 3. const. 12. def. 4. num. 7. Ferrar. ad Guid. Pap. quæst. 427.

D.

De legitime moet by sonder eenige last nagelaten worden; ende derhalven en mach deselve niet fideicommiss/ lijfstoche/ ofte eenighe andere beswaernisse niet ghegraveert worden: ende soo eenighe last de legitime gheadjicieert is/ deselve wozt gherejicieert ende gehouden vooz niet gheadjicieert / sonder dat daer toe eenighe petitie ofte declaratie van noode is. Vid. Merlin. delegit. lib. 3. tit. 2. quæst. 1. Fachin. lib. 12. controvers. cap. 10. Gail. lib. 2. obs. 119. Ant. Gabriel. commun. concl. lib. 6. tit. de legit. concl. 1. Gomez. var. resol. tom. 1. cap. 11. nu. 25. Gratian. discept. forens. cap. 594. num. 12. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 16. art. 26. num. 11.

D J.

De vraghe is / of een sone mach eyschen syne legitime als sijn vader noch in het leven is? Ick antwoorde Neen: want een soon geen recht heeft tot de legitime/so langhe sijn vader noch leeft. Wurms. tit. 39. obs. 8. num. 5. & tit. 42. obs. 1. num. 16. Mynsing. cent. 4. obs. 25.

D J J.

Wanneer een sone minder dan de legitime nagelaten is/ soo heeft hy actie om te ageren tot suppletie van de legitime / ende wozt de actie van dien (ghelijck sommighe sustineren) in vijf jaren niet gheprescribeert/ dan wozt daer toe vereycht/ volghens de ghemeender ende waerder sententie/ den tijdt van derrigh jaren: ende wozt het recht om te eyschen suppletie van de legitime / oock op de erfghenamen ghetransmittiert / alhoewel de suppletie by den sone niet en is versocht gheweest. Gail. lib. 2. obs. 120. num. 7. & 17. Myns. cent. 2. obs. 72. Merlin. de legit. lib. 3. tit. 3. quæst. 7. Christ. ad ll. Mechlin. tit. 16. art. 26. num. 12. Mantie. de conject. ult. volunt. lib. 7. tit. 8. num. 10. Boer. decis. 250.

D J J J.

By verscheyde Doctoren wozt ghedisputeert / of het testament van een vader tusschen syne kinderen goet is / indien hy aen een van syne kinderen de legitime nalaet / sonder titel van institutie? Veel sustineren Neen/ ende sommighe ter contrarie Ja: dan heeft dese laatste opinie byten alle twijfel plaets / by soo verre in het testament gheinsereert is de clausele codicillair. Ad hanc quæst. vid. Clar. sent. lib. 3. §. testamentum. quæst. 8. num. 7. & 8. Fachin. lib. 4. controvers. cap. 34. Hippol. de Marsil. Singul. 36. Merlin. de legit. lib. 5. tit. 2. quæst. 3. &

4. Berlich. pract. concl. part. 3. concl. 15. Boër. decif. 267.

¶.

Questie is / of de legitime mach ghedetraheert worden upt goederendie het recht van primogeniture subject zijn/ ende dewelcke den oudsten soon als vordeelijck upt crachte van costumie / statuyt / of te andersints gedefereert worden? De ghemeene sententie der Doctozen is / dat upt soodanighe goederen gheen legitime tot fabeur van de andere kinderen en mach ghedetraheert worden ; Doch wort by sommighe Doctozen gheleert / dat de legitime wel mach ghetoghen worden upt de weerde van dien/ ende dat oversulchs de vordeelijcke goederen moeten worden gheestimeert / ende de weerde van dien ghebzacht in state des boedels / omme alsoo de legitime te reeckenen/ ende te begrooten. Vid. Molin. ad confuet. Paris. tit. 1. §. 13. gl. 4. num. 5. & seqq. Mart. digest. noviss. tom. 5. tit. Legitima cap. 60. Berlich. pract. concl. part. 3. concl. 11. num. 22. & seqq. Guid. Pap. quæst. 476. Cancer. var. resol. tom. 1. cap. 12. num. 66. & seqq. Tiraquell. in tract. de jur. primogen. quæst. 5. Fachin. lib. 4. controversi. cap. 23. Merlin. de legitima. lib. 2. tit. 1. quæst. 2.

¶.

De vraghe is / of een sone/ appzoberende het testament van sijn vader/ ende adierende desselfs erffenisse/ gheacht werde den last ofte het verbandt / de legitime gheadjicieert/ te agnosceren? Ick antwoorde/ dat een sone uniberseel erfghenaem gheinstituert / ende met uniberseel fideicommiss ghegraveert zijnde/ niet gheacht wort ghegraveert te zijn in de legitime ofte trebellianijcque; ende derhalven soo hy syne Vaders testament appzobeert / en pzejudiceert sijn selven niet : Na oock meer is / indien de vader expzeffelijck gepzohibeert heeft de detractie van de legitime/ ende dat de soon simpelijck agnosceert het testament sijns vaders/ adierende de erffenisse/ soo en pzejudiceert hy evenwel sijn selven niet / dan mach de legitime byz consequeren / ten ware hy expzeffelijck accepteerden den last ende verbandt de legitime gheadjicieert. Merlin de legitima. lib. 3. tit. 2. qu. 9. Fachin. lib. 12. controversi. cap. 7. Gail. lib. 2. obs. 119. nu. 8. Ant. Gabr. commun. conclus. lib. 6. tit. de legitima. concl. 1. num. 4. & 7. Gratian. discept. forens. cap. 247. num. 29. & seqq. & cap. 249. Mart. digest. noviss. tom. 5. tit. Legitima cap. 80. §. 1. 82.

¶.

Indien een sone appzobeert het testament van sijn vader / in het welcke hem minder dan de legitime naghelaten is / met pzohibitie

¶

ofte

ofte verbodt van niet meer te eyschen / daer dooz en pzejudiceert hy
sijn selven niet/dan mach evenwel eyschen suppletie van de legitime.
Ant. Gabr. comm. conclus. lib. 6. tit. de legitima concl. 1. num. 31. & 32.
Fachin. lib. 12. controvers. cap 6. Merlin. de legit. lib. 3. tit. 2. quæst. 9. nu.
31. Cod. Fabr. lib. 3. tit. 19. def. 10. Nic. Everh. consil. 15. num. 20. 21.
Guid. Pap. quæst. 93. & add. ibid.

¶ III.

Het is controvers of een sone van de legitime mach renuncieren
in pzejudicie van syne crediteuren? In dese questie worden bebonden
verscheyde opinien der Doctozen; Sommige sustineren/dat van
de legitime in pzejudicie van de crediteuren niet en mach gherenu-
cieert worden; andere meynen/ dat de legitime mach niet gheaccep-
teert/ende daer van gherenuncieert worden/ ende is sulcks oock ge-
decideert. Vid. Sand. decis. Frisic. lib. 3. tit. 13. def. 3. Gratian. discept. fo-
renf. cap. 271. Papon. lib. 18. tit. 5. arr. 7. in append. & ibi Bacchov. in
not. Ann. Robert. rer. judicat. lib. 3. cap. 12. Christin. ad ll. Mechlin. tit.
21. art. 7. num. 4. Merlin. de Legitima. lib. 3. tit. 2. quæst. 29. Peregrin. de
Fideicommiss. art. 3. num. 128. & seqq. Fachin. lib. 13. controvers. cap. 46.
Vall. de reb. dub. tract. 12.

¶ IIII.

Een sone en mach syne legitime niet detraheren upt de erffenisse
sijns vaders/ten zy de schuldt albozen zy ghededucceert / ende het selve
heeft plaets/het zy de schuld is tot faueur van een vzeemde / of tot
faueur vanden sone selfs; want den sone mach booz alles afstrecken
het ghene dat hy als schult soude moghen gheepscht hebben / indien
hy de erffenisse van synen overleden vader niet en hadde gheadieert/
ende syne dispositie niet en hadde gheagnosceert. Merlin. de Legitima
lib. 2. tit. 1. quæst. 16. num. 1. & 7. Alexand. in Consil. 57. num. 2. vol. 3. Cra-
vett. consil. 165. num. 3.

¶ V.

De vzaghe is/indien een soon alleenlijck gheinstituteert is in syne
legitime/ende dat pemandt anders in de bozdere goederen gheinsti-
tueert is / of den sone op sijn epgghen auctoziteyt mach possessie ne-
men van sijn vaders goederen? Ende alhoewel sommighe sustineren
Ja / wordt nochtans hy vele andere contrarie ghedefendeert. Vid.
Cod. Fabr. lib. 3. tit. 19. def. 4. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 2. ad art. 29. in
additam verf. Legitima. Costa de ration. rat. præmiss. 8. nu. 10. Papon. lib.
20. tit. 3. arr. 7. & ibi Bacchov. in not. & tit. 7. arr. 9. & ibi Bacchov. Mei-
lin. in tract. de Legit. lib. 5. tit. 4. q. 8.

¶ D.

In de legitime moet gheimputeert worden alle het gene een kint uyt de substantie ende patrimonie van sijn overleden Ouders komt te genieten. Berlich. conclus. practicab. part. 3. concl. 17. num. 2. Card. Tutch. tom. 5. practic. conclus. lit. L. concl. 205. incip. Filius vel nepos. nu. 1. & seqq. Lud. Bell. consil. 130. num. 2.

¶ D J.

Het is een sware ende gheintriceerde questie / of de kinderen die hare ouders ter oorzake van exheredatie/renunciatie/statuyt/delict/repudiatie/ ofte andersints/niet en succederen/gerekent moetē worden onder het ghetal van de kinderen / omme te vermeerderen ofte verminderen de legitime portie van de andere kinderē / dewelcke hare Ouders succederen : want een sone van de successie van syne Ouders gheexcludeert/kan onder het ghetal van de kinderen gherekent worden / om te verminderen de legitime portie van de andere kinderen die succederen/ofte oock om de selve te vermeerderen : om te verminderen/by exempel: Een vader heeft vier kinderen/waer van het eene uyt eenighe oorzake van de successie wordt gexpelleert/ende de andere drie moghen succederen ; wordt ghebræghth/hoe veel de legitime zy van dese drie kinderen/te weten/ alsoo deselve is een derde-deel/of het derdepart moet ghedeplt worden in vier deelen/ dan of in drie ? Want soo den sone/die van de successie is gheexcludeert/ moet gherekent worden onder het ghetal van de kinderen / om te verminderen de legitime van de andere/soo sal het derdepart ghedeplt moeten worden in vier deelen/ende ober sulckx sal peder van de kinderen maer hebben een vierdedeel van het derdepart / ende de portie van den sone die geexcludeert is / sal accresceren den geïnstitueerden erfghenaem/ ende sal aen de andere drie kinderen niet behooren ; maer indien den sone die geexcludeert is / om de legitime te verminderen/niet gheacht en werde onder het ghetal van de kinderen / soo sal het gheheele derdepart maer gedeplt worden in drie deelen/so dat peder van de kinderen die succederen / sal ghenieten een derdedeel van het derdepart / daer sy anders maer souden hebben een vierdedeel van het derdepart : Ende om de legitime portie van de andere kinderen die succederen te vermeerderen/kan een sone die geexcludeert is/ onder het ghetal van de kinderen gherekent worden/ in deser voeghen: een vader heeft vijf kinderen/ waer van het eene uyt eenighe oorzake niet en mach succederen/ dewelcke so gherekent werde onder het ghetal van de kinderen om de legitime portie van de andere te vermeer-

deren / soo sal de legitime wesen de helfte / als of daer vijf kinderen
 waren die alle te samen succedeerden; maer indien den ghene die ge-
 excludeert is/ onder het getal van de kinderen niet gerekent en wer-
 de/so sal de legitime wesen een derdepart/als of daer maer vier kin-
 deren en waren/sonder eenich regardt te nemen op den gene die niet
 en kan succederen: Dit alles gepzemitteert zijnde/so dienen tot deci-
 sie van dese questie de navolgende conclusien; waer van de eerste con-
 clusie is/ dat een sone van sijn vader uyt een wettelijcke oorzake ont-
 erft zijnde/ onder het ghetal van de kinderen niet en moet gherekent
 worden / om de legitime portie van de andere kinderen te verminde-
 ren; derhalven so een vader nagelaten heeft drie kinderen / ende eene
 van dien heeft geexheredeert/sal de legitime van de andere twee we-
 sen een geheel derdepart; en is oock also gedeceideert/hoewel sommi-
 ge Doctozen sustineren contrarie: De tweede conclusie is/dat gelijk
 een sone die ontterft is/onder het getal van de kinderen niet en wordt
 gerekent/ om de portie van de andere kinderen in de legitime te ver-
 minderen / den selven oock onder het ghetal van de kinderen niet en
 moet geacht wordē/ om de legitime portie van de andere te vermeer-
 deren; derhalven so een vader hebbende vijf kinderen / eene van dien
 heeft ontterft/en de ādere in de legitime geïnstituert/so sal de legiti-
 me in sulckē geballe wesen een derdepart/als of daer maer vier kin-
 deren waren/en niet de helfte./ als of daer vijf waren; gelijk 'tselbe
 mede soo ghedeceideert ende ghewesen is/niet teghenstaende eenighe
 Doctozen contrarie sustineren: De derde conclusie is/dat eē sone/die
 uyt sake van sijn delict/ofte uyt ecnige andere oorzake/is gheworden
 incapabel omme te succederen/onder het ghetal van de kinderen niet
 en moet gherecenseert worden/omme de portie van de andere kinde-
 ren / die capabel zijn te verminderen ofte vermeerderen: De vierde
 conclusie is/ dat een dochter yet vooz haer houwelijcks-goet outfan-
 gen hebbende/ende dooz renunciatie geexcluedeert zijnde vā haer va-
 ders erffenisse / onder het getal van de kinderen niet en moet gerefe-
 reert worden/om de portie van de andere kinderen/die niet gerenun-
 cieert en hebben/te vermeerderen/ dan moet om deselve te verminde-
 ren onder de kinderen gereputeert wordē; en is ooc also gedeceideert;
 Dele Doctozen zijn nochtans in contrarie opinie: De vijfde conclu-
 sie is / dat na de opinie van semmige een dochter van de successie ge-
 excludeert zijnde / uyt crachte van statuyt/disponerende dat de doch-
 ters sullen worden gedoteert/en dat de sonen alleen sullen komen tot
 de successie/niet en moet gerekent wordē onder het getael vande kin-
 deren/

deren/ om de legitime portie van de sonen te verminderen; doch wordt hy verschende andere Doctozen hierinne anders gesustineert: De sefste conclusie is/ dat een dochter dooz statuyt / in voeghen als vozen/ van de successie geexcludeert zijnde/ onder de kinderen moet geannu- mereert wordē/ om de legitime portie van de sonen te vermeerderen; alhoewel sommige Doctozen dien-aengaende contrarie sustineren: De sevenste conclusie is / dat een sone van de successie gheexcludeert zijnde/ om dat hy de erffenisse niet en heeft willen adiere/maer desel- ve heeft gerepudieert/onder het getal van de kinderē moet gerekent worden/ende sal syne portie de andere accresceren? en derhalven in- dien daer zijn vijf kinderen/ van de welke eene heeft gherepudieert/ soo sal de legitime van de vozdere kinderen eventwel wesen de helfte/ 't welck oock also is gheswesen ende ghedecideert. Vid. ad hanc quæst. Fachin. lib. 4. controvers. cap. 31. Berlich. conclus. practicab. part. 3. con- cl. 12. num. 7. 8. & seqq. usque ad num. 39. Merlin. de legitima. lib. 1. tit. 4. quæst. 3. & 4. Card. Tusch. tom. 5. pract. conclus. lit. 1. concl. 208. & 209. Boër. decis. 104. Hieron. de Cævall. in Specul. commun. opin. contr. com- mun. quæst. 370. Carpzov. def. forens. part. 3. const. 10. def. 12. 13. 14. 15. Grivell. decis. 34. Guid Pap. quæst. 295. & ibi add.

¶ D I I.

De vraghe is / of de legitime van de Ouders is een vierdepart/ dan of een derdendeel? Ick antwoorde/ volghens de ghemeene sen- tentie der Doctozen / dat deselve is een derdepart. Berlich. conclus. practicab. part. 3. concl. 12. num. 42. Merlin. de legitima. lib. 1. tit. 3. quæst. 4. Caroc. decis. 29. num. 29.

¶ D I I I.

Tusschen de Doctozen wordt ghedisputeert/ of een sone sijn vaders mach dwingen op dat hy hem syne legitime assignere/ indien de va- der syne goederen verquist? Waerder schijnt te wesen de sententie van de gene die sustineren/ dat een vader/ alhoewel hy syne goederen dissipeert/ evenwel niet ghehouden en is de legitime sijn sone te assi- gnieren; hoewel vele Doctozen zijn in contrarie opinie. Vid. ad hanc quæst. Pinell. de bon. matern. in. l. 1. part. 3. num. 75. Treutl. vol. 1. disput. 13. thes. 17. Hier. de Cævall. in Spec. commun. opin. contr. commun. quæst. 506. Merlin. de legit. lib. 5. tit. 3. quæst. 6. Fachin. lib. 12. controvers. cap. 59. Gratian. discept. forens. cap. 44. num. 18. & seqq.

¶ I I I.

De legitime en mach niet aen permant naghelaten worden in den naechten eyghendom alleen/ sonder mede in de vuchten; gelijk oocks

de legitime niet en mach geconstitueert of naghelaten worden inde lijfchochte ofte vzych: ghebzupck alleen / sonder de selve mede inden epggendoim van de goederen te constitueren. Gomez. var. resol. tom. 1. cap. 11. num. 26. in fin. Joan. à Sand. decis. Frific. lib. 4. tit. 7. def. 1. & 2. Merlin. de Legit. lib. 3. tit. 2. q. 7. num. 21.

¶ ¶.

Also de legitime moet naghelaten worden in den epggendoim ende in de vzychten / ende geen last of beswaernisse de legitime mach gheadjicieert / worden / wozt ghebzaght / indien een sone meer dan syne legitime nagelaten is / of alsdan de legitime kan ghegrabeert worden / ende hy gehouden is den last / de legitime geadjicieert / aen te nemen / by so verre hy wil consequeren het ghene hem boven de legitime nagelaten is? Wozt hy vele gefustineert Ja / ende dat derhalven een sone by sijn vader gheinstitueert mach worden in alle syne goederen / ende aen een ander gemaect de lijfchochte van alle de selve goederen / oock van de legitime van sijn soon / ofte dat oock een soon mach geinstitueert worden in alle de goederen / ende hem belast dat hy na sijn doodt alle de selve goederen / oock tot de legitime inclups / sal restitueren aen een derde / of dat hy andersints / in cas hy alle de goederen niet en wil restitueren / allcentlijck sal wesen gheinstitueert is syne legitime / soo dat hy ghehouden is alleentlijck te vzeden te zyn met syne legitime / indien hy den last niet en wil aennemem; alhoewel verschede andere Doctozen contrarie ende anders hierinne gheboelen. Vid. Sand. decis. Frific. lib. 4. tit. 7. def. 1. Merlin. in tract. de Legit. lib. 3. tit. 2. quæst. 7. num. 5. & seqq. Surd. decis. 21. num. 8. & 20. Grivell. decis. 61. num. 11. & seqq. Tessaur. decis. 137. Neostad. Cur. Holl. decis. 3. vers. Ende indien. Gratian. discept. forens. cap. 983. num. 3. & seqq.

¶ ¶ ¶.

Questie is / of den ghene die van de successie ofte erffenisse gheexcludeert is / oock gheacht werde gheexcludeert te sijn van de legitime? De ghemeender sententie der Doctozen schijnt te wesen Ja. Grivell. decis. 53. num. 39. 40. 41. & decis. 118. num. 4. & seqq. Barbof. in Cod. lib. 3. tit. 28. ad l. 8. num. 8. Surd. de Aliment. tit. 8. privil. 33. num. 1. Berlich. pract. concl. part. 2. concl. 16. num. 47. Vid. tamen Cod. Fabr. lib. 1. tit. 5. def. 6.

¶ ¶ ¶.

De bzaghe is / of een soon booz sijn legitime upt de erffenisse mach eligeren soodanich stuck goets als hem beliest / ende of hy een van de erf-

erfgenamen alleen ende in 't gheheel booz spne legitime mach conbesnieren? Hierinne is ghedecideert Deen, Berlich. decis. 280. post alleg. ibid.

¶ ¶ ¶ ¶ ¶.

Woꝛdt ghebzaecht / of de legitime / ofte de suppletie van dien moet gheepscht worden van de erfghenamen alleen / dan of bande erfghenamen ende legatarissen te samen? Woꝛdt by sommighe waerder gheacht / dat de legitime ofte suppletie van dien eerst moet gheepscht worden van de erfghenamen / ende indien de erfghenamen de selve upt de goederen van de erffenisse niet en kunnen voldoen / dat aldan in subsidie teghens de legatarissen moet gheageert worden; andere sustineren / dat de legitime of suppletie van dien mach gheepscht worden bande erfghenamen ende legatarissen te samen na rate / ende dat / het zy de legaten bestaen in seckere goederen bande erffenisse / dan of in quantitept; sommighe andere meppen / dat booz de legitime of suppletie van dien moet gheageert worden teghens de erfghenamen ende de legatarissen te samen / indien aen de legatarissen ghemaect zijn seckere stucken ofte goederen bande erffenisse / maer indien eenighe quantitept is ghelegateert / dat aldan teghens de erfghenamen alleen moet gheageert worden. Vide Berlich. pract. concl. part. 3. concl. 13. num. 9. 10. & seqq. Costal. ad l. 25. num. 3. 4. 5. ff. de Inoff. testam. Radel. decis. 43. num. 12. 13. Gratian. discept. forens. cap. 702. num. 3. Mart. digest. noviss. tom. 5. tit. Legitima cap. 31. Boër. decis. 31.

¶ ¶ ¶ D.

Questie is / of men de legitime schuldich is te pzereren met de bꝛuchten vandien sedert doode des testateurs? De ghemeene opinie der Doctozen is Ja / oock niet teghenstaende gheen interpellatie ghedaen en is. Peregr. de fideicommiss. art. 36. num. 69. Gratian. discept. forens. cap. 688. Lud. Bell. consil. 199. num. 7. 8. Grivell. decis. 98.

¶ ¶ D.

De bꝛaghe is / of een soon / dewelcke in spne legitime alleenlijck gheinstituert is / ghehouden is in de selve legitime te imputeren / de Leen / Erf-pacht / ende andere heerlijcke of bozdelijcke goederen / ofte oock het bozdeel 't welck hem upt kracht van het statuyt competerende is? Woꝛdt gheleert Ja. Vide Burgund. ad consuet. Flandr. tract. 13. num. 41. Surd. decis. 119. num. 4. Nic.

Eyertho.

Everh. in loc. 29. lit. a. in not. vers. Quæro nunquid feudum. Molin. ad consuet. Paris. tit. 1. §. 13. gl. 4. sub n. 7. Berlich. pract. concl. part. 3. concl. 17. nu. 10. vers. Deinde. Carpzov. def. forens. part. 3. const. 10. def. 8.

¶ ¶ D I.

Indien een vader testament maect/waer by hy spuen soon insti-
tueert in syne legitime/ende dat de vader de legitime grabeert/of ee-
nigen last adjicieert/oste oock spuen soon pzetereert/ of exheredeert/
sonder hem syne legitime na te laten/wordt ghebræeght/ soden soon
daerinne by den selven testamente consenteert/ ende met den selven
last de legitime geadjicieert/oste ooc met de pzetereertie ofte exhereda-
tie te byeden is/ of 't selve goedt is ende kan bestaen/ so dat den soon
daer tegens naderhant niet en mach quereleeren? De gemeender o-
pinie der Doctoren schijnt te wesen Ja. Vid. Gomez. var. resol. tom. 1.
cap. 11. nu. 14. & 31. & ad l. Taur. 22. nu. 5. Acac. var. resol. cap. 13. num.
656. & seqq. Mart. digest. noviss. tom. 5. tit. Legitima cap. 61. Carpzov.
def. forens. part. 3. const. 10. def. 10. Cod. Fabr. lib. 6. tit. 9. def. 6. Boër. de-
cif. 14. nu. 9. Berlich. pract. concl. part. 3. concl. 16. nu. 5. & seqq. Covar.
tom. 1. de Testament. cap. Raynaldus 18. §. 2. nu. 2. 3. & seqq.

¶ ¶ D I I.

Indien een vader eenighe van syne kinderen uytghehouwelijck
heeft/ met de welke hy seckere goederen ten houwelijck ghegheven
heeft/ ende dat hy daer na testament maeckende/ een van sijn ande-
re kinderen/ die niet ghetrouwet en is geweest/ alleenlijck institueert
in syne legitime/wordt ghebræeght/ of de legitime van het selve kind
moet ghecomputeert worden na adbenant van de goederen/ de wel-
ke in de erffenisse van de vader bebonden zijn ten tyde van sijn over-
lyden/ dan of de selve moet ghereeckent ende ghesuppleert worden
na adbenant ende regardt ghenomen oock op die goederen/ de wel-
ke de vader te voozen aen syne andere kinderen ten houwelijck ghe-
gheven hadde? Hierinne is ghedecideert/ dat om de legitime te com-
puteren/ mede in state des boedels moeten ghebræecht worden de
goederen/ die de andere kinderen ten houwelijck ghenoten hebben.
Grivell. decis. 97. num. 11. & seqq. Papon. lib. 20. tit. 7. arr. 10. & ibi Bac-
chov. Berlich. decis. 249. num. 10. 11. Gratian. discept. forens. cap. 247.
num. 55. & seqq.

LEGI

LEGITIMATIE.

I.

Questie is / of een sone ghelegitimeert woꝛt dooꝛ nabolgen-
de houtwelijck / oock sonder houtwelijcksche voꝛwaerden?
Is ghedecideert Ja. Fachin. lib. 3. controvers. cap. 51. Ant.
Tessaur. decis. pedemont. 83. Covar. in epit. de sponfal. in 2.
part. c. 8. §. 2. num. 8.

II.

By sommighe Doctozen woꝛdt ghecontroverteert / of op dat een
sone dooꝛ nabolghende houtwelijck werde ghelegitimeert / nootsake-
lijck werde berepcht / dat het houtwelijck tusschen de man ende vrou-
we konde ghecontraheert woꝛden / ten tyde van de conceptie / dan of
ghenoegh is / indien het houtwelijck tusschen haer konde aenghegaen
woꝛden / ten tyde van de geboorte van den sone? Waerder ende bil-
lijcker is het gheboelen van de ghene die sustineren / dat gheenoegh is
tot de legitimatie van den sone / dat het houtwelijck ten tyde van de
geboorte konde gecontraheert woꝛden. Merlin. de legitima. lib. 1. tit.
2. quaest. 7. num. 21. Fachin. lib. 3. controvers. cap. 50. Covar. in epit. de
sponfal. part. 2. cap. 8. §. 2. num. 2. Tiraquell. in tract. de jur. primogen.
quaest. 34. num. 14.

III.

De kinderen en woꝛden niet gelegitimeert dooꝛ nabolgende hou-
welijck / indien sy ghebozen zijn nyt die gene tusschen dewelcke geen
houtwelijck en konde gecontraheert woꝛden / te weten / upt een getrou-
de ende ongetroude / hoewel de eene was in ignozantie. Francisc. Sar-
mient. selectar. iuterpret. lib. 1. cap. 6. Covar. de sponfal. in 2. part. c. 8.
§. 2. num. 19. 20. Fachin. lib. 3. controvers. cap. 55.

IV.

Het is controvers / indien den sone gestorven is eer het houtwelijck
is ghevolcht / of desselfs kinderen ghelegitimeert woꝛden dooꝛ het
houtwelijck / het welcke naderhandt ghecontraheert is? Billijcker
ende bewyselijcker woꝛdt gheacht de affirmatieve sententie. Covar. de
sponfal. part. 2. c. 8. §. 2. num. 22. Fachin. lib. 3. controvers. cap. 56.

V.

De vraghe is / of een sone / die ghelegitimeert is dooꝛ nabolgende
houtwelijck / mach succederen niet alleen in de allodiale goederen / dan
oock in erfspacht / leen / ende andere boꝛdelijcke ofte heerlijcke goeds

D u b

weir

ren? Ick antwoorde Ja/en moet den selven vooz den tweeden sone/ die vut een wettelijck houwelijck ghebozen is/ geprefereert worden: want als den oudsten natuerlijcke sone wozt gelegitimeert dooz nabolgende houwelijck/ vooz de gheboozte van den tweede sone/ gelijk geschiedt/ als de vader/ na dat hy een sone vut de concubine heeft ghesuscipieert/ sonder eenich ander houwelijck ruffche beyden te komen/ tot syn huysvrouwe trout die concubine / vut de welke hy noch een ander sone / na dat hy het houwelijck ghecontraheert heeft / komt te suscipieren/ als dan moet dien natuerlijcken sone/ die eerst ghebozen ende ghelegitimeert is dooz soodanich houwelijck / vooz den andere sone/ naderhandt in het houwelijck ghesuscipieert/ geprefereert worden: maer indien den tweeden sone ghebozen is vooz de legitimatie van den eersten natuerlijcke sone / als dan moet na de opinie van veel Doctozen den tweeden sone die in een wettelijck houwelijck ghebozen is / gheprefereert worden vooz den natuerlijcken oudsten sone/ die gelegitimeert is na de geboozte van den tweeden ghebozen sones gelijk gheschiedt/ wanneer yemant opt een concubine een soon heeft gesuscipieert/ ende daerna met een ander houwelijck contraheert/ vut dewelcke hy een andere sone suscipieert/ ende dat de selve vrouwe gestozen zijnde/ hy tot een huysvrouwe trout die concubine / vut de welke hy een soon hadde gesuscipieert/ welke sone dooz het houwelijck wozt gelegitimeert; doch en wozt dooz sodanighe legitimatie in de Leen/ Erfpacht/ ende andere bozdelijcke goederen / niet gheprefereert vooz den anderen tweeden sone/ die vooz de legitimatie vut een wettelijck houwelijck ghebozen is; verschepde Doctozen nochtans suscineren contrarie. Vid. Covar. tom. 1. de Matrim. part. 2. cap. 8. §. 2. num. 33. 34. 35. Carpoz. def. forens. part. 3. const. 28. def. 17. Tiraq. in tract. de jure primogen. quæst. 34. num. 3. 4. & 48. Jul. Clar. sent. lib. 4. §. feudum. quæst. 82. nu. 4. Gail. lib. 2. obs. 141. num. 3. Hieron. de Cævall. in Specul. commun. opin. contr. commun. quæst. 606. Ant. Gabr. commun. conclus. tit. de legitimat. conclus. 1. num. 62.

D J.

Wozt gebraeght/ of den gene die gelegitimeert is dooz nabolgen de houwelijck/ excludeert den substituyt? Ick antwoorde Ja/ ooc al waer het schoon dat het houwelijck ware ghecontraheert in doods noot/ ende derhalven wozt die substitutie/ so den erfghenaem sonder kinderē komt te sterben/ geverificeert in een sone die vooz nabolgen de houwelijck is gelegitimeert. Hieron. de Cævall. in Specul. commun. opin. quæst. 2. num. 60. Fachin. lib. 4. controvers. cap. 55. Boër. decis. 159.

num. 20. Ant. Gabr. commun. conclus. lib. 6. tit. de legitimat. concl. 1. num. 17. 53. 54. Covar. de Matrim. part. 2. cap. 8. §. 2. num. 10. & seqq.

W I I.

Questie is / of een sone ghelegitimeert woꝛt dooꝛ nabolgende houwelijk / by sijn vader zijnde een Edelman / ghecontraheert met een onedele vrouwe / ypt dewelcke dien sone te voren ghesuscipieert was? Waerder woꝛdt gheacht het gheboelen van de ghene die sustineren Ja. Jaf. Consil. 234. vol. 2. Fachin. lib. 3. controversi. cap. 53. Gail. lib. 2. obl. 141. num. 3. Tiraquell. in tract. de Nobilit. cap. 15. num. 22. Covar. de Matrim. part. 2. cap. 8. §. 2. num. 9.

W I I I.

By sommighe Doctozen woꝛdt gecontroverteert / of de kinderen / die ghelegitimeert zijn dooꝛ nabolgende houwelijk / extingueren de conditie van het fideicommiss nagelaten / so den erfghenaem komt te sterben sonder kinderen die in een wettelijk houwelijk geprocreert zijn? Bewyselijcker woꝛdt gheacht de sententie van de ghene die sustineren / dat soodanighe ghelegitimeerde kinderen de conditie van het fideicommiss niet en extingueren / endel dat sy ober sulchs den substituyt niet en excluderen; ende is oock also ghedecideert. Surd. decis. 319. Tessaur. decis. 196. Fab. in suo Cod. lib. 6. tit. 25. defin. 19. Fachin. lib. 4. controuv. cap. 54. Mantic. de conject. ult. volunt. lib. 11. tit. 12. num. 14. & seqq. Erasim. Muscul. in Syntagm. commun. opin. lib. 11. tit. 18. num. 69. Gail. liib. 2. obl. 136. num. 8.

I ¶.

Woꝛdt ghebræeght / of de legitimatie / die yemandt van den Prins ofte Landt-oberheydt wil versoecken / moet versocht ende gheimpetreert worden van den Prins ofte Obericheyt dien hy subject is? Woꝛdt gheleert Ja / ende oock de legitimatie niet en mach versocht worden aen een ander Prins ofte Obericheyt dien hy niet subject en is; ende woꝛt oock by vele ghesustineert / dat de legitimatie / die yemant geimpetreert heeft van sijn eygen Prins ofte obericheyt / mede geertendeert woꝛt tot die goederen de welke buyten syne jurisdictie gheleghen zijn / hoewel sommighe contrarie wilsen sustineren. Vide Kinsch. in tract. de Legitimat. cap. 7. Covar. de Matrimon. part. 2. cap. 8. §. 8. num. 43. & seqq.

¶.

Questie is / of den ghene die by den Prins ofte Landt-oberheydt is ghelegitimeert / oock succedeert in leen-goederen; Woꝛdt gheleert Neen / ten zy hy specialijk ende expresselijk tot de leen-goederen

mede sy ghelegitimeert; doch in plaetsen daer de leen-goederen zijn geredigeert ende gehouden worden als eygen ende allodiale goederen is generale legitimatie ghenoech/so dat soodanich gelegitimeerde inde leen-goederen kan succederen / oock schoon ghenomen gheen speciale mentie van leen-goederen ghemaect en is. Molin. ad confluet. Paris. tit. 1. §. 13. gl. 1. in verb. le fils aisne num. 38. 39. Kinsch. in tract. de Legitimat. cap. 3. num. 8.

¶ ¶

Hedendaeghs geschiet legitimatie alleenlijck op twee manieren/ te weten dooz houwelijck/ ofte dooz gunste van de Landt-overhepdt/ sonder dat eenighe andere manieren van legitimatie alhier te lande bekent zijn. Zyp. in notit. jur. belg. tit. de Natural. Kinsch. in tract. de Legitimat. cap. 1. num. 1. Grot. in introduct. ad Jurisprud. Holl. lib. 3. part. 12. in fin.

L Y F - R E N T E N .

¶

DE vraghe is / of de lijfrenten / indien daer van by de Ouders niet en is ghedisponeert / zijn gemeen / dan of de selve als boozdeel behoore tot de gene tot wiens lyve die gerocht zijn? Ick antwoorde / dat de lijfrenten gemeen zijn. Nic. Everh. Consil. 162.

¶ ¶

Questie is / indien een vrouwe onder andere goederen eenige lijfrenten ten houwelijck aenbrenghet / ende dat sy by houwelijcksche boozwaerden bedinght / dat na scheidinge des houwelijcks de aenghebrochte goederen by haer ofte haer erfghenamen sullen na haer genomen worden / of de lijfrenten staende houwelijck gepercipieert komen in ghemeenschap / dan of deselve na scheidinge des houwelijcks by den man ofte syne erfghenamen moeten gherestitueert worden? Waerder schijnt te wesen de opinie van de gene die sustineren / dat soodanighe lijfrenten moeten komen in ghemeenschap. Petr. Sanz. de divil. bonor. lib. 2. cap. 11. num. 19. & pluribus seqq. Roderic. de ann. rediv. lib. 1. quaest. 3. num. 16. Jacob. Cor. rer. judicat. obs. 7. nu. 39. Cuyck ad Cravett. Consil. 782. Joan. Lopez. de lucr. Marit. & uxor. cap. 2. num. 65. in fin. Gratian. discept. forens. cap. 756. num. 7.

¶ ¶ ¶

Wordt ghebzaeght / indien pemant aen een ander legateert de lijfrenten

zochte van alle syne goederen / of daer onder oock verstaen moeters
 worden begrepen te zijn de lijf-renten / die in den boedel bevonden
 worden / so dat deselve als vruchten komen tot profijt van den lega-
 tarius? **I**s ghedecideert **J**a. Jacob. Cor. rer. judicatar. obs. 7. & per ea,
 quæ trad. Schneid. ad §. constituitur. num. 5. Instit. de usufruct. Castil. tract.
 de usufruct. cap. 36.

I D.

Questie is / of in lijf-renten den dach van den termijn die begon-
 nen is / ghehouden moet worden vooz compleet: ghelijck indien **A**.
 verkoopt **B**. een lijf-rente van vijftich gulden s' jaers / te verschyn-
 nen jaerlijcks ende van jare tot jare op den achtentwintichsten **D**e-
 cember / indien de voornoemde **B**. alsoan in 't leven is / ende wordt
 het contract ghemaect op den achtentwintichsten **D**ecember on-
 trent de middach; waer na ghebeurt dat **B**. komt te sterben twee
 jaer daerna op den achtentwintichsten **D**ecember des morgens on-
 trent ses uren / wordt ghevracht / of het tweede jaer verstaen moet
 worden verballen te zijn / of niet? **I**ck antwoorde **J**a. Vid. Jacob.
 Cor. Consil. 22. & per ea, quæ trad. Gloss. Bart. & alii, ad l. qua ætate. ff.
 qui testam. fac. poss.

D.

Indien pemandt eenighe lijf-rente aenkoopt / ende bedongen wort
 dat de selve alle half jaer sullen betaelt worden / wordt ghevracht /
 soo hy vooz den verschijn-dach komt te sterben / of de rente moet be-
 taelt worden na rate van den tijdt als hy gheleeft heeft? **W**ordt
 gheobserveert **N**een / soo dat de erfghenamen van den overleden de
 rente niet en competeert na adbenant van den tijdt hy geleeft heeft /
 ten zy expresselijck zy ghestipuleert / dat in 't half jaer / in welck den
 koper van de lijf-rente komt te sterben / sijn erfghenamen sullen vol-
 ghen de rente tot den dagh sijns overlydens toe / veel **D**octoren
 nochtans sustineren / dat de rente moet betaelt worden na rate van
 den tijdt / niet teghenstaende sulcks niet en is ghestipuleert. Vide ad
 hanc quæst. Zaf. ad l. qui hoc anno ff. de Verbor. obligat. Jac. Cor. con-
 sil. 22. Carpvov. def. forens. part. 3. const 16. def. 4. Berlich. practi
 conclus. part. 3. concl. 22. num. 15. Covar. var. resol. lib. 1. cap. 15. num.
 7. & seqq.

D II.

Questie is / Indien pemandt verkoopt een lijf-rente ten lyve van
 den ghene die over de sestig jaren oudt is / of 't selve gheoorloft is
 ende

ende mach bestaen? Sommighe sustineren Deen/also gepresumeert wozt/dat soodanigh persoon niet langhe sal leven/soo dat niet en behoest te concurreren lesie ofte bedzoch over de helfte; andere achten waerder te wesen / dat een lijfrente wel mach vercocht worden ten lybe van den ghene die ober de t'sestich jaren oudt is / vernidts de onseckerhepdt des lebens / waeromme gheen lesie kan gheconfidereert worden. Gratian. discept. forens. cap.756. num.45.46. & seqq. Molin. in tract. de usur. quaest.72. Covar. var. resol. lib.3. cap.9. num.7.8.

L Y F T O C H T.

I.

Lijfstochte tusschen man ende wijf / moet ten weder zyden gheschieden op eenen tijdt; want soo een man sijn vrouwe heden lijfstoche / ende de vrouwe weder haer man een jaer daerna / soodanighe lijfstoche en is niet goet / dan is beyde van gheender weerden. Socin. in suis fallent. reg. 141. incip. Donatio inter virum. vers. primo fallit. Gail. lib.2. obs.40. num.7. Tiraquell. ad l. si unquam. C. de revoc. donat in verb. Donatione largitus. num. 116. Carpzov. def. forens. part.2. const. 13. def.4.

II.

Lijfstoche tusschen man ende wijf / moet ten weder-zyden wesen ghelijck / ende is genoegh / dat deselve ten weder-zyden uniberseeliken in alle de goederen werde ghemaect; ende mach soodanighe lijfstoche bestaen/ oock alwaer het schoon dat d'een van de echte luyden meer goets ten houwelijck aengebzacht hadde als d'ander/ ende dat de ghemeenschap van goederen ware gheexcludeert / soo alleenlijck tot validiteyt van de lijfstoche tusschen man ende wijf wozt gherequireert/ dat deselve gemaect werde uniberseel ende ober alle de goederen/ sonder dat in consideratie komt / of d'een d'ander meer goederen ten houwelijck aenghebzacht heeft ofte niet. Chassan. ad Confuet. Burgund. rubr. 4. §. 7. vers. Nisi aliter actum. num.14. Imbert. in enchir. jur. gall. in verb. Donatio mutua. Gomez. ad l.tauri. 50.num.66. Papon. lib.11. tit.1. arrest. 35.

III.

En man heeft by sijn testament aen sijn vrouwe ghemaect de lijfstoche van alle sijn goederen/ geïnstitueert hebbende sijn kinde-

ren tot erfghenamen / waer na de kinderen onder ghelwozden zijnde / eyschen van hare moeder de legitime / wozt ghebzæcht / of de moeder / die in alle de goederen is ghelijstocht / gehouden is aende kinderen de legitime te laten volghen ? Ick antwoorde Ja ; want de lijf- tochte niet en kan gheertendeert wozen tot de legitime van de kinderen. Andr. Gail. lib. 2. obs. 144. num. 1. Merlin. in tract. de legit. lib. 3. tit. 2. quæst. 7. num. 12. & quæst. 18. num. 5. Carpzov. def. forens. part. 3. constit. 12. def. 7.

I D.

Questie is / so den testateur aen pemant heeft ghemaect de lijf- tochte van alle syne goederen / of onder soodauighe lijf- tochte mede begrepen wozt de lijf- tochte van de goederen die fideicommiss subject zijn ? Ick antwoorde Neen / indien deselve goederen niet aen des testateurs erfghenaem / nemaer aen een ander na de doot van den testateur moeten gherestitueert wozen ; maer indien de verbonde goederen by den testateur moeten gherestitueert wozen aen sijn geïnstitueerde erfghenaem / alsdan den testateur makende generalijcken de lijf- tochte van alle de goederen / wozt gock ghepresumeert te willen hebben ghemaect de lijf- tochte van de goederen die fideicommiss subject zijn / ende is sulcks by den Hobe van Frieslandt ghedecideert / hoewel by verscheyde Doctoren met goede redenen wozt gesustineert / dat onder lijf- tochte van alle de goederen niet en wozt begrepen de lijf- tochte van goederen die fideicommiss subject zijn / alhoewel de verbonde goederen aen des testateurs erfghenaem mosten gherestitueert wozen / ten ware den testateur sulcx klaerlijck hadde gewilt / ofte uyt waerschijnlijcke teyckenen syne meyninge konde afgenomen wozen. Vide Peregrin. de fideicommiss. art. 6. num. 9. & seqq. Mart. in summ. tot. success. legal. part. 4. q. 18. num. 75. & seqq. Joan. à Sand. in decis. Frific. lib. 4. tit. 4. defin. 9. Menoch. lib. 4. præsumpt. 142. num. 12. & seqq. Mantic. de conject. ult. volunt. lib. 9. tit. 6. num. 8. Joan. del Castill. Sotomajor. in tract. de usufruct. cap. 39. num. 14. & seqq.

D.

De vraghe is / of een vrouwe die van haren man ghelijstocht is in alle de goederen / op haer eygen auctoriteyt mach possessie nemen van de goederen van de man / dan of sy deselve moet ontfanghen van de handt van den erfghenaem ? Vele Doctoren sustineren / dat / so wan- neer den testateur aen sijn hups vrouwe heeft gemacckt de lijf- tochte van alle de goederen / ende na haer doot een ander erfghenaem geïnstitueert / alsdan de vrouwe op haer eyghen actoziteyt mach ne-

men possessie van de goederen / hoewel andere sustineren / dat een vrouwe die ghelijfchocht is / de possessie moet ontfanghen van de handt van den erfghenaem; welke opinie gheen plaets kan hebben ter plaetse daer de langst-levende van man ende vrouwe is boedelhouder. Vid. Peck. in tract. de testam. conjug. lib. 5. cap. 34. num. 2. Gail. lib. 2. obs. 146. num. 6. Castrenf. Consil. 280. vol. 1. Alex. in Consil. 58. vol. 3. Caroc. decif. 45.

D I.

Den ghene die ghelijfchocht is in alle de goederen / is ghehouden te alimenteren de familie / ende die ghene / dewelcke den overleden testateur ghehouden was te onderhouden. Petr. Surd. de aliment. tit. 1. quest. 30. Peck. in tract. de testament. conjug. lib. 5. cap. 6. num. 6.

D I I.

Wanneer yemandt is ghelijfchocht in eenighe goederen / ende dat in deselve lijfchochte zijn roerende goederen / die dooz ghebruyck worden gheconsumeert / ghelijck olve / wijn / koozen / kleederen / ende dierghelijcke / soo moeten deselve worden gheestimeert / ende moet cautie ghestelt worden vooz de restitutie van de weerde van dien t'epnden de lijfchochte / welke estimatie moet gheschieden eer de cautie gepresteert wordt / regardt ghenomen op de weerdije na den tydt / als den ghene die ghelijfchocht is de goederen ontfanght. Peck. in tract. de testament. conjug. lib. 5. cap. 24. nu. 4. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 16. art. 18. n. 11. Gail. lib. 2. obs. 46. num. 3. Ant. Gabr. comm. conclus. lib. 5. tit. de usufruct. concl. 1. nu. 19. & 22. Tessaur. decif. 80. Surd. decif. 67.

D I I I.

By sommighe Doctozen wordt gedisputeert / of een lijfchoctenaer van alle de goederen ghehouden is te betalen de schulden ende legaten van de erffenisse? De ghemeender ende waerder sententie der Doctozen is / dat den lijfchoctenaer / nochte tot betalinghe van de schulden / nochtelooch tot betalinghe van de legaten verobligeert is / ende en kan mitsdien den lijfchoctenaer van de hereditaire creditoren ter oorzake van de schult / ofte van de legatarisen ter oorzake van de legaten niet gheconvenieert worden / van moet den erfghenaem aenghesproken worden; maer den lijfchoctenaer is nochtans gehouden toe te laten / dat uyt de goederen van de erffenisse by den erfghenaem soo veel werde ghedistraheert / als tot betalinghe van de schulden noodich is: Doch dat den lijfchoctenaer niet gehouden en is tot betalinghe van de legaten / en heeft gheen plaets in jaerlijcksche legaten; want deselve van den lijfchoctenaer van alle de goederen uyt

het inkomen van de lijfsochte moeten gepreseeert worden. Gail. lib. 2. obi. 146. Joan à Sand. in decil. Frisic. lib. 5. tit. 3. de usufruct. defin. 1. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 15. art. 3. & ibi in additam. Fab. in suo Cod. lib. 3. tit. 23. de usufruct. defin. 1. Peck. in tract. de testam. conjug. lib. 5. cap. 24. num. 6. Mathesil. Sing. 4. Hieron. de Cævall. in Specul. commun. opin. contr. commun. quæst. 191. In Syntagm. commun. opin. lib. 3. tit. 20. num. 17. & lib. 6. tit. 29. nu. 14. 22. & 42. Covar. lib. 2. var. resolut. cap. 2. Grivell. decil. 73. Surd. decil. 28. num. 5. 6. & decil. 193.

¶

Als een lijfsochtenaer sterft staende ofte hangende eenige vruchten/dewelijcke hy noch niet en heeft ghepercipieert ofte van de gront gheseparceert / soo en behooren deselve vruchten niet tot de erfghenaemen van den lijfsochtenaer / maer tot den eyghenaer van het goet. Schneid. ad §. is vero. nu. 2. Instit. de rer. divil. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 15. art. 5. num. 5. Wefenb. in parat. ff. quib. mod. usufruct. amitt. num. 3. Jacob. Cor. consil. 19. num. 38. Grot. in introduct. ad Jurisprud. Holl. lib. 2. part. 39. vers. 12.

¶

Indien een lijfsochtenaer eenighe kosten ghedaen heeft / om de vruchten te percipieren / ende dat de lijfsochte door de doot komt gheextingueert te worden / eer den lijfsochtenaer de vruchten heeft ghepercipieert / soo mach den erfghenaem van den lijfsochtenaer de ghedane kosten weder eyschen van den eyghenaer van het goet. Peck. in tract. de testam. conjug. lib. 5. cap. 24. num. 7. Tiraquell. in tract. de retract. convent. §. 5. gl. 4. sub num. 10. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 15. art. 5. num. 6.

¶

Wanneer twee ofte meer personen ghesamenlijck ghemaect is de lijfsochte van eenighe goederen, ende dat yemandt van hen luyden komt te sterben / soo accreseert de portie van den ghene die ghestorben is aen de andere die noch in 't leven zijn. Wefenb. in parat. ad rit. ff. de usufruct. accretend. nu. 2. & leqq. Costal. ad l. 1. ff. eod. tit. Castill. de usufruct. cap. 48. num. 16.

¶

By verschepde Doctoren wordt ghedisputceert / of een lijfsochtenaer die gheen bozghen weet te bekomen / mach volstraen met cautie juratoir? In dese questie worden bevonden verschepde opinien / doch billijcker schijnt te wesen het ghevoelen van de ghene die susteneren, dat den lijfsochtenaer / indien hy is eerlijck van leven ende ge-

¶

loof

loofweerdich / tot de cautie juratoir moet gheadmitteert worden / ofte en schijnt oock niet vzeemt te wesen de sententie van de ghene / dewelcke sustineren / dat den epgenaer in sulcken ghevalle de goede- ren sal na hem nemen ende behouden / ende dat hy aen den lijfcochte- naer jaerlijcks sal betalen een sekere somme van vuchten ofte van gelt / midts nochtans dat den epgenaer vooz de jaerlijcksche betalin- ghe suffisantelijck aen den lijfcochtenaer eavere. Pyrrh. Maur. in tract. de fidejussorib. 1. part. princip. tert. partic. & lect. prælud. cap. 19. alias 28. num. 31. & 32. Gail. lib. 2. obl. 47. num. 8. & seqq. Mynsing. cent. 6. obl. 48. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 9. art. 13. num. 7. Peck. in tract. de tes- tam. conjug. lib. 5. cap. 24. num. 4. circa. fin. Surd. decis. 141. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 15. n. 3. in fin. Vid. Castil. in tract. de Ulufruct. c. 18.

¶ I I I.

Het is controvers / soo een lijfcochtenaer wil verhueren de goede- ren in dewelcke hy ghelijfcocht is / of den epgenaer van deselve / vooz anderen moet ghepzeferereert worden in de huere / indien hy de goede- ren begeert te hueren ? Item ter contrarie / soo den epgenaer den epghendom wil veraliceren / of den lijfcochtenaer / indien hy de goe- deren begeert te kooppen / vooz anderen moet ghepzeferereert worden ? Waerder schijnt te wesen de negative sententie der Doctozen. Vid. Joan. del Castil. in tract. de ulufruct. cap. 74. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 8. art. 4. num. 4. Jo. Bapt. Laderch. Consil. 111. num. 3. vol. 1. Acac. var. re- fol. cap. 12. num. 158. 159.

¶ I I I I.

Het is kennelijck / dat den ghene die ghelijfcocht is / ghehouden is te maken inventaris ende cautie te pzefereren ; dan is questie / of een lijfcochtenaer tot het selve kan ghecompelleert worden / indien den testateur hy sijn testament het maken van den inventaris / ende het stellen van cautie heeft gheremitteert ? De ghemeene sententie der Doctozen is / dat het selve hy den testateur niet en kan geremitteert worden / ende dat den lijfcochtenaer / niet teghenstaende soodanighe remissie / ebenwel daer toe ghehouden is / ende is sulcks oock gedeci- deert. Neostad. decis. 20. Cur. Holl. Zeel. & Westfrit. Gail lib. 2. obl. 144. nu 16. & obl. 145. nu. 1. & 10. Peck. de testam. conjug. lib. 5. cap. 24. nu. 4. Christin. ad ll. Mechl. tit. 9. art. 13. num. 3. & 4. Radel. decis. 57. num. 110. Carpzov. def. forens. part. 3. const. 13. def. 12. & 14. Neostad. Suprem. Cur. Holl. decis. 33.

¶ I I I I I.

De vraghe is / indien pmandt aen een ander heeft gheschoncken alle

alle syne goederen / behoudens nochtans aen hem de lijfstochte sijn
 leven langh / of den selven van den donataris kan ghecompelleert
 worden tot het stellen van cautie vooz de lijfstochte. *Is ghecedeert*
Recen. Mynling. cent. 5. obl. 36. Dec. in l. divus pius. ff. de reg. jur.

¶ **W J.**

Questie is / of een lijfstoctenaer mach behouden de vuchten die
 hy ghepercipieert heeft eer hy cautie ghepresteert heeft? Wozt ghe-
 leert *Ja* / indien de cautie niet en is versocht gheweest / ende hy is in
 possessie vande goederen vande erffenisse ; maer soo de cautie is ver-
 socht gheweest / ende den lijfstoctenaer ter quader trouwen het stel-
 len van cautie heeft ghediffereert / als dan en mach den lijfstocte-
 naer de vuchten / die hy vooz de cautie komt te percipieren / niet be-
 houden ; Somnighe meynen oock / dat den lijfstoctenaer de vuch-
 ten niet en kan genieten vooz ende aleer hy cautie gepresteert heeft /
 oock schoon ghenomen de selve niet versocht en is / indien hy noch
 niet en is in possessie van de goederen ; ofte oock in de possessie zinn-
 de / indien de goederen / daer aen hy de lijfstochte heeft / dooz gebuyck
 worden gheconsumeert. Vide Castill. in tract. de Usufruct. cap. 16. Cod.
 Fabr. lib. 3. tit. 23. def. 2. Tessaure. decis. 80. num. 3. Pinell. de bon. matern.
 part. 2. num. 77. 78. Hieron. de Cævall. in Specul. commun. opin. contr.
 commun. quæst. 408. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 2. art. 13. nu. 5. 6. & 11.
 Gail. lib. 2. obl. 46. Peck. de testam. conjug. lib. 5. cap. 24. sub num. 4.

¶ **W J J.**

Wozt ghevraecht / of een lijfstoctenaer van alle de goederen /
 sonder ceste ofte procuratie van den erfghenaem ofte eyghenaer /
 mach ageren teghens de hereditaire debiteuren / ende de schulden
 exigeren? Wozt gheleert *Ja* ; want hy heeft exercitie van alle de he-
 reditaire actien / ende mach bypelyck ageren in alle het ghene de lijf-
 stochte belanght ; doch wozt gheleert / dat een lijfstoctenaer de hoof-
 sommen niet en mach exigeren ofte ontfanghen / maer wel de renten
 ofte vuchten van dien. Gratian. dilcept. forent cap. 585. num. 21 & 199.
 & cap. 636. num. 17. & 199. Castill. de Usufruct. cap. 2. num. 10. & 199.
 & cap. 59. num. 27. 28. Matthesil. Singul. 4. in annot. num. 2. Christin. ad ll.
 Mechlin. tit. 13. art. 26. num. 3. in fin. Caroc. decis. 80. num. 23. in Syn-
 tagm. commun. opin. lib. 3. tit. 20. de ulufruct. sub num. 29. Fachin. lib. 12.
 controverf. cap. 35.

¶ **W J J J.**

En lijfstoctenaer mach het profijt ende ghenot vande vuchten

aen een ander cederen ofte verkoopen so langhe hy leeft; maer mach aen een ander niet cederen ofte verkoopen het personele recht van lijfchochte/soo dat de lijfchochte niet gheertingueert soude worden met de doot van hem/aen wien de lijfchochte ghemaect is / maer doot de doot van den kooper ofte cessionaris. Myning. ad §. finit. num. 8. & 9. Intit. de usufruct. Ch.istin. a III. Mechlin. tit. 15. art. 6. nu. 2. & art. 7. num. 2. & 3. Gomez. va. resol. tom. 2. cap. 15. num. 17.

£ £.

Den eyghenaer mach den eyghendom van het goet / het welke een ander in lijfchochte besit/ verkoopen ende veralieneren/ afgetogen ofte behoudens de lijfchochte/ ende mach oock op sijn erbe / in het welke een ander lijfchochte competeert / servituyt imponeren / soo maer daer doot de conditie van den lijfchochtenaer niet en werde verargert. Gail. lib. 2. obs. 155. num. 4. In Syntagmat. commun. opin. lib. 3. tit. 20. de usufruct. num. 30. Schneid. ad tit. de servit. rustic. & urban. præd. num. 34.

£ £.

De byaghe is / indien een lijfchochtenaer sijn recht van lijfchochte niet aen den eyghenaer/ nemaer aen een ander cedeert/ of doot sodanighe cessie de lijfchochte verlozen wordt / ende met den eyghendom wort gheconsolideert? Sommighe sustineren Ja; andere achten waerder te wesen de contrarie sententie. Vid. latè Castill. in tract. de usufruct. cap. 69.

£ £ J.

Tusschen sommighe Doctoren wort ghecontroberteert/ of het leggaet goet is/ wanneer een man sijn byouwe by testament maect de lijfchochte van alle de goederen/ ende na haer doot sijn byoeder / ofte een ander uniberseel erfghenaem institueert? Waerder wordt ghesacht de sententie van de genedie sustineren/ dat sodanigh leggaet van lijfchochte goet is. Vide Jas. in l. extraneum. nu. 6. C. de hæred. inttit. Gail. lib. 2. obs. 143. Covar. var. resol. lib. 2. cap. 2. nu. 5. Cod. Fabr. lib. 6. tit. 18. def. 7. Jac. Cor. consil. 15. num. 1. 2.

£ £ J J.

Een lijfchochtenaer mach sonder consent van den eyghenaer / de ghedaente ofte sozme van het goet / in het welke hy gelijfchocht is/ niet veranderen / vermeerderen / ofte verminderen / maer sulckx doende / mach na de gemeender opinie der Doctoren van de lijfchochte geprivieert worden/ ende is aen den eyghenaer gehouden tot schade ende interesse / sonder dat hem competeert repetitie ofte retentie van het

het gene 'twelck hy also heeft geconstitueert: en daeromme en mach een lijfvochtenaer gheen bosch uproepen/ ende aldaer een wijngaert planten/ ofte daer van Wor-landt maken / ofte op een ander manier de soyme van het goetd veranderen; alle 'twelcke nochtans te verstaen is / indien de deterioratie is notabel / ende niet van kleynder importantie / ende dat de selve hy den lijfvochtenaer ghedaen is ter quader trouwen ende dooz syne schult; hoewel oock sommighe sustineren / dat een lijfvochtenaer deteriorerende ofte qualijck ghebruyckende de goederen daerinne hy ghelijfvocht is / niet en verbalt van de lijfvochte / maer alleenlijck gehouden is tot schade ende interesse. Castill. in tract. de Usufruct. cap. 21. Nic. Everh. in Consil. 217. num. 1. Fab. in suo Cod. lib. 3. tit. 23. de usufruct. defin. 2. Cæpoll. in tract. de servit. rust. præd. cap. 22. num. 10. Gail. lib. 2. obs. 67. num. 11. Christin. ad ll. Mechl. tit. 15. art. 4. num. 9.

¶ ¶ ¶

Questie is/ of een lijfvochtenaer mach af houwen byzichtbare boomen? Ick antwoorde Neen / ten ware hy in plaetse van de afgehewen ofte afgestorven boomen andere wilde planten. Cæpoll. in tract. de servit. præd. cap. 22. num. 13. Francisc. Marc. part. 1. decis. 871. Christin. ad ll. Mechl. tit. 2 art. 18. nu. 4. & 5. & tit. 15. art. 4. nu 8. & 11. Tiraquell. in tract. de retract. convent. § 3. gl. 1. nu. 24. & seqq. Castill. de usufr. cap. 21. num. 21.

¶ ¶ ¶

Het is controvers / indien een lijfvochtenaer niet en ghebruyckt na het goetduncken van goede mannen / dan qualijck verscort in een dinc / of hy alleenlijck verbalt daer van / dan of hy oock ghepibeert moet worden van het profijt ende recht van lijfvochte in de andere dinghen? Dele Doctoren sustineren / dat den lijfvochtenaer verbalt van het profijt ende recht van de gheheele lijfvochte; doch verscheyde andere houden waerder te wesen de contrarie sententie. Vid. Petr. de fideicommiss. quæst. 10. num. 53. Christin. ad ll. Mechl. tit. 15. art. 4. num. 11. Joan. del Castill. de usufruct. cap. 24.

¶ ¶ ¶

Een lijfvochtenaer is gehouden de huysen ende andere goederen / in dewelcke hy ghelijfvocht is / te onderhouden ende repareren tot syne kosten / ten ware een groote kost van noode was; want alsdan is den eyghenaer / ende niet den lijfvochtenaer / daer toe gehouden; ende wanneer een groote kost van noode is / soo is den lijfvochtenaer niet ghehouden eerst te impenderen / ende daerna van den eyghenaer te

repeteren / dan mach vanden beginne / eer hy impendere / den epghe-
naer compelleren dat hy hem ghebe het gelt het welcke gheroeger
moet worden / ofte dat hy selfs tot refectie van de goederen impende-
re. Vid. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 15. art. 2. num. 10. in fin. Joan. del Ca-
still. in tract. de ulufruct. cap. 57. Gratian. discept. forens. cap. 778.

¶ ¶ D J.

Wordt ghebraght / of een lijfstoctenaer gehouden is upt te repe-
ten de kosten van de processen die hy sustinerende is ? Ick antwoor-
de Ja / indien het gheheele proces concernert de lijfstocthe. Joan. Ca-
still. in tract. de ulufruct. cap. 55. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 15. art. 2. num.
9. Pinell. de bon. matern. ad l. 1 part. 2 sub num. 68.

¶ ¶ D J J.

Een lijfstoctenaer is gehouden te betalen alle tribuyten / chijnsen /
renten / ende andere lasten upt de goederen gaende ; want alle reele
lasten / die upt de goederen / ofte ter oorzake van het goet ghepresteert
worden / behooren tot den lijfstoctenaer. Schneid. ad §. constituitur. nu.
13. Instit. de ulufruct. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 15. art. 3. num. 1. 2. &
seqq. Castill. de Ulufruct. cap. 56. num. 14. 15.

¶ ¶ D J J J.

Het is controbers / indien de lijfstocthe van een erbe nagelaten is
met macht omme het selve te veralieneren / of den epghendom ver-
staen wordt naghelaten te zijn ? In dese controbersie worden be-
vonden vriederhande sententien / doch waerder wordt gheacht de
affirmative sententie : maer indien de lijfstocthe van een erbe nae-
ghelaten is met byghevoechde conditie / dat het selve niet en sal mo-
ghen worden veraliencert / als dan en wordt den epghendom
niet verstaen ghelegateert te zijn / nae het ghevoelen van sommighe
Doctrozen / hoewel nochtans vele sustineren ter contrarie / dat in
sulcken ghevalle oock den epghendom moet gheacht worden naeghe-
laten te zijn. Vid. Fachin. lib. 5. controverl. cap. 44. & 45. Marc. de Mant.
Sing. 652. Menoch. de prælumpt. lib. 4. prælumpt. 133. num. 3. & 4. Ve-
sin. in Syntagm. commun. opin. lib. 6. tit. 29. de ulufruct. leg. & ulu. num.
1. Sand. decis. Frisic. lib. 5. tit. 3. def. 4. Jac. Cor. consil. 15. num. 4. &
seqq. Castill. de Ulufruct. cap. 30. Gratian. discept. forens. cap. 216.

¶ ¶ J ¶.

Questie is / indien de lijfstocthe van een erbe ghemacckt is met
byghevoechde conditie / dat den lijfstoctenaer nae syne doot het
selve aen een ander sal restitueren / of den epghendom verstaen
wordt naghelaten te zijn ? Sommighe sustineren Ja / andere ter

contrarie / dat den eyghendom daer dooz niet gheacht wordt ghemaeckt te zijn. Vid. Sand. decit. Frisic. lib. 5. tit. 1. def. 2. vert. hinc vulgo. Menoch. de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 133. num. 7. Fachin. lib. 5. controvers. cap. 46.

By sommighe Doctoren wordt ghedisputeert / indien den testateur aen pemandt maect de lijfsochte van een hups / ende daer by voeght den last ofte serbituyt van het selve niet hoogher op te halen / of in sulcken ghevalle den eyghendom schijnt naghelaten te zijn? De gemeender sententie der Doctoren is Ja / alhoewel nochtans sommighe sustineren ter contrarie; t welck oock by vele gheacht wort waerder te wesen. Vid. Pinell. de bon. matern. in l. 1. part. 3. num. 41. Castill. de Ulufuct. cap. 30. num. 25. & seqq. Gail. lib. 2. obl. 143. num. 7. Fachin. lib. 5. controvers. cap. 43.

*** J.

Het is controvers / indien aen pemandt ghemaect is de lijfsochte van alle de goederen / ende dat aen een ander / ofte anderen / ghemaeckt is seecker hups / ofte erve / ofte hupsen / erden / ofte eenighe andere goederen / of dien lijfsochtenaer oock lijfsochte competeert aen soodanich goetd ofte goederen / de welke specialijcken aen een ander ofte anderen ghelegateert zijn? Sommighe Doctoren sustineren Ja; andere meynen / dat den lijfsochtenaer / ende den legataris ofte legatarissen / aen wien de goederen specialijck ghelegateert zijn / t samen moeten concurreren inde lijfsochte van die goederen; verscheyde andere achten waerder te wesen / dat den lijfsochtenaer gheen lijfsochte competeert aen soodanich goetd ofte goederen die specialijcken ghelegateert zijn. Vide Mantic. de conjeçt. ult. volunt. lib. 9. tit. 6. num. 21. 22. 23. Castill. de Ulufuct. cap. 47. num. 24. & seqq. Gratian. discept. forens. cap. 46. num. 22. & cap. 350. Peck. de testam. conjug. lib. 5. cap. 24. num. 1. Costal. ad l. 3. num. 12. ff. de Usuf. accresc. Cod. fabr. lib. 6. tit. 18. def. 3. Covar. var. resol. lib. 2. cap. 2. sub num. 7. Syntagm. comm. opin. lib. 6. tit. 29. num. 15. Gomez. var. resol. tom 2. cap. 15. num. 5.

*** J. J.

De vraghe is / of een lijfsochtenaer ghhouden is uyt te houden de huere / die sijn boozsaet ende autheur met den huerder aenghegach heeft? De gemeender opinie der Doctoren is Neen. Costal. ad l. 59. ff. de Ulufuct. Acac. var. resol. cap. 12. num. 215. Caroc. in tract. de locat. & conduct. part. 2. quæst. 57. Castill. de ulufuct. cap. 73.

Indien

¶ ¶ ¶ ¶ ¶

Indien den lijfstoctenaer eenighe goederen / die hy in lijfstocten besit/booz eenighe jaren heeft verhuert / ende dat hy komt te sterben eer de huer-jaren zijn gheverpceret / so komt het verhuerde goetd vyz tot den eyghenaer / sonder dat den eyghenaer ghehouden is upt te houden de huer / die den lijfstoctenaer met den huerder heeft ghemaeckt; ende en competeert oock den huerder gheen actie van interesse tegens de erfgenamen van den lijfstoctenaer. Costal ad l. liquis. §. §. 1. ff. locat. Christin. ad ll. Mechlin. tit.8. art 3. num.2 & 5 & in ad d. tit.8. art.1. num.5. & ad art. 3. num. 1. Acac. var. resol. cap. 12. num 191. & seqq.

¶ ¶ ¶ ¶ ¶

Het is kennelijck/dat een lijfstoctenaer ghehouden is tot betalinge van de renten ende andere lasten upt de goederen gaende/ dewelcke hy spnen tijdt verschenen zijn: dan is questie/of den lijfstoctenaer kan gheconvenicert worden booz renten ende lasten die verschenen zijn/booz ende alect hy de goederen als lijfstoctenaer heeft ghepossideert? Ick antwoorde Ja / dan den lijfstoctenaer heeft sijn regres teghens de erfgenamen van den overleden / van dewelcke hy mach weder eysschen de renten ende lasten die hy heeft betaelt / dewelcke hy het leven van den overleden al waren verschenen / ende is oock alsoo tot meermalen ghewesen. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 15. rat. 3. nuu. 5. & 6. Chaff. ad consuet. Burgund. rubr.4. §.6. in verb. & feart. medietatem onerum num.2. & seqq.

¶ ¶ ¶ ¶ ¶

Man ende wijf moghen malkander lijfstocten in alle hare goederen/ niet teghenstaende by houwelijcksche boozwaerden is ghecabeert / dat de goederen/ in cas sy sonder kinderen komen te sterben/ sullen gaen aen de 3pde daer die vandaen gekomē zijn. Peck. in tract. de testament. conjug. lib. 1. cap. 6 per tot. Joan. à Sand. in decis. Frific. lib.4. tit.4. definit.9.

¶ ¶ ¶ ¶ ¶

Een lijfstoctenaer / aen dewelcke ghegeven is macht om de goederen te veralienieren ende te verminderen / ende na sijn doodt een ander erfgenaem gheinstituteert zijnde/ moet gehouden worden booz een erfgenaem die met fideicommiss beswaert is / ende derhalven is hy alleen ghehouden cautie te psteren booz de conservatie ende restitutie van het vierdepart van de goederen ten ware hem het stellen van cautie ware gheremitteert / want hy alsdan daer toe niet en is

is ghehouden; dan is evenwel gehouden te leveren inventaris van de goederen / uyt dewelcke t' eenigher tijdt mach consteren van de qualitept ende quantitept van de goederen van de erffenisse. Joan. d Sand. in decis. Frisic. lib. 5. tit. 3. definit 4. Fab. in suo Cod. lib. 6. tit. 27. defin. 25. Jacob. Cor. Consil. 23. Neostad. Cur. Holl. decis. 20.

¶ ¶ ¶ D I I.

Indien aen pemant gemaect is de lijftochte van een huys / ende dat het selve huys komt te verbzanden / so en heeft den lijftochtenaer gheen recht meer / dan is syne lijftochte geextingueert / oock soo seer / dat in gheballé het huys weder opghetimmert werde / de lijftochte niet en rebiviscere; ten ware aen den lijftochtenaer generalijcken ware ghemaeckt de lijftochte van alle de goederen; want als dan blijft de lijftochte oock in het goet / het welcke verandert is. Costal. ad l. repeti. §. rei mutatione ff. quib. mod. usufruct. amitt. & ibi Castrenf. & alii & Costal. ad l. quoties. §. univers. ff. de usufruct. Papon. lib. 14. tit. 2. de usufruct. arr. 4. Ann. Robert. rer. judicat. l. 4. cap. 8. Schneid ad §. fin. num. 10. Instit. de usufruct.

¶ ¶ ¶ D I I I.

En man heeft aen sijn vrouwe ghemaeckt de lijftochte van sekker erbe / doch niet recipzoocquelijck / ende den epghendom aen Titius / wordt ghevraecht / also het legaet van lijftochte aen de vrouwe ghe dae niet en mach bestaen / dan is van gemeender weerden / of het erbe in volle recht behoort aen Titius? Ick antwoorde / dat Titius geen bozder recht en heeft dan tot den naeckten epghendom / ende dat de lijftochte blijft by den erfghenaem van den testateur; want de vrouwe ende Titus niet en sijn geconjungeert / nochte en heeft oock consolidatie geen plaets / alsoo de lijftochte uyt de persoon van de vrouwe niet en heeft ghedeseiert / dewelcke niet en heeft begost / nochte en wordt haer opt verstaen gheconstitueert te sijn. Valla in tract. de reb. dub. tract. 3. num. 5. Bart. Jas. & alii ad l. re conjuncti. ff. de legat. 3. Castrenf. & Bart. ad l. Titio usufruct. ff. de condit. & demonstrat. Castill. de Usufruct. cap. 48.

¶ ¶ ¶ I I.

Questie is / of de lijftochte tusschen man ende wijf ten weder zuden ghemaeckt / van een van beyden tegens wille ofte buyten weten van de ander mach ghereboceert worden? Sommige sustineren In andere ter contrarie Peen. Vide ad hanc quaest. Charond. lib. 6. resp. 61. Imbert. in Enchir. jur. Gall. in verb. Donatio inter virum & uxorem. in princip. & in verb. Donatio mutua. circa fin. Peck. de testam.

¶ ¶ ¶

cor.

conjug. lib. 1. c. 43. Papon. lib. 11. tit. 1. arrest. 32. & ibi Bacchov. in not. Boër. decif. 355. nu. 4. & consil. 51. Carpzov. def. forens. part. 3. const. 2. def. 11. Gail. lib. 2. obl. 126. num. 5. Hier. de Cævall q. 140. num. 4. & seqq. Sanz. de divis. bonor. lib. 4. cap. 12. num. 17. 18. Mantie. de tacit. & ambig. convent. lib. 21. tit. 6. num. 15. & tit. 9. num. 4. & seqq.

¶ II.

De vrage is / indien de vrouwe / met weten ende consent van haer man / de lijfcochte / by haer ten weder - zyden gheconstitueert / heeft ghereboceert / ende dat de man komt te sterben booz de vrouwe / of de vrouwe in sulcken ghevalle recht heeft tot de lijfcochte aen haer by haren overleden man ghemaect? Ick antwoorde Neen. Ad hanc quæst. vid. Charond. lib. 6. respouf. 61.

¶ III.

Woꝛdt ghevrageht / indien aen pemandt ghemaect is de lijfcochte van alle de goederen / of de selve lijfcochte alleenlijck te verstaen is van de goederen die waren ten tyde van het maecten van het testament / dan of daer onder gheacht woꝛden mede begrepen te zijn de goederen die na date van het testament zijn gheacquireert? Sommigh Doctozen sustiueren / dat de selve lijfcochte oock gheextendeert woꝛdt tot de goederen die na date van het testament gheacquireert zijn / ende is oock alsoo ghedecideert; Doch verscheyde andere Doctozen zijn in contrarie opinie. Vide Tessaur. decif. 168. Castill. in tract. de Usufruct. cap. 44. Menoch. de Præsumpt. lib. 4. præf. 127. Cavalcan. in tract. de Usufruct. mulier. relict. num. 85. & seqq.

¶ IIII.

Alsoo den lijfcochtenaer by den testateur niet en kan gheremittert woꝛden het stellen van cautie / woꝛdt ghevrageht / of den testateur aen een van de erfgenamen mach belasten dat hy boz ghe sal woꝛden booz den lijfcochtenaer? Ick antwoorde Ja. Costal. ad l. 8. ff. de Usufruct. ear. rer. quæ ul. consum. Surd. decif. 109.

¶ V.

Questie is / indien pemandt heeft de lijfcochte van alle de goederen / ende dat gheduerende de selve lijfcochte eenighen Leen ofte Erfpacht-goederen woꝛden verheft / ofte nieuwe vrieven versocht / of de emolumenten / die daer over komen te verballen / behooren tot den lijfcochtenaer van de goederen / dan of tot den eyghenaer? De ghemeene sententie der Doctozen is / dat de selve emolumenten behooren tot den lijfcochtenaer. Guid Pap. quæst. 477. & add. ibid. Castill. de Usufruct. cap. 36. num. 45. Costal. ad l. 7. num. 8. ff. de Usufruct.

Cod. Fabr. lib. 3. tit. 23. def. 6. & lib. 4. tit. 43. def. 46. Gratian. discept. forens. cap. 615. num. 12.

¶ I I D.

De braghe is / of de brieven ende gheschriefften van de erfvenisse moeten blyven ende berusten onder den erfghenaem / dan of onder den lijfstoctenaer? Is ghedecideert / dat de selve moeten blyven by den eyghenaer / ende niet by den lijfstoctenaer. Mart. digest. noviss. rom. 1. tit. Scriptura cap. 28. Costal ad l. 48. num. 15. ff. de Act. empt. Carpzov. def. forens. part. 3. const. 13. def. 8. num. 10.

¶ I I D.

Generale lijfstoct van alle de goederen en wordt niet gheextendeert tot leen-goederen; want sonder consent ofte octroy vanden Leen-Heer aen een ander gheen lijfstoct kan ghemaect worden in leen-goederen. Peck. in tract. de testament. conjug. lib. 5. cap. 23.

¶ I I D I.

Indien man ende vrouwe aen pemandt schencken hare goederen / behoudens daer aen de lijfstoct / wort ghebzaeght / so een van beiden komt te sterben / of de langhst levende behout de lijfstoct aen alle de goederen / dan of allcenlijck vooz de helfte? Hierinne is ghedecideert / dat de lijfstoct niet voozder plaets heeft als vooz de helfte Papon. lib. 14. tit. 2. arrest. 3. Costal. ad l. 57. num. 12. 13. ff. de Usufruct. Guid. Pap. quæst. q. 204. & ibi add.

¶ I I D I I.

Questie is / indien een Notaris aen sijn vrouwe gemaeckt heeft de lijfstoct van alle syne goederen / of de emolumenten / de welke vallen ober de acten ofte extracten die na sijn doot upt de Prothocollen ghetogen worden / komen ten voozdele van syne vrouwe als lijfstoctersche? Sommige Doctoren sustineren Ja; andere meynen Neen / maer dat de selve komen ten voozdele van de erfghenamen; eenighe andere segghen / dat de emolumenten wel behooren tot de erfghenamen / maer dat de vrouwe daer aen heeft het ghebzyck ghedurende de lijfstoct. Vid. Castil. in tract. de Usufruct. cap. 36. num. 38. & seqq. Sand. decis. Frisc. lib. 5. tit. 3. def. 2. Costal. ad l. 7. §. si vir. num. 7. ff. Solut. matrim. Mart. digest. noviss. tom. 5. tit. Legatum cap. 65

¶ I I D I I I.

Indien pemandt aen een ander maect de lijfstoct vooz den tijdt van thien jaren / ende dat hy nae de thien jaren de lijfstoct maect

maeckt aen een derde / woꝛdt ghebrægt / soo den ghene / aen wien
de lijfſtochte voꝛ tien jaren ghemaect was / komt te sterben binnens
de thien jaren / of de lijfſtochte ter ſtondt moet volghen aen dien derde /
ſonder de tien jaren uyt te wachten / dan of hy de lijfſtochte niet eerder
kan bekomen als de thien jaren gheexpireert zynde? Woꝛt gheleert /
dat hy gheen recht en heeft tot de lijfſtochte / voꝛ ende al eer de
thien jaren omghekomen zyn. Gomez. var. resol. cap. 11. num. 34. verſ.
Tertio. Næv. & DD. communiter adl. 35. ff. de Uf. & Uſufr. legat.

¶ I I I.

De vraaghe is indien aen yemandt ghemaect is ſeecker huys of
te erbe om te ghebꝛuycken / of den eygendom gheacht woꝛdt nae
ghelaten te zyn / dan of alleenlijck de lijfſtochte? Hierinne is ghede
cideert / dat niet de lijfſtochte / maer den eygendom verſtaen woꝛdt
ghemaect te zyn / ten ware het ſelve ghemaect ware om te ghe
bꝛuycken ſijn leven langh / ofte ſoo langhe hy leven ſal / in welcker
ghevalle gheacht woꝛdt dat de lijfſtochte alleenlijck naghelaten is.
Menoch. de Præſumpt. lib. 4. præſumpt. 133. num. 11. 12. Carpoz. def.
forenſ. part. 3. conſt. 13. def. 9. 10. Caſtill. in tract. de Uſufruct. cap. 30.
num. 4. & ſeqq.

I.

Queſtie is / indien den ghene die treedt tot een tweede houwelijck /
aen ſijn tweede echt-ghenoot ghemaect heeft de lijfſtochte van ſyne
goederen / of die lijfſtochte moet gereduceert ofte gheimputeert woꝛden
den in de filiale portie / de welke den ghene die hertrouwt nalaten
mach aen ſijn tweede echt-ghenoot? In deſe queſtie is ghedecideert
Ja / oock ſchoon-ghenomen de lijfſtochte ware reciproocq. Joan. à
Sand. decil. Friſic. lib. 2. tit. 3. def. 4. Mæſtert. in tract. de ſecund. nupt.
quæſt. 55.

M A E G H S C H A P.

I.

Wme maeghschap te betoſpen / en is eene ghetup
ghe niet genoegh / alhoewel hy de perſoon deſigneert /
ende de graden van beyde zyden met klare computa
tie diſtingueert / dan woꝛden ten minſten gherequi
reert twee ghetuppen. Nic. Everh. in conſil. 22. num.
1. Malcard. de Probat. concl. 410. num. 19. 20. 21. &
concluſ. 69. num. 11.

I I.

De vrage is/ of een dispositie ofte statuyt/ het welke spreekt van maeghschap ofte affiniteyt / plaets heeft in een Byzudegom ende Byuyt? Ick antwoorde Peer. Chaffan. ad consuet. Burgund. rubr. 4. §. 5. nu. 18. Bartol. ad l. quod servius. num. 1. & 2. ff. de condict. caus. dat.

I I I.

Tusschen de collateralen belet het houwelijck alleen de affiniteyt in de eerste grade/ ende niet vorder / ende de affiniteyt dewelcke het houwelijck belet/wozt gecontraheert tusschen de man ende de bloetverwanten van sijn vrouwe / met dewelcke hy het houwelijck heeft ghecontraheert / ende wederom tusschen de vrouwe ende de bloetverwanten van haren man : ende ober sulcks indien Titius ende Mebia zijn een soon ende dochter van twee ghesustersen / ende dat Titius houwelijck contraheert met Berta/ende Mebia met Sempronius ; waer na gebeurt dat Titius komt te sterben/ ende van gelijcken oock komt te overlyden Mebia / soo dat in levende lyve blyven Sempronius ende Berta;wozdt u gebzaeght/of Sempronius ende Berta te samen houwelijck moghen contraheren? Ick antwoorde Ja/also tusschen deselve persoonen gheen affiniteyt en is in de eerste grade. Vid. Nic. Everh. in Consil. 51. Welenb. in parat. ff. ad tit. de gradib. & affinib. num. 17. Schneid. ad tit. de nupt. vers. de arbor. affinit. num. 9. & 13.

I V.

Questie is/ of het pemandt is geoorloft te trouwen met de nagelaten weduwe van sijn overleden huys vrouwe vorder / dan of sodanigh houwelijck wozt belet dooz de maeghschap ofte affiniteyt/ dewelcke tusschen haerlynden is ghecontraheert? Volghens de sententie van verscheyde Doctoren is ghedecideert / dat sodanigh houwelijck is geoorloft. Welenb. in parat. ad tit. de gradib. & affinib. nu. 17. Schneid. ad tit. de nupt. vers. de arbor. affinit. num. 13. Nic. Everh. in Consil. 51. num. 4. Covar. de matrim. cap. 6. part. 2. §. 7. sub num. 6.

V.

Wozt gebzaeght/ of dooz de maeghschap ende affiniteyt/ dewelcke is tusschen een stief vader ende de weduwe van sijnen stief-soon het houwelijck tusschen haerlynden wozt belet? Ick antwoorde Ja. Schneid. ad tit. de nupt. vers. de arbor. affinit. num. 14. Gloss. & DD. ad l. uxorem. 15. ff. de rit. nupt.

V I.

Affiniteyt wozt gedissolbeert dooz de doode van een van de echt-

te-luyden in het gheheel / behalven om houwelijck te beletten ; ende derhalven alle het ghene in faueur van de affinitept is gheintroduceert / cesseret / wanneer de affinitept dooz de doodt wordt ghesolueert : want indien hy statuyt is gedisponeert / dat de saken van personen / die malkander in affinitept bestaen / moeten gecompromitteert worden / t selve en heeft gheen plaets in een schoon-bader ende een schoon-soon / welckers affinitept dooz de doodt van de houwwe is ghedirimeert. Viv. dccil. 181. lib. 1. & decil. 376. lib. 2. In Syntagm. commun. opin. lib. 2. tit. 26. num. 12. Grot. in tract. de testib. part. 3. num. 79. 80. 81. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. Affinitas cap. 3.

V I I.

Alhoewel de ghetuyghenisse van den ghene / die den producent / in maeghschap ofte affinitept bestaet / so veel gheloofs niet en heeft als van een vreemde / maer is suspect / wort nochtans in 't geheel niet gerepelleert ofte verworpen / ende wort oock het defect vanden ghesuppleert / als daer ander bewijs ofte ghetuyghenisse concurreert. Mascard. de Probat. conclus. 68. nu. 15. 16. Ant. Gabriel. comm. conclus. tit. de Testib. concl. 15. num. 3.

V I I I.

Affinitept en kan niet gheseydt worden te wesen tusschen de kinderen van de echte luyden / dewelcke zijn upt een ander houwelijck / ende derhalven kan tusschen haer luyden houwelijck ghecontraheert worden. Bald. in l. affinitas. C. commun. de success. Bertach. in suo repertor. in verb. Affinitas circa. princip.

I £.

De vzaeghe is / of den epscher / hebbende een ghetuyghe die hem in maeghschap ofte affinitept is bestaende / tot den eedt in supplement van bewijs mach gheadmitteert worden ? Ick antwoorde Deen: want een ghetuyghe / die den producent bestaet in affinitept / en kan niet gheseyt worden te wesen bupten alle reprochen / ten ware de affinitept ofte maeghschap ware gedissolveert. Bertachin. in suo repertor. in verb. Affinitas. nu. 20. Ant. Gabr. commun. conclus. lib. 1. tit. de testib. conclus. 15. num. 4. Tiraquell. in tract. Cessant. caus. cess. effect. part. 1. num. 27. 28.

£.

By sommighe Doctoren wordt ghedisputeert / of den gene die een erffenisse epscht / als den overleden in maeghschap ofte bloede verwantschap bestaen hebbende / ghehouden is te proberen dat hy de naeste is / dan of ghenoegh is / so hy alleen bewijst / dat hy is een maeghe

ghe ofte bloetbziend van den overleden? Dele sustineren/ dat van de naeste graet moet gedoceert worden / en dat de p[ro]batie van maeghschap ofte consanguiniteyt alleen niet genoegh en is; doch versehepde andere Doctoren achten waerder te wesen/ dat ghenoech is/ so hy bewijst dat hy een maghe ofte bloedt-bziend is van den overleden/ by so verre questie is tusschen den maghe ofte bloedt bziend ende een vreemde; maer anders/indien questie is tusschen twee maghen ofte bloet-bzienden banden overleden. Vid. Fachin. lib.6. controverl. c.43. Covar.lib.2. var. relol. cap.6.nu.6. Mascard. de probat. vol.3. concl.1245. Carpzov. def. forens. part. 3. const. 18. def.28.

¶ I.

Omme maeghschap te p[ro]beren worden dickwils gheadmitteert ghetuyghen / de welke deponeren van hoozen seggen / van creduliteyt/van de fame. Mascard. de Probat. conclus. 69. Carpzov. def. forens. part. 1. const. 23. def. 12. num. 2. & part. 3. const. 18. def 29.

¶ II.

De vraghe is / of maeghschap om houwelijck te beletten voortkomt uyt vleeschelijcke bekentenisse die buyten echt gheschiet? Dele sustineren Ja / soo dat een soon niet en soude moghen trouwen met de ghene die sijn vader buyten echt bekent heeft. Covar. de Matrimon. part. 2. cap. 6. §.7. num. 3. Sanch. in tract. de Matrim. lib.7. disput. 64. num. 16.

M A N.

I.

De vrage is/ of een man / dewelcke by statuyt verboden is de alienatie van de onroerende goederen/sonder weten ofte consent van sijn v[rou]we/ mach bozghē worden/ ofte schulden makē in p[re]judicie van sijn v[rou]we buyten haer weten ende consent? Ick antwoorde Ja / soo dat de goederen vande v[rou]we daer vooz by de creditoren ooc geexecuteert kunnen worden; Doch de man moet uyt sijn goederen alleen lasten de bozgh-toghten by hem buyten consent van sijn v[rou]we gedaen / so dat de v[rou]we inde scheidninghe weder goet gedaen moet worden de schade die sy daer dooz in hare goederen geleden heeft. V. Joan à Sand. decil. Frisic. lib.2. tit. 5. def.8. Sanz. de divis. bonor. lib.2. cap 13. num. 12. & leqq. Bald. in l. final. §. emptor. nu. 17. C. Commun. de legat.

I I I.

Wanneer een man by statuyt verboden is de alienatie van de onroerende goederen sonder consent van sijn vrouwe / soo is hem oock verboden de selve buyten consent van sijn vrouwe met hypotheeq te beswaren. Chassan. ad Conluet. Burgund. rubr. 9 §. 10. verl. l'homme. num. 42. Costal. ad l. in quorum. 24. ff. de pignorib. & ibi Bartol.

I I I.

Als een man by statuyt toeghelaten wordt de alienatie van de goederen van sijn vrouwe / soo mach hy de goederen van sijn vrouwe wel veralieneren by contrace onder den levende / maer niet by uytterste wille. Molin ad Conluet. Paris. tit. 1. §. 25. num. 1. Chassan. ad Conluet. Burgund. rubr. 4. §. 4. num. 3. & seqq. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 9. art. 2. num. 8. Jas. in l. quæ de legato. num. 29. ff. de legat. 1.

I D.

Een man mach sijn vrouwe doo? suceekinghen ende vlepdinghen heweghen / op dat sy hem in haer testament yet maecht ofte nalate. Peck de testament. conjug. lib. 1. c. 9. Carpzov. def. forens. part. 3. const. 5. def. 7. Berlich. pract. concl. part. 3. concl. 7. num. 39. 40.

D.

Het is controvers / of een man sijn vrou mach expelleren / indien hem het beloofde houwelijcx goedt niet en wort gepresteert? Waerder ende billijcker wort gheacht het ghevoelen van de gene die sustineren / dat een man sijn vrouwe ter oorzake van dien niet en mach expelleren. Fachin. lib. 3. controvers. cap. 48. Covar. in epit. de sponalib. in. 2. part. cap. 7. num. 2.

D I.

Wanneer een man staende houwelijck eenige kosten heeft gedaen aen het houwelijcks goedt van sijn vrouwe / in sulcken geballe daer het selve na scheidinge des houwelijcks moet geresitueert worden / en dat de man het selve doo? de gedaen kosten merckelijck heeft verbeteret / en dat de verbeteringe die de man gedaen heeft duert niet alleen staende houwelijck / maer ooc na scheidinge des houwelijcks / so moet aen de man / ter oorzake van de gedaen melioratie / na scheidinge des houwelijcx / by de vrouwe ofte hare erfgenamen verstoringe gedaen worden. Nic. Everh. Consil. 197. Gail. lib. 2. obl. 121. num. 12. Jas. Castrenf. & alii ad l. domos hæreditar. ff. de legat. 1. Costal. ad l. 1. & 3. ff. de impeal. in res dotal. fact. Cod. Fabr. lib. 5. tit. 8. def. 27.

D I I.

Questie is / of een man / die aen sijn vrouwe consent gegeven heeft tot

tot eenighe actie/dewelcke de vrouwe sonder consent van haren man niet en konde expedieren / sijn ghegheben consent mach revoceren? Ick antwoorde/dat de man het consent/ 'twelck hy eens ghegheben heeft/naderhandt niet en mach weder-voepen. Berlich. conclus. practicab. part. 2. Conclus. 18. num. 55 & part. 3. concl. 1. sub num. 25 decis. 244. num. 5. Chassan ad Consuet. Burgund. rubr. 4. §. 1. vers. absque licentia. num. 3. Peck. de testam. conjug. lib. 3. cap. 21.

W J J J.

Wordt ghevraeght/ indien de man verre blyven 's Landts hertoghen is / ende dat de vrouwe in langhen tyd geen tydinge van hem bekomen heeft / of de vrouwe sonder haren man langer te verwachten/ mach hertrouwen met een ander man? Ick antwoorde / dat de vrouwe haren man moet verwachten soo langhe hy leeft/ sonder dat hy met een ander man mach trouwen/ alhoewel sy geen brieven ofte tydinghe van haren man ontfanghen heeft/ niet teghenstaende eenighe langhe absentie; maer indien de vrouwe verstaen heeft dat haer man ghestorven is/ ende dat daer van hy brieven/ bode / ofte andersints consteert / alsdan mach sy bypelijck met een ander trouwen. Prosp. Farinac. in sua pract. crim. part. 4. tit. 16. quaest. 140. part. 2. num. 44. & seqq. Berlich. conclus. practicab. part. 4. conclus. 28. num. 37. & seqq. Menoch. de arbitr. jud. lib. 2. cent. 5. cas. 420. num. 126. & seqq. Gomez ad l. Taur. 80. num. 31.

J K.

Indien een man in sijn testament gheseyt heeft / ick maecte mijn huys vrouwe boedelhouster ende lijftochtersche/ ende dat de man naderhandt syne eerste vrouwe ghestorven zijnde / een ander ghetrouwe heeft/sonder dat de man sijn testament opt verandert heeft / wordt ghevraeght / of de tweede vrouwe sal wesen boedelhouster ende lijftochtersche uyt crachte van het testament by de man ten tyde van syne eerste vrouwe ghemaect; Ick antwoorde Neen. Francisc. Cremenl. Singul. 8. num. 1. Berlich. decis. 298. num. 3. Peck. de testam. conjug. lib. 1. cap. 3.

K.

Soo een man ten tyde van het contraheren van het Houwelijck syne woonplaetse heeft op seckere plaetse / alwaer het statuyt is op d' eene manier / ende dat de man naderhandt syne woonplaetse verandert tot een ander plaetse/ alwaer het statuyt is verscheyden ende op een ander manier / wort ghevraeght/ welke woonplaetse ingesien moet worden/ de eerste / die de man hadde ten tyde van het con-

cràheren van het houwelijck / of de leste / alwaer hy naderhandt ver-
toghen is ? Sommighe Doctoren sustineren / dat ghelet moet wor-
den op de woonplaetse die de man lest ghehadt heeft; andere ter con-
trarie en beter / dat ghesien moet worden op de eerste woonplaetse.
Vid. Jaf. ad l. cunctos populos. secundum primam lectur. num. 26. & secundum
secundam. lectur. num. 61. C. de Summ. Trinit. Lamb. Gor. ad verfar.
jur. subciv. cap. 19. num. 3. Burgund. ad Consuet. Fland. tract. 2. num. 13. &
feqq. Covar. tom. 1. part. 2. de matrim. cap. 7. princip. num. 9. Alderan.
Malcard. de gen. statut. interpret. conclus. 7. num. 62. Sand. decis. Frific.
lib. 2. tit. 5. def. 10. Kinsch. resp. 14. num. 4.

¶ I.

Een man is hedendaeghs alhier te lande als boocht ende cura-
teur over sijn vrouwe ende hare goederen / welcke boochdpe ende cu-
ratele bande man begint so haest hy aen haer is komen te trouwen /
ende cessert alsdande boochdpe die anderen over syne vrouwe ghe-
hadt mochten hebben / ende en heeft de man gheen authozisatie van
den Rechter van noode / nochte en is oock niet gehoutwen eenighe re-
keninge te doen / of inventaris te maken / ende en zijn syne goederen
oock niet verbonden vooz de administratie. Joan. à Sand. decis. Frific.
lib. 2. tit. 4. def. 1. Herb. rer. quotid. cap. 13. Bugn. de legib. abrog. lib. 2.
Sect. 156. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 9. artic. 1.

¶ I.

Een man mach alhier te lande gheconvenieert worden vooz de
schulden van sijn vrouwe / ende als yemant eenighe actie heeft op de
vrouwe / ofte op hare goederen / moet de selve intenteren niet tegens
de vrouwe / maer teghens de man als haren boocht / ende moet de
man staen over alle contracten die de vrouwe soude willen aengaen /
alsoo sy buyten consent van haren man niet en mach contraheren.
Lamb. Gor. ad verfar. jnr. subciv. tract. 1. cap. 4. Herb. rer. quotid. cap. 13.
Christin. ad ll. Mechlin. tit. 9. artic. 1. num. 6. 7.

M A N D A E T.

I.

Een Mandataris mach van het mandaet ofte bevel / het
welcke hy aenghenomen heeft / renuncieren / indien de sake
noch in sijn geheel is / maer anders niet: ende van ghelijc-
ken oock mach den ghene / die eenich mandaet ofte last aen
een ander ghegheven heeft / het selve revoceren / by soo verre de sake
noch

noch in sijn gheheel is / ende anders niet. Weseñb. in parat. ad tit. ff. Mandat. num. 9. Schneid. ad §. recte quoque. & ad §. mandatum. Institut. de Mandat. Nic. Everh. Consil. 12. nu. 5. Giphā. lib. 3. Institut. disputat. 30. num. 22.

II.

Een mandaet / de sake noch in sijn gheheel zijnde / expireert dooz de doodt van den mandataris / ofte oock dooz de doodt van den gene die het mandaet ghegheven heeft / ten ware het mandaet ghegeven ware ober het ghene daer toe den last-geber uyt noot sakelijckheyt ghehouden was ; want aldan en expireert het mandaet niet dooz de doot van den last-geber / dan den mandataris mach het mandaet na de doodt exequeren / oock alwaer het schoon dat de sake noch in sijn gheheel ware. Hippol. de Marfil. Singul. 44. Mozz. de contract. tit. de Mandat. vers. quomodo annulletur mandatum. num. 19. & 20. Ant. Gabr. commun. conclus. lib. 2. tit. de procurat. conclus. 2. num. 1. & 19.

III.

By sommige Doctozen woꝝdt gedisputeert / of den gene die mandaet ofte last heeft / omme een anders goet te vercoopen ofte te verhueren / oock gheacht werde mandaet te hebben omme te ontfangen den prijs ofte het loon van het vercochte ofte verhuerde goet? Sommige sustineren Ja; andere ter contrarie Neen / ten ware de circumstantien anders mede bꝝochten / ende is oock alsoo ghedecideert Joan. à Sand. decis. Frisic. lib. 3. tit. 16. def. 2. Fachin. lib. 2. controvert. c. 93. Bart. in l. filia ff. de solut. Mozz. de contract. tit. de mandat. vers. de natural. mand. num. 17. Benven. Strach. in tract. de Mercat. tit. mandat. nu. 23.

IV.

Het is controvers / of een mandataris / vooz het ghene 't welck hy boven sijn last profytelijck heeft ghedaen / eenighe actie competeert tegens den ghene die hem mandaet ghegheven heeft: ghelijck so den mandataris belast is / dat hy een huys soude koopen vooz duxsent gulden / ende dat hy het selve hoogher ghecocht heeft / also het so veel weerdich was / of den mandataris vooz het ghene hy hoogher ghecocht heeft / eenighe actie competeert tegens den last-geber? Sommige sustineren Neen / ende andere ter contrarie Ja / indien de mandataris specialijcken niet en is verboden dat hy niet hoogher koopen en soude. V. d. ad hanc quaest. Bronch. miscellan. controvert. cent. 1. affert 66. Castrenf. ad l. ult C. de Negot. gest. Mynsing. & Schneid. ad §. is qui exequitur. Institut. de Mandat. Acac. var. resol. cap. 11. num. 336. Costal. ad l. 25. ff. de Negot. gest.

D.

Een mandataris / delwelcke per vooz den ghene die hem last gege-
 ven heeft ghecocht heeft / mach tegens den last-geber ageren / eer hy
 betale / ende versoeken dat den last-gheber betale de prijs van het
 goet / het welcke hy mandataris vooz hem gecocht heeft. Hippol. de
 Marfil. in tract. de Fidejussorib. num. 226. Lud. Roman. in l. facere posse.
 ff. solut. matrimon.

D J.

Wanneer pemandt aen een ander eenich mandaet ghegeven heeft
 om het te doen / ende dat den mandataris naderhandt het selve
 doet / alhoewel hy niet en expimeert dat hy het doet van weghen den
 ghene die hem mandaet ofte last ghegeven heeft / wordt nochtans
 ghesummeert dat hy het vooz den selven ende van synen t weghen
 ghedaen heeft; ende derhalven indien ick aen u belast hebbe dat ghy
 vooz my koopen soude secker huys / ofte eenich ander goet / welck
 mandaet ghy hebt gheaccepteert / waer na ghy ghecocht hebt vooz u
 gelt / ende alsoen en hebt ghy niet gesept dat ghy 't cochte van my-
 nen t weghen / maer hebt simpelijck ghecocht / wiens volghende ick
 tegens u agere met actie van mandaet / op dat ghy my het gecochte
 goet levere / offererende het gelt het welcke ghy daer vooz betaelt
 hebt / waer teghens ghy seght dat ghy 't vooz u selven gecocht hebt /
 ende mitsdien niet ghehouden en zyt het gecochte goet te restitu-
 ren / wordt gebraeght / wat recht is ? Ick antwoorde / dat ghy om
 het voozgaende mandaet gheacht wordt gecocht te hebben vooz
 my / ende ter contemplatie van het selve mandaet. Paul. Castrenf. in
 l. qui in aliena §. si is qui putabat. num. 2. & 3. ff. de acquir. hæredit. & ibi
 Bartol. num. 1. Jas. num. 11. & 12. Alexand. in Consil. 25. nu. 10. & 11. vol.
 2. & Jas. in §. sequens num. 34. & 36. Institut. de actionib. Mozz. de con-
 tract. tit. de Mandat. verl. de naturalib. mandat. num. 13. Manric. de ta-
 cit. & ambig. convent. lib. 7. tit. 18. Jac. Cor. rer. jud. obs. 25. num.
 32. Gratian. discept. forens. cap. 207. num. 4. Surd. decis. 304. Kinsch.
 resp. 99. num. 5.

D J J.

Indien ick aen pemandt last ghegeven hebbe omme aen mynen
 crediteur te betalen / soo mach ick soodanighe last revoceren de sake
 noch in sijn gheheel zijnde : maer indien den mandataris den selven
 last aen mynen crediteur heeft bekent ghemaect / delwelcke hem
 vooz debiteur heeft gheaccepteert / soo en mach na soodanighe accep-
 tatie het mandaet niet gherevocert worden / alhoewel den manda-
 taris

raris aen den crediteur gheen gelt betaelt en heeft; ende is oock alsoo ghedecideert/ hoewel sommighe Doctozen contrarie sustineren. Mart. digest. noviss. tom. 1. tit. Mandatum. cap. 73. Hippol. de Marfil. Singul. 58. Castrenf. in l. si cum Cornelius. ff. de solut. Joan. Andr. in addit. ad Speculat. tit. de depof. vid. tamen Hippol. Singul. 265. Neostad. Cur. Holl. decil. 38.

W I I I.

Den ghene die aen pemandt eenich mandaet ghegheven heeft/ is gehouden aen den mandataris te suppediteren alle de kosten die den selven in de uptvoeringhe van het mandaet doen moet; ende den mandataris mach den last-geber in rekeninge brenghen alle het gene hy heeft gheimpendeert / oock vooz sijn eyghen persoon; ende van ghelijcken oock indien den mandataris een peert ghehuert heeft om het mandaet van den last-geber te erequeren/ so sal hy de kosten van dien-recupereren; dan wordt ghetwyselt indien den mandataris ghereden heeft met sijn eyghen peert/of hy de kosten mach repeteren als of hy een peert ghuert hadde? Waerinne wort gedistingueert/ dat / indien den mandataris een peert hiel niet om te verhueren/ nemaer om daer mede te ryden als hy wilde / als dan de kosten niet en moghen gheepscht worden van den last-geber; maer indien den mandataris een peert hier om te verhueren/ alsdan mach hy soveel weder eyschen/als hy ghehadt soude hebben/indien hy het selve verhuert hadde. Nicol. Mozz. in tract. de contract. tit. de Mandat. vers. de naturalib. Mandat. num. 21. 22. & 23. Bartol. in l. idemque. §. idem labeo. ff. mandat.

I X.

Questie is / of een generael mandaet ghegheven om alle de schulden te exigeren / oock comprehendeert de toekomende schulden die ghecontracteert zijn na den dagh van het ghegheven mandaet? Ick antwoorde/ dat den debiteur upt crachte van sodanich mandaet niet gehouden en is te betalen de schulden na het mandaet ghecontracteert / ende en soude dooz sodanighe betalinge aen den mandataris ghedaen niet bezijt wesen / ghelijck 'tselbe oock also is gedecideert. Hieron. de Cavall. in Specul. commun. opin. contr. commun. q. 135. n. 9. & seqq. Gloss. Bart. & alii ad l. omnium ff. de Procurator.

X.

Wanneer seker is/dat yemandt geen mandaet en heeft/alsdan en mach hy teghens wil van parthepe niet gheadmittert worden / alsoewel hy presenteert / te caberen/ ten ware den selven in bloet-ver-

wantschap/maechscap/ ofte affinitept bestonde den gene van wiens wegen hy soeckt geadmitteert te worden. Bronch. miscell. controvers. cent. 1. asert. 26. Christin ad ll. Mechl. tit. 1. art. 25. nu. 12. Bellac. in Syn- tagm commun. opin. lib. 4. tit. 24. num. 35.

¶ I.

De braghe is/ of een mandaet mach ghereboceert worden/ indien den ghene/ die het mandaet ghegheven heeft/ belooft heeft dat hy het selbe niet en soude revoceren? Ick antwoorde/ dat niet teghenstaende sodanighe belofte van niet te sullen revoceren / het mandaet evenwel mach gereboceert worden. Vant. in tract. de nullitat. process. tit. de nullitat. ex defect. inhabilitat. seu mand. compar. num. 158. Henr. Bouer. Singul. 26. num. 22. Bartol. in l. cum precario. ff. de precar. Alexand. in Consil. 18. num. 9. vol. 2.

¶ I I.

Wozt gebraeght/ of den gene/ die onder hem heeft het instrument vande schult/ geacht werde mandaet te hebben om de schult te erigeren/ soo hy niet en doceert/ dat hem het instrument by den creditour ofte eygenaer geleveert is? Wozdt gheleert Neen. Ferrar. in addit. ad Guid. Pap. q. 13. Mantic. de tacit. & ambig. convent. lib. 7. tit. 9. Gratian. discsept. forens. cap. 90. num. 13. & seqq.

¶ I I I.

Wanneer pemandt aeneen ander eenigh mandaet ofte last gheeft omme pet te doen 'twelck by sijn selven ende upt sijn natuere geen delict ofte niet onghewoost is / alsdan is den mandataris gheexcuseert/ ten ware hem gedenuciert ware dat hy het niet doen en soude; ende derhalven indien ick/ sustinerende gerechticht te zijn tot secedaer landt ofte hofstede / aen eenige arbepts-lyuden belaste dat sy aldaer de boomen sullen omhouden/ de welcke 't selve dien volgende ooc doen/ so en mach den ghene / die sustineren wil dat ick daer toe gheen recht en hadde / de arbeptslyuden als mandatarissen daer ober niet conbenieren/ ten ware dat sy geweten hadden dat ick daer toe gheen recht en hadde / ende dat het landt ofte de hofstede by een ander wierde ghepossideert. Schneid ad §. retinendæ vers. de Interdict. uti possidetis num. 30. 31. Instit. de Inderdict. ferrar. in form. libell. pro turbat. possess. gl. 9. num. 3. Kinsch. resp. 39. nu. 5. Costal. ad l. in rem §. tignum ff. de Rei vindicat. Menoch. de arb. jud. cas. 354. num. 35. & de retin. possess. remed. 3. num. 630.

¶ I I I I.

Wozt ghebraeght/ of een mandaet ofte last kan gheprobeert wor-
den

den dooz den ghene die verklaert dat hy daer toe ghelast is/ so dat de ghene/ die seyt dat hy mandaet ofte commissie ghehadt heeft / daerinne gheloof moet ghegheven worden? Ick antwoorde Heen. Hippol. de Marfil. Sing. 471. num. 2. Gratian. discept. forenfl. cap. 727. num. 14. 15.

¶ D.

Indien pemandt aen een ander mandaet of last gheeft onme een huys ofte erbe booz hem te koopē/ ende dat den mandataris 'tselbe koopt/ en op hem laet transpozteren/ sonder nochtans mentie te maken van sijn mandaet/ wort gevraegt / of in sulcken geballe den last-geber geacht kan worden den eygendom van het gecochte goet gheacquireert te hebben/ dan of den mandataris 'tselbe ten behoeve van den last-geber moet transpozteren? Wort geleert/ dat den eygendom niet verstaen kan worden op den last-geber ghetransfereert te zijn/ ten ware den mandataris synen last ten tyde vande koop hadde genotificeert/ en dat het goet in dier qualiteyt in gevolge van dien op hem was getranspozteert; want indien hy het goet simpelich op synen naem gecocht heeft/ ende boozts op hem/ alsoo ghetranspozteert is / so en kan den last-geber geen eyghendom daer van hebben / ten zy den mandataris 'tselbe tot synen behoeve transpoztere. Mantic. de tacit. & ambig. convent. lib. 7. tit. 18. nu. 18. Cod. Fabr. lib. 3. tit. 22. def. 6. num. 7. 8. Gratian. discept. forenfl. cap. 207. num. 5. Vide latè Jacob. Cor. rer. judicat. obl. 25.

¶ D J.

Questie is/indien den last-gheber komt te failgeren/ of daer dooz gheextingueert is het mandaet 'twelck hy aen een ander ghegheven hadde? Is gedecideert Ja; gelijc oock indien den mandataris komt te failgeren/ alsdan gheacht wort gherevocert te zijn het mandaet 't welck hem ghegheven was. Mart. digest. noviss. tom. 1. Mandatum c. 76. Kinlch. resp. 56. nu. 3. 4. 5. Mantic. de tacit. & ambig. convent. lib. 7. tit. 22. num. 47.

M E D I C Y N.

J.

DE byaghe is / of een Medicijn / geduerende de sieckte van den ghene die hy soeckt te cureren / eenighe belofte mach ontfanghen / ofte compact maecten met den sieckend? Hierinne is ghedecideert Ja; verschepe Doctoren nochtans

lang sustineren contrarie. Vid. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. Obligatio cap. 12. ex Afflict. decif. 123. Pinell. ad l. 2. C. de rescind. vendit. part. 2. cap. 2. num. 32. 33. Peck. in tract. de testam. conjug. lib. 1. cap. 9. num. 6. Caroc. in tract. de locat. & conduct. part. 2. quæst. 164.

II.

Questie is/ of een Medicijn/ dewelcke een siecken gecureert heeft teghens sijn wil/ van den selven mach eyschen sijn salaris? Wozt geleert Ja. Lud. Roman. Sing. 124. num. 2. Caroc. in tract. de locat. & conduct. part. 2. quæst. 162. num. 4. & seqq.

III.

Op het oordeel ende segghen van de Medicijns moet ghestaen worden in het verclaren of yemandt upt de wonde ghestorven is/ ende of de wonde letael gheweest is/ of niet: ende wozt de Medicijns/ deponerende dat de wonde niet letael gheweest en is/ meer ghelooft als andere ghetuyghen die contrarie affereren. Ant. Corfet. Singul. 359. in verb. testis. 9. num. 3. Gail. lib. 2. obs. 111. Bartol. in tract. de percuss. num. 1.

IV.

Wozt ghecontroverteert/ indien de Medicijns differentieren/ also sommighe verclaren dat de wonde is letael / ende andere deponeren ter contrarie/ op welckers depositie ghestaen sal worden? Sommighe Doctoren sustineren/ dat de interpretatie moet ghedaen worden teghens den ghene die de wonde gheinsligiert heeft / indien den gewonde komt te sterben; andere sustineren/ dat den Rechter/ wanneer ghetwyselt wozt/ of de wonde letael is/ of niet/ moet inclinieren tot de sachtste zyde/ ende een extraordinaris straffe eligeren; ende 'tselve heeft sonderlinghe plaets/ indien den ghewonde eenighen langen tijdt na het insligieren van de wonde komt te sterben; want anders is het / soo den ghewonde sterft binnen een korten tijdt nae dat hem de wonde gheinsligiert is gheweest / om dat alsdan de presumpctie teghens den ghene die ghepercussiert heeft militeert. Vid. Andr. Gail. lib. 2. obs. 111. num. 10. & 11. Clar. in §. homicidium. num. 43. 44. & 45. Bajard. in addit. ad d. §. homicidium. num. 153 Hippol. de Marsil. in pract. criminal. §. & quia n. 16. 17. Card. Tusch. pract. concl. tom. 8. conclus. 379. num. 27. & seqq.

V.

Wozt ghebræght / of een Medicijn ter oorsake van sijn salaris voor andere crediteuren moet ghepreferereert worden? Ick antwoort/ de/ dat een Medicijn gheniet preferentie ter sake van het salaris/ hetwelcke

Welcke hy verdient heeft in de sieckte aen dewelcke den overleden debiteur gestorven is/ ende anders niet. Papon. lib. 18. tit. 6. arrest. 44. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 16. art. 35. num. 4. & in addit. ad tit. 13. art. 13. Chaffan ad consuet. Burg. rubr. 4. §. 9. vers. sumptusve funebres. nu. 6. & seqq. Welenb. in parat. ad tit. ff. de relig. & sumpt. fun. in fin. Carp-
2ov. def. Forens. part. 1. const. 28. def. 45.

D I I.

Questie is/ of een Medicijn/dewelcke boozseker aenbesteeet sala-
ris pemandt eens heeft ghecureert/indien de sieckte wederkomt/den
selven ghehouden is wederomme te cureren booz het selve salaris?
In dese questie woꝝdt by de Doctozen ghedecideet / dat/ indien de
sieckte terstont wederkomt/den Medicijn ghehouden is wederomme
den sieckente cureren booz het selve salaris / sonder datmē hem nieu
salaris schuldich is / ten ware de sieckte ware veroozsaecht dooz
schuld van den siecken; want alsdan / alhoewel de sieckte koꝝtelijck
wederkomt / en is den Medicijn niet ghehouden booz het selve sala-
ris den siecken te cureren; maer indien de sieckte weder opkomt ee-
nighen tijdt na dat den siecken is ghecureert gheweest/ als dan woꝝt
geꝝsumeert/dat de sieckte booztkomt upt een nieuwe ooꝝsake/ende
derhalven en is den Medicijn niet ghehouden den siecken te cureren
sonder nieu salaris/ende of de sieckte gheacht werde terstont weder-
gekomen te zyn of niet/het selve woꝝdt gelaten aen het goetduncken
van den Rechter / dooz infoꝝmatie van luyden hem dies verstaende.
Caroc. in tract. de locat. & conduct. part. 2. quæst. 167. Bartol. in l. Mar-
tius. ff. locat. num. 4. Speculat. lib. 1. tit. de salar. §. ult. num. 1. Tiraquell. ad
l. si unquam. C. de revocand. Donat. in verb. sulceperit liberos. num. 180.
Thom. A&. in tract. de privileg. in firm. part. 1. cap. 49. num. 10. 11.

D I I I.

Het is controvers/ indien de Medicijns verclaren / dat pemandt
aen een doodtlijke wonde ghestorven is/ of sodanighe verclaringhe
ofte assertie gaet in crachte van ghewijsde / soo dat na den laps van
thien daghen geen retractatie ofte rescissie plaets en hebbe? Deel
Doctozen sustineren / dat de assertie van de Medicijns niet en gaet
in crachte van ghewijsde; andere meynen / dat deselve gaet in crach-
te van ghewijsde. Vide Tessaur. decit. 25. Gail. lib. 2. obi. 111. num. 16.
Joan. Andr. in addit. ad Speculat. tit. de homicid. ad num. 4. lit. B. verb.
Noscuut. in fin. Jas. in l. admonendi. num. 39. ff. de Jurejur. Berlich.
Conclus. practicab. part. 1. concl. 59. num. 34. Marc. decif. 946. num. 9.

D I I I.

Een Medicijn/dewelcke vooz een geheel jaer ghehuert is/indieu
hy sonder oorzake vooz den tijdt wech gaet/ en heeft gheen recht om-
me eenich salaris te epschen / oock niet na rate van dien tijdt als hy
synen dienst ghesuppeditteert heeft. Bertachin. in suo repertor. in verb.
Medicus. num. 10. Bald. in l. ædem. C. locat.

I I.

Questie is/indien eenighe Medicijns verklaren dat de woude is
lethael/ofte niet lethael/of teghens sodanighe verklaringhe/bewijs
ter contrarie mach gedemitteet worden? Is gedediceert Ja. Carp-
zov. def. Forens. part. 1. const. 26. def. 5. Gail. lib. 2. obs. 111. num. 16. vers.
Quapropter.

I.

Omme pet dooz verklaringhe ende het oordeel van Medicijns te
bewysen / zijn ten minsten daer toe van noode twee Medicijns/ ten
ware dat ter plaetse / daer de verklaringhe moet ghedaen worden/
maer een Medicijn en was / in welke ghevalle de assertie van een
ghenoech is. Andr. Gail. lib. 2. obs. 111. num. 4. Hippol. de Marfil. in
pract. crim. §. & quia num. 16. vers. Postea.

M O E D E R.

I.

Questie is/indien een moeder verclaert dat den sone/die
in het houwelijck ghebozen is / niet en is de sone van
haren man/ maer van een ander / of haer moet gheloost
worden? De gemeene sententie der Doctozen is / dat
de assertie ofte verklaringhe van de moeder gheen ge-
loof moet ghegheven worden / het zy de verklaringhe
ghedaen werde aen de soon/ofte aen een ander. Boër. decif. 299. num.
5. & seqq. Syntagm. commun. opin. lib. 4. tit. 9. de probat. & præsumpt.
num. 359. lib. 5. tit. 16. denatural. lib. & matrib. eor. num. 8. Jac. Cor-
consil. 12. Costal. ad l. 6. ff. de his qui sui vel alien. jur. sunt.

I I.

De vraghe is/ of een moeder komt de legitime inde goederen van
haren Soon/ indien sy ghetreden is tot haer tweede houwelijck?
Ick antwoorde Ja. Gratian. discept. Forens. cap. 448. num. 1. 2.
Mæstert. in tract. de secund. nupt. q. 35.

I I I.

Wanneer een moeder haer testament makende pzetereert haer kindt/soo wordt sodanighe pzetertie ghehouden vooz exhereditatie; ende derhalven is het testament van de moeder valijd en van weerden / ten zy het selve by het kindt werde gheimpugneert / ende dooz quercelle van een inofficiens testament werde gheresendeert; want het testament van de moeder en is by sijn selven niet nul / dan is van noode petitie oft declaratie van het kint / ghelijck sulcks by den hooghen Raedt van Holland oock is ghedecideert; doch is by den Hove van Fzieslant contrarie verstaen / dat sodanich testament nul is / ten ware 't selve contincerde de clausule codicilar. Vide Neostad. decif. 100. Suprem. Cur. Holland. Zeeland. & Westfris. & vide Joan. à Sand. in decif. Frific. lib. 4. tit. 2. defin. 2. Boër. decif. 96. Papon. lib. 20. tit. 1. arr. 9.

I D.

Een moeder en heeft gheen bastarden; ende daeromme succederen deselve hare moeder / als of sy uyt een wettelijck houwelijck gebozen waren: ende 't selve en heeft niet alleen plaets / wanneer de moeder geen wettelijke kinderen en heeft / maer oock als sy wettelijke kinderen heeft; want sy niet deselve alsdan ghelijckelijcke hare moeder succederen. Schneid. ad tit. de hæred. quæ ab intest. defer. de prim. ord. succed. vers. De success. liber. natur. tant. num. 14. & 17. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 18. art. 3. num. 2. & 3.

D.

Een moeder / dewelcke bupten echte een kint boozt gebzacht heeft / en wordt gheen gheloof ghegeven in het aenwysen van de vader / indien den ghene / die sy seyt te wesen vader van haer kint / ontkent dat hy haer beslapen ofte blypschelijck met haer gheconverseert heeft; ja oock alwaer het schoon / dat de moeder is barens noodt / ofte andersints hadde verclaert / dat den selven vader van het kint was / en soude eventwel gheen gheloof meriteren / ende heeft de moeder oversulcks / deficiërende andere probatien / anders gheen remedie ende toevlucht / dan dat sy de persoon / die sy seydt vader van het kint te wesen / de byslapinge ofte blypschelijcke conversatie stelle tot Eede: maer indien den ghene / die de moeder verclaert vader van het kindt te wesen / het byslapen bekent / alsdan wordt de moeder gheloof in het aenwysen van de vader / oock alwaer het schoon dat sy by meer anderen ware beslapen. Vide Boër. decif. 299. Tessaur. decif. pedemont. 3. concl. 6. Gail. lib. 2. obl. 97. num. 12. Alexand. in Consil. 157. vol. 5. Fab. in suo Cod. defin. 9. tit. ad leg. Jul. de adult. Christin. ad ll. Mechlin.

tit. 18. art. 4. num. 11. & art. 5. num. 2. 3. & seqq. Hartman. Hartm.
tit. 16. de præsumpt. obs. 1. num. 3. & 4. Bertachin. in suo repertor. in
verb. Mater. in princip. Berlich. præct. conclus. part. 5. concl. 38. num.
49. & seqq. Sand. decis. Frisic. lib. 1. tit. 10. defin. 2. Menoch. de arb.
jud. cas. 288. num. 5.

D J.

De vraghe is / of een moeder tot ghetuyghe mach gheadmitteert
worden om te pzoberen den ouderdom van haren soon? Ick ant-
woorde Ja / dan des moeders getuygenisse en is alleen niet genoegh
tot volle pzoabatie / alhoewel deselve maectt pzesumptie. Alexand. in
Consil. 29. num 10. vol. 7. Bald. in l. si minorem C. de in integr. restit. Bart.
in Consil. 92. num. 4. Specul. tit. de test. §. 1. num. 4.

D J J.

Een moeder en wordt gheen gheloof ghegheben / als ghetwijfelt
wordt / of het kindt / het welke upt haer ghebozen is binnen ne-
ghen maenden nae de doot van haren eersten man / is van den
eersten of van den tweeden man / wanneer sy hertrout is twee
maenden na de doot van haren eersten man. Bertachin. in suo repertor.
in verb. Mater. incip. Matri non creditur. Bart. in l. Gallus. num. 13. ff.
de liber. & posthum. Vide Hier. de Cævall. q. 896.

D J J J.

Questie is / indien een moeder bozghē wordt booz haren soon die
in gyselinghe sit / of sy haer mach behelpen met het vrozuwelijcke
pziiblegie Velleiani, soo wanneer sy geconbenieert wordt? Hierinne
is gedediceert Neen. Papon. lib. 12. tir. 5. arrest. 11. Zyp. in notit. jur.
belg. lib. 4. tit. ad Velleian.

J £.

Indien een moeder hebbende een kint komt te hertroutwen / ende
dat de vzienden ofte boochden van het kint 't selve kindt willen nae
haer nemen van de moeder / wordt gevzaeght / of de moeder gehouden
is sulcks toe te late / ende 'c kint by anderen te laten opboeden? wort
ghelcært Ja / ende is oock ghedecidert; dan den Rechter mach
wel toelaten / dat het kindt by de moeder opgevoet sal worden / indien
hem om eenighe redenen dunckt sulcks dienstich te wesen Carpzov.
def. forens. part. 2. const. 11. def. 42. 43. Jac. Cor. consil. 5. Acac. var.
refol. cap. 13. num. 714. Ann. Robert. rer. jud. lib. 1. cap. 8.

£.

Indien een moeder ober de goederen van hare onmundighe
kinderen als Momboirische administratie ghehadt heeft / soo zijn
de

de goederen van de moeder daer vooz verbonden ende ghehypotequeert. Cod. Fabr. lib. 5. tit. 8. def. 4. num. 3.

M O M B O I R S C H A P.

I.

Deſtie is / of een Momboir / dewelcke by testamendte gestelt is / indien hy de momboirschap niet en wil aenveerden / verliest het legaet hem in den selven testamente naghelaten? De ghemeene opinie der Doctoren is / dat een testamentaire Momboir / de momboirschap niet aennemende / wordt ghepzebeert van alle

het ghene hem by den testateur in den testamente naghelaten is / ende dat sonder eenighe distinctie / of het selve naghelaten is ter contemplatie van de momboirschap / ofte niet / ende is oock also ghedecideert. Mynsing. cent. 6. obl. 87. Montan. in tract. de tutel. cap. 32. reg. 5. num. 118. Roman. Consil. 235. Bart. Bald. & alii in l. si legatarius. C. de legat. In Syntagm. commun. opin. lib. 5. tit. 17. de testam. tutel. num. 13. & 14. Caroc. decis. 17.

II.

Alle de goederen van een Momboir zijn stilswyghens aen de onmondigen verbonden ende ghehypotheequeert vooz de administratie van de momboirschap / ende begint het selve hypotheecq ter stondt van den dagh dat den Momboir de momboirschap aenghenomen heeft / ende niet dan eerst als den Momboir qualijck heeft gheadministreert. Fab. in suo Cod. lib. 8. tit. 7. defin. 1. Negulant. in tract. de pignorib. 4. memb. 2. part. num. 17. Schneid. ad §. final. Instit. quib. mod. tutel. finit. num. 7. Gratian. discept. Forens. cap. 53. num. 6.

III.

Den ghene die ober det seventigh jaren oudt is / en is niet gehouden eenighe momboirschap aen te nemen / dan mach sijn selven daer van excuseren; maer den ouderdom van t'seventigh jaren en excuseert niemant van de momboirschap / indien deselve al te vozen gedefereert ende aenghenomen is gheweest. Joan à Sand. in decis. Frific. lib. 2. tit. 9. defin. 5. Mynsing. ad §. item. major. num. 2. Institut. de Excusat. tutor.

IV.

Indien een Momboir het gelt van de onmondigen uytgeset ende ghecrediteert heeft aen een persoon / dewelcke by een peggelijck ghehouden

houden wierde booz sufficient / ende dat den selven naderhandt is gefailgeert ende bevondē insolvent / wort gebzaeght / of den Momboir ghehouden is daer booz in te staen / ende het perijckel vandien te sustineren? Is ghedecideert Neen; want den Momboir sulcks niet en kan gheimputeert worden / ten ware eenighe schult van den Momboir gheintervenieert ware gheweest. Paul. Caltrenf. ad l. qui sub conditione ff. de condit. & demonst. Joan. à Sand. in decis. Frific. lib. 2. tit. 9. defin. 14. Vall. de reb. dub. tract. 20. sub num. 24. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 11. def. 24. 25. Papon. lib. 15. tit. 5. in append. arr. 10. 15.

D.

De braghe is / of een Momboir aen sijn selven mach betalen uyt het gelt van de onmondigen / het ghene de vader van de onmondigen aen hem schuldigh was? Ick antwoorde Ja / volghens de gemeene sententie der Doctoren. Fachin lib. 11. controuv. cap. 46. Berlich. conclus. practicab. part. 1. concl. 71. num. 10. pōst Gloss. Bart. & Cagnol. à Fachin. d. loc. alleg.

D I.

Het is controvers / of een Momboir aen een debiteur van de onmondighen mach verlenghen den tijdt tot betalinghe van de schuldt ghedestineert? De waerder ende ghemeender sententie der Doctoren schijnt te wesen / dat den termijn van betalinge by den Momboir niet en mach gheprozogeert worden. Montan. in tract. de tutel. cap. 32. regul. 9. num. 130. Fachin. lib. 12. coutrov. cap. 56. Tiraquell. de retract. convent. §. 7. ad fin. tit. num. 18.

D I I.

By sommighe Doctoren wort ghedisputeert / of een Momboir het gelt van de onmondigen / het welke hy ontfanghen heeft / ghehouden is te betalen / eer hy ghedaen heeft rekeninge van syne administratie? Waerder wort geacht het geboelē van de gene die sustineren / dat den Momboir booz de ghedane rekeninghe niet en kan ghecompelleert worden / om het gelt van de onmondigen te restitueren; ende is coek alsoo by den Hove van Frieslandt ghewesen. Alexand. Consil. 292. vol. 7. Joan. à Sand. in decis. Frific. lib. 1. tit. 9. defin. 12. Fachin. lib. 8. controvers. cap. 58. Cavalcan. de tut. & curat. num. 214. Gratjan. discept. forens. cap. 129.

D I I I.

Een Momboir en mach gheen onroerende goederen van de onmondigen vercoopen / veralieneren / ofte daer over transigeren / sonder

der consent ende approbacie van den Rechter; want de alienatie ofte transactie / gedaen sonder decreet van den Rechter / soude wesen van gheender Weerden. Andr. Gail. lib. 2. obs. 72. num. 3. & seqq. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 19. art. 16. num. 5. & 6. art. 17. num. 5. Rebuff. ad const. reg. de restit. art. 2. gl. 4. num. 15. Carpzov. defin. forens. part. 2. const. 11. def. 28.

¶

Indien een vrouwe / hebbende de momboirschap van hare kinderen / komt te hertrouwen / gheen rekeninghe ghedaen hebbende van hare administratie / soo zijn oock de goederen van den tweeden man frilswyngens verobligeert aen de kinderen van het eerste houwelijck. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 9. art. 10. num. 5. Gail. lib. 2. obs. 90. num. 2. Treutl. vol. 2. disputat. 1. thes. 4. lit. 1. Sand. decis. Frisc. lib. 3. tit. 12. def. 2. & 4.

¶

Wanneer daer veel Momboirs zijn over de onmondigen / so heeft peder van henlynden auctoriteyt in het geheel / ende moghen alle te samen gelijck / ofte een van hun alleen / voor de onmondigen ageren / ofte oock van wegghen de selve by de crediteuren gheconvenieert worden. Kirchoy. in Syntagm. commun. opin. lib. 5. tit. 27. num. 6. Berlich. conclus. practicab. part. 1. concl. 16. num. 18. & seqq. Montan. de tutel. cap. 39. num. 94. Cod. Fabr. lib. 7. tit. 19. defin. 16. num. 3. 4. 5. 6. Vide tamen Gratian. discept. forens. cap. 194. num. 24. & seqq.

¶

Wordt ghevraeght / of een Borgemeester mach ghestelt worden tot Momboir over eenighe onmondighen? Ick antwoorde / dat den selven tot Momboir wel mach ghestelt worden / dan kan sijn selven van de momboirschap excuseren / indien hy wil. Joan. à Sand. in decis. Frisc. lib. 2. tit. 9. defin. 6.

¶

En Momboir / dewelcke eenighe momboirschap heeft bedient / kan geconvenieert worden tot dertigh jaren toe / en is den selven ofte sijn erfghenaem gehouden te doen rekeninghe van de administratie / oock na den tijt van twintigh jaren tot dertigh jaren toe. Boër. decis. 59. num. 1. Montan. in tract. de tutel. cap. 39. num. 241. Bart. & DD. ad l. tutores. C. arbit. tut. Bald. in rubr. extr. de procura. vers. Nuuquid post longum tempus.

¶

Alhoewel de onmondigen / de momboirschap gheepndicht zijnde / ghe

ghemeenlijk ghehouden zijn upt te houden de verhueringhe die den Momboir ghedaen heeft/het selve en heeft nochtans gheen plaets/indien de verhueringhe gheschiedt is vooz den tijdt van thien ofte meerder jaren; want een Momboir het erve van de onmondighen niet en mach verhueren vooz den tijdt van thien jaren/ende zijn ober sulcks de onmondighen niet ghehouden sodanighe verhueringhe van den Momboir te achtervolgen / 't welck oock alsoo is ghedecideert. Vide Joan. à Sand. in decis. Frisic. lib. 2. tit. 9. def. 22. Montan. in tract. de tutel. cap. 33. num. 397. & seqq. Trenacing. lib. 2. var. resol. 10. tit. de minorib. Scip. Gentil. in tract. de bon. matern. cap. 17.

¶ I D.

De vraghe is / of een Momboir / dewelcke ageert op den naem ende van wegghen de onmondighen / mach gheconvenicert worden vooz sijn eppen schult? Is ghedecideert Pecn. Berlich. conclus. practi- cab. part. 1. conclus. 22. num. 13. Joh. Petr. Molign. de reconvent. quaest. 17.

¶ D.

Wanneer een Momboir sijn selven verobligeert in de qualite als Momboir/alsdan en is hy in syne goederen niet gehouden;maer in- dien hy sijn selven op sijn epgghen naem verobligeert / alsdan kan den Momboir in syne goederen gheconstringeert worden / oock alwaer het schoon dat de momboirschap ware gheepndicht. Papon. lib. 15. tit. 5. de tutorib. arrest. 6. Paul. Montan. in tract. de tutel. cap. 31. ef- fect. 5. num. 1. & 7. & effect. 6. num. 1. Costal. ad l. 61. num. 20. & 24. ff. de procurat. Carpzov. defin. Forens. part. 1. const. 32. defin. 14. Ber- lich. decis. 13.

¶ D I.

En Momboir wort ghepresumeert te contraheren in de qualite als Momboir/alhoewel hy het selve niet en exprimeert / wanneer hy simpelick contraheert ober eenigh goetd specterende tot de on- mondighen/ende dat met den ghene die daer van kennisse heeft; maer indien de acte principlijcken niet en specteert tot de onmondighen/ dan tot den Momboir oock kan gheduyt worden/ alsdan wort ghe- presumeert dat den Momboir de acte ofte het contract gedaen heeft op sijn neppen naem. Petr. Sanz. de divis. bonor. lib. 2. cap. 15. num. 37. 38. & 39. Montan. in tract. de tutel. cap. 31. effect. 4. num. 9. Berlich. decis. 14. 15. Mascard. de Probat. concl. 1399.

¶ D I I.

Indien een Momboir het erve van de onmondighen / sonder de-
crest

creert van den Rechter / ende alsulckis inbalidelijck heeft vercocht / ende dat den Momboir naderhandt de onmondigen als erfgenaem komt te succederen / wort ghebræcht / of den Momboir in sulcken ghevalle wt oorzake van nulliteyt mach impugneren de vercoopinghe by hem / sonder decreet ende appzobatte van den Rechter / ghedaen : Ick antwoorde Reen : ghelijck oock den erfghenaem van den Momboir / die mede erfghenaem is gheweest van de onmondighen / teghens sodanighe vercoopinge niet en soude kunnen komen. Joan-à Sand in Decisionib. Frific. lib. 2. tit. 9. definit. 17. & per ea quæ tradunt Bartol. in l. ilicite. ff. de reb. cor. qui. sub tut. vel. cur. & in l. cum vit. ff. de usurp. & usucap. Cravett. in tract. de antiq. temp. quæst. de indemn. mulier.

¶ D I I I.

En Momboir en mach gheen rente-byieven van de onmondighen vercoopen / sonder decreet ofte appzobatie van den Rechter / nochte en mach oock van wegghen de onmondighen gheen renten opnemen sonder consent van den Rechter. Tiraquell. de retract. municip. § 1 gloss. 6. num. 6. Montan. de tutel. cap. 33. num. 123. & 124. Bald. Consil. 518. lib. 5.

¶ I I.

Questie is / of een Momboir dewelcke in de qualite als Momboir ghecondemneert is / ghedwongen kan worden / op dat de executie van het ghewijsde in sijn eyghen goederen ghedaen werde : Ick antwoorde / dat den Momboir de executie in syne goederen niet ghehouden en is toe te staen / oock alwaer het sehoon dat den Momboir hem op sijn eyghen naem hadde verobligeert / ten ware hy oock op sijn eyghen naem ware gheconvenieert ende ghecondemneert. Fab. in suo Cod. lib. 7. tit. 20. de execut. rei. judicat. defin. 52. Montan. in tract. de tutel. cap. 31. effect. 6. num. 1. & Fab. lib. 5. Cod. tit. 23. def. 5. Jacob. Cor. rer. jud. obs. 3. in not. lit. H.

¶ ¶.

En Momboir / dewelcke geen cautie en heeft gepresteert / en kan niet verstaen worden Momboir te wesen / nochte en heeft oock geen macht omme te administreren / ende en kan oock van wegghen de onmondighen niet ageren ; wel verstaende nochtans indien hem by den Rechter het stellen van cautie was gheinjungeert / want indien hem gheen cautie afghebozdert ofte opghelept en is / in sulcken ghevalle mach hy wel administreren ende ageren / sonder alzozen cautie ghepresteert te hebben. Montan. in tract. de tutel. cap. 32. regul. 7. num. 9.

& 10. Fab. in suo Cod. lib. 5. tit. 25. defin. 1. & tit. 28. def. 1. num. 5.
Vant. de nullit. process. tit. de nullit. sent. ex inhabil. seu defect. mand.
num. 128. Sand. decif. frific. lib. 2. tit. 9. def. 10.

¶ ¶ I.

De vraghe is / of een stief-vader mach wesen Momboir ober sijn stief-sonne? Ick antwoorde Ja / dan den onmondighe en moet by hem niet opgheboedt worden / ten ware de vrienden van den onmondighe het selve goet vonden en daer inne consenteerden; want alsdan mach den Rechter / den stief-vader stellende tot Momboir / decerner dat den onmondighe by hem werde gheeduceert. Wurms. tit. 38. de tutel. obs. 4. Fab. in suo Cod. lib. 5. tit. 30. ubi pupill. educ. deb. defin. 1. Specul. tit. de tut. §. Nunc dicendum. sub num. 4. Jacob. Cor. consil. 5. & in not. ibid.

¶ ¶ I I.

Een Momboir en heeft gheen hypotheetq ofte recht van retentie in de goederen van de onmondigen / vooz het ghene hem competeert van de onmondighen / ter sake van de gheadministreerde momboirschap. Fab. in suo Cod. lib. 5. tit. 34. de contrar. judic. tutel. definit. 1. Carpzov. def. Forens. part. 2. const. 24. def. 16.

¶ ¶ I I I.

Wanneer daer veel Momboirs zijn van de onmondighen / soo en mach den eene gheen rekeninghe doen sonder den anderen / op dat de rekeninghe niet en werde ghedivideert / dan moet ghelijck gheheel ghedaen worden van alle de Momboiren. Chassan. ad Consuet. Burgund. rubr. 6. §. 9. vers. de reddenda ratione. num. 3. Bald. in l. si plures. C. de Cond. infert. Montan. de tutel. cap. 38. num. 88.

¶ ¶ I I I I.

Alle de Momboirs ende hare erfghenamen moeten ter sake van eene ende deselve momboirschap vooz eenen Rechter geconvenieert worden / op dat de contentie van de sake niet en werde gedivideert / ende moet vooz dien Rechter / daer de Momboirs gheadministreert hebben / rekeninghe ghedaen worden / ofte oock vooz den Rechter van hare woonplaetse. Paul. Montan. in tract. de jur. tutel. cap. 39. num. 216. 217. & 218. ubi sic in Curia Trajectensi pronunciatum dicit.

¶ ¶ I I I I I.

Questie is / indien daer veel Momboirs zijn / ende dat een van hen luyden de momboirschap alleen heeft gheadministreert / of eerst den ghene die gheadministreert heeft moet gheconvenieert worden / ende den selven bebonden wesende insolvent / alsdan eerst de andere:
die

die niet geadministreert en hebben/moeten gheconvenieert worden/ dan of het in het goetduncken van de onmondighen is / wien sy van de Momboirs willen convenieren / den ghene die gheadministreert heeft/dan of de ghene die niet gheadministreert en hebben? De gemeene sententie der Doctoren is/dat de Momboirs/die niet gheadministreert en hebben / competeert het beneficie van excussie/ so dat eerst moet gheconvenieert worden den Momboir die de administratie ghehadt heeft / ende dat den selven bevonden wesende insolvent/ alsdan in subsidie ghehouden zijn de Momboirs die niet gheadministreert en hebben: maer indien de Momboirs alle te samen gelijck hebben gheadministreert / ende machtich zijn om te betalen/ so heeft den ghene/ die alleen ende in het gheheel gheconvenieert wordt vooz de gemeene administratie/ofte uyt gemeen bedroch ende schult/ beneficie van divisie; dan den Momboir die alleen gheconvenieert wordt en competeert gheen beneficie/ van divisie/indien hy aengesproken wordt/niet uyt gemeen/ maer uyt sijn eyghen bedroch ofte schuldt alleen. Vide Berlich. Conclus. practicab. part. 2. conclus. 12. num. 38. & seqq. Papon. lib. 15. tit. 5. de tutorib. arrest. 13. in append. Boër. decis. 59. num. 3. 4. & seqq. Nic. Everh. in Consil. 91. num. 2. & consil. 191. num. 7. 8. 9. Montan. in tract. de tutel. cap. 39. num. 149. 155. 156. 160. 178. & seqq. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 19. art. 23. num. 3. & in decis. vol. 1. decis. 180. Hier. de Cævall. quæst. 845. Carpoz. def. Forens. part. 2. const. 11. def. 36. Gratian. discept. Forens. 86. num. 13. & seqq.

¶ ¶ D I.

Questie is/ of Predicanten gheexcuseert zijn van momboirschappen? Is gecdecideert Ja; Doch indien sy eenighe momboirschap bypwillichlyck hebben aenghenomen/ alsdan en moghen sy de selve niet verlaten. Joan. à Sand. decis. Frisic. lib. 2. tit. 9. def. 7.

¶ ¶ D I I.

Een moeder ofte een groot-moeder moghen de Momboirschap over hare kinderen ofte kintskinderen aenbeerden/indien sy willen/ dan en zijn niet ghehouden de momboirschap aen te nemen tegens haren wil. Imbert. in Enchirid. jur. Gall. in verb. Tutela. Papon. lib. 15. tit. 5. arr. 3. & in append. arr. 8. & 17. Cod. Fabr. lib. 5. tit. 21. definit. 1.

¶ ¶ D I I I.

De vraghe is / indien een Momboir komt te sterben/ of de momboirschap/die den selven hadde/transieert op syne erfgenamen? Icke ant-

antwoorde Neen / doch syne erfghenamen sijn ghehouden te res-
pon-
deren vooz de administratie die hy ober de goederen van den on-
mundighe ghehadt heeft. Costal. ad l. 57. num. 7. ff. Mandat. Montan.
in tract. de tutel. cap. 37. reg. 2. num. 129. 132. 133.

¶ ¶ ¶

Indien een Momboir van wegghen den onmundighe procedert/
woz ghebzaecht / of hy geconstringeert kan worden omme te stellen
borghe vooz het ghewijsde? Wozt geleert neen. Joan. Jac. à Canib.
in tract. de Execut. ult. volunt. §. repetitis num. 10. Gratian. discept. Fo-
renf. cap. 225. num. 32. Barbof. ad l. 28. num. 12. C. de Administr.
tut. & curat.

¶ ¶ ¶

Indien een Momboir van wegghen den onmundige met yemant
in proces is / soo en mach hy ten vordere ofte vooz den onmundige in
die saecke niet ghetuyghen; dan wozt ghebzaeght / of den Momboir
kan geconstringeert worden omme teghens den onmundighe te ge-
tuyghen? Hierinne is gedecideert Neen / doch is verstaen / dat den
Momboir ghehouden is in persoon te responderen. Berlich. decif.
266. Radel. decif. 106. Bart. in l. omnibus num. 6. C. de Testib. Carp-
zov. def. Forens. part. 1. const. 16. def. 57. 58.

¶ ¶ ¶

Wozt ghebzaegt / indien den onmundige ten tijde yemant Mom-
boir ober den selven gestelt wozt / heeft eenighe inschulden / waer van
de debiteuren suffisant sijn / of / in cas de selve debiteuren naderhandt
insolvent worden / de schade ende het perijckel is tot laste van den
Momboir? Wozt geleert neen / ten ware hy versump ende negligē-
tie vanden Momboir in het inbozderen vande selve schulden toege-
komen was / dat de selve schulden quaet / ofte de debiteuren in suffi-
sant gheworden waren. Lud. Bell. consil. 114. num. 14. Carpzov.
defin. Forens. part. 2. const. 11. defin. 24. 25. Gratian. discept. Forens.
cap. 125.

¶ ¶ ¶

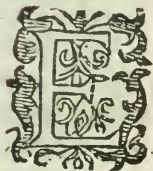
Indien yemandt op verschepte tijden twee momboirschappen
aenghenomen heeft / ende dat hy komt te worden insolvent / soo moet
op syne goederen gheprefereert worden den onmundighe / ober den
welcke hy eerst Momboir gheworden is / vooz den onmundige / ober
wien hy naderhandt Momboir gheworden is. Mart. digest. noviff.
tom. 3. tit. hypotheca cap. 30. Capic. decif. 129.

¶¶¶ IIII.

Indien een Momboir sijn bedieninge gheeyndicht sijnde is gelibereert / wozt gebzaegt / of hy upt den contracte / by hem geduerende de Momboirschap met yemant aenghegaen / mach geconbenieerde worden in subsidie / indien den onnundighe bebonden wozt insolvent te wesen? Wozt gheleert Peen; is nochtans ghedecibeert dat den Momboir in subsidie kan geconbenieert worden / by soo verre den onnundighe ten tijde van den contracte al insufficient ofte insolvent was / ende dat hy mitsdien gheacht wozt in bedroehofte schuld te gheweest te sijn / dat hy diens niet-teghenstaende met een ander ghecontraheert heeft. Berlich. decis. 73.

N O T A R I S.

I.

En Notaris en mach sijn officie niet exerceren / ende instrumenten maken buyten de jurisdictie van den ghene die hem gecreert heeft / oock niet met consent van parthyen; ja dat meer is / oock niet tusschen de ghene die welcke hoozen onder de jurisdictie van den ghene die hem gecreert heeft; 't welke nochtans by sommighe

Doctoren teghen-gesproken wozt: dan een Notaris mach binnen de jurisdictie van den ghene die hem heeft gecreert / wel Instrumenten maken tusschen byemdelinghen die welcke hoozen onder een ander jurisdictie / ende de Instrumenten / die een Notaris ghemaeckt heeft in de jurisdictie van den ghene die hem heeft gecreert / maken over-al gheloof buyten de jurisdictie. Vide Ant. Gabr. commun. concl. lib. 1. tit. de Fid. Instrument. conclus. 1. num. 1. 2. 4. 10. & 11. Ferrar. in sua pract. tit. 13. gloss. 3. num. 11. Bart. in l. 1. num. 36. C. de sum. Trinit. Specul. tit. de instrum. edit. §. restat. num. 25. Boer. decis. 242. Hier. de Cævall. quæst. 422. Jac. Cor. rer. jud. obf. 37. lit. n. Kinsch. resp. 49.

III.

De braghe is / indien een Instrument wozt gheproduceert / het welke in verre Landen by een Notaris is gheconficieert / soo dat swaer is om te bewijzen / dat den ghene die het selve ghemaeckt heeft is Notaris / of sodanich Instrument in een ander Prodivintie geloof moet ghegeven worden / indien ontkent werde dat den ghene die het selve ghemaeckt heeft is Notaris? Wozt gheleert / dat op het In-

Bbb 3

strument

strument van den Notaris moet ghestaen worden / sonder dat den producent eenighe andere probatie van noode heeft / by soo verre het Instrument wozt verthoont in gemeene ende publijcque forme gheconficieert te zijn / niet ghebitieert ofte gecancelleert wesende. Francisc. Marc. part. 1. decis. 51. num. 3. & seqq. Ferrar. in form. oppon. contr. instrum. tit. 15. gloss. 4. num. 3. Castrenf. in l. si qua per calumniam. num. 3. C. de Episc. & cler. vid. Specul. tit. de instrum. edit. §. restat. num. 6. Boër. decis. 154.

I I I.

Wozt ghehaeght / of een Notaris mach een Instrument maken in sijn eygen sake? Ick antwoorde / dat een Notaris mach een Instrument maken / in het welke hy aen een ander wozt verobligeert; maer niet als een ander aen hem verobligeert wozt. Bartol. in l. 22. §. qui autem. nu. 2. ff. ad leg. Cornel. de Fals. Peck. in tract. de testam. conjug. lib. 3. cap. 11. num. 1. Guid. Pap. Singul. 323. num. 2. Ferrar. in sua pract. tit. 21. gl. 3. num. 3.

I V.

En Notaris mach een Instrument maken booz sijn sone / ende voock een sone / zijnde Notaris / mach een Instrument maken booz sijn vader. Peck. de testam. conjug. lib. 3. cap. 11. nu. 3. Bart. ad l. si pater. ff. de leg. Corn. de Fals. vid. Specul. tit. de instrum. edit. §. Instrumentum. nu. 27. Mart. digest. noviss. tom. 1. tit. Notarius cap. 46.

V.

Het is controvers / indien den testateur aenden Notaris / die sijn testament schrijft / seker legaet maecht / of den Notaris het selve legaet booz sijn selven mach by schryven is het testament? Sommige Doctoren sustineren Ja / ende vele ter contrarie Neen. Vide Hartman. Hartm. tit. 42. obs. 3. Specul. tit. de instrum. edit. §. Instrumentum. num. 28. Schneid. ad §. legatariis. num. 3. Institut. de testament. Clar. sent. lib. 5. §. falsum. num. 27. Ferrar. in sua pract. tit. 15. gl. 7. num. 10. & 11. Carpzov. defin. Forens. part. 3. const. 3. def. 9. Acac. var. resol. cap. 13. num. 23. & 262.

V I.

Questie is / of de weduwe van een Notaris mach gheconvenieert worden ter oorzake van de saute ofte schult / die haren man in eenigh contract gecommitteert heeft? Hierinne is gdecideert Neen. Popon. l. 4. tit. 14. de Notar. in app. arr. 7.

V I I.

En Notaris en wozt gheen gheloof ghegeven / ten zy in het ghe-

ne vooz hem als Notaris ghedaen ende ghepasseert woꝝdt; want in andere saken die sijn officie niet en concerneren / en heeft hy gheen meerder geloofs dan een priue persoon; maer in saken die vooz hem als Notaris ghedaen ende gepasseert woꝝden/ woꝝt hem volkomen ghelooft ghegheuen. Mascard. de Probat. concl. 1099. num. 3. 4. 5. Menoch. de arb. jud. ca. 105. num. 39. Althus. dicæol. lib. 3. cap. 36. num. 54. & cap. 42. nu 32. & 33. Hippol. de Marsil. Singul. 462. Fab. in suo Cod. lib. 4. tit. 14. defin. 26. num. 7. & lib. 5. tit. 6. defin. 10. num. 7. in addit. & lib 9. tit. 13. defin. 3.

D I I I.

De vraghe is / of een Notaris absolutelijck moet ghelooft woꝝden/dewelcke in het testament gheschreuen heeft/ dat den testateur / ten tyde hy van sijn goederen disponeerde/is gheweest in volcomen ghebruyck van sijn reden ende verstandt? Ick antwoorde/volgens de ghemeender opinie der Doctozen/dat den Notaris niet absolute-lijck en woꝝt ghelooft. Fab. in suo Cod. lib. 4. tit. 14. de probat. & præsumpt. def. 26. Alex. in Consil. 141. nu. 11. vol. 1. In Syntagm. commun. opin. lib. 6. tit. 13. de testam. nu. 173 180. & seqq. Mart. digest. noviss. tom. 5. tit. Testamentum. cap. 92. Boër. decis. 23. nu. 73. 74.

I K.

En Notaris/dewelcke gecondemneert is upt oorzake dat hy aengaende sijn officie gedelinqueert heeft/als om dat hy een valsche Instrument ghemaect heeft/woꝝdt gheacht van sijn officie gepriueert te zyn; ende derhaluen en mach hy geen nieuwe Instrumenten meer maken: dan en woꝝdt den Notaris niet verstaen van sijn officie ghepriueert te zyn eer hy is gecondemneert/ende zyn over sulcks de Instrumenten hy hem te vozen ghemaect goetd ende van weerden. Jul. Clar. sentent. lib. 5. §. fin. quæst. 73. nu. 4. Ferrar. in form. oppon. contr. instrum. tit. 15. gloss. 7. num. 7. Hippol. de Marsil. Singul. 593. Ant. Corfet. Singul. 369. Guid. Pap. Singul. 780. num. 2. Bajard. in annot. ad Clar. in fallum. num. 84. Nic. Everh. consil. 116. num. 4.

K.

Questie is/indien geimpugneert werde'tghene vooz yemandt als Notaris gepasseert is / of den Notaris kan geconstringeert werden omme daerinne ghetupghenisse te gheuen? Is ghedecideert Neen. Carpzov. def. forens. part. 1. const. 16. def. 93.

K I.

De vrage is/ indiē eē Notaris een Instrument upt sijn Prothocol heeft geextraheert/ ende dat hy'tselue willende lebere aen parthye/

epscht

eyfcht fijn falaris by hem daer ober verdient/ den welcke feyt dat hy geen laft gegeben heeft om het felve te fchrybē/ of den Notaris moet geloofst worden dat hy het Inftrument dooz laft van den felfen ghefchreven ofte geextraheert heeft? Wozt gheleert Ja. Caroc. decif. 122. Ja. in l. sciendum num. 39. ff. de verbor. obligat.

¶ J J J.

Indien een Notaris komt te worden Doctoꝝ inde Rechten ofte Advocact/wozdt gebzaeght/of hy alsdan ebenwel als Notaris Inftrumenten maecken mach / ende of de felve goet ende van weerden fijn? Ende alhoewel fommighe fufinereu Deen / waerder is nochtans de contrarie feutentie/ende is oock alfoo ghedecideert. Aerlich. decif. 27. Castrenf. ad l. falsa. 33. §. fed & fi cui num. 3. ff. de Condit. & demonftrat.

W J J J.

Wozt ghebzaeght/of een Notaris de minute in fijn Prothocol gehouden is met fijn eyghen handt te fchryben / dan of hy de felve oock dooz een ander mach doen fchryben? Sommighe Doctoꝝen fufinereu / dat den Notaris de felve met fijn eyghen handt moet fchryben; andere meynen/dat hy de felve oock dooz een ander mach doen fchryben mits dat hy de felve fufcribere ofte onderteyckene. Vide Carpan. ad Statut. Mediol. cap. 330. nu. 13. Ant. Sol. ad conft. Sabaud. tit. de Oppofit. contr. form. extrinf. Inftrument. Decret. & fi gl. 2. num. 3. Gabriel. comm. concl. lib. 1. de Præfumpt. concl. 3. num. 35. & feqq. Alexand. confil. 50. num. 4. vol. 1.

N O V A T I E.

J.

Bele Doctoꝝen wozt gediſputeert/of Novatie verſtaē moet wordē geinduceert te zyn dooz hulpe van exceptie: dat is/ foeyemant wil ageren nyt de eerſte obligatie/of hem mach geopponeert wordē exceptie van Novatie/te wete/dat de eerſte obligatie dooz de tweede vernient is/ indie expreffelijc tiffche parthye niet en is verſprokē / dat de tweede obligatie de eerſte ſoude innoveren? In deſe queſtie worden ten beyde zijden bevonden verſcheyde opinien / doch waerder wozt geacht het gevoelen van de gene die fufinereu/ dat hedendaechs dooz hulpe van exceptie gheen Novatie en wozt gheinduceert/indien tiffchen

par

parthypen expreffelijk niet en is verfpoken dat nobatie ghefchieden soude / ende fal overfuler de eerste obligatie dooz de tweede niet vernieut worden ; ten ware appareerden eenighe waerfchijnlycke conjeecturen / waer uyt claclyck conftceerden / dat parthypen van de eerste obligatie hebben willen recederen / ende defelwe in de tweede transfunderen ; want als dan wozt na het gevoelen van verfcheyde Doctozen nobatie gheinduceert ; hoewel 't felwe by sommige andere Doctozen teghen ghespoken wozt. Vid. Carpoz. def. forens. part. 2. const. 19. def. 14. Radel. decif. 46. Andr. Gail. lib. 2. obs. 30. nu. 1. 2. & 3. Fachin. lib. 3. controverf. cap. 91. & 92. Hieron. de Cævall. in Specul. commun. opin. cont. commun. quæst. 95. Pyrrh. Maur. in tract. de Fidejufforib. 2. part. principal. lect. 10. §. 5. nu. 18. & 19. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 7. art. 16. num. 4. & 7. Gabriel. commun. conclus. lib. 3. tit. de Novat. conclus. 1. num. 56. & 57.

I I.

Het is controbers of nobatie gheinduceert wozt dooz delegatie ; Waerder is de fententie van de gene die sustineren / dat dooz delegatie nobatie gefchiet / ende dat den eerste debiteur bevizt wozt / alhoe wel expreffelijk tuffchen parthypen niet en is verfpokē dat nobatie ghefchieden soude. Ant. Gabr. commun. conclus. lib. 3. tit. de novat. Conclus. 1. nu. 49. Pyrrh. Maur. in tract. de Fidejuff. 2. part. princ. lect. 10. §. 5. num. 5. Gail. lib. 2. obs. 30. num. 7. & feqq. Wefenb. in parat. ad tit. ff. de Novat. nu. 8. & vid. Hieron. de Cævall. in Specul. commun. opin. contr. commun. quæst. 754.

I I I.

De vraghe is / of dooz nobatie de bozghen worden ontflaghen ; Ick antwoorde Ja / ten ware sy op nieu haer in de nieuwe obligatie hadden verbonden ; maer indien gheen nobatie gefeydt kan worden gheinduceert te zyn / als dan en worden de bozghen / die in de eerste obligatie gefelt zyn / niet bevizt dooz de tweede obligatie / in dewelcke oock andere bozghen gheconstitueert zyn. Vide Gail. lib. 2. obs. 30. num. 6. Pyrrh. Maur. in tract. de Fidejuff. 2. part. princip. lect. 10. §. 4. num. 1. & feqq. Guid. Pap. Sing. 717. nu. 2. Althuf. dicæol. lib. 2. cap. 19. de novat. num. 22. & 30. Hippol. de Marfil. de Fidejuff. num. 89. Radel. decif. 46. Carpozov. def. forens. part. 2. const. 19. def. 15.

I V.

Actie / dewelcke dooz nobatie is geertingueert / rebibifeert / wanneer het ghene / daer dooz de obligatie geinnobeert is / buyten fchult van den ghene aen wien het ghegheben is / wozt gheevinccert. Nic.

Everh. in Consil. 126. num. 5. & 6. vid. Bartol. Castrens. & alios in l. si quis aliam. ff. de Solut.

D.

Questie is/ indien het pandt ofte hypotheecq van de eerste obligatie gherepeteert woꝛt in de tweede obligatie / dooꝛ delwelcke de eerste woꝛdt gheimmobeert / of het selve pandt ofte hypotheecq verstaen werde gherepeteert te zyn met privilegie van prioriteit? Woꝛt gheleert Ja/ende daeromme een crediteur/delwelcke upt crachte van de eerste obligatie booꝛ een ander crediteur moeste ghepꝛesereert woꝛden/sal oock het selve recht van pꝛeserentie genieten upt crachte van de tweede obligatie/dooꝛ delwelcke nobatie vande eerste geinduceert woꝛdt/ ende in welcke tweede obligatie het pandt van de eerste obligatie is gherepeteert. Negufant. in tract. de pignorib. 3. memb. 6. part. princip. num. 7. Gail. 2. obl. 30. num. 10. Mynsing. cent. 1. obl. 59. Bart. in l. 3. ff. qui pot. in pignor. Neostad. Cur. Holl. decis. 9.

D J.

Nobatie woꝛdt gheinduceert/ als consteert dat ghehandelt is geweest om den debiteur te beꝛynden/alhoewel niet specialijcken is gesepdt gheweest van nobatie; ende derhalven woꝛt gheacht nobatie geschiet te zyn dooꝛ deselve woꝛden; Ick beꝛynde u van alle het gene dat ghy my upt sodanich instrument ofte sententie schuldich zyt/ dooꝛ het passeren van de obligatie; soo dat alleen upt de nieuwe stipulatie actie competeert/ende upt krachte van de sententie niet meer en kan gheageert woꝛden / ten ware expꝛesselijck ware versproken/ dat in sulcken ghevalle/als den debiteur de nieuwe obligatie op den gestemden dach niet en boldede / alsdan de booꝛgaende actie van geꝛijfde soude blyven in sijn geheel. Fab. in suo Cod. lib. 8. tit. 30. de Novat. defin. 11. & vid. Pyrrh. Maur. in tract. de Fidejussorib. 3. part. princip. sect. 10. §. 4. per tot. Grivell. decis. 111.

D J J.

Nobatie van booꝛgaende obligatie/ en woꝛt niet gheacht geinduceert te zyn/ wanneer in de tweede obligatie de oude ende booꝛgaende gherechtigheden woꝛden ghereserveert / of in deselve woꝛdt gheinsereert clausele / sonder pꝛejudicie ende nobatie van booꝛgaende gherechtigheden. Pyrrh. Maur. in tract. de Fidejuss. 2. part. princip. sect. 10. §. 4. num. 13. 38. & 47. Gabriel. commun. conclus. lib. 3. tit. de Novat. Conclus. 1. num. 56.

D J J J.

Questie is/of nobatie geinduceert woꝛdt dooꝛ transactie? Woꝛdt ghe-

Gheleert Ja. Vide Menoch. de præsumpt. lib. 3. præf. 134. num. 42. Gratian. discept. forens. cap. 290. nu. 11. & seqq. Cod. Fabr. lib. 2. tit. 4. def. 2. Grivell. decis. 111.

¶

Nobatie belet de executie; ende derhalven indien yemandt sententie teghens een ander gebrineert heeft / ende dat hy met den selven naderhandt nobatie maect / so en kan hy alsdan met de sententie niet executeren. Rebuff. ad constit. reg. tract. de Sentent. executor. art. ult. gl. ult. num. 15.

¶

De vrage is/ of de eerste obligatie gheinnobeert woꝝdt / indien de tweede obligatie ofte stipulatie niet en kan bestaē / ofte is van geender weerden? Woꝝt geleert / dat geen nobatie van boozgaende obligatie gheschiet dooz een invalide obligatie / stipulatie ofte transactie/ de welke naderhant gemaeckt ofte gedaen woꝝt. Gratian discept. forens. cap. 290. num. 13. Mantic. de tacit. & ambig. convent. lib. 17. tit. 1. num. 11. Kinsch. resp. 47. num. 8.

O B L A T I E.

¶

Oblatie sonder navolghende consignatie / ofte consignatie sonder boozgaende oblatie / is ghemeelijck van geender weerden / den moeten byde concurreren. Fab. in suo Cod. lib. 8. tit. 30. de tout. defin. 7. Althus. dicæol. lib. 2. c. 15. de oblat. n. 20. & seqq. Bart. ad l. acceptam. C. de usur. Carpzov. def. forens. part. 2. const.

28. def. 16.

¶¶

Op sommighe Doctozen woꝝt gecontroverteert / of reele oblatie van de prijs alleen ghenoegh is? dan of oock consignatie van noode is / wanneer den vercooper upt crachte van het compact het goet wil redimeren? Waerder woꝝt gheacht de sententie van de ghene die sustineren / dat reele oblatie van de prijs niet ghenoegh en is / indien parthye adbers refuseert het gelt te ontfangen / dan dat alsdan oock depositie ofte consignatie van noode is; ende is oock alsoo by den Hove van Frieslandt verstaen. Fachin. lib. 2. controvers. cap. 42. Joan. à Sand. in decis. Frisic. lib. 3. tit. 4. defin. 18. Masuer. in sua prax. tit. 23. num. 15.

I I I.

Als een debiteur de hoofdsomme aflossen wil / so moet hy niet alleen aen den crediteur doen oblatie van het capitael / maer is oock gehouden te offereren de verscheien renten ; want den crediteur het capitael sonder de renten niet gehouden en is te ontfangen. Roderic. in tract. de ann. rediv. lib. 2. quæst. 15. num. 75. Tiraquell. de retract. convent. §. 4. gl. 6. num. 24.

I V.

Oblatie verbael is alleen ghensegh in onroerende goederen/ende reele oblatie is mede alleen ghenoech in sodanighe roerende goederen/die niet geconsigneert kunnen worden/gelijck Heerden/ Koepen ende diergelijcke. Paul. Castrenf. ad l. acceptam. num. 7. & 8. & ibi Bartol. num. 3. C. de usur. Mathesil. Singul. 127. in annot. num. 2.

V.

Oblatie verbael van schult die liquijd is/is ghenoech/indien den crediteur refuseert deselve te ontfanghen/ sonder dat in sulcken ghevalle reele oblatie wozt gherequireert;maer indien den crediteur be-rept is om de schult te ontfangen/alsdan/ is van noode reele oblatie/ende soude verbale oblatie niet ghenoech zijn; maer soo de schult niet liquijd en is/alsdan is verbale oblatie ghenoech. Gabr. Sar. in annot. ad Mathesil. Singul. 128. num. 5. Boër. decif. 124. sub num. 29. Roderic. in tract. de ann. rediv. lib. 2. quæst. 15. num. 8. Pyrrh. Maur. in tract. de solut. oblat. & retent. tit. de oblat. nu. 3. 4. 5. & 21. Gratiau. discept. forens. cap. 786. nu. 1. Card. Tusch. pract. concl. tom. 5. lit. O. concl. 25. nu. 23. & 33 Rot. Gen. de mercat. decif. 164. num. 2.

V I.

Questie is/indien een debiteur van een jaerlijcksche renten van de obligatie van dien begeert ghebruyt te zijn/ende aen den crediteur offerereert de hoofdsomme met de reste/of dooz sodanighe oblatie sonder consignatie helet werde den loop van deselve rente ? De ghemeene sententie der Doctozen is / dat dooz simpele extrajudiciele oblatie oock reelijcken ghedaen den loop van de rente niet helet en wozt/tot dat consignatie gedaen zy ; want reele oblatie alleen niet en opereert omme te beletten den loop van interest / die al begonnen heeft te loopen/ende oock reele oblatie alleen niet ghensegh en is / wanneer geageert wozt van resolutie van een contract / dan is consignatie van noode: Sommighe Doctozen nochtans sustineren/dat reele oblatie/oock extrajudicelijcken ghedaen op behoortijcke tijdt ende plaetse/alleen helet den loop van interest ofte renten vooz den toecomende
- tijdt/

tijdt / om dat de oblatie van interest ofte renten in sich selven heeft de conditie / ten 3de de hoofdsomme met de reste werde geoffereert / ofte ten minsten / het welck ebenveel is / heeft een ghelimeerde tijt / tot dat de hoofdsomme met het vozder betaelt / ofte gheoffereert 3ⁿ. Vide ad hanc quaest. Roderic. in tract. ad ann. reditib. lib. 2. quaest. 15. Bart. Salliet. & Castrenf. in l. acceptam. C. de usur. Gabr. Sar. in addit. ad Mathesil. Singul. 127. nu. 4. Raph. Cuman. Imol. Aret. Alexand. Socin. & Jas. in l. qui Romæ. §. seia. ff. de verb. oblig. Menoch. lib. 2. de arbitrar. cal. 232. Boër. decis. 124. num. 25. & seqq. Molin. in tract. de Usur. q. 39.

V I I.

Oblatie dewelcke eens gedaen is aen den crediteur / die het ghene dat gheoffereert wierde niet en heeft willen ontfanghen / en behoeft niet gheitereert te worden / alhoewel het den crediteur berout dat hi het geoffereerde niet ontfangen en heeft. Gabr. Sar. in annotat. ad Mathesil. Singul. 128. num. 8. Bald. in l. penult. C. de condit. infert. & idem in l. acceptam. C. de usur. in. 6. quaest.

V I I I.

Alhoewel oblatie alleen sonder consignatie niet ghenoech en is om eenighe actie upt een contract te consequeren / 't selve en heeft nochtans geen plaets / indien de oblatie gedaen werde gerechtelijck ofte in den proesse ; want een judiciele oblatie. de welcke gherecu-seert wordt / heeft soo veel krachts als een extrajudiciele oblatie met consignatie. Gratian. discept. forens. cap. 8. num. 18. & cap. 786. num. 2. Costal. ad l. 9. §. qui ante num. 10. 11. ff. de Pign. act. Card. Tusch. pract. concl. Tom. 5. lit. O. concl. 20. num. 36. Cod. Fabr. lib. 8. tit. 30. def. 40. & 53.

I I.

Een oblatie ofte presentatie moet in het gheheel geaccepteert / ofte gerefuseert worden / sonder dat de selve mach worden ghedivideert / ofte ten deele geaccepteert / ende ten deele gerefuseert. Kinsch. resp. 81. nu. 10. Papon. lib. 8. tit. 15. arrest. 1. & 2. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 10. def. 6. num. 10. & lib. 7. tit. 24. def. 1. num. 1.

¶.

De vraghe is / indien een oblatie ofte presentatie ghedaen is / ende dat de selve by parthye is gheaccepteert / of de selve diens niet tegenstaende mach gherevoceert worden? Wort geleert Deen. Cod. Fabr. lib. 3. tit. 1. def. 14. num. 5. Card. Tusch. pract. concl. tom. 2. lit. C. concl. 641. num. 56.

N E D E R L A N D T S C H E O B L I G A T I E.

I.

Wanneer in een obligatie gheen dach van betalinghe ghestelt en is/so is den debiteur het gele schuldich op date van de obligatie / ende mach terstont tot betalinghe gheconvenieert worden. Bronch. cent. 4. assert. 49. Schneid. ad §. omnis stipulatio. num. 3. Instit. de verbor. obligat. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 28. def. 19.

II.

Als een obligatie seker dach van betalinghe continueert/so interpellert den dagh vooz den creditur / ende constitueert den debiteur in ghebeke/so dat terstont na laps van den dagh tot de betalinghe ghedestincert interest begint te loopen; ten ware den creditur ende den debiteur woonden onder een verscheyde jurisdictie; want alsdan en interpellert den dagh niet vooz den creditur / dan den creditur is gehouden te gaen ofte te senden ten huysse van den debiteur Mynsing. cent. 3. obs. 95. Costal. ad l. item illa. 18. nu. 16. ff. de pecun. constit. & idem ad l. pecuniæ. 9. §. usurarum. ff. de usur. Christin. ad ll. Mechlin. in addit. ad tit. 1. art. 33. num. 9.

III.

Questie is/of uyt een obligatie/inhoudende/ houder 's briefts/ een derde/die daer inne niet en is ghenomincert/ mach ageren / sonder transport/cessie ofte procuratie? Vp den Hove van Vrecht is gecideert Peen/ dan moet verthoouen dat hy met wille van den ghene/ tot wins behoeve de obligatie spreekt / daer aen ghekomen is; dan hoewel een houder van een obligatie/inhoudende / houder ofte brenger 's briefts / niet en mach ageren teghens den debiteur sonder cessie ofte procuratie te verthoouen / mach nochtans aen hem wel gedaen worden betalinghe / ende wordt den debiteur dooz soodanighe betalinghe bevrijt. Vid. ad hanc quæst. Everh. Consil 219 Christin. ad ll. Mechlin. tit. 1. art. 48. Neostad. decis. 10. Cur. Holland. Zeeland. & Westfris. Strach. in tract. de adjecto. part. 4. quæst. 8. Peck de jur. sist. cap. 3. num. 7. Radel. decis. 56. Christin. in decil. vol. 1. decil 286. Mart. digest. noviss. tom. 1. tit. Adjectus cap. 1. 2. 3. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 28. def. 9. Damboud. in prax. civil. cap. 97. 133. Gudel. de Jur. noviss. lib. 3. cap. 1.

IV.

De vrage is/ indien een creditur de obligatie van spnen debiteur vp ongheval verlozen heeft/of hy den debiteur kan compelleren omme

me een nieuwe obligatie te schryben of te ondertekenen? Ick antwoorde Ja; ende dat de obligatie verlozen ofte vermist is / wordt dooz Eede van den crediteur bewesen. Gail. lib.2. obs. 37. num. 1. & 2. Francisc. Marc. part. 1. decis. 370. nu. 4. Bartol. adl. Chirographis. num. 5. ff. de administ. & peric. tut. Berlich. decis. 9.

D.

Den ghene die upt een wettelycke oorzake aen yemant is verobligiert / omme yet te doen ofte te betalen / kan ghecompelleert worden tot het maken van een schryftelycke obligatie: ende als een obligatie dooz oudthepdt komt te vergaen / kan den debiteur gheconstringeert worden tot het maken van een nieuwe obligatie. Fachin. lib. 1. Confil. 43. num. 12. Gail. lib. 2. obs. 37. num. 11. Jal. ni l. si constante. nu. 74. ff. solut. matrim. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 2. sub num. 17.

D I.

Een obligatie / dewelcke gheen expresse oorzake en contineert / te weten / van leeninghe / coopinghe / ofte vercoopinge / ofte dier gelijcke / en is niet goedt / dan mach de oorzake wel bewesen worden / sodat alsdan den debiteur kan gecondenneert worden om de obligatie te holdoen. Carpzov. def. forens. part. 1. const. 17. def. 39. Berlich. decis. 96. Costal. ad l. 40. num. 24. 25. ff. de Pact. & ad l. 25. ff. de Probat. Berlich. conclus. practicab. part. 1. concl. 80. nu. 80. Gail. lib. 2. obs. 132. nu. 5. Fab. in suo Cod. lib. 4. tit. 22. definit. 5. num. 2. in allegat.

¶ D I I.

In generale obligatie van goederen komen alle de goederen te ghenwoozdighe ende toecomende / alhoewel de goederen van den debiteur simpelyck zijn verobligiert / sonder eenighe mentie gemaeckt zijnde van de toecomnde goederen. Boër. Confil. 18. nu. 1. & 2. Gail. lib. 2. obs. 25. nu. 5. Bartol. ad l. 1. ff. de pignor. Costal. ad l. 3. num. 11. ff. de Pignor. Surd. decis. 97. num. 2.

D I I I.

By sommighe Doctozen wort ghedisputeert / of in obligatien die in doen bestaen / den belober pzechts ghehouden is tot het doen / dan of hy wordt bezijt midts betalende interesse? Sommige sustineren dat een obligatie van doen gemeenlyck niemant tot het doen pzechts en obligiert / dan dat hy betalende interesse wordt bezijt; andere achten waerder te wesen / dat den debiteur pzechts tot het doen van den crediteur / indien hy wil / kan gheconstringeert worden / soo den debiteur het ghene hy belooft heeft te doen kan te weghe brenghen. Vide Bronch. cent. 4. assert. 41. Sociu. reg. 338. Joan. Ant. Trig. Sing. 18.

Alexand.

Alexand. Consil. 91. num. 6. vol. 2. Schneid. ad §. fin. Instit. de verb. obligat. In Syntagm. commun. opin. lib. 7. tit. 10. num. 12. Hier. de Cævall. quæst. 62. in princip. Gomez. var. resol. tom. 1. c. 10. nu. 21. 22. Papon. lib. 10. tit. 1. art. 3.

¶

Alhoewel een obligatie/die geen oorzake van schult en continueert is nul/ende gheen provisie daer op mach worden gedecerneert/nochtans indien de oorzake na de qualiteyt van den crediteur ende debiteur wort ghepresupponeert ofte ghepresumeert/ in sulcken geballe mach den debiteur/uyt crachte van de obligatie / by provisie ghecondemneert worden. Papon. lib. 10. tit. 2. de obligat. null. ob caus. defect. arrest. 2. Carpzov. def. forens. part. 1. const. 17. def. 39.

¶

Obligatien dewelcke sekere conditie contineren/zijn goet ende van weerden / alhoewel deselve gheen oorzake mede byenghen / want de conditie wordt ghehouden vooz de oorzake : ghelijck so yemandt aen een ander belooft hondert gulden indien hy een huysvrouwe trout/ ofte so hy te Romen reyft. Gail. lib. 2. obs. 132. nu 6. Papon. lib. 10. tit. 2. de obligat. null. ob caus. defect. arr. 2. Duaren. ad l. triticum. ff. de verbor. obligat. Mantic. 14. de tac. convent. 12. num. 24.

¶

Wordt ghebyaeght/ indien yemandt op verschepde personen sprekende heeft een obligatie/by dewelcke deselve alle te samen een vooz al als principael zijn verobligeert / ende dat sy te samen simpelijck zijn ghecondemneert/of sy gheacht moeten worden ghecondemneert te zijn yeder een vooz al/dan of vooz haer ghedeelte? Ick antwoorde/dat sy gheacht worden gecondemneert te zijn vooz haer ghedeelte. Math. Mathesilan. ad l. 1. C. si plur. una sent. condemn. sunt. & ibi Bartol. Castrens. & communiter DD. Costal. ad l. 31. num. 13. ff. Solut. Matrim.

¶

Een obligatie omme eenich werck te maken / en wordt ghemeenlijck tusschen de erfghenamen niet ghedivideert / dan yeder is daer toe ghehouden een vooz al/ ghelijck tot een ondeplbare sake. Don. à Fin. in Syntagm. commun. opin. lib. 4. tit. 5. de obligat. & actionib. num. 118. Jac. Cor. rer. jud. obs. 8. lit. f. g. h. i. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 10. num. 25.

¶

Wt een supbere obligatie/wiens executie ofte betalinghe is gheconfereert in de wille van den belover / ofte ghediffereert tot dat de condi-

conditie/in het goetduncken van den belover gheskelt/ sal wesen verbult / en kan niet gheageert worden vooz het wesen van de conditie / ofte vooz de doede van den belover : ghelijck indien **A.** hy sijn obligatie bekent heeft / dat hy van **B.** ghecocht heeft een zyde cleet vooz twee hondert gulden/betwelcke hy beloofst heeft te betalen/ wanneer hy te Romen ghelweest sal hebben; waer na eenighen tijdt gheleden zijnde/alsoo **A.** differcerde ende uytstelde te Romen te gaen/ende de conditie hy de betalinghe gradjicieert te verbullen/ heeft **B.** den selven in rechten betoghen/alternatibelijck contenderende/ ofte dat **A.** sekeren tijdt soude worden geprefteert/ binnen detwelcke hy te Romen ga/ende so hy middelertijdt te Romen niet gewest sal hebben/ dat hy gecondemneert werde de twee hondert gulden te betale; ofte indien dese obligatie verstaen werde te wesen onwettelijck / dat **A.** aldan ghecondemneert werde / dat hy of het zyde cleedt restituere/ ofte de weerde van dien betale;worde nu ghevraeght/of **B.** ghesundeert is uyt crachte van de obligatie teghens **A.** te ageren? Hierinne is ghedecideert **A.**neen/ende is **B.** in synen eysch verclaert vooz als noch niet ontfanchelijck / alsoo **A.** tot sijn doodt toe byp staet wanneer hy wil betalen ende het contract exequeren/dan **A.** gestorven zijnde/mach desselfs erfgenaem terstont gecouvenieert worden. Joan. à Sand. in Decis. Fritic. lib. 3. tit. 9. de lin. 2. Cacheran. decis. 111. nu. 6. & 10. Imbert. in enchir. jur. Gall. in verb. de conditione, Cum Bartol. & alii in l. centesimis. 46. §. penult. ff. de verb. oblig.

¶ **I D.**

Wt een anders obligatie en kan sonder cessie niemandt ageren/ oock alwaer het schoon dat hy tot het constitueeren van de obligatie gelt geconferreert hadde. Neoltad. supr. Cur. Holl. decis. 24. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. Epistola cap. 9.

¶ **D.**

De byaghe is / of een obligatie / waer hy yemandt aen een ander belooft te betalen seckere somme / by soo verre hy komt te spelen / ofte in een Herberghe te gaen / goedt is : Hierinne is ghedecideert **Ae.** Papon. lib. 10. tit. 1. arrest. 1. in not. & in append. arrest. 1.

¶ **D I.**

Alhoewel een obligatie / niet continuerende eenighe oorsake / niet balijd en is omme ten volken te proberen/worzd nechtans gheleert / dat soodanighe obligatie meriteert semiplene probatie / ende dat deselve oock ten volken probeert / indien sy gherichtelijck is ghe-

¶ **D d d**

passeert.

passert, Berlich. decis. 96. num. 1. 2. & 5. Carpz. def. forens. part. 1. const. 17. def. 40.

¶ D I I.

Questie is/ of een obligatie/ waer by pemant aen eē ander beloost te betalen seckere somme/ soo wanneer sijn huysvrouw kinderen kryghen sal/ goet is? Is gederideert Ja. Papon. lib. 10. tit. 1. arrest. 2. in append.

O N M O N D I G H E.

I.

En onmondighe en heeft niet alleen stils wygende hypothecq in de goederen van synen **Mom**boir / maer oock in de goederen van den ghene die hem als **Mom**boir gedzaghen heeft / alhoewel hy gheen **Mom**boir en was / ende is oock also ghederideert. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 24. def. 14. Negulant. in tract. de pign. 4. memb. 2. part. princip. num. 7. Fab. in suo Cod. lib. 8. tit. 7. defin. 2. Berlich. conclus. practicab. part. 1. conclus. 67. num. 22.

I I.

De vraghe is/ of een onmondighe/ wanneer hy mondich gheworden is/ ghehouden is upt te houden de verhueringe die synen **Mom**boir ghedaen heeft? Is ghederideert Ja/ ten ware de verhueringhe ware gedaen vooz den tijdt van thien ofte meerder jaren; want soodanighe verhueringhe en is den onmondige niet ghehouden te achtervolghen/ alsoo den **Mom**boir niet en vermochte het erve van den onmondighe vooz soo langhen tijdt te verhueren. Montan. in tract. de tutel. cap. 33. nu. 397. & seqq. Joan. à Sand. in Decis. Frisc. lib. 2. tit. 9. defin. 22. Trentacinq. lib. 2. var. resol. 10. tit. de minorib. Scip. Gent. in tract. de bon. matern. cap. 17. Surd. decis. 299.

I I I.

Een onmondighe wordt ghewepgeert relief ofte rescissie van den contracte/ indien hy mondich gheworden zijnde / stils wyghens ofte metter daedt heeft gheratificeert het ghene in sijn minder jaricheydt ghedaen ende ghehandelt is gheweest. Althuf. dicæol. lib. 1. cap. 108. nu. 37. Castrenf. ad l. 1. C. si major. fact. rat. hab. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 14. num. 11. Vide Christin. vol. 3. decis. 180.

I D.

Alhoewel de vercoopinge van het erve van een onmondighe/ sonder

der decreet van den Ghechter gedaen / is nul / te weten / in regart van den onmondighe / op dat hy uyt het selve contract niet en soude kunnen geconuenieert worden; nochtans indien den onmondighe de koop wil van weerden houden / soo is de vercoopinghe goetd ten regarde van den kooper / dewelcke onder pretext van het ghecommitteerde decreet van het contract niet en mach resilierien / dan is ghehouden de koop te houden / indien den onmondighe niet en conquereert / 'twelck oock also is ghedecideert. Acac. var. resol. cap. 12. nu. 260. & seqq. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 33. def. 3. Trentacing. l. 2. resolut. tit. de minorib. resolut. 1. nu. 20. & 25. & resolut. 8. Joan. à Sand. in decis. Frific. lib. 2. tit. 9. defin. 15.

D.

Questie is / of een onmondighe het privilegie van stilswyghende hypotheecq / het welcke hy heeft in de goederen van synen Momboir / transmittteert op syne erfghenamen? De ghemeender sententie der Doctoren schijnt te wesen / dat een onmondighe het privilegie van stilswyghende hypotheecq / op syne erfghenamen niet en transmittteert / ende is oock also ghedecideert ende ghewesen. Coler. decis. 274. Berlich. conclus. practic. part. 1. Conclus. 67. num. 33. Bartol. in l. penult. §. si puellæ. ff. de rit. nupt. Sand. de cess. act. cap. 9. num. 8. 9. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 24. def. 12. num. 9. Vide tamen Cod. Fabr. lib. 8. tit. 7. def. 2. num. 5. in alleg. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 24. def. 13. num. 1. 2.

D I.

De goederen van een onmondighe en zyn aen den Momboir niet stilswyghens verobligeert / voo? het onderhoudt ende de kosten aen den onmondighe gedaen. Fab. in suo Cod. lib. 4. tit. 34. defin. 1. Montan. in tract. de tutel. cap. 31. effect. 2. num. 38. Gratian. discept. forens. cap. 68. num. 8. & seqq.

D I I.

Een onmondighe hebbende twee Momboirs / mach van den eenen Momboir / met authoziteyt van den andere mede - momboir / exigeren deschuldt dewelcke uyt de momboirschap niet en spruyt. Althuf. dicæol. lib. 1. c. 92. num. 23. & DD. ad l. 24. ff. de testament. tutel.

D I I I.

By sommighe Doctoren wordt ghecontroverteert / indien een onmondighe bedrogen is in de prijs van het vercochte goetd / of hy teghens de vercoopinghe moet gherelebeert worden / ende de vercoopinghe ghereseindeert / dan of den cooper het vercochte goetd mach behouden / indien hy de rechte pryse aen den onmondighe wil supple-

ren? Waerder woꝛt gheacht het ghevoelen van de ghene die sustine-
ren / dat den onmondige moet ghereleveert / ende oversulckis de ver-
coopinghe gherefendeert worden / ende dat het goedt by den kooper
moet gherestitueert worden. Fachin. lib. 2. controvers. cap. 89. Caltr.
ad l. non interest. num. 4. C. de his quæ met. caul. Pinell. ad l. 2. in 3. part.
cap. 1. num. 21. C. de reschind. vendit.

¶ I.

De braghe is / of een onmondighe / dewelcke met Eede van het
Beneficie van relief heeft gheremuncieert / mach versoecken restitutie
in integrum? Ick antwoorde Neen / ten waerden onmondige groote-
lijckis ware bedroggen ; want alsoan mach den onmondige evenwel
ghereleveert worden. Vincent. Mancin. de jurament. part. 4. eff. 3. &
part. 4. 1. eff. q. 8. num. 1 Fachin. lib. 12. controvers. cap. 15.

¶.

Een onmondige / dewelcke eenigh gelt gheleent heeft omme seker
goedt te koopen / heeft hypotheecq op het selve goedt / na rate van sijn
gelt / alhoewel hy hem het goedt niet expresselijck en heeft doen ver-
binden. Negufant. in tract. de pignorib. 2. memb. 5. part. principal. num.
19. Berlich. conclus. practicab. part. 1. conclus. 65. num. 145. Treutl. vol.
2. disp. 24. thes. 7. lit. D.

¶ I.

Woꝛt ghebraght / of een onmondighe ghehouden is te accepteren
den Eedt die hem is gedefereert? Ick antwoorde Neen / ende is den
Momboir oock niet ghehouden den onmondige daer inne te autho-
riseren / nochtans indien den onmondighe den Eedt doet / soo sal hem
het selve profiteren. Paul. Castrenf. ad l. Jusjurandum. §. pupillus. num.
5. ff. de. jurejur. Bertach. in suo repert. in verb. pupillus. ante num. 20. Co-
ler. decif. 210. num. 7. 8.

¶ I I.

Indien een onmondige / dewelcke na ghemeene opiniie ofte erreur
ghehouden wierde hooꝛt mondigh / eenigh onroerende goedt heeft ver-
alieneert ofte veroppignozert / deselve alienatie ofte oppignozatie
is goet / indien den ghene / die met den onmondighe heeft ghecontra-
heert / dooꝛ ghemeen erreur bedroggen zijnde / ghemeynt heeft dat hy
mondig was / ende is sulckis by den Hove van Frieslandt verstaen.
Joan. à Sand. in decif. Frific. lib. 2. tit. 9. defin. 16. Paul. Montan. in tract.
de jur. tutel. cap. 33. num. 478. Mornac. ad l. 1. §. C. ad SC. Macedon.

¶ I I I.

Een onmondighe mach wel eenighe acten doen van wegghen ende

tot pericule van een ander / gelijk als procuratie ofte last hebbende /
ofte andersints / ende het gene den onmondige doet is goet ende van
weerden / also alle het ghene dat den onmondige doet / wozt zgedaen
in prejudicie van den ghene die hem gestelt heeft. Montan. in tract. de
tutel. cap. 33. num. 469. Costal. ad l. 3. §. sed utrum. nu. 1. ff. de Minorib.
Bart. & alii ad l. cum mandato. ff. eod. tit.

¶ I D.

Questie is / of een onmondighe die hoven sijn veertien jaren / doch
noch gheen vijfen twintich jaren oudt is / ter oorzake van een doot-
slag / dieste / ofte die ghelijcke capitale delicten / mach ghepunieert
worden met de ordinaris peyne / dan of den Rechter noot saeckelijck
gehouden is de peyne te verminderen ? Hierinne is gededdeert / dat
een onmondighe met de ordinaris straffe mach gepunieert worden /
sonder dat den Rechter noot saeckelijck gehouden is de ordinaris
peyne te verminderen ; Doch staet hem wel by de ordinaris straffe
te mitigeren / indien hy na gelegentheynt van de sake bevint sulcks te
behooren. Joan. à Saed. decil. Frific. lib 5. tit. 9. def. 4. Fachin. lib. 1. con-
troverf. cap. 71. Vid. tamen Odd. de rekit. in integr. part. 2. q. 80. art. 9.
Gomez. var. resol. tom. 3. cap. 1. num. 62. Menoch. de arb. jud. cas. 329 nu.
12. Clar. §. fin. q. 60. num. 3.

¶ D.

De vraghe is / of een onmondighe mach gerelebeert worden booz
ende al cer hy tegens syne Momboirs geageert heeft / dan of hy ge-
houden is syne Momboir eerst te conbenieeren ? Is gededdeert / dat
den onmondighe sijn keur heeft / of hy teghens sijn Momboir wil a-
geren / dan of hy wil gerelebeert worden / ende de goederen / die te on-
recht verobligeert sijn / revoeren. Carpzov. def. forens. part. 2. const.
11. def. 34. Rebuff. ad const. reg. tract. de restitut. art. 1. §. 2. num. 22.
Cancer. var. resol. part. 2. cap. 1. num. 285.

¶ D I.

Wozt ghebracght / of een onmondighe / die hoven sijn veertien
jaren out is / in houwelijckes saecken mach in proces treden / ofte te
recht staen sonder Momboir ofte Curateur ? Wozt geleert Ja. Nep-
à Mont. Albaa. lib. de Except. tit. 5. vers. Octavus, est in causa matrimo-
niali. Montan. in tract. de Tutel. cap. 33. num. 614. Carpzov. def. forens.
part. 4. const. 23. def. 14. num. 3.

¶ D I I.

Een onmondighe heeft hypotheecq in de goederen van synen
Momboir / niet alleenlijck booz het doen van reeckeninghe / maer

oock vooz het ghene den *Momboir* de rekeninghe ghedaen zijnde by
Plot van dien aen den onmundige schuldich blijft. *Cod. Fabr. lib. 5. tit.*
34. def. 1. num. 5. Munn. de Escob. de Ratiocin. cap. 39. num. 1.

¶ D I I I.

Questie is/ of het decreet/ 't welck gherequireert woꝝdt inde alie-
 natie van de onroerende goederen van een onmundighe / moet ghe-
 interponeert worden by den *Rechter* daer de goederen gelegen zijn/
 dan of by den *Rechter* van de woonplaetse van den onmundighe.
Sommighe Doctoren sustineren/ dat het decreet moet gheinterpo-
 neert worden by den *Rechter* daer de goederen gheleghen zijn; ande-
 re meynen / dat het decreet moet gheinterponeert worden by den
Rechter van de plaetse daer den onmundighe domicile heeft; eeni-
 ghe andere leeren/ dat het decreet by beyde de *Rechters* moet ghein-
 terponeert worden; *Vele andere* sustineren/ dat men de keure heeft
 te versoeken het decreet van den *Rechter* daer de goederen ghele-
 ghen zijn / of van de woonplaetse van den onmundighe / ende is
 die opinie oock in het wysen ghevolght. *Berlich. decis. 29. Gomez.*
var. resol. tom. 2. cap. 14. num. 17. Acac. var. resol. cap. 11. num. 386.

ONROERENDE GOEDEREN.

I.

Onroerende goederen en moghen nae onse manieren
 niet ghetransportiert/ ghecedeert / ofte ghehypothec-
 quert worden / dan vooz den *Gherechte* van de
 plaetse daer deselve gheleghen zijn / ende de cessie ofte
 hypothecatie die anders gheschiedt / is van gheender
 weerden. *Vide Neostad. decis. Cur. Holland. Zeeland.*

& *Westfris. 32. & decis. 41. Suprem. Cur. Berlich. conclus. practicab. part.*
2. conclus. 29. num. 46. Christin. vol. 4. decis. 151. num. 6. Burgund. ad con-
suet. Flandr. tract. 4. num. 16. Kinck. in tract. de Auct. Sen. Brabant.
cap. 5.

II.

Wanneer teghens yemandt gewesen is *sententie* van confiscatie
 ofte publicatie van goederen/ so en worden de onroerende goederen/
 ghelegen byten de *jurisdicctie* van den ghene die de confiscatie doet/
 niet gheappliceert den ghene die confisqueert / maer moeten gheap-
 pliceert worden den *Heere* / in wiens *jurisdicctie* de onroerende goe-
 deren

deren ghelegen zijn. Nic. Everh. in Confil. 185. num. 6. Lud. Roman. Singul. 578. Cod. Fabr. lib. 9. tit. 27. def. 1. Jul. Clar. §. final. q. 77. n. 27.

I I I.

By verscheyde Doctozen wozt gedisputeert / of jaerlijcksche renten onder roerende of onroerende goederen moeten gherekent worden? Waerder schijnt te wesen de sententie van de ghene die sustineren / dat de jaerlijcksche renten onder de onroerende goederen moeten gerekent worden / indien deselve op eenighe onroederen goederen gheconstitueert ende ghebesticht zijn; maer so deselve op eenige onroerende goederen niet en zijn gheconstitueert / nochte uyt eenige erben ofte andere onroerende goederen worden betaelt / dan alleenlijcken zijn personele pzeestatiën / ende men deselve uyt personele obligatie schuldigh is / alsdan worden de renten gherekent onder roerende goederen. Ad hanc quæst. vid. Berlich. conclus. practicab. part. 3. Conc. 34. num. 11 12. & seqq. Lambert. Gor. adversar. jur. subcisiv. cap. 6. nu. 7. Tiraquell. de retract. municip. §. 1. gl. 6. nu. 11. Christin. ad ll. Mechl. tit. 11. art. 25. num. 8. & 9. Burgund. ad Consuet. Fland. tract. 2. num. 29. Christin. vol. 1. decis. 213. num. 6. 7. 8. Zyp. in notit. jur. belg. lib. 4. tit. de hæred. vel act. vend. Lud. Bell. confil. 72. num. 7. 8. & seqq. Gratian. discept. forens. cap. 885. num. 1. & seqq. Surd. decis. 204.

I V.

Renten die verschenen zijn / en worden onder de onroerende goederen niet ghereeckent / dan worden onder de roerende goederen gereputeert / als van de principale rente / dewelcke onroerende is / ghesepareert. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 16. art. 35. num. 17. Berlich. conclus. practicab. part. 3. conclus. 34. num. 36. Tiraquell. de retract. municip. §. 1. gl. 6. num. 10.

V.

Serbituyten / hoewel die als incozpozele gherechtigheden eygentlijck noch roerende noch onroerende goederen kunnen gheseyt worden / maer dat sy een derde ende verscheyden specie constitueren / nochtans om dat sy de onroerende goederen adhereren / so worden sy wel ende te recht onder de onroerende goederen ghereeckent. Gail. lib. 2. obl. 11. nu. 11. Tiraquell. de retract. municip. §. 1. gl. 5. num. 1. & 2. Alexand. in confil. 211. num. 5. vol. 6.

V I.

Alle onroerende goederen / ende dewelcke in plaets van onroerende goederen ghehouden worden / worden ghereguleert na de costume

me van die plaetse/in dewelcke deselve zijn ghelegghen / ende uyt die reden worden sy oock van die jurisdictie gheacht. Berlich. conclus. practicab. part. 3. conclus. 52. num. 66. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 1. num. 12. circa fin. art. 1.

D I I.

Questie is / of het gelt / welcke tot het coopen van erven is ghebestineert / onder roerende of onroerende goederen moet gherekent worden? De waerder ende gemeender opinie der Doctoren is / dat het selve niet onder de onroerende / maer onder de roerende goederen moet gherekent worden. Andr. Gail. lib. 2. obs. 111. Treutl. vol. 2. disput. 13. th. 4. lit. g. Tiraquell. de retract. municip. §. 1. gl. 7. num. 108. & 109. Papon. lib. 17. tit. 4. arr. 3. Boer. decis. 209. Hier. de Cævall. quæst. 312.

D I I I.

De vraghe is / of actien ende crediten gherekent moeten worden onder roerende of onroerende goederen? Ick antwoorde / dat de actien die tot onroerende goederen competeren / gehouden worden booz onroerende goederen / ende die tot roerende goederen competeren / gesacht worden roerende goederen te wesen. Chaff. ad Conluet. Burgund. rubr. 4. §. 2. vers. omnium mobilium. nu. 9. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 9. art. 8. nu. 16. & tit. 16. art. 2. nu. 14. Gail. lib. 2. obs. 111. sub n. 10. Tiraq. de retr. municip. §. 1. gl. 7. num. 1. Zyp. in notit. jur. belgic. lib. 4. tit. de hæred. vel act. vend.

I ¶.

Wordt ghevraeght / of een man / dien by statuyt verboden is de alienatie van de onroerende goederen / sonder weten ende consent van sijn vrouwe / mach bozge worden / ofte schulden maken in presjudicie van sijn vrouwe huypen haer weten ende consent? Wordt geleert Ja; welverstaende nochtans / dat in cas de vrouwe daer oberpet uyt hare goederen home te betalen / sy haer regres heeft op de goederen van haren man. Vid. Sand. decis. Frisic. lib. 2. tit. 5. def. 8. Sanz. de divis. bonor. lib. 2. cap. 3. num. 12. Bald. in l. final. §. emptor. num. 17. C. Commun. de legat.

¶.

Alle het genedat aert ofte naegel-bast is / wazt mede ghehouden als een ghevolgh van het onroerende goet. Zyp. in notit. jur. belg. lib. 3. tit. 1. vers. Rem sequuntur. Grot. in introduct. ad Jurisprud. Holl. lib. 2. part. 1. vers. Wat aerd.

F. J.

De braghe is / of de onroerende goederen erven na de statuyten ofte wetten daer de selve ghelegghen zijn / dan of na de statuyten ofte wetten van de plaetse daer den overleden ghestorven is? Ick antwoorde / dat de onroerende goederen erven / ende daer inne ghesuccedeert wordt / na de statuyten vande plaetse daer die gheleggen zijn. Carpzov. def. forens. part. 3. const. 12. def. 12. Christin. ad II Mechlin tit. 16. ad rubr. num. 4. Nic. Everh. consil. 206. num. 1. Sand. decif. Frisc. lib. 4. tit. 8. def. 7. Christin. vol. 1. decif. 282. num. 17. Burgund. ad consuet. Flandr. tract. 1. num. 36. Jacob. Cor. rer. jud. obs. 20.

F. J. J.

Indien yemandt sijn huys willende veranderen ofte vertimmeren / 't selve heeft doen afbreecken / ende dat hy tot dien eynde de stenen / hout / ende andere materialen van sijn huys gekomen / doet houwen ende prepareren na sijn gheliefte / ten welken tyde hy komt te sterben / nagelaten hebbende aen yemant syne meubl. n ende roerende goederen / wordt ghebraght / of den selven legataris recht heeft tot de voorszeyde materialen? Is ghedecideert Neen / alsoo de selve materialen gehouden worden vooz onroerende goederen / ende niet vooz roerende goederen. Papon. lib. 17. tit. 4. de reb. mobil. vel immob. arrest. 1. in append.

O N T E R V I N G H E.

J.

B sommighe Doctoren wordt ghecontroverteert / indien een vader sijn sone wettelijck heeft onterft / ende dat hy sijn soons kinderen heeft ghepeterieert / of de selve het testament bzeken / ofte het testament nul zy? Waerder is de sententie van de ghene die sustineren / dat de kints kinderen die ghepeterieert zijn / het testament niet en bzeken; ende is oock alsoo by den Hobe van Frieslandt ghedecideert; welverstaende indien de soon sijn vader komt te overleben / want soo den sone die onterft is / sterft vooz sijn vader / alsulcke onterbinghe en schadicht alsdan de kints kinderen niet. Fachin. lib. 10. controvers. cap. 46. Marant. quæst. legal. disput. 10. num. 10. Merlin. de legit. lib. 4. tit. 1. quæst. 20. num. 26. Gloss. in l. si quis posthumus. §. si filium. ff. de lib. & posth. Sand. decif. Frisc. lib. 4. tit. 9. def. 7. Gomez. var. resol. tom. 1. cap. 11. num. 21.

E e e

Tusschen

J J.

Tusschen verskepde Doctoren wordt gedisputeert / of de kinderen van haer Ouders moghen onterft worden om eenighe oorzaken / die niet en sijn van de veertien oorzaken / die Justinianus heeft geconstitueert / dan sijn even wichtich ofte swaerder? De gemeender sententie der Doctoren is / dat de kinderen om ghelijcke ofte swaerder oorzaken moghen onterft worden. Vid. Jul. Clar. recept. sent. lib. 3 §. testamentum. quæst 41 num. 2. Fachin. lib. 6. controvers. cap. 78. Gomez. var. resol. tom. 1. cap 11. num 12. Menoch. de arb. jud. cas. 267. nu. 6. post plures alios quos citat Bronch cent. 3. assert. 26.

J J J.

De braghe is / of een sone mach onterft worden / indien hy sonder consent van sijn vader een huysvrouwe ghetrouwt heeft; Ick antwoorde Peen: ende van ghelijcken oock mach een dochter / die buyten consent van haer vader ghetrouwt heeft / om die oorzake niet onterft worden. Fachin. lib. 3. controvers. cap. 44. Nic. Everh. in Consil. 15. num. 2. Jul. Clar. recept. sent. §. testamentum. quæst. 41. num. 4. Dec. ad l. nuptias. num. 10. 13. 14. de Reg. Jur. Vide Christin. vol. 1. decil. 325.

J D.

Questie is / of een vader sijn soon mach onterben om eenighe injurien die hem van sijn soon met woorden aenghedaen sijn? Woort geleert Ja / indien het is een groote ende oncerlijcke injurie / ende is sulcks het gemcen ghevoelen der Doctoren / Merlin. in tract. de Legit. lib. 4. tit. 1. quæst 19. Clar. recept. sentent. §. testamentum. quæst. 41. num. 3. Nic. Everh. loc. 47. verl. Sed an propter pag. mihi 569.

D.

Het is controvers / indien een sone na de injurie die hy sijn vader aengedaen heeft is ghereconcilieert ghelweest / ende in gratie aengenomen / of ontervinge alsdan plaers heeft? Willicker wordt ghesacht de sententie van de ghene die sustineren / dat alsoan ontervinge geen plaats en heeft. Bart. in l. 3. §. ult. ff. de adm. leg. Merlin. de legit. lib. 4. tit. 1. quæst 20. num. 23. & 24. Fachin. lib. 6. controvers. cap. 79. Menoch. de Præl. lib. 4. Præl. 30. num. 8.

D J.

Indien een sone / na dat hy eenighe oorzake van ondanchbaerheyt heeft gecommitteert / om dewelcke hy wettelijck van sijn vader konde onterft worden / hy het leven van sijn vader penitentie ghedaen heeft voer het maken van het testament / wordt gebzaeght / of hy om die

die oorzake naderhandt van de vader mach onterft worden? **W**ordt geleert **N**een. Clar. recept. sent. §. testamentum. quæst. 41. nu. 9. Merlin. in tract. de legit. lib. 4. tit. 1. quæst. 19. num. 33. Fachin. lib. 6. controversf. cap. 80. Vide tamen **E**mil. Gail. in tract. de Except. success. ab intest. vel test. tit. 3. except. 12. part. 12. part. 2. num. 28. 29.

V I I.

Op dat de ondervinghe zy valijdt / wordt vereyscht dat de oorzake van ondancbaerhepdt expresselijck in het testament werde gheinsereert / ende dat deselve by den erfghenaem werde geprobeert; want indien een van beyden ontbreekt / so en is de ondervinghe niet goet. Curt. Jun. in auth. non licet. nu. 17. C. de lib. præter. Jul. Clar. recept. sent. §. testamentum. quæst. 40. num. 5. Fachin. lib. 6. controversf. cap. 76.

V I I I.

Wanneer een vader sijn sone onterft sonder byvoeginghe van eenige oorzake / alsdan is het testament nul / ende over julex en is geen querele van noode omme het selve te rescinderen; ofte oock indien in de ondervinghe oorzake is gheinsereert / dan de geinsereerde oorzake en is niet van de wettelijcke oorzaken / om dewelcke een vader sijn soon mach onterven / ghelijck soo de vader seyd / ick onterve mijn sone om dat hy niet en heeft willen studeren / ofte dier ghelijcke / ende in sulcken ghevalle is het testament mede nul / maer indien de vader in de ondervinghe byghevoeght heeft een wettelijcke oorzake / dewelcke waer is / alsooden gheinsitueerde erfghenaem deselve probeert / alsdan is de ondervinghe goet; dan indien soodanighe gheinsereerde oorzake van den erfghenaem niet en wordt geprobeert / alsdan is de ondervinghe wel goet / maer kan het testament door querele als inofficiens gherefscinderet worden. Jul. Clar. recept. tentent. §. Testamentum quæst. 40 nu 2. 3. 4. & 5. Schneid. ad. tit. Instit. de inoffic. Testament. nu. 14. & 15. Imol. in l. 1. num. 6. ff. de testam. Curt. Jun. in auth. ex causa. num 42. C. de liber. præterit. & ibi Jas. & Alexand.

I I.

Indien een vader sijn sone heeft onterft om verscheyde oorzaken / dewelcke hy in het testament heeft gheinsereert / so is ghenoech dat den erfghenaem eene van dien bewyse / ende en is niet gehouden alle de geinsereerde oorzaken te samen te proberen. Suar. recept. tentent. in verb. exhereditatis causa. nu. 2 11. Grass. §. testamentum. quæst. 41. nu. 6. Matijn. de legiti. lib. 4. tit. 1. quæst. 20. num. 39.

¶.

Questie is / of een vader sijn soon met desselvs consent mach onter-

ven/sonder expresse van eenighe oorzake van onderbinghe? In dese questie wort by vele Doctozen gefustineert *Ja*. Fab. in luo Cod. lib. 6. tit. 9. defin. 6. Boër. decis. 14. num. 8. & 9. Covar. tom. 1. de testam. cap. Raynaldus 11. §. 2. num. 3. & seqq. Gomez. var. resol. tom. 1. cap. 11. nu. 14. Acac. var. resol. cap. 13. num. 656. & seqq.

¶ *J*.

Onderbinghe moet puerlijk ghedaen worden/alsoo deselve onder conditie niet en can geschieden. Petr. Gerard. de Petrasanct. Singul. 3. num. 19. Merlin. in tract. de legit. lib. 4. tit. 1. quaest. 20. num. 12.

¶ *J J*.

Een moeder heeft haer soon onterft overmidts spne verquistin- ghen/also hy sijn overleden vaders goederen ten meestendeele hadde deur gebzacht / ende derhalven vresende dat hare goederen van hem voek souden noghen worden gediſſipeert / belebe in haer testament/ dat sy uyt een goede affectie tot haer soon/ den selven was onterben- de / ende dat sy de kinderen van hare soon erfgenamen institueerden/ soo nochtans/dat sy haer soon de lijfcochte na liete/ wort gebzacht/ of soodanighe onderbinghe mach bestaen? Hierinne is ghedecideert *Ja*/also onterbinge/dewelcki gheschiet met een goetd gemoedt ende goede intentie/is valhd/te weten/om pzodigaliteyt/ofte om eenighe andere wettelijcke oorzake tot pzofijt van de kinderen. Joan. à Sand. in Decif. Frific. lib. 4. tit. 2. defin. 3. Jul. Clar. recept. tentent. §. testamen- tum. quaest. 41. num. 7. Simon. de Præt. lib. 3. de interp. ult. volunt. dubit. 6. solut. 2. nu. 7. Joan. Sichard. ad auth. non licet. C. de lib. præterit. Man- tic. de conject. ult. volunt. lib. 4. tit. 13. nu. 13. & seqq. Æmil. Gall. in tract. de Except. success. ab intest. vel test. tit. 3. Except. 12. part. 2. num. 13. & seqq.

¶ *J J J*.

Onderbinghe en kan niet gheschieden dan in een testament / ende omme terevoceren de onterbinge expresselijk in een testament ghe- daen / wordt gherequireert een ander ghelijck solemnele dispositie/ waer by dese onterbinghe wordt gherevoceert. *Ja*. in l. filio quera pater. num. 7. & 8. ff. de liber. & posthum. Merlin. de Legit. lib. 4. tit. 1. quaest. 20. num. 20.

¶ *J D*.

Indien een vader spnen soon / de welcke niet vele schulden be- swaert was/ heeft onterft ofte ghezeterieert/instituerende desselvs kinderen / op dat de crediteuren de portie van spnen soon niet en sou- den moghen behomen / wordt ghebzacht / of soodanich testament mach

mach beftaan? **I**s gederideert **I**a. Carpzov. def. forens. part. 3. consti. 9. def. 11. Sand. decis. Frific. lib. 3. tit. 13. def. 3.

¶ **D**.

Questie is / of een groot-vader gheoozloft is te onderben sune nen / de welke gheboozen sijn upt soodanich houwelijck 't welck sijn soon soon huften zijn consent ende teghens sijn wil heeft ghecontraheert gehad? **I**elt antwoorde **D**een. Ann. Robert. rer. jud. lib. 2. cap. 9. Papon. lib. 20. tit. 1. arrest. 6. & ibi in not.

¶ **D** **I**.

De vraghe is / of de ghedane onderbinghe gheacht werde gherevoceert te zijn dooz presumptien ende conjectueren ; ghelijck soo een soon van sijn vader onterft is / om de injurie die hy sijn vader aenghedaen hadde / ende dat hy naderhandt met sijn vader is gheextincilieert / of alsdan de onderbinghe is gherevoceert ende gheextingueert? Sommighe Doctozen sustineren **D**een; andere ter contrarie meynen waerder te wesen / dat niet teghenstaende de boozgaende onderbinghe den sone de erffenisse mach vindiceren / alsoo de onderbinghe gheen effect kan hebben / vermits de opghelolghde reconciliatie. Vide ad hanc quaest. Fachin. lib. 6. controvers. cap. 79. Lud. Bell. consil. 109. num. 29. Menoch. de Praes. lib. 4. praes. 30. num. 3. & seqq.

¶ **D** **I** **I**.

Woerdt ghebzaeght / indien een sone veerthien jaren out zijnde / eenighe ondanckbaerhepdt tegens sijn vader committeert ter oozsaecke vaude welke na rechten exhereditatie plaets heeft / of den selven van sijn vader mach onterft worden niet teghenstaende hy maer veertien jaren out en is? **W**oerdt gheleert **I**a. **A**mil. Gall. in tract. success. ab intest. vel test. tit. 3. except. 12. part. 2. num. 34. & seqq.

O V D E R D O M.

¶ **I**.

Ouderdom kan gheprobeert worden dooz instrumenten ende boecken van de gheboozte / ende woerdt in sulcken ghewalle gheloof ghegheben de annotatie by de vader daer van ghedaen. Schneid. ad tit. Instit. de Ingen. num. 9. Mart. digest. noviss. tit. Liber cap. 5.

¶ **I** **I**.

Den ouderdom moet gheprobeert worden van den ghene die hem daerinne fundeert / het zy hy sijn eyscher ofte ghedaechde / ende het zy den

Den ouderdom zy meerder ofte minder-jarich; want een yeder is gehouden te proberen het gene 't welck is een fundament van syne intentie. In Syntagm. commun. opin. lib. 4. tit. 9. de probat. & præsumpt. uu. 36. & 59. Bertach. in in suo repert. in verb. Etas. Surd. decif. 75. Malcard. de Probat. concl. 666.

J J J.

Ouderdom / dewelcke uyt dispositie van het statuyt in contracten wozt gherequireert dooz woorden / dat den ghene die contraheert zy van sulcken ouderdom / en imputeert het begonnē jaer niet booz verbult; maer anders is het / indien de woorden van het statuyt seggen / dat het ghedaen zy vandie ghene dewelcke zijn in soodanighen ouderdom. D. Jac. Covar. de Spontal. 1. part. cap. 2. nuu. 2. Francilc. Marc. decil. 8898. num. 4.

J D.

Alhoewel den ghene die hem in ouderdom fundeert gehouden is deselve te proberen / 't selve heeft nochtans plaets als den ouderdom principelijcken wozt gheallegeert / maer anders is het / wanneer eenighe acte gheallegeert wozt / dewelcke tot syne validiteyt accessoirlijcken ouderdom includeert; want alsdan wozt behoorlijcke ende wettelijcke ouderdom ghepresumeert / ende deselve presumpctie procedeert soo verre dat sy niet en wozt wech ghenomen / ten zy by parthye anders contrarie werde gheprobeert. Vid. in Syntagm. commuu. opin. lib. 4. tit. 9. de probat. & præsumpt. num. 19. Berrachin. in suo repert. in verb. Etas. Surd. decif. 75. Malcard. de Probat. concl. 666. num. 19.

D.

Den ouderdom van tseventigh jaren excuseert yemant van momboirschap / curatoirschap ende dierghelijcke andere bedieninghen Montan. de tutel. cap. 35. n. 171. & 174. Joan. à Sand. in decil. Frific. lib. 2. tit. 9. defin. 5.

D J.

Den ouderdom van minder-jarigheyt en kan niet geprobeert ofte geallegeert worden van den gene die in een instrument geseyt en geswozen heeft / dat hy meerder-jarigh was; want alsdan wozt uyt het instrument genoegh geprobeert / dat hy boven syne jaren geweest is / ende wozt 'tselbe geloost alsoo te zijn / sonder dat den selve willende contrarie seggen / mach ghehoort worden. Bertachin. in suo repertor. in verb. Etas. ante num. 30. In Syntagm. commun. opin. lib. 4. tit. 9. de probat. & præsumpt. num. 59. Malcard. de Probat. conclus. 666. num. 54

D I I.

De vrage is / of een sententie / die gewesen is ober ouderdom / gaet in crachte van ghelwijsde ? Ick antwoorde Ja / aengaende het make van presumpcie / op dat op deselve gestaen werde soo langhe contrarie niet en blijktt / maer niet omme contrarie probatie te excluderen. Fulv. Pacian. lib. 2. de probat. cap. 24. n. 8. Bartol. in l. de ætate. n. 16. & seqq. ff. de Minor. Mascard. de Probat. concl. 666. num. 53.

D I I I.

Indien een debiteur tot voldaeninge van seecker contract geconvenieert zijnde / allegeert dat hy ten tyde vanden contracte minder-jarigh geweest is / ende dat daeromme het contract nul is / ende den creditur daer tegens seyt dat hy meeder-jarigh gheweest is / ende gehad heeft sijn behoorzijcken ouderdom tot het contraheren gherequireert / wozt ghevraeght / of den debiteur gehouden is te proberende minder-jarigheyt / dan of den creditur moet bewysen dat den debiteur ten tyde vanden contracte meerder-jarigh geweest is ? Hierinne is ghedecideert / dat den debiteur ghgehouden is syne gheallegeerde minder-jarigheyt te bewysen. Surd. decil. 75. Rebuff. ad const. reg. tract. de Restit. art. 1. gl. 3. num. 3. Menoch. de Præsumpt. lib. 2. præsumpt. 50. num. 21. Mascard. de Probat. concl. 666. num. 9. 18. & 30.

I K.

Ouderdom kan geprobeert worden door vader / moeder / susters / broeders / ende andere bloedverwanten. Card. Tutch. præct. concl. tom. 3. lit. E. concl. 342. num. 11. 12. Menoch. de Præsumpt. lib. 2. præf. 51. num. 50.

O V E R S P E L.

I.

Wanneer een vrouwe overspel begaen heeft / so mach na het gevoelen van vele Doctozen den man ageren tot separatie van het houwelijck / ende dat de vrouwe verclaert werde verballen te zijn van alle voordeel / recht ende actie / haer upt crachte van houwelijcksche voor-

waerden / ofte costume van den Lande op syne goederen competente / ende alle 't selve tot synen profyte verbeurt te zijn / ten ware de vrouwe kinderen hadde ? want alsdan alle 't selve soude moeten komen tot profyte van de kinderen : ja oock alwaer het schoon dat de kinderen waren van het eerste houwelijck van de vrouwe / ende ghes

Ghelycke recht heeft oock een vꝛoutwe tegens haren man / wannert hy overspel heeft gecommiteert; Doch worden by sommige andere Doctozen in dese questie gemaeckt verschepde distinctien ende limitatien? eenighe meynen oock/dat hedendaeghs ter ooꝛsaecke van overspel niemandt verliest het houwelijcks goet/ ofte verbalt van eenighe vꝛzden hem uyt crachte vande houwelijcksche vooꝛwaerden/ ofte volghende de rospuime van den lande competerende. Vide Christin. ad ll. Mechlin. tit.2. art.13. num.6.7.13. & 14. & in additam. ad num.6. & 14. Jul. Clar. recept. sent. §. Adulterium. num.12.13.15.&19. & ibi in addit. lit. K. & Bajard. in annot. ad d. §. Adulterium. num. 120. Francif. Cremenf. Singul.87. Costal. ad l. Lucius. 38. ff. solut. marrim. Papon. lib.22. tit.9. arrest.5. Vall de reb. dub. tract.13. nu.8 Berlich.pract. conclus. part. 4. concl. 29. Carpz. def. forens. part. 4. const.21. def.1.2. Gratian. discept. forens. cap. 5. num. 24. 25.

II.

Questie is/ indien het houwelijck om het overspel vande vꝛoutwe is ghesepareert / of de man eventwel ghehouden is de vꝛoutwe te alimenteren? Sommighe sustineren Ja; Doch vele andere zijn in contrarie opinie. Vid. Surd. de Aliment. tit.7. quæst.16. nu.16. & seqq. Berlich. pract.concl. part.4. concl.31. num.31. Jul. Clar. recept. sent. §. Adulterium. num.17. & Bajard. in addit. ad d. §. Adulterium. nu.113. Christin. ad ll. Mechlin. tit.2. art.13. num.15.

III.

De vꝛaghe is/indien een man / wetende dat sijn vꝛoutwe overspel heeft ghecommiteert / hem bleeschelijcken met haer heeft ghemisceert / of hy daer door sijn vꝛoutwe het overspel (schijnt gheremiteert te hebben? Ick antwoorde Ja/ volgens het ghemeen gheboeven der Doctozen. Zanch. de matrim. lib. 10. tit. de divort. disput. 14. num.9. & 19. Clar. recept. sentent. §. Adulterium. num.18. & ibid. Bajard. in annot. num.115. & seqq. Sand. decis. Frisic. lib.2. tit.6. def.2.

IV.

Woꝛt ghevꝛaeght / binnen wat tijdt de accusatie van overspel woꝛt gheprescribeert? Woꝛt geleert/dat overspel in vijf jaren woꝛdt gheprescribeert. Boër. decis. 26. num.12. Berlich. conclus. practicab. part.4. conclus. 27. num.121. Clar. recept. sentent. §. Adulterium. num.20. Papon. lib.24. tit.11. arr.2. Mart. digest. noviss. tom.2. tit. Adulterium cap.32.

V.

De vꝛaghe is / of overspel tegens een ander ghepꝛobeert werde uyt

uyt de confessie van de vrouwe alleen? Ick antwoorde Deen. Bajar. in annot. ad Clar. §. Adulterium. num. 40. Berlich. pract. conclus. part. 4. concl. 27. num. 130.

D I.

Tusschen verschepte Doctoren wordt ghecontroverteert / indien een vrouwe overspel heeft ghecommitteert / ende dat de man by sijn leven daer over niet en heeft gheconquereert / of de erfgenamen van den man na sijn doodt de vrouwe het overspel moghen objiceren? Wanneer wordt gheacht de sententie van de gene die sustineren / dat het overspel by de erfgenamen van de man niet en mach geobjiceert worden / ende dat / het zy de man het overspel van de vrouwe ghe- weten heeft / ofte niet. Berlich. conclus. practicab. part. 4. conclus. 30. num. 12 & 13. Boër. decif. 338. num. 7. Ant. Gabr. commun. conclus. lib. 7. concl. 35. num. 8. & 10. Papon lib. 22. tit. 9. arrest. 16.

D I I.

Indien een ghetroude vrouwe bekennt dat sy met een ander man overspel heeft ghecommitteert / ende dat den ghene met wien sy seyt overspel begaen te hebben / het selve ontkent / so en mach de man / de welke de vrouwe in haer confessie nomineert / uyt soodanighe confessie niet alleen niet gecondemneert worden / dan is deselve confessie ofte nominatie na de opinie van vele Doctoren oock niet ghenoegh tot toztur / ten ware andere inditien concurreerden. Jas. Concil. 22. vol. 1. Berlich. conclus. practicab. part. 4. conclus. 27. num. 130. & 131. Menoch. de arb. jud. cas. 474. num. 23. 24. 25. 26.

D I I I.

Den ghene die met een ander overspel heeft ghecommitteert / en mach de persoon / met dewelcke het overspel bedreben is / geen erfgenaem institueren / ofte eenighe legaten nalaten. Papon. lib. 22. tit. 9. de Adult. & Fornicat. arrest. 11. Nic. Everh. in Consil. 156. num. 1. Kinisch. resp. 12. Uide tamen Cod. Fabr. lib. 6. tit. 16. def. 2. in princip.

I I.

Wanneer de man ende de vrouwe beyde overspel hebben gecommitteert / soo en is d'een teghens d'ander niet ghesundeert te ageren tot separatie van het houwelijck ende van goederen / dan moghen de delicten beyde ghecompenseert worden ; ten ware een van beyden overspel hadde ghecommitteert / ende daer over al ware ghereconci- lieert gheweest ; want alsdan indien d'ander oock overspel komt te bedryven na de reconciliatie / en mach op het voorgaende overspel niet excipieren / nochte gebuycken compensatie van ghelijcke delict.

Christin. ad ll. Mechlin. tit. 2. art. 13. num. 11. & 12. Berlich. concl. practi-
cab. part. 4. concl. 27. num. 63. Farinac. in sua pract. crimin. part. 4. tit. 16.
quæst. 142. num. 43. & seqq. & quæst. 143. §. compensatio. nu. 69. & seqq.
Nic. ab Alt. Sing. 72. num. 10.

¶

Als een legataris overspel committeert met de huysvrouw van
den testateur / soo verbalt hy van het legaet / het welke hem by den
testateur naghelaten is. Bertachin. in suo repertor. in verb. Adulter. sub
num. 40. Bart. & Bald. in l. fideicommissum. C. de fideicommiss.

¶ I.

Alhoewel het overspel binnen den tijdt van vijf jaren woꝝdt ghe-
prescribeert / het selve is nochtans te verstaen aengaende de werelt-
lijcke straffe/ende niet aengaende de gheestelijcke straffe; want oock
nae laps van den voorszeyden tijdt versocht mach woꝝden sepa-
ratie van het houwelijck. Bajard. in annotat. ad Jul. Clar. §. Adulteri-
um. num. 129. alleg. Cravet. de antiq. temp. part. 4. sectione materia ista
singularis testium. num. 88.

¶ I I.

De vraghe is / indien een man by het leben van sijn eerste huys-
vrouw met een ander overspel heeft gecommitteert / of hy sijn huys-
vrouw ghestorven zijnde / mach trouwen de ghene met dewelcke hy
overspel begaen heeft? Is ghedecideert Ja / hoewel sommige susti-
neren ter contrarie. Vide Colur. decit. 176. num. 30. 31. Carpzov. def. fo-
renf. part. 4. const. 20. def. 16. Kinsch. resp. 12. num. 4.

¶ I I I.

Een vrouw / dewelcke van haren man van overspel is beschul-
dicht / mach na de litiscontestatie wel objicieren exceptie van gelij-
cke delict / oock alwaer het selve voꝝ de litiscontestatie ghecommit-
teert. Vide Bajard. in annot. ad Jul. Clar. §. Adulterium. num. 88. Covar. de
marrim. part. 2. cap. 7. §. 6. num. 10.

¶ I I I I.

Questie is / indien een man sijn vrouw in overspel bevint / of
hy sijn vrouw met den overspeelder hebendaeghs mach dootslaen?
Woꝝdt gheleert Neen. Zyp. in notit. jur. belg. tit. de Raptor. virg. in
princip. Vide tamen Grot. in introduct. ad Jurisprud. Holl. lib. 3. part.
33. in fin.

¶ I I I I I.

De vraghe is / off singuliere ghetuyghen het overspel ten volsten
proberen / also den eenen verklaert van overspel / 'twelck op seckere
tijdt

tijdt ende plaetse gecommiteert is/ ende den anderen deponereet van
 overspel/ 'twelck op een andere tijdt ende plaetse begaen is? Woꝛdt
 gheleert/ dat soodanighe ghetuyghen het overspel ten vollen niet en
 bewysen. Bocer. in tract. de Adulter. cap. 4. num. 83. & seqq. Mascard. de
 Probat. concl. 59. num. 19.

¶ D I.

Woꝛdt ghebzaeght/ of by statuyt of costumme kan geintroduceert
 worden/ dat overspel met de ordinarijs pene niet gestraft en werde/
 maer met een gelt-boete/ of eenige andere pene? Woꝛt geleert Ja.
 Berlich. pract. conclus. part. 4. concl. 27. num. 82. 83. Clar. in §. adulterium
 sub num. 7.

P A N D T.

I.

En crediteur mach in het aennemen van het pandt
 nice bedinghen/ dat / indien den debiteur op den be-
 steinden dagh niet en betale/ hy alsdan het pandt sal
 behouden vooꝛ de schuldt / ende dat hem het selve in
 betalinge cederen sal; maer soodanigh compact mach
 bestaen in sulcken gevalle/ op dat het pandt / het welc-
 ke vooꝛ de schuldt verbonden is / den crediteur in betalinge strecke/
 na behoortijcke ende wettelijcke wyse geestimeert zijnde. Costal. ad l.
 titius. ff. de pign. act. Bronch. miscell. controvert. cent. 1. assert. 77. Molin.
 de usur. quaest. 52. Menoch. remed. 5. adip. poss. q. 8. Maert. in tract. de
 leg. commiss. in pign. cap. 14.

I I.

En crediteur mach in het aennemen van het pandt bedingen/ dat
 hy in plaetse van interest gheniete de vruchten van het pandt / vooꝛ
 het ghebuyck van het gelt/ het welke hy den debiteur ghegheven
 heeft/ op dat hy het pandt middelertijt ghebuycke ende gheniete / so
 lange den debiteur het gelt ghebuyckt. Mynsing. cent. 6. obl. 71. Gail.
 lib. 2. obl. 3. num. 1. Hartm. Hartm. tit 27. obl. 2. nu. 4. Molin. in tract. de
 usur. quaest. 35. num. 259. & seqq.

I I I.

Indien een debiteur aen synen crediteur eenich gelt schuldich is/
 ende dat den crediteur vooꝛ deselve schult pandt ghegheven is/ so den
 debiteur naderhandt aen den crediteur noch ander gelt schuldich

komt te worden sonder pandt / alleen by handt-schryfte / of anderzintz/ in sulcken gevalle mach den crediteur het pant behouden/ niet alleen vooz die somme ofte schuld / daer het pandt vooz ghegheven ende verbonden is/ maer oock vooz alle andere schult / dewelcke den debiteur sonder pandt aen den crediteur schuldich gheworden is. Bronch. miscell. controvers. cent. 1. assert. 81. Fab. in suo Cod. lib. 1. tit. 16. defn 2. & 3. Christin. vol.4. decis. 169. Costal. ad l. 5. nu. 6. ff. In quib. caus. pign. tac. contrah. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 25. def. 25. 26. Pyrrh. Maur. de Retent. num. 11.

I D.

Een crediteur mach van synen debiteur beneenshet pandt oock nemen een boz ghe/ ende soo den debiteur in ghebycke blijft de schuldte voldoen/ heeft den crediteur sijn keure/ of hy teghens den boz ghe/ die met renunciatie verbonden is / wil ageren / dan of hy het pandt wil psequeren; ende soo den crediteur tot vercoopinghe van het pandt heeft gheprocedeert / ende de prijs van dien niet ghenoegh en is tot betalinghe van syne schult / aldan heeft den crediteur sijne actie/ inopende het ghene hem restect/ so teghens den debiteur als teghens den boz ghe. Hartman. Hartm. tit. 27. de Creditorib. obs. 5. Hering. de Fidejuss. cap. 20. §. 13. num. 18. & 19. Specul. tit. de Fidejuss. nu. 10. Bart. & Castrens. in l. inter creditorem. & in l. inter eos. §. creditor. ff. de Fidejussorib. Valent. Franc. de fidejuss. cap. 5. num. 343.

D.

De brage is/indien een crediteur het pandt van den debiteur vercocht heeft upt condentie / ofte upt permissie van de Wet / ende dat hy de prijs van den cooper niet en kan consequeren / om dat den selven is geausugeert / of evenwel den debiteur aen hem blijft verobligert? Wozt gheleert Ja. Jas. in l. 1. num. 14. ff. qui satild. cogant. Bart. in l. qnæsitum. ff. de distract. pign. Hartman. Hartm. tit. 27. obs. 3. nu. 10.

D I.

By verschende Doctozen wozt ghedisputeert / of het recht omme het pandt te lossen / dooz prescriptie van dertigh of veertigh jaren wech ghenomen kan worden? Waerder wozt gheacht de sententie van de ghene die sustineren Neen; want den debiteur altydt compeeteert het recht omme het gelt te offereren/ op dat hy het pandt losse. Bronch. cent. 4. assert. 4. Wurms. tit. 28. de creditorib. & debitorib. obs. 3. Gail. lib. 2. obs. 18. num. 4. Mynsing. cent. 1. obs. 16. in fia.

D I I.

Een crediteur / dewelcke het pandt van den debiteur onder hem heeft/

heeft / woꝛt daer op booz andere crediteuren ghepꝛesereert. Christin.
ad ll. Mechlin. tit. 13. art. 3. num. 2. alleg. Bart. in l. creditor. 12. §. si pri-
mus. ff. qui pot. in pign.

D I I I.

Alhoewel die dinghen / dewelcke behoozen tot houwinge van het
landt / booz pant niet en kunnen geaufereert woꝛden / 't selve en heeft
nochtans gheen plaets / indien den debiteur gheen andere goederen
en heeft ; want alsdan mogen sodanige dinghen booz pandt wech ghe-
nomen woꝛden. Hippol. de Marfil. in tract. de Fidejussorib. num. 202.
Cod. Fabr. lib. 8. tit. 6. def. 16. Zyp. in notit. jur. belg. tit. de execut. reꝛ
jud. verf. Instrumenta.

I I.

Questie is / of een debiteur tegens wille van synen crediteur mach
lossen het pandt het welcke den crediteur onder hem heeft / indien hy
pꝛesenteert een ander pandt het welcke eben suffisant is ? Waerder
is het ghevoelen van de ghene die susinieren / dat den debiteur het
eene pandt in plaetse van een ander niet en mach subrogeren tegens
wille van den crediteur. Eman. Suar. in Syntagm. commun. opin. lib. 8.
tit. 19. num. 2. Jas. ad l. 2. §. mutui datio num. 8. verf. nndecimo fallit. ff. si
cert. petat. Castill. lib. 4. de-conject. & interpr. ult. volunt. cap. 10.
num. 56.

I.

De bzaghe is / indien het pandt buyten schult van den crediteur is
verloozen / tot wien het perijckel behoort / tot den debiteur / of tot den
crediteur ? Ick antwoorde / dat het perijckel ende de schade behoort
tot den debiteur / ende dat den crediteur ebenwel behout syne perso-
nele accie tegens den debiteur omme de schult te exigeren. Coler. de.
cif. 7. nu. 24. Schneid. ad §. ult. nu. 19. & 20. Instit. Quib. modi re contrah.
oblig. Berlich. conclus. practicab. part. 2. conclus. 33. n. 1. Cardin. Tusch.
tom. 6. practic. conclus. lit P. conclus. 345. incip. Creditor possidens. nu.
1. & seqq. Carpzor. def. forens. part. 2. const. 26.

I I.

Questie / is indien den crediteur seydt / dat hy het pandt verloozen
heeft dooz onder hoedelijck onghebal / ende dat den debiteur seyde dat
het pandt dooz schult verloozen is / wie van beyden den last van het
bewijs incumbereet ? Hierinne staet te distinguieren aldus : indien
den crediteur seydt / dat hy het pandt verlozen heeft dooz sodanigh
middel / het welcke lichtelijck sonder schult niet en plach te gheschie-
den / gelijk so hy seyt / dat hy het pandt dooz dieste ofte bzandt ver-
lozen

lozen heeft/ alsdan wort de schult van den crediteur ghepzesumeert/ ten 3^p ghepzebeert werde onberhoedelijck onghelval; maer indien den crediteur soodanich middel allegert / het welcke ghemeenlijck plach te geschieden sonder schult/ gelijk so hy sept/ dat hy het pandt verlozen heeft dooz gheweldt van de vbandt/ waterbloet / ofte dierghelijcke/ in sulcken ghevalle en wort gheen schult ghepzesumeert/ ten 3^p deselve werde ghepzebeert. Berlich. concl. practicab part. I. conclus. 37 num. 19. & 20. Schneid. ad §. ult. nu. 20. Iustit Quib. mod. re contrah. oblig. Cardin. Tusch. tom. 6. practic. conclus. lit. P. conclus. 345. num. 100. Ferrar. in form. respon. libell. in act. hypothec. tit. 44. gl. 14. num. 9. Hartman. Pistor. lib. 1. quæst. 18. incip. in calu quo is cui res. num. 3. sub fin.

¶ I I I.

Pandt en kan dooz een ander sonder last ofte procuratie niet ver-
obligeert worden / dan mach van den crediteur behouden worden/
indien het gelt/ het welcke vooz het pandt ghegheben is/ ghekomen
is tot pofijt van den eyghenaer die het pandt toebehoort. Bertachin.
in suo repertor. in verb. Pignus. vers. Pignus de quibus post. num. 10. Bald.
ad l. 1. C. si res alien. pign. dat. sit.

¶ I I I I.

Indien een debiteur aen synen crediteur eenich pandt ghegheben
heeft tot verskeringhe van de schult/ soo en kan het selve pandt niet
ghegheben worden in betalinghe teghens wille van den crediteur/
ende is den crediteur niet ghehouden het pandt in betalinghe aen te
nemen. Bald. ad l. 1. C. de pignorib. Bertachin. in suo repertor. in verb.
Pignus. vers. Pignus solvitur. post. num. 10.

¶ I I V.

Wozdt ghebræeght/ of een crediteur het pandt / het welcke hem in
verskeringe ghegeven is/ weder aen een ander mach oppignozeren
ende in pandt gheben? Ick antwoorde Ja. Specul. tit. de pignorib.
num. 22. Mozz. in tract. de Contract. tit. de pign. & hypoth. vers. de re-
bus quæ pign. dar. poss. vel non. num. 35.

¶ V.

Questie is / of het compact tusschen den crediteur ende debiteur
aengegaen/ van dat den debiteur het pandt nimmermeer sal moghen
lossen/goet is? Ick antwoorde Neen/ dan staet den debiteur by het
pandt te lossen als het hem beliest. Mozz. in tract. de Contract. tit. de
Pignorib. & hypoth. vers. de Accidentalib. pignor. num. 20. Gloss. in l. qui
Romæ. in princ. in verb. obtulerit. ff. de verbor. obligat.

¶ D J.

De vraghe is/indien hy den creditur bedonghen woꝝdt / dat den debiteur het pandt niet en sal moghen vercoopen / of soodanich compact goedt is? Ick antwoorde Neen / dan mach den debiteur het pandt eventwel vercoopen: ghelijck oock / indien den debiteur compact maect / dat den creditur het pandt niet en sal moghen vercoopen / soo mach eventwel het pandt by den creditur vercocht woꝝden. Hostienl. in Summ. tit. de pignorib. sub num. 4. Mozz. in tract. de Contract. tit. de pign. & hypoth. versic. De accidentalib. pignor. nu. 25. Bart. in l. 4. ff. de pignor. act.

¶ D J J.

Indien pemandt aen een ander eenich roerende goet specialijck wil verpanden / soo moet hy aen den selven het pandt overleveren / want hedendaeghs pandt van eenich roerende goedt niet krachtich is / ten zy den debiteur het selve aen den creditur overghebe. Vall. in tract. de reb. dub. tract. II. sub num. 1. Nic. Everh. consil. 209. num. 6.

¶ D J J J.

De vraghe is/ indien pemandt aen synen creditur in pandt ghegeven heeft eenich goet / 'twelck een ander toebehoorzen / of den creditur 'tselve pandt moet restitueren aen den rechten epgheuaer van het selve goedt? Is ghedecideert Ja. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. Pignus cap. 5.

¶ J ¶.

Questie is/indien aen een creditur eenigh pant ghegeven is/ of hy gheacht werde 't selve te possideren / ende mitsoien aen hem ghegeven werden posse'ssoire interducten? Woꝝdt gheleert Ja / so dat den creditur / indien hy van het pandt by pemandt is ghespolieert / mach ageren tot redintegratie van het spolie. Gratian. dilcept. forens. cap. 174. num. 8. & seqq. Gloss. in l. 3. si duo §. Creditores in verb. non posse ff. Uti possidet.

¶ ¶.

Citius heeft van Sempzonius eenigh geldt geleent / ende daer over aen hem seecker erve in pandt ghegeven / op conditie / dat Sempzonius 'tselve erve soude ghebruycken voꝝ den interesse van het gheleende geldt: waer na Sempzonius 't selve erve aen een ander verhuert heeft voꝝ seeckere pensie / de welke excedeerde de behoorlijcke interesse van het gheleende geldt / waer over Citius contendeert / dat Sempzonius ghehouden sal zyn de pensie / voꝝ

soo

Soo veel die excedeert de behoorlycke interesse van het geleende gelt / te imputeren op de hoofstomme / wordt ghevraeght / of Titius daer toe is ghesummeert ? By den Hobe van Frieslandt is verstaen Ja. Joan. à Sand. decis. Frific. lib. 3. tit. 12. def. 10. Vide Grivell. decis. 83. Molin. in tract. de Usur. num. 266.

¶ ¶ ¶

Indien een personele creditur eenighe roerende goederen van synen debiteur heeft doen executeren / op welke goederen een ander creditur pandt hadde / wordt ghevraeght / of den selben creditur / die het pandt op de selve heeft / mach intercederen ende belceten dat de geexecuteerde goederen / op de welke hy pandt heeft / niet en werden vercocht / ofte dat deselve vercocht wordende / hy op de penninghen van dien sal worden ghepsefereert ? Hierinne is ghedecideert Jo. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. Hypotheca cap. 12. Vid. Cod. Fabr. lib. 8. tit. 8. def. 12. & 21. & tit. 12. def. 3. num. 5. 6.

¶ ¶ ¶

En ander mans goet kan in pandt ghegeven worden / indien den eyghenaer van dien consenteert / of oock indien den eyghenaer 'tselve weet ende dissimuleert in fraude van de creditur die niet en weet dat het pant een ander toe hehoort. Cod. Fabr. lib. 1. tit. 6. def. 6. DD. ad l. 2. C. Si res alien. pign. dat. sit. & ad l. mulier. C. de distract. pign.

P E E R D T.

¶

Wanneer yemandt een peerdt ghecocht heeft / ende dat het selve peerdt komt te sterben binnen drie daghen na dendach van de vercoopinghe / ende 't selve onghesneden zijnde / blyckt van eenich ghebreck ofte sieckte / soo wordt ghesummeert dat het peerdt sieckelijck gelweest is ten tyde van de vercoopinghe / ende kan mitsdien gheageert worden tot restitutie van de pryse tegens den vercooper / also den cooper van het peerdt ghegeven wordt actie redhibitoir teghens den vercooper ; want het peerdt gheacht wordt ghestorven te zijn nyt gebreec ofte sieckte die het hadde ten tyde vande koop / ende is oversulcks het perijckel tot laste van den vercooper / 'twelck oock also is ghederideert. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. Emptio cap. 65. Cancet. var. resol. part. 2. cap. 1. num. 184. 185. 186. Joan. Ant. Trig. Singul. 110. Boër. decis. 323. num. 12. Marant. part. 4. judic. distinct.

4. num. 58. Hippol. de Marfil. in tract. de Fidejuss. num. 87. & Sing. 614. Joan. Andr. in addit. ad Specul. tit. de empt. & vendit. §. sciendum. ad verb. variæ.

II.

Questie is/indien den vercooper van het peerdt expresselijck heeft gheprotesteert / dat hy niet en wil ghehouden zijn vooz de ghebrecken ende fauten van het peerdt / of hy evenwel daer vooz ghehouden is? Hier inne staet te distingueren aldus: of den vercooper van het peerdt heeft protestatie ghedaen / dat hy niet en wil ghehouden zijn generalijcken / ende alsdan is hy evenwel daer vooz ghehouden; of specialijcken ende met speciale woorzen/te weten/ick en wil niet ghehouden zijn vooz als sulcken faute ofte gebreck / ende alsdan en is den vercooper daer vooz niet gehouden: ende so het is een openbaer ghebreck / ende den cooper bekent / alsdan en is den vercooper van het peerdt daer vooz niet ghehouden; dan soo het ghebreck so den cooper als vercooper is onbekent / alsdan wordt gheageert tot soo veel minder als het peerdt weerdich is om het ghebreck / ofte tot soo veel minder als den cooper soude gecocht ghehad hebben; maer soo den vercooper het ghebreck gheheten heeft / ende het peerdt alsoo gebreckelijck vercocht heeft / in sulcken gheballie is den vercooper bupten het goedt noch aen den cooper ghehouden tot schade ende interesse. Marant. part. 4. Jndic. distinct. 4. nu. 59. Joan. Ant. Trig. Singul. 28 Speculat. tit. de rescindend. vendit. num. 6. 7. 8. & seqq. Mozz. de contract. tit. de empt. & vendit. vers. de act. empt. & vendit. num. 3. Castrens. Bart. & alii. ad l. quæro. ff. de act. empt. Acac. var. resol. cap. 11. nu. 61. & seqq. Surd. decis. 146. Mangil. in tract. de Evict. q. 25. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 2. num. 48. 49. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. Emptor. cap. 16. 17.

III.

Indien een cooper van een ghebreckelijck ofte sieck peerdt ageert tegens den vercooper met actie redhibitoir / ende bewijst dat het peerdt ghebreckelijck ofte sieckelijck gheweest is vooz de vercoopinghe/dan hanghende den proesse is het peerdt ghesondt gheworden/ ende is het ghebreck gheheel komen te cesserem/ wort nu gebraeght / of den Rechter diens niet tegenstaende den vercooper van het peerdt mach condemnieren? Ick antwoorde Neen / dan den vercooper moet ghecondemneert worden in de kosten tot dat het ghebreck heeft ghecesseert; ende soo den cooper vorder heeft gheprocedeert/wetende dat het gebreck was ghecesseert/soo moet den cooper van het peerdt in de andere kosten daerna gheballen ghecondemneert worden. Ti-

raquell. in tract. Cessante caus. cess. effect. num. 229. & 230. Marant. part. 4. judic. distinct. 4. nu. 60. Bart. in l. si quis inficiatus. ff. de pos. Bonacoss. in tract. de mater. equor. q. 440.

I D.

Als pemandt een peerdt vercocht heeft / so woerdt hy oock gheacht vercocht te hebben de sadel / toom ende andere ornamenten / daer mede het peerdt ten tyde van de koop verciert ende behanghen was / ten ware anders tusschen parthyen ware versproken ; Doch indien het peerdt sonder sadel / toom / ofte andere ornamenten is verthoont gheweest / ofte oock soo het peerdt niet teghenwoerdigh wesende is vercocht gheweest / aldan en heeft den kooper van het peerdt gheen recht tot de sadel / toom / ofte andere ornamenten. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 2. num. 15. Surd. decif. 134. nu. 6. 7. 8. Christin ad l. Mechlin. tit. 1. art. 27. in additament. Marant. part. 4. judic. distinct. 4. num. 57. Cæpoll. de servitut. rust. præd. num. 65. Bellac. in Syntagm. commun. opin. lib. 4. tit. 26. num. 20.

D.

Indien den testateur aen pemandt ghelegateert heeft een peerdt met de sadel / ende dat het peerdt komt te sterben den testateur noch levende / soo woerdt het legaet niet alleen gheextingueert ten regarde van het peerdt / maer oock in regardt van den sadel / soo dat den legataris na doode des testateurs geen recht en heeft tot het epschen van de sadel. Ferrar. in form. libell. pro legat. rei singul. tit. 47. gl. 1. Coram vobis. num. 91. Bonacoss. in tr. de mater. equor. q. 411.

D I.

Wanneer een Smidt een peerdt ghecureert heeft / so mach hy het peerdt behouden tot dat hy voldaan zy van sijn verdient loon / ende de kosten die hy aen het peerdt ghedaen heeft Bertachin. in suo repertor. in verb. Equus ante num. 20. Gail. lib. 2. obs. 12. num. 5. Bonacoss. de mater. equor. q. 21.

D I I.

De vraghe is / indien pemandt my ontstolen heeft mijn peerdt / ende dat ich het selve bevinde by een ander / of ich het peerdt van den gene daer ich het bevinde mach weder nemen ? Woerdt gheleert Ja. In Syntagm. commun. opin. lib. 6. tit. 2. num. 59. Jaf. ad verl. quadrupli. nu. 48. Instit. de Actionib. Bertachin. in suo repertor. in verb. Equus. in fin. Bonacoss. de mater. equor. q. 25.

D I I I.

Questie is / indien den vercooper van een peerdt booz een dienst-
vode

bode het peerdt na den cooper toefstiert / ende dat het selve peerdt onder wegghen wordt ghedeprehendeert ofte ghenomen / tot wien het perijckel behoort? Ick antwoorde / dat den cooper van het peerdt daer vooz niet en is gehouden / dan dat het perijckel van dien behoort tot den vercooper / ten ware het peerdt ware gesonden geweest dooz den dienstbode van den cooper / ofte ten ware tusschen den cooper ende vercooper versproken ware gheeweest / dat het peerdt dooz sodanighen knecht ofte dienstbode soude ghesonden worden. Bertachin. in suo repertor. in verb. Emptor. animalium. vers. 4. Bald. in l. pen. ff. de act. empt. Bonacoff. in tract. de mater. equor. q. 52.

I ¶.

Indien yemandt een peerdt gecocht heeft / ende dat hy bebint dat het peerdt eenich gebzeck ofte faute onderwozpen is / wiens volgende hy het peerdt aen den vercooper wederstiert / seggende dat het selve mach gheredhibeert worden / soo den vercooper als dan het peerdt aenmeemt / pzejudiceert sich selven / ende schijnt de redhibitie gheagnosceert te hebben. Vid. in append. ad prax. Papiens. ex prax. Petr. Jacob. rubr. 5. & DD. adl. quod. si nolit. §. in factum actio. ff. de ædil. edict. Bonacoff. in tract. de mater. equor. q. 403.

¶.

Wozt gebzaeght / indien yemant een peert gehuert heeft / ende dat het selve onder wegghen op de repse buyten sijn schult is gestozven / of den ghene / die het peert gehuert gehadt heeft / gehouden is de weerde van het peerd te betalen? Ick antwoorde. Peen. Marc. digest. noviss. tom. 3. tit. Locator cap. 9. 10. & 12. Acac. var. resol. cap. 12. nu. 125. & seqq. & num. 293.

¶ I.

Indien yemandt een peerdt gehuert heeft / 'twelck onder wegen op derepse is ghestozven / wordt ghebzaeght / of het peerdt gheacht werde ghestozven te sijn dooz sijn schuldt / soo dat hy ghehouden is te bewysen dat het peerdt buyten sijn schult ghestozven is / dan of ghezpresumeert werde dat het peerdt ghestozven is natuerlijcken / soo dat den verhuerder ofte eyghenaer van het peerdt / willende sustinieren dat het peerdt dooz schult van den huerder ghestozven is / 'tselbe gehouden is te pzoberen? Ick antwoorde / dat het peerdt geacht werde natuerlijcke gestozve te sijn / so dat den eygenaar van het peert gehouden is te bewysen dat het peert dooz schult vanden huerder gestozven is. Cancer. var. resol. tom. 1. cap. 14. num. 52. Gomez. var. resol.

tom. 2. cap. 3. num. 23. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 26. def. 19. Vide Acac. var. resol. cap. 12. num. 129. & seqq.

¶ I I I.

Questie is/ indien yemandt in mijn huys ofte stalle sijn peert gebracht heeft bupten mijn weten / sonder dat ick de bewaringhe van 't selve aenghenomen hebbe / of ick ghehouden ben booz het peerd te responderen / by so verre 't selve ghenomen ofte gestoolen is? Wozt geleert Peen. Bonacoff. in tract. de mater. equor. quaest. 171.

¶ I I I I.

Indien het peert van Titius slaet het peerd van Sempzonius/ ende dat daer booz het peerd van Sempzonius doet eenighe schade/ wordt gebzaeght / of tot vergoedinghe vande schade ghehouden is Titius of Sempzonius? Wozt gheleert/ dat Titius gehouden is de schade te vergoeden. Bonacoff. in tract. de mater. equor quaest. 179. Castrenf. ad l. 1. ff. Si quadrup. paup. fec. dicat. Petr. Jacob. rubr. 4. num. 8. in append. ad Prax. Papiens.

¶ I I V.

Indien yemandt een peerd ghecocht heeft/ na dat hy 't selve in de stal / ofte op een ander plaetse daer het stonde / ghesien hadde/ ende dat hy de koop-penningen van dien betaelt heeft/ wordt gebzaeght/ soo het peert komt te sterben eer den kooper 't selve na hem neemt ofte doet halen / ofte dat het peerd bupten schult vanden berkooper is vermist/ ofte ghestoolen/ of het perijckel van dien is tot laste vanden berkooper of vanden kooper? Wozt gheleert / dat het is tot laste vanden kooper. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. Emptio. cap. 50. Acac. var. resol. cap. 11. num. 305. 306.

¶ V.

De byaghe is/ indien yemants peerd eenige schade gedaen heeft/ of den eyghenaer van het peerd van de schade bezijt is / soo hy het peerd booz de schade over geeft? Ick antwoorde Ja. Costal. ad l. 64. nu. 13. 14. ff. de Usufuct. & ad l. 1. num. 1. ff. Si quadr. paup. fec. dic. Bonacoff. in tr. de mater. equor. q. 215.

¶ V I.

Wanneer yemandt een peert ghecocht heeft / 'twelck hem oock al is ghelevert / dan dat hy de koop-penningen van dien noch niet en heeft betaelt / indien hy bevint dat het peert gebreckelijck of sieckelijck is / ende dat hy diens niet tegenstaende de koop-penningen betaelt / soo en mach hy naderhandt niet ageren tegens den berkooper met

met actie redhibitoir/ ofte tot soo veel minder als het peerd ter oog-
sackte van het ghebreck weerdigh is. Bonacoff. in tract. de mater. e-
quor. quæst. 271.

P E Y N E.

I.

Bij verschepte Doctoren wordt ghecontrovertteert / in-
dien de peyne by dispositie van de wet is gecommitt-
teert in het goetduncken van den Rechter / of in sulc-
ken ghevalle den Rechter mach imponeren een peyne
des doodts? In dese controversie staet uyt het geboe-
len van verschepte Doctoren te decideren / dat alsdan
de peyne des doodts mach gheimponeert worden / als de swaerhept
ende atrocitept van het delict 'tselbe bereyscht / maer anders niet. Fa-
chin. lib. 9. controvers. cap. 45. Jul. Clar. recept. sent. §. fin. pract. crimin.
quæst. 83. num. 11. Marant. disput. 3. Math. Mathesil. Singul. 48. & ibi in
annotat. Papon. lib. 24. tit. 10. arr. 2. & ibi Bacchov. in not. Mart. digest.
noviss. tom. 2. tit. Poena cap. 23. Hier. de Cævall. q. 304.

II.

Questie is / indien pemandt op eenen tijdt een ander tot verschepte
de reysen heeft gheslaghen / of by uyt peder slach / de peyne by de wet
ofte statuyt gheconstitueert / als of het zyn verschepte delicten / sal
sustineren? Waerder wordt gheacht de sententie van de ghene die
distingueren / of de loet ofte statuyt spreekt van de persoon / te we-
ten / sumpelijck statuerende eē peyne op den gene die slaet ofte quetst /
ende dat alsdan maer een delict gheacht wordt; dan of de wet ofte
statuyt spreekt van de sake / te weten / statuerende een peyne voor pe-
der slach ofte wonde / ende dat alsdan gheacht worden verschepte
delicten. Jacob. de Aren. in l. apud labeonem. §. convitium. ff. de injur.
Coyar. var. resol. lib. 2. cap. 10. num. 8. vers. quarto, præmissio statuto. Fa-
chin. lib. 9. controvers. cap. 46. Vide tamen Clar. §. fin. q. 84. num. 2. Mart.
digest. noviss. tom. 2. tit. Delictum cap. 11. Hier. de Cævall. q. 417.

III.

Wanneer by statuyt voor een delict seeckere speciale peyne wordt
gheimponeert / soodanich statuyt en wordt niet gheextendeert tot het
delict by pemandt van de Onderfaten buyten de jurisdictie gecommitt-
teert. Hippol. de Marfil. Singul. 294. num. 2. Joan. de Imol. in Consil. 80.
Incip. In casu præmissio. Bart. in l. 1. C. de Summ. Trinit. & Fid. Cathol.

I D.

So wanneer het statuyt de peynen verdobbelt / als het delict des nachts ofte andersints geperpetreert woꝝdt / het selve moet verstaen woꝝden in regardt van de pecunieele boeten / ende niet aengaende de lijf-straffen. Christin. ad ^{ll.} Mechlin. tit. 2. art. 10. num. 8. in fin. Bart. in l. sanctio. num. 9. ff. de poen. Mart. digest. noviss. tom. 2. tit. Poena cap. 17.

D.

Het is controvers / of dooꝝ een statuyt / het welke nieuwe peynen vooꝝ eenighe delicten imponeert / verstaen werde wech ghenomen te zyn de peynen by de beschreven rechten vooꝝ deselve delicten gheimponeert? Waerder woꝝdt geacht de sententie van de ghene die sustineren / dat dooꝝ de statutaire peynen wech ghenomen woꝝden de peynen van de ghemeene beschreven rechten. Jul. Clar. sent. lib. 5. §. fin. pract. crimin. quaest. 85. num. 5. Hier. de Cævall. in specul. comm. opin. contr. comm. q. 626.

D I.

Indien by statuyt is ghedisponcort / dat den Rechter vooꝝ alsulcken delict sal imponeren een peyne van hondert guldens / ofte een andere grooter ofte klepnder peyne na sijn goetduncken / in sulcken ghevalle moet den Rechter imponeren een ghelijcke peyne / ende als sulcks een gelt-boete / in ac met een capitale peyne ofte lijf-straffe. Jul. Clar. sentent. lib. 5. §. fin. pract. crimin. quaest. 13. num. 12. Gratian. discept. forens. cap. 163. num. 18.

D I I.

Wanneer de peyne parthye gheapplicert woꝝt alsdan is de sake civiel / ende als de peyne den Fiscus gheapplicert woꝝdt / alsdan is de sake crimineel ; ende schijnt sulcks te wesen de ghemeender opinie der Doctoren / hoewel verscheyde andere zyn in contrarie ende andere opinien / ende sommighe van hun meynen / dat de saecke gheacht werde crimineel te wesen / wanneer vooꝝ het delict gheimponeert woꝝdt een corporele peyne / ende dat de saecke geacht werde civiel te wesen / als gheimponeert woꝝdt een pecunieele peyne. Clar. §. fin. quaest. 1. Ferrar. in sua prax. tit. 46. gl. 1. num. 4. Bonacosi. in Syntagm. commun. opin. lib. 9. tit. 30. de poen. num. 18. & Suar. ibid. nu. 165. Vide Mart. digest. noviss. tom. 1. tit. Judex ad quem cap. 1. Coler. decis. 22. nu. 1. 2. & seqq. Carpzov. def. forens. part. 4. const. 42. def. 2. num. 6. 7. 8. 9. & sci. 3. num. 6.

D I I I.

Soo wanneer de peyne des doods soude kunnen gheinsigeert worden/ende dat deselve peyne uit eenige oorzaak moet gemitigeert worden/alsoan en kan die gemitigeerde peyne niet wesen coꝝpozeel/ dan moet gheimponeert worden een pecuniele boete/ ofte een andere peyne/ dooz dewelcke het lichaem niet en wordt gheaffigeert. Berlich. Concluf. practicab. part. 4. Concluf. 17. num. 25. Fich. in Syntagm. commun. opin. lib. 9. tit. 30. de Poen. num. 69. Card. Tusch. tom. 6. pract. conclus. lit. P. conclus. 217. num. 30. Jacob. Cor. coufil. 1. in addit. Vide Odd. de Restit. in integr. q. 80. nu. 96. vers. An autem & num. 97.

I I.

Questie is/ indien by de wet ofte statuyt vooz eenich delict geimponeert zijn vele alternative peynen/ of in sulcken ghevalle de electie competeert den Rechter / of den misdadighen? In dese questie staet aldus te distingueren: of de woorden van de wet ofte statuyt zijn ghedirigeert tot den Rechter/te weten so yemandt soodanich delict komt te begaen / soosal den Rechter den selven doen geesselen / ofte condemneert in thien ponden blaems/ende alsdan heeft den Rechter de electie; of de woorden van de wet ofte statuyt worden ghedirigeert tot den misdadighen/ ghelijck soo wie soodanich delict komt te committeren sal betalen thien gout guidens/ ofte sal verbeuren het derdepart van syne roerende goederen / ende alsoan staet de electie aen den delinquant; of de woorden van de wet ofte statuyt en zijn niet gedirigeert/ noch tot den Rechter/ noch tot den delinquant/ende alsoan indien beyde peynen zijn coꝝpozeel/ ghelijck soo de wet ofte statuyt seyt / dat yemandt vooz een derde diefte sal ghehangen ofte onthalt worden/soo competeert de electie den Rechter/ende niet den delinquant; maer indien beyde de peynen zijn pecunieel / ghelijck/ vooz een diefte sal tot een peyne ghegheven worden thien goudtguldens / ofte sal verbeurt worden het derdepart van de roerende goederen/ in sulcken ghevalle staet de electie aen den delinquant; ende soo de eene peyne is coꝝpozeel/ ende de andere pecunieel/ alsoan is het in het goedtduncken van de delinquant of hy wil betalen de pecuniele boete/ dan of hy wil verwachten de coꝝpozele peyne: wordt nochtans alle het ghene vooz seyt verstaen plaets te hebben / ten zy anders uit de woorden van de wet ofte statuyt kan ghecolligeert ende afgenomen worden / ghelijck soo de wet ofte statuyt seyd / na de qualiteyt van de persoonen/ ofte inghesien zijnde de qualiteyt van het seyt/ ofte dier ghelijcke; want in sulcken ghevalle / alsoo kennisse van de sake

moet geadhibeert worden/ behoort de electie indistinctelijck aen den Rechter. Vid. Jul. Clar. recept. sentent. lib. 5. §. fin pract. crimin. quaest. 85. num. 6. Bart. ad l. 1. §. expilatores num. 2. ff. de effractor. Menoch. de arbit. jud. quaest. 94.

£.

De braghe is/ indien jemandt eenigh delict of seyt begaen heeft/ waer over hy in een pecuniele pepne gehouden is/ ende dat hy komt te overlyden eer hy tot de selve pepne is gheconvenienciert / of de selve pepne kan gheerigeert worden van dessels erfghenamen? Wordt geleert Deen. Grivell. decis. 6. Peregrin. de Jur sic. lib. 4. tit. 5. num. 1. & legq. Vide tamen Burgund. ad consuet. Flandr. tract. 10. num. 9.

£ J.

Wanneer jemandt ter oorzaecke van eenigh delict ghecondemneert is in een pecuniele pepne / indien hy de selve pepne niet en kan betalen / soo mach hy niet een cozzozele straffe ghepunicert worden/ alsoo de pecuniele pepne in sulcken ghevalle in een cozzozele pepne mach gecorreverteert worden. Papon lib. 24. tit. 10. arrest. 10. & ibi Bacchov. in not. Arism. Tapat. var. sentent. tit. 304. cap. 2. vers. Condemnatus pro delicto.

£ J J.

Den ghene/ die van secker Rechter ober het delict by hem gepetrect / is ghepunicert / en kan van een ander Rechter naderhandt andermael over 't selve delict niet ghepunicert worden/ oock al waer het schoon dat hy niet een minder pepne/ als het delict bereyscht/ van den eersten Rechter ghestraft was. Boer. decis. 289. Clar. §. fin. q. 57. num. 12. Viv. lib. 2. decis. 296. num. 6.

P O S I T I E.

J.

Bij sommighe Doctoren wordt ghecontroverteert / of een positie / dewelcke continereet veel artijckelen ofte capittelen/ om de balsheydt van een artijckel / in 't gheheel mach ontkennt worden / ofte of een positie / de welcke niet waer en is in voeghen die ghestelt is absolutelijck magh ontkennt worden: ghelijck soo den epscher poseert dat hy den gedaechde geleent heeft hondert gulden / daer hy nochtans den ghebarghde maer gheleent heeft vijftich gulden/ ofte so den epscher poseert dat hy den gedaechde gheleent heeft een goude keten/ daer het nochtans maer was een silbere keten/

keten / of den ghedaeghde soodanighe positie mach ontkennen / dan of hy ghehouden is te bekennen de vijftich gulden ofte de silbere keten? Soodanige Doctoren sustineren / dat soodanighe positie in 't gheheel ofte obsolutelijck niet en mach ontkent worden / andere meyuen waerder te wesen de contrarie opinie. Vide Hier. de Cævall. q. 431. Surd. decis. 58. Tessaur. decis. 231. Myns. cent. 2. obs. 55. Gail. lib. 1. obs. 82. num. 15. & seqq. Gratian. dilcept. forens. cap. 109. nu. 20. 21. Acac. var. resol. cap. 5. num. 86. & seqq.

I I.

Op een positie ofte artijckel / het welke in rechten bestraet / en is niemant ghehouden te responderen; maer so de positie ghesundeert is op een costume / als dan is parthye ghehouden daer op te responderen. Gail. lib. 1. obs. 82. num. 13. & 14. Myns. cent. 5. obs. 88. nu. 4. & 5. Ferrar. in form. excip. contra posit. tit. 6. gl. 17.

I I I.

De vraghe is / of yemandt ghehouden is te responderen op een positie / dewelcke is crimineel? Ick antwoorde / volghende ghemene opinie der Doctoren / dat parthye op een criminele positie ordinaris niet ghehouden en is te responderen; want niemant gehouden is te responderen op soodanighe positie / uyt de welke syn eygen schande ofte infamie soude kunnen worden gheredargueert ofte ghedetegeert. Costal. ad l. 3. §. ideoque num. 16. ff. de Testib. & ad l. 26. num. 24. ff. de Jurejur. Specul. tit. de Posit. §. 7. num. 40. Acac. var. resol. cap. 5. num. 113. 114. Ferrar. in form. excip. contr. posit. tit. 6. gl. 14. nu. 2. & ibi in addit. Myns. cent. 6. obs. 92. Wurms. tit. 15. de posit. obs. 2. Gail. lib. 1. obs. 82. num. 11. Vide tamen Gomez. var. resol. tom. 3. cap. 12. num. 5.

I V.

Questie is / indien een positie mentie maect van een instrumente ofte gheschryfte / ofte van den inhoudt van dien / ende dat parthye respondeert dat hy gheloost ghelijck in het instrumente blijckt / of soodanighe responsie ghenoech is? De ghemeender opinie der Doctoren is Ja. Speculat. tit. de test. §. qualiter. num. 5. Gail. lib. 1. obs. 82. num. 24. Mynsing. cent. 6. obs. 81. & cent. 1. obs. 86. Guid. Pap. decis. 334. vid. tamen Ferrar. in form. excip. contr. posit. tit. 6. gl. 23. num. 5.

V.

Wozdt gebzaeght / indien parthye responderende op sekerre positie seyd / dat hy het niet en gheloost / ghelijck ghestelt wozdt / of hy met soodanighe responsie mach volstaen? Wozt gheleert Neen. Andr. Gail. lib. 1. obs. 82. num. 7. Ferrar. in form. excip. contr. posit. tit. 6. gl. 23.

num. 6. Vide Acac. var. resol. cap. 5. num. 54. & seqq.

¶ J.

Indien parthye op een positie heeft gherespondeert/ende deselve bekent/wozdt ghebzaeght/ of den selven syne responsie op de positie ghedaen naderhandt mach reboceren? Ick antwoorde Neen/ ten ware hy respondent van sijn erreur konde doceren. Vide Ferrar. in form. excip. contr. posit. tit. 6. gl. 23. nu. 3. Speculat. tit. deposit. §. Decimo. num. 5. & 8. Marant. part. 6. de posit. num. 8. Tiraq. de retract. convent. §. 1. gl. 5. num. 15. & 16. Ant. Gabriel. comm. concl. tit. de Confess. concl. 5. & 6. num. 4. & 11.

¶ J. J.

Wanneer den ghedaeghde responderende op een positie/ seydts als dus: ick ontkenne dat ick eenigh gelt ghehadt hebbe/ ende soo daer van blijckte / soo segghe ick dat ick het selve tot voordeel van den epscher in syne saken hebbe gheexpendeert sodanigen respondent/wozt gehouden vooz geconfessert: ende wozt daeronne beter geacht dat den gedaeghde responderende ontkent / dat den epscher hem eenigh gelt geleent heeft / waer vooz hy aen hem soude wesen verobligeert. Math. Mathesil. Sing. 37. in annot. num. 4. & Wurmf. tit. 15. de posit. obs. 3. nu. 3. Boër. decif. 243. nu. 13. in fin. Hier. de Cævall. quæst. 362. sub num. 8. Marant. part. 6. tit. de conf. num. 28.

¶ J. J. J.

De bzaghe is / of een Advocaet ofste Procereur ghehouden is in sijn Meesters saecke ten versoecke van parthye adbers op eenige positien te responderen? Wozdt gheleert Ja. Radel. decif. 107. num. 7. Guid. Pap. q. 45.

¶ J. K.

Den principael/van wiens wegen een ander in proces is/ is ghehouden ten versoecke van parthye adbers / selfs te responderen op de positien. Joan. à Sand. decif. Frific. lib. 1. tit. 9. defin. 3.

¶ K.

Wozt ghebzaeght / of een vrouwe ten versoecke van parthye ghehouden is op de positien te responderen in de saecke van haren man? Ick antwoorde Ja. Rebuff. ad const. reg. tr. de Responf. art. 4. num. 4. Radel. decif. 107. num. 6.

¶ K. J.

Questie is / of een debiteur / op wiens goederen hy de crediteuren wozt gheprocedeert / ghedwonghen kan worden omme in de saecke tusschen de selve crediteuren op eenige positien te responderen? Is ghe

Ghedecideert Neen, Radel. decis. 36. Vide Berlich. decis. 265.

¶ I I.

De vraghe is / of den principale debiteur gehouden is op de positien te responderen inde saccke van syne bozge / ofte oock den bozge inde sake van den principael? Is verstaen Neen, Radel. decis. 107. n. 5.

¶ I I I.

Questie is / of een cedent ghehouden is op de positien te responderen inde saccke van den cessionaris? Het schijnt Ja / ende is oock alsof t' anderen tyden by den Hobe van Utrecht verstaen / hoewel oock contrarie vooz die tijt by den selven Hobe is ghedecideert. Vide Cod. Fabr. tit. de Edend. def. 17. Radel. decis. 107. num. 4.

¶ I D.

Wanneer yemant op eenighe positien duyfster twyfelachtigh is / niet klaerlyck respondeert / in sulcken gheballen kan den selven ghesconstringeert worden onnue andermael te responderen. Acac. var. resfol. cap. 5. num. 57. 58. Surd. decis. 17. num. 8. & decis. 291. num. 26.

¶ D.

Wozt gebraecht / indien een *Momboir* / *Curateur* / ofte viergelycke *Administrateur* procedeert / of den selven ghehouden is in den selven processe ten versoecke van parthye op de positien te responderen? Is ghedecideert Ja. Radel. decis. 106. & 107. num. 1. Vide tamen *Rebuff.* ad const. reg. tr. de Respons. art. 1. num. 7.

P O S S E S S I E.

I.

So yemandt ter quader trouwen eenigh goetd possideert / ende dat hy komt te sterben / nalatende een erfghenaem die is in goeder trouwe / wozt in conberse ghetoghen / of den erfghenaem ghehouden is de vuchten te restitueren / dan of hy deselve behoudt als possesseur ter goeder trouwen? Waerder ende ghemeender wozt gheacht de sententie van de ghene die sustinieren / dat den erfghenaem ghehouden is tot restitutie van de vuchten. *Fachin.* lib. 1. controvers. cap. 56. *Bart.* in l. ex. divers. num. 12. ff. de rei vendicat. post plures alios quos refert & sequitur. *Menoch.* de recuper. possess. remed. 15. num. 617. 618.

¶ I I.

By verschepde Doctoren wozt ghedisputeert / of een possesseur ter
 H h h 2 goeder

goeder trouwen lucreert alle de vruchten / soo natuerlijcke / ghelijck Appelen / Heeren / Dooten ende dierghelijcke vruchten / die van selfs sonder arbejdt voortcomen / als oock andere vruchten / dewelcke niet anders dan dooz arbejdt ende moeyten ghelijck dooz zaeyen ofte andersints voort en komen? In dese questie worden bevonden verscheyde opinien der Doctoren / doch bewyselijcker schijnt te wesen de sententie van de ghene die sustineren / dat een possesseur ter goeder trouwen lucreert alle de vruchten die gheconsumeert zijn / het 3de deselvs dooz de nature van selfs / ofte dooz arbejdt ende industrie voortghekomen zijn; ende is oock also by den Hobe van Frieslandt ghedecideert. Vide Sand. decis. Frisic. lib. 3. tit. 15. def. 1. Hier. de Cævall. in specul. comm. opin. q. 229. Nicol. de Passerib. in conciliat. leg. pag. mihi 377. Fachin. lib. 1. controvers. cap. 57. Bronch. cent. 2. assert. 89. Pinell. ad l. 2. C. de rescind. vendit. part. 2. cap. 4. num. 59. 60.

III.

Questie is / of een possesseur die is in quader trouwe / alleen gehouden is tot restitutie van de vruchten die hy heeft ghepercipieert / dan of hy oock ghehouden is voor de vruchten die hy soude kunnen ghepercipieert hebben? De waerder sententie der Doctoren is / dat soodanighen possesseur oock gehouden is voor de vruchten / die hy soude kunnen ghepercipieert hebben / ende is sulcks oock also gedecideert. Carpozov. def. foren. part. 3. const. 32. def. 30. Costal. ad. l. 65. §. in frumento de condict. indeb. Bronch. cent. 2. assert. 87. Hieron. de Cævall. in Specul. commun. opin. contra. commun. quest. 499.

IV.

Wanneer yemant eenich goetd voort sekeren tijdt ter goeder trouwen heeft ghepossideert / ende dat hy naderhandt komt te weten dat het goet een ander toebehoort / ende als sulcks begint te worden possesseur ter quader trouwen / in sulcken geballe acquireert ende behoudt den possesseur voort hem alle de vruchten van dien tijdt daer hy was in goeder trouwe / maer niet de vruchten die hy ghepercipieert heeft na dat hy ghelweest is in quader trouwe / als wanneer hy ghelweten heeft dat het goetd een ander toebehoort. Vide Fachin. lib. 1. controvers. cap. 59. Bronch. cent. 2. assert. 88. Joan Cop. de fructib. lib. 2. tit. 4. cap. 5. Menoch. de recup. possess. remed. 15. num. 613. & seqq.

V.

En possesseur die is in quader trouwe / mach voort de restitutie van het goetd / ende de vruchten / deduceren alle de kosten die hy ghegheeft in het cultiveren van de grondt / ende voort de betwaringhe van

van dien. Lud. Roman. Singul. 336. Castrenf. Alex. & Jas. in l. divortio. §. impendia. ff. solut. matrim. Fachin. lib. 1. controv. cap. 54. & 55.

D I.

De braghe is / of een possesseur van een erffenisse / die deselve eenige tijdt ter goeder trouwen heeft ghepossideert / ghecondemneert zijnde deselve te restituieren / mach ghebrupcken recht van retentie van de goederen / tot dat hy sy voldaan van de hereditaire schulden by hem betaelt? **Ack antwoorde Ja.** Nic. Everh. in Consil. 93. num. 1. Castrenf. ad l. in restituenda. cum l. seq. C. de petit. hæredit. Alber. ad l. his consequenter. §. sumptum ff. Famil. ercisc.

D I I.

Het is controvers / of een possesseur die is in goeder trouwe gheconvenieert kan worden tot restitutie van de geconsumeerde bruycten / ofte de weerde van dien / indien hy dooz deselve rijcker geworden is? **Verschepte Doctoren sustineren Neen / twelck oock also by der Hobe van Frieslandt is verstaen.** Sand. decis. Frisic. lib. 3. tit. 15. def. 1. Pinell. de rescind. vend. part. 2. cap. 4. num. 60. Fachin. lib. 1. controverf. cap. 58. Hier. de Cavall. in Specul. comm. opin. contr. commun. quæst. 119. Ant. Gabr. commun. conclus. lib. 5. tit. de acquir. rer. doct. min. conclus. 2.

D I I I.

Een possesseur van onroerende goetd kan tot betalinghe van de gheheele rente / die op het goetd gheconstitueert is / gheconvenieert worden / alhoewel hy maer een deel van het selve possideert / behoudens sijn regres teghens de possesseurs van de vordere ghedeelten / maer indien den rentheffer van den possesseur van het gedeelde deel / de rente ontfanght vooz sijn gedeelte / so wordt hy gheacht deselve te divideren / ende divisie van de rente wort ghepresumeert / indien den rentheffer den tijdt van thien jaren van peder possesseur van het hy potheerg sijn gedeelte ontfanghen heeft. **Christin. ad ll. Mechlin. tit. 12. art. 11. num. 3. & in addit. ad num. 3. Charond. lib. 4. resp. 64. & 84. & lib. 10. resp. 26. Papon. lib. 11. tit. 3. arrest. 1. & 5.**

I I.

Questie is / of den ghene die possessoire petitie van de erffenisse teghens de occupateurs van de goederen institueert / daer dooz de possessie van de goederen schijnt te agnosceren? **Waerder wort gheacht de affirmative sententie.** Vide Mattis. de conjeç. ult. volunt. lib. 12. tit. 15. nu. 12. Menoch. de præsumpt. lib. 4. præsumpt. 103. Fachin. lib. 6. controverf. cap. 58.

¶

Wozdt ghebræcht / of de possessie van den overleden op den sone transieert / sonder nieuwe appzeheusie? Ick antwoorde / volgens de ghemene opinie der Doctoren / dat na rechten aditie van de erffenisse de possessie van de goederen van de erffenisse niet en transfereert op den erfghenaem / sonder ware appzeheusie van de goederen; ende derhalven alhoewel yemandt dooz aditie wozdt erfghenaem / ende den erfghendom van alle de goederen van de erffenisse acquireert / en wozdt nochtans niet geacht te possideren / ten zy hy de possessie appzehendert: Doch het selve is by costumme van vele Landen ghederoegeert / ende over sulchs succedeert den erfghenaem in de possessie van den overleden / ende wozt de possessie van den overleden op den erfghenaem ghecontinueert / so dat den erfghenaem de goederen van den overleden possideert / sonder nieuwe appzeheusie / ende mach sodanighe costumme na de waerder ende gemeender opinie bestaen. Bronch. cent. 3. allert. 84. Gail. lib. 2. obs. 129. num. 12. & 13. Mynsing cent. 3. obs. 39. Chassan. ad Consuet. Burgund. rubr. 7. §. 1. Tiraquell. in tract. le mort. saisit le viv. Boër. Consil. 13. num. 6. 7. & 8. Castren. in l. si forori. C. de Jur. de liber. Cod. Fabr. lib. 7 tit. 7. def. 5. Gratian. discept. forens. cap. 732.

¶ II.

In materie possessoir moet obtineren de gene / die welke bewijse de oudste possessie / ja oock so seer / dat den ghene die heeft ouder possessie sonder tytcl / moet gheprezereert wozden booz den ghene die het jongher possessie met tytcl; twelck nochtans by verscheyde Doctoren wozdt ghelimitteert gheen plaets te hebben in materie possessoir van Beneficien / alwaer alleenlijck inghesien wozdt wie het beste ende apparenste recht ofte beter tytcl heeft / ende niet alleenlijck gheledi wozdt op de oudste possessie. Jacob. Cor. rer. jud. obs. 6. Menoch. de retin. possess. remed. 3. num. 728. & seqq. Berlich. decif. 26. num. 36. 37. Nic. Everh. consil. 124. Radcl. decif. 10. Neostad. Supr. Cur. decif. 55.

¶ III.

Het is controvers / of in materie possessoir ghenoech is semiplene probatie / ofte eene ghetuyghe? Sommighe Doctoren sustineren Ja; verscheyde andere sustineren Neen; Doch eenighe meynen / dat in probitionele possessie semiplene probatie ghenoech is / maer niet in andere possessien / alwaer ghetraecteert wozdt van de volle possessie ten principael. Vide Caroc. decif. 126. Hier. de Cævall. quaest.

quæst. 177. Mart. digest. noviss. tom. 1. tit. Remedium redintegrandæ
cap. 7. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 7. def. 16. Mascard. de Probat.
concl. 1205.

¶ I I I.

De vzaige is/indien yemant ten possessor heest geobtaineert/ ende
dat hy naderhant ten petiroir komt te succumberen/ of hy gehouden
is tot restitutie van de vzaichten die hy heest ghenoten ende gheper-
cipieert? Hierinne is ghedecideert Peen, Berlich. decis. 7. Andr. Gail.
lib. 1. obl. 63. num. 11.

¶ I I I I.

De gene die is in possessie van het gebuyck van eenige serbituyt/
moet in de selve possessie by provisie ghemaintineert worden / ende
moet hem hanghende den processie by provisie geprobideert worden
dat hy inde possessie van dien niet en werde belet. Rebuff. ad constit.
reg. tom. 1. tract. de Sentent. provis. in præfat. num. 126. Gloss. Bart. &
DD. in l. 1. §. hoc interdicto. ff. de Itin. actiq. privat. Neostad. Inpr. Cur.
Holl. decis. 99.

P R E F E R E N T I E.

I.

De vzaige is / of een dienstknecht ofte een dienstmaeght /
ter cause van haer bode-loon / in de goederen van haer
Heere vooz andere personele crediteuren ofte schul-
den pferentie competeert? Wozt geleert Ja/indien
sy ten tyde van het overlyden van haer Heere / ofte
ten tyde hy is ghesaelgeert ende insolvent bevonden/
gheweest zyn in de hupsinghe ende in dienst van haer Heere; ende
hebben niet alleenlye pferentie vooz het loon van het leste jaer dat
sy ghedient hebben/ maer oock vooz het ghene dat haer van vooz-
gaende jaren resteert: Doch staet te letten / dat de dienst-bode
gheen pferentie en competeert / indien sy upt sake ende van we-
ghen haer bode-loon interest ontsaughen. Berlich. Concluf. practicab.
part. 1. Concluf. 64. num. 66. 67. 77. & 79. Wefenb. in parat. ad tit. ff. de
privileg. cred. nu. 5. Carpzov. def. forens. part. 1. const. 28. def. 24. 25. &
33. Coler. decis. 200. num. 8. Hartm. Pistor. part. 1. quæst. 8.

I I.

Onestie is / of de dootschulden moeten gepferereert worden vooz
hupsuere? Ick antwoorde / dat den verhuerder ter cause van de
onbes

en betaelde huer-penninghen / op de goederen die den huerder op sijn grondt ghebrocht heeft / gheen pferentie en conyeteert booz de doodtschulden / die gheballen zijn in de begraffenisse van den huerder / dan moeten de doodtschulden booz het achterwesen van den huerder ghepferereert worden. Coler. decil. 200. num. 4. Caroc. in tract. de locat. & conduct. part. 5. quæst. 6. num. 8. Papon. lib. 10. tit. 3. de locat. in annot. ad arrest. 4. & DD. ad l. 14. §. si colonus. ff. de relig. & sumpt. super.

I I I.

Wanneer de hypothecaire crediteuren van den oberleden / ende van den erfgenaem te samen concurreren / so moteen de crediteuren van den erfgenaem in de goederen van den erfgenaem / ende de crediteuren van den oberleden in de goederen van den oberleden gepferereert worden / sonder dat de crediteuren van den erfgenaem booz de crediteuren van den oberleden kunnen gepferereert worden in de goederen / die den erfgenaem van den oberleden aenghekomen zijn / alhoewel het hypotheecq van de crediteuren van den erfgenaem euder is / dan het hypotheecq van de crediteuren van den oberleden / ghelijck wack de crediteuren van den oberleden in de goederen van den erfgenaem niet en mogen ghepferereert worden booz de crediteuren van den erfgenaem / alhoewel sy ouder hypotheecq hebben. Joan. à Sand. in Decil. Frific. lib. 3. tit. 12. de pignorib. & hypoth. defin. 17. Surd. decif. 315. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. Hypotheca cap. 14. 15. 16. Cod. Fabr. lib. 7. tit. 32. def. 15.

I D.

Woze gebraeght / of de kosten van executie booz andere crediteuren ende schulden moeten ghepferereert worden? Ick antwoordt Ja. Christin. ad ll. Meehlin. tit. 13. art. 15. nu. 2. Charond. lib. 7. resp. 24. & lib. 10. resp. 79. in fin.

I E.

Indien yemandt twee plechten op eenen dach heeft ghepasseert / ende men niet seker en weet welck van beyden eerst ghepasseert is / in sulcken gheballen moet gepferereert worden die plechte / dewelcke in Stadts Register eerst geregistreert staet; hoewel 't selve by andere teghen gesproocken wordt / sustinerende dat sy beyde concurreren moeten. Mornac. ad Rubr. ff. Qui pot. in pign. hab. Joan. à Sand. in Decil. Frific. lib. 3. tit. 12. de pignorib. & hypoth. defin. 16. circa med. V. tamen Mart. digest. noviss. tom. 1. tit. Creditor. cap. 33.

D J.

Questie is/ of den ghene die ecnich geldt ontnomen is/ heeft recht van preferentie op de penninghen/ dewelcke gheprocdeert zijn van de goederen die ghecocht ende vercregen zijn vooz het genomen gelt? In dese questie is ghedecideert Ja. Neostad. decis. 19. Cur. Holland. Zeeland. & Westfrij. & suprem. Cur. decis. 36. & per ea, quæ tradunt Bartol. & alii adl. si ipsa res. 18. ff. quod met. caus.

D J J.

De braghe is / of een Doctoꝝ ter sake van sijn verdient salaris/ ende een Apothecaris ter cause van syne gheleverde medicamenten/ preferentie competeert vooz andere crediteuren? Ick antwoorde Ja/ indien het salaris is verdient / en de medicamenten zijn ghelevert in de siechte daer aen den overleden debiteur gestorven is; want aldan deselve schult onder de doodtschulden woꝝdt gherekent / ende midtsdien heeft preferentie vooz andere schulden: dan het salaris van den Doctoꝝ / ende de medicamenten van den Apothecaris / en ghenieten geen preferentie/ soo wanneer het selve verdient ende ghelevert is in een ander siechte / van dewelcke den debiteur weder is opghestaen ende ghesondt ghewoꝝden. Papon. lib. 18. tit. 6. arrest. 44. Berlich. Conclul. practicab. part 1. Conclul. 64. num. 96. & seqq. Christin. adll Mechlin tit. 16. art. 35. num. 4. & tit. 13. art. 13. in additam. Carpov. def. forens. part. 1. const. 28. def. 43. & 45. Gratian. discept. forens. cap. 94. num. 14. & seqq. Surd. decis. 255. nu. 25. & seqq. Mart. digest. noviss. tom. 1. tit. Creditor. cap. 90. 91.

D J J J.

Questie is/ indien een debiteur alle syne goederen tegenwoꝝdige ende toecomende / aen twee crediteuren op verscheyde tyden heeft ghehypotheequeert/ of den eerste crediteur oock moet ghepreferereert woꝝden in die goederen / de welke den debiteur na date van de constitutie van beyde hypotheequen heeft gheacquireert / dan of den eerste ende tweede crediteur moeten concurreren in de goederen naderhandt gheacquireert? Ick antwoorde/ volgens de waerder ende ghemeeender sententie der Doctoꝝzen / dat den eerste crediteur socht preferentie competeert in die goederen/ dewelcke den debiteur na de constitutie van beyde de hypotheequen heeft gheacquireert/ also de oudthept des tijds daer inne mede woꝝdt gheconsiderereert. Mozz. in tract. de Contractib. tit. de pignorib. & hypoth. vers. de Naturalib. pign. num. 30. Neostad. decis. 16. Cur. Holl. Zeeland. & Westfrij. Negusant. in tract. de pignor. & hypoth. 2. memb. 5. part. num. 39. Hartman. Hartm.

tit. 27. obl. 9. num. 4. Costal. ad l. 2. num. 6. ff. Qui pot. in pign. Rebuff. ad
const. reg. tract. de const. redit. art. 1. gl. 8. num. 14.

¶

De vraghe is/indien yemandt eenighe goederen ghecocht heeft/
ende dat den selven cooper binnen korten tijdt na de koop ende ghe-
dane leberantie komt te failgeren ofte cessie te doen / of den vercoo-
per op de vercochte goederen/die noch by den cooper bevonden wor-
den/vooz andere crediteuren moet ghepzeferereert worden? Iek ant-
woorde/ dat den vercooper op de vercochte goederen pzeferentie com-
peteert/indien hy den cooper de pzyse niet en heeft toebetrouwt; want
alldan den eyghendom van het vercochte goet op den cooper niet en
wordt gheacht ghetransfereert te zijn: maer indien den vercooper
de pzyse den cooper vertrouwt heeft / alldan en heeft den vercooper
geen pzeferentie op de vercochte goederen/ten ware den cooper had-
de gheweest in bezoch / alsoo hy ten tyde van de coop / wesende in-
solvent / de cessie ofte failissement te vozen ter quader trouwen had-
de bedocht ende voozghenomen. Gail. lib. 2. obl. 15. Hartman. Hartm.
tit. 27. obl. 16. num. 5. 8 & 9. Berlich. Concluf. practicab part. 1. Con-
cluf. 64. num. 45. 46. & seqq & conclus. 66. num. 44. & seqq. Nic. Everh.
in consil. 209. num. 9. 10. & 11. Costal. ad l. 7. num. 10. ff. qui pot. in pign.
Christin. ad ll. Mechlin. tit. 7. art. 8. ad num. 1. in addit. Carpzov. def. foren-
sens. part. 1. const. 28. def. 17. 18. Grivell. decis. 56. Vide Gratian. discept.
forens. cap. 967. Kinloch. resp. 97. num. 12. 13. & resp. 103. Papon. lib. 18.
tit. 5. arr. 46.

¶

Wordt ghevraeght/wanneer daer zijn verscheyde personele ghe-
privilegeerde crediteuren / of deselve onder elckanderen moeten con-
curreren / dan of d'een vooz d'ander moet ghepzeferereert worden?
Iek antwoorde/ dat sodanighe crediteuren onder malcanderen con-
curreren/indien sy zijn van een tytels / ende haer schult spruyt uyt ee-
ne oorzake; maer soo wanneer sy zijn crediteuren van verscheyde ty-
tels ende uyt verscheyde oorzaken/ alldan heeft tusschen de gepri-
vilegeerde crediteuren plaetsrecht van pzeferentie / so dat d'een vooz
d'ander moet ghepzeferereert worden/dan tusschen sodanighe credi-
teuren en wordt niet ghelet op de oudtheydt des tijdts / maer alleen
op de oorzake van de schuldt. Vide Berlich. Concluf. practicab. part. 1.
Concluf. 64. num. 123. & 130. Neostad. decis. 35. Cur. Holl. Zeel. & West-
fris. Bart. in l. privilegia. ff. de privileg. credit. Carpzov. def. forens. part.
1. const. 28. def. 12.

¶ I.

Questie is/indien de goederen van een debiteur by verscheyde creditoren op verscheyde tyden worden gearresteert/ of den ghene/ die de goederen eerst heeft doen arrestere/ vooz de andere die naderhant mede arrest op de goederen ghedaen hebben/ moet gepreferert worden? Iekt antwoorde Neen / want arrest en heeft gheen hypotheecq ofte preferentie. Peck. in tract. de jur. sist. cap. 40. Coler. decif. 209. Berlich. Concluf. practicab. part. 1. Concluf. 69. num. 11.

¶ I I.

Tusschē de legatarissen aē de welke verscheyde somme ofte quantiteyt is gemaeckt en heeft geen preferentie plaets/ dan concurreren onder malcanderen/ het zy de legaten gemaeckt zijn op een tijt / ofte op verscheyde tyden/ ten ware de oorzake vā het eene legaat faulder behelder was als van de anderen. Fab. in suo Cod. lib. 6. tit. 11. de jur. lib. defin. 15. & vid. Castrens ad l. Contractus. nu. 7. C. de Fid. Instrumēt.

¶ I I I.

Wozt ghebracght/ indien een crediteur synen debiteur heeft doen incarcereren ofte gyselen/ of hy daer dooz kan ghenieten preferentie op de goederen van synen debiteur? Hierinne is ghedecideert Neen. Carpzov. def. forens. part. 2. constit. 22. defin. 24.

¶ I I I I.

Indien yemant tot eē goutsmit ofte silbersmit een stuch gout ofte silvers gebzacht heeft / ten eynde dē selven daer van een beecker ofte per anders soude maken/ gelijk hy dien volgende ooc gedaen heeft/ ende dat den goutsmit ofte silbersmit komt te sailgeren/ of te dat syne goederen worden geexcuseert/ wozt gebzacght/ of den ghene die het stuch gout ofte silver geleverd hadde/ moet ghenieten preferentie op den beecker/ ofte eenigh ander werck / 'twelck van het selve stuch gouts ofte silvers ghemaect was? Wozt gheleert Ja. Acac. var. resol. cap. ult. num. 399. & seqq. Næv. & DD. ad l. 13. ex argento ff. de Condict. furtiv.

¶ I I I I I.

Questie is/indien yemandt een huys vercocht heeft / ende 't selve uaderhant komt te leveren / of den vercooper met syne resterende koop- penninghen op het huys moet ghepreferert worden vooz den ghene aen wien den kooper te voozen alle syne goederen present ende toekomende hadde verobligeert? Wozt gheleert Neen/ ten ware hy den vercooper vooz date bande traditie bedonghen was geweest/ dat hem het huys specialicken verbondē soude slyven

tot dat de koop-penninghen souden wesen voldaeu / ende dat den
 kooper het huys by den verkooper op die last was getransporteert /
 want alsdan wort het huys by den kooper met die oorzake ende last
 geacquireert. Joan. Sand. decif. Frific. lib. 3. tit. 12. def. 16. vers. huica-
 lia exceptio. Thom. Herb. rer. quotid. cap. 3. Gail. lib. 2. obs. 12. num. 4.
 vers. Secundo limitatur. Negufant. de Pignor. & hypoth. 4. part. prin-
 cip. num. 33. & seqq. Grivell. decif. 56. num. 4.

¶ D I.

Indien op de goederen van een debiteur in pzeferentie wort ghe-
 disputeert / ende dat eenige van desselfs meubile goederen zijn in een
 andere Stadt als daer den debiteur woont / wort gevraeght / of in het
 wpsen over de pzeferentie van de crediteuren / ten regarde van de
 selve goederen / moet ghelet worden op de statuyten van de woon-
 plaetse van den debiteur / dan of van de plaetse daer de selve goede-
 ren berustende zijn? Hierinne is ghedecideert / dat in het wpsen over
 de pzeferentie moet ghevolght worden de statuyten van de woon-
 plaetse van den debiteur. Carpzov. def. forens. part. 1. constit. 28.
 defin. 9.

P R E S C R I P T I E.

I.

Inscheu sommighe Doctoren wort ghedecideert / in-
 dien de pzecriptie ter goeder trouwen verbult zijnde /
 den ghene die ghepzecribeert heeft / bevindt / dat het
 goedt een ander toebehoort / of hy in de vierschare van
 de conscientie ghehouden is het selve aen den eyghenaer
 te restitueren? Bewyselijcker is de sententie van de
 ghene die sustineren / dat den ghene die ter goeder trouwen heeft ge-
 pzecribeert / in conscientie by is / so dat hy niet ghehouden en is het
 goedt te restitueren / indien hy na de pzecriptie komt te weten dat
 het goedt een ander toebehoort / ende is dese sententie van de mee-
 ste Doctoren / soo Theologanten als Rechts gheleerden / ghereci-
 pieert. Tiraquell. in tra&. de Præscript. §. 1. glos. 2. circa fin. Fachin.
 lib. 1. controvers. cap. 64. Covar. in c. possessor malæ fidei. in 3. part. §.
 2. Hostiens. in Summ. tit. de præscript. rer. immob. sub num. 3. vers. Sed
 quid si jam completa. In compend. Manual. Navar. cap. 17. num. 85. Hier-
 de Cavall. in Specul. comm. opin. contr. commun. quæst. 657. Gomez. ad
 l. 3. Taur. num. 125.

I I.

Het is luyten dispuyt / dat een possesseur / die van den beginne heeft ghetwpselt / of het goedt hem / of een ander toebehoorde / niet en mach pzescriberen ; dan is controbers / indien hy van den beginne ter goeder trouwen heeft gepossideert / ende dat hy nader handt heeft beginnen te twpselen / of hy niet recht mach pzescriberen? De waer der ende ghemeender sententie der Doctozen schijnt te wesen / dat sodanigen possesseur mach pzescriberen. Fachin. lib. 1. controvers. cap. 65; Francisc. Sarmient. selectar. interpretat. lib. 2. cap. 10. Bald. de pzescript. in 2. part. 3. part. princip. quaest. 2. Covar. in c. possessor malæ fidei part. 2. §. 7. num. 3.

I I I.

Questie is / of de ghene die boven hare vijfentwintich jaren zijn teghens pzescriptie moghen ghereleveert worden / uyt oorzake van wettelijke ende belwpselijke ignozantie? Willijcker ende ghemeender is de affirmative sententie. Gail. lib. 2. obl. 19. num. 18. & 19. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 20. art. 1. num. 29. Boër. decis. 39. Fachin. lib. 1. controvers. cap. 69. Vide Surd. decis. 4. Cod. Fabr. lib. 2. tit. 23. def. 1. Berlich. pract. concl. part. 2. concl. 10.

I V.

By verscheyde Doctozen wordt gecontroberteert / of de exceptie van pzescriptie / indien de selve uyt de acten klaerlijck consteert / van den Rechter uyt syn officie mach gesuppleert worden / so deselve hy parthye niet en is gheobjicieert? Waerder schijnt te wesen het gheboelen van de ghene die sustineren / dat den Rechter uyt syn officie / sonder allegatie van parthye / mach repelleren den epscher / dewelcke pzescriptie obsteert; ja dat meer is sustineren oock sommige / dat den Rechter noodtsakelijck gehouden is de exceptie van pzescriptie uyt de acten blijkende te suppleren. Vide Berlich. Concluf. practicab. part. 1. Concluf. 58. Mynsing. cent. 3. obl. 28. Boër. decis. 344. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 20. art. 1. num. 31. Carpzov. def. forens. part. 1. const. 25. def. 1. 2. 3. Sand. decis. Frific. lib. 1. tit. 7. def. 3. Cancer. var. resol. tom. 1. cap. 18. num. 27. 28.

D.

De macht om te reclameren teghens het defect van de mate van het vercochte goedt / wordt ghezepzescribeert in den tijdt / van tsestigh daghen / wanneer tusschen parthyen verspoken is / dat het goet sonder de gemeten worden / maer indien van de metinghe niet en is geseyt / al dan wordt tot de pzescriptie van dien ghetequieert den tijdt van

vertich jaren. Costal. ad l. qui fundum. 40. ff. de contrah. empt. Treutl. vol. 1. disput. 28. thes. 7. lit. e. in annot. Francisc. Marc. decis. 567. nu. 10. Surd. decis. 64. num. 34. Tessaure. decis. 185.

¶ I.

De vrage is binnen wat tijt het recht omme een erfvenisse te adieren gheprescribeert wordt? Ick antwoorde/ in vertich jaren. Guid. Pap. Sing. 887. nu. 3. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 20. art. 1. num. 37. & 38. Marant. in l. is potest. num. 97. ff. de acquir. hæredit.

¶ I I.

Vaer is groote controbersie tusschen de Doctozen/ of een erfghenaem die is in goeder trouwe kan prescriberen / indien den overleden/dien hy is gesuceedeert/ is gheweest in quader trouwe? Waerder wordt gheacht de negatieve sententie/ dat den erfghenaem van een possesseur/ die gheweest is in quader trouwe/ de prescriptie van sijn selven niet en kan beginnen / ten ware den erfghenaem wilde prescriberen uyt een tytel/ dewelcke hy van den overleden niet ghchadt en heeft/maer van een vzeemde. Ant. Gebriel commun. Concluf. lib. 5. tit. de præscript. conclus. 5. Fachin. lib. 1. controvers. cap. 66. Hieron. de Cævall. in Specul. commun. opin. contr. commun. quæst. 25. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. Præscriptio cap. 67.

¶ I I I.

Omme prescriptie te proberen/ en kan gheen Oedt in supplement van bewijs ghedescereert worden/ alhoewel daer is semiplene probatie/ ten ware de prescriptie meer dan ten halben ware bewesen / ofte eenighe merkelijcke presumptie behalven de semiplene probatie tegens den epscher militeerde. Jas. in repet. ad l. admonendi. num. 292. ff. de Jurejur. Berlich. Concluf. practicab. part. 1. Concluf. 54. num. 42. & 43.

¶ I I I.

Wordt ghevraeght / binnen wat tijdt de accusatien van misdaden gheprescribeert worden? Ick antwoorde / dat door prescriptie van twintich jaren ghemeentlijck de accusatien van alle delicten worden wech genomen. Joan. à Sand. in decis. Frisc. lib. 5. tit. 9. defin. 2. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 6. art. 14. n. 3. Papon. l. 24. tit. 11. arrest. 1. & ibi Bacchov.

¶ I I I.

De vrage is/ of prescriptie loopt ten tyde van den Oorlogh? Ick antwoorde Neen. Papon. lib. 12. tit. 3. in append. arrest. 5. Berlich. Concluf. practicab. part. 3. Concl. 5. sub num. 5.

¶ I I I.

Questie is / of tot prescriptie van serbituyten tytel van noode is?

De

De ghemeene sententie der Doctoren is/ dat tot prescriptie van reele
servituyten/ gelijk waterloop ende dier gelijcke/ gheen tytel en wort
gherequireert; dan dat tot prescriptie van personele servituyten/ ge-
lijk lijftocht ende dier gelijcke/ tytel van noode is. Bronch. cent. 1. af-
sert. 93. Fachin. lib. 13. controversi cap. 83. Christin. adll. Mechlin. tit. 14.
art. 1. nu. 3. & 4. & in addit. ad num. 3. Cæpoll. in tract. de servit. urb. præd.
cap. 20. num. 6. Imbert. in enchir. jur. gall. in verb. Servitutum, divisio & an
præscribantur. Hier. de Cævall. q. 47.

¶ III.

Indien den ghene/ die dooz prescriptie bezijt is/ betaelt/ soo mach
hy/ het ghene dat hy betaelt heeft/ repeteren/ als te onrecht betaelt-
zijnde. Bart. in l. fin. ff. rem. rat. hab. In Syntagm. commun. opin. lib. 7. tit.
2. num. 162.

¶ IIII.

Questie is/ indien eenigh goet/ vermits daer van gheen tol
of impost betaelt en is/ verbeurt is/ binnen wat tijdt de actie van
verval is gheprescribeert? Hierinne is gededideert/ dat de actie om-
me tot verval te ageren wordt gheprescribeert in vijf jaren. Grivell.
decif. 58. num. 30. Malcard. de Probat. concl. 836. Barbof. ad l. 2. C. de
Vestig. & commiss.

¶ V.

Indien yemandt is gheconvenieert met een actie/ de welke in
vijf of te minder jaren wordt gheprescribeert/ ende dat den selven hy
sententie wordt ghecondemneert/ wordt ghevzaeght/ of in sulcken
geballe de actie eventwel in vijf of te minder jaren wordt ghe-
prescribeert/ dan of de selve dooz sententie wort eeuwigh/ soo dat sy
niet minder als in dertigh jaren wordt geprescribeert? Hierinne is
verstaen/ dat in sulcken geballe de actie die te voozen in vijf of min-
der jaren wierden geprescribeert/ dooz de sententie is eeuwigh/ en-
de oversulcks om de selve te prescriberen wordt gherequireert der-
tijt van dertigh jaren. Cod. Fabrian. lib. 7. tit. 13. def. 15. Covar. in c.
possessor malæ fidei part. 2. §. 12.

¶ VI.

De vraghe is/ of prescriptie loopt omme compensatie te exclude-
ren? Is ghedecideert/ dat omme compensatie te excluderen gheen
prescriptie en loopt/ alhselwel de compensatie niet en is geobjicieert.
Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. Compensatio cap. 11.

Woer ghebræecht / binnen wat tijt personele actie gheprescribeert worden? Ick antwoorde in dertich jaren : Doch na costupme van dese / ende vele andere plaetsen ; worden de selve gheprescribeert in een derdendeel van hondert jaren / ghelijck oock de onroerende goederen ende servitupten in de selve tijdt worden gheprescribeert / Ja meyuen oock sommighe / dat de roerende goederen mede in een derdendeel van hondert jaren moeten gheprescribeert worden / niet teghenstaende daer toe na rechten maer wordt gherequireert den tijdt van drie jaren. Zyp. in notit. Jur. Belg. tit. de Præscript. Gro. in introduct. ad Jurisprud. Holl. lib. 2. part. 7. in princip. & §. fin. verf. Maer in Holland. & lib. 3. part. 46. Radel. decis. 47. num. 6. Imbert. in Enchirid. Jur. Gall. in verb. Usucapio. Lamb. Gor. ad verf. tr. 3. cap. 6. Bugn. de legib. abrog. lib. 1. Sat. 184.

P R E S V M P T I E.

I.

E braghe is / of in civile saken vele presumpctien moghen gheconjungeert worden omme te maken volle probatie? De waerder ende gheineender sententie der Doctoren is / dat vele presumpctien moghen te samen ghebræecht worden omme te maken volle pzeude. Vide Boër. Consil. 40. num. 81. Berlich. Conclus. practicab. part. 1. Concl. 36. num. 159. Althuf. dicæol. lib. 3. cap. 45. num. 12. Ant. Gabr. conmmun. conclus. lib. 1. de probat. conclus. 1. num. 60. & seqq. Menoch. de Præsumpt. lib. 1. præf. 40. 41. Mynf. cent. 2. obs. 100.

II.

By sommighe Doctoren wordt gedisputeert / of in criminele saken penant mach gecondemneert worden upt presumpctien? Waerder wordt by sommighe gheacht de sententie van de ghene die sustineren / dat upt presumpctien niemandt en mach gecondemneert worden / vandat presumpctien genoegh ziju omme niemandt te appzeuden / of te tortureren ; anders meyuen / dat upt presumpctien niemandt mach ghecondemneert worden tot de ordinaris pepne / maer dat den selven moet ghestraff worden met een extraordinaris pepne ; verschepde andere achten waerder te wesen / dat jemandt upt violente ende indybitare presumpctien mach ghecondemneert worden

worden tot de ordinaris peyne / ende is oock alsoo by den Hobe van
 Frieslandt gedeceideert. Vide ad hanc quaest. Sand. decis. Frisc. lib. 5. tit.
 9. def. 14. Grivell. decis. 23. num. 26. 27. 28. & decis. 93. Cod. Fabr. lib. 9.
 tit. 25. def. 6. Boër. decis. 164. Gomez. var. resol. tom. 3. cap. 12. num. 25.
 Hier. de Cævall. q. 37. Mart. digest. noviss. tom. 2. tit. Poena cap. 28. Fa-
 chin. lib. 1. controversi. cap. 29. Myns. cent. 6. obs. 97. num. 9. Treutl. vol.
 2. disput. 31. th. 5. lit. a. Althus. dicæol. lib. 3. cap. 45. nu. 13. Berlich. Con-
 clus. practicab. part. 1. concl. 36. num. 159. & seqq. & part. 4. Conclus. 15.
 sub num. 6. In Syntagm. commun. opin. lib. 4. tit. 9. nu. 299. & seqq. Papon.
 lib. 24. tit. 8. arrest. 1. & ibi Bacchov.

I I I.

Wanneer yemandt booz hem heeft de pzesumptie van rechten/so
 is hy van den last van probatie bezyjt / ende transfereert den last
 van bewijs op syne tegenparthye; want op de pzesumptie van rech-
 ten wort so lange gestaen/tet dat contrarie werde gheprobeert/ende
 staende alsoo booz yemandt de pzesumptie van rechten/wordt de te-
 ghenparthye/die contrarie pooght te proberen / met swaerber be-
 wijs gegraveert / so dat alsdan den Eedt in supplement van bewijs
 hen niet en mach ghedefereert worden / indien hy ten halven dooz
 cene ghetuyghe/oste andersints hadde gheprobeert. Mynsing. cent.
 5. obs. 68. Hippol. de Marfil. Singul. 4. 1. Nic. Everh. in Consil. 3. nu. 14.
 Gail. lib. 2. obs. 128. num. 12. Berlich. Conclus. practicab. part. 1. Concl.
 37. num. 15.

I D.

Maecte pzesumptien zijn ghenoech omme te bewysen / dat een
 dochter / na dat sy van yemandt vleyschelijcken is bekendt gheweest/
 haer oock van anderen heeft laten bekennen. Berlich. Conclus. practi-
 cab. part. 5. Conclus. 38. nu. 91. alleg. Felin. in c. præterca. 27. de testib. &
 attest. num. 3. & Paris. Consil. 160. num. 24. & seqq. vol. 3.

D.

Wt pzesumptien en mach den Eedt in supplement van bewijs
 niet ghedefereert worden/ten zy de pzesumptien soodanich zijn/ dat
 de selve maken ten minsten semiplene probatie; anderen mach oock
 den Eedt niet ghedefereert worden/ wanneer teghens de semiplene
 probatie zijn pzesumptien ter contrarie. Mascard. de probat. lib. 2.
 conclus. 957. num. 5. 6. 7. & 23. Berlich. Conclus. practicab. part. 1. Con-
 clus. 54. num. 50. & 91.

D I.

Indien yemant ignozantie pzetendeert / ende dat de teghenpar-
 the

thye sustineren ter contrarie / dat den selven kennisse ghehadt heeft /
 wordt ghevraecht / dewelck van beyden moet gepresumeert worden /
 ignozantie of kennisse? Ick antwoorde / dat ignozantie ghepresu-
 meer wort / ten zy gheprobeert werde kennisse / ende derhalven en is
 den ghene die ignozantie allegeert / niet ghehouden deselve te bewy-
 sen / dan de teghenpart hie moet de kennisse proberen : Doch staet te
 letten / dat ignozantie niet en wordt ghepresumeert / indien daer yet
 concurreert waer dooz kennisse soude mogen gepresumeert worden /
 ende ghelijck kennisse moet gheprobeert worden / wanneer de pre-
 sumptie militiert booz ignozantie / so moet oock ignozantie ghepuri-
 ficieert worden / als de presumptie militiert booz kennisse. Alderan.
 Mascard. de gen. statut. interp. Concluf. 6. num. 142. & 145. Marant. in re-
 pet. l. is potest. num. 283. & seqq. ff. de acquir. hæred. Mascard. de Probat.
 concl. 879.

III.

Den ghene die bewijst betalinghe van de leste drie jaren ofte half
 jaren / wort ghepresumeert boozgaens altijd betaelt te hebben / wel-
 verstaende nochtans soo de betalinghen gheschiedt zijn op verschey-
 de tyden / ende niet op eene tijdt. Ant. Gabr. commun. Concluf. lib. 1.
 tit. de præsumpt. Concluf. 11. Mynsing. cent. 5. obs. 39. Francisc. Cre-
 menf. Singul. 79. & 80. Jas. in l. si certis annis. num. 4. C. de pact. Cod.
 Fabr. lib. 8. tit. 30. def. 32.

IIII.

Wanneer twee personen te samen contraheren / en beyde beken-
 nen dat sy het gelt ontfanghen hebben / so wort gepresumeert dat tot
 yder van hun ghekomen is de helfte van het gelt / ofte dat sy elck de
 helfte ontfanghen ende ghenoten hebben. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 14. def.
 21. num. 1. Boër. decif. 23. num. 10.

V.

Questie is / of gepresumeert werde dat pemant ghestorven is met
 testament / dan of de presumptie is dat hy sonder testament gestorve
 is? De waerder opinie der Doctoren is / dat pemandt gepresumeert
 wort sonder testament ghestorven te zijn / ende dat derhalven den ge-
 ne / die seyt dat pemant met testament gestorven is / gehoude is 'tsel-
 ve te proberen. Menoch. de Præsumpt. lib. 4. præf. 1. Mascard. de Pro-
 bat. concl. 937. Acac. var. resol. cap. 13. num. 175. Covar. var. resol. lib. 2.
 cap. 6. num. 5.

VI.

Goederen wordē gepresumeert toe te behooren den gene in wiens
 hup.

huysinghe de selve bevonden worden / ende derhalven indien een debiteur/crediteur/oste yemandt anders seyt/dat de selve goederen een ander toebehooren/ ende niet den ghene in wiens huys die bevonden worden/ is gehouden sulchs te bewysen. Rebuff. ad constit. reg. tract. de liter. obligat. artic. 6. gl. 3. num. 54.

¶ I.

De vrage is/ of een kamer ofte galerpe gepresumert werde te behooren tot dat huys/ tot het welcke access is uyt de selve kamer ofte galerpe? Wozt geleert Ja/ oock schoon-genamen de selve kamer ofte galerpe gesustenteert wierde op de mueren van een anders huys. Gratian. discept. Forens. cap. 678. num. 3. Cæpoll. de Servit. urb. præd. cap. 44. sub num. 7.

P R I V I L E G I E.

¶ I.

Rele privilegien transieren op de erfghenamen/ maer personele privilegien niet / want deselve met de persoon worden gheextinguert; ende soodanighe privilegien/die op de erfghenamen moghen ghetransmitteert worden/ kunnen ghecedeert worden. Bronch. cent. 4. aflert. 90. Tiraquell. in tract. de retract. municip. §. 26. gloss. 3. num. 29. Bertachin. in suo repertor. in verb. Privilegii extensio. vers. 54. 73. & 83. & in verb. Privilegium finicur. vers. 31.

¶ II.

Indien aen yemandt verleent is een privilegie vooz hem ende synen erfghenaem/ het selve wozt alleenlijck verstaen van den eersten erfghenaem/ende niet van de vordere. Tiraquell. in tract. de retract. convent. §. 1. gl. 6. num. 18. & idem in l. boves. §. hoc sermone. ff. de verb. signif. num. 74. Ant. Gabr. commun. Conclus. lib. 6. tit. de legib. & constit. Conclus. 2. num. 3.

¶ III.

Weduwen/Weesen ende andere miserable personen/ hebben privilegie omme hare debiteurs ter eerster instantie in rechten te betrecken vooz den Hobe Provinciael: dan wozt ghevraeght / of een Weduwe/Weese/oste eenich ander miserabel persoon/ter eerster instantie vooz den Hobe in rechten mach betrecken yemandt van de ghene die ghelijcke privilegie hebben? Ick antwoorde Neen; ende mach daeromme een Weduwe ter eerster instantie een ander Wedu-

We booz den Hobe niet conuenieren: want pemandt die gheprivilegeert is/en mach hem niet behelpen met sijn privilegie teghens een ander dien ghelijcke privilegie competeert / ende is oock also by den Hobe van frieslandt gederideert. Joan. à Sand. in decis. Frisic. lib. 1. tit. 1. de for. compet. def. 2. Merul. lib. 1. tit. 4. cap. 3. nu. 22. & 25. Schneid. ad §. rursus. num. 47. & 48. Instit. de actionib. Hippol. de Marfil. sing. 99. Covar. pract. quæst. cap. 7. num. 4. Tessaur. decis. 177. sub num. 9. Ricc. decis. Collect. 1. Mart. digest. noviss. tom. 1. tit. Forus cap. 137. Berlich. decis. 237. num. 2. Vide tamen Cod. Fabr. lib. 3. tit. 13. def. 1.

I D.

Wanneer een gheprivilegeerde persoon komt in de plaetse van een ander die niet geprivilegeert en is / soo en mach hy hem niet behelpen met het privilegie hem uyt sijn eyghen naem ende ten respecte van sijn persoon competerende; ende derhalven indien Weduwen/ Weesen/ ofte andere miserabile personen/ souden willen ageren als cessie ofte transport hebbende van een ander / in sulcken ghevalle en souden sy hare debiteurs ter eerster instantie booz den Hobe niet moghen conuenieren; want alsdan haerlynden privilegie komt te cesserren; ghelijck sulcks te sien is uyt het 18. artijckel bande Ordonnantie vanden Hobe van Drecht Rubz. Vanden President en Raede; hoewel verschepde Doctoren andersints leere / dat miserabile personen oock haer privilegie mogen ghenieten/ als sy ageren als cessie hebbende van een ander. Vide Barbos. ad l. unic. Quand. Imper. int. pupill. & vid. cognosc. num. 15. Cancer. var. resol. part. 2. cap. 2. num. 29. Cod. Fabr. lib. 3. tit. 12. defin. 22. Merul. lib. 1. tit. 4. cap. 3. num. 26. & lib. 4. tit. 2. cap. 9. num. 3. Bart. & alii ad l. 2. si sub pignore. C. de Fiscal. usur.

D.

Een vrouwe heeft ende gheniet de privilegien van haren man / so langhe sy blijft Weduwe / ende niet en treedt tot een ander houweelijck. Vezin. in Syntagm. commun. opin. lib. 5. tit. 12. num. 100. Bertachin in suo repertor. in verb. Privilegium finitur. vers. 16. Merul. lib. 1. tit. 4. cap. 3. num. 22.

D I.

De vraghe is / ofden ghene die ter oorsake van sijn ambacht/ neringhe/ ofte officie/ eenighe privilegien competeeren/ deselbe privilegien kan ghenieten/ indien hy het ambacht/ neringe/ ofte officie niet exercereet? Woort gheleert dat sodanigh persoon gheen privilegie en kan ghenieten. Gail. lib. 2. obs. 118. num. 10. & seqq.

Christin. ad ll. Mechl. tit. 1. ad art. 43. in addit. Bart. in tract. de repressal. quæst. 5. princip. num. 2. Papon. lib. 7. tit. 7. art. 15. Bertachin. in suo re-
pertor. in verb. Privilegiatus. vers. 14.

W I I.

Questie is / of de privilegien / die de Vorghers verleent zijn / oock
gheertendeert worden tot de Inwoonders? Ick antwoorde Ja.
Chassan. ad Consuet. Burgund. rubr. 3. de Feud. §. 7. vers. Et secundum
ipsum naturam. num. 8. Gail. lib. 2. obs. 35. sub num. 6.

W I I I.

Een privilegie aen pemandt verleent omme pet te doen / wordt
nae rechten verlozen inden tijdt van thien Jaren / indien deir
gheprivilegheerde het selve niet en heeft ghebruyckt; wel-ber-
staende soo den gheprivilegheerde in thien Jaren het privilegie niet
en heeft ghebruyckt bytwillighlyck / alsoo hy wel heeft ghekost /
dan niet en heeft ghewilt; maer anders is het / indien hy het niet en
heeft ghebruyckt / upt noodtsakelijckheydt / alsoo het aen hem niet
en heeft ghestaen / dat hy het privilegie niet en heeft ghebruyckt /
dan en heeft niet ghekost / om dat de occasie sich niet en heeft ghe-
presenteert; want alsdan en wordt het privilegie nimmermeer verlo-
ren. Schneid. ad §. possidere. num. 161. Institut. de Interdict. Gail. lib.
2. obs. 60. num. 1. & 2. In Syntagm. commun. opin. lib. 1. tit. 20. de
divers. rescript; & pragmat. sanct. num. 129; & 139. Carpzov. def. forens.
part. 2. const. 3. def. 23.

I I.

Een privilegie het welcke bestaet in niet te doen / wordt verlozen
dooz een actie de welke directelijck het privilegie contrarie is; want
dooz sodanighe contrabentie schijnt den gheprivilegeerde te renun-
ciereren van sijn privilegie / ten ware het privilegie verleent ware aen
een Collegie / want alsdan en wordt het selve dooz contrabentie niet
verlozen / ten zy by verloop van den tijt van beertich jaren. Vide Joan-
de Arnon. Singul. 12. Gail. lib. 2. obs. 60. num. 10. & seqq. Alexand. in Con-
sil. 103. nu. 1. vol. 2. & in Consil. 13. num. 1. 2. & seqq. vol. 5. Card. Tusch-
pract. conclus. tom. 6. lit. P. concl. 756.

¶.

Also Weduwen / Wesen / ende andere miserable personen privi-
legie hebben van dat sy hare debiteurs ter eerster instantie moghen
in recht betrecken dooz den Hobe Provinciael / wordt ghebræght /
of sy sodanigh privilegie mede ghenieten in het defenderen / so wan-
neer sy ghedaeghdens zijn ende selfs gheconvenieerd wordens

Hierinne wort by sommighe Doctozen ghesustineert neen/ so dat in cas sodanighe persoonen geconvenieert worden booz een leger/ende haeren ordinaris rechter / sy alsdan uyt krachte van haer privilegie den selven rechter niet en kunnen declineren/ ofte haer keur hebben omme booz den Hove Provinciael te recht te staen/ende is oock also ghedecideert / hoewel verschepde andere Doctozen zijn in contrarie opinie / meynende dat sodanighe persoonen haer privilegie moghen gebuycken so in het ageren als in het defenderen. Vide Covar. pract. quaest. cap. 7. nu. 5. Gloss. in l. unic. C. Quand Imper. int. Pupill. & vid. cognosc. in verb. Pupilli. Syntagm. comm. opin. lib. 3. tit. 12. n. 5. Welenb. ad d. l. unic. Specul. tit. de Reo num. 16. Sichard. in suo Cod. ad l. unic.

¶ J.

De vraghe is/ of het privilegie competerende Weduwen/ Wesen en andere miserabele persoonen van dat sy hare debiteurs ter eerster instantie moghen in recht betrecken booz den Hove Provinciael/ ooc gegeven wort aen Dochters die noyt en zijn getrouwt geweest? De waerder en gemeender sententie der Doctozen is Ja/ ooc alwaer het schoon dat sy rijk ende machtich van middelen waren / ghelijck het selve privilegie mede ghegheben wort aen Weduwen ende Wesen/niet tegenstaende deselve rijk ende machtich van middelen zijn. Joan. à Sand. decis. Frisc. lib. 1. tit. 1. def. 2. Barbof. ad l. unic. Quand Imper. int. Pup. & vid. cognosc. num. 5. & 20. Cancer. var. resol. part. 2. cap. 2. num. 6. & 10. Gratian. discept. Forens. cap. 565. num. 69. & seqq. Mart. digest. noviss. tom. 1. tit. Forus cap. 144. 146. & 154.

¶ J J.

Questie is / of de gasthuysen mede competeert privilegie omme hare debiteuren ter eerster instantie in recht te moghen betrecken booz den Hove Provinciael? Hierinne is ghedecideert Ja. Mart. digest. noviss. tom. 6. tit. hospitale cap. 9.

¶ J J J.

Het privilegie/competerende Weduwen/ Wesen/ en andere miserabele persoonen / dan dat sy hare debiteuren ter eerster instantie moghen in recht betrecken booz den Hove Provinciael / heeft oock plaets/indien de selve sijn consoorten ofte medestanders van een anders proces / ende moghen alsdan haer privilegie mede gebuycken. Cancer. var. resol. part. 2. cap. 2. num. 28. 29. Tessaur. decis. 177. sub num. 4. Mart. digest. noviss. tom. 1. tit. Appellatio cap. 11. & tit. Forus cap. 154. Costal. ad l. 10. num. 14. ff. Quemadmod. sery. amitt.

P R O C E S,

I.

En proces moet vooz den selben rechter gheterrineert worden daer het is begonnen; ende daeromme indien den ghedaeghde / hanghende den proesse / komt te ver- trecken in een ander jurisdictie / soo en sal het proces al- daer niet getransfereert worden / dan moet vervolght worden vooz dien rechter daer het selve is begonnen.

Andr. Gail. lib. 1. obs. 32. num. 6. Ant. Gabriel. commun. conclus. lib. 2. tit. de Judic. Conclus. 1.

I I.

De vrage is / of een proces ten petitoir ende possessor mogen ghe- cumuleert worden? Ick antwoorde I a. Fachin. lib. 8. controvers. cap. 6. Bronch. cent. 3. assert. 87. Hartman. Hartm. tit. 45. obs. 5.

I I I.

En proces en kan niet ghejustificeert worden upt het gene na de litiscontestatie aencomt / en derhalven indien den epscher hanghen- de den proesse eenich recht of actie vercrijght upt een nieuwe oorzake / opghecomen nae de litiscontestatie / het selve en kan hem niet vooz- delijck wesen tot victorie van syne sake: gelijk so den epscher ageert tot beralinghe van hondert gulden / die hy seyt hem by den gedaegh- de belooft te zijn upt sake van donatie / ende dat het selve nochtans niet waer en was / dan den ghedaeghde heeft nae de litiscontestatie aen den epscher ghedaen een donatie van hondert gulden / welke donatie den epscher in het proces allegeert ende bewijst / soo en sal eventvel den ghedaeghde niet ghecondemneert worden / om dat ober deselve donatie gheen litiscontestatie ghedaen en is / also so ten tyde van litiscontestatie noch niet en was ghebozen / ende sonder litis- contestatie geen diffinitive sententie validelijck kan ghegeven wor- den / dan moet den ghedaeghde van den epsch gheabsolveert worden / overmidts den epscher niet en heeft bewesen het ghene hy in synen epsch hadde gheduceert / te weten / dat den gedaeghde upt sake van donatie / vooz date van den epsch aen hem belooft hadde hondert gulden. Hartman. Hartm. tit. 5. obs. 1. num. 2. & 3. Wurml. tit. 13. obs. 8. Costal. ad l. 30. quæsitum est. ff. de Pecul. Bart. & Castren. in l. non potest. ff. de Judic. Nic. Everh. in Consil. 80. num. 1. & 2. Peck. in tract. de Jur. sist. cap. 17. num. 10. & seqq..

Dan

I D.

Wanneer inden processe de qualitept van den epscher ofte ghe-
daeghde is het fundament van de intentie / soo moet deselve boozt al
belwesen worden / of anders indien de qualitept niet en wort ghepro-
beert / soo en volght gheen condemnatie / maer absolutie. Mynhog.
cent. 4. obs. 80. num 6. Gail. lib. 1. obs. 3. nu. 5. & 6. Fab. in suo Cod. lib. 3.
tit. 5. defin. 1. Guid. Pap. q. 553.

D.

Gen proces ter cause van alimentatie is summier / wel verstaende
indien het proces is over tegenwoozdige ofte toecomende alimenta-
tie / marc niet so geprocedeert werde ober alimentatie van den boozt
Ieden tijdt : ende als de pzinzipale sake is summier / so zijn oock alle
incidenten upt den pzinzipalen processe booztcomende summier : ende
han oock een proces dat summier is / by consent van parthyen wozt
den ordinair. Marant. part. 4. Judic. distinct. 9. nu. 40. & 168. & quaest. le-
gal. disputat. 4. num. 11. Hippol. de Marfil. Singul. 17. num. 2. Surd. de Ali-
ment. tit. 8. privileg. 2. Acac. var. resol. cap. 5. num. 220. 225. & 234. Gra-
tian. discept. Forenl. cap. 33. num. 22. 23.

D I.

Indien tegens een diffamateur geprocedeert wozt omme actie
gheinstitueert te hebben / ende dat den selven contumaccert / so mach
den selven upt kracht van twee ofte drie defaulten / een eeuwigh
swyghen gheimponeert worden / sonder dat van noode is by inten-
dit te procederem. Neostad. decil. 44. Cur. Holland. Zeeland. & West-
frif. Andr. Gail. lib. 1. obs. 12. num. 4. Boer. dicif. 255. num. 10.

D I I.

Soo pemandt op den naem ende van weghen een ander proces
institueert / ende dat hy gheen macht en heeft omme te ageren / in-
dien hem de selve hanghende den processe aen komt / het selve is ghe-
noegh om de victorie van de sake te obitneren. Paul. de Castr. ad l.
non potest videri 23. num. 6. ff. de Judic. Ant. Gabriel. commun. con-
clus. lib. 2. tit. de Judic. Conclus. 3. num. 16. & seqq.

D I I I.

Wozt ghebraeght / of een crediteur / dewelcke by executie konde
procederen / indien hy een ordinaris proces institueert / van het selve
proces mach resiliëren / ende tot de parate executie wederkeeren
Sommighe sustineren Neen ; Doch verschepde ander leeren con-
trarie / welcke opinie by vele ghehouden wozt waerder ende
ghemeender te wesen / als de andere. Vide Rebuff. ad const. reg.
tract.

tract. de lit. oblig. art. 6. gloss. 3. num. 7. Hier. de Cavall. q. 815. num. 22
 & seqq. Card. Tusch. pract. concl. tom. 3. lit. E. concl. 103. 104. 105. Acco.
 var. resol. cap. ult. num. 437. Caroc. decis. 57. Nic. ab Alt. Sing. 52.
 vers. Vigesimo primo fallit. Surd. decis. 92. num. 13. 14. Berlich. con-
 cluf. practicab. part. 1. Goncluf. 80. num. 23. Marant. part. 6. de Instrum.
 product. num. 31.

¶

**Questie is / of een proces / het welke ober een ende deselve sake
 booz twee verscheyde Rechters gemaect is / goet is? De ghemeene
 sententie der Doctoren is / dat soodanigh proces goet is / ten zy
 daer tegens exceptie zy geproponeert.** Boer. decis. 5. num. 28. Berta-
 chin. in suo repertor. in verb. Processus. vers. 107.

¶

**Als den epscher sterft booz conclusie in rechten / soo en is den ghe-
 daeghde niet ghehouden de Weduwe ofte de erfghenamen van den
 oberleden te doen citeren / om de arrementen van het proces aen te
 nemen / ten zy hy wille; maer de Weduwe ofte erfghenaem zijn van
 selfs ghehouden de arrementen van den processe aen te nemen: dan
 so den ghedaeghde sterft booz conclusie in rechten / alsdan moet den
 epscher de Weduwe ofte erfghenamen van den ghedaechde doen ci-
 teren / om de arrementen van den processe aen te nemen.** Vide Dam-
 houd. in prax. terz civil. cap. 190. num. 1. & 2. Merul. lib. 4. tit. 83. cap. 4.
 & cap. 5. num. 1. Berlich. Concluf. practicab. part. 1. Concluf. 27. num. 3.
 & seqq. Gail. lib. 1. obs. 109. num. 5.

¶ ¶

**De bzaghe is / indien d' een of d' ander van parthyen sterft nae
 conclusie in rechten / of van noode is dat de Weduwe ofte erfghena-
 men van den oberleden de arrementen van den processe aennemen
 Ick antwoorde Deen.** Gail. lib. 1. obs. 109. num. 3. in fin. Damhoud.
 in prax. rer civil. cap. 190. num. 3. Berlich. Concluf. pract. part. 1. Con-
 cluf. 17. num. 7.

¶ ¶ ¶

**Questie is / of aenneminghe van de arrementen van den processe
 van noode is / indien een Nombair ofte Curateur komt te sterben
 ende in spne plaetse een ander ghestelt wordt? Ick antwoorde / dat
 gheen arrementen van den processe behoeven aengenomen te wor-
 den.** Berlich. Concluf. practicab. part. 1. Concluf. 27. num. 26. Fab. in suo
 Cod. lib. 2. tit. 8. de procurat. defin. 4. Bald. in l. neque, tutores. 11. Code
 procurat. num. 2. vers. ultimo nota.

Questie is wanneer een proces ofte saeckte geacht werde booz civiel/en wanneer booz crimineel? De gemeender opinie der Doctozē schijnt te wesen/ dat het proces gehouden wort booz civiel/ wanneer de peyne parthye gheapliceert wort/ ende dat het proces gheacht werde te wesen crimineel/ wanneer de pene den fiscus geapliceert wort; doch verschepde Doctozen sijn in contrarie ende andere opinien/meynende sommige van hun/dat het proces gheacht werde crimineel te wesen/ wanneer booz het delict geimponeert wort een cozzporele straffe/ende dat het proces ghehouden wort booz civiel/wanneer geimponeert wort een gelt-boete. Vide Clar. §. fin. q.2. Ferrar. in sua prax. tit.46. gl. 1. num.4. Syntagm. comm. opin. lib. 9. tit. 30. num. 18. & 165. Mart. digest. noviss. tom. 1. tit. Judex. ad quem cap. 1. Coler. decis. 22. nu. 1. 2. & seqq. Carpzov. def. Forens. part. 4. const. 42. def. 2. nu. 6. 7. 8. 9. & def. 3. num. 6.

¶ I D.

De vrage is/ of een proces gheacht werde gheevndicht te sijn als sententie ghewesen is/dan of eerst als de executie gedaen is? De gemeener sententie der Doctozen is/ dat een proces niet geacht werde geevndicht te sijn/ten sy de executie van de sententie gedaen is. Card. Tusch. pract. concl. tom. lit. R. concl. 151. num. 3. Gratian. discept. forens. cap. 66. num. 20. & cap. 114. num. 35. & cap. 758. nu. 19. 20. Boër. consil. 44. num. 4. & seqq. Carpzov. def. Forens. part. 1. const. 7. def. 16. Vide Berlich. pract. concl. part. 1. concl. 22. num. 54. & seqq.

¶ D.

Alle processen die komē te ontstaen ober de executie sijn summier/ ende moet daerinne summierlijck gheprocedeert worden. Rebuff. ad constit. reg. tract. de Sentent. execut. art. 7. gl. 9. num. 14.

¶ D I.

Wort ghebraeght/ of een proces / twelck inde eerste instantie is summier/ooch moet summier wesen in de tweede instantie/of in cas d'appel? Ick antwoorde Ja. Caroc. decil. 115. Mart. digest. noviss. tom. 1. tit. Caula cap. 13.

¶ D I I.

Omme een proces te instrueren moet ghelet worden op de forme/ style ende costyme vande plaetse daer het proces wort gheventileert/ ende niet van de plaetse van het contract/ maer in het decideren van den processe moet ghevolght worden de costumien ende wetten

wetten bande plaetse van den contracte. Cod. Fabr. lib. 3. tit. 1.
 defin. 22. Sand. decif. Frific. lib. 1. tit. 12. def. 5. anre fin.

PROCVREVR ENDE PROCVRATIE.

I.

De vraghe is / of een procuratie mach ghereboceert worden /
 indien den constituant in het stellen van den Procurator be-
 looft heeft / dat hy de procuratie niet en soude reboceeren?
 Ick antwoorde / dat niet teghenstaende den Procurator on-
 wederroepelijck is geconstitueert / evenwel de procuratie die op hem
 ghepascert is mach ghereboceert worden. Vant. in tract. de nullitat.
 process. tit. de Nullit. ex defect. in habilit. seu mand. compar. num. 158.
 Bart. in l. cum. precario. ff. de precar. Alevand. in Consil. 18. num. 9. vol.
 2. Henr. Bover. Sing. 26. uum. 22.

II.

Questie is / indien vele Procurators simpeljk zijn geconstitueert /
 of peder van hen luyden gheacht werde een vooz al gheconstitueert
 te zijn? Antwoort Neen / ende kan daeromme d'een sonder d'ander
 sijn procuratie niet ter executie stellen : maer indien yemandt consti-
 tueert vele Procurators / ende peder van hen luyden / alhoewel hy niet
 en seydt een vooz al / nochtans hebben die woorzen / peder van hen-
 luyden / (sodanighe interpretatie / dat peder bande Procurators ver-
 staen werde een vooz al geconstitueert te zijn. Mynling. cent. 1. obs.
 47. Worms. tit. 81. de tutel. & cur. obs. 12. num. 4. Gloss. Bart. & Bald. in l.
 pluribus. ff. de procurat. Mantic. de tacit. & ambig. convent. lib. 7. tit. 17.
 Gratian. discept. Forens. cap. 201.

III.

Wordt gebzaeght / of een Procurator / dewelcke simpeljk is ghe-
 constitueert onme borghe te worden / mach renuncieren van het be-
 neficie van excussie; Ick antwoorde Ja / alhoewel het selve specia-
 lijcken in de procuratie niet en is geexpresseert. Nic. Everh. in Consil.
 5. num. 15. Bart. in l. fraudator. ff. de his. quæ in Fraud. credit.

IV.

De vrage is / of een Procurator / dewelcke ageert op den naem ende
 van weghen een ander / mach ghereconvenicert worden vooz sijn ep-
 ghen schuldt? Ick antwoorde Neen / want reconventie geen plaets
 en heeft dan teghens den ghene die op sijn epghen naem ageert / ende
 can ober sulcks een Procurator niet gereconvenieert worden ober het

ghene dat hy in syn pzybe aen den gedaeghde schuldich is. Joh. Petr. Molignat. in tract. de reconvent. quæst. 17. Berlich. Concluf. practicab. part. 1. conclus. 22. uum. 2. Mæstert. in tract. de Compensat. q. 6.

D:

Wozt getwofelt/ indten een Procureur in het exequeren van sne commissie/ eenighe schade lijdt/ ghelijck soo hy onder wegghen van de roovers is ghespolieert/ ende syn peerdt ontnomen/ ofte eenighe andere schade hem aenghedaen is / of den Procureur het selve van syn meester mach repeteren? Wozt ghelcert/ dat den meester niet ghehouden en is booz de schade/ die den Procureur aengedaen is als hy synen last procureerde/ ten zy uyt eenighe billijckheydt. Costal. ad l. 4. §. si conservatis. num. 11. & 12. ff. de leg. rhod. de jact. Gloss. Bært. Bald. & alii ad l. inter. causas. §. non omnia. ff. mandat. Mozz. de contract. tit. de mandat. vers. De naturalib. mand. num. 24. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 26. def. 29. Mart. digest. noviss. tom. 1. tit. Mandatarius. cap. 6. Pap. lib. 6. tit. 5. in append. arr. 1. Nic. ab Alt. Sing. 18. in 99. Mantic. de tacit. & ambig. convent. lib. 7. tit. 19. num. 14.

D I.

Een Procureur mach uyt de penninghen/ die hy van wegghen syn meester ontfanghen heeft/ aen syn selven betalen/ het ghene den meester aen hem schuldich was. Lud. Rom. Consil. 111. incip. Vilo puncto. Berlich. Concluf. practicab. part. 1. Coucluf. 71. num. 10. & 11. Papon. lib. 6. tit. 12. in append. arr. 3.

D I I.

Een Procureur dewelcke van wegghen een ander compareert/ het zy in't eyschen ofte berweren / is ghehouden terstondt ende op den eersten termijn van het proces sine procuratie te exhiberen. Berlich. Concluf. practicab. part. 1. Concluf. 14. num. 26. Boër decis. 281. nu. 11. & 12. Specul. tit. de actore §. expedito. num. 47.

D I I I.

Indien een valsche Procureur sonder procuratie heeft ghecompareert/ ende inden processse het ghedaen heeft / soo mach den meester booz de ghewesene sententie ratifiseren alle het ghene hy sodanigen Procureur ghedaen is; ja dat meer is/ kan oock na de sententie/ nae het gheboelen van sommighe Doctozen/ ratificatie gedaen worden. Vide Gail. lib. 1. obl. 47. Fachin. lib. 8. controverf. cap. 61. Vant. in tract. de Nullitat. process. tit. quib. mod. sent. nul. def. poss. num. 101. & 102. Berlich. Concluf. practicab. part. 1. Concl. 14. num. 121. & seq.

Em

¶

Een Procureur mach ghetuyge wesen/indien hy ten tyde van de depositie gheen Procureur en was. Boër. in Consil. 48. num. 115. Vide Sand. decif. Frific. lib. 1. tit. 10. def. 4.

¶

Questie is/ of een Procureur/upt het ghene dat hy ghedaen heeft als Procureur/op zijn eyghen naem ghehouden is? Is gededideert Neen/ ende kan midtsdien upt den contracte / het welcke hy als Procureur aengegaen heeft / niet geconbenieert worden sijn bedieninghe geepndicht zijnde/ ten ware hy hem op sijn eygen naem dooz sijn meester hadde verbonden / ofte so hy gheen procuratie ghehadt en hadde / nochte van eenighe ratificatie konde verthoonen. Joan. à Sand. in decif. Frific. 1. 3. tit. 7. def. 1. Bart. ad l. procurator qui pro evictione. 67. ff. de procurat. Fab. in suo Cod. lib. 8. tit. 31. defin. 6. Vide tamen Boër. decif. 273. Vall. de reb. dub. tract. 9. num. 4. 5. 6. Costal. ad l. plautius 61. ff. de Procurat. Papon. lib. 6. tit. 5. art. 4. & ibi Bacch. in not. Bronch. cent. 1. aff. 52. Carpozov. def. Forens. part. 2. const. 20. def. 14. Gratian. discept. Forens. cap. 385. num. 12. 13. 14.

¶

De vraghe is/ indien een Procureur hem soo op sijn eygen naem/ als van wegghen sijn meester heeft verobligeert / of hy by het leven van sijn meester / ofte nae desselfs doot/ ende alsulcks sijn bedieninghe gheepndicht zijnde/ alleen ende in het geheel mach geconbenieert worden / sonder dat hy het beneficium van divisie ofte excussie mach objicieren? In dese questie is ghedecideert/ dat sodanighen Procureur alleen gheconbenieert mach worden sonder excussie van sijn meester. Vide Boër. decif. 273. per tot. Costal. ad l. 61. ff. de procurat. Bart. ad l. procurator qui pro evictione. ff. eod. tit. Joan. à Sand. in Decif. Frific. lib. 3. tit. 7. defin. 1. Papon lib. 15. tit. 5. arrest. 6. post. Jacob. de Aret. Jac. de Butr. Corn. Socin. & alios à Boër. d. loc. alleg. & Papon. lib. 6. tit. 5. arr. 4.

¶

Een procuratie mōt ghegheven worden in sulcke qualitept als pēmaut procedeert; want indien een Procureur in een ander qualitept/dan den constituant procedeert/ machtich ghemaect wordt/ so en is sodanige procuratie niet goet en suffisant. Christin. ad ll. Mechl. tit. 1. art. 25. n. 15. & vol. 1. decif. 80. vid. tamen Lud. Rom. in Consil. 343.

¶

Een Procureur die tot de processen gheconstitueert is / en mach

na rechten vooz de litifcontestatie geen ander substitueren/ten ware hem expreffelijck in syne procuratie macht gegeven was/om een ander te moghen substitueren. Marant. in l. si actor. num. 5. ff. de procuratorib. Hartman. Hartm. tit. 7. de procurat. obs. 3. num. 2. Ghriflin ad ll. Mechlin. tit. 1. art. 25. num. 8. Berlich. decif. 274. num. 6. & 8.

¶ I D.

Het is bypten dispuyt/dat een Procureur/ dewelcke tot pendants negotien is geconstitueert; tot allen tyden een ander tot de negotien mach substitueren/alsoetwel het selve in de procuratie niet en is gheinferceert; dan wordt ghetwyselt/ of soodanighen Procureur mach ageren/ ende een Procureur tot de processen substitueren? Ende alsoetwel vele argumenten vooz de negatibe opinie kunnen worden gheadduceert/waerder schijnt nochtans te wesen de affirmatibe sententie/te weten/dat een Procureur tot de negotien mach ageren/ende een ander Procureur oock tot de processen substitueren/alsoetwel het selve in de procuratie niet en is gheexpresseert: Doch om alle sekerheydts wille/ is beter dat sulcks inde procuratie werde gheinferceert. Vide Christin. ad ll. Mechlin. tit. 1. art. 25. num. 7. & 8. Costal. & Bart. ad l. si procurat. §. siquis mandaverit. ff. mandat. Wurml. tit. 5. obs. 1 nu. 1. & obs. 2. nu. 1. Hartman. Hartm. tit. 7. obs. 3. nu. 6. Bertrachin. in suo repertor. in verb. Procurator. ad negotia. verf. 15. & 23. Specul. tit. de procurat. §. 1. num. 38.

¶ D.

Indien een Procureur ontfanghen heeft procuratie omme yet te kooppen / ende dat hy naderhandt coopt simpeljk sonder te segghen dat hy het doet vooz sijn meester/ wordt eventwel ghepresumeert dat hy vooz sijn meester ende van synen 'tweghen ghecocht heeft / ende kan oversulcks den Procureur tot leberantie van het gecocht goetd ghecondeniert worden; want een Procureur simpeljk doende eenighe acte/ wordt gheacht deselve doen wpt crachte van syne procuratie/ende van wegen den ghene die hem gheconstitueert heeft. Vincent. Caroc. decif. 113. num. 17. Joseph. Ludov. commun. conclus. tit. de procurat. concl. 2. Castrenf. in l. qui in aliena. §. si is qui putabat. num. 2. & 3. ff. de acquir. hæred. Bellac. in Syntagm. commun. opin. 2 tit. 8. num. 76. Mantic. de tacit. & ambig. convent. lib. 7. tit. 18. Kinsch. resp. 99. num. 5.

¶ D I.

En Procureur/die van een ander dewelcke speciale last van sijn meester hadde om een ander te substitueren/ is gesubstitueert/en wordt niet gerevoceert dooz de doot van den gheue die hem gesubstitueert heeft/

heeft/dan wel soo den eersten constituant komt te sterben. Papon. lib. 6. tit. 4. arrest. 15. Fab. in suo Cod. lib. 2. tit. 8. de procurat. defin. 24. & lib. 4. tit. 26. defin. 19. Costal. ad l. 16. num. 10. ff. de Procurat. Berlich. decif. 274. num. 11. Christ. vol. 2. decif. 108. num. 12.

¶ D I I.

Questie is / of een Procureur/hebbende suffisantie procuratie om de betailnghe te ontfangē / in sijn pzebe van synen crediteur geconbe-
nieert zijnde / mach objicieren compensatie van het gheue synen cre-
diteur aen hem / in de qualite als procuratie hebbende / schuldich is?
Hierinne is gedecideert / dat een Procureur tegens sijn eygen schult
mach compenseren het gheue hem van synen crediteur / ende qualite
als Procureur van een ander / competeert; doch wordt by andere
waerder gehouden dat sodanighe compensatie geen plaets en heeft.
Mæstert. in tract. de Compensat. quæst. 6. Fab. in suo Cod. lib. 4. tit. 23. de
compensat. defin. 17. & Fab. eod. tit. defin. 8. nu. 6. & ibi in alleg. Bart. in
l. id quod. ff. de compensat. Costal. ad l. 13. ff. eod. tit.

¶ D I I I.

Wanneer de sake is ghetermineert / soo en wordt den Procureur
niet meer gheadmitteert dan moet parthye selfs in het vozder gheci-
teert worden / ende en kan oock den Procureur van de eerste instan-
tie gheen ander Procureur in de sake van appel substitueren. Guid.
Pap. Singul. 610. Papon. lib. 6. tit. 4. de Advocat. & procurat. arrest. 7.
Scacc. de Appell. q. 11. num. 188.

¶ I I.

De vraghe is / of een Procureur speciale procuratie van noode
heeft / omme een debiteur van sijn meester te doen arresteren ende de-
tinieren? In dese questie wort by vele Doctozen ghesustineert / dat
geen speciale procuratie wort gerequieert / hoewel sommige andere
contrarie sustinieren. Vide Garpzo. def. Forens. part. 1. conlt. 29. def.
14. Berlich. pract. concl. part. 1. concl. 74. num. 7. 8. 9. Pek. de jnr. sist. cap.
3. num. 4. & 5. Alexand. in Consil. 133. uu. 3. vol. 6. Joan. Baptist. Caccial.
in tract. de debit. susp. & fugit. 2. quæst. princip.

¶ ¶

Capittelen / Collegien / Bisschooppen / Edelluyden ende dier gelijc-
ke personen / moghen een Procureur constitueren onder haer zeghel /
sonder dat sy hare procuratie behoeven te passeren vooz eenige Ge-
rechten ofte Notarisen. Damhoud. in prax. rer. civil. cap. 90. num. 4.
Merul. lib. 4. tit. 18. cap. 9. num. 2.

¶ ¶ ¶

Questie is / of een Procureur speciale procuratie van noode heeft omme van weghen sijn meester een eedt aen parthye te defereren / of te omme van wegen sijn meester te accepteren den eedt die by parthye aen sijn meester is gedefereert? Wozt geleert Ja. Zanger. in tract. de Except. part. 2. cap. 8. num. 38. Carpzov. def. forens. part. 1. const. 12. def. 12. Papon. lib. 6. tit. 3. art. 18. & lib. 9. tit. 6. arr. 21. Berlich. pract. concl. part. 1. concl. 29. num. 24. 25.

¶ ¶ ¶ ¶

Indien yemant als Procureur ghesielt is ghegeneralijcken tot alle saecken / ende dat hem naderhaut speciale procuratie ghegeven wozt tot eene saecke alleen / wozt ghevraecht / of daer dooz komt te cesseren de voozgaende gegeven generale procuratie? Is gedecideert Neen / Tessaur. decis. 107. Mantic. de tacit. & ambig. convent. lib. 7. tit. 22. num. 43.

¶ ¶ ¶ ¶ ¶

Wozt ghevraecht / iudien een Edelman hem begeeft tot het Procureur-ampt / of hy daer dooz verbalt bā synen Adel / en van alle privilegien hem uyt kracht van dien competerende? En alhoewel vele Doctoren sustineren Ja / eenighe andere achten nochtans waerder te wesen / dat een Edelman wordende Procureur / daer dooz niet en verbalt van synen Adel / ende sonderlinghe soo hy Procureur is booz ten hooger Dierschare. Vide Zyp. in notit. jur. belg. tit. de Postulando, Christin, ad ll. Mechlin. tit. 1. art. 47. num. 4. & vol. 2. eecif. 101. Tiraquell. in tract. de Nobilit. q. 30. Ferrer. ad Guid. Pap. decis. 89.

¶ ¶ ¶ ¶

Het is controvers / of een Procureur syne procuratie mach probeeren met ghetupghen / dan of hy gehouden is de selve te bewysen met een Instrument ofte geschrifte? Vele Doctoren sustineren / dat een procuratie oock mach geprobeert worden met ghetupghen / hoewel verschepte andere sijn in contrarie opinie. Vide Rebuff. ad const. reg. tract. de lit. dilat. art. 3. gl. unic. uu. 8. Mascard. de Probat. conclus. 1012. Hier. de Cavall. quæst. 400.

¶ ¶ ¶

De vraghe is / of een Procureur die tot een' anders negotien ghesielt is geweest / mach epschen salaris / indien hem 't selve niet en is beloofte? De gemender opinie der Doctoren schynt te wesen Neen / ten ware sulcks aldaer gebuyckelijck was / ofte dat den Procureur ghewoon was in sodanigen saecken salaris te ontfanghen / ende den
ghe

ghene/twien's negotien hy verricht heeft/ gewoon was salaris te ge-
ven. Lud. Bell. consil. 143. Card. Tusch. pract. conclus. tom. 7. concl. 7.
lit. S. num. 5. II. 13. & 37. Surd. de Aliment. tit. 1. q. 61. num. 3. & 7. Gra-
tian. discept. forens. cap. 257. num. 34. Guid. Pap. qnæst. 68. num. 5.

¶ ¶ ¶

Questie is/ of een debiteur 't ghene hy schuldich is/ ofte daerinne
hy ghecondemneert is/ mach betaelen aen den Procureur van synen
crediteur/ die hem in het proces dient/ ofte ghedient heeft? Ick ant-
woorde Deen / ende soude den debiteur/ dooz de betalinghe aen soo-
danighen Procureur gedaen/ niet wesen bevyjt. Rebuff ad const. reg.
trict. de Sentent. execut. art. 7. gl. 13. num. 8. Mathesil. Sing. 30. num. 1.
& ad l. 1. num. 18. C. de Sent. & interl. omn. jud.

¶ ¶ ¶

De vraghe is/ of een Procureur die by pement generalijcken ghe-
constitueert is tot alle syne saecken / oock gheacht werde ghestelt te
sijn tot de saken ofte processen die toekomende sijn / dan of hy alleen-
lijck macht heeft tot de tegenwoordighe saecken? Wozt gheleert/ dat
syne procuratie ooc geextendeert wozt tot de toekomende processen.
Costal ad l. 37. nu. 10. ff. de Procurat. Mart. digest. noviss. tom. 1. tit. Pro-
curator cap. 65. & 69.

P R O D U C T I E.

¶

PArthye en loopt gheen tijdt van productie / soo langhe par-
thye adbers dooz sijn eyghen belet in persoon niet en heeft
gherespondeert. Castrenf. ad l. 1. num. 3. C. de jurejur. propt.
calumn. dand. Gail. lib. 1. obs. 91. num. 9. Mynsing. cent. 2. obs.
99. Christ. vol. 1. decis. 95. num. 9. & decis. 156. Acac var. resol. cap. 5.
num. 50.

¶ ¶

De vraghe is / indien binnen den termijn van productie copie van
seker instrument is gheproduceert / maer het ozigineel eerst nae de
renunciatie van productie/ of den productie moet geadmittleert wo-
den? Ick antwoorde Ja. Treutl. vol. 2. disput. 5. thes. 5. d. Carpzov.
def. forens. part. 1. constit. 17. def. 11.

¶ ¶ ¶

Den epscher moet boozgaen met sijn productie / want den ghe-
daeghde en is niet gehouden eenige produceert te doen/ booz ende al-

M m m m

ccc

eer den eyscher sijn productie ghedaen heeft/ten ware den ghedaeghde haest hadde/ende het selve doen wilde; want hy alsdan wel mach boozgaen met sijn productie. Damhoud. in prax. rer. civil. c. 160. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 1. art. 28. num. 17. & 18.

I D.

Questie is / indien na dat van productie gerenuncieert is eenighe instrumenten op nieu bebonden zijn / of deselve na de renunciatie van productie moghen gheproduceert worden? Ick antwoorde Ja / indien gheprobeert werde dat deselve na de renunciatie van productie bebonden zijn / ende kan alsulcke probatie ghedaen worden dooz Eede van den producent. Hartman. Hartm. tit. 17. de Conclus. obl. 3. num. 6. & 13. Mynsing. cent. 2. obl. 53. vers. an autem. Berlich. Conclus. practicab. part. 1. Conclus. 38. num. 91. & seqq.

D.

Productie van eenige Instrumenten/ ghetuygen/ ofte eenigh ander bewijs/ ghedaen booz de liti/contestatie/ en is niet ghenoech tot victorie dan de saecke/ten zy het selve na de liti/contestatie/loopende den tijdt van productie/werde gherepeteert ende ghereproduceert. Mynsing. cent 2. obl. 53. Marant. part. 6. de instrum. product. num. 44. Mathes. Sing. 44 & ibi. in annot. num. 1. & 2. Alexand. in Consil. 3. num. 8. vol. 1. Capzov. def. forens. part. 1. const. 17. def. 9.

D I.

Wordt gebzaeght/indien yemandt een Instrument in een proces tot probatie van sijn intentie heeft gheproduceert/meynende dat hem het selve bozderlijck soude wesen / dan naderhandt bemerckende dat het selve niet en soude kunnen profiteren/ heeft den producent berout dat hy het Instrument heeft gheproduceert gehad/ of den producent als nu mach versoeken omme het gheproduceerde instrument weder upt den processe na hem te nemen? Ick antwoorde/ dat den producent het selve na de gedane productie niet en mach weder nae hem nemen / indien parthye adbers daer inne niet en wil consenteren. Speculat. tit. de Instrument. §. Videndum restat. num. 12. Mynsing. cent. 6. obl. 76. Guid. Pap. decis. 243. Bald. in l. 1. §. edenda. ff. de edend. Gail. lib. 1. obl. 134. num. 23. & seq. Boër. decis. 245.

D I I.

Indien yemandt produceert seecker gheschzifte / het welke ten deele is tot faberur van den producent / ende ten deele tot boozdeel van parthye adbers / alhoewel den producent protesteert dat hy het selve alleentlijck produceert booz soo veel t selve is doende tot spnen

voordeel/ende anders niet/soo maect het selve gheproduceerde gheschifte eventwel gheloof in faueur van parthye adbers / niet tegensstaende sodanighe protestatie by de productie gedaen. Vide Castrenf. ad l. scripturæ. num. 2. C. de Fid. Instrument. Ferrar. in form. product. instrument. tit. 13. gl. 4. in addit. lit. a. Carpozov. def. forens. part. 1. const. 17. def. 7. 8.

W I I I.

Wordt ghebzaeght/of productie van ghetuyghen ofte instrumenten goetd is / indien de selve ghedaen is sonder parthye adbers daer toe te citeren? Wordt geleert Ja/by so verre daer tegens by parthye niet en wordt gheseydt ofte gheopponeert/maer anders niet. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. Instrumentum cap. 19. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 15. def. 13. & 61.

I £.

Questie is/of den tijdt van productie by de ordinaris ofte statuyt verleent/ooch loopt ten tijde van de vacantie? Wordt gheleert Ja. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 1. art. 28. ad num. 2. in additam. Gail. lib. 1. obs. 53. num. 12.

£.

De bzaghe is / of den termijn van productie oock loopt terwylen over eenigh incidenteel point wort gedisputeert? Sommige Doctoren sustineren Neen; andere meynende selve opinie plaets te hebben/indien den ghene/die sijn productie doen moet / in het selve incident komt te triumphere/maer niet/ by so verre hy daerinne komt te succumberen/ende is alsoo ghedecideert. Berlich. decis. 58. Vide Tessaure. decis. 10. num. 6.

P R O V I S I E.

I.

Provisie en heeft gheen plaets / als de saecke ten principael soo haest kan ghetermineert worden als de provisie / ende derhalven en mach na conclusie in rechten gheen provisie versocht worden. Christin. vol. 1. decis. 276. num. 10. Thulden. in annot. ad Damhoud. in prax. rer. civil. cap. 103. lit. M. Molin. ad consuet. Paris. tit. 1. §. 60. num. 51. Rebuff. ad Constit. reg. tract. de sent. provif. art. 1. gl. 6. in fin. Papon. lib. 18. tit. 1. arrest. 5.

I I.

De bzaghe is/of provisie plaets heeft/ soo wanneer den gedaech-

de den epscher een peremptoiren of decisoiren Eedt defereert? **Ick** antwoorde/ dat de delatie van sodanighen Eedt de p[ro]visie is belet-
tende/bysonder indien den epscher is p[re]sent/of dat sijn woonplaetse
maer een of twee dach-reysens disterende is van de plaetse daer het
proces gheventileert wort. Ghristin. in Decif. Belg. decif. 2. num. 13.
vol. 2. Papon. lib. 9. tit. 6. de Iurejur. arrest. 7. Rebuff. ad constit. reg. in
tract. de lit. oblig. art. 5. gloss. 5. Sand. decif. Frific. lib. 1. tit. 8. def. 3. in
fin. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 14. def. 31. num. 5.

I I I.

Questie is/of p[ro]visie plaets heeft/indien de obligatie ofte het in-
strument daer upt gheageert wort gheen oorzake van schult en con-
tineert? **Ick** antwoorde/ dat de p[ro]visie daer op niet en mach wort
den ghedecerneert/ten ware de oorzake nae de qualiteyt van den cre-
diteur ende debiteur wierde ghepresupponeert ofte ghepresunneert:
ghelijck indien een siecke pet beloofst heeft aen een Medicijn/een ge-
wonde aen een Chirurgijn/een gast aen sijn Werdt/ ende diergelijc-
ke; want alsdan mach den debiteur upt krachte van de obligatie by
p[ro]visie ghecondemneert worden. Papon. lib. 10. tit. 2. de obligat. null.
ob caus. defect. arrest. 1. & 2. Joan à Sand. in Decif. Frific. lib. 1. tit. 8. de-
fin. 3. in fin. Carpvov. def. forens. part. 1. const. 17. def. 39. Rebuff. ad
const. reg. tract. de lit. oblig. art. 1. gl. 9. nu. 25. & tract. de chirogr. & ces-
dul. recogn. in p[re]stat. num. 66. 67.

I D.

P[ro]visie en kan niet gedecerneert worden/ten zy de obligatie ofte
het gheschifte daer upt gheageert wort/by den ghedaeghde zy ge-
recognoscereert. Boër. decif. 295. num. 13. 14. 15. & seqq. Rebuff. ad Con-
stit. reg. tit. de chirograph. recog in p[re]stat. num. 68. Jac. Cor. rer. jud. obs.
35. lit. v. in not.

D.

Wort ghebraeght / of p[ro]visie plaets heeft op een obligatie of-
te instrument / het welcke van nulliteyt ofte falsiteyt wort gheac-
queert? **Ick** antwoorde/indien de obligatie ofte het instrument geen
openbaer ghebreck en contineert / dat alsdan hanghende de questie
van nulliteyt ofte falsiteyt middelertijt p[ro]visie mach worden ghe-
decerneert. Costal. ad l. 7. §. quod fere. num. 21. ff. de pact. Papon. lib.
18. tit. 1. arrest. 25. 29. 30. 31. 33. & 43. Fab. in suo Cod. lib. 8. tit. 8. qui
pot in pign. defn. 25. num. 6. Rebuff. ad constit. reg. de lit. oblig. gl. 9.
art. 1. num. 17. Joan. à Sand. in Decif. Frific. lib. 1. tit. 8. defn. 3. circa med.
Umbert. in Enchirid. jur. Gall. in verb. Instrumentum, Gostal. ad l. 5. num.
12. ff.

12. ff. de Petit. hered. Vide tamen Mart. digest noviss. tom. 3. tit. Obligatio cap. 24.

D I I.

De vraghe is/wanneer probisie moet versocht worden? Ick antwoorde / dat probisie mach versocht worden in alle deelen van het proces/ het 3^e vooz ofte na de litiscontestatie / ja oock in de sake van appel. Vide Papon. lib. 18. tit. 1. de provil arrest. 2. 3. & 6. Thuld. in annot. ad Damhoud. cap. 103. lit. m. Rebuff. ad const. reg. tract. de Sent. provil. in præfat. num. 25. 26.

D I I I.

Probisie en heeft gheen plaets in een Contract / het welke ter beyde zyden is obligatoir/ten zyden epscher hebbe verthoont dat hy het contract aen sijn zyde heeft voldaan ; want de exceptie van het contract niet voldaan/ofte gheen leverantie ghedaen te zijn/ belet de probisie; ten ware in het instrument/daer npt gheageert worde/van dese exceptie was gherenuncieert / want alsdan/ vooz so veel de probisie belanght/ is presumptrie/ dat den epscher heeft ghepresteert het ghene daer toe hy upt den contract ghehouden was? Fab. in suo Cod. lib. 4. tit. 42. de locat. defin. 55. Joan. à Sand. decis. Frific. lib. 1. tit. 1. defin. 3. vers. similit. Rebuff. ad constit. reg. de chirograph. & cedul. recog. art. 1. num. fin. & tract. de lit. oblig. art. 1. gl. 9. num. 44. in fin. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. Instrumentum. cap. 96. Vide Cancer. var. resol. part. 2. c. 3. n. 108. & seqq. Gratian. discept. forens. cap. 989. n. 1. & seqq.

D I I I I.

Wanneer by den gedaeghde minderjaricheyde ofte prodigaliteyt wordt geallegeert/ende dat het selve by den epscher wordt ontkent/ soo en wort daer dooz de probisie niet belet/ indien promptelijck van de inhabiliteyt niet en werde ghedocert ; ghelijck oock alle andere exceptien/als betalinghe/compensatie/novatie/quitscheldinghe/salfiteyt ende dier ghelijcke/ de probisie nirt en beletten / ten zy deselve ter stontt werden gheprobeert : want indien den ghedaeghde omme de probisie te beletten exceptie proponeert/soo is hy gehouden deselve ter stontt dooz instrumenten/ ofte dooz confessie van den epscher te bewysen/ende en mach niet gehoozt worden/indien hy ghetupgen wil producieren tot probatie van sijn exceptien/dan moet in sulcken ghevalle middelertijt probisie ghedecerniert worden. Joan. à Sand. in Decis. Frific. lib. 1. tit. 8. dfin. 3. vers. allegata. Imbert. in enchirid. Iur. Gall. in verb. Instrumentum. Boër. decis. 295. Carpozov. def. forens. part. 1. const. 8. def. 28. Berlich. pract. conclus. part. 1. concl. 84. n. 79. & seqq.

¶ D.

Questie is/ of p̄obisie plaets heeft/ indien de exceptie van gheen gelt ghetelt te zijn binnen twee jaren werde gheobjicieert? Ick antwoorde Neen/ ende het selve heeft/ na het ghevoelen van sommighe Doctoren/ oock plaets/ alhoewel den debiteur in het gerescognoſceerde instrument van dese exceptie hadde gerenucieert/ want ebenwel de p̄obisie soude komen te cesserē; ende is sulcks oock tot meer malen by den Hobe van Frieslandt verstaen/ hoewel verschepde Doctoren met goede redenen contrarie sustineren/ dat p̄obisie plaets heeft/ als van de boozsepde exceptie is gerenucieert. Vide Sand. dc. cif. Frific. lib. 1. tit. 8. def. 3. & lib. 3. tit. 2. def. 1. Cancer. var. resol. part. 2. cap. 3. num. 106. & seqq. Acac. var. resol. cap. ult. num. 538. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 22. def. 3. Radel. decis. 50. & 98. num. 6. 7. Rebuff. ad const. reg. tr. de chirorgr. & cedul. recogn. art. 2. num. 27. & seqq. Caroc. dc. cif. 14.

¶.

P̄obisie en heeft gheen plaets/ soo wannecr teghens den eyscher militceert eenighe p̄esumptie van bedroch. Fab. in suo Cod. lib. 4. tit. 42. de locat. definit. 43. & tit. 7. def. 12.

¶ J.

De vraghe is/ of een p̄obisionele sententie ofte condemnatie ter executie gestelt mach worden onder cautie jur. atoir; Sommige Doctoren sustineren Ja; Doch verschepde andere sustineren Neen/ maer dat in cas den triumphant geen bozge weet te bekomen/ de penninghen onder den Rechter ofte den gelt/ houder moeten worden geconsigneert/ ten ware dat een dienst-knecht ofte dienst-maegt haer loon ofte salaris by p̄obisie ware gheadjudiceert/ ende dat deselve gheen bozge en konden bekomen/ dat in sulcken ghevalle een p̄obisionele condemnatie onder cautie jur. atoir mach ter executie ghelept worden. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 1. art. 30. ad num. 2. in addit. Rebuff. ad constit. reg. tit. de sent. execut. art. 1. gl. 16. nu. 13. 32. 33. & 34. & tit. de sent. provil. art. 3. gl. 11. Acac. var. resol. cap. ult. n. 309. Mart. digest. noviss. tom. 1. tit. Cautio cap. 6. Belder in tract. de Revif. concl. 7.

¶ J J.

Wort gebzaeght/ of p̄obisie plaets heeft op een obligatie/ de welke by een vrouwe buyten consent van haren man is gecontrahceert? Ick antwoorde Neen ten ware de vrouwe was een openbaer coopwif/ ende gecontrahceert hadde in saken hare coopmanschap rakende;

de; want alsdan p̄obisie op sodanighe obligatie moet gedecerneert worden. Joan. à Sand. in Decis. Frisic. lib. 1. tit. 8. definit. 3 in princip. Imbert. lib. 7. Instit. cap. 35. verb. tradendam. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 9. art. 4. num. 8. & seqq.

¶ IIII.

Indien den eyscher p̄obisie versoekt op seecker obligatie daer mede hy ageert/ende dat den gedaeghde daer teghens p̄ofercert eenighe quitantien/alhoewel deselve zijn suspect ofte twyfelachtich op welke seijult sy ghegheven zijn/ so en heeft de p̄obisie gheen plaets. Vide Fab. in suo Cod. lib. 8. tit. 30. de Solut. defin. 22. & lib. 4. tit. 7. def. 12. num. 8. 9. Joan. à Sand. in Decis. Frisic. lib. 1. tit. 8. definit. 3. circa med.

¶ IIII.

Questie is / of den eyscher p̄obisie mach gheadjudiceert worden n̄t krachte van het contract ofte obligatie daer mede hy ageert / in dien den ghedaeghde versoekt teghens het contract ofte obligatie gereleveert te worden? Ick antwoorde / dat de p̄obisie niet en wort belet door het versoeken van relief / en is eock also hy den Hobe van Frieslandt ende in andere Dierscharen ghederideert. Papon. lib. 18. tit. 1. arrest. 28. & 30. Rebuff. ad const. reg. tr. de lit. oblig. art. 1. gl. 9. num. 47. & art. 11. gl. 3. nu. 31. & tr. de chirorgr. & ced. recogn. art. 1. n. 47. & tr. de Sent. provil. in prafat. num. 132. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 29. def. 22. Christin. vol. 2. decis. 137. num. 6. Joan. à Sand. in Decis. Frisic. lib. 1. tit. 8. defin. 4. Fab. in suo Cod. lib. 2. tit. 33. defin. 1. Vide tamen eund. tit. 24. def. 1. & lib. 4. tit. 22. def. 3.

¶ V.

Wanneer teghens p̄emandt gheageert wordt omme rekeninge te hebben / soo en heeft hanghende den p̄ocesse gheen p̄obisie plaets / alsoo onseecker is of den ghedaeghe hy het slot van rekeninghe sal blyben crediteur of debiteur; ten zy in sommige saken / in dewelcke hanghende de p̄incipale questie / eock p̄obisie plaets heeft tegens den ghene die rekeninghe doen moet. Papon. lib. 15. tit. 8. art. 1. & lib. 18. tit. 1. arrest. 4. & 10. Fab. in suo Cod. lib. 5. tit. 31. definit. 5 & lib. 7. tit. 15. definit. 4 5. & 21. Sand. decis. Frisic. lib. 2. tit. 9. def. 12. Fachin. lib. 8. controv. cap. 58. Gratian. discept. forens. cap. 129. Vide tamen Surd. decis. 184.

¶ VI.

En p̄obisionele condemnatie wordt wech genomen / ende te niet ghedaen door de opghevoechde diffinitive sententie / dan deselve re-

visceert/indien van de diffinitive sententie is gheappelleert; want alsdan woꝝdt de actie / dewelcke eerst uyt de pꝛobisionele condemnatie competcerde/gheresusciteert / alsoo het appel het gewijsde extingueert/ende woꝝdt de sake gereduceert tot sulcken staet/in dewelcke deselve was boꝝdate van het gewijsde. Fab. in suo Cod. lib. 7. tit. 15. de sentent. & interlocut. omn. jud. definit. 14. & lib. 7. tit. 20. defin. 34. & lib. 1. tit. 10. def. 23.

¶ D I I.

De vꝛaghe is/ of den Rechter den epscher spnen epsch by pꝛobisie mach adjudiceren/indien hy versoekt sententie diffinitief? Ick antwoꝝde Ja. Vide Fab. in suo Cod. lib. 7. tit. 15. de sentent. & interloc. omn. jud. definit. 7. & lib. 4. tit. 43. def. 57. num. 4.

¶ D I I I.

Wanneer pemandt bekent sijn handt staende onder sekere obligatie ofte gheschzifte/alhoewel hy de schult/in de obligatie ofte het gheschzifte begrepen/outkent/soheeft eventwel daer op pꝛobisie plaats. Rebuff. ad constit. reg. tract. de Chirograph. & cedul. recognit. in præfat. num. 50.

¶ I I.

Indien den epscher hangende den pꝛocesse pꝛobisie heeft gheobtinert/ende dat hy naderhant ten pꝛincipael ofte ten diffinitive komt te succumberen/van welcke diffinitive sententie hy appelleert/woꝝdt ghevꝛaght/of den epscher niet teghen-staende het appel / ghehouden is te restituerende penninghen die hy uyt kracht van de pꝛobisie gheint ende ontfangen hadde? Hierinne is gededideert Ja. Cod. Fabr. lib. 1. tit. 10. defin. 23. & lib. 7. tit. 19. def. 3.

¶ ¶.

De vꝛaghe is/of de pꝛobisie belet woꝝdt/indien den debiteur allegeert ofte objicieert erreur in calculatie? Is ghedecideert Neen/ten ware pꝛomptelijck daer van bleecke. Cristin. vol. 2. decis. 98. num. 11. Papor. lib. 15. tit. 8. arr. 3. Rebuff. ad const. reg. tract. de lit. oblig. art. 2. gl. uu. num. 129.

¶ ¶ I.

Indien pemandt pꝛobisie versoekt op seekere obligatie/onder de welke des debiteurs naem ghetepkent staet / doch dat den debiteur allegeert / dat hy spnen naem wel bekent / dan dat hy die ghesfelt heeft op 'een blank / sonder dat hy het boven gheschzeben ghesien of ghelesen heeft / woꝝdt ghevꝛaght / of niet teghen-staende
soda

soedanighe allegatie p̄bomisie op de obligatie moet verleent worden? **Ick antwoorde Ja.** Rebuff. ad constit. reg. tract. de Chirograph. & cedula. recognit. in præfat. num. 101. 102. 103. Alexand. consil. 47. num. 4. 5. vol. 2.

¶ ¶ ¶ ¶

Ghelijckerwijs een crediteur / de welke p̄bomisie wil obtineren / gehouden is de schuld te p̄oberen dooz een instrument ofte geschrifte / ofte oock dooz confessie van den debiteur / sonder dat hy op getuyghen p̄bomisie kan verwerben / also is oock den debiteur ghehouden de p̄bomisie te beletten dooz instrumenten / ofte confessie van den crediteur / sonder dat hy mach worden ghehoort indien hy sijn intentie niet getuygen wil bewysen. Joan. à Sand. decif. Frisic. lib. 1. tit. 8. def. 3. verf. Quemadmodum. Carpzov. def. forens. part. 1. const. 8. def. 28.

¶ ¶ ¶ ¶ ¶

De vraghe is / of p̄bomisie op de schuld verleent mach worden tegen een debiteur de welke brieven van respijt ofte cessie van goederen gheobtineert heeft? **Is ghedecideert Neen / Ja dat meer is / kan oock geen p̄bomisie verleent worden hangende den processe over het interimement bande brieven van respijt ofte cessie / ghelijck sulcks tot meermalen is verstaen ende gewesen.** Papon. lib. 10. tit. 9. arr. 2. Cod. Fabr. lib. 1. tit. 9. def. 2. & 22. Rebuff. ad const. reg. tr. de lit. dilat. arr. 1. gl. 1. num. 15. Kinsch. in tract. de Solut. induc. cap. 7. num. 6. Cancer. var. resol. part. 2. cap. 9. num. 55. Gratian. discept. forens. cap. 222. num. 41. & seqq. Brun. de cess. bonor. quæst. princip. 12. Peck. de Jur. fist. cap. 5. num. 17.

¶ ¶ ¶ ¶

P̄bomisie moet worden verleent aen den ghenē de welke is hebbende het apparentste recht. Masuer. in sua prax. tit. 11. de Possess. num. 17. Boer. decif. 324. sub num. 3. Cod. Fabr. lib. 3. tit. 7. def. 2. num. 5.

¶ ¶ ¶

Wozdt gebzaeght / indien de obligatien is conditioneel / of den epischer hanghende de conditie / eer de selve is verbult / daer op p̄bomisie kan obtineren? **Ick antwoorde Neen.** Rebuff. ad const. reg. tract. de lit. oblig. art. 2. nu. 71. Papon. lib. 10. tit. 1. arr. 1. & ibi in not. & arret. 2. & Bacch. in not. ibid.

¶ ¶ ¶ ¶

Indien den crediteur p̄bomisie versocht op de geeyste schuld / upt sozsaecke den debiteur bekent de geeyste penninghen ghenooten te hebben / ende dat den debiteur allegeert / dat hy de schuld betaelt

R n n n

heeft /

heeft/berthouende tot dien eynde het instrument vande schult gecancelleert/ 'twelck onder hem was berustende / welke betalinghe den crediteur ontkent/ woꝝdt ghevzaeght/ of de versochte provisie is gesundeert / ende de selve mach verleent worden? Woꝝdt gheleert Neen/ alsoo gheen provisie plaets en heeft / als den debiteur het instrument vande schuldor / waer van provisie versocht woꝝdt / onder hem heeft / ende den debiteur gheen domestijc person van den crediteur en is. Cod. Fabr. lib. 8. tit. 30. de Solut. def. 23. num. 5. 6. 7. 8. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. Solutio. cap. 44. 45. Bronch. cent. 1. aff. 38. Costal. ad l. 2. num. ff. de Pact. Vide tamen Carpozov. def. forens. part. 2. coust. 29. def. 12. Menoch. de Præsumpt. lib. 3. præf. 141. num. 7. & seqq.

¶ ¶ D I I.

Questie is / of provisie mach verleent worden op een obligatie ofte instrument 'twelck meer dan thien jaren out is? Sommighe sustineren Neen; andere meynen dat niet teghenstaende een instrument thien jaren out is / eventwel daer op provisie verleent mach worden / welke opinie in practijcne oock woꝝdt ghevolght. Vide Card. Tusch. pract. concl. tom. 6. lit. P. concl. 547. num. 3. Barbof. ad l. ficut. 3. C. de Præscript. 30. vol. 40. annor. Covar. in c. possessor. part. 2. §. 11. num. 2. Gomez. ad l. Taur. 63. num. 1. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 42. def. 43. num. 3. Rebuff. ad const. reg. tr. de lit. obligat. art. 1. gl. 6. num. 26.

¶ ¶ D I I.

Indien een vrouwe upt kracht van seekere obligatie by den crediteur woꝝt gheconvenieert / ende dat sy haer behelpt met het vrouwelijche privilegie Velleiani, alsoo sy vooꝝ een ander intercederende niet en konde worden verbonden/ woꝝdt ghevzaeght / of op soodanighe obligatie provisie mach verleent worden? Woꝝdt gheleert Neen/bermits d'exceptie ofte het privilegie Velleiani, by een vrouwe gheobjicieert / de provisie belet. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 21. def. 7. num. 10. Bacchov. in not. ad. Papon. lib. 10. tit. 1. arrest. 1.

¶ ¶ I I.

De vraghe is / of provisie plaets heeft op een obligatie / indien den debiteur ontkent sijn hant staende onder de selve obligatie? Ick antwoꝝde Neen; Ja woꝝt oock geleert / dat daer op gheen provisie kan versocht worden / schoonghenomen de handt naderhandt met ghetuyghen bewesen woꝝdt / hoewel sommighe sustineren / dat alsdan

dan proibisie plaets heeft / 'twelck doek ghenoechsaem afte nemen is upt de Ordonnantie van den Hobe van Drecht Rubz : van materie van Proibisie art. 3. vers. Ende in gheballé. Vide Zyp. in notit. jus. Belg. tit. de Sentent. & re jud. Papon. lib. 8. tit. 2. arrest. 4. Sand. decif. Frisc. lib. 1. tit. 8. def. 1.

¶ ¶ ¶.

Questie is / of proibisie pleats heeft op een obligatie / inhondende houder ofte thoonder 's briefts / indien een derde / die inde obligatie niet en is genomineert / daer mede ageert / ende dat sonder cessie ofte procuratie / ofte sonder te berthoonen dat hy met wille van den gheue / tot wiens behoefte de obligatie spreckt / daer aen ghekomen is? Sommige sustineren Neen / ende is doek alsoo ghedecideert / hoewel eenige andere contrarie sustineren. Vide Christin. vol. 1. decif. 286. & ad. ll. Mechlin. tit. 1. art. 48. Radcl. decif. 56. Nic. Everh. consil. 219 Cod. Fabr. lib. 4. tit. 28. def. 9. Peck. de Jur. fit. cap. 3. au. 7. Neostad. Cur. Holl. decif. 10. Rebuff. ad const. reg. tract. de lit. obligat. art. 1. gl. 9. num. 28. & seqq. & art. 2. gl. un. num. 75.

Q V A L I T E I T.

I.

Anmeer de qualitept is het fundament van de intentie / soo moet deselve vooz al bewesen worden / of andersz indien de qualitept niet en wordt gheprobeert / soo en volcht gheen condemnatie / maer absolutie. Mynsing. cent. 4. obs. 80. num. 6. Gail. lib. 1. obs. 3. num. 5. & 6. Fab. in suo Cod. lib. 3. tit. 5. definit. 1. Guid. Pap.

quæst. 553.

¶ I.

Als in een statuyt eenige qualitept wordt gerequireert / ende dat deselve qualitept niet en concurreert / so en kan het statuyt geē plaets hebben. Joseph. Ludov. commun. conclus. tit. de probat. num. 184. Ant. Corset. Sing. 269. Hippol. de Marfil. Sing. 187. num. 2.

¶ ¶ I.

Wordt ghebzaeght / of de qualitept / die yemandt'eertijds gehad heeft / ghepresumeert werde als noch te dueren? Ick antwoorde Ja / ten zy contrarie gheprobeert werde ; ende derhalben indien yemant vooztijds upt sinnich geweest is / deselve qualitept wordt geacht als noch te dueren tot dat contrarie bewesen werde. Bald. in l.

¶ ¶ ¶ 2

CS

ex persona. C. de probat. Nic. Everh. in Consil. 189. n. 9. & 10. Menoch. de Præsumpt. lib. 1. quæst. 24. num. 15.

I D.

De qualiteyt van de boozgaende ghedaente/wort gheacht gherepeteert te zijn in de nabolgende ghegenerale woorden; ende daeromme indien pemandt aen een ander heeft gemaect spne Spaensche wijn/malbesepe/ende al dat soet is/ ende dat den testateur hadde vyghen/rasijnen ende andere soete dinghen/die niet dzinckbaer en zijn/ soo en worden deselve in het legæet niet begrepen/ dan komen in het legæet alleenlijck soete dingen detwelcke dzinckbaer zijn/ende dat overmits de qualiteyt van de boozgaende ghedaente. Nic. Everh. in Consil. 195. num. 16. Bartol. & communiter DD. ad l. ulr. §. quod. si ita esset. legatum. ff. de trit. vin. vel ol. legat.

D.

Wanneer een positie continueert een ontware qualiteyt/so mach deselve in het gheheel / ter oorsake van die qualiteyt/ontkent worden ghelijck soo gheseydt wordt dat de slach gheschiedt is op het hooft/ ofte met een lidt-teyken/alsdan mach de positie ontkent worden/ indien deselve qualiteyt niet waer en is/also de slach op het hooft/ ofte met een lidt-teyken niet gheschiedt en is. Bertach. in suo repertor. in verb. Qualitas. vers. 33. alleg. Bald. in addit. ad Specular. tit. de ap. vers. pone percussisti Titium. & vid. Gail. lib. 1. obs. 84. num. 16. & 19.

D. I.

Questie is/of de qualiteyt/die by het eene legæet is gheadjicieert gheacht werde gherepeteert te zijn in het ander legæet / ghemaect aen deselve persoon/ende in het selve testament? De gemeene sententie der Doctoren is/dat de qualiteyt/die by het eene legæet geadjicieert is / niet verstaen werde gherepeteert te zijn in het ander legæet van een ander saecke/indien het ander legæet ghemaect is in een volkomene ende separate sijn. Vide Peregr. de Fideicom. art. 16. nu. 11. Mantic. de conject. ult. volunt. lib. 10. tit. 6. num. 33. Gomez. var. resol. tom. 1. cap. 12. num. 23. Roman. Sing. 237. Bart. ad l. in repetendis. ff. de legat. 3. Castrenf. Consil. 410. num. 6. vol. 1. Alexand. in Consil. 66. vol. 3. Bart. Consil. 27. & 39.

D I I.

Den gene die de qualiteyt van spne tegenpartye eens heeft gheagnosceert / ende hem vooz soodanigh ghekent/en magh naderhandt niet versoeken/ dat spne tegenparthye ghehouden sal sijn spne qualiteyt te pproberen. Cod. Fabrian. lib. 2. tit. 8. def. 9. num. 2. in allegat.

De

D I I I.

De bzaghe is/ of den ghene die in eenighe qualitept ageert/ ofte eenighe qualitept allegeert/ daer op hy hem fundeert/ ghehouden is de selve qualitept te bewysen/ alhoewel daer tegens hy parthye niet en woꝝdt gheopponeert? Woꝝdt gheleert Ja / ende derhalven in dien yemandt ageert als erfghenaem/ ofte als een bloet- bziende / is ghehouden de selve qualitept te pꝛoberen/ niet teghenstande daer te ghens niet en woꝝdt gheopponeert. Gatian. discept. forens. cap. 491. num. 14. 15. 16. Card. Tulch. pract. conclus. tom. 6. lit. Q. concl. 17. num. 28.

Q V I T A N T I E.

I.

De bzaghe is / of een debiteur hebbende twee quitantien van eene somme ende schuldt / ghepresumeert werde tweemaal betaelt te hebben? Woꝝdt gheleert Ja / ende mach daeromme het gheene hy de leste repse betaelt heeft / van den crediteur weder epschen: maer indien de quitantie zijn van eenen datum/ alsdant en woꝝdt niet ghepresumeert dat den debiteur tweemaal betaelt heeft. Lud. Roman. Singul. 553. & Ibi in addit. Alexand. Consil. 4. lib. 2. Hartman. Hartm. tit. 27. obs. 10. num. 1. Menoch. de arb. jud. lib. 2. cent. 3. cas. 213. num. 42. Malcard. de probat. vol. 3. concl. 1256. num. 38. & 39. Cancer. var. resol. tom. 2. cap. 6. nu. 3. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 14. def. 70. Costal. ad l. 12. num. 15. 16. ff. de Probat. -

I I.

Questie is/ of een debiteur/ dewelcke betaelt / van synen crediteur mach epschen quitantie? Ick antwoꝝde Ja / ende is den crediteur ghehouden quitantie te gheven / oock alwaer het schoon dat de obligatie ofte schultbziens aen den debiteur ware geresitueert/ gescheurt/ ofte ghecancelleert. Joan. de Aruon. Singul. 77. Hartman. Hartm. rit. 27. obs. 10. num. 5. Mart. digest. noviss. tom. 1. tit. Creditor. cap. 78. Cod. Fabr. lib. 8. tit. 30. def. 3. Vide tamen Rebuff. ad const. reg. tr. de famul. salat. gl. 5. num. 4.

I I I.

En debiteur verthoonende quitantien van de leste drie jaren/ woꝝdt ghepresumeert voozgaens altyt betaelt te hebben/ ten zy contrarie werde delwesen. Jo. Ant. Trig. Singul. 125. Don. à fin. in Syn-

agn. commun. opin. lib. 4. tit. 9. num. 315. & lib. 8. tit. 27. nu. 40. Papon. lib. 10. tit. 5. arrest. 2. in apperd.

I D.

Indien een creditur quitantie ghegeven hadde/op hope van sijn achterwesen van den debiteur te ontfanghen/ende dat het selve daer nae by den debiteur woꝝdt gheweygert/soo mach hy binnen dertich daghen proponeren exceptie van gheen gelt ontfanghen te hebben maer na den tijdt van dertich daghen en mach den creditur tegens sijn ghegeven quitantie gheen exceptie proponeren. Schneid. ad tit. Instit. de liter. obligat. num. 27. Castrenf. ad l. in contra&ibus. num. 2. C. de non. numer. pecun. Alexand. in Consil. 123. nrm. 2. vol. 6. Sand. decis. Frisc. lib. 1. tit. 11. def. 1. Neostad. supr. Cur. Holi. decis. 4. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 29. def. 19. Rebuff. ad const. reg. tr. de Chirogr. & cedul. recogn. art. 2. num. 14.

D.

Woꝝdt ghebraecht/of yemandt kan ghedwonghen woꝝden om te gheven generale quitantie? Ick antwoꝝde Neen / dan mach volstaen met speciale quitantie van het ghene betaelt is. Bart. in l. cum Aquiliana. num. 3. ff. de transact. Bertachin. in suo repertor. in verb. Quetatio. vers. 33. Tessaur. decis. 74. Costal. ad l. 4. num. 19. ff. de Transact. Surd. decis. 217. num. 10. Rebuff. ad const. reg. tr. de Famul. salar. gl. 5 num. 2.

D I.

Wanneer een debiteur heeft quitantie van dat hy het resterende betaelt heeft/so woꝝdt geacht dat hy niet meer schuldich is/ dan dat hy de geheele schuld betaelt heeft. Pyrrh. Maur. in tract. de solut. oblat. & retent. cap. 4. n. 51. & cap. 16. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 4. def. 32. Gratian. discept. forens. cap. 3. num. 2. & cap. 486. num. 34 35. Rot. Gen. de Mercat. decis. 60.

D I I.

Generale quitantie / dewelcke gegeven is na de gedane rekeninge/woꝝt gerestringeert alleenlijck tot het gene daer de rekeninge oꝝber gedaen is / en en woꝝt niet geertendeert tot het gene het welcke in de rekeninge niet en is gededucceert. Nic. Everh. in Consil. 195. n. 14. Bart. Consil. 162. Castrenf. ad l. emptor. §. Lucius. in princip. ff. de pact. Surd. decis. 217. Tessaur. decis. 74. n. 5. 6. 7. Gratian. discept. forens. c. 292.

D I I I.

Generale quitantie van alle schulden/en woꝝdt niet geertendeert tot dinghen/dewelcke dooꝝ reele actie kunnen gebendiceert woꝝden.

Chassan.

Chaffan. ad Consuet. Burgund. rubr. 4. § 9. vers. omnium debitorum. n. 3.
 Jal. ad §. superest. nu. 103. Instit. de act. Alexand. in consil. 46. nu. 3. vol. 11.

¶.

De vraghe is/ of een quitantie ghegheben by den ghene/ dewelcke
 generale procuratie ofte last hadde omme te innen ende ontfan-
 ghen ende quitantien te gheben/ ghenoech is? Is ghedecideert Ja.
 Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. Quietatio cap. 4.

¶.

A. is aen B. schuldich by hondert gulden/ ende heeft A. in ver-
 schepde parthyen daer op betaeldt hondert gulden / waer van hy
 gheen quitantie ghenomen heeft / dan naderhant heeft B. ten ver-
 soecke van A. aen hem gegeven quitantie/ waer by hy bekent heeft
 van A. ontfanghen te hebben hondert gulden : waer nae ghebeurt
 is/ dat questie tusschen A. ende B. ontstaen is/ sustinerende A. dat
 hy aen B. betaelt hadde twee hondert gulden/ ende om 't selve te be-
 wysen allegeerden dat hy op verschepde tyden aen B. betaelt hadde
 tot hondert gulden toe / van welke particuliere betalinghen hy
 oock met ghetuyghen dede vshcken / ende dat hy de andere hondert
 gulden betaelt hadde ten tyde B. aen hem ghegeven hadde de booz-
 sepde quitantie / op welke quitantie hy fundeerde de betalinge van
 de andere hondert gulden: Waer teghens B. sepe wel te bekennen
 dat hy ontfanghen hadde de eerste hondert gulden / de welke op
 verschepde tyden in verschepde parthyen betaelt waren / dan ont-
 kende de andere hondert gulden/ segghende dat hy de boozsepde qui-
 tantie van hondert gulden ghegheben hadde over de hondert gul-
 den die hy in verschepde parthyen ontfanghen hadde / ende niet o-
 ver de ander hondert gulden / als de welke hy niet ontfangen had-
 de wordt ghevraeght/ wat recht is? Hierinne is gheantwoort/ ter-
 wylen niet en bleecke dat B. ten tyde van de gheghebene quitantie
 eenigh gelt ontfanghen hadde/ dat de selve quitantie gheacht worde
 ghegheben te sijn over de hondert gulden / de welke in verschepde
 parthyen betaelt waren/ ende dat oversulcks maer hondert gulden
 gheacht worden betaelt te sijn. Cancer. var. resol. part. 2. cap. 6. de
 lit. num. 1. Vide Bart. ad l. triticum. ff. de Verbor. obligat. Afflic. de-
 cif. 198.

R E C H T E R.

I.

B sommige Doctoren woort ghedisputeert / of een Rechter moet wpsen volghens het ghene in den proceffe gheallegeert ende bewesen is / dan of hy moet oordeelen volghens het ghene hem als een prive persoon in consciencie bekent is? De waerder ende ghemeender sententie der Doctoren is / dat een Rechter moet wpsen volgens het gheallegeerde ende gheprobeerde / ende niet volghens het ghene hem in consciencie bekent is : ende sal daeromme sodanighen Rechter wel doen / indien hy van het wpsen abstinere / ende dat hy deponerende de persoon van ee Rechter / assumere de persoon van een ghetupghe. Giphan. in disput. lib. 4. Institut. disputat. 49. num. 61. & seqq. Bronch. cent. 1. assert. 14. Costal. ad l. illicitas. ff. §. veritas. ff. de offic. praesid. Covar. var. var. resol. lib. 1. cap. 1.

II.

De vraghe is / of een Rechter als suspect mach gerecuseert worden / dooz dien dat sijn soen is Advocat ofte Procureur in de sake die vooz hem gheventileert woort? Sommighe sustineren Ja; andere achten waerder te wesen de contrarie sententie. Acae. var. resol. cap. 2. num. 264. Marant. part. 6. tit. de appellat. num. 55. Papon. lib. 7. tit. 9. arrest. 10. Lamb. Gor. adversar. subcisiv. cap. 12. num. 6.

III.

En Rechter mach als suspect gerecuseert worden / indien hy onghedecideert heeft hanghende een ghelijcke sake / als is de sake over dewelcke hy soude judiceren; want ghepresumeert woort / dat hy sal sententieren in sulcker voegen als hy wilde dat in sijn sake gedaen werde. Gloss. & DD. in c. causam quæ 18. de judic. Marant. part. 6. tit. de appellat. num. 46. Merul. lib. 4. tit. 40. cap. 4. num. 10.

IV.

Questie is / of een Rechter / dewelcke versocht is om de sententie van een ander Rechter ter executie te stellen / mach cognosceren over de exceptien die teghens de executie werden gheobjicieert? In dese questie woort aldus ghedistingueert: of de exceptien raken alleen de executie ende impugneren de sententie niet / ende alsdan mach den Rechter / die tot de executie versocht is / daer ober cognosceren ende pronuncieren; of de gheobjicieerde exceptien concerneren de principale

pale saecke/ ofte impugneren de sententie ende argueren deselbe van nullitept/ ende alsdan mach den Rechter van de executie / indien hy deselbe beint niet frisoel ofte calunnicus te wesen/ daer over niet pronuncieren / dan moet de sake remitteren tot den eersten Rechter. Joan. à Sand. in Decif. Frific. lib. 1. tit. 12. defin. 5. Mynsing. cent. 3. obs. 69. Gail. lib. 1. obs. 113. nu. 8. Hartman. Hartm. tit. 1. obs. 6. nu. 10. Fab. in suo Cod. lib. 7. tit. 20. defin. 1. 25. & 29. Gratian. discept. forens. cap. 146. Rebuff. ad const. reg. tr. de Sent. excut. art. 7. gl. 12. nu. 19. Guid. Pap. quaest. 574. Kinsch. resp. 88. nu. 3. & seqq. Cancer. var. resol. part. 2. cap. 15. nu. 12. & seqq.

D.

Indien yemandt gheconvenicert is vooz een incompetente Rechter/ wiens jurisdictie hy konde pzoogeren/ ende dat hy stilswygens in den selven Rechter heeft geconsenteert/ als o hy geen exceptie declinatoir en heeft ghepponeert/ dan is uyt een ander oozsaecke den ghedaegde by den Rechter van der instantie geabsolbeert; waer na den epscher den ghedaeghde weder op nieu vooz den selven Rechter heeft geconvenicert / wort ghebracght / of den gedaeghde den Rechter mach declineren/ ende exceptie van renboz proponeren? Wordt geleert Peen. Lud. Roman. Sing. 145. alleg. Guli. in l. eum qui. ff. de constit. pecun. & Ang. in l. si quis postea. ff. de judic.

D I.

Den Rechter van wien gheappelleert wordt / soo hy het frivole appel niet en heeft gedefereert/ mach alsdan vozder pzoederen/ niet teghenstaende de inhibitie die aen hem ghedaen is: want als den Rechter/ van wien gheappelleert wordt/ het frivole appel (ghelijck is van een interlocoitoeire sententie) niet en defereeri/ so en debolbeert geensints de sake dooz de frivole appellatie tot een hooger Rechter. Nic. Everhard. in Consil. 36. num. 1. & 2. Hartman. Hartm. tit. 19. de appellat. obs. 12. num. 6. Innoc. sing. 49.

D I I.

Den Rechter van wien gheappelleert is/ mach syne sententie ter executie stellen/ indien het appel is desert/ also den appellant het appel niet en heeft verheben binnen de ses weecken / of sodanigen tijdt als by de ozdonnantie ghestatueert is/ alhoewel over de desertie niet en is gepronunciert. Guid. Pap. Singul. 32. num. 21. Gratian. discept. forens. cap. 704. num. 42. 43. Vide Rebuff. ad const. reg. tr. de Appel. art. 5. gl. un. nu. 21. & seqq. Carpzov. def. forens. part. 1. const. 20. def. 30. Soacc. de Appell. q. 11. num. 148. & seqq.

D I I I.

Wozt gebzaeght/ of een Rechter/ de injurie/ die hem aengedaen/ is/ selfs mach straffen? Ick antwoorde Ja/ indien den Rechter de injurie geinfereert wozt als Rechter/ ende dat de injurie is notoir; want den Rechter alsdan sonder eenich ander proces deselve mach punieren. Gail. lib. 1. obs. 39. Jul. Clar. sentent. lib. 5. §. fin. pract. crimin. quæst. 35. n. 26. Boër. in tract. de sedit. §. 7. n. 37. Ant. Corlet. Sing. 87. Carpzov. def. forens. part. 1. const. 16. def. 28.

I I.

Alhoewel een ordinaris Rechter niet en mach wysen/ buyten syne jurisdictie/ mach nochtans onder syne Onderfaten recht seggen ende pronuncieren/ ter oorsake van eenich goet/ gelegen onder een anders jurisdictie / ende sal de sententie van sodanigen Rechter goet wesen/ alhoewel by deselve niet en kan ter executie stellen/ dan den anderen Rechter/ onder wiens jurisdictie het goet gelegen is/ sal de sententie ter executie stillen/ dooz letterê requisitoir van dē Rechter/ die de sententie gepronuncieert heeft/ daer toe versocht zijnde. Bartol. in l. fin. n. 1. ff. de Jurisdic. omn. jud. Hartm. tit. 1. de Jurisdic. obs. 6. nu. 2. Costal. ad l. 5. num. 22. ff. de Agnosc. & alend. liber. Kinsch. Resp. 88. q. 2.

I I.

En Rechter mach ober syne jurisdictie cognosceren/ wanneer deselve by parthyen in twyfel getogē wozt/ te weten/ of het syne jurisdictie is/ of niet/ of hy competente/ of incompetente Rechter is: dan wozt gebzaeght/ indien den Rechter/ kennisse genomen hebbende ober syne jurisdictie/ sijn selven incompetent pronuncieert / of hy de parthye die succumbeert mach condemneren in de kosten? Ick antwoorde Ja. Vide Andr. Gail. lib. 1. obs. 34. panorm. & Felin. in c. super literis. ext. de rescript. Card. Tusch. pract. concl. tom. 4. lit. I. concl. 413.

I I.

De vraghe is / of een legheer Rechter mach straffen een hoogher Rechter/ ofte synen Officier/ ofte dienaren indien sy in syne jurisdictie komen te delingueren? Wozt geleert Ja. Barbosa. ad l. in officiales num. 2. & Bart. ad illam l. in fin. C. de Offic. rect. provinc. Boër. decis. 9. nu. 6. Guid. Pap. q. 328.

I I.

Questie is/ of een Rechter nyt sijn officie mach suppleren de exceptie van excussie/ indien de selve by een bozge ofte een derde possesseur niet en is geadjiceert? Hierinne is gedicideert Neen. Sand. decis. Fris. lib. 1. tit. 7. def. 2. Cod. Fabr. lib. 8. tit. 28. def. 35. num. 9. 10. 11.

Wozt

¶ IIII.

Woꝛdt ghevraecht / of een Rechter in een wichtighe ende twyffelachtige saecke de erffenisse ofte questieuse goederen mach dividieren / ende d'eene helfte vandien adjudiceren aen den epscher / ended' ander helfte aen den ghedaechde? Woꝛdt by sommighe Doctozen ghesustineert Ja / ende is oock alsoo ghedecideert. Testuaur. decif. 89. Papon. lib. 17. tit. 2. art. 1. 5. 6. & 7. & ibi Bacchov. in not. Gratian. discept. forens. c.p. 820. num. 26. 27. 28. Boër. decif. 42. num. 39. Caroc. dccif. 44. num. 29. Vide Menoch. de Arbitr. jud. quæst. 53. num. 5. 6. & seqq.

¶ IIII.

De vrage is / indien yemandt hem heeft gesubmitteert onder alle Rechteren / sonder speciale mentie te maecten van d'een of d'ander Rechter / of hy diens niet tegenstaende mach objicieren incompetentie van den Rechter? woꝛt gelycert Ja / ende is oock alsoo gedecideert. Vide Mynl. cent. 1. obl. 88. Berlich. decif. 186. num. 5. Gratian. discept. forens. cap. 875. n. 34. Kinsch. resp. 48. n. 5. & in tract. An Brab. sit patr. jur. script. cap. 9. Vide Papon. lib. 7. tit. 7. arrest. 62. & ibi Bacchov. in not.

R E C O N V E N T I E.

I.

WAnmeer de Reconventie ghedaen woꝛdt by de litiscontestatie op de conventie / soo heeft deselve een ghelijcken voortganck met de conventie / ende den ghedaeghde in conventie ghedaen hebbende reconventie / en is niet ghehouden voꝛder met den epscher in conventie te procederen / soo langhe hy niet en heeft gheantwoꝛdt ende ghelitiscontesteert op de reconventie ; maer so de reconventie ghedaen woꝛt nae de litiscontestatie in de saecke van conventie / alsdan en belet sy den loop van de conventie niet / soo dat de conventie met de reconventie niet en behoeft ghelijckelijck ghetermineert te worden ; ende kan de reconventie ghedaen worden in alle deelen van het proces van conventie / tot conclusie in rechten toe. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 1. art. 24. n. 2. 3. 4. & seqq. Marant. part. 4. judic. distinct. 6. num. 5. 7. & 9. Merul. lib. 4. tit. 43. cap. 2. & 4. Urfin. de reconvent. cap. 13. & 14. Molign. in tract. de reconvent. quæst. 81. 82. & seqq. Christin. vol. 1. decif. 280. num. 1. & seqq. Mart. digest. noviss. tom. 1. tit. Reconventio cap. 9.

I I.

Questie is / of reconventie mach gheinstitueert worden booz den Rechter van appel? De ghemeender ende waerder sententie der Doctozen is / dat reconventie gheen plaats en heeft in de sake van appel / ende is oock also gedeceideert. Joan. à Sand. in Decis. Frisc. lib. 1. tit. 6. defn. 1. Ursin. de reconvent. cap. 23. Mollignat. in tract. de reconvent. quest. 35. Fab. in suo Cod. lib. 8. tit. 24. defn. 2. num. 1. Christin. vol. 1. decis. 280. num. 6.

I I I.

Dooz reconventie wordt gheinduceert stillwyghende ppozogatie van jurisdictie; ende daeromme indien den epscher den ghedaeghde conventieert booz een incompetent Rechter / wiens jurisdictie hy konde declineren / het welcke den ghedaeghde nochtans niet en doet / dan reconventieert den epscher booz den selven Rechter / daer dooz schijnt hy in den Rechter te consenteren / so dat hy syne jurisdictie niet en vermacht te declineren: ende van ghelijcken oock indien den epscher den ghedaeghde conventieert booz sijn competente Rechter / so mach den ghedaeghde teghens den epscher reconventie doen booz den selven Rechter / alhoewel hy andersints des epschers competente Rechter niet en is / en wordt ten regarde van den epscher de jurisdictie van dien Rechter gheppozogeert / so dat hy teghens de reconventie gheen exceptie declinatoire mach pponeren. Marant. part. 4. judic. distinct. 12. num. 17. Bald. in auth. & consequenter. C. de sent. & interloc. & ibi Bart. num. 3. Wurms. tit. 12. obs. 4. Merul. lib. 4. tit. 43. cap. 3. num. 1. & cap. 7. Cod. Fabr. lib. 3. tit. 1. def. 11. & 32.

I V.

Het is blypten dispijpt / dat den epscher teghens den ghedaeghde de reconventie institueert / niet en mach pponere exceptie declinatoire of te incompetentie van den Rechter / so wanneer de reconventie gedaen wordt hy de litiscontestatie in de saecke van conventie; dan is controvers / of het selve mede plaats heeft / indien den ghedaeghde syne reconventie institueert nae de litiscontestatie? In dese questie worden bevonden contrarie sententien der Doctozen / doch waerder wordt hy sommige gheacht te wesen het gheboelen van de ghene die sustineren / dat de reconventie / na de litiscontestatie geinstitueert / niet en heeft het privilegie van jurisdictie ppozogatijs / so dat den epscher aldan teghens de reconventie wel mach objiceren in competentie van den Rechter. Vide ad hanc quest. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 1. art. 24. sub num. 5. Marant. part. 4. Judic. distinct. 6. nu 6. Socin. in suis fal-

lent. reg. 412. vers. primo fallit. Wurml. tit. 12. obl. 4. Mollign. de reconvent. quæst. 9. Cancer. var. resol. part. 2. cap. 13. num. 14.

D.

Als een debiteur van synen crediteur in rechten betogghen is/so en mach den debiteur / hangende die instantie / synen crediteur niet wederomme conuenieren / dan by forme van reconuentie vooz den selven Rechter / ende gheensints vooz een ander Rechter / ten ware in sulcken ghevalle daer de reconuentie vooz den selven Rechter gheen plaets en hadde; want alsdan mach den debiteur synen crediteur vooz sijn behoortijcke Rechter / gheduerende die eerste instantie / conuenieren. Wurml. tit. 12. obl. 2. Ursin. de reconuent. cap. 26. Mollignat. in tract. de reconuent. quæst. 3. Merul. lib. 4. tit. 43. cap. 1. Donell. enucleat. lib. 17. cap. 19. lit. B. in not.

D I.

De vraghe is / of reconuentie plaets heeft in de executie van een sententie / condeematie / ofte eenich ander instrument hebbende paraete executie? Is gededideert / dat reconuentie alsdan gheen plaets en heeft. Joan. à Sand. in Decis. Frisic. lib. 1. tit. 6. defin. 2. Marant. part. 4. Judic. distinct. 6. num. 39. Mollignat. de reconuent. quæst. 41. Acac. var. resol. cap. 4. num. 52.

D I I.

Indien den eyscher den ghedaechde vooz bijsich gulden conueniert vooz een Rechter / wiens jurisdictie niet bozder en streckt dan tot bijsich gulden / questie is of den ghedaechde in sulcken ghevalle tegens den eyscher mach reconuentie doen vooz hondert gulden? De gemeene opinie der Doctoren is / dat de reconuentie eventwel plaets heeft / ende dat den Rechter daer ober mach cognosceren / alhoewel de somme / by reconuentie geeyseht / is boven sijn jurisdictie. Costal. ad l. si idem cum eodem. nu. 24. & ibi Jaf. nu. 8. in fin. post Bart. Castrenf. & alios ff. de Jurisdic. omn. jud. Marant. part. 4. judic. distinct. 6. nu. 32. 33. & 34. Mollign. de reconuent. quæst. 57. Acac. var. resol. cap. 4. nu. 72. Vide Carpzov. def. forens. part. 1. const. 7. def. 4.

D I I I.

Wozbt ghevraecht / indien den ghedaechde teghens den eyscher reconuentie gheinstitueert heeft / of den eyscher in conventie teghens den gedaechde wederomme reconuentie doen mach? Ick antwoozde Neen. Speculat. tit. de reconuent. §. Nunc. num. 13. Mollignat. in tract. de Reconuent. quæst. 7.

I §.

Questie is/ of den ghene die ageert op den naem van een ander/ mach gereconvenieert worden vooz sijn eyghen schult in sijn pypbe? Hierinne is ghedecideert Neen; ende daeromme heeft teghens den ghene/ die ageert als procuratie hebbende van een ander/ een **Homboir/ Curateur** ende dierghelijcke personen/ geen reconventie plaets/ aengaende het ghene sy den ghedaeghde op haer eyghen naem ende in haer pypbe schuldich sijn. Berlich. Concluf. practicab. part. 1. Concl. 22. num. 12. & 13. Molignat. in tract. de reconv. q. 17. Carpzoj. def. forens. part. 1. const. 7. def. 6.

§.

Indien daer sijn veel erfgenaemen/ dewelcke teghens pemant op den naem ende van wegghen den overleden ageren / ende dat een van de erfgenaem een den gedaeghde weder is verobligeert / wort gebræcht/ of dien erfgenaem mach ghereconvenieert worden? Ick antwoorde / dat de reconventie / ten regarde van dien erfgenaem/ moet geadmittleert worden: Doch tegens een van de venniten/ ofte een ander die op den naem van de societeit ageert / en kan gheen reconventie gheinstituteert worden over de schuld/ die hy niet als vennit / maer als pypbe persoon schuldich is. Berlich. Concluf. practicab. part. 1. Concluf. 22 num. 14. & 15. & vide Bald. in l. ejus. C. de Compensat. Socin. Consil. 73. incip. Circa primum. Alexand. Consil. 139. vol. 5.

§ I.

Het is controbers/ of reconventie mach gheinstituteert worden/ so wanneer de sake van conventie is summier / in dewelcke kortelijck ende summierlijck wordt gheprocedeert? De ghemeene sententie der Doctoren is/ dat reconventie plaets heeft / indien de saecke van reconventie is van ghelijcke nature als de sake van conventie; want alsdan wordt in beyde de saken summierlijck gheprocedeert: maer so de reconventie is ordinair ende niet summier/ alsdan moet de reconventie oock geadmittleert worden / vooz so veel aengaet de prozogatie van den Rechter / op dat de reconventie vooz den Rechter in conventie mede werde ghebentileert; maer niet ten eynde de reconventie met de conventie ghelijcken voortgangh hebbe/ ende gelijckelijck werde getermineert. Bald. in addit. ad Speculat. tit. de reconvent. Lud. Roman. Sing. 781. & ibi in addit. Marant. part. 4. judic. distinct. 6. num. 38. Merul. lib. 4. tit. 43. cap. 6. num. 4. Molignat. in tract. de reconvent. quæst. 44. Urfin. de reconvent. cap. 17. Cances. var. resol. patt. 2. cap.

13. num.

13. num. 42. 43. vide tamen num. 50. 51. 52. Mart. digest. noviss. tom. 1.
tit. Reconventio cap. 14.

¶ I I.

De vraghe is / of onder den naem van conventie oock begrepen
werde reconventie? ghelijck so het statuyt vereyscht sekere solenni-
teit / wanneer yemant een ander convenieert / of deselve oock plaets
hebbe in de reconventie? Ick antwoorde / dat een statuyt / sprekende
van conventie / oock plaets grijpt in de reconventie. Mollignat. in tract
de reconvent. quaest. 4. Rip. in rubr. ff. si cert. petat. num. 24. & 25. & idem
in rubr. ff. solut. matrim. nu. 35. & seqq.

¶ I I I.

Reconventie mach gheinstitueert worden uyt vele actien / ende
mach den ghedaeghde verschepte actien in de reconventie teghens
den epscher cumuleren / alhoewel den epscher maer uyt eene actie
heeft geageert. Firman. in suo repertor. verb. reconventio. vers. 44. Mo-
lign. de reconvent. quaest. 75. Alhus. dicæol. lib. 3. cap. 2. num. 42.

¶ I I I I.

Als gesententieert is in de sake van conventie / so mach den ghe-
daeghde eventwel sijn reconventie vervolgen / hoewel gheappelleert
is van de sententie in de saecke van conventie ghewesen / ende mach
den Rechter procederen tot sententie in de sake van reconventie / niet
tegenstaende sodanigh appel. Mynsing. cent. 1. obs. 10. num. 3. Jo. Petr.
Molign. in tract. de reconvent. quaest. 94. Marant. part. 4. judic. distinct. 6.
num. 11.

¶ I I I I I.

Questie is / indien den epscher ghereconvenieert zijnde / van sijn
conventie wil desisteren ende renuncieren / of eventwel de saecke van
reconventie mach ghetraecteert worden? Ick antwoorde Ja; want
den epscher doot de reconventie gheprevenieert zijnde / alhoewel hy
van de conventie wil desisteren / en kan eventwel de sake van recon-
ventie niet ontgaen / dan is ghehouden met den gedaeghde te proce-
deren in de sake van reconventie; ende is oock alsoo ghedecideert.
Cristin. vol. 4. decis. 94. num. 5. in fin. Acac. var. resol. cap. 4. nu. 71. Cau-
cer. var. resol. part. 2. cap. 13. num. 38. 39. Vrsin. de reconvent. cap. 25. Ma-
rant. part. 4. judic. distinct. 6. num. 55. Mollign. in tract. de reconvent. quaest.
97. Berlich. Conclus. practicab. part. 1. Concl. 22. num. 64.

¶ I I I I I I.

Wozdt ghebzaeght / of reconventie plaets heeft in de sake van ali-
mentatie / so wanneer de sake van alimentatie sodanich is / dat sy / is
ghe-

geprivilegeert? Woort geleert dat geen reconventie plaets heeft. Mollignat. in tract. de Reconvent. quaest. 46. Surd. in tract. de Aliment. tit. 8. privileg. 53. Barbof. ad l. 3. num 12. C. de Compensat.

¶ D I I.

Questie is / of een cessionaris mach gheconventieert worden uyt de persoon van den cedent / ende den selven ghehouden is te defenden in de saecke van reconventie? Waerder schijnt te wesen / dat een cessionaris / dewelcke teghens den debiteur uyt kracht van de cessie ageert / niet en kan ghereconventieert worden vooz de schult / die den gene / die de cessie ghedaen heeft / aen den debiteur schuldich is. Vide Gloss. Bart. Castrenl. & alios ad l. siquis in rem. ff. de procurat. Mollign. de reconvent. quaest. 19.

¶ D I I I.

Indien een buyten-man een bozger ofte inwoonder conventieert / ende dat den ghedaeghde woort gecondemneert / soo mach den selven het gelt / daerinne hy ghecondemneert is / consigneren / ende het selve terstondt vooz syne reconventie doen arresteren / soo dat den eysscher het gelt niet en mach na hem nemen / ten zy hy suffisante cautie stelle. Berlich. Concluf. practicab. part. 1. Concl. 22. num. 59. & 60. Carpzov. def. forens. part. 1. const. 7. defin. 19.

¶ I I.

Indien yemandt een ander roept in guarandt / om gebzyt te sijn van de actie ofte den eyssch die hy een derde tegens hem is gheintenteert / woort ghedreghet / of in sulcken ghevalle den gene / die in guarandt gheroeppen is / mach institueren reconventie tegens den ghene die hem in garante geroepen heeft? Hierinne is ghedecideert Ja. Christin. vol. 4. decil. 94. num. 5. Vide tamen Cancer. var. resol. part. 2. cap. 13. num. 73.

¶ ¶.

De byaghe is / of de statuyten / de welke sprecken in materie van compensatie / oock plaets hebben in materie van reconventie? Woort ghelcort Neen / want compensatie favorabelder is als reconventie. Cancer. var. resol. part. 2. cap. 13. num. 35. Cod. Fabr. lib. 2. tit. 1. def. 6. num. 6. 7.

¶ ¶ I.

Indien den ghedaeghde van antwoort is versteecken / ofte heeft laten gaen d'zie defaulden eer hy gecompereert heeft / woort gedreghet / so hy naderhandt comparerende syne contumacie purgeert / ende reconventie hy syne antwoort institueert / of de reconventie moet hebben

ben eenen ende ghelijcken booztganch met de saecke van conbentie/
als of daer geē contumacie gewest en ware? *Is* gedecideert *Neen*.
Cod. Fabrian. lib. 3. tit. 1. defin. 25.

¶ ¶ ¶ ¶

Questie is/of reconbentie plaets heeft/wanneer alleenlijck geim-
plozeert is het officie van den Rechter? Wozt geleert *Ja*/ indien het
officie van den Rechter geimplozeert wozt by sozme van actie/maer
soo het officie van den Rechter simpelijck wozt geimplozeert tot ee-
nighe extrajudiciele actie/alsdan en heeft reconbentie gheen plaets.
Sand. decis. Frisic. lib. 1. tit. 6. defin. 3. Molignat. in tract. de Reconvent.
quæst. 38.

¶ ¶ ¶ ¶

Indien yemandt een ander booz/ sijn ordinarijs Rechter conbenti-
eert/upt sake van gekochte waren/oste upt eenige andere dier gelij-
ke oorzake/wozt ghebzaeght / of den selven booz dien Rechter mach
gereconbentieert worden ter sake van eenigh leengoet? *Is* antwooz-
de *Neen*. Zanger. in tract. de Except. part. 2. c. 1. num. 381. Berlich. pract.
conclus. part. 1. concl. 22. num. 19.

¶ ¶ ¶ ¶

Wozt ghebzaeght / of reconbentie mach ghedaen worden booz
een ghedelegeerde Rechter? De gemeender opinie der Doctozen is
Ja. Berlich. pract. concl. part. 1. concl. 22. num. 36. 37. Zanger. de Ex-
cept. part. 2. cap. 1. num. 376. Molign. de Recony. quæst. 24. Gail. lib. 1.
obl. 35. num. 12.

R E D U C T I E.

¶

B verschepde Doctozen wozt ghecontroberteert / bin-
nen wat tijdt reductie moet versocht worden? De ghe-
meender sententie der Doctozen schijnt te wesen/dat re-
ductie mach versocht worden binnen den tijdt van der-
tigh jaren; maer waerder is het gheboelen van de ghe-
ne die sustineren / dat reductie moet versocht worden binnen thien
daghen/ende is oock alsof by den Hobe van Frieslandt gedecideert.
Fachin. lib. 3. controv. cap. 95. Joan. 2. Sand. in decis. Frisic. lib. 1. tit. 14. de
reduct. defin. 3. Ferrar. in form. libtl. quo agit. ad poen. tit. 28. gl. 7. num.
2. Fab. in suo Cod. lib. 2. tit. 28. defin. 6. num. 8. Hier. de Cævall. quæst. 89.
num. 2. 3.

¶ ¶ ¶

Questie

I I.

Questie is / vooz wat Rechter reductie moet versocht worden? Hierinne worden bevonden verscheyde opinien der Doctozen / doch de waerder ende ghemeender sententie schijnt te wesen / dat reductie moet versocht worden vooz den ordinarijs Rechter / daer de sake / indien niet ghecompromitteert en was gheweest / moste gheagiteert worde: Doch is in sommige plaetsen gerecipieert / dat reductie moet versocht worden vooz den Hobe Provinciael / ende niet vooz den leger Rechter. Gail. lib. 149. num. 2. Fachin. lib. 8. controvers. cap. 94. Joan. à Sand. in decis. Frisc. lib. 1. tit. 14. de reduct. definit. 2. Hieron. de Cævall. in Specul. commun. opin. contr. commun. quæst. 89. num. 7. Mynsing. cent. 2. obs. 61. Tessaure. decis. 14.

I I I.

Daer is groote controersie tusschen sommige Doctozen / of het gheoorloft is te appelleren van den Rechter van reductie / de welke de sententie van den arbitrateur confirmeert of retracteert? Ende alhoewel de negative opinie van vele Doctozen is gherecipieert / waerder is nochtans de affirmative sententie / dat van den Rechter van reductie mach gheappelleert worden. Fachin. lib. 8. controvers. cap. 96. Gail. lib. 1. obs. 49. num. 4. & 5. Mynsing. cent. 4. obs. 68. num. 1. Covar. var. resol. lib. 2. cap. 12. num. 4. 5. Hier. de Cævall. q. 453. Boër. decis. 284. nu. 16. 17. Rebuff. ad const. reg. tom. 3. tr. de Arbit. art. 1. gl. 9. num. 3. & seqq.

I V.

Indien yemandt beloofst heeft te pareren de sententie van den Arbitr op sekere pepne / wort gebraeght / indien hy versoeckt reductie / ende te onrecht succumbeert / of hy ghehouden is de pepne te betalen? Sommighe sustineren Ja; andere achten waerder te wesen de contrarie opinie. Vide Mart. digest. noviss. tom. 2. tit. Pœna cap. 84. Bart. Cuman. Salicet. & alii in l. qui Romæ. §. duo fratres. ff. de verb. obligat. Fachin. lib. 10. controvers. cap. 93. Jac. Cor. rer. jud. obs. 13.

D.

De vraghe is / of na rechten vooz reductie ghesuspendeert werde de executie vande sententie vanden Arbitr? Ick antwoorde Ja / ende is oock alsoo ghedecideert. Joan. à Sand. in decis. Frisc. lib. 1. tit. 14. defin. 4. Fab. in suo. Cod. lib. 2. tit. 38. defin. 8. Boër. decis. 284. nu. 24.

D I.

Alhoewel yemandt expresselijck in het compromis heeft beloofst op sekere pepne van gheen reductie te sullen versoecken / so mach hy even

ebentwel / indien hy merckelijck by de sententie van den Arbitrèr is beswaert/reductie versoeken/ ende dat niet tegenstaende eenige renunciatien/beloften/compacten/ ofte andere clausulen ter contrarie. Jac. Cor. rer. judicat. obs. 13. num. 17. 18. & 19. Boër. decis. 284. num. 18. Papon. lib. 6. tit. 3. arrest. 1. Bonacoss. in Syntagm. commun. opin. lib. 2. tit. 26. num. 42. Ant. Gab. commun. concl. lib. 2. concl. 3. Caroc. decis. 5. Hier. de Cavall. quaest. 89.

D I I.

Wozt ghehzaeght / of reductie mach versocht worden van een interlocutoire sententie van arbiters? Ick antwoorde Neen. Bertachin. in suo repertor. in verb. Reductio. verl. 10. Bald. in addit. ad Speculat. tit. de arbit.

D I I I.

Den ghene die reductie versocht heeft / is ghehouden tot de peyne by het compromis verbat / alhoewel hy naderhandt van de versochte reductie komt te desisteren/ende verclaert de sententie van de Arbiters te willen pareren. Ann. Robert. rer. judicat. lib. 3. cap. 8. Papon. lib. 6. tit. 3. de arbit. in append. arrest. 2. & lib. 19. tit. 4. arr. 2. in not.

I £.

De bzaghe is / of homologatie ofte approbatie van de sententie van de Arbiters / eer de selve is ghepromincieert / ofte nae dat die ghegheben is / eer de selve vooz parthypen is ghelesen / of tot hare kennissen ghekomen / beledt dat gheen reductie mach versocht worden? Wozt gheleert Neen. Jacob. Cor. rer. jud. obs. 2. num. 5. 6. 7. Rebuff. ad constit. reg. tract. de Arbitr. art. 1. gl. 9. num. 14. 15.

£.

Wozt ghehzaeght / of hedendaeghs reductie mach versocht worden van de sententien van alle Arbitrers ofte Arbitrateurs? Ick antwoorde Ja. Grivell. decis. 1. num. 4. Sand. decis. Frific. lib. 1. tit. 14. defn. 1.

N E D E R L A N D T S C H E R E K E N I N G H E.

I.

Rekeninghe zijn ghehouden te doen alle de ghene die haer een anders saecken hebben onderwonden / ende daer van administratie ghehadt / het zy deselve zijn *Domboirs/ Curateurs/ Procureurs/ Derrnitten ofte dierghelycke personen.* Bellacomb. in Syntagm. commun. opin. lib. 2. tit. 9. num. 13. Francisc. Marc. part. 1. decif. 110. Berlich. decif. 141. num. 2.

II.

Als eens rekeninghe gedaen is / soo en kan niet versocht worden dat desebe weder op nieu ghedaen werde / ten ware de rekenninghe niet wettelijck ende qualijck ghedaen ware : want alsdan mach versocht worden dat desebe op nieu ghedaen werde. Heët. Felic. in tract. de Societat. cap. 38. num. 62. 81. & 82. Paul. de Castr. consil. 342. Rot. Gen. de Mercatur. decif. 81. 98. 187.

III.

Den ghene die rekeninghe doen wil/ moet in spne rekeninghe per-
tinentelijck stellenden uptgift ende ontfangh/upt wat grondt/ ende van wat pachter/ den inganck en uptganck/ ende wat jaer/ mitsgaders hoe veel / ende en mach in 't gros niet stellen dat hy so veel uptghegheben/ ende soo veel ontfanghen heeft. Bart. Consil. 150. incip. Cum prædicta, num. 9. Heët. Felic. in tract. de Societat. cap. 38. num. 34. & seqq. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 16. defin. 5.

IV.

De byaghe is / of de erfghenaem van den ghene die eenighe administratie ghehadt heeft/ ghehouden zijn rekeninghe te doen ? Ick antwoorde Ja/ ten ware aen den ghene/aen dewelcke de rekeninghe moeste ghedaen worden/ gestaen hadde/ dat desebe by den overleden niet en ware ghedaen. Heët. Felic. in tract. de Societat. cap. 37. nu. 2. 3. & seqq. Gratian. discept. forens. tom. 4. cap. 760. num. 3. 13. 14.

V.

Questie is / wannec gheepscht mach worden rekeninghe van de administratie van het gelt / het welcke aen pemandt ghegheben is/ omme daer mede te transfigueren ende te coopmanschappen ? Sommighe sustineren/ dat de rekeninghe alleen mach gheepscht worden

teyne

'tependen' sjaers; andere ter contrarie sustineren/ dat tot allen tyden
(ten 3p anders versproken is) rekeninghe mach versocht worden/ so
het maer gheschiede sonder calummie. Jal. in l. unic. num. 5. C. de error-
calcal. Lud. Roman. Singul. 121. & ibi in addit. Hect. Felic. in tract. de
Societat. cap. 37. num. 59. Bald. in rubr. C. pro loc. Bero. in Consil. 191. nu.
5. & 31. lib. 1. Petr. de Vbald. in tract. de duob. fratrib. part. 12. in fin. &
part. 13. num. 2.

D J.

Den ghene die van pemandt eyscht rekeninge van de administra-
tie/ schijnt te ratificeren ende toe te staen/ dat den selben sijnen admi-
nistrateur geweest is/ ende dat hy administratie ober sijne goederen
gehadt heeft. Dec. in reg. Semper qui non prohibet. de reg. jur. num. 90.
in fin. Bellac. in Syntagn. commun. opin. lib. 2. tit. 21. num. 36.

D J J.

Den ghene die rekeninghe doen wil/ en mach den ghene aen wien
hy rekeninghe doen moet/ niet wepgheren te bozen copie van de mu-
nimenten tot justificatie van sijne rekeninge dienende/ dan is gehou-
den deselve/ soo het versocht wordt/ te exhiberen. Eman. Suar. in Syn-
tagm. commun. opin. lib. 2. tit. 1. de edend. num. 27. post Dec. Bart. & a-
lios ibid. allegat.

D J J J.

Wozdt ghebræeght/ binnen wat tijdt de actie om rekeninghe te
eyschen wozdt gheprescribeert? Ick antwoorde/ indien van eenighe
deplinghe ofte overleveringhe van goederen niet en consteert/ dat
alsdan rekeninge mach versocht worden tot dertich jaren toe/ want
in sulcken ghevalle gheen rekeninge en wozdt ghepresumeert; maer
indien van eenighe scheidvinghe ofte overleveringhe van goederen
blijckt/ ende dat deselve alsoo den tijdt van thien jaren zijn ghepossi-
deert/ alsdan wozdt ghepresumeert dat rekeninghe ghedaen is/ alsoo
dat na den laps van thien jaren gheen rekeninghe kan gheverigeert
wozden. Vide Felic. in tract. de Societat. cap. 37. num. 55. 56. & seqq.
Matcard. de probat. concl. 1263. num. 9. 10. & seqq. Menoch. de præ-
sumpt. lib. 3. præf. 60. num. 5. Mart. digest. noviss. tom. 1. tit. Rationum
reddito cap. 16.

J K.

Rekeninghe moet gedaen wozden ter plaetse daer de administra-
tie gheschiedt is/ ofte kan oock pemandt tot rekeninghe gheconve-
nieert wozden ter plaetse van sijn domicilie/ midts dat de munimen-
ten tot de rekeninghe dienende/ aldaer werden ghebræacht tot kosten

ende pericle vanden ghene die de rekeninghe versoect. Castrens. in l. prator. §. sed est hoc. ff. de edend. Felic. in tract. de Societar. cap. 38. nu. 1. & 2. Ant. Sol. ad const. Sabaud. tit. de Minorib. Decret. Quitationem pr. part. gl. 4. num. 2.

¶

Wanneer daer twee vernitten zijn / ende dat weder van henlyuden ghehouden is rekeninge te doen / indien den eenen versoect dat hem rekeninge ghedaen werde / soo mach den anderen objicieren te ghens hem dat hy oock rekeninge doet. Heft. Felic. in tract. de Societat. cap. 37. num. 15. Rimin. sen. Consil. 300. n. 54. & seq. lib. 2.

¶ I.

Soo wanneer daer veel vernitten zijn / dewelcke alle te samen in verschepde plaetsen hebben gheadministreert / soo is weder van henlyuden ghehouden te doen rekeninge van syne administratie; gelijck oock weder rekeninge ghehouden is te doen / indien sy alle te samen op eene plaetse in het bysonder ende apart gheadministreert hebben. Felic. in tract. de Societat. cap. 37. num. 11. & seqq.

¶ I I.

De vrage is / indien ten oberstaen van Commissarissen rekeninge ghedaen is / ende dat de selve rekeninghe by de selve Commissarissen ende parthyen is gestooten ende geteyckent / of tot voldoeninge van het slot van dien teghens den debiteur mach geageert worden door parate executie / dan of hy daer toe alhooren moet geconvenieert en gecondemneert worden? Is gecedeert / dat den debiteur tot voldoeninge van het slot van rekeninge alhooren moet worden gheconvenieert ende gecondemneert. Papon. lib. 15. tit. 8. arrest. 2.

¶ I I I.

Indien yemandt een ander gestelt heeft tot Administrateur ober syne goederen / dewelcke een ander weder heeft gesubstitueert / wort ghevrageert / of den meester van de goederen mach eschen rekeninge van den ghene die gesubstitueert is / dan of de selve rekeninghe moet geepscht worden by den ghene die by den Meester van de goederen tot Administrateur gestelt was? Wort gheleert / dat deselve rekeninghe moet gheepscht worden niet by den Meester van de goederen / maer by den ghene die hy tot de administratie ghecommitteert hadde / dewelcke een ander hadde gesubstitueert. Munn. de Escob. in tract. de Ratiocin. cap. 4. num. 16.

¶ I V.

Om te hebben reeckeninghe van voozgaende tutele / ofte van de admi-

administratie by den voozgaende *Momboir* ghehad / kan den on-
 numdighe conbenieren so wel den tweeden ofte nabolgende *Mom-*
boir / als den eersten ofte voozgaende *Momboir* / alsoo den tweede
Momboir ghehouden was van den eerste ofte voozgaende *Mom-*
boir rekeninghe te erigeren / ende is oock alsoo ghedecideert. *Cod. Fa-*
brian, lib. 5. tit. 31. *Arbitr. tutel. defin* 6.

¶ D.

Questie is / indien yemandt aen een ander eenighe administratie
 ghegheben heeft ober syne goederen / ende hem beloofst heeft dat hy
 in het doen van de rekeninghe sal staen ende gheloof gheben op sijn
 simpel woordt / of 'tselve goedt is / sodat den *Administrateur* niet
 ghehouden is eenighander bewijs te exhiberen? Wordt gheleert
Ja. *Munn. de Escob. in tract. de Ratiocin. cap. 10. num 7. Bart. in l. fin.*
num. 3. ff. de Prætor. stipul. Rot. Gen. de Mercat. decis. 78. num. 7. in fin.
& num. 8.

R E L I E F.

I.

B Sommighe *Doctozen* wordt ghedisputect / wære
 dat de saecke van *Relief* moet ghetracteert worden?
 Hierinne moet ghelet worden wat actie den gheue die
 relief versoect gehadt heeft / ende hem soeckt geresti-
 tueert te worden; of de actie is personeel / of reel; want
 indien de verlozen actie is personeel / alsdan moet de
 saecke van relief ghetracteert worden vooz den *Rechter* van den ge-
 daeghde : maer soo de verloozen actie is reel / alsdan is het in het
 goetduncken van den *epscher* / of hy wil gherelebeert worden ter
 plaetse daer het goet ghelegghen is / ofte vooz den *Rechter* van den
 ghedaeghde. *Duaren. ad. tit. C. ubi & apud quem cognit. in integr. Jo-*
an. à Sand. in decis. Frisc. lib. 1. tit. 15. defin. 1. Christin. vol. 2. decis. 134.
Vide Grivell. decis. 129. Cod. Fabr. lib. 2 tit 31. def. 1. Rebuff. ad const.
reg. tract. de Restit. in præfat. num. 19. & tract. de Resciss. contract. art. un.
gl. 21. num. 11. & seqq.

II.

Questie is / of een onmondighe tegghens de aditie van de erffenis-
 semach gherelebeert worden / indien eenighe goederen van de erffe-
 nisse al zijn ghedistraciert? Hierinne is ghedecideert / dat relief als-
 dan oock plaets heeft. *Joan. à Sand. in decis. Frisc. lib. 1. tit. 15. defin. 2.*
Gratian;

Gratian. discept. forens. cap. 767. num. 45. 46. & seqq.

I I I.

De vraghe is / indien pemandt relief versoekt teghens een contract by hem ghepasseert / ofte teghens een sententie waer by hy is ghecondemneert / of dooz het versoeken van 'tselbe relief de executie van het contract ofte van de sententie belet wordt? Ick antwooz de Peen/hoewel by vele Doctozen contrarie gesustineert wordt/ende oock verscheyde distinctien ende limitatien by sommighe ghegeven worden. Vide Carpzov. def. forens. part. 1. const. 26. def. 22. Rebuff. ad const. reg. tract. de lit. oblig. art. 11. gl. 3. num. 31. & de sent. execut. art. ult. num. 13. Tessanr. decis. 181. Sand. decis. Frific. lib. 1. tit. 15. def. 3. Berlich. decis. 179. Neostad. supr. Cur. decis. 73. Myns. cent. 1. obs. 48. & cent. 6. obs. 80. Fab. in suo Cod. lib. 2. tit. 33. def. 1. & lib. 3. tit. 7. def. 12. Fachin. lib. 12. cap. 17-19. Boër. decis. 65. num. 7. 8. 9. Hier. de Cævall. quæst. 830. Mart. digest. noviss. tom. 1. Restitutio cap. 60. 61. 121.

I V.

Tusschen de Doctozen wordt grootelijcks ghecontroverteert / of pemandt tegens prescriptie mach gerelebeert worden/uyt oozsake vā wettelijcke en betwyselijcke ignozantie? Hierinne worden bebonden verscheyde opinien/ doch billicker ende ghemeender schijnt te wesen de sententie van de ghene die sustineren dat relief plaets heeft. Vide Gail. lib. 2. obs. 19. num. 18. & 19. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 20. art. 1. nu. 29. Boër. decis. 39. Fachin. lib. 1. controvers. cap. 69. Berlich. Conclus. practicab. part. 2. Concl. 10. Fab. in suo Cod. lib. 2. tit. 23. def. 1. Thesaur. decis. 134. Surd. decis. 4. Hier. de Cævall. q. 48.

V.

Het beneficium van relief transeert op de erfgenamen ende unibersele successors; dan het beneficium van relief / het welcke den onmondighe competeert / en komt ghemeenlijck niet tot voozdeel van syne bozge / volgens de waerder ende gemeender sententie der Doctozen. Mynsing. cent. 4. obs. 18. & 19. Pyrrh. Maur. in tract. de Fidejussorib. 2. part. princip. sect. 9. §. 13. nu. 13. & 14. §. 19. nu. 1. & 2. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 14. nu. 6. & 9. Rebuff. ad const. reg. tr. de Restit. art. 2. gl. 3. in fin. Vide Odd. in tract. de Restit. q. 48. & 50

V I.

De vraghe is / binnen wat tijdt relief moet versoekt worden? Ick antwoozde binnen vier jaren: dan den selven tijdt en begint niet te boezen / ten zy eerst van den dagh als kennisse van de lessee bekomen

is/ende als relief kan versocht worden. Villal. in Syntagm. com. opin. lib.2. tit.25. num.8. Gail. lib.2. obs.48. nu. 5. Fab. in suo Cod.lib.2. tit.35. defin. 3. Gratian. discept. forensl. cap. 408. uum. 11. 12. Radel. decif. 101. num.1. & decif.104. num. 10.11.12.Rebuff. ad const. reg. tr. delit. civil. art.1. gl.2. nu.42. & tr. de restit. in præfat. num.25.26.Berlich.decif. 218. Gomez. var. resol. tom.2. cap.14. num.7.Odd. de Restit. q.19.20.

D I I.

Het beneficie van relief en wordt een onmondighe niet vergonst/ wanneer de stipulatie ofte het contract van den overleden begoft heeft/ ende dat den onmondighe succederen den gene die mondigh is want alsdan wordt de persoon van den onmondighe niet gheconstitueert/dan van den overleden/ van dewelcke het contract sijn begin ghehadt heeft. Kirchov. in Syntagm. commun. opin. lib.2. tit. 18. nu.3. Bart. in l. 2. C. si aduers. vend. pign. Nic. ab Alt. Sing. 8.

D I I I.

Wozdt ghebaecht / of relief versocht mach worden teghens den laps van tijdt / dewelcke by parthynen is gedestineert ende versproken? Is ghedecideert/ dat teghens den laps van soodanighen tijdt gheen relief en mach verleent worden. Joan. à Sand. in decif. Frisic. lib.1. tit.15. defin.5. Telsaur. decif.103. Cod. Fabr. lib.2. tit.23. defin.2. num. 7. 8.

I K.

Questie is/ of den erfghenaem van een onmondighe relief verleent mach worden / teghens de immixtie ende aenbeerdighe van een erfrenisse by den onmondighe ghedaen? In dese questie is ghedecideert/dat in sulcken geballe geen relief plaets en heeft; twelck nochtans by verscheyde Doctozen wordt ghecontradiceert. Vide Odd. de Restit. in integr. part.1.q.50. art.1.& part.2.q.62.art.3 Fab.in suo Cod. lib.2. tit.25. si minor ab hæredit se abstin. defin. 5.

K.

De ghene die versoekt gereleveert te worden als minder jarich zijnde/ is gehouden te bewysen dat de acte/daer tegens hy soeckt gereleveert te worden / by hem als minder jarich in syne minder-jarichheydt is ghepasseert. Bellacomb. in Syntagm. commun. opin. lib.2. tit. 24. num. 4. Rebuff. tit. de restit. art.1. gl. 3. num.2.3.

K I.

Alsoo na de opinie van de meeste Doctozen een mede bozghen / de welke betaelt heeft/souder vanden crediteur te nemen cessie van actie teghens de andere bozghen / de selve cessie van den crediteur niet

en kan eyschen na de ghedane betalinghe/wozt ghebzaeght/ of sodanighen mede-bozge / delwelcke in 't gheheel betaelt heeft / sonder versochte of vercreghen te hebben cessie van actie/ mach gerelebeert worden ten epude by de selve cessie als noch soude moghen eyschen? Hierinne is gedicideert **Neen**. Grivell. decil. 80. Vide Odd. de Restit. part. 1. quæst. 8. art. 11. num. 77.

¶ I I I.

De bzaghe is/ of yemandt soude moghen gerelebeert worden/ tegens een sententie/ waer by hem een eutwisch swygen geimponceert is? Wozt gheleert **Ja**. Ant. Sol. ad constit. Sabaud. tit. de Concluf. in caus. gl. 3. part. 3. num. 5.

¶ I I I I.

Relief en heeft geen plaets/ ofte en kan niet verleent worden/ indie de saecke niet en is in haer gheheel. Cod. Fabr. lib. 2. tit. 20. defin. 1. num. 14. Cravett. consil. 151. num. 19. Gratian. discept. forens. cap. 767. num. 45.

¶ I I V.

Indien yemandt met een onmundighe eenich erbe gemeen heeft/ ende dat sy het selve verkoopen/wozt ghebzaeght/ so den onmundighe naderhant teghens de selve herkoopinghe wozt gerelebeert / of het selve relief oock komt ten bozdele van den ghene met de welcke den onmundighe het erbe ghemeen hadde? Is ghedicideert **Neen**. Berlich. decif. 180. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 14. num. 10. Carpozov. def. forens. part. 2. const. 9. def. 4.

R E N T E N.

I.

En Rentgheber kan niet ghedwongen worden omme het capitael op te bzenghen / dan mach het selve altydt behouden / ja oock alwaer het schoon dat in den rente-brief bedonghen ware / dat den rentgeber de hoofdsomme tot believen van den rentheffer/ ofte binnen sekeren tydt soude ghehouden zyn op te bzenghen/ alsoo het selve soude wesen van gheender weerden ende krachteloos. Papon. lib 12. tit. 7. arrest. 1. & 7. Roderic. in tract. de ann. redit. 2. quæst. 1. num. 3. Jacob. Cor. rer. judicat. obs. 35. lit. e. & f. Gail. lib. 2. obs. 7. num. 8. & 14. Carpozov. defin. forens. part. 3. constit. 24. defin. 16. 17. 18. Nic. ab Alt. Sing. 146.

I I.

De vrage is/of den rentheffer in den rente-brief mach stipuleren/
dat den rent-gheber ghehouden sal zijn de lossinghe een half jaer
te bozen op te segghen? Wozt by sommighe gefustincert dat sodani-
ghe stipulatie is geozloft/hoe wel andere sustinceren contrarie/ende
is oock alsoo gedeceideert. Vide Grivell. decis. 110. num. 1. Christin. ad
ll. Mechlin. tit. 12. art. 2. num. 8. & in additam. ad art. 9. num. 14. Grot. in
introduc. ad Jurisprud. Holl. lib. 3. part. 12. vers. Andarsints. in fin.

I I I.

Indien den rent-gheber de rente ghehypothecqueert heeft op se-
ker goet/ende dat het selbe hypothecq komt te niet te gaen/ soa en
wozt den constituant niet bezijt van de betalinghe van de rente/en-
de en kan den rentheffer in sulcken ghevalle den rentgheber oock
niet compelleren tot ophzenginghe van het capitael. Molin. in tract.
de usur. quæst. 8. num. 134. Jac. Cor. rer. judicat. obs. 35. lit. g. & k. Rode-
ric. de ann. redit. lib. 1. quæst. 4. sub num. 34. & lib. 2. quæst. 7. nu. 3. & 7.

I V.

Questie is/indien den rente-gheber tot verskeringe van de rente
ghesielst heeft seker hypothecq/welck hypothecq naderhandt is co-
men te vergaen ofte betonghelucken / of den rentgheber alsdan by
den rentheffer kan gheconstringeert worden / omme ander hypo-
thecq in de plaetse te stellen? Wozt geleert Peen. Covar. var. resol.
lib. 3. cap. 7. sub nu. 6. vers. & præterea si adhuc vivente. Jac. Cor. rer. ju-
dicat. obs. 35. lit. l. Molin. in tract. de usur. q. 8. num. 134. Roder. de ann.
redit. lib. 2. quæst. 7. num. 1. 2. & seqq. Vide tamen Neostad. supr. Cur.
Holl. decis. 84.

V.

Al-hoe-wel een rentheffer by de constitutie van de rente niet en
mach bedingen/ dat den rentgheber ghehouden sal zijn de hoofstome
tot vermaninge ofte binnen sekeren tijdt op te brengen/ het selve
en heeft nochtans gheen plaets ten regarde van onmondigen; want
by de Momboirs van deselve ghestipulcert mach worden / dat den
rentgheber de lossinghe sal moeten doen des vermaent zijnde / soa
wanneer de onmondighen dooz houwelijck ofte meerder jarighepdt
mondigh gheworden sullen zijn. Vide Papon. lib. 12. tit. 7. arrest. 30.
Jac. Cor. rer. judicat. obs. 35. lit. q. Grot. in introd. ad Jurispr. Holl. lib. 3.
part. 14. vers. maer den.

V I.

By sommige Doctoren wozt gedisputeert/of een debiteur ten be-
hoche

hoeve van synen crediteur/ een jaerlijckſche rente mach conſtitueren door het ghelt/het welcke hy aen hem/upt oorſake van leeninghe/le-gaet/ofte upt eenighe andere wettelijke oorſake ſchuldich is? De waerder ende gheineender ſententie der Doctozen is/ dat ſodanige conſtitutie van renten mach beſtaen. Molin in tract. de ular. quaest. 27. num. 241. Roderic. de ann. rediv. lib. 1. quaest. 13. Jac. Cor. rer. judicat. obf. 35. num. 7. & ſeqq. Gratian. diſcept. Forenſ. cap. 321. num. 11. & ſeqq. Vide Chriſtin. vol. 1. deciſ. 218. Papon. lib. 12. tit. 7. arr. 8.

W I I.

Wozdt ghevraeght/of den rentheffer mach bedingen dat den conſtituant de renten binnen ſekeren tijdt niet en ſal mogen loffen? Ick antwoorde Neen/ dan is ſodanighe ſtipulatie van gemeender weerden/ alſoo het den rent-gheber altijt byz ſtaet de renten te loffen. Menoch. de Praſumpt. lib. 3. praſumpt. 122. num. 69. & ſeqq. Chriſtin. ad 11. Mechlin. tit. 12. art. 3. in additam. ad num. 4. Papon. lib. 12. tit. 7. art. 1. & 25. Roderic. de ann. rediv. lib. 2. q. 1. num. 14. Nic. Everh. Conſil. 150. Sand. deciſ. Friſic. lib. 3. tit. 12. def. 11.

W I I I.

Queſtie is/ of den rentheffer mach bedinghen dat de rente niet en ſal moghen worden gheloſt / ten zy betaelt werde de gheheel penſie van het jaer/ in dewelcke de rente gheloſt ſal worden? Hierinne is ghedecideert / dat ſodanighe ſtipulatie is van gheender weerden/ ende dat den rentgheber mach volſtaen / mits betalende na rate des tijds. Imbert. Inſtitut. Forenſ. lib. 1. cap. 34. in gloſſ. verb. quinquennii. Chriſtin. ad 11 Mechlin. tit. 12. art. 9. nu. 14. Roderic. de ann. rediv. lib. 2. q. 1. num. 9. Papon. lib. 12. tit. 7. arreſt. 1. circa fin. & arreſt. 29.

I I.

De braghe is/ of den rent-gheber de huſſinghe / daer op de rente ghebeſticht is/ mach afzwecken ſonder conſent van den rent-heffer? Ick antwoorde Neen. Chriſtin. ad 11. Mechlin. tit. 13. art. 41. num. 3. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 654.

¶.

By ſommige Doctozen wozdt gedisputteert / of den rentheffer by de conſtitutie van de rente kan ſtipuleren / dat de betalinghe van de jaerlijckſche rente van peder van de erfghenamen van den conſtituant in het gheheel ſal mogen gheerigeert worden/ ſonder dat sy de rente ſullen moghen ſpliffen booz hare hereditaire portien/ ende dat den rent-heffer ſijn keure hebben ſal/ wie hy van alle de erfghenamen booz al ende in 't gheheel ſal willen aenſpreken? Sommighe Docto-

Doctozen sustineren/ dat den rent-heffer sodanigh compact niet den constituant maken mach/ende dat het selve valijd is: Doch andere ende meerder zijn van contrarie opinie/dat den constituant alle syn' erfghenamen een booz al ende in 't gheheel booz de rente niet en kan obligeren/ dan dat den rent-heffer gehouden is pedeer van de erfghenamen booz hare portie te combenieren. Vide ad hanc quæst. Bart. ad l. continus. §. fin. num. 9. ff. de verbor. obligat. Castrenf. ad l. eum qui ita. §. te & titium. num. 2. ff. eod. tit. Lambert. Gor. ad verfar. jud. subfciiv. cap. 3. Roderic. de ann. reit. lib. 2. quæst. 9. num. 62. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 16. art. 38. num. 15. & vol. 4. decif. 69. num. 4. Gomez. var. reso. tom. 2. cap. II. num. 15. Hier. de Cævall. q. 76. num. 13.

¶ I.

Wanneer pemandt sijn selven niet simpelijck / maer alleen booz het capitael boz ghe constitueert / den selven en kan niet gheconveniëert worden booz de renten / dan den ghene die simpelijck boz ghe woꝝdt / mach nae de opinie van sommighe booz de renten mede aen ghesproken worden. Pyrrh. Maur. in tract. de Fidejuss. 2. part. princip. sect. 5. cap. 1. num. 4. & 5. Costal. ad l. centum capuæ. ff. de eo quod cert. loc. Alexand. in Consil. 34. vol. 2.

¶ I I.

Een rent-heffer mach teghens den rent-geber ageren/niet alleent omme te hebben condemnatie op de verschenen renten / maer oock op de renten die noch sullen komen te verschynen / ende sodanighe condemnatie op den rentebrief vereregghen hebbendemach den rent-heffer uyt crachte van dien nae den verschenen termijn den rentgeber doen executeren/midts lichtende executoziael/sonder dat de rent-heffer ghehouden is den rentgeber in rechten te betrecken. Gail. lib. 2. obl. 74. Ferrar. in form. libell. in act. real. tit. 2. gl. 28. num. 5. Costal. ad l. non quemadmodum. num. 4. ff. de Judic. & ibi Castrenf. nu. 6. Sand decif. Frific. lib. 1. tit. 4. def. 3. Surd. decif. 151. num. 12.

¶ I I I.

De vraghe is / of den rentheffer by de constitutie van derente mach bedinghen / dat den constituant ghehouden sal zijn de rente te betalen in het domicilie ende woonplaetse van den rentheffer? Ick antwoozde/dat sodanighe stipulatie ofte compact by den rentheffer mach gemaeckt worden. Gaspar. Roderic. in tract. de ann. reitib. lib. 2. quæst. 6. post Eman. Roderig. Gutier. & alios ab eo allegat.

¶ I V.

Questie is / indien den constituant de rente gebestich heeft op verschepde

Scheyde goederen / ende dat deselve naderhandt ghekomen zijn tot vele possessieurs / of den rentheffer peder van de possessieurs vooz de gheheele rente alleen ende in't gheheel mach conuenieren / dan of hy ghehouden is de possessieurs te conuenieren na rate van de rente? De waerder ende gemeender opinie der Doctoren is / dat den rentheffer teghens peder van de possessieurs mach ageren vooz de gehele rente : ghelijck oock indien den rentgheber komt te sterben nalatende veel erfghenamen / soo mach een van de erfghenamen dooz actie hypothecair vooz de gheheele rente geconueniert worden. Neostad. decis. 4. Cur. Holl. Zeeland. & Westfri. Costall. ad l. 55. ff. de rei vend. Roder de ann. rediv. lib. 2. q. 9. num. 60. & 61. Papon. lib. 10. tit. 4. arr. 27. & lib. 11. tit. 3. arr. 5. Fab. in suo Cod. lib. 8. tit. 6. defin. 5. & tit. 21. def. 1. Negusant. de pignorib. 1. memb. 8. part. num. 48. 49. & 50. Fachin. lib. 2. controvers. cap. 47. Gloss. & Bart. in l. moschis. ff. de jur. fisc. Christin. ad. 11. Mechlin. tit. 13. art. 31. ad num. 8. in additam. vid. tamen Chass. ad Consuet. Burg. rubr. 5. §. 2. vers. son principal. num. 35. & seqq. Radel. decis. 85. num. 7. Acac. var. resol. cap. ult. num. 225. 226. Gratian. discept. forens. cap. 141. num. 3. & seqq.

¶ D.

Woordt ghevraecht / of den rentheffer mach bedingen dat den constituant de rentie niet en sal moghen lossen aen parten ofte deelen? Ick antwoorde Ja / ende is sodanich compact goet; ja dat meer is / en mach den rentgheber niet alleen de rente / vooz een ghedeelte niet lossen / indien sulcx by den rentheffer is bedongen / maer oock alwaer het schoon dat daer van by de constitutie van de rente niet en ware verstrycken ofte ghehandelt; want den rentgheber evenwel de rente ten deele niet en soude mogen lossen / ten ware hy sulcx hadde gestipuleert. Roderic. in tract. de ann. rediv. lib. 1. quaest. 18. num. 35. & 38. post Sarmient. Eman. Rodrig. & alios. ab eo allegat.

¶ D. I.

Indien een rentgheber sterft / nalatende veel erfghenamen / soo en mach nae de opinie van sommighe een van de erfghenamen de rente vooz sijn portie / tegens wille van den rentheffer / niet lossen / hoewel andere sustineren contrarie. Vide Duard. de Censib. §. 5. q. 16. concl. 6. num. 25. & q. 21. Roder. in tract. de ann. rediv. lib. 1. quaest. 18. num. 36. Gratian. discept. forens. cap. 323. num. 4. 5.

¶ D. I. I.

Questie is / of compensatie van selfs gheschiet / om te beletten den loon van de renten? ghelijck indien pemandt een jaerlijksche rente van

van ses gulden ghecocht heeft vooz hondert gulden / ende dat den rentheffer naderhandt aen den rentgheber schuldich gheworden is hondert gulden / wpt sake van legaet / ofte wpt eenige andere oorzake / of in sulcken ghevalle van selfs compensatie gheschiet van de schult van honderdt gulden van den rentheffer / met de hooftsomme van hondert gulden van de rente / so dat daer dooz het capitael gheertingueert zijnde / den looy van de rente komt te cesseren? Waerder wort by sommighe gheacht / dat in soodanighe jaerlijksche renten gheen compensatie van selfs en geschiet / ten zy den rentgeber doet behoorlijcke oppositie ofte verclarighe; ende midtsdien alhoewel den rentheffer een merckelijke somme schuldich is aen den rentgheber / soo loopt evenwel de rente / tot dat den rentgeber aen den rentheffer denunciere dat hy het capitael wil lossen / ende in syne somme hem van den rentheffer competerende compeseren / het welcke gedaē zijnde / soo wort ter sondt / ghelijck dooz betalinghe / de rente geresolveert. Roderic. in tract. de ann. reditib. lib. 2. quaest. 18. num. 9. Molin. in tract. de Usur. q 43. Surd. decif. 117. Vide tamen Rot. Gen. de mercat. decif. 34. Maestert. in tract. de Compensat. q 28. num. 2. Barbof. ad l. 5. num. 4. Cod. de Compensat.

¶ D I I I.

By verschepde Doctoren wort gedisputeert / of jaerlijksche renten onder de roerende of onroerende goederen moeten gerekent worden? Ick antwoorde / dat de renten onder de onroerende goederen moeten gherekent worden / indien deselve op eenige onroerende goederen gheconstitueert ofte ghevesticht zijn; maer so de renten op onroerende goederen niet en zijn geconstitueert / mochte wpt eenighe erben ofte andere onroerende goederen worden betaelt / dan alleenlijck zijn personele prestatien / ende men deselve wpt personele obligatie schuldigh is / alsdan worden de renten gherekent onder roerende goederen. Burgund. ad Coasuet. Fland. tract. 2. num. 29. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 9. art. 8. num. 19. & 20. Berlich. Concluf. practicab. part. 3. Concl. 34. num. 11. 12. & seqq. Tiraquell. de retract. mun. cip. §. 1. gloss. 6. num. 11. Christin. vol. 1. decif. 213. num. 6. 7. 8. Zyp. in notit. jur. belg. lib. 4. tit. de hered. vel act. vend. Lud. Bell. consil. 72. num. 7. 8. & seqq. Gratian. discept. forens. cap. 885. num. 1. & seqq. Surd. decif. 204.

¶ I I I.

Renten die verschenen zijn / en worden onder de onroerende goederen niet gherekent / dan worden ghereputeert onder de roerende goederen / als van de principale rente / dewelcke onroerende is / gesepareert.

pareert. Berlich. Concluf. practicab. part. 3. Concl. 34. num. 36. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 16. art. 35. nu. 17. Tiraquell. de retract. municip. §. 1. gl. 6. num. 10.

£ £.

Wozt ghevraeght/of de renten begrepen worden onder een legaat van roerende ende onroerende goederen? Hierinne is ghedecideert Neen; want alhoewel somtijds de renten onder roerende ofte onroerende goederen gherekent worden / het selve en heeft nochtans geen plaets in legaten. Joan. à Saud. in decis. Frific. lib. 4. tit. 4. de legat. defin. 6. Burgund. ad Consuet. Fland. tract. 2. num. 32.

£ £ I.

Alhoewel een compact/van dat den rent-gheber gehouden sal zijn de rente binnen seckerē tijt te lossen/niet en kan bestaen/wozt nochtans by sommighe Doctozen 't selve gelimiteert geen plaets te hebben/wanneer den cooper van secker huys ofte erve ten behoeve van den verkooper eenige rente constitueert ter saecke van de koop-penningen van het verkochte goet/ende is oock also gedecideert. Molina. in tract. de Ulur. quæst. 27. num. 241. Jacob. Cor. rer. jud. obs. 35. in not.

£ £ I I.

Questie is/ of renten/ de welke belept zijn op de Stadt/ ofte ten comptoire vande Heeren Staten van den Lande/ gehouden moeten worden vooz roerende of onroerende goederen? Sommighe meynen dat sodanighe renten geacht worden vooz roerende goederen; andere sustineren/dat de selve renten ghehouden worden vooz onroerende goederen. Vide Gratian. discept. forens. cap. 885. num. 4. Lud. Bell. consil. 148. num. 12. & seqq.

£ £ I I I.

Indien den rent-heffer by de constitutie van de rente bedonghen heeft/dat / indien den rent-gheber de Jaerlijcksche rente op sijn behoortijcke tijt niet en betale/ by alsdan gehoude sal zijn de hoof-somme op te bzenghen/wozt ghevraeght/of soodanich compact kan bestaen/soo dat den rent-gheber tot opbzenginghe van het capitael geconstringeert soude kunnen worden in cas van quade betalinge/ en versupin van de rente op synen tijdt te betalen? Sommighe sustineren Ja; Doch andere achten waerder te wesen de contrarie sententie / dat sodanich compact niet goet en is. Vide Gratian. discept. forens. cap. 587. num. 7. & seqq. Roderic. in tract. de ann. reddit. lib. 2. q. 1. num. 4. 5. 6. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 36. def. 13. Carpzov. def. forens. part. 3. const. 24. def. 18. Nic. ab Alt. Sing. 46. num. 4.

¶ ¶ ¶ D.

De byage is/ of van de verscheenen ende verloopen renten een niere rente of capitael magh ghemaect worden / ofte de hoof-somme daer mede mach verhooght ende vermeerdert worden ? Hierinne is gedediceert *Ja*. *Christin.* vol. 1. decis. 49. & vol. 3. decis. 43. num. 6. *Griyell.* decis. 103. *Bacchov.* in not. ad *Papon.* lib. 12. tit. 7. arr. 11.

¶ ¶ D.

Wozt gebzaeght/indien seeckere constitutie van rente als usurair werde ghecasseert / of den rent-heffer eventwel ghesundeert is om de hoof-somme te repeteren / sd van den pyncipale constituant van de rente/als van dessels borghen: Hierinne is gedediceert *Ja*. *Radel.* *Cur.* *Traject.* decis. 99.

¶ ¶ ¶ J.

Questie is/ indien yemandt langhe Jaren hoogher rente betaelt heeft/als volgende de costumpen van den lande toeghelaten ende geoorloft is / of hy naderhant mach objicieren dat het contract usurair is/ ende eyschen repetitie van de renten booz soo veel deselve hoven de ordinaris ende ghewoonlijke rente betaelt is ? Is ghedecideert *Ja*/ *Papon.* lib. 12. tit. 7. arrest. 14. & ibi *Bacchov.* *Sand.* decis. *Frisic.* lib. 3. tit. 14. def. 7. *Jacob.* *Cor.* rer. jud. obs. 4.

R E N V N C I A T I E.

J.

Berscheyde Doctozen wort ghecontroberteert / of gherenunciert mach worden van de exceptie van gheen gelt gheteelt te zyn? Sommighe Doctozen sustineren neen; andere achten waerder te wesen / de sententie van de ghene die sustineren/ dat de renunciatie goedt is / ten dien aensien / den creditour niet ghehouden en is te bewysen/ dat het gelt hy hem getelt is/maer dat den debiteur/dewelcke gherenunciert heeft/ wozdt gegrabeert omme te pzoberen dat hem het gelt niet en is getelt/ende is oock alsoo gedediceert. *Vide Joan.* à *Sand.* in *Decis.* *Frisic.* lib. 3. tit. 2. defin. 1. *Hieron.* de *Cavall.* in *Specul.* commun. opin. contr. commun. quæst. 365. *Hippol.* de *Marfil.* Sing. 222. num. 2. In *Syntagm.* commun. opin. lib. 4. tit. 20. num. 9. & 10. *Radel.* decis. 50. & decis. 98. num. 6. 7.

¶ ¶

Het is controbers / of een vrouwe mach renuncieren van het beneficie *Senatus consulti Vellejani*? De waerder sententie der Doctozen

I r r r

is

is/dat de renunciatie mach geschieden/ende is oock alsoo ghewesen.
Fachin. lib.2. controvers. cap.60. Joan. à. Sand. in decis. Frific. lib.3. tit.11.
defin. 2. & 6.

I I I.

Van wetten ofte statuyten / dewelcke zijn prohibitijsf ofte annul-
latijsf/en kan niet gherenuncieert worden: ghelijck gheen renun-
ciatie mach geschieden van soodanighe wetten ofte statuyten / die
mede bynghen sekere solenniteyt in eenighe acten / ende verbieden
dat de contracten ofte dispositien sonder sekere solenniteyt niet en
moghen geschieden. Schneid. ad §. aliæ. num. 15. Instit. de Donat.
Moll. in lib. semet. 1. cap. 12. num. 2. Gratian. discept. Forens. cap. 735. n.
2. Alex. vol. 5. consil. 41. sub num. 10.

I V.

Generale renunciatie/geboecht by speciale renunciatie/wozt al-
leenlijck ghetogen tot die gheballen/dewelcke specialijcken zijn ghe-
expresseert/dierghelijcke/oste mindere / maer en wozt niet gheex-
tendeert tot grooter ofte swaerder. Hippol. de Marsil. in tract. de Fi-
dejussorib. num. 31. Gallerat. in tract. de Renunt. lib.4. cap.2.num. 30.

V.

De byaghe is / of gherenuncieert kan worden van het beneficie
redhibitoir/ competerende den gene die onwetende coopt een siecke-
lijck oste ghebreckelijck beest/ waer dooz tegens den vercooper ghe-
ageert kan worden/dat hy de koop-peninghen restitueert/ende het
beest weder na hem neme? Ick antwoorde / dat daer van mach ge-
renuncieert worden/ende sodanigherenunciatie baet den vercooper/
indien hy de sieckte oste het gebreck niet en heeft geweten: maer so
hy daer van kennisse ghehadt heeft/ ende het selve heeft verswogen/
sonder den cooper daer van te verwittigen/in sulcken ghevalle en is
de renunciatie niet goet. Spéculat. lib.2. tit. de renunciat. & conclus. §.
1. nu. 26. & 27. & vid. DD. ad l. quæritur. 14. §. si venditor. 9. ff. de Edilit.
edict. Gallerat. de Renunt. tom. 3. cent. 2. renunt. 109. mangil. de Evid. q.
25. num. 37.

V I.

Het is kennelijck/ dat als yemandt van de bype-merckt heeft ghe-
renuncieert / den selven in sulcken ghevalle in de bype-merckt mach
ghearresteert worden; dan is questie/ of soodanighe renunciatie oock
gheextendeert werde tot den erfgenaem van den debiteur/dewelcke
gherenuncieert heeft/soo dat den debiteur ghestorven zijnde/dessels
erfgenaem oock mach ghearresteert worden? By den Hobe van
Fries-

Friesland is verstaen Ja; doch wort by vele Doctozen waerder geacht/dat de renunciatie van den debiteur tot desselvs erfgenaem niet en wort geertendeert: en derhalven indien een debiteur by obligatie vā synen Rechter renuncieert/en hē een ander Rechter submitteert/sodanighe renunciatie ende submissie en verbindt den erfghenaem van den debiteur niet. Vide ad hanc quaest. Peck. de Jur. sist. cap. 4. num. 10. & cap. 13. Sand. decis. Frisic. lib. 1. tit. 1. def. 3. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 6. art. 7. n. 3. Carpzov. def. Forens. part. 1. const. 3. def. 6. Berlich. pract. conclus. part. 1. concl. 75. num. 8. Rebuff. ad const. reg. tr. de lit. oblig. art. 2. gl. 2. nu. 10. & seqq. Tapat. var. sent. tit. 133. cap. 23. vers. 2. Bart. & Jas. ad l. si decesserit. ff. Qui satisd. cog.

D I I.

Questie is/indien een ghebuerte heeft een gemeene put/dewelcke reparatie van noode heeft/of yemandt van den gebueren van het gebuyck van de put mach renunciieren/omme also de contributie ende kosten te ontgaen? De gemeene sententie der Doctozen is/dat sodanige renunciatie niet en is gheoorloft/dan dat den selven ghehouden is neffens anderen te contribuieren. Lud. Roman. Singul. 68. Cæpoll. in tract. de servit. urb. præd. cap. 47. n. 4. Imbert. in enchir. Jur. Gall. in verb. Vicinus an contribuat. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 14. art. 46. & 47. num. 4. & 5. Nic. ab Alt. Sing. 66.

D I I I.

Daer is groote controberste tusschen de Doctozen/of een Donateur/die ten tyde van de donatie gheen kinderen en heeft/mach renunciieren van de wet/mede brenghende dat een donatie/ghedaen by den ghene die gheen kinderen en heeft/wort gherevoceert/so den donateur nae date van de donatie kinderen komt te cryghen? In dese questie sustineren vele Doctozen/dat de renunciatie goedt is/ende verschepte anderen ter contrarie. Vide Tiraquell. ad l. si unquam. C. de revocand. donat. in præfat. num. 88. & seqq. Fachin. lib. 3. controuv. cap. 84. Mynsing. cent. 5. obs. 63. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 12. def. 33. Hier. de Cævall. q. 104.

I ¶.

Renunciatie en schadicht niet den ghene die de renunciacie doet/indien deselve by parthye niet en is gheaccepteert; want den ghene die de woorden van syne teghenparthye niet en accepteert/en kan hem daer mede niet behelpen. Jas. in l. postquam liti. num. 1. C. de pact. Bellacomb. in Syntagm. commun. opin. lib. 6. tit. 20. num. 43. Gallerat. delib. 4. cap. 3. num. 30.

F.

De braghe is/ of de renunciatie by den eene broeder aen den andere ghedaen/ mede komt tot profijt van de vordere broeders? Wordt by sommighe gesustineert / indien den eene van vele broeders/ eer de erfvenisse by hem is geadieert/ renuncieert aen eenen van syne broeders/ alleen van syne portie van de erfvenisse/ dat de renunciatie baet niet alleenlyck den gene aen wien deselve gedaen is/ maer oock komt tot profjtte van de vordere broeders syne mede-erfghenamen; doch andere sustineren/ dat de renunciatie komt alleenlyc ten vordere van den ghene tot wiens behoefte de selve gedaen is. Boër. decif. 182. nu. 3. & seqq. Dyn. in l. qui ex duabus. ff. de acquir. hæred. Bald. in l. pactum. C. de Collat. in 8. quæst.

F J.

By sommighe Doctozen wordt ghedisputeert/ of generale renunciatie van alle exceptien ende beneficien by een broghe ghedaen/ genoegh is omme den selven te excluderen van de exceptie van excussie ende dibisie? Sommige sustineren dat sodanige renunciatie niet genoegh en is/ dan dat gerequireert wort speciale renunciatie: also generale renunciatie van alle exceptien ende beneficien niemant en excludere van de propositie van speciale beneficien / die hem zijn verogst; verscheyde andere Doctozen meynen dat sodanighe renunciatie ghenoech is. Vide Berlich. pract. concl. part. 2. concl. 22. Cod. Fabr. lib. 8. tit. 28. def. 31. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 17. def. 1. Valent. Franc. de Fidejuss. cap. 5. num. 346. & seqq. Pyrrh. Maur. de Fidejuss. 2. part. sect. 6. cap. 3. nu. 57. & seqq. Coler. decif. 220. nu. 28. & seqq. Tiraquell. ad l. si unquam. C. derevocand. donat. in præfat. num. 132. Speculat. tit. de renunciat. §. 1. num. 7. in fio.

F J J.

En Broger/ die van sijn privilegie/ van dat hy ter eerster instantie vooz den Gherechte van syne Stadt conbenibel is / renuncieert/ ende hem onder den Hobe en allen anderen Rechteren submitteert/ mach ter eerster instantie vooz den Hobe gheconbenieert worden/ wyt kracht van syne renunciatie ende submissie; doch daer toe en is nae de opinie van sommighe ghenerale renunciatie niet genoegh/ te weten/ dat pemandt vooz alle Rechters sal moghen gheconbenieert worden. Mynsing. cent. 1. obs. 88. Joan. à Sand. in decif. Frisc. lib. 1. tit. 1. de for. competent. definit. 3. Gail. lib. 1. obs. 1. num. 29. Berlich. decif. 186. num. 5. Gratian. discept. forens. cap. 875. num. 34. Kinsch. resp. 48. num. 5. & in tract. An Brab. sit patr. jur. script. cap. 9. Vide Papon.

Papou. lib. 7. tit. 7. arr. 62. & ibi Bacch. in not.

¶ IIII.

Den ghene die by de wet ofte statuyt eenighen tijdt gestelt is omme pet te doen / indien by den gheprefigeerden tijdt laet oberstercken / so schijnt by stils wyghens te renuncieren / ende heeft sodanighe stils wygende renunciatie / delwelcke dooz laps van den tijt ghetiduceert woꝝdt / soo veel krachts als expresse renunciatie Tiraquell. de retract. convent. §. 1. gl. 2. num. 51. & 52. & §. 2. gl. 1. nu. 80. Ang. in l. si ego ff. de negot. gest.

¶ III.

Indien een vrouwe haer booz een ander verobligerende generalijcken renuncieert van alle beneficien / woꝝt gebzaeght / of sodanighe generale renunciatie geertendeert werde tot het vrouwelijcke pꝛibit legie ofte beneficie Velleiani? Hierinne is ghedecideert Deen. Griello. decis. 132. Gail. lib. 2. obl. 77. num. 3. & seqq.

¶ II.

De bzaghe is / of goet is de renunciatie / by de welcke een boꝝghe ofte pemandt anders renuncieert van de rechten / de welke speciale renunciatie requireren? Woꝝdt gheleert neen / so dat dienst niet teghenstaende pemandt mach gebzupcken de beneficien die hem by de rechten verleent zijn. Berlich. pract. conclus. part. 2. conclus. 22. num. 17. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 17. def. 6.

¶ III.

Indien teen of tander beneficie / twelck pemandt competeert / is gheexpresseert / ende dat daer op volghet ghenerale renunciatie van alle andere beneficien / woꝝdt ghebzaght / of de selve ghenerale renunciatie ooc effect soꝝtcert aengaende de andere ofte boꝝdere beneficien / die den ghene die renuncieert / souden moghen competeren? Hierinne is ghedecideert Ja / so dat indien een boꝝghe renuncieert van het beneficie van divisie / ende boozts van alle andere beneficien / die hem souden moghen competeren / den selven ghtacht woꝝdt gherenuncieert te hebben niet alleenlijck van het beneficie van divisie / maer oock van alle andere beneficien die een boꝝzdeele van een boꝝghe vergost zijn / als van het beneficie van excussie / ende van cessie van actie. Carpzov. defin. Forens. part. 2. const. 17. defin. 2. Valent. Franc. in tract. de Fidejussorib. cap. 5. num. 355. Berlich. pract. conclus. part. 2. concl. 22. num. 20.

¶ IIII.

Questie is / of gherenuncieert kan worden van het beneficie

van cessie van goederen? Woxt geleert neen/ooch alwaer het schoon dat de selbe renunciatic ghedaen ware gherechtelijck/ofte met eede. Cod. Fabr. tit. Qui bon. ced. poss. def. 8. Papon. lib. 10. tit. 10. de cess. bonor. arr. 3. Guid. Pap. q. 211. Bronch. cent. 4. affert. 20. Tessaires. decif. 36. Cancer. var. resol. tom. 2. cap. 9. num. 37. & seqq.

¶ D I I I.

Renunciatic en schadicht niet den gene die de renunciatic doet/in dien hy ten tyde van de renunciatic niet en heeft gheweten/ dat hem competerende was het recht/daer van hy gerenuncieert heeft. Nic. Everh. confil. 12. num. 36. 37.

R E P R E S E N T A T I E.

I.

De vrage is/wanneer het recht van representatie plaets heeft? Ick antwoorde/dat representatie geen plaets en heeft in de ascendente/gelijck in eē Groot-vader/Overgroot-vader/ende vordere opklimmende graden; dan in de descendente/gelijck kinderen/ kints kinderē en vordere descenderende graden; vooz so veel aengaet de successie in de erfensnisse van ascendente/heeft representatie plaets ooch over de thien-de grade ofte onepndelijck; ende in regardt van de collateralen/heeft representatie alleenlijck plaets in broeders ofte susters kinderen/ende niet vorder. Schneid. ad tit. Instit. de hæreditat. quæ ab intest. defer. verl. De tertio ord. succedendi. num. 13. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 16. art. 9. num. 5. Nic. ab Alt. Sing. 88. Gomez. var. resol. tom. 1. cap. 1. nu. 15. & ad l. Taur. 6. num. 6.

II.

Wanneer ghetracteert wordt van de successie in de erfensnisse van Oomen ofte Moeyen/alsdan heeft representatie plaets in broeders ende susters kinderen/soo dat sy komen in de plaetse haers Ouders met hare andere Oomen ofte Moeyen: Doch broeders ende susters kinderen/en mogen niet komen by de presentatie in de plaetse haers Ouders/so wanneer ghetracteert wordt van de successie in de erfensnisse van de kinderen van hare Oomen en Moeyen / wane representatie alsdan gheen plaets heeft/dat den ghene die de naeste in grade besaet/excludeert alle de ghene die eene graedt vorder zijn: ende althijt soo wanneer ghetracteert wordt van de successie van transverfalen/zynde gheen Oom ofte Moeyen/en mach een kindt niet treden
in

inde plaetse van syne vader ofte moeder. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 16. art. 9. num. 5. & 9. Chass. ad Consuet. Burgund. rubr. 7. §. 10. num. 6. Bart. in auth. post fratres. C. de legit. hæredib. Berlich. pract. concl. part. 3. concl. 24. num 87. Carpzov. def. forens. part. 3. const. 18. def. 20. Boërs. decis. 302. & consil. 33.

I I I.

Daer is gzoote controverse tussche de Doctoren / of representatie plaets heeft in fideicommissen / soo dat een kindt trede inde plaetse van sijn vader ? In dese questie worden ten beyde zyden bevonden vele Doctoren / soo van de affirmatibe als negatibe opinie ; doch waerder schijnt te wesen de sententie van de gene die sustineren / dat representatie plaets heeft ; ende daeromme indienden testateur by sijn testament gheinsitueert heeft Peter ende Pauwels syne sonen / ende Margariet syne dochter / willende in ghevalle yemandt van syne kinderen sonder kinderen quame te sterben / dat desselfs hereditaire portie soude komen op sijns testateurs naeste bloedt ; waer nae Margariet eerst is komen te oberlyden / nalatende kinderen / ende naderhandt is Peter mede komen te oberlyden sonder kinderen / soo dat de conditie van het fideicommis in de persoon van Peter is komen te erteren / ende moeten alsdan de kinderen van Margariet / dooz het recht van representatie / met haren Oom Pauwels tot het fideicommis gheadmitteert worden : ende is oock alsoo by den Hobe van Frieslandt gedecideert. Joan. à Sand. in decis. Frisic. lib. 4. tit. 5. de Fideicommiss. defin. 2. & vid. Fachin. lib. 4. contr. cap. 84. Hieron. de Cævall. in Specul. commun. opin. contr. commun. quest. 196. & 762. Chass. ad Consuet. Burg. rubr. 7. §. 10. num. 55. Fab. in suo Cod. lib. 6. tit. 19. def. 10. Caroc. decis. 38. Nic. ab Alt. Sing. 88. Tessaur. decis. 65. Lud. Bell. consil. 89. 158. & 187. Gratian. discept. Forens. cap. 419. 487. 629. & 687. Mart. digest. noviss. tom. 5. tit. Subingressio cap. 2. & 5. & tit. Successio cap. 171. Carpzov. def. Forens. part. 3. const. 8. def. 26. Gomez. ad l. Taur. 8. num. 17. & ad l. 40. num. 41. Cod. Fabr. lib. 6. tit. 22. def. 24. Pap. lib. 20. tit. 3. arr. 33. & ibi Bacchov. in not.

I V.

Questie is / of representatie plaets heeft in erfspacht ende leē-gooderen ? Sommighe sustineren Neen / ende andere ter contrarie Ja ; ende moet hierinne gevolght worden de costumme van yeder plaetse. Vide Ant. Gabr. commun. conclus. lib. 4. tit. de success. ab intest. concl. 1. num. 7. & seqq. Neostad. de Feud. Holl. success. cap. 3. num. 4. Everh. consil. 231. num. 26. & 27. Hieron. de Cævall. in Specul. comm. opin. contr.

comm. 9. 197. num. 3. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 16. art. 9. num. 6. Berlich. pract. concl. part. 3. concl. 40. Grpsov. def. forens. part. 3. const. 29. Gratian. discept. forens. cap. 487. num. 8. Sol. ad const. Sabaud. tit. de heredit. patruor. gl. 2.

D.

Representatie heeft in de collateralen plaets vorder als in broeders ofte susters kinderen / wanneer uyt conjecturen ende presump-tien kan ghecolligeert worden / dat den testateur ghewilt heeft dat het kindt soude treden in de plaetse sijns vaders. Petr. Sanz. de divis. bonor. lib. 1. cap. 6. num. 61. post Alexand. Socin. Jun. Paris. Socin. Sen. Port. Imol. & Menoch. ibid. alleg.

D I.

Wort ghebræcht / of representatie plaets heeft in de successie van het recht van patronaetschap? Wort geleert Ja. Covar. pract. quæst. cap. 38. num. 13. vers. Sed in jure patronatus. Gratian. discept. Forens. cap. 521. num. 16.

D I I.

Tot een fideicommiss / twelck aen de kinderen / vrienden ofte familie naghelaten is / en kunnen dooz recht van representatie niet geadmittleert worden die ghene / dewelcke ab intestato niet en souden kunnen succederen: ende derhalven heeft in fideicommissen het recht van representatie geen vorder plaets als in broeders ofte susters kinderen / ghelijck in andere successien die ab intestato gheschieden. Cod. Fabr. lib. 6. tit. 22. de fideicom. defin. 8. & 10.

R E T E N T I E.

I.

En creditur heeft recht van retentie op het goet van sponen debiteur vooz de kosten ende verbeteringhen die aen het selve goedt ghedaen zijn ; ende mach daeromme een cleermaker een cleedt behouden tot dat hem betaelt werden de kosten en het loon by hem daer aen verdient ende verschoten / ghelijck oock alle andere personen / die aen de goederen van een ander pet verdient ofte verschoten hebben / sodanighe retentie moghen ghebruycken. Andr. Gail. lib. 2. obl. 12. num. 5. & 6. Wurms. tit. 28. obl. 2. num. 2. & 3. Costal. ad l. 39. num. 12. ff. ad leg. aquil. Pyrrh. Maur. in tract. de Recent. num. 36. 37. & 38.

I I.

De byaghe is/ of het recht van retentie / het welke pemandt ter oorzake van de ghedane kosten ende melioratien competeert / op een ander kan ghecedeert ofte ghetrans fereert worden? Ick antwoorde de Ja. Tiraquell. de retract. municip. §. 26. gl. 3. num. 35. Pyrrh. Maur. in tract. de retent. num. 71. Berlich. Concluf. practicab. part. 2. Concl. 32. num. 11.

I I I.

En Weerdt / dewelcke doen begraven heeft een gast die t'spnen hupse gestorven is / heeft recht van retentie op desselfs goederen / tot dat hy voldaeen zy van de kosten / dewelcke hy in het begraven ende in de sake ghedaen heeft ; ghelyck oock een Weerdt ofte Verbergier recht van retentie mach gebzupcken op de goederē van den gast vooz macltyden / flapinghe / boeragie aen de beesten ghedaen / ende dierge-lycke. Althuf. dicæol. lib. 2. cap. 17. num. 16. Maraut. in Singular. & jur. no- tab. lit. h vers. hospes. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 13. art. 13. nu. 17. Peck. de jur. sist. cap. 3. num. 2. Pyrrh. Maur. de retent. num. 61.

I V.

Wozt gebzaeght / indien pemandt een anders beest bindt in syne weyde / of hy het selve mach behoude vooz de schade die het beest ge- daen heeft? Ick antwoorde / dat hy na rechten geen recht van reten- tie en heeft omme het beest te behouden tot dat de schade zy voldaeen / dan wozt alleenlyck retentie toegelaten tot ter tijt toe hy wete wien het beest toebehoort / op dat hy tegens den selvē vooz de gedane scha- de mach ageren. Costal. ad l. 39 ff. ad leg. aquil. Speculat. lib. 1. tit. de a- ctor. §. expedito. num. 59. Pyrrh. Maur. de retent. nu. 8. Cæpoll. in tract. de fevit. rust. præd. cap. 9. num. 30. Peck. de jur. sist. cap. 2. num. 2. Vide Carpz. def. forens. part. 2. const. 27. def. 1. Zyp. in notit. jur. belg. tit. Ad leg. a- quil. vers. Pecus alienum.

V.

Questie is / of een possesseur van een erffenisse / die deselve eenigen tijdt ter goeder trouwen heeft ghepossideert / ghecondemneert zijnde deselve te restitueren / mach gebzupcken recht van retentie op de goe- deren / tot dat hy zy voldaeen van de hereditaire schulden hy hem be- taelt? Antwoorde / dat retentie plaets heeft. Nic. Everh. in Consil. 93. num. 1. Castrenf. ad l. in restituenda cum l. req. C. de petit. hæredit. Albert. ad l. his consequenter. §. sumptum. ff. Famil. ercisc.

V I.

De byaghe is / of retentie plaets heeft / wanneer de schult is illi-
S s s s
quijd

quijde ende onsecker? By den Hove van Utrecht/ als oock by den Hove van Frieslandt is verstaen/ dat retentie eventwel plaets heeft; verscheyde Doctozen nochtans susineren contrarie/ meynende waerder te wesen/ dat in sulcken gevalle geen retentie plaets heeft/ maer dat ghenoegh is/ dat cautie ghepresteert werde booz de kosten ofte schuld die ghyzetendeert wordt. Vide Sand. decil. Frific. lib. 3. tit. 15. def. 5. Radel. decil. 100. Cod. Fabr. lib. 3. tit. 22. def. 15. Gratian. discept. forehs. cap. 494. num. 12. Caroc. de Locat. & conduct. part. 4. q. 40. nu. 21. Card. Tusch. pract. concl. tom. 5. lit. M. concl. 182 num. 27. Mart. digest. noviss. tom. 1. tit. Executio cap. 68. 69 70 71. & 72. Negusani, de pign. 1. memb. 5. part. num. 37. Berlich. Concl. practicab. part. 2. Concl. 32. num. 16. Pyrrh. Maur. de retent. num. 43;

V I I.

Retentie wordt toeghelaten/ wanneer het goet/ het welke booz de eene schuld wordt behouden/ was verobligeert geweest booz een ander schuld: ghelijck als een debiteur aen synen crediteur booz sekere schuld pant ghegheven heeft / ende dat den debiteur naderhandt noch yet anders schuldich komt te worden sonder pandt / in sulcken ghevalle heeft den crediteur recht van retentie op het goedt van den debiteur booz de leste schuld/ alhoewel het goet alleen booz de eerste schuld in pantschap ghegheven is. Bronch. miscell. controvers. cent. 1. assert. 81. Pyrrh. Maur. de retent. nu. 18. Hartman. Hartm. tit. 27. obs. 6. num. 1. Fab. in suo Cod. lib. 8. tit. 16. defin. 2. & 3. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 25. def. 25. 26.

V I I I.

Wanneer retentie wordt ghepermitteert booz eenighe meliozationen ende kosten / soo wordt den ghene die retentie competeert / alhoewel hy is jongher crediteur / ghepresteert booz ouder creditoren; Pyrrh. Maur. in tract. de Retent. num. 45. Costal. ad l. 18. §. possunt num. 2. ff. Commodat.

I I.

De vraaghe is / of retentie van eenich goedt/ aen het welke gheen meliozatie ghedaen en is/ mach gheschieden booz eenich ander goedt daer verhet cringhe aen gedaen is? Ick antwoorde/ dat ter vo: sake van de meliozationen/ die aen een dinck gedaen sijn/ geen retentie plaets en heeft van een ander dinck; Tiraquell. de retract. convent. §. 7. gl. 1. nu. 11. Negulant. de pignor. 4. memb. 5; part. nu. 17. Pyrrh. Maur. de retent. num. 47. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 25. def. 24.

¶.

Questie is/indien de hypothecaire obligatie niet goet en is/of ten minsten retentie plaets heeft? Hierinne staet te distingueren; of het pant en is niet goet geweest/om dat het goet den debiteur niet toebehoorde; ende alsdan/indien het goet aen den debiteur eygen komt te worden/also het gebreck wort ghepurgert/ so heeft retentie plaets; of het pant en is niet goet geweest npt eenige andere bistenise oorsake/dewelcke niet en is wech genomen / ende alsdan en wort geen retentie gegeven. Bartol. ad l. 1. ff. de pignorib. Negulant. in tract. de pignorib. 1. memb. 3. part. nu. 17. Peck. de jur. sist. cap. 50. num. 10.

¶ I.

Wordt ghebzaeght / of den ghene die eenich goet vercocht heeft/ recht van retentie competeert op het vercochte goet / tot dat hy voldaan zy van de koop penninghen? Ick antwoorde Ja. Negulant. in tract. de pignor. 4. memb. 5. part. nu. 3. Pyrr. Maur. de retent. num. 21.

¶ I I.

De vraghe is/of een crediteur heeft recht van retentie op het goet van synen debiteur / het welcke hy onder hem heeft / tot dat hy van sijn schult zy voldaan / daer nochtans het selve goet booz de schult/ daer hy het booz behouden wil/niet en was verobligeert ofte veropignozeert? Ick antwoorde/dat den crediteur geen retentie en competeert/indien het goet tot den crediteur gekomen is sonder wille van den debiteur;maer indien het goet by den crediteur gekomen is met wille van den debiteur/alsdan en heeft retentie oock geen plaets/ten ware het selve goet by den debiteur aen den crediteur was gegeven/ met meyninghe/ op dat den crediteur booz hem daer op eenich recht soude acquireren. Wurml. tit. 28. obl. 2. Hartman. Hartm. tit. 27. obl. 6. num. 4. & 5. Pyrrh. Maur. in tract. de retent. nu. 11. & 12. Negulant. de pignorib. 4. memb. 5. part. sub nu. 23. Surd. decis. 46. nu. 2. & 12. Cod. Fabr. lib. 8. tit. 16. def. 5. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 25. def. 24.

¶ I I I.

De vraghe is / of een vrouwe heeft recht van retentie op de goederen van haren overleden man / tot dat haer voldaan ofte gherestitueert zy haer houwelijcks goedt/ ofte het gene haer npt kracht te van de houwelijcksche boozwaarden / ofte nae costumie ofte vordonnantie npt de goederen van haren man is competerende? Wordt gheleert Jae / ende dat de man nae het overlyden van sijn vrouwe ghelijcke recht van retentie competeert op de goederen van sijn vrouwe. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 25. def. 8.

def. 8. 9. 10. 17. & 18. Berlich. pract. conclus. part. 2. concl. 32. num. 1. & seqq. & num. 28.

¶ J D.

Een singulier successieur heeft oock recht van retentie ter oorzaecke van de koste die hy sijn predecesseur aen het goet ghedaen ende gheexpendeert zijn. Costal. adl. 14. ff. Comm. divid. Gratian. discept. forens. cap. 269. num. 23.

¶ D.

Indien yemandt gecondemneert is eenich goet te restitueren/soa mach hy het selve goet behouden tot dat hem voldaan zijn de koste die hy daer aen ghedaen heeft / want het recht van retentie oock plaets heeft / ende gheopponeert mach worden in de executie van de sententie. Cod. Fab. lib. 3. tit. 22. def. 15. & lib. 7. tit. 20. def. 12. Mart. digest. noviss. tom. 1. tit. Retentio cap. 4. & 12. Cravett. consil. 148. sub num. 2.

¶ D J.

Questie is / of retentie plaets kan hebben alwaer gheen compensatie plaets heeft? Wordt gheleert Ja / alsoo de compensatie gheexcludeert zijnde / niet verstaen werde oock gheexcludeert te zijn de retentie. Gratian. discept. forens. cap. 728. num. 31. Car. de Grass. in tract. de Except. 16. Except. nu. 16 Cravett. consil. 148. num. 2. Gabriel. comm. concl. lib. 2. tit. de Jurejur. concl. 7. num. 2.

R O E R E N D E G O E D E R E N .

J.

Roerende goederen / dewelcke zijn buyten de jurisdictie van de gene die het statuyt gemaect hebben / moeten gerekent ende gehouden worden / als of sy waren ter plaetse daer den overleden was ; want de roerende goederen volghen de persoon. Gail. lib. 2. obi. 124. num. 18. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 16. art. 39. num. 2. & 3. Alexand. in Consil. 19. nu. 7. vol. 6. Peck. de testam. conjug. lib. 4. cap. 35. n. 7. Christ. vol. 2. decis. 5. Sand. decis. Frific. lib. 4. tit. 8. def. 7.

J J.

De vrage is / of onder roerende goederen begrepen werden Peerden / koeppen / ende andere beesten? Ick antwoorde Ja. Coler. decis. 286. num. 260. Vincent. Caroc. decul. 56. num. 1. Berlich. Conclus. pract. Sicab.

Acab. part. 3. concl. 30. num. 18.

I I I.

Onder roerende goederen wordt begrepen gest/gout/silber/hups^r raedt/waren/sleederen/scheyen/ende boozts alles wat van d' een^e plaets op d' ander kan verbrocht ende verboert worden. Nic. Everh. Consil. 170. num. 13. Berlich. Concl. practicab. part. 3. concl. 3. per tot. Althuf. dicæol. lib. 1. cap. 1. num. 19. Peck. de testam. conjug. lib. 4. cap. 30.

I V.

Roerende goederen en blypen niet langer verbonden / dan so lange sy zijn in eygendom van den debiteur ; want so haest den debiteur deselve heeft veralieneert/alsdan is het hypotheecq van dien te niet/so dat den crediteur de roerende goederen by een derde niet en mach vervolgen. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 7. art. 7. nu. 7. & art. 8. nu. 1. & 2. Chass. ad Consuet. Burgund. rub. 5. §. 3. Masuer. in sua prax. tit. 30. num. 9. Fab. in suo Cod. lib. 6. tit. 27. defin. 11. num. 8. & 9. Christin. vol. 1. decif. 274. Rebuff. ad const. reg. tr. de lit. oblig. art. 4. gl. 2. num. 38. Zyp. in nõ. tit. jur. belg. lib. 4. tit. de Pign. act. in fin.

V.

Questie is/ of de vuchten onder roerende goederen moeten gerekent worden? De gemeene sententie der Doctozen is/ dat de vuchten/die van de grondt geschepden zijn / booz roerende goederen ghehouden worden : maer de vuchten die noch hanghen ende van de grondt niet en zijn ghesepareert / worden gheacht booz onroerende goederen. Joseph. Ludovic. commun. conclus. tit. de verbor. significat. Concl. unic. Chass. ad Consuet. Burgund. rubr. 4. §. 2. vers. omnium mobilium. num. 20.

V I.

Wort ghebraeght/of renten/hupshuere/ende ander incomen/ het welke al verschenen is/ onder roerende goederen moet gherekent worden? Ick antwoorde Ja. Chassan. ad Consuet. Burgund. rubr. 4. §. 2. vers. omnium mobilium. nu. 21. & 22. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 16. art. 35. num. 17. Papon. lib. 17. tit. 4. arr. 1.

V I I.

Renten die alleen personeel zijn/by welckers constitutie gheen seker hypotheecqen is ghestelt/ worden gherekent onder de roerende goerden. Burgund. ad Consuet. Flandr. tract. 2. num. 29. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 9. art. 8. num. 16. & 20. Lud. Bell. consil. 72. num. 7.

D I I I.

De vrage is/ of de Meulens onder onroerende goederen moeten gerekent worden? Ick antwoorde/ dat sodanige Meulens/ dewelcke ghelijck Schepen op het water drijven / onder de roerende goederen gerekent worden; maer andere Meulens / die aen de grondt geaffigeert zijn/ worden gehouden voer onroerende goederen. Tiraquell. de retract. municip. §. 1. gl. 7. nu. 92. & seqq. Joseph. Lud. commun. conclus. tit. de verb. signif. concl. unic. Berlich. Conclus. practicab. part. 3. Conclus. 30. num. 10. & seqq. Carpzov. def. forens. part. 3. const. 24. def. 8.

I I.

Questie is / indien pemandt in het koopen ofte verkoopen van eenigh roerende goet bedrogen is over de helfte van de rechte weerde/ of den selven mach ageren tot rescissie van den contractie? Wort geleert Ja/ hoewel sommighe Doctoren 't selve limiteren in roerende goet/ 'twelck is van klepnder weerde ofte pryse. Pinell. ad l. 2. C. de rescind. vendit. part. 2. cap. 2. num. 17. Bacchov. in not. ad Papon. lib. 16. tit. 3. arr. 7.

I.

Wort ghevrageht/ of de successie in roerende goederen moet gheschieden na de statuyten daer de selve bevonden worden / dan of volghens de statuyten daer den overleden ghestorven is ende domicilie ghehadt heeft? Ick antwoorde / dat in de successie van roerende goederen ghevolght moeten worden de statuyten van de plaetse daer den overleden ghewoont heeft. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 14. def. 54. & part. 3. const. 12. def. 13. Lud. Bell. consil. 148. num. 10.

I I.

De vrage is/ of onder generale hypotheecq van alle de goederen/ oock begrepen worden de roerende goederen / de welke sijn in een andere jurisdictie/ als daer den debiteur woont? Is gecedeert Ja. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 23. defin. 10.

S A L A R I S.

I.

Questie is / of het salaris van Doctoren/ Professoren/ Advocaten ende dierghelijcke personen / mach ghearrestert worden? Sommige sustineren Neen; andere meynen Ja/ te weten/ in subsidie/ indien gheen andere goederen bevon-

den woerden. Vide Berlich. Concluf. practicab. part. 1. Concl. 74. num. 36.
Peck. de Jure listend. cap. 5. sub num. 13.

I I.

De vraghe is/ of het jaerlijchs salaris van een Advocaet/ Medij-
cijn / ofte eenich ander persoon/ op de erfghenamen wordt ghetrans-
mitteert / als sy binnen het jaer komen te sterben? Ick antwoorde/
dat sy het salaris van het gheheele jaer / in het welke sy komen te
sterben op hare erfghenamen transmitteren/ ende dat/ het zy deselve
in het eynde / midden / ofte begin van het jaer sterben: ende als pe-
mandt vooz veel jaren aenghenomen is gheweest/ alsdan transmit-
teert hy alleen het salaris van dat jaer in het welke hy komt te ge-
berlyden/ ende niet van de vozdere jaren. Mynsing. cent. 3. obs. 8. Gail.
lib. 1. obs. 44. num. 12. Berlich. Concl. practicab. part. 1. Concl. 9. nu. 78. &
79. Welenb. in parat. ad tit. Cod de Advocat. divers. Judic. num. 5.

I I I.

Indien de Professoren ter oozsaecke van de pest/ ofte eenich ander
wettelijck beletsel niet en kunnen leeren / soo moet haer evenwel be-
taelt worden het salaris van het gheheele jaer; want den ghene die
jaerlijchs salaris competeert/ indien het aen hem niet en staet/ dat hy
het werck niet en doet/ moet evenwel betaelt worden. Gail lib. 1. obs.
44. num. 12. & 13. Speculat. lib. 1. tit. de Salar. §. sequitur. num. 25. Gris-
vell. decif. 84.

I V.

Wanneer pemandt vooz een jaer is ghehuert gheweest vooz seker
salaris/ indien hy naderhandt weder ghehuert wozt / sonder mentie-
te maken van salaris/ soo wozt den selven gheacht weder ghehuert
te zijn vooz het selve salaris daer hy te vozen vooz aengenomen was
gheweest. Bald. in l. etiam in fin. C. de jur. dot. Ant. Corlet. Singul. 347.
in verb. Salarium. 4.

D.

Indien pemandt aen syne werck-lynden beloofst heeft te betalen
foodanich salaris als andere Bozghers aen hare werck-lieden ghe-
ben / ende bevonden wozt dat het salaris op verscheyde manieren
betaelt is / also den eenen gegheven heeft twintich stuyvers/ andere
achthien/ ende sommige oock vijftien/ wozt gevraeght/ hoe veel
salaris den huerder ghehouden is te betalen? Sommige meynen dat
het minste salaris gheacht wozt beloofst te zijn / ende dat daerom-
me den huerder mach volstaen / midts ghebende vijftien stuy-
vers; andere meynen / dat het salaris in sulcken gheballie moet
betaelt

Betaelt worden tot het seggen van goede mannen ofte van den Rechter. Vide Costal. ad l. 35. ff. Mandat. Gratian. discept. forens. cap. 187. num. 1. 2. 3. 4. Papon. lib. 6. tit. 12. de Salar. arrest 9. & Bacchov. in not. ad d. ar. rest. Guid. Pap. decif. 252.

D I.

Wordt ghebracght/ of eendienstbode salaris eyschen mach/ indien daer van niet en is versproken ofte vermaent? Ick antwoorde/ dat hy salaris eyschen mach so hy ghelwoon is anderen vooz salaris te dienen/ ende den Heer gewoon is pement vooz salaris te hueren/ Alexand. in Consil. 109. num. 2. vol. 6. Caroc. in tract. de locat. & conduct. part. 1. quæst. 33. nu. 4. Rot. Gen. de Mercat. decif. 115. Vide Hier. de Cævall. q. 288. num. 5.

D I I.

Een dienstbode / dewelcke huypen tijds uyt synen dienst gaet / en heeft gheen recht om eenich salaris te eyschen / welker staende / so het gheschiet sonder wettelijke oorzake : ende van gelijken oock indien pemandt sijn dienstbode huypen tijds sonder oorzake wech jaeght / den selven is gehouden te betalen het geheele salaris. Caroc. in tract. de locat. & conduct. part. 1. quæst. 33. num. 19 & seqq. Bertachin. in suo repert. in verb. Salarium. verf. 1. Coler. decif. 201. num. 11. 12. 13 Carpozov. def. forens. part. 2. const. 51. def. 13.

D I I I.

Vp sommighe Doctozen wordt ghedisputeert / indien een dienstbode sieck wordt / soo dat hy gheen dienste doen en kan / of hy recht heeft om salaris te eyschen van den geheelen tijdt? Sommige sustineren Ja; andere achten waerder te wesen het gheboelen van de gene die sustineren / dat hem geensalaris en competeert vooz dien tijdt als hy sieck gheweest is. Vide Bart. ad Lfi uno. §. item cum quidam. nu. 8. ff. locat. Caroc. de locat. & conduct. part. 1. q. 33. num. 23 Papon. lib. 6. tit. 12. arrest 12. & Bacchov. in not. ibid. Muna. de Escob. de Ratiocin. cap. 27. num. 21. & seqq. Hier. de Cævall. q. 288.

I I.

Indien een dienst-bode / ter oorzake van syne sieckte / sekeren tijdt niet en heeft kunnen dienen / ende dat hy soo veel tijds wil na dienen omme sijn geheele salaris te hebben / wort ghebracght / of hy het selve voen mach? Wort geleert Neen / indien hy vooz sekere tijdt verhuert gheweest is / te weten / vooz dit jaer / ofte dese maent / hoewel eenighe Doctozen meyuen / dat het geheele salaris moet betaelt worden indien hy ghesondt gheworden zijnde soo veel tijds wil na dienen als hy

hy sieck gheweest is. Vide Cod. Fabr. lib. 4. tit. 7. def. 19. Munn. de Elcob. de Ratiocin. cap. 27. num. 23. in fin. Berlich. decif. 210. num. 10. Bartol. ad l. si uno. §. item cum quidam. num. 9. ff. locat. & ibid. in add.

¶.

De vraghe is / of een arbejder / dewelcke dooz den reghen is belet geweest / so dat hy den gheheelen dach niet en heeft kunnen wercken mach eyschen salaris van den gheheelen dach? Wozt gheleert Neen / maer moet alleen salaris hebben na rate van den tijdt dat hy ghearbejt heeft. Andr. de Cap. Singul. 5. Papon. lib. 6. tit. 12. de Salar. arrest. Berlich. decif. 210. num. 3.

¶ I.

Wanneer een dienstbode komt te sterben eer synen dienst gheeyndicht is / soo is den Heer aen de erfghenamen salaris schuldich nae rate des tijds dat den selven gediend heeft. Coler. decif. 201. num. 1. 3. 14. & 15. Bertachin. in suo repeter. in verb. Salarium. vers. 12. Bart. in l. præses. §. divus. ff. de var. & extraord. cognit. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 51. def. 12.

¶ II.

Questie is / indien aen een werckman ofte konstenaer aenbesteedt is te maken seecker sozme van werck / ende dat den selven dooz syne schult het werck niet en komt te voltrecken / of men in sulcken gevalle eenich salaris schuldich is? Wozt geleert Neen / oock niet na rate des tijds ofte van het werck. Vide Coler. decif. 201. num. 4. & 7. alleg. Bald. in l. adversus. num. 4. & in l. æde. nu. 13. & 14. C. locat. & Alber. in l. si uno. §. item cum quidam. ff. eod. tit.

¶ III.

Wozt gebraecht / of men aen pement gehouden is salaris te betalen booz dien tijt als hy absent gheweest is / indien hy absent gheweest is met consent ende toelatinge? Is ghedecideert Ja. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. Salarium cap. 15.

¶ IV.

Questie is / indien een dienstbode hem Shuert heeft booz een half jaer / ende dat sijn meester binnen het half jaer komt te sterben / of hy allcenlijck recht heeft om te eyschen salaris na rate des tijts / dan of hem moet betaelt worden het volle salaris van het half jaer? Ick antwoorde / dat hy moet hebben salaris van het volle half jaer. Bonacosi. in tract. de Serv. vel. famul. quæst. 82. Coler. decif. 69. num. 2.

Onghehoorzame knechts ofte maeghden moghen huypentijds uyt haren dienst gheerpelleert worden / sonder dat den Meester ghehouden is haer te gheven salaris; 't welck sommighe verstaen van het salaris van den resterende tijdt / maer niet van het salaris van den boozgaenden tijdt. Rebuff. ad constit. reg. tract. de famulor. salar. gl. 2. in fin. Bonacoff. in tract. de Serv. vel. famul. q. 2130.

De vraghe is / of het salaris van dienst-boden is gheprivilegieert / soo dat daerime summierlijk mach gheprocedeert worden? Ick antwoorde Ja. Marant. in suo specul. part. 4. judic. distinct. 9. num. 197.

Wozyt ghebzaeght / indien een dienstbode komt te delinqueren in sijn officie / of hy daer dooz mach gheprivileert worden van sijn salaris? Wozyt gheleert Ja. Bonacoff. in tract. de Serv. vel. famul. quaest. 124. & 241.

S C H E Y D I N G E.

Sommige Doctoren wozyt gebisputeert / of de schepdinghe / dewelcke by lottinghe ghedaen is / mach gherefundeert worden / indien yemandt van de ghene die de schepdinghe toeghe staen heeft daer by grootelijcks is gheledeert? Ende al-hoe-wel vele Doctoren sustineren Ja / waerder is nochtans het gheboelen van de ghene die segghen / dat rescissie ofte relief teghens de schepdinghe gheen plaets en heeft / indien de lotinghen soo oneffen ghemaect zijn met weten ende kennisse van de ghene die de schepdinghe doen; maer soo de lotinghen by erreur soo oneffen ghemaect zijn / als dan mach den ghene die grootelijcks verkoz is teghens de schepdinghe ghereledeert worden. Fachin. lib. 8. controversi. cap. 36. Pinell. ad l. 2. C. de rescind. vendit. part. 2. cap. 1. num. 8. Caroc. decis. 130. num. 9. & vid. Tiraquell. de jur. primigen. quaest. 17. opin. 1. nu. 95. & seqq. Sand. decis. Frific. lib. 4. tit. 11. def. 1.

Wet is controbers / of / op dat een onghelÿcke schepdinghe werde ghe

ghereſcundeert / nootsakelijck berepſcht werde leſie boven de helfte
 De ghemeene ſententie der Doctozen ſchijnt te weſen Ja; ſommige
 nochtans ſuſtineren ter contrarie. Vide Pinell. ad l. 2. C. de reſcind.
 vend. part. 2. cap. 1. Fachin. lib. 8. controverſ. cap. 36. Cod. Fabr. lib. 3.
 tit. 27. def. 3. Berlich. decif. 146. Grivell. decif. 127.

I I I.

Queſtie is / of ſchepdinge ghepreſumeert wordt gheſchiet te zyn/
 indien veel broeders de goederen den tijdt van thien ofte meerder ja-
 ren byſonder ende apart hebben ghepoſſideert / de bruchten ghenoo-
 ten/ende de laſten betaelt? De ghemeene ſententie der Doctozen is/
 dat ſchepdinghe ghepreſumeert wordt : het welke nochtans / na het
 geboelen van ſommige Doctozen / te verſtaen is / indien de broeders
 ghelijcke deelen hebben ghepoſſideert; want anders / ſtaende in aqua-
 litept / ſchepdinghe niet en wordt gepreſumeert / hoewel eenige Doc-
 tozen ſuſtineren ter contrarie / te weten / dat eventwel ſchepdinge ghe-
 preſumeert moet worden / om dat te preſumeren ſtaet dat de ſchepdin-
 ghe van begin ghelijckelijck gedaen is / ende dat den ghene die meer
 poſſideert / aen de andere die minder poſſideren / in gelt geſuppleert
 ende goet gedaen heeft. Joan. à Sand. in Decif. Frific. lib. 4. tit. 11. defin.
 3. Petr. Sanz. de divif. bonor. lib. 1. cap. 12. Heſt. Felic. in tract. de Socie-
 tat. cap. 39. num. 11. & 14. Tiraquell. de præſcript. §. 1. gl. 4. verſ. 14. Myn-
 ſing. cent. 4. obf. 37. num. 15. Teſſaur. decif. 205. Boër. decif. 58.

I V.

De brage is / of ſchepdinge van een erffeniſſe mach vercocht wor-
 den na den tijdt vandertich jaren? Ick antwoorde Ja; ende daer-
 omme indien de erfghenamen in ghemeenſchap ghebleven zyn den
 tijdt van dertich jaren / ſoo mach daer na eventwel den een den ande-
 ren wel roepen tot ſchepdinghe van de erffeniſſe / ende is ſulcks de
 gemeene opinie der Doctozen. Batol. in l. 1. C. de annal. except. Fachin.
 lib. 6. controverſ. cap. 36. Chriſtin. ad ll. Mechlin. tit. 16. arr. 44. num. 5. Fe-
 lic. in tract. de ſociet. cap. 39. num. 8. Hier. de Cævall. q. 820.

V.

De ſchepdinghe / dewelcke een vader tuſſchen ſyne kinderen by
 teſtament ghedaen heeft / moet by de kinderen achtervolcht worden /
 oock alwaer het ſchoon dat deſelve in onghelijcke portien gheſchiet
 ware; welverſtaende nochtans dat vader van de kinderen ſyne legi-
 time ſalf ende in het gheheel blyve. Andr. Gail. lib. 2. obf. 116. nu. 2.
 & 3. Petr. Sanz. de divif. bonor. lib. 4. cap. 3. Treutl. vol. 1. diſput. 19. theſ.
 22. Chriſtin. vol. 4. decif. 7. num. 6.

D I I.

Schepdinghe van onroerende goederen moet gheschieden nae de costumpen end statuyten van de plaetse daer de goederen ghesleghen zijn/ende niet na de costumpen van de plaetse daer den overleden gestorven is. Nic. Everh. in consil. 206. num. 1. & 2. Burgund. ad Confuet. Fland. tract. 6. Christin. vol. 2. decif. 4. num. 3. Costal. ad l. 6. num. 9. ff. de Evict.

D I I I.

Wanneer daer is een stuck gemeen goet/het welcke niet lichtelijck kan gheschepden ende ghedept worden / soo moet het selve gheheel gheadjudiceert worden aen den ghene die het grootste deel daer aen competeert / midts gevende aen de anderen de werde ofte estimatie van hare ghedeelten / hoewel 't selve by sommighe Doctozen tegengesproken wordt. Vide Carpozov. def. forens. art. 3. const. 15. def. 34. & 40. Berlich. decif. 300. num. 24. Joan. à Sand. in Decif. Frisic. lib. 4. tit. 11. defin. 4. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 16. art. 44. num. 6. & art. 47. nu. 3. Boër. decif. 46. num. 1. Coler. decif. 54. num. 10.

D I I I I.

Tusschen sommighe Doctozen wordt ghedisputeert / of den testateur de schepdinghe van goederen tusschen syne erfghenamen mach verbieden? De waerder ende ghemeender sententie der Doctozen is / dat de schepdingemach verboden worden booz sekeren tijdt / ofte tot het leven van secker persoon toz/maer niet eeuwelijck. Jul. Clar. in §. testamentum. quæst. 67. Gail. lib. 2. obs. 139. num. 17. Schneid. ad §. quædam actiones. verf. De act. commun. divid. num. 21. & seqq. Instit. de Actionib.

I I.

Wozt gebzaegt / of dooz schepdinge van de erffenisse / by den erfghenamen met fideicommiss beswaert zijnde gedaen / geacht moet worden van het fideicommiss gherenuncieert te zijn? Ick antwoorde Neen / oock alwaer het schoon dat de erfghenamen in de schepdinghe beloost hadde / dat sy tegens de ghedane schepdinghe niet en souden doen. Fab. in suo Cod. lib. 3. tit. 25. defin. 1. Gail. lib. 2. obs. 139. Petr. Sanz. de divis. bonor. lib. 4. cap. 9. Joan. à Sand. in decif. Frisic. lib. 4. tit. 5. defin. 14. Neostad. supr. Cur. Holl. decif. 43. Lud. Bell. consil. 222. Fachin. lib. 5. cap. 20.

I I.

Schepdinge van een erffenisse en kan niet bondigh ghedaen worden / ten zy ghemaecht ende ghesien werde inventaris van de goederen

ren van de erffenisse, Montan. de tutel. cap. 38. num. 141. Castrenf. Confil. 342. vol. 1. Jal. Confil. 219. vol. 2.

¶ J.

De fchepdinge van goederen van een erffenisse moet vsocht worden vooz den Rechter van de erfghemamen / ofte vooz den Rechter daer de goederen gelegen zijn/ende soo de goederen ghelegen zijn onder verschepde jurisdictien / aldan moet de fchepdinghe verfocht worden vooz den Rechter van de jurisditie daer de meefte goederen van de erffenissegelegen zijn. Petr. Sanz. de divis. bonor. lib. 1. c. 3. num. 1. & 6. Castrenf. ad l. unic. C. ubi de hæred. ag.

¶ J J.

De fchepdinge gedaen by een vader tusschen syne kinderen/over eenigh goedt/ het welke dooz fideicommiss aen een van de kinderen moste ghereftitueert worden/ moet achtervolght worden/indien het kint/aen het welke de restitutie moefte geschiede/de erffenisse syngs vaders heeft gheadicert; want aldan en mach den fideicommissaris niet eyschen de verbonde goederen / dewelcke by de vader zijn gheschepden ende ghedeylt/dan moet de fchepdinghe na komen. Roman. Confil. 18. Petr. Sanz. de divis. bonor. lib. 1. cap. 8. nu. 24. & seqq. Lud. Bell. confil. 182. num. 7. 8. Sand. de prohib. rer. alienat. part. 2. cap. 8. num. 32. & seqq.

¶ J J J.

Questie is/indien een vader by sijn testament gedaen heeft schepdinghe tusschen syne kinderen / ende dat de goederen aen een van de kinderen gheassigneert/worden ghevinceert/ of de andere kinderen ghehouden zijn te pfefferen de estimatie van de goederen die geevinceert zijn? Dele Doctozen sustineren Neen/andere ter contrarie Ja/ ende is alsoo by den Hove van Frieslandt ghedecideert. Vide Mangil. in tract. de Evid. q. 114. num 59. & seqq. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 2. num. 34. Joan. à Sand. in Deci. Frific. lib. 4. tit. 11. defn. 2. Fachin. lib. 6. controvers. cap. 68. Petr. Sanz. de divis. bonor. lib. 1. cap. 8. num. 13. & seqq.

¶ J D.

De vraghe is/of de ghene die eenige ghemeenschap van goederen hebben/mogen compact maken van nimmermeer te schepden? Ick antwoorde / dat soodanich compact niet en mach bestaen / dan mach eventwel schepdinghe verfocht worden; maer parthpen moghen wel bedinghen dat sy binnen sekeren tijdt/ofte so langhe sy leven/ niet erfsullen moghen schepden. Heft. Felic. in tract. de Societat. cap. 39. nu. 68.

& seqq. Gail. lib. 2. obs. 24. num. 7. Alexand. in Consil. 18. num. 1. vol. 2.

¶ D.

De ghene/dewelcke na de scheidungge/ oock by geschizte gedaen/
de ghemeene goederen hebben behouden den tijdt van thien jaren/
worden gheacht dooz stilswyghende consent van de scheidungge ghe-
renuncierte te hebben: gelijk ter contrarie oock gepresumeert wort
scheidungge ghedaen te zyn / wanneer veel broeders den tijdt van
thien jaren apart ghewoont hebben/ ende niet ghemeen ghebruyck
hebben de goederen die te vozen waren ghemeen. Cravett. Consil. 73.
num. 13. Fab. in suo Cod. lib. 3. tit. 27. definit. 1. Malcard. de Probat.
concl. 527. num. 2. & 6. Ant. Gabr. comm. concl. tit. de Præsumpt. concl.
1. num. 28. 29.

¶ D I.

In de scheidungge van de goederen van de erffenisse moet achter-
volcht worden sodanighe scheidungge / als de vader by houtwelijck-
sche voorwaerden ghedaen heeft. Fab. in suo Cod. lib. 3. tit. 25. defn 4.
Masuer. in sua prax. tit. 28. de societate. num. 5.

¶ D I I.

Scheidungge van landen/ ofte andere ghemeene goederen / moet
geschieden tot gemeene kosten van parthyen/ ooc alwaer het schoon
dat de scheidungge by d'eene van parthyen alleen versocht was. Boët.
decif. 51. num. 16. Papon. lib. 15. tit. 7. arrest. 3.

¶ D I I I.

De vraghe is / indien de erfghenamen onder malkanderen scheid-
den de goederen van de erffenisse / of ter oorzaccke van deselve scheid-
dinghe moet betaelt worden den veertichsten penning / ofte andere
gerechtigheden/diemen ter saccke van verkoopingen schuldich is?
Wort geleert Neen. Acac. var. resol. cap. 7. nu. 423. & 508. Carpzov. def.
forenl. part. 2. constit. 39. def. 23. & 26.

¶ I I.

Questie is / of een scheidungge die dooz erreur van rechten gedaen
is / mach rescindeert worde? Hierinne is gedecideert Ja. Carpzov.
def. forenl. part. 3. const. 15. def. 42. Heët. Felic. de Societ. cap. 40. num. 3.

¶ I I.

Indien yemandt vermeynt dat hy in de gedane scheidungge is ge-
teedert / wort gevraecht / binnen wat tijt hy moet ageren tot rescissie
van de scheidungge? Aek antwoorde / dat hy tot rescissie van de scheid-
dinge mach ageren naer rechten tot dertich jaren toe / ofte na costuy-
me binnen den tijdt van een derdendeel van hondert jaren. Cod.

Fabr.

Fabr. lib. 3. tit. 27. def. 7. Griuell. decif. 127. num. 4. 7. & 8. Pizell. de
 vefciud. vendit. part. 2. cap. 1. num. 26.

S C H I P P E R.

I.

En Schipper is ghehouden vooz de bewaeringhe van
 de goederen / dewelcke in fijn Schip ghebrocht zijn /
 ende en is niet alleen ghehouden uyt fijn eppen daedt /
 maer oock van fyne knechts. Welenb. in parat. ad tit.
 ff. Naut. Caup. stab. ut recept. restit. num. 5. Christin. ad
 ll. Mechlin. tit. 8. art. 15. num. 4.

II.

Een Schipper / dewelcke beloofst heeft pemandts goederen te boe-
 ren in sekere Stadt ofte plaetse / op sekere pepne / wozt van de pepne
 gheexcuseert / indien fijn Schip dooz een Drius / ofte dooz eenige an-
 dere Obericheyt is / belet geweeft. Marant. in Singul. & jur. notab. lit. n.
 verf. Nauta. alleg. Angel. in Confil. 112.

III.

De braghe is / of de goedere in die in een Schip ghebrocht zijn aen-
 den Schipper vooz het vrecht-loon verbonden zijn? Ick antwooz
 de Ja. Coital. ad l. 2. ff. de leg. rhod. de jact. Negufant. in tract. de pi-
 gnor. & hypoth. 4. memb. 2. part. num. 140. Christin. ad ll. Mechlin. tit.
 8. art. 15. num. 14.

IV.

De schade die het eene Schip van het ander aenghedacn is / buy-
 ten fchult van de Schippers / is ten beyde zyden gemeen; soo dat een
 Schip een ander dooz ongeluck over zeplende / den Schipper gehou-
 den is de halve schade te vergoede. Neostad. decif. 48. Supr. Cur. Holl.
 Zeel. & Westfrif. Jac. Cor. rer. jndicat. obl. 40. & 41.

V.

Alhoewel een Schipper moet inftaen vooz de bewaeringhe van de
 goederen die in fijn Schip gebrecht zijn / nochtans en is hy niet ghe-
 houden vooz eenigh ongeluck / het welcke buyten fyne fchuldt vooz-
 valt; en daeromme indien de goederen by ongelue buyten fchult van
 den Schipper komen te vergaen / fo is den Schipper niet gehouden
 de schade te vergoeden: dan den Schipper moet het ongeluck betrop-
 fen. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 8. art. 15. nu. 11. & 12. Benven. Stracch. in
 tract. de mercat. tit. de Naut. part. 2. num. 5. Griuell. decif. 49.

D J.

Questie is/ indien aen een Schipper gh'geven is een toegesloten ofte toegezegelt koffer/ mande/ ofte pet anders in hebbende eenighe goederen/ ende dat de Schipper de quantiteyt van de goederen/ om dat het hem toeghesloten ofte bezegelt is behandicht / niet en heeft gheweten/ende dat nader handt ghesustineert wozt/dat in het koffer ofte mande meer goederen gheweest zijn/ als by het overleveren bevonden worden / of alsdan den Schipper daer dooz ghehouden is/ ende ghestaen moet worden op den Eedt van den ghene die hem het koffer heeft behandicht / aengaende de quantiteyt van de goederen die minder bevonden worden? In dese questie staet aldus te distinguereu:indien het koffer ofte de mande by den Schipper overgelevert wozt toegesloten ofte toegezegelt/in sulcker voegen/ als by het selve hadde ontfangen/so dat het slot ofte zegel niet en is verandert/ alsdan om dat de suspicie cesseert/en wozt niet ghestaen op den Eede van den ghene die seyt dat meer goederen in het koffer gheweest zijn? of indien het koffer ofte mande by den Schipper overgelevert wozt ontsloten ofte ontzeggelt zijnde/ ende consteert dat den Schipper is gheweest in bedroch / alsdan wozt ghestaen op den Eedt van den ghene die het koffer aen den Schipper ghegheven heeft/ aengaende de quantiteyt van de gesubtraheerde goederen;of soo het twiſelachtigh is / of de ontzeggelinghe afte ontsluitinghe ghedaen is by den Schipper/of niet/alsdan moet na het ghevoelen van sommige Doctoren mede ghestaen worden op den Eedt/ hoewel eenige sustineren ter contrarie: ende moet hierinne mede regard genomen worden op de qualiteyt van den Schipper / ende den ghene die het koffer aen den Schipper behandicht heeft/of d' een gheloof weerdigh ende van goetd leven is/ ende d' ander niet. Schneid. ad §. item exercitor. num. 5. Instit. de obligat. quæ ex qual. delict. nasc. Jas. in l. in actionibus. nu. 41. ff. de in lit. jurand. & ibi Bartol. num. 23. Castrenf. ad l. 1. §. si cista. num. 3. & ibi Bart. num. 2. ff. de pos. Ias. in l. si quando. nu. 48. C. und. vi. & Bart. in l. servi. num. 4. & 5. ff. Furt. advers. naut. caup. stab. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 8. art. 15. num. 8. Nic. ab Alt. Sing. 71. Hier. de Cævall. quæst. 685. Kinsch. resp. 106. num. 11. 12.

D J I.

De vrage is/ indien een Schipper met sijn schip een anders schip by ongeluck sonder sijn schuldt komt te overseplen / of den Schipper tot vergoedinge van de schade mach overleveren sijn schip/ende daer mede volstaen/sonder dat hy bozder ghehouden is als nae adbenant van

van de weerde van het schip? *I*s gedecideert *I*a. Iacob. Cor. rer. judic. observat. 40.

SCHULDENAER ende SCHVLT.

I.

De vrage is / of een schuldenaer tegens wille van den creditur mach betalen een deel van de schult / dan of hy gehouden is de geheele schuldt teffens te betalen? *I*ck antwoorde / dat de schuldt teffens moet betaelt worden / ende dat den creditur niet ghehouden en is een deel van de schuldt te ontfanghen / ten ware het eene deel van de schult was liquijd / ende het ander niet / want alsoan is den creditur ghehouden het liquijde deel te ontfanghen. Socin. in suis fallent. reg. 106. Fachin. lib. 10. controv. cap. 59. Bronch. cent. 2. assert 17. Pyrrh. Maur. in tract. de solut. cap. 30. Bart. Jal. Costal. & alii in l. quidam existimaverunt. ff. si cert. pet.

II.

Wanneer daer zijn twee ofte meer schuldenaers van eene schuldt ofte obligatie / deselve en mogen peder een booz al na de ghemeender opinie der Doctozen niet geconvenieert worden / dan mogen allegeren exceptie van dibisie / ende mogen volstaen midts betalende peder booz sijn portie / ten ware sy van haer beneficie hadden gheremuncieert / ofte de andere absent ofte insolvent waren. Althuf. dicæol. lib. 1. cap. 85. num. 15. Schneid. ad §. ex hujusmodi num. 4. Instit. de duob. reis. stipul. & promitt. vide tamen Bronch. cent. 4. assert. 51.

III.

Wozdt ghebzaeght / of een schuldenaer synen creditur dwinghen mach / dat hy in betalinghe aenneme de schult die hem van een ander komt? *I*ck antwoorde / dat den creditur niet ghehouden en is sodanighe schuldt aen te nemen. Guid. Pap. Singul. 885. Surd. decis. 133. num. 1.

IV.

Indien den epscher geepscht heeft een deel van de schult / ende dat den schuldenaer daerinne is ghecondemneert / soo en schijnt hy daer dooz het resterende niet quijt ghescholden te hebben / dan mach het selve naderhandt ebentwel epschen / alhoewel hy in den eersten epsch niet en heeft ghepoteesteert / onbermindert sijn actie nopende het resterende. Wurms. tit. 28. obs. 7. Ioan. Fab. in §. si minns. Instit. de act.

W v v

Pyrr.

Pyrrh. Maur. in tract. de Solut. cap. 15. num. 2. Guid. Pap. quaest. 177. Pa-
pon. lib. 8. tit. 1. arr. 1.

D.

Schulden/betwelcke een crediteur uytstaende heeft buyt de juris-
dictie van syne woonplaetse/respicieren de persoon/ende worden ge-
houden als of sy waren ter plaetse daer den crediteur woonachtich
is. Gail. lib. 2. obs. 124. num. 19. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 16. art. 39.
num. 3. & tit. 17. art. 3. num. 14. & 16.

D I.

Questie is/of uyt thien-jarighe betalinghe geinduceert wort pre-
sumptie van de schult ende titel? Ick antwoorde/ dat den ghene die
eyscht secker gelt ofte yet anders/alleen ten dien insichte/dat het op
andere tpden manichmael is betaelt gheweest/ sal succumberen; ten
ware het soo langhe ware betaelt/dat van het begin gheen memozie
en exsteerde/want sodanighen langhen tijdt is in plaetse van den ti-
tel: maer den ghene die contendeert dat hem gelt/interest/ofte eeni-
ge pensie betaelt sal worde/niet alleenlijck ten dien aensien/dat hem
op andere tpden somtijds het selve ghegeven is / dan boecht daer
by de oorzake / detwelcke hy wil proberen uyt den loop van thien ja-
ren/alsdan sal den selven triumpheren; want tegens den schuldenaer
wordt geinduceert probatie van den titel uyt thien-jarige prestatie/
indien de oorzake geadjiceert is/ende anders niet; ende daeromme
indien een Hupsman peder jaer betaelt heeft een paer Capoenen/
ende dat van gheen oorzake consteert / soo is den selven niet ghehou-
den in den toekomende tijdt deselve te presteren. Costal. ad l. cum de in
rem verso. ff. de usur. & ibi Bartol. & alii Christin. ad ll. Mechlin. tit. 13.
art. 36. Pyrrh. Maur. in tract. de Solut. cap. 37. Card. Tusch. pract. Con-
clus. lib. 7. concl. 339. Costal. ad l. 6. ff. de Usur. Sand. decil Frisic. lib. 3.
tit. 14. def. 4. Cod. Fabr. lib. 8. tit. 4. def. 7. Gratian. discept. forens. c. 208.
Guid. Pap. q. 407. 408.

D I I.

Het is controvers/of een schuldenaer bā sekere quantiteyt/ten re-
garde van sekere specie/wordt bezijt/indien de specie komt te vergaē
voor de vertoevinghe / ghelijck een schuldenaer van sekere specie be-
zijt wordt? Waerder wordt gheacht de sententie van de ghene die
sustineren / dat den schuldenaer worde bezijt. Fachin. lib. 2. contro-
vers. cap. 71. Nic. Everh. in Consil. 174. num. 9. 10. & 11. Castrenf. Alexand.
Jaf. & alii in l. quod te ff. si cert. pet.

Bp

D I I I.

By sommighe Doctozen wordt ghedisputeert/of een schuldenaer van seker dinck wozt bevizt / indien de sake komt te vergaen na syne vertoebinge? Waerder is de opinie van de ghene die sustineren/dat den schuldenaer niet en wozt bevizt/ ten ware de sake van gelijcken by den creditur soude vergaen gehad hebben. Bronch. cent. 1. assert. 74. Fachin. l. 2. controv. c. 71. & lib. 8. cap. 101. Cod. Fabrian. lib. 4. tit. 24. def. 24.

I I.

Indien mynen schuldenaer aen pemandt belast / dat hy aen my betale/dewelcke nochtans niet en betaelt/ dan beloost te sullen betalen/wozt ghebraght/so den selven komt te aufugeren/of ick regres mach hebben teghens mynen schuldenaer? Ick antwoorde Ja. Barthol. de Cap. Singuul. 75. Stracch. in tract. de Mercat. tit. de adject. q. 14. num. 2. Neostad. Cur. Holl. decis. 38.

I.

Questie is/of een schuldenaer/dewelcke onder Eede beloost heeft alle jaer te betalen vijftigh gulden tot thien jaren toe / soo hy in een jaer komt te ontbreken / vooz de somme van den gheheelen tijdt kan gheconvenieert worden? Wozt ghelcert/indien den schuldenaer tot de gheheele somme gehouden was upt eenighe oude oozsaecke ende actie/dat hy alsdan deficierende in eene betalinge/ kan gheconstringeert worden tot de gheheele somme; maer indien den schuldenaer upt een nieuwe actie ende obligatie tot de schuld gehouden was/dat in sulcken gheballen den selven vooz de gheheele schuld niet gheconvenieert kan worden / maer alleen vooz den verschenen ende onbetaelden tijdt. Pyrrh. Maur. in tract. de solut. oblat. & retent. cap. 95. Vide ramen Bartol. Bertazzo. in tract. de claus. in fin. super rep. l. si quis major. q. 47. num. 641. & 648.

I I.

Wanneer van de waerheyt van de schuldt consteert / al hoe wel gheen sekere somme ofte quantitept gheprobeert en wozt/ soo moet aengaende de quantitept van de schuld gestaen worden op den Eedt van den creditur/by soo verze eenighe conjecturen ofte inditien van de quantitept concurrezen. Coler. dccif. 272. num. 3. Bart. in l. admonendi num. 40. ff. de jurejur. Fachin. l. 2. controvers. cap. 51. Guid. Pap. Sing. 793. num. 2.

I I I.

Schuld/ dewelcke buyten ordze van recht is geexigeert/ en moet

D v b b 2

niet

niet gherestituceert worden; ende derhalven indien de schuldt gheint is teghens de soyme van de statuyten ofte rechten / soo is de executie goedt / ende moet niet gherevoceert worden / by soo verre van de schuldt consteert. Fab. in suo Cod. lib. 7. tit. 20. defin. 26. num. 1. Joan. à Sand. in decis. Frific. lib. 1. tit. 12. defin. 2. Gratian. discept. forens. cap. 353. num. 19.

¶ I I I.

De vraghe is / of een crediteur den schuldenaer van synen overleden schuldenaer met personele actie mach conbenieren / indien synen schuldenaer sonder erfgenaem is gestorven? Ick antwoorde Neen / dan moet ober de erffenisse van synen schuldenaer versocht worden een Curateur / dewelcke de hereditaire actien teghens de schuldenaers instituiere. Ioan. à Sand. in decis. Frific. lib. 3. tit. 12. defin. 24.

¶ I D.

Een schuldenaer / dewelcke upt verscheyde oorzaken verscheyde sommen aen synen crediteur schuldich is / als hy eenighe penninghen betaelt / mach segghen op welke schult dat hy syne betalinghe goetghedaen wil hebben / ende soo hy niet en seyt op welke schult dat hy de betalinghe doet / aldan wort geacht de betalinghe gedaen te zyn op de swaerste ofte oudste schult / ende booz de swaerste schult wort ghehouden soodanige schult / dewelcke heeft boz ghe / peyne / interest / pandt / ofte dierghelijcke. Bronch. miscell. controvers. cen. 2. assert. 56. Pyrrh. Maur. in tract. de solut. cap. 9. Bellac. in Syntagm. commun. opin. lib. 8. tit. 27. num. 69. Menoch. de Præsumpt. lib. 3. præf. 136. Surd. decis. 186. Rot. Gen. de Mercat. decis. 121. Gratian. discept. forens. cap. 224. Acac. var. resol. cap. ult. num. 505. & seqq.

¶ D.

Wozdt ghebzaeght / indien ick aen mynen schuldenaer belaste / dat hy het gene hy aen my schuldich is betale aen Titius / of alsdan Titius teghens mynen schuldenaer mach ageren? Ick antwoorde de Neen. Amanell. de Clar. aquis. Singul. 135. Neostad. Cur. Holl. decis. 38. in fin.

¶ D I.

Een schuldenaer mach teghens wil van synen crediteur niet betalen yet anders dan hy schuldich is; want soo hy schuldich is te leveren koozen / en mach in plaetse van het koozen gheen geit geven / ofte indien hy ghelt schuldich is / soo mach hy in plaetse van ghelt gheen koozen betalen. Caroc. decis. 53. num. 7. Bronch. cent. 4. assert. 65. Costal. ad l. 2. num. 3. ff. de reb. cred. Tessaur. decis. 153.

¶ D I I.

De byaghe is / of een schuldenaer gehouden is spne schult te byen-
ghen ten hupse van spnen crediteur / dan of den crediteur moet gaen
ten hupse van spnen schuldenaer omme de schuldt te ontfanghen?
Wort gheleert / dat een schuldenaer gehouden is spne schult te gaen
betalen ten hupse van spnen crediteur / by soo verze den schuldenaer
woont in deselve Stadt ofte plaetse daer den crediteur woonachtich
is; maer indien den schuldenaer ende crediteur wonen peder in een
bysondere Stadt ofte plaetse / alsdan is den crediteur ghehouden te
komen ten hupse van den schuldenaer. Gloss. Bart. Bald. Castrenf. Co-
stal. & alii. in l. item illa. 18. ff. de constit. pecun. Peck. in tract. de jure si-
stend. c. 9. nu. 2. Paul. de Castr. in Consil. 24. vol. 2. Pyrrh. Maur. in tract.
de Solut. cap. 29. Roderic. de ann. rediv. lib. 2. quæst. 6. Vide Cod. Fabr.
lib. 8. tit. 30. def. 4.

¶ D I I I.

Questie is / of een schuldenaer in prejudicie van spne creditoren
mach renuncieren ofte niet aenbeerden een erffenisse ofte legaet aen
hem gemaect ofte nagelaten? De gemeender opinie der Doctoren
is Ja. Mart. digest. noviss. tom. 1. tit. debitor cap. 39. Berlich. decis. 114.
Gratian. discept. forens. cap. 132. 271. & 882. num. 30. & seqq. Molin. ad.
consuet. Paris. tit. 1. §. 1. gl. 3. num. 12. 13. & seqq.

¶ I I.

De byaghe is / indien een schuldenaer komt te overlyden / of de erf-
genamē van den selven / by den crediteur mogen geconvenieert wo-
den tot betalinge van den schult / binnen de negen dage sedert de doot
van den overleden schuldenaer? Hierinne is gedediceert / dat heden-
daeghs sulcks mach gheschieden / sonder dat den crediteur nootfaec-
kelijck ghehouden is de neghen daghen upt te wachten / ten ware
hy upt beleefstheyt sulcks doen wilde. Christin. vol. 1. decis. 81. Zyp. in
notit. jur. belg. tit. de In jus vocand. ante fin. Bugn. de legib. abrog. lib. 4.
Sat. 39. Vide tamen Peck. de Jur. sist. cap. 10. num. 10.

¶ ¶.

Indien pemant van wegen seker schuldenaer tegens de crediteur
sept / dat hy niet van den schuldenaer wat patientie hebben soude / wort
ghebzaegt / of hy ter oorzaak van dien gehouden ofte verobligeert is
voor de schult van den selven schuldenaer? Is ghedecideert Neen.
Christin. vol. 1. decis. 111.

¶ ¶ I.

Questie is / indien een schuldenaer / 't ghene hy schuldigh is / doo?

ſijn knecht ofte maeght gefonden heeft aen ſpnen crediteur / ende dat den ſelven knecht ofte maeght is gheaufugeert en met het gelt wech gheloopen / wort ghevraecht / of den ſchuldenaer is bezijt? Ick antwoorde Peen. Nic. ab Alt. Singul. 92. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 7. num. 3. Costal. ad l. 20. ff. Commod.

¶ ¶ ¶ ¶

De vraghe is / of een ſchuldenaer kan gheconſtringeert worden omme over de ſchuldt te paſſeren een instrument ofte obligatie / ende hem daerinne te laten condemneren / dan of hy mach volſtaen met het paſſeren van een instrument ofte obligatie ſonder condemnatie? Ick antwoorde / dat een ſchuldenaer niet ghehouden is hem inde ſchuldt te laten condemneren / dan mach volſtaen met het paſſeren van een ſimpele obligatie ſonder condemnatie. Kinſch. in tract. de Solut. induc. cap. 10. num. 2. Molin. ad conſuet. Paris. tit. 2. §. 76. gl. 1. num. 22. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 2. sub. nu. 17. Rebuff. ad conſt. reg. tract. de lit. oblig. art. 2. num. 88. & ſeqq.

¶ ¶ ¶ ¶ ¶

Als een ſchuldenaer komt te failgeren / ſoo zijn alle ſpne goederen aen ſpne crediteuren ghemeen / ſoo dat hy aen pemandt van ſpne crediteuren geen goederen mach cederen / ofte yet van de ſelve in betalinge geven / ofte oock eenich hypotheecq op de ſelve goederen conſtitueren. Carpozov. def. forenſ. part. 2. conſt. 22. def. 25.

¶ ¶ ¶ ¶

De vraghe is / of den ghene / die hem de goederen van een ſchuldenaer die inſolvent of fugitiſ is / onderwint ende immiſceert / ofte verberghet / mach gheconvenieert worden van de crediteuren tot betalinghe van de ſchulden? Wordt gheleert Jae. Strach. tract. de mercator. tit. de decoctor. part. 7. & ult. & 2. part. ult. & 7. part. Kinſch. reſp. 104. num. 9. Chriſtin. ad ll. Mechlin. tit. 13. art. 17.

S E N T E N T I E.

¶

Berſchepde Doctoren wordt ghediſputeert / of een ſententie mach gheretracteert worden ter ooſake van een teſtament ofte eenich ander instrument / het welke op nieuw bevonden is / ofte oock ter ooſaecke van eenighe ghetuyghen die op nieuw bevonden zijn? In deſe que-

stie defenderen sommighe de affirmatie opinie / ende vele anderen de negative. Vide Bronch. cent. 4. assert. 18. Fachin. lib. 1. controv. cap. 51. & 52. Hieron. de Cævall. in Specul. commun. opin. contr. commun. quæst. 542. 838. & 840. Radel. deif. 11. Berlich. decis. 40. & 41. Cod. Fabr. lib. 2. tit. 4. def. 13. Boër. decis. 307. Papon. lib. 19. tit. 8. arr. 3. & ibi Bacchov.

I I.

Een sententie daer by yemant provisionelijcken is gecondemneert. wort ghehouden booz interlocutoir / ende daeromme mach oock van een provisionele sententie niet geappelleert worden, Sand. decis. Frific. lib. 1. tit. 13. def. 1. in fin. & def. 4. art. 3.

I I I.

Questie is / of een sententie / die gewesen is tegens den principael / mach ter executie ghestelt worden teghens de bozge ? De ghemeene opinie der Doctozen is / dat tegens een bozge booz het ghewysde de sententie sonder nieu proces kan ter executie ghestelt worden / maer gheensints teghens een bozge die by contract gestelt is / ende 't selve is oock tot meermalen alsoo gedecideert. Guid. Pap. q. 26. Costal. ad l. 6. Marius ff. Mandat. Rebuff. ad const. reg. tr. de lit. oblig. art. 5. gl. 9. num. 8. Mynling. cent. 4. obs. 96. Nic. Everh. in Consil. 137. num. 1. Boër. decis. 277. num. 2. 3. & seqq. Caroc. decis. 136. nu. 12. Vide tamen Thom. Herb. rer. quotid. cap. 4.

I D.

Het is kennelijck / dat een sententie mach ter executie gestelt worden / na dat de selve ghegaen is in kracht van gewysde / ende dat by den Rechter die de sententie gewesen heeft ; dan is questie / indien by seker Rechter de sententie is gewesen / of de executie van die sententie oock by een ander Rechter mach gedaen worden / sonder requisitie van den Rechter die de sententie ghewesen heeft ? De ghemeene opinie der Doctozen is / dat de sententie by een ander Rechter niet en mach ter executie gestelt worden / ten zy den selven alvozen by letteren requisitoir daer toe zy versocht van dien Rechter / die de sententie ghepronuncieert heeft. Jaf. in l. à divo pio. §. sententia. ff. de re judicat. Mynling. cent. 3. obs. 68. Gail. lib. 2. obs. 130. nu. 14. Hartman. Hartm. tit. 1. obs. 6. num. 2. & 6. Rebuff. ad const. reg. tract. de lit. requisitor. in præf. num. 33.

D.

Een sententie / dewelcke continueert veel verscheyden artijckelen / kan ten deele gheaccepteert / ende daer van mach ten deele gheappelleert

leert worden; want de sententie alsdan ten deele kan wesen absolu-
toir/ende ten deele condemnatoir; ende daeromme die hem in eenich
artijckel beswaert vint mach appelleren / ende het appel en bevol-
veert/noch en suspendeert de executie niet ten regarde van de andere
artijckelen/ over dewelcke het appel niet en is gheinterponeert/ dan
mach de sententie ten dien aensien ter executie gestelt worden. Boër.
decif. 73. num. 3. & 4. Papon. lib. 19. tit. 1. arrest. 29. Scacc. in tract. de Ap-
pellat. quæst. 17. limit. 47. memb. 2. num. 23.

D J.

De vraghe is/of een gheprozogeerde Rechter syne sententie mach
ter executie stellen? Ick antwoorde Neen/dan moet de executie van
de sententie gedaen worden door den ordinarij competente Rechter.
Marant. part. 4. judic. distinct. 12. num. 19. Alexand. & Jas. in l. cum quæ-
dam. ff. de jurisdict. omn. jud.

D J J.

Questie is/indien van een sententie is geappelleert/ ende dat den
Rechter van appel de eerste sententie confirmeert / pronuncierende
wel ghewesen ende qualijck gheappelleert/wie de sententie moet ter
executie stellen? De gemene opinie der Doctoren is/dat den Rech-
ter van appel in sulcken ghevalle de sententie moet ter executie stel-
len/ ende sal gheageert worden upt de confirmerende sententie; hoe-
wel sommighe Doctoren sustineren contrarie/dat de executie van de
sententie moet gedaen wordē door de Rechter van de eerste instantie:
maer so het appel is desert/ofte dat den Rechter van appel het selve
desert pronuncieert / alsdan moet den eersten Rechter ende niet den
Rechter van appel de sententie ter executie stellen. Vide Christin. vol.
1. decif 297. num. 28. 29. 30. 31. Gratian. discept. forenl. cap. 40. num. 36. &
seqq. Rebuff. ad const. reg. tract. de Sent. execut. art. 7. gl. 9. num. 5. Hier.
de Cævall. quæst. 617. Coler. decif. 278. Sand. decif. Frific. lib. 1. tit. 13.
def. 6. Mynsing. cent. 4. obs. 94. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 1. art. 30. nu.
5. Gail. lib. 1. obs. 113. nu. 14. Wurms. tit. 23. obs. 3. Bart. in l. eos qui nu.
10. 11. & 12. C. de appellat. Guid. Pap. q. 436. num. 43.

D J J J.

Een interlocutoire sententie/dewelcke diffinieert een substantieel
artijckel van de principale sake/ wordt gesept te hebben kracht van
diffinitive. Bald. in l. 1. C. quad. provoc. non est necess. Marant. part. 6.
tit. de sentent. num. 44.

J K.

Een Rechter mach de woorden van de sententie/sonder parthpen
daer

Daer toe te roepen / coꝛrigeren ende verbeteren / soo maer den teneur van de sententie niet en werde verandert, Gloss. in l. actorum ff. de re judicat. Mynsing. cent. 6. obs. 6. num. 19.

¶

Woꝛdt ghebræcht / of een sententie / waer by pemandt woꝛdt geabsolueert van der instantie / is interlocutoir / of diffinitief? Woꝛdt gheleert / dat soodanighe sententie is interlocutoir; Doch woꝛdt by vele Doctozen ghesustineert / dat soodanighe sententie / hoewel sy is interlocutoir / hebbende is de kracht van een diffinitive sententie / ende dat oversulcks van een sententie / waer by pemandt gheabsolueert woꝛdt van der instantie / mach gheappelleert wezden. Vide Scacc. in tract. de Appellat. quæst. 17. limit. 47. memb. 1. num. 27. Gratian. discept. forens. cap. 348. num. 12. & seqq. Vide Marant. part. 6. tit. de sent. num. 33. Gail. lib. 2. obs. 133. num. 7. Myns. cent. 3. obs. 88. num. 5. Ferrar. in sua prax. tit. 2. gl. 19. num. 5.

¶ II.

Den ghecondemneerde en schijnt de sententie niet te acquiesceren / soo hy spne tegenparthye laet doen den Eedt in supplement van bewijs by de sententie ghesefcert; alsoo hy noch dooꝛ het geinterponeerde appel / nochte dooꝛ eenighe andere reden kan beletten / dat den Eedt niet ghedaen en werde; ende mach daeromme na den ghedanen Eedt van de sententie soo wel appelleren / als of den Eedt niet ghedaen en ware / ende is oock alsoo ghedecideert. Christin. vol. 4. decis. 118. num. 8. Fab. in suo Cod. lib. 7. tit. 29. quor. appellat. non recip. defin. 9. & lib. 4. tit. 1. def. 6. Bart. in l. generaliter. C. de reb. cred.

¶ III.

Een Rechter mach de interlocutoire sententie veranderen ende te niet doen / maer niet een diffinitive sententie. Bronch. cent. 4. assert. 19. Speculat. tit. de sentent. §. Nunc de effectu. num. 1.

¶ IIII.

De vrage is / of een Rechter in het wysen van de sententie gehouden is te volghen het advijs van de Rechts-gheleerden / het welke hy tot het wysen van de sententie ghehadt heeft? Ick antwoorꝛ de Peen / dan mach wel sententieren teghens het advijs. Specul. tit. de requisit. consil. num. 10. Berlich. Conclus. practicab. part. 1. Concl. 59. num. 26. & 27.

¶ V.

Niemandt en kan ghedwongen worden om de sententie / dewelcke

¶ ¶ ¶

voꝛ

voorz hem geweest is / ter executie te stellen / nochte en mach eerst niet gheconbenieert worden uyt de sententie / alhoewel hy in consequentie van de gheintendeerde actie / ghehouden is yet aen syne teghenparthye te presteren. Fab. in suo Cod. lib. 7. tit. 20. de execut. rei iudicat. defin. 54. Vide Papon. lib. 18. tit. 5. arr. 36.

¶ D.

En sententie van een Arbitrator / na den lapp van thien dagen dooz stilswyghentheyt van parthyen gherobozeert / bzencht voozt exceptie onde actie : ende moet sodanighe arbitrare sententie ter executie ghestelt worden dooz den ordinaris Rechter van den gecondemneerde / dan moet parthye alsozen gheciteert worden omme letteren van executie op de selve sententie te sien decernereren. Marant. part. 6. tit. de execut. sent. num. 5. Nic. Fverh. in consl. 90. num. 8. Merul. lib. 2. tit. 2. cap. 6. Gail. lib. 1. obs. 1. num. 51. Wurmf. tit. 2. obs. 2. num. 2. & tit. 3. obs. 8. Boër. decif. 284. num. 26.

¶ D I.

De vraghe is / of sententie gheeft hypotheecq ? Ick antwooz : de Neen / ende derhalben als een debiteur by sententie ghecondemneert is synen creditour te voldoen / soo en verkright den creditour dooz de sententie geen hypotheecq op de goederen van den debiteur / dan heeft alleen personele actie uyt de sententie. Ægid. Mag. in tra&. de bon. proscript. cap. 22. num. 4. & seqq. ff. de iurejur. Grivell. decif. 27. num. 11. Acac. var. resol. cap. ult. num. 454. Cod. Fabr. lib. 7. tit. 20. def. 5. & lib. 8. tit. 12. def. 3.

¶ D I I.

En provisionele sententie / waer by yemandt ghecondemneert is eenighe penninghen te namptiseren / mach ter executie ghestelt worden / niet teghenstaende van deselve is gheappelleert / oock alwaer het schoon dat de sententie continueerde een merckelijcke somme / hoe groot deselve soude moghen wesen. Fab. in suo Cod. lib. 7. tit. 15. de sentent. & interlocut. defin. 2. Ioan. à Sand. in Decif. Frific. lib. 1. tit. 13. defin. 4.

¶ D I I I.

Indien het statuyt mede bzencht / dat alle sententien niet excederende de somme van twee hondert gulden / sullen mogen ter executie ghestelt worden / niet tegenstaende eenich appel / wordt ghevraght / so yemandt heeft gheappelleert ghecondemneert zijnde by sententie in verschepde sommen / waer van yeders quantiteyt is beneden de twee hondert gulden / dan ghecoaceerbeert ofte ghecumuleert zijnde

bedza-

bedraghen boven deselve somme/ of sodanighe sententie mach ter executie ghestelt worden hangende het appel? Hierinne staet te distinguisheren; indien de verscheyden sommen spruyten uyt eene oorzaecke/ ende met eene actie gheepscht worden/ alsoan wordt dooz het appel de executie van de sententie belet; maer soo de verscheyde sommen spruyten uyt verscheyde oorzaken / ende dooz verscheyde actien gheexigeert worden/ in sulcken gevalle wort dooz het appel de executie van de sententie niet ghesurcheert. Ioan. à Sand. in Decis. Frisic. lib. 1. tit. 13. definit. 4. Christin ad il. Mechlin. tit. 1. art. 16. num. 1. & 2. Bart. 1af. & alii in l. si idem cum eodem. ff. de iurisdic. omni. jud. Mysf. cent. 5. obs. 83. Gail. lib. 1. obs. 123. num. 3. Rebuff. ad const. reg. tract. de Sent. execut. art. 13.

¶ ¶ ¶.

Questie is / indien de principale somme van de sententie is beneden de twee hondert gulden / of de kosten met de principale somme moghen ghecumuleert worden / omme alsoo dooz het appel de executie van de sententie te beletten? In dese questie is ghedecideert Neen. Costal. ad l. si idem cum eodem. num. 21. ff. de Jurisdic. omni. jud. Ioan. à Sand. in Decis. Frisic. lib. 1. tit. 13. definit. 4. Rebuff. ad const. reg. tract. de Sent. execut. art. 16. gl. 7. sub num. 2. Sacc. de Appell. q. 17. limit. 6. memb. 9. num. 32.

¶ ¶.

De vraaghe is / of een erreur 't welck inde gheconcipeerde sententie bevonden wordt / mach ghecorrigeert worden booz de pronunciatie van de sentencie? Hierinne is ghedecideert / dat het erreur / 't welck in een diffinitive sententie bevonden wordt / mach ghecorrigeert worden booz de pronunciatie van de sententie / maer niet daer nae. Christin. vol. 1. decis. 52. Papon. lib. 4. tit. 6. art. 28.

¶ ¶ ¶.

Indien het statuyt sept / dat een sententie niet excederende de somme van twee hondert gulden / sal moghen ter executie gheseydt worden / niet teghenslaende van de selve sententie gheappelleert is / ende dat den ghedaeghde ghecondemneert is in een hogher somme als twee hondert gulden / wordt ghebraght / of den epscher mach remitteren het ghene de sententie boven de twee hondert gulden contineert / omme alsoo de sententie niet teghenslaende het appel ter executie te stellen? Hierinne is ghedecideert

¶ ¶ ¶ 2

¶ ¶ ¶.

Deen. Rebuff. ad constit. reg. tract. de Sent. execut. art. 16. gl. 6. num. 4.
Mart. digest. noviss. tom. 1. tit. executio cap. 2.

¶ ¶ ¶ ¶

Indien p^remant by sententie gecondemneert is in een hooger somme als twee hondert gulden / ende daer en boven inde kosten van den processe / welke kosten bedraghen beneden de twee hondert gulden / ende dat van de selve sententie wordt gheappelleert / so en moghen de kosten / al hoe wel die zijn beneden de twee hondert gulden / niet gheexecuteert worden uyt kracht van het statuyt / mede b^rezghende dat alle sententien niet excederende de somme van twee hondert gulden sullen moghen gheexecuteert worden / niet teghenstaende eenighe appellatie / also de kosten hebben ghelijcke privilegie als de p^rincipale somme / ende de kosten als accessoir volghen de natuere van de p^rincipale saecke : ghelijck oock indien p^remandt by sententie ghecondemneert is in een minder somme als twee hondert gulden / ende daer en boven inde kosten / ende dat de selve kosten bedraghen boven de twee hondert gulden / soo sullen de selve kosten / ghelijck de p^rincipale somme / moghen gheexecuteert worden. Cod. Fabr. lib. 7. tit. 15. def. 16. Vide Rebuff. ad constit. reg. tract. de Sent. execut. art. 16. gl. 7. Papon. lib. 19. tit. 7. art. 7. & Bacchov. in not. ad arr. 11. Sand. decis. Frisc. lib. 1. tit. 13. def. 4. in fin.

¶ ¶ ¶ ¶

Indien een statuyt mede b^rezghet / dat alle sententien / niet excederende de somme van twee hondert gulden / sullen moghen gheexecuteert worden / niet teghenstaende appellatie / ende dat den epscher a^rgerende tot een meerder somme als twee hondert gulden sijnen epsch is ontsept / ende ghecondemneert in de kosten / de welke bedraghen beneden de twee hondert gulden / wordt gheb^rezaght / of de selve kosten / niet teghenstaende by den epscher van de sententie gheappelleert is / sullen moghen gheexecuteert worden. By den Hobe van Frieslandt is verstaen Deen. Sand. decis. Frisc. lib. 1. tit. 13. def. 4. vers. Quid. si actor.

¶ ¶ ¶ ¶

Questie is / indien het statuyt seyd / dat alle sententien / niet excederende de somme van twee hondert gulden / niet teghenstaende appellatie gheexecuteert sullen moghen worden / of het selve oock plaets heeft in sententien / de welke gheen quantiteyt van gelt en contineren / maer restitutie van seecker erbe / 't welck niet boven twee

twee hondert gulden weerdigh is / ofte eenigh ander factum conti-
neren? Sommitghe meynen / dat soodanighe sententien die in facto
bestaen / al hoe wcl 't ghene / daer toe den ghedaeghde woꝝdt ghe-
condenmeert / niet en is weerdich boven de twee hondert gulden/
niet en moghen gheexecuteert woꝝden; andere sustineren / dat soo-
danighe sententien moghen ter executie gheleydt woꝝden / indien
het factum werdeerlijck is / ende 't ghene daer toe den ghedaeghde
ghecondenmeert is / niet weerdigh is boven de twee hondert gul-
den / ende is oock alsoo ghedecideert. Vide Vincent. de Franch. decif.
308. Cod. Fabr. lib. 7. tit. 15. def. 15. Mart. digest. noviss. tom. 1. tit. Ex-
ecutio cap. 3. Rebuff. ad const. reg. tract. de Sentent. execut. art. 16.
gl. 5. num. 5. & art. 12. gl. 1. num. 2. Radel. decif. 49. Papon. lib. 19.
tit. 7. arrest. 13.

¶ ¶ D.

Indien yemandt in cas van injurien by sententie ghecondem-
neert is tot revocatie van de injurien/ende in een amende ofte geld-
boete beneden de twee hondert gulden / van welke sententie den ge-
daeghde appelleert / woꝝdt ghevzaeght / of niet teghenstaende het ap-
pel/de sententie mach geexecuteert woꝝde / aengaende de gelt-boete /
uyt kēachte van het statuyt seggende / dat alle sententien / niet excede-
rende de somme van twee hondert gulden / sullen moghen gheexecu-
teert woꝝden niet teghenstaende eenighe appellatie? Hierinne is ge-
decideert / dat soodanighe sententie niet en mach ter executie ghestelt
woꝝden ten regarde van de gelt-boete. Sand. decif. Frisic. lib. 1. tit.
13. def. 4. verl. Similiter. Rebuff. ad const. reg. tract. de Sent. execut.
art. 15. gl. 1. num. 15. Papon. lib. 19. tit. 7. arr. 8.

¶ ¶ D J.

De vraghe is / of hedendaeghs van een sententie die nul is / moet
gheappelleert woꝝden? Woꝝdt gheleert Jae / ten ware de nulliteyt
voort quam uyt defect van jurisdictie. Cod. Fabr. lib. 3. tit. 3. def. 14.
num. 7. in alleg. & tit. 11. def. 1. & tit. 12. def. 29. & lib. 7. tit. 19. def. 20.
& tit. 20. def. 25. & def. 29. num. 8. & tit. 27. def. 13. Zyp. in notit. jur.
belg. tit. de Appell. in fin. Rebuff. ad const. reg. in proem. gl. 5. num. 87.
& 96. & tr. de sent. execut. art. 7. gl. 10. num. 8. Papon. lib. 19. tit. 1. arr. 1.
& tit. 8. arr. 11. Gail. lib. 1. obs. 42.

NEDERLANDTSCHE SEQUESTRATIE.

I.

Sequestratie heeft plaets als een debiteur is fugitijf / in welken ghevalle niet alleen de goederen / maer oock de persoon mach ghebetineert ende ghesequestreert worden; jae dat meer is / heeft sequestratie oock plaets / indien den debiteur alleen van aufugie suspect is / oock al hoe wel den dagh ofte conditie van betalinghe noch niet om ghekomen en is. Berlich. Concluf. practicab. part. 1. Concl. 73. num. 23. & seqq. Gail. lib. 2. obl. 44. Coler. de process. execut. part. 1. cap. 2. num. 122. & seqq.

II.

Sequestratie van de persoon ofte goederen van een debiteur / die van aufugie suspect is / mach ghedaen worden dooz een incompetente Rechter. Mynsing. cent. 2. obl. 65. Berlich. Concluf. practicab. part. 1. Concl. 73. num. 48. Tessaure. decis. 220.

III.

Sequestratie van de goederen ofte persoon van den debiteur en heeft gheen plaets / ten zy de suspicie van aufugie opghelomen is na date van het contract by den debiteur met den crediteur opgherecht; want indien den debiteur dooz het contract is suspect gheweest / als dan heeft den crediteur sich seiven te imputeren / dat hy met sodanich persoon heeft gecontraheert / ende mach over sulcks de goederen ofte persoon van den debiteur niet doen sequestreren. Gail. lib. 2. obl. 44. num. 5. Berlich. Concl. practicab. part. 1. Concluf. 73. num. 57. Gratian. difcept. forens. cap. 875 num. 13. & seqq.

IV.

Wanneer veel personen procederen over een dinck ofte de possessie van dien / ende peder contendeert tot den eyghendom van het selve / so dat parthpen recht is twijfelachtich ende duyfter / in sulcken ghevalle mach den Rechter komen tot sequestratie van het ghecontroverteerde goet / behoudens nochtans een peder sijn goet recht : ghehijck soo beyde parthpen pretenderen titel van erfghenaem in de goederen van de erffenisse / ende dat gheen van beyden possideert / want alsdan wordt belet de stellinghe in possessie / ende gheschiedt sequestratie / tot dat van het recht van beyde parthpen ten vollen zy ghesdiscutieert. Math. Coler. de process. execut. part. 1. cap. 2. num. 135.

Berlich.

Berlich. Concluf. practicab. part. 1. Concl. 73. num. 106. & 107.

D.

Soo wanneer den cooper ende vercooper malscander niet en ver-
trouwen/ aengaende het tellen van de coop-penninge/ ende leberan-
tie van het goet/ alsoo den cooper de coop-penninghen niet en wil be-
talen booz de leberantie van het goet/ ende den vercooper het goet
niet en wil leveren booz de betalinghe van de coop-penninghen/ als-
dan moet ghedaen worden sequestratie/ ende het goet ende de coop-
penninghen ghedeponeert in handen van den Rechter. Francif. Curt.
in tract. de sequest. quæst. 1. num. 13. Berlich. Concluf. practicab. part. 1.
Concl. 73. num. 118.

D I.

De vraghe is / indien yemandt van parthyen litigantien het
goet by den Rechter ghesequestreert / op sijn eyghen auctoziteyt oc-
cupeert/ of hy van sijn recht verbalt? Ick antwoorde Ja / oock al-
waer het schoon dat de sequestratie niet wettelyck ende te onrecht
ghedaen ware. Berlich. Concluf. practicab. part. 1. Concl. 73. num. 146.
& 147. Card. Tusch. pract. concl. tom. 7. lit. S. conclus. 211. Doch en
schijnt het selve nae costumme van dese landen geen plaets te hebben/
also yemandt sijn selven rechtende/ ofte tegene hy meynt hem te com-
peteren nae hem nemende / daer dooz van sijn recht hedendaeghs
niet en verbalt. Covar. var. resol. lib. 3. cap. 16. num. 7. Carpozov. def.
forens. part. 4. const. 35. def. 11. Imbert. in Enchirid. jud. Gall. in verb.
Pœnæ pecuniariæ explosæ.

D I I.

Indien den Rechter seyt ofte ordonneert dat het sal gheseques-
treert worden / wordt ghevraeght / of van sodanighe decreet van
sequestratie mach gheappelleert worden? Wozt by sommighe ghes-
leert Ja / hoewel andere in desequestie ghebruycken verscheyde di-
stinctien. Vide Cod. Fabr. lib. 4. tit. 3. def. 2. num. 3. Gratian. dif-
cept. forens. cap. 232. num. 19. & seqq. Card. Tusch. pract. concl. tom.
7. lit. S. concl. 216.

D I I I.

De vraghe is / of de sequestratie kan beledt ofte oock wegh-
ghenomen worden dooz het stellen van bozghen? Ick antwoor-
de Ja / Doch niet altydt ende in alle saecten / alsoo in sommi-
ghe saecten ende gheballen de sequestratie dooz cautie niet en
wozt beledt ofte wegh ghenomen. Jas. in l. si fidejussor. §. si satisdi-
cum. num. 17. ff. Qui latid. cog. Cod. Fabr. lib. 7. tit. 19. def. 8. Card.
Tusch.

Fusch. pract. concl. tom. 7. lit. S. concl. 212. Mart. digest. noviss. tom. 5. tit. Sequestrum cap. 37.

¶.

Questie is / indien pемants persoon ofte goederen zijn gheseques-
treert / of daer dooz geinduceert is litispendentie ? De gemeender o-
pinie is / dat dooz soodanighe sequestratie geen litispendentie woꝝdt
geinduceert. Mart. digest. noviss. tom. 1. tit. Lis cap. 18. Gratian. discept.
forens. cap. 906. num. 20. 21.

S E R V I T V Y T.

¶.

Questie is / of tot prescriptie van serbituyten titel van
noode is ? De gheemeene sententie der Doctoren is / dat
tot prescriptie van reele serbituyten / ghelijck water-
loop ende diergelijcke / gheen titel en woꝝdt gherequi-
reert ; dan dat tot prescriptie van personele serbituy-
ten / ghelijck lijfchocht ende diergelijcke / titel van noo-
de is. Fachin. lib. 13. controvers. cap. 83. Bronch. cent. 1. assert. 93. Chri-
stin. ad ll. Mechlin. tit. 14. art. 1. num. 3. & 4. & in addit. ad nu. 3. Cæpoll.
in tract. de servit. urb. præd. cap. 20. num. 6. Hier. de Cævall. q. 47.

¶¶.

Als een serbituyt gheimponeert is van dat de lichten niet en sul-
den moghen woꝝden verdupstert / betimmeret / ofte beschadicht / het sel-
ve woꝝdt verstaen / so van de teghenwoꝝdighe als toekomende lich-
ten / ende daeromme indien in een huys / aen het welcke pemandt ser-
bituyt van de lichten niet te betimmeren ofte verdupstere schuldich
is / eenighe vensters op nieu ghemaect zijn / soo woꝝdt oock gheacht
van de toekomende lichten ghecabeert te zijn. Bronch. cent. 2. assert. 1.
Coraf. ad l. 1. de servit. num. 31. 32. & 33. Cæpoll. in tract. de servit. urb.
præd. cap. 36. num. 9.

¶¶¶.

Omme serbituyten te prescriberen / woꝝdt berepcht het ghe-
lypck van den ghene dien de serbituyt woꝝdt gheacquireert / ende
de patientie ende kennisse van de teghenparthye teghens wien ghe-
prescribeert woꝝdt / hoewel sommighe meppen / dat de kennisse niet
van noode is. Vide Costal. ad l. 20. ff. de Servit. Coraf. ad l. servitu-
tes. 14. ff. de servit. Bronch. cent. 2. assert. 7. Cæpoll. de servit. urb. præd.
cap. 20. num. 5.

J D.

Het is kennelijck / dat niemant en vermach eenighe balcken te brengen in de muere van sijn ghebuere / ten zy dooz servituyt / ofte consent van sijn gebuere; dan woꝝdt gebraeght / indien yemandt heeft een eyghen muer neffens het huys van sijn ghebuere / ende gheleden heeft dat sijn ghebuere in de selve muere gebrocht heeft eenige balcken / sonder yet daer teghens te seggen / of dien ghebuere teghens wil van den eyghenaer andere nieuwe balcken daer inne brengen mach? Woꝝdt geleert Deen. *Christin. ad ll. Mechlin. tit. 14. art. 30. uu. 5. Cæpoll. in tract. de servitut. urb. præd. cap. 30. num. 2. & 5. Vide Rebuff. ad const. reg. tract. de mater. possess. in præfat. num. 191. 192.*

D.

Wanneer eenighe servituyt op het goedt ghestelt is / ende dat het selve goedt komt tot een ander / soo transfeert dat goedt met synen last / ende met dien servituyt : maer als de servituyt alleenlijck is be- looft / soo en transfeert deselve niet op den successieur van het goedt / ende soodanighe belofte en verbindt een singulier successieur niet. *Bel. lac. in Syntagm. comun. opin. lib. 3. tit. 21. num. 67. Jal. in l. is cui opus. ff. de oper. nov. nunciat. Cod. Fabr. lib. 3. tit. 24. def. 2.*

D J.

De byaghe is / indien yemandt op sekere peyne beloofd heeft aen synen buerman / dat hy inde muere van sijn huys gheen venster maken en sal / ende dat hy naderhandt het selve huys vercoopt / of den cooper aldaer een venster maken mach? Ick antwoorde Ja ; want den cooper zijnde een singulier successieur / en is niet gehouden te achtervolghen soodanighe belofte van synen voorsæet / alsoo het niet en is gheweest een servituyt / maer alleen een personele obligatie / om dat niet en blijkt van eenighe oorsake / waeromme soodanighe belofte ghedaen is : maer indien eenighe oorsake ware gheexpresseert gheweest / te weten / op dat het gebuyck van het huys van den buerman niet en soude woꝝden verargert ofte belet / alsdan soude servituyt gepresumeert woꝝden. *Speculat. tit. de empt. & vendit. §. 1. num. 24 & 25. Cæpoll. in tract. de servit. urb. præd. cap. 62. num. 8. Hippol. de Marfil. Sing. 334. Paul. de Castr. in l. 2. §. item si in facto. num. 3. ff. de verb. obligat. & in l. penult. lucius ff. de servit. rust. præd. Costal. ad l. 3. opus num. 4. & ibi Bart. nu. 2. ff. de alien. jud. mut. caus. fact. Vide tamen Carpzov. def. forens. part. 2. const. 41. def. 14.*

D J J.

Wanneer een huys by vercocht is / indien het eenighe servituyt
 U p p p onder

Franc. Marc. part. 1. decif. 473. num. 3.

I I.

Van formele ofte substantiele solenniteyten/de welke in een acte ofte instrument gerequireert worden / en kan by parthyen niet gherenuncieert worden. Costal. ad l. 8. §. si uni. ff. de transact. Nic. Everh. Consil. 39. num. 7. Boër. decif. 1. num. 48.

I I I.

De solenniteyten van de plaetse daer de acte ghecelebreert wordt/ moeten gheobserbeert worden; ende derhalven in het gene het welke specteert tot de forme ende solenniteyt van een testament / wordt gesien op de costumie van de plaetse daer het selve ghemaect is/ alhoewel den testateur aldaer niet woonachtich en is. Joan. à Sand. in decif. Frific. lib. 4. tit. 1. defin. 14. Joseph. Ludov. commun. conclus. tit. de testament. Conclus. 6.

I V.

Sodanighe solenniteyt als gherequireert wort in het maken van een acte ofte instrument / wordt ghemeenlijck oock vereyscht in het brenken van deselve; ende daeromme indien na de forme van het statuyt twee ghetuyghen gherequireert worden in het maken van een testament/ so zijn oock twee getuygen genoegh tot de rebocatie van het selve. Hippol. de Marfil. Sing. 669. num. 1. & 2. Alexand. Consil. 47. num. 1. vol. 7. & in Consil. 134. num. 5. eod. vol. Gratian. discept. forens. cap. 168.

V.

De solenniteyten/dewelcke gemeenlijck in een testament worden gerequireert/en worden niet geattendeert in een testament het welke een vader ghemaect heeft tusschen sijn kinderen; want indien een vader sijn testament gheschreven heeft in seker briefken ofte papie / ende dat consteert dat het selve gheschreven is met de eyghen handt van de vader/soo is sodanich testament goet/sonder dat ghetuyghen / ofte eenich solenniteyt van noede is. Gail. lib. 2. obs. 112. num. 2. & 8. Hartmau. Hartm. tit. 38. obs. 5. nu. 1. Fab. in suo Cod. lib. 6. tit. 5. defin. 24. Wurmf. tit. 39. obs. 5. num. 2. Bacchov. in not. ad Papon. lib. 20. tit. 1. arr. 1. in fin.

V I.

De vrage is/ indien het statuyt requireert eenighe solenniteyten/ of alsdan gheacht werde daer door ghederogeert te zijn de andere solenniteyten / dewelcke nae de beschreven rechten vereyscht worden? Wordt gheleert Neen. Ant. Sol. ad const. Sabaud. tit. de Donat. Decret.

Maliciis

het huys weder opghetimmert werdt / alsoan competeert weder de
 serbituyt van waterdroy/ende is oock also gedeceideert / hoewel som-
 mighe contrarie willen sustineren. Carpoz. def. forenl. part. 2. const.
 41. def. 19. Costal. Castrenf. & alii ad l. servitutes quæ in superficie. §. si
 sublatum. ff. de servitut. urb. præd. Cæpoll. in tract. de servitut. urb. præd.
 cap. 28. num. 6. Treut. vol. I. disp. 17. thef. 16. lit. c.

¶ IIII.

Questie is / indien yemandt aen my belooft heeft / serbituyt van
 myne lichten niet te beschadigen / of den selven boomen mach stellen
 booz myne vensters? Hierinne staet aldus te distingueren; of de
 boomen beschadighen myne lichten / soo dat ick den Hemel niet sien
 en kan/ende alsdan mach den selven geen boomen hebben booz myne
 vensters; of de boomen en benemen my het licht niet/dat is/hen pro-
 spect des Hemels / dan benemen my de son / ende maken een schadu-
 we dooz de tacken ende bladeren / eude alsdan mach den selven boo-
 men hebben booz myne vensters/ ende en wordt niet gheacht te doen
 teghens de serbituyt die hy my schuldich is/ten ware my de son noo-
 saktelijck ofte seer dienstich was. Bart. Castrenf. & alii in l. si arborem.
 ff. de servitut. urb. præd. Cæpoll. in tract. de servitut. urb. præd.
 cap. 36. uum. 4. Wefenb. in parat. ad tit. de Servit. urb. præd. num.
 4. circa fin.

¶ IIII.

De yaghe is / indien ghy uwe steenen ende balcken op mijn erbe
 ghelept hebt met myne wille / alsoo ick het selve op u versoek ende
 bede vergost hebbe / of ick op mijn eyghen autoziteyt deselve nae-
 derhandt weder van mijn erbe mach wech doen / so ghy deselve daer
 van niet wech en haelt? Ick antwoorde / dat eerst moet versocht
 worden dat ghy deselve daer van daen haelt / of ander sints deselve
 eerst amoverende / soude ick aen u ghehouden zijn tot interesse: dan
 is questie / indien ick simpelijck toeghelaten hebbe / dat ghy yet leg-
 ghen ofte timmeren soudt op het myne / of ick gheacht werde het sel-
 ve toeghelaten te hebben by vergunninghe / dat is / tot mijn believen /
 dan of met meyninghe van donatie ende omme serbituyt te consti-
 tueren? In dese questie staet aldus te distingueren; of ick hebbe u
 toegelaten yet te doen het welcke ynt sijn nature niet en is eenwich /
 maer tytelijck / te weten / dat ghy op mijn erbe soudt moghen leggen
 ofte vergaderen zandt / kalck / balcken / steenen / ofte diergelijcke; ende
 alsdan mach ick u compelleren omme het selve te amoveren / als het
 mijn believen sal; ten ware de vergunninghe ware gheschiet om

eenighe oorzaak/ghelijck soo ghy ghesepdt hadt/laet mijn toe dat ick in u huys mach legghen steenen/zandt/ofte balcken/alsoo deselve in mijn huys/het welcke ick optimmeren wil/niet en moghen legghen/want alsdan en mach ick u niet dwinghen omme deselve te amoveren/ ten zy na dat ghy het huys opghetimmert hebt; ofte oock tenware ick die de vergunninghe ghedaen hebbe/deselve wilde amoveren sonder oorzaak / met schade van den ghene tot wiens behoefte ick het selve hadde toegelaten/want alsdan soude obsteren exceptie van bedroch: of ick late u yet toe / het welcke uyt sijn nature niet en is booz een tijt/maer eeuwich/ gelijk een muer te maken op het myne/ ofte een balck te hzenghen in een gat waer dooz het dack werde ghesustenteert; ende alsdan wordt de concessie gheacht gheschiedt te zyn met meeninghe van donatie omme serbituyt te constitueren; want anders soude volghen de schade van den ghene aen wien de concessie ofte toelatinge geschiet / indien hy na de ghedane kosten konde ghedwonghen worden omme te destrueren. Vid. Cæpoll. in tract. de seruitut. Urban præb. cap. 79. de macer. num. 6. & 7. Castrenf. in l. si precario. num. 4. ff. Commun. præd. tam. Urban. quam rustic.

¶ I D.

De hzaghe is/ so wanneer een huys wozt gesubhasteert ofte ghe-decreteert/ of van noode is/dat den ghene/die eenighe serbituyt daen aen ofte inne heeft / deselve serbituyt aenhzenghe? Ende alhoewel na rechten ghesustineert soude kunnen worden neen/seeckerder ende hzper is nochtans dat de selve serbituyt aen ghehzacht werde. Egid. Mag. in tract. de bonor. proscript. cap. 29. num. 2.

¶ D.

Indien de huysinge ofte het erve/'twelck eenige serbituyt subject is/reparatie van noode heeft / op dat de serbituyt mach ghehzucht worden/wozt ghehzacht/wie gehouden is de reparatie te doen/den ghene die de serbituyt schuldigh is/ dan of den gene die de serbituyt gheniet? Wordt gheleert/dat ghemeenlijck tot de reparatie gehouden is den ghene die de serbituyt ghehzucht. Costal. ad leg. 6. §. etiam ff. Si seruitut. vindicet. Schneid. ad rubr. instit. de Seruitut. num. 25:

¶ D A.

Den eygenaer van een huys ofte erve / 't welck eenighe serbituyt schuldigh ofte subject is / en mach in prejudicie vanden ghene die de serbituyt competeert / sijn huys ofte erve niet veranderen / ofte daer aen ofte op/ yet wes doen ofte maecken/waer dooz de serbituyt /
ofte.

ofte het ghebzupck van dien/werde wech ghenomen ofte verhindert.
Carpzov. def. forens. part. 2. constit. 41. defin. 1. & 2. Cravett. consil.
4. num. 6.

¶ D I I I.

De bzage is/indie pemaent dooz serbituyt op sijn erbe leyden maect
het water van sijn ghebueren erbe/ende dat hy eenighen tijt het wa-
ter ghelept heeft dooz seeckere plaetse van sijn erbe / of hy naderhand
de serbituyt van waterleydinghe mach veranderen/ ende het water
leyden ofte bzenghen dooz een ander plaetse van sijn erbe? Wordt
gheleert Ja/indien den ghene die de serbituyt competeert daer dooz
gheen schade ofte letsel en hebbe/maer anders niet. Gloss. ad l. 9. si
cui in verb. non liceret. ff. de Servit. & ibi Bart. num. 5. Castrenf. num.
3. & Costal. num. 4. Radel. decif. 9. num. 2. Cod. Fabrian. lib. 3. tit. 24.
defin. 4. num. 3. 4. Cæpoll. de servit. rust. præd. cap. 1. num. 7. & cap.
4. num. 49. in fin. Syntagm. commun. opin. lib. 3. tit. 21. vers. de ser-
vitut. rust. præd. num. 11.

¶ D I I I I.

Questie is/ of den ghene die heeft serbituyt van waterdooz op
een anders erbe / sijn muere ofte dack / van 't welke hy den dooz
heeft / mach hoogher op halen? Ick antwoorde Ja / dan en mach
sijn muere ofte dack niet leggher maken. Cæpoll. de servitutib.
urb. præd. cap. 28. num. 5. Schneid. ad §. prædiorum. num. 11. in fin.
Iostit. de Servitut. Gloss. & DD. ad l. servitutes §. stillicidium. ff. de Ser-
vitut. urb. præd.

S O L E N N I T E Y T.

I.

Wtwendige solemniteyt wort gepresumeert in een actie ofte
instrument geadhibeert te zyn / indien het defect van dien
niet en is gheallegeert ofte gheopponcert? maer so het de-
fect van de solemniteyt werde gheobjiceert/alsdan en wort
de uytwendighe solemniteyt niet gepresumeert gheinterbenicert te
zijn/ten ware na den tijdt van thien jaren/ ofte oock na den tijdt van
dertich Jaren/indien geageert wordt van gzoote prejudicie/ en son-
derlinge ten regarde van een derde. Mascard. de Probat. concl. 1322.
& 1323. Lud. Bell. consil. 95. Gomez. var. resol. tom. 2. cap. 11. num.
17. Gratian. discept. forens. cap. 268. Mathesil. Sing. 12. & ibi in annot.
num. 1. & 4. Ant. Gabr. commun. conclus. lib. 1. tit. de præsumpt. concl. 1.

onderwoorpen is / so mach den cooper / die het huys niet en soude ghe-
 rocht ghehadt hebben / soó hy de servituyt ghelweten hadde / ageren
 tot resolutie dá het contract / ten 3p de servituyt werde geredimeert;
 doch sommighe Doctoren sustineren / dat den kooper niet en mach a-
 geren tot resolutie van den contracte / maer alleenlyck tot interesse.
 Vide Arnold. de Reyg. in thesaur. jur. in verb. Emptio num. 108. Carpzov.
 def. forens. part. 2. const. 34. def. 21. Surd. decis. 165. Mart. digest. noviss.
 tom. 3. tit. Emptio c. 73. 87. 98. 99. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 33. def. 11. Caroc.
 decis. 1. nu. 8. Pedroch. in resp. de interpr. & resol. contract. q. 54. nu. 534.
 & seqq. Mangil. de Evid. q. 24. Mynf. cent. 1. obs. 37. & 53. Costal. ad
 l. in commodato 17. §. sicut autem num. 17. ff. Commod.

V I I I.

Vp sommighe Doctoren wozt ghedisputeert : indien pemandt
 heeft een erbe / tot het welke hy gheen wegh ofte access en heeft / of
 hy synen Buerman kan dwinghen dat hy hem een wegh ofte access
 verleene ? Willijcker is de sententie van de ghene die sustineren / dat
 den Buerman gehouden is een wegh te constitueren tot het erbe van
 synen ghebuere / ende dat vooz een behoorlycke pypse / indien van een
 ander plaetse gheen wegh ofte access tot het erbe kan bekomen wo-
 den. Papon. lib. 14. tit. 1. arrest. 3. Boër. decis. 322. Masuer. in sua prax.
 tit. 39. de servit. num. 2. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 14. art. 51. num. 2.

I £.

Questie is / of een servituyt van waterleydinghe is reeel / ende
 tranſciert op de erfghenamē ende singuliere successeurs? Antwoort
 Ja. Vezin. in Syntagm. commun. opin. lib. 4. tit. 26. num. 90. Capoll. in
 tract. de servit. rust præd. cap. 4. num. 2. & seqq. Roman. sing. 70. Franc.
 Cremenl. sing. 61.

£.

Als pemandt heeft servituyt omme uyt sijn huys op een anders
 erbe te moghen wech werpen / so en is hem niet gheoorloft stromdt /
 stinckende pisse / ofte dierghelycke materie te werpen of te brenghen
 op het erbe van sijn ghebuere. Capoll. in tract. de servit. urb. præd.
 cap. 31. num. 5.

£ I.

De vraghe is / indien pemandt heeft een servituyt van waterdroy
 die men hem schuldich is / en dat het huys / van het welke den droy
 valt / komt te vergaen / ofte wech ghenomen wozt / of daer vooz de
 servituyt van waterdroy metter daedt in het geheel verstaen werde
 gheextinguereert te zyn ? Ick antwoorde Neen ; ende daeromme soó
 het

Maliciis. gloss. 2. part. num. 3. Castrens. consil. 106. vol. 2. Montan. de tutel. cap. 33. num. 619. 620.

V I I.

Wort ghebzaecht/ of de solemniteyt is substantieel/ wanneer hy de wet ofte statuyt gheadjicert is de clausule van nullite? Ick antwoorde Ja. Aegid. Mag. in tract. de bonor. proscript. cap. 18. num. 1.

V I I I.

Questie is/ of de omissie van eenige klepne solemniteyt de acte ofte dispositie komt te vitieren? Hierinne is gedediceert Neen/ en wordt 't selve doech by vele Doctozen gesustineert/ alhoewel verscheyde andere Doctozen zijn in contrarie opinie. Vide Radel. decis. 111. Cod. Fabr. lib. 6. tit. 11. def. 17. Hier. de Cævall. quæst. 749.

S O O N.

I.

Een Soon/ dewelcke noch is in sijn vaders huys/ ende al daer wordt ghesimentcert / is ghehouden booz sijn vader te arbeiden / ende hem ghedienssticheyt te presteren / sonder dat hy daer booz eenich loon van sijn vader eyschen mach/ indien hem het selve expresselijck niet en is beloofst. Nic Everh. in Consil. 92. num. 2. Bald. in Consil. 207. vol. 4. incip. Facta super quibus quæritur. Sand. lib. 2. tit. 7. def. 3.

I I.

Een Soon/ dewelcke by het leven van sijn vader desselfs goederen heeft gheadministreert / is ghehouden na sijn vaders doot van de administratie rekeninghe te doen aen sijn broeders: dan is questie/ indien den oudsten soon langhen tijdt de goederen heeft gheadministreert/ ende de huys- saken geregeert/ ende dat de andere kinderen in het huys niet ghedaen en hebben / of den oudsten soon in de deynlinghe van de vaderlijke goederen mach eyschen so veel salaris/ als de vader aen een ander Administrateur soude ghegheven hebben? Verscheyde Doctozen sustineren/ dat den oudsten soon niet gesundeert en is eenich salaris te eyschen; andere sustineren ter contrarie In sommige andere distingueren/ of den soon groote of klepne moeyten daer over gehadt heeft/ ende indien hy groote moeyten gehadt heeft/ dat hem alsdan salaris competeert/ maer niet soo hy klepne moeyten ggehadt heeft. Vide Munn. de Escob. in tract. de Ratiocin. cap. 27. num.

§5. §6. §7. §8. & §9. Jaf. in l. illud sine num. 8. C. de Collat. Petr. Gerard. de Petralanct. Sing. 84. num. 3. & 4.

I I I.

Een soon/detwelcke in een houwelijck ghebozen is/wozdt ghepre-
sumeert wettelijck/ende de confessie ofte assertie van de moeder/seg-
ghende/dat de soon niet by haer man/maer by een ander geprocreert
is/ en schadicht den sone niet. Jac. Cor. Consil. 12. Gail. lib. 2. obs. 97.
Hartman. Hartm. tit. 16. obs. 1. & miscell. cap. 11. Boër. decis. 299. Costal.
ad l. 6. ff. de his qui sui vel alien. jur. sunt.

I V.

De vraghe is/ of een soon/detwelcke hem gheen erfghenaem sijns
vaders ghedraghen heeft/ mach begraven worden in sijns vaders
graf-stede? Ick antwoorde Ja. Petr. de Ravenn. sing. 690. Bartol. in
l. vel quod paterfamilias. ff. de relig. & sumpt. fun. Cod. Fabr. lib. 3. tit. 25.
def. 10. num. 7. in alleg.

V.

Een sone en mach niet erschen een deel van de erfrenisse vooz syne
legitime/alhoewel hy presentert de lasten van de erfrenisse vooz sijn
deel te dzagen; want de legitime niet en is een deel van de erfrenisse/
maer van de goederen/ende daeromme is men deselve niet schuldich/
ten zy alvozen afgetoghen zijnde de schulden van de erfrenisse/ wel-
kers betalinge den erfghenaem alleen incumbeert/en niet ee singulie-
re successieur/ende is sulcks de gemeene sententie der Doctoren/hoe-
wel sommighe contrarie sustineren. Vide Berlich. pract. concl. part.
3. concl. 11. nu. 3. Merlin. in tr. de Legit. lib. 1. tit. 1. q. 2. Fab. in suo Cod.
lib. 3. tit. 19. de inoffic. testament. defin. 6. Fachin. lib. 12. cap. 4.

V I.

De vraghe is/indien een sone eenich delict committeert/of de va-
der daer vooz gehouden is? Ick antwoorde Neen/ende daeromme
indien de soon ober eenich delict is ghecondemneert/ soo en kan de
vader niet ghedwonghen worden omme de pecuniele boete vooz sijn
soon te betalen/ oock niet upt de legitime detwelcke de sone nae sijns
vaders doodt competeren sal: dan de vader mach vooz sijn soon wel
ageren en hem defenderen/ indien hy wil maer en kan niet gedwon-
gen worden omme de uptkomst van het proces en sententie op hem
te nemen. Jul. Clar. sentent. lib. 5. §. fin. pract. crimin. q. 86. n. 3. & Bajard.
in annot. ad d. q. 86. nu. 11. & seqq. Fab. in suo Cod. lib. 4. tit. 9. defin. 2.

V I I.

Questie is/ of een sone na sijn vaders doodt ghehouden is te con-
fereren

fereren syne boecken ende andere kosten van studie / dewelcke sijn vader by sijn leven aen hem ghedaen heeft? Antwoordt Deen/ten ware dat den sone eyghen goederen ghehadt hadde / want alsdan wordt gepresumeert/indien contrarie niet en blijkt/ dat de vader de kosten ghedaen heeft van de goederen van sijn sone; ofte oock ten ware de vader de kosten ghedaen hadde met meeninghe omme deselve weder te eyschen/als om dat hy deselve gestelt heeft in sijn rekenboeck; Doch sommighe meynen/ dat oock in sodanige gevallen een Soon niet gehouden is de boecken ende kosten van studie te confereeren. Carpoz. def. forens. part. 3. const. 11. def. 17. 19. 20. Gomez. ad l. 29. Tuar. num. 16. 17. Kinsch. resp. 94. num. 15. 16. Imbert. in Enchirid. jur. Gall. in verb. Impensæ in studium. Schneid. ad §. alix. num. 75. instit. de Donat. Papon. lib. 21. tit. 7. arrest. 6. Ferrar. in form. libell. pro hæred. vel re sing. tit. 5. l. 3. num. 21. & 27. Christin. ad ll. Mechl. tit. 16. art. 4. num. 5.

D I I I.

En sone die mundigh is kan sonder sijn vader in rechten betogen worden/ende mach teghens den sone / bupten weten ofte tegens wil van de vader/gheageert worden. Joan. à Sand. in Decif. Frific. lib. 1. tit. 2. de actorib. & reis. definit. 2.

I F.

En sone wordt nae costuyne van dese Landen gheemancipeert dooz houtwelyck/so dat hy in alles is sijns selfs voocht; ende mach midtsdien in rechten ageren/contracten op rechten / beloften doen/ ende gelt te leen ontfanghen/ sonder dat hy hem mach behelpen met hen beneficie Senatusconsulti Macedoniani, dan kan ypt alle syne contracten wettelijck geconbenieert worden. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 9. art. 14. num. 7. Imbert. in enchir. jur. Gall. in verb. Gallorum filii. Joan. à Sand. in Decif. Frific. lib. 3. tit. 2. defin. 2.

F.

By sommighe Doctoren wordt gedisputeert/of in Fideicommissen een sone treedt in de plaetse sijns vaders? Ghelijck soo den testateur geïnstituert heeft A. B. ende C. syne drie sonen/willende in geballe pemandt van deselve sonder kinderen quame te sterben / dat desselfs hereditaire portie soude komen op sijns testateurs naeste bloet; waer na gebeurt is/dat A. eerst is komen te overlyden/ malatende een sone/ende naderhandt is B. mede komen te sterben sonder kinderen /so dat de conditie van het Fideicommiss in de persoon van B. is komen te exteren/is nu questie/of den sone van A. in de plaetse

ſijns baders / tot het fideicommiſ met C. moet gheadmitteert worden? Waerder is / dat dien ſone van A. tot het fideicommiſ mede moet toeghelaten worden; ende is oock alſoo gedeceideert. Vide Joan. à Sand. in Decif. Frific. lib. 4. tit. 5. defin. 2. Hieron. de Cavall. in Specul. commun. opin. contr. commun. quæſt. 196. & 762. Chaff. ad Conſuet. Burgund. rubr. 7. §. 10. num. 55. Fachin. lib. 4. controverſ. cap. 84. Caroc. decif. 38. Lud. Bell. conſil. 89. & 158. Carpzov. def. Forenſ. part. 3. conſt. 8. def. 26.

¶ I.

De vraghe is / indien een ſoon tranſigeert ofte verſoent over den doot-ſtach aen ſijn vader geperpetreert / ende daer over eenich ghelt ontſaecht / of hy daer door verſtaen wort hem te dragen als erfgenaem van ſijn overleden vader? Ick antwoorde Neen. Boër. decif. 121. nu. 5. Marant. part. 4. judic. diſtinct. 9. nu. 138. Chriſtin. ad ll. Mechl. tit. 2. art. 36. num. 1. & 2. Clar. §. fin. q. 58. nu. 32. 33. Sand. decif. Frific. lib. 5. tit. 9. def. 5. in fin. Kinfch. in tr. de remiſſ. homicid. cap. 16. num. 6.

¶ I I.

Queſtie is / indien een ſoon by ſijn leven de legitime en trebellianijcque / de welke hy konde eſchen ende detraheren / niet en heeft gheepſcht ofte ghedetraheert ghehadt / of tſelve recht tranſieert op ſyne erfghenamen / ſoo dat hy de ſelve portien kunnen eſchen? Wordt gheleert Ja. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 743. Carpzov. def. forenſ. part. 3. conſtit. 14. def. 25. Cravett. conſil. 312. nu. 5. Neolſtad. Cur. Holl. decif. 3. q. 3. & in tr. de pact. antenupt. obf. 3.

¶ I I I.

Wordt ghevraecht / of een ſoon ghehouden is ſijn baders ſchulden te betalen / indien hy met ſijn baders broeder ſijn groot-vader ſuccedeert / ende dat de ſoon hem geen erfghenaem van ſijn vader ghevraegen heeft? Ick antwoorde / dat hy in de ſchulden in ſulcken geballe niet en is ghehouden. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 785. poſt Bald. & alios ibid. alleg.

S P E L.

I.

HEt is een ghegenerale conclusie / dat het ſpelen nae rechten is verboden: ende deſe conclusie heeft plaets / niet alleen in ſodanich ſpel alwaer de forſtuyne alleen regeert / maer oock daer het verſtandt met de forſtuyne verſeert: dan daer het ver-

verstandt ofte sterckheyt alleen verseert/sodanich spel is gheoorloft; doch is by costupme van sommighe plaetsen oock toegelaten het spel daer het verstandt met de soztupne regeert. Zyp. in notit. jur. belg. lib. 3. tit. de relig. & alluf. Caroc. decis. 30. num. 14. 15. Jul. Clar. sentent. lib. 5. §. ludus. num. 1. & 2.

II.

Wanneer pemandt met een ander speelt eenich verboden spel/sonder ghelt by te setten/maer alleen oy gheloof/ ende dat hy een sekere somme koint te winnen/ so en heeft hy geen recht ofte actie om sodanighe schult te exigeren; ja dat meer is/den gene die eenich gelt met verboden spel gewonnen heeft/kan gheconstringeert worden omme het selve te restitueren / ten ware sodanich spel by costupme ware toegelaten; want alsdan en is den winder niet ghehouden het ghe-wonnen ghelt te restitueren/by soo verze in het spelen gheen bedroch gepleeght en is. Coler. decis. 173. num. 3. 4. & 7. Treutl. vol. 1. disput. 22. th. 3. lit. f. in fin. Jul. Clar. sentent. lib. 5. §. ludus. num. 7. Rebuff. ad const. reg. in Proëm. gloss. 5. num. 56. Ant. Sol. ad const. Sabaud. tit. de Lud. num. 11. 12. Vide Guid. Papæ. quæst. 581. num. 2. & ibid. addent.

III.

De bzaghe is / indien twee personen spelen eenich verboden spel/ en dat d' een d' ander eenigh gelt leent/of het selve ghelt/het welke tot het spelen gheleent is/mach gerepeteert worden; Ick antwoorde Neen/ten ware naderhandt buyten het spel den gene/die het gelt gheleent hadde/het selve beloofden te betalen/ ofte oock ten ware de costupme mede bzochte/dat/sodanigh geleent gelt konde weder gheepscht worden; maer indien eenigh ghelt by een derde / die niet en speelt / aen een van de speelders gheleent wordt in sulcken gheballe mach den ghene/ die het gelt te leen ghegeven heeft/het selve repeteren; ofte oock indien twee personen spelen eenigh spel dat niet verboden maer gheoorloft is/ende d' een d' ander eenigh ghelt leent/alsdan mach het geleende gelt gerepeteert worden. Berlich. decis. 66. Ant. Sol. ad const. Sabaud. tit. de Lud & Lufor. num. 15. Mozz. de contract. tit. de Mut. vers. Quomodo deficiat. num. 11. In Syntagm. comm. opin. lib. 3. tit. 29. num. 2. & lib. 4. tit. 2. nu. 160. Jul. Clar. sentent. lib. 5. §. ludus. nu. 8. & Bajard. in annot. ad d. §. num. 15. Coler. decis. 173. num. 9. & feqq.

IV.

Questie is/indien twee personen spelen/ende dat twee andere/die het spel aensien / met malscander wedden ober de victorie van het spel/

spel/ wie het van des speelders winnen sal / of soodanighe weddinghe mach bestaen / ende den winder van dien actie competeert? Sommi- ghe Doctoren sustineren Neen / ende andere ter contrarie Ja / ende schijnt dese leste opinie waerder te wesen / ende is oock also ghedec- deert. Vid. Christin. vol. 2. decis. 93. Benvenut. Stracch. in tract. de Mer- cat. tit. de sponfionib. part. 4. vers. quæritur. & seq. Francisc. Zypæ. in motit. jur. belg. lib. 3. tit. de relig. & al. luf. D. Thom. 2. secund. q. 22. art. 7.

D.

Als den eene speelder van sijn mede-speelder eenigh gelt gewon- nen heeft / soo en is hy niet ghehouden langher te speelen / dan mach met het gewonnen gelt van het spel desisteren alst hem belieft / ende mach den verlieser het selve niet beletten. Vezin. in Syntagm. commun. opin. lib. 3. tit. 29. num. 12. Castrens. Iaf. Alexand. & alii in l. Iurisdictionum. §. prætor. air. ff. de pact.

D I.

Indien yemant aen een ander belooft dat hy niet meer speelen en sal of dat hy andersints terstondt tot een peyne sal betalen hondert gulden / wort ghevraeght / of sodanighe belofte goet is ende verbint / soo dat den beloover in cas hy naderhandt op het speelen bevonden wort / booz de boozseyde peyne mach aenghesproken worden? Hier- inne is gedediceert Ja. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. Promissio. cap. 1. ex decis. 68. Maynard. part. 2.

D I I.

Questie is / indien twee personen spelen eben of oneben / ende dat onder het gelt bevonden wort een valschen penminck / of den selven mede moet ghetelt ofte ghereeckent worden? Wort gheleert Neen. Caroc. decis. 106. num. 11. & 12. Alexand. in consil. 104. num. 6. vol. 1.

D I I I.

De brage is / of op een obligatie spruytende upt saecke van 't gene met spelen / te weten van ticktacken / ghewonnen is / proibisie verleent mach worden? Hierinne is geappointeet Neen. Neostad. Cur. Holl. decis. 58. Vide Zyp. in motit. jur. lib. 3. tit. de relig. & al. luf.

S P O L I E.

I.

A hoewel den ghene die ghespolieert is / in de sacker om de possessie te recupereren / ghemeeenlyck vooz al moet gherestitueert worden; nochtans indien claerlyck vanden eyghendom consteert / soo moet / nae het ghemeeen gheboelen der Doctoren / de restitutie aen den ghespolieerde geweygert worden. Peck. in tract. de jur. siltend. cap. 17. num. 2. Socin. in suis fallent. reg. 466. incip. Spoliatus. verf. Decimo fallit. Coler. decis. 266. num. 15. Boër. decis. 233. Cancer. var. resol. part. 1. cap. 18. num. 32. in nov. edit.

II.

Exceptie van spolie mach teghens alderhande actie geopponereet worden / het zy deselve actie ober deselve sake / ofte ober een verscheyde sake gheinstitueert werde; ende derhalven indien Mebius van Titius is ghespolieert / ende dat naderhandt Titius tegens Mebius actie institueert ober een ander saecke / als in dewelcke het spolie is ghecommitteert / soo mach Mebius teghens den eyscher Titius de exceptie van spolie objicieren / ende en is niet gehouden op den eyschte antwoerden / vooz ende al eer hy zy gherestitueert; oock soo seer / dat den ghespolieerde / indien den spoliateur is insolvent / den selven in een andere sake nimmermeer gehouden is te responderen vooz de restitutie; ende en kan de exceptie van spolie niet alleen geobjicieert worden teghens den ghene die selfs ghespolieert heeft; maer oock teghens den ghene die last gegeven heeft om te spolieren / ofte een anders spoliatie heeft gheratificeert. Berlich. Concluf. practicab. part. 1. Concluf. 21. num. 35. & 36. Gail. lib. 2. obs. 75. num. 5. Marant. part. 4. judic. distinct. 6. num. 42. Speculat. lib. 2. tit. de petit. & possess. §. 1. num. 14. Zanger. de except. part. 2. cap. 18. num. 5. & seqq.

III.

De vraghe is / of in cas van spolie reconventie plaets heeft? Ick antwoorde / dat ghemeeenlyck den ghene die ageert in cas van spolie / ende versoekt restitutie / by den spoliateur niet en mach gereconvenieert worden / dan mach teghens de reconventie opponeren / dat hy niet en mach ghereconvenieert worden / vooz ende al eer restitutie ghedaen werde / ten ware de reconventie ghedaen wierde ober een spolie van een ander sake / hebbende gelijcke privilegie. Jo. Petr. Mo-

lign. de reconvent. quæst. 66. Marant. part. 4. judic. distinct. 6. nu. 41. Berlich. Concl. practicab. part. 1. concl. 22. num. 20. Mart. digest. noviss. tom. 1. tit. Reconventio cap. 12.

I D.

By sommige Doctozen wozt gedisputeert/ of de exceptie van spolie is dilatoir/ ende vooz de litiscontestatie moet gheopponeert wozen/ dan, of deselve is peremptoir/ ende ober sulchs nae de litiscontestatie mach gheobjicieert wozen? De ghemeender opinie schijnt te wesen/ dat de exceptie van spolie is dilatoir/ ende dat sy ober sulchs vooz de litiscontestatie moet gheopponeert wozen/ alhoewel sommige anderen sustineren ter contrarie/ te weten/ dat deselve oock nae de litiscontestatie tot conclusie in rechter toe mach gheobjicieert wozen. Vide Gail. lib. 2. obs. 75. num. 6. Berlich. Conclus. practicab. part. 1. concl. 21. num. 74. & 75. Hartman. Hartm. tit. 45. obs. 8. Zanger. de Except. part. 2. cap. 18. Carpzov. def. forens. part. 1. const. 6. def. 6.

D.

Questie is/ of den ghene die actie van spolie intendeert/ ofte exceptie van spolie opponeert/ indien hy komt te succumberen/ dooz actie van injurien kan gheconvenieert wozen? Waerder is de negative sententie. Berlich. concl. practicab. part. 1. concl. 21. num. 93 & seqq.

D I.

Wozt ghebzaeght/ of den ghespolieerde/ die ageert om de possessie te recupereren/ van den spoliateur mach gheobjicieert wozen/ dat hy hem te vozen hadde ghespolieert? Ick antwoorde/ indien den epscher/ die hem sepdit van spolie possessie ghespolieert te zijn/ ter stont van den ghedaeghde is ghespolieert gheweest/ nae dat hy gedaeghde eerst van den epscher was ghespolieert/ dat alsdan den epscher niet ghespundeert en is te ageren tot restitutie; maer anders is het/ indien den epscher van den ghedaeghde is ghespolieert gheweest eenighen tijdt na dat hy epscher den ghedaeghde eerst hadde ghespolieert; want den ghene die ghespolieert is/ mach ter stont spolie spoliateur wederomme spolieren/ dan en kan het selve niet doen eenighen tijt daerna. Fachin. lib. 8. controuv. cap. 11. Coler. decis. 266. n. 11. & 32. Ferrar. in sua pract. tit. 45. gl. 6. num. 2. & 3. Marant. part. 4. jud. distinct. 7. num. 18. Ant. Gabr. commun. conclus. lib. 5. tit. de restit. spolat. conclus. 1. n. 151. & 152.

D I I.

Wanneer yemandt eenigh gelt ofte goedt ontnomen is/ soo mach teghens den spoliateur/ nopende de quantitept ofte weerde/ ghestaen wozen op den Eedt van den ghespolieerde/ dewelcke spolie schade by

Eede

Ede mach begrooten; dan het selve en heeft gheen plaets teghens den erfgenaem van den spoliateur / ofte tegens een derde possesseur. Neostad. decis. 19. Cur. Holland. Zeeland. & Westfril. Mynling. cent. 4. obs. 12. Hippol. de Marfil. Sing. 338. Kinsch. resp. 107.

Q I I I.

Indien pemant een anders ghelt heeft ghespolieert / het welke hy betaelt aen synen creditur vooz syne schuld / wozt ghebraght / of naderhandt den ghespolieerde 't selve gelt van den creditur mach repeteren of condiceren? Is ghedecideert Neen. Neostad. Suprem. Cur. Holl. decis. 36.

I K.

Op dat een spolie zy gheprobeert / worden twee dinghen te samen gherequireert / te weten / de possessie ende dejectie. Nic. Everh. consil. 196. num. 1. Guid. Papæ. quæst. 629. num. 19. Gratian. discept. forens. cap. 173.

K.

De brage is / of den ghene die ghespolieert is / vermacht terstondt het ghespolieerde goet van den spoliateur weder nemen? Wozt ghespolieert Ja. Menoch. de recup. possess. remed. 9. num. 170. & 189. Cravett. consil. 4. num. 11.

S T A T V Y T.

I.

BY sommighe Doctoren is controvers / of een Statuyp / disponerende van goederen ofte persoonen / gheertendeert mach worden buyten de jurisdictie van de ghene die het statuyp ghemaect hebben? Waerder ende ghemeender is de sententie van de ghene die sustineren Neen / ende dat het statuyp / het zy het selve spreekt op de goederen / ofte op de persoon / alleen plaets heeft aengaende de goederen die ghelegen zijn onder de jurisdictie van den ghene die het statuyp gemaect hebben / ende niet aengaende de andere goederen / die ghelegen zijn onder andere jurisdictien. Gail. lib. 2. obs. 124. Peck. in tract. de testament. conjug. lib. 4. cap. 28. num. 7. Christin. ad ll. Mechlin. in prælud. num. 45. & tit. 16. num. 5. ad rubr. & tit. 17. art. 2. num. 12. Burgund. ad consuet. Flandr. tract. 1. num. 1. & seqq.

I I.

De brage is / of een statuyp / disponerende dat man ende wijf maels rander

cander gheen goederen sullen mogen maken / geextendeert wozt tot de goederen die man of wijf hebben leggen buyten de plaetse van het statuyt? Wozt by vele Doctozen gesustineert Neen/ hoewel eenige andere leeren contrarie. Burgund. ad consuet. Flandr. tract. 1. nu. 40. & seqq. Peck. in tract. de testament. conjug. lib. 4. cap. 28. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 17. art. 2. num. 11. Bald. Conf. 137. lib. 1. & conf. 131. lib. 2. vid. tamen Chaff. ad cons. Burg. rubr. 4. §. 7. vers. Nisi aliter actum. num. 16.

I I I.

Als by statuyt verboden is / dat een man sijn vrouwe geen goederen maken mach. so mach by eventwel in sijn testament wel disponeen / dat de erfgenamen de goederen van de erffnisse / sonder consent van sijn vrouwe / niet en sullen mogen veralieneren. Alexand. in Consil. 57. num. 5. vol. 2. Peck. de testam. conjug. lib. 4. cap. 7.

I D.

Wozt ghevraeght / indien het statuyt verbiedt / dat een man sijn vrouwe / ofte een vrouwe haer man / gheen goederen sullen moghen malaten / of het selve statuyt oock comprehendeert een man ofte vrouwe / dewelcke op een ander plaetse ende buyten de jurisdictie van haer woonplaetse haer testament maken? Ick antwoorde Ja. Bart. ad l. 1. C. de Sacros. Eccles. Peck. de testam. conjug. lib. 4. cap. 29. vide tamen Christin. ad ll. Mechlin. tit. 17. art. 3. num. 13.

D.

Questie is / indien het statuyt mede bzenghet / dat man ende wijf malcander gheen dinghen sullen mogen maken / of het selve statuyt alleen verstaen wozt van den eygendom / dan of oock van lijfsochte? Waerder schijnt te wesen / dat sodanigh statuyt oock lijfsochte continereet. Peck. in tract. de testam. conjug. lib. 4. cap. 18.

D I.

Alhoewel by statuyt verboden is / dat man ende wijf malcander staende hontwelyck gheen goederen sullen moghen maken / het selve statuyt en heeft nochtans na de opinie van sommighe gheen plaets / indien alle de kinderen / ofte naeste vrienden / die by versterf sullen comen te succederen / tot wiens faueur het statuyt schijnt gheintroduceert te zyn / erpzeffelijck consenteren; Doch eenighe andere Doctozen sijn in contrarie opinie / dat het selve statuyt eventwel plaets heeft / welck oock in het buyten ghevolgh is. Vid. Vall. de reb. dub. tract. 2. nu. 24. & 25. Burgund. ad consuet. Flandr. in prolog. nu. 10. & tract. 1. nu. 43. 44. Herb. rer. quotid. cap. 17. Boer. Consil. 46. num. 6. Christin. ad ll. Mechlin.

Mechlin. tit. 17. art. 2. num. 5. Peck. in tract. de testament. conjug. lib. 4. cap. 10.

D I I.

De vraghe is/indien by statuyt ghedisponeert is / dat man ende vrouw malcander gheen goederen sullen mogen maken / of het selve statuyt oock plaets heeft in een legaet / het welcke aen d'een of d'ander ghemaect is / na dat sy in goederen ende bedde zyn geschepden? Wozt geleert Neen. Peck. in tract. de testament. conjug. lib. 4. cap. 12.

D I I I.

Wanneer by statuyt verboden is / dat man ende wijf malcander gheen goederen sullen moghen nalaten / het zy dooz institutie ofte legaet / soodanich statuyt includeert ofte begrijpt oock dat de man ofte vrouwe den gheinstitueerden erfghenaem niet en mogen worden gesubstituert / ende is sulchs de ghemeender sententie der Doctoren. Jas. ad l. si is qui ex bonis. nu. 5. ff. de vulg. & pupill. substit. Peck. in tract. de testament. conjug. lib. 4. cap. 39.

I K.

Het is controbers / of een nieu statuyt / waer by verboden wozt dat man ende wijf malcander gheen goederen moghen maken / ghehoghen wozt tot een testament / het welcke te vozen ghemaect is? Waerder is het gheboelen van de ghene die sustineren Neen. Corn. Conf. 53. lib. 4. Castrenf. ad l. jubemus. C. de testam. Peck. in tract. de testament. conjug. lib. 4. cap. 25.

K.

Een statuyt verbiedende dat een vrouw-persoon gheen testament maken mach vooz haer vijf ende twintich jaren / heeft oock plaets in een vrouwe / dewelcke getrouwt zijnde / noch is beneden haer vijf ende twintich jaren / ten ware by een ander statuyt van deselve plaets een ghetroude vrouwe geacht wierde vooz ouder dan vijf ende twintich jaren. Paul. Paris. Consil. 16. incip. Videtur prima facie. num. 20. lib. 3. Peck. in tract. de testam. conjug. lib. 4. cap. 14.

K I.

Een statuyt / soo langhe het selve niet en is ghepubliceert / en kan niet verbinden oock die gene / dewelcke wel ende volcomelijck weten dat het selve ghemaect is. Christin. ad ll. Mechlin. in epilog. num. 31. Merul. lib. 1. tit. 4. cap. 5. num. 2. Tessaer. decis. 249. nu. 10. Kinch. resp. 40. nu. 4. Ant. Sol. ad const. Sabaud. prem. gl. 4. n. 4. & seqq. Ant. Gabriel. oomm. concl. tit. de Statut. concl. 4.

¶ I I.

En statuyt mede brenghende dat een vader vooz sijn soon gehouden is tot een pecuniele boete/ter oorzake vā het delict van sijn soon/ alhoewel het selve bande gemeene rechten is exorbiterende/ is nochtans goet ende van weerden: dan staet te noteren/ dat de dispositie van sodanich statuyt gheen plaets en heeft in een soon/ dewelcke is beneden sijn veerthien jaren; want so een soon vooz sijn veerthiende jaer eenich delict heeft gecommiteert/ aldan en is de vader vooz de soon niet ghehoudenuyt crachte van het voozsepde statuyt. Hippol. de Marfil. Singul. 362. & 481. num. 4. Iaf. ad §. actiones autem. nu. 82. & 83. Institut. de actionib. post alios ab iis allegat.

¶ I I I.

En statuyt sprekende van vercoopingen/en heeft na de opinie vā sommighe gheen plaets in manghelinghen ofte rupplinghen. Berlich. Conclul. practicab. part. 2. Concl. 39. num. 56. Alexand. in Consil. 76. num. 5. vol. 5.

¶ I I I I.

De braghe is/ indien het statuyt pemandt excludeert van de successie/ of het oock verstaen werde den selven te excluderen bande legitime? Ich antwoorde/ dat in sodanighe gheballen/ in dewelcke een statuyt pemandt specialijcken van de legitime kan excluderen/ indien het den selven generalijcken excludeert van de successie/ aldan oock verstaen werde van de legitime gheexcludeert te hebben; maer in sodanighe gevallen/ in dewelcke een statuyt pemandt van de legitime specialijcken niet en can excluderen/ aldan een statuyt pemandt simpelich excluderende van de successie/ en wordt niet verstaen den selven gheexcludeert te hebben van legitime. In Syntagm. commun. opin. lib. 6. tit. 8. num. 72. Mynsing. cent. 6. obl. 43. Vide Grivell. decis. 53. num. 39. & seqq. Cod. Fabr. lib. 1. tit. 5. def. 6.

¶ I I I I I.

En statuyt sprekende van broeders/ moet verstaen worden van volle broeders ten beyde zyden bestaende. Christin. ad ll. Mechl. tit. 16. art. 7. num. 6. Alder. Mascard. de gen. statut. interp. concl. 2. num. 32. & 33.

¶ I I I I I I.

Questie is/ indien het statuyt de vrou- personen excludeert om de mans- personen/ of de dispositie van het statuyt mach geertendeert worden tot personen die in het statuyt niet en zijn gespecificieert? De gheemeene sententie der Doctozen is Neen; ende daeromnie staende statuyt/ dat een Oom excludeert een moeder/ so en sal een Oudt-oom

De moeder niet excluderen. Ant. Gabr. commun. conclus. lib. 6. tit. de Statut. Conclus. 7. nu. 1. & 3. post Alexand. Jas. Bald. Socin. & plures. a-
lios ibid. allegat.

¶ D I I.

Een statuyt simpelich sprekende van successien / moet verstaen
worden van successien by versterf ende sonder testament / ende worde
niet gheextendeert tot de successien uyt krahte van testament. Chri-
stin. ad ll. Mechlin. tit. 16. ad rubr. num. 1. Castrenf. in Conf. 279. num.
1. vol. 1.

¶ D I I I.

Wanneer een statuyt sprekent door prohibitive of negatieve woord-
den / als dan en mach het selve niet ghecontravenieert worden / Direc-
telich noch indirectelich; ende een statuyt absolutelich verbiedende /
comprehendeert oock een Onderstaet zijnde in een anders jurisdictie.
Peck. in tract. de jur. sistend. cap. 8. num. 2. & 3. Christin. ad ll. Mechlin. tit.
12. art. 9. ad num. 7. in additam.

¶ I I.

Statuyten nemen interpretatie van andere statuyten / ende het
eene statuyt wordt meerder ghedeclareert van een ander / als van de
ghemeene rechten / ende een statuyt wordt ghepresumeert sich lieber
te willen conformeren met andere statuyten / als met de ghemeene
rechten. Alderan. Mascard. de gen. statut. interp. conclus. 2. n. 116. & 118.
Caroc. decis. 37. num. 16. Christin. ad ll. Mechlin. in epilog. num. 8.

¶ ¶.

De vrage is / of een statuyt / twelcke is gepubliceert / geacht moet
worden in ghebruyck aengenomen ende gherecipieert te zijn / soo dat
den ghene die allegeert dat het statuyt in ghebruyck niet en is ghe-
recipieert / ghehouden is 't selve te proberen ? Wordt gheleerd
Ja. Gratian. discept. forens. cap. 559. num. 57. Mascard. de Statut. inter-
pret. concl. 6. num. 94. & seqq.

¶ ¶ I.

Het is controbers / of in statuyten genomen mach worden een ar-
gument van de contrarie sin des statuyts: gelijk indien het statuyt
mede brenghet / dat een minder-jarighe / die beneden sijn achtiën ja-
ren is / niet en sal moghen contraheren sonder seckere solem-
niteyt / of nae de contrarie sijn van het statuyt gheacht moet wor-
den / dat een minder-jarighe nae z'n acthiën jaren is bequaem
ende habiel / soo dat hy mach omitteren de solemniteyten die anders
nae rechten werden gerequireert in de contracten van minder-jarighe /

als of hy byf ende twintich jaren out was? Sommige Doctoren sustineren / dat in statuyten geen plaets een heeft en argument van de contrarie zin; andere sustineren ter contrarie ja; verschepde andere achten waerder te wesen / dat sodanigh argument in statuyten geen plaets en heeft / indien daer dooz de gemeene beschreven rechten sou den worden gecozrigeert / maer anders wel. Vide Hier. de Cvall. in specul. comm. opin. quaest. 336. Gratian. discept. forens. cap. 382. nu. 16. & seqq. Mascard. de Statut. interpret. concl. 4. num. 69. & seqq.

¶ ¶ ¶ ¶

Wanneer een statuyt disponeert het selve / twelck de ghemeene rechten mede brenghen / alsdan ontfanght soodanigh statuyt alle de limitatien / ampliatiën ende declaratien / de welcke de gemeene rechten inde selve materie geven / ende mede brenghen. Mascard. de Statut. interpret. conclus. 2. num. 71.

¶ ¶ ¶ ¶

Questie is / indien een statuyt excludeert de allegatie van nulliteyt / of soodanigh statuyt oock gheacht werde te excluderen de nulliteyt / de welcke voort comt upt defect van jurisdictie? De ghemeene sententie der Doctoren is Neen. Ant. Gabriel. comm. concl. tit. de Statut. concl. 3. Hippol. de Martil. Sing. 10. num. 2.

¶ ¶ ¶ D.

Indien een statuyt mede brenghet dat den eenen borger den anderen buyten hare Provincie niet en sal mogen arresteren ofte in recht betrecken / wordt ghebræcht / soo een broeder sijn actie heeft vercocht ende gecedeert aen een bremdelingh woonende buyten de Provincie / of het statuyt in regard van den selven mede plaets heeft / soo dat hy den debiteur buyten sijn Provincie niet en soude moghen arresteren ofte in recht betrecken? Wordt gheleert / dat sodanighe statuyt in regard van dien bremdelingh gheen plaets en heeft. Cancer. var. resol. part. 2. cap. 2. num. 98. & seqq. Urfill. ad Afflict. decis. 74. Sand. de act. cess. cap. 13. num. 7.

S V B S T I T V T I E.

¶

Wanneer den ghene die ghesubstituert is komt te sterben / voort den erfghenaem / dewelcke ghesubstituert is / alsdan en wordt het recht van substitutie niet getransmitteert op de erfghenamen van den ghene die ghesubstituert

tueert was. Guid. Pap. Sing. 344. num. 2. Bart. & alii ad l. si ex pluribus. ff. de suis & legit. hæredib. Marant. in Singul. & jur. notab. in verb. jus ac. crescendi. Gomez, var. resol. tom. 1. cap. 3. num. 29.

I I.

By verscherde Doctozen wordt ghecontroverteert/ of substitutie ghedaen in sulcken ghevalle / so de kinderen die gebozen sullen worden sterben sonder kinderen/ plaets heeft / indien ghene kinderen gebozen worden? Ghelijck soo de testatrice tot hare erfgenamen heeft geïnstitueert haer kindt daer mede sy bevrucht was/ ende de andere kinderen die sy noch soude moghen krijgen/ ende indien deselve haer kindt ofte kinderen voor haer quamen te overliden sonder vorder gheboorte nae te laten / in sulcken ghevalle heeft sy ghesubstitueert Sempzonium; dan alsoo de testatrice deser werelt is komen te overliden sonder opt kinderen ghedacht te hebben / soo wordt in twijfel ghetoghen of de substitutie plaets heeft? In dese questie worden ten beyde yden bevonden vele Doctozen/ sommighe sustinerende/ dat de substitutie plaets heeft / ende andere ter contrarie/ ende kunnen beyde de sententien probabelijcken ghedefendeert worden. Vide Jacob. Cor. Consil. 4. Fachin. lib. 4. controvers. c. 46. Tiraquell. ad l. si unquam C. de revocand. donat. in verb. libertis. nu. 50. & seqq. Boër. decis. 38. num. 15. Castrensi in Consil. 219. vol. 1. Fufar. in tract. de Substit. quæst. 64. 434. & 435.

I I I.

Questie is/indien den testateur sijn soon erfghenaem institueert/ ende hem soo wanneer hy komt te sterben een ander substitueert / of den substituyt geexcludeert wordt/ so den sone komt te sterben nalatende kinderen/ die ten tyde van het maken van het testament al in 't leven waren? De ghemeene sententie der Doctozen is/ dat den substituyt wordt geexcludeert. Menoch. lib. 4. de præsumpt. præsumpt. 89. num. 77. Fachin. lib. 4. controvers. cap. 59 post plures alios quos refert. Menoch. d. loc.

I V.

Als de substitutie ghedaen is op conditie/ indien den sone ofte geïnstitueerde erfghenaem sonder kinderen komt te sterben / alsoan indien daer kinderen bevonden worden ten tyde van de doot van den erfgenaem/ soo gaet de substitutie te niet / sulckis dat den substituyt altoos blijft geexcludeert/ alhoewel de kinderen ter stont na de doot van den erfgenaem komen te sterben. Andr. Gail. lib. 2. obs. 136. num. 1. Tusch. in pract. conclus. lit. S. concl. 847. Jaf. in l. qui Romæ. §. duo

fratres num. 60. ff. de verb. obligat. Sand. decis. Frisic. lib. 4. tit. 5. def. 9.
Cravett. consil. 98. Nic. Everh. consil. 153. Cod. Fabr. lib. 6. tit. 22. def. 3.
& tit. 25. def. 12. Gratian. discept. forens. cap. 487. & 847.

D.

Indien de substitutie ghedaen is op conditie / so den erfghenaem sonder kinderen komt te sterben / in sulcken ghevalle wordt den substituyt gheercludeert dooz de kinderen / dewelcke dooz nabolghende houwelijck zijn gelegitimeert; dan is questie / of de kinderen / die dooz opgebolcht houwelijck zijn gelegitimeert / de substituyt excluderen / by 100 verre den testateur gheadjicieere heeft du / danighe conditie / indien den erfghenaem komt te sterben sonder kinderen die in een wettelijck houwelijck zijn ghepzoereert? Waerder is de sententie van de gene die sustineren / dat een substituyt in sulckē gevalle dooz de kinderen niet en wordt gheercludeert / ende is oock alsoo ghedecldeert. Fab. in suo Cod. lib. 6. tit. 25. defin. 19. Fachin. lib. 4. controvers. cap. 54. Mantic. de conject. ult. volunt. lib. 11. tit. 12. nu. 14. & seqq. Gail. lib. 2. obl. 136. nu. 8. Surd. decis. 319. Tessaur. decis. 196. Vide Christin. vol. 1. decis. 310.

D I.

Het is by sommighe Doctozen controbers / indien de substitutie is ghedaen op conditie / so den erfghenaem sonder kinderen komt te sterben / of in sulcken ghevalle een bastardt van den erfghenaem den substituyt sal excluderen? Ende alhoewel vele sustineren Ja / waerder schijnt nochtans te wesen de contrarie sententie / te weten / dat den substituyt dooz een bastardt niet en wordt gheercludeert. Fachin. lib. 4. controvers. cap. 60. Alex. in consil. 121. num. 5. vol. 2. Vide tamen Fusar. in tract. de Substit. quæst. 406. Gail. lib. 2. obl. 136. num. 4.

D I I.

De vraghe is / indien den testateur vele erfgenamen geïnstituueert hebbende / na de doot van hun allen pemandt substitueert / of de geïnstituueerde erfgenamen gheacht worden malcander gesubstituueert te zijn? Ick antwoorde / volgens de ghemeender sententie der Doctozen / dat de erfgenamen niet en schynen malcander gesubstituueert te zijn. Ant. Gabr. commun. concl. lib. 4. tit. de substitut. Conclus. 1. Fachin. lib. 4. controvers. cap. 81. Mantic. de conject. ult. volunt. lib. 7. tit. 5. num. 6. Fusar. in tract. de Substit. quæst. 472.

D I I I.

Den ghene die na een anders doot is gesubstituueert / kan den geïnstituueerde erfgenaem compelleren tot het maken van Inventaris van

van de goederen van de erfvenisse; ghelijckden substituyt van erfgenaem oock kan dwinghen tot cautie ofte wijsheyt van de erfvenisse t' snyder tijdt te restitueren/ ten ware alle het selve by den testateur ware geprohibeert. Ferrar. in sua prax. tit. 50. gl. 7. num. 11. & 12. Jacobo. Cor. in Consil. 23. num. 3. 4. 13. & 16. Bart. & Castren. ad l. jubemus. §. in supradiotis. C. ad trebell.

¶

Indien twee personen den erfgenaem zijn ghesubstitueert/ ende dat een van henlyden by het leven van den testateur komt te sterben/ ende dat oock epndtelijck den testateur ghestorven zijnde/ den geïnstitueerde erfgenaem komt te overliden / soo sal den andere ghesubstitueerde gheadmitteert worden tot de gheheele erfvenisse/ ende sal in het gheheel in kracht van de substitutie succederen. Vezin. in Syntagm. commun. opin. lib. 6. tit. 46. nu. 6. Guid. Pap. decis. 335. Bart. in l. unic. §. his ita. C. de Caduc. tollend. Acac. var. resol. cap. 13. num. 242. & seqq.

¶

Wordt gebzaeght/ indien yemandt twee personen verschepdentlijck is ghesubstitueert/ ende dat een van de erfghenamen komt te sterben/ of den substituyt tot desselfs portie moet geadmitteert worden / sonder te verwachten de doodt van den andere erfghenaem? Ick antwoorde/ dat den substituyt geadmitteert wordt tot de portie van den overliden. Alexand. in Consil. 11. num. 9. vol. 3. Vezin. in Syntagm. commun. opin. lib. 6. tit. 15. nu. 153. Radel decis. 92. num. 4. Gomezo. var. resol. tom. 1. cap. 3. num. 34. & c. 5. num. 21.

¶

Wanneer den gene die in de eerste plaetse gesubstitueert is/ komt te ontbreken/ alsoan wordt den ghene die in de tweede plaetse gesubstitueert is gheadmitteert in de plaetse van den eersten. Vezin. in Syntagm. commun. opin. lib. 6. tit. 15. num. 149. Gratian. discept. forens. cap. 979. num. 21.

¶

Indien den testateur institueert A. ende by vooz al-lybicheyt van den selven/ ofte sijns gebzake B. wordt gebzaeght/ of 'tselbe is een fideicommissaire substitutie? Wordt gheleert Neen/ so dat indien A. nae den testateur komt te overliden / by niet ghehouden is de erfvenisse aen B. te restitueren/ want B. wordt alleenlijck gheacht ghesubstitueert te sijn in sulcken ghevalle als A. vooz den testateur komt te overliden/ alsoo het is een vulgaire substitutie / de welke

evanef.

ebanesceret als *N.* de erfvenisse heeft gheadieert / ende niet een fideicommissaire substitutie. *Grivell. decif. 125. & 135. num. 1. & seqq. Cod. Fabr. lib. 6. tit. 22. def. 48. Kinsch. resp. 91. num. 24. & seqq. Menoch. de Præsumpt. lib. 4. præf. 71. num. 10. Peregrin. de fideicommiss. artic. 18. num. 16. 17.*

§ 333.

Wanneer de substitutie continere vele graden / al hoe wel eene grade die in het midden ofte tusschen buyten is komt te deficiere / so sal evenwel de substitutie transiëren tot de vordere ofte volghende grade: ghelijck indien in het testament aldus ghesepdt werde; ick institueere *Citium* / ende hem substitueere ick *Mebium* / ende *Mebio* substitueere ick *Seim* / ende *Seio* substitueere ick *Caium*; waer nae *Mebius* komt te sterben / ofte oock *Seius* / ende naderhandt komt oock te overlyden *Citius* / so sal *Caius* / die de laetste ghesubstitueert is / de eerste overlydende / *Citio* succedere / als of hy hem eerstelijck ghesubstitueert was. *Tessaur. decif. 86. Papon. lib. 20. tit. 3. arrest. 2. Kadel. decif. 8. num. 6. Cod. Fabr. lib. 6. tit. 8. def. 13. Gratian. discept. forens. cap. 979. Mart. digest. noviss. tom. 5. tit. Substitutio cap. 26. & 28.*

§ 334.

Indien den testateur institueert *A.* ende *B.* ende dat hy *B.* een ander substitueert / ende dat *B.* vooz den testateur komt te overlyden / wordt ghevzaeght / of de portie van *B.* accresceert aen *A.* dan of de selve moet komen aen den ghene die *B.* ghesubstitueert is? Wozt ghelcort / ende is oock ghedecideert / dat de portie van *B.* moet komen aen den gene die hem ghesubstitueert is. *Gomez. var. resol. tom. 1. cap. 3. num. 26. 27. & cap. 10. num. 36. Surd. decif. 152.*

§ 335.

Indien den testateur twee ofte meer erfghenamen heeft ghesubstitueert / ende haer soo sy sonder kinderen komen te sterben pemaent ghesubstitueert / wozt ghevzaeght / soo een van de selve erfghenamen sonder kinderen komt te sterben / of de substitutie plaets heeft / dan of van noode is / op dat de substitutie plaets hebbe / dat alle de erfghenamen sonder kinderen komē te sterbē? De gemeender opinie der Doctoren schijnt te wesen / dat de substitutie plaets heeft in peder persoon van de ghinstitueerde erfghenamen / de welcke sonder kinderen komt te sterben; Doch worden hierinne by sommighe Doctoren gegeven verscheyde limitatien / te weten / dat het selve gheen plaets en heeft / indien yemandt ghesubstitueert is inde gheheele erfvenisse / ofte
indien

indien mede gheinstituteert is een persoon / dewelcke nae de ghepre-
sumeerde wille ofte meyninghe des testateurs den substituyt exclu-
deert / ende meer andere limitationen. Vide Fusar. in tract. de Substit.
quæst. 473. num. 22. 30. & 61. Mantic. de conject. ult. volunt. lib. IX. tit.
5. num. 17. 18. & 24. Cravett. consil. 109. Cod. Fabr. lib. 6. tit. 25. def. II.
Mart. digest. noviss. tom. 5. tit. Substitutio cap. 18. & 21. & tit. Substitu-
tio fideicommissaria cap. 7.

S V C C E S S I E.

I.

Successien ab intestato moeten ghevolcht ende inge-
sien worden de statuyten ofte costuymen van de plaets-
se daer de goederen gelegen zijn / ende niet de costuyne
van de plaetse daer den ghene / van wiens successie ghe-
ageert wordt / is gestorven. Christin. ad ll. Mechlin. tit.
16. ad rubr. num. 4. Nic. Everh. in Consil. 206. num. 1.
Burgund. ad Conf. Fland. tract. 1. num. 36. Sand. decis. Frific. lib. 4. tit.
8. def. 7. Jac. Cor. rer. jud. obs. 20. Carpzov. def. forens. part. 3. const. 12.
def. 12. Christin. vol. 1. decis. 282. num. 17.

II.

By sommighe Doctozen wort ghedisputeert / of een broeder wer-
de gheprezereert vooz een Groot-vader / dan of sy beyde gelijckelijck
tot de successie gheadmitteert worden? Vele sustineren / dat een broe-
der een Grootvader niet en excludeert / maer dat sy ghelijckelijck suc-
cederen. Fachin. lib. 6. controvers. cap. 7. Bart. Castrens. & alii in auth.
defuncto. C. ad Tertull. Papon. lib. 21. tit. 1. arrest. 8. & ibi Bacchov.

III.

Broeders ende Susters kinderen succederen haer Com ofte
Roeye hoeft vooz hoeft / ende niet in stammen / indien sy alleen on-
der haer / ende niet met eenige Comen ofte Roeyen succederen; maer
soo sy met andere Comen ofte Roeyen tot de erffenisse van haer
overleden Com ofte Roeye ghetropen / worden als dan succederen
deselbe in stammen dooz het recht van representatie / ende is sulcks
de waerder sententie der Doctozen. Bronch. cent. 3. assert. 69. Fachin.
lib. 6. controvers. cap. 3. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 16. art. 1. num. 4. & 5.
& art. 9. num. 11. Mynsing. cent. 3. obs. 94. Papon. lib. 21. tit. 1. arrest. 13.
Vide Grivell. decis. 130. Tessaur. decis. 162. Hier. de Cævall. q. 221. Cod.
Fabr. lib. 6. tit. 33. def. 1. Gomez. ad l. Taur. 8.

B b b b

Daer

I D.

Daer is groote controversie tusschen de Doctoren / indien den oudsten soon komt te overlyden / sijn vader noch levende / of hy alsdan sijn recht van primogeniture / hem als oudste soon kompetende / transmittieert op sijn naghelaten sone / soo dat deselve ghepreferereert werde vooz sijn Gom / dat is / vooz de broeder van den oudsten overleden sone? In dese questie worden ten beyde zyden bevonden vele Doctoren / sommighe sustineren dat den Heve vooz den Gom moet gepreferereert worden / ende anderen ter contrarie achten de waerder te wesen dat den Gom vooz den Heve behoort gepreferereert te worden. Vide Mynsing. cent. 3. obs. 23. Hieron. de Cævall. in Specul. commun. opin. contr. commun. quæst. 197. Fachin. lib. 6. controvers. cap. 2. Tiraquell. de jure primog. quæst. 40. Christ. adll. Mechlin. tit. 10. art. 11. num. 10. Everh. consil. 231. num. 28. Lud. Bell. consil. 124. Gomez. ad l. Taur. 50. num. 65. Gratian. discept. forens. cap. 456. & 695. Mart. digest. noviss. tom. 4. tit. Nepos cap. 2. & tom. 5. tit. Successio. cap. 16. 17.

D.

De braghe is / indien een dochter by houwelykische voozwaerden van haer vaders erffenisse heeft gherenuncieert / ende dat sy by het leven van haer vader komt te overlyden / nalatende kinderen of deselve kinderen tot de successie van haer Groot-vader moeten gheadmitteert worden? Ick antwoorde / dat de Heven haer Groot-vader moeten succederen / niet teghenstaende de renunciatie by hare moeder ghedaen / ende schijnt sulcks te wesen de waerder opinie der Doctoren / alhoewel sommighe sustineren ter contrarie. Fab. in suo Cod. lib. 2. tit. 3. de pact. defin. 14. Fachin. lib. 3. controvers. c. 23. vide tamen Ann. Robert. rer. judicat. lib. 2. cap. 5. & Papon. lib. 16. tit. 4. arrest. 17.

D I.

Wanneer yemandt komt te sterben nae-latende een Gom ofte Moeye / ende Goms ofte Moeyns kinderen / so en kunnen de Goms ofte Moeyns kinderen den overleden niet succederen / dan wordt de Gom ofte Moeye alleen tot de successie geadmittleert / uyt sluptende de andere. Chafan. ad Conf. Burg. rub. 7. §. 10. num. 6. Berlich. Conclus. practicab. part. 3. Concl. 24. num. 87. Christin. adll. Mechlin. tit. 16. art. 9. num. 9. Carpzov. def. forens. part. 3. const. 18. def. 20. Boër. decif. 302. & consil. 33.

D I I.

Na broeders ofte susters / ende broeders ofte susters kinderen /
wordt

wordt alleenlijck ghesien wie den overleden naest in grade bestaet sonder dat in consideratie komt of yemandt den overleden van de eene zyde/ofte ten beyden zyden bestaet; ende derhalven wordt een Oom/die den overleden van de eene zyde bestaet/gheprefereert booz een sone van een Oom / dewelcke den overleden ten beyde zyden bestonde: ende van ghelijcken wordt een Oom / die den overleden van de eene zyde is gheconjungeert/tot de successie geadmitteert ghelijckelijck met een Moeye den overleden ten beyde zyden bestaende. Joan. à Sand. in decis. Frisc. lib. 4. tit. 9. defin. 2. Nic Everh. in Confil. 44. num. 1. 2. & 3. Berlich. Concluf. practicab. part. 3. Concl. 24. nu. 88. & 89. Boër. decis. 302. num. 2. Coler decis. 49. num. 14. 15. & 16. Gomez. adl. Taur. 8. num. 8. Carpzov. part. 3. const. 14. def. 1. num. 6.

V I I I.

Als yemandt komt te sterven/nae latende broeders ofte susters hints kinderen/ ende Ooms ofte Moeyns kinderen/so worden deselve alle te samen ghelijckelijck tot de successie van den overleden gheadmitteert/also sy den overleden bestaen in gelijcke grade. Vid. Joan. à Sand. in decis. Frisc. lib. 4. tit. 8. defin. 6. Berlich. Concluf. practicab. part. 3. concl. 24. num. 84. & 86. Schneid. ad tit. de hæred. quæ ab intest. def. verf. De tert. ord. succed. num. 31. & 33. Carpzov. def. forens. part. 3. const. 18. def. 12.

V V.

Niemant en mach succederen den ghene dien hy omgebracht ofte geinterficieert heeft / dan worden sodanige goederen na rechten den Heere vanden Lande geappliceert; welverstaende nochtans so daer yemandt anders is/ dewelcke met den dootslager is in gelijcke grade/den selven mach booz syne portie succederen / ende de portie van en delinquant moet na de opinie van sommige Doctoren comen tot profpste van den Heere van den Lande; hoewel sommige andere Doctoren meyuen waerder te wesen / dat de portie van den delinquant niet en moet komen ten profpste vanden Heere vanden Lande/maer ten bozdele van den gene die met den delinquant is in gelijcke grade: Ende wordt oock by vele ghesustineert dat sodanigh recht van den Fiscus hebendaeghs geen plaets en heeft / maer dat de successie moet komen tot den naeste erfgenacm. Vide Gomez. var. resol. tom. 3. c. 3. num. 51. Peregr. de Jur. fisc. lib. 2. tit. 3. Mart. in Summ. tot. success. legal. part. 4. q. 21. art. 18. nu. 19. & seqq. Sand. decis. Frisc. lib. 4. tit. 4. def. 5. circ. med. Zyp. in notit. Jur. belg. tit. de Jur. fisc. in fin. In Syn-tagm. commun. opin. lib. 6. tit. 24. num. 3.

Questie is/indien een vrouwe / dewelcke niet bewesen werdt on-
 eerlijck gheleest te hebben/ in de twaelfde maendt / na de doot van
 haren man / een kint voortghebracht heeft/ of het selve kint gheacht
 wort wettelijck te zijn / ende over sulcks tot de successie van hare
 man moet gheadmitteert worden? Hierinne is ghedecideert / dat
 soodanigh kindt sijn vader mach succederen / alhoewel de contrarie
 sententie met goede redenen kan ghedefendeert worden. Joan. à Sand.
 in decis. Frisic. lib. 4. tit. 1. defin. 10. vide tamen Mynsing. cent. 6. obs. 49.
 Papon. lib. 21. tit. 3. in append. arrest. 2.

¶ F.

De braghe is/ of de erfghenamen / dewelcke den overleden succe-
 deren/ ghehouden zijn desselfs schulden te braghen ghelijckelijck nae
 hereditaire portien/ dan of na rate van het profijt / het welke peder
 van de erfghenamen gheniet? vele Doctoren sustineren / dat de
 schulden ghelijckelijck na hereditaire portien tusschen de erfghena-
 men moeten ghedeelt worden/ al hoewel den eenen meer profijt van
 de erfvenisse geniet als den anderen/ ende is oock alsdan tot meerma-
 len ghedecideert / hoe wel sommighe andere sustineren ter contra-
 rie. Vide ad hanc quæst. Costal. ad l. 3. ff. famil. ercisc. Ioan. à Sand. in de-
 cif. Frisic. lib. 4. tit. 9. defin. 3. Jacob. Cor. rer. judicat. obs. 21. Lamb. Gor.
 adverfar. jur. subciv. cap. 4. 5. 6. 7. 8. & 9. Christin. ad II. Mechlin. in ad-
 dit. ad tit. 16. art. 35. Nic. ab Alt. Sing. 84. Ann. Robert. rer. jud. lib. 4. cap.
 13. Vall. de reb. dub. tract. 20. num. 23. Burgund. ad consuet. Flandr. tract.
 13. num. 34. & seqq. Christ. vol. 3. decis. 20.

¶ F.

Soons ofte dochters kinderen sustineren haer Groot-vader ende
 Groot-moeder in stammen/ ende niet hoeft vooz hoeft/ ende dat niet
 alleen indien sy met haer Oomen ofte Moepen/ maer oock so sy al-
 leen sonder Oomen ofte Moepen haer Groot-vader ofte Groot-
 moeder succederen. Cod. Fabr. lib. 3. tit. 19. def. 37. num. 1. Schneid. ad
 tit. de hæred. quæ ab intest. deser. vers. de success. fil. natur. & legit.
 num. 12. & 18.

¶ F.

Broeders ofte susters/ kinderen worden in de successie vanden o-
 verleden geprefereert vooz de Oomen ofte Moepen vanden overle-
 den / al hoe wel sy te samen ghelijckelijck inde derde grade den over-
 leden bestaen, Carpzov. def. forens. part. 3. const. 18. def. 4. num. 4. 5. &
 const.

const. 5. Schneid. ad tit. Inst. de hæred. quæ ab intest. def. vers. de tert. ord. succed. num. 18.

¶ I D.

De byzage is/ of een Groot-bader van s' moeders zyde/ van de successie inde goederen van een nebe/ excludeert een Vaders broeder ofte Oom? Is ghe decideert Jae. Tessaure. decis. 5. Cod. Fabr. lib. 6. tit. 33. def. 11.

¶ D.

Een Groot-moeder van s' vaders zyde/ ende een Groot-moeder van s' moders zyde/ succederen alhier hare neben ofte nichten gelijckelijc ofte in gelijcke deelen in alle de goederen/ sonder aenschouw te nemen of de goederen gekomē zijn van s' vaders ofte van s' moeders zyde. Cod. Fabr. lib. 6. tit. 33. def. 2. Carpzov. def. forens. part. 3. const. 17. def. 2. Mart. digest. noviss. tom. 5. tit. Successio cap. 119.

¶ D J.

Indien yemant institueert sijn broeder/ ende de kinderen van sijn overleden broeder/ wort ghevzaeght/ of de selve sullen succederen in stammen/ dan of hoeft voor hoeft? Ick antwoorde/ dat sy moeten succederen in stammen. Gomez. ad l. Taur. 8. num. 15. Carpzov. def. forens. part. 3. const. 9. def. 15. num. 2. 3.

T E R M Y N.

I.

Boverschepde Doctoren wordt ghedisputeert/ of den dagh van den termijn ghecomputeert wordt in den termijn: ghelijck soo den Rechter van daghe yemandt assigneert thien dagen omme te compareren/ of dien dagh van heden in den selven termijn mede moet gherekent worden? Waerder wordt gheacht het ghevoelen van de ghene die sustineren/ dat den dagh van assignatie van den termijn niet en wordt ghecomputeert in den termijn. Vide Tiraquell. de retract. municip. §. 1. gl. 11. num. 17. & seqq. Socin. in suis fall. reg. 124. Acac. var. resol. cap. 5. num. 220 & seqq. Gratian. discept. forens. cap. 161. Costal. ad l. 1. ff. Si quis caut. Guid. Pap. decis. 270. Mynsing. cent. 5. obs. 15. Berlich. Concl. practicab. part. 1. Concl. 74. num. 120. Hieron. de Cævall. in Specul. commun. opin. contr. commun. quæst. 401.

I I.

Indien den Rechter pemandt gestatueert heeft een termijn omme binnen drie dagen te compareren / ende dat den selven op den eersten dagh compareert / so mach hy terstont vorder procederen. Bartol. ad l. à filia. 62. §. alumno. num. 1. ff. ad Senatufconsult. trebell.

I I I.

Den gene die gehouden was yet te doen binnen sekeren termijn / indien hy versupint heeft het selve binnen den termijn te doen / en mach ordinaris daerna niet gehoozt worden; want pfixie van een termijn om yet te doen / excludeert de macht om te doen nae den termijn. Bertach. in suo repert. in verb. Terminus vers. 4. Card. Tulch. pract. conclus. tom. 8. T. concl. 64.

I D.

Den termijn die pemandt is geprefigeert en loopt niet; so langhe ghedisputeert wordt over het ghene / het welke binnen den termijn moeste gheexpedieert worden. Berlich. Concl. practicab. patr. 1. Concl. 41. num. 35. Natt. in Consil. 172. num. 16. lib. 1.

D.

Wanneer pemandt is gestatueert een termijn omme een erffenisse te adieren / en dat hy niet en adieert / so schijnt hy deselve te repudieren; ende indien pemandt een termijn gestatueert is om te repudieren / en dat hy niet en repudieert / so schijnt hy de erffenisse te adiere. Din. & Rainer. Singul. 227. alleg. Gloss. in l. quamdiu. ff. de acquir. hæreditat.

D I.

De hzage is / indien den crediteur den termijn van betalinghe aen den debiteur verlengt / of den hzage daer dooz ont slaghen wordt? Ick antwoorde Jae / indien den hzage hem tot sekeren tijdt / te weten / booz een jaer / ofte twee jaren heeft verobligeert / want alsdan dien tijdt over streken zijnde / en wordt niet langher verbonden; ende derhalven moet in de pzoogatie van den termijn / het consent van den hzage weder aefederen / of andere en sal den selven niet gehouden zijn; maer indien den hzage hem simpelich heeft verobligeert / al-hoe-wel de betalinghe op sekeren termijn is gedestineert / alsdan en wordt hy dooz pzoogatie van den termijn niet bezijt. Gail. lib. 2. obs. 30. num. 11. Mynsing. cent. 6. obs. 53. Hartman. Hartm. tir. 30. obs. 6. num. 4. & seqq. Wurms. tit. 29. obs. 1. Treutl vol. 2. disput. 28. th. 7. lit. g. Fachin. lib. 2. contro. cap. 88. Tessaure. decif. 125. Ant. Gabriel. com. concl. tit. de Fidejuss. concl. 3. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 19 def. 1. & seqq

D I I.

Indien pemandt by sententie ghecondemneert is yet te doen bin-
nen seeckeren termijn/ ende dat hy van de sententie appelleert / al-
hoewel hy in cas d'appel komt te succumberen soo heeft hy eventwel
noch den voorszeyden termijn / omme van den dach dat de sententie
gheconfirmeert is/ binnen den selven termijn te doen het ghene daer
toe hy was gecondemneert. Cod. Fabrian. lib. 3. tit. 10. defn. 3.

D I I I.

De vraghe is/ of den termijn by den Rechter geprefigcirt / loopt
den gene/ de welcke den Rechter/ vermits sijn absentic/ niet en heeft
kunnen adieren? Is gededideert Neen. Cod. Fabr. lib. 3. tit. 10. def. 2.

T E S T A M E N T.

I.

En testament / het welcke ghemaect is na de costum-
me van de plaetse daer den testateur woondt / is over
al goet: ghelijck oock een testament van een vzeemde-
lingh ghemaect achterbolghens de solemniteyten
van de plaetse daer het selve gepasseert is / effect heeft/
oock aen- gaende de goederen op een andere plaetse
gheleghen: ende indien pemandt een / testament gemaect heeft nae
de costumme van syne woonplaetse/ ende dat hy naderhant sijn do-
micilie komt te veranderen / soo en wordt door translatie van domi-
cilie na het geboelen van sommighe Doctoren het testament niet ge-
infringeert / al hoe wel het selve strijdt teghens de costumme van de
plaetse daer den testateur sijn domicilie heeft getransfereert; Doch
is contrarie dien- acngaende verstraen ende ghedecideert. Vide Carp-
zov. def. forens. part. 2. const. 14. def. 3. Peck. in tract. de testam. conjug.
lib. 4. cap. 37. Joan. à Sand. in Decis. Fuisic. lib. 4. tit. 1. defn. 14. Gail. lib.
2. obs. 123. Christin. adll. Mechlin. tit. 17. art. 1. nu. 9. & seqq. Nic. Everh.
in Consil. 185. num. 8. Christin. tit. 17. ad rubr. nu. 10. & tit. 19. art. 24. nu.
5. & 6. & Burgund. ad Consuet. Flandr. tract. 6.

I I.

In een testament/ het welcke een vader ghemaect heeft tusschen
syne kinderen/ en worden niet nootzakelijck verepscht de solemnitey-
ten/ de welke ordinaris in andere testamenten van noode zijn; ende
derhalven indien een vader sijn testament gheschreven heeft in een
briesken/ ende dat consteert dat het selve met de cyghen handt van de
vader

Wader gheschreven is/ ofte van een ander gheschreven zijnde by hem is ondertepkent/ soo is soodanich testament goetd / sonder dat daer toe eenighe ghetuyghen van noode zijn : ende heeft het selve niet alleen plaets in een testament by een vader ghemaect tusschen syne kinderen/ maer oock tusschen syne kint's kinderen/ ende bozdere descendentes/ ende is sulcks de ghemeender opinie der Doctoren/ ende oock tot meer - malen alsoo ghewesen. Ant. Sol. ad const. Sabaud. in nov. constit. tit. de ult. volunt. gl. 1. num. 8. 9. 12. 13. Carpzov. def. forens. part. 3. const. 4. def. 16. & 18. Iul. Clar. ad §. testamentum. quæst. 12. num. 5. & quæst. 14. num. 1. & 4. Boër. decis. 241. num. 3. Ioan. à Sand. in Decis. Frific. lib. 4. tit. 1. defin. 6. Gail. lib. 2. obl. 112. nu. 2. & 8. Fab. in suo Cod. lib. 6. tit. 5. defin. 24. Berlich. decis. 90.

I I I.

Een testament/ het welke gemaeckt is ten tyde als den testateur habiel ende bequaem was om te testeren/ is valyd/ al hoe wel by ten tyde van sijn overlyden niet en vermochte te testeren/ want een testament ghemaect by pemandt vooz syne dollicheydt ofte uyt sinnigheyt/ ten tyde als hy noch hadde sijn volcomen verstandt / en komt niet te vervallen dooz eenige dollicheyt ofte uyt sinnicheydt/ dewelcke den testateur naederhandt aenkomt. Nic. Everh. in Consil. 70. num. 1. Schneid. ad tit. Instit. de pupillar. substit. verf. de exempl. substit. num. 5.

I V.

By sommige Doctoren wozt gedisputeert/ of een solemneel testament mach gereboceert wozen dooz simpele declaratie / sonder confectione van een nieuw testament? De ghemeender sententie der Doctoren schijnt te wesen/ dat een testament alleen daer dooz niet en kan geïnfirmieert wozen/ om dat den testateur naderhandt getwilt heeft/ dat het selve testament niet en soude krachtich ofte van weerden zijn / dan dat hy het selve reboceerde ende annulleerde; ten ware vooz die declaratie thien jaren waren verlopen zedert het maecken van het eerste testament: maer wozt andersints noot sakelijck berepocht/ dat den testateur make een ander solemneel testament/ met institutie van een erfghenaem/ ofte ten minsten na het gheboelen van sommige Doctoren / dat den testateur reboceerde het eerste testament/ verclaert dat hy sonder testament wil sterben; alsoo hy daer dooz still wyghens gheoche wozt syne wettelijcke erfghenamen ab intestato te institueren. Ad hanc quæst. vide Jacob. Cor. Consil. 10. num. 24. & seqq. Iul. Clar. in §. testamentum. quæst. 91. & 92. Papon. lib. 20. tit. 1.

arrest. 3. & ibi Bacchov. Fachin. lib. 4. controvers. cap. 8. Fab. in suo Cod. lib. 6. tit. 5. defin. 29. num. 1. & 2. Guid. Pap. decif. 200. Mantie. de conject. ult. volunt. lib. 2. tit. 15. num. 18. & seqq. Neostad. Cur. Holl. decif. 1. & in tract. de pact. antenupt. obs. 22. vers. Quod autem actores. Gomez. ad l. Taur. num. 103. & seqq. Lud. Bell. consil. 191. & 208. Acac. var. resol. cap. 13. num. 571. Gratian. discept. forens. cap. 558. Kinsch. resp. 1. nu. 51. Mart. digest. noviss. tom. 5. tit. Testamentum cap. 110.

D.

De vraghe is / of een testament ghereboceert wordt / indien den testateur ten tyde van het maken van het testament gheen kinderen hebbende / naderhandt kinderen komt te kryghen? Wordt gheleert dat het testament wordt ghereboceert / ende oock na de opti. tie van vele Doctoren aen gaende de legaten daer by ghemaect / sonderlinghe soo de selve groot sijn / ende den testateur niet langhe gheleest heeft. na dat hy kinderen ghekryghen heeft. Vide Ioseph. Ludo- vic. comm. concl. tit. de adimend legat. concl. unic. vers. Ampliatur. 18. Peck. in tract. de testam. conjug. lib. 1. cap. 45. num. 11. Tiraquell. ad l. si unquam. C. de revoc. donat. in verb. Donatione largitus. num. 159. & seqq. Fachin. lib. 4. controvers. cap. 14. Everh. consil. 234.

D J.

Wordt ghebzaeght / wat ouderdom gherequireert wordt op dat yemandt testament maecten mach? Ick antwoorde / dat een mans- persoon oudt moet wesen veerthien jaren / ende een vrouwe- persoon twaelf jaren / ten ware anders by costumie ofte statuyt ware gheor- donneert. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 19. art. 24. num. 3. Schneid. ad §. praterea. num. 1. & 2. instit. quib. non est permiss. fac. testam.

D J J.

Questie is / indien man ende vrouwe met haer beyder consent te samen van de ghemeene goederen hebben testament ghemaect / of het selve testament / een van beyden gestorven zijnde / van de langhst- levende in sijn regardt mach ghereboceert worden? De waerder ende gemeender sententie der Doctoren is / dat een van de echte luy- den / die te samen testament gemaect hebben / het selve voer sijn deel mach revoceren. Mynsing. cent. 1. obs. 8. Nic. Everh. Consil. 79. Peck. in tract. de testam. conjug. lib. 1. cap. 43. Gail. lib. 2. obs. 117. num. 1. & 2. Castill. quotid. controv. part. 2. cap. 18. Cod. Fabr. lib. 6. tit. 5. def. 18. Ber- lich. decif. 92. Carpzov. def. forens. part. 3. const. 2. def. 11. & 12.

D J J J.

**Een nuncupatijf testament / het welke voer Notaris ende ghe-
C e e e e t u p g e n**

rupghen is ghepasseert/ ende in gheschizfte ghestelt / en wordt dooz
incisie ofte cancellatie niet gherevoceert. Neostad. decis. 1. Cur. Hol-
land. Zeel. & Westfris. Clar. in §. testamentum. quæst. 93. Fab. in suo Cod.
lib. 6. tit. 5. defin. 30. Everh. in loc. 47. vers. Quæro, quid si testator. pag.
mihi 594.

¶

Een testament gaet te niet / als den ghene die in het selve erfghes-
naem geïnstituereert is / sterft vooz den testateur / ofte so den testateur
eerst ghestorven zijnde / den geïnstituereerde erfgenaem de erfvenisse
niet en wil aenbeerden. Andr. Gail. lib. 2. obi. 14. nu. 11. Althuf. dicæol.
lib. 1. cap. 56. num. 2. & 4.

¶

De vzaage is / indien bebonden worden twee testamenten / dewelc-
ke op eenen dach ghemaectt zijn / welck van beyden sal pzevaleren?
Ick antwoorde / indien upt de lecture van deselbe testamenten / ofte
anderzints blijcken kan welck leest ghemaectt is / het selve sal pzeva-
leren; maer indien niet en blijktt welck testament eerst of leest ghe-
maectt is / in sulcken ghevalle is gheen van beyden goet. Boër. de-
cil. 311. num. 3. Iul. Clar. sentent. lib. 3. §. testamentum. quæst. 100. Nic.
ab Alt Sing. 32. vers. octavo. Acac. var. relol. cap. 13. num. 181.

¶

Questie is / indien een vzuolwe testament gemaectt heeft / ende dat
hy naderhandt komt te trouwen / sonder nochtans kinderen te kerp-
ghen / of in sulcken geballe gheacht moet worden het testament ghe-
revoceert te zijn? Waerder schijnt te wesen / dat het testament ghe-
acht moet worden gherevoceert te zijn / ten minsten ten regarde van
de man vooz so veel hem eenich recht op de goederen van de vzuolwe
na costuyne ofte anderzints competerende is. Peck. in tract. de testa-
ment. conjug. lib. 1. cap. 45. per tot. ubi in utramque partem disputat.

¶

Het is by sommighe Doctoren controvers / of een testament / in
het welcke een sone is ghepzeeterieert / van selfs nul is / dan of alsdan
eerst indien hy het versoeckt? Alhoewel na rechten waerder schijnt
te wesen / dat soodanigh testament by sijn selven nul is / nochtans
heeft sulckz hedendaeghs gheen plaets / dan moet daer toe ghecon-
tendeert worden. Grot. in introduct. ad Jurisprud. Holl. lib. 2 part. 18.
vert Na de Roomsche. Gratian. discept. forens. cap. 702. num. 34. & seqq.
Fâchin. lib. 13. controvers. c. 68. post Jas. Boër. & alios quos refert Hie-
zon. de Cavall. in Specul. commun. opin. contr. commun. quæst. 21.

Het

¶ J J J.

Het is kennelijck / dat een testament maeckende een tweede testament / daer dooz het eerste testament gheacht wordt gerevoceert te hebben / alhoewel hy gheen mentie van het selve ghemaect en heeft; dan is questie / indien den testateur in het eerste testament byghevoe ght heeft de clausule derogatoir / te weten / dat hy ghewilt heeft dat het selve testament soude van weerden wesen / niet tegenstaende eenich ander testament by hem naderhandt te maken / of alsdan / den testateur naderhandt makende een ander testament / gheacht moet worden het eerste testament gherevoceert te zijn? De ghemeene sententie der Doctoren is / dat het eerste testament / het welke continereet de clausule derogatoir / niet anders en kan gherevoceert worden dooz een tweede testament / ten zy speciale mentie gemaeckt werde van de clausule / ende en is niet ghenoegh generale revocatie van alle voorgaende testamenten / ende is oock alsoo byden *Ha-*be van Frieslandt ghedecideert ende ghewesen. Ioan. à Sand. decis. Frific. lib. 4. tit. 1. def. 10. Menoch. de Præsump. lib. 4. præf. 166. Gomez. ad l. Taur. 3. num. 92. & seqq. Mart. digest. noviss. tom. 5. tit. Testamentum. cap. 45. 100. 101. 102. & 103. Fab. in suo Cod. lib. 6. tit. 5. de testament. defin. 9 & 25. Iul. Clar sent. lib. 3. in §. testamentum. quæst. 99. num. 1. & 2. Fachin. lib. 4. controvers. cap. 92. Alexand. in Consil. 7. vol. 4.

¶ J J D.

By sommige Doctoren wordt ghecontroberteert / indien een hzoeder by sijn testament tot erfghenaem geïnstituereet heeft een persoon die in onechte ghebozen is / sijnen hzoeder pzetierende / of den hzoeder geoozloft is het testament te impugneren als inofficieus? Sommighe Doctoren sustineren Ja; Doch vele andere zijn in contrarie opinie / dat den hzoeder in sulcken ghevalle het testament van sijn hzoeder niet en kan impugneren. Vide Gratian. discept. forens. cap. 936. Mart. digest. noviss. tom. 5. tit. Querela cap. 9. & tit. Testamentum cap. 153. Tessaur. decis. 126. Gomez. var. resol. tom. 1. cap. 11. sub num. 38. Carpzov. def. forens. part. 3. const. 10. def. 10. Mart. in summ. tot. success. legal. part. 1. quæst. 26. art. 2. Paleot. de noth. & spur. cap. 55. num. 5. Fachin. lib. 4. controvers. cap. 93.

¶ D.

Een testament by een vader gemaeckt tusschen sijnen kinderen / is goet / alhoewel het selve is onvolmaect ten regarde bande solemniteyten: maer indien het testament is imperfect aengaende de wille /

alsdan en wordt het selve niet ghesustineert; ende derhalven indien den testateur tusschen spne kinderen heeft beginnen te testeren / ende dat hy ghedaen hebbende institutie / ende oock ghemaectt hebbende eenige legaten/ eer hy een legact/ het welke noch resteerde te maken/ hadde ghemaectt / dooz de doodr is gheprevenieert / sodanich testament en is niet goet / nochte en wozt oock niet gesustincert aengaende het ghene al onvolmaecttelijck is ghedisponeert / hoewel sommighe contrarie sustineren. Boër. decil. 240. num. 5. Cod. Fabr. lib. 6. tit. 5. def. 27. Gomez. ad l. Taur. 3. num. 105. 106. Jul. Clar. sent. lib. 3. §. testamentum. quæst. 9. Petr. de Ravenn. Singul. 703. Bart. Sing. 82. & ibi in addit.

¶ D I.

De brage is/ of twee perfoonen gelijckelijck op een papier mogen testament maken/ ende malcander institueren/ ende van hare goederen disponeren? Ick antwoorde Ja/ volghens de ghemeene opinie der Doctozen. Jul. Clar. sentent. lib. 3. §. testamentum. quæst 60.

¶ D I I.

Het testament van den ghene die vbandt van het Vaderlands verclaert is/ en kan niet subsisteren. Joan à Sand. in Decif. Frific. lib. 4. tit. 1. testam. defin. 2.

¶ D I I I.

Questie is/ indien het testament van den testateur by den Notaris in gheschzifte ghestelt is / ende dat den testateur komt te sterben eer hem het selve boozghelesen is/ of soodanich testament goedt is? Is ghedecideert Neen. Ioan. à Sand. in Decif. Frific. lib. 4. tit. 1. de testam. definit. 5. Gomez. ad l. Taur. 3. num. 107 Kinsch. resp. 22. sub num. 17.

¶ I I.

Wanneer ghetwijfelt wordt / of de dispositie des testateurs is een testament / dan of een codicil / alsdan indien deselve niet en mach subsisteren als testament / soo is sy goet als Codicil / ende oock ter contrarie / indien de dispositie niet en mach bestaen als een Codicil / soo is sy goet als een testament. Menoch. lib. 4. præsumpt. 3. num. 5. 6. & 7. Joan. à Sand. in Decif. Frific. lib. 4. tit. 1. defin. 12. Jacob. Cor. Consil. 27.

¶ I I.

De brage is / of den testateur by sijn testament een erfghenaem mach pbreren van de erffenisse/ indien hy het gedaen ofte niet ghedaen en heeft teghens spne wille / ghelijck / soo hy komt te trouwen / sonder consent ofte raedt van seker perfoon / ofte dierghelijcke? Ick ant-

antwoorde Ja; dan soodanighe privatie en opereert van selfs niet / soo dat den erfghenaem gheen erfghenaem meer en zy / maer is de privatie goet in kracht van fideicommis / te weten / op dat hy in cas van contrabentie / ghehouden zy de erffenisse dooz fideicommis te restitueren : ende indien den testateur in sijn testament niet gesept en heeft / aen wien de erffenisse in cas van privatie moet gherestitueert worden / alsdan indien daer mede erfgenamen ofte ghesubstitueerden sijn / soo moet sy aen deselve gherestitueert worden / ende indien daer gheen en sijn / soo moet sy gherestitueert worden aen de erfgenamen die ab intestato komen. Clar. sentent. lib. 3. §. testamentum. quæst. 69. Bertrand. Consil. 191. num. 5. lib. 3. Iaf. in l. fin. §. fin. post nu. 3. ff. li cert. petat. Castrenf. Consil. 300. vol. 1.

¶ ¶ J.

Het ghene by den testateur gheseyt is / ende by den Notaris in het testament is ghecommitteert / mach dooz ghetuyghen bewesen worden / ghelijck oock de meeninghe ende declaratie van den testateur dooz ghetuyghen kan geprobeert worden. Carpzov. def. forens. part. 3. const. 13. def. 33. Mantio. de conject. ult. volunt. lib. 12. tit. 19. num. 1. 2.

¶ ¶ J J.

Indien den testateur by sijn eerste testament belofte ghedaen heeft van het selve niet te sullen reboceren / ende dat hy naderhandt een tweede testament komt te maken / so wordt het eerste testament ewenwel te niet ghedaen / niet teghenstaende de belofte van niet te sullen reboceren. Nic. Everh. in Consil. 167. nu. 2. Clar. in §. testamentum. quæst. 94. num. 3. Castill. quorid. controvers. part. 2. cap. 18. nu. 28. Carpzov. def. forens. part. 3. const. 5. def. 19.

¶ ¶ J J J.

Een testament is valtid / ende en kan dooz querele niet gheannulleert ofte gerevandeert worden / indien de Ouders / dewelcke ghepretericert sijn / in het selve testament in de pzetertie hebben geronsenteert / ende is oock alsoo ghewesen. Ioan. à Sand. in Decis. Frisic. lib. 4. tit. 2. defia. 4. Clar. in §. testamentum. quæst. 43. num. 3. Boër. decis. 96. num. 2.

¶ ¶ J W.

Wordt ghebzaeght / of een testament by een vader ghemackent tusschen sijn kinderen / wordt ghereboceert dooz een tweede testament / indien de vader in het tweede niet expresselijck gesept en heeft dat hy het eerste rebocert? Ick antwoorde Neen / by so verre in het tweede testament een vzeemde erfgenaem gheinstitueert is; maer

indien in het tweede testament van ghelijcken de kinderen gheinstituert zijn/en dat het selve vooz de kinderen sabozabelder is / alsdan en wordt niet alleen het eerste testament/het welke niet solemnelijc ghemaect was/dooz het tweede solemneel testament gherevocert/maer dat meer is/ alwaer het schoon dat het eerste testament was perfect ende solemneel/ ende dat het tweede testament ware imperfect ende niet solemneel / so wordt evenwel het eerste testament dooz het tweede geacht gerevocert te zijn. Iul. Clar. sentent. lib. 3. in §. testamentum. quæst. 98. Boër. decif. 240. num. 10. & 11. Ial. in auth. hoc inter. C. detestament. Iac. Cor. rer. judic. obs. 39. Papon. lib. 20. tit. 1. arr. 21. & ibi Bacchov. in not. Mart. in summ. tot. success. legal. part. 4. quæst. 4. artic. 6. & art. 7. num. 27.

¶ ¶ D.

Het is byten dispuyt / dat in een testament by een vader ghemaect tusschen syne kinderen/ de ordinaris solemniteten niet en worden gherequireert; dan is questie/of het selve oock plaets heeft in een testament / het welck een soen ghemaect heeft tusschen syne Ouders? De ghemeender opinie der Doctozen is Neen Speculat. tit. de instrum. edit. §. compendiose. post num. 32. vers. quid si filius. Iul. Clar. in §. testamentum. quæst. 12. num. 6. Mart. in summ. tot. success. legal. part. 4. quæst. 7. artic. 1. num. 17. 18. 19. Boër. decif. 240. num. 22.

¶ ¶ D I I.

Wanneer den testateur in sijn testament simpelje geroepen heeft syne broeders / soo wordt gheacht dat hy alleen gheroepen heeft syne volle broeders ten beyde zyden bestaende / sonder dat de halve broeders mede verstraen worden geroepen te zijn / ten ware de halve broeders na costupnie van de plaetse / soo wel haren overleden broeder ab intestato succedeerden/als de volle broeders. Gomez. ad l. Taur. 8. num. 9. Castrenf. ad fil. n. num. 6. C. de verbor. significat. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 16. art. 7. num. 5.

¶ ¶ D I I I.

De byaghe is/of den testateur by sijn testament mach disponeren van de goederen van sijn erfghenamen? Ick antwoorde Ja. Ioseph. Ludov. commun. conclus. tit. de de hæredib. Concl. 1. vers. infertur. 82. ibi primo amplia. Clar. in §. testamentum. q. 71.

¶ ¶ D I I I I.

Questie is/indien yemandt ghemaect heeft een testament / ende dat hy daer by secker erfghenaem gheinstituert heeft / dan wordt naderhandt dooz schoone woorden ende smeekinghen ghinduceert/ sulckx

fulcks dat hy sijn testament komt te veranderen / of den erfgenaem / die in het eerste testament gheinstitueert was / mach ageren tegens den erfghenaem in het tweede testament geinstitueert / ende de erfvenisse van den selven reboceren? Waerder woꝝdt gheacht de negatieve sententie. Peck. in tract. de testam. conjug. lib. 1. cap. 9. num. 10. Joan. à Sand. in Decif. Frisic. lib. 4. tit. 1. defin. 11. Berllch. pract. conclus. part. 3. concl. 7. num. 38. & seqq.

¶ ¶ ¶

Een testament / in het welke den testateur sijn soon heeft ghepeterieert / reconvalseceert ende woꝝdt gheronvalideert / indien den sone sterft den testateur noch levende / hy soo verre in het selve testament gheinstitueert zyn de wettelijke erfghenamen / die by versterf souden komen te succederen. Bartol. in l. posthumus. ff. de injust. rupt. & irrit. testam. Jacob. Cor. rer. jud. obs. 10. num. 8.

¶ ¶ ¶

Een vader mach by sijn testament het eene kint wel meer nalaten als het ander / soo hy maer inde legitime niemant en defraudeert / ende het selve testament moet achtervolcht woꝝden / oock alwaer het schoon dat het selve niet en hadde de ordinaris solemniteptē van andere testamenten. Fachin. lib. 4. controvers. cap. 2. Gal. lib. 2. obs. 112. num. 23. & 24. Hier. de Cævall. quæst. 759.

¶ ¶ ¶

Woꝝdt ghebzæeght / of den ghenedien verboden is testament te makeu / wel codicillen maecken mach? Ich antwoꝝde Neen. Zaf. & Bart in l. 2. ff. delegat. 1. Peck. in tract. de testam. conjug. lib. 4. cap. 40.

¶ ¶ ¶

Questie is / of een testament / by den testateur tusschen syne kinderen ghemaect / goet is / indien den testateur / na dat hy het selve gheordonneert hadde / gewilt heeft / dat een Notaris soude gehaelt woꝝden / ende dat den testateur vooꝝ de komste van den Notaris is gestorven? In dese questie woꝝdt by sommighe Doctoren ghesustineert / dat soodanigh testament goedt is / doch vele andere sustineren ter contrarie. Vide Ant. Gabr. commun. Concl. lib. 4. tit. de Testament. Concl. 9. alleg. Dec. Caltrens. Boër. Jaf. Aret. & plures alios.

¶ ¶ ¶

De bzaghe is / of den testateur by sijn testament kan caberen / dat de legaten / die hy nader handt onder sijn handt / ofte vooꝝ twee ghetuyghen sal maecken / sullen van weerden zyn? Sommighe Doctoren sustineren Neen / ende is oock also gedecideert / doch andere sijn

re sijn in contrarie opinie / welke opinie in het wpsen oock ghevolght is. Vide Thom. Herb. rer. quotid. cap.8. Coler. decif. 249.

¶ ¶ ¶ ¶ D.

Indien yemandt maecte een testament / by het welke hy aen sijn huysvrouw maect na lijfsochte van alle syne goederen / begerende dat de selve van syne gheinstitueerde erfgenamen niet en sal worden ghemolesteert / ende indien ter contrarie ghedaen worde / dat sy ghepiveert fallen sijn van syne erfvenisse / ende van alle het profijt / ige ne sy anders uyt het testament souden hebben ghenoten / ende dat alle 't selve sal komen tot profijt van seecker gashuys / wort gebzaegt / indien de erfghenamen van des testateurs noghelaten weduwe komen te wyschen cautie booz de lijfsochte / of sy daer dooz verballen van de erfvenisse / ofte ghepiveert kunnen worden van het profijt / welke sy uyt crachte van het testament hebben geconsequert ofte kunnen consequeren? De ghemeender opinie der Doctoren is Neen. Vide Caroc. decif. 36. Surd. decif. 7. & 194. Acac. var. resol. cap. 13 num. 640. & seqq. Grivell. decif. 87. Carpzov. def. forens. part. 3. const. 7. def. 23. 24. Menoch. de Præsumpt. lib. 4. præf. 98. Peregr. de jur. sic. lib. 3. cap. 18. num. 108.

¶ ¶ ¶ ¶ D.

Questie is / indien yemant ghelijckelijck testeert van syne leen ende allodiale goederen / ende dat het testament aengaende de leen-goederen niet en kan subsisteren / of alsdan het testament oock inbaljd is ten regarde vande allodiale goederen? Hierinne is ghedecideert / dat het testament aengaende de allodiale goederen goedt is. Berlich. decif. 49.

¶ ¶ ¶ ¶ D.

Alsoo hedendaeghs een testament ghemaect mach worden booz een Notaris ende twee ghetuyghen / wort ghebzaegt / of in plaets van den Notaris twee ghetuyghen gheadhibeert souden moghen worden / ende alsulcks een testament ghemaect soude moghen worden booz hier getuyghen sonder Notaris? Ende alhoewel vele Doctoren sustineren Ja / waerder wort nochtans by andere gehouden de contrarie sententie. Vide Corn. consil. 77. lib. 1. & consil. 137 lib. 2. Clar. §. testamentum q. 57. nu. 3. Jacob. Cor. rer. jud. obs. 31. num. 5. & in fin. Nic. Everh. in loc. 47. vers. Sed pone pag. mihi 580.

¶ ¶ ¶ ¶ D.

Indien yemant geheel krank is / ende dat hy testament maecten wil / doch vermits de gelegentheyt des tijds ende plaetse geen Notaris

caris bekomen kan/ofte eenighe andere solemnitept / tot het maec-
ken van het testament gherequireert/niet en kan observeren / worde
ghebraght / so het testament sonder Notaris ofte sonder eenige an-
dere nootfaeckelijcke solemnitept ghemaect is / of het selve in sulc-
ken geballe kan subsisteren? Is gedediceert Neen. Berlich. decil. 94.
Card. Tulch. pract. concl. tom. 4. lit. I. Concl. 26. num. 27.

¶ ¶ ¶ ¶ ¶

Debraghe is/indien aen pemandt by een testament/ 'twelck niet
en heeft syne behoorzlycke solemniteptē/eenich goet gemaect is/ en-
de dat hy't selve possideert ende onder hem heeft / of hy't selve mach
behouden/althoewel hy het niet en soude kunnen epschen? De ghe-
meender sententie der Doctozen is Ja; Doch wort by sommighe
waerder geacht de contrarie sententie. Vide Herb. rer. quotid. cap 11.
Valq. de success. creat. lib. 1. §. 1. num. 22. Covar. de testam. c. cum esse.
10. num. 10. & seqq. Clar. sent. lib. 3. § Testamentum quæst. 90. num. 3.

¶ ¶ ¶ ¶ ¶

Den ghene / aen wien als een quist-goet de administratie sijnder
goederen is geinterdicert/en mach geen testament maken; dan het
testament by hem ghemaect vooz date van de interdictie is goedt:
ghelijck oock sommighe meynen/dat het testament/by hem gemaect
na date van de interdictie / goet is/ indien hy daer by ghedisponert
heeft 't gene is tot vordel van syne kinderen/nakomelingen/ vrien-
den/ ofte den armen. Carpzov. def. forens. part. 3. constit. 6. def. 9. 10. &
11. Sand. decil. Frisic. lib. 4. tit. 1. def. 3. vers. Præterea. Æmil. Gall. de ex-
cept. success. ab intest. vel test. part. 2. tit. 1. except. 5.

¶ ¶

Wort gebraeght / of het testament van den gene die sijn selven om-
gebracht heeft kan bestaen ende goet is? Is ghedecideert Ja. Carp-
zov. def. forens. part. 3. const. 6. def. 13. Menoch. de arb. jud. cal. 284. n. 16.

T I M M E R I N G H E.

¶

De braghe is / indien pemandt yet timmert op een anders
erbe / of den eyghnaer van het selve erbe gheoozloft is / het
gene aldaer getimmerd is / te destruerē op sijn eygen aucto-
ritept en sonder requisitie van den Rechter? Ick antwooz-
de Ja. Schneid. ad tit. Instit. de Servitut. ad rubr. sub nu. 15. & ad §. præ-
diorum. num. 6. eod. tit. Cæpoll. in tract. de servit. urb. præd. cap. 30. num.

¶ ¶ ¶ ¶ ¶

3. &

3. & 8. Nic. Everh. consil. 205. Costal. ad l. 13. num. 21. ff. Quod met. cauſ. & ad l. 29. §. si protectum ff. ad leg. aquil. Cravett. consil. 4. Gomez. ad l. Taur. 46. num. 19.

II.

Het en is niet geoorloft op een publicque plaetse pet te timmeren / waer door de lichten van sijn ghebueren worden verdupstert / ofte eenich ander ongherief hem aenghedaen wordt. Speculat. lib. 4. tit. de cauſ. possess. & propriet. §. 2. num. 4. & seqq. Cæpoll. de servit. urb. præd. cap. 60. num. 5. Sand. decif. Frific. lib. 5. tit. 5. def. 1.

III.

Questie is / of de vensters / dewelcke in pendants huys zyn tegen over het erve ende huys van sijn gebuere / toebehoozende eenen eygenaar / moeten ghesloten worden / indien de erfgenamen deselve huysinghen schepden gheen mentie makende van de vensters te sluyten? Ick antwoorde Neen / maer moeten beyde de huysinghen blyven in sulcken staet als die waren voor de schepdinghe / indien ter contrarie niet en is versproken. Charond. lib. 2. resp. 69. Christin. ad ll. Mechlin. in additam. ad tit. 14. art. 28. Vide Tessaur. decif. 216. Cæpoll. in tract. de Servitut. urb. præd. cap. 38. num. 6.

IV.

De vraghe is / indien pemandt op sijn erve pet timmeren wil nebens het erve van sijn ghebuerere / ende dat hy de stellinghe op sijn erve niet en kan stellen / of hy de stellinghe maken mach op sijn ghebueren erve? Ick antwoorde Ja / mits dat hy aen den selven vergoede de schade / soo hy eenighe komt te lyden. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 14. art. 31. Costal. ad l. 16. num. 9. ff. de servit. rust. præd. Næv. ad l. refectiois ff. Commun. præd.

V.

Het en is niet gheoorloft in een ghemeene muere pet te maecken / waer door eenighe schade ofte ongherief sijn ghebuerere werde aengedaen / ghelijck een venster ofte deure te maecken / ofte den drop daer vante hebben op sijn gebueren erve. Vall. de reb. dub. tract. 8. num. 20. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 14. art. 14. Cæpoll. de servit. urb. præd. c. 62. num. 3. & cap. 36. num. 11. Tessaur. decif. 41. num. 15.

VI.

Wozdt ghevraeght / of het geoorloft is een gote te maken tusschen sijn eyghen / ende sijn gebueren huys / in weerwille van sijn gebuerere? Wozdt gheleert Ja. Speculat. lib. 4. tit. de cauſ. possess. & proprietat. §. penult. num. 27.

D J J.

Questie is/indien yemant aen een ander beloofst heeft dat hy geen venster maken en soude/ofte dat hy op een sekere plaetse niet en soude timmeren / of het huys ofte erve vercocht zijnde/ den hooper als een singulier successieur ghehouden is soodanighe belofte te achtervolghen? Ick antwoorde Peen. Afflict. decis. 285. in addit. Speculat. tit. de empr. & vendit. §. 1. nu. 24. & 25. Cæpoll. in tract. de servitut. urb. præd. cap. 62. num. 8. Hippoll. de Martil. Sing. 334. Paul. de Castr. in l. 2. §. item si in facto num. 3. ff. de verb. oblig. Vide tamen Carpzov. def. forens. part. 2. const. 41. def. 14.

D J J J.

De byaghe is/ of yemant geoorloft is te timmeren ende sijn huys hooghet op te trecken / indien hy daer dooz de lichten van sijn ghebuere komt te verduyfteren? Ick antwoorde Jae / ten ware dooz recht van servituyt niet geoorloft en ware op het spne te timmeren/ ofte sijn huys hooghet op te halen/ofte oock ten ware by statuyt ofte costuyne vande Stadt ware gemroduceert/dat yemant tegens will van sijn gebuere niet en mach timmeren/ ten zy tot sekere hoochte. Gail. lib. 2. obi. 69. nu. 13 & 16. Christ. ad ll. Mechlin. tit. 14. art. 17. n. 8. & art. 27. num. 6. Cæpoll. de Servit. urb. præd. cap. 62. num. 5.

J K.

Questie is/ of yemant sijn eygen muer mach byeken ende vensters daerinne makē / omme daer dooz licht te scheppē/ Wozt geleert Js. oock alwaer het schoon dat de selve vensters ofte lichten quamen aen het erve van sijn ghebuere/ende is oock also ghewesen. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 41. def. 12. Schneid. ad §. prædiorum num. 21. Inst. de Servit. rust. & urb. præd. Christin ad ll. Mechlin. tit. 14. art. 28. num. 2. Vide tamen Treutl. vol. 1. disp. 17. th. 3. lit. a.

K.

Wozt gebzaecht/indien yemants muer een halve voet inclineert/ ende ober hanght op het huys ofte erve van een ander / of teghens den selven mach gheageert worden / dat hy spne muer opzichte ende reficiere? Ick antwoorde Ja. Ferrar. in sua prax. tit. 5. gl. 9. num. 7. Cæpoll. in tract. de servit. urb. præd. cap. 59. nn. 14. Christ. ad ll. Mechlin. tit. 14. art. 41.

K J.

Indien den ghene die timmert/ende dan ghene die de timmeringe denuncieert ende verbiedt/het erve/ gemeen besitten soo en mach den ghene/die het werck doet verbieden/op sijn eyghen auctoziteyt het sel-

beniet destrueren / hoewel sommige Doctozen contrarie susineren.
 Tessaar. decis. 41. num. 17. Bartol. in l. 1. §. nunciatio. num. 5. ff. de oper.
 nov. nunciat. Vide tamen Cravett. consil. 4. num. 10.

¶ III.

Op een ghemeene heyn-muer / staende tusschen het erbe van twee
 ghebueren / en mach den eene gebuer in weer-wille van den anderen
 niet timmeren / ende sonderlinghe niet als den onwillighe daer dooz
 eenich. Ietsel ofte ongherief op sijn erbe soude worden aenghedaen
 want soodanige muere niet en is gedestineert om daer op te timme-
 ren / maer om de erben van den anderen te slupten ende te schepden.
 Boër. in Consil. 5. num. 27. Cæpoll. in tract. de servitut. urb. præd. cap. 40.
 num. 33. Tessaar. decis. 41. num. 13.

¶ IIII.

Een middel-muere ofte heyn-muere / staende tusschen twee erben /
 wort geacht gemeen: ende als pemandt vercoopt ende van sijn twee
 aen een liggende hupsen ofte erben / die met een muere van den ande-
 ren geschepden ende gebijt zijn: soo wort verstaen dat hy alleen ver-
 coopt de een helfte in de dichte van de middel ofte heyn-muere. Man-
 tic. de tacit. & ambig. convent. lib. 4. tit. 15. num. 25. Christin. ad ll. Mech-
 lin. in additam. ad tit. 14. art. 12. Franc. Marc. part. 1. decis. 501. num. 15.

¶ V.

Questie is / indien twee hupsen ofte twee mueren bebonden wor-
 den / ende dat tusschen beyden een / twee / ofte meer voeten byp ende le-
 dich erbe gelaten is / sonder dat blijktt wie het selve in het timmeren
 byp ghelaten heeft / ofte wie eerst ghetimmeert heeft / of het selve le-
 dich erbe gheacht moet worden ghemeen te zijn? Ick antwoorde.
 Ja / Cæpoll. in tract. de servitut. urb. præd. cap. 40. num. 9.

¶ VI.

Den ghene dien verboden ende onghewoost is te timmeren / den
 selven mach wel repareren ofte rescieren het oude ghetimmer / ten
 ware het selve gheheel ende gantschelijck ware vervallen. Boër. de-
 cil. 44. num. 4. & 5. Gratian. dilcept. forenl. cap. 84. num. 9. & seqq.

¶ VII.

Indien twee gebueren hebben een ghemeene muere / van dewelc-
 ke den eenen in weer-wille van den anderen de muere wil demolie-
 ren / op dat hy naderhandt daer op van nieuws mach timmeren / wort
 ghebyracht / of hy het selve doen mach? In dese questie wordt hy
 sommighe ghedistingueert aldus: of den eene ghebuer wil op de
 ghemeene muere timmeren / tot sulcken gebuyck als sy ghemaect
 ende

ende ghedestineert is / ende alsdan mach by het selbe doen in weer-
wille van den anderen; of hy wil daer op timmeren tot soodanich
ghebruyck waer toe deselve niet en is ghemaect / en alsdan / indien
den ghene die de timmeringe verbiedt / daer by is gheinteresseert / so
is beter de conditie van den gene die het selbe verbiedt. Paul. de Castr.
in consil. 334. sub num. 2. vol. 2. Boër. Consil. 5. num. 17. Vide Tessaure.
decis. 41. Cæpoll. in tract. de Servit. urb. præd. cap. 40. num. 19. & seqq.

¶ D I I.

De byzaghe is / indien twee ghebuere hebben een gemeene muere
re / ende dat den eenen daer op ghetinneert heeft boven syne helfte /
occuperende een deel van sijn ghebuere / waer toe den selven gehou-
den is? Ick antwoorde / indien den ghebuere aen den gene die tim-
merde expresseelijck heeft geconsenteert / alsdan mach den selven niet
ageren tot demolitie / nochte tot schade ende interesse; maer indien
hy expresseelijck niet en heeft gheconsenteert / dan is de timmeringhe
gheschiet in sijn presentie sonder contradictie / alsoan mach hy age-
ren tot demolitie / maer niet tot schade ende interesse; ende so hy noch
expresseelijck nochte stiswpgkens heeft gheconsenteert / dan heeft sijn
ghebuere die timmerde ghecontradiceert / in sulcken ghevalle mach
hy ageren tot demolitie ende tot schade ende interesse. Vide Boër.
Consil. 5. num. 28. Bart. in l. qui bona fide. §. si quis juxta. ff. de damn. in-
sect. & in Alexand. & alii Gratian. discept. forens. cap. 314. num. 43. 44.

¶ D I I I.

Wozt gebraecht / of pemant aen ofte in een gemeene muere tegens
wille van sijn gebuere mach maken een oven ofte een privaet? Ick
antwoorde Neen. Caroc. decis. 92. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 14. art.
14. Grot. in introd. ad Iurispr. Holl. lib. 2. part. 34. vers. 5. in fin. Cæpoll. de
serv. urb. præd. cap. 51.

¶ I I.

Questie is / of pemant aen een gemeene muere mach maecten een
schoorsteen? Sommige meynen Neen; andere ter contrarie sustinerē
Ja / sonderlinge so de muere dick genoegh is / en dat daer dooz geen
perijckel of schade te verwachten staet. Gratian. discept. forens. c. 572.
num. 62. Cæpoll. de Servit. urb. præd. cap. 64. nu. 6. Boër. consil. 5. nu. 21.

¶ ¶.

Den ghene die nevens de muere ofte huysinghe van sijn ghebuere
maken wil een muere / is na rechten gehouden een voet daer van te
blyven / ofte soo hy een huys aldaer mit timmeren twee voeten / som-
mige nochtans meynen / dat het selve hedendaeghs in geen gebuyck

en is / tweeck by andere tegen-gesproken wordt. Vide Cæpoll. de ser-
vit. urb. præd. cap. 40. nu. 1. 2. Lud. Bell. consil. 100. nu. 1. 2. Tessauro. de-
cif. 115. Vall. de reb. dub. tract. 8. num. 14.

¶ ¶ ¶

Indien yemandt op sijn erbe ghetimmeert heeft een duyf-hups /
ende dat de duyven blieghen inde vruchten van de ghebueren / ende
de selve af-eren / wordt ghebræcht / of de ghebueren recht hebben
om te contenderen tot demolitie van het duyf-hups? Wordt geleert
Neen. Imbert. in Enchirid. jur. Gall. in verb. Vicini prohibitiones. Pa-
pon. lib. 13. tit. 2. arr. 32. & lib. 14. tit. 1. arr. 11. & lib. 18. tit. 9. arr. 2.

¶ ¶ ¶

Questie is / indien de muere ofte het hups van mijn ghebuere
dreyght te vallen / ende dat daer twee ofte drie eyghenaers sijn van
t selve hups / hebbende yeder daer aen haer gedeelte / of ick teghens
een van hun alleen mach ageren tot rehtinghe ofte reparatie van de
muere ofte hupsinghe? Hierinne is gecedeert Ja; Doch wordt by
verscheyde Doctozen met goet redenen contrarie ghesustineert. Pa-
pon. lib. 6. tit. 11. arr. 1. & ibi Bacchoy. in not. Castren. & communiter
DD. ad l. 40. §. 3. item si plurium ff. de damn. infect.

T O R T V R E.

¶

Torture en heeft gheen plaets / wanneer vooz het ghe-
perpetreerde delict gheen corporele straffe gheimpo-
neert en is / nemaer alleen een pecunieele boete / want
alsdan den Rechter tot torture niet en mach procede-
ren. Francisc. Marc. decil. 906. num. 15. part. 1. Fab. in suo
Cod. lib. 9. tit. 21. defin. 1. num. 2. in alleg. Clar. in §. fin. quæst. 64.
num. 4. Cravett. consil. 41. num. 9.

¶ ¶

De vrage is / of den ghene die tseventich jaren out is mach ghe-
tortureert worden? Wordt gheleert Neen; Doch sommige meynen /
dat soodanigh persoon mach ghetortureert worden / midts dat den
Rechter regard neme op synen ouderdom. Gomez. var. resol. tom. 3.
cap. 13. num. 3. Fab. in suo Cod. lib. 9. tit. 21. defin. 6. & 24. Clar. in §. fin
quæst. 64. num. 22.

¶ ¶ ¶

De gene die onder haer veertien jaren sijn / ghelijck oock vrou-
wen

Wen die swanghbaer zyn/en mogen niet ghetoztureert worden. Jul. Clar. sentent. lib. 5. §. fin. pract. crimin. quæst. 64. num. 21. & 23. Gomez. var. resol. tom. 3. cap. 1. num. 67. & cap. 13. num. 3.

I D.

Questie is/ of de assertie van den gene die seyt dat hy van yemant ghewondt is/ ghenoegh is tot tozture? De ghemeene sententie der Doctozen is/ dat sodanighe assertie tot tozture niet ghenoegh en is/ alhoewel den ghewonde ghestozven is/ ende tot sijn doodt toe daer inne heeft ghepersevereert. Fab. in suo Cod. lib. 9. tit. 21. defn. 26. Clar. sent. lib. 5. §. fin. quæst. 21. num. 17. Gomez. var. resol. tom. 3. cap. 3. num. 16.

D.

Tozture en heeft na het geboelen van vele Doctozen geen plaets/ wanneer het delict/ anders als dooz tozture kan geprobeert worden/ want tot tozture en moet niet geprocedeert worden/ ten zy in subsidie/ als de waerheyt anders niet en can bekomen worden; Doch in sommige plaetsen wort gheobserveert/ dat/ niet teghenstaende het delict dooz getuygen is bewesen/ den delinquant evenwel wort ghebzaecht ter tozture / omme upt den selven te hebben confessie van het delict. Papon. lib. 24. tit. 9. arrest. Cod. Fabr. lib. 9. tit. 21. def. 15. Hier. de Cævall. quæst. 375. Gomez. var. resol. tom. 3. c. 13. nu. 20. Boër. decis. 163 nu. 1. Jul. Clar. ad §. fin. q. 64. nu. 5. 7. Marant. part. 6. verl. de quæst. nu. 11. & 12.

D. I.

Het is by sommige Doctozen controbers / of eene ghetuyghe ghenoegh is tot tozture? De ghemeender sententie is/ dat eene ghe- loofweerdighe ghetuyghe / die is blyten alle reprochen / ende de- welke deponceert van de waerheyt van het delict / alsoo hy het selfs ghesien heeft / ghenoegh is tot tozture : dan het segghen van een complice en is nae het gheboelen van vele Doctozen tot tozture niet ghenoegh/ hoewel sommige Doctozen contrarie sustineren ; ande- re meynen / dat alle 'tselve staet aen het goet- duncken ende oordcel van den Rechter. Vide Papon. lib. 24. tit. 9. art. 2. & ibi Bacchov. in not. Gomez. var. resol. tom. 3. cap. 12. num. 18. & cap. 13. num. 7. Mart. digest. noviss. tom. 2. tit. Socius criminis cap. 1. 2. 4. 5. 7. 10. & 11. Menoch. de arbitr. jud. cas. 474. num. 44. & seqq. Clar. in §. fin. quæst. 21. nu. 2 & seqq. & q. 22. n. 2 & 3. Boër. decis. 319. Damhoud. in prax. rer. cri- min. cap. 36. num. 15. 16. & 17. Fab. in suo Cod. lib. 9. tit. 21. defn. 7.

D. I. I.

Wozdt ghebzaeght / of de fame alleen ghenoegh is tot tozture?

Ick

Ick antwoorde Deen/bolghens de ghemeene opinie der Doctoren: maer het aufugeren van den gedaeghde/geschiet vooz de gedane inquisitie ende genomen inforzmatie/is na de opinie van sommige suffisant genoegh tot tozture/dan niet de aufugie/ dewelcke geschiet is na de inquisitie ofte inforzmatie / hoetwel eenige andere contrarie suflineren. Vide Menoch. de Præsumpt. lib. 1. præf. 89. num. 28. & seqq. Hier. de Cævall. q. 393. Gomez. var. resol. tom. 3. cap. 13. num. 10. Fab. in suo Cod. lib. 9. tit. 21. defin. 20. Jul. Clar. in §. fin. quæst. 21. n. 1. 22. & 23. Damh. in prax. rer. crimin. cap. 36. num. 18. & seqq.

V I I I.

Den ghedaeghde / dewelcke in de tozture het delict heeft gherconfesseert/indien hy bupten de tozture niet en persebereert / mach wederomme getoztureert worden / oock ghene nieuwe inditien accedende/maer soo nochtans / dat den gedaeghde niet meerder dan drie mael en werde ghetoztureert/ten zy upt nieuwe inditien/ ende moet den ghedaeghde/na dat hy driemaal is ghetoztureert/gheabsolveert worden/indien hy dooz clare ende sekere probatien niet en werde geurgeert:maer indie den gedaeghde in de tozture heeft geconfesseert/ende bupten de tozture spne confessie gheratificeert / so en mach hy/willende spne confessie reboceren/niet gehoozt worden / dan moet ewelwel gecondemneert worden/ten zy gheprobeert werde deselve te wesen erroneus:gelijck oock een extrajudiciele confessie van den gedaeghde/dewelcke in de tozture is geratificeert/ genoegh is tot condemnatie/ten zy den gedaegde betwipse deselve dooz erreur gedaen te zijn. Vide Fab. in suo Cod. lib. 9. tit. 21. defin. 2. 5. 10. 21. & 22. Jul. Clar. sent. lib. 5. §. fin. quæst. 21. num. 31. & 36. & quæst 55. nu. 11. & quæst. 64. num. 40. & 44. Boer. decis. 163. num. 19. & 20. Bocer. in tract. de tortur. cap. 5. nu. 33. & seqq. Gomez. var. resol. tom. 3. cap. 13. n. 24. & seqq. Berlich. decis. 63. Pap. l. 24. tit. 9. art. 2. & ibi. Bacch. in not. & in append. arr. 1.

V V.

Wanneer teghens pemantzijn suffisante inditien tot tozture/ende van ghelijcken eenighe inditien zijn vooz den selven/dat hy het delict niet en heeft gecommitteert / so en mach den gedaeghde upt kracht van de inditien/die tegens hem zijn/ niet ghetoztureert worden/ dan moet worden geabsolveert. Hippol. de Marfil. in sua prax. §. diligenter. nu. 190. Boer. decis. 165. num. 10. Damh. in prax. rer. crim. cap. 35. nu. 15.

¶.

De bzage is/ indien pemant sien loopen is met een bloot ende bloedigh rappier upt het huys van den neder geslagen/of soodanighe inditie

ditie genoegh is tot tozture? *Ick antwoorde* *Jae.* Boër. decis. 166. num. 2. Clar. §. fin. q. 21. nu. 40. Menoch. de Præs. lib. 1. præf. 89. nu. 117.

¶ J.

Questie is/indien den ghedaeghde ober het delict eens suffisante-lijck ende tot ghenoeghdoen is ghetoztureert / ende dat hy nochtans niet en heeft geconfeffert / of den selven naderhant weder tot de tozture mach ghebzacht worden? *De gemeene sententie der Doctoren is/ dat de tozture niet en mach gerepeteert ofte gereiteert worden/ ten zy nieuwe indicien naderhant opkomen.* Alexand. in Confil. 5. nu. 4. vol. 1. Damh. in prax. rer. crimin. cap. 38. num. 1. Clar. in fin. q. 64. num. 46. Fich. in Syntagm. commun. opin. lib. 9. tit. 28. nu. 5. Mart. digest. noviss. tom. 2. tit. Tortura cap. 29. 31. 32. & 33.

¶ J J.

Het gestolen goet/het welcke hy pemandt bevonden wort/maecht inditie tot tozture teghens den gene/by dewelcke het selve bevonden is/ten zy hy verthoone van wien hy het selve ontfanghen heeft: wel-ber staende nochtans dat het selve plaets heeft/ als het gestolen goet bevonden wort by een persoon dewelcke is van quaet leven en conditie/want anders so hy is staende ter goeder naem ende faem/ende dat hy niet gewoon is sulcx ofte diergelijke te doen/alsdan en maect sodanige bindinge geen inditie tot tozture. Kirchov. in Syntagm. commun. opin. lib. 9. tit. 28. num. 83. Bart. in l. fin. nu. 5. ff. de quaest. Gomez. var. resol. tom. 3. cap. 13. num. 12. Mart. digest. noviss. tom. 2. tit. Tortura cap. 34. Hippol. de Marfil. Sing. 392. Cod. Fabr. lib. 6. tit. 2. def. 4.

¶ J J J.

Wozdt gebzæcht/hoe langhe ghewacht moet worden/op dat den gedaegde werde gerepeteert ende geinterrogeert / of hy by syne confessien ende responsien/die hy inde tozture gedaen heeft/wie per sisten? *Ick antwoorde/dat de repetitie moet gedaen worden een dagh na de tozture/ofte na soodanighen anderen tijt als den rechter goet dunckt.* Papon. lib. 24. tit. 9. arrest. 9. Ant. Gomez. tom. 3. cap. 13. nu. 24. Fab. in suo Cod. lib. 9. tit. 21. defin. 18. Jul. Clar. in §. fin. quaest. 64. nu. 4. r.

¶ J D.

Als den gedaegde is getoztureert/ende ontkenet het delict gecommitteert te hebben/so dat hy niet en confesseert/ alsdan wort hy gheseyt gepurgeert te hebben alle de indicien die tegens hem waren utgerende/soo dat hy moet geabsolveert worden: nochtans na het seggen van sommige/mach den gedaegde ebenwel/ niet teghenstaende hy het delict in de tozture negeert/gecondemneert worde/ niet tot de

ordinaris/maer tot een extraordinaris peyne / wanneer de inditieu teghens hem seer sterck zijn/ende den gedaeghde seer famens is. Jul. Clar. sentent. lib. 5. §. fin. praët. crim. quaest. 64. num. 38. Fab. in luo Cod. lib. 9. tit. 21. defio. 25. Boër decif. 163. num. 12. & seqq. Damhoud. in prax. rer. crimin. cap. 40. Mart. digest. noviss. tom. 2. tit. Poena cap. 88. & tit. Reus criminis cap. 3. Gomez. var. resol. tom. 3. cap. 13. num. 28. Myns. cent. 5. obl. 12. Fachin. lib. 9. controv. cap. 6.

¶ D.

Questie is/indien veel personen moeten getoxtureert worden/van wien men beginnen moet? Ick antwoorde/ datmen ghemeenlijck moet beginnen van de ghene die meest suspect zijn/ende indien sy altesamen eben suspect zijn / alsoan indien daer is een mans- persoon/ ende een vrou- persoon/ soo moet begomen worden van de vrou- persoon; ende indien het altesamen mans- personen zijn/ so moet begonnen worden van de jonghste/ swachste ende vreesachtichste. Viv. in Syntagm. commun. opin. lib. 9. tit. 28. num. 30. Jul. Clar. sent. lib. 5. §. fin. praët. crim. quaest. 64. num. 29.

¶ D I.

De vrage is/ of yemant mach getoxtureert worden/wanneer vooz het delict gestatueert is ofte gheimponeert moet worden een peyne van bannissement? Ick antwoorde Neen. Gomez. var. resol. tom. 3. cap. 13. num. 2.

¶ D I I.

Indien yemant bekent/dat hy den doodtslach gedaen heeft/maer daer hy seyt dat hy de selve gedaen heeft tot sijn defensie/wordt ghevraeght/of den selven mach ghetoxtureert worden / omme te komen tot de waerheyt? Is ghedecideert Ja. Carpzov. def. forent. part. 4. const. 8. def. 4. Zanger. de tortur. reor. cap. 2. num. 157. Vide Boër. decif. 164. nu. 11. & seqq. Mart. digest. noviss. tom. 2. tit. homicid. cap. 5. & tit. Tortura cap. 15.

¶ D I I I.

Questie is/of een extrajuditiële confessie geprobeert door twee getuygen / ofte een confessie gedaen vooz een incompetenten Recher genorgh is tot toxture? Vele Doctoren sustineren Ja/hoewel eenighe andere contrarie leeren. Vide Gomez. var. resol. tom. 3. cap. 13. num. 8. Menoch. de Prælumpt. lib. 1. praët. 89. num. 14. & seqq. Boër. decif. 90. Mart. digest. noviss. tom. 1. tit. Confessio cap. 7. & tom. 2. tit. Confessio in criminalibus cap. 1. 2. 3. Hier. de Crævall. q. 18.

Indien:

¶ J. ¶.

Indien yemant in een gevecht van veel persnoen dootgestooken ofte ter neder gelept is/ ende dat niet en consteert wie van allen den dootslaghe begaen heeft/ wordt gebraeght/ of hy middel van torture mach geingeweert worden/ wie den dootslaghe gedaen heeft / indien daer sijn suffisante inditien? Hierinne is ghedecideert Ja. Carpzov. def. foreul. part. 4. const. 7. def. 2. Cod. Fab. lib. 9. tit. 21. def. 19. Mart. digest. noviss. tom. 2. tit. Tortura. cap. 13.

¶ ¶.

Also na rechten Edelpuden/ ende andere personen / die in eenighe digniteyt geconstitueert sijn/ niet en moge getortureert worden/ maer daer van sijn byp ende gheerimeert/ soo en wort nochtans tselve in dese/ ende verschepte andere plaetsen niet gheobserveert/ ende sijn de rechten dien aengaende dooz costumie gederogert/ soo dat soodanige personen hedendaeghs oock mogen ghetortureert worden. Cod. Fab. lib. 9. tit. 21. def. 13. Zyp. in notit. jur. belg. tit. de quaestionib. Pap. lib. 24. tit. 9. arr. 11. & 12. Rebuff. ad const. reg. in proem. gl. 5. nu. 115. Clar. 5. fin. q. 64. num. 16. 17. 18. 19. Bugn. de legib. abrog. Satyr. 42.

T R A N S A C T I E.

¶.

Transactie en kan niet valijdelijck ghedaen worden over soodanige saken / dewelcke uyt een testament dependeren ende voortkomen/ ten zy al vozen het testament gesien ende ghelesen zy; sonder dat van de inspectie van het testament kan gherenuncieert worden/ en de belofte van niet te sullen contravenieren is van geender waerden. Joan. à Sand. in decis. Frisc. lib. 4. tit. 5. de fin. 15. Gail. lib. 2. obs. 139. num. 10. Fab. in suo Cod. lib. 2. tit. 4. defin. 1. Gallerat. de Renunciat. tom. 2. cent. 2. Renunc. 135.

¶ ¶.

De brage is/ of een transactie mach gherescindeert worden onder pretext van eenich instrument ofte geschijfte/ het welcke na de transactie op nieu bevonden is? Vele sustineren Neen/ ten ware uyt het selve instrument geprobeert wierde het voozgaede bedroch/ by d'ern of d'ander parthye gepleecht/ want het selve genoegh is om de transactie te rescinderen; sommighe nochtans meynen/ dat de transactie uyt doozsake van nieuwe bevonden instrumenten mach gherescindeert ofte parthye daer tegens mach gerelebeert worden. Vid. Berlich. decis. 263. Radel. decis. 102. n4. & seqq. Fab. in suo. Cod. l. 2. tit. 4. de transact. defin.

¶ ¶ ¶ ¶

13. Joan.

13. Joan. de Arnon. Sing. 74. Papon. lib. 16. tit. 3. in append. arrest. 3.

III.

Daer is groot dispuyt tusschen de Doctoren / of transactie mach gerescindert worden / indie de lesie is boven de helfte? Vele Doctoren sustineren Neen / ende vele andere ter contrarie Ja; ende wozt dese lesse opinie / te weten / dat de transactie mach gerescindert worde / by vele waerder geacht. Vide Fachin. lib. 2. controv. cap. 26. Berlich. Concluf. practicab. part. 2. Concl. 42. Hieron. de Cævall. in Specul. commun. opin. contr. commun. q. 72. Mynf. cent. 6. obs. 91. Costal. ad l. 65. in fin. ff. de condi&. in deb. Acac. var. resol. cap. 11. n. 414. Radel. decif. 102. n. 14. 15. 16. Everh. in consil. 241. Cod. Fabr. lib. 2. tit. 21. def. 4. Carpz. def. forens. part. 2. const. 34. per tot.

IV.

Questie is / of dooz een publijck instrument de transactie werde geprobeert / indien het selve niet en continueert / was by parthyen ten weder-zyden ghegheven / behouden / ofte beloofst is / dan simpeljk gheschreven is / dat ghetransigeert is? De ghemeender sententie der Doctoren is / dat sodanigh instrument / de oorzake van de transactie niet gheerpyffeert zijnde / gheen gheloof en maect want: kennelijck is / dat de transactie sonder yet te geven / te behouden / ofte te beloven / niet en mach subsisteren. Gail. lib. 2. obs. 71. nu. 3. & obs. 13. nu. 7. Paris. Consil. 32. num. 18. vol. 3.

V.

Wozdt ghebzæeght / indien parthyen zijn ghetransigeert / ende dat d'ene parthye de transactie niet en achtervolcht / of d'ander parthye alsdan ghehouden is de transactie na te komen; dan of by in sulcken gheballie mach schepden upt de transactie? Wozdt by vele ghesustineert / dat upt de transactie niet en mach gheschepden worden / maer dat gheageert moet worden tot boldoeninghe ofte nakominghe van de transactie tegens den gene die in ghebzæecke blijft de transactie te boldoen. Vide Grivell. decif. 111. Mart. digest. noviff. tom. 3. tit. Transactio. cap. 30. 32. & 39. Iaf. in l. qui Romæ. §. seja. nu. 6. ff. de verb. obligat. Eich. in Syntagm. commun. opin. lib. 2. tit. 4. num. 11.

VI.

De bzaghe is / of den ghene die over een misdaet transigeert / het delict schijnt te bekennen? Ick antwoorde Neen / indien het misdaet is van sodanighe delicten over dewelcke mach getransigeert worden. Coler. decif. 271. Mynsing. cent. 6. obs. 22. Ant. Gabr. commun. concl. lib. 7. tit. de crimin. Concl. 23. Cod. Fab. lib. 2. tit. 36. def. 2. nu. 10. 11. 12.

Niemand.

D I I.

Niemant en mach van een anders wegen transigeren/sonder speciale last ofte procuratie/ende generale last ofte procuratie en is niet genoeg tot de transactie/ten ware aen het generael mandaet annex ware de macht van byzondere administratie. Bart. in l. mandato ff de procurat. Fab. in suo Cod. lib.2. tit.4. defin. 7. Bronch. cent. 1. assert. 51. Verzin. in Syntagm. commun. opin. lib.2. tit.4. num.9.

D I I I.

Also gheen transactie bundich kan gedaen worden over het gheene uyt een testament voortkomt/ ten zy alboozen 't selve testament gesien ende ghelesen/wordt ghebyzacht/of de transactie kan bestaen ende valijdt is/indien de contrahenten hebben geweten ende kennisse ghehadt van den teneur van het testament/sonder dat sy 't selve nochtans hebben gelezen? Dele Doctoren sustineren/dat de transactie goet ende van weerden is/hoewel sommighe andere volghen de contrarie sententie. Vide Bart. ad l. de his num.6. & ibi Castrenl. num. 7: & Iaf. num. 14. 15. 16. ff. de Transact. Cod. Fabr. lib.2. tit.4. def. 1. num. 3. Menoch. de adipisc. possess. remed. 4. num. 108: 109. 110. 111. & 112.

I K.

Indien veel personen proces hebben gheintenteert over seecker goet/'twelck tusschen hun ghemeen was/wordt gebzacht/of hanghende den processe/nae de litiscontestatie/een van de selve personen niet parthye aduers/vooz soo veel sijn deel aengaet/mach transigeren? Is ghedecidert dat soodanighe transactie bytten consent van de mede-standers van het proces niet en kan bestaen. Berlich. decis. 132. Castrenl. ad l. 1. C. Commun. divid.

K.

Questie is/ of een erfghenaem die met fideicommiss bestwaert is mach transigeren over de goederen die fideicommiss subject sijn/ofte een Vasal over de leen-goederen/ ofte een Erfpachter over het erfpacht-goet Sommighe Doctoren sustineren Ja; Doch verschepde andere sijn in contrarie opinie/te weten/ dat by den ghegraveerde erfghenaem/vasal/ ofte erfpachter geen transactien mogen gedaen worden over de verbonden/leen/ ofte erfpacht goederen. Vide Gratian. discept. forens. cap. 476. Peregrin. de fideicommiss. artic. 52. num. 75. & seqq. Petra. de fideicommiss. quaest. 8. num. 63. & seqq.

N E D E R L A N D T S C H E
T R E B E L L I A N Y C Q V E.

I.

Bij sommige Doctoren wordt ghedisputeert / of een vader de detractie van de trebellianijque mach verbieden aen sijn kinderen / dewelcke hy met fideicommis beswaert heeft? Waerder wordt geacht de sententie van de ghene die sustineren / dat de trebellianijque in sulcken geballe niet en mach geprohibeert worden; en is oock also tot meermalen gewesen. Grivell. decis. 107. Sand. decis. Frific. lib. 4. tit. 7. def. 5. Christin. vol. 1. decis. 326. & vol. 4. decis. 52. Guid. Pap. q. 51. Hieron de Cævall. in Specul. commun. opin. contr. commun. quæst. 30. Iul. Clar. in §. testamentum. quæst. 63.

I I.

Het is controvers / of de detractie van de trebellianijque oock plaats heeft / wanneer de legitime van de kinderen / die met fideicommis ghegraveert zijn is de helfte? Waerder wordt hy vele geacht / dat de trebellianijque evenwel mach gedetracheert worden / hoewel verschepde andere Doctoren contrarie sustineren. Vide Mart. digest. noviss. tom. 5. tit. Quarta cap. 2. Peregrin. de fideicomm. art. 3. n. 56. Christin. vol. 1. decis. 315. num. 10. Cod. Fab. lib. 6. tit. 27. def. 4. num. 5. Cravert. consil. 50. Ant. Tessor. decis. 252. Joan. à Sand. decis. Frific. lib. 4. tit. 7. def. 7. Fachin. lib. 5. controvers. cap. 3. Grivell. decis. 107. num. 10.

I I I.

Questie is / of de detractie van de trebellianijque mach verboden worden in Codicillen? De ghemeender sententie der Doctoren is Ja. Fachin. lib. 13. controvers. cap. 57. & vide Mantica. de conject. ult. volunt. lib. 7. tit. 12. in fin.

I V.

De vraghe is / of een sone / adierende de erffenisse sijns vaders uyt testament / in het welcke de detractie van de trebellianijque is verboden / sich selven prejudicert aengaende de detractie van de trebellianijque / als of hy het testament sijns vaders schijnt te approuberen / ende over sulcx oock de prohibitie van de trebellianijque? Ick antwoorde Peen / dan mach diens niet tegenstaende de trebellianijque deduceren. Peregrin. de Fideicomm. art. 3. num. 118. Fachin. lib. 13. controvers. cap. 56. Mart. digest. noviss. tom. 5. tit. Trebellianica cap. 18. Gratian. discept. forens. cap. 743. num. 3.

D.

Een fideicommissaris/aen dewelcken by den eersten gegrabeerde erfghenaem de erffenisse is gherestitueert/en mach gheen trebellianijque detrageren / als by de erffenisse aen een ander fideicommissaris restitueert. Jaf. in l. 1. §. denique. num. 8. ff. ad trebell. Fachin. lib. 5. controvers. cap. 7. Fab. in suo Cod. lib. 6. tit. 27. defin. 1. Gratian. discept. forens. cap. 821. num. 16. Carpvov. def. forens. part. 3. const. 1. def. 14.

D J.

Vaer is controversie tusschen sommige Doctozen/of de detractie van de trebellianijque geacht wordt verboden te zijn / als de testateur gheprohibeert heeft de alienatie van de goederen? De gemeender sententie der Doctozen schijnt te wesen Ja; alhoewel vele andere sustineren *rer contrarie*. Vide Ant. Gabr. commun. conclus. lib. 4. tit. ad trebell. Conclus. 9. Fachin. lib. 5. controvers. cap. 6. Guid. Pap. q. 51. Neostad. Cru. Holl. decis. 5. in fin.

D J J.

Een erfgenaem/dewelcke met conditioneel fideicommiss ghegraveert is/indien by de trebellianijque wil detrageren/ is ghehouden de vuchten die by middelertijt / te weten/ hanghende de conditie/ ghepercipieert heeft/in de trebellianijque te computeren: dan het selve en heeft gheen plaets in de kinderen van de eerste grade; want deselve moghen de legitime en trebellianijque detrageren/ sonder dat sy ghehouden zijn de vuchten middelertijt ghenooten in de trebellianijque te computeren. Fab. in suo Cod. lib. 6. tit. 27. ad trebell. defin. 4. Gail. lib. 2. obl. 133. Fachin. lib. 5. controvers. cap. 9. Ant. Gabr. commun. conclus. lib. 4. tit. ad trebell. conclus. 12. Sand. decis. Frisc. lib. 4. tit. 7. def. 5. Christin. vol. 1. decis. 318. Cravett. consil. 16. num. 10. & 11.

D J J J.

Wls de kinderen in de eerste grade / die met conditioneel fideicommiss beswaert zijn/niet gehonden zijn de vuchten middelertijt ghepercipieert/in de trebellianijque te imputeren / so is controvers/of het selve privilegie oock competeert de kinderen in de tweede grade/ dat is/ de neven die met fideicommiss ghegraveert zijn/wanneer hare Ouders vooz ghestorven zijn? Waerder schijnt te wesen de sententie van de gene die sustineren / dat de Neven sodanich privilegie niet en competeert / dan dat haer de vuchten in de trebellianijque gheimputeert worden. Ioan. à Sand in Decis. Frisc. lib. 4. tit. 7. defin. 6. Fab. in suo Cod. lib. 6. tit. 27. defin. 4. nu. 9. Gail. lib. 2. obl. 133. nu. 6. Ant. Gabr. commun. conclus. lib. 4. tit. ad trebell. conclus. 12. num. 8. Mart. digest.

digest. uoviff. tom. 4. tit. fructus cap. 46. Vide tamen Gratian. discept. fo-
renf. cap. 265. num. 30. 31.

¶.

By sommighe Doctozen wordt ghedisputeert / of de trebellianijc-
que moet ghedetraceert worden upt de gheheele erffenisse van den
overleden / dan of alleen upt het ghene het welcke over is / de legaten
afghetoghen zijnde / wanneer den erfghenaem ghegrabeert is met
conditioneel fideicommiss? Ghelijck indien yemandt heeft een erffe-
nisse van vier hondert gulden / ende dat hy daer van hondert gulden
aen een ander heeft ghelegateert / ende de restie heeft hy synen erfge-
naem belast op conditie te restitueren / of in sulcken geballe den erf-
ghenaem de trebellianijcque moet detraceren upt de gheheele erffe-
nisse / ende alsulcks upt de vier hondert gulden / dan of alleen upt de
drie hondert gulden die overschieten het legaet afghetoghen zijnde?
Sommighe Doctozen sustineren / dat de trebellianijcque moet
ghededucceert worden upt het fideicommiss alleen / ende niet upt het
legaet / ende vele andere defenderen het contrarie / te weten / dat de
trebellianijcque moet ghetoghen worden / soo upt het legaet als upt
het fideicommiss. Vide Fachin. lib. 5. controvers. c. 8. Cravett. Conf. 16.
Bart. Jaf. Castrenf. Salicet. in l. Marcellus. §. idem pomponius. ff. ad tre-
bell. Peregr. de fideicommiss. artic. 3. num. 14. & seqq.

¶.

Den ghene die ghegrabeert is te restitueren het ghene ten tyde
sijn doods oberich zijn sal / is ghehouden alle het ghene hy vera-
lieneert heeft inde trebellianijcque te imputeren. Ant. Gabriel. com-
mun. conclus. lib. 4. tit. ad trebell. Concl. 13. Castrenf. ad l. titius. num. 3.
ff. ad trebell.

¶.

De bzaghe is / of de trebellianijcque gheacht wordt verboden te
zijn / indien den testateur belast heeft dat de goederen sullen komen
op den langst-levende / sonder / eenige verminderinge ofte detractie?
Vele Doctozen sustineren Jae / hoewel eenighe andere volghen de
contrarie sententie. Vide Jac. Cor. rer. jud. obs. 39. num. 8. Berlich. de-
cis. 272. num. 5. Caroc. decis. 68. num. 5. Ant. Gabr. commun. conclus. lib. 4.
tit. ad trebell. Concl. 7. Papon. lib. 20. tit. 3. arr. 19.

¶.

Questie is / of de trebellianijcque mach gedetraceert worden van
een fideicommiss / twelcke hy een contract geconstitueert is? De ge-
weender opinie der Doctozen is Neen. Neostad. in tract. de part. ante-
nupt.

nupt. obs. 2. in not. circa princip. Peregr. de fideicom. art. 51. num. 22.
Gratian. discept. forens. cap. 247. num. 2. & 24.

¶ IIII.

Het is controvers / of den erfghenaem verliest de detractie bande
trebellianijque / indien hy geen Inventaris gemaect en heeft van
de goederen bande erfvenisse? Vele Doctoren sustineren Ja; Doch
verscheyde cū seer vele andere leeren ter contrarie / dat de trebellia-
nijque daer dooz niet en wordt verloozen / ende is oock alsoo tot
meer-malen gedeideert. Vide Mynsing. cent. 3. obs. 60. Christin. vol. 1.
decis. 317. Neostad. Cur. Holl. decis. 3. in fin. Cravet. consil. 17. Gomez.
var. resol. tom. I. cap. 5. num. 12. Mart. digest. noviss. tom. 5. tit. Trebelliani-
ca cap. 10. & II. Cod. Fabr. lib. 6. tit. 11. def. 23. & tit. 17. def. 5. Guid.
Pap. q. 53. & add. ibid. Hier. de Cavall. q. 26.

¶ III.

De byaghe is / of de detractie van de trebellianijque by den testa-
teur mach verboden worden in regard van byemde ofte die gene de
welcke geen kinderen en sijn van den testateur? De ghemeender sen-
tentie der Doctoren is Ja. Christin. vol. 4. decis. 52. num. 2. Gomez. var.
resol. tom. I. cap. 5. num. 11. Gail. lib. 2. obs. 138. num. 15. Clar. §. testa-
mentum q. 62. num. 1.

¶ II.

Wordt gebzaeght / of den erfgenaem tegeus wil banden fideicom-
missaris de trebellianijque mach detrageren in een dinck bande erf-
venisse? Wordt geleert Neen. Mart. digest. noviss. tom. 5. tit. Trebellianica
cap. 17. Peregr. de fideicommiss. art. 3. num. 26.

V A D E R.

¶ I.

WOrt gebzaeght / of een vader gehouden is booz het delict by
sijn soue geperpetreert? Ick antwoorde Neen: ende daer-
omme indien de soon over eenich delict is gecondemneert /
soo en kan de vader niet ghedwongen worden om de pecu-
niele boete booz sijn soon te betalen / oock niet upt de legitime de wel-
cke de soon na sijns vaders dootd competeren sal: dan de vader mach
booz sijn soon wel ageren ende hem defenderen / indien hy wil / maer
en kan niet gedwongen worden om de uytkomste van het proces en-
de sententie op hem te nemē. Iul. Clar. sent. lib. 5. in §. fin. pract. crimin.
quæst. 86. nu. 3. & Bajard. in annot. ad d. q. 86. nu. 11. & seqq. Fab. in suo
Cod. lib. 4. tit. 9. defn. 2. Papon. lib. 7. tit. 1. in append. art. 2. & ibi in not.

J J.

**Questie is / of een vader ghehouden is te doceren de dochter die
sijn soon heeft gedefloreert / ende te alimenteren het kind by sijn sone
aen deselve verweckt? Hierinne is gededideert Ja.** Fab. in suo Cod.
lib. 4. tit. 9. Ne fil. pro patr. definit. 3. Carpzov. def. forens. part. 2. const.
10. def. 20. Nic. ab Alt. Sing. 16.

J J J.

**De goederen van een vader zijn aen sijn kinderen stilswyghens
verbonden vooz de moederlycke goederen van deselve kinderen.
Wesenb. in parat. ad tit. in quib. caul. pign. tac. contrab. Berlich. Concluf.
pract. part. 1. Concl. 67. num. 13. Mozz. de contract. tit. de pign. verf. de
subdivis. pign. num. 7. Cod. Fab. lib. 6. tit. 35. def. 9. num. 8. in alleg. & lib.
3. def. 13. tit. 7.**

J D.

**De vraghe is / of een vader / die sijn soon ter plaetse van sijn studie
komt besoecken / aldaer mach gharresteert worden? Wordt gheleert
Neen / ten ware de vader albaer hadde ghecontraheert / ofte beloofte
te betalen. Berlich. Concluf. practicab. part. 1. Concluf. 75. num. 10. &
11. Peck. in tract. de jur. sist. cap. 5. num. 3.**

D.

**Een vader / dewelcke yet betaelt vooz sijn sone / dewelcke heeft sijn
moeders goederen / en wordt niet geacht van het sone te betalen / dan
wordt ghepresumeert te betalen van de goederen van sijn sone.
Bajard. in annot. ad Clar. quæst. 81. num. 34. Aufser. ad Capell. Tholos.
decif. 121.**

D J.

**De vraghe is / of een vader ghepresumeert werde gheslozven te
zijn vooz sijn sone? Ick antwoorde Ja / indien de sone is boven sijn
veertien jaren: ende daeromme so de vader ende de sone dooz schip
bekinghe ofte pest ghelickelijck vergaen / ende men niet weten en
kan wie van beyden eerst gheslozven is / alsdan wordt gepresumeert
dat de vader vooz den sone gestozven is. Schneid. ad tit. Instit. de hæ
red. quæ ab intest. def. ver. de 2. ord. succed. num. 3. Christin. ad ll. Mech
lin. tit. 16. art. 28. num. 13. Tiraq. de jur. primog. q. 17. num. 13. Carp
zov. def. forens. part. 3. const. 17. def. 10. 11.**

D J J.

**Questie is / of een vader kan ghedwonghen worden omme by sijn
leven de legitime aen sijn sone te gheven? De ghemeene sententie
der Doctoren is / dat de vader daer toe niet en is ghehouden / jae dat
meer**

meer is/ en is de vader oock niet gehouden deseibe te betalen booz de
condemnatie van sijn sone. Wurm. tit. 39. de testam. obs. 8. num. 5. &
6. Mynsing. cent. 4. obl. 25. Bertach. in suo repert. in verb. Pater conve-
nitur. vers. 11.

¶ ¶ ¶

Woꝛdt ghevraecht / of een vader synen oudtsten soon mach bene-
men het recht van primogeniture ofte boozdeel / het welke hem is
competerende? De ghemeene opinie der Doctoren is / dat de vader
den oudtsten soon daer van niet en mach pzyveren / ten zy upt sooda-
nige oorzake van ondancbaerheyt om dewelcke hy hem soude mo-
ghen onterven; sommighe meyden nochtans/ dat de vader sijn soon
het boozdeel by testament kan benemen/ ende dat de soon/ soo hy hene
vraecht erfghenaem sijnz vaders/ gehouden is de wille van sijn va-
der te achtervolghen. Vide Molin. ad contact. Paris. tit. 1. §. 13. gl. 3.
vers. Quarto tertio. Tessaur. decis. 34. Gomez. ad l. Taur. 40. num. 71. Cod.
Fabr. lib. 4. tit. 11. def. 4. Carpzov. def. forens. part. 3. const. 15. def. 31.
Zadel. decis. 6. Peregr. de iudicomm. art. 22. num. 97. Coler. decis. 54. nu-
25. & seqq. Fraq. in tract. de jur. prim. quaest. 11. num. 10. & 12.

¶ ¶

Wanneer een vader upt kragt van het statuyt woꝛdt verobli-
geert booz sijn sone de wille te negotieert / het selve is te verstaen van
contracten ende obligaten die gewaect zijn ter plaetse van het sta-
tuyt. Alder. Mand. de gen. statut. interp. concl. 4. num. 10. Dec. in
Cónsil. 359. num. 1.

¶

Woꝛt gevraecht/indien een vader gedaẽ heeft cessie van sijn goe-
deren / of hy diens niet teghenstaende mach blyven administrateur
van de goederen van sijn kinderey? Hierinne is ghedecideert Ja.
Cod. Fabr. lib. 6. tit. 35. def. 7.

¶ ¶

Questie is / indien een vader hem begeeft tot een tweede houwe-
lijck/ of hy daer dooz verbalt van de tutele ende administratie over sijn
sone kinderey ende hare goederen? Woꝛt gelect Preen. Gomez ad l. 14.
Taur. nu. 15. Pinell. ad l. ult. nu. 15. de bon. matern. Maestert. in tr. de se-
cund. nupt. q. 22. num. 6.

¶ ¶ ¶

De vrage is/indien een debiteur aen de vader betaelt tgene hy aen
synen soon schuldich was/ of hy bevrijt is? Is gederideert Preen/ten
ware de vader hadde de administratie van sijnz soons goederen. Cod.
Fabr. lib. 6. tit. 35. def. 15.

NEDERLANDTSCHE VALSHEYDT.

I.

Valsheyt van een instrument woꝝdt ghepresumeert / indien alle de ghetuyghen / dewelcke in het instrument zijn ghedescribeert / segghen dat sy by het maken van dien niet en zijn present geweest / ende dat sy daer van gheen kennisse hebben.

Ferrar. in form. oppon. contr. instrum. tit. 15. gl. 4. num. 7. Bartol. in l. i. §. si quis neget. num. 6. & seqq. ff. quemad. testam. aper.

II.

By sommighe Doctoren woꝝdt ghecontroberteert / indien een instrument ofte gheschryfte in eenich deel betwefen woꝝt valsch te zijn / of het selve in het gheheel moet gepresumeert woꝝden valsch te zijn. Waerder woꝝdt ghesacht de negative sententie / ten ware in het eene deel bleecke van sodanighe valsheyt / dewelcke by sich selven het geheele ghelooft het instrument benam. Vide Fachin. lib. 9. controv. cap. 79. Specul. tit. de instrum. edit. §. instrumentum. num. 10. Gabr. Sar. in annot. ad Mathes. Sing. 40. num. 32. Ant. Gabr. commun. concl. lib. 7 tit. de crimin. concl. 3. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 16. def. 29. Menoch. de Præsumpt. lib. 5. præl. 21. Boër. decif. 253. num. 6.

III.

Als een Notaris seyt dat het instrument / het welcke hy gemaect heeft valsch is / soo en woꝝdt den selven daerinne alleen niet ghelooft in prejudictie van parthye / maer wil in prejudictie van sijn selve / ende is daeromme ander helwys van noode ommede valschepdt van het instrument te proberen. Fab. in suo Cod. lib. 4. tit. 16. def. 11. & lib. 9. tit. 13. defin. 4. Boër. decif. 255. in fin. Surd. decif. 107. & 135.

IV.

De braghe is / indien questie van valschepdt incideert in een civile sake / of deselve questie van valschepdt eerst moet ghetraecteert / ende inde civile sake gesupersedeert woꝝden? Is gecdecideert Ja / indien de valschepdt maect prejudictie aen de civile sake / maer anders niet. Fab. in suo Cod. lib. 9. tit. 18. definit. 1. Math. de afflict. decif. Neapol. 229.

V.

Questie is / of na rechten om de valschepdt die in de sake ghecommitteert is / parthye die de valschepdt begaen heeft / de sake verliest? Sommighe susinieren Ja / indien de valschepdt is ghecommitteert / aengaen.

aengaende de acten van deselve sake; maer niet soo de valsheyt ghepleeght is/nopende de ghetuyghen ofte instrumenten; hoewel verscheyde andere sulckx oock toestaen / als de valshepdt ghecommitteert is nopende de ghetuyghen ofte instrumenten. Vide Hier. de Cævall. quæst. 19. Papon. lib. 22. tit. 12. arr. 5. Mart. digest. noviss. tom. 2. tit. Falsitas in testibus cap. 10. 11. & tit. falsitas in scripturis cap. 33. Boër. decis. 291. num. 1. & 2. Jul. Clar. sent. lib. 5. in §. fallum num. 32. Fab. in suo Cod. lib. 9. tit. 13. defio. 8. num. 4.

D I.

Den ghene die een testament van valsheyt accuseert / indien hy komt te succumberen / soo verliest hy na rechten alle het ghene hem by den testateur in den testamente naghelaten is; Doch sommighe meynen / dat het selve hedendaeghs alhier te lande gheen plaets en heeft/ende dat de rechten dien aengaende sijn gederogeert. Sand. decis. Frific. lib. 4. tit. 4. def. 5. circa med. Zyp. in notit. jur. belg. tit. de Jur. Filc. in fin. Bartol. in l. 2. num. 6. C. de his quib. ut indign. hæred. aufer.

D I I.

Valshepdt en wordt niet ghepresumeert / indien bevonden wordt by den Notaris anders gheschreven te sijn als by parthyen gheseyt is gheweest/ ten zy de valshepdt uyt andere circumstantien ghepresumeert werde. Bertachin. in suo repertor. in verb. Falsitas. vers 24. poit Bart. Cyn. Castens. & alios ibid. allegat.

D I I I.

Wordt ghebezægh / of de valsheyt / de welke niemant schadelijck is moet ghestrafte worden? Vele sustineren Neen / ende sonderlinge soo daer gheen bedroch en concurreert. Card. Tusch. pract. concl. tom. 3. lit. f. concl. 49. Mart. digest. noviss. tom. 2. tit. Falsitas in scripturis cap. 30. 34. Radel. decis. 150. num. 5.

I I.

Questie is / indien niet consent van parthyen in een prebe geschrijft den eenen dagh ghestelt wort voer een ander; of daer door valsheyt gecommiteert worden? Wort gelycrt Neen. Costal. ad l. 3. ff. de fid. Instrum. Cravett. consil. 46. num. 1.

I.

Valsheyt wordt ghepresumeert / wanneer daer enige bladeren in een boeck ofte gheschrijfte uytgesneden sijn/ende uyt de verscheydenheyt van den inckte/ende diergelijcke omstandigheden. Cravett. consil. 28. num. 8. & consil. 88. num. 7. Card. Tusch. pract. conclus. tom. 3. lit. f. concl. 44.

N E D E R L A N D T S C H E V E R B E T E R I N G H E.

I.

Wanneer een man, staende houwelijck eenige kosten ge-
 daen heeft aen het houwelijcks goet van sijn vrouwe/
 in sulcken ghevalle daer het selve na scheidninghe des
 houwelijcks moet gherestitueert worden/ ende dat het
 houwelijcks - goet door de ghedane kosten merckelijck
 is verbeteret/ ende dat de verbeteringe duert/niet alleen
 staende houwelijck/maer oock na scheidninghe des houwelijcks/ soo
 moet aen de man/ ter oorsake van de gedane verbeteringe/ na scheid-
 dinghe des houwelijcks/by de vrouwe ofste hare erfgenamen verster-
 ringe gedaen worden. Nic. Everh. Conf. 197. Gail. lib. 2. obs. 121. nu.
 12. Ial. Castrenf. & alii ad l. domos hæreditarias. ff. de legat. 1. Costal. ad
 l. 1. & 3. ff. de impens. in res dot. fact. Cod. Fabr. lib. 5. tit. 8. def. 27.

II.

De braghe is/ of een Erfpachtenaer / die door sijn schult van sijn
 recht verballen is/ verliest alle de verbeteringen / dewelcke hy ghe-
 daen heeft? Is ghedecideert/ dat hy verliest de verbeteringen/die
 hy uyt de nature van het contract ghehouden was te doen/ maer niet
 de verbeteringen / daer toe hy uyt de nature van het contract niet en
 was ghehouden: ghelijck soo hy door eenighe hupsen ende timmeras-
 gien van grooter kosten ende weerde / het erfpacht-hoedt verbeteret
 heeft/ want soodanighe verbeteringen mogen gheropeert worden.
 Ioan. à Sand. in Decif. Fritic. lib. 3. tit. 6. defin. 6. Molina. ad Confeut.
 Paris §. 1. gl. 5. num. 73. cum seqq. Ioan. Garf. in tract. de expens. & me-
 liorat. cap. 6. num. 20. 21. & 22. Pinell. de rescind. vendit. part. 2. cap.
 3. num. 9.

III.

Verbetringhe / die den ghegraveerde erfghenaem ghedaen heeft
 aen de goederen die fideicommiss subject zijn/ moeten gherestitueert
 worden na de estimatie die is ten tyde van de restitutie/ende niet na
 de weerde van den voorgegaende tijdt / wanneer de verbeteringen
 ghedaen zijn/want gecondemneert moet worden hoe veel het gheme-
 liozerde goet weerdighe is ten tyde van de restitutie/ ende niet hoe
 veel het inden beginne weerdigh is gheweest. Ial. in l. domos hæredi-
 tarias ff. de Legat. 1. Gomez. var. resol. tom. 1. cap. 12. sub num. 40. Mart.
 digest. noviss. tom. 4. tit. Meliorationes cap. 7. & 10. Gail. lib. 2. obs. 121.

num. 12. Bonacoff. in Syntagm. commun. opin. lib. 6. tit. 42. num. 27.

I D.

Een Erspachtenaer en verliest niet de verbeteringhen die hy aen het goet gedaen heeft/ wanneer het erspacht wordt geepndicht buyten sijn schult/te weten/om dat de generatie is gheextinguert; dan moeten in sulcken ghevalle alle de verbeteringen geresitueert worden. Iul. Clar. in §. emphyteusis. quæst. 45. Gail. lib. 2. obl. 121. n. 15. Mart. digest. noviss. tom. 4. tit. Meliorationes cap. 11.

D.

Wanneer yemandt eenighe verbeteringhen gedaen heeft aen een anders goet/ so mach hy het selve goet behouden/ tot dat hy voldaan zy van de ghedaene verbeteringen. Pyrrh. Maur. in tract. de retent. nu. 36. 38 & 42. Tiraq. de retract. convent. §. 7. gl. 1. num. 12. & 13. Gail. lib. 2. obl. 12. num. 6.

D I.

Questie is/ indien den erfgenaem/ die met fideicommiss beswaert is/ eenighe verbeteringhen aen de goederen ghedaen heeft/ of hy ten tyde van de restitutie ghehouden is de verbeteringhen by hem ghedaen/ met de vruchten die hy ghepercepieert heeft / te compenseren? Wordt gheleert Neen. Francisc. Cremenf. sing. 106. 10. Ant. Trigon. Sing. 12. Francisc. Marc. decis. 161 num. 2. part. 1. Peregr. de fideicommiss. art. 50. num. 64. Gratian. dilcept. forens. cap. 193.

D I I.

De vruchten die tyt de verbeteringhen by den erfgenaem die met fideicommiss beswaert is ghepercepieert zijn/ behooren tot den ghene die de verbeteringhen ghedaen heeft / ende moeten niet geresitueert worden by de restitutie van de goederen. Arnold. de Reyg. in thesaur. jur. in verb. Meloratio num. 15.

D I I I.

Soo wanneer de verbeteringe is van kleynder importantie/ wort gestaen op den Eedt van parthye/ want anders moet de verbeteringhe gheprobeert worden / ende als de ghetuyghen sijn verscheyden/ soo moet op het minste ghesten worden. Guid. Pap. decis. 614. Arnold. de Reyg. in thesaur. jur. in verb. Meloratio num. 23.

I F.

Wanneer de kosten excederende verbeteringen/ alsdan moeten de verbeteringen en niet de kosten betaelt worden/ maer so wanneer de verbeteringen excederen de kosten/ alsdan moeten de koste en niet de verbeteringen betaelt worden: want een possesseur/ lijfachtenaer/ en erfge-

erfgenaem die met fideicommiss beswaert is / een erfspachtenaer / een
 basal / ende dier gelijcke personen ontfangen alrijt 't ghene het minste
 is / te weten de kosten / indien die minder sijn als te verbeteringhen:
 ofte de verbeteringhen / indien die minder sijn als de kosten. Joan. à
 Sand. decis. Frific. lib. 3. tit. 15. def. 4. Cancer. var relol. part. 1. cap. 2. nu.
 37. & 38. Fachin. lib. 7. controv. cap. 93. & lib. 11. cap. 23. Tessaur.
 decis. 251.

¶.

De vrage is / indien pemandt het goet heeft gherestitueert sonder
 te deduceren ofte af te trecken de verbeteringen by hem daer aen ge-
 daen / of hy actie heeft om de selve verbeteringen te recupereren? Dele
 Doctozen sustineren Neen / doch wort by andere billijcker gheacht
 de contrarie sententie / dat de verbeteringhen na de restitutie van het
 goet oock moghen gheepst ende gerepeteert worden. Gratian. discept.
 forens. cap. 193. num. 17. 18. & seqq. Peregrin. de Fideicommiss. artic.
 50. num. 56.

V O O R C O O P .

¶.

Questie is / of het recht van boozkoop / het welke pemandt
 upt kracht van contract competeert / kan ghecedeert wor-
 den op een ander? De ghemeender sententie der Doctozen
 schijnt te wesen Ja / ende is oock alsoo gedeceideert: sommi-
 ge nochtans sustineren ter contrarie. Vide Fab. in suo Cod. lib. 4. tit.
 36. defin. 1. in alleg. num. 9. & def. 14. num. 3. in alleg. Berlich. Concl. pra-
 cticab. part. 2. Concl. 39. num. 52. Tiraq. de retract. municip. §. 26. gl. 3.
 num. 1. Marc. decis. 404. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 32. def. 20.
 Molin. ad consuet. Paris. tit. 1. §. 20. gl. 1. num. 20. Bacchov. in not. ad Pa-
 pon. lib. 11. tit. 5. in append. arr. 1. Grivell. decis. 45.

¶¶.

De vrage is / indien pemandt eenich goet aen een ander verkoopt /
 aen het welke een derde de boozkoop competeert / ende dat den gene
 die de verkoop daer aen heeft / de coopedulle als ghetupge onder-
 reyckent / of den selven daer doozsich prejudiceert in sijn recht van
 boozkoop? Hierinne is gedeceideert Neen. Joan. à Sand. in decis. Frific.
 lib. 3. tit. 5. defin. 8. Hartm. Pistor. lib. 3. quæst. jur. q. 17. nu. 2. & seqq.

¶¶¶.

Wanneer pemandt upt kracht van compact boozkoop heeft aen
 eenich

eenich goedt/ende dat het selve goedt niet en woꝝdt vercocht/nemaer vermangelt/woꝝdt ghebræcht / of in sulcken ghevalle de boꝝkoop plaets heeft? Sommighe meynen Ja / also het recht van boꝝkoop pemaent uyt conventie en compact competerende / niet alleen plaets heeft in cas van vercoopinghe/maer oock in ruylinghe ofte manghelinghe; Doch woꝝdt by andere contrarie ghesustineert / dat de boꝝkoop in manghelinghe/die ter goeder trouwen gheschiet/gheen plaets en heeft / ende is oock alsoo ghewesen. Carpzov. def. forens. part.2. const. 32. def.14. Boër. decis.144. Pap. lib.11. tit.7. arr.13. & ibi Bacchov. in not. Berlich. Concl. practicab. part.2. Concl.39. num.61.62.

I D.

Den ghene die eenich goedt possideert / aen het welcke een ander de boꝝkoop uyt kracht van compact competeert / als hy het selve wil verkoopen/moet den gene die de boꝝkoop daer aen heeft denuncieren / of hy het selve coopen wil / of niet / ende indien den selven swijcht sonder eenighe verclaringe te doen/ soo is den vercooper niet ghehouden des selfs consent tot allen tyden te verwachten / maer alleen den tijdt van twee maenden / want deselve overstrecken zijnde/ expireert het recht van boꝝkoop/ende mach het goet alsdan by aen een ander verkoopen: maer indien den vercooper / sonder eenighe denunciatie ghedaen zijnde/ het goet aen een ander vercoopt/ alsdan mach den ghene die de boꝝkoop competeert/ sijn selven het contract van vercoopinghe immitteren / ende het selve boꝝ de ghedane leberinge retraheren. Vide Berlich. Concluf. practicab. part.2. Concluf. 40. num. 54. & 55. Lud. Roman. Singul. 765. Gail. lib.2. obs.19. sub num.8.

D.

Als pemaent uyt compact de boꝝkoop competeert aen eenich goet/ ende dat den vercooper het selve sonder eenighe denunciatie aen een ander heeft vercocht ende ghelebert / soo blijft soodanige vercoopinghe van weerden / ende en kan niet gherefincdeert woꝝden ter oorsake van het recht van boꝝkoop het welcke pemaent heeft: want den gene die de boꝝkoop competeert/ heeft alleen personele actie tegens den vercooper / om teghens den selven te ageren tot schade ende interesse. Boër. decis.49. Berlich. Concluf. practicab. part.2. Concl.40. num. 56. & 57. Alexand. in Consil.10. num.4.5.&6. vol.1. Jaf. in l. qui Romæ. 122. §. cohæredes. 3. num.3. ff. de verb. obligat. Carpzov. def. forens. part.2. const.32. def.8.&10. Cod. Fabr. lib.4. tit.36. def.2.

D I.

De vrage is/indien pemaent eenich goet/ aen het welcke een der

Deede boozcoop uyt compact compteerde / aen een ander heeft ver-
 rocht ende ghelevert / of den ghene / die de boozcoop competeert / het
 goedt mach retraheren ende reboceren / indien hy wil bewyfen / dat
 den cooper gheweten heeft dat het goet het recht van boozcoop sub-
 ject was? Ick antwoorde Ja. Want in sulcken gheballen / om dat den
 cooper is gheweest in quader trouwe ende bedroch / mach het goedt
 uyt kracht van het recht van boozcoop ghereboceert worden / ende
 is oock alfoo ghewesen. Mozz. in tract. de contract. tit. de empt. & vendit.
 verf. de Naturalib. empt. & vendit. num. 33. verf. tertium erit reme-
 dium. Berlich. Concluf. practicab. part. 2. Concl. 40. num. 64. Carpzov. def.
 forens. part. 2. const. 32. def. 12 Sol. ad const. Sabaud. tit. de Pact. int.
 empt. & vend. gl. secund. part. num. 3.

W I I.

Questie is / of het recht van boozcoop / het welke pemandt uyt
 kracht van compact competeert / oock ghegheben wordt aen de erf-
 ghenamen van den ghene die de boozcoop bedongen heeft / indien in
 het compact van de erfghenamen gheen mentie ghemaect en is?
 Sommighe Doctozen sustineren Neen / doch vele andere ter contra-
 rie achten waerder te wesen dat het recht van boozcoop oock gaet
 op de erfghenamen / gelijk sulcx oock tot meer malen is gedediceert
 ende ghewesen; oock soo / indien daer vele erfghenamen zyn / ende dat
 eenighe van dien het recht van boozcoop niet en willen gebuycken /
 dat haer luyder portien de andere accresteren; ende sy luyden in het
 gheheel mogen ageren. Berlich. Concluf. practicab. part. 2. Concl. 40.
 num. 70. & 71. Papon. lib. 11. tit. 6. arrest. 8. Cod. Fabr. lib. 3. tit. 25. def. 9.
 & lib. 4. tit. 11. def. 2. Molin. ad consuet. Paris. tit. 5. 20. gl. 1. num. 51.
 Carpzov. def. forens. part. 2. const. 32. def. 21. vide tamen Coler. in de-
 cif. 54. num. 18. Marc. decif. 404. Kinsch. resp. 7. num. 8. 9.

W I I I.

Het recht van boozcoop en heeft geen plaets in simpele donatien /
 maer alleen in vercoopingen ende dier gelijcke contracten. Tiraquell.
 in tract. de retract. municip. §. 25. gl. 2. num. 1.

I I.

Indien het ghecochte goet van den cooper wordt gheretraheert
 by den ghene die de boozcoop daer aen competeerde / soo en mach den
 vercooper den cooper tot betalinghe van de koop-penninghen niet
 conbenieren / dan moet ageren teghens den ghene die het goet uyt
 kracht van het recht van boozcoop heeft gheretraheert. Joan. à
 Sands. in Decif. Frific. lib. 3. tit. 5. def. 12. Molin. ad Consuet. Paris.
 tit. 1. §. 13. gl. 1. num. 40. & §. 20. gl. 5. num. 33.

¶.

Wozdt gebzaeght / of den cooper ende vercooper van het contract moghen recederen in prejudicie van den ghene die de boozcoop competeert? Is gedecideert Neen. Vide Joan. à Sand. in Decif. Frific. lib. 30. tit. 5. defn. 6.

¶ I.

By sommighe Doctoren wozdt ghedisputeert / of het recht van boozcoop plaets heeft/indien het goet wozdt vercocht by subhastatie? Waerder wozdt geacht de opinie van die ghene de welke sustineren/dat het recht van boozcoop aldan geen plaets en heeft / ende is oock alsoo gedecideert / soo dat den ghene / die de boozcoop heeft aen eenich goet / twelck by decreet vercocht is / 't selve goet niet en mach naesten ofte retraheren. Ad hanc quæst. vide Berlich. Decif. 98. per tot. & concl. practicab. part. 2. Concl. 40. n. 68. Christin. ad II. Mechl. tit. II. art. 19. Chaff. ad consuet. Burg. rubr. 10. §. 9.

¶ I I.

Indien yemandt upt krachte van contract recht van boozcoop heeft aen eenigh goet / 't selve heeft alleenlijck plaets in cas van vercoopinge ofte alienatie die geschiet by contract / en niet als het goet upt krachte van testament/ofte by versterf sonder testament/ op een onder konit te bevolveren. Carpz. def. forens. part. 2. const. 32. def. 16. 17.

¶ I I I.

Indien twee personen hebben eenigh gemeen goet/ende dat den eenen sijn deel verkoopt/wozt gebzaeght/of den anderen de boozcoop heeft aen het vercochte deel/soo dat hy booz den cooper mach geprefereert worden? Wozt geleert Neen/ten sy 't selve recht van boozcoop by statuyt of costumie ware geintroduceert. Gomez. ad l. Taur. 70. nu. 26. 27. Berlich. decif. 132. nu. 3. Iac. Cor. rer. jud. obs. 32. nu. 62. Gratian. discept. forens. cap. 546. num. 1. & seqq. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 31. def. 22.

¶ I I I I.

Questie is / of den ghene die recht van boozcoop aen eenigh goet heeft / sijn recht van boozcoop mach gekuycken ten profyte van een derde? Wozt geleert Neen/so dat hy willede upt crachte van sijn recht van boozcoop het vercochte goet naesten en retraheren/ 't selve moet doen booz sijn selven/ende niet ten behoeve van een ander. Gail. lib. 2. obs. 19. nu. 10. vers. Tertio. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 31. def. 19. Guid. Pap. q. 411. num. 1. & ibi Ranchin. in addit.

¶ I I I I I.

De vrage is/indien den gene die de boozcoop aen eenich goet had-

de / de voozcoop is ghepresenteert / ende dat hy verklaert heeft dat hy het goet niet en wilde naesten / of hy naderhandt mach penitieren / ende sijn recht van voozcoop ghebruycken? Aekantwoorde Deen. Boër. decif. 76. num. 9. Sand. decif. Frific. lib. 3. tit. 4. def. 4.

¶ **W I.**

Indien yemant koopt eenich goet / ende dat hy aen den verkooper belooft de voozcoop in cas van verhoopinghe / wort ghebrayncht / of den koopet niet tegenstaende / selve compact ofte belofte / het goet wel mach vercoopen aen yemandt van syne kinderen / soodan den verkooper alsoan sijn recht van voozcoop niet en kan ghebruycken? Hierinne is ghedecideert / dat het recht van voozcoop niet en belet de vercoopinghe aen yemandt van de kinderen / maer alleen ten regarde van een byemide. Carpzov. def. forens. part. 2. constit. 32. def. 19.

V O O R D E E L.

I.

Destie is / of den oudtsten soon het voozdeel / het welke hem is competerende / kan benomen worden? Dele sustineren / dat het voozdeel niet en kan benomen worden / ten zy wyt soodanighe oorsake als om dewelcke den soon soude kunnen onterft worden; andere meynen / dat een vader synen soon het voozdeel by testament kan benemen / ende dat den soon / indien hy hem brayncht erfgenaem sijns vaders / gehouden is de wille van sijn vader te achtervolghen. Vide Molin. ad consuet. Paris. tit. 1. §. 13. gl. 3. vers. Quæro tertio. Tessaure. decif. 34. Gomez. ad l. Taur. 40. num. 71. Cod. Fab. lib. 4. tit. 11. def. 4. Carpzov. def. forens. part. 3. const. 15. def. 31. Radcl. decif. 6. Peregrin. de fideicom. art. 22. num. 97. Berlich. pract. concl. part. 3. concl. 9. Tiraquell. de jur. prim. quæst. 21. Papon. lib. 20. tit. 1. arrest. 4. in append. & lib. 21. tit. 5. in annot. ad arrest. 2. Coler. decif. 54. num. 25. & seqq.

¶ **I I.**

De braynche is / of wyt het voozdeel / het welck den oudtsten soon competeert / de legitime van de andere kinderen mede mach getogen worden? Wort geleert Deen. Doch wort by vele gesustineert / dat de legitime mede moet getogt worden wyt de weerde van het voozdeel / ende dat de selve mede moet ghebrayncht worden in state des hertels / omme alsoo de legitime te begrooten. Vide Molin. ad consuet. Paris. tit. 1. §. 13. gl. 4. nu. 6. & seqq. Carpzov. def. forens. part. 3. const. 23. def.

18. Bacchov. in not. ad Papon. lib. 21. tit. 5. art. 2. Fachin. lib. 4. contro-
vers. cap. 23. Tiraquell. de jur. prim. quæst. 5.

I I I.

Het is by sommighe Doctoren controvers / indien den oudsten
soon de erffenisse sijns vaders repudieert / ofte voorzijn vader komt
te overlyden / of in sulcken gevalle het voordeel sal ghenieten de broe-
der die naest hem is / dan of alle de broeders ghelijckelijck sullen suc-
cederen als of daer gheen oudste broeder en is? Waerder schijnt te
wesen de sententie van de gene die sustineren / dat het voordeel komt
op den tweeden gebozen sone / indien den oudsten soon voorzijn va-
der kome te overlyden / gelijk ooc by sommige woert gesustineert / dat
het voordeel konit op den tweeden sone / indien den oudsten soon de
erffenisse sijns vaders repudieert; Doch verschepde andere defende-
ren ter contrarie / dat in sulcken ghevalle geen voordeel kan getogen
woerden / maer dat alle de kinderen ghelijckelijck succederen. Vide Pa-
pon. lib. 21. tit. 5. arrest. 1. & ibi in not. Bacchov. in not. ad d. arrest. 1.
Tiraquell. de jur. prim. q. 3. Christin. vol. 1. decis. 366. Molin. ad consuet.
Paris. tit. 1. §. 13. gl. 1. num. 27. & seqq.

I D.

Indien den oudsten soon van zijn voordeel wil renuncieren / ende
sijne broeders ghelijckelijck tot de successie admitteren / woert ghe-
vraecht / of hy het selve doë mach in pzejudicie van sijne creditoren /
dewelcke sustineren dat hy van zijn voordeel niet en mach renuncie-
ren? Woert geleert Ja. Tiraquell. in tract. de jur. primigen. quæst. 24. ubi
plures alios ad hoc allegat.

D.

Alsoo den oudsten soon in faueur van sijne broeders mach renun-
cieren van zijn voordeel / soo is de vraghe / of hy het selve doen mach
tot faueur van den tweeden sone alleen / soo dat den selven het voor-
deel alleen gheniete? Ick antwoorde Ja / dan den oudsten soon en
mach na de opinie van sommighe Doctoren tot faueur van den derden
sone van zijn voordeel niet renuncieren / oberstaende den tweeden ge-
bozen sone. Bald. in Consil. 275. & Conf. 389. lib. 2. Tiraquell. in tract.
de jur. primigen. quæst. 26. & 27.

D I.

Questie is / indien den oudsten soon van zijn voordeel heeft gere-
nuncieert tot faueur van alle sijne broeders / haer ghelijckelijck ad-
mitterende / ofte in faueur van den tweeden sone alleen / of hy nader-
handt mach peniteren ende soodanighe renunciatie reboceren? Het

schijnt Peen. Tiraquell. in tract. de jur. primigen. quæst. 28. ubi plures alios refert.

D I I.

Wanneer een dochter die ouder is/ende een sone die jongher is/ in een grade concurreren / soo moet den sone tot het voordeel gheadmitteert ende gheprezereert worden; jaedat meer is / sal nock den jongher sone in het voordeel geprezereert worden voor den sone van de oudtste dochter. Joan. à Sand. in Decis. Frisic. lib. 4. tit. 5. defin. 8. circa. med. ibi præsuppositio. Tiraquell. de jur. primigen. quæst. 10. II. & 12.

D I I I.

Daer is groote controversie tusschen de Doctoren/ indien den oudsten soon by het leven van sijn vader komt te overlipden / nalatende een sone/ of het voordeel alsoan komt op sijn naghelaten sone/ sulchs dat hy gheprezereert werde voor sijn Com / dat is / de broeder van den oudsten overleden sone / dan of den Com tot het voordeel moet gheadmitteert worden? Vele Doctoren sustineren / dat den Neve voor den Com in het voordeel moet gheprezereert worden/ende vele andere ter contrarie/ achten waerder te wesen/dat den Com voor den neve moet geprezereert worden. Vide ad hanc. quæst. Mynsing. cent. 3. obs. 23. Tiraquell. in tract. de jur. primigen. quæst. 40. Hieron. de Cævall. in Specul. commun. opin. contr. commun. q. 197. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 10. art. 11. num. 10. Molin. ad consuet. Paris. tit. 1. §. 13. gl. 3. nu. 5. Lud. Bell. consil. 124. Gomez. ad l. Taur. 50. num. 65. Gratian. discept. forens. cap. 456. & 695. Everh. consil. 231. num. 28. Fachin. lib. 6. controy. cap. 2.

I I.

De braghe is / of het voordeel van den oudsten soon oock plaets heeft in sodanighe goederen die gelegen zijn in een ander Provincie/ alwaer den oudsten soon gheen voordeel en competeert? Ick antwoorde Peen / ende wordt dese opinie waerder gheacht dan de contrarie. Maluer. in sua prax. tit. 32. de success. sub nu. 51. Tiraquell. in tract. de jur. primigen. quæst. 46.

I I.

Wordt ghebraght / of den oudsten soon ghehouden is aen sijnne andere broeders te confereren het ghene hy tot voordeel gheniet? Ick antwoorde Peen / ten ware de vader voor sijn eyghen gelt aen gecocht hadde het Een ofte ander heerlijck goet/het welke den oudsten soon tot voordeel treckt / want hy alsdan de pynse van dien moet

confereren. Andr. Hern. in cap. 1. §. præterea. tit. de prohib. feud. alien. Tiraquell. de jur. primigen. quæst. 51.

¶ I.

Indien yemandt tweemaal is getrouwt geweest / en dat hy uwe beyde de houwelijcken soonen heeft verweckt / wordt ghebræcht / of den oudsten soon van het eerste houwelijck uyt sijns vaders goederen alleen boozdeel trecken sal / dan of oock den outsten soon in het tweede houwelijck verweckt? Ick antwoorde / dat den outsten soon van het eerste houwelijck alleen boozdeel trecken sal. Molin. ad consuet. Paris. tit. 1. §. 16. sub num. 28.

¶ II.

Questie is / of den oudsten soon / ter oorsake van de goederen die hy tot boozdeel gheniet / ghehouden is een grooter deel van de schulden van de erffenisse te betalen / als de andere erfghenamen / dan of hy niet bozder ghehouden is tot betalinghe van de schulden / gelijk een van de andere erfghenamen? Waerder is de sententie van de ghene die sustineren / dat den oudsten soon / ghenietende sijn boozdeel / niet bozder ghehouden is tot de schulden / dan booz sijn hereditaire portie / ghelijck de andere mede-erfghenamen. Ann. Robert. rer. judicat. lib. 4. cap. 13. Papon. lib. 21. tit. 5. arrest. 3. Lamb. Gor. adversar. jur. sub. civ. cap. 5. & 6. Burgund. ad Consuet. Flandr. tract. 13. num. 36. in fin. & seqq. Vall. de reb. dub. tr. 20. num. 23. Molin. ad consuet. Paris. tit. 1. §. 18. num. 8. vide tamen Tiraq. de jur. primigen. quæst. 35. num. 27. 28. & seqq.

¶ III.

De vrage is / of een vader by sijn leven wel mach vercoopen ende veralienen die goederen / die welke den oudsten soon na sijn overlyden tot sijn boozdeel soude ghenoten gehad hebben / indien deselve niet veralienoert hadden gheweest? Ick antwoorde Ja. Molin. ad consuet. Paris. tit. 1. §. 13. gl. 3. num. 14.

¶ IV.

Het recht van boozdeel is hereditair / ende kan daeromme den oudsten soon / die hem geen erfgenaem sijns vaders bræghen wil / gheen boozdeel genieten. Imbert. in Enchirid. Jar. Gall. in verb. filia circa fin. Molin. ad consuet. Paris. tit. 1. §. 13. gl. 3. sub num. 14.

Wordt ghebræcht / of het recht van boozdeel oock plaets heeft in de collaterale linie? Wordt gheleert Neen. Molin. ad consuet. Paris. tit. 1. §. 19. in princip.

Questie

¶ D I J.

Questie is / of den outsten soon het voordeel / 't welck hy nae co-
 stume banden lande upt sijns baders goederen kan ghenieten / in
 syne legitime moet ghecomputeert worden? Dele Doctoren sustine-
 ren Ja. Carpzov. def. forens. part. 3. const. 11. def. 1. Berlich. pract.
 concl. part. 3. concl. 17. Molin. ad consuet. Paris. tit. 1. §. 13. gl. 4. sub n. 7.

¶ D I J.

Indien by het statuyt ofte de ordonnantie gheseyt wordt / dat een
 man / nae het overlyden van sijn vrouw / tot sijn voordeel neemt het
 peerdt daer hy mede plach te ryden / wordt gebzaeght / indien in den
 boedel gheen peerdt / daer hy mede plach te ryden en is / maer een
 peerdt daer eenich ander werck mede gedaen wierde / of hy het selve
 mach trecken tot sijn voordeel? Het schijnt Neen. Berlich. decil. 24.
 num. 3. & pract. concl. part. 3. concl. 24. num. 6.

V R Y D I N G H E.

¶ I.

Generale bypdinghe van alle obligatien / en comprehendeert
 gheen obligatien die op conditie ghecontraheert zijn / ende
 welke conditie noch hanght. Ang. Consil. 189. quem refert
 Tiraquell. in tract. de retract. municip. §. 1. gl. 2. sub num. 24.

¶ I I.

Wort ghebzaght / of bypdinge van de schult geacht wordt ghe-
 schiedt te zijn / indien den crediteur aen synen debiteur de obligatie
 ofte handschryft heeft gherestitueert? Ick antwoorde Ja; maer
 dooz restitutie van het pandt en wort niet gheacht bypdinghe van
 de schult gheschiedt te zijn / dan alleen ontflaginghe van het pandt.
 Bronch. cent. 1. assert. 38. Gail. lib. 2. obl. 37. nu. 5. & 6. Bart. in l. 2. & 3.
 & ibi Gloss. & alii ff. de pact. Menoch. de Præl. lib. 3. præf. 140.

¶ I I I.

Questie is / indien de obligatie by den debiteur bevonden wordt
 gecancelleert ofte doozsnede / of bypdinge van de schult gepresumeert
 moet worden? Wt de gemeene sententie der Doctoren wort gedi-
 stinguert aldus; of de debiteur / die het gecancelleerde instrument heeft /
 seydt dat hy bevyt is dooz compact / ende alsdan wordt geen byp-
 dinge gepresumeert / ten zy hy probeere dat hem het instrument is ge-
 restitueert; of den debiteur allegeert dat hy bevyt is dooz betalin-
 ge / tot welckers probatie hy het gecancelleerde instrument profe-
 reert;

reert; ende alsdan wordt bypdinghe ghepresumeert / ten ware den debiteur was een domestijc persoon van den crediteur / dewelcke het instrument lichtelijck heeft kunnen subtraheren; want alsdan gheen bypdinge gepresumeert wordt / ten zy bewesen werde dat hem het instrument by den crediteur is gheresitueert; sommige Doctoren nochtans sustineren / dat oock den debiteur / in sulcken gevalle / al is hy geen domestijc persoon / gehouden is te proberen / dat hem het instrument alsoo gecancelleert by den crediteur is ghelevert. Vide Malcard. de Probat. concl. 477. Menoch. de Præsumpt. lib. 3. præf. 141. num. 7. & seqq. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 29. def. 12. Cod. Fabr. lib. 8. tit. 30. def. 1. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. Solutio cap. 44 45. Ferrar. in form. libell. resp. in act. hypothec. in verb. exceptionem solutionis. num. 2. Nic. Everh. in Consil. 170. & 232. num. 1. 2. 3. & 4. Bronch. cent. 1. assert. 38. Bart. ad l. 2. num. 4. ff. de pact. & ibi Costal. num. 16. & seqq.

¶

Het is by sommige Doctoren controvers / indien de obligatie ofte handschift niet by den crediteur ofte debiteur / nemaer by een derde bevonden wort gecancelleert / of in sulcken ghevalle bypdinge ghepresumeert wordt? Waerder is / dat alsdan den debiteur niet geacht wort van de schult ghevrijt te zijn. Menoch. de Præsumpt. lib. 3. præf. 141. nu. 17. 18. Costal. ad l. 2. nu. 19. ff. de pact. & ibi Jas. nu. 16. vide tamen Bart. ad l. fullo. §. fin. ff. de Furt. ubi tenet affirmativam.

¶

Betalinge by den debiteur ghedaen aen den ghene die gheen last ofte procuratie van den crediteur en hadde / en maect geen bypdinge / ghelijck oock gheen bypdinge geschiedt / indien den debiteur betaelt aen de knecht van den crediteur / ofte aen den ghene die seyt dat hy van den crediteur ghesonden is / by soo verre den selven geen last en heeft / nocht en oock niet en heeft den schuldbrief; dan den ghene die het gelt onfanghen heeft / is ghehouden den debiteur te indemneren ende bevypden / indien den crediteur / naderhandt de betalinge is exigende van den debiteur. Fab. in suo Cod. lib. 8. tit. 30. de solut. & liberat. defm. 29. Pyrrh. Maur. in tract. de solut. oblat. & retent. cap. num. 2. 3. 41. 42. & 50.

¶

De byaghe is / indien aen pemandt bypdinghe ghedaen is soo langhe hy leven sal / of soodanighe bypdinghe komt tot profijt van desselvs erfghenaem? Ick antwoorde Neen / dan mach den erfghenaem gheconvenieert worden. Nic. Everh. in Consil. 201. num. 10.

H h h h

Bart

Bart. & alii ad l. aurelio. ff. de liberat. legat.

V J J.

Vypdinghe die ghedaen is aenden principale debiteur / komt oock tot voordeel van den borghe / wanneer den borghe / indien hy betaelde / regres soude hebben teghens den principale debiteur / maer anders niet. Pyrrh. Maur. in tract. de Fidejussorib. 2. part. princip. sect 9. §. 14.

V J J J.

Questie is / of een debiteur vypdinghe bekomt / indien hy betaelt aende knecht van synen crediteur / dewelcke by den crediteur aen hem ghesonden is / om de betalinghe te ontfangen? Ick antwoorde / dat den debiteur dooz foodanighe betalinghe is bevynt / oock alwaer het schoon dat de knecht van den crediteur met het gelt ware gheausgucert. Bart. in l. eum qui §. fin. ff. commod. Pyrrh. Maur. in tract. de solut. oblat. & retent. cap. 5. num. 97. & 98.

J K.

Wozdt ghebzaeght / of een debiteur gehouden is synen borghe te vypden / ende schadeloos te houdē / alhoewel hy het selve niet en heeft gesept / ofte vypdinge beloost? Ick antwoorde Ja. Marfil. de fidejussorib. num. 193. Gratian. discept. forens. cap. 549. num. 3.

K.

Questie is / of den ghene die beloost heeft / ofte uyt krachte van eenigh contract gehouden is / pemandt te vypden / kan gheconstringeert worden omme hypothecq ofte borghe te stellen voor de selve vypdinge? Wozt geleert Neen. Pyrrh. Maur. in tract. de fidejussorib. prim. part. princip. 3. sect. prælud. cap. 18. num. 17. Vide tamen Mart. digest. noviss. tom. 1. tit. Creditor cap. 83. in fin.

V R Y E - M A R C K T.

J.

DE vraghe is / of een debiteur van de vrye - markten mach renuncieren / sulcks dat hy in deselve mach ghearresteert worden? Ick antwoorde Jae / midts dat de renunciatie van de vrye - markten gheschiede specialijcken ende expresselijcken. Peck. in tract. de jur. list. cap. 12. Berlich. Conclus. practicab. part. 1. Concl. 77. num. 12. Carpzov. def. forens. part. 1. const. 30. def. 27.

J J.

Alsoo den gene die van de vrye - markten heeft gerenucieert / in

deselve mach ghearresteert worden / soo is de vraghe / of sodanighe renunciatie van byze-marckten oock geextendeert werde tot den erfghenaem van den debiteur die gherenuncieert heeft / so dat den debiteur ghestorven zijnde / desselfs erfghenaem in de byze-marckt oock mach ghearresteert worden ? By den Hobe van Frieslandt is verstaen Ja ; doch wort hy vele Doctozen waerder gheacht / dat de renunciatie van byze-marckten by den debiteur ghedaen / tot desselfs erfghenaem niet en wordt gheextendeert. Vide ad hanc quaest. Peck. in tract. de jur. sistend. cap. 4. num. 10. & cap. 13. Berlich. Concl. practicab. part. 1. concl. 75. num. 8. & Concl. 77. num. 12. Joan. à Sand. in Decif. Frific. lib. 1. tit. 1. definit. 3. Carpz. def. forens. part. 1. const. 30. def. 6. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 6. art. 7. num. 3. Rebuff. ad const. reg. tr. de lit. oblig. art. 2. gl. 2. num. 10. & seqq.

III.

In een byze-marckt en mach niemandt gearresteert worden booz eenighe schult / ten ware de schult in deselve byze-marckt ware ghecontrahiert / ende is sulchs de gemeene opinie der Doctozen. Treutl. vol. 1. disp. 4. th. 1. lit. e. Berlich. Concl. practicab. part. 1. Concl. 77. nu. 8. Peck. de jur. sist. cap. 4. sub nu. 4. & cap. 10. num. 6. Papon. lib. 10. tit. 7. arrest. 1. Vide Carpzov. def. forens. part. 1. const. 30. def. 26.

IV.

Als yemandt booz date van de byze-marckt is ghearsteert ende gedetineert / ende dat hy ten tyde van de byze-marckt in de gyselinge noch wort ghedetineert / so mach hy van een ander in de byze-marckt wel gerecommandeert worden. Bald. in l. cum proponas. 9. cum auth. ibi posita. C. de bon. auth. jud. pos. Francisc. Curt. de sequest. q. 2. num. 47.

V.

Het is bupten dispuyt / dat ten tyde van de byze-marckt niemant en mach ghearresteert worden ter plaetse daer de byze-marckt ghecelebzeert wordt : dan is questie / of yemandt mach ghearresteert worden by die plaetsen / dooz dewelcke hy tot de byze-marckt komen moet ? Waerder schijnt te wesen de sententie van de ghene die sustineren Plein / alsoo een peder byz access moet hebben om tot de byze-marckt te komen. Nic. Everh. Consil. 21. Peck. in tract. de jur. sistend. cap. 10. num. 4. vide tamen Berlich. Conclus. practicab. part. 1. Concl. 77. num. 9. Christin. vol. 3. decis. 99. num. 8.

VI.

Wordt ghevraecht / of den ghene die eenich delict ghecommitteert hebben / het yziblegie van de byze-marckt moghen ghenieten ? Ick

antwoorde Peen/ dan mogen sodanighe personen in de byze-marcht geapprehendeert worden. Peck. in tract. de jur. sist. cap. 10. num. 7. Berlich. Concluf. practicab. part. 1. Concl. 77. n. 13. Christin. vol. 3. decis. 99.

V I I.

Dat yemandt inde byze-marcht niet en mach gearresteert worden/en heeft na het geboelen van sommighe geen plaets in een debiteur/dewelcke onder Eede beloost heeft te betalen; want den selven in sulcken gevalle in de byze-marcht wel mach ghearresteert worden. Berlich. Concluf. practicab. part. 1. Concl. 77. num. 5. Peck. in tract. de jur. sistend. cap. 10. num. 3. in fin.

V I I I.

Een debiteur/dewelcke is fugithf/oste suspect van aufugie/ mach in de byze-marcht ghearresteert ende ghedetneert worden / niet om te betalen / maer om hoeghe de judicio fisti te stellen. Peck. de jur. sist. cap. 10. nu. 8. Berlich. Concl. practicab. part. 1. Concl. 77. num. 11. Everh. in loc. 88. à temp. ad loc. sub num. 1. Vide Carpzov. def. forens. part. 1. const. 30. def. 25.

I I.

Wozt ghebræeght / of yemandt cessie van goederen doen mach ter oorzæcke van waeren die hy in de byzemarcht gecocht heeft? Hierinc is ghedecideert Peen. Christin. vol. 3. decis. 100. nu. 1. Chopin. de dom. lib. 1. tit. 11. num. 23. 24.

I.

De byaghe is/of de ghene die gebannen zijn / inde byze-marchten mogen komen ter plaatsse upt de welcke sy gebannen zijn/sonder violatie van haer baunissement? Ick antwoorde Peen. Carpzov. def. forens. part. 1. constit. 30. def. 30. Peck. de Jur. sistend. cap. 20. num. 7.

I I.

Questie is/of het privilegie/dat yemant inde byze-marcht niet en mach ghearresteert worden/alleen gegeven wordt aen de kooplyden / dan of oock aen andere personen die niet en negotieren of eenighe koopmanschap en doen? Alhoewel bevonden wordt gedecideert te zijn / dat het privilegie van de byze-marchten alleenlyck vergoest wordt aen de kooplyden/waerder is nochtans/ende alhier te lande oock gherecipieert / dat het privilegie vande byze-marchten oock komt ten bydele van andere personen / alhoewel sy gheen kooplyden en zijn/oste niet en negotieren. Vide Carpzov. def. forens. part. 1. constit. 30. defin. 24.

V R O V V E.

I.

Als een vrouwe by statuyt verboden is / dat sy niet en mach contraheren sonder consent van haren man / het selve wort verstaen van contracten die booz de vrouwe schadelijck zijn/maer niet van pzoftelijcke contracten. Mynsing. cent. 2. obs. 34. num. 1. Chassan. ad Consuet. Burgund. rubr. 4. §. 1. vers. Contractus. num. 25. Costal. ad l. 28. ff. de Pa&. Vide tamen Sand. decis. Frisic. lib. 2. tit. 4. def. 3. vers. At quæstionisest.

I I.

Soo wanneer tot het contract van de vrouwe nootsakelijck wort gerequireert het consent van de man/soo en is niet ghenoegh tot validiteyt van 't selve de presentie van de man alleen / dan moet expresselijck consenteren: Doch sommige meppen/indien by statuyt verboden is / dat een vrouwe niet en mach contraheren buyten consent van haren man/dan ghenoegh is/dat sy contrahere in sijn presentie/ende dat hy stilswyge sonder het contract van sijn vrouwe tegen te spreken / alsoo sijn consent niet en wert gherequireert booz een forme ende solemniteyt van haer contract / maer allenlijck op dat hy niet en soude worden geprejudiceert. Gomez. ad l. Taur. 54. cum seqq. nu. 4. Mart. digen. noviss. tom. 3. tit. Contractus cap. 8. Carpzov. def. forens. part. 2. const. 15. def. 30. num. 1. 2 3. Vall. de reb. dub. tr. 10. num. 1. in fin. Mynsing. cent. 2. obs. 34. num. 6. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 9. art. 4. num. 16. Alexand. consil. 114. num. 5. vol. 5.

I I I.

Alhoewel een vrouwe hare goederen sonder consent van haren man niet en mach veralieneren by contracten onder den lebenden/ mach het selve nochtans wel doen by uytter sie wille; want de vrouwe nae haer goedtduncken van hare goederen mach disponeren. Schneid. ad §. sed. & si patet num. 10. Instit. quib. mod. jus patr. potest. solv. Christin. ad ll. Mech. tit. 9. art. 1. num. 16. & art. 4. num. 36. Sand. decis. Frisic. lib. 2. tit. 4. def. 4. vers. Sextum & ultimum.

I V.

De brage is/of een vrouwe buyten consent van haren man mach contraheren / indien sy van haren man in goederen ende brdde is ghesepareert ende ghescheyden? Wort by vele gesustineert Ja hoe wel sommighe andere contrarie sustineren. Vide Peck. de testam.

conjug. lib. 4. cap. 12. num. 3. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 9. art. 4. in addit. ad num. 1. Charond. lib. 7. resp. 208. Papon. lib. 15. tit. 3. in append. arr. 4. & ibi Bacchov. in not.

D.

Questie is / of een vrouwe van haren man ghestelt mach worden executrice van sijn testament? Ick antwoorde Jae / oock al is het schoon dat het statuyt verbiedt / dat een man aen sijn vrouwe gheen goederen sal moghen nalaten. Peck. in tract. detestam. conjug. lib. 1. cap. 20. Alexand. in Confil. 57. vol. 2. Jaf. Conf. 110. vol. 1.

D 3.

Wordt ghebzaeght / of een vrouwe mach getuyge wesen? De gemeene sententie der Doctoren is / dat een vrouwe mach ghetuyge wesen in alle saken / soo civile als criminele / uytghesondert in testamenten. Francisc. Marc. decis. 902. Jul. Clar. in §. testamentum. quæst. 55. & in §. fin. pract. crim. quæst. 24. nu. 2. & seqq. Kinsch. resp. 22. Christ. ad ll. Mechlin. tit. 17. art. 1. num. 32. Zyp. in not. jur. belg. tit. de testib.

D 3 3.

Indien een vrouwe sonder oorsake van haren man ghescheyden is / ende eenighe jaren tot de doot van de man toe apart ghewoont heeft / wordt ghebzaeght / of de vrouwe moet ghenieten gemeenschap van de acquisten by de man overghetommen zedeert dat sy van hem ghegaen is? Is gedecideert Neen. Ioan. à Sand. in Decis. Frisic. lib. 2. tit. 5. defin. 7. Gomez. ad l. Taur. 50. cum seqq. num. 72.

D 3 3 3.

En vrouwe en mach haer niet behelpen met het beneficie Senatusconsulti Velleiani; indien den principale debiteur / vooz dewelcke sy bozghen gheworden is / het gelt by hem van den crediteur ontfaugen / aen haer overghetelt heeft. Costal. ad l. si mulier contra. ff. ad Velleian. Ioan. à Sand. in Decis. Frisic. lib. 3. tit. 11. defin. 1.

3 3.

De braghe is / of een vrouwe mach ghetuyghenisse gheben vooz haren man? Ick antwoorde Neen / maer een vrouwe mach wel ghetuyge wesen tegens haren man / indien sy wil / dan en kan teghens haer wil niet ghedwonghen worden / ten sy de werchheit anders niet en kan bekomen worden / ende is oock alsoo tot meer malen gedecideert / hoewel sommighe meynen / dat indistinctelijck een vrouwe kan geconstringcert worden omme tegens haren man te getuyghen. Vide Carpozov. def. forens. part. 1. const. 16. def. 51. 52. Sand. decis. Frisic. lib. 1. tit. 10. def. 3. Papon. lib. 9. tit. 1. arr. 26. & ibi Bacchov. in

not.

not. Berlich. decis. 266. num. 27. & 29. Mart. digest. noviss. tom. I. tit. Testis cap. 50. Fab. in suo Cod. lib. 4. tit. 15. de testib. defin. 1. Grammar. Confil. 14.

¶

Questie is/ of een vrouwe aen haer man mach consenteren dat hy disponere van hare goederen by upterste wille / indien hy starupt verboden is/ dat een vrouwe haren man geen goederen maken mach? Waerder schijnt te wesen de negative opinie / dat een vrouwe niet en vermach soodanich consent te gheben. Vide Chassan. ad Consuet. Burgund. rubr. 4. §. 4. vers. Non potest. n. 6. & seqq. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 17. art. 3. num. 20.

¶ 3.

De vrage is/ indien een vrouwe hebbende boozkinderen/ overspel committeert / of in sulcken geballe het houwelijcks-goet/ boozdeel/ ofte eenich ander recht / haer op de goederen van den tweede man competerende / gheappliceert moet worden hare boozkinderen/ dan of het selve moet komen tot yosofte van haren tweeden man? Dele sustneren/ dat alle het selve moet gheappliceert worden de boozkinderen van de vrouwe; doch sommige meken/ dat hedendaeghs een vrouwe ter oozsaecke van overspel niet en verbaelt van eenich boozdeel ofte recht haer volghende de costumie van den lande ofte yktrachte van houwelijcksche boozwaarden competerende. Vide Berlich. pract. concl. part. 4. concl. 29. Gratian. discept. forens. cap. 5. num. 24. 25. Papon. lib. 22. tit. 9. arr. 5. Baiard. ad Clar. §. Adulterium nu. 120. Francisc. Cremenf. Singul. 87. Chassan. ad Consuet. Burgund. rubr. 4. §. 6. vers. & tenebitur. num. 25. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 2. art. 13. num. 7.

¶ III.

Alhoewel een vrouwe gheen schulden maecken mach bypten consent van haren man / mach nochrans wel contraheren ende schulden maecken over 'tghene de huyshoudinghe aengaect. Herb. rer. quotid. cap. 13. §. 20. Sand. decis. Frific. lib. 2. tit. 4. def. 4. vers. Secundo. Grot. in introd. ad Jurisprud. Holl. lib. 1. part. 5. vers. Hier tegens.

¶ IIII.

Questie is/ of een vrouwe/ de welke een openbaer coopvrouw is/ in saecken hare coopmanschap raeckende / mach te recht staen / ofte gheconvenieert worden/ sonder auctoriteyt van haren man? Wordt gheleert Ja. Peck. de Jur. sistend. cap. 5. nu. 14. Chass. ad consuet. Burgund. rubr. 4. §. 1. in verb. nisi sit mercatrix num. 8. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 9. art. 9. num. 7.

§ I D.

De vraghe is/ of in delicten/ ofte criminele saecken/ een vrouwe mach te recht staen / sonder auctoziteyt van haren man? Ick antwoorde Ja. Papon. lib. 7. tit. 1. arrest. 20. & ibi. Bacchov. in not. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 9. art. 9. num. 6. i& 8. Carpozov. def. forens. part. 1. const. 1. def. 33.

§ D.

Wordt gebraeght/ of een vrouwe/ de welcke doet openbare coopmanschap/ haer mach behelpen met het vrouwelijcke privilegie Velleiani, indien sy daer van niet en heeft gherenuncieert? Sommighe Doctozen sustineren Ja; Doch verscheyde andere defenderen ter contrarie / dat een openbare coop-vrouwe haer daer mede niet en mach behelpen. Vide Costal. ad l. sed & si ff. de Instit. act. & in l. 3. num. 22. ff. ad Senat. Maced. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 9. art. 10. nu. 3. Kinsch. resp. 34. Neostad. de Paet. antenupt. obs. 18. in fin. & obs. 19.

V R V C H T E N.

I.

De vuchten by een possesseur ter goeder trouwen vooz de litiscontestatie ghepercipieert ende gheconsummeert/ behoozen tot den selven / soo dat hy de weerde van dien niet ghehouden is te restitueren: dan moet/ na het ghevoelen van sommighe Doctozen/ deselve vuchten compenseren met de meliozation ende kosten by hem aen het goedt ghedaen. Joan. à Sand. in decil. Frisic. lib. 3. tit. 15. defin. 1. & 2. Pinell. ad l. 2. C. de rescind. vend. part. 2. cap 4. Vide Cod. Fabr. lib. 7. tit. 18. def. 25. & 70. Papon. lib. 18. tit. 4. arrest. 14. & ibi Bacchov. in not.

II.

Questie is/ of de vuchten/ die ghepercipieert zijn npt de meliozatie selfs / ofte ter occasie van dien/ by den possesseur ter goeder trouwen moeten ghecompeteert worden met de kosten / die hy aen het goet ghedaen heeft? Ghelijck indien de vuchten van het goedt vooz de ghedane meliozatie waren uptzenghende hondert gulden / ende dat na de ghedane meliozatie npt het goet ghepercipieert zijn hondert ende vijftich gulden / of alleen hondert gulden / dan of hondert ende vijftich gulden moeten in compensatie komen met de kosten die aen het goet ghedaen ziju? Dele Doctozen sustineren / dat de vuchten die

die

die uyt de inellozatie ghepercipieert zijn / niet de ghebane kosten niet en moeten ghecompenseert worden; sommighe andere sustineren ter contrarie / ende is dese leste opinie in het wysen gebolcht. Vide Ioan. à Sand. in Decis. Frisic. lib. 3. tit. 15. defin. 3. Molin. ad Consuet. Paris. tit. 1. §. 1. gl. 5. num. 99. Covar. lib. 1. var. resol. cap. 8. nu. 4. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. Compensatio cap. 12. & tom. 4. tit. fructus cap. 48. 49.

III.

De vuzchte is / of de vuzchten gherekent worden booz roerende of onroerende goederen? De ghemeene distinctie der Doctozen is / dat de vuzchten die van de grondt gheschepden zijn / worden ghehouden booz roerende goederen / ende dat de vuzchten die noch hangen ende van de grondt niet gesepareert en zijn / worden gherekent onder de onroerende goederen. Iosep. Ludovic. commun. Conclus. tit. de verb. significat. Concl. 1. Chass. ad Consuet. Burg. rubr. 4 §. vers. omnium mobilium num. 20. & rubr. 10. §. 1. vers. suum hæreditarium num. 9. & 10.

IV.

De vuzchten van het leste jaer die noch hanghen ende niet en zijn ghepercipieert / en komen niet tot profijt vanden erfghenaem vanden lijfzochtenaer die gestorven is / dan behooren tot den eyghenaer. Costal. ad l. 58. ff. de usufruct. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 8. art. 3. num. 9. & tit. 15. art. 5. Wefenb. in parat. ad tit. ff. quib. mod. usufr. amit. num. 3. Jac. Cor. consil. 19. num. 38. Grot. introd. ad Iurisprud. Holl. lib. 2. part. 39. vers. 12.

V.

Wordt ghebraecht / indien pemandts vuzchten vallen op het erbe van sijn ghebuere / of hy na rechten deselve vuzchten mach gaen colligeren op sijn gebueren erbe teghens wille van den selven? Ick antwoorde Ja. Specul. tit. de injur. §. 2. num. 30. Bart. in l. 1. num. 3. & 4. ff. de gland. leg. Bertachin. in suo repert. in verb. Fructus cadentes. Coler. decis. 25.

VI.

De vuzchten die uyt leen-goet gpercipieert zijn / ende consequentelijck het gelt / welck daer van ghekomen is / en zijn gheen Leen / maer eyghen ende allodiale goederen / soo dat oock de goederen / die uyt de vuzchten van het Leen ghecocht zijn / ghehouden worden booz allodiale goederen. Mynsing. cent. 6. obl. 100. nu. 3. & 4. Crapzov. def. forens. part. 2. const. 12. def. 3. & part. 3. const. 30. def. 1. Coler. decis. 283.

VII.

De vuzchten van het verhuerde goet / zijn aen den eyghenaer van

het goet stillwyghens verbonden vooz de huere. Bertachin in suo re-
pctor. in verb. Fructus rei locatæ. Bronch. cent. 2. assert. 72.

¶ ¶ ¶.

Questie is / of de vuchten van het vercochte goedt / die noch han-
ghen / ofte in de grondt staen / ende daer van niet en sijn gheseparceert /
behooren tot den kooper van het goet? Is gedediceert / dat de vuch-
ten komen ten pzoofte / van den kooper / indie contrarie niet en is ge-
stipuleert. Tessaur. decif. 55. Gomez. var. resol. tom. 2. num. 11. Pe-
regrin. in tract. de Jur. Fific. lib 6. tit. 4. num. 31.

¶ ¶.

Wanneer pemandt verkoopt / de vuchten / de welke op seecker
grondt of erve sullen wassen / soodanighe verkoopninghe is conditio-
neel / die niet volkzoecht en wordt ten sp de vuchten ghelwassen sijnde;
ende derhalven indien gheene vuchten in dat jaer op de voozsepde
grondt komen te wassen / soo is den kooper niet ghehouden petwess
aen den verkooper te betalen : maer anders is het / indien verkocht
werde de perreptie ofte het genot van de vuchte van seecker gront /
want alsoan is de koop puer. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 42. def. 26. Carpzo-
v. def. forenl. part. 2. const. 37. defin. 25,

¶.

Indien pemandt aen een ander verkoopt vooz seeckere somme
de vuchten / die in het coekomende jaer in seeckeren boomgaert / ofte
op seecker erve / sullen komen te wassen / wordt ghedzaeght / so aldaer
wepnigh vuchten 't selve jaer sijn ghelwassen / soo dat sp de helfte
van de weerde van 'tghene den kooper beloofst hadde niet en kun-
nen uytbrengghen / of den kooper vande vuchten mach ageren tot
rescissie van den contracte? Wordt gheleert Deen. Joan à Sand.
decif. Fific. lib. 3. tit. 4. def. 16. vers. Hinc obtentu. Maynard. lib. 2.
decif. 61.

V V E D V V E.

¶.

En weduwe heeft ende gheniet de pzeilegin van ha-
ren man soo langhe sp blijft weduwe / ende niet en treet
tot een ander houwelijck; ende mach een weduwe nae
de doodt van haren man dooz knechts exerceren haer
mans ambacht, Papon. lib. 6. tit. 9. arrest. 1. Costal. ad l.

8. num.

8. num. 25. ff. de Senatorib. Bertachin. in repertor. suo in verb. Privilegium. finitur. vers. 16. Guid. Pap. q. 379.

II.

De brage is/ indien een weduwe binnen 'sjaers na de doot van haren eersten man komt te hertrouwen / of sy daer dooz heden- daechs vervalt van het voozdeel haer by haren eersten man; by hou- welijckse voozwaerden ghemaeckt? Ick antwoorde Neen / ende is sulcks de ghemeene opinie der Doctoren. Jacob. Cor. Consil. 11. Peck. de teltam. conjug. lib. 1. cap. 47. num. 3. Boër. decil. 186. Fab. in suo Cod. lib. 5. tit. 3. defin. 1.

III.

Questie is / of de ghene die een weduwe heeft beslapen/ ghehou- nen is deselve te trouwen ofte te doteren? Ende hoewel soanunghe sustineren Neen / ende by den Hove van friesland sulcks oock tot meer-malen is verstraen; soo wordt nochtans by verscheyde andere contrarie ghesustineert/ ende is sulcks oock ghedecideert/ ende in het wijzen ghevolght. Vide Sand. decil. Frisc. lib. 2. tit. 1. def. 10. Berlich. Concluf. practicab. part. 5. Concl. 38. num. 37. Carpzov. def. forens. part. 4. const. 27. def 4.

IV.

Een weduwe heeft haer keur of sy haren debiteur ter instantie wil convenieren vooz den Gerechte / of vooz den Hove Provinciael; Dan een weduwe en kansoodanich privilegie niet ghenieten tegens een ander weduwe dewelcke sy wil convenieren; want in sulcken ge- valle het privilegie van een weduwe komt te refferen. Ioan. à Sand. decil. Frisc. lib. 1. tit. 1. defin. 2. Merul. lib 1. tit. 4. c. 3. nu. 22. & 25. Hip- pol. de Marfil. Sing 99. Covar. pract. q. cap. 7. nu. 4. Tessaure. 177. lib. n. 9.

V.

Een weduwe wordt oock geseyt te wesen soodanigh persoon/ die noyt gheen man ghehadt heeft / ofte oock de gene wiens man ab- sent is/ sulcks dat deselve mede mogen ghenieten de privilegien van weduwen. Bertachin. in suo repert. in verb. Vidua. vers. 1. Ioan. à Sand. in decil. Frisc. lib. 1. tit. 1. def. 2. Cancer. part. 2. var. resol. cap. 2. num. 9. & 10. in nov. edit.

VI.

Woyt gebzaeght / of een weduwe/ dewelck rijk is van middelen/ oock mach genieten de privilegien die de weduwen verlcenct zijn? Ick antwoorde Ja. Gail. lib. 1. obi. 1. nu 40. Cancer. var. resol. part. 2. cap. 2. num. 6. in uoy. edit. Gratian. discept. forens. cap 565. num. 69. & seqq.

I I.

Questie is / of een weduwe oock mach gheconbenieert worden / o-
 ver de administratie de welke haren man als *Momboir* ofte *Curateur*
 ghehadt heeft? Hierinne is ghedecideert *Jae* / also so wel de
 weduwe gehouden is tot het doen van rekenninche / als de erfgena-
 men van haren man. *Ioan. à Sand. decis. Frisic. lib. 2. tit. 5. defin. 8. vers.*
Dubitatum.

D I I I.

De vrage is / of een weduwe oock mach genieten haer privilegie
 van dat sy ter eerster instantie hare debiteurs mach in recht betrec-
 ken booz den *Hobe Provinciael* / indien sy is een medestandster van
 een anders proces? Wort geleert *Jae*. *Cancer. var resol. part. 2. c. 2. n.*
28. 29. in nov. edit. Tessaur. decis. 177. sub num. 4. Costal. ad l. 10. num.
14. ff. Quemadm. serv. amitt.

V V E E R D E R I N G H E.

I.

Questie is / of de weerderinghe ofte estimatie van *Waren*/
 die op seecker dach beloofst zyn ghelevert te worden / ende
 nochtans niet en zyn ghelevert / moet gheschieden na den
 tijdt als deselve behoorden ghelevert te worden // dan of
 na den tijdt van de sententie ofte executie? Hierinne is ghedecideert/
 dat de weerderinghe moet ghedaen worden na den tijdt als de lebe-
 rantie moste ghedaen worden / ende dat de weerderinghe van dien
 tijdt niet en wast / dan dat den debiteur behalven deselve weerderin-
 ghe oock moet gecondemneert worden tot schade ende interesse / van
 dat hy de *Waren* op den gheselden dach niet en heeft ghelevert.
Joan. à Sand. in decis. Frisic. lib. 3. tit. 4. defin. 8. Duaren. ad tit. C. si cert.
petat. cap. 8. circa fin. Vaud. lib. 1. var. quæst. q. 41. Cujac. tract. 18. ad Afri-
can. in explicat. l. hominem. 37. ff. mandat. & ad l. quoties ff. de verb. ob-
ligat. Cod. Fabr. lib. 4. tit. 2. def. 9.

I I.

Wanneer eenich goet hy onparthydigen is gewerdeert / so mach
 den ghene die hem by de weerderinghe vint beswaert / daer van (na
 het geboelen van vele *Doctozen*) appelleren. *Afflic. decis. 188. Chri-*
stin. ad ll. Mechlin. tit. 14. art. 2 nu. 2. & 3. Marant. part. 4. jud. dist. 11. nu.
45. Christin. vol. 1. decis. 260. num. 1. 2. Gratian. discept. forens. cap. 600.
num. 28.

III.

De byaghe is / indien pemandt van parthyen seyt dat de estimateurs qualijck gheweerdeert hebben / of de estimateurs ghehouden: zijn te bewysen / dat sy wel gheweerdeert hebben / dan of parthye moet proberen dat de weerderinghe qualijck ghedaen is? Ick antwoorde / dat parthye de probatie incumbert Petr. Sanz. in tract. de divil. bonor. lib. 1. cap. 4. num. 11. & seqq.

IV.

Soo wanneer drie estimateurs / ofte drie ghetuyghen discorderen / alsdan moet ghestaen worden op de weerderinghe / in dewelcke de twee over een komen. Vide Alexand. in Consil. 64. num. 9. vol. 2. Petr. Sanz. de divil. bonor. lib. 1. cap. 4. num. 21. Francisc. Marc. decis. 485. Gratian. discept. forens. cap. 228.

V.

Als de estimateurs by parthyen zyn ghenomineert ofte gheeligeert / alsdan en wordt in de relatie ende declaratie / aengaende de weerderinghe by de estimateurs te doen / gheen citatie van parthyen gherequireert. Bart. in l. Theopompus nu 9. & seqq. ff. de dot. præleg. Petr. Sanz. de divil. bonor. lib. 1. cap. 4. num. 10.

VI.

Indien by parthyen een estimateur alleen eendzachtelijck is gheeligeert / soo moet op desselvs weerderinghe ghestaen worden: ende indien parthyen twee estimateurs hebben gheeligeert / ende dat sy luyden dissentieren / alsdan moet parthyen een derde eligeren / ofte soo parthyen discreperen in de electie van dien derde / soo moet den rechter de electie doen. Petr. Sanz. de divil. bonor. lib. 1. cap. 4. nu. 7. & 9. Pant. Crem. in l. 2. num. 295. & seqq. C. de rescind. vend. Gratian. discept. forens. cap. 228. num. 6. 7.

VII.

De weerderinghe ofte estimatie van hethoet dat pemandt schuldich is / moet geconsidereert worden na de plaetse daer de betalinge is gestedincert / niet tegenstaende dat het contract elders is gecelereert. Nic. Everh. in Consil. 78. n. 9. Angel. in fin. ff. de condict. triticar.

VIII.

Questie is / of de weerde van het goet bewesen is / indien een ghetuyge seyt dat hy daer soo veel soude willen voer geven? Wort gheleert / dat foodanige weerderinghe niet genoeg en is omme te weten den valeur van het goet. Mart. digest. noviss. tom. 3. tit. Læcio cap. 7. Boër. consil. 30. num. 3. & 6.

I I.

Indien yemandt ter oorzaecke hy sept geledeert te sijn ageert tot rescissie van den contracte / wort gebraeght / hoe de weerderinge van het goet moet gedaen worden? Wordt gheleert dat de weerderinge moet geschieden nae de weerde die het goet weerdigh geweest is ten tijde vanden contracte. Acac. var. resol. cap. 11. num. 405. Menoch. de Praesumpt. lib. 4. praef. 33. num. 16. Cravett. consil. 11. num. 17.

V V O N D E.

I.

Deſtie is / indien den ghene die ghelwondt is geweest / naderhandt komt te sterben / of den selven gheacht ende ghepresumeert werde upt de wonde ghestorven te sijn? Ick antwoorde / indien den ghelwonde binnen korten tijdt van het insligeren van de wonde is ghestorven / dat hy alsdan ghepresumeert werde upt de wonde ghestorven te sijn: maer indien den ghelwonde eenighen langhen tijdt nae het insligeren van de wonde is ghestorven / alsdan en wordt hy niet gheacht upt de wonde ghestorven te sijn: ende nae het gheboelen van sommighe Doctoren / en wordt niemant ghepresumeert ghestorven te sijn upt sodanighen wonde / dewelcke vooz veertich daghen is gheinsligeert gheweest: doch moet hier inne ghestaen worden op het goetduncken van den Rechter / dewelcke met advijs van Medicijns de saecke sal oordeelen. Vide Costal. ad l. 30. ff. ad leg. aquil. Fab. in suo Cod. lib. 4. tit. 15. defin. 64. Boer. decif. 323. num. 11. & seqq. Gail. lib. 2. obs. 111. Clar. in §. homicidium. nu. 42. & seqq. & ibi Bajard. in annot. num. 141. & seqq. Groot. in introduct. ad jurisprud. Holland. lib. 3. part. 34. circa fin. Gomez. var. resol. cap. 3. num. 29. Menoch. de arbitr. jud. cal. 275.

I I.

Indien twee personen bechten / ende een derde tusschen beyden komt om te scheyden / ende te beletten dat sy malcander niet en quetsen / wordt ghebraeght / soodien derde een van de bechters komt te wonden / of hy ghehouden is tot recompensatie ter oorzaecke van de gheinsligerde wonde? Wordt gheleert Peen. Christin. ad ll. Mechlin. tit. 2. art. 31. num. 2. Boer. decif. 83. Bertachin. in suo repertor. in verb. Mediator. vers. 1.

De

I I I.

De vrage is / indienden ghene die een ander gewondt heeft / transigeert ofte accordeert met den ghewonde / of hy daer dooz bezyjt is / bande boete van den Officier ? Ick antwoorde Peen, Angel. ad §. fin & ibi Schneid. num. 5. institut. quib. mod. obligat. tollit.

I V.

Indien yemandt een ander heeft ghewondt / ende dat den selven ghewonde daerna van een derde oock noch woꝝdt ghewondt / soo dat hy van de tweede wonde komt te sterben / woꝝdt ghebzaeght / of den ghene die eerst ghewondt heeft / gehouden is alleen als gewondt hebbende / dan of als een dootslager ? Ick antwoorde dat den ghene die eerst ghewondt heeft / niet voꝝder ghehouden is dan voꝝr een wonde / ten ware de gheinfligeerde wonde ware letael / sulcks dat den ghewonde seeckerlyck daer aen soude ghestorven hebben / want hy alsoan na de opinie van vele Doctoren ghehouden is als een dootslager / hoewel sommighe contrarie sustineren / dat hy evenwel niet voꝝder ghehouden is als voꝝr ve wonde / ende niet als een dootslager. Vide Covar. in relect. Clem. si furiosus part. 2. §. 2. num. 4. Costal. ad l. §. 1. ff. ad leg. aquil. Menoch. de arbitr. jud. cas. 362. num. 11. Iul. Clar. in §. homicidium. num. 46. Boër. decis. 323. num. 10. Francif. Marc. decis. 504. num. 5. & 6. Treuil. vol. 1. disput. 18. th. 9. lit. c.

V.

Woꝝdt ghebzaeght / indien den ghene die yemandt ghewont heeft / met den ghewonde peps ghemaecht heeft ober de gheinfligeerde wonde / of oock gheacht werde gheachter te zyn remissie van kosten / schaden ende interesse by den ghewonde gchadht ende gheleden ? Woꝝdt gheleert Peen / ten ware de remissie ware ghedaen ten volsten. Mascard. de probat. concl. 902. num. 31 Christin. ad ll. Mechlin. tit. 2. art. 31. num. 11. Clar. in §. fin. quæst 58. nu. 38. & ibi Bajard. in annot. num. 70. Myns. cent. 4. obs. 10. Menoch. de Præsumpt. lib. 3. Præs. 114. num. 3. & 6.

V I.

Wanneer veel personen yemandt hebben gheagresseert / ende dat een van henlynden den selven hetst gewont / soo zyn sy alle te samen voꝝr de wonde ghehouden. Coler. decis. 151. num. 8. 9. & 10. Clar. in §. fin. quæst. 84. num. 7. Grivell. decis. 25.

V I I.

Questie is / indien yemandt een ander komt te wonden / niet dooz schult / maer by ongheluck / of den selven ghehouden is tot vergoe dinghe.

dinghe van de schade dooz de wonde veroorzaecht? Ick antwoorde/
 indien den selven ghewondt is by onberhoedelijck onghewal/soo dat
 daer gheen schult en concurreert/dat in sulcken gevalle den gewonde
 gheen actie en heeft tot vergoedinghe van de schade die hy dooz de
 wonde ghehadt ende gheleden heeft/maer anders is het/indien eeni-
 ghe schult kan geimputeert worden aen den ghene dooz wien hy de
 wonde gekregen heeft. Damhond. in prax. crimin. cap.87. nu.7. & 13.
 Næv. ad l. si ex plagis §. cum pila ff. ad leg. aquil. Carpzov. def. forens.
 part.4. const. 8. def. 6. num.3. Hartman. Hartman. tit.50. obl.20. num.
 28. & seqq.

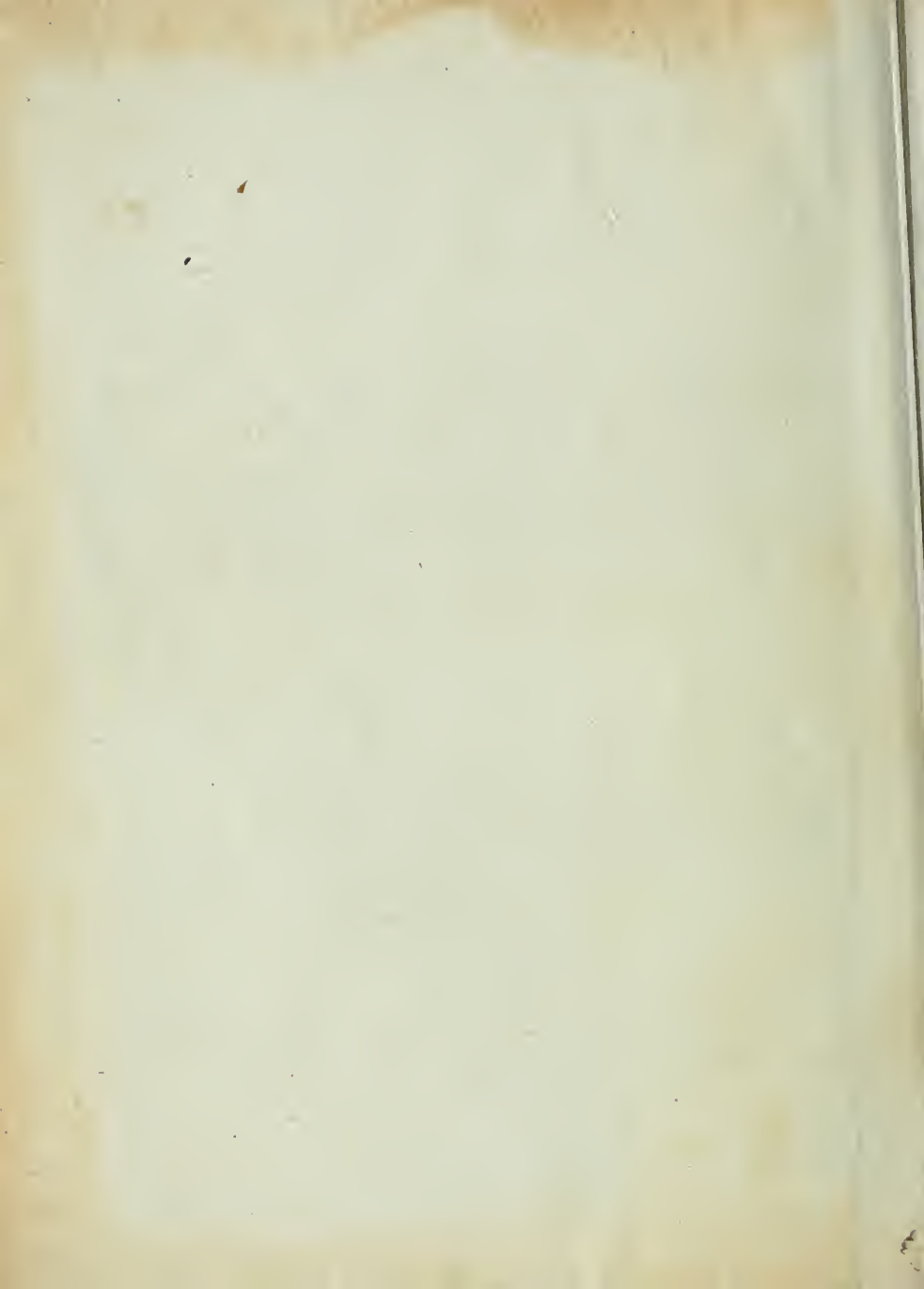
V I I I.

De vraghe is/ tot wat Rechter specteert omme inspectie te nemen
 over seckere wonde die pemaent is geïnfigeert? Sommige meppen/
 dat sulcx alleenlijck behoort tot den Rechter die kennisse nemē mach
 over het infigieren vande wonde; andere meppen / dat soodanighe
 inspectie oock ghenomen mach worden by een ander rechter / alhoe
 wel hy over het infigieren van de wonde geen kennisse nemen mach/
 ende is oock alsoo ghedecideert. Carpzov. def. forens. part.4.const.43.
 defin.12. Modest. Pist. part.4. quæst.143. Vide Damhond. in prax. crim.
 cap.75.

F I N I S.

25

